Collationes et ſermones ad cle

N. Inv. 1272.

Dnus ... 1209 ... vel

1

Dominicus dei et aplice sedis providencia Epus Cracoviens Signifi
Relicta olim Mathie Jegerdorff suum Civis de Cracovia volente ... sunt in mo...
latorum grossorum Pragensium numeri Polonicalis apud prelatos
comparatum et emptum pro Altari in Eccla Omnisant ... in
predic ... Dues se singulis annis soluturos privilegio ac lris
firmare ac in prefato censu Altare erigere lraque easdem translatas
... translatas in latinum sequitur et est talis Nos Kazimirus
... veri et proprii debiti tenemur et obligamur Ducentas Marchas
... nobis in nra necessitate accomodaverunt · in qua pecunia predicta
... Spytkowycz iacente in nre Novecivitatis dis tric tu et in ea super
... decem Marchas Nativitatis domini vel quatuordecim diebus ...
... tum censum colligere debent et eundem in eorum propriis expensis
... dare et sic Annis singulis annuatim facere debent singulis diebus
... et pignore que memorati nri Creditores pro censibus per
... ex parte censuum est · et cum adiutorio Capitanei nri sine in
... Etiam promittimus predictos census et Redditus predicti
... censibus dampnificati et retardati fuerint quoquomodo Et si
... ipi homines nros de Civitatibus Opidis et Villis eum ...
... et dimittere ac si omne Jus iudicialiter foret peractum · et sic
... nri Creditores ... dictorum suorum censuum non solucionem
... resarcire et solvere Etiam spaliter nos prenoiata Margare
... propter nupcias sit inscripta et donata Nicholontinus
... sine omni impedimento Et spaliter nos Consules Scabini et
... proprium et nos submittimus ad omnia prescripta emoligata
... premisso in omnibus punctis et prescriptis articulis integre
... ratione coherere videlicet nos ... et ... do
... quandocumque nri dic ... et Dues dictum censum ...
... Cracoviam in domum vel honestum hospicium quod nobis ...
... promittimus quod quicumque presentem lram de bona voluntate et
... per omnia velut prenominatis nris Creditoribus specialiter
... et numeri predictorum reemere dum et quando nobis placebit
... Jacobi Anno domini Millesimoquadringentesimotricesimotercio ·
... cultus divinus in ecclesiis nobis creditis tempore nre regiminis posset
... Mathie Jegerdorff de Cracovia in proposito huiusmodi laudabili con
... Petri et Pauli Aplorum Nicolai Confessoris et Sancte Barbare vir
... ficamus per presentes decernentes ea obtinere robur perpetue firm
... expressis Et primo volumus et sub pena obediencie precipimus et
... fundatorum et patronorum feria Quarta de Sancto Nicolao vel de
... adimplere · quodque in temporibus suis per huiusmodi Missas celebrari pro
... prefatos pertinebit Dum autem prefatus Johan Schefler et
... universitatis predicte vini nigrum in ... dicto Altari
... et non ... quo ceteros Collegiatos in et ad

Sicut dicit beatus Augustinus libro primo super Genesim ad litteram capitulo primo: In omnibus libris sanctis intueri oportet que ibi facta narrentur
ad intellectum hystoriacum, que futura prenunciantur quantum ad intellectum allegoricum, que agenda precipiuntur quantum
ad tropologicum, et que eterna intimantur quantum ad anagogicum. Hic sciendum [illegible] sacre scripture. Sensus hystoria-
cus est sive litteralis, quem secundum [illegible] verba sonando [illegible] intuitu sine repugnancia [illegible]
et si in libro Judicum dicitur quod voluerunt ligna sibi constituere regem, non est sensus litteralis quod ligna [illegible]
est de repugnancia [illegible] ligna [illegible] dicat, et [illegible] careat. Si aliud est sensus litteralis quod ligna [illegible]
bat volebant sibi constituere stultum in regem scilicet Abimelech sicut [illegible]. Sic eciam David dicit: Foderunt
manus meas et pedes meos, non potest esse sensus litteralis quod vocibus sonat, quia hoc numquam fuit factum in persona
David [illegible] ad litteram intelligatur de Christo [illegible] quod vocibus sonat sine repugnancia se offert intuitui [illegible]
sensus litteralis eius vocibus sunt. Sensus autem spiritualis sive misticus est quem ipse res sunt [illegible] sensus litteralis
est quem voces designant, ita sensus spiritualis est quem ipse res sunt, et [illegible] res [illegible] ad sensum
[illegible] ad sensum quod sit agendum et tunc est sensus moralis sive tropologicus. Vel quod credendum et tunc
est sensus allegoricus. Vel quod sperandum et tunc est sensus anagogicus. Hystoria que docet facta, Tropologia faciendum,
Allegoria credendum, Anagogia sperandum. Hii quattuor quasi quattuor rotis [illegible] sacra scriptura. Iste sunt quattuor rote quas
vidit Ezechiel in visione, quibus descendebant quattuor alia plena oculis ante et retro et [illegible] in rotis
[illegible] Ezechiel primo. Sensus eciam moralis dicitur a moribus qui in actibus humanis dependent. Et tropologia est [illegible]
ad [illegible] quod nobis faciendum sit [illegible] ut per hoc quod David interfecit Goliam designatur quod humilitas devicit
superbiam. Et sapiencia vincit maliciam. Allegoria est eciam per illud quod [illegible] ad aliud sive in preterito sive in
futuro [illegible] et pertinet [illegible] ad ecclesiam militantem. Anagogia vero est sensus misticus pertinens ad ecclesiam
triumphantem, et dicitur ab ana quod est sursum et goge ductio quasi sursum ductio. Sed ab istis tribus ad ea que sursum sunt
speranda. Sed notandum quod in quattuor casibus sacra scriptura non est exponenda mistice sive spiritualiter [illegible] littera est [illegible]
[illegible] casus est quando littera ipsa de se planum et manifestum exhibet intellectum. Secundus quando [illegible]
inducunt [illegible] mistice [illegible] et [illegible] non [illegible] mistice exponere [illegible] hystoriam de
[illegible] Jacob [illegible]. Tercius casus est quando ipsa de se exhibet sensum spiritualem [illegible] diliges deum
tuum ex toto corde tuo etc. Mathei xxii. Quartus casus est quando ipse met scriptor sive actor exponit et [illegible] misticum
adiungit [illegible] in parabola de semine ipse met dominus adiungit sensum spiritualem dicens semen est verbum dei, et ideo non oportet aliud sensum
misticum querere. Mathei xiii [illegible] in omni [illegible]. In scripturis eciam [illegible] exponunt [illegible] et [illegible]
[illegible] declarant precedentes, nam quod obscurum erat in lege et prophetis [illegible] explanabat in ewangelijs [illegible]
[illegible] obscurum in ewangelijs apostoli declarant in suis epistolis et aliis opusculis [illegible] que isti relinquunt obscura
[illegible] patres Augustinus Jeronimus et alij exponunt in suis libris [illegible] isti adhuc relinquunt obscura, cottidie
doctores moderni in suis lecturis et determinacionibus exponunt, quia [illegible] illos vult esse ociosos.
Sed queritur in sacra scriptura [illegible] plures sensus [illegible] non [illegible] quam aliarum scripturarum [illegible] actor
aut scriptor [illegible] est auctor [illegible] sive institutor vocum et non [illegible]
[illegible] vocum [illegible] quod in [illegible] dei non solum voces [illegible] in [illegible] humana non
[illegible] vocis [illegible] ad [illegible] auctor. Aliam racionem assignat beatus Augustinus in libro de
vera religione ad dignitatem huius scripture pertinet ut sub una littera multos sensus contineat, ut sic diversi
intellectibus hominum [illegible] in scriptura divina posse invenire veritatem quam mente conceperit
ac per hoc facilius contra infideles defenderetur. Unde si aliquis in quantum sacra scriptura velit intelligere falsum appa-
ruerit ad aliud sensum ~~[illegible]~~ conversio possit fieri.

David [illegible] devicit Goliam [illegible] hystoria [illegible] at David devicit Goliam i. Christus devicit dyabolum
[illegible] allegoria [illegible] David devicit Goliam i. humilitas devicit superbiam [illegible] tropologia [illegible] David devicit
Goliam i. [illegible] in [illegible] [illegible] anagogia.

Variorum Collationes et Sermones ad
Clerum collecti per Mgrum Lauren-
tium de Ratybor.

Iste liber est datus per magistrum laurencium de Ratibor professorem sacre theologie
datatus pro libraria magistrorum In quo continentur Collaciones Et ser-
mones facti ad Clerum

Iste potius male ... hic sitnatus
s[e]c[un]d[u]m missa post collacionem q[ui]a et pridem
collacionis q[u]a ... cunctis finibus et co
[...]mmacio est locus h[ic] tractatus p[ri]m[us]

Pastoralis status fructum omnium manet magis tam
s[e]c[un]d[u]m vitam exemplum et ordo maior ac ...z ord[in]e secundum
eum dictum beati Gregorii in cura pastorali talis vite
sit te refulgere de vita pastoris ut ipsi decenter sue
gregis ... exemplo didicat quod opprime adhuc q[ui]
qui proposuit possit ita ut ipsi hic vere sibi dicat
dd hinc te loquere dicam ... assum[p]tum ... mediator
enim de esse in ... et deum bellis plato ut ma
dei ... effusor ... ne forte qui placari non
potest ... sue in ... In ... a que cor
... ... sub ditorum ... dissimulata
... in putat ... heli sacerdotis qui filios
in que age filias suos eos non debite corripuit
... sic vna cum filiis ... et etiam morte periit
1 regum 3 Secundo in ... Non est plato excusatus si
omnis ... et ... ignorat Ita speculator constitutus
est ut somnius sibi ... Ita non est ex
... pastor si lupus oues rapit et pastor
ignorat ... vultum pecoris sui agnoscere 3o
in ... a ab ... omnio
... est plato Ita dicit ... ipsitas in
... platorum ... et ... repellaz te
ne sacerdocio fungaris in ... Ita si ...
super ... oues in pastura
pastor ydiota et quo ... et lepra di...
... sua ... exemplis vita in plato
... subdito ... Gregorii Ita tu
... subditi ... quem
d... pastoris ... actus subditi ...
distat a subdito vita pastoris Ita ... Gregorius
libro de cura pastorali Cum pastor ... g...
... grex se...
... ut ... et kathedra ...
... in ... et ... et ... et ... appropinquat
... dampnacioni magis ... saluti appropinquat
... et promissa ... ... et ...
se in ... ad ... in digni se ...
... caute ... est plato
... ut dampnacionis laqueum possit evadere
Ita multa sunt ... ad ydoneum platum
... ... in ...
... ... non ... ad ... salutem Ita
... Ioseph fratribus suis ... videbitis faciem meam
nisi adduxeritis fratrem ... minimum vobiscum
... ... est ... ut plato ...
si ... sue ... a subditorum ... sua
negligencia dampnat 8uo in ... Excusabilibus
platus cum ... omnibus diligenter sunt ... ad
... sancti ... ... in ...
platum ... vt ... Ita ...
... ... et ... gradias ... affectat
... ... Jacobus in canonica sua
dicit Nolite plures magistri fieri fratres mei scientes
quod maius iudicium sumitis Jacobi 3o et dicit beatus
... ... est ... ... de ...
... deum meum ... timor ... autem deum
... non videat ... sit periculosum ... et
appetere prelaciam dicit ... beatus Augustinus ... xix decimi
de ... superior sit quo regi ... non potest
et si ita te ... ut deus in decet
... appetit ... in ... Causa cuiusque salvam
volenti ... subtrahi ... periculose ... quod
quia non est ... ... redditurus
est deo ... et ... sue saluti ... potest
... d[icit] ... decima dispensacione
... modicis ... deus electos ... ap...
latus ... ut ... et ... in ...

misericordiam perit et saluti eorum providet ut facilius 11
salutem consequatur ... in ... sibi deum ...
facere debet qui in digne ad prelaciam ascendere permittit
... si electos ... facies a platus ...
ut saluti eorum consulat ... quos ... 12
... permittit in digne ... in digniter ...
in ... in platus ... ... sue
... Ita quolibet ... statis fregerit de p...
latus ... ... de ... Gregorius
... in ... Cum modernis temporibus ... 13
... qui deficiunt in ... ad curam pastoralem ...
qui ... timendum est ... de plato ...
... salvari ... expedit Ita in statu ...
in quo sit plati ... multa requirunt ad salutem
et ... arta est via que ducit ad vi
tam et pauci sunt qui inveniunt eam ... Luce ... de
... quanto magis estimandum est esse paucos
de periculosa via ire ad regnum ... in ... 14
... est ... cui deus ... ab ... p...
salvari Ita deus ... magna dedit occasionem
salutis et sub ... occasionem ... et si ...
... sibi non acquirit sufficit ... sibi
... suam salvat et securius sibi est ut ...
... faciat ... non ... et ... 15
sue detrimentum ... salvatoris ...
in ... Non est ... quam in statu ...
promocione in platum ... qui eligit nisi fuit
... et ... Ita ... promoveres in
... promoto ... oues et occasionem ...
... et ... ad dignitates ... 16
... ad dignitatem ... magis
... amicus qui in ... ...
... Ita ... ... et ... ...
... oues et dat ei occasionem salutis et ... 17
... in tuto et secundo statu quo ... salvari
possit ... sapiencior et ... est
qui dignitates sibi oblatas declinat et fugit
quam qui ad eas anhelat quia ... sue sa
... facilius ... absque dignitate quam ... in 18
... dignitate 18uo Subditi in ... ...
... plati negligentes ... plato ... ...
... debita ... subditi ut ... et ...
... est beati Johannis ...
... sacerdocium non est ... ...
... negligentes sed si arbores ... 19
... significacionem ... non ... 19no in ...
... ... quod plato ...
... ... quia qualis pater
familias ... omnes ... domestici
et qualis rector 20
... 20mo in ... est
hoc ... platum ... pro ... divina providencia
... subditorum ut ... providencia
bonorum pastorum et ut videmus ... pastor
... subditi ... Ita ... iste
... Josias optimi regis non ... ydola sed
... Ezechie et ... ...
Manasse et aliorum regum Juda ut in historia 21
regum 21o in ... periculosissimum est ... ...
... et ... pastores ... q[ui]a si
... pastores ...
... et ... ... 22 et ultimo
et ... ad dignitates pastorales ...

vo et scia careb[ant] ecc[lesi]e n[on] coacte ut tracte assedat
h[oc] co[n]tra est b[eatu]s Greg[orius] i[n] forma decia pastorali
ii q[uod] s[ed] add[it] h[ec] q[uod] e[c]c[lesi]a q[ue] debat ...
ducat h[oc] ecc[lesi]e co[n]tra est de dicte b[eati] pauli
ad heb[reos] Nemo sibi assumit honorem s[ed] qui vo
cat[ur] adeo tanq[uam] aaron ergo v[er]o c[on]tra ... q[ui] p[ro]
lac[ione] i quo [illegible] et q[uo]m fatui sunt q[ui] se i
gerunt ad honores Unde n[on] mir[um] si disciplina
subditorum p[er]eat ... q[ui] ... n[on] p[ro]curat
... requirat ... pastorale Na[m] ex eo q[uod]
p[ro]curant n[on] diligenciam ad habet i corrigendis
... subditorum s[ed] habe[n]t ... ad ... quas
tre ... Vn[de] et ... b[eatu]s B[ernardu]s i suo
... ... cu[m] ... dicat ad
... respicit ... ad ... de languentia

ro" Et dub[ium] ... sanguinem i ... de
manib[us] pastorum ec[clesie] ... / quo
abbates ... fieri ... nisi forte si
audita dicit Nemo fidet ... i quo sic ce
... bi quid ... et o[mn]ia
i quo sibi ... i diligent ... vehement ...
vasa Ber[nardus] ... nec ...
i digne ... i vita ... pastor vita negli
gens subditorum ... ut ... s[ed] 2[a] ap[osto]li
ca[m] doctrina[m] i ... hanc ... prelatos
indisciplina p[ro]venit et ... per ...
Bubum ... et ... q[uod] neglige[n]t[ia] disciplie
i monasteriis causat[ur] i ... i ...
... seculariu[m] ... p[re]latur[um] ... quo pastor
... qui plus curat de t[em]p[or]alib[us] q[uam] sp[irit]ualib[us] diligentiam
omnib[us] adhibebit ... ad historia ve
... ... pre de omnib[us]
... sibi ... cudare ... possit Nec ... t[em]p[or]alia ...
... sp[irit]ualia clamans ... ...
B[ern]us ... et ... ... p[ro]videt ...
monuit ... neq[ue] diffi... neq[ue] p[er]misit
salute[m] anima[rum] sibi co[m]missaru[m] ... ... salutem ne
de rebus tra[n]sitoriis et t[em]p[or]alibus at[que] caducis Neq[ue]
en[im] ... ... pastoris ... cu[m] ... ...
et ... p[re]c... ... dispositione ...
... neq[ue] ... deo ... ... est nisi
dil... ... ... mo[n]asterii ... i ...
expedit ... sibi ... ...
videm[us] ... ... i ... ...
... subditorum ... ... ut ... ...
mo[n]asteria ... ... ad ... ...
aliud ... ut ... sunt et ... ... valeat
... deo ... ...
... i ... ... sit ...
redditum ... ... subditorum ...
... deo n[on] ... ...
vocavit deus ... ... familiares
... n[on] ad ... ... aut ... ...
... s[ed] ad ... salute[m] ... ...
est gaudium deo et angelis ... ...
a[n]i[m]a sua mala p[re]lati officio ... ...
p[ro]pria t[em]p[or]alis eminentie i ... a familiis
... ille ... ... et ... ...
... ...
... et monasterium ... ...
... ...
... sp[irit]ualium ... ...
Nabuchodonosor ... ...
... magis q[uam] ... ... aut ... ...
... ...
hoc v[er]o ... ... et neglige[n]tes ... ...

[Left margin:] Ar 2o / quod neglige[n]tia disci/pline in monasteriis / ... in minib[us] ... / ... ... prelatos / ... p[re]latos

... ... videm[us]
... si ... ...
... vadit ... ... sp[irit]ualib[us] ...
t[em]p[or]alib[us] ... ... de ...
... sit ... cottidianis ... cottidiano ...
... ... et ... ...
... ... et de ... ... cu[m] ...
cottidiana ... e ... ad ... ...
collatio de ... ... et est ...
... ... et n[on] ... ...
... ... cu[m] ... ...
... ... ad ... ...
... ...
... ...
... ... t[em]p[or]alium ... ...
... ... i corde ... et collatio
... de t[em]p[or]alib[us] ... de sp[irit]ualib[us] est 2 h[oc] ...
... ... Jeronimo teste qui ait ...
... que de ... audis loquitur ...
i ... ... q[uam] ... Nos sic ...
de ... ... et ... ...
... ... assumit ... ...
... ... ad vita[m] ... ... religiosi
... sit ... ... ut ... ... i corde
que p[ro]cedit ... Dicit ... B[ernardu]s ... ...
... ... Tota die ...
... ... est / De ... ...
... collatio est Nec mir[um] ... ... i ...
electionib[us] p[re]lati ... ad ... t[em]p[or]alium ...
ut ... eligat qui ... t[em]p[or]alium
... sit ... ...
... n[on] ... ad q[uo]d ... eligit s[ed] ad ...
... ... ad ... bona ...
et ... t[em]p[or]alium ... ...
... ut n[on] t[em]p[or]alia ... sp[irit]ualia ...
... ... laicos Reges et p[ri]nci
pes ... et ... ...
... et ... ...
et ... / ... ... et ...
... ... 2[a] ... Danielis ...
... ... tollebat ... ...
dabat ... ... Daniel ...
... ... t[em]p[or]alib[us] ... ...
de ... ... monasterii ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
dei ... ...
... ... Benedicti doctrina ...
... ...
... ... regnum
dei et iusticia[m] eius et h[ec] o[mn]ia adicientur vobis
... ... subditos suos
n[on] ... a sp[irit]ualib[us] ... ... t[em]p[or]alib[us]
... ... t[em]p[or]alia ...
sp[irit]ualia diligit ... ... t[em]p[or]alium
... ...
2o ... ... p[re]latorum 2
... ad sp[irit]ualia ... t[em]p[or]alia ... ...
... ... sp[irit]ualia t[em]p[or]alib[us] et ...
... ... est 3o 3
i ... ... qui ... sp[irit]ualia et diligit

ecclia remedz vite y oeuez pfbit z pocius inscrutaus
v pastor c aucedz vita go tpalibz pasa i pcso
sibi honoc lata reliquas qz prioroz / pstat
ft pcioso xpi qui effusus est hñalibz uos
tpalibz quos ic vispicit excello pc vetio
cupimus c plati q dei honorez et lucz auiz
uo xpi pcmodu al seli honorez i piucia
sua quit / hc dcy c ibi Bug i pmoc quedaz
ad plato ß i pphespilcs i ducalß cas q honocz
seli et comodz xpi aut suoz ppinquoz
comodz et voluptates qrut caute go omnio
cuiß pastor uidz ambulandz est si saluac
velit qy q xpi totu bellu huani hostis i
singit juxta c uo pugnabit (q a oit et
morte oppua nisi q rege ifrl solu z regum
et to oy pondz pty visu c i Saml i reg vltio
Caucdz qz est uc micß ciq trcmuß cuiß nimiß
subuidat nc tacp aranea sc ex viscerado q
fuct dequo pic blcp aranca i q desuß
visccibz texit tela et texanda tabescit ut
musca vilissima capiat qz aliud fac ho
q sc cuistcat i excidi i cuiß nisi ut musca
sunt / mistu odiose opinionß et famocz
nict aut ligere attrat et cuaz spiualiu
negligat sitq uc discipliaz i sc sustigit
uc i alio gpuct voß vo lum z apliciz
et patuaz monicoz Judisciplia ppcucate
quc fucrt va loco lascivat dilectonez vit
pcula et

In quibz quidz cobiß duo spalit i muit
primo / cuiqz religosi i vita regulari qu sacio
cu dr Indisciplia pcedute disciplinaz pß qy
2o tagit cu regulari ofuatoiß uetq qtinuao
cu dr ppcucate dum ppcuat vsqz i finc
ig salubß ait ap coc duo uicsa sit
biut refugio Quri religoso mtaz ce vita dis
ciplatez et uiqz i ca pscucaticaz vita hc psod
cuq sug i tonsura z i vestc qp si uo ppercionat
moribz qp aliud ait nisi canis religis oclo vo
mitu pmo iuclig cet ci via vitat uo
agnouisse uc voluisse qm pq agmeaz vc
trofsu comiti ij pe ij Legislator Scr
pctuc dapnationiß excidiu qminat eidz
quß vt si dapnado aliqt scoit adeo sc dapi
nadu sciat quc mrdz Habet cy sc re
ligiosus ut lign vitis 2m pphetiaz vere
i it oia qnia lignoz si i sua vide te ptua
stcrit nobilissim est p t fructus suauites
si vo pcisa fuit ad nich op cit nisi ad
ignc aliud cy vpouc i scla maucß t
maucßt solam qusacio vo ob uelitz hor
lz si dco cq it q uo lucnt qtinuaco teß
larvaz facies demonu ignitoz op y hor
rcut flame tcpestati ignu i flicatu op y
timorez i cucut vlulatq miscralis dapnatoz
cu quibz sg q noucß et uo reddut pplcuoß
singultz pianout ubi lamentacioes et ve do
lor inuit ardor flamaz / vimiß sp vodicuß
et inigz mcicoß peciug ait flctq et stdor dem
ruß q disciplinaz uo fuauct hy mito patua
vox qmouet voß lum Indisciplia ppcucatc
voluntate pauptat uigru uo abicite humilis
obedicia uicula pedibz i ucate que decut
dum sua uo sit dedctn qui uo deceret
obediciia pdo aias regimcc capitl / et gti

uctic arma appredute vo i guiesflacioibz et
obscuratibz uo i cubilibz et inquinatatibz
uo i detaoe et emulatoe scurrilit a lcuit
dequoz uiio timedz est ptlis cc / deqz bu
i pmoc dud i q istos aliud age dixerim
qui scurrilitcß detractioes iactatie et impatiecie
ubi uo reputat facile qt stat proximos primo
spiy dei qui i xpus est pusillos scandala
ppcdut ad i cpatorz alioz aut negliga
quada dormitac videt aut vrcundie facilius
i pcauat ce ty cu hijs quasi ceß qz scait
iustitia accdut libe ad ceta cu alys psallut
Sed spm uctz ucte orationis tpc ucscio qbi
cpuaß meditat et uc tpo qda tremcdo au
gelis pricipac videt dura corpus sacrificio
ccte cruat qz sepy uictaß neglige aß fratr
i disciplia uo vincitur qz uiqz apaueß ad ptut
ce pecta et sp qu plua i qus mortalia sut
Nobiscu vo by agi ordinis cu extcriora bus
catq et psalmodic exuioc obsuat i In hijs
ponc tota pnitamq disciplinaz qsiste dc qs
uo cuaucbß fz vc ucbita c i iquitatis sibi qz
cuq poest pti ore z i vidia i corde op poest
i cema copit et exaltatio uet qp vc vti
litatis qt celig de laco ordinata si uo assit
vita i ugcnulata ubi caritas frna conq
sio uiscroz humiliß obcdcca subditoz ubi
uitiß rufio q blasphcmatcs ubi paciencia
q i sultatcß discite i qp duß anic qz uitiß
fu et humilis corde vita corporal exccitato ad
modicu vtilis est pietas ad oia ubi t prom
Thij ubi humilitas i opsiß paciecia i ad
op laorinc pcrvanibz qqiys et alioz ubi qc
nitq q i tolatu hing cxilq ubi suspiia p
dilatione xpi ubi qtcpty mdanoz fuga
vanitatu spictq voluptatu ubi inatca o
carnis iuqugua o spis ubi deniqz vili
ficato sui ipius vicc dilectio odij detestacio
ubi vano glie qtcptq ubi va de pctis pcts
qfcssio ubi ablatio detaesioni de futuris
ubi sucam tt affectq i orcoibz ubi medita o
qpuctia i vigilijs si i qp et tria sub pa
rcgtari disciplia qtiuct deqbz dr i disciplia
pscucate ꝫ z pancoz est ista ptq et tara
dinß i cra ta speciosis decorata plurimis
Std hc ty nihi dz qj religioß i pcipue qz
ad sue regle obsuatiaz de qua sibi dicit
Ecce lex sub qua militac vis qz rogo vtri
ij uoderuß tpibz obsuat qz hy abbatib
qmitti dicete Regis latoc pcipme a pritez
regula i oibz qpuet ucq pripuse uo dc
struct uo ad libitu suu i ptet qz pmo
omß magraz sequat regula uc abea temc
deuict a quoqz Quod rogo capitulu rc
bsc 2m i tenorz lcox platore qpuat nisi for
te de ordine psalmoz quo ordine pbi
st add sm nomine bto Benedictq accusat uro
est prevaricatores regle sue et quc pulas
nos habituros accusatorez et i cessore hebig
accusatorz vroruc i fine regle dt cuiuß
qß ad celeste patriaz festiuiß hac miniaz
i choatoe regis xpo adiuuate pfice / hac
vo uc minimaz ptcz uulti obsuuat quasi
ludibrio et toto cet qtcpta fz vc [illegible]

[illegible]

vi cuiuszqz
aranca

In quibus
p
2o

di p 2o
pro religiosis mãd c
vita disciplinata et
iugiß ibi ppcucan

et apex vel sed pena non sufficit vel aut
voluntate aut nativitate aut civitate excusare
Nunc monachos sancti benedicti non amodo
presenti timendo et quod nunc dicte nobis exponam
Sed filii benedicti ex opera benedicti facite
Joh. viii. Si filii abrahe estis opera abrahe facite nomine benedicti
pro deo Nam forte habitus et tonsura filios benedicti
facit etc nunc sed imitatio morum
sed observancia statutorum sed vita disciplinata
tam prelatorum quam subditorum Cum autem recolo
professionum nostrarum quas tempore professionis nostre
ad altare obtulimus ubi presentare debet remanere
cum fratribus apostatantibus nisi ut
signum dampnacionis in iudicio protestationis
adducat Ubi manus propria signum crucis
pro nobis in professione tempore professionis me nobis obiecit
dicens Ecce manus tua erit testimonium
tuum contra te quod vovisti michi morum conversationem
secundum regulam sancti benedicti quod vovisti non
implesti michi quod restat nisi ligatis
manibus et pedibus proiecte eum in tenebras
exteriores ubi erit fletus et stridor dentium
Tunc melius erit simplicem monachum bonum
fuisse quam negligentem prelatum et quamlibet
vellet se totam vitam servasse et nimium
non fuisse tunc displicebunt omnibus hoc complacebit
multitudo famulorum multiplicitas voluptatum
preciositas vestium decor aborum
longitudo sompnorum exhibicio honorum
ambicio dignitatum fastus equorum blandimenta
adulatorum Hec omnia transierunt tamquam
umbra et de hiis nil invenient omnes
viri diviciarum in manibus suis Tunc vero placebit
disciplina et quemodo memoria tunc
erit pena audiet tunc contempta abiectio et
vilificatio commutabitur in gloriam tunc fletus
gaudio et risu perpetuo recompensabitur
cum absterget deus omnem lacrimam ab oculis
ab oculis sanctorum que prima abierunt Tunc
apparebit quod profuit voluntaria paupertas
humilis obediencia et castitatis observancia regularis
hic dure et afflictive quoniam perpetua
eterna felicitas compensabit Ad quam nos
perducere dignetur Jhesus christus per secula benedictus
Amen Amen

Sermo pro defunctis tercius

47 In nomine domini nostri ihesu christi in quo vivimus etc

Ad alloquendum presentem congregacionem iuxta exigenciam
temporis assumo verba que scribit ad romanos apostolus
et leguntur in epistola dominice currentis et inscripcione ita
nomine 19 in salvatore Non sunt condigne passiones
huius temporis ad futuram gloriam Reverendi
patres venerabiles doctores et Magistri et ceteri domini prelati
talibus et honorandi Quamvis sit hostis antiqui callidi
tas ut dicit sacre scripture testimonio sed et propria
experiencia docente cognoscimus hec cum mille
nocendi modis et artificio pravitatis sue conatur mentes
ceteris resoluere calliditatem vellicare sanctorum operum
dulcedinem in videre felle in fine et omnibus modis
quantum potens est et pro hiis dolet eum
sanctorum et erubescit caritate quod in celo nequit
quod voluit Hic homines constantes et fortes
mansia in terra tenere xviii q. y visis vii
et quos ad fidei katholice iam sui non potest
pacis tempore in devium pertrahere magis fallere
tensionibus et presens ipsos conatur ad
heresis inflectere cunctos pensantes
transitoria quod eterna ubi in eadem in desi
cedi proclivi ubi eternorum metu amissorum
temporalium de possuerint tantum appetitum
vestrum quia hiis temporibus tepitamenta in iniuriarum
videmus plus solito circumstrepere et fidelium
corda dampnabiliter cum vitio expostulatores
de hiis et de quibus vite plassitiquibus
sermone terre et machinamentis versuti
hostis quantum decebit excludere viam Sed quia
omnium Johannem abbatem contemplationis Simeonis
in primo collacione sic scribe Non solum
sed et natura est a bono et super bono deo
ad dei famulos primum facere tempore enim
primum ortum est ut creator nunc ut
iussor finis ut perfector Ex quo debemus
primum facere non solum sermonibus sed in
tentacionibus et operibus ut omnia nostra ex ipso
de primo dei nostri sint ex bono et in ipso
perfecta fiant Ad Ro. xi. Cui apostolus
pro impetrandi suffragiis gratie nostre
fere ex more primitus salutemus dicentes
illud angelicum Ave gratia plena
Non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam Ubi beatus
edocemur lectus ad eternorum gaudiorum perceptionem
provenire arctissimam et pravis cognitum
tam ex viam ac uno oppositorum proto
liquet aliud eundi vias ad perditionem et
latissimum est et multi eunt per eam
ferre omnes quasi sint in arcu primum et non
est qui faciat bonum non est usque ad unum
sed omnes suas iniquitates confidenter volutes
et relicto eo qui via vite est et vita
absorti cogitacionibus suis et illecti
tremens de sedibus duce mortis tendunt
in mortem Ipse etenim dei filius missus
est clamans actu et dictu Ego sum via
veritas et vita Jo. xiiii. unde dicit sicut convenit
Ambulare si vis videre ego sum via
falli non vis ego sum veritas mori recu
fugis ecce sum vita Et si placent
non est ubi nisi in me quiescere possis
Quibus ac sit modus ad se veniendi
ostendit dicit dicens Si quis vult venire post

*Quo p[er] tribulac[i]o[n]es dis-
ponim[ur] ad celestia*

me abneget semetipm tollat cru[ce]m
suam et sequat[ur] me / Math xvj de p[er]m
di [quo]d [est] qui arbitum pt[er] i[n]imic[os] ad gau-
dia celestia capita no[n] ee[ssent] aditum nisi varijs
tribulacoi[bus] ac tempta[cioni]b[us] tunsionib[us] fuit
exaluata q[uod] satis ex[pressi]e deducit Machab-
eus i[n] suis sentenciis c xxx dic[ens] velut
q[ui]d[am] campagn seu lini [sic]ta nisi supi[us] mirum
p[er]cussa fuit no[n] vtiq[ue] fiat ber[illus] habil
i[n] subtilissima filorum operatio[n]em s[ed] q[uan]to
p[lu]s fuit repcussa [et] q[uan]to magis mol-
lificata tanto magis munda atq[ue] tenta lucior
lenior q[uod] fiat [et] sic no[n] fuit factu val
neq[ue] missu i[n] igne vsui hor[um] [et] ie[iu]niu[m]
[et] q[uan]to q[ui] p[re]ciosius est ad hunc ad vndi
opia e[st] impotes [et] i[n] exercitu / ita [et] aie
multocies [et] si diuine gre[gis] co[n]sortes [et] s[unt]
r[e]pleta diuina dulce[di]ne atq[ue] si[mpl]icius i[n]q[ui]
sit vnia[m] puritez [et] puerilites nod[um] ex-
animati neq[ue] as[pe]ritatib[us] malignis dis-
sercib[us] ex[er]ciste [et] extorte tribulacio[n]ib[us]
s[unt] ad hunc em[m] p[re]cite tenet [et] ut
ita dicta n[un]c du[m] ad celor[um] regn[um] capti-
tu[m] nez hent h[oc] ille quales em[m] s[unt] illi
supnie Jerusalez structure condit s[unt]
mirt certa / du[m] decantet tunsioib[us]
p[re]ssur[is] expoliti lapides suis capital
locis p[ro]ximam artific[is] dispo[n]u[n]t p[er]
massiu[m] sacris edificijs hinc est [quod]
apl[us] si ex[tra] disciplina est[is] cui[us] par-
ticipes facti s[unt] o[mn]es ad ulterim [et] no[n]
filij estis ad hebre xij [et] xiij q iiij ea
vindicta / terras temptac[i]o[n]es et tribulac[i]o[n]es
s[ecundu]m expedies inferet hominu[m] auctorez
dicit ac simorez coni[m]ites aias / s[ed] n[on] s[unt]
co[n]digne passiones huius t[em]p[or]is ad futuram
gloriam d[icitu]r em[m] Machab[eus] c xxxj q[uod] vnit
co[n]digna ad futuram p[ro]missio[n]em / aut ad
eam q[uod] inde s[er]uandet [et] tollit ara[m] ab bono
s[ancti] s[pirit]u / s[ed] n[on] sp[iritu]s co[n]sacio[n]e q[uod] ad redemptoz
a tenebris vicior[um] malicie / aut ad de-
bitor[um] multitu[din]ez mor[um] delictor[um] suf-
ficere possimus p[er]fecto nil ita h[u]i[us]
om[n]ib[us] c[um] p[er]spicacissimo visu vias electo-
rum co[n]siderat[ur] i[n] vitate dicit p[ro]p[ter]ea s[unt] co[n]dig-
ne passiones huius t[em]p[or]is ad futuram gloria[m]
que reuelabit[ur] in nobis / Et q[uonia]m p[ri]nci-
p[i]es ex[pe]ctabat p[er]misi c[um] aliquid de pas-
sionib[us] huius t[em]p[or]is in p[re]ncipio dissere-
re. [nu]nc p[ri]mit[us] ro[mani]tate attendat q[uod] scribit Ec-
clesiastes iij° T[em]p[u]s belli et t[em]p[u]s pacis
T[em]p[u]s pacis e[st] t[em]p[u]s vite bte iz[m]p[ri]mi

Sedit p[o]p[u]lus meus in pulcritudine pacis in
tabernaculis fiducie et in reqe opulenta
S[ed] t[em]p[u]s belli est to[tu]m t[em]p[u]s vite p[re]sentis Job
vij° Milicia e[st] vita ho[min]is sup[er] terram Ex-
ratio huius e[st] q[uia] ho[mo] et p[er]spicie ut i[n] sudore
illo Misereor sup[er] turbam usq[ue] ad sumptile ꝙ

Liquet itaq[ue] ex p[re]missis multiplicitas differ-
encie huius t[em]p[or]is passio[n]um quibus s[an]c[t]a mr[ater] eccl[es]ia
sic vir[tu]s aie tu[m] p[er] hostes antiquos i[n]vidia tu[m]
et exorna sunt o[mn]is dissenc[i]o[n]e exami-
nat[ur] p[er] ip[su]m p[ro]bat Machab[eus] c[apitulo] xxxiij quare
enim q[ui] modo [et] qualib[us] huius vite accid[entibus]
et ad bene[m] negocijs no[n] tamen detrimentum
s[ed] nunc q[uia] accessimus deo sine multimodas
has temptac[i]o[n]es sustinemus inde[s] q[uod] p[ro]p[ter] x[pistu]m
tribulac[i]o[n]es immittende no[b]is adu[er]sarijs p[ro]p[ter] eas
quas spectam[us] retributo[n]es qualiter et ne
quas sp[iritu]s i[n] p[er]one mi[hi] vtiq[ue] aiab[us] ne atq[ue]
glorias i[n] p[er]one mi[hi] vtiq[ue] aiab[us] et beneplacentes illis digni[s] effica-
ta les et beneplacentes illis dignum effica-
am[us] s[ed] ip[su]m p[ro]bat b[ea]t[u]s Gregorius in li[br]o moral[ium]
c° iij ita i[n]quiens Quid est q[uod] o[mn]ipotens tam crudel[iter]
deus illos quos sibi i[n] et[er]nu[m] p[ro]piciat tam vehe-
menter hic desp[er]ac[i]o[n]es affligit / ecce enim
dum b[ea]t[a]e Iohanne [sic] i[n] occasio repente
dum b[ea]ti ro[mani]ca tenatos q[uod] [con]sidero repente
mentis oculos ad Iohem reduco et no[n] sine
[con]pulsa ad miracul[um] p[er]p[en]do q[uod] ille sp[iritu] p[ro]-
phecie intra matris vterum repletus atq[ue]
ut ita dixerim p[ri]us q[uam] nasceret[ur] renatus
ille amicus sponsi ille quo maior i[n] natis
mulier[um] nemo surrexit ille sic p[ro]pheta
ut plus esset q[uam] p[ro]pheta ab i[m]p[ro]bis in carcerem
mittit[ur] et p[ro] puelle saltu capite truncat[ur]
et vir tante seueritatis p[ro] p[ro]bro morit[ur]
Quid est ergo q[uod] de Job dei testimonio p[re]-
fert[ur] et tu[m] cu[m] plagis vsq[ue] ad sterquilinium
sternit[ur] quid est q[uod] Iohes dei voce lau-
dat[ur] [et] tu[m] p[ro] temulente v[er]bis i[n] saltacionis
p[re]mi[um] morit[ur] q[uod] est q[uod] o[mn]ipotens deus sic
vehementer suos in h[oc] seculo despicit quos
sic sublimit[er] an[te] s[e]c[u]la elegit nisi hoc
q[uod] pietati fideliu[m] p[a]tet q[uia] ideo sic eos
p[re]mit in infimis q[uia] videt quo remu-
neret in summis [et] foras vsq[ue] ad despecta
deicit q[uia] intus vsq[ue] ad incomprehensa p[er]ducit
Hinc ergo vnusq[ui]sq[ue] colligat quid illic pas-
suri s[unt] quos reprobat si hic sic cruciat quos
amat aut quo ferient[ur] qui i[n] iudicio
arguendi s[unt] si sic eorum vita p[re]mit[ur] qui
t[est]i[m]o[ni]o iudicis laudant[ur] hec ille et c[apitulo] xxi
mora[lium] tractans illud Job nunc no[n] p[ro] dicto
e[st] i[n] quo sic i[n]q[ui]t q[uod] h[uius] stolo verbe affligunt[ur]
electi ut crimi[n]itate flagella corrigat q[uo]s
et[er]na pietas ad hereditatem seruat nunc et
enim flagellat iustos [et] ferula discipline
corrigit q[uod] ad hereditatem eternae patrimonium
p[re]parat i[n] sui[s] at voluptatib[us] relaxari
iniustos q[uia] tanto eis bona t[em]p[or]alia suppeditat

qito tpalia cu̅ q̅ denegat iusto ad
debitaȝ morteȝ cre̅ns effrenat voluptatis
veit / q2 ⁊ vituli qui mactandi s̅t in li-
beris pascuis relinquunt / Sed cont̅a iusto
a delectatonis transitorie iocunditate restringit
q2 et iuuencus vitulus ad labore̅ vsu̅ deputa-
tus sub iugo retinet̅ / negat electis in
hac vita bona t̅rena q2 et egris quorum
spes viuendi est nequaq̅ auiuedico cuncta
q̅ appetunt / q2 ⁊ desperat̅ egro̅ om̅e q̅
desiderant no̅ negat̅ / Perpendant igit̅
fideles q̅ mala modicis terre̅ ⁊ eterne
sp̅endo xp̅iana q̅ i maleficiis suis p̅sic
vant̅ exsunt ifruata / Considerent ergo eciam
q̅ ⁊ glia nostre celis ⁊ flamis exursis sint
i celis p̅parata tanta p̅fecto que nec oculus
vidit nec auris audiuit nec in cor hominis
ascendit / tunc ly d̅r Apostolus no̅ s̅t cond-
ne passiones huius t̅poris ad futuraȝ gloriam
q̅ fuerit va loco thematis p̅assumpta

In quibus
p̅o
2o

In quibus vbis tria introducitur duo i-mit-
Primo humane condicionis p̅nti vite e̅ne
defectibilitas / 2o exaduerso huius i-mit
datoris eiusdem vite mira̅da liberalitas p̅m
notat̅ cu̅ d̅r No̅ s̅t condigne passiones
huius t̅pis / ecce p̅num condicionis humane de-
fectibilis vanitati em̅ subiecta e̅ creatura
Salomone vm̅ et d̅r sapiens vidi o̅ia q̅
sub celo sunt et ecce vniu̅sa vanitas ecle-
siastes p̅mo xiiij q̅. iij i ecclastico et o̅is
iusticie n̅re pannis menstruose ante p̅za-
lxiiij o / 2m no̅ notat cu̅ subiungit̅ ad futuraȝ
gloriaȝ q̅m et si ex nobis ad ea no̅ suffitiamus
ex una tn̅ caritate reuelabit̅ i nobis
vbi p̅ri vm̅ q̅ hos saluat̅ vna est iusticia
et veritas dei dapnatȝ / p̅mt p̅m humilitas
et desperacio i nobis / p̅t 2m eleuatio
et p̅lecta spes in deo q2 et ipsa tanta si-
beabit̅ a corrupcionis seruitute i libertateȝ
glorie filiorum dei ut d̅r apl̅us vbi thema
d̅r sub mittit spe em̅ salui facti sumus

di p̅o

Et ista duo resumendo dixi p̅mo q̅ i vbis
p̅missis i-mit̅ humane condicionis p̅nti
vite e̅ne defectibilitas / Et q̅de difficile

de defectibilitate huma-
ne condicionis p̅nti
vite e̅ne

est vniuersos vno sermone hominis p̅sequi
defectus tn̅ licet 2m buius sermone vn̅ de
ad ventu spualis est humano g̅ni miseria
crix quo t̅p̅ em̅ degimus i regione vere
mortis in infinitis corporis et in loco
temptacionis si diliget̅ attendimus tri̅tis
in comodo misdabibit laboramus nec-
et faciles sumus ad seducendum debiles ad
operandum et fragiles ad resistendum Si em̅
discernere volumus int̅ bonum ⁊ malu̅ de-
cipim̅ Si temptamus facere bonum ⁊ insten-
deficimus Si conam̅ resistere malo decim̅
⁊ supam̅ / adeo q̅ ⁊ si in nobis liberum
vigeat arbitrium ad opus tn̅ iniquitatis nobis
sufficit ad bonum vero assurgere no̅ possumus
nisi g̅ra saluatoris p̅ueniet et adiuui-
de necessaria p̅inde est in nobis si q̅ bonum
operis sequi debeat saluatoris ad vetus sua
sit p̅ticipatus hominibus p̅uenia sua sit
vtina sic veniat ⁊ ad mobilia reducte
venies assistat ut corp̅ossissia digna de
sua ⁊ in nobis p̅sidens bonitas illuminet
cecitatem nostram ⁊ nobiscum manens ad-
iuuet infirmitatem nostram et p̅ nobis stans
fragilitatem nostram p̅tegat ⁊ p̅mguet Si
em̅ ille in nobis q̅s iam decipiat nobis Si
ille nobiscum q̅ deficto no̅ possumus in
eo qui confortat nos Si ille p̅ nobis quis
contra nos / p̅fecto ut ait Clemens p̅p̅ sexto
i s̅mone p̅mo de aduentu d̅ni fidei consiliarius
est qui nequit falli omnino / nequit fallere q̅
fortis auxiliarius qui non lacessitur p̅uo
nuis efficere qui et ipsum sathana sub
pedibus nris velociter conterit et o̅ia eius
machinamenta confringit Ex quo p̅t
q̅ n̅re condicionis defectibilitas ⁊ si no̅
ex se q̅s tn̅ adiuta g̅liam p̅stemus p̅t
p̅merere d̅r em̅ Apostolus o̅ia possum in eo
qui me confortat ad philipp̅ iiij xi. de
q̅ d̅r nemo venit ad me nisi p̅ter meus
traxerit illum Joh vj xxiiij q̅ iiij p̅desti-
naco̅ et iterum d̅r Si q̅s vult venire p̅ me
abneget se ipsum et submittit sequatur
me mathei xvj patent i menses q̅ no̅ ab-
hoie qui abnegari p̅cipit̅ s̅ i t̅re solo
qui ad sequendum p̅monit̅ salubis sit consumata
sz q2 p̅posset hos dicere illud Ecclesiastes
2o quis est homo qui possit sequi regem
factorem suum / ideo no̅ solum s̅t ipsum p̅-
buit i exemplum s̅ oes suos sanctos ut sequamur
vestigia eius s̅o d̅r beatus Gregorius p̅o moralium
ut mentis n̅re tenebras nascituri p̅mun-
tarum radiis tangat̅ Sed ad ostendendum i nocenciam
venit Abel ad docendum actionis mundiciam
venit Enoch ad insinuandam longa-
nimitatem spei ⁊ operis venit Noe ad
ostendendam obedienciam venit Abraham ad de-
monstrandam vite coniugalis testimonium
venit Ysaac ad insinuandam laboris
tolleranciam venit Jacob ad reddendam
p̅ malo bone retribucionis graciam venit
Joseph ad ostendendam contra ad iusta
fiducia venit Josue ad demonstrandam
int̅ flagella pacienciam venit Job Ecce
q̅ fulgentes stellas in celo cernimus
ut i obscuro p̅cede operis iter n̅re sa-
lutis ambulemus / ideo d̅r Jacob p̅to

Exemplum accipite fratres exitus mali et
longanimitatis laboris et patientie prophetarum.
Licet autem vniuscuiusque fidelium vita sit christiano
exemplaris et honesta precipue tamen sublime debet esse
dum in statu clericorum, quorum in conspectu vulgus
laicorum sibi proposito aspiciens solum per qualitatem
morum imitatur. Facit tamen ad hoc devoto et de-
voti redempti magne. Et deducit hoc beatus
Cirillus tractans capitulo xvi quod salvator Je-
rusalem veniens intravit in templum, ubi sit
in quo hoc erat boni medici ut in primo con-
firmatam civitatem sanandam primum ad originem pas-
sionis intendit. Ita sic de templo omne bonum
sit et omne mali procedit, quemadmodum et
medicus qui primum intendit ad infirmum statim
de stomacho eius interrogat et cum ipsum bene fe-
nat quia si stomachus sanus fuerit totum cor-
pus validum est. Si autem dissipatus fuerit totum
corpus infirmum est. Ita si sacerdotium integrum
fuerit tota ecclesia floret si autem corruptum fuerit
omnium fides est marcida et reproborum dicit.
Quemadmodum dum videris arborem pallentem
folijs marcidam intelligis quod aliqua culpa
circa radicem habet, ita cum videris populum indis-
ciplinatum et irreligiosum sine dubio cognosce
quod sacerdotium non est sanum. Hec ille. Et cuius
alterius soluta puta in tempore questionis quo
stupentes alter ad alterum dicimus et intra
nos tacite suspiramus cur tanta mala
nos que [illegible] invenerunt, cur in ecclesiam
dei necdum hostilis sed et domesticus deseviat
gladius, cur in populo heresis et superstitio, cur
religio plantata defecto quod in clero fides mortua
et devocio nulla. Sed ut dicit Eusebius super Mattheum
mundo se clericus studiose conformat et qui in
mundo sunt errorum suum non solum virtute et mi-
nus verecunde tuentur exemplo, imitantur
se ad vicia aut informat aut fovet exemplis
pastores et populi seculares et religiosi. Ideo
certe si volumus ut hec mala desinant
et ira dei cesset, emendemus nos et tollamus
[illegible] fidelis incipere extat summa irrefragabili
veritate sub [illegible] quod non noceret adversitas
si non dominetur iniquitas et de primo.

Dixi secundo quod in vobis premissis tangitur erga nos
dator perhennis vite mirandam liberalitatem
in eo quod et si non ex nichilo immo ex nichilo tamen
gratia eius revelabitur in nobis. Et unde ut dicit
Bonaventura in suo itinerario. Et beatus Thomas libro
primo contra gentiles capitulo xxxviii bonum dicit diffu-
sivum sui, sed summum bonum summa liberalitate
est diffusivum. Ad nondum hoc ut dicit abbas
Joachim in sua analetica visionum dictum est
audi Israel dominus deus tuus unus est de utroque
deus in quo est pietas, ipse deus in quo altitudo
consilij tunc in quo liberalitas beneficij dominus
cui [illegible] famulari deus quem venerantur
tunc aquo sanctificans hic cum eo compo-
tentiam hic deum separans hic deum gratiam
qui creavit te qui sanctificavit te. Hunc ergo

Apostolus dicit credere oportet accedentem ad deum quia est
et quia inquirentibus se remunerator sit. Ad hoc primum
quod est refertur ad essentiam, hoc est ad dei-
tatis misterium; quod remunerator est respicit
ad graciam, hoc est ad liberalitatem operis. In primo
est acuitur intellectus ad inquirendum. In
quod remunerator est excitatur voluntas
ad diligendum. Sublimissime disquisicionibus et ex
illuminacione scire quod sit et quale sit essentia
quod sola ipse est et sola existencia ex non existe-
ntibus fecit existere. Deinde in spectacione natu-
ralium [illegible] sit quod sit quale sit et ideo
omnia [illegible] ad scientiam de inde quod omnibus
usus est diligere munera sequi retribucionis
ideo quod remunerator liberalissimus est
flecti animus ad virtutem. Hac ergo summam
summi boni liberalitatem concludit Joachim pre-
supra ex verbis apostoli dicentis invisibilia
dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur
vero etiam diligunt divinitatis sue tanta primo
dicens non solum conspiciunt conspiciunt sed
primitia quibus vtimur eius et divinitatis sue verum primo
dicit eam non solum conspiciunt verum etiam diligunt.
Vita velud aquatica qua proinde magis
artifex eleganti forma componit et multi-
plici colore decoravit imitetur et fusimus in
ad mirationem ac artis et artificis celebrantes
in distantiam entis artis extollimus super res
in clamante [illegible] mundi in mensa dei pro-
tecta qui fabrica tale mobilis solo intuitu
tecta qui fabricata tale mobilis solo intuitu
ex non existentibus fecit existere. Ad mirabilem
quod et in mirabilem in virtus de sapientia qui
remota et vicina [illegible] et dissilia sibi
longe regit et digit [illegible] et amabi-
lissimas [illegible] bonitates qui tot commo-
ditates virtutis mediantibus sola sui bo-
nitate rebus et naturis asseruit. Hec ille. Et
quo in [illegible] quod magis est considerare res
in eo quod intendunt quam in eo quod sunt, quia in de-
siderium ad virtutem, hinc seducunt in
errorem et inducunt ad peccatum, hinc e
contra quod [illegible] labimur ac sunt detine-
mur [illegible] quas cordi et [illegible] applicamus
cor quod plures facimus [illegible] et
delectacionem que in rebus est quam cum aliquo
illa sunt et [illegible] iocunditatis est in illis [illegible]
eum idonei estimatores summus sentimus
quia debemus intus et [illegible] in illum ubi to-
tius voluptatis [illegible] perpetualiter et sub
stancialiter est quam in rebus ubi [illegible] ubi [illegible]
est. Denique sed cetera non sibi dedit
ut esset, sic quod [illegible] illa [illegible]
ut habet verba sunt doctoris [illegible]
quod scriptura divulgata [illegible] significa-
ciones [illegible] locuciones assumunt in [illegible]
[illegible] magis [illegible] significacionibus
rerum quod [illegible] ut [illegible] considerare [illegible]
[illegible] delectacione [illegible] sacerdotum
[illegible] potestatis ambicione [illegible]

quem ab illo fuerimus quam sunt delectaciones
in dextera sua usque in finem psalmo xv. Qui dog-
horum sciam qualem ut autem audivit ne-
tor horum ascendit primo Cor. 2° qui con-
dedit potestatem filios dei fieri Iohannis qui con-
tra sua morte eius [illegible] primo de spiritu deum [illegible] hac
societatem. Quarum autem ut premissum est
caritatem virtus forma bonitatis prolectam
sapientiam et similiter bonitatis spiritualitatem parte
tercia consignat caritatis [illegible] 2° [illegible] sup-
ra est sermone ut duo sunt in deo ingenite
mansuetudinis ac pietatis singularia
argumenta usque quod et placet expectat
de linquentes et clemencie respicit et re-
cipit penitentes. Germina insuper dulcedo
suavitatis exuberat in pectore domini Ihesu
longanimitas vero in expectando et in do-
nando felicitas. Unde quod sunt quod diu sus-
pendit suam ulcionem in contemplacione ut
quos reverteri exhibeat graciam remis-
sionis, ob hoc tamen ullo vano de[illegible]
erode ut ex inde infinite prosiliat
ad peccandum quo deus longanimiter sus-
tinet ad se agnoscat. Quia [illegible] B. [illegible]
xxv mora et in quanto maior gracia ut
peccatori prorogat tanto prius districtior sua
examinat, dimma cum severitate eo iniqu-
acius punit quo diucius pertulit, nunc
cum que nova in fine differtur nequissima
hominum actio adeo videri non credit et
tacites sit impacius videri non credit quociens
in nunc peccant seorsum emendare non vult
nequaquam penaquadigna non pertulit. Sed
veniet profecto veniet etiam et responsa
potestatem sic et in [illegible] exitu vide-
bit persecutorum ... dampnari hinc in
prospecto oculos aperiet quos diu clausos te-
nebat in culpa, nemo cum dictat deus qua-
na fuerat non tamen eum [illegible] quies perpetua
iniquitates suas libere possit cumulare
subito tamen tollitur qui diu tollerabatur. Ille
vero profecto sagaci consideracione attencius olim
serenissima princeps regina Hedwigis Polonie
nobilis genere sed fide nobilior domini in quarum
agnita quibus multa generis series divitiis et
honoribus affluerent ideo tamen [illegible] vicio
sic non eam [illegible] sed amore sui conditoris
et desiderio superiori attenta die mortis
bonis studebat moribus prevenire. Clama-
mque sic testimonia ego audivi assidua
tubarum dimorum protectrix ecce misera misere
et predissecunda omnium virtutum et gracius ac be-
nigna mater omnium oppressorum. Nos ergo con-
siderantes quod secundum apponita ad vadicia-
bolis in fructuose et vox clamat apposita
hac ut incipiat iudicium a domo domini
et nos abnegantes omnem impietatem et secularia
desideria in ea vocacione qua vocati sumus
digne ambulemus quatenus huius vite
decursu ad promissa nos gloriam pervenire va-
leamus. Ad quam nos perducat Christus dei filius
per sola [illegible] amen.

Venturus ubi dominum ad hac almam congregacionem
in commemoracione colende memorie Hedwi-
gis olim Regine Polonie nunc ad vinctam
ut tamen hunc officio quam esse tam prosecuturus
et comitu ex alto gessu sunt satisfacta Sed scriptura
ex solet consignavit. Ad Roma vi et lecti
est in dimicare [illegible] officio. Estimate vos mortuos
peccato, viventes autem deo et sic [illegible] tangit suscipere
in racione vivit quod i in scripturis. Reverendi
patres doctores et omnes egregii, tam qui domini
spectabiles et honorandi, sua statu dignitate
et ordine. Cerquo [illegible] aut [illegible] dumbus super
explanare ad Colocenses tibus acto sapere fac
[illegible] ut tenere creature in eo est
qui ipsarum est caput et auctor cum de dono
desursum est Iacobi primo [illegible] eum [illegible] fructus pro-
fecto sibi quibus de capacitate ingenii, de tena-
citate memorie, de assiduitate studii, de lingue
volubilitate blandiri, ergo si hec in nimio fuerunt
quo efficaciora videntur, eo longius aber-
rabunt. Cum et antiquos philosophos floruisse in
ingeniis et studio profecisse iam medii celebris
opinio est sed a deo in quo persuasa sunt adhuc
cum omnia fere in opusculis studio et
exercitacione sibi fecit omnia ingenium et illorum
studio plurima publicata sunt posteris
quibus gaudemus et miramur invenire medium
dimensis sunt celum suis regulis subieceruntur
nec vanis servitati sunt causas et universale
opificem deserentes quodammodo sunt contra
templati, quasi ergo mole gigantica subter-
ti in quibus puris intumuerit, induxerit
quod bellum contra dei, de racione animus liberoque
consensi arbitrio, ac si similiter fabulas cecinit tota
capitulo [illegible] quibus efferebat brachia
in auctum, de iecti ergo sunt eum alleviaverunt
et dicentes se sapientes stulti facti et obscu-
ratum est insipiens cor eorum. Ad Roma primo xlix
di c i v [illegible], non est ergo de ingenio
cum prima consideracione ut eos sepius dimandis sic
ipsarum intelligencia humana potest perfecta est ab
eo qui caput dominus est et auctor et in quo
sapiencie et sciencie thesauri sunt absconditi. Ad
Colocenses ij et xxvij di c sic eo. Unius
ergo ipso in vita philosophorum habitum quibus pru-
dencias loquetur dominum, aut quibus eo remi-
tente obtinebit veneracione ullus, Unde
fit ut ergo, tam ignorantes temerarie
fere palpabiles videntur a quibus tollamus
exordio, ad quibus super effluentem graciam
necesse patres rogare dignemini, ut in se [illegible] intellectu
illuminet et qui voluntate dedat in actum
salutiferum manuducat quod ut fiat modo
beate virginem gloriosissimam salutemus
dicentes mente pia, illud angelicum
Ave gracia plena et cetera

Estimate vos mortuos peccato / viventes autem deo scribit apostolus ad Romanos 6° quibus verbis Gregorius di[illegible] / [illegible]
sinam beati Gregorii xviii li[bro] moralium [illegible]
ventes ad suasionem hostis maligni quasi volando super se volutare re conati sunt
[illegible] eius dictum est ut gustavit et occidit
[illegible] Gregorii in capitulo et xxxv di[illegible] certo die
cuius similitudinem veritatis appeteret in mortalitatis
vim usa perdiderit qui in terra mortui non
fuissent si super terram humilitatis stare voluissent / Hec autem dicta homini sua culpa attulerunt
non necessitate [illegible] in veritate [illegible] peccare et non
peccare potuit homo, moralia [illegible] libertate
arbitrii qui nulla dispositione nullo factore
impulsu nullo coactionis stimulo / nullo ad hoc
ne defectu urgebat ad culpam quia
dubitatio parens [illegible] sponte [illegible]
sua [illegible] in mortem [illegible] est [illegible]
firma [illegible] arbitrii [illegible] in eo [illegible] et ob
[illegible] fecit ut iusto dei iudicio [illegible]
[illegible] ut [illegible] potuit non
noluit abstinere a peccato cum potuit non
valeat abstinere cum velit in eo tantum solo ad
hunc ei liberum viget arbitrium / ut sibi ad
opus [illegible] sufficiat et si ad bonum non
nisi gratia preveniente et ad virtutes assurgat
cum omne datum optimum desursum descendat ubi
supra Sic ergo miser homo iustitiam [illegible]
deserens traductus est in regnum peccati [illegible] mortis
ut iugo servitutis [illegible] iniquitati deligandi
et [illegible] facturus
sentiens [illegible] de [illegible]
erit Et [illegible] morte carnem [illegible]
simul et [illegible] bono animus [illegible]
ac vita [illegible] spoliat [illegible]
[illegible] dicit beatus Augustinus sicud anima est vita corporis
ita deus est vita anime qua ipsa peccatis privat
[illegible] audi in [illegible]
[illegible] et deum [illegible] et mortua est
diviserit a te [illegible] et deum [illegible] actum
in ipso movemur vivimus et sumus [illegible]
xviii et xxix [illegible] finaliter non obstruet [illegible]
[illegible] beatus Gregorius xviii li[bro]
moralium dicit Sola vera sapientia est deus [illegible]
vere est et sapit non aliud habet esse et aliud
sapere habet vitam [illegible] non aliud habet et aliud
est quippe cui hoc est esse quod vivere [illegible]
sapere cum sit vita aliud sunt et aliud
sunt quippe quibus non est esse quod vivere
[illegible] essentia habet [illegible]
[illegible] deus
facta est et [illegible]
[illegible] et factus est [illegible]
[illegible] xxxi [illegible] sapientia
[illegible] et vita [illegible]
[illegible] est [illegible]
non [illegible] sola [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] esse est [illegible]
[illegible] vivimus et sapimus
[illegible] ab ea disiungimur ut

sapiamus ut vivimus ut omnino simus
omnibus statibus [illegible] ad questionem quam queritur Quam sunt homines qui in huius labentis
seculi stadio constituti veraciter vivere dici
possunt Homo duabus de causis prima ergo
quanto quis abiectis rerum temporalium cupiditatibus
sapere in creatore per amorem magis iungitur
tanto verius vivit / vereque vite magis appropinquare indicatur Secunda ergo quanto quis
a summo bono animus [illegible] oblectamentis
rerum [illegible] tendit tanto
[illegible] vita vera [illegible]
Dixi ergo prima de causa quod quanto quis abiectis
rerum temporalium cupiditatibus sapere in creatore
per amorem magis iungitur tanto verius vivit
vite que vere magis appropinquare indicatur
Cuncta namque in illo subsistunt a quo creata
sunt ut ea que vivunt sibi vivere vita [illegible]
sunt ut ea que moventur et non vivunt mutibus
ad motum ducuntur [illegible] cuncta movet [illegible]
quedam vivificat / quedam vero non vivificata
in [illegible] cuncta mirum ordine
[illegible] cuncta quippe ex nichilo facta sunt
[illegible] essentia [illegible] ad nichilum [illegible]
nisi eam auctor [illegible]
[illegible] cuncta itaque que creata sunt [illegible]
[illegible] non [illegible]
subsistunt [illegible] ut dicunt [illegible] dis
[illegible] et si [illegible]
[illegible] ad motum [illegible]
[illegible] et si deus omnipotens [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] aliquo subsistit [illegible]
[illegible] celum et terram ego impleo [illegible]
[illegible] sapientia [illegible] celi
xxiiii et sapientia [illegible] xxiiii / et [illegible]
[illegible] sola [illegible] xxiiii [illegible]
[illegible] spiritus domini replevit orbem terrarum [illegible]
[illegible] celum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sigillo [illegible]
[illegible] et exterior
[illegible] interior et exterior
[illegible]
[illegible] sigillo [illegible]
[illegible]
[illegible] exterius
[illegible]
[illegible]
[illegible] significat [illegible]
[illegible]
[illegible] et interior
[illegible] et exterior [illegible]
[illegible] et interior [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] beati Gregorii [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est / [illegible]

1a 9°

2a 9°

[illegible]

quod quanto quis abiectis rerum temporalium cupiditatibus sapere in creatore [illegible] magis iungitur tanto verius vivit vite que vere magis appropinquare indicatur

maiestati et magnitudine sue virtutis / quarum
exhibitione sunt et habitacione quibusdam lucis
quibus non posse esse dicitur quantum distat terra
dei agra / et ortus ab occidente sic et angelis
cupiditatibus salus / propterea quod scriptura 2° quod longe est
deus ab iniquis Proverbia 15 xv q. v. scriptum
Insolis 3° longe est peregrinari in habitacionibus
hominum cum 2m sententiam Hugonis de Orcha vroe
domus eius est / eo quod eos radicatas et habitatas
possidet regit et vivificat quo sit ut a
affectibus vero terralium cupiditatibus sibi per amorem
copulant vetuat unio / vereque vite ut dicitur
in gelo appropinquans indicat / Unde et ipse dei
filius pro eorum duce missus est clamabat
tunc et dicens ego sum via veritas et vita Johannis
xiiii viii dicitur si conjunctiones depremi di y si eum
ambulare itaque si vis / ego sum via / falli non
vis ego veritas / mori non vis sed vivere / tum ego
sum vita propterea quod quicumque dominum et vivet aeterna
vera et hoc de prima conclusione.

Dixi in 2a conclusione quod quanto quis a summo bono
aversus fugacibus oblectamentis vero terrenorum
attentius intendit tanto dampnabilius vita
vera se separatam credit / sicut illud Jacobi 1°
quod dei assimulatum fuit generat mortem
facit xxvii q. in eternum est / separacionem est quasi
gelidus possimus extrema fumus / vita cum ipsorum
sit absorbo et commutata ad bonum commutabile
quasi / sequimur illos nisi mortuos ducentes
qui umbratilis vero percurrunt oblectamentis
affecti ad quas tota mentis amore sunt
qui / quod cum salvus esse arbitratum verum
omnium vincentem vita deserunt / auste deserunt
adam 2m quod dicit liber Ebreorum xxviii morata
et in expositione Gregorii in Gen. cum audisset adam
vocem domini deambulantis in paradiso ad
auram post meridiem / ubi dicit grandis est hic quod
post peccatum primi hominis in paradiso deus iam
non stat sed ambulat nisi quod mutacio culpa
sic atque hominis animum demonstrat quod est
quod ad auram post meridiem nisi quod lux fervore
cior veritatis abcessat et peccatricem animam
culpe sue frigida constringebat / invenitur
at deus adam deambulans ut eos ne
vel negacia sua non soli smudus sed et velle
appenirent / que peccatum hoc et per vidit quod secat
audivit et per deambulacionem amisso et
veritatis statum / mutabilitatis sue in consciencia
comunicat et per auram fervore caritatis expulsum
tamen frigus sui aduritet / et per declinacionem
solis cognosceret quod ad mortis tenebras de
peccato sui conditat temporalibus / hinc dicendo propinquet
hoc ille. Ex quo patet primo quod caducus vero
cum magna cautela timore dei et gratia
amore astendum esse verbum in consulto amore dum
nimis ad illa vaquat / 2m quod docet proiecta
dimicare si affluat nolite cor apponere
Psalmus lxi et veritatis dicit hoc ad fratres istos cum
mundus fallit multos / multos seducit multos
dampnacionem in ducit. Ex quo inferre 2°

quod hii nimio bene descendi sunt qui blanditiis
eius et oblectamenta primo incedunt / Justo
et 3° quod hii qui tempore quiescunt / non eum
quod sit fallax recognoscunt. Unde hii sunt qui
incertos et delectacionibus momentaneis de
ficiunt eo quod non habet certitudinem esse que amat
consideraverit / ut est ea queret / unusquisque pre
sumit quod in caelestibus in ordinata refrigeria
invenimus qui cum festina in terra paciatur
latebras effugii invenimus et ad voluptates
nimis cuncti desideriorum refugiunt / quosdam
vero terrenorum paupertatis cruciat diviciis ardens
suas demulcebat / et ne despectu in terrorem ceteros
deprimat sese dignitatibus exaltat. Unde
ex studio corporum atteruit cumulare divi
tabulis nimium / sed quo uncio et iusti
quaerunt / mox inter quanta locorum blan
dimenta relevavit et velle tale sunt eius
fugia quod ipsi quaerat et refugio
delectamenta se in quod tantum dedit solacia de eo
hii sunt qui corpora corruptori inquirunt / errorum
tenebris perculsi famini qui autem bonum
tenui quadam spe soppiunt. Revoca
vero hii sunt et hinc qui fide deos desponsati
sunt terrenorum desideriis heu laboribus et veniunt
Jam enim peccator refugiunt civitates multorum
et superhabundavit iniquitas caritatis xxiiii de
rebus ecclesie non aliud in finali / fides iam sunt
operibus mortua est Jacobi ii 191 scriptum de
sacra vindice et vinco Utramque enim non
ecclesias missas audimus de Christo loquimur et
de nomine christiano gloriamur sed non est nisi tunica
Joseph id est comparatus extra filium at sera
pessima devoravit Non est veritas non est
misericordia non est sciencia dei in terra maledictum
sunt / non est sciencia dei in terra maledictum mendacium
dacium furtum et homicidium inundavit Ecce
quoque unius enim est vanitas aut voluptas
et cui non placet aut
qua in fideles sectentur / cui non placere aut
maiore faciunt christiani conversionem et legem ut
maiore cum hiis qui deum ignorant cura
carnis habet / pompa in vestibus superfluitatem
in cibis et potibus / bestialiter in luxuria fraude
in commerciis dolum in verbis avaricia ad pre
civitates / ambicionem ad honores et ita de
aliis viciis que singulis aliorum predicabis
temporibus predixit esse futura que nos secu
lis malis crebrescentibus / experimento conspicimus
erimus pericula erunt in quod homines seipsos
amantes cupidi elati blasphemi parentibus
non obedientes ingrati scelesti
sine affectione sine pace criminatores incontinentes
immites sine benignitate proditores protervi
tumidi voluptatum amatores magis quam dei et quod de Christo
tamen amatores magis quam dei et quod de anathema
nis dicit intelligi in uno cum subdit habentes
speciem quidem pietatis virtutem autem eius abne
gantes sicut ad Timotheum iii de hereticis
loquens sicut ad Timotheum iii. De hiis in simile
continue / sed non ullum vero b. Rich. in sermone
qui vere per omnia bene quod Christum prosequitur / qui utique
abeo peramantem dum / Amici tui deus et proxi
mi tui ad versum te appropinquaverunt et steterunt

conuirasse videt ad usu te vniu'sitas pplti
xpiani / q3 vbi poterint h' discrimi tangit cu
subdit a primo vsq3 ad mari in extremita
pedib' usq3 ad verticem no est sanitas vl
la h' ille tangit a planta pedis et minimo
de populo 2 maximo q3 h' vero preste vl
q' al plebe no est grauta s3 q' s'y de loco dom
no est pestifere effluxit in quib' pplti
2 pastores ita ut id sit sacdos quasi pplts
Ezec iiij° Gilbt' cui ut d't bts ber' libo
iiij de consideracione volunt diuites fieri sed
tremus i dignat sunt immo habundantib' [illegible]
tremor [illegible] consolatoz Et sup canta
sermone lxxiij d't de a' q'a no sed sit
amici sponsi quos hoc sponse tamb' as
site pauci admodu sunt qui no q3 sua
sunt querant ex aliq taris eius diligunt
munera / nec possunt pariter diligere xpm q'
manus dederunt mamone et sub dit in
tuere quo i ceder nitidi 2 ornati ceu
amicti varietatib' tamq' sponsa procedens
de thalamo suo Nu' no hec illas ex vbe
vare existimas vex affluencia vestiu
splendorem mensay luxuriem / vasoy
congeriem nisi de bonis sponse vnde est
q' i a paup et morib' et nuda relinquit
facie miseranda / incultu hispida et
exangwis / Miserandam sponsa tali
credita paranymphis qui assignata cultu
eius proprio retinent questui no verentur / no
amici proferto sponsi s3 emuli sunt heu
data est predem eorum in occasioni carnis
et qui sibi pariter et aliis in celo tabna
cula eterna parare debuerunt in terra coniungunt
domu ad domu 2 copulant agrum agro
ille Nunquid sit eorum no sit iam qui pla
care queat iram dei que nunc heu tempib'
plus solito efferbuit in populi q' ru
bro qui displicet ad intercedendum mit
tit irati animum ad deteriora prouocat
Ibid di i / Vnde h' q't dicit illa ab hoi
vnato i loco sco que dca e a daniele pp'ha
Math xxiiij decet ne pastorem mot' pe
tudine sensibilitati i cubare corporis / heire in
fimis inhiare terrenis et no praecunis erectu
stare ut honorem / celum mente suspicere qz
sursum sunt querere et sapere no q' sup
terram / Recencia munc Nunc enim clerici et
hij precipue qui pascendis ouibus xpi
prefecti sunt / sunt affectu crudeles affatu
mendaces [illegible] habitu stolidi gestu in q'
posti vita scandalosi corrumpunt se
mutuo ppluis et clerus Non dico sed tacta
videntes aliqua vanitatem vl iniquitatem
conformant se laicis et dicunt se fragiles
homines vl posse resistere illi ex aduerso vide
tis alias credunt sibi hoc licere Unde

Gilbertus sup Cantica factum est in q' sacdos
sic ppls / vt libentius pplus sic sacdos
fiat / modo se clerici studiose conformant et
q' i modo sunt errorem sicud mo sacius visute
2 ims iuste tuentur exemplo mutuis scandalis
vitia aut in formant aut fouent cum sub
pastores et ppla seculares 2 religiosi prom
tuaria plena sunt huiusmodi eructancia exigit
in id / Sz audiant q' talismodi sunt eum tunc
beati Greg' i registro dicentis Scitote vere
tores q' tot mortibus digni sunt q' p't ad quib'
exempla in subditos transmittunt Hij sunt q' no
deo s3 peccato viuunt / mortui at sunt quoniam
omnem vitam eternam i preiudicio abiecerunt / et
eternam iusto dei iudicio aliam vitam de
cretam ut mortis eterne morti in veste ignibus
sempiternis nisi resipiscant resipiant dicite
sine mandati nisi resipiscant respuant dicite
salutatore / Qui permanserit in me no fecerit
fructum tollet eum 2 infra sequitur Si quis
in me no manserit mittetur foras sicud pal
mes 2 arescet 2 colliget eum et i ignem
mittent 2 ardet Joh xv Vos at inquit
illi verbi dei no sit s3 p'ipue vigili corde atte
dite vocacionem vram 2 digne i ea ambu
lare satagite pariter dicit Cori vij dicit alibi
Attendite statum et condicionem q' est genus
electum regale sacerdocium 2 populus acquisicionis
Considerate queso hec specula fastigij
2 dignitatis vre in qua positi estis quoniam ita
est i ipsis i celorum sublimitatis in securitatis
2 punctura et ideo no decet vos more pe
corum sensibilium i sit corporis hec i fimis
et celestibus omissis terrenis i hiare Rz si
consurrexistis cum xpo que sursum sunt querite
no que sup terram Abnegantes q3 vero
impietatem 2 secularia desideria sobrie 2
iuste 2 pie viuamus i hoc seculo Sobrie
quidem ne q3 superflui / iuste vero neq3
diminutum 2 pie neq3 grauitat i ordi
natio Pie viuamus sobrie q't carnis
voluptate iuste q' mundi cupiditate et pie
q' diaboli i pietate sit vaz no nobis sicut
qui pro nobis mortuus e viuamus / No
go regnet peccatum i vro mortali corpe
ut obediatis concupiscenciis eius vbi theca
et ℓ di prouidet / quia ppt estimate vos
mortuos peccato viuentes at deo q3 fuit
va loco thematis prassumpto /
Ut at veniam ancta hic passimus i vrba
missa vtrumq3 i traducit hortat nos apostolus
ad duo quorum primum sunt ad aliud vnico ro
manis certorum conformes xpm et gloriae capitis pau
tuarum esse conuenientes hortat vos ad corporis
perti s mortificacionem et hoc cu dicit Estimate
vos mortuos peccato 2m illud mortificate
membra vra que sunt sup terram Ad Colloc iij
et aliud Si mortui sumus cu xpo credimus
qz sit eo viuimus cum xpo vbi thema Vera
q3 mortificacionem corporis proficisse nimio
tenuis viuificaco / Deo viuentes dicimus
quo ad prima i vob dicunt i dicit no apostolus

pastores

In q'b'
p'o

2°

di 1°
ut consortes xpi et
gle eius p[ar]ticipes eff[ici]
p[ec]c[at]o in uo corpore mori
essere debemus

ad vere vite fruicionem du[cit] ad uiuit viuentes
at deo i xpo cui viuimus monemur et sumus
Act[uum] xvij xxx q[uo]d vel vo obsunct[us] qui ipe
est via vitas et vita Joh xiiij vm di
si concurrentes et panis viuus qui de celo de
scendit ciusdem vj xxxj q[ue] que et xxviij q[ue]
in r 1 Dixi 2° q[uod] i vbis thematis sermo
si ut consortes xpi et glorie eius participes effici
hortatur nos ap[osto]lus ad p[ec]c[at]i in vnis corporeis
mortificacionem dum d[icit] estimate vos mortuos
quos p[ec]c[at]o Inscripturis enim diuinis xpti ad
p[ro]bus suffi[cien]s legimus duplicem mortem ex sic 2
duplicem vitam sed bona et mala bona
mors est mori p[ec]c[at]o de qua ap[osto]lus dicit Col
loquens iij° mortui enim estis et vita vestra absco
dita est cum xpo in deo Mala vo mors e
mori in p[ec]c[at]um de qua Ezech 2° quacunque
die comedetis ex eo morte moriemini
x[ij] q[uod] in 5 euidenter videte Bona vita
est viuere iusticie et religioni mala
vita e viuere i iusticie et i iniquitati Bona
at mors sic dicta et bona vita est se
cundo eadem tal ad vnum aliud s[ed] ratio quia cum
p[ec]c[at]o moritur ratio viuit iusticie quam ista mor
tem confert sola dei gratia p[ro]pter quam e bona
vita salutis mala mors et mala vita sunt
idem realiter ad vnum aliud s[ed] ra[ti]o
qui cum p[ro]p[ter] p[ec]c[at]um moritur ratio viuit in iusticie
hac mala morte solum non confert p[ec]c[at]um
q[uod] e in iusticia magna et ideo hac mor
tem p[ro]fessam et vita mala gignit ap[osto]lus
p[ri]ma ad Thimo. v° loquens de vidua que
delicijs est dum vivens mortua est
Et quam mors bona morte mala iterum
mit et vita bona vita mala extinguit
Augustinus super psalmum tematis huius
sermonis loquitur de morte bona et vita
bona dicens existimate vos mortuos p[ec]c[at]o
uiuentes at deo sed ut sic dicat ita faciat[is]
ergo ut possitis vos existimare mortuos
p[ec]c[at]o ut viuat [illegible] vos sed ei qui p[ro] vobis
mortuus est renati Viuimus at deo
cum corpus p[ec]c[at]i in nobis tollitur est destructum
p[er] bonorum operum exercitacionem hoc vero cor
pus p[ec]c[at]i sicut bernardus dicit destruitur
et mortificatur in affectum carnalium
refrenacionem s[ed] mortuus d[icitur] in omnimoda
huius affectuum extinccione d[ic]t[u]r q[uod] admodum
in mortuo corporaliter est tibi et p[ec]c[at]o
destitucio et totalis sensuum ablacio itam
mortuus spiritualiter cessare debet omnibus car
nalibus consolacionibus que p[er] cibum potum et sen
sum visum designatur q[uia] sic omnia huiusmodi
sensibilia amore dei vilipendat et contemp
nat ut terra tota vestra q[uod] despiciat
afficiat cum desit mortuus p[ec]c[at]o d[icit] b.
Gregorius cui vilescunt o[mn]ia seculo fuerat q[ue] pla
cebat meum est q[uod] ex gaudium libeat
et que p[ri]mus delectabat alam fuit pe
homines q[uo]d modo onerosa et multo

que q[ui]a gustato sp[irit]u desipit omnis caro
Ut ergo sic morte mortui vivamus vitam de
vine possitis p[ec]c[at]o vitam sp[irit]um ducturam secundum
Bernardus q[uod] rede et grande signum nescio sed
delectari in luxurie voluntatis aut delec
tacionem querere i[n] p[ro]ueniendo solacio uel quo
ius alio fugaris ablectamento non est
hoc s[ed] spiritui s[ed] frenetici et male sani
hoc sentencie ergo vos a carnalibus desiderijs
abstinete ergo que militat aduersus animam q[uod] ut sequatur
estimate vos mortuos p[ec]c[at]o et h[oc] de p[ri]mo

Addicit s[e]c[un]do et vobis q[uod] i[n] tanto sermo p[ro]p[ter]
p[ec]c[at]i extinccionem i[n]ducit nos ap[osto]lus ad vere
vite fruicionem du[cit] subiunctis viuentes at
deo [illegible] habenda at p[ro]plenorem huius vite
noticiam expedit notare q[uod] triplex distin
guitur vita bona scilicet vita nature vita gratie
et vita glorie p[ri]ma bona s[ecund]a melior
et tercia optima Vita nature est de q[ua]
dicitur formauit deus hominem de limo terre et
inspirauit i[n] faciem eius spiraculum vite
et factus e homo in animam viuentem Gen ij et
Act xvij q[uod] i[n] ipso mouemur In hac vita ne
ut vita gratie habeat et vita glorie possit
i[n]ueniri ta[men] sic ocultis vivis affert consi
deranda vita p[er]icula tedium et tristitiam p[ro]p[ter]
quidem p[er]iculum q[uod] e i[n] ea q[uia] sit facta t[am]en p[ro]pter
tandi in p[ro]culcabilibus hostibus et vita ha
manam tantum contra spiritualem p[ro]pter q[uod]
dicitur militia est vita hominis super terram
Job vij In celo et enim homo est in statu
leticie in inferno in statu tristicie et
in c[on]tinuabilibus miserie s[ed] i[n] hoc mundo
i[n] statu militie et s[ecun]do uero tandem dicens
clamat [s]ecundo i[n] hac vita n[ost]re considerandum duci
tedium q[uod] i[n] ea est p[ro]pter multiplicitatem
p[ro]ueniendi ingruentibus tribulacionibus i[n] malis
et aduersis p[ro]pter q[uod] d[icit] p[ro]pheta defecit i[n] dolore
vita mea et anni mei i[n] gemitibus
ps xxx° Et Job xiiij dicit homo natus
de muliere breui viuens tempore et ideo
in statu breui viuens tempore et ideo cum audiunt
repletur multis miserijs et ideo in generali
multo et effectu qui quasi flos egre
ditur p[ro]pter nascendo et conterit[ur] labori
osi viuendo et fugit velud umbra
conterunt ad mortem p[ro]pinquando et nunq[uam]
i[n] eodem statu p[er]manet in huius mediante
p[ro]pter ad nos tedio tristicie in ea afficiatur
et h[oc] p[ro]pter mortalitatem cito moriendi de
qua psalmista quis est homo qui vi
uet et non videbit mortem Et Jacobi
iiij scribitur Que est vita vestra vapor
est ad modicum parens et deinceps ex
terminabitur Et beatus Augustinus dicit ut radius
ut finem fero nescio iu[ste] veniens quod
quo vado s[ed] p[ro]clamare fari q[uod] nescio
sum at cum morti uerus et ut iaceo
h[ab]eam mortem Et quo fero q[uo]d vita
nature est via p[er] quam it ad vita gratie

di 2°
pro p[ec]c[at]o p[ri]ma
tem inducit nos
ap[osto]lus ad vite
fruicionem

p[ri]ma vita nature
2 gratie
3 glorie

et pervenit ad vitam glorie sempiternam ut
ipse se ab aliquo esse diligendum sentiat illam
ad quam tamen ad finem est ordinatum. Secundo
pulcre dedit nobis exemplum per suo
morem. Unde ter etiam ita dicit. Studebat
ob summa ordinem ipse pergenti semper
vite et illius appetere adversa de utilitate
abjiceret fugere gloriam sectam vel in terre
nis in caritate dominus ad ista appetebat
despecta spernebat abjecta complectebatur gloriam
vite hujus fugiebat. Nam cum judei eum
sibi regem constituere voluissent fugit
solus in montem. Ubi cum respice mortuus essent ipso
te ad crucis patibulum venit fugit quo
que omnes viventes appetunt appetivit quod
omnes abhorrent refugiunt fecit que omnes mira
rentur et ut mortuus ipse resurgeret
et morte sua alios de morte sus
citaret. Hinc quippe sit vite boni
in corpore consistere omnia cum morte a
pus resurrectionem quam omnia omnibus age
re noverat alteram nesciebat et
quamvis genus soli sunt qua mancat
intendebat vel presentia duas suscepit
una alteram dominavit dum hanc nobis
ignota suscepit illa que nobis in quo
nota est ostendit moriendo quoque
vita exortum qua tenemus resurgendo
aperuit qua querebamus ex le
sed nos docens quod ista vita quam cum mor
te ducimus non est sic amanda sed
ut altera tolleranda quod ille quam
vita glorie assequi cupienti necesse
est hec vita gratie vegetativa per bonorum
operum fructuationem et preceptorum di
vinorum complexionem. Unde primo dixi nisi ingredi
in vitam serva mandata. Mathei xix.
elaboranda ergo est ut qui vult in
patria gloriam vitam glorie studeat
ergo florere vita gratie semper et in
laboribus omnibus per quae in exultatione
mereat sic quod existimet se quasi mor
tuum peccato et vivere deo ut tandem
in gloria mereatur vivere cum eo. Quam
adulteris principibus sanctissima no
minis nunc quam sanguine quamvis sed
mergas tunc recordationis olim re
gina Polonie domina Hedvigis laboravit
seculi stadio de terret et regali ventura
studuit sed vita nec vivere ut
vita gratie exercitata ad vitam et
immutabilis glorie pervenire possit per re
num [illegible] perpetua carnem parit ut fide

dignorum personat testimonia bonorum actionum
ejus tamen velud celestibus radiis micantibus in
conspectu singulorum fulgurabat. Nu
cum sint pauperum tutrix orphanorum fun
datrix studiorum refugium oppressorum et vera
merentium consolatrix. Et ceterum quasi balsa
mum aromaticis in mente odore de
dit et manus sue mirrham distilla
vere que et nunc eternis fragrare non
desistit. Unde magnifice et nos amore sum
morum afflati teramus in odorem horum un
guentorum et in hac dierum malicia ab
negantes impietatem non per deum se deo
vivere satagamus eternam vite eterne fruc
tum tandem habeamus. Quod nobis con
cedat deus per secula benedictus amen.

Cogitanti michi qualiter et quibus verbis ego
aquam meroris bibens hanc almam congregationem
congrue alloqui possem non alium ad
vocata nisi ut passis potui modo meum de
hac vita sublato pregarem intendat la
crimabus occurebat verum quod scribitur lacie
in ego et bonum est in tremens dulce est
Quod fecisti nobis sic Domine quod ipse
qui est deus in me nil potest facere bonum et
quod absque ejus gratia est licet ad cogitandum
bonum sufficit cor quamvis non sufficiens
non ex deo est. Non enim ut ait apostolus
nostra ex deo sufficientes sumus cogitare
non aliquid in sufficientes sumus cogitare
aliquid a nobis quasi ex nobis nisi quod de
derit qui dat omnibus affluenter. Ipse
verus unigenitus dei patris splendor et
figura substantie ejus lux vera que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum lux solis
luces et nunc de qua lux
lucis et magis desiderabilis lux in cuncta
omne quod nisi vocabulis lucet lux incorruptibilis
lux in visibilis in communicabilis et inattingibi
lis lux purissima in qua tenebre
non sunt ille speculum sine macula in quo re
cognoscunt angeli et sancti cuncta facienda
imago patris non tanta sed ab eterno substantie patris
consignata imago in quo non reputat
imaginaria effigiem sed que exprimit
Dominum me sperans totum quod est in primo apud
deum omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum
est nil summi boni quo de dato opti
timo et de dono perfecto. Ideo primum ad
ipsum confugio ut eternam in medio acie
vocabis et sum velud es sonans et cym
balum tinniens per eos quatuor ut amice ex
purgatis ignorantiarum mearum tenebris
lingua mea in sui nominis laudem resol
vet qui in facundas linguas fecit disertas
et per animam eo intus invoco utatis sum
ancillam sum quod in vite fida exordium
quod ut fiat ex inde matrem virginis salute
ancillam vocat quam Ave gratia plena

9 1
Sermo in exequiis domini Stanislai doctoris & Cardinalis [illegible]

In hoc [illegible] pulcre dicit [illegible]

quo [et] plangere mortuos nos possumus et quo modo pulsum [illegible]

Quid fecisti nobis sic. Ubi supra. Bernardus
Si ut sacrorum librorum perhibent testimonia
ille patriarcha eximius qui et electus fuit coram
deo, in morte filii sui pravitate suspicatus
doluisse et lacrimas doloris testes effudisse
non ambigitur cui cor pectus scicet obstruc
tum extra de ventre moris [illegible] multis
nos ad invitare fidei non in superni sigilla
cum iudicii Absolon fili mi aut scilicet Ab
solon fili mi quis michi det mori pro te
2 regum xviii et super Jonathan dictis
vicibus dicebat doleo super te frater mi Jonatha
amabilis valde 2 regum primo Sic et ille be
nignus Samuel sedet iuxta deum super rege
Saul rege quem lugebat satisfaceret af
fectum Sic et ille patriarcha clarissimus
Jacob filiolo suo ad quem tenerrime memoriam
mortem animas dentibus fere discer
ptum quem produxerat lacrimas et tactus do
lore cordis sua scidit vestimenta diu
tiusque fletu fera pessima devoravit filium meum
Genesis xxxvii. Et tantum cum videremus homines
plangere mortuos suos et graves cau
sas in prevenire lacrimas Si ad ultimum Sal
vator noster videns civitatem Jerusalem et previdens
ruinam flevit super illa et etiam ad tumu
lum Lazari non flentes arguit non affectum
prohibuit in superbia et flevit cum flentibus et
lacrimatus est Jesus Johannis xi Perfecte non
arguendum puto si in persona amici ab eis
in morte plorat parte sui lacrimatus dico
Quid fecisti nobis sic. Non quia dolendum
sit sed quia ablatus et ergo quod fecisti nobis sic
Non enim in flentibus turbatus affectum nisi
cum excedat modum sed causam, ille minime
est, et cum [illegible] pena pereat, et vani
tas et perpetuum dum usque sola plorat dampna
(?) carnis vite presentis incommoda et plo
randi si quanta plorat filius quem nobis
affectus sed alta tamen dissimilis quia iterato nulla
sunt nobis querela est dicam quod sic vidi
si in quo profecto quod sic dei ad caput dolemus
fideles auxilium consilium salutari Hoc qui
nec pervenientes sensus dum flebat Jona
tham que sitiebat bellatore et hostes
populi domini et etiam hic [illegible] quod Jonathas
fortis agonista ad expugnandas potentias
hostis maligni et effugandas nequicias
unica domini Sabaoth de mobili labiantes
quibus sibi se opponebat pro domo domini et
quod exiguato divino eloquio ferebat ve
terata tela facile hostium tendiculas pe
nebat et ecce mors amara tulit
nobis quem vere veneranda corona con
[illegible] sua gladio mutilatur doctrine lucide
micantes radios occultat et capite in
duxit tenebras super faciem terre datur cum
ille erat intellectus profundior sensus perspicax
intellegendum vitis lucida in forma morum
et edificans gratia exemplorum propterea quod mors
amara. Quid fecisti nobis sic. Nobis qui
in hac dierum malicia hostium insidiis
et monstris circumcinctis plangendum puto
non quidem super eum, quem ut opera eius sta
tuo gaudent ac [illegible] intromittit in
potencias domini sed super nos plaga atque
iactura huius erat et universis plangendum de
nobis super [illegible] [illegible] morte
[illegible] erat plangendum etiam super universis statum
regni quod eius zelo et consilio robur non
modicum capiebat cuius namque ab eo va
cua recessit manus si diuturnis consilium si preces
subsidio reportabat non requirebat que
sua erant qui se medicis omnibus potentiam
[illegible] carebat curis sola et tuta [illegible] et ergo
dico cum non minuto dicere possum quod fe
cisti nobis sic. Unde perfecto protestor quod
sicque omnes nos deserunt in via hac qua
sunt scorpiones et colubris hostiles vias
venenatos ambulamus quod vigil ad omnem
quod non sequimur ad opus quod sedamus ad noctes
dantes [illegible] efficaci et [illegible] loquar
quod eo in hac miseria [illegible] vita multorum
et mores requiescebat [illegible] pro quo et
lacerabat delectatur in deo providere labiis
orare secum et suavius contemplari cum totius
feryensse [illegible] in se totus extinguebat
prout heu sublatus est et tunc quod hec
delicie sibi secum abierit et ergo quod fecisti
nobis sic. Nos universaliter qui unum
sortem onera supportabas omnibus pressus gra
vissime et ego [illegible] non tacebo nequeam
ut dolor meus sic in fidelitate sanctum sed
conditionis indicium non quia precussus pleno
[illegible] ferventi sed pro voce pietate seve
ri tunc flectere satagit Hic etiam meum
erat in singulis [illegible] singulare refugium
Non enim quod emerserat ad ipsum solito ta
quam ad regulam respexi et facile quod
in agendis sentiendum fuerit ipso regulante
intellexi Non vetantibus super dubiis
et consiliis casuum perplexa multum fuerat
responsa cum eo docente ad manum facile
fuit de fonte haurire aqua intelligencie
salutaris Sed eum sublatus est, haustoria
defecerit et puteus est altus, et ob id omne
[illegible] et molestie hiemare minat
Respicias adiuvet ut consueveras et ecce
non est, heu [illegible] [illegible] miser sicud
[illegible] sine adiutorio quem consulo in ambiguis
[illegible] aliorum quod dotibus [illegible] solacium
nunc doceas [illegible] et [illegible] mors
[illegible] effectus abscessit ita mecum
[illegible] videbo cum ea quod aliis consulentibus
hactenus [illegible] respondemus de [illegible]
[illegible] eius affatu haurire haurio, et ecce
ipso absente nunc est aut in [illegible]

fateri aut pondere opprimi quia ipse Simeonis
sub dominatu positus est. Deus qui potens est de
lapidibus suscitare filios Abrahe, spiritum per-
de gemmam facit in thesauro. Ecce ergo quod se
cessit michi sed relicto michi in quo quem
genueras et genitum docebas in virtute
in caritate et perfecto fecit. Sed deus voluit
et ipso vocante abscessit. Unde et si dolor
ablatum non tamen blasphemamus quia datum fuit
et gratias agimus optimo patri quod eo dona-
te tempore meruimus. Ecce pater ergo tuus vo-
luit velle nobis quod sic placuerat
voluntati et quecumque facit ideo facit quia sic
prudentia cognoscit. Vere et si attente pru-
dentibus mihi eius [illegible] ex
equari officiis eorum non ipse crede pos-
sumus tempus vita perhenni coronatum et late-
rem angelis celestium civium assidere. Anima
tamen ad celum non habemus nisi in deo [illegible]
hominem omnimode confide valemus. Dicit enim
beatus Ieronimus in epistola de prodigo filio ad Da-
masum papam omnem tunc [illegible] misericordiam ad
dei exercitium misericordias non esse [illegible] ut de-
das precio [illegible] nequaquam morte [illegible]
[illegible] eius et quod angelos [illegible] quod
ipse intellexerit. Ecce in ipsis dicit. Non misericordias
in [illegible] omnes invenies non ait non iusti-
ficabitur omnis vivens. Ad est non eorum tantum
apparent non [illegible] ad [illegible] [illegible]
angelorum non [illegible] non dominationes non potestates
nec [illegible] quod virtutes solus est deus in quo
peccatum non cadit. Cetera sunt [illegible] arbi-
trii [illegible] quod et ego ad ymaginem et simili-
tudinem [illegible] et in utramque partem [illegible]
flectere voluntatem. Ecce [illegible]
[illegible] mirantur [illegible] agnoscere
[illegible] et iudicia dei et misericordias
quod nisi de [illegible] misericordie miseracionis in
[illegible] si [illegible] ad [illegible] purgandus
[illegible] sibi tenentur aperire. Ecce quod ad
1o misericordiam animabus in purgatorio constitutis fi-
deles inducit pene purgatorii quam patiuntur acerbitas. Status quos [illegible] iudicio
dei delicte [illegible] merendi et se-
3o [illegible] impassibilitas sive defectibilitas.
Effectus [illegible] amicicie qua nobis con-
iuncti fuerunt in vita. Ecce tamen
[illegible] ostenderetur [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] temporis.

Dixi primo quod ad misericordiam animarum in
purgatorio constitutis fideles inducit pene
purgatorii quam patiuntur acerbitas. Omnis
enim ille ignis [illegible] misericordie [illegible]
et potens fuerit [illegible] pene
[illegible] quam [illegible] affligit quod [illegible]
[illegible] omnem penam que excogitari possit
[illegible] sustinere. Unde dicit Augustinus in [illegible]

Di 1o ad misericordiam animabus in purgatorio constitutis inducit nos pe-
ne purgatorii quam patiuntur acerbitas

de prima. Et ponitur [illegible] de pena dampni [illegible]
[illegible] purgandus est igne purgatorii qui
[illegible] [illegible] fructu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nunquam
[illegible] est excellit enim omnem penam quam unquam
aliquis passus est in hac vita. [illegible]
[illegible] [illegible] pena scilicet mirabilia
martires passi sunt tormenta. Concordat
beatus Gregorius cuius verba ponuntur in capitulo qui
in alio [illegible] dicit igitur [illegible] acerbitatem
pene debemus [illegible] sub [illegible]
[illegible] speciosa [illegible] ad [illegible] dic [illegible]
lacionis capitulo xviii. Ecce profecto si dura est
pena fidelium purgandorum durior [illegible]
est dampnatorum qui expectat mortem et non
venit. Iob in [illegible] nec [illegible] nec [illegible]
nec [illegible] nec [illegible] qui ita ligati
manibus et pedibus [illegible] in tenebras
exteriores. Ubi fletus et stridor dencium. Ubi
[illegible] umbra mortis et [illegible]
[illegible] [illegible] Iob x.
[illegible] [illegible] quia non [illegible]
[illegible] eo quod [illegible] [illegible] neglex-
erunt in domum [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] est. Iob ix. [illegible] ergo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod deus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
est in [illegible] Augustinus dicit quis in [illegible]
[illegible] sic consuetudinibus [illegible]
[illegible] et [illegible] et mox [illegible]
et hinc vadit [illegible] non [illegible]
[illegible] quod petit [illegible] quod [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] ego nescio
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] dampnabitur [illegible]
liberabitur. Si ergo [illegible] liberari [illegible] quod
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dico tibi quod securus [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non
potest [illegible] dimiserunt non [illegible]
et ille et ponitur verba de pena dampni [illegible]
et si quis [illegible] dampnatorum sit durissima
pena quibus nulla [illegible] redempcio acerbissima
tamen est et purgatorii pena qua fideles
puniuntur de quibus [illegible] non [illegible] ut
[illegible] si [illegible] liberati [illegible] [illegible]
non in [illegible] fideles ad misericordiam [illegible]
[illegible] purgatorii acerbitas et [illegible]
[illegible]

Dixi secundo quod ad misericordiam animarum in
purgatorio constitutis inducit fideles status
[illegible] quo [illegible] dei iudicio delicte [illegible]
[illegible] merendi et [illegible] impossibilitas
sive defectibilitas. Unde [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quasi dicat non [illegible]

Di 2o ad misericordiam animabus in purgatorio constitutis inducit nos status [illegible] quo [illegible] dei iudicio delicte a plurimis merendi et [illegible] impossibilitas [illegible] defectibilitas

possu[m] p[ro]p[ri]e educi quia no[n] s[um] i[n] statu me[re]ndi s[ed] tu scis q[uod] quada[m] s[unt] c[ar]ce[ri]s educi desideo, restat latitudo p[ro]cede[n]s c[ar]ceris q[uam] d[e]b[e]o deducenda s[ed] no[n] deducet[ur] nisi p[er] pugna[m] qui acce[n]s[us] i[n] illa est, ideo tu p[ro] me libera[re] no[n] vales p[ro]p[ri]e educa de carcere p[re]cto solu[i]t at a[m]i[c]e que i[n] a[n]i[m]ab[us] ...os aut oblacionib[us] sacerdot[um] aut p[re]cib[us] fr[atru]m aut carn[is] elemosinis aut ieiunio cog[n]ator[um] a[n]i[m]a[rum] q[ue] i[n] ... defunctor[um] et ita op[er]a viuor[um] p[ro]desse p[ossu]nt defunct[is] c[on]s[e]q[ue]nt[er] p[ro] obeuntib[us] s[ed] p[ro]pulsa[r]e p[ote]st h[ic] dign[a] questio. Cu[m] aliquis cu[m] maiori merito co[n]stitut[us] e[st] i[n] purgatorio p[ro] quo fiunt p[au]ciora suffragia, et alius cu[m] minori merito p[ro] quo t[ame]n fiunt i[n] duplo plura q[uam] cu[m] illo q[ui] p[ro]meruit. No[n] videt[ur] q[uod] illi qui est minor[is] meriti lib[er]e p[ro] eo fiat plura suffragia na[m] cu[m] melior minus c[on]seq[ui]t[ur]. Ad q[uod] dici p[ote]st q[uod] q[uam]uis talia suffragia p[ro]sint i[n] dist[i]nct[i]o[n]ib[us] no[n] t[ame]n quantitate i[n] dignitate s[ed] t[ame]n p[ro]p[or]tion[em] meritor[um] ip[s]or[um] ita magis q[ui] p[ri]us meruit amplius suffragiis habitis retinet. Que[m]admodu[m] p[ro]p[ter] iusticia[m] distributiva[m] habent de bonis q[ui]b[us] illo qui s[ed] maior[is] meriti amplius studet remun[er]are eu[m] h[ic] c[on]stat q[uod] minus bonu[m] sicut erit eu[m] h[ic] c[on]stat q[uod] minus bonu[m] si[bi] amplioa fiat p[ro] eo singularia suffragia celerius expediat. Nam mir[um] q[ui]a celeritas expedic[i]o[n]is cuiuscu[m]q[ue] negocii n[on] attendi p[ot]est n[on] t[ame]n negocii q[ua]ntitate[m] quali[tate]m a[c]c[i]o[n]ib[us] no[n] at t[em]p[or]is tractu ut si negociu[m] magnu[m] et arduu[m] multo consilio i[n] diu[er]sis tracta[tu]r p[ro]m[er]e[re] no[n] t[ame]n soluere ... dici p[ote]st q[uod] amplius accelerat expedicio t[em]p[or]is q[uam] expedicio p[ro]ui negocii q[uod] modica deliberac[i]o[n]e i[n] vna morula expedit[ur]. Sic[ut] velocitates ... aqua a magna distancia amplius accelerat c[on]s[e]q[ue]ns fluxa q[uam] i[n] s[e]c[un]do leuiter erit aqua distancia ad eade[m] lib[er]a p[ro]p[ri]a p[ro]ueniat. Talis eni[m] et si celeriter erit no[n] t[ame]n citius ve[nie]t q[uam] cito aut citius finietur t[em]p[or]is respirant et celeritas aia c[er]te qualitat[e] c[on]s[e]q[ue]ns fine accionis. Et h[uius]mo[d]i s[un]t c[on]clusiones de d[e]t[er]minio de q[ui]b[us] d[e]t[er]minacio[n]e l[iber] xiiii h[ic] ... ob i[ta] h[ec] q[ue] ve[n]i[u]nt q[uod] no[n] fuit eis amplius me[re]amur, ob q[uod] est eis miserandu[m]. Na[m] ad illud i[n]ducit ip[s]or[um] status quo sunt dei iudicio delicti ...t[em]p[or]is adest p[ro]p[ter] se iuuandi i[m]possibilitas et h[ec] fuit s[e]c[un]d[u]m. Tercio et co[n]clusiue q[uod] ad miserandu[m] a[n]i[m]ab[us] fidelium i[n]ducit fidelis affectus naturalis amicicie qua nobis coniuncti fuerunt i[n] t[em]p[or]alitate ... qua naturalis amicicia[m]. Job xix i[n] p[er]sona

De 3°
Ad miserandum animabus fidelium inducit nos affectus naturalis amicicie qua nobis coniuncti fuerunt

defuncti dicebat: miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei. Miseremini i[n] q[ua]ntu[m] mei q[ui]a co[n]iu[n]ctus p[er] re[ct]a[m] fi[n]e[m] miseremini mei q[ui]a ... ab isto nos vales saltem vos amici mei q[ui]b[us] iunctus fui i[n] h[oc] s[e]c[u]lo. Miseremini mei q[ui]a lig[atus] s[um] saluus sub c[er]te q[ui]b[us] tu p[ro]nal ... fui ad est. Miseremini mei q[ui]a pena cruciat et ardendo c[on]t[ra] ... sufficiendo[r]. Miseremini mei saltem vos amici mei q[ui]b[us] humanitas q[ua]ndo d[omi]ni[us] ... potuit affici p[ro]p[ter] suos vel sanguine. Id h[oc] ut miseracionis affectu[m] hortat[ur] nos sapiens eccl[es]i[astic]i xxxviii fili i[n] mortuu[m] p[ro]duc lacrimas q[ua]si dira passus i[n]cipe plorare. Et ergo no[n] solu[m] ip[s]is defunct[is] p[ro]uocamur p[ro] eor[um] ... et nos vtilitas p[ro]uocamur ... et c[on]side[re]t[ur] ii Mach xii Sca et salubris e[st] cogitacio p[ro] defunctis orare ut a p[e]cc[at]is soluat[ur] p[ro] defunctis orare ut a p[e]cc[at]is ... ad ... ut salubris in q[uo] ... sp[eci]al[ite]r ... c[um] a[n]i[m]ab[us] i[n] fluct[ibus] p[ur]gacionis a p[e]cc[at]is h[ic] c[um] a[n]i[m]ab[us] ... soluat[ur]. S[ed] s[an]c[t]a est necess[itas] ... nob[is] p[ro]ficua p[ro]dest ... nob[is] p[ro] eo c[ui] nos soluendi debiti eccl[es]i[astic]i xii mortuo ne p[ro]hibebis g[rati]am p[ro]dest ex p[ar]te nec p[ro]hibebis ... Q[ui]a ob fr[atr]es mi fiat p[ro]u[er]bi[orum] omni t[em]p[or]e diligit qui amicus est et fr[ater] p[ro]dest ex p[ar]te g[rati]e q[uod] facit nob[is] p[ro]p[ter]ea ... venire ... apl[ic]i ad Gala vi ... alt[er] alterius onera portate p[ro]dest vo[bis] ... co[m]modi. Nam qui p[ro] alio orat p[ro] se ipso laborat ... id ... oracio i[n] sinu meu[m] c[on]u[er]tet[ur] p[ro]dest tunc ex[e]mpli q[ui]a si boni videant nos orare studiose p[ro] aliis et ip[s]i p[ro] nob[is] orabunt et si nos negligentes fuimus quo ad alios no[n] mir[um] si nu[n]c postea ad nos e[ss]e fuimus negligentes. Na[m] sc[ri]ptu[m] est Luce vi i[n] qua mensura mensi fueritis remecietur vobis. P[ro]dest eciam ... memorare nouissima tua ... et in et[er]nu[m] no[n] peccabis p[ro]dest in super ... c[on]tempto ... d[omi]ni ... vnde ... q[ui] se cogitat ... moriturum. Certe q[ui]a modus ... ad obsequia pietatis defunct[is] fide[lium] ... et assistu[n]t ... qui ... i[n] ... et ... qui ... affectu amicicie ... fuimus coniuncti de quor[um] ... ad q[ua]s ... nos ... exhibet ... Stanislai de Scarbimiria doc[tor] ... celeberrimi ... sollempnia ... multiplicanda ... nos ... obliget q[ui]a facta

erudiat / verbo nos et exemplo. Hunc itaque
patrem et fratrem nostrum recordacione felici dignum
communicantes vos precibus requiro ut
emissis precibus devotis oracionibus et oblatis
pro ipso salutaribus sacrificiis vite perhennis
gaudia defunctus in celestis assequatur
ad que nos perducat Christus dei filius per
secula benedictus Amen

28 In exequiis magistri Nicolai Wolberg

Locuturo michi verbum ad hanc almam
congregacionem in officio exequiarum venerabilis
viri magistri N. Wolberg de [illegible]
[illegible] aliud michi potissime [illegible]
in [illegible] proponendi esse quam [illegible] magis
forent [illegible] excitare possent
salutaria caritatis officia prefati viri [illegible]
exhibere [illegible] subtilitates [illegible] / [illegible]
[illegible] rationes [illegible] in [illegible]
ab [illegible] [illegible] [illegible] stilo
[illegible] / [illegible] non [illegible] solo
[illegible] magis [illegible] et [illegible] quemadmodum et
[illegible] loqui videatur [illegible] qualiter
hortatu [illegible] assumpsi verbum quod scribitur
Joh. xi et [illegible] festum [illegible] Lazari [illegible]
[illegible] officio Iam fetet in monumento
Legitur [illegible] quod ut ait b. Augustinus in libro
de baptismo parvulorum / [illegible] agere vel
[illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] nisi ad [illegible] adeo [illegible]
[illegible] non nisi [illegible] presidio [illegible]
[illegible] ocles ad [illegible]
[illegible] nisi divine exhortacionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in eo est [illegible] est
et auctor [illegible] est qui est
[illegible] et [illegible] thezauri
[illegible] absconditi [illegible] in [illegible]
in [illegible] non [illegible]
[illegible] obtinuit
[illegible] est [illegible] et
[illegible] omnes [illegible]
[illegible] Joh. [illegible]
[illegible] et de absconditis suis
aliquid revelet [illegible]
salute [illegible] ave maria gratia plena

Iam fetet in monumento. Scribitur ubi supra.
[illegible] In labentis [illegible] stadio
nobis [illegible] et in hac miserie valle
[illegible] ea qua debemus
[illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] omnis iocunditas
creata a [illegible] omnis suavitas
omnis decor pulcritudo et [illegible] honor
et diviciarum affluencia [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] gaudium et [illegible] est quod de [illegible]
non [illegible] et habet [illegible]

[illegible] alibi [illegible] quesita iocunditas miseria est
omnis suavitas dolor est omnis dulcedo amaritudo
[illegible] et [illegible] aliud quam [illegible]
quocumque [illegible] possit molestum. Et ideo
vita [illegible] qua [illegible] hominis [illegible]
[illegible] plena penalitatibus miseriis et
[illegible] Ubi nulla pax nulla securitas
[illegible] est et perfecto
[illegible] vita [illegible] mors [illegible]
[illegible] statutum est [illegible]
ad Hebr. x. Universaliter itaque omnia que sub
celo [illegible] qualia sunt et esse
sapiens clamat vidi cuncta sub sole et ecce
omnia vanitas Ecclesiastes primo. Igitur [illegible]
sit vera animi [illegible] beatitudo et
felicitas alibi est quam in celesti vita. Cuius
comparacione vita presens instabilis et caduca
non vita sed magis mors dicenda est [illegible]
immutabilitate [illegible] et [illegible]
[illegible] dies hominis sunt Job xiiii et qui [illegible]
[illegible] Iam fetet in monumento
De hac vita dicit b. Augustinus in libro super
[illegible] Nos vita et mors
[illegible] est [illegible] mors
et per [illegible] mutabilis [illegible]
[illegible] Et [illegible]
ad vitam ubi [illegible] bonum est sufficit
[illegible] aut ad mortem ubi [illegible] malum et
[illegible] dici possit [illegible]
[illegible] quod ab amore presentis seculi nos re-
trahere [illegible] vita presens in futura beatitudine
iudicii districti [illegible]
et pene gehennalis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quod ab amore
presentis seculi nos retrahere [illegible] vite presentis
in futura beatitudine [illegible] hoc sunt
[illegible] non [illegible] et [illegible] sunt ad
tumulum sic erit quasi non fuissent
Job x [illegible] non esset de utero trans-
latus ad tumulum. Et [illegible]
[illegible] lb. [illegible] xv [illegible]
illo Job [illegible] ad infima descendit
omnis longitudo temporis vite [illegible]
[illegible] in fine [illegible] ad
[illegible] [illegible]
[illegible] tota vita [illegible]
[illegible] hoc momentum
non restat vita [illegible] angustum
[illegible]
[illegible] Job x [illegible]
in [illegible] ab [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] quod finiri
potuit quam breve sit [illegible]
[illegible] dic [illegible]
[illegible] ad hodiernum diem vita [illegible]
hodie [illegible] quam longa [illegible]
[illegible] finem [illegible] ad est [illegible]
[illegible] futurum

primo
secundo
tercio
[illegible]

in hoc mundo nichil est quod minus ad vitam nec
brevissimum restet momentum. Unde Gregorius lo-
quendo tempus quod in tantum finem quod de presen-
ti ita currunt ac si brevissimum sit finis. Et
tempus ita breve sit et miseranda vita
vita nostra tamen sine tedio et afflictione spiritus per-
transiri potest que multiplicatis passionibus in
gemitibus et ejulacionibus in malis et illatis
patet quod dicit psalmista: Defecit in dolore vita
mea et anni mei in gemitibus, psalmo xxx°.
Et Job xiiij dicit: Homo natus de muliere et
brevi vivens tempore repletur multis miseriis et ideo
cum moritur repletur multis miseriis et ideo
cum gemitu et fletu qui quasi flos
egreditur periculose nascendo et conteritur la-
boriose vivendo et fugit velud umbra
continue ad mortem festinando. Quis namque
est homo qui vivet et non videbit mortem,
psalmo 88. Seneca non dicit cum beato Augustino: Nichil
incertum nec firmius scio ut scio quod venio
aut quo vado, sed properanter scimus quia mori-
emur, scimus nichil certius morte, sed et ubi
a incerta hora mortis. Et alibi: Quid est
ergo vita hominis nisi flos de statu suo
quasi sub spuma congregata super aquas
lanugo maturata super tribulos?
Transit vita nostra tamquam vestigium nubis
et sicut nebula dissolvitur que affugata
est a radiis solaribus et a calore illius ag-
b gravata, Sapientie ij. Transit vita nostra
velud lanugo que a vento tollitur, tamquam
spuma gracilis que a procella dispergitur,
tamquam fumus qui a vento diffunditur et me-
moria hospitis unius diei pretereuntis, Sapientie v.
Et Jacobi iiij dicit: Que est vita nostra? vapor
est ad modicum parens et deinceps ex-
terminabitur etc. Et sapientissimus Salomon:
f Quid est homo nisi lutum et cinis luto
in corpore adornatum fetorem cinis corporis ad
vite fugacitatem. Et Job dicit: Memento
queso quod sicut lutum feceris me et in pulverem
reduces me. Hinc et dicitur: In corpore homini ci-
nis es et in cinerem reverteris. Dicit [illegible]
eius hominibus: Ubi sunt nobiles queso sunt
reges et principes olim in [illegible] prelati
quondam gloriosi. Quid eis profuit in ambigua
terrena lata mundi potestas, magna familia
et secularis pompa? Transiere omnia velud umbra
nec apparet eorum vestigium. Ubi sunt eorum munda-
ne excellencie corporis delicie et divicie
nulle que possessiones diversas amantium
et amicitie causa et hiis non saciare
appetitum? Respondeat quilibet status
hominum. Et in tali mundo tu dolere continuat
vitam tu labore et exit cum timore debi-
lis ad hoc agendo fragilis ad seducendum

fragilis ad resistendum, prompti ad cadendum et tardi
ad resurgendum. Unde ita fuit est quod generaliter om-
nes ut quod superbierunt ut contra deum et contra
sanctos erexerunt quorum potestas breviter loqui
vos tamen tu et cito sicut quidam nuncius dies fine
in ponet cito corpora hec que modo sunt purpura
purpura velata aut bisso cincta in cineres
convertentur. Cito oculus qui amorosa vel
amabilia vidit clausus [illegible] quod melodias
vanas et ludicras intenta sunt facti surdi
qui plurimam a libidine consuetudine gustus et
olfactus putrescit quibus nos saporibus et odoribus
deliciose in [illegible]. Job. At nos sit [illegible] sagaci
diu satagite ut mortui vivatis non in terra
sed in celo designatis. Ecce corpore sic futura
vastitas sicut prima moritur quod contingit est
preteritum est quod mortuum est moriens, cum
dies primus et hic desinimus mori cum primus
desinimus. Etc. Et qui videntes futura no-
bis ista erat [illegible] non est sicut sicut in momento
et sicut de primo etc.

Dicitur secundo quod ab amore huius fallacis seculi
nos retrahit districti iudicii dei inefra- | Di 2° ab amore [illegible] nos retrahit districti iudicii dei inefragabilis severitas
gabilis severitas. Johelis cum ij° dicit: Cla-
mate quod ad diem quod prope est dies domini et quasi
vastitas a potente ita veniet in quo iudex
ut testatur scriptura non iustus salvabitur. Ipsa
precipue magna ergo et iterum ubi parebit
peccator, quod nullum malum sed et bonum quod feci
iudicii districti permanebat magis meditatio de
considerat quod ita iudex ille etiam cum maiestate
et gloria ad iudicandum adveniat reddens
cuique juxta opera sua. In primo autem si
quidem et in recto dicto [illegible] Deo?
in propriis corporibus que ut gestamus iustos
ut districta debet reddamus de nostris operibus
plenis multis cogitationibus et voluntatibus
et variorum ut plura [illegible] nullitate [illegible]
xvj. Et cum late probatur quoniam dicitur
illa tremendi iudicii eo quod deus ut manifeste
veniet et non silebit. Ignis exardescat
in conspectu eius et in circuitu eius tempestas valida.
Ita et de eo ipsius sedentis in throno procedet
gladius utraque parte acutus Apocalipsis j. Et de prim-
ex ore. Una propter sanitatem vero cum iudicium
Job xix. Scitote quod sicut fallo ad vocabit
celum desursum et terram discernere populum suum
psalmo xlix. Et ut de hoc iudicio etc. ob | 29
missionis ipse idem qui venturus est dicit: Vet
ipse hora et nunc est quando mortui que in monumentis
sunt audient vocem filii dei et qui audierint
vivent, Johannis v. Unde ait ceteris vox dei
lucidius vitate et ut tanta de pluribus
scriptum salvos quod talis in sinistre videre
ac iustissimorum vestimenta in hac parte esse
et generaliter in futurum ad penam ut
quando resurrexit cum fecit prudencius in
Sibillinum finem sit in quo aliter [illegible]

cum corpore recesserit cruciabit mala
demon usque exigat ab eis ad novissimum
quadrantem Item viii. cum anima nemo re-
scendit ad deum presentem Et in stimulo amo-
ris de corpore quibus extrudat i iuste in- f.
iquitate sua confusam ei presentat absolute
cum tempus de vincitis / et pro ea dicit qualia
gessit studia dura corporis ? hiitatis testes
habebit testes in iudicio / in mediam anima
in illa demones sibi occurrant Et in prologo
Macrobij super sompnium Scipionis dicitur Cer-
tum est in celo diffinitum locum ubi beati evo
sempiterno fruuntur / Vos ergo scitote quod
veniet dies domini magna et amara val-
de Joel 2o Et erunt signa in sole
et luna et stellis luce xxi Sol obscura-
bitur et luna non dabit lucem suam Tan-
ta enim erit [illegible] [illegible] in [illegible] de [illegible]
domini erit splendoris eminencia in ipso
ut et clarissima celi luminaria peri-
tiore domini lumine absconderet et tenebres-
cent tunc stelle cadant tunc apparebit
signum filij hominis in celo Tunc enim ful-
gebit et obscurabit [illegible] celi sideribus
sola radiabit [illegible] Tunc movebuntur
virtutes celorum quod tam terribile erit iudicium
ut et [illegible] ait idem doctor ubi supra
ab angelis timeatur Nec mirandum est
hoc quia si de rege aut principe terribili
iudicate non solum rei sed et familiares
iusti qui nec de malis presumunt sibi conscio
sint sancti [illegible] tremore iudicabit hic
unde Ita tu quam tremenda iudicabi-
tur celestes misteri [illegible] et terribili
apparatu iudicii contremiscit contremiscat
Et ibi quidem nedum iniusticiam sed et iusticias
nedum peccata sed et ea que de genere bonorum vide-
bantur iustorum iuste iudex iudicabit propheta
regnum cum accepero tempus ego iusticias iudi-
cabo Ideo Gregorius li iiij moralium dicit
unde est ut non solum in tirannum congregas
sed et eas quia dicit ac paganus Ita
cum terribilis iudicis examine non solum mala
que commisimus sed et ipsa et si qua in nobis
sunt bona gesta timeamus qui scepe in eo
iudicio culpa ee deprehendit quod deo
ee putatur et ipsi expectatur tunc iners
eos operibus in de supplicium iuste sequitur
virtutibus [illegible] [illegible] de suis operibus
sibi blandiatur pensate in super quanta
erit angustia in hoc iudicio Ubi ex
una parte peccata accusabunt ex altera de-
mones incusabunt videbit in eis conscia
foris iudicis irati erit facies tremebunda
subtus chaos in fine apparebit dolor plenum
super signa dominice passionis erunt in testi-
monium ubi latere erit impossibile et
comparere intollerabile et intollerabile
Ideo a [illegible] Judicis illius presencia tunc
appellare cessabunt tunc apud tribunales
et ubique dabitur refutatio Illic advocatorum
astucia aut oratorum eloquencia non proficit
Fides quod non proficit fallere illius iudicis
sapienciam aut [illegible] flectere iusticiam sicut non
Job nec Daniel neque Noe rogare tunc
poterunt pro quoquam xiiij quia in presenti adhuc
tenditur Ergo quia ante presentes quod pro
et defectu subiecta est considerans quod non
nec hoc quidem si aliquid bonum vita est
quod laudabiliter gessisse credenti si remota
remota iudicium Clamabit et David
David melior Paulo iustior Jacobo
sanctior et Johanne apostolo purior sine
alacritate Et tamen David tremendum districtum
perscrutans exorans dominum in eo Ne in iudicium
intres cum servo tuo domine quia non iustificabi-
tur in conspectu tuo omnis vivens Frangitur ex
parte sua dicit Michael [illegible] [illegible]
sicut et hoc iustificatus non sum sed deus est
Jacobus quamvis viri sub defectu conside-
rans in quo in multis offendimus omnes
Jacobi in Job dicit quod iustus redde-
re timoratus ne forte exquirit veritatem precium
in cadat dicit Si dixerimus quod peccatum non habemus
ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est
Job 1o Si quis hec et alia que plurima
ad districta dei iudicia contremiscunt talia
pure quid faciet tabule quo stabit
nobilia virgulta si homines paveant
Tunc terrei quatiunt ergo et nos timere
iudicium et tempus de secundo et
Dicendum tercio et conclusive Quod ab
amore presentis seculi nos retrahere debet pene
gehennalis intollerabilis calamitas De qua
Jeremias propheta dum diceret ollam succen-
sam video et faciem eius a facie aquilonis et
audivit dominum dicentem ab aquilone pandetur
malum Jeremie 1o Hortabatur ergo in modum
ad illud spectaculum contuendum in quibus
clamare oculos vestros et videte eos quiuos
veniunt ab aquilone Ab aquilone quippe
que est regio in beatissima a sole elon-
gata datur intelligi infernalis pena in
qua erit acerbitas intollerabilis miserie
et summa elongacio a sole iusticie Sed enim
gaudium celeste plenum est pacis et carita-
tis et suavitatis et dulcedinis ex tunc
pacifice celestibus et dulcedinibus et omnibus
melodie lenitatibus sphericus et omnibus
bonum ineffabilis quod nec dici potest nec cogitari
ita contrario ergo erit ex regione infernali ubi
est tenebre discordie odij amaritudine
miserie extremitatibus amaritudinis et doloris
sed fames ignis inextinguibilis et mortis
peccatum et ubi omnis malum ubi quod dici
plenius et tormenta cogitari Interrogo dei
sit et nichil habens cogitari Interrogo dei
tal. inveniat nisi quod plurimum delectat et
placet sit qui in eternum miserie presencius ut
videat nisi quod dispiceatur offendat
et cruciat ubi de bonis hoc non de malis gaudeat

di 3o
ab amore presentis seculi nos retrahere debet pene gehennalis intollerabilis calamitas

Ubi si quidem fletus et stridor dencium ut legi-
tur math. xiii inveniuntur ibi mali transibunt de
aquis nivium ad calorem nimium ex quibus pe-
nis duabus perdet diversa genera tormentorum
Ubi ignis inestimabilis semper ardebit
et nunquam lucebit semper cruciet et nunquam consu-
met semper affligit et nunquam deficiet. Ubi
impii eiecti morte depasti renuisent
ad mortem ut eternaliter moriantur. Ubi
querent homines mortem et non invenient
eam desiderabunt eam et fugiet ab eis. Et
in super eius cogitare presit qualis est meror
et tristicia quantus luctus qui separabuntur
a consorcio iustorum et tradentur potestati demo-
num cum quibus associati ibunt in eternum ve et
supplicium ubi erunt sine fine in luctu et
gemitu nunquam refrigerium habituri. Con-
siderandum est enim luctus mortis conceptu ?
[illegible] a facie Christi delectabili et ab
[illegible] semper a gaudio divine contempla-
cionis excludi beatissima societate divina forte te
[illegible] mori vite eterne et penne morti
perpetue profundo fluctuantis gehenne
mergi et cedarissimis demonibus in eternum
[illegible] ubi dampnati in tanta erunt dis-
cordia quod corpora sua odio habeant
[illegible] quod cogitata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] revelabuntur [illegible] [illegible] se
agentes et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de fide ad petrum In inferno et
si est stimulus penitudinis nulla tamen
erit ibi correctio voluntatis a quibus ita
culpatur iniquitas sua ut nullatenus pos-
sit ab eis vel diligi vel desiderari iusticia
[illegible]. Quintum tormentum fantuam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eo quod nunc dom [illegible]
transivit estas finita est messis [illegible]
[illegible] beatitudo qua [illegible] [illegible] [illegible]
amissa [illegible] societas demonum [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] malor est tenebrosa et horrida
ubi [illegible] non solum est penarum varietas
sed et [illegible] [illegible] [illegible]
in morte dolor est cum formidine
flamma cum obscuritate et in corpore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tormenta discor-
dat [illegible] [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] fit misera mors sine morte
finis sine fine defectus sine defectu quia
mors semper vivit et finis semper incipit
et defectus deficere nescit quia mors per-
imit et non extinguit dolor cruciat
et pavorem non fugat. Et ut dicit [illegible]
[illegible] de ordine creaturarum dampnati erunt

[illegible] [illegible] sed demonum [illegible] demones
[illegible] ut dicit [illegible] de collacionibus [illegible]
mortali odio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordo sed horror [illegible] habitat sempiternus
Job x. Moneat quod flagella divinis [illegible]
de quibus divine [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] moneat
laqueum mortis doloris [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ut et si non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
audacia refrenet de [illegible] [illegible]
et [illegible] di [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] moverit debet [illegible]
[illegible] que [illegible] sit [illegible] et [illegible]
purgatorius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
divine maiestatis offendere [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] ut dicit [illegible] [illegible] et
si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est et [illegible] omnem penam quam [illegible]
[illegible] passus est [illegible] vita et [illegible]
aliud seculum distulerit fructum [illegible]
[illegible] purgabit [illegible] purgacionis [illegible] ibi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mox ut [illegible] [illegible] [illegible]
fuit aut est in purgatorio [illegible] [illegible]
[illegible] aut in celo [illegible] erit et [illegible]
[illegible] [illegible] aut in [illegible] ubi [illegible]
[illegible] [illegible] In [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vite [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solvunt usque ad novissimum [illegible]
Solvunt autem [illegible] [illegible] [illegible]
aut oblacionibus sacerdotum aut [illegible]
[illegible] aut [illegible] elemosinis aut [illegible]
[illegible] cognatorum [illegible] [illegible] defunctorum
et ita [illegible] [illegible] [illegible] defunctis
[illegible] [illegible]. Ad hoc autem [illegible] [illegible]
liberandis [illegible] [illegible] [illegible]
se agnoscat [illegible] [illegible] obligatos
ex qua [illegible] et erit misericordia [illegible]
compassiva [illegible] [illegible] [illegible]
solum quia [illegible] est [illegible] [illegible]
affectione quia [illegible] est defunctis ad [illegible]
et obligatus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] affectu [illegible]
[illegible] [illegible] constitutio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
purgatorio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] solvat [illegible]
[illegible] xii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] valent
[illegible] [illegible] [illegible] amara [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

exequiis eorum est Wolberti de
core carnis uti eorum meritis innuistis
nec suo gladio mors amara animabus
sat doctrine luadis [illegible] radiis oculi
tat et ea parte induxit tenebras [illegible]
facile fuit dato cum ille erat intellectu
comprehendere sensus perpetue intelligentie
in sortio morum gratia et laborum facile magis
sibi fuit non solum de magnis sed et de
minimis perfecte informatem sermonem
id ergo nunc dolendum nobis iudicio quod
raptus est et tussimus amabis tunc providentia
per plurimis utilis erat et quod iam in
Germanie doleres non Alemannos de
laude sed virorum propagam augmentandos tu
videat propagationem et referenda [illegible]
qui tam apud nos fideli depositum dig
natus fuit collocare recepit ipsum eo volente
relinquens nos quamvis sic placuit beneplacito
tuo voluntas et quietus fuit ideo
fiat quod nos confirmat reprensit sunt
ita vere divina recordatione fulcia
commisit conversionem sequendo ut
cum ipsis meritis deceat orationem et oblatio
per ipsos salutaribus sacrificiis unitum ad eterna
gaudia defunctus in celo assistat
Adque nos perducat deus per sua
benedicta amen

99 Reconsideramus modici status sacrosancte ecclesie ex hiis tribus generibus afflicta pressa
sit partim bonorum exigentibus ex parte est causa
sui et viuune ut eos filii fidei filiales di
lectionis et reverentie obliti rumpunt
fidei fidem instruerent in quo et mirem
ita ut in civitatis et clerum non sola hosti
lis vero eos domesticus inimico deserviat
Ad alloquendum hanc statum gestatam in presenti
officio ad vitam at ad reficienda beate
antique astutia qui quos fidei tunc a fidei
rectitudine necessario in deviat pertrahere vanis falle
tionibus et perversis tempus trahat ad sese
in flectere consimilis verbo quod solent per verbum in
et lectio est in crucifixo dirigere officio Quibus
est qui vobis noceat si boni emulatores
fueritis Petri iii. Et cum omnibus
dictamine Augustinus non solum pullorum sed et
iniquorum esse ex bono et super bono deus ad
dei famulos humanitas facere quae cum est
deus ut creator nec in ut gubernator fuimus
ut perfector aliquo debemus principium
fate non solum summis sed in temporibus et omnibus
ut omnia mea corpori presenti et in ipso fidei
Ad Romanos viii. Ministerium cum est ordo quibus
humana subsidia perire ut illis deficiunt
divini favoris extra postulet de consecratione di.
i est Johannes et dicit abbas Joachim in sua
Dyalectica minorum in theographica in fine
libri quod et si ipsa mea caritatis fuit in ista
tuitione magisterii ut lectoribus et auditores

cum investigatione omnis accipiat hoc tum
tibi sit revelatione magna quod in lectione
in lectio in investigatio quisque ad presens
adducit nisi prosidet veritas quem docet hanc
saltem quod quod ita est non est deum de veritate
scrutantibus legentibus et audientibus tum in
vestigaverunt legerent et audierent secundum deum.
est deus cum illis revelavit ut ad Romanos primo
quia hoc est scientia dominus primo vero et qui
solus neset ignorantiam ut dicit Deus
et est lux quod illuminat omnem hominem venientem
in hunc mundum Johannis primo [illegible] quod in hunc collata
omnis exordio ad tempus sue abundantem gratiam
dignum duxi revelandi ut in meis [illegible]
lux sua tradiderit et de absconditis agere
velet nunc illuminans sermone salutem dicens
Ave gratia plena etc.

Quis est qui vobis noceat si boni emu
latores fueritis Petri iii. Sanctus Edo
tempus lux ad eternorum gaudiorum premium
perveniendi artissimam et per paucos cog
nitam esse viam at vero eorum habi
tam esse viam at vero opportunam
alii facile liquet cum ad gradum iter
latissimum est et multi eunt ideo ea fere
ob diversis in circuitu gradu et non est
opus sicut bonum nos ne est usque ad per quem
sed ob his sua in prelabere et pessimas comitur
voluntates et relicto eo qui via vitalis est
et vita ab sorpti in cogitationibus suis et
illecti terrenis desideriis ducere mortis tendunt
in mortem Ipse etiam dei filius ut dicitur Boeti
in morte. Ipse etiam dei filius adiecit dicens Ego
Angelus nuntius e clamans adiecit dicens ego
sum via veritas et vita Johannis xiiii. Quibus
hec si vobis respondet ego sum via fallens
vobis ego non sum vitalis mei non vobis ego sum
contra hec si patent dicat non est via qui est
nisi ad me venerit at sit modo ad se veni
endi ondit dominus Christus vero et qui vult ve
nire post me abneget semetipsum tol
lat crucem suam et sequatur me per hoc in medio
lat crucem suam et sequatur me per hoc in mens
ad gaudia celestia aptatum non est aliquis
nisi variis tribulationibus ac temptationum
turbationibus fuit examinatus. Sed cum certa
disciplina est ut ait apostolus ad Hebreos xii.
ad ulterius et non filii est. Itaque temptationis
et tribulationes sedem expediens insequitur
homini probatio talis ac fauore operantes
alium De gratia ergo tali signo colligunt
duo argumenta primum est quod hii qui sunt
in via eternorum appetitu deposito affluunt
deliciis et prosperantur in terrenorum desideriis
plane non in modico dicunt sed eternis sub flectis
et dolores in eternis. Secundum quod hii qui sunt
extant per temporis tribulationem aculeis afficiunt
specie tanto fiducia debent eterna sic gau
dia ad eternum. Hec duo sunt ... resum
endo Primo quod hii qui sunt in via et
morum deposito appetitu affluunt deliciis
et prosperantur in terrenorum desideriis plane

FS.

que addicione in propositi ... ita hec post ... nunc aliam thematis introductionem

primum

secundum

dicitur hoc quod hii qui sunt in via et morum deposito appetitu affluunt deliciis et prosperantur in terrenorum desideriis plane non immodico dicunt sed nobis flectus et dolores mors sequentes

na i mu[n]do dent se et[er]nos flet[us] et dolores i
i et[er]nos d[icitu]r em [illegible] glosa sup[er] c[apitulo] ep[isto]le ad
philip[enses] iiij gaudete i d[omi]no s[e]p[er] gaudete no
i s[e]c[u]lo s[ed] i d[omi]no h[oc] est de bonis in q[ui]b[us] gau
dere est statute i deo n[on] extra sue
no cum sit q[uod] duob[us] d[omi]nis s[er]vire [nemo] potest nemo
sit i deo gaude[re] et in mu[n]do s[e]c[un]d[u]m [illegible]
hui[us] mu[n]di i mu[n]d[u]m [illegible] reputabit[ur] dei [illegible]
[illegible] i [illegible] et i [illegible] s[ed] duo gaudia d[e]
sert sit q[uod] amoenia ut s[e]t i eod[em] ee p[ote]nt
o[mn]ia teste b[ea]to Jeronimo Unde diffi[ci]le
s[ed] [illegible] i possi[bi]le est ut q[ui]s et p[rese]ntib[us] et futuris
quis fruat[ur] bonis et ut h[ic] ve[n]tre ibi
me[n]te impleat ut de delicijs ad delicias
t[ra]nseat ut i utroq[ue] s[e]c[u]lo sit p[ri]m[us] et i[n] celo
et i t[er]ra appareat glorios[us] Justo namq[ue] dei
iudicio videt[ur] s[ed] facta divisio ut hij q[ui]
v[ir]tuti s[unt] celesti felicitate ca[re]ant q[ui] c
i t[er]ra hij v[er]o qui h[ic] feliciores fuerit illa
careat q[ui] e i celo hac divisio[n]e glosa
sup[er] d[ict]o Jac[obi] v de gaudio [illegible]
[illegible] mei cu[m] i te[m]ptac[i]o[n]es varias i[n]cideritis etc
manifestat ita dic[en]s Nec indign[illegible] si
mala i h[oc] mu[n]do floreat s[ed] vos [illegible]
q[ui]a no[n] est dign[us] [illegible] in t[em]p[or]alib[us]
[illegible] s[ed] [illegible] [illegible] mali g[illegible]
i celo vos nil i mu[n]do s[ed] [illegible] boni ad q[ui]
[illegible] q[ui]d[am] i vita [illegible] gaude[re] debet
nil est q[uod] hi[c] doleat Ber[nardus] [illegible]
[illegible] omnia t[er]rena bona [illegible]
[illegible] q[ue] sustinenda [illegible] ut [illegible] i ill[a]
[illegible] felicitas ut i ast[ra] felix [illegible]
Ad h[oc] est ita d[icit] b[ea]t[us] Greg[orius] xxvj li moral[ium]
Justus quippe deus et suos [illegible] t[em]p[or]alit[er]
[illegible] et [illegible] malicia[m] [illegible]
ad augeri ut d[icitu]r bonor[um] vita [illegible]
[illegible] illor[um] [illegible] [illegible] v[er]o
accidit ut [illegible] i [illegible] de [illegible]
[illegible] solatiu[m] t[em]p[or]alit[er] [illegible]
no[n] t[em]p[or]alit[er] i [illegible] Et [illegible]
Jo[hannes] [illegible] q[uo]r[um] mu[n]de i [illegible] de[illegible]
[illegible] i [illegible] vita [illegible]
[illegible] illos in [illegible] [illegible] foras ci
cit [illegible] [illegible] suos t[em]p[or]alit[er] q[uod] volunt [illegible]
[illegible] [illegible] bonor[um] vita [illegible]
sequit[ur] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ei ad [illegible] respirat et [illegible] fortior
[illegible] subiaceat [illegible] [illegible] q[uod]
[illegible] [illegible] q[uod] [illegible] vindicta [illegible]
in [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
do deserunt [illegible] [illegible] malo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videm[us]
no[n] [illegible] bona t[er]rena [illegible] sub [illegible] q[uod]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] desperat
[illegible] medici [illegible] [illegible] dari [illegible]
[illegible] et eos quos [illegible] posse ad sa
lute[m] [illegible] q[uod] appetunt dari [illegible]
[illegible] [illegible] d[icitu]r [illegible] eos [illegible] desi
deria cordis eor[um] [illegible] [illegible] voluntatib[us] suis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible]
[illegible] Job [illegible] Job xxj et sequit[ur] [illegible]

[illegible] i bonis dies suos et i puncto ad i
f[er]na descendu[n]t [illegible] Salomone d[icitu]r [illegible]
[illegible] stultor[um] p[er]det illos [illegible]
manifestu[m] q[uod] [illegible] iudiciu[m] est [illegible]
[illegible] i [illegible] subsequens [illegible] et
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et h[ec] sunt [illegible]
Dicit [illegible] q[uod] hij qui h[ic] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] d[icitu]r etia[m] s[e]c[un]d[u]m gaudia [illegible]
d[icitu]r [illegible] [illegible] ad [illegible] q[uod] bonis [illegible]
[illegible] [illegible] est no[n] indiciu[m] [illegible]
[illegible] ad hebre[os] [illegible] que[m] deus diligit castigat
[illegible] et [illegible] salvato[r] [illegible] v [illegible]
[illegible] cu[m] maledixerint vos [illegible]
vos fuerint et dixerint o[mn]e malu[m] ad[versum] vos
vos me[n]tientes [illegible] et sequit[ur] gaudete et
exultate q[uonia]m merces v[est]ra copiosa est i[n] celis
[illegible] d[icitu]r [illegible] [illegible] [illegible] legimus de
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] legimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] hac i [illegible] gaudet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
no[n] aliam viam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] d[icitu]r b[ea]t[us] Greg[orius] [illegible] iij moral[ium] ca[pitulo] iij ita
d[icitu]r [illegible] est q[uod] [illegible] deus [illegible] quos [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] vehemencius [illegible]
[illegible] affligit [illegible] Job [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] ad Job[illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] admiracione
[illegible] q[uod] ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ille amicus [illegible] [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
ut [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] tale [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] q[uod] Job dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] Job[illegible] dei [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]
q[uod] est q[uod] [illegible] deus sic vehemencius [illegible]
i [illegible] [illegible] despicit quos sic [illegible]
[illegible] [illegible] elegit nisi h[oc] q[uod] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sic eos [illegible] in [illegible]
q[ui] videt quo [illegible] i [illegible] et
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] q[uod] i [illegible]
ad i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
colligat q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
s[ed] h[oc] sic [illegible] quos amat [illegible] quo
[illegible] [illegible] qui i iudicio ar[illegible] di
[illegible] s[ed] sic [illegible] vita [illegible] qui [illegible] iudice
laudent[ur] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ducere ad gl[ori]am [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] qui habitat [illegible] [illegible] ita
d[icitu]r de gaudio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
q[uod] i gl[ori]am [illegible] [illegible] q[uod] i gaudiu[m] [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible] et i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fructus i [illegible] [illegible]

di 2o
q[uod] [illegible]
et [illegible]
[illegible]
ib [illegible]
tanto [illegible]
[illegible]
da [illegible]

Sermo. Similitudo modo modo regnum dei [illegible] nos est thesauro in agro [illegible] in fictilibus
[illegible] in vase vili. Est [illegible] sed absconditus
est [illegible] absconditus et in [illegible] cum no
[illegible] sit [illegible] tribulacione [illegible]
[illegible] quod dicitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non solum [illegible] sed [illegible]
quasi [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible]
factus est conditor [illegible] ad [illegible]
filios ad hereditatem regni celestis nutrit
et non solum dominus [illegible] sed [illegible] flagellis
1 [illegible] corrigit et erudit. [illegible] [illegible]
2 primo [illegible] [illegible] quadam medicina
3 [illegible] medicus [illegible] 2o [illegible] tribulacionem
[illegible] quadam doctrinam ad portam regni
celestis directivam 3o [illegible] [illegible]
et vite eterne [illegible] [illegible]
[illegible] participativam. Primum [illegible] [illegible]
[illegible] intelligat [illegible] medicus [illegible] deum et [illegible]
[illegible] medicamentum et ad salutem non [illegible]
[illegible] ad dampnacionem sub medico positus
[illegible] clamans non audit medicus
ad voluntatem sed audit ad [illegible] sanitatem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] disponit [illegible] in [illegible]
[illegible] luce xxiiii oportuit [illegible] pati
et sic intrare in gloriam suam. Et [illegible] xiiii dicitur
[illegible] tribulaciones [illegible] nos intrare in regnum
dei. 3um vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tribulacio [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] socios [illegible] dignus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] abraham [illegible] [illegible]
[illegible] amicus dei factus est. Sic ysaac sic
jacob. Sic moyses et omnes qui placuerunt deo
[illegible] tribulaciones [illegible] fideles [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
salvator noster flagellis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] morte sit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tribulaciones non [illegible] [illegible]
[illegible] qui habitat [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] tribulacione [illegible]
in [illegible] tribulacione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tribulacionibus
Ibi cum eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible]
[illegible] tribulaciones [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] non est [illegible]
[illegible] de multiplici tribulacione fideles
[illegible] multiplicacionem [illegible] [illegible]
[illegible] gaudeat [illegible] ut dignus est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apud deum. [illegible]

[illegible] [illegible] fidelis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est qui
vobis noceat si boni emulatores fueritis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et ante [illegible] [illegible] visibilium et invisibilium In tribus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1m
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2m
[illegible] [illegible] [illegible] 1m est fidel[is] 3m
[illegible] [illegible] [illegible] 2m est [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] qualitas [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur quis est qui vobis noceat [illegible]
[illegible] [illegible] 2m [illegible] ad [illegible] si boni emu
latores fueritis 2m [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible]
dicitur qui [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] fidelis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] di[stingui]t 1o et 2o
2m in [illegible] Et ut ista duo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nullus potest ledi ab alio nota
nisi prius ledat a seipso [illegible] [illegible] [illegible] quo nullus potest le
est de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di ab alio nisi
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius ledat a seipso
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliquis [illegible] [illegible] [illegible]
ledi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dulcedine [illegible] [illegible]
corrumpit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ac [illegible] [illegible] vastat et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nocere possit et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Requirunt [illegible]
ad [illegible] [illegible] sit quo [illegible] animi ledat
[illegible] [illegible] [illegible] Et alii [illegible] qui
[illegible] vite [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] alia [illegible] quidam [illegible]
[illegible] [illegible] noceat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] videntur. Ipsi enim [illegible] [illegible]
et deplorant ab hominibus [illegible] qui male
agunt et nequiter vivunt [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] ab hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corpore animi virtute
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] sit animi [illegible] que ut [illegible]
[illegible] possit [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] virtutibus [illegible] [illegible]

in argentum [illegible] probatur quam [illegible]
[illegible] quam [illegible] equi virtus et valencia
videbitur in [illegible] in velocitate cursus et pedum
fortitudine cursus quam tutela ac pectoris firmitate
[illegible] quam que aut [illegible] itineri agitatur
aut pluribus [illegible]. Nonne etiam est in
ipso pectoris equi virtute quam in aliis de eo
[illegible] est declarare [illegible] ac et vela
quorum [illegible] nonne in eo sibi corporis [illegible]
habebitur si vel [illegible] fortis vel ro-
busta sint nonne carpenta. Vinum vero
[illegible] agi probat [illegible], ad ea respicit quecumque
supposita videtur aut ut dici si rectius
seu precedis si singulis valida sit conspi-
citur. Item si vinea probat vel eius virtus ad
hoc aspicimus si lectos habeat palmites vel
aut flagella diffusa. Aut id magis as-
picimus si [illegible] ei fructus sit et vina
fecundior. Igitur pari forma de hominibus
agamus disquirentes quam et ubi sit vera [illegible]
[illegible] non [illegible] nec [illegible]
tate nec sanitas corporis nec languore [illegible]
necessitas non fama vel [illegible] gloria necte
bonum maledicta [illegible] contra quibus
nec forte [illegible] nec [illegible] nec
sumptu [illegible] et sic de [illegible] ad sua
rationem [illegible] et [illegible] dicit
animi virtute et recte sentire et recte
agere [illegible] cum quam [illegible] auferi
ab [illegible] si [illegible] ista vero si [illegible]
[illegible] nec [illegible] si nec ipse salutis
[illegible] nisi ea ipse qui possidet pro-
dat. [illegible] cum [illegible] et dyabolus
[illegible] eo in [illegible] Job. omnem [illegible]
eius perdidit [illegible] ut cum pauper fieret
[illegible] ut [illegible] dolens [illegible] aliquem
[illegible] simone [illegible] devincens et
totum corpus eius afflixit non ut faceret eum
[illegible] in quo nil est [illegible] sed ut
[illegible] cruciatu si fortasse constancia
eius fatigata animi virtute mutaret [illegible]
[illegible] omnia ingessit ut malo [illegible]
[illegible] amici qui
ad consolandum ad [illegible] instigat
[illegible] non [illegible] eum quem [illegible]
flagellat [illegible] alia [illegible]
[illegible] loquitur. Ille autem urbe et domo de
[illegible] et facultatibus [illegible] liberis nudatus
[illegible] proprio [illegible]
[illegible] non
[illegible] lesus Job verus et clarior et [illegible]
magnificencior redditur. [illegible] si de
quanta [illegible] est et ab eo [illegible] qui
ab [illegible] nequitia et crudelitate procedit
[illegible] animi virtute non [illegible] quibus [illegible]
cit iste [illegible] digna videat [illegible]
dicat ille [illegible] ille nocuit ille im-
pedivit. [illegible] antiqui qui
plenus est nequicia [illegible] vincitur

[illegible] atque [illegible] et [illegible] domini
nisi [illegible] corpus eius [illegible] eum omnino
non potuit [illegible] magis eum ut dixi gloriosum et
spectabilem reddidit. quo digne quis [illegible]
[illegible] quam ab eo sit offensus [illegible]
[illegible] et [illegible] quam adam non est lesus a
dyabolo [illegible] sua [illegible] lesit [illegible]
observacionem mandati non vigilavit. [illegible]
qui tot machinamenta ad usque beatum Job
tot [illegible] fraudibus [illegible] armatus [illegible]
valuit superare [illegible] de
[illegible] nisi [illegible] se
[illegible] adam [illegible]. [illegible]
quam [illegible] qui [illegible] eductus [illegible]
[illegible] amittit [illegible] sua [illegible] non
est lesus cum [illegible] mundatus [illegible]
[illegible] non [illegible] lesus non
est [illegible] et [illegible] si vigilavit.
Nonne infamie et siti et [illegible]
[illegible] et magni habebat
atque [illegible] fiducia [illegible]
deum ut [illegible] apostolorum [illegible]
[illegible] et lazarus. Nonne [illegible] et [illegible]
et [illegible] ad [illegible] dixit
et [illegible] corona ei [illegible]
[illegible] vero et [illegible]
[illegible] subiectus [illegible] et ex [illegible]
[illegible] lesus non est [illegible] gloriosior
effectus quam [illegible] aut [illegible]
nocuit quam flagella quam [illegible] quam [illegible] non
[illegible] quam [illegible] de naufragiis
[illegible] passus est [illegible]
[illegible] non solum nil [illegible]
[illegible] et gaudet [illegible]
[illegible] ad [illegible]
deo [illegible] passionibus [illegible]
et [illegible] gloriant [illegible] tribulacionibus [illegible]
[illegible] qui [illegible] non lesit a
nullo potuit ledi [illegible] et augustus
[illegible] magis [illegible] ut
[illegible] et [illegible]
[illegible] nemo
leditur [illegible] nemo ledit si non [illegible]
[illegible] quo [illegible] ut nemo [illegible] fateor
[illegible] mali [illegible] grassantur [illegible]
[illegible] bona [illegible] et Joseph
vita et [illegible] et iniquus [illegible]
[illegible] fratres sui et [illegible] abel [illegible]
[illegible] lesus non est [illegible]
egit [illegible] et [illegible] effectus [illegible]
est [illegible] magis [illegible] effectus [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] qui [illegible] illorum [illegible]
qui [illegible] iniuriam [illegible]
[illegible] clariores effecti
[illegible] non [illegible]
[illegible] qui [illegible]. Et ideo [illegible]
animi [illegible] ad gloriam [illegible] vero
malicia animi [illegible] ad penam [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non ledit ad [illegible] lucra [illegible]

cognat scti Gregorii in omeliis quibus affliguntur
vel affligi videntur dicit quod si ablate sunt
tibi facultates tue dicit mundus crimina de veste
matres et mundus recuperat [illegible] sicut Job pro
et illud [illegible] intelligimus in hoc mundo ut
auferre quod possimus [illegible] dico dominus Job
Audisti te maledici infamari et criminari
[illegible] recordare et ait [illegible]
non [illegible] dicit [illegible] vobis
[illegible] gaudete et ex
ultate [illegible] et [illegible]
[illegible] mala [illegible]
[illegible] recordare quod [illegible]
[illegible] manere [illegible]
[illegible] te [illegible] qui in
tota tua [illegible] corde [illegible]
et et mors crudelis [illegible]
[illegible] Johannis [illegible]
et tali [illegible] saltatricis [illegible]
in [illegible] libidinis [illegible]
gula [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] que [illegible] in [illegible]
[illegible] aliquem ledi posse [illegible]
[illegible] non ledat
[illegible] quidem neque [illegible]
[illegible] neque alia [illegible]
[illegible] bona [illegible] sunt sed sola animi
virtus et ideo [illegible] extrinsecus
sunt dampnum aut amissio aut afflictio
[illegible] non ledit [illegible] bona [illegible]
[illegible] virtute consistit et [illegible] non ledi
ab alio nisi [illegible] ledat [illegible]
ut si quis ab aliquo aut facultatibus
spoliatus aut aliquo quocumque modo
afflictus blasphemiis et iniuriis et
[illegible] ledi [illegible]
[illegible] est [illegible] ab alio [illegible]
[illegible]
[illegible] quod non vobis [illegible]
[illegible] ut aliquis [illegible]
[illegible] vobis [illegible]
collata dona [illegible]
victa [illegible]
pusillanimitas [illegible]
[illegible] quia non [illegible]
te [illegible]
qui dicit [illegible] ego [illegible]
[illegible] hoste diabolo [illegible]
[illegible] victoria [illegible] boni
fiet si ut [illegible]
[illegible] facilitas [illegible]
[illegible] non
[illegible] ad [illegible]
ira [illegible]
nos [illegible] humilitatis [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] misericordias [illegible]

id quod [illegible] sue maiestatis offendit et
[illegible] nos exaltos solio [illegible] sue
Ideo quia nos [illegible] ipse dei filius [illegible]
[illegible] benedictus Amen

Unus est qui vobis moneat [illegible] boni
[illegible] vobi [illegible]
cum multis [illegible]
[illegible] qualitas exigit aliqua
[illegible] mali [illegible]
[illegible] valde [illegible] divina
ut in hac vita non [illegible] bonis male
sit malis bene [illegible]
[illegible] in [illegible] bonis
male est malis [illegible] forsitan de
[illegible] et boni si aliquid de
[illegible] hic recipiunt ut [illegible]
[illegible] dampnatione [illegible] et mali
bona que in hac vita [illegible] hic in
[illegible] ut ad [illegible] tormenta
[illegible] et [illegible]
[illegible] fili [illegible] bona re
cepisti in vita tua et Lazarus similiter mala
[illegible] bonis hic bene est
et malis male [illegible] valde est [illegible]
boni [illegible] bona [illegible]
ad aliquid [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] malos
[illegible] ut ab [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut ab [illegible]
supplicijs [illegible] defendat [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ad ultima [illegible]
[illegible] omnia ergo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut ad [illegible]
[illegible] studijs et flagellis
[illegible] vita [illegible]
[illegible] et salvator noster [illegible] venit
[illegible] venit
[illegible] tollat
[illegible]
[illegible] et [illegible]
in [illegible] ad gaudia celestia [illegible]
non [illegible] nisi [illegible]
et [illegible] fuit
[illegible] dixit [illegible]
vide [illegible]

primo sermo

Sermo de Natiuitate domini ad Clerum factus Wratislauie in presencia Imperatoris per [illegible]

primo

Exiit edictum a cesare
Augusto etc. Sic
scribitur hic saluatoris
[illegible]
primo/ sicut contexens historia
perambulizat de Octauiano
Romani imperii monarcha
ut urbs insonuit cunctis in hac
nocte beatissima magnifice
intitata ut cesarea/ et est eadem
originalis Luce ii° c. Exarata
Serenissime princeps pyx primi natiuitas
cui hodie sceptro et molis tibi dominator
Romanorum Rex semper Augu
ste/ ac inclitissimi alterius regni
Bohemie rex christianissime/ patres
reuerendissimi/ principes illu
strissimi/ milites strenuissimi
Sacerdotes et clerus prestantissimi/
doctores et magistri venerandi Re
te quod predilecti filii in christo/ ubi
dei de verbo primus ingemui a
nunciandus (non sine causa in assumo
ta verbis considerari vel suo Bi
nomina intitulato sic exor
diretur sic de principio/ anima mea in
angustiis et spiritus meus estuat
cor meum fluctuat/ Angustia
ad possidet me/ Angustia ad
affligit me [illegible] [illegible] quia
vere et intima mea tonuit ce
sarie maiestatis prius celsitudo/
doctorum magistrorum honorabilis
multitudo/ Sacris scripturis magis ad
insufficientes/ Decre[illegible] me
non excludo/ In medio magis
trorum et ubi presentes locus non p
sumas Sapiente [illegible] [illegible]
ferendo loqui me reddit metus
meos [illegible]/ quia peritis et caris
mole [illegible] generis [illegible]
rupit animam/ et deprimit ter
na [illegible] multa cogitatione/ Sapientie
[illegible] ix/ [illegible] quia de rebus ma
ximis nemini sepe videamus
[illegible] ut assistere multitudine lo
qui possit absque formidine/ [illegible]
se verbis domini Francisci Car
dinalis de Zabarellis in quodam

presbiter Gwilhaco

sua collacione/ In [illegible] tribulacionibus
gratie adiumento et auxilio quia
non diligentes sperantes [illegible]/ ut [illegible]
tu est nullus speraui in domino et eo
fusus est/ sed aut [illegible] inuocauit
illum et despexit eum [illegible]
Sine igitur adiutrice gratie presidio
et auxilio tuo omnis mortales
[illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] inuocare ut [illegible]
inter fidei que multis [illegible]/
sed hoc persuadens generalis igitur
in prosperitatibus ut ille dicit
[illegible] [illegible] [illegible] prestu
tuere [illegible] [illegible] primo
sic est [illegible] [illegible] et religio
est [illegible] de magis seu de
minimis rebus/ sed aliquid actum
ad auxilium diuinitate precedit/
hec ille [illegible] euidet eum
[illegible] quod de diuino gratie forte
[illegible] operis complemento/ [illegible]
[illegible] nobilibus et [illegible]/ doctis
et indoctis/ ergo et discipulis
ut in [illegible] xxiiii [illegible] [illegible]
[illegible] omnibus perfide [illegible]
[illegible] scrutinio precor [illegible]
[illegible] sermone [illegible]
cessando/ ut exeat generale edic
tum/ hoc est ut [illegible] in [illegible]
[illegible] Octauiano in [illegible]
memorato/ Sibilla [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] celos le
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
nati dum [illegible] [illegible]
li/ [illegible] [illegible] celesti
tua pendet/ ut [illegible] alia me
trizat Alanus de suo Anticlau
diano libro vi metro [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] gratie impetracionem pul
[illegible] [illegible] [illegible]
salutacionem/ affectum pia mente
cum [illegible] dicentes Aue maria

Exiit edictum a cesare [illegible]

co et capite quibus supra non valeo
Devotissimis Reverendissimis illu-
strissimis Regibus, Consulibus, princi-
pibus et dominis dispensatoribus se-
culi viduitatibus, civitatibus et in aula,
si dixero ad propositum Et nunc re-
ges intelligite, erudimini qui
iudicatis terram, Psalmo 2o attende-
tes quod doctor et magister E-
gidius Romanus Bituricensis
ecclesie Archiepiscopus libro suo pri-
mo de regimine principum regie dedicato probat
ex vii Metaphysice sic inquit, quia
ut latitudo sermonis in materia quere-
re sit secundum exigentiam rei. Hec
consolatione me, hec ille. Cum igitur
infallibilis divina providentia dispo-
nente, singulis hoc gaudioso nostri
salvatoris natalis die delini-
ti metalli ex hilaritate, imperia
magnifice in maiestate cesarea, qui
ut sedentes in tenebris et in
umbra mortis luce, Luce 1o, sicut sup.
sicut consolari ps. cxlvi, no-
strae dominae dispensatores in suis
in animarum corda regum sic. Ro-
mano [illegible] et desolatus
consolatores perfecte auxilium. xx
in quo regnum videtur satis
cogitum vera [illegible] in theologia ad
dixi Crevit eadem accessio. Cum
theotheologie introductio Romani
imperii per exaltationem libeat
vestre prudentie attendere veritatem
de Romani imperii progenie
tia, etc. 1o scripta vero sit longis
incomparabile, multisque modis dominus
uniuersorum diebus suis actionibus
dignatus est honorare Roma-
num imperium, et ab omnibus sit
honorandum. Et sicut idem et
ex sacre scripture serie colligitur
Dominus noster Ihesus Christus hodie
de virgine natus, Romanum imperium
et eius regem legalem et ca-
nonicum tam sanctam verbis
et exemplis honoravit et do-
cuit honorandum. 1o Namque ingre-
diens portas pacis ad presenti-
am mortalitatis. 2o Ab in-

in hac progrediens portas lucis ad
doctrinam me vitatur. 3o Fuo
demum egrediens portas ete
ad eternam pace in[?] gloria (?) Quibus
ultimis columnis gratiam (?)
et ut dumque tanta festa me pri-
ncipali valeas innovari pro-
inde deduca[?] theologie imperii...
ductum resumes ego propositum
in parte prima ad dixi quod dominus noster
Christus Ihesus hodie de virgine
natus imperium Romanum ac-
ma ingrediens portas pa-
cis etc. Paucis eidem sup-
posito, una vera advocatrice
inventa magnifica quam eius
etiam divina, quod paulo de
deo auctore tamquam causa pri-
maria principali fecit allata
et a Romano imperio sic causa
secundaria et instrumentali
hominibus hoc voluntatem predi-
cata. Et quia doctor predicare
debet ea que doctor ante ma-
iorum, ne suis utique titulum mutat,
ut deducitur B. Aug. iiii de
doctrina christiana. Et ibi. Sequitur
xx magistralis littera medium
libri Danielis primissimo suppone
de celestis Apocalipsis visionis
in Sancto, Prophete plerumque
in alto, Catholice ex potiori
eloquio, Que prebuit suo
ordine ulteriori replicabitur
sine multiplicatione. Ut in pz Da-
niel 2o ca. ubi legimus
monarcham regem Nabucho-
donosor pace per Romanum imperium
futurum in visione per statuam
hominis sub specie vidisse, Da-
niele non visionem misterium
regi clarius exposuisse. Et
sic ibidem ex hebreorum et
catholicorum doctorum elicitur
ex peritibus in hac statua
hominis designantur regna quatuor.
Primum fuit regnum Caldeorum
significatum per caput aureum propter
dominii apicem excellentem.
Secundum fuit regnum Persarum

Sicut in Evangelio etc. Vide quod sicut dicitur ubi supra
1m
2m
3m
Exemplo
quod doctor [illegible] ea que doctor

argentum designatum propter diuicias excellentem affluenciam. Tercium fuit regnum Grecorum per es seu eneam ferream significatum propter lingwarum et sciarum eloquenciam. Quartum est regnum Romanorum per ferrum designatum propter armorum inclitam potenciam, per ferrum domans omnia et pacificans [illegible] discordancia. Sub eius pacis regno est excisus lapis sine manibus, xpistus scilicet de virgine natus. Et hic est pax inter vtraque faciens vnum ad Ephesios 2o. Ad verba venerabilis magistri Francisci de Maronis adducens in quodam sermone hodierne festiuitatis ea exponens sic inquit: faciens vtraque vnum, verum diuinitatem et humanitatem in vno supposito, virginitatem et fecunditatem in matris vtero, fidei veritatem et racionis stabilitatem in vno medio, anglorum et hominum iocunditatem et felicitatem in vno canticali primo. Celestes angelice cantabant pacem hac pastoribus firmamentum suum supra [illegible] vigilantibus [illegible] et in nubibus tonantibus: Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Ubi thema. De qua pace sic cognouimus Ysaie vaticinio 9o c. secundum translationem caldaicam sequitur: infans datus est nobis et filius datus est nobis et recipiet super se legem seruandi eam et vocabitur nomen eius de ante mirabilis consilii deus fortis permanens in secula seculorum. Messias in cuius diebus pax multiplicabitur deo super desuper dante. Et profecto impleta hac pace peracta et de huius pacis signis euidentissima sic ait propheta suus 2o: Conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces, non leuabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur vltra ad prelium. Ceci autem iudei mundi et perfidi [illegible] cecucientibus occasione de xpisto [illegible] assumunt errandi, sic paralogizando: Xpistus non dum bella cessauerunt in terra ut quottidiana docet experientia, que verum cum sit integra non dum venit Messias in lege promissus sed ipsum venturum expectamus. Hanc difficultatem pocius ipsorum iudeorum tractatam venerabilis Nicolaus de Lira in quadam questione super hac materia luculentissime disputata circa [illegible] longe vltra medium sic soluit dicens: Inminente vero Xpisti natiuitate regimus mundi pacatus et sub imperio redactus pax hec continue durauit vsque ad annum quadragesimum post Xpisti passionem. Nec leguntur aliqua notabilia bella fuisse in Iudea nec iudeos vsos fuisse armis quia contra [illegible] studebant [illegible] Romanis. Et ideo probabile est quod tempore diuturnitate pacis iudei [illegible] ea quibus vtebantur in bellis commutauerunt in instrumenta agricultore. Et ad [illegible] in auctoritate Ysaie non leuabit gens contra gentem gladium nec vltra exercebuntur ad prelium non importat pacis eternitatem sed diuturnitatem. Ubi enim nos habemus vltra in hebraico habetur ea adque quod non significat eternitatem sed diuturnitatem, vt [illegible] magister Rabbi [illegible] vbi legitur non venerit vltra latrones sine intra terram istam, ubi est in hebraico habetur a ad. Certum est quod ibi non importat [illegible] dicto a ad eternitatem sed diuturnitatem, quod desinit latrunculi post hac frequenter depredati sunt terram populi isti [illegible] rapinis. Ex quibus [illegible] emanat assercio certa secundum hac forma: pax hodie per Xpistum mundo impleta mediatore solum allata non est in hiis temporibus omnino extincta sed ad tempus continuata. Tercium [illegible] quia non est pax hodie in temporibus dictis [illegible] Ysaie [illegible] Turbauit enim hanc pacem reges tyranni et principes per [illegible] Romani imperii ecclesie dei persequentes per 3a [illegible] ut multorum sanctorum martyrum ystoria et [illegible] hanc [illegible] Joachim abbas

quo pax est in hiis temporibus turbata

in suo libro seu tractatu de
semine literarum de pueris xxi capitulo
Pax igitur reddita ecclesie sub primo
Constantino Romanorum rege
semper augusto ut dicit vicesimo V Con
stantinus, plures turbata est prelatorum
Romanorum secularibus. Sed hodie
non tantum pacis prelatorum turbatur
sed quasi omnino enervatur pastorum
prelatorum principum dominorum clericorum
et religiosorum ut deducit abbas
Joachim dicto et capitulo quibus super hiis
quibus mordant. Sed vere in
hec verba libro meditacione Romanorum
Imperii Danieli fuisse legimus
Daniel pacem si desiderat sed
tunc pax fuit facta tranquilla secundum
electorum ecclesia. Ecce in pace ama
ritudo mea amarissima tanto
in solencia intestinum cessavit
quanto foris pacis crescente. Quia
in prelatorum principum et dominorum in
solencia ecclesie pinguescit. Dum
verba et exempla dantur nobis per
specem fugere et nulla eius adu
lacio formidatur. Et nobis pacem et
cultum et curam deus falsa gratia
Hic. Rogo magnifici principes
et domini hic collecti si placet
animo attendatis. Quibus preteritis
temporibus scismatis plura fedorum i. tan
tis paparum malis ecclesie secularibus
in clero et in populo non cessavit quod
ad pacem fraterna ecclesie sancte et
sue unionis desideratissime.
Sed quis hodie in capitibus seu in
membris studet ecclesie pacem cu
mulare mores et vitam in melius
reformare. Immo potius videmus
plures non minores sed maiores peccatores
quibusdam si non apto scismate, et
tamen manifeste sunt secularibus et
rectorum pacem ecclesie impugnare. Spe
rabatur in pace ecclesie reforma
cio et ecce Bohemia regna et ant
sedes Bohemiam circa et mare
dula presida et heretica suas re
velabit plurimas per universa
mundi climata. Sicut minime
heu et proh dolor Bohemia pax
ecclesiastica. Et quo continuabitur

pacis in regno ubi pacis hostes
president in consistorio. Circa lau
dem eius clarus hoc declarat lau
reatus poeta Franciscus Pe
trarcha libro primo de remediis utri
usque fortune capitulo cxxi vestra ad
venit omni preclarissima dilectio
ubi gaudiis mundanis gloria cedi
tenti. Spero pacem. Respondet
Racio. Nudo tam diu speras quod per mortem
assequi in via situm est, ma
nifesto enim sunt quam pacem non inve
niant si bona fide velle ceperint,
sed pacem petentes fregerunt pacis
obstant. Et subdit ad propositum
quatuor vobiscum habitant pacis
hostes, avaricia, ira, superbia,
invidia. Hos eicite in exilium
pellite et pax eterna erit. Hec ille.
Nec est silencio preterire hostium
hostium pacis propulsione,
quantum in sacrosancto Constanciensi
Consilio, serenissimus
et invictissimus rex Romanorum rex
semper augustus laboravit. Cuius
iustis [illegible] meritis et conatibus
corporis estuavit non parcens
quod nec suis hereditaria dimittens
quod in deserto amplissima dominia
et regna tedio nec segnicie fa
tigatus. Sed potius ut alter Macha
beus zelo patrum tradicionum
armatus et animatus personaliter
cum multorum periculorum insidiis hos
pacis hostes conatus fuit de ecclesia
calia eliminare et quantum in regali
potestate fuerat ecclesiam refor
mare. Nam quod sine regali pro
videntia impossibile fuisset scisma
tis. Scilicet antiqui pacem David Machabeus
in. Archiens igitur Arrinamani
suorum predecessorum vestigiis pacem
procurans, pacis et unionis pro
laudabili consumacione in lapis
iusticie. Expectans eodem a Cesare
que fuit tam reverendissimis
viris et capitulo in thematis prologo
ad animum proposita. In quibus
quod verbis sit brevis, sit debilis
sit publice dicere quod themati in
troducto prius fessi progrediar

lz ſenſu ſꝰ allegatꝰ vico tu videl
preſs collacionis ꝓ pmiſſo ample
xicto conſiderandū Et nō ſimu
emanacio ineffabilis ſecūda Sꝫ
declinacio imꝑialis ſlexionis Tercio
ſelimacio regalis inſignacionis
ſimul pͤt eterna generacio geminate
ad primitꝰ Exyt Exit enim ſeia
re qui ſeminat ſeme ſuū Mathꝰ
et luce viij Secūd dicitur pͤriſſi
imꝑacionis auctorizate ad inectꝰ
Eccli Exeat edictū ut nullꝰ pe
tat peticiom niſi ante rex Dani
elis vj Tercio concludit pgreſſus
dominacio ſup eleuate ad eu eiꝰ
a ceſare Reddite ergo q ſt ceſaris
ceſari Et que ſut dei deo Mt
xxij Quilibꝫ vltimis ſolemniſſi
me tercio aſſicitū ceſarꝫ magiſ
teracz et om̄ recꝫ inſitud re
uencia huiꝰ ſic me de prima expe
dicio In qua dicebat Et no
te emanacio ineffabilis ſecūda
tor Et pͤt eterna generacionis
geminate ad duas im themate ꝑ
xt pͦteꝫ enim generacio q e ſꝫ eternat
a pre et q eſt tpalꝑ eterne hiꝰs
ſimonis compendio includitꝰ Jo.
xvj d. domino Exiui a pre et
veni in mūd q va exponēs
gloriſſimus doctor Augꝰ xj de
trinitate ſic exiui inquit pro
ſitud alteri indiſpenſacione alteri
in na e a pre enim exiuiſſe et in
mūd veniſſe nō eſt ſignificatꝰ
eiuſde ad aliud ſit a deo iſtꝰ
natiuitate exiuiſſe aliud a pre
ad conſumanda nre ſalutis ſirta
d mūd veniſſe Et ie Ecce dicebat
ſup ꝓ huiꝰ cuiuſ ſima loquitur d
hec va Exyt enim a pre et de pre
eſt in mūd venit in mūdo careſ ſuū
deſcendit Ex quibꝫ ſtꝰ ecaleri
patere duplicꝫ eſtiꝰ dei et hois
natiuitas put aſſ huiꝰ diei ſacra
tiſſi Ecclia efficax dei ſeſtiui
tas Prima eſt ineffabilis et pri
ſcaida pagacone nōacionalit
eternata Sca eſt inmitabilis
tūa in nris mūdi generacione

ſupnalis ꝓpagata Deprima qꝫ
quid dicā ignoro cū hac negat
ineb quana plena nomi inꝑe
ſcigacone compheden Eſa
liij gen nō enarrabit Tmſme Ex
go me excuſant ad veꝫ ſi fulge
tio ſit loquente de hac natiuitate
in quod huiꝰ feſti ſmone Eſu
pientes aliquis de ſolemnita
te huiꝰ diei narrare ſimilitꝫ au
dientes conſiderantes d i mi
ſteriū de qua dicere voluiꝰ mil
la inuenimꝰ verba quibꝫ ſufficienter
aliqi dicā valeāꝰ Eſt enim ge
ito nō deſinit platum ſꝫ ipſe nō
ipſe pmanet natiuitas nō ſtem a deo
pre ſꝫ genitus nec ſolū genitus
ſꝫ et pmogenitus Et ſodꝫ quo
digne et ſufficienter loqui poterꝰ
homo de deo mortalis de im
mortali viſibilis de inuiſibili
mutabilis de immutabili opus
de opifice creatura de creature
H ie ad hec nullus ſufficit mor
talium ut expͥme deducit mgr
lꝰ j d. iij ſic inquiens Ciuitas
eterna filij intelligi ſeu exprimi
re nō pt aliquis mortalium
lꝫ aliquo de ea intelligi vel dici
poſſit vꝫ ſub quadā umbra
ſiue viſione ſeu figuratia et
tangione ꝑo perſpectiua vnde
legimus ſub figura de hac nati
uitate Dan Aſpiciebam et
ecce antiquus dierum ſedit et
flumus igneus rapidus egredi
ebatur a facie eiꝰ Daniel vij
c⁰ Antiquus dierum e deus pr
et ibid inuenit ipſo flumus at
eſt filius a facie pris egreſſus nā
ꝑſonā pris intelligi eterna pris
potencia generatiua a qua pce
dit filius a pre eternaliter genitus
Et concordat ſcriptura Eccli
xxiiij vbi ſapiens loquens in
ꝑſona ſapie nō create ſꝫ ge
nite Ego ex ore altiſſimi pdiui
vbi dicit Glosa De hac in ꝑ
poſicione ſiuili hec dicatur d pſe
verbi vel ſapie eterna genite
Et ſodit Glo hic ob altiſſi
potencia generatiua q̄ pduxit filiū x
ſenſibile hec i e Et loqꝛ a propo
ſito fulgencius ſmone pallegati.

x ſic tempali ore pduxit vm ſenſibile

stilo clarus et elimatus · d · dei filius
et si alius in persona non tamen alius
in natura / sed semper apud patrem / semper de patre /
semper in patre / Et subdit exponens se
semper apud patrem eo quod ille eternalis
eternitas / semper de patre in quo ille natus
est eterna natiuitas / semper in patre eo quod
ille una natura equalitas et unica
eternitas hec ille / Et videtur ratio
quia equalitas attenditur secundum quantitatem
tatem molis seu virtutis / In deo
autem non est quantitas molis sed virtutis
Ergo ubi est eadem virtus quantitas
ibi est eadem equalitas hec est
fere sententia Thome super primum senten-
tiarum d · q · c · 3 · q · 1 · in tercio dubio
Ex hiis omnibus colligimus breuiter qualiter
prima natiuitas / que est ineffa-
bilis / Secunda pars secundum propa-
gacione non generalis eternati et
tangitur de primo / Dixi secundo quod
in verbo premisso Exiit et cetera ut elucidantur
ducantur expositoribus / secunda eius
natiuitas / que est mirabilis / Que
in matris munda generacione supra
propagata / de hac natiuitate exi-
tu loquitur Crisostomus super illud exiit
qui et luce vini premisso exiit
qui seminat seminare semen suum ex-
ponens verbum Exiit / sic dicens
Exiit autem qui ubique est non loca-
liter sed permixtio carnis nobis ap-
propinquatur decenter autem Christus
suum aduentum exitum nominat / era-
mus enim exclusi a deo / et sicut
condempnati et rebelles eiecti
Nunc itaque enim reconciliari volens
exeundo ad eos ad ipsius loquitur
domec dignos obtinuit factus asspiciu
regis eos introduxit / Sic et
Christus fuit enim de sinu patris et primum
matris in naturam se exiuit hec ille
De quo exitu sic vaticinatus est
propheta / Et tu bethleem effrata
parua es in milibus iuda / ex te ei
michi egredietur qui sit dominator
in israel Michee v° / ubi Nicolaus de
lyra ad literam sic inquit / Ex ergo
auctoritas intelligenda sit de Christo
et eius temporali natiuitate ad literam
quod patet per translacionem caldaicam que
sic habet / Ex te michi egredietur
messias / ubi translator vocauit eum
in hebreo ex te michi qui sit dominator
ideo Christus scilicet eternaliter natus

est de semine dauid / qui fuit de beth-
leem / ut habetur primo Regum xvi / Et ibidem
natus est Christus ut euangelica
hodie testatur hystoria / ubi supra /
Et bene dicitur hec natiuitas ad-
mirabilis / quia omnem humanam transcen-
dit intellectum et ingenium / Unde et
doctor mellifluus Bernardus de
hac loquens mirabili natiuitate
in quodam sermone festi huius
sic inquit / Tempore dei nisi
unigeniti incarnacionem et natiui-
tatem misit tria ita fecit mirabilia
singularia et singulariter mirabilia
ut tamen facta non fuerit / neque ampli-
us debeat in eternum / Etenim coniunc-
ta sunt in hac incarnacione et ex
temporali natiuitate ad inuicem
infinite distancia / scilicet deus / et homo
mater et virgo / fides et cor humanum
Admirabilis et inaudita compages
et naturarum commixtio / ut non solum cre-
mus numere deus / eternitati temporalis / im-
mense summus certus / Sed ad virgini-
tatem impermixta partus / Ista enim se
quod nati non [illegible] sub ignorat racio
nescit / ingenium non capit / Ingenium no-
he hec / silet angelus / stupet celum /
terra miratur / Et concordat venerabilis
Iohannes Ruspensis super illud Cant. i° O
saluator me et cetera / Quod singula-
riter mirabilius potuit excogitari / quam
quod illa sublimis maiestas tam
se inclinat / ut celum et terra solem
fundo / in suo vero / verme deo su-
mmo / uno / luce limo / sede com-
iungit et nati / Et sic nulla anima
bene omni concludit / quam sapi-
enti / De quo theologicus po-
eta Sedulius sub maiestate in
carminibus / nil cedit nil vero nil hic
sapiencia mundi / sola silogizat gra-
tiam dei / Quod illa magnifica
patris et domini restat / nisi omnis
quisque verum paulisper excat tu
multum hic sermo / Tercia eius
sus venit / exite ergo obuiat
illi Cant. xxv° / Et videte quesso
rege Salomone in dyadema
te qua coronauit eum mater sua in die
desponsacionis illius in die le-
ticie cordis Cant. iii° / Que verba
exponens Wilhelmus Lamtani
prisien verum propositum includens
Et in uno hic natiuitatem

recolligens sic dicens Salomo
ihus xpus rex nr pacificus vel
gigans gemine sbe / Duo est dyade
mata / vnum quo coronat eum pr ab
eterno tpis initio / aliud quo coronat eum
mr suam tpis acceptabili / Dyade
ma quo coronat eum pr / est gla im
mortalitate diuinitatis / Dyadema quo co
ronauit eum mr sua / e nobilitatis assump
te humanitatis / Eo sicud deus pr
suo vnigenito diadema imposuit /
quo regem eum regem b' celeste gignit
Sic insup mr ei dyadema impo
suit / quo ipm de semine regis ...
est de suo vtero sedm carnem suscepit
pit genuit et pepit / Heri / Hic
rex vnigenitus dei filius hodie
de virgine natus nobis commendatur
a gra et ima sine pctd macula / te
nat in ... exequ
stulit exire et in pace spiritualis bea
titudinis / in qua e honor et gla
in infinita scla sclorum / Amen

Sermo Simbilien Epi
chr iiii vicesimo tercio

Natus est ihus / sic in hac
nocte sacratissima cime
tum cola iocundissima au
ditione laudabili excusatione
tudine / Scriptum neque in libro gn...
ihu xi cap ... 1o originale / Summi
perantissimi ... / Cum vbi dei rela
tores esse debeat irrepehensibiles
vita et honestate / commendabiles
sca et ingenio sp...te ut eli
bitur ex Cap viii q. 1. oportet / ppi
conseqnt et nobis in themate pro
sito tria ponuntur initio oposita /
predicatoris officii p complemento
et sufficientia / Quorum primum est
ut luceat bn sapientia spuali ad co
nsiderationem / Scdm est / ut fulgeat scia
doctrinali ad informationem / Tercium
est ut resplendeat conscia scitum scia
le pia ad meditationem / Primum ptm ut p
mittitur in themate / Natus / Sic ei
lucebit omnibus predicator q natus e
ex spu Joh iii / Sunt enim veneca et
cclesie doctores ex spiritu nati / si st
amatores regni celorum dilectores
ac desideratores vite eterne / ut in
nuit glo sup id apli Qui scdm
carnem natus fuerat psequebatur

eum q sedm spm natus erat ad
Galat iiii / Scdm notatur cum
subinfertur est / ut sit de quorum
versificetur p dictamine / Est sapiens
corde et fortis Job ix / Comen
dat doctor gloriosissimus psul
augustinus in epla ad Simpli
cianum scribens in hec vba / Sa
piens semp est no minuitur
no augetur / sup p vage mente
instantia rerum mutabilibus / ut
ut puerulus fluctuat / nec ausfeatur
omni vento doctrine / sed innititur
solido fundamento sacre scripture
Talis predicator est sapiens e fi
delis fuius et prudens que consti
tuit dominus sup familiam suam
ut det illis cibum scilicet vbum dei
in tpe ait xxiiii / Tam ptm
concludit ihus ut sequatur no
que sua sunt / sed que ihu xi / ad
Philippenses ii / Vnde Hermo su
per id apli i ad Corinth iiii
Nam queritur inter dispensatores
ut fidelis quis inueniatur sic
inquit ille fidelis dispensator
est euangelii qui predicat alia
sua que in euangelio habetur
sine errore et mendacio / qui no
querit sua gloriam ut ipse laudetur
a suis auditoribus / sed ut deus ho
norificetur a pplo / Et sic predica
tores vbi dei / Ome qd faciunt
i vbo / ia in ope faciat in noie
domini ihu ad Colloss iii
Hoc igitur vnum in me deu desider
ium / et adiutrix gre prompet
omne recurramus ad virginem v
ginum conuentrices de feruenti
pia cum deuotione dicentes / Vi
rgo rex ethereus te ditauit do
nis / trono ... celi pre
pstamus ... / ex Sperse flos
virgineus tu es ... / Inter
deus se gedeonis vellere quo
deus reus ... predicamus
Reugerit ple tua ... pia vigo
maria / Vnde scia confidenter et
mete scia dicamus / Aue maria
gra plena / Natus est ihus / Se
cundum vbi supra ... do
min ... Doctor ... gla
s pr Augu in ... ad petrum
alte speculacionis intelligencia

[Margin, left: 29]
[Margin, left: ... ccp]
[Margin, left: ... ad p ... dona ... spualis / pia ... et com ...]
[Margin, right: augu]
[Margin, right: no]
[Margin, right: augu]

no longe p9 p'ncipiu loquit'
inter v'ba / pr deus de nullo
genitus deus / semel de sua na'
genuit filiu deu sibi in omibus
equalem / et eu(n)d(em) q(uo)d ipse ettus e
divinitate coetnu(m) / Et p9 paucas
v(er)o p(er)orbs est homo fact9 ve
rus et plenus / in eo vero / quia
ve hic deus ille humana natu'
/ in eo vero plenus / q(ui)a carne hu
mana suscepit et anima ro
nalem / Idem / tamen unigenitus dd
semel natus e ex patre semel ex
matre / Natus est enim de patre deus
v(er)bu(m) / natus est de matre v(er)bu(m) car
factum / Convenienter est ...deus
dei filius natus an(te) s(e)c(u)la / et natus
in s(e)c(u)lo / hec Aug(ustinus) / Ceterum dat
sua thematis p(ro)positi principalis
tam clara claritate evidencia ...
ad inductione / Ex deo patre
vtes ineffabilit(er) om(n)em an(te) cre
atura(m) eternali generatione / et ex
virginis ... ineffabilit(er) ultra
... templi generatione
p(re)se(n)ti ... dulcis / ... nascitur
et hodie natus est / hec ... / Sed
antequam in hac ma q(uod) inminens
sat(is) ... aliquid loquim(ur)
ad ... p(re)stamus ... o
... 33 ... dictis s(e)c(un)d(u)m ...
... dicunt / Inspicabile lume
divine generationis obtenebrat intel
ligentie capacitatem / q(uo)d ... ...
continet(ur) excedit / ... ... labus
est in sensu / in intelligentia stupor
/ in sermone v(er)o id no ... ...
sed silencium ... / p(re)closum in
... est de rebus ... ac re...
dit aliquid ultra sc(ri)ptura(m) celeste
p(ro)ferre / hec ille / Cum ... supposita
p(ro)testatione omni cu(m) reverencia
et ... / p(ro)ter p(r)ima(m) inductionis
... katholice sit asserimus
asserimus / Ex deo patre ...
ineffabiliter om(n)em ante creatura(m)
eternali generatione generatus p(re)se(n)
... dulcis ... nascitur et ho(die)
natus est ... / E ... inte
ductionis p(r)ima p. ... Bona(ventura) pte
... 1 ... art(iculo) 2(o) / in responsione du
bii dicens / p(ro)cessio ... in divinis
dicit(ur) generacio / Et subdit / q(uo)d nom(en)
generationis duplicit(er) ... / ... p(r)imo
mo(do) ... ... omnia generalia et
corruptibilia / et sic generacio in(?)

aliud est q(uam) mutacio de no(n) esse
ad esse / Alio mo(do) p(ro)p(ri)e in viventibus
/ et sic generacio significat origine(m) ali
cuius viventis a principio vivente
coniuncto / et hec p(ro)p(ri)e dicit(ur) necessi
tas no(n) generans / tamen om(n)e quod
dicit(ur) genitum si solu(m) q(uo)d p(ro)cedit
sed r(ati)o(n)e(m) similitudinis / Et post
requirit(ur) ad r(ati)o(n)em ... generationis / q(uo)d p(ro)
cedit sed r(ati)o(n)em similitudinis
in na(tur)a eiusd(em) sp(eci)ei / Et concludit
dicens / p(ro)p(ter) ... ig(itur) ubi in divinis
h(ic) r(ati)o(n)em generationis / p(ro)cedit em(anatio) p(er)
modu(m) intelligibilis ... que
est op(er)acio vite / et ... co
... et s(ecundu)m r(ati)o(n)em similitudinis
/ q(uo)d in deo ... est intelligere et esse
/ hec ille / Ex quibus sequit(ur) ...
... / ... in divinis una
p(er)sona accipit ab alia esse et natu'
... / no(n) solu(m) in g(e)n(er)e eadem / ...
sic in generatione equivoca / n(on) solu(m)
... in sp(eci)e / sic in generatione v(n)
ivoca / s(ed) eade(m) in n(umer)o / Ergo
in divinis est generacio no(n) mo(do) p(ro)p(ri)e
s(ed) p(ro)p(ri)issime dicta / hec est est s(e)c(un)d(u)m
doctorib(us) s(e)c(un)d(u)m supp(re)mo s(e)c(un)d(u)m ...
v(i)o ... / Ex consonat scriptura
ysaye ultimo ubi inducit patris
p(er)sona inquit p(ro)ph(et)a / nu(m)q(ui)d ego
q(ui) alios parere facio ipse no(n)
pariam dicit d(omi)n(u)s / Si ego q(ui) genera
tionem ceteris tribuo sterilis ero
dicit d(omi)n(u)s deus / q(uasi) d(iceret) / Immo an(te)
om(n)em creatura(m) p(re) filiu(m) genui
unigenitu(m) eternitate in coe
ternu(m) / sic enim psallit p(ro)ph(et)a dei
patris in p(er)sona / Ex utero ante
luciferu(m) genui te / ps(alm) c(entesimo) x(o)
/ Et ut ait doctor devotus Bona
ventura ca(pitulo) ... in ...
no(n) in p(r)i(n)c(ipi)o / Cu(m) deu(m) audis ex
deo genitu(m) / caue ne mentis tue
oculis in sinu(m) aliq(ui)d carnalis
cogitationis occurrat / s(ed) p(o)ci(us)
columbino et aq(ui)lino intuitu
simplicit(er) crede / et p(er)spicacit(er)
contemplat(is) simil(iter) / q(uo)d sic(ut) ab illa ete(r)
na luce immensa / simplicissima
/ fulgentissima / et summe arcana
coeternus et coequalis splendor o(r)i
tur q(ui) e(st) filius et sapientia generantis
/ hec ille / Ipso patre attestante

Bonaventura

filius meus es tu ego hodie ge-
nui te ps° 2°. Circa verba prima huius
magistri li° 1 d. 9 dicitur sic. Augustinus
sic inquit: Denique potest quod dicit
hodie possit etiam intelligi dies
ille quo Christus secundum hominem natus
est, tamen quia hodie presentiam signat atque in
eternitate nec preteritum quidquam est quasi
desierit, nec futurum quasi nondum sit, sed
presens tantum, quia quidquid eternum est semper
est, divinius id est congruentius accipi-
tur de sempiterna generatione sapientie
dei. Hec ibi de eterna generatione. Et
ad conformitatem inductionis premisse
ut pie loquitur doctor devotis-
Greg° simus Gregorius li° 29 moralium circa princi-
pium dicens: Dominus ihesus in eo quod
virtus et sapientia dei est de patre
ante tempora natus est, vel potius nec cepit
nasci nec desiit, dicamus ergo semper
aug° natus. Hec ille. Concordat Augustinus
doctor precipuus li° 83 q. ubi
sic inquit: Melior est semper natus quam
qui semper nascitur, quia qui semper nascitur nondum
est natus, et nunquam est natus aut
natus erit si semper nascitur. Aliud enim
nasci, aliud natum esse, ac per hoc
nunquam filius est si nunquam natus est.
Filius autem est quia natus et semper filius.
Semper igitur natus. Hec Augustinus. Cui tamen
sive videtur Origenes super Ieremi-
am contradicere, et adducit eum magister
libro et d. quibus supra allegatis in quo
verba: Salvator noster est sapientia
dei, sapientia vero est splendor eterne
lucis. Salvator ergo noster est splendor
claritatis. Splendor autem non semel
Bonaventura nascitur et desinit, sed quotiescumque or-
tum fuerit lumen ex quo splendor ori-
tur totiens oritur splendor clarita-
tis. Sic ergo salvator semper nascitur. Unde
in libro Sapientie ait: Ante omnes
colles generat me, non ut quidam
male legunt generavit. Hec Origenes.
Et subdit magister ubi supra: Et hiis
verbis aperte ostendit Origenes sane
dici posse eum dici filium semper nasci.
Hanc igitur difficultatem respon-
debis magister solvit subsequenter dicens
ne secundum tanti auctoris condicio-

nem tanta videatur exponere
primo dicendum scilicet Gregorius et conso-
nat Augustinus in supra allega-
ta verba. Gregorius autem dicamus
semper natus est, sed nascitur quia
volebat hoc intelligi ad maiorem
evidentiam et sic exponitur
verbum id est expressius. Voluit enim
dicere Gregorius non ita convenienter
dici, non ita congrue explica-
natum vel [illegible]. Et ad salvandum dic-
tum Origenis subdit tamen dicatur
sane intelligi semper filium nasci
de patre non quod quotiens iteretur
generatio, sed quod semper est sed gene-
ratur quia generatio eius sempiterna
est. Hec magister. Cuius sane in-
tellectus prima pars patet in inductione
communis ad propositum. Et sic hodie
pater verbo ineffabiliter ante omnia
secula eternali generatione puer
meus dulcissimus nascitur, et hic
natus [illegible] tamen de primo.
¶ Dominica secunda. Luce xi° ... Dnica 2°
[illegible] virgine
[illegible] generatione
puer meus dulcis Iesus hodie
natus est [illegible]
clausula [illegible] considerandum
et vita. Et primo ex modo con-
cipiendi quia fuit admirabilis. Secundo
ex partu [illegible]. Tertio ex mo-
do [illegible] quia fuit delectabilis, quia
sine omni pena et dolore. Quarto
ex loco nascendi quia fuit [illegible]
[illegible] extendendo. Primum
patet, quia Christus conceptus non fuit
ex viri semine, sed mystico spira-
mine, angelo dicente: Spiritus
sanctus superveniet in te et virtus
altissimi obumbrabit tibi. Luce
1°. De hac admirabili concep-
tione fecundatione legitur glo-
riosissimus doctor Augustinus in que-
stionibus de sancta virgine ad
Ioseph virginis custodem. Cum
autem devotissima in [illegible]
Deum quia sepe fecit mirabilia in
lege sua fecit mirabilia in vir-
gine tua, quia autem fecit eam mi-
rabilia nisi quem ipse [illegible]

impossibilia / mirabilia que dum
in lege non legisti, quomodo si tamen legisti,
quare non intellexisti / Ipsa certe
lex quam quottidie legis sine
corpore scripta est in tabulis
lapideis / lege et intellige /
Qui panem in heremo creavit / produxit
aquam, semina creator non induxit
/ virga est aaron annis sicca
cum pluuiis sine aqua refluxit
in templo floruit / mirabilis, quasi
clausi sub tecto produxit / qui con-
scripsit duabus tabulis lapi-
deis sine stilo ferreo / ipse fe-
cundauit mariam spiritu sancto / Et
qui produxit in heremo panem sine
cultore / ipse impregnauit virginem
sine corruptione / et qui fecit vir-
gam aridam sine pluuia ger-
minare / ipse fecit filiam dauid
sine semine fructificare / Ysayas
tibi propheta attende quid de
eis dixit / attende quid scripsit
Ecce virgo concipiet et pariet
filium et vocabitur nomen eius
Emanuel / Quod ergo legisti
in libris tuis / aspice in maria
oculis tuis / ut digne dicas cum
dauid patre tui / Sicut au-
diuimus ita et vidimus in ciuitate
domini virtutum in ciuitate dei nostri
/ Accipe ergo mariam coniu-
gem tuam semper de ea securus
in nullo sollicitus / Quia quod
conceptum est in eius utero non
de patre / sed de spiritu sancto / Hugo
et magister libro iiii° di. iii capitulo
penultimo / hiis commemoratis
conceptionis assignans modum
dicit secundum Ambrosium in libro de spiritu
sancto / Sic aut aliquid ex aliquo
/ aut ex substantia / aut ex potestate eius
est / ex substantia sicut filius a patre / et
spiritus sanctus qui a patre filioque pro-
cedit / ex potestate sicut sunt ex deo
omnia / quod ergo in utero habuit
maria ex spiritu sancto fuit / quasi ex substan-
tia spiritus sanctus in carnem et ossa
conuersus est / non utique / sed non
quasi ex operatione et potestate eius
virgo concepit / quis negat spiritum
sanctum dominice incarnationis auc-
torem / Hec ibi / Patet igitur dei
filii incarnatio admirabilis

ex modo concipiendi / quia ex spiritus
sancti vigore incarnatus / et hodie
mirabilis idem dei filius puer
meus dulcis Jhesus natus est. Ostenditur
patet secundo in saluatoris natiuitate
mirabilis ultra humanam naturam
ex modo pariendi / quia fuit virginum
delectabilis / quia sine omni pena et
dolore / Hic determinat doctor sanctus
pater in quodlibet xxxv articulo vi in respo-
sione ad iiii argumentum dicens de hoc
partu / in illo partu nullus fuit
dolor / sicut nec aliqua corruptio
/ sed fuit ibi maxima iocunditas / ex
hoc quod deus homo natus est in mun-
do / secundum illud ysaie xxxv° Ger-
minans germinabit letabunda / Et
loquitur ad propositum doctor gloriosissimus
beatus Augustinus in quodam ser-
mone de assumptione beate virginis
dicens / Aliarum feminarum in
dolore pariens filios / excipit virgo
mater dei / que quia sine puerili
illusione et sine vilibus commixtio-
nis detrimento Christum suscepit /
sine dolore genuit / sine integri-
tatis violatione pudoris virginitatis
integra permansit / Hec Augustinus / Ex
quibus datur manifeste quod errauerit
in libello de infancia seu ortu
saluatoris scriptus / Ubi legitur ibidem
Quod ad Christi natiuitatem obstetrices
occurrerunt / que viderunt necessa-
rie parienti propter dolorem / Contra
quem errorem scribens sanctus Jeronimus
ad Eluidium sic inquit / Nul-
la ibi obstetrix / nulla muliercu-
larum sedulitas intercessit / Ipsa et
ipsa virgo mater et obstetrix
fuit / Pannis inquit circa in-
uoluit infantem / et posuit in
presepio / Hec Jeronimus / Cui sine al-
ludit sed mater ecclesia sic depro-
mens in prosa / Gaude dei ge-
nitrix quam circumstant obstetri-
cum vice concinentes angeli gloriam
deo / Patet igitur christi natiuitas a-
mirabilis ex modo pariendi / quia
sine omni pena et dolore de ma-
ria virgine puer meus dulcis
Jhesus hodie natus est Jhesus / Pa-
tet adhuc tercio / Hec natiuitas

admirabilis ex nascendi loco /
qui fuit commendabilis propter circum-
stanciam. Unde de hoc particulari
loco sic ait propheta: Et tu Bethle-
em Effrata parva es in milibus
Juda / ex te enim michi egredietur qui
sit dominator in Israhel. Michee v.
Et assignat doctor sanctus precium
quam supra articulo viij. duplicem racionem
duplicem racionem. Quare Christus
in Bethlehem parva et humili ci-
vitate natus fuit. Primo / quia Christus
fuit ex semine David secundum carnem /
ut dicitur ad Romanos i. Et ideo in Beth-
leem de qua natus fuit David na-
sci voluit / ut ex ipso loco nativitatis
promissio ei facta impleta ostenderetur
/ et hoc designat evangelista de eo / quia
esset de domo et familia David
Luce ij. Hec ille. Secundam racionem
assignat sanctus Gregorius in omelia
media presentis festivitatis sic dicens
Bene autem in Bethleem nascitur / Beth-
leem namque domus panis interpretatur.
Ipse namque est qui ait: Ego sum panis
vivus qui de celo descendi / locus
ergo in quo dominus nascitur domus
panis antea vocatus est / quia futurum
profecto erat, ut ille ibi per materiam car-
nis appareret / qui electorum mentes in-
terna saciatate reficiat. Hec Gregorius.
Et subdit idem doctor sanctus in sermone
tercio primi articuli: Convenienter Beth-
leem elegit nativitati. Iherusalem vero pas-
sioni / quia per hoc hominum gloriam vanam
confutavit / qui gloriantur quia de civita-
tibus nobilibus originem duxerunt. Dicit
In quo precipue voluit honorari / Christus
autem e contrario in civitate ignobili nasci
voluit / et in civitate nobili obprobrium
[illegible] pati. Hec ille. Et in quodam
sermone Crisostomi continetur: Christus [illegible]
sua nativitate temporali maxima ro-
mana [illegible] cum [illegible] pateret
[illegible] mutacionem orbis terre ho-
mines putaret si filius putativus fu-
isset imperatoris [illegible] utilitatem ascri-
berent / Sed ut divinitas agnosceretur
paupertatem elegit matrem / pauperiorem
patriam. Hec ibi. Ex quibus omnibus

luce lucet limpidius. Et ipsa di-
genitrix humilis et devota fuit
et est margaritha fulgida ro-
sa sine spina virga candida   virgo
florens vi divina / ex qua flu-
xit sapida lucis medicina.
Tercia ex predictis, quod mirabilis
ultra humanam racionem puer mentis
dulcis Jhesus. Hodie natus est
Jhesus. Tercie fuerunt vero illius reve-
rendis assistentibus tematis in lo-
co abinicio posita. Singulis sic
quid vere sit talis qualis in-
ducitur / vide potest tria. Secundum   In quibus vide
primum est nomen delectabile / quia   1m
probat nativitatis gaudio specia-
lem primitus natus / evangelizo vo-
bis inquit angelus gaudium ma-
gnum quod erit omni populo / quia na-
tus est nobis hodie salvator mun-
di Luce ij. Secundum est / sempiternum   2m
stabile / quia dictat dictio firmis-
sima / iam saluti est / ipse enim
salus est. Job xxiij. Tercium est   3m
nomen desiderabile / quia vocatur
salus suavissima / ideo concludit
Jhesus / vocatum est nomen eius Jhesus
Luce ij. Omissis duobus primis
dicamus breviter de ultimo / quod   dico 3o
diximus / quia nomen nomen desidera-
bile erat / et quibus non desiderabile
erat hoc nomen Jhesus / cuius gra-
cia redempta est plebs captivata
rediens ad libertatis commoda.
Hic enim redemptor noster dominus
creatus conditor humanam vo-
luit assumere carnem / ut divinitatis
sue gracia disrupto quo tenebatur
mox vinclo spiritualis captivi-
tatis / pristine restitueret sanitati. In
Genesi xij. Et redemptor et
compator. Hec redempcio seu sa-
lutis adepcio per hominem / quia
est ius recuperandi et in pristinum
statum reducendi / quam quis per
captivitatem amisit / ut ff. de
captivitate et per hominem reversis
ab hostibus. Homo igitur seduccione
dyabolica erat in exilium rele-
gatus, vinctus et captivatus / per Christi
vero nativitatem et passionem redemp-
tus / et ad statum uberioris gracie

reductus / Unica aput deum cu
piosa redemcio Sermo c xx vi / Et
euidencius in hoc nomine ihesus pro
fundissimo apparet misterio / pro
cuius euidencia est notabiliter
aduertendum / prout habetur in glosa
Exodi xxviii / quod litere hebraice
quibus illud nomen Thetragra
maton, videlicet quatuor iste / Joth he
vau he [illegible] scribitur et [illegible]
Hoc nomen ihesus admittit duabus
literis scilicet sin [illegible] et [illegible]
no sine speciali misterio similiter
in scribendo componitur / iste
due litere [illegible] scilicet supereminens / et [illegible]
curuatum ut potius figure [illegible]
litera signat duas naturas in eodem
supposito ihesu / ut scilicet longum et
supereminens super alias literas in
telligatur diuinitas que supereminet
vniuersis / Atque in [illegible] ad
creaturas [illegible] / que [illegible]
super eas [illegible] et [illegible]
ad vniuersale / Secundum [illegible] Excelsus
enim dominus et humilia respi
cit psalmo / [illegible] curuum intellig
natura humana / in quo videtur verbum
eternum curuatum / In cuius figura
legitur iiii Regum iiii Heliseus
incuruauit se super puerum
i. super naturam humanam puerum no
bis [illegible] hodie sua natiuitate pro sa
lute nostra ostensa / Unica ut
[illegible] valeamus dicamus excla
mando cum dulcissimo doctore

Bernhardus

Bernardo super Cantica [illegible] simone
xv dicente Miserere mei domine
ihesu / miserere mei / quem [illegible]
dit anima mea / Et post / Dominum
meum ihesum reclamo, ipsi me
committo / quia ipsius me [illegible]
recognosco / Et post / Ueni ergo
domine ihesu, [illegible] meos
in virtute / et regnabis in me / quia
tu ipse es rex meus / et deus meus
hodie de virgine natus qui viuis
et regnas cum deo patre et spiritu
sancto per infinita secula seculorum Amen

Sermo [illegible] episcopi
ad clerum [illegible]

Uerbum caro factum est [illegible]
[illegible]
[illegible] scripto / quod
scribitur [illegible] principis illu
strissime [illegible] nobilitate do
mine metuendissime [illegible]
Ac [illegible] reuerendissime pontificali di
gnitate [illegible] amantissi
ordinis conformitate / [illegible]
[illegible] ac [illegible]
[illegible] / In exordio

pulcra [illegible]

nostre collacionis et adiutorium gratie
impetracionis nobis [illegible] cum
[illegible] Alanus in metri
in metro suo Anteclaudianum sic
sic depromens / [illegible]
[illegible] honeste / [illegible] igitur gratie
[illegible]
[illegible] Oremus quod de
verbum dei / Luce [illegible] Ante
[illegible] constituimur [illegible]
[illegible] et angustiis [illegible] ut
adeo ut cum [illegible] Susanna sancta
et casta dicere compellimur / Angu
stie sunt michi undique Danielis
xiii / [illegible] est ardua
[illegible] / opus [illegible]
[illegible] sicut magister Simeon in
prologo [illegible] principium / [illegible]
sermo in prima reddendus est / Non
[illegible] creatura [illegible]
scendit intellectum et ingenium / ut
pote verbum non humanum [illegible]
[illegible] sed eternum et diuinum a
a patre eternaliter genitum / et pro
nobis [illegible] incarnatum [illegible]
sapientie verbum dei in excelsis Ecclesiastici
i / Est secundo / [illegible]
[illegible] et tenuitas / [illegible]
[illegible] humane [illegible]
[illegible] ignorantie [illegible]
erroribus / [illegible]
moles. in metis nostre [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] non habitat in me hoc est
in carne mea bonum / velle [illegible]
[illegible] michi perficere non inuenio Ad
Roma vii / Et [illegible] / quia [illegible]
[illegible] est [illegible] infirma ad
xx vi / Est tercio / [illegible]
[illegible] / et [illegible]

3°

nobis crediti reddenda racionem. Certe
ad hoc .i. predicacionis officium in ec
clesia decus pontificale factum est
factum est enim verbum domini super Joha
nem filium zacharie luce iii. Et
posset quis hesitando querere cu
ius modi verbum. Verbum diuinum impera
tiui modi secundum glosam imperantem
vade et predica baptismum penitencie. Nam
lectioni ewangelii predicacionis insiste episco
pus proprium est officium di. lxxx viii
Episcopus nullam. Item episcopus si per se
alias legittime impeditus non impleuerit
predicacionis officium salua hac
firmat per aliud. Dicit Augustinus in affri caia
cana prouincia sub cura suo viuen
te beato valerio episcopo auctorizasset
laudabiliter predicacionis officium de
qua xi q. i. Nos ac. Eapropter pre
stantissimi patres et domini. Tanta
tis materie profunditate quo ad
primum. Tanta grauatus criminis ob
struite quo ad secundum. Tanta insu
pulsi officii nouitate quo ad terci
um. Desinamus quid agere debeamus
hoc solum habemus residuum ut o
culos dirigamus ad te sicut dicitur ad
iutorem in oportunitatibus. Cum dicat
verbum ewangelizantibus virtute mul
ta ps. lxvii. Leuantes igitur oculos
ad ipsum dirigentes sub deuote ora
cionis exclamacione dicimus cum beatis
simo Augustino in suo soliloquio sic
dicens. O verbum per quod factum sit vita
sine quo factum est nichil. Verbum quod
est ante omnia. Verbum creans omnia.
Verbum sine quo nichil omnia. Verbum
regens omnia. Et post pauca verbum quod dixi
sti in principio fiat lux et facta est
lux ut videam lumen et cogno
scam quod non sit lumen. sine te
michi lumen tenebre et tenebre
lumen ponuntur. et sit sine tua luce
non est veritas non est discrecio. adest
est confusio adest ignorancia non
est sciencia. hec Augustinus. Hunc igitur
lucis radium et adiutricis gracie suf
fragium ut celerius impetrare va
leamus incarnati verbi matrem et
tronum ipsius gracie ad fiduciam ac
cedamus ad ebre iiii. [illegible]
eam versu sincopen de psalterii patris

gemma mentis spes et via tibi
seruit eterna celi ierarchia
te decet assidua laus regina
pia. nobis virgo tua prece detur gra
cia. Hunc dicentes sub silencio
Aue maria etc. Verbum caro
factum est loco et cetera quibus sup
studiosissimi patres et domini ut
in thematis proposito habeamus ali
qualem introduccionem delectatiuam
et doctrinalem trimembrem propositam
formamque eiusdem. Pro quo dies leti
cie et sanctificatus hodie nobis sup
orizontem qui illuxit eterne lucis
radio illustratus triplex mirac
ulum miro mirabilius fecit ad
duxit. Quorum primum est dei patris 1m
paternalis fecunditas in natu
ralis sui filii generacione que est
inenarrabilis quia verbum. Secundum 2m
est ipsius hominis incarnati tempora
lis natiuitas in virginali ger
minacione que est mirabilis
quia verbum caro. Tercium est incarna 3m
ti verbi eternalis indissolubilitas
in ypostatica vnione que omni
est inseparabilis quia verbum caro factum
est. Dicimus primo quod patris dies
leticie etc. Quorum primum est etc.
que est inenarrabilis. Quia ge
neracionem eius quis enarrabit
ysaie liii. Que verba expositi
ue adducens ag. lib. iii de fi. ser
mo dicit sanctus Ambrosius sic inquit
michi impossibile est generacionis
scilicet filii dei scire secretum. mens def
ficit. vox silet. non mea tantum sed
angelorum supra potestates et supra
angelos supra cherubim et sera
phim et supra omnem sensum. Et
sequitur. tu ergo ori tuo ma
num admoue. scrutari non licet
superna misteria. Licet scire quod natus
sit scilicet dei filius a patre eternaliter
genitus non licet discutere quomodo natus
sit. hec ibi. Et concordat Augustinus
in sermone v° de resurreccione
domini dicens. Cuius cum ergo sit
verbum dei si quis velle dicere quid
sit verbum hominis non explico. Fati
gor. hesito succumbo. non possum ex
plicare vim verbi humani quanto

nus dei hec aug. Ex quibus
sitorum omnium doctorum dictis, quamvis
tamen intellectus talis excedatur summa
implicitus, licet hec dei patris paterna
lis fecunditas quo ad omnem et pro
sitatem eius consubstantiacionem sit inco
mensurabilis, est tamen per re
alitatem aliqualem consimilitudinem
tractabilis et intelligibilis. Unde
magister hic et de quibus super de
ipsa generatione sic inquit. Excel
sa dei balbuciendo resonamus
et nos prima omnibus principalem fecun
ditatem sub triplici methaphora licet
valde dissimili et obscura reso
namus. Et primo sub partus gene
ratione. Secundo sub splendoris ad
suum corpus inseparabili adhesione.
Tertio sub creati mentalis verbi pro
ductione. De primo igitur psallit
propheta. Dominus dixit ad me fi
lius meus es tu ego hodie ge
nui te. Quod quidem glosatur in persona
patris sic inquit. Quia tu es
filius meus proprius et consubstantialis
ineffabilis genitura et vere quia
ego coeternus tibi hodie id est eter
naliter genui te. Et quidem hanc
ix capitulo in dictis beati Augustini
verba prophete proposita exponens sic
inquit. Hodie genui te quia gene
racio filii semper est, nec preterit nec fu
tura est. Ideo enim dixit genui te,
ne novam putaretur, id est ne videretur
incepisse. Hodie dixit ne preteri
ta vel nova videretur seu preterisse. Et
concludit magister dicte. Ex forma gene
Ex hiis verbis propheta nichil aliud ma
nifestatur nisi quod ex ipsa essencia patris
semper genitus est filius. Quo secundo scribitur
in epistola missalis officii hodierni
in diginalis secundo ad Hebr. primo. Cum
tamen sit splendor glorie et figura sub
stancie eius. Ubi glossa. Et est beati Augustini
vii de trinitate sic inquit. Perma
nens igitur ignis sicut pater, splen
dorem tamquam filium. Da michi ignem
sine splendore et credo tibi patrem
fuisse sine filio. Et legitur commentator
super Dionysium super ii capitulo de divinis nominibus sic dicens.
Dicit splendor semper genitus est
a sole et semper gignitur quo ad eius

ortus fuit sol. Sic filius a patre
Quia si semper deo proprium est quod
semper pater est, nature est semper filio. Unde
deus est semper filius est. Unde est. Magister hic
pro de ix capitulo. Ad evidenciam tercii
est perspicacis ingenii veniacio
ne adiungendum, prout deducit
beatus Aug. in de trinitate. Est
duplex verbum in nobis, scilicet verbum
cordis quod latet intus et verbum
oris quod sonat extrius. Attri
buitur quod vox extrius non dicitur
Verbum vero verbi proprie primarie verbum menta
li quod latet intus quam verbo voca
li quod sonat extrius attribuitur
quia vox extrius non dicitur verbum
nisi quia signat interiorem mentis
conceptum ut dicit Aug. expla
nat in sermone de beato Iohanne Bap
tista. Et secundum hunc intellectum est
aliqualis similitudo inter verbi
mentalis creati et verbi prima
rie eternaliter geniti. Unde ille
discipulus . . . singularis di
lectus virgo adeo electus. Eruc
tans verbum bonum et suave de
divini pectoris abisso proprio
fluvio exhaustum in quo est In
principio erat verbum et verbum erat
apud deum et deus erat verbum.
Ubi thema Videte tria id est hanc
ineffabilem paternali fecundi
tate conaturenciam et pulcro
ordine se mutuo complectencia.
Quorum primum est patris et filio
et econverso essencialis unitas.
Secundum est patris et filii personalis
alietas. Tertium est amborum patris
et filii maiestatis equalitas. Primum
declaratur cum dicitur. In principio erat
verbum id est in patre erat filius. Secundum
Aug. Et sic principium non ac
cipitur nocionaliter, non tamen secundum
eundem Aug. in de trinitate
pater est principium tocius deitatis.
Ideo in principio erat verbum id est in patre erat
filius. Ac prior in distinctione
li patre potencia. Ideo sic est
videre. Quia intellectus divinus
non exeat de potencia in actum

potencia

39

24

ḡ semp sit actu existēs oportz
q semp se intellexerit / addit aut
q semp se intelligat oz vnū in
p̄re semp extitisse / sit
verbis hec p̄tinent va circa
p̄missa / et addit intellectū lo
ad circa [illegible] ex saluatoris
dicēs Ego in p̄re et pr̄ in me
est jo xiiij / Et augꝰ in desi
de ad petrū sic inquit adeo
situd ppt vnitatē eēncialē to
tus pr̄ est in filio et spū sc̄to /
et filius totus in pr̄e et spū
sc̄to / et totus spūs sc̄us in pr̄e et
filio / Et in hoc elidit̄ here
sis et error paganorū et iu
deorū pfidorū hereticorū q nobis
indignat̄ et nos calupniat̄ /
q ex quo nos ponimꝰ pluralitē
psonarū consequit̄ et pluralitē
deorū ut dt beatus augꝰ li̇o de
agone xpiano ex eo q ipi no
intelligūt / quo in p̄ncipio erat
vbūm / et est q vbū erat sc̄m
est / scz̄ Et vbūm erat aput
deū / eē pris et filij p sollis
alietas / Ad cuiꝰ clausule eui
dēciā luculentiorē ē notand
Nā hec p̄po aput s̄m doc. v
postilla importat tria / scz dy
[illegible] auctem / et conuictos / Sm
pr̄ q nemo p̄p̄e dicit̄ apud se
met ip̄m / s aput aliū / eē dis
tinco / no eēncialis ut pus pa
tuit / s psonalis / Scḋm pr̄ q
sm̄ vsū commune et modū
loquēdi in nr̄e dicit̄ aput mau
ē / et no 29o / Et lz int prē
et filiū in diuinis no sit maius
et minꝰ / i pr̄e tn̄ est auct̄s / q
filiꝰ e a p̄re / et no pr̄ a filio
ut p beatū augꝰ in duab pas
sibilis suorū librorū de summa tri
nitate conscriptorū vj li. v
Q xxvj c⁰ in et in / Ad notatū
fitio tio hec p̄po aput quida
socialē conuictos int prē et
filiū et eorū mutuo amore q
eos connectit / et iste amor

dicit̄ et est spūs sc̄tus sm̄ b.
augꝰ xv de trinitate c. vltimo
xlij / et in hoc elidit̄ here
sis sabellianorū . asserenciū
vnā pris et filij et spūs sc̄ti
esse vnā essenciā / qui repro
bant̄ jo x in q dicitur ego et
pr̄ vnū sumus / et [illegible] at ueri
q no intelligebāt / q vbū erat
aput deū / at est / q vbū erat
sc̄m esse / scz̄ Et deus erat vbū
eē pris et filij in maiesta
te equalitas / Qut intellectum
saluator suis aput discipulis
et consequēt nobis q credi
e in deū et in me credite jo
xiiij / Et quo saluatoris ver
bis sonat exposita a mai
[illegible] in sc̄lid deū sit credend
et vbū sit deus / ut declausu
la p̄missa / scz q in vbū sit
dei / et eadē gl̄e et honoris
latria et maiestatis sit exhi
benda / Et in hoc dampnat̄
error arrianorū asserenciū fi
liū creatam et p̄re minorē
[illegible] eis sequaci
bus dampnat̄ / [illegible] q no in
telligebāt / q deus erat vbū / et e
q vbū erat sc̄m est / [illegible]
[illegible]
[illegible] dies [illegible] dixi 2o
[illegible]
[illegible]
tpalis natiuitatis in [illegible]
[illegible]
[illegible]
hodie in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] natus est / [illegible]
sc̄m est istud / et [illegible]
[illegible] unde leo papa
i sermōe hodierne festiuitatis
sit admirū [illegible]
[illegible]
pris in celis fiet [illegible]
[illegible]
e ut [illegible] fiet / dei [illegible] assūpsit
totū hoīez ut totū hoiez i se
beatificet / Et doctor sc̄tus tho
mas cont̄ gentiles li̇o iiij c. xxix /

dit / Et nil divina opa mira
nacionis misteriu maxime reȝ
ostendit / Non enim mirabilius ex
cogitari pt divinitas factum / n[isi] quod
ut filius dei fieret ho verus / et
quod utraque natura i una copulat
persona / Et ille luculentus doc
tor Gregorius nazazenus de ip
sa eterne diei festo sic inquit / Filius
dei virtutem sed clamabo
et gratiam annuntiabo / Nunquam na
tura ipsa visu / agnoscat res / nesciat
mens / non capit ingenium / tacet
eloquium / abest sensus / silet an
gelus / celum paulatim sed stupet
in nova et inaudita unio
ne et inusitata copula quasi sit
primata unitatis. Hec ille. Et ie
fortis adleta Cyprianus de hoc
mo sic inquit loquitur dns de virgine
nascitur / celum in testa clauditur /
modius in puteo gelatur / sphera a
circino tingitur / celum terre coniungitur
Nox in die gaudet / sol in tene
bris effulget / invisibilis cernitur /
in cetro iacet dulcis / fortem pre
cinctus / de vase exiit figulus /
tinea pre motu / pls ex aerea
sui totum / fortis q fuit nam /
porta q portavit vere tantum
gubernatur auctorem genus eius
vidua sit in finibus et tacet sen
sus sanctus in unius iacet / Et ille
Ex his omnibus cuiusque ac
cipi pt / quod omni inde mirabilius
e / quod solum eius factum est. Et hec
eadem promissa magis specifice
et diffusius deducitur di
cit / Et Christi nativitas redditur
admirabilis ex tribus / quantum
puelarum pervenit bis sedentibus
Et primo ex prophecie et numinis
antecedentis oraculo / Secundo ex ma
tre virginis pariente in dicto / Tertio ex
prophecie et quomodo nasceretur specta
culo / Primo ystorum scribit ysaye
ix ca / Parvulus natus est nobis et
filius datus est nobis / et factus est
principatus eius super humerum eius
et vocabitur nomen eius admirabilis
consiliarius deus fortis / princeps

pacis pater futuri seculi / quod vero expo
nens Nicolaus de Lira ad literam
sic inquit / per hoc quod dicitur / Parvulus
natus est nobis et filius datus
est nobis / etc. / ostenditur utriusque Christi na
tivitatis / per hoc autem quod sequitur / et
vocabitur nomen eius admirabilis de
... apparet eius divinitas / Eligere
ius passus multa propheciarum veteris
testamenti adducere oracula / videtur
tamen gentilium et paganorum multa
mirabilia / Unde gentilis illa
Sibilla legitur in libro expositione
Sophoni sic prophetasse / In diebus
illis exurget mulier de stirpe
iudeorum nomine maria / Et habebit spon
sum nomine Joseph et procreabitur de
ea sine commixtione viri
de spiritu sancto filius dei nomine ihesus
et ipsa erit virgo ante partum / et
virgo post partum / Narrat etiam beatus
Augustinus xviii de civitate dei ca xxiij
quod Sibilla visa est quibusdam scrip
sisse quosdam versus de eorum capita
libus literis in greco sic sonantes
Ihesus Christus filius dei
salvator / Nunc videndum est ex eo
quod mulier etiam gentilis fatebatur
de futuro quod partus est quod verbum ca
ro factum est. Secundo Christi
nativitas mirabilis / ex matre
virginis pariente miraculo / De
quo miro ac miraculo Ambrosius vt
... sic / Can omne secula sedi
tes / Nunquam iuxta rerum ordinem
inveniretur virginitas / ubi fecundi
tas predicatur / et nunquam fecunditas
ubi virginitas custoditur / sola go
hec est in qua virginitas et fecun
ditas convenerunt / Ubi sola fac
tum est quod nunquam factum fuerat / nec
fiet. Apostolus inquit / Hec ille
Et Augustinus de adventu prophetiarum
in quodam sermone de festis exponens
nens figuram Ezechielis. porte xlij
xliiij ca / Clausa est porta
domus domini clausa / nisi quod ma
ria semper est intacta / Et quod est
quod homo non transibit per eam / nisi
quod Joseph non cognoscet eam

et ēe ē q dns solus intrat
et egredit p eā / nisi ēe spus
sctus i pgnat eā et agloriā
domus nascet p eā / Et quod ē
clausa est mcorrupcōe q ma
ria virgo ē ante partū / virgo i par
tu / et virgo p9 partū Et eciā
ga̅ narrat ac fracissat de ma
ronibus in tractatu suo de xpo i car
nato Et narrat ibi i lib° quē
xii sapientes composuerunt
q liber fuit translatus de greco in
lattinū p venerabilem huō
nem / Et ē· virgo i terrogata a
iudeorum principibus et scribis
de filio suo / inter alia i par
respondisse / Angelus nūcia
te me ingredies nūcia in de
spiritu sctō pariet filium / cum non
pcepit xpi ihesus xpus / virgo
go ergo concepi / et peperi
usque hodie p manens virgo / et
ibi / Dicit eciam maria cō virgo
et mater deum et hominem parie
tis sine se meream veniret
Alanus in suo Anticlaudiano
sic de primas viri et superbo
tuenis pro p cessit homines virgo
que pro p ancilla lege pudo
re sancto perdens mater meruit
esse virgine non sin qua gaudeat
duo nova lite sepulta vir na
ture leges vis exulat omnis
Rethorice pit arbitrii rogo
paciat / Hec ē q̄ mod dum
mumus vsu / Nati prez mr
qz parens corp hominis virgi
nem remanens n peders in ea pri
us / Et lo° multa anno se et se
cta ad ppositum / Nica de lira
i quod solemni qone dispu
tata / et cōtra iudeos invectiā
i ar° y° q° ppe fine p bitus
ī ysaie ix multiplicabitur
imperium eius dicens / ubi noī
q̄d d ebreo multiplicabitur /
po° in ebreo Lemarbe d·
p sco Lemarbe scribit

mediate litera ebraica Men
que litera est secunda dicta / prez
Men vna apta / alta clausa
ut dt b· Jeron in plagu galea
to scriptis / q clausa sp po
in fine dicconis / et apta i me
et in prin° / sm hec dicone
po° cum na et medi scribitur
quedam litera Men clausa
in medio diccionis / eidenota
d / q xpus de quo lo° pphā
erat nascitur de virgine clau
sa / et hoc tenet omnes moder
ni / q vlt omnes nāz ē q dei
filius de virgine natus ē circa
illud eius sctm est / Redditur
eciā hec natiuitas cumulus
Ex zophie et hominis nasci
tus spectaculo / Et eum enim
admirabilis / quod illud eius / ubi p
Gmoduchen pr q ē erat po°
p homine toto / et de singula
riss in salutis spectaculo fiet
/ sm illud videbit omnis caro
salutare dei i ysaie xl / et ins
sumtiue luce iii° / Hec sm
adducit b· Augy i lib° de ago
ne xpiano / exponens vba
thematis in dicens / Et ciar
dat mgr li° iii° d vi c° iii°
d Lud dt / illud eius sctm est
eius p toto homine po° / ac si ap
ertus dicat / illud eius sctm est
.i. illud quod sctm ē sm id apud
ad Ro° i° sctus ē ei ex seie
dauid sm carnem / ubi dicit gla
xpus sctus ē ex semine dauid
sm carnis corpulentam sba
ho aut sm seminantem cau
piaz / vnde Salomon xpū
genus i sac scriptura figura p
tetis exprimens / sic lo° i p na
xpū Sapie viii Sin ventre
matris mee figuratus sum caro
/ Et dicit notant / eius figuratus
no generatus / q eius ipi i me
diatu no fuit generata ab ho
re / sz a spū sctō / sed a sumps

Diximus tertio principaliter
quod incarnati verbi
premisimus dies letitie
quorum tertium est
incarnati verbi
eternalis indisso
lubilitas in ypo
statica unione
que quo est inse
parabilis

opifice figurata et formata / tu
acrente tamen operibus increata
eius operatione generabatur / et sic con
mirabile spectaculum ponit et
sic sponso sancto mediante / corpora
et propter verbum caro factum est / et
sic patet secundum / Tertio principaliter premissis
dies letitie etc. Tertio quorum sit hec
etc. / Et patet hec ipso longe et la
te pingeri ho(...) Ro(manos) XXI ca(pitulo)
/ Et venerabilis doctor et inge
niosus Franciscus de Maronis prec
tantis clausula ultima thema
tis nostri scilicet factum est sic inquit
Ista glosa factio est nature humane
ad personam vi indissolubilis
unionis / Unde cum dicitur verbum caro
factum est sensus est / verbum divinum
humanitati ypostatice et indis
solubiliter unitum est / Ista autem
glosa factio non ponit aliquam
mutationem in natura assumente / sed
tantum in natura assumpta / quia ista facti
o seu unio est in natura assumpta
subsistentive / in verbo autem assume
nte non est nisi terminative / Ille / et
est unio inexplicabilis pro tanto /
quia ut dicit doctor prefatus
non est unio accidentis cum subiecto
/ nec materie ad formam in compositum
/ nec duorum suppositorum in uno aggrega
to / nec unius unio nature in supposito proprio
sed est unio nature adventitie in
supposito alieno / natura enim huma
na que de se nata est subsistere in
supposito proprio subsistit in supposito
divino / quia suppositum verbi domi
nantis dependentiam ypostati
cam nature humane supplet vicem
suppositi humani / Bernardus sermone
dicit (?) [illegible] / hec unio trans
cendit omnem unionem a trinitate
personarum / Hanc igitur unionem
divine nature et humane in unico
supposito subsistente concludit
breviloquentia evangelica
dicens scilicet [illegible] suo [illegible]
/ Hoc autem totum factum est ut im
pleretur quod dictum est a domino per prophetam
scilicet Ysaie VII / Ecce virgo in utero ha
bebit ecce unio [illegible] in finem / et
pariet filium / ecce natura humana / et

vocabitur nomen eius Emanuel
quod interpretatur nobiscum deus / ecce
natura divina que pro nobis humana
ta est / quia verbum caro factum est / et
sic patet tertium / Quod diximus principaliter
dies letitie etc. Quorum tertium est
incarnati verbi eternalis indisso
lubilitas et etc. Que fuit pa
rvis revelatus (?) ab initio presen
tata / Ubi quod prius sit theologice
introducta / tria incident circa
tanda / Quorum primum est / nata
lis commendatio / Secundum est personalis
humanatio / Tertium est generalis ex
ultatio / Primum patet / filiatio dei
facta et humana / quia verbum / vocabitur
nomen eius verbum dei / Apocalipsis XIX
Dicitur incarnatio mistica et
fructuosa / quia verbum caro factum
est et caro nostra est / Genesis
XXXVII / Tertium concludit con
summatio beatifica et gaudiosa
/ quia verbum caro factum est / transeamus
ergo usque Bethleem et
videamus hoc verbum quod factum est
Luce II / Duobus primis obmissis
gratia brevitatis brevissime dicamus
de tertio et ultimo / de quo diximus
/ quod notatur generalis exultatio / quod
facit consummatio beatifica et gau
diosa / quia factum est michi verbum
tuum in gaudium et letitiam cor
dis mei Ieremie XV / Cui alludit
Leo papa in sermone huius festi / sic
gaudiose inquiens / Salvator
noster dilectissimi hodie natus est
gaudeamus / neque enim locum ibi pe
est tristitie ubi natalis est vite / que
consumpto mortalitatis timore in ge
rit nobis de promissa eternitate leti
tiam / Nemo ad huius alacri
participatione secernitur / una
cunctis letitie communis est ratio
/ quia dominus noster peccati mortisque destru
ctor / sic nullum a reatu libe
rum reperit / ita ad liberandum omnes
venit / exultet sanctus quia appropinquat
ad palmam / gaudeat peccator
quia invitatur ad veniam / letetur
gentilis quia vocatur ad vitam / Ie

in generali
1m
2m
3m
dicitur 3o
quod natalis
ratio

Ecce quo nos tu prophetica ma
tutinalis, nunc amplius apostolica do
cumentum exhortatur ad gaudium festo
gaudium si placet ad audire et angeli
ca. Ecce inquit angelus evange
lizo vobis gaudium magnum quod erit omni po
pulo quia natus est nobis hodie sal
vator mundi qui est Christus dominus
Luce 2o. Et quia secundum Bernardum hoc so
lum verum est gaudium quod non de crea
tura sed de creatore concipitur libeat
audire poeticam huius exprimens gau
dii complementum. Unde ex minis
poetarum Alanus doctor in suo An
ticlaudiano sic premit: Gaudia
plena vigent nullo respersa dolo
re, non sunt ambigua gradiuntur sor
te meatu. Sed requies tranquilla
manet quod sine cursorum fortune
casus immobilia vite nescit. Huius
gaudii faciat nos participes verbum
quod pro nobis caro factum est, vivens
et regnans cum deo patre per infini
ta secula seculorum. Amen.

Sermo Bambergensis episcopi an
no domini m cccc xxxix circa
Verbum caro factum est. Cur
Vulticolas aquila Johan
nes sacer ewangelista in fi
ne scribit initio. Cur primo lau
gwis in parti sacro misse officio
Reverentissimi domini ad locutus de verbo
incarnato congruum videtur et nece
ssarium ut utar sermone seu verbo
abbreviato. Cum per naturalis
parti labilem mutabilitatem. Cum
per decurrentis temporis atmosferam
flexibilitatem desideriosam. Cum
etiam hoc propter aliquorum audientium
tarditatem. Maxime quia secundum
Boecium de consolacione philosophie libro 3o
prosa 9a in fine. Cum divini numinis
invocatione nullum rite fundatur
exordium. Ideo assumo licet rapti
verba brevia sed sententiosa gloriosi
doctoris Augustini libro suo soliloqui
orum 2o sic exclamantis: O domine
verbum et deus verbum, illumina eh
eo tuo qui in tenebris et in umbra
mortis sedeo. Da lumen in corde,
verbum in ore. Aperi sacrarum scripturarum

secreta et profunda misteriorum re
gni tui in cordibus meis imprima.
Hec ille. Quod ut liberius im
petremus, primum quod concepit Christum
et suum ostendo verbum consolatorium
quod fiat michi secundum verbum tuum Luce
1o. Devocius salutemus dicentes
affectione pia et mente serena: Ave
Maria gracia plena etc. Ver
bum caro factum est. Scribitur vero super
venerandi domini etc. Venerabilis
doctor devotissimus Bernardus in littera
ra in suo breviloquio initio partis
1e de incarnacionis verbi assignans
congruum et decentie signum
bonitatis longe pro principio siclo
ad thema meum incliti. Decen
tissimum fuit rerum principium reser
vatorem esse deum secundum ut sicut
omnia creaverit per verbum creatum
sic omnia recrearet per verbum incar
natum. Cum ergo deus omnia sit
potens sapiens et optime seu
benivolens. Sequitur ut sit re
paret ut potentia sapientia
et benivolencia ostenderet. Ecce
et potenciam, quod coniungere duo
extrema summe distantia in una
persona. Et quod sapienciam et con
gruenciam, quod quod ad perfectionem totius
universi fuit coniunctio primi et
ultimi verbi dei, scilicet quod est omnium prin
cipium et hominis qui fuit
ultima creaturarum. Et quod beni
volenciam, quod ut homo dominus
per sui salutem accipiat formam
servi. Immo hec tante benigni
tatis est, ut nichil clemencius
actum est, ut nichil amicabilius
nichil benignius nichil amica
bilius excogitari possit. Hec ille.
Venerabilis Hugo de
Sancto Victore in libro de operibus trium dierum
principia tria sunt inquantum
invisibilia dei, potencia, sapientia
et benignitas. Ab hiis procedunt
omnia, in hiis tribus consistunt
omnia, per hec tria reguntur omnia.
Ergo tria sunt in deo ineffabili
ter unum et inseparabiliter se pa
rari non possunt. Hec ille. Primum ca
pitulum ergo misterium secundum Dama
scenum non est enim magis monstrat
dei potencia sapientia et bonitas

potencia / sine virtus infinita / quia
nichil est maius quam deus sed hec
sapiencia verbi / quia invenit diffi-
cili per decentissimam solucionem
Bonitas autem / quia non despexit proprii
plasmatis infirmitatem. Hec ille.
Ex quarum auctoritatum
pregnante sentencia / eliciuntur tria
thema meum propositum formantia
notanda. Primo in verbi incarna-
cione claret primo dei omnipoten-
1m cia mirabiliter consummata. Secundo dei
2m sapiencia incomprehensibiliter revela-
3m ta. Tercio dei benignitas sive
clemencia mirabiliter collocata.
Hec deductio patet / et perspicua
est. In eo quod verbum caro factum est.
di. fo Dicitur igitur primo / quod in verbi incar-
nacione claret dei omnipotencia
mirabiliter consummata. Nam sanctus
Thomas contra gentiles libro iiii°
capitulo 13 inquit. Omnia opera que deus
fecit seu operatus est, videntur esse
maxima / quod deus car-
nem assumpsit / id est verbum caro factum
est / naturam humanam factam sue
suppositum non proprium sed alienum / et
signanter est. Omnia dubitat de
possibilitate et infinitate potencie
dei considerans verum et angelus
quia omnipotencia dei quam infinita
est asserunt possibilitatem in-
carnacionis verbi dicens ad virginem
Luce primo: non est impossibile apud
deum omne verbum. Luce primo. Sicut
enim sanctus beatus Augustinus Epistola 3 ad
Volusianum. Tota ratio facti est
potencia facientis / unde deus
glosa super [illegible] circa de
universum non fecit opus adeo
magnum / sicut est in incarnacione vir-
tuta [illegible] excitacione universi torq
Deus non est factus universum / sic
in incarnatione verbi, verbum caro
factum est [illegible] in carne tua
[illegible] quod ad deum posset
facere mundum maiorem et meliorem
medio prius / non autem meliorem hominem
quam Christum. Et pulcre deducit
dominus Albertus magnus super Lu-
cam tractans illud Luce / Deus

altissimi obumbrabit tibi. Quod inquit
virtus est preeminens illud quod quis
sunt potentes non valentes in amplius ali-
quid ex viribus phisicis. Et sic virtus
est preeminens ultimata dei. Ait potencia ultima
et infinita est et omnipotens
et ut ita dicam plusquam omnipotens.
Deus enim plusquam omnia potest et nunc
multa que numquam fuerunt / et tamen de
potestate sua dei potencia infini-
ta / quam tamen in verbi incarnacione ultima-
ta est / quia nichil maius potest quam
facere hominem deum et tantum quantus di. 2o
et quantus ipse est. Et Biblia sunt ista
propter sue infinitatis admiracionem sup-
navit enim omnibus operibus suis quam
verbi incarnacionis. Legitur Ille. Unde
scriptura ait Ecclesiastici xliii° Terribilis
dominus et magnus vehementer / et mi-
rabilis potencia ipsius. Quod hoc
evangelista [illegible] dixit verbum
caro factum est quia verbum homo factum
est ut per hoc ostendat / quod quam unio na-
ture humane in supposito verbi / sunt virtute
id est potencie infinite. Nam quia in-
tervenit unio naturarum elementarum
in humano corpore magne sunt virtutis
et potencie / unio enim naturarum infi-
ma corporearum et infinita intel-
lectualem scilicet corporis et anima rationa-
lis in homine / sunt maioris virtutis
sed potentie. Ymmo non naturarum infima
finita ut carnis / media sicut anime
rationalis / et suprema ut verbi persona
in unitate verbi persone / sunt virtutis sed
potencie infinite. Deus enim in tantum
unit infirma / ut ex hoc infinita potencia
dei ostendatur. Hec enim admirabilem
potenciam et pmissorum unionem con-
siderans doctor Augustinus in sermone
de natali quod incipit / audistis dic
exclamat / o mira et inexquisita
compago / o nova et inaudita
commixtio, deus qui est et qui erat crea-
tur / fit creatura / quem inmensa caperi
divinitas constituitur parvus efficitur
et corporeus carne vestitus / ymmo
transgressit videtur invisibilis / pal-
patur impalpabilis / comprehenditur
incomprehensibilis in membris et
aditus / que celum et terram condiderat

Di. 20

in presepio augusto collocatur. Hec ille
et postulus Johan Russem predicans
illud Luc. 1 Exsultet me(?) excelsis
oris sui sic inquit ad propositum. Quid
humilius quid mirabilius potuit excogi-
tari quam quod illa sublimis maiestatis
titudo se inclinavit, ut celi lucidus
solem spectus (?) / in istud reos verme deus
summus uno luce limo se federavit
eternali. Hec ille. Ecce quo in hys
omnibus dei potestas manifesta facta est.
Verbum sublimis caro factum est / et tantum
de primo. ¶ Dixi secundo quod in
verbi incarnatione claret dei sapientia
incomprehensibiliter relata. Cuius
modum unionis non novit ulla
creatura per modum comprehensionis
dicente beato Gregorio in Omelia
Ewangeliorum. Unde incarnacionis
misterium humana acutus penetrare
non sufficit / investigare enim nulla
tenus potest quo corporatur verbum / quo
summus vivificator spiritus intra ven-
trem matris animatur / quo hic ibi quam
initium non habet existit et concipitur.
In superiore Johannes incarnacionis
misterium investigare sufficit / qui
habet spiritum prophete cognovit. Hec
ille. Nunc unio nature humane
ad verbi suppositum excedit cognitionem
hominum necnon angelorum omnium. Hinc
dicit Crisostomus Omelia 2 super
Johanne. Scio quod verbum caro factum
est / sed quo verbum caro factum est nescio.
miraris quod nescio / omnis creatura
ignorat. Demum igitur deum aliquid
posse quod nos fateamur investiga-
re non posse ait beatus Augustinus Epistola 3
ad Volusianum loquens de unione
hypostatica verbi. Et hoc est quod propheta
ait Dixit verbum caro factum est quod
anima facta est ut per hoc videlicet
quod in incarnacione sit esse infinite sa-
pie. Quid mirabilius videbatur
quod persona simplicissima verbi carni
corporee coniungeretur quam anime ra-
tionali que habet quandam conformitatem
ad deum verbo (?) tamen simpliciter et in
carne factum est ysud et est mirabile
in oculis nostris psalmus CXVII. Glossa super
istud scilicet quod deus homo factus est. Hinc
dulcis doctor Bernardus in sermone de

vigilia natalis qui incipit Hodie
scietis sit exclamat: o opus ineffa-
bile opus singulare inter omnia et super
omnia opera dei potissimum et communia
et carne in una convenire persona
et hec tria unum / et hoc unum tamen /
non confusione substantie sed unitate perso-
ne. Ad et filius factum Thoma libro 4
contra gentiles capitulo 27. Incarnacionis
misterium inter divina opera maxime
rationem excedit / nichil enim mi-
rabilius excogitari potest divinitus
factum quam verus dei filius fieret
verus homo. Hec ille. Unde
cognoscibilius et credibilius
erat pluribus quod verbum dei esset deus
quam quod deus fieret vel esset homo / Pla-
tonici namque cognoverunt aliquali-
ter verbum sublimia divinitatis sed nunc
ignoraverunt humilia sue humanitatis
ut diffuse deducit beatus Augustinus libro
confessionum capitulo 8. Illa enim po-
terant invenire modum optimum
inter deum et hominem quo primo et
figura nec ne concludi / Christum esse
verum deum et hominem / duabus extremi-
tatibus non scilicet divina et humana
ineffabiliter pro nostra salute combina-
tis. Christum enim verbum incarnatum est
dei virtus et dei sapientia admirabilis
et incomprehensibilis in Col. 2 16
(?) Hec enim est quam deus summe
gloriosus abscondit a sapientibus
et prudentibus Mt. 11 de scientia sua
tumescentibus iudeis / scilicet phari-
seis paganis et gentilibus iudeis
perfidissimis omnibus quibus hec tanta
verbum dei caro factum est non cre-
dentibus. Hanc tamen quam fidelis
de hac incomprehensibili scientia
scientie admirans dicit propter illud
psalmus XCVIII. Ait Mirabilis facta
est scientia tua ex me. Glossa scientia
tua per Christum predicata mirabilis
facta est hominibus / confortata
est glosa in pectoribus hominum ter-
renis ardenciorum tamen non potest
ad eam / ex eo quod homo qui homo
deo non potest esse in scientia vel in
alia. Hec glosa. Quoniam deus no-
vit comprehensive scientiam / que a
seculis in eo abscondita est.

di 3o

Et tantum de secundo ¶ Dixi tercio
et ultimo / quod in verbo incarnato
claret dei benignitas seu cle
mentia hominum mirabiliter colla
ta / Apparuit inquid sicut ait apostolus
benignitas et humanitas
salvatoris nostri dei / non enim ex operi
bus iusticie que fecimus nos / sed
secundum misericordiam suam salvos
nos fecit / Ad Titum iii / Hec verba
tractans doctor sanctus dulcifluus Bernardus
in sermone de epiphania qui
incipit Apparuit sic inquit / prius
apparebat humanitas late
bat benignitas / sed ubi dei
notescat humanitas iam be
nignitas latere non potest / In quo
enim magis commendare poterat
benignitatem suam quam suscipiendo
carnem meam / Et tanto ipse decla
rat eum maiorem quanto esse ipsam susce
pit miseriam / Quod ita pietate
plenum / Et quod dei verbum propter nos
factum fenum / Tanto minore se fecit
in humanitate / tanto maiorem ex
hibuit se in bonitate / et quanto propter me
vilior / tanto michi carior est
Hec ille / Quod hic evangelista
ut maiorem dei clemenciam ho
mini demonstraret prius dixit
verbum caro factum est / quam verbum ho
mo factum est / Carnem videlicet naturam tam
fragilem et infirmam assumere
dignatus est / Unde Theodorus
tractans verba thematis in ser
mone inquit / volens evangelista tremendam
memorabilem dei condescen
sionem carne commemorat / ut illam
admiremur misericordiam qui
propter nostram salutem quod nimio re
motam et distans est ab eius
natura assumpsit scilicet carnem Hec
ille / Hac excellenciam excelle
tem misericordiam caritatis et
gracie commemorans apostolus ad
Ephesios ii dicit / Deus autem qui
dives est in misericordia propter nimi
am caritatem suam qua dilexit
nos / cum essemus mortui peccatis con
vivificavit nos Christo / Sedit / ut
ostenderet in seculis supervenientibus
habundantes divicias gracie sue
in bonitate / Sit igitur ut dicit glossa
super psalmum Augustinus libro xiii de civitate
dei libro xxix / Ipsa Christi incarnacio
qua homini animam corpusque suscepit / sin[illegible]
larium est exemplum gracie / Gracia
enim dei graciosius non potuit com
mendari / quam ut ipse unicus filius
dei in se immutabiliter permanens
indueret hominem / et spem dilectionis
sue daret hominibus homine medio [illegible]
Hec ille / Dedit autem ineffabili dono
quo Christus filius dei in terris datus
est hominibus dulcifluus doctor Bernardus
in quodam sermone de eisdem festo
vigilie qui incipit / Hodierna re
sonat in hec verba / Christus
ihesus qui dilectus est et gloria
glorie factus est salus et consola
cio miserorum / Qui in civitate sua ma
gnus et sublimis ubi delectificat
cives / ipse in exilio parvus et humi
lis ubi letificat exules / Qui in
altissimis est gloria parvus factus
est in terris pax hominibus bone
voluntatis / parvulus datus est parvulis
ut magnus detur magnis / et quos
iustificat parvulos magnificet
personam et glorificat glorias et
~~quibus magnificet personam et~~
~~glorificat glorias~~ et quibus mag
nitudine hominis et pia clemen
cia dei et hominis valeat enarra
re exhibitam in hac die / Hec ille
/ Hec enim dies quam fecit dominus
exultemus et letemur in ea Psalmus
cxvii / ubi glossa sic inquit
super verbum dies / quia deus hodie se
quia salutem reddit / quia a servi
tute peccati redempti sumus et heredi
tatis eterne restituti / in qua leta
tus est quod drachmam quam perdi dit
invenit / et quod drachmam perdiderat
et homo revixit Hec glossa
Redemptor enim noster totius condicionis
creature ad hoc propinquans humanam vo
luit assumere carnem / ut dominus
suum genus dirupto quo tenebatur
vinculo captivum fecit / in celo postea
me restitueret sanctum / Inquit
Leo papa in quodam sermone / Ideo enim redemp
tor / ut sit genus humanum quod
esse exierat per verbum mat
natum / et in culpam ceciderat

desce[n]dendo v[er]bu[m] inspiratu[m] a culpa
resurget p[er] v[er]bu[m] incarnatu[m] / vt
sit ve[n]i[ent]i[bus] Bonaue[n]tura in suo b[re]
uiloquio p[ar]te et ca[pitul]o s[e]c[un]d[u]m su[pra] / Et
quib[us] omnib[us] luce clarius
q[uod] cleme[n]s et benign[us] in carit[ate]
et piu[s] erga nos p[ate]r o[mn]ipote[n]s
factus est / In eo q[uo]d v[er]bum caro factu[m]
est / Que fuerunt vera p[ro] p[ro]ptus vn[de] as-
pectib[us] thematis ad mira[n]da [con]tuita
In quib[us] si q[ui]d vis vide[re] potitus
tu / Quoru[m] p[ri]mu[m] est p[er]sona tu[m]
oracl[or]u[m] [com]plat[io] a p[at]re lumi[n]um et
nat[ur]alis q[uia] v[er]bu[m] / In p[rinci]pio erat v[er]bu[m]
/ et v[er]bu[m] erat apud deu[m] / vbi the-
ca dei facta vasculu[m] formatu[m]
in virgine [s]p[irit]ualit[er] / q[uia] caro / Caro
natu[m] est ex carne caro e[st] / 3o in-
stru[men]tu[m] [con]glutinatu[m] osculu[m] inu-
[s]p[i]rata in separabilit[er] / q[uia] factu[m] e[st]
q[uo]d impleto q[uo]d dictu[m] e[st] a d[omi]no
Ego in vtero h[ab]ebit / Ma[tthei] 1o 2o Et
origina[liter] ysaie vij / p[ri]mu[m] infor-
mat[ur] vis rac[i]o[n]alis limpide / quia
v[er]bum / fons sapie[nt]ie v[er]bu[m] dei in ex-
celsis Ecci 1o / 2o a[n]i[m]a pabulat[ur]
vis [con]cupiscibilis sapide / q[uia]
caro / Caro mea inquit saluator
ve[re] est cibus Jo vj / 3o tertiu[m] que
tu[r] vis irascibilis placide / quia
factu[m] est / sicut d[omi]no placuit ita fac-
tu[m] est Job 1o / Eya ig[itur] k[arissi]mi vi-
deam[us] h[oc] devota [con]templac[i]o[n]e
h[oc] v[er]bu[m] q[uo]d factu[m] est q[uo]d fecit d[omi]n[u]s
et ostendit nob[is] Luce 2o / Oste[n]-
dit in q[ua]n[tum] p[ro]fect[us] in via / o[n]dit q[uan]tu[m] in
futu[ro] p[ro]fect[us] in p[atri]a / Ad qua[m] nos
p[er]duce[re] dignet[ur] id[em] v[er]bu[m] caro factu[m]
viuens et regnans p[er] i[n]finita s[e]c[u]l[o]r[um]
s[e]c[u]lor[um] Amen

Sermo in decollacione s[an]c[t]i
Johannis / p[re]dica[n]di m[agist]ri Jo-
hannis Franckensteyn

Non lic[et] t[ib]i h[ab]ere vxore[m]
fr[atr]is tui / Gregorius in titulo
speculu[m] p[re]dicac[i]o[n]is titulu[m] /
castitatis exempla / Beatissimus vir
bap[tis]ta Johannes dicebat Herodi
adultero sp[u]rcissimo / et scelerat[o]
Ag[ustinus] vj / Aug[ustinus] li[bro] 1o de vita d[omi]ni
simone 2o inquit / Hoc ipse se di-
gnu[m] effecit p[er]petue morti qui
no[n] p[ar]uit legi d[e]i / No[n] lic[et] tibi
e[tc]. / Odit vitam q[ui] d[omi]nam con-
tempsit disciplinam d[omi]ni / No[n] lic[et]
t[ibi] h[ab]ere et e[tc]. / Qui eni[m] q[uo]d audit
contempnit salutis reus existit
q[uia] obsequia contempsit et p[re]-
cepta no[n] custodiuit / Amat morte[m]
q[ui] vite p[re]cepta no[n] s[er]uauit / et
horret vita[m] q[ui] p[ro] vita morte[m] de-
bita desp[er]a[ta] morte freq[ue]ntat
Non ergo cessa[n]d[um] s[ed] s[em]p[er] so[n]andu[m] a
dulando s[ed] arguendo / ne diu
herodi s[ed] et adult[er]o o[mn]i p[ro]ponit
vox v[er]bi d[e]i / No[n] lic[et] t[ibi] e[tc]. / Hero-
des vero audito eo multa facie-
bat / gl[os]a q[uia] putabat eu[m] s[piritu]
dei loqui / et libent[er] eu[m] audi-
ebat / gl[os]a q[uia] reputabat vtilia
q[ue] ab eo dicebat / Bona ira
facie[n]te luxuriosi om[n]ib[us] / ex h[oc]
glosa / ad textu[m] d[i]c[t]a p[re]dicator
colligat duo / et quisq[ue] auditor
p[re]dicator / p[re]dicator q[ui]de[m] ca[ue]at se-
metipso / s[ed] a[nim]a s[anc]to p[ri]mo / et
s[e]c[un]do no[n] multa s[ed] vtilia p[re]se[n]-
tat d[ic]tu[m] p[re]dicat eleos soleni[ter]
d[icen]do / No[n] lic[et] t[ibi] e[tc]. / Omnis aut[em] au-
ditor / p[ri]mo v[er]bu[m] p[re]dicatu[m] ut p[ro]ficuu[m]
le reputat / d[ic]tu[m] dicat[ur] ei / Non lic[et] t[ibi]
e[tc]. / Secundo v[er]bu[m] p[ro]ficuu[m] reputa-
tu[m] beniuole audiat / ad d[ic]t[u]m s[e]c[un]di
No[n] lic[et] t[ibi] e[tc]. / Tercio v[er]bum domus
le auditu[m] / a s[piritu] s[anc]to esse estimet
d[ic]tante / No[n] lic[et] t[ibi] e[tc]. / Quarto v[er]-
bu[m] sit estimatu[m] / p[er]fecte comple-
at / q[uia] ideo dicit[ur] / No[n] lic[et] t[ibi] e[tc]. / Igitur
salutiferis bonis ve[n]dit / ab vno
audiente a[c] p[re]dicante p[re]t[er]-
mi[ttere] h[ab]ere i[m]mediatrice[m] / No[n] vxo-
re[m] s[ed] sp[on]sa[m] virgine[m] et mat[rem] fr[atr]is
n[ost]ri et dei d[omi]ni n[ost]ri Jh[es]u xp[ist]i / Pro-
cedu[n]t humilit[er] invocem[us] devoc[i]o[n]e
pia d[icen]do Aue maria / No[n] lic[et]
t[ibi] h[ab]ere vxore[m] fr[atr]is tui e[tc]. / Beda
sup[er] Math[eum] c[apitulo] xxiiij / Johan-
nes baptista inquit q[ui] venerat
in sp[irit]u et virtute helie / eadem auct[oritate]

qua ille Achab [illegible] corripuerat
et Iesabel / arguit Herodem et
Herodiadem / quia illicitas nup-
tias fecerat / Non tamen ut dicit Cri-
sostomus uxori loquebatur / sed viro eius
quoniam hic erat dominus non licet tibi habere eam
Non enim licebat sibi vivente ger-
mano eius uxorem ducere / sed
communio ubi prius / Et illius
potest esse illud Augustini libro iii de
doctrina christiana capitulo xi. Apud
veteres iustos sufficiende prolis
causa erat uxorum plurium unum vitu
quidam mali publice consuetudo /
sed unam feminam maritos habere plu-
rimos honestum non erat / Non enim
mulier eo est fecundior sed mere-
tricia potius consuetudo est
Seneca autem dicit in sermone
hodierno quod iusti Herodem non
mitis non accusatione pulsavit /
utpote amator castitatis / quem
corrigere voluit non punire / eique di-
cebat quod esset legis / quod iustitie /
quod salutis / quod religionis / quod vi-
te / quod fidei / quod disciplinae / certe
quod non erat odii sed amoris / Dic-
citur nota textus / Et tercio deus mo-
ysi precepit ut feminalia faceret /
quibus aaron et filii eius uteren-
tur ad tegendam carnem turpitu-
dinis sue Exodi xxviii. Ubi
dicit glosa Bede / feminalia illud
castimonie portionem que a coniugio
prohibet ipse designat / sine qua
nemo vel sacerdotium suscipere / vel
ad altaris ministerium consecrari
potest / Sicut sanctorum patrum decreta
processerunt / Nequaquam in sacris or-
dinibus ponatur nisi ante ad ca-
stitatem se obligaverit. Distinctio xxviii
Et nullum / xxxi. cum terminus et
xxxii. Nemo / Iuste igitur dicitur
omni modo Et cetera et secularis et
regulari Non licet tibi habere eam / Et iste
colligitur / quia simonia in ecclesia ca-
stitas est connexa viris ecclesiasticis
Primo potest Christi patrimonium non dila-
pidandum / Secundo potest Christi patrimo-
nium non scandalisandum / Tercio potest Christi
sacrificium non contaminandum / Primum
respicit omnes ecclesiasticos causas in
sacris non constitutos / Secundum vero

et tercium respicit principaliter in sacris
ordinatos / Primum patet / quia ubi ecclesia
suos debent subditos pascere et
nutrire subsidiis et nutrimentis
Primo consiliis et documentis / Et tercio
ministerio et sacramentis / ita primum con-
sumunt bona ecclesie temporalia / Secundum
lucri metiuntur bona ecclesie spiritualia
Tercio plurimum honorant bona ecclesie sa-
cramentalia / Expendunt ea ipsa potest ex
omnibus causis congruentibus sine causa dei filii non
licet tibi habere eam / Dixi primo simoniam
et potest christi patrimonium non delapi-
dandum / Certe Christi patrimonium fa-
cultates sunt possessiones quibus ecclesia
Christo et potest christum a fidelibus obla-
te / unde dicitur xii. q. ii. Videntes
ipse reges fidelium oblationes dicuntur
quod domino a fidelibus offeruntur / Ecclesie
res ecclesie sunt nisi vota fidelium / pre-
cia peccatorum patrimonia pauperum
Iuste atque pie / et sancte sancta ecclesia
hec possidet et principaliter utitur ex
sacrorum scripturis / Secundo ex operum ex his
Et tercio ex operum motivis / De primo
dicitur Gen. xlvii. Quia tempore famis sa-
cerdotes non sunt compulsi vende-
re possessiones suas et terras / Ita et
divus ordinavit quibus q. x. xi. et xii. in-
cat de ecclesia vnice / Primo Exodi
ix. Unde dicit Bernardus in sermone
de pastoribus / Christus est dominus
platorum / Sunt enim claves ecclesie
quibus claudit et nemo aperit
aperit et nemo claudit / Sic
et pecunie et regalia / quia domini sunt ve-
rum et opidorum / nec solum episcopa-
tuum et consulatus Hec ab tempore
a tempore Constantini ut dicitur
xcvi. q. Constitutum / De secundo dicitur
Et tercio exemplum / Omnes loca
locis sicut / quia ecclesia unius locales
habitura erat / Sicut quod Paulus
sanctus episcopus non contemnisset ecclesie
facultates sed eas fidelissime dis-
pensavit Et sanctus Hilarius
cum meito sue prefectionis fieret episcopus
illa que tunc ecclesia habebat non
solum possedit sed et accepte fide-
lium hereditatibus ampliavit / Sic et
sanctus Thomas Cantuariensis
episcopus presulis ecclesie sue iuribus

deffendende est mr effitus est
glosissimus Anshelmus Stanislaus
empta paulu dns / amplitudo
villa vendit rite se emisse ea ac
possedisse resuscitatos mortuo ad q
querens / deus est que mentiri est
impossibile Exo Ambrose vj no
pt p miracula testis esse malicie
et iniquitatis Ideo estrigitur credendo
ep coram eis status omnes agitur cont
illi esse preceptum ut dicit Augustinus i li
Contra mendacium / homo sed vita sic
et sit spiritualis cesseris exponende
debere Augustinus vera plus Ho spirituo
dicunt non solum precepta dei continet
sed et vitam mores quibus iustorum et si ser
ue occultum est quo accipiendo sit
quod precipitur in statu iustorum intelligitur
Et quicunque est Dum in Thomas de
titulu de perfectione vite spiritualis c
xxi quod spiritus sanctus loquitur in scri
turis morum status ad operandum / sim
id ad Ro viij Qui spiritu dei
aguntur hij filij dei sunt Ideo
dicit pascasius sine ecclesia Bois
nec placari in officiis commisse per
fice possunt / et eciam ecclesie sui
enim militiam sua dimittere / ut
propter victum secularibus se negotiis im
plicaret et xpi ecclesie destituerit
Illam namque non solum tenetur curare
nec sed et eciam promouere sicut Thomas
ma scilicet sede q xxxiij articulo 3o
Unde prelati ecclesiarum accipiunt prin
cipaliter officia / et sunt velut principes
non ut apud iudicium sanguinis exerce
at per se ipsos / quia non licet clericis occidere / sed
qua eorum auctoritate per alios exerceat et
ad Thomas ubi prius q 40 articulo
iij Ob hoc dicit Ang in sinode
de pastoribus Ad pastores pertinet iu
sticiam non tamen per vim exhibere sed iustitiam
te indicare / quia iusticia et iudicium
contrariis sedibus Vel tamen fratres in
dicium nec habetis dumtaxat iudices tamen
esse non iustificatos / et fratres iusticiam
non possent / propter hoc qui nolens dedit
iudicium dedit et dominus / ut dicit
propheta iudicabit maiores et dna
bit populos / Similiter alia verba
nos pascasij possent late deduci

Ob hoc in quatuor partes prouentus
bona ecclesiastica / una episcopis assig
nare / Alia fabrice ecclesiarum / Tercia
pauperibus / et quarta clericis xij q ij quia
et c de rebus Et c extra q 3 assi
gnata sunt / ecclesia primo 3 nam de
pauperes / si qua tamen sunt naturaliter
sup sunt / in communes ecclesie vsus
expendat / sicut dicitur xij q i / Vnde
epistola / quia in xpo pauperes / Unde
eadem causa q i / Ubi d Vbi epis
pauperum opibus prouidere / agnoscant ad
recipiendos studiosos pauperes diuinis
Unde sed Bn in libro de contemp
tu mundi primonia pauperum sunt
facultates ecclesiarum / et sacrilegi eis
crudeliter subtrahunt / quidquid sibi
ministri ultra victum et vestitum
accipiunt / Quod igitur ecclesia sed iuste
pie et sancta bona possidet tempora
lia ut ex dictis / Ex istis sumi licet
aliis ex causis Deus debuit pru
dencia sicut fecit equitatem ipse fuit / ne
periret anima sua spiritualis / Tercia est
sermonia castitatis annexa est
ecclesie / propter xpi primonia illo
dilapidandum / Certe non dilapi
dandum / prima propter coniugium sermonum
Quia non licet clericis zec Clericis
enim coniugati beneficia auferuntur
/ extra de clericis coniugatis Et qui
clericorum / et c Et c Et
de eis sollicitis / Quia vxoribus
allegati quomodo sint cogitant
quomodo vxoribus placeant / prima Ro
vij / Item predicti filij thezaurum
fat / ex Nemo / sic quod per con
gatos clericos res ecclesie fraud
praxet / aut ad seculares deue
niret / Ideo dilapidandi Secundo
patrimonium illicitum / quia si non licet
clerico ad vxorem fratres tui / multo
minus amasiam / aut concubina
/ scortum / aut meretricem / vnde dila
pidanda Ideo per adulterium plu
ribus / quia non licet tibi habere vxorem
fratris tui sermonialem / aut aliam
professam xpo quocunque voto aut
professione desponsatam / luxuria
enim sicut vigilat castitate ad
diuinum cultum pertinentem est expressum
sacrilegium / et per consequens cum
eo duabus speciebus luxurie / ut de

clat b. Thos scda sede q. 178
ar. 10 Si licet sit de sede
ad singula quo plurimi vi etiam
xpi dilapidat patrimonium vive
re luxuriose alij in meretricibus alij
in adulteris alij in sacrilegiis forcius
sed nonnullorum tyrannice audeo alle
gare audiens verba que non place
rent deo sed eius blassfemiis pate
fecit omnium nostrorum clericorum ingratum est
non sed tempore ecclesie Gerardus dicto
audite contrafacientem sermonem dissipa
ce bonorum ecclesiarum est per diuitias
luxuriam clericorum dicit enim concilium
Symonie de pastoribus ad platos
volens de manu dominum accipe diuitias
temporalia sed spiritualia sermonem quatenus
regnum dei i. ut initialibus virtutibus
queritet et cogitet deus et iu
sticiam eius ex eo et lege pro eo
vero assumat pluribus et extra
gratia meritorum retribuet et volun
gloria primiorum et per habet omnia
addiciat vobis temporalia Quia
gloria et diuicie in domo eius vigent
quia viri ecclesiastici erant communiter des
deuoti et humiles sibi ipsis
abstinentes et pro pauperibus
liberales et pij excepientes
eo plene fidelite suas peccatas
in bonis ecclesie videntes tam
principes et alij diuites seculares
pingwissimas fundabat plebes
dabant et ecclesias atque monasteria
Deus qui eorum militibus innabitur
augmentabat atque gubernabat
Nec villa eius quimonia et
instancia a secularibus aut here
ticis contrahendum certabant ecclesiarum
diuicias erant vero quod plures
et si non omnes sunt cerca deos et
toto mundo nimis simplices et a
uari sibimet ipsis sunt excelle
ter gloriosi gulosi et impugnan
ti eam pauperibus crudeles et
pro suis aut amasijs et me
retricibus adulteris aut pro alia
bus effuse sunt prodigi ut oste
dunt clamose conuersaciones
inuitaciones et comesaciones
publice multe et magne

eis et ad eis exhibite Edes
que et vestes eis empte et libe
re et ciste eorum auro et argento
supra modum referte Ideo bona ecclesie
dilapidant multiplici ymmo dap
nabiliter actiones invadunt hosti
liter viris at fratribus a secularibus et he
ticiis deo ut pote iratis modicum
facite auxilium put tamen ipsi
tibus ecclesie collacionibus plures
large valeant aut velint i bo
nitatibus Omnino distant tamen extremo
re beneficiorum non negociacionem vxo
ribus laicorum Beneficium quidem la
ici vero electum et ut sepius dictum
potest dici sua vxor legittima sibi
li iuncta in solacium et data ad
in adiutorium Hec ecclesia laici *super pa*
rochialis prochia siue capella In
yma ut ecclesia duo epi aut ple
bani esse non debent ut pluribus vij
ij in capitulis Ecclesia quia vero
epi ab alio dispensari non de ut
scribitur ibidem in eadem causa sicut
relatiuus vbi sic dicitur Sicut al
terius esse vxor non adulteari ab
alio non iudicari aut dispensari a
ipso nisi eo viuente permittitur sic nec *adulterati*
vxor epi que eius ecclesia ut pro
chia indubitate intelligitur eo vi
uente absque eius consilio et vo
luntate alteri gloriosi nec metropo
litano iudicare ut dispensari a
eius concubinatu i. ordinacione
frui non conceditur hec ut non solum
de epis verum etiam de quibuslibet ecclesie
ministris intelligitur ne in locum vi
uentis alter obrepat Quia vero
ecclesiastici nolunt et multo quam velle laici
ci ymmo nec quam alij clerici eorum bene
ficia inuadunt et occuppet spo
liat et possideat sic et ipsi cleri
ci non debent inuadere et occupare
corporaliter aut possidere beneficia i.
vxores laicorum laicorum de quibus vide *di 2o*
ecclesie non licet ecclesie Diri
sedo simonia castitatis et pro
xpi proximum non scandalisando
proximum xpm potest dici de spiritua
le bonum quam proximi tenentur
viri ecclesiastici laycique inter xpi Sed cum

ministri xpi et dispensatores
misteriorum dei prima Chor. iiii
ut aut gerunt vice dei erga po
pulum tenentur eidem populo inter alia
tradere documenta castitatis exem
pla. aliter audita a Dei aplus dedit
primo documenta de castitate prima
Chor. vii In aliis etiam locis plurimis
dedit 2o exempla castitatis dicens
volo enim omnes homines esse
sicut meipsum gloriam qui castitatem
suo fecit et 3o iudicavit pro castitate
servitutem eorum sollicitudinem tradens
premium prima ad Chor. v Tene
re aut vi etiam ad perpetuam casti
tatem Amen et in doctrina hebr
ipsis simile illud Cant. xiii vexta
tionis audita est mihi ita quod
aut potest esse beatitudinis ad viduitatem
qui coniugia frequentaverunt quod est
predicaverunt virginitatem qui carnis co
rruptionem deservit secundum Ambro
sium libro primo de officiis Tunc secundo quod
per exempla sua alios debent casti
ficare De dyope eo quod ipse pur
gationis ordines oportet extra
baudiam purgationis aliis ven
de de ipsa castitate nichil aut
dat quod non est ex 2o Clemen. Ad
3o quod est pudicitia iusta debet
alios corrigere de violata castitate
exemplo phinees Num. xxv Nemo
aut fideliter reprehenderit quod
se esse reprehensibilem diffidit
secundum Bern. in appologia et re
prehensio ipsa in conscientia aliter
vita est vna de coniunctis non oportet
requirere epi raro vel nunquam visitant
sicut tenentur super conversatione
sui cleri puta prelatorum Canoni
corum et aliorum sub sibi ditorum Insu
per viri ecclesiastici ad semina
nda castitatis sunt obligati ipse
xpi primo non scandalizando
primo certe non scandalizando in doc
trina in qua scandalizat qui pub
lice reus adulterii minime sibi ipsi
sed solum aliis predicat De Rom. legitur
Secundo non scandalizando per exem
pla mala scandalizat potius quam
edificat cum exempla ipsorum se

pertinent adulterio plena et dum
taxat per aliena exempla demo
strat aliis quod non liceat et ac neg
unquam ita posset bene alius Qui
aliud doces dicendo non licet tibi
et et te ipsum non doces Adro
n Quia nisi et licet habere uxorem
sed tu et nec 3o scandaliza
de pudicicia Est namque scandalo
sed se ipsum publice adulterantem
non arguere nec punire aliter vide
tur quod hec exhibet adulterio
aliis et dicere Quia non licet tibi
et Ezechiel dns secundum est etiam tuum
simul omne bonum aut malum
populi est per esse ex qualitate
cleri Dicit enim Crisostomus in ope
imperfecto super Math. Cum
videris populum indisciplina
tum intellige quia sacerdos non
est sanctus Qualis certe raro
est civitatis tales et inhabita
tes Eccli. x vii Beati dicunt
impii Si luxuriari mechari ali
as quod carnis aut mundi opera
forent peccata prelati et sacerdotes
non qui sciunt scripturas minime
committerent ea Dicitur apostolus
etiam egressa est pollucio su
per omnem terram ier. xxiii Gen.
correlarium ipsi confessores se
pessimi qui luxuria sunt infe
cti Dicit namque Aug. in libro de
vera et falsa penitentia qui confitetur
sacerdoti melius est ut confiteatur
Et inde in quarto di. xvii Que
rendus est sacerdos sapiens
et discretus qui cum potestate simul
habeat iudicium Talis certe scit
et cupit detectos vulnera peccati in
confessione salutaris ei adhi
bere medicina Confessores at
libidinosi adulteres mulier
cularum condicionem utpote qui
se peccatrices et temptatione pau
pes fragiles et libere eas a
ad malum vocant et provocant mi
nime eas statim absolvetes
voluntas cleris visitant aut

cas visitare Dicit quod ex tali
visitacione activa et passiva
fit plerumque quod pater spiritualis maritus
carnis filie sue spiritualis et con-
fessionalis Et quas prius habuit
in filias confessionales eas
demum habet in suas concubinas
et meretrices talis seductor sac-
rilegus non confessor sed confusor
corruptissimus non animarum vivificator
sed occisor crudelissimus non anti-
dotum venie sed venenum malicie
nefandissimum vendit et prebet
cum sit se dignum dampnacione
qui dicit in confessione adul-
tero non licet etc Sexta(?) tercia(?)
symonia etc ipse Christum sacrificium
non contaminandum ut enim in ceteris
gerunt vicem populi erga deum ob-
ligati sunt ad horas canoni-
cas et ad sacrificia deo pro populo
offerenda secundum illud ad hebre v
Omnis pontifex ex hominibus assump-
tus pro hominibus constituitur in hiis
que sunt ad deum ut offerat dona
et sacrificia pro peccatis Idem prime(?)
cum omnibus aliis sacerdotibus Sa-
cerdotibus igitur ut sic valeant om-
nibus intendere et altaribus as-
sistere sic est ab uxoribus [illegible]
sed decedunt super lutum Sacri-
ficium quod evadit(?) sic requirit puritatem
ministrorum carne et spiritu mundos
secundum illud zacharie ix frumen-
tum electorum et vinum germinans
virgines glosa frumentum salva-
tor est panis cor confirmans
electorum qui bibitur ab hiis qui
sunt spiritu et corpore casto sa-
guinis nichil magis diligit quam
in Christo virgines ut dicit pascha-
sius de misterio de corpore Christi x
vi co Symonia igitur est cupi-
dita(?) viciis castitatis pre Christi sa-
crificium non contaminandum Tercio pro
non contaminandum primum iudicatum
spiritualem quia a corde dum polluit
et ad altare immundus accedit
Cum(?) iohannes super aggeum ...
necnon ... contaminandum prout
illusione quod polluti sompniis
et illusione absque ministerio

solicitis est abstinere de iii Testa-
mento Ezras totam mundi plagam(?)
corporalem racione in ordine
subdiaconatus et super uxores et
concubinas habuerint offi-
cio altaris cessare(?) ut
dicit Canon di xxviii decernimus
est canon iste ut iustissimus pres-
simus et sanctissimus sine dissimu-
lacione mandaret ~~[illegible]~~ oportet(?)
plures presbiteri superiores de inferio-
res prelati et periti qui et pre-
bagi(?) sentirent excellencia fu-
ture sibi dici quod non licet etc Ex-
dictis ista duo elliciunt notabilia
primum clericorum plus est impudicia
quam laicorum pestilencia Dicitur
Valerius in omelia de zizaniis
Cum est laicus ita vilis ut inde(?)
passim velit suam uxorem tangere
corpus Christi suscepturus miser autem
sacerdos qui quottidie rem in pa-
secta(?) filium dei sordidus diebus
singulis et nocte in amplexi-
bus est meretricis inra(?) Sacerdotes
luxuriosi inde aliqualiter pes-
siores videntur videlicet crudeliores
paganis deteriores quia sive forni-
cacio aut adulterio effectus sacri-
legi mente infectu carne corrup-
ti ore polluti et manu lubrica
et scribi et adhuc audaciter
tangit et consecrat corpus Christi
et ipsum in se tamen in se lutum
porcando ... Alii sacerdotes
fornicarii ... ... lubri-
co carnis abscisione dampnent
omnino cessant a celebracione aut
vix in anno bis aut ter solet
celebrare hii nullam partem habent
cum Christo ex suo medicio ut dicit
Augustinus in sermone de ... Alii
non similiter se celebrare nichil
carnis ... Alii consecrant
nichil carnis ... de sa-
crificio Alii sumunt sacrificium sed
nos sine substancia ... ...
enormes sunt committere solent
sacerdotes fornicatores Alii de-
... volunt sed ... se
ipsos seducunt ... quidem

di 3o

opori

m[?] gbus

ore suas luxurias non est formi(dans)
sibi ffornicari impetuum contine(re)
et meretrices suas fugere omnia et
eas a se repellere. Dicebas namque
se custiterunt(?) in iniuriate tamen
minime absolvitur ut pote non re
cogniti cum maxime errore
ut est [illegible] eorum clericorum impudicicia.
Nam demalicia sacerdotum pene
pe abnegat efficacia virtutem omnium
sacramentorum. Dicit enim Cecilianus
ut refert Augustinus libro vij de
baptismo. Erit hic eam ubi spes
nulla est et fides ubi mendacium
omnia agitur. Exorcisat demo
niacum fidem dat infidelibus ve
niam tribuit delictorum sceleratus
et innomine christi tingit antichristus
benedicat a deo maledictus vitam
pollicetur mortuus pacem dat
impacificus deum invocat blas
phemus sacerdotium administrat
prophanus ponit altare sacrile
gus. Adeo et omnia accedit et
aliud malum ut antistes dyaboli
audeat eucaristiam facere dignum
quod falsa sunt de hereticis ista. Et
subdit Augustinus in persona sua. Et
te adqualia augitur etiam con
sentiem dum vis tam similem et ma
los sacerdotes in ecclesia ymo
ad hereticos sacerdotes qui sunt ex
posse baptizare et eucaristiam
conficere. Unde beatus Augustinus sic dicit
de malis sacerdotibus qui fide sunt in
ecclesia ac conmaculatis spes non habere
perfidos mendaces symoniacos
infideles sceleratos antichristi a deo
maledictos mortuos impacificos
blasphemos prophanos sacrile
gos et antistites dyaboli ut profert
ibidem. Videat ergo unusquisque
nostrum ex supradictis qui nec ipse de
cedo et primo propter principali ut pote
non dilapidet patrimonium christi
vel legitur in decreto. Subiungendo et se
cundo principali sibi dicatur ut pote
non committet sacrificium christi
vel legitur 2a. Cum fuerit 2a
in quibus vel situs sunt hec

tria exhibet nobis primo per
suadet singulis nobis regulariter
honorabilem mulierem thorum de
clinarem ad id. Nolite. Si na
que temptaris de muliere virg(ine)
de tibi per concordanciam illud
Johannis v. Nolite. Tolle
grabatum aucupiis femine ymmo
introducito deiectibus primo
Nolite. Secundo Dissuadet sin
gulis nobis possessionem admi
rabilem femine thorum declam
te cum subdit habere uxorem. Chri
sto namque aut sacerdote habere
uxorem est possessio valde mi
rabilis ut pote alienissima
modo quod dicit qui habent uxores et
non habent habet uxorem in matrimo
nio aut adulterio non matrimo
nio habet uxorem ope non est nec
habet eam dyabolo non est eam deus. Et
sic concordat scriptura prima ad
Chorinthios vij. Reliquum est ut qui habent u
xores tamquam non habentes. Quia sa
cerdotes si ita est eam tam bo
re non legitur uxorem. Tercio dissua
det singulis nobis convencione de
testabilem alienum thorum co
mittendum cum addit fratris tui
Nam propter uxorem relinquit
homo patrem et matrem Genesis ij
Ac si propter uxorem tuam frater
fratrem in mortem ... se
non peccatis ... lecta
non legitur. Sic est ubi
parcere quo vere ad mortem
Dum dixit Ieronimus de
Nolite habere uxorem fratris tui
petit nobis preficere singulis ad
vitam eternam et eternam que nobis
concedat etc.

Sequitur collacio Symbolica
Cristi ad ordinandos. Sabbato
quatuor temporum anno domini mº ccccº
xxj in Wratislavia. Thema.
Sacerdos faciebat sacrificium.

O sicut legimus in lavam pri
ncipalis missalis officij ... re
... et scribitur eam vita
in ... primo ... signa
tur. Renuendi ... sic

3m

6m

secundum thematis mei propositi sicut magis
sacerdotes levitici digne electi pro sua
et suorum salute orationem faciebant
Unde nobis magis videtur necessa-
rium in presenti collacionis exordio
divinum implorare auxilium cuius
pro suffragio propicius salutari im-
plecionem et sacerdotum ordinum dig-
collacionem hoc suadente sermone
perfectius et docente sermocinabile
Et dominus exaudiet vocem
transsumptive in canone de pe...
adhuc instante Et ... sicut ysi-
dorus in de summo bono ...
impetranda divina munera nec
divinum quidem simplici affectu assi-
stimus dum orantis necesse ...
nos in lx simo orationis ... ...
sinceritas orationis ...
humanum divinum adiutricem gratie pro
impetracione ... ...
in oratione angelica salutacione
dicentes mente pia et serena Ave
maria gratia plena Orationem fa-
ciebant sacerdotes scilicet ubi
supra Venerandi ... magni
ille doctor et eximius ...
in suo speculo de arte predicandi
capitulo de oratione ... sic inquit
Si fructuosa ... oratio ... de
tingentibus nichil obmitti ...
que ... ...ssimos ... salute studium
postulat ... sic ...
et sacerdotum ut in canone ... xxxvi
Si quis ... ...
... fortes machabeorum pu-
gnatores oracionem faciebant sacerdotes
Inquit vis proponuntur tria ordinate
seu ordinate sacerdotibus et clericis
necessaria et summo studio amplectenda
Quorum primum est ut devo-
te fiat eorum oracio per sedulitatem
Secundo ut honeste pro bonorum ... vmat
... ut sollicite custo-
diat suum statum dignitatem ...
... ad ... in ...
... oracio ...
... ...
et affectum ut ... sedulo ...
... oratio ... et ...
seu christianum fidelibus ...

primum de orationis devocione
2um de honesta conversacione
3o de sollicitudine custodiendi sui status dignitatis

meritoria et impetrativa requi-
ritur quod orans ex ... ordinate ...
ad debitum finem ad alterum ...
... determinat doctor sanctus in ...
... ...
... illa oratio deum non ex-
audit cui ille qui orat non attendit
Propter quod sciendum quod doctores ... as-
signat triplicem attencionem qua oratio
vocali devotionem orantes assuevit
adhibere Quarum prima est qua
attenditur ad verba ne ... in eis ...
... Secunda qua attenditur ad
sensum verborum qui se ad devocionem excitat
Tercia qua attendendo ad ... nequis
fine orationis ut sit ... ...
reficiat et delectat Sed heu ... plu-
res hodie sacerdotes et clerici seculares
et religiosi ... ecclesiastica ...
... istarum attencionum
attendentes suas vagas mentes et
... ...
... horas quas ... ...
... infructuosas ... illud
1 Cor xiiii Si orem lingua mea
mea sine fructu est Et sequitur
Quid ergo fratres Orabo spiritu
orabo et mente ubi ... glosa ora-
re ... est ... ad mentem ...
et ... devocionem Sed devocio ...
... ... carnalibus desi-
deriis de superfluis mundanorum cum
... ... R 2o
... ...
... metallis ... ...
... dulcis ... ... in sermone
de assensione domini loquens ...
ubi ... ...
necesse est ... ...
... desideriis cum delectacione ...
... ...
... ... spiritualia corporali-
bus ... ... ut ... sapientis ...
... sunt et ... super terram ... ille
Hec si attenderent prelati et ... sacer-
dotes et clerici seculares et monastici
se ... ad devocionem ...
... ... in templo
... ...
... ...
... ...
modulorum ... ad ... ...

ecclesiastici officii non permetterent pociusque
devocionem et ordinacionem divinorum con
fundunt et extinguunt contra quod tamen deum
eo ut in ex[c]omunicatione patet hec prima
divisionem maxime fervere debet
in prelatis et sacerdotibus contra ad quos
elemosina et stipendia ecclesia pa
riunt et orantes pro deo pro populo devo
tius fundant ut in capitulo x q[uestione] i
Cum sacerdotes vero heu quod dolenter
conferimus et exprimendo dicimus
plures fore dictos ecclesiasticos ecclesiastica
beneficia indigne occupantes Ut
minime horas canonicas/ ceterasque
de peculiaribus oracionibus persolventes
ad quas tamen omnis beneficiatus
et in sacris non constitutus dimosatur
obligatus ut in capitulo de x cap[itulo] vult
hii sunt de domo dei sed ingratissimi
sunt et sunt filii predicantes certissimi
Sunt enim filii belial id est dyaboli ne
scientes dominum neque officium sacerdotum
ad populum ut i Regum ii Cum ante per se
nec pro dei populo orat dominum Sicut
inter machabeorum fortes pugnatores
R. 2° Decem faciebat sacerdotes et tantum
de primo dicimus Secundo principaliter
ordinatus seu ordinandus sacerdos
videtur pro sua salute necessario ut
honeste vivat plerumque enim scientes
quod notandum ad fidem in theatre facie
bant non enim sufficit ad animarum
salutem credere orare bene predicare
si desit beneficiare exemplo salva
toris Christi qui cepit facere et docere Act
tum i° c° Ait enim non omnis qui dicit
michi domine domine intrabit
in regnum celorum sed qui facit vo
luntatem patris mei qui in celis est ut in
hunc et Seneca in Epistola sic
nemo scribit ad propositum facere que
dicunt simone reddit magnifi
centiores beatificatur enim factores
verbi et non tamen auditores Jacobi
i° Et factores legis iustificabuntur
ad Ro[manos] ii° c° ii Item glosa dicit fieri
dupliciter scilicet per mali vitacionem et
boni operacionem Debet igitur sacerdos
et clericus vitare malum et facere bo
num signanter propter tria primo ne
ypocritis assimiletur de quibus
salvator ait dicunt et non faciunt
Mt xxiii Sunt enim dicentes et ma
le facientes factoribus arcensibus sunt
similes contra determinatum prestitu
tum vos lumen in tenebris in statu
ti patet in capitulo xl q[uestione] viii Sassita
tibus Secundo ne dyabolica suggesti
one dissipentur iuxta illud qui au
dit verba mea et non facit ea similis
est viro stulto qui edificat do
mum suam id est consilium super are
nam id est fragilitatem vite labentis instabi
litatem et descendit pluvia super
carnalis voluptatis et vene
runt flumina super mundialis cupi
ditatis et flaverunt venti super
dyabolice malignitatis et irrue
runt in domum illam id est conscienciam
et cecidit originaliter Mt vii Tercio
ut amici dei efficiantur Sicut enim
ait salvator vos amici mei
estis si feceritis ea que precipio vo
bis Jo xv Per doctrinalem induccionem
sed correlaria assercionem Contra non
sunt sacerdotes filii nec sufficit esse sacerdotes
legittimi qui tenent loca sacerdotum
sed qui faciunt et exercent opera eorum
in capitulo de xl non est beneficium
Et Crisostomus ait et tenetur in capitulo
de quia super cathedram multi sacerdotes
et pauci sacerdotes multi nomine
et pauci ope videte ergo quomodo
sedeatis super cathedram quia non ca
thedra facit sacerdotem sed sa
cerdos cathedram non locus sanctificat
hominem sed homo sanctificat locum non
omnis sacerdos sanctus est sed omnis
sanctus sacerdos Ideo quod malus
sanctus sacerdos de suo sacerdotio cri
men acquirit Her ille Ubi
autem dominum ~~quod notandum ad am~~
~~plius sacerdotes~~ non sit sed
vitates malum et bonum facite
et apparebit vobis gloria domini
Levitici ix Et sic eritis domini
imitatores salvatoris Christi cum imitatu
res Sicut hic quia tamen one +
rum faciebat sacerdotes et tantum
de sede dicimus Tercio et ultimo R. 3°
clericus ordinatus seu ordinandus
pro sua videtur salute necessario
ut iuste digne et sollicite vivat

sed(m) sui nominis dignitate be-
nedi ordinati et ordinandi
psallit enim psalmista Sacerdotes tui
induantur iusticia psalmo cxxxi ver-
sit inquit nicolaus in glosa Sacerdo-
tes tui induantur iusticia et aliis
virtutibus ut et in veteri testamento
sacerdotes diversis ornamentis vestium
utebantur ita et novi sacerdotes di-
versis virtutibus ornentur Hec glosa Sed
heu opprobrium in quampluribus hodie
apparet clericis et sacerdotibus quorum
habitus docet exterior qualis interius
cuius animus sit intrinsecus Quod eciam ut
quottidiana docet experiencia
omni verecundia seu honestate
semota in monstruosa vestitus
amictu Uestra non sunt simplices in
suis vestibus scissuras immo quasi
diversas scissuras ut ab omni
parte positos in eis appareat cum
pluralitate suorum dedecoris et con-
fusionis quibus videntur Caiphe
imitatoris domini imitatores
qui in presencia nostri salvatoris scidit
vestimenta ut Mt xxvi secundum
glosam in signum et figuram scissi-
onis et cessionis sui sacerdocii Et
sicut ipsi in presencia corporis domini
scidit et christianum populum non ut sacer-
dotes et clerici sed ut laici laici
precedunt vana hec mundi gloria
dementati dicamus cum pace mala
ebrii mollicie infatuati Contra
quos quasi vigilanter dulcifluus
doctor Bernardus in epistola ad Henricum
Senonensem episcopum loquitur Attendat vestra
diligencia prorumpit in hec verba Cer-
nit in nonnullis sacerdotibus
vestimentis plurimum cultum aut
aut nullum aut exiguum virtutum
tu sacerdos altissimi dei tu
ex hiis placere geris mundo an
deo Si mundo cur sacerdos Si
deo cur qualis populus talis sa-
cerdos non placere vis mundo
quid tibi prodest sacerdocium nec
enim potes duobus dominis servi-
re qui autem amicus vult esse huius

mundi inimicus dei constituitur
volens itaque placere hominibus
deo non placens Hec ille Et hiis
de talibus sacerdotibus deo non
placentibus ipse dominus conqueritur
per prophetam Ezechielis xxii° vero dicit Sa-
cerdotes mei contempserunt
legem meam super in sacerdotum eorum in
transgressione de decencia status
ipsorum expresse dearnaut et pol-
luerunt sanctuaria mea super per ma-
nifesta peccata et scandala et
propterea effudi super eos indignacionem
meam Hic non est opus testibus
docet enim dolorosa et excidiosa
experiencia quottidiana quod misse-
ria videmus enim peccatis nostris exi-
gentibus hodie clerum quasi per to-
tum orbem contemptui et sub-
sannacioni Et sic videtur hiis temporibus
dictum prophete in clericos hodie locum qui
ait vos autem sacerdotes recessi-
stis de via et scandalizastis
plurimos in lege irritum fecistis
pactum meum levi dicit dominus
exercituum propter quod et ego dedi
vos contemptibiles et omnibus
populis humiles Malachie
2° Hic vos filii karissimi ad sa-
cros ordines et presertim ad sacer-
docium promovendi Illud Ecci
xix° Attendite ubi dicit Sa-
cerdotes qui accedunt ad dominum sup-
psorum ordines susceptos sancti-
ficentur i. ab omnibus viciis munde-
tur quod vobis et nobis concedat
qui sine fine secula vivit et re-
gnat Amen

Sermo sabbatho quatuortemporum
Invocavit et cetera ad ordinandos Anno
domini m° cccc° xxxiiii Bamba-
lich epm

Abstinete dicit sanctus apostolus 19
christianis vobis christifideli-
bus singulis presertim se-
cularibus et clericis ad sacros
ordines promovendis precipue pro
tempore in presentibus missalibus officii
epistola sancti magister leccio
recitatiue scribitur quod in epistola

p^a ad Tessalon ca^o v dogmatice
venerandi et doctor strenuus Jero-
nimus in micheam li^o ij^o sententie
in Can 83] Cetie sic inquit An
non confusio et ignominia est christum
crucifixum pompam et esurientem
sensibus predicare corporibus et rem
norum doctrinam rubentes buccas
tumenciaque ora preferre si in apo-
stolorum loco sumus non solum ser-
mone eorum imitemur sed conuersa-
cione et abstinencia hec ille Con-
gruenter igitur apponit in et sin-
gulis viri dei predicatoribus prothema
te Abstinete etc per abstinenciam
enim invenit sciencia et disciplina
in omni li^o et sapiencia dan. 1° ut
ibidem in daniele et suis sociis ab-
stinentibus a cibis regiis Sed quia
maius est omnis sapiencia disciplina
et abstinencia nisi forma fuerit
spiritus sancti gratia [illegible] principis
impetracione salutem [illegible]
et mente serena dicentes Ave ma-
ria gratia plena Abstinete scribitur
libro sen epistola quibus supra de-
neables dum gloza interlinearis super
illud 1° Chor ix^o Qui in agone
contendit ab omnibus se abstinet sic
inquit Ab omnibus se abstinet
que primum agonis impediunt et
vos abstinentibus debetis abstinere
Que sunt concupiscencia carnis con-
cupiscencia oculorum et superbia vi-
te 1 Jo ij^o Ecclesia enim vacare
debet diuinis obsequiis et oracio-
nibus d xxxi Causa tua enim por-
cio deus est nec dz curare nisi
deum sicut b Ambrosius in li^o de
fuga seculi Quia nemo mili-
tans deo implicat se implicacio-
nibus negociis secularibus ij^a ad Thi-
mothei ij Exquirere dictorum

compendiosa summa viciorum formalius
ut introducamus thema ille
sermo continencia Et ad sa-
crum ordinem siquidem nullus
2^m gat ascendere digne nisi pol-
1^m leat sobrietate per simonie viget
3^m puritate continencie lucet celi-
bitate sic fulget et vos ab-
stinete Abstinete dico et
a castimargia in quantitate
vini [illegible] comedere seu co-
volute deducendo a summa
summa doctoris sancti in 2^a 2^e
q cxlix ar^o 2° impedit hominis
usum racionis sumere sobrie
sumitur [illegible] mensura [illegible]
aliquis sobrius quasi in ebri-
[illegible] mensuram seruat Et in
illa mensuram seruat sibi sobri-
etas ascribit in qua ma-
xime laudabile est mensuram
seruare Huius autem est potus
inebrians ratione cuius
usus mensuratus multum confert
et modicus excessus multum
ledit quia impedit usum racio-
nis magis et quia excessus ~~[illegible]~~ tibi
hec ille Hinc siquidem romanus
sic clericis episcopis et presbiteris sobri-
etas tibi et populis indicatur
et eius oppositum vicium casti-
margia et ebrietas
interdicitur ut clericus ex Concil
d xxxv Ante ubi sic legimus
Ante omnia clericis vitetur ebri-
etas que omnium viciorum fomes ac
nutrix est Et in [illegible]
huius vitare Sed ita gratia dei
beneficia sumere [illegible] sicut
[illegible] ex-
dat et tegitur [illegible]
[illegible] de consecracione d v
[illegible]
Augu x confessionum sic loquitur
ad propositum docuisti me ut
[illegible] ut quemadmodum ad medi-
camenta sic ad alimenta sup-
[illegible] accedam Sed quia hoc difficile
le videtur et est quia difficile est
attingere medium virtutis ex...

clerici et sacerdotes debent esse abstinentes sobrientes et castitate sic fulgentes

dico p^o

aug'
Ethicorum Unde inquit augustinus
ubi supra Et quibus est deus
qui non rapitur aliquis ex metas
neccitatis quibus ille est magnus
ille est et magnificat nomine
tuum hunc saluator non neccitate
sed ipsius excessu prohibens inquit
Attendite vobis ne grauentur
corda vestra crapula et ebrietate
luce 21° Et reuera unusquisque
debet attendere ut vicium castri
strimargie omnem suum possibili
tatem declinaret et ab eo abs
tineret Tum primo quia desuper inde
suboritur diuine maiestatis
abhominabilis offensio quia
istud vicium sic inquit auctor
summe viciorum in titulo de
gula cum diuinum honorem vilis
sima creatura ventre deifi
cat Ad philippenses iii° Quorum deus
venter est ubi sic inquit augustinus
hoc ab homine colitur quod pre
ceteris diligitur Et subdit auctor
ubi supra ydolatria ista deteri
or est ydolatria paganorum
quia illi auro et argento et
marmoreis lapidibus honores
diuinos impendere solent sed gulosi
ventrem fetidum vel cloacam pro
deo honorant ibi Tum secundo
quia propter vicium gulosi de templo
spiritus sancti faciunt stabulum dyaboli
Quemadmodum figuram legimus christum
Ex legio demonum peciit a domino
dicens Si eicis nos hinc mitte
nos in gregem porcorum et hoc
a domino permissum est ubi supra
in auctor summe viciorum ubi
supra inquit Qui quibus more
porci vixerunt dyabolum in eum merito
potestatem accipit Et subdit pro
quod enim aliquis porcus est vicio
gule subditus demoniorum hi
tabulum est hec ille Tum tertio
Quia hoc vicium effeminat et
eneruat homines naturalia et
disponit ad omnia vicia Unde
glosa super psalmum augustinus et allegatur
ubi supra Ebrietas aufert me
moriam dissipat sensum confundit
intellectum concitat libidinem in
voluit linguam corrumpit sanguinem
et omnia membra debilitat vi
tam diminuit et omnem salutem
exterminat Hec ille Unde ecc. at
abstinens est adiciat vitam ut
scribitur Ecc. xxxvii Quia enim
propter crapulam pierunt multi ibidem
xxxvii primi parentes enim primum primitus
seducti a paradiso voluptatis voluptatis
et voluptatis scilicet expulsi morti de
diti et in istius mundi incolatum
miserum relegati ut Gen. iii
Noe etiam qui prius fuit
generationibus suis hoc inclitus
est vicio in suo iacebat turpiter
tabernaculo ibidem ix° legitur
quod Sodoma non vicit ymmo
vicit quos inebriatus duplicem
incestum commisit ibidem xix
xx hoc signat legimus in
libro decimus institutionum c° de tota
cura de qualitate c° de abstine
ncia statim post principium inter mul
ta et prefata inter superiores et ta
liter difficultates ebrietas ille sa
perasit sed et grandi periculo iac
tatur castitas Et abbas ysaac
in libro de sermone spiritualis conuer
satione inquit Nouit ibi qui ubi
non est abstinencia ibi nec continen
cia Et tota sacra scriptura et tota
catholica doctorum turba vigilanter
hoc detestantur vicium maxime
videtur clericis et viris ecclesiasticis
vitandum Unde apostolus signat in pa
rte antecedente premissa fuit po
situm Et nullus ad summum ordinis
fastigium valebit ascendere digne nisi
polleat sobrietate parsimonie
et abstineat a castrimargia
vilis ingurgitatione hoc vero textu
te exclamante Cum premissum fuit
abstinete Et tantum de primo
principali Dixi secundo principaliter Cum ad
sacrum ordinis fastigium nullus
queat ascendere digne nisi
vigeat puritate abstinencie di 20

philippus Igitur ab hec timete et continentia
luxuriante seminat debent omni
cura et potissime sacerdotes evitare
abstinere vitiis et ab omni crimine vi-
gili custodia abstinere maxime
propter tria Primo propter vitandum
scandalum in subditis et proximorum
et hominum stadio Secundo propter
tractandum digne Christum regem in al-
taris sacrificio Tertio propter of-
ficium reconciliationis miserorum
peccatorum degentium exilio Ad
primum evidenciam clarioris intelli-
gentie est notandum sicut notat doc-
tor sanctus in secunda secunde q. 43 articulo
primo et secundo Quod duplex est scan-
dalum activum scilicet et passivum Scan-
dalum etiam activum est dictum vel factum
per quod ad spiritualem ruinam aliquis
disponitur Scandalum vero passivum
est ruina qua quis quem patitur
hec ille Scandalum vero activum pu-
blicum et manifestum ipsius peccato pro-
bens ruina proxima ipsi est simul
dampnabile prebet ad quod intellec-
tus doctor Sanctus doctor egregius super
illud Matthei xviii Qui scandalizaverit
unum de pusillis istis qui in me credunt Qui non
docet et ope scandalizat regnum
celorum claudit sibi vel active et
quantum in eo est proximis passive
Constantinopolitanus in concilio dicit (?)
ne dicat ut Bardanus (?) fecit ita
principis est tamen ipsius quam illius sim-
plicis vel decoris sed et communi clericis
et honestiorum est aut est fabula aliis
Unde fabula est in lucerna peccati
dolor communis voluit publicari
sima Si luxurie nequitias carnis
peculiaria foret peccata prelati
et sacerdotes non nimie committerent
illa quamquam nec plurima opera omnibus
sunt manifesta loquitur unde Dominus de hiis
scandalis per prophetam dicens Vos sac-
erdotes recessistis de via et scanda-
lizastis plurimos in lege Sequitur propter quod
et ego dedi vos contemptibiles
et humiles omnibus populis Malachie
ii Secundum vero intuentes Clarorum
peccata ac manifesta incontinentia
Ihesu et errorem maxima fuit

et est occasionalis ut probatur
et probat hoc inaniciens quoti-
diana dolorosa experientia
propter maliciam sacerdotum et ministrorum
Ecclesie gratia pene abnegetur
pietate omnium sacramentorum
dixit enim Cecilianus hereticus
ut refert glossa doctor Augusti-
ni libro 3 de baptismo est enim
contra malos vel sacerdotibus eorum
ubi spes nulla est et fides vi-
pere dicunt omnia agitur et ex-
pertus demoniacus sed dat
infidelibus exemplum tribuit peccatorum
scelestis et immunde Christi tangit
scilicet baptizat antichristus benedicit
adeo maledictus pollicetur mor-
tuus pacem dat impacificus deum
invocat blasphemus sacerdotium
ministrat prophanus pot altare
sacrilegus Et ille qui dicit hec
videtur absque scandalo eum imputabile
licet falso et erronee Nam sacerdos
quantumcumque scelestus sacra per ipsum
ministrata vera sunt et efficacia
licet ministranti ea sic fit
dampnabilis et mortifera sibi
id Ezechielis xxii Sacerdotes eius
dei scilicet contempserunt contempserunt
legem meam et polluerunt sanctua-
ria mea inter sanctum et prophanum
non habuerunt distanciam et inter
pollutum et mundum non intellexerunt
Sequitur propterea effudi super eos in-
dignationem meam Secundo vero venerabile
patres mei ac filii in Christo dilecti
honore ac timore amoris ab
omni lubricitate et omne abstine-
te Dicitur secundo ut premissum est cle-
ricis et precipue sacerdotibus a carnalibus
vitiis et ab omni crimine abstinendum
ad tractandum digne Christum regem ange-
lorum in altaris sacrificio Unde ve-
rus Beda super Lucam et habetur
in canone d. xxxi Sacerdotibus
ubi sic legitur Sacerdotibus ut
se valeant altari assistere ab
uxoribus et abstinendum semper casti-
tatis eis observanda precipitur Sac-
erdotes enim necesse dominum et preces

dei sui offerunt et ideo sancti erunt
leuitica et mundi erunt leuitici x
xi° Ideo ut inquit pascasius li
bro de corpore xpi c° xvij San
guinis xpi nichil magis diligit
quam in xpo vigilantes a mundo mori
et corpus tangentes Sed heu pro
dolor ut est etiam plures sacerdotes
nomine sancti sed sacrilegi mente
infecti carne corrupti ore
polluti et manu lubrica et
fetidi et tamen adhuc quotidie
tractant tangunt et consecrant cor
pus et sanguinem domini cibus est tamen in
lutum vertendo prout verba sunt
walteri in omelia de zizani
is Quos enim sacerdotes declarat
apostolus eterna morte dignos
arguens asserens ad hebre
x in hec verba Irritam quis fa
ciens legem moysi sine ulla
miseratione duobus uel tribus
testibus moritur quanto magis
putatis deteriora mereri suppli
cia qui filium dei conculcaverit
ubi super verbo conculcaverit
sic inquit glosa id est augustinus
Conculcat xpm qui libere peccat
et absque timore et corpus dominicum
vel percipit hec ille Ut ergo
digne valeant sacerdotes sui
officii et suscepti ordinis
ministerio ab omnibus vitiis
et omnibus suis studeant cauere et
a carnis vitio precipue ab
di 30 stinere ¶ Debet ideo ut pre
missum est clericus xpi sacerdos
a carnis vitio et ab omni cri
mine abstinere propter officium re
conciliationis ministeriorum peccatorum
detenetur in hoc exilio Ita
de ipso ewangelico sacerdote scribitur
scilicet ecclesiastici xliiij° In
tempore iracundie factus est reconci
liacio Quare non civitas sacerdotes
sicut venit tractatu de tyrannia
de continentia sacerdotali
sic inquit Sacerdos ira dei
placare non potest nisi placatum

placere non potest si carnaliter vi
uat teste apostolo ad Ro viij
Qui in carne sunt id est carnaliter viuunt
deo placere non possunt Et doctor
subtilissimus Bonaventura in quodam suo scrip
to sic inquit Ve illis sacerdotibus re
gni nostri qui reconciliationi reconci
liationibus aliene negotium qui
gerunt que iustitiam sectant apud se
sunt hec ille Consonat ex inquit
doctor Gregorius in suo pastorali
transumptus in Canone d. xlix c. 1°
pupertes in hec verba Cum nimis
formidandum est ne qui placare
iram dei credit hanc pro se ipso
reatu mereatur Cum enim liquido
nouimus quod ad hoc quod displicet
ad intercedendum mittitur irati
animus ad deteriora prouocatur hec
ille Et quia sit necessarium videtur
ut si reconciliator sit liber ab
omni crimine propositum fuit in secunda
antecedente parte Tertio videndum ab
omni carnis vitio Abstinere ab
stinere sunt viij verbis exemi
generibus assimilatis Ita in quo verbo In quo vi
sit talis conclusio introductio vi
de primus tria quorum primum p^m
est supersticiosorum cultum abiec
cio quod prout propositio excelu na
ad presciendum est teste Ab
stinendo scriptum est deum absque
me nescies et saluator non 2^m
est preter me Osee xiij Secundum
est priorum maturum repressio quod
dotat imperatum illaminia ad se
inquit arguere Abstinere abstine
te aliter et minuet peccata Eccl 3^m
xxviij° Tertium est occasionum
omnium vitatio quod cecidit plura
litatis collectiua in thesis remi
tegerimi ad coniugium abstinete
ab omni specie mala abstinete vos
ubi thema quod primo pulsatur
comalis ne sit enim ardua
de via ad primum Absque predicti
omnes inquit quod fornicationem abstinere
pro lxxij° quod scilicet acta apostolorum capitulo

ne sit/carne lubrica cum sibi iungi(tur)
absque/ Sapiens tamen et intelligi
bile absconditur se a prudentibus Cum
nos per eam confortatur immutabilis
ut sit virtute valida ac renovatur
Thema Absconde nos sapere nos
igitur predilecto filii absconde a car
nalibus desideriis que militant
adversus animam confusionem vitam
in te gentes habentes bo(na) s(un)t pe
r hec impia cum gratia ut tandem
consequemur in patria cum gloria dei
omnipotentis qui vivis et regnas
per infinita secula seculorum Amen

Collatio ad clerum in synodo
Bahen(?) Episcopi Sabbato quatuor
temporum Introit Anno domini quadringentesimo
vicesimo secundo Wratislavie

89 Ipsum audite/ sic vox paterna
de superis dilapsa mag(is)t(er)
unigeniti sui discipulis/
et communiter cunctis christico
lis ut iam ex celo eius audistis
Quem primis originaliter
Mt xvii Venerabilis presbyter
doctor egregius in libro de vita
contemplativa libro i capitulo v
Ad aptum cum capitulo dicit esse sermo
docentis ut ab intelligentibus sua
nullus quamvis imperitus exaudit/
Sic in omni audientium pectore quod
sed cum delectatione descendat/ hec ille
Quod quia hoc necdum mihi sed omni
impossibile est mortali docenti/ nisi
illi assit gratia cuius unctio docet
omnia/ Io(hannis) lxviii Prima sermo b(eati)
Gregorii in omelia per vocem non
instruimus quem per spiritum intus non
tangimus Et sermo Pamphili(?) per
fiat absque deo nullus in orbe la
bor Hac igitur spiritus sancti gratiam no
bis cum mentibus ut impetremus
ad aliam matrem gratie salutemus
dicentes affectione pia et men
te serena Ave maria gratia plena

Ipsum audite sicut ubi supra Pre
dicabilis Hugo in libello

de tribus diebus nomine propositum
thema pater dei patris in persona
beatam hec vox gratiam consolat
nobis angelus mittitur utrique au
dite dicit sicut ad gloriam ipsi pro
te veniat ad gloriam et admi
rabilem Ipsum audite ipse audi
tor/ ipse est et redemptor/ ipse
deus meus vobis audiret qui
nobis sed ego solus ad vos venit
Ipsum audite/ ipse est sanctus/ ipse
medicina/ ipse est exemplum/
ipse est remedium Ipsum audi
te/ felicius fuit suis ipsius termi
nis sic limes sic in unius gloriam
non erit ad eius redire nimi ta
men ipsum audite hec ille Et
ut deum forte introducamus
thema exprimissim aliqualiter se
mag in ethimeria Ex quo
Christus dei filius verus creator
omnium et informator hominis
inspirator vitalis fidei firmis
sime/ Igitur ipsum audite Co
natur sequitur spei certissime/ Igitur
ipsum audite Inspirator caritas
dei clarissime ipsum audite Co
missis dualiter verbis gra
bis thematis per introductione
ductam loquar de antecedente
primo pro ipsum/ In quo dixi Ex quo Christus
dei filius etc et inspirator
vitalis fidei firmissime/ Igitur
ipsum audite/ patet quod prima pars an
tecedentis probatur b(eatus) Hylarius per textum
Io(hannis) xiiii Ego sum via veri
tas et vita sicut igitur Christus
non deduxit in errorem quia via est
/neque illudit per falsum quia veri
tas est/neque relinquit in morte quia
vita est hec ille Igitur ipsum au
dite Et doctor sanctus cum se
cundum hodie agit sermone i q i o
lectio viii Qui ad deum loquitur
propositum vitalis inveniret in
tellectus sermo quod apprehendere
ut est ex re sermonis quod habet esse
conformabile intellectum/ hec

at maxime invenit intendens nam
esse suum non solum est conforme
suo intellectui sed est suum intelli
gere et suum intelligere est mensura
ex tunc omnibus aliis esse et omnibus al
iis intellectibus et ipse est suum esse
et suum intelligere Unde sequitur quod non
solum in ipso sit veritas sed quod ipse
sit ipsa summa et prima veritas
Hec ille Ergo ipsum audite Quia
ab ista summa veritate que deus est
donatur creature rationali fides
caritate formata et subsequens
eterna visio beatifica adequata
secundam ergo quod inter hominem
et suum creatorem primitus audi
tus assensum humiliter submit
tit Ergo fides est ex auditu
ad Ro xi hinc doctor subtilis
in secunda sententiarum q 2 ar° iii utrum
sic deducat propositum ad visionem
beatificam homo pertingere non potest nisi
primo addiscentis adeo doc
tore secundum illud Johannis Omnis homo
precipens qui audit a patre et di
dicit et venit ad me / hic at dis
cipline homo fit percipiens non statim
sed successive secundum modum nature sue
Et sequitur ad hec quod homo perve
niat ad perfectam visionem bea
titudinis perexigitur quod credat do
centi discipulus ingrediens docenti
Hec ille Ergo ut ipsius percipiens
officium doctrine fidei firmis
sime gaudere beatitudinis eterne
ipsum audite In quibus sequitur verbis
pater celestis duo nobis proponit
videlicet deum contempla
daliquot enim primo precepit secundi
ter virginem predictam intel
ligit vero interne specula
somnio monetur pervenit primo
post pronomen reliquum creature
perductum Tertia ipsum / via primum
fecit solo et sine ipso factum est
nichil Vero dictat verbum in
patrem secundo relatum Quia
audite / hic est filius meus
carissimus audite illud ergo ix
Obmisso primo ne vobis logio

rum pertinacibus perversum tedio di
centi breviter de secundo in quo dixi
Quod pater celestis nobis proponit interne
specula etc Vero dicitur verbum
rei Quia audite Nunc igitur au
dite filii mei etc audite disciplinam
nam et estote sapientes Et pro
verbiorum Beatus homo qui audit me proverbiorum viii°
vigilias ex quibus verbis attraditur
plus secundum virtute consurgere necessitas doctrina
veritatis Quantum ordinati sunt ordina
di in sacerdotali et cathedra ut
possint doctores fructuosi neces
se est ut primo sint in spirituali pagina
auditores studiosi aliter sic inquit
beatus Jeronimus de xii clericorum de illustri
bus viris quod nullum sequitur primum pos
sumus semetipsum fit magistrum Sequitur
Dictum filii ordinandi Eundem audite
ipsum ascendentibus oportet ex eis
ipso suscipere doctrinam in Ecclesiastico xx
xv Unde venite igitur filii audi
te me timorem domini docebo vos
psalmus xxxiii° ubi glossa interlinealis sic
sic inquit quos enim prophetans
est discipulos vocare filios venien
te filii audite me id est discite a me
non tantum a me sed aliis catho
licis doctoribus scribente Jeronimo
doctore Jeronimo ad Rusticum mo
nachum consumpte in Ecclesiastico xvi
q i° Si clericus discas quod possis
docere et rationabilem deo hostiam id est te
ipsum secundum gloriam offeras ne miles
sis antequam tyro ne plus sis magister an
tequam discipulus hec ille verumtamen hec
attendentes seculares primum sine
ipsos primo in veterus non inveniuntur tunc
etiam et discipuli facti sunt solidi Nunc
vos magistros de se presumunt sufficien
tiam in scientia secundum scientiam Ergo conqueritur ffra
ciscus Petrarcha in de ref. li°
cap xii de Resurrectione bene clamat
verbis fit si totum esset sapi
entes quod sapientes professores Nunc
illud pseudo esset hec nos facilime
Hec ille quia de practica videmus
per quotidianam experienciam quia
post hodie quidam iuvenes statim
velli in zophistices arduis at

p°
2°

orum
quod sacerdos sint discipuli doctores

bacchantati

Garrulosis verbisque sunt poetis ~~ba~~ / chanti quam laureati et ad statum pro-
sumunt scripturis sacris inceptari
et verbum seminare dei cum tamen
minimum saltem minime noverunt grama-
ticae scilicet quorum dicamque similia di-
cam poetis recta presumptionem retundens
et illudens beatissimus doctor Jeronimus
in epistola ad paulinum sic inquit pau-
lus apostolus ad pedes gamalielis
legem et prophetas se didicisse glori-
atur et subdit. Et subdit post multa
Ad minores artes veniam et que non
tam lingua quam manu administrantur
agricolae caementarii fabri metallorum li-
gnorum sectores lanarii quoque et fullo-
nes et ceteri qui variam supellecti-
lem et vilia opuscula fabricant
absque doctore [illegible] non possunt esse quod cupi-
unt. Quod medicorum est promittunt
medici tractant fabrilia fabri. So-
la scripturarum ars est quam sibi passim
omnes vendicant. Scribimusque in-
docti doctique poemata passim.
Hanc garrula anus hanc delirus
senex hanc sophista verbosus hanc universi
praesumunt lacerant docent
antequam discant. Alii adducto super-
cilio grandia verba trutinantes inter
mulierculas de sacris litteris philoso-
phantur et post pauca puerilia sunt haec
et circulatorum ludo similia docere
quod ignorant. Immo et ut loquar ad
stomacho loquar ne hoc quidem scire
quod nescias. Hec Jeronimus. Certe quam per-
tinet venerandi mei patres et domini
beatissimi Jeronimi promissum fore cer-
tum patres quam [illegible] ordinati quam ordina-
tur prius auditores studiosi si fieri
cupiunt fructuosi sunt adque verum
sane dicere possum illud proverbiorum xxii
fili inclina aurem tuam et audi verba
sapientium appone cor ad doctrinam
meam quae pulchra erit tibi cum servaveris
eam in ventre tuo id est in affectu et
memoria redundabit in labiis
tuis. Post ea dicit audiendi affectum
inquit venerabilis Cesarius Arelatensis
episcopus in Omelia sedulo. Quia a nobis
omnis de suscepti officii necessitate loquendi

requirit ita et a vobis. Cum dominus
audiendi requirit affectum. Hec ille.
Ex auditu enim causatur intelligentia
ex intelligentia scientia. Unde audiens
sapiens sapientior erit et intelligens
gubernacula scilicet sacerdotalis officii
digne possidebit. Proverbiorum primo. Sed
ut sedulo premissa audientia sit ad
studiosa ut sese consequenter sic possit fru-
ctuosa tria requirit. Quorum
primum est taciturnitas ne dum
exterior sermo quietus permittatur interior. Eccle-
siastici xxxii. Audi tacens et pro
reverentia accedet tibi bona gratia. Unde et
si forte scolaris quis videatur
in hiis quae audit tunc est audi-
re quam aliquem sermone interrumpe-
re. Sed consilium sapientis vigilanter super-
In multis esto quasi inscius et
audi tacens. Unde gloriosus
doctor Augustinus. Unde verbo domini
precitatis id est Luce x. Martha
Martha etc. Sic inquit de Maria
sedente et Martha relinquente
solam ministrare causam suam maluit
domino committere. Unde si enim
inquit pararet responsionem committeret
audiendi attentionem. Hec ille. Hic
Beatus Jeronimus orator doctissimus
recitatur super Ecclesiasten quod pi-
thagoricorum disciplina est tacere
per quinquennium et post eruditos
loqui dictum. Unde est contra illos
garrulos loquaces summe multi-
loquos non valentes sermones in-
utiles effundentes verba post
tempus condiciones status et
studiola quae sibi crediti putant in-
mo discernentes. Et tamen immo
de inde consultum ne cum
sis pluribus sensus audientium per-
turbaret. In Ecclesiastico v quam in multi-
loquio sunt et vos filii tacendo
mito [illegible] audire requirit
secundo in taciturnitate audientium
humilitas ut videlicet audiat intente
deo loquentem seu doctorem non con-
temnat. Sed id Seneca ad
Lucillum nec te moveat docen-
tis auctoritas non quis sed quid

quo se audientes / quando dicit ut prop / audire est studio- / sa et fructuosa

continue

omnis

dicat attendat attendas Con
siuler audientia aut helyu in
persona omnium superborum sana doc
trina simeonis Ho li xxxv ca c Ex
pectaui enim inquit sermones vestros
donec disceptaretis sermonibus et
donec putabam vos aliquid dicere
considerabam Erue vana expones
brissimum pia Eximius liber in
ad aliud sic inquit loquebatur helyu
ostendit quam superbe tacuerit
ab enim dicit Expectaui sermones
vestros et putabam vos aliquid
dicere dedit se ad adversa semu
lacionis vel pocius studio quam di
scentis tacuisse hec ille Audi
tor humilis et prudens audi
tor omnes libenter et humiliter au
dit et quod sibi videtur deesse q
rit nec quantum sciat sed quantum ig
norat considerat ubi plenitudinem
considerat Cur enim studere
erubescas et nescire verecundaris
pudor iste maior est illo sapi
encior omnibus eris si ab omnibus
discere volueris qui omnibus acci
pit diciores omnibus erit hec
ille Nos igitur alios audire con
temptnat quod se sapientes au
tumant quod in prouerbiis dicitur Quid
tu non nosti scripturas nouit asel
lus regem suum et bos presepe domini sui de
auditore igitur humilis et maxime
qui libenter discat nichil de scien
cia sua presumat hac humilitate
distracti moderni hussite heretici
nequissimi si attendissent
in tam nepharias heresim non inci
dissent sed eorum arrogancia superbia
exigente dei occulto iudicio se
decepti excecati et totaliter de
mentati secundum illud ysaye vi et
act xxviii audietis et non intelli
getis scilicet incrassatum est enim
cor populi huius et auribus audiat
grauiter audiunt et oculos clauserunt
ne quando videant oculis et auribus
audiant ut multo vespere de presente
heresiarcha superbissimo et quasi
hussita stolidissimo illud Jeremie
xlix Arrogancia tua et superbia
cordis tui qua vero Catholicum au
dire noluisti decepit te glosa

ubi dicit omnis hereticus est arrogans
quia superbia facit hereticum non ignorancia
vnde glosa super psalmum augustinus
in libro de vtilitate credendi sic
inquit hereticus est qui aliquod temporalis
commodi et maxime glorie principa
tus sui gracia falsas aut nouas
opiniones gignit vel sequitur transitur
quod in causa xxiiii q iii hereticus
hinc venerandi mei predilecti
ab omni superbia vos doctrina apostolo
dicente Iacobi i audite sine hesitacione
vos audientes requiritur discencio
ut sine non statim audiens singulis
opinionibus diuersis pertinaci
ter ut fatuus adhereat secundum illud
prouerbiorum xiiii Innocens id est simplex
vel fatuus credit omni verbo vnde
Boecius in de scolastica disciplina
Stultum est inquit omne magi
strum confidere sumpsi sed quidem primo
tenendum est quod sentiat deinde
fugiendum est ipsum extrasse diuellendum
si forte inueniatur ex illius sine
eluat hec Boecius vtinam
et hac sentencia huius dampnatissime
memorie et eius sequaces stolidis
simi attendisset wicleff hereticus
versutissimus eorum errorum inge
nuum pertinaciter non adesisset nam
ut inquit Crisostomus inter ceteros per
dos et contumaces iudeos dicit in
inquit officium est quicquid in diuino
audire fidei vero non nisi quod probabi
liter credere hec ille Sed ipse ceterum
hussite stolidissimi suis pertina
cibus opinionibus pocius pateticis
heresibus non desistunt adherere ob
semotum ambiguum vpis euenient
Quod venerabilis petrus damianus in
suo scripto antilogo contra iudeos
ponit causam id est c xviii non habemus regem
nisi cesarem Contra regem regum
audire noluistis regnum sit ad
propria perdidistis vos igitur domini ve
nerande cauete quod dilatio nolite ad
propinquum credere sed probate spiritus si ex
deo sint Jo iiii Et sic omnia
probate et quod bonum est tenete i
Tessalo v Ipsum quod audite Cui

cum patre et spiritu sancto vivit et re-
gnat deus per infinita secula seculorum
Amen

sabbato

Collacio ad clerum Dicam vos
[illegible] vicesimo iiii° veritate

9° Verum est dico xpus prima
veritas immittens perfidis
iudeorum verbis locutus est
invective imputat in evangelio
hodierno legimus veritatem dico
Jo. viii° originaliter. Venerandi
patres doctor sanctus doctrina sana
communem sermonem in glosa commenta-
torum illud actum xxxii magister sermonum
quia verax es et viam dei in veritate
doces, non est tibi cura de aliquo, sic quod
si contingit aliquem veritatem non 1°
docere, hoc ex parte ipsius docentis vel p°
quia veritatem vel non novit vel non audet.
Et contra hoc dicit magister sermonum quia
verax es. Secundo ex parte dei amor 2°
timore proposito quidam veritatem de-
decet quam novit non pure annun-
tiat. Contra hoc dicit viam dei in veri-
tate doces. Tertio ex parte proximi 3°
Exemplum timore vel amore aliquis
veritatem tacet. Et ad hoc excludendum
dicit non est tibi cura de aliquo.
Hec ille. Et tamen glose summa clara
[illegible] via inter alia verba dei predica-
tori sumenda videlicet sufficientis
scientia spiritualis veritatis serena cum
scientia moralis puritatis luminosa
constancia pastoralis severitatis. Et
quia in hijs me deficere de corde
[illegible] ipsum recurro qui dat sapientiam
vere Sapiencie viii. Ars et sapiencia
luce xxi. Et hoc quo ad primum [illegible]
[illegible] implendo [illegible] fidei
[illegible] in verbis dei [illegible] predica [illegible]
[illegible] Et hoc quo ad secundum. Item [illegible]
[illegible] fiat karitate via [illegible]
[illegible] vos doceo pastoralis [illegible]
[illegible] melius est [illegible]
diligere quam [illegible] in
[illegible] omnibus. Et ad hoc
[illegible]
[illegible]
et vere serena. Que in causa [illegible]

> 3bus contingit veritatem non doceri, vel quia non novit, vel quia non pure annunciat, vel quia [illegible] non audet veritatem [illegible]

Thema.

Verum est scriptum super. Venerandi
patres posito themate brevem et
compendiosam introductionem talem
sumpsi inductivam ratione. A summa
prima vite dependet omne quod verum
est. Xpus est summa prima
veritas. Ergo ab ipso dependet verum
omne quod est. Sequitur de duabus primis.
Ipse patet per Boetium [illegible] commentum
de Trinitate quod verum ubi sic arguit
de virum individuat [illegible]. Omnis
bonitas creata est a prima
bonitate que deus est. Ergo
eadem ratione omnis alia veritas
a prima veritate quod deus. Et quo
secundo [illegible] quod verum est. Et
patet per glosam super psalmi xi diminute
sunt veritates a filiis hominum
pluraliter inquit glosa dicit veritates
quia agitur de veritatibus hominum.
Veritas dei enim una est qua illu-
strantur anime sancte. Sed hominibus
multe veritates sicut ab una facie
multe in speculis ymagines
apparent. Et Bernardus in libro
Anshelmus in tractatu de veritate
dicit. Veritas est in intellectu
in cogitatione in enunciatione in
voluntate in actione in sensibus
corporeis et in rerum naturis et
essenciis. Hec ille. Et quia iste veritates
sunt se dependentes a summa prima
vite, patet quia prima [illegible] sit
vel sed quia summa prima veritate
dependet omne quod est verum. Patet
secunda premissa videlicet quod Xpus sit
summa prima veritas ipso de se di-
cente Jo. xiiii. Ego sum via ve-
ritas et vita. Que verba pre-
tacta venerabilis doctor Augustinus inde
[illegible]
[illegible] quo vis ire. Ego sum via
quo vis ire ego sum veritas ubi
vis permanere. Ego sum vita [illegible]
[illegible] et vita omnibus hoc cupit. Si
via non omnibus [illegible]
dei quod apud patrem esse veritas
et vita assumendo carnem factus
est via. Hec ille. Cristus

igitur qui verbum dei est est et veritas
que deus est in Can. xxxv q. x
Sequitur igitur verissime in the-
mate concinnissima proportione et prin-
cipii introductio quod a Christo dependens
verum quod verbum est verum et sunt in
themate in locis ab inicio specificata.
In quibus si quid sit tecum quali-
ter et breuissime introducitur sal-
uator noster duo nobis proponit principalia
accurratius summa ad deuotam con-
templanda. Quorum primum est clari-
tas lucidissima diligens infallibilis.
Secundum est solidum firmissimum permanens
interminabilis. Primum prouenit ex claritate
summe virtutis quod verbum veri luminis
id lucet. Secundum ex dictat
firmitatis eterne stabilis quod est.
Est ante enim. Ex primo dicit
enim ipso quod intelligens verbum premissum
saluator noster ponit obiectum luci-
dissimum diligens infallabile
quod provenit claritatis summe vi-
tis quod verbum. Scribes nobis inquit
Iohannes vbi supra. Cum enim
in ipso super dei filio et in nobis
super verbum diligentibus secundum glozam
non ad desidia sed ad summum studii
diligentiam inquietabiles. Sed illud
Bernardi libro iiii de consideratione ad Eu-
genium intellectus solo quod dicitur a ppema
turam inuestigantibus confundenda
vestigat verum cum tamen nullus de
viribus falli in se reuocauit interim
lucis visus longius quam in orbe
vagat insistentibus moribus vagi
Concludens igitur secundum dominum summa
mee mentis cum inspexerim magis
quam ad capacitatem priorum audi-
endum vix inuenio verum quod pro-
mne patebis mente. Est vero
vite doctrine iusticieque quorum
verorum primum est exercitium dei
ope secundum scripturam euangelii. Secundum
tuendi sinceritate dogmata per
catholicam fidem communicandi
dominum iuste iudicia per clamorem

Promisso pertinens quod breuiter dicam
de primo et secundo secundum posse mee facultatis.
Et primo quod verum vite est exercendum
ope secundum scripturam euangelicam videlicet ut
clerici ecclesiastici seculares monastici siue
regulares seculares vel prelati ordina-
rii vel ordinatis illis qui tenentur
in ope quod spondent in promissionibus et
sacris ordinibus professionibus veritatem
tenere stipulatam. Quod pertinet ad
Ad legem subdiaconi et dia-
coni professionem tacitam etiam ut expresse
in manu episcoporum non faciat ut in Can.
di. xxviii. Et ideo professio eadem
tum eque obligatur implicata ut ex-
plicite supponitur ut in Can. di. xx-
xi Ante et di. xxxii de illo ut
ergo vniuscuiusque in suo ordine debite
exequatur veri vite nature est ut
nomine congruat actioni et actio
nomini ne sit nomen inane et cri-
men immane ne sit honor subli-
mis et vita pusillis ne sit dei-
fica professio et illicita actio ne
sit religiosa euntibus et irreligio-
sus progressus ne sit gradus excelsus
et difformis excessus vnde sicut
beatissimus Ambrosius in libro de of-
ficiis aliarum nos quam aliena debe-
mus corrigere pericula peccatorum si co-
nnitas actibus hoc virtutis discipline sed pro-
tollentes diuersis peccatis criminibus
reis autem in quem nos
Sed a medicinam est verum nomen et vir-
tutem christianum se dicere et opere christianum
non facere an mendacium est. Episcopum
sacerdotem et clericum se profiteri et con-
traria huic ordini operari in
Can. xxii q. v Cauete glosa
doctor Augustinus in quadam epistola ad-
dictissime communes secundum ingressum Clerici
existimaui vite se quam astutam putant
si adhuc sequitur viuat. Sed
heu hodie quod sine cordibus
amicitudine non loquuntur clerici
et presbiteri ut communiter ab hac de-
generat veritas vite pro dolor tristes

[Marginal notes:]
In 99
prima
2a
di. p. 10
Raucilucens
De ista veritate scilicet vite doctrine et iusticie quod sunt claritas et solidus beatitudo
di. p. 10
supponitur
Ex

Hille
qz fallax zophistica e appa
rens qd no est scdm illud Qui
dy in meth^os fals pz pricipiu
sic de pmetis ztinq relupt ne
ne pccoris psone Unde ne
pccans fuge simul verz qz fides
qz rigoz scire locu fraudes
qz doli qz vidiemq eni qz plu
res fatres et plati errores
et abat omez iusticia mandat
vz ut no viuendo sunt fz ut da
redo appareant iusti in Cas
xxvi eq vz Alligat Quit Cri
so^s sto^s aliud vere vite no vi
uere fz mendacite ypocrisatz
Dulia xxxviii sup act
[illegible] aliqlis in hec va dit ypocrita
si bonu e esse bonu ut quid
no vis esse qd vis apparere Si
vero malu e esse malu quid
vis esse qz no vis apparere
Na qz turpe e esse tpig e ap
parere h i e boni et tonstales
sue vite et pfessione menda
ces horribilit et iniuste de
nota doctoz Bng li m decio
sidera h^c lb mh va Augs
dut epla aliud ee et aliud vi
deri volut Tempe habitu mi
lites quasi clericus actu neu
tz exhibent ra negz pugnt
ut milites negz ut clia evan
gelizat Cuiq ordinis se aut
usqz esse cupiut utrqz deserit
utrqz confudut ungqz i suo
ordine resurget Est in quo
cum q sine ordine peccauit sine
ordine pibut et ptq vero no
alibi ordinados qz ubi nullg
ordo s sempiternus horror inhi
tat Hec ire Ergo h ypocrisis
duplicitas recipia ut pmissu
e in plibz laycis et clericis fidelibz
neqssime tn appare in anxpo
et infidelissime modis hetice
psitenbz se scdz errorem vniuersalis
ex eoz in saniss^o errore Dicam

metuli exacerua^h gra
mudie detrahimus et blas
phemie sustinemus malle
qz audire expriane vite
puarissimo signalat i e Ciro
dy S Ieronime rite decres dt
bitus Cip anus mit in epla
cum heticos transsuptiem in
Car iiii Quibus inquit
a eis fz heticis spes nulla
est fz fides fila ubi omia
p mendaciu gerunt na
heticq mod symearz au
hominibz no sunt forma hu
mana mentit sit et heticu
nostra catholica ecclie et au
vitate b^s et veritate pedunt
ad ipe in ecclia no sit Hille
nos aut dimi venenandi
et filij amandi scdz vrim or
dine exagerare et pmissarz
fratre dno v timore et veritate
catholice pari Unde simila
tio respicitur fz ope sic dign
est falte qd vn est esse
illa doctrine tenenda simoe
degena p catho^s alchimie adeple
vrim fideme dicte possu illud
Apli h Cipo s^o Dulicite aud
re ipm plalatz exhibe deo
opariu inconfusibilez recte tr
ctatez vrim veritatis ubi Aplus
duo ppa dispar salt exeplica
ta digne pdicare pulentibz
immo de natia Dex pm e ex
emplaris vita qz notat cu p
mittit cu te ipm plalatz ex
hibe deo opariu inconfusibi
lez accordit simmq doctre
pg qd reportamu no confidat
inqt opa tua sermoez tuu ra
et scdz Beia ad lucillu Ihez
pessimu e qd nosti opa sole
mi nos psre no opa tenere
Et b Ambsiq sup lucam sipla
eqle sn stitu sup pta sit mihi
Alci enim nesstes hnt exules
paradisi hec i e Ber^o qz ppu est

sana doctrina simplex et fruc
tuosa qd notat̃ ad seminferẽ
in auctẽ pmissa vite titulez
vbū vitale / bn dicit vite quia
no in fumosis tragedys in
tribȝ falleatis no in rethoicis lepo
fabulis vbose loquacis / nec
in ricinis curiose regiatis sed
quidem modernm faciut vni dei
pdicaus adulterantes qz pdicant
tes ducentes plures ~~regiuatr~~ i
curiacōnes qz pbatorz doctorz
allegacōnes / inrectes ph lema
obscurius rethoice qz, calidib
ornado magnificale Cont
quos loq̃ b. ambros sup luca
lio vm̃ ● dicens Aufer leno
cīnia fucumqz vborz qualet
enuāc sinas incomparabiliter
em pulchrior est vitas xpia
na qz grecorz eloquencia In
qud b. Augꝰ x. de cintate et
dnͦs curit eles loquens invec
tiue ait ad helim figuratiue xlb
xxx vm Cruis est em inqt
ille muolueñ sinas simonēs
impter quas dicit Cym inutile
videt̃ et ē qz no pdicat vel
qd vm ē vno pdicat qd sup
fluud ē / et loq̃ ad ppositū ecclesie
doctor Augꝰ in lio de doctina
xpiana qrto dicens Cruid
pdest integritas locucōnis
qz no seq̃ intellectus auditorꝰ
Et sequit Cuid em pdest
clauis aurea si apire qd vo
lum no pt / aut qd obest ligne
a si hȝ pt quis nichil querim
n̄ pate qd clausum ē Bonorz
~~rgwiot~~ ingeniorz isignis ē
idolis vm in vbis amare no
vba hec ille qz vitas ē inta
doct ē no cosistit in arthia vbo
rꝫ seu costrucacōn exteriorꝫ lre
siat meruit pfidissimi hu
site ꝫ intimioꝫ spualis sensus
radice qz no pltad est i te ps
sciptuarꝫ esse eruim ꝫ i sesu

no in supficie ꝫ in medulla no
in simonū foliis ꝫ in radice m
cōmis in Clin i ꝗ i· Charrio
Hat sinaz moderni auos si pdica
ueb vi dei si attenderit plus
intendent sacre scipture siue ꝗ
auos vis vob inqꝫ dm ꝑstatust
ceti qz b̃m fily oe resplketes ꝗ
cuios ut est dicatre qd fructuosa
et verꝫ e ut sit de quo vbo vi
fice illud in Regū xix vbū dei
vm est in ore tuo et em de pmo
Dixi sedo pdicat et breuiꝫ qd
saluacor in themate pmiss vbo
Subsistiū firmissim pmanes in
trmdelit qd pdicat firmitatis
etne stabilit ad cōmēcū est inqt
em ꝑ iā sūma vitas mois sud
pdecissid ex odi iiiͦ sic dicens
ad filios isrl q ē misit me ad
vos bn inqt est em deꝫ ipez
et sp ē immutabilis em no estatua
em in rasa ē / qz mutabilis est
in Crah xxxiij q in Inmamu
tabilis Stam bȝ ois creatura sit
mutabilis de esse i no ee ex na
ppia pt tn sumo stabiliri i ee
medicina suffragate gra et
sedm hūc mod loq̃ glosa anti
stes Ambrosius in Epla ad
Simplicianu sic scbes Sapiens
sp ē no minuit no auge̾ rerꝫ
mutacōnibꝫ rt ut puulꝫ fluc
tuat ne inufeat̃ cum vetis dicit
ꝫ manet pfitus i xpo caite funda
tꝫ fide radicatꝫ hec ille Inco
stāb et instabilis qre no hȝ ee
ꝫ sp fuisse qz nūc vult nūc nult
vit religiōn qz vult et no vult publi
orꝫ xm Alis ingdit hodie pa
disū et cras via inferni sm id
Dracij in lio Eplarꝫ Destruit et
vite discōuet ordine toto / Diruit
edificat mutat quadrata rotūde
Ibam vo clicos ad sacros ordines
ta ordinandos qz ordinatos sta
bilis esse dēt et costans / tꝫ si a
dyalo modo carne pspitate seu

ad iustitiate pulset, stabilis in
suo proposito non moueatur. Unde Gregorius
super Ezechielem omelia xxi.
Electus in hec vita terrenis prosperi
tate non extollitur, in aduersitate
non frangitur, adulacionibus ad
malum non trahitur, vituperacionibus
a bono non reuocatur, lapis quadratus
dicitur, id est stabilis. Est quod nobis con
cedat qui est erat et venturus est
Jhesus Christus dei filius viuens
et regnans per infinita secula se
culorum Amen.
10a Offertis nouum sacrificium. Sic
pontificalis missalis officii lecci
one sancta legitur ex leui
tici xxiii originaliter scriptum in
uenitur. Cuius thematis pro introductione
breuiloquia tale forma
p^m mus entimema. Tuum sacerdotum
2^m sit offerre sacrificia et expiare
vicia christianorum delinquencium,
3^m pane vinum consecrare et transub
stanciare verbo vi consecracionis. Of
feritis et vos nouum sacrificium. Ante
cedentis probacio patet. Prima pars exemplariter
consumptum in canone quia multi
plici legimus Sacrificium est quod sa
cerdotem, et prece mistica consecratur
pro nobis in memoriam dominice passi
onis, teste domino de hoc loquente
sacrificio. Hoc facite in meam commemo
racionem Luce xxii. Et deducat hec
materia diffusius sanctus apostolus ad he
breos per totum ex figura veteris testamenti.
Sacerdotum est sacrificium Christo de
ferre ad presens legalia loquens in hac
vita ad hebreos capitulo quinto. Sacerdos offe
rat dona et sacrificia pro peccatis. Dicta
enim pristina purificaciones et peccata
abrumpta transgressionis expiabatur
sacrificiis ut deducitur Leuitici ii. Et
de ordinacione pontificum doctor
Quam gratus pro offensa dicta lapsi
primum hominis instituit hoc offerri pro
iectis delinquentia libaminis ut
sicut prius possessit per superbiam culpa fu
dit corporaliter expiaret per sacrificium.

mutata. Hec ibi. Omnia igitur
sacrificia legalium hostiarum in
vero designabat quod sacerdotes
tenentur offerunt sub speciebus panis
et vini. Hec est summa glose de
tore. Augustinus in de fide ad petrum
sic dicens. In veteris quippe te
stamento dicebat sacrificia que
pro peccatis offerebatur, in quibus omnibus
fuit sacrificium Christi, quia ipse est agnus
dei qui tollit peccata mundi. Et ille
Ipse enim dominus Jhesus sacerdos est
et sacrificium. Ex de summa trinitate
et fide catholica firmiter credimus.
Et sicut ibidem dicitur, quod hoc sacri
ficium siue sacramentum nemo potest
nisi sacerdos rite ordinatus conficere.
Nec aliquis vero nunc aliquem po
testatem sui sacerdocii recipiat in
tuum non incongrue presumitur
est in themate: Offertis nouum
sacrificium. In quibus verbis sacerdotis in quibus
triplex consideracio attenta
habetur, tria in sacramenti altaris dignitas
sacerdotis, unde natura et secun
p^m da. Prima est potestas sac
erdotalis dignitatis, quam collati ex ablata
diuinis erecto. Tertia offertis offe
re in locum illo, id est in altaris ho
2^m locausta Deuteronomii xii. Primum
est nouitas spiritualis auctoritas quod ad
dicit oblati muneris institucione.
Tertia sacrificium, tale enim sacrificia
3^m non est solempne. Regum xx. Tertium
est prepositalis legalis preter quod
tollidit plati testamenti innoua
cio, quia nouum nouum nouum te
stamentum in meo sanguine. Luce
xxii. Primum vero duobus vltimis
gratia breuitatis dicam breuissime de
dicto p^o primo. In quo dicimus quod notetur
potestatis sacerdotalis dignitas.
Ideo probetur ibi: Tertia offertis. Sa
cerdos enim incensum domini et panes
dei offerunt, et ideo sancti erunt, id est mundi
erunt. Leuitici xxi. Primum in quibus
consideracione attenta consideratur
mex reluceret denotacio celebritatis

Margin notes, left side:
2° p^o
10a
Sacerdotis est offerre sacrificia expiare et vicia delinquencium vina panem et bene consecrare

Sacerdos celebrare valens debet habere intencionem piam caritate regulatam aptam materiam et conscienciam puram

sacerdoti valde conueniens et nam
Tercio primum est pia intencio
caritate regulata ad diuinum ministerium
Secundum est apta materia debite
parata quia panes sancti deo offerunt
Tercium est consciencia pura castitate
candidata Tercium mundi eructa
mus ut premittitur subministrans ignis
nomine conatur prout sub figurali
typo scribitur leuitici vi Ignis in
altari meo semper ardeat quem nu
triat sacerdos subiciens ligna ma
ne per singulos dies Ignis
enim perhenne nisi caritas quid
per ligna nisi passionis designa
tur memoria qua sacerdos caritatis
augmentum suscipit salutiferi
corporis ingerit sacrificium Vnde
Hugo de sancto victore in quo
dam sermone de dominica cena sic
deuotissime exclamat fratres
karissimi memoria letabunda
vos amonet ut in laudibus
saluatoris xpi maneamus ex
ultantes et sequitur Quid
enim dulcius quid vel suauius me
tibus electorum quam altissimi domine
cuius abscondite et cum super
habundauerit clausam extolle Et
enim sinceris sacerdos offert sac
rificium in cena domini odorem quam sua
uissimum vbi thema Et tantum
de primo Secundum est apta materia
debite parata Tunc sancti ferentur pa
nes deo suo offerunt Est enim
apta debita quam materia panis
triticeus non fermentatus liquor
vini naturalis existente nec
amplius offeratur quam quod ipse dominus
tradidit hoc est panis et vi
num aqua mixtum de conse
cratione d. ii in sacramento Immo quia
figuratur Melchisedech rex salem
sacerdos dei altissimi quem abraham
de hostibus deuictis pane et vino
obtulit Genesis xiiii Transsump
te ad hebreos vii Et si sacerdos
per altare tamen specie presumat hoc
sacrificium offerre sacrilegium

incideret grauissimum et per gris vera
tu eterne pene ut dicit Gela
sius papa et insuitur in c. Comperimus de
consecratione d. ii Comperimus vbi sic
legitur Sumentes corpus sacrum a
stineant hoc sacramentum indiuisum ipsum
sacrilegium quam diuisio vnius eiusdem
quam misterii sine grandi sacrilegio
puenire non potest huius Canonis
et quorundam aliorum sacrorum sp
rnentes auctoritatem pessimi
hussite non tamen in errorem sed heu
pertinacissimam heresim incide
runt ipsum sub vtraque specie com
municantes inscie et exigenti
non attendentes secundum sanctos et
approbatos doctores ut patet
Thoma Alexandro de hallis
et glozatorem decreti papa
et doctores sanctos perfunctorie exponentes
illud Jo vi Nisi manducaueritis
carnem filii hominis et biberitis
eius sanguinem non habebitis vitam
in vobis Sic inquit Qui co
mmunicat corpori tamen corpori non
preter hoc fatetur communionem domini redde
rem dicens Qui communicat
corpori communicat sanguini cum
sub vtraque specie totus xpus contine
tur Hec ille Et tamen de sancto Tercium
est pura consciencia castitate can
didata Tercium mundi eructat Vene
rabilis Beda super lucam sic inquit
sacerdotibus ut semper valeant altari
assistere semper ab vxoribus est absti
nendum semper castitatis obseruanda
precipitur Immo quia figura legimus
Regum xxi Achimelech sa
cerdotem ad regem dauid dixisse
non habeo panem laicum ad manum
sed tamen pane sancto Si mundi sunt
pueri maxime a mulieribus ma
ducent Ecce in xpo dilectissimi
si panis materialis simplex tamen
exigebat mundiciam quantam mun
diciam requirit panis qui de celo
descendit ... sumitur verus

deus hō cordis et corporis que
res in nobis mundiciā et deducas
in Capitulo de Conse di. ii. Nichil
vbi sit legimus Corpus et san
guinis xpi oblacio pura est ro
ma dno offerenda et pudenter
summenda. Ideo Canon primus
ipsis igitur cum solerti cura pro
uideat ne in eo maneat inmundi
cie viciū vt sit digne offerentis
noui sacrificiū quod nobis et vo
bis concedat qui per infinita secu
la viuit et regnat Amen

Collacio ad clericos ordinandos
Omnibaliensis epī Anno dni M°
cccc° xx. / Benedicite adoremus

Pasce populum tuum / 8 c. i. pontif
ferie in missalis officium
tag. secunde sitam in x
ogia legit veritate
Anthers vo c° vltimo Septem
ineunte olymate / Veneri
di. Damiacis / Cum sine suffragio
adiutricis gratie diuine nullum in
teriud opus perficiatur digne / vt
determinat magister in sedo summarum di.
xxvi. c°. / vbi dicit Augustinus ni
si gratia deo ac sic inquit diuina
gratia cooperante in nobis opus perficitur
et sine ipsa nichil boni valeam
/ Ideo eius gratie primpetracionem illud
ad eamque pastor in medie
refulgeret celeste hic regina
mater gratie et misericordie diui
nes mente pia et vere sciua / Aue
maria gracia plena / Pasce po
pulum tuum / Scribitur vbi supra
venerandi / Ideo Blasius dicit
Augustinus hortatus nimis epis qui pa
scentis officium et nomen accepi
ut et nomen amo consortes et si
gnificatur in l° de pastoribus et x. q.
sit inquit / Qui pastoris nomina
audire valuit et pastoris officium
audire noluit vt ipse recedat
scriptum est inquit Ezechiel ad
me verbum dni dicens / Fili hominis

propheta super pastores israel
et dic / Hec dicit dns deus
ad pastores / Qui pascunt se
solos non oues pascunt / Et qui
se ipsos pascunt se et non oues
respondet Apostolus / Omnes que
sua sunt querunt non que ihesu xpi
Tales enim ipse dns secundum suam di
gnacionem non scit nesciunt mutuo
tacens isto i. caritate diuina
constituit duo quidem vnum
vnum quod xpiani sumus Alterum
quod prepositi sumus / Quod xpiani
sumus propter nos est quod prepositi su
mus propter alios est / In eo quod
xpiani sumus attenditur vti
litas nostra / In eo quod prepositi sumus
non nisi aliena videamus go
quo loquitur pastores ad se
ipsos pascentes et non oues
summo dicitur est nemini pal
pauit lac consumitis et lanis
vos tegitis quod crassum est in
terficitis et oues meas non pa
scitis / Et sequitur Augustinus ibidem na
enim oues diligit si negli
git / Veniet enim dies in
quo deducatur in iudicium
ille / Igitur pastor ecclesie or
dinate seu ordinande non
sis negligens si sum tu non
officium pasce populum tuum / Cu
ius introductio consiste
ante aduertens vt aliqualiter pa
tuit excercere premissa quod pa
stor ecclesiasticus sacerdos et
clericus maxime curatus et ceteris
prelatus de suum terra pabulo
pasce populum / Et p° hic pro
ducte eo dumtaxat de caritate vi
uite / Secundo ex consciencie
tue perfulgente honestate
Tercio nutrimento scilicet eius
ad suctiuitatem pietatis / Et mix
pabulum eo sedeat pastor
ecclesie / et pasce populum tuum
Primo igitur p° que pastor ecclesie

1° (left margin, beside "pasce populum / Et p° hic pro")
2° (left margin, beside "uite / Secundo ex consciencie")
3° (left margin, beside "Tercio nutrimento scilicet eius")

pastor et platus
de pasce populum suum
vo sedeatis p°
honeste conuersationis
et nutrimento seducionis

di p°

sacerdotes et aliarum maxime
curatis et ceteris prelatis sunt
pastores populorum vero predicatores
ad docere veritatem secundum illud
Ezechiel xxxiv capitulo Dabo vobis
pastores iuxta cor meum qui pascent
instruccionem meam Et Ieremie
ta sedet ipsum meum docere
but quid sit mundum sterilem et pol
lutum et immundum et immun
gloria ut sectos et mundos ad
ubiciora pascua deducant pol
lutos et immundos ad discrecionem ar
guat Cuius formam scribit sanctus
Apostolus epistola secunda ad Thi co
iiii° predica verbum insta oppor
tune et importune argue ob
secra increpa in omni paci
encia et doctrina ubi gloza
Remigii sic inquit insta
Insta oportune audientibus
importune non audire volenti
bus argue errantes obsecra
bene agentes increpa de
linquentes Glosa vero Ambro
sii inquit Insta oportune bo
nis ut excitentur importune
malis ne inexcusabiles
reddantur Argue neglige
tes ut operentur obsecra bonos
ut perseverent increpa ma
los ut peniteat Augustinus vero
ad idem sic inquit ibidem Insta
oportune secundum graciam datam im
portune secundum maliciam abstra
ta argue maledulos fidei
applicando et deffendendo ob
secra bonos et in prima per
mittendo increpa affirmationes
et hunc supplicium comminando
hec ille Ex quibus glozis
sumitur scilicet curatus et predicatores
predicatoribus sit se debet viarum
in dominis amplecti ut non so
lum sit doctus pungentes delin
quentes consolacionibus sed eciam et
secundum exigenciam audiencium pu
gnat in tunica id est predicacionem delin
quencium virum puchie correctores
hos duos modos amplecti
Cuiusmodi dicitur sic Gregorius ~~dicto~~
~~[illegible]~~ d. xlv disciplina dices
uniuscuiusque qui sanare vulneribus
presit in vino morsum correctionis
adhibeat et in oleo molliciem pie
tatis ostendat Efficiendum est enim quod
deat temperamentum ut neque nimia be
nignitate solvatur subditi neque
nimia austeritate exulcerentur cor
rigendi Sed tamen certe plures
dei predicatores hanc moderacionem
non attendentes sed cunctis audiencium primi et
personis placere non attendentes quia ille
non solum est proditor veritatis qui men
dacium dicit sed eciam ille qui veritatem
libere quod pronunciare et loco et ad discrecione
eorum non pronunciat in Cantico xiiii
in nolite timere ad emulantes
veritatem libere predicare presumentes
tes ad placandum dominum Sed ecce
secundo plures ubi dei predicatores
auditores nedum subditi et supe
riores quorum ad aperta vicia lec
in tua persona et inquirit corrigitur
ad statum superbie tumescentes
ipsorum predicatoribus alloquitur et
ipsas eciam dedignatur ne
uniri scriptum est in psalmo Tange
montes et fumigabunt id est terre
igne maiores et doctrinam tuam
refutabunt Et sic heu quia plures
ubi dei predicatores vino et ex
cessum correctores timore favore
et precio impia quia dissimula
cione correccionem relinquunt peccata
prelatorum reddentes immutiua
capita scilicet delictorum ut diffuse pertractat
beatissimus papa Gregorius lib. xix Moralium
caput xxiii et supra in Canone d.
xlv Et illud sic inquiens quo
uno peccante ira super omnem populum
venit hoc quod accidit quia sacerdos
qui prefuit erga delinquentes beni
voli videri voluit ne forte male
de eis loqueretur sacerdotalis severitatis
in membris noluit implere quod scrip
tum est peccantes coram omnibus argue
ut ceteri metum habeant hec ille

Hinc propter huiusmodi impericias correc-
torum et prelatorum dissimulaciones
et negligentes pastores conqueri-
p dominus per prophetiam dicens Stulte egerunt
pastores glo. vicia non corri-
gentes et dominum non quesierunt
ad non sunt iuste et pie viventes
propter ea non intellexerunt propter commo-
~~[illegible]~~ temporale tacentes et omnis
grex eorum dispersus est ipsum etiam
non sunt originalis Jeremie x° Tu
vero contra clerice nunc promovende ad
pastoralem fastigium post sacerdo-
cium assumptum sana doctrina pa-
di. 2° sce populum tuum et tamen de primo dixi
Secundo cum pastor ecclesiasticus sacerdotibus
et clericis maxime curatis et cete-
ris prelatis debet suum pascere populum ex-
emplo conversacionis ac perfulgente
honestate Hinc honestam conu-
ersacionem sanctam et exemplarem
docens sanctus apostolus apostolorum princeps
Epistola sua secunda capitulo v sic inquit
Pascite qui est in vobis gregem dei
providentes non coacte sed spontanee
nec secundum deum neque turpis lucri
A gratia neque ut vel nobiliter omnibus — *vacat usque ad .... locum*
a pueris etc. et nimis eruditis in-
struere negligat Si quid forte
utilitatis est etiam secularis hec ibi
Alias ut non immerito ut dicatur
illud Osee iiii Tu scientiam repuli-
sti et ego te repellam ne sa-
cerdocio fungaris Et insuper
in Ecclesiastico d qua super c dominus etc.
quapropter diligentissimi studeant clericis
sacientes ipsas ut regulariter cum-
tre tria valeant tria observare
studeant Quorum primum est ordinis
congruitatis debite subalternacionis
Secundum est diligens sedulitatis sol-
licitate inquisicionis Tercium est me-
talis sinceritatis recte intencionis
Ad eundem primum venerabilis pri-
mas de monte regali in libro
suo de nobili instructione ex
sinaliter loquitur in hec verba Si volens
sacram acquirere non presumptuose par-
ticipari ... ribus sponte sed presumen

[margin:] volens sacras acquirere ... regulas 3 observare ... ordinis congruitatis ... sedulitatis diligentis sollicitudinis ... metalis sinceritatis ... recte intencionis

exordia et elementa rudimenta
tendant ad divinarum scripturarum
alta fastigia hoc est primo per
grammaticam sciat loqui regula-
riter deinde per logicam sciat dis-
cernere probabiliter deinde per phi-
sicam concinetur naturaliter deinde per ethi-
cam concupiscet moraliter postea
per methaphisicam speculetur metaphisicaliter
postremo per divinam theologiam
celestem sciat vivat et doceat
spiritualiter hec ille Et etiam
est de quibusdam ut de ducatis
venerabilis Hugo de sancto Victore
libro suo tercio dormientes in
clericis sed forma sancti gregorii
hanc et exemplaris pastorum
ecclesiasticorum forma distribuens
venerabilis. Cedatur etiam in ser-
mone ad sacerdotes qui incipit
super muros iherusalem etc. sic inquit
Dignum est ut nos qui gregem dominicum
alendum et nutriendum suscepi- — *quod vita clericorum concordet cum nomine*
mus opere quam nomine potius
videamur quia ibi sacerdotale nomen
sentitur in nobis cognoscatur ut nomen
vite conveniat nomini et nomine
respondeat opus hec ille Appella-
ntur enim sacerdotes voce salua-
toris sal terre et lux mundi quia
vero Sed heu videmus etiam
quod dolendum est quam plures sunt
sacerdotes quorum lux obtenebratur
umbra viciorum et eorum sal
sapiencie infatuatur concupiscencia munda-
norum De quibus inquit doctor
dulcifluus Bernhardus in
sermone apologetico de eo quod
lux mundi obtenebrata est
quo sal terre infatuatum est quo
enim nobis illorum vita via vita
esse debet sed exemplum nobis
in suis actibus ordinant superbe
tanti facti sunt et ducibus ceteros Et
sit ut secundum eum Immo notoria
evidentissima Et insolencia
clericorum ubique terrarum turbatur et
molestatur ecclesia hec ille Cui
Concordat sanctus antistes
Ambrosius in suo pastorali

d Ecce inquit ad que probra
prolapsi sunt sacerdotes quibus
dictum est audite seculi vos
estis lux mundi vos estis sal terre
Si ergo lux est sacerdos ita
ut predicacionis sue rutilanti
eloquio consciencias latebras
illuminet cur ipse palpabilibus
tenebris tenetur astrictus et
subdit ulterius infectus sacerdos si
salis meruisti saporem cur infa
tuatus scandaloso vicio immundi
te porcorum pedibus conculcanda
prebuisti hec ille Ecce vene
randi domini hys verbis in promptu
patet vicia pastorum et sacer
dotum cur sit hodie despec
tio et eorum quasi vilipenda
correctio et iurisdictio dei
et secundum quod in eisdem continetur ut
refert dominus lamentatur per prophetam
d dispersae sunt oves mee scilicet
propter peccata pastorum Ergo non
est pastor exemplar vel
operum bonorum et facte sunt scilicet oves
in devoracionem omnium bestiarum
agri idest tirannorum et hereticorum
ut ignatur Ezech 34 capitulo Tu pre
sacerdos et pastor ordinaris de
exempla operum bonorum pascere
populum tuum ab Et ipsum de secundo
Dixi tibi quod pascere enim
sacerdotes et clericos maxime cura
tos et alios prelatos debent suum pascere
populum nutrimento scilicet doctrinis suc
currente [illegible] xpi salvatoris
exempla qui turbas [illegible] secun
dum non solum doctrinali pabulo [illegible]
[illegible] refecit corporali cibo et ali
mento ut patet Jo vi et al Insuper vij
scriptum in Canone de Collectis
Symonis et Jude Indignus
enim pastor lacte et lana ami
cietur si non vigilat vel custodia
gregis si non pascit oves indignus
est manducat et bibit Augustinus
ibidem assignans reddit res pau
perum non pauperibus dare rapinas par
legum crimine esse demonstratur

Sane patrimonia pauperum facul
tates sunt ecclesiarum et sacrilega
eis crudelitate subripitur quid
quid ministri et dispensatores non
utique domini seu possessores ultra
victum accipiunt et vestitum nec
enim ordinavit deus hys qui evan
gelio serviunt de proprio querere divi
cias seu ornatum Et subdit Sint
contenti [illegible] alimenta corpo
ris non gule irritamenta aut incitamenta
libidinis negligentes sicut quibus
teguntur non quibus ornantur cui
preter hec ille Optima hac sana
et catholica sanctorum doctoribus doc
trina quam modernis [illegible]
et dilatatum utinam [illegible] pastores
et pauperum despectores attenderent
cum scriptura dicente Qui obturat
aurem suam ad clamorem pauperum
et ipse clamabit et non exaudie
tur proverbiorum xxi de hoc clamo
re pauperum doctor mellifluus
ad Henricum Senonensem episcopum
sic inquit Clamant penuria pau
perum clamant nudi clamant fa
melici conqueruntur et dicunt dici
te pontifices et prelati in freno
quid facit aurum nunquid aurum a freno
non expellit frigus aut esuriem
et patet nobis fame et frigore
miserabiliter laborantibus [illegible]
substrahitur [illegible]
accedit vanitatibus hec ille hys
pastoribus dominus minatur horrende
per prophetam d Ego ipse super
pastores requiram gregem meum
de manu eorum et cessare
faciam ut ultra non pascant
gregem scilicet in fine vite quia ultra
hec temporalia non poterunt retinere
nec pascant semetipsos quia aliena
manus eorum recipient thezau
ros ut ignatur Eze xxxiv in
hoc horrenda ordinacione cle
ri venerande cum diligencia atten
de et de [illegible] ymo sit te
[illegible] pascere populum

Quod sacerdotes hoc [illegible] prospecti

di 3o

In quibus tuum. Que sunt verba eius. In quibus
pm scilicet verbis sic introductis triniter
tria videntur posita. Quorum primum
est pastoralis cure sollicitudo quam
probat verbum imperatiuum ad primum
pasce / pasce oues meas inquit
2m saluator ad petrum Joh ultimo
Secundum est subiugalis commissa mul
titudo quam dicit quod collectiuum tu
singulare plurium vel populum simulque sal
3m uus facilis ps xxvij Tercium est diuina
lis apparatus latitudo quam concludit
pronomine adiectiuo tuum gregem tuum. Re
gnum enim tuum inquit propheta re
gnum omnium seculorum ps cxliiij ubi
inquit sic inquit in glosa Cuius re
gni decorem predicabunt super pa
stores ecclesie non huius seculi regnum
predicantes dicunt quod et decorem huius
non magnitudinem decoris sed tamen quia
regnum tuum est regnum omnium seculo
rum quod nos perducere dignetur ihesus
xpus dei filius tuum regnum non
erit finis viuens et regnans deus
Sicientes thema huius sermonis 12us per omnia secula seculorum Amen.

In xpo ihesu fily dilecti. Cu
scriptum sit / audire eum arde
ntibus oportuit / et alibi ipse se
sape doctrinam / Joh xxv / Qu
d e / debeat vobis verbum et exorta
cionis a nobis suscipe obediencie
ardentes. Cra huius nobis exhor
tacionis principem missus officij in
cialis dum permittet modulo du
m exhauriet nostri pertagentes
Sicientes / hec in enim breuiloquia
pro introductionem sic ex ordinis prael
lacionem / sacerdotum vestrorum voluntate re
uoluentes inueni / Qui prima
uitaret et hinc non inueniet tempus
erat esurientes et sicientes ps
cvj ubi glosa et sic inquit Qui
erat sine cibo verbi dei et potu
p0 gracie prouisus igitur consecutiue ecclesiam
postea adduci tria consideracio
Primo sic ad culmen sacerdotum ordi
2o nis qui sunt ascendentes primum
sacrificium tempore si sicientes
Secundo sic polluti quam carnalium fama
sunt scientes et horum speciali
cura est si sicientes / Tercio sic 3o
Sunt in sorte clericorum assistere
presidentes que dulcedine super
morum sunt corde sicientes / His
missis duobus ultimis gratie
uitare breuissime dicemus de
primo / in quo dicimus Ad culmen Di p0
sacerdotum ordinum etc. Et claret
hec deducio in Extra de xxiiij q sacerdotes debent esse
scientes
Cum dilecto / ubi inter alia sic le
gitur examinatores de examinan
dis si sint bene litterati si instruc
ti in lege domini cum omnia dili
genter inuestigat hec canon
Et si non eminenter sufficit quod
sapiant competenter. Circa quos
in pastores eminenter satis sit de
siderandum. Et de renunciacione
nisi ad prelacionem. Et sicut doctor
sollicitus in capitulo etc. Sed quod dolenter
defensimus hodie in quibusdam cle
ris nec illa nec ista est reperibilis Contemptibilis et
studio negligentes
sed torpor et negligencia igitur racio
sua Ysidoro testante in de ecc
lastica disciplina loquente in hec
verba. Primum disciplinae
nouerca est negligencia / michi
quod erat mecha et simul quam stola
sacre onerati iugo negligencie.
Hec est negligencia. Et cons
cribitur et sumitur in Extra de
xxxiij prima nullus diebus in hec
verba nullus qui sacerdos uel epphum
prius ipse deseruiret ut nobilis si se vnde aud in
dedisse stolam sic inquiens / Ista solum in tee sequitur / A
hoc decipit quod ante tempus sapi
entes volunt videri et simulant
quod non sunt et quod sunt erubescunt
/ eo quod a sapiencia recedunt quod
non esse se sapientes sed putari cu
piunt Hec ille. Et contingit hec
pleraque ex verecundia procedens ex
stulticia / prout Seneca ad Lucil
lum scribit in hec verba / Quod
stultum quia non didicerunt. Ideo
non discere. Et sunt talis sicienti
bus similes ad fontem sacientes
ire volentes et preque manere
sicientes. Et tamen de primo

Debet studiosus sciam acquirere vole
ti inesse diligens sedulitas
ut p hugo vo suba allega
to sit inquirentez exercitio se
dulo studens attendit ut
labore ac sedulitate naturalis sese
extollat hec hugo Est enim
duplex homines sensus exterior
laboriose addoctrinam extendendo
exterior sz visus et auditus
Interior sz ingenium et intellectus
Exerceat igitur discipulus audi
tu in audiendo visu in legen
do ingenium investigando in
tellectum in meditando Vnde
ven vincentius de morte
regali li et ca supius
allegatus de quorum sedulo ex
ercitio sic meminit dicendum
in li de studio Ingenium longa
si sit rubigine lesum torpet
et est multum quia sunt ante
minus fertilibus assiduo si non
removetur aratro vix nisi
ad spinis gramine debet ager

Quid vero ad plerosque hinc est na
le ingenium et docile nolentes
se exercere ex fastidiosa et mol
licie lubrica Contra quos loquitur
doctor eximius moralis greg
li mora li vi ca in extrac
tus illud Job v Et bibent si
tientes divicias eius sic in hoc
hens sepe stultus est in in
liquorem fontem sz non bibit non
sol legendo contempnit sz et
in intelligere studendo prevaleat
sz ab omni doctrine studio fasti
diosus cessat hec greg Verbo
bus sciam pz quia tales torpentes
sine fructu sunt sacientes

Et tum de scdo Debet stu
diosus sciam acquirere volenti inesse
mentalis sinceritas vere inten
tionis pauci discerunt sunt
diligenti curiam et curiam
tue attendenda via mellifluis
doctoris ber in sermone xxxvi su
per cantica sic cum summa discrecione
loquitur sunt qui scire volunt eo
fine tamen ut sciant et est turpis
curiositas Alii ut ipsi sciantur
quos irrident satirici dicens Scire
tuum nichil est nisi scire tuum alter sciat
et est turpis vanitas Alii quorum
ut sciam vendant pecuniam vel ho
noribus et est turpis questus Alii
vero discunt ut edificent et est cari
tas Alii ut edificentur et est su
ma prudencia hec bern hoc omni
duo ultima que sunt salutifera
deficit et honesta sibi deberet
viri etiam a fine et intencionem
prestitue maxime ne inanem glo
riam studeat curiositati et va
nitati Sz quia hodie pauci sunt
scolares qui hunc triplicem modum
amplectitur paucissimi inveni
untur vel saltem huiusmodi testante
beato quos supra sic inquiente Scho
lares non dicunt ne sciunt aut noscunt
modum in discendo Ideo multos
inveniunt studentes paucos vero
sapientes et scientes hec hu
go Et proptera tales hodie pas
sim inveniuntur in dei ecclesia qui
licet minime sciunt et intelligant
doctoris tamen officium imprudenter
sibi usurpant Contra quos
scribit satis Jeronimus ad ru
sticum monachum Et tum sunt verba iuxta
levi qui Sit clericus vbi sit le
gimus discas quod pt docere et
racionabile hostiam offeras deo
ne sis miles ante tyro ne
prius magister sis ante discipulus
Vos igitur filii mei ut digne ordini
suscepto et suscipiendo ordini
eius viveatis instruere studeatis
et consciencia opera dare et sic lau
dabiliter conversando hic in via et
tandem possitis in patria potare
torrente voluptatis et eternalis
felicitatis qui nobis et nobis cum
regnat qui per infinita secula vivit
et regnat Amen

Vobis oportebat primum
loqui Sic paulus et
barnabas ewangelice
doctrine prevenies contra

pfidos cum et incredulos inue
xerunt iudeos ut impetratis missa
lis officij lectione legit in loco
exple recitatur Aug vo xiij c de
dignitate Honorabiles patres et
fratres in xpo Cum magno illo
metha duarum causarum pstru
ctionem platorum in sua Thimei
principibus nos edocente inuenimus
Quarum inus est et religio omnibus
qui de maximis aut de minimis
rebus rebus sit aliquid ac
tum ad auxilium diuinitatis prem
Hinc est ut pro cuius cultaci
expeditione auxilium diuinum celeri
impetrare valeamus nobis cum
summa deuocione exclamantes
Ulrici neap verba venerabilis Anselmi sup Can
tica cap x Sit virgine exorans
gloriosa mente cum deuota O glo
riosa virgo peccatorum ad peccatores
quia vir pollutus labijs ego sum de
dei verbo tuo filio loqui calculo
que de altari tuleat turpia pur
get mea labia tua prece Hec
audientes illud poeta nobis
virgo tua prece detur gratia dya
Supplicantes et orantes reue
rend et mente pya dicentes Aue
maria / Vobis oportebat primum
loqui / Loco et ca quibus sup
cum in xpo ihesu domini et filij
sicut primum vobis est loqui Cardi
nalis vernia prudentiae in Sexto
xxxviij d Cuius dicit primum
nos audire ardenter et obedire
et doctrinam a nobis fit suscipere re
uerenter Ibidem d xxv Audite vo
bis igitur oportebat primum ante
sacrorum ordinum susceptionem lo
qui tria videlicet vobis et quibus
cumque alijs in sacris ordinibus
constituendis seu constitutis omnino
de necia Puerorum primum est ut p°
a puerili insufficientia sit ex
vncta que sacri ordinibus di
gnitatem in quo consurgit conue
niente excitato Secundum est ut equali 2°

ciberi sit pati quod etiam sta
tus congruitatem in quo consi
sti regularitate vite dicto Tertium
est ut vili resistencia sitis
animati prefecturam puritate 3°
in quo psistit catholice fidei p
tecto Dicimus ergo primus vobis d. p°
oportebat primum loqui ut a pu
erili insufficientia cum puerorum qui
dem vta sagax audiat quidem
Quam dignitatem sacerdocij et pignus
etiam sic exercendum comiserunt non
possumus nisi primo mentes puerorum
ignarorum et inhabilium cessare
et annullare Quam sit suadetur
Quia puerorum primo est
vinnosa sacerdocij et eatenus de
iecto Igitur eorum reiecto erit
sacerdocij et eatenus erecto et gra
tiosa ab opposito ante sepelici
Erit hinc primum mebri deducto
et prima per aplum 1° Thimo 3° vbi
prohibet neophitum in fide vel opi
nionem ad sacerdocium promoueri qua
les maxime sunt pueri etate
vel impubertate Nam puer centum
annorum maledictus Ysaie lxv
Et est ro quia vbi habetur Adole
scencia qua sequitur passiones
vinculorum et quia inexperienciam
a sacerdocio et animarum regimine
arcentur Eo quod ipsum regimen
animarum sit ars artium ut dedu
citur Gregorius in lib° 1° sui pa
storalis lib° 1° Porro cum hinc
pueri non sint sufficienter in ealibus vtiles
auditores ymo nullomodo Ex
quibus colligitur quanto imprudenter
psumptuose ac ambiciose quidam
prelatorum religiosi mittunt suos fratres
adhuc pueros moribus et scia
ad sacros ordines promoueri non
attendentes ut forsan non sciencies
sup hijs canonica et iura disponit
tam prohibitorum vnde Item pueri
dictis sed Gregorius sic legimus
Pueri ad sacros ordines pro
moueri non attendentes nullatenus
admittentur ne tanto periculosius
cadat quanto citius ad altiora co

scandere festinat hec Canon
Dicte igitur tu ipsis qui tempore pri
tatoribus dicitur illud ad Hebre
os v° Cum deberetis magistri esse propter tempus
rursum indigetis ut doceamini
que sint elementa exordii sermonum
dei Claret igitur quod puerilis
etas rudis sit ad discendum
et continuax ad parendum pigra
ad bonum agendum prona ad male fa
ciendum potius sit disciplinanda
quam ad sacros ordines promoue
da ymmo qui cito promouentur
ad ecclesiasticas dignitates red
duntur ut plurimum proterui et mor
tigibiles hunc signans loquitur
Orator maximus Quintilian
lib suo i° de oratoria arte insti
tucionum sic inquiens Etas hominis
tunc maxime vitanda est ad sim
ulacionis nescia est ac prepe
tibus facilime cedit fecit
omnibus dicuntur quod quia corrigas
quam ad peccandum duauit hec ille
Reuocemus igitur prouisi tam secula
res clerici quam religiosi qui depost
et deputati ad sacros ordines pro
mouendos recipere quecumque vel ad
nec admittere volumus nisi de ipsorum
legittima etate hoc iura prefixa
clara habeant documenta hoc est
ut subdiaconus promouendus fit
sit in decimo octauo suo anno
dyaconus in vigesimo presbiter
in vigesimo quinto in clementinis
de etate et qualitate et ordine
preficiendorum generalem vbi glosa
super anno dicit Si puer ordinatur
suspenditur ordinans et ordina
tus ab execucione ipsius ordinis
usque ad etatem legittimam Et
sedit glosa non puto enim circa
etatem habet dispensare posse Et
siquidem seculares et religiosi at
tendent prouabilibus et indignis
promouendis adeo non instaret
Et tantum de primo dixi Se
cundo quod nobis oportebat primo
loqui ut in themate obediens sitis pa
tri quod etiam statui cognitione
in qua consistit ewangelice

perfectionis Est enim obediencia
preciosum cuilibet catholico necessaria
quando sine ipsa nemo salvabitur
in militanti ecclesia teste Augustino teste
et assumitur in xiii viii quam 1 obediencia
vbi sic legimus Sola est que fidei
meritum possidet obediencia sine
qua quisque infidelis conuincitur
et si fidelis esse videatur Ex
quibus sequitur contrarie tria quod sub
inobediens ecclesie contumaciter
iurisdiccionem negaret est infidelis
et hereticus Secundo quod inobe
diens ecclesie non saluabitur catho
lica fide Tercio Si omnis que
sita non credens decreta pa
trum sanctorum rebellis et inobe
diens mandatis prelatorum est
in statu dampnandorum Con
cordat scriptura ad Romanos
xiii vbi sic inquit ad propositum
apostolus Omnis anima potestatibus
sublimioribus subdita sit qui
enim resistit potestati ordinacioni dei or
dinacioni resistit Qui autem re
sistunt sibi dampnacionem acqui
runt Bernardi enim sermo Canoni
nis sanctorum patrum et iuste in
stituta principum ut clerus de
ducit doctor Ug° nazazen
in quadam sermone habito coram
imperatore sic ad propositum sic lo
quens Subiecti deo sumus deo
et inuicem nobis ac potestatibus ter
renis Deo inquit per omnia
nobis inuicem per caritatem prin
cipibus per disciplinam et quie
tem Et concordat Vigilius
in decretis lib° iiii° sic metri
ficans Est legum summa fides
suprema voluntas Commendat
fidei quod iubet parere necesse
Si exponit Augustinus presidibus di
cens Obediendum est sanctis et
iustis maxime in potestatibus mortalibus
existentibus Hinc prefide ac
ac salude et stolide dudi no
me hec principis apostolorum verba ad
uertite dicentis Subditi estote
in omni timore dominis secundum

di 2o

no tm bonis et modestis sed
et discolis j° petri ij° et cetera migr
in c. d. xl adducens illud
apli ad Romanos xiij non
est ptas nisi a deo sic inquit
ergo non ptate boni tm sed et
mali oportet intelligi unde
dulcifluus doctor Bn super
cantica simone 6 v° nec longe
ante finem simonis hec al
ludens et enumerans heresim
pestiferam sic inquit heresis ia
rite quoniam etiam non cog°
scit non est mirum si ecclie or
dinibus detrahunt si instituta
non recipiunt si sacramenta con
temnunt si mandatis non obedi
unt peiores sunt inquit hereticis
aplicitis archiepi epi sacerdo
tes ac peiores nec dandis nec
recipiendis ydonei sacramentis
Nonne duo hec conuenuit epi
scopus est petrus et est ymo
conueniunt epus erat cayphas
quinimus petrus qui in diem mortis
sinam dictauit et post aplus erat
iudas et scz carissimus et sce
leratissimus electus in ordine an
tu de illius aplatu dubitas
quem elegit dns Nonne ego e
legi vos duodecim et unus ex
vobis dyabolus est Judas erat
aplum electum extitisse dyabolum
et negas eum epm esse qui petrus
est Supra cathedram moysi se
debat scribe et pharisei et qui
non obedierunt eis tamquam epis
inobediencie rei fuerunt Et subdit
Bernardus inferme peccatores super
cathedram moysi sed eos quoque
nichilominus premonet qui dixit
qui vos audit me audit qui vos sp
ernit me spernit hec Bn Ex qui
bus claret luce lucidius quod ec
clesiastica iurisdictio non consistit
in vite sctite sed in suscepti seu
commissi autem grad si certe
obediendum esset bonis platis
jurisdictio ecclie nichil haberet

titudinis cum nemo sciat an
amore dei vel odio dignus sit
Ecclesiastes ix et tantum de secundo
Diximus tertio principaliter quo pro
bus oportebat primo loco ut
in psla resistentia sit animati di 3°
ppt hereticam pravitatem in qua
consistit catholice fidei perturbatio
hunc princeps aplorum exhortans
corporum ecclie platorum ne ipsius
ecclie navicula suprema negli
gencia turbaretur et quassaretur
Et sic inquit Sobrii estote et
vigilate quia adversarius vester dya
bolus tamquam leo rugiens circuit querens
quem devoret cui resistite fortes
in fide j° petri v Signanter enim
persuadet ipse princeps aplorum re
sistere in fide Statuit enim spiritu sancto
apm docente quod nisi in fide me
dei hostes et inimicos vin
cere non valemus Certa hec est
victoria que vincit mundi dogmata 20 vi°
fides nostra j° Joh Et insuriter
in Exim x v q viij Sacrati
bus fides vera vincit mundi
dogma vz hereticorum inimicorum
Sic enim ab iniciis ecclie regni
vel sed catholica et Aplia vicerunt
regna tyrannorum vz hereticorum opera
ti sunt iusticiam ipsos hereticos ex
tirpando adepti sunt repromissio
nes premia scz eterna repor
tando ad hebre xj fidem igitur
nobis per xpm eximiam et etiam
traditam impugnantibus resisti
te fortes in fide hec enim doctor
Hec enim doctor Jeronimus b.
Jeronimus siquidem docet sic
logica in thesia in libro de
expositionem catholice fidei loquens
in hec verba Resecande sunt car
nes putride a corpore ne totum
corpus pereat vel putridum
sit scabiosa ovis repellenda
repellenda e caulis ne tota
domus ardeat ardens una
scintilla grex peat prius ergo
eius removenda est a domo

ne tota domus ardeat ardens
vna scintilla in allexandria
fuit sed quia non statim oppressa
est pene totum orbem flamma
eius depopulata est Consilia
tur in decr. xxiiij q iij Reses
secande carnes Hec attendisse
spiritualis et temporalis gladii
portitores scivissent revera
quod in hac materia nulli obediu
to beatus fuisset parendum nec
obtemperandum ymo contra
omnes hereticos et eorum fauto
res viriliter fieri potest est in
surgendum teste beato devoto
doctore Bernhardo sermone quo
supra loquens in hec verba
non est dico vobis cum hereticis
negligenter agendum paulatim
enim proficiunt ad impietatem
et sermo eorum ut cancer serpit
hec ille Amen ut aspidibus heti
cis solerti cauteque valentes a ma
fide resistere studeatis adiutorio
dei et instinctu spiritus sancti vobis
oportet primum locum Tercie
fuerunt verba thematis mihi be
nignius a spiritibus l. ab initio pro
sita In quibus sicut verbis et si
non omnino formaliter taliter tamen
quasi materialiter introducuntur in
de te spirituale annotanda est
primum est sacerdotalis solerna
tio [illegible] probat misteriorum revela
tio cum primitur vobis Sicut
enim datum est nosse misterium
regni dei Mathei xiij et luce
viij Secundum est humane saluatoris
Christi probat dominice passionis ma
nifestatio cum subiungitur oportet
Luce xxiiij oportebat enim Christum super p
nobis pati et sic intrare in gloriam
Luce xxiiij Tercium est apostolorum
actualis refectio quod probat eorum ea
rationacio cum annectitur primum
primum ergo sermone seu collacio
ne de omnibus que cepit Jhesus
facere et docere Actuum primo Quartum
est diversorum operum pacificacio quod
probat apostolica testificacio cum

concludit sic loquens Actuum in Obmis
missis duobus primis et ultimo
ut vos non afficiamus tedio loqui
mur brevissime de 3o in quo di
ximus quod notatur sancte scripture
referacio quod probat ewangelicalis
conclusio tu ut primi primum
primum igitur querite querite regnum
dei et iustitiam eius Mathei vj In
quo auctoritatis serie videtur
salutifera nostre saluti allicien
da Quorum primum est salutis in
uestigacio quia primum querite Que
rite bonum et non malum ut vivatis
et erit dominus exercituum nobiscum
Amos v Bonum et non malum quia
que sursum sunt querite non que
super terram ad Colossenses iijo Secundum
est delitiosa donacio quia regnum
dei profecto venit ad nos regnum
dei Luce xj et ibidem capitulo xx Ecce
est regnum dei Tercium est iudi
corum iustificacio quia iustitiam eius
diligite igitur iustitiam qui iudicatis
terram sapiencie primo Iusticiam dilige
est iusticie amor quia iusticia est
Quarta iusticia est rectitudo
voluntatis propter se servata ut dicit
ait Anshelmus in libro de arbitrio
capitulo ijo et iste demum iusticia et iud
lex in presenti [illegible]
rea Iusticia namque Tullius Regu
et equi noticiam profitemus equum
ab iniquo separantes liticum ab illi
cito discernentes Quod nobis et
vobis concedat celorum rex
qui ceptra tenens [illegible]
regnas deus per infinita seculorum
secula amen

Collacio cuiusdam dei Anno domini
mo cccco xxij Ambasiensis epi
scopi Dabo pacem Dicit rex pacificus 19
Dabo pacem Dicit rex pacificus
fratribus suis promittens patrum
filijs suorum mandatorum
executoribus prout in presentibus missa
libus officij lectionum vj scilicet mater
legitur eciam transsumptive scribitur
Leuitici xxvj capitulo originaliter
Reverendi domini ac Reverendi
patres pulcri debent esse pedes

et assertiones annunciatis et predicantis pacem ysaye xij. Sed quia sic dicatur ibidem capitulo vi° vir pollutus labiis et ego sum michi quo aditum confitens assumo verba regalis Allexandri neque super cantica liber iiij capitulo x dicentis O formosa virgo fateor tibi ysaia Quia vir pollutus labiis ego sed in medio filio mundo loqui pro forte sto ut immundus Sed volet ad me vnus de seraphim et calculum quem de altari tulerit forpice purget mea labia tua prece Hec ille petens ad poetam dummodo nobis impetretur prece detur gracia diuina Addicentes ad deuocionem pya et mente serena Aue maria gracia plena / Dabo pacem Sicut dicitur ut prius reuendi Zel. Glosa originalis super illud ad Romanos v° Justificati ergo pacem habeamus ille pacem habet ad deum Qui aduersus mandata eius contraria voluntate non litigat qui sequitur iussa domini et ad preceptum suum flectit arbitrium Hec gloza Sequitur ergo a contrario sensu quod ille qui contra ipsius mandata peruersa litigat et pertinacie qui iussa dei contempnit eius iudicia spernit ac eius iusticie aduersatur pacem non habebit Teste beato Augustino per tritum illud psalmi 84 Justicia et pax osculate sunt vbi sic inquit dilecte amice sunt pax et iusticia tu forte vnam vis et alteram non facis

Nemo est inquit qui non velit pacem sed non omnes volunt operari iusticiam Interroga omnes homines vis pacem vno ore respondet tibi genus humanum opto cupio volo amo Ama inquit et iusticiam quia due amice sunt pax et iusticia Et subdit post pauca dicens Inquit amice mee ad illud non accedo vis ergo venire ad pacem fac iusticiam Vnde franciscus Petrarcha libro j° de remedijs vtriusque fortune capitulo vj° ubi gaudio mundano

gloriatis et dicenti Spero pacem respondet racio Quid tam diu speras quod mox assequi in tua situm est manu Multi inquit sunt qui pacem non inueniant si bona fide velle ceperint Sed pacem petentes fregerunt pacis paci obstant Et subdit Retinet vobiscum habitant pacis hostes auaricia ira superbia inuidia hos eicite in exilium pellite et pax eterna erit hec ille

4or hostes pacis auaricia ira superbia inuidia

Obmissis ceteris thematis principalis ductum loquar de tribus pacis inimicis in auctoritate premissa premissis quibus stantibus pax non est ipsis pulsis pax non deerit dicente domino ex themate supposito / Dabo pacem

di p° / sed de auaricia

Dico igitur primo / quod primus hostis pacis est Auaricia cupida et maliciosa / Secundus inuidia liuida et amarosa / Tercius superbia tumida et ambiciosa Hys tribus hostibus in dei ecclesia regnantibus pax non erit de seruientibus firma / nec pacis auctor dabit pacem / quia non est pax impijs dicit dominus ysaie xlviij Dico igitur primo quod hostis pacis persistens ecclesie est auaricia cupida et maliciosa que ut dicit Crisostomus 93 Dicendum est principium litis que qua sepe ymmo dicamus quottidie odia iudei etiam habundantes beneficiati pauperibus clericis eorum beneficia auferunt cum fingit vni Sermonis enim pro quottidiana experiencia quod auaricia iudei etiam habundantes beneficiati pauperibus clericis eorum beneficia auferunt quod possunt ad instar illius diuitis centum oues habentis qui pauperi nisi vna habenti ouiculam abstulit ut per enigmatice habetur ij Regum xij de quorum tali habet inquit Tullius in paradoxis sto vero nullus inquit ad hunc auarorum inuentus est cui quod

h(ab)ret satis esset. Sic heu os
pastores in via sua declina
vit vnusquisque ad avariciam
suam a summo usque ad noviſ
ſimum Ysaie lvi. De hac avari
cia eliciorum lamentabiliter inquit
doctor mellifluus Bernhardus ſermo
ne x super Cantica in hec ver
ba: Sunt hodie qui pastores esse
esse debent, facti sunt efficti
ondit de hiis dico qui animas
rege susceperunt. Ego enim sine
mirabili gemitu dicendum non
est. Christi obprobria sputa flagel
la clavos lanceam crucem et
mortem hec omnia in fornace
avaricie conflant et profligant
maturissimam turpis questus
et precium universitatis suis mar
supiis includere festinant. Hec
tamen sola cum illa sacerdotes dif
ferentes ... illorum hominum emo
lumentum denariorum ... compe
savit isti vocatori in glumine
lucrorum infinitas exigant pe
cunias. Hec ille. Hec enim insa
ciabilis avaricia pacem aufert
a dei ecclesia. Huic summo deside
rio doctor memoratus ecclesie pri
maciem optans pacem inquit
in epistola ad Eugenium papam:
Quis michi inquit det antequam
moriar videre ecclesiam dei sicut
in diebus antiquis cum apostoli
laxabant retia sua in capturam
non auri et argenti sed animarum.
Hec ille quasi dicat: Tunc super
habundabat caritas et erat tem
pus bonorum raritas et proinde
pax et tranquillitas. Nunc vero
in ecclesia dei est in abusu spe
cialiter superfluitas regnat que avari
cia et tenacitas. Ideo non est pax
sed lis et discordia non propter doletis
sed propter pascua. Hugo ... Et quia
propter avariciam sacerdotum odia
insurgunt ut in Canone ... xcviii
Dyaconi ... expulsa fuit
pax in dei ecclesia ... Longa
remota est pax desideratissima
dicitur dominus ... thema ... posito p
... voce dicto ... de
primo

Sermo Synodalis ... Anno
domini m° cccc° xix° in die pasche.

Thema. Surrexit

Verbum propositum thematis in
loco posito in sacre scripture
serie variis reperitur capitulo
et est in evangelio hodierno scriptum
tenore plano originaliter Marci xvi
ultimo exaratum. Sanctissimi
... doctor ille mellifluus devotissimus
sanctus Gregorius pontifex summus super
Ezechielem parte ii omelia vi sic inquit
Quanto sanctior est vita docentis
tanto fit subtilior sensus audientis
et semetipsum audiens de spiritu
... predicatoris vita in magna re
surgit altitudinem, prendit ...
ubique a ... per illustrat luce
claret lucidius. In predicationis
officium laudabiliter volens admi
nistrare necesse est in ipso tria concurrere.
Primo ut ab omnibus inquinamentis
sua surrexit integraliter. Secundo ut
suis auditoribus prius studeat
exemplariter ut sit ... ut omnibus
predicationibus assumat obedienter
et regulariter sit concordancia primum
occurrit in themate dictio i
divisa cum Surrexit. Surre
xit enim ... ipsa quasi ignis
et verbum eius quasi facula
ardebat. Ecclesiastici xlviii. Et con
sonat ... ad hoc
verbis sancti Gregorii sic alludens
... in infirmitate confu
sionum iacentibus ... non debet
... predicationis sed ... in
bono opere surgimus. Ezechielis ...
... ammonitionibus verba suscepit
ut surget. Surgens autem propheta
... audiunt ut predicaret surrex
... Secundo occurrit sillaba in the
mate e medio excisa quia rex
... iudicabit enim nos rex noster et pla
... et egredietur ... exemplar
... forma ante nos. Regum viii
... enim presbiteri sacerdotes et pla
... sunt reges se et alios in virtutibus
regentes ... Duo sunt tales
si quis foret predicator et plus

recreari sciare possit dicens Tu se
dem quasi rex circumstante exercitu
sed eciam ceteris tamen merencium con
solator Job xxix c Ex tanto oc
tit nunc thematis sillaba ultima
finaliter posita quia ut ad exem
plandum predicacionis officium
vadit, dicitur enim predicatori vide
licet sermone prophetico Ad omnia
que mittam te ibis et quecumque
mandavero tibi loqueris Jere i°
Unde si desit qui ex congruo suo
officio predicabit necesse est aliud ab
omnibus predicacionis libenti animo
suscipere Verba sunt in forma sancti
Gregorii in registro transsumpta in
Capitulo viii q i in scripturis Heu sed
preciosissimi domini ac magistri mei
venerandi licet nodum anchorum
surrexi integraliter nodum sedimus
rexi exemplariter nodum predicacionis
omnes assumpsi regulariter Quid tamen
quid faciam Luce xv Surgam et
ibo ad patrem meum et dicam illi
pater peccavi in celum et coram
te, iam non sum dignus vocari
filius tuus, fac me sicut unum de
mercenariis tuis Luce xv Ipse
enim pater misericordiarum et deus
tocius consolacionis ad Corinthios
i° cuius michi reddere valebit sua ex su
perhabundanti misericordia Stolam
primam inviolate conversacionis Secundum
primum anulum disponsate placacionis,
et hoc convenit secundum Calciamenta
eciam predicacionis et hec cum tantum
Que ut eciam impetrare valeam
admirem misericordie domine quem gre
rerarum sic de promerens suspi
riose cristice prophetice te signavit
orta stella non erratica iacob prosul
gura de stirpe davidica surgens ut
aurora Te vox anglica commen
dat virgo decora quam replicantes
in hac oracione affectu pia dicamus
Ave maria Surrexit loco et
tercio quibus supra dominum preciosis
simum Terminum propositi thematis

in loco posita premittitur ut
fungimur in duobus huius communi
si proprie speculacionis munitate
perlustrata fuerint tocius nostre
salutis compendium invenimus quam
triplici complexi ministerium
Quorum primum est penalis angu pm
stia nostri salvatoris crucem pa
tientis que fuit dolorosa, quia
Sur, Secundum est triumphalis 2m
gloria nostri redemptoris inferos de
struentis, que fuit victoriosa, quia
rex, Tercium est liberalis gracia 3m
patrum consolacionis ad inferos
descendentis que fuit solacio
sa, quia et Quartum est finalis 4m
victoria christi triumphantis a
mortuis resurgentis que fuit
gloriosa Quia surrexit Dicitur di ps
primo Terminum nostrum propositum
thematis in loco positum si pro
funde speculacionis vivacitate
perlustrati fuerint tocius nostre
salutis invenimus compendium quam
triplici complexi ministerium
Quorum primum est penalis an
gustia quia Sur, Sur dictio
est hebraica et interpretatur amari
tudo et angustia illa videlicet de
qua dicit propheta de christo de angu
stia et iudicio sublatus est Ysaie
liii ubi dicit interlinearis de an
gustia scilicet passionis et iniusto
iudicio sublatus est in resurrec
cione de hac angustia doloro
sa ac maliuola sic psallit propheta
repleta est malis anima mea
psalmo lxxxvii ubi gloza ex dictis
sancti Augustini sic inquit non
viciis sed doloribus quibus anima
carni compatitur non enim dolor cor
poris potest esse sine anima, dolere
enim non dolente corpore potest non
egritudinis prescius sed humanis malis
et doloribus anima christi repleta
fuit hec gloza Quod si non anima
christi impassibilis fuerit scilicet immediate

post separacionem a corpore vel post resurreccionem videtur magister dubitare li° iii d xviii c° i° probabilius tamen videtur quod statim facta sit impassibilis quando a carne separata est quia passibilitatem non habuit nisi ex carne hui carni unita xpi anima passionis tempore pro nobis repleta fuit angustia et anxietate Quia vere languores nostros ipse portavit Ysaie liii Et iterum ipse peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iustitie vivamus i Petri ii° Que verba magister adducens in 3° d xix c° iii sic inquit peccata quoque nostra quasi penam peccatorum nostrorum xpus portavit quia per ipsius penam et angustiam quam in carne tulit nostra pena relaxatur hec magister Sed diceret aliquis nonne alius fuit modus nostre salvacionis convenientis aut possibilis Ad hoc respondet magister in glosa super illud psalmi xxi Et non dabis ad insipienciam michi d Quia nullus convenientior modus fuisset nostre redempcionis reparacionis ex parte hominis quam quod homo qui per superbiam ceciderat de suo descenderat ex post ad humilitatem rediret hec glosa Quantum tamen ex parte dei fuit alius modus possibilis nostre salvacionis quia eius potencia limitata non est quia si deus elegisset convenientissimum fuisset non tamen habuisset resurreccionem redempcionis quia includit satisfaccionem sed liberacionis tantum quia liberacio non fuisset facta per solucionem precii verba sunt viii lib d iii versus super decre de summa de ere de summa trinitate et fide katholica Confirmus tradimus de celebritate Domine passionis q iii Et huic appositum mellifluus doctor Bernardus simone xi super Canticum dicens

ad quesitum in hec verba Nemo digne penset quante humilitatis fuit quante mansuetudinis et dignacionis dominum maiestatis carnem indui et mulctari morte et turpitudine crucis Sed dicet aliquis non valet opus suum creator reparare absque illa difficultate Valuit sed maluit ad iniuria sui hec Bernardus Ex quibus omnibus luce claret clarius Quod si terminum nostrum propositum thematis in loco posito nostre speculacionis profunde perspicacitate perlustravimus invenimus totaliter nostre salutis compendium quadruplicis complexi per misterium Quorum primum est penalis angustia nostri salvatoris crucem pacientis que fuit dolorosa quia dur et tantum de primo diximus Secundo principaliter Quod si terminum nostrum propositum thematis in loco di 2a
posito iiii Quorum secundum est triumphalis gloria nostri redemptoris necem destruentis que fuit victoriosa quia rex Dicit enim psallit propheta xpi in persona Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon etc Ubi secundum Augustinum per montem syon intelligitur ecclesia generalis Sed quis est iste rex glorie Dominus fortis et potens in prelio psalmo xxiii ubi glosa sic inquit Interrogat hic propheta non propter suam ignoranciam sed ad commendandum unde orto presidium Et post Quis est iste rex glorie qui intraturus est ad corda Tunc describens eum per virtutes quasi proprio nomine d Ipse est dominus absolute omnium fortis rebus agendis Et tamen gladiis eum premunitis et potens et si privatum eum tradidistis Dominus est potens in prelio ubi cum dyabolo pugnavit et contra iudeos quos vicit quia rex hec glosa Rex dicitur virginea carne di 3a
tamen dyademate in nazareth coronatus in bethleem iis purpura vestitus sed pannis vestitus demum post curriculum sui incolatus

17

celum introivisset ac corona spinea
coronatus proprio sanguine purpura
tus In sua vero gloriosa resurrectione
ut hodie gloria et honore ibi
ut celestis milicie Imperator et rex
regum tria corona coronatus Ipse
enim est ille de quo scriptum est quod in
vestimento eius et femore habet
scriptum Rex regum et dominus domi
nancium Apocalipsis xix Et ita pipi
nte gi... regale sceptrum fuit
regnum eius consumatum Ad he
bre 2o De quo sit sceptro re
gali loquitur doctor dulcifluus
Bernardus prefatus illud capitulum xxvi et
circa xvi Si rex iste est de scre
dat de cruce primpens in hec va
... consequenter habet Immo
di 2o
si rex iste est de cruce non descendat
ne ceptrum suum deserat hec Bernardus
Et sic visitetur de Christo rege nostro
illud in regum xxii Rex israel i. Christus
stabat in curru suo i. in cruce contra
sirios i. dyabolum et eius satelli
tes quorum hodie regnum destruxit
et sua gloriosa resurrexione electos
beatificavit quos dyabolus seduxit
ut deduceret inter deos sed Augustinus li
bro de xix de po loquitur in hec
verba Venit redemptor et victus
est deceptor et quid fecit redemp
tor captivatori nostro tetendit ei mu
scipulam crucem suam posuit ei ibi
escam sanguinem suum Ille autem sola
cet dyabolus sanguinem fudit non
debitorum per quod recessit a debito
ribus Ille quippe scilicet Christus sangui
nem suum fudit ut nostra peccata deleret
hec ille Ex quibus patet secundum quod
diximus quod notetur in termino the
matis in loco posicionum triumpha
lis gloria nostri redemptoris necem
di 3o
destruentis etc Circa rex Et
tantum de secundo Diximus tercio
si tamen positum thematis in loco
posita profunde speculacionis vir
tute perscrutanti suum toti nostre

salutis compendium etc Quorum
tercium est liberalis gracia etc Quia
it i descendit secundum illud ad ephesios
iiiio Descendit primo ad infe
riores partes ubi dicit glossa scilicet
anima ad inferos descendit
Dicit enim psalmista propheta Christi in per
sona Non derelinques animam
meam in inferno psalmo xv Que
verba pertractans magister doctus sanctus
Augustinus super Johannem libro iiiio de xxii libro
sit inquit Cuius non est delictum
in inferno Christus Christus sed in sola
anima Cuius iacuit in sepulcro
Christus sed in sola carne et sub
dit anima igitur ad infernum de
scendit Caro in sepulcro iacuit
Sapientia ad utramque permansit et con
cludit magister in fine capitulum Con
fitemur igitur Christum pependisse in
ligno iacuisse in sepulcro sed
i. carne fuisse in inferno sed
sola anima hec magister Sed ad ab
solute dicatur descendit ad infe
ros possit quis hesitare an
ad singula inferna videlicet dampna
torum purgandorum limbum cor
ginali puerorum defunctorum et
limbum Abrahe ad limbum clare
Christus descendit huic questioni re
spondet doctor Sanctus Thomas in 3 parte 3 ar
ti dicens Christus vestitum ad quos
descendit infernum aliter tamen
et aliter Nam in inferno dampna
torum habuit habuit effectum quod descen
dens ad hos de sua incredulitate
et malicia confutavit Illis vero
qui detinebantur in purgatorio spem
glorie consequende dedit sanctis autem
patribus qui pro solo peccato originali
... detinebantur
in inferno lumen glorie infudit
Et per anima vero Christi ... sen
ciam solum ad locum inferni in quo
iusti detinebantur descendit quos
beatificavit et secum eduxit secundum illud
Zacharie ix Tu quoque in sanguine

testamenti tui eduxisti vinctos
de lacu Et Conardat Apl'us
ad Coloss 2° vbi legit' de
xpo q expolians principatus
et potestates sc3 infernales secundum
glosam cuiusmodi vsurat et zaub
et cetero s ursos traduxit
eos .i. longe abstr' regno tene
brarum ad celum duxit ut dicit
glosa ibid Sz an illos de pur
gatorio liberauit et eduxerit
doctores sunt contrarii et ad
uersi dicit enim doctor sanctus Tho
mas 3a 3m ar' de resurrectione sine
dubio Q3 licet non inueniat'
determinatum expresse dici tamen
possit q illi qui erat in purga
torio no fuerunt liberati nisi di
cat' q in vita sua hoc meruerunt
ut per passionem liberarent'
vl q ex speciali gratia propter presentiam
saluatoris fuissent liberati Et
ille hec pro vltima disiunctiua
doctores sancti premisse vz q ex spe
ciali gratia propter presentiam saluatoris
in purgatorio tunc existentes
fuerunt e de mente plurimorum
doctorum modernorum licet de paruis
in originali decedentibus contrar
dicunt dicunt illos liberatos non
fuisse Quia nullomodo fuerunt
conuicti passionem xpo per fidem
sine qua nullus saluabit' quia
neque fidem propriam habuerunt cum
no habuerunt vsum liberi arbi
trii neque per fidem parentum sicut per
aliquod fidei sacramentum fuit e
peto originali mundati et per quos
p descensum xpo ad inferos non
fuerunt liberati Et tantum de ter
tio dixi quia si tamen in tem
positum R Diximus quarto et
vltimo Q3 si tamen iterum positum
thematis in textu positum per fide
speculacionis veracitate conten
tam sumus totus iste salutis
compendium R Fuorz vltim
e finalis victoria et triumphus

di 9to

R Quia surrexit Et sic expositur
per allegoriam de xpo illud Cant
.m° Surrexit antequam cognosceret
se homines mutuo hoc est in dilu
culo hec est sententia doctoris sancti parte
3 q lm ar° in solutione tertii ar
gumenti sic dicentis xpus surre
xit ita diluculo illucescente iam
die ad designandum q per suam re
surrectionem nos ad lucem glorie
inducebat Et post dies causa
ex presentia solis quia sol incipie
bat aerem illustrare vnde et vl
timo dicatur Et mulieres venerunt
ad monumentum orto iam sole q in
no est contrarium ei quod dicit' Jo xx
venerunt ad monumentum cum adhuc
tenebre essent ut dicat beatus
Aug9 de consensu Ewangelistarum die
die surgente relique tenebrarum
tanto magis extenuant' quanto
magis oritur lux Q3 et dicitur
in Marco orto iam sole no sic
accipiendum sit est tamen quia sol
ipse iam videt' sub terram Sz q ex
ea iam ab orientis parte albescit
hec Aug9 Et concordat Beda su
per illud Marci vltimo Surgens
autem mane prima sabbati sic in qui
ens Surrexit autem dominus mane
de monumento in quo sero iam sepul
tus depositus ut adimpleretur id
psalmi Ad vesperum demorabit'
fletus et ad matutinum leticia
hec Beda Glose tamen nostri
saluatoris resurrectionis presentia
primum surrexisse triplici sub causa
primo per propriam potenciam causa
liter Secundo ad doctrine formam
exemplariter Tertio ad vitam perma
nentem eternaliter Primum patet Jo
x° dicente saluatore nemo ad
vitam permansuram eternaliter tollit
animam meam a me et ego pono
eam et iterum sumo eam per cuius
dictum euidenciam talem ponimus
conclusionem euangelice doctrine
ac veritati theologice consona

Cristus secundum humanitatem
fuit cā sue resurrexionis mito
ria sed diuinitatem vō fuit causa
eiusdem sz resurrectionis effec
tiua prima ps pz p tanto qr xpus
sua passione sua meruit resur
rectionem ut dicit Aug⁹ sup Jo
Cz humilitas passionis meri
tum resurrectionis gle Jtem
btūs Ambrosius exponens illud
dictum apli ad philipen scdo
Cristus fctus est obediens usqz
ad mortem rc dicit hys testimo
nys euidens sit qr xpus per
humilitatem et oblaz passionis
meruit clarificationem corporis
Scda vō ps qr xpus scdm diuinitatem
sue resurrectionis fuit causa ef
fectiua pz p S Thoma ptē iij q.
v ar° iiij° Sic inquiens ad ppo
situm Secundum virtutem diuinita
tis et corpus resumpsit animam
qua deposuerat anima resum
sit corpus qd dimiserat Et sic x°
virtute et ptate resurrexit hec ille
pz igit̃ qr xpus surrexit p ppriā
potentiam causalit̃ Surrexit
dicim⁹ secundo ad doctrine forma
exemplariter Scdm illud apli
ad Roma vj Sicut xpus resur
rexit a mortuis in glā patris
sic et nos in nouitate vite ambu
lemus Vnde Vin. de sito dicto
re sic loquit̃ in sermone hodier
no ad ppositum eodem ad sa
lutem xpū pdest resurrectio mi
si et nos secum resurgamus a bo
vias Et eo quia tam mors x°
qz eius resurrectio est exemplū
ut et nos pctō mortui iuste viuā
Ex° de Lcōe missarum lcō in cē dñi
marthe pz igit̃ qr xpus exem
plariter surrexit Surrexit dicim⁹
tio ad vitam pmansiua etna
lit̃ ut p aplm epla et ar° ia su
pra allegatis vbi sic legimus
Xpus resurgens ex mortuis

iam nō morit̃ mors illi vltra
nō dominabit̃ Et ptg Qd em
viuit, viuit deo vbi glo sic in
quit .i. ad similitudinem dei pris
quia sicut et pris vita ita et x°
vita nullam suscipit mutabilitu
dinem sz ppetua tranquilitatem
hec glosa et tantū de quarto
Recapitulemus igit̃ pmissa ut sic
formalius iterum repetamus the
ma dicim⁹ Et si terminus in iam
ppositū thematis in loco positū
pfunde speculacionis veritate
et Nulli surrexit Est verbum
vris reuerencys ab initio thema In quo vō
tis ppositum In quo quid verbo
sit talit̃ qualit̃ et breuit̃ in tro
ductō tria contemplacionis tanti
festi materia videntur consideranda p°
Quorum primū est pure mentis 2°
eleuacio Secundum est anime vi 3°
rium regulacio Tercium est intiōnis
hominis agitacio primū pbat su
pnorum degustacio dulcorosa qr
Sur Nam si consurrexistis cum
xpo que sursū sunt querite ad Co
loc iij° Scdm dicitur regalis
dominacio vigorosa quia rex Na
rex qui sedet in solio iudicy dissi
pet omne malū intuitu suo pvbi
xx iij° Tercium concludit actualis
transmeacio virtuosa quia it
Surgite igit̃ et ite quia non hic
tis hic requiem Mithee ij° Ob
missis duobus vltimis dicam di p°
breuissime de primo In quo di
ximus qr notatur pure mentis eleua
cio que pbat supnorum degustacio
dulcorosa quia fuit Sur Vnde
Aplus vbi supra que sursū sunt
sapite glosa .i. intelligencia et
caritate Alias omnia vna que
foret insipida si caritatis dulce
dine nō fuerint condita Glo
riosissimo doctore Augustino
teste In laude caritatis sic dice
te nō necessitas opum nō diuicia
rum tpm Sz maior caritatis

melior q voluntas auget mi
ta Quam nobis largire dignet
filius virginis qui hodie surre
xit immortalis vivens et regnans
deus per infinita secula seculorum
Amen

Sermo Ambaliensis epi ad cle
rum in die pasche anno tercio xxi

18 Surrexit Dic devoto se
mineo sexui locutus est
angelus dei prout in pri
tis missalis officii lectum est e
wangelico recitamine Scribitur
quod Marci ultimo capitulo originali
ter Reverendissime pater et domine
prestantissime ceteri quod et cetera Doctor
moralis et eximius Gregorius
in quibusdam suis scriptis tractatus super
in Canon di l Quid est ad con
formitatem thematis premissi sic
alloquitur predicatores verbi dei Ad
hec nobis in infirmitatis confu
sione iacentibus prebemus non dicit aucto
predicatoribus si ad iam in bono ope
surgimus ad iam tanti stare cepimus
dignum est ut ad lucrandos ali
quos in predicacione mitti debeat
Et concludit in fine capituli sedule
dignum est ut ad penitenciam ca
dam et dum infirmitate nostram
salubriter cognoscentes iacem
pro domini verbi consolacione ad fecun
da opera surgam Hec ille Ver
bis verbis acturati rumatis ac
currit tria pro dei predicatore ne
cessaria Et primo ut surgat a pri
oris quibus torpuit dormiendo
Secundo ut purget culpam lacrimis
digne penitendo Tercio ut sic
sepulte facularis luceat in documento
Incrementum pium salvator in
primevis predicatoribus apostolis
nostris predecessoribus ait Quid
dormitis surgite vigilate et
orate Luce xxii capitulo Surgite
de vigilans et orate precedit corpo
re orate ad servicia orate vigilando
vigilate predicando Ad lectionem
orem predicacionem insiste ergo quod
est officium in Canon di lxxxviii
Episcopus pronunciancia scribitur
prover xxi Surgite postquam sederitis
super in cathedra pestilencie et mu
liere qui manducatis et manducare
debetis panem doloris et prime et me
roris Debent enim sacerdotes
in principium prolapsi comendaciones assumere
primaz quo ipsi pectis ipsi sui sta
tus preeminenciam graciosis dei in
currit offensam in Canon di l Ca
ta pronunciancia tercia scribitur
Eccl xlviii Surrexit enim Helias
propheta quasi ignis et verbum eius
quasi facula ardebat In igne
caritatis fervor in facula lux sancte
conversacionis ostenditur quanto
sanctior est vita docentis tanto
sit humilior sensus audientis Et
semetipsum audiens despicit dum
predicatoris sui vitam in magna al
titudine consurgere perpendit Verba
sunt eximii presulis Gregorii super
Eze parte 2 omelia vi Que ut valeas
impetrare valeam de sompno ter
poris penitendo surgamus et
domum dei tremendam dei gracie ad fi
ducia adeamus Ad Hebre iiii
premittentes virginis intime caritatis
gracie et misericordie Coloris saphi
ri Ave es firmamentum ubi thro
nus filii tui ornamentum reis vi
bis refugii egrorum fomentum Hunc
exilii latebris remove nocumentum
dicentes mente pia et voce serena
dicentes Ave maria gracia plena

Surrexit Scribitur ubi supra pre
stantissimi domini et cetera Ex clara sa
cre scripture serena meta thematis
per introductionem luce claret clarius
Quod xpus surrexit triplici modo
et consideracione Surrexit enim
initialiter et primitive prefita re
surrectionem Secundo potencialiter et
causaliter vi propria et spacium Tercio
exemplariter et distinctive nostra

predicatori verbi dei tria
sunt necessaria primum ut surgat
a viciis ut purget
culpam lacrimis ut
luceat sepulture facula
riis

per informacionem primum patet Apocalipsis primo
ubi dicitur Ihesus Christus est primogenitus
ex mortuis. Primo ad Corinthios xv ubi
apostolus sic de Christo loquitur resurrec-
cionem Christus resurrexit a mor-
tuis primicie dormiencium / ubi di-
cit Magister in Glosa Quia prius tempore
et dignitate surrexit et hoc re-
surreccione perfecta Quia Christus resur-
gens ex mortuis iam non moritur / mors
illi ultra non dominabitur Ad Roma-
nos vi° Et dicitur propter perfectam re-
surreccionem / Ceteri vero de resurreccione
imperfecta / Quia plures ante Christum
precesserunt in resurreccione / ut patet de qui-
busdam in veteri testamento per sanctos
prophetas / et tempore gracie per Christum re-
suscitatis. De primis patet 3 Regum xvii
per Heliam / Et iiii Regum iiii per E-
liseum resuscitatis Et per Christum in
tribus quos resuscitando ad
hanc vitam mortalem revocavit
ut patet Marci ix / Luce vii / et Johannis
xi. Sed horum enim resurreccio fuit
imperfecta / quia ita ad vitam redierunt
ut iterum morerentur. Sed hic rema-
net dubium de illis quorum monu-
menta aperta fuerunt in Christi passi-
one / et resurrexerunt ut patet Matthei xx-
vii ubi sic legitur / monumenta
aperta sunt / et multa corpora sanctorum
que dormierunt surrexerunt / et
exeuntes de monumentis post
resurreccionem eius venerunt
in civitatem sanctam / et apparue-
runt multis Respondetur quod de illis
est duplex opinio Quidam enim
asserunt eos resurrexisse ad vitam
immortalem dicentes Quia maius
esset illis tormentum si iterum mori-
rentur quam si non surrexissent Et sic
tenet Jeronimus super Mattheum exponens
eundem passum / Et dicit ulterius quod
ipsi non surrexerunt ante Christum / licet
monumenta ipsorum in Christi passi-
one fuerint aperta / ut dicit [?]

beatus Jeronimus super Mattheum Non autem
ante surrexerunt quam surgeret dominus
Alii tamen et precipue beatus Augustinus
in epistola ad Evodium oppositum videtur
sentire / adducens de hoc raciones
multo efficaciores / secundum beatum Tho-
mam parte iii questione liii articulo iii° Quarum
racionum prima est / ut ibidem dicit doc-
tor sanctus est ista / Nam si surre-
xerunt ad vitam immortalem
vel David fuit unus ex eis vel non
Si sic / tunc beatus Petrus sufficien-
ter non convicisset Judeos Christi
resurreccionem negantes / adducens
David Actuum ii° / psalmo xv Non derelinques
animam meam in inferno / nec dabis
sanctum tuum videre corrupcionem / pro-
bans hoc intelligi debere de Christo
et non de David Dicebat enim beatus
Petrus David defunctus est et
sepultus et sepulcrum eius est apud
nos usque in hodiernum diem / vel
igitur Petrus loquebatur de sepul-
cro tantum / vel de sepulcro cum cor-
pore David / Si primum / tunc non
convincebat eos / quia potuisset
sepulcrum ibi fuisse usque in illum
diem / licet se ante recenti sua
morte resurrexisset / nec tamen eius
corrupcionem vidisset / Si autem lo-
quebatur de sepulcro cum corpore
sicut oportet dicere / alias enim testi-
ficacio beati Petri non fuisset efficax
de Christo Et si hoc conceditur / quod
David fuit unus de illis qui
ad Christum surrexerunt / sequitur quod
ipse iterato fuit mortuus / et pari
racione et alii Si dicatur / quod
non fuit unus ex illis / hoc durum
videtur / et inpossibile / racio quod in re-
intrando mansisset illi deus / quod Christus
esset de eius sanguine nasciturus
/ mirum valde videtur quod tamen alios
preter Christum aliis per Christum ad vitam
immortalem resuscitatio non fuis-
set. Secunda racio sancti Augustini
ut deducit doctor sanctus ubi

vbi supra est. Ortles resurre
xerit ad vitam immortalem
Qui iam receperunt repromissionem
perfecte beatitudinis quo ad vtrumque
solam corporis scilicet et anime et
per omnes essent consummati sine nobis
quod videtur esse contra apostolum ad
Hebreos xi ubi dicitur de antiquis
iustis. Et hii omnes testimonio
fidei probati inventi non receperunt
repromissionem deo melius aliquid
providente ut sine nobis consumma
rentur. Ex quibus dictis sequitur clare
illos non perfectam resurrectionem cum
xpo surrexisse sed iterum mor
tuos fuisse. Hec est sententia doc
toris sancti Augustini. Ad racio
ne ac aliqua opinionis qua di
citur quod magis esset de illis tor
mentum si iterum morirentur quam
si non resurgerent. Ad hoc dicitur
quod non oportet quin mori pote
rant sine dolore sicut et de de
functo Johanne Ewangelista
dicit beatus Jeronimus in prologo
ewangelii Johannis. Qui positus
est ad patres suos tantum extraneus
a dolore mortis qua a corrup
cione carnis invenitur alienus
Hec ille. Et sic patet primum
quod dicebatur. Quartus xpus surre
xit initialiter et primitive perfectam
resurrectionem ut sic dicitur de xpo
sub figurali tropo. Surrexit scilicet
primitive de loco i. de sepulcro
in quo iacuit. Judit x°. Et in
sermone dixi sed principali
ter quod xpus surrexit potenci
aliter et causaliter vi propria et tri
umphaliter. Quod propositionis pro
declaratione probabimus ipsius vi
citate hac sub conclusione. Chri
stus secundum humanitatem fuit cau
sa sue resurrectionis meritoria
Secundum vero divinitatem fuit causa
eius effectiva. Prima pars patet
quia xpus sua passione meruit
suam resurrectionem. Unde Aug.
super Johannem sic inquit. Humi

di 2° litas xpi passionis meritum fuit
glorie resurrectionis. Et beatus Am
brosius exponens illud Apostoli ad
Philippenses 2° Christus factus est
pro nobis obediens usque ad mortem
mortem autem crucis sic inquit
His testimoniis evidens fit quod
xpus per humilitatem et obedienciam
passionis meruit clarificationem
corporis et similiter impassibilitatem
anime. Et hec est sententia magistri
Sententiarum in 3° in d. xviii. Veri
tamen hoc solum meruit xpus
quod per obedienciam crucis sed ut sic
ab ipsa conceptione ex quo
homo factus fuit talia sibi me
ruit per caritatem et voluntatem
perfectam. Et ad hoc allegat magister
Sententiarum Gregorium super Ezechielem. Secunda
vero pars. Quod xpus secundum divinitatem
fuit resurrectionis causa ef
fectiva quod sic videtur quo ad
hoc. Et presupponi duo. Primo
secundum Damascenum libro iii°. Quod
resurrectio non fit nisi corporis
quod per mortem cadit. Secundo illud
quod corpus xpi pro tunc divinitati
unitatem fecit. Hoc xpus secundum
divinitatem dicitur fecisse per com
municationem ydiomatum. Unde
et xpus in sepulcro iacuisse di
citur eo quod corpus eius cum
divinitatis unitatis fuit iacuit in
sepulcro. Unde Aug. in quo
dam suo sermone super Johannem
sic inquit. Cuius iacuit in se
pulcro. Christus sed in carne
sola anima ad infernum descendit
Caro in sepulcro iacuit. Sa
pientia i. deitas cum utroque permansit
Sed idem clarius deducit id
pertractans illud Salvatoris Jo
x. Nemo tollit animam meam
a me. Quia ego inquit. Sed xpus
sit verbum et anima et caro ut ex eo
quod est verbum ponat animam an
ex eo quod est anima iterum ex
eo quod est caro et dicit. Quod si di
xerimus quod verbum dei animam po

sunt sequetur q aliqn anima il
la separata est a vbo q est falsum
mors em corpus ab anima sepa
rat at anima separatam no di
co Si vo diceremus q anima se
ponat sequitur q ipa a se sepa
retur q est absurdum relinquitur
g q ipa caro animam suam
ponit et ea iterum sumit no pta
te sua s ptate vbi in habitantis
carnem Hec Augus Ad eam ma
riem intellectum loquitur ad ppositum
doctor sanctus pte 3a q l in ar
in talem ponens distinctiones
q tam anima xpi mortui q
eius caro considerari pt dupliciter
vnionis rone diuinitatis sibi vni
te Alio modo rone nature ipius
create sedm vtutem igitur vnite
diuinitatis et corpus resumsit a
nimam quam deposuerat et anima
resumsit corpus qd dimiserat
Et sic xpus ppa vtute et opa
sequitur resurrexit hinc dex
dicitur secunda Chorin vltimo sta
s xpus crucifixus est ex infir
mitate viuit ex vtute dei Si
aut consideremus corpus et aiam
xpi mortui sedm vtutem nature
create sic no potuerunt mutuo
sibi reuniri sed oportuit xpm
resuscitari a deo iuxta illud Ac
tuum 2o cao Quem deus suscita
uit solutis doloribus inferni h
sanctus Thomas Et sic patet
sedm pricipale in quo diximus
Qz xpus surrexit potencialiter
et causatiue vi ppa et opacione
ut sic vrificetur de xpo illud Iu
dicum xvj Consurgens sapheni
sapson s xpus sol fortis ap
prehendit foras ambas porte cum
postibus suis et sera q munito
sepulchro et lapide signato
sua diuinitatis potencia surrexit
angelico q terrore milites custo
des pstrauit et sic sunt velut mor
tui Mathei vltimo Et tm de sedo

di 3o Diximus tercio pricipaliter Q xpus
sunt surrexit exemplariter
et directiue nram pmi forma
cionem sedm illud ad Romanos
vj Quo xpus surrexit a mor
tuis p gloriam patris ita et nos
i nouitate vite ambulemus
Si em complantati facti sumus
similitudini mortis eius sic
et resurrectionis eius Et nsssp
tus in Can de qdi in sme Ic
vba exponens mgr in glosa sic
inquit Sicut xpus deposi
ta vetustate nouus ambrce
resurrexit / ita et nos in no
uitate vite ambulemus tuc
dicitur nos similes fieri resur
rectionis xpi s similitudini
morti eius sumus complan
ti i sm in baptismo omnia vi
cia deponentes postmodum no
peccemus hec em similitudo
mortis pstabit similitudine
resurrectionis Et subdit mgr
Quodquod em gestum est in mor
te xpi in sepultura eom re
surrectione et in assensione
in sede et dextera patris ita ge
stum est ut hiis rebus no tantum
mistice dictis s et gestis co
figuretur vita xpiana vbi gra
dicit mgr xpus habuit in cru
ce membra distenta et fixa
ne ad priores actus membra
nra mouerent moueant sepul
tus planctu sepelienda huma
nis subtractus aspectibus per hec
exigens a nobis ut nram vetu
statem petitam ad gemitu et
dolore pnie deponamus Et sb
dit Et sic ad bona resurge
tes in nouitate ambulemus
de vtute in vtute quousque ad
dextris dei collocati deum deorum
sicut est videamus hec mgr
Quia igitur nra spalis spualis
resurrectio est exemplata p
corporalem xpi resurrectionem
Ait Aplus xpus p peccatis nris
nris traditus est ad mortem

et resurrexit propter iustificationem
nostram ad Ro. iiii. Declarat hec
quedam naturalis similitudo Nam con
stantinus in libro de naturis
liquidorum sic inquit Surgente
ortu solis surgit et ascendit
sanguinis versus caput in cunctis
corporibus Cuius racio est nam
motus sanguinis sequitur mo
tum solis Sic sole Christo resur
gente domino a mortuis oportet
surgat mens hominis a sepulcro vi
ciorum viciis suis Unde Eucher
ius de sectis matre in hodierni
festi quodam sermone sic inquit
Nichil enim ad salutem Christi prodest
resurrectio nisi et nos secum
resurgamus ab omni vicio et
perficiamus in virtutum studio Unde
sequitur apostolus ait Si consurre
xistis cum Christo que sursum sunt
querite ubi Christus est in dex
tera dei sedens que sursum
sunt sapite non que super terram
ad Colocenses 3o Et sic patet tercium
in quo diximus quod Christus sur
rexit exemplariter et directive
nostra pro informacione Nam sicut
pro nostra salute incarnatus et
mortuus et inferos descendens
suos inde dilectos transfugit
Sic et pro nostra exemplari infor
macione fidei solidacione et pro
teccione hodie a mortuis re
surrexit Et sicut et est verum
Thematis in loco positum verbis
venerandis a fratribus ab initio
positum In quo si quid verbo
sic breviter introducto videam
tria Christi gloriam et salutem in
nostram impliciter insinuancia
Quorum primum est angustiarum
Christi et omnium dolorum consolacio que
probat solempnis inceptio cum pro
mittitur Dum incipiatur enim sur
angustia Concordat scriptura
de angustia et iudicio solatus
est Ysaie 53 ubi dicit

in te liberatus de angustia passi
onis et iniusto iudicio sublatus
est in resurreccione Secundum est in
fidelium turbacio Quod efficeat rega
lis dominacio Cum subditur Rex
Respondebat enim in fidelium turba
cionis anxie et tremule Quis
est iste rex glorie psalmo xxiii Glo
dicit ibidem vero Quia ipse est rex
glorie et dominus absolute omnium Ter
cium est christianorum consolacio
que probat ascendentes cum consumma
cio Cum concludit Vita vadit
quia a deo exivit et ad deum
vadit Jo. xiii Et salvator suam
gloriam prefigurans ascensionem
ait ibidem xiiii Vado vobis para
re locum pacis et quietudinis et
locum iocunditatis et eterne beatitu
dinis Ad quem nos perducere dig
netur idem deus dei filius qui ho
die surrexit a mortuis vivens
et regnans per infinita secula se
culorum Amen

Sermo in die pasche quoniam circa
xiiii Symbalicum epi Wratislavie

Surrexit, Sic devotis
femmis Christum devote queren
tibus inquit ipsius an
gelus / prout in lecto iam ewangeli
o audivimus Marcum primo
capitulo et scribitur capitulo ultimo nostro
Prestantissimi domini Et ad cu
ius illa ubi nostri thematis in loco
positi exortatur prones in dei
laudem Timor sacri salubri amo
nicionis sermonis tam ad ma
iorem terrarum devocionem Quod est hoc
in hec verba Adhuc nobis in in
firmitatis confusione racionibus
liber non debet auctoritatis predica
cionis Sed circa in bono ope sur
gimus ad iam recte stare cepimus
dignum est ut ad lumen aliorum
predicacionem mitti debeam liberi
Sed quia sine divine gracie suffragio
facere minime valemus pro iocundum
matri gracie virginum decantemus

in quo vero

primum

2m dicentes voce mentali Regina
celi letare Quia surrexit sicut dixit ut
sup venerandi domini ac locutu
rus de xpi gloriosa resurrectione
loquar stilo simplici brevissime
et compendiose hoc sic suadente
beato Gregorio in omelia hodierna
3m seipsum et me ipsum qui excusa
do Inquit enim Quia lassescen
te stomacho ymo et corpore to
to ea que dictaveram ipe legere
non possum Quosdam cerno minus
audientes libenter intueor hec
ille hinc ipius ubi thematis
in loco premissi pro introductione tali
exordior trimenbri deductione
Cristus dominus dux vite qui fuit
pm mortuus nunc vivus regnans
2m in celestibus Surrexit tempore
3m congruo decentissima ordinacione
Pertinentissima sufficientissima pro
bacione Claro exemplo probatis
sima per imitacionem Fratres veneran
di patres ac domini quia iste qui
voluntaria et non violenta morte
quantum ad se a vita corporis re
1A cedit hodie ipse a mortuis sur
rexit Obmissis duobus ultimis
di primo pn gra brevitatis dicam brevissime
de primo et erit satis Dico igitur
primo quod xpus dominus dux vi
te qui fuit mortuus nunc regnans
vivus in celestibus surrexit Surre
xit dico tempore congruo decen
tissima ordinacione Pro cuius clario
ri enucliacione vestra reverenda
advertat prudencia ad attencionem
quod congruitas temporis dominice re
surrectionis attenditur quo ad tria
pm que erunt partes collacionis principa
lia Attenditur primo quo ad tem
2m 3 pn dierum numerum verissime prophetatum
3m Quo ad punctum momentaneum studio
sissime opinatum Quo ad vicium sol
lum floridum speciosissime decoratum
Pro eo enim xpo carissimi quo tempore
per vicissitudines rerum regulari
ter annuit et duxerit Tempore

congruissimo a mortuis surre
xit Dico igitur primo quod congru di primo 3 pn
tas temporis dominice resurrectionis
attenditur quo ad certum dierum numerum
verissime prophetatum Salvator
enim noster tempus sue resurrectionis
prophetice predixit ipius phariseis scri
bis et phariseis capitulo xii sic inquit
Sicut enim fuit Jonas in ventre
ceti tribus diebus et tribus noc
tibus sic erit filius hominis in cor
de terre tribus diebus et tribus
noctibus Ad hunc intellectum sane
tum intellectum loquitur glosa ingra
cius Ad Ro vi c Cristus quie
vit in sepulchro una die et dua
bus noctibus quia nostram duplam
vetustate sua simpli consumpsit
hec glosa Sed ex hac ingra-li
glosa suboritur questio satis
scrupulosa qualiter videlicet et quo
una dies et duas noctes tres
constituat dies Solvit hanc di
ficultatem doctor sanctus in scripto
super 3o d xxi q ii ar 2o in solu
tione quarti ar dicens dies duobus
modis accipitur aliquando enim pro
die naturali que continet spacium
xxiiii horarum unde includit
diem et noctem Aliquando autem pro die
naturali artificiali que est la
cio solis super terram loquendo igitur
de die artificiali sic xpus mor
tuus fuit una die integra scilicet
una die sabbati et duabus noc
tibus scilicet precedente diem sabba
ti et sequente Et adhuc plus
ad quandam partem sexte ferie Et
ad hunc sensum loquitur glosa ad
Ro vi preallegata Si autem loqui
mur de die naturali sic accipiendo
partem pro toto xpus fuit mortuus
tribus diebus et tribus noctibus
Illa enim pars diei passionis xpi
a nona et sic deinceps com
putatur pro tota die naturali et pro
una nocte cum est pars unde pro
una die naturali et pro una nocte

Similiter nox post sabbatu
computatur pro toto die naturali
sequenti et sic computatur pro
una die et una nocte artifici
ali quibus si coniungitur una
dies integra scilicet dies sabbati
et una nox integra scilicet precedens
invenimus quod xpus fuit mortuus
tribus diebus et tribus nocti
bus Hec omnia doctor scitus
ex summa predictorum sequitur tale
correlarium misterialiter pro xpi glo
riosa resurrectione accepimus
dierum et noctium conformitatem
patet correlarium primum per
eximium presulem Gregorium
in Omelia festi vigilie de
huius festi vigilia loquente in
hec verba Si quidem ab exordio
mundane creationis usque huc
ita tempus cursus distinguebatur
ut dies noctem precederet iuxta
ordine videlicet prime conditionis Sed
ordo mutatus Hac autem nocte per
misterium resurrectionis dominice ordo
mutatus est ut nox diem prece
deret Causam subdit Gregorius
dicens Et quidem aptissime quon
dam diem sequebatur nox quia
homo aluce paradisi peccando lapsus
in huius seculi tenebras et erum
nas decidit nunc dies sequitur
noctem quando per fidem resurrectionis
a peccati tenebris et umbra mortis
ad lucem vite perducimur xpo lar
giente Hec ille ut sic per huius
vicissitudinis saluberrima mu
tationis iocunda canticum xpo
resurgente domino hoc gaudioso
paschali tempore sacratissimo Hec
est dies quam fecit dominus exul
temus et letemur in ea sic psal
lente propheta psalmo cxvii cuius
hac die xpi fidelibus est letandum
quia dicit Bonaventura est in ...
Beda xii Et nunciavit enim angelus
devotis mulieribus et dixit Ihesum
queritis crucifixum nazarenum

Surrexit ut sic de xpo resur
gente domino verificetur illud Gen
xix Surrexit abiua eius Et
tantum de primo Dixi secundo princi
paliter Quare congruentius temporis
dominice resurrectionis attenditur
quo ad punctum momentaneum secundum
communissime opinatum hoc est dicere
ex presumpto momento scilicet in qua ho
ra noctis vel diei xpus resurrexit
Circa quod doctores non sunt quo
ad sonum et strepitum verborum adu
si quibusdam dicentibus presertim
beato Gregorio in Omelia pas
chali Quod xpus surrexit in noc
te sicut Samson in nocte portas
gaze tulit Et videtur hoc expres
sius dicere in Omelia vigilie pascha
lis iam superius allegata haud
longe ante finem loquens in hec
verba xpus deiecit claustram
inferni electos qui ibidem quamvis
in tranquillitate simul tenebantur
eruit et hac ipsa nocte re
surgens amortuis ad celestis
gaudia deduxit Hec ille Alii
vero dicunt quod xpus in die et non
in nocte surrexit secundum Simbo
lum universalis ecclesie catholice
Resurrexit tertia die secundum scriptu
ras Et ponitur originaliter Luce Co
rinthios xv inquit insuper evangelista
Salvatoris ore dicens Luce xviii
Consummabuntur omnia que scripta
sunt per prophetas de filio hominis
Tradetur enim gentibus et illude
tur flagellabitur et conspuetur
Et postquam flagellaverint occident
eum et die tertia resurget die
inquit resurget ergo non in noc
te Has duas opiniones contrarias
ut apparet concordans doctor Se
medium ad hoc et verisimile te
nens inquit ubi supra in solutione
viii argumenti Quia xpus fe
dit resurrexisse in crepusculo quando
adhuc lux est tenebris permixta
Ideo aliqui dicunt resurrexisse a
mortuis in die alii in nocte

ut sit utrobique visitetur mistice de domino resurgente Surrexit pro diluculo dicam ultimo Et tantum de secundo principali Dixi tercio et ultimo Ex congruitate dum te(m)poris dominice resurrectionis attenditur quo ad veris solum floridum speciosissime decoratum i. quia xpus tempore vernali quando terra seu gramina terrestria incipiunt florere surrexit sua resurrectione presignans habebat similitudinem ut sic dicamus letabunde / flores i. tuberes vulnerum rutilantes / apparuerunt hodie in terra nostra i. nostra humana natura que per ipsum assumpta gloriosi corporis apparuit florida originaliter Cant. 2° ca° Concordat scriptura ps. xxvii d. in persona xpi In ipso speravit cor meum et adiutus sum et refloruit caro mea ubi glosa magistralis sic inquit caro mea refloruit i. iterum floruit in resurrectione s. quod resurrexit que prius in immunitate floruit in conceptione et deducitur hec mistica forma quo ad xpi et omnium electorum resurrectionem pulchro et elimato stilo in libro de naturis misticis significationibus xxiii ca° p° ubi sic legimus Ecce novus varietatibus post yemis sepulturam renascens orbis induitur proles pulcherrima rerum abyssis terre surgens visceribus ad vitam redit estivi temporis ac si ad resurrectionis gloriam attollatur lector regaudet annus copia plenus decore renitens videt aurorum plurimarum tinctus pingitur diversis coloribus tingitur Et subditur ibidem progreditur etiam talis in ymagine et similitudine resurrectionis ad eum mortale hoc induit immortalitatem et corruptibile hoc incorruptionem tunc fiet sermo qui scriptus est originaliter ij° ad Cor xv Absorta est mors in victoria

ubi est mors stimulus tuus desinat ut non sit / quasi yemps transiit / ymber abiit et recessit hec ibi ut sit de novo salvatore domino resurgente illud visitetur illud Judith xvi° Surrexit et ornavit se quatuor scilicet dotibus pulcherrime in glorioso corpore Hanc formam angelus dei cecinit cum devotis feminis nostrum thema proposuit d. Surrexit Surrexit sicut verbum thematis in loco alicuius propositi In quo verbo sit breviter leniter introducto vide potes duo principalia et compendiosa nostre salutis operam dare experimentia duorum primum est passio dolorosa Ex quo probat thematis dictio ad abyssum descendit Sur Sur enim insurgit angustia et de xpo loquitur ad litteram propheta de angustia et iudicio sublatus est Interlinearis de angustia passionis et iniusto iudicio sublatus est in resurrectione Secundum est triumphatrix resurrectio glosa quia ~~dicit~~ nostrum revocat tum thema cum repetitur surrexit Concordat scriptura figuraliter forma Judicum xix dux mane surrexit homo / per primum horum pusillorum animus roboratur fortius ad themate separatim Sur / insurgit enim sur alia intenta tamen robustus Confortare igitur pusille ~~rex~~ grex xpi in passione et esto robustus ne succumbas in temptatione Josue i° pro factorum statutis exempla clarius ad thema nostrum revocatur Surrexit Concordat scriptura ad Ro vi d. Christus xpus surrexit a mortuis per gloriam patris ita et nos in novitate vite ambulemus Ad quam nobis concedat Ihesus xpus dei filius qui hodie surrexit a mortuis per infinita seculorum secula regnans vivus Amen

In quo vo

primum

2m

18

In die ascensionis domini.

Ascendit sup omēs celos
ad ephe iiii° Admitto
ducendū thema tale
formamus entimema Cristus
ascendit sup omēs choros an
gelorum ergo ascendit sup omēs
celos ans est apli vbi the
ma° 1° sic dicentis Deus pr suscitans
eū a mortuis constituit
eū ad dexterā suam sup omē
principatū potestatē et dominacōem
etc Cz ptz ptanto quia non
est transitus de extremo ad extre
mū nisi p mediū Et glosa
sup vba thematis posita dicit
qd xpus scdm humanā naturā
ascendit sup omēs celos cor
poreos loco et dignitate vn
propheta psallens de xpo ps°
viii Quoniam eleuata est
magnificentia tua sup omnes
celos vbi dicit glosa i altiore
sup celos Nunc doctores scd
pertū preter celos planetarū sep
tem ponūt octauā speram que
est firmamentū fixarū stella
rū et nonū nonū cristallinū aquem
Et istud celū est aqueū de quo
dicitur in ps° vltimo et aque
que sup celos sūt laudat
nomē Que vba Augus expo
nens xiii Confessionum ad lram
dicit Aque que sup celos sūt
i. angeli laudent domini nomē
Cz hanc exposicionem retractans
in scdo libro retractacionū sic
ait qd hoc dixi etc° no satis
consideratū dictum est ideo scdm
eundem magne sapie est reuocare
homines qd male locuti est
Inuentiue in Can xxxvi.d.
in Et si dicitur eū aque sunt
fluide et labiles quo possūt
manere etc° Respondet magr in ii d
xiiii c° ca° 1° d Qui ligat aquas
in nubibus celi Quales aut
aque et ad quid condite sūt
ipe nouit qui condidit super

istud celū est celū decimū scz
empireū i. igneū no ab ardore
s3 a splendore ut p3 p aut lirani de
ha. li. vi° Ad istud celū xpus as
cendit scdm naturā assumpta
sz humanā et sup omēs illud
existētes Et hoc est qd dicitur
in themate Ascendit sup omēs
celos In quibus quidem vbis huius
sacratissimi festi p extollenciā
et nrā informacōem congrue
cia duo videntur consideranda
Quorum primū in ordine est ag
tus virtuosus in mēse pat3 cū
dicitur Ascendit Ascendit enim
sup cherubin et volauit ps
xvii Omīs est locus delectosus
condense amenitatis Cū dicit
itur sup omēs Ipe est qui pene
trauit celos Ad hebre iiii°
Primū istorum declarans aplus
vbi thema dicit Cū ascendit
nisi quia descendit Ecce mi
rabile qd descensus xpi fuit cā
ascensionis Cz no est aliud
dicere scdm glosam nisi qd xpus sua
p humilitate meruit sue glorio se
ascensionis sublimitatem Nimi
rum qr gloriam precedit humilitas
Prouerbiorum xx v Hunc beatus Bernhardus
docens quo et nos possimus se
qui vestigia xpi ascendentis
sic inquit in sermone hodierne
festiuitatis p humilitatem ad su
blimitatem ascendam Hec est
via nrā no est via pter ipam
qr qui aliter vadit cadit pocius
quam ascendat Concordat Can
di xlvii ca° sicut d Cassiodorus ait
qui ad summi loci fastigia
no p gradus sed p abrup
ta querit ascensum Sed heu qr
plures hodie contemnunt ma
xime viam eternitatis no p descensum
humilitatis sed p ascensum pompe
et mundane vanitatis qr de Satanas
propheta in ps inquit Ascendit

usq ad abissos turbati sunt et moti sunt
sicut ebrius Sequitur omnis sapia
eorum devorata est vnde conquerit
sitis Sic in simone quo sup copu
sio et abusio filiorum adeo quia cum
ascendere difficillimum sit descendere
aut facillime ipi et levit ascendunt
et descendunt difficilius patiantur ad
altitudines graduum mundanorum Ista
sunt mutaciones dyaboli dicentis ysa
ie xiiii In celum ascendam supra astra
celi exaltabo solium meum sedebo in
monte testamenti ascendam sup alti
tudine nubium et similis ero altissimo
Sed quid contingebat de lucifero au
diamus Subditur ibidem Quomodo cecidi
sti lucifer qui mane oriebaris vnde
fulgencius in quarto libro ad trasimundum
Ita sequitur in hoc mundo ho
mines tendunt ad nichilum atque
precipiciorum sicut casum volentes igitur
ad dominum ascendere sublimitatem
oportet descendere per humilitatem et
quo iste fuit per ascensiones in cor
de suo disposuit in valle lacrima
rum in loco quem posuit Glosa ille
disposuit ascensiones qui per gra
dus humilitatis incipit et per sue fra
gilitatis recogniconem descendit sicque
ascendit vnde Augustinus in libro de spiritu
et anima exponens illud psalmi accen
dat homo ad cor altum etc Ascendere
enim ad deum hoc est intrare in semet
ipm et per eum qui ad internum intrat
et intrinsecus penetrat semetipm
transcendit et ille veraciter ad deum
ascendit Dyxim secundo quod in verbo
posito notetur locus delicosus co
dese amenitatis quia sup omnes
celos Extra cum quibus vtrumque xpus
hodie qui sup omnes celos asce
dit celos penetrando sicque Con
clusio prima quod xpus ascendit
in celum sibi fuit conveniens congru
um nobis quod vtile et proficuum prima
pars patet per sanctum Thomam parte tercia

q lvii ar i in responsione du
bii vbi sic inquit quod locus debet
esse proporcionatus locato xpus au
tem per resurrecionem vitam inmortale
et incorruptibilem inchoavit locus
autem in quo nos habitamus est locus
generacionis et corrupcionis Sed lo
cus celestis est incorrupcionis
Et ideo non fuit conveniens quod
xpus post resurrecionem maneret
in terris Sed conveniens fuit quod
ascenderet in celum hec ille Secunda
pars videlicet quod xpus nobis fuerat vtile
et proficuum patet per eundem questione
et arto quibus supra In solu
cionem tercii argumenti dicens Ascensio
xpi in celum qua corporalem presenciam
suam nobis subtraxit magis fuit
vtilis quam presencia sua corpora
lis fuisset Primo quidem propter fidei
argumentum que est de non visis
Vnde ipse dominus dicit Io xvi Cum
spiritus advenerit arguet mundum
de iusticia eorum scilicet qui credunt vt
Augustinus dicit sup Io Ipsi quidem
quippe fidelium comparacio infide
lium est vituperacio vnde subdit
quia ad patrem vado et iam non vi
debitis me Beati enim qui non vi
dent et credunt Est itaque nostra iu
sticia de quibus mundus arguitur
quoniam in me quem non videbunt
credunt Secundo ad spei sublevacionem
vnde ipse dicit Io xiiii Si abi
ero et preparavero vobis locum iterum
veniam et accipiam vos ad me ipm
vt vbi ego sum et vos sitis Per
hoc enim quod xpus humanam naturam
assumptam in celo collocavit dedit
nobis spem illuc perveniendi Quia
vbi fuit corpus ibi congregabun
tur et aquile vt dicitur Mt xx
iiii Vnde et michee 2o dicitur
Ascendit pandens iter ante
eos Tercio ad erigendum caritatis
affectum in celestia vnde dicit
Apostolus Col iii Que sursum

Di 2o

sut sapite no que sup terram
vt eni dicit^r mt vi ubi est the
zaurus tuus ubi et cor tuu
Et quia sps sctus est amor
est nos in celestia rapiens Jo
domin^s dixit discipulis Jo xvi
Expedit vobis ut ego vadam
Si ego no abiero paraclitus no
veniet ad vos Si at abiero
mittam vobis eu ad vos Et
exponens Aug^s sup Jo dicit no
poterit cape spm quadiu sm
carne nosse psistat xpm xpo
aut discedente corporalit no
solu sps sctu sz et pr et filius
illis affuit spualit Et q
qua supra arc x in tusione du
bi adhuc ponit ad alias ra
tiones z quaru pma est Ra
pitur ascensione pmo quo
datur localis fidei Sz spei/ tcio
caritati Quarto qr p hoc reveren
cia augetur ad xpm dum iam
no existimamus eu sicut home
terrenu sed sicut deu celeste
Sicut et aptus dicit ii Corin
v Et si cognovim^s scdm carne
xpm immortales p quod putam^s
eu tantu homine ut glosa ex
ponit Sz nuc iam no cognovim^s
expte aut sua quatu ad ea
que ipe fecit ascendens p^t
nram salute Et primo quida
via nobis pparavit ascendedi
i celu sm qp ipe dicit Jo xiiii
Vado parare vobis locu Et mi
chee ii^o Ascendens tuc iter
ante eos quia eni est ipe est
caput nrm oportet illuc sequi
membra quo caput pcessit sm
dicit^r Joh xiiii vt ubi sum ego
et vos sitis Et in huius signu
animas sanctorum quas de inferno
no eduxerat in celu trāsduxit
scdm ps^l Ascendens in altum cap
tiva duxit captivitate qr sz eos
qui fuerant a dyabolo captivati
secu duxit in celu quasi in lo
cu perfectu humane nature
bona captou captivos i. pvit

toriam acquisitos S^o quia ut
pontifex in veteri testamento intra
bat sanctuariu ut assisteret deo pro
pulo Jta et xpus intravit in
celu ad interpellandu pro nobis
vt dicit^r Hebre vii Jpa eni re
presentacio sui exnatura humana q
celu intulit est quedam interpella
tio pro nobis ut ex quo deus na
tura humana sic exaltavit i xpo
eius eorum misereat^r pro quibus filius dei
humana natura assumsit Tcio
ut in celorum sede quasi deus et
domin^s constitutus Exinde divina
dona hominibus mitteret scdm illud
Ephe iiii Ascendit sup omnes
celos ut adimpleret omnia sz do
nis suis scdm glosa Conclusio
scda Cristus scdm qp deus i hu
manitate psone celos ascendere dica
dicendus Ad cuius conclusionis eui
dencia est nondum Si hoc com
plexu scdm qp dicit condicionem as
cendentis tuc ascendere convenit
xpo sm qp homo et no scdm qp
deus eo qp in divinitate no est mo
tus ymmo divinitas est immobilis
quia nec est locabilis nec aliquo
certo loco nec celo comprehensibilis
scdm illud iii Regum viii Celi et
celi celorum te cape no possunt Et
Boecius in de philia consolatione
lib^o iii metro nono O qui perpetua re
gis sator qui tempus ab evo
ire iubes stabilis qz manes
das cuncta moveri Concordat Au
gust xxvi q iiii Jncommutabilis
deus mutabilitatem nescit creatura
eni viciosa est e quia mutabilis
Conclusio tcia Cristus ascen
dens in celum motu perceptibili po
tuisset hoc fecisse motu imper
ceptibili potuisset hoc fecisse mo
tu imperceptibili potuisset hoc fe
cisse motu imperceptibili pma ps
huius conclusionis pz Actuum p^o Vi
dentibus illis elevatus est Et
qua aute pz qp xpus in sua glosa

ascensione movebatur successive
motu perceptibili Secunda pars huius con
clusionis trahitur ex dictis beati Aug(ustini)
in questionibus de resurrectione Christi
dicentis Tales sunt motus corpo
rum glorificatorum quales sunt motus
seu multiplicationes radiorum solis
a sole Sed radii multiplicantur a so
le in composito ergo seu subito sed
per hos ergo Christus sic potuisset sic
motu imperceptibili ascendisse
Conclusio tercia Christus filius dei
et virginis in celo sedet ad dexteram
sui patris Huius conclusionis prin
cipalis est notandum quod sedere ad dex
teram dei patris est intelligitur dupliciter
quia hoc est esse in equalitate patris
vel esse in potioribus bonis dei patris
hec dicit Hugo in glosa ad illud
illud Ad Ro(manos) viii Qui est ad
dexteram patris Primum competit Christo
secundum naturam divinam qua est patri
equalis secundum illud Athanasii
Equalis patri secundum divinitatem Aug(ustinus)
in quodam sermone de Simbolo
qui carnaliter accipit quod Christus
sedet ad dexteram patris ille erit
ad sinistram Sed esse in potioribus
bonis dei patris ei secundum humani
tatem Et sic secundum utrumque intel
lectum conclusio est vera Et patet
conclusio per apostolum Ad Hebre(os) i°
dicentis Ipse sedet ad dexteram
maiestatis in excelsis Dicitur tamen
interdum in sacra scriptura de Christo
quod sedeat aliquando interdum quod stet sicut
legimus de sancto Stephano quod
vidit Ihesum stantem ad dexteram virtutis
dei Act(uum) quod non est aliud secundum sen
sum misticum dicere Sedere patris sunt
et est auxilium prestare suis et
sic de aliis similibus Conclusio
vniversalis Christus qui hodie super
omnes celos ascendit celos
penetrando omnes fregit quia
hoc potuit facere corpora glorificata ex
quo huius corpora possunt virtute
divina cum alio corpore esse in eodem

loco proprio et adequato Et di
cimus hoc non virtute divina Hugo
secundum sanctum Thomam super quartum di(stinctione)
xliiii dicit Et nec duo corpora
glosa neque duo corpora quorum
unum est glosum et aliud non
glosum potest esse de natura sua
simul in eodem loco sed hoc potest esse
virtute divina ut profertur Aug(ustinus)
ratio est quia corporis subtilitas
non aufert a corpore quantitatem
dimensionatam et patet questio

Sermo Tilmanni episcopi Sim
galiensis ad clerum Wratislaviensem in die
Penthecostes Anno domini quarto
vicesimo primo

Ille vos docebit Scri 19
bitur Jo(hannis) xiiii primitus et
originaliter et legitur in ewangelio
hodierno recitative et spe
cialiter preclarissimi doctores Egregius
Gregorius ille romanus patri
archa venerabilis Boecius
de scolastica disciplina sic inquit
Arroganter sedulitatis nugis in
struxit aliquem fideliter hii sunt
qui hoc quod sciunt humiliter
docere contempnunt Et subdit non
in doctorem sine causa refferunt
sed in se propria excellencia respi
ciunt Hec ille Horum verborum ex
planacionem venerabilis Vincencius de
Monte regali in tractatu de institu
cione puerorum nobilium capitulo iii° circa
finem sic inquit Recte dicit
Boecius in doctorem sine quem
cum a solo deo datur sciencia
non solum docendi sed et adisce
ndi Cuius verbo sollicitudine sanc
timo plus ceteris claruerunt in pro
tria et ad docendi quam audienti mun
Et in themate proposito implicite
consonantia Quorum primum est p^m
ut predicator referat humiliter doce
ndi magisterium in omnibus verborum prin
cipium Secundum ut auditor preparet 2m
diligenter doctrine sancti spiritus
piorum mentis mundo domicilium
Tercium ut verbum suscipiat ad sue 3m

salutis verum docentes pabulum
salutiferum primum autem premittitur
in themate ille Ille enim spiritus
veritatis docebit vos omnem verita-
tem Jo xvj Concordat beatissimus
papa Gregorius in omelia hodi-
erna dicens nisi spiritus sanctus cor-
di assistit audientis ociosus est
sermo docentis Persona subin-
fertur in themate vos Vos in-
quit salvator cognoscetis eum
spiritum sanctum Quia apud vos
manebit et in vobis erit ubi
thema Et loquitur ad propositum
beatus Gregorius in omelia qua
supra dicens pensate fratres karissimi
quanta sit ista solempnitas habere
in corde hospicio adventum dei
Certe si domum vestram quis dives
aut potens amicus in-
traret omni festinancia tota do-
mus mundaretur ne quid fortasse
esset quod oculos intrantis amici
offenderet Tergat ergo sordes
pravi operis qui deo preparat do-
mum mentis hec ille Tandem
ad concluditur in themate do-
cebit Ille vos docebit omnia
et suggeret vobis omnia quecumque
dixero vobis Ecce thema Et
ibi thema Concordat sanctus
Leo papa in sermone hodierno dicens
Per spiritum sanctum omnis imbuitur ecclesia
rationalis qui inspirator est fidei
doctor spei fons dilectionis ubi
ipse magister est cito discitur quod do-
cetur hec ille Et sic omni sermo-
ne ambiguo caritatis vestra si ipsi
docet nec humiliter audiens su-
stinebit Ille vos docebit Huius
doctrine vobis et nobis gratiam
preimpetraturam accedamus virginem
ad devotam quam xpus pre elegerit
in matrem dicamus producti prius
ore quam spiritus pervenerit et gabriel
et convenerit seraphicos tenore
ad quos ducamur mente pia et
voce serena Ave maria gratia plena

Thema. Ille vos docebit Scribitur ubi

supra Reverendissimi domini do-
ctor gloriosus presul Augustinus li. 4 in
de trinitate cap. xij loquitur perge-
matis in fine finaliter in hec
verba predicatur verbi dei salu-
taris ut movere auditum docere
aut in bonis et iusta fiare salutis
est dei Dicit enim quod magisterium for-
insecus quedam adiutoria sunt
et admoniciones sed cathedram
habet in celis qui corda docet in-
terius Ex quorum verborum fine in
thematis per introductum Corre-
laria assero Primo spiritus sanctus qui
est deus Jo iiij Est magister optimus
omnem continens sciam insabili-
bus Sapie 1o Primum Alia
vos docebit diviale munus sa-
lutaris sue continens compendium
hunc si solertem audienciam
vestra sollicitudo adhibebit
Ille vos docebit docebit inquam
Gramaticam caritatis et scire dilec- p^m
tionis Dialecticam legem veritatis fidelis 2^m
conclusionis Tertio rethoricam 3^m
caritatis ac pie devocionis hec
si vestra memorativa tenacius
devocius quod retinebit Ille vos dix fo
docebit Dicimus igitur primo
Primo spiritus sanctus magister optimus
vos docebit primo docet Gra-
maticam caritatis ac scire dilectionis
Opus sanctum quippe gramatica
est dilectio sancta qua ipsa ad
instar localis gramatice omnium
aliarum sciarum et virtutum hosti-
aria est et clavigera funda-
mentum et radix sanctum super quod
omnis edificat mens pia et
devota Prima secundum apostolum quod per caritatem
1o Corinth viij Sciencia inflat ... inflat
caritas autem edificat et ideo sciencia non habens
imperfectum sciencie supple ut
Petra de Remme nisi ab pru-
dem Ex quibus patet quod omnes
alie virtutes et sciencie nichil
sunt sine caritate ut signat
docet sanctus Apostolus caritate
inflammatum dicens Si habuero
propheciam et novero omnia m...

sciencia et omnem scienciam et post carita-
tem autem non habeo nichil prodest m(ihi)
1o Corinth. xiij Que verba exponens
magister libro iiij summarum d. xxv ca. vj
Sic inquit cuiuslibet prodesse intelli-
gatur ad regnum celorum optinendum
et infra Hec propter caritatem dicta sunt
sine qua in nobis esse non potest vera
penitencia Immo non salus eterna
quoniam in bonis caritatis dei est
que tolleat omnia hec magister hunc
et prosper de vita contemplativa
et consimiliter in Capitulo de prima di-
visione ca(pitul)o Caritas sic inquit Caritas
est ut michi videtur recta voluntas
ab omnibus terrenis ac presentibus pe-
nus adversa iuncta deo inseparabiliter
et ignita igne quodam spiritus sancti
a quo est et ad quem refert inte-
sa in quinamenti omnis extranea
corrupcionis nescia et post dicitur
contemplacionis ... et in
omnibus semper invicta summa actio-
num bonarum ... filius morum finis ce-
lestium preceptorum mors criminum vi-
ta virtutum et subdit Est autem
causa meritorum bonorum primum prosper
sine qua nullus placuit hec
ille Ex quibus sequitur conte re
Quilibet viator quantumcumque si
sit statu religiosissimus sacer-
dotibus acutissimus ligna dis(ertissimus)
auro ditissimus viribus robustissimus
virtutibus preclarissimus sanguine
illustrissimus statu reverendissimus
sine caritate de sua salute est in-
certissimus Cuiusque se quantu-
cumque virtutum flore refulgeat et
in se caritatem non habeat nichil
placeat habere de remune(racione) nisi Quia
non in sublimitate graduum sed
in amplitudine caritatis acquiritur
dei regnum Extra de temporibus
et qualitate ordinacionum et qualiter
cum ad aures Et quia de Ca-
ritatis loquitur de amplitudine
caritatis placeat et vobis audire
de huius caritatis magna propria
productione et formacione con-

amplificacione quatuor species putat
deducetur scolastice deducte
secundum ramen ... Quarum prima — pa species gramatice
est orthographia docens mo-
dum recte exaracionis Secunda e- — 2a
thimologia ... plo-
cucionis Tercia diasinetica do- — 3a
cens glutinandi ... compo-
sicionis Quarta prosodia docens — 4ta
sonum divine laudis et confes-
sionis Prima igitur species carita- — de prima
tive gramatice ut primissimus
est orthographia docens mo-
dum recte exaracionis ut doceas
rite scribere litteras dei preceptorum
illuminatura superrogacionis
et consiliorum non in tabulis
lapideis cordium obduratorum nec
in pellibus vane gloriancium et
superborum sed in tabulis cordium
humilium et devotorum scriptorum
et electorum non atramento caduc-
ce fluctuacionis nec in cala-
mo fragili seu corrupte intenc(ionis)
sed spiritu sancto ij ad Corinth. iij
Ipse enim spiritus sanctus ut calamus
velociter scribentis ut dicat glo-
sa in psalmis ps. xliiij Scriptus
igitur scriba dei precepta et ei(us)
sana consilia optime scribens
in spiritus intimo et ea tenens
de foris pro opera sectum luce clar-
ius magnus erit in regno ce-
lorum ut dicitur ... Sed proch dolor vi-
demus ex adverso quod plures sunt
scribe et pharisei qui precepta
dei et eius sana consilia sit — quod prelati suis malis exemplis alios corrumpunt
minime scribunt sed omittunt sed
si qua docendo scribunt exem-
plariter tamen laudabilis vite
distorte ac prave vivendo turpi-
ter corrumpunt quos subditos
ad pumicem dampnabiliter tra-
hunt Fiunt enim sibi scandalo
suis excessibus et notoriis peccatis
... quem ...
Quia quod agitur a prelatis facile

trahitur in exemplum a subditis
Extra de voto et voti redemptione Ma
gne. Ubi demum glosa adducit
illud Ignem publicum componis ex
bis regibus in exemplum venenum
et nocivum trahitur decretalis sa
cre trahitur. Sunt enim priores per
diti prelati potius ad malum exem
plandum quam ad bonum imitandum
ut perfidorum hussitarum heu quot
cotidiana docet experiencia. Vide
mus enim quod tali tempore quam multi lai
cicalium hominum tum plus sacerdo
tum vita quam sua displicavit in ma
gna contempcionis divinorum sacra
mentorum crimen incurrit. Ma
gna enim trabe vulneratos intueri
oculos, ea qua negligentes se
suam terrene in aliorum conspiciunt
oculis quam diu in mente festinat
evellere errores in foveam di
labuntur. Verba sunt beati Gre
gorii transsumpte in c. iiii
Multi et id psalmista sanctus ibidem
quasi simone describens prophetice
hussitarum nequissimorum futuram
ypocrisim et nequiciam subdens
ait Minimus quidem considerantes
quod non eos sacerdotum super malorum
vita ledet si ipsi humiliter bonis
sacerdotum ammonicionibus aures
accommodarent. Sed dum e contra
per mores plus illorum famam qua
propter vitii vel vite negligenciam
diiudicant spernunt sacra monita
et spiritualia dona. Et post heu
quia in magnum laqueum incidunt
ut divina et occulta misteria post
a laicis sanctificata posse fieri cre
dant tunc [illegible] et unus diffusa per
totum orbem terrarum incomprehen
sibiliter ea misteria et occulta atque
in hec ille. E contra spiritus sancti
Grammatica sancta sua orthogra
phia docet abradere noxia et scri
bere preciosa ymo scribit ut prima
mus literas dei preceptorum et evan
geliorum consiliorum in corda hu
milium et devotorum secundum illud
Dabo legem meam in visceribus
eorum et in corda eorum scribam et
ero eis in deum et ipsi erunt mihi
in populum Jeremie xxxi°. Secunda spe de 2a spe
cies grammatice sancti spiritus sancti
doctoris optimi est Ethimolo
gia docens misterium clare pronunci
acionis. Huius argumentum sumptum
convenit in hac die sacratissima
docuit lingua gratia que sit vera
Ethimologia doctrinalis pronunci
acionis quia repleti sunt omnes
spiritu sancto et ceperunt loqui prout
spiritus sanctus dabat eloqui illis
Actuum 2°. Et ibidem capitulo 4 Repleti
sunt omnes spiritu sancto et loquebantur
verbum dei cum fiducia. Sed heu in
versa perfidus hussita loquitur
verbum non dei sed diaboli non Christi
sed antichristi non cum fiducia sed cum ver
sucia non ad docendum sed ad sedu
cendum. Prima heresia versutissimi
ponit virtute omni conatum suarum
in dyaletica disputacionum que non
habet vim astruendi sed destru
endi in c. xxxvii d. Omne
repleti enim sunt spiritu [illegible]
[illegible] chymericis sub ymaginali
bus realibus tota vim ponunt
suarum ymaginacionum fantasti
carum ut sunt doctrine pestiferis
et insanis insania mens sua da
ta arbitrium possit deum verum
vivum et unitum et similacrum vel
cum lapidem vel vel asinum fenum
commutat gloriam dei in simi
litudinem vituli comedentis
fenum ps. c v. Et contra hec
Ethymologia docet mistica
methaphisica non fera sed viva
Nam vivat sophistica et unitur
misterialis phisica spiritus sancti gratia
Prima spiritus misterium loquitur
1 Cor. xiiii. Et si quis
bonus est sermo ad edificandum
ad Ephes. iiii. Hec enim nutrit moy
sen balbucientem Exodi 4°.

Apte ob mutorum et elinguium insi-
ali fiat disertus Sapie x docet
enim nos que veritate insigni et
caritatem voluerit in Joh xo
xv Ecce Verba eius spus docebit
vos que oporteat vos dicere Lu
ce xij ca Tercia spes scte grama
tice optimi scilicet magister spus scus est
dyasintetica construens et reges
transposita componens separa iunctis
Sollicitati igitur scitis servare unitatem
spus in vinculo pacis ad Ephe
in hanc enim unitate ipa docet
per sanam caritatem que est vinculum
perfectionis ad Colloc iij Est enim
fraterna caritas apud dominum catho
lice unitatis et pacis nec eius
est domus in omnibus est quia nec
omnes eius sunt in Joh ij xj Mul
te hac unitatem si attenderent per
fidi hussite non sic conterenter uni
tatem eccle scte scinderent non enim
attendunt hij miseri quod una est
eccia extra quam spus sctus non
accipitur xxiiij q j loquitur docet
enim ipsorum quottidiana iniqui
tatis malicia quod procul sunt de
eccia dei detenti dyabolica sy
nagoga Immemores enim totius
caritatis fraterne innocentes pu
niunt templa dei destruunt sac
menta despiciunt claves eccle con
temprunt Et sic in eo quod multos
perdunt se ipsos prophanos filios
perdicionis constituunt Quod omnis
hereticus alienus sit prophanus et
hostis ut hec pt dicit per quem
universalis eccle non tenet unita
tem in Joh xxiiij q i Alienus
hanc unitatem hec scta docet
dyasintetica que in eccia dei
positos valida caritatis compa
ge custodit Joh et q quibus
supra ca Quia ex sola in fine
hinc et nos venerandi oportet
omnes in unitate fidei ad Ephe

in dilectionem fraterna mutuo ha
tes docente salvatore In hoc enim
cognoscent omnes quod mei estis
discipuli si dilectionem habueritis
ad invicem Jo xiij Quarta spes
gramatice caritatis est prosodia
docens sonum dive laudis et con
fessionis resonans optime ac
centus graves et acutos psal
lere nos faciens spu et mente Im
pleamini igitur spu scto loquentes
vobis metipsis in psalmis ympnis
et canticis spiritualibus cantantes
et psallentes in cordibus vestris
domino ad Ephe v Que verba
exponens sanctissimus doctor Jero
nimus libro in ca v dicit Audiant
hoc adolescentuli audiant hij
quibus in eccia psallendi est
officium deo non sic tantum voce
sed corde cantandum nec in tragi
corum modum guttur et fauces
medicamine leniendi sunt ut in
eccia theatrales moduli au
diantur hec ille Consonat beatis-
simus papa Gregorius tamen sic ma
ne cantatum invehens sic plerum-
que quod in sacro ministerio dum blanda
vox queritur congrua vita negli
gitur et cantor minister dominum stoma-
cho bus cum se simulat cum populum
vocibus delectat In similibus
in Chri d xiij in scto Sequitur
omnibus infirmis nec prima principa-
lis per conclusionem quod recuerant sunt
rusticam et videte quiigno
rantes spus sctus gramaticam Quam
orthographiam scribunt operam
turpia et prophana Cor Chri
inolegica docet in verba et va
na Contra dyasintheticam
curat scismatica sediciosa Cum
prosodiam cantat scandala et
rotosa hij sunt qui segregant
semetipsos animales spu spm
non habentes sic scribitur in epla
scte Jude in cano Et in depo

de gra spe
de qrta
contra cantilenas

di 2°

Dicimus secundo principaliter
et breuius quod spiritus sanctus magister
optimus docet logicam virtutis fi
delis conclusionis Docet enim
verissime verba a se discernere
docet etiam omnia scire theolo
gie sacramenti scilicet videlicet de ta
lis quantitate caritatis qua
litate puritatis relacionem confor
mitatis accionem bonitatis
passionem humilitatis ubi re
lacionis caritatis quando etiam ac
situm stabilitatis et habitum to
cius honestatis hec est silogi
stica ex maiore de natura vite
contemplatiue et minore de in
esse vite actiue conclusionem
silogisans necessariam viam que
ad vitam sempiternam Et sic
dicamus spiritum sanctum doctorem opti
mo magister scimus quod verax es
et viam dei in veritate doces
Matthei xxii Bene docet hec lo
icam viam dei est enim in verite
medium optimum inter deum et ho
minem quo in medio et figura
nostre nature concludimus christum esse
verum deum et hominem dua
bus extremitatibus natura
scilicet diuina et humana ineffa
biliter pro nostra salute combinate
est hec est demonstratiua
extraneis et veris principiis
fidei scilicet articulis bene per carita
tem regulatis faciens sperare
gaudium perpetuum quia fides enim est
substancia rerum sperandarum ad Hebre
xi hec est temptatiua quia
omnia dyaboli cognoscit in
sidie et insidiosa temptamenta
volite igitur omni spiritui credere sed
probate spiritus si sint ex deo prima Johannis
iiii. omnibus sumentes scutum fidei
in quo possitis omnia tela ne
quissimi ignea extinguere ad
Ephe vi hec est sophistica
omnes docens elidere fallacias
dyaboli sophiste versutissimi

sic que docet euitare metas extreme
confusionis Docet enim usurias
symonias et dissolutiones argu
mentorum Sapiencie viii° ca° Et tamen
de scitis Dicimus tercio principali di 3°
ter et conclusiue quod spiritus sanctus
magister optimus docet rethoricam
scilicet tatis eius deuote orationis docet
enim oratorias clausulas leporis
ornatas diuersis colores non
tamen organicos et vocales ymmo
theoricos et mentales Ipse enim
spiritus postulat pro nobis id est nos postu
lare postulare docet et facit
gemitibus inenarrabilibus
ad Romanos viii Et Corinthiorum xiiii
Inquit idem apostolus Orabo spiritu
et mente ubi secundum glosam orare
mente est orare cum mentis atten
cione et cordis deuocione hinc ad
summum ad orationem preces tam et vi
gilare et matutinales ad preces toto
corde debemus cogitacio hominis
carnalis et secularis abscondat
nec quidquam eciam cum aliud
quam id solum cogitet quod precatur
in Canone de Consecra d. i Cum
donidemus tamen proh dolor ho
die pacem semper sacra et omni re
uerencia presupposita Et quidem
clericis tam seculares quam spirituales
non statu inferiores ymmo pocius
tam dignitate pociores quam
potenciores eo quod et loco quo
in ecclesia deuociores se exhibere
deberent suo susurrio petram
scandali infirmioribus subditis
tam clericis quam laycis impru
denter preberent Autumat enim lau
des diuinis cum laudibus christi i. ut
ore uno se posse agi cum mu
tuis sacras rumores in ipso
dicunt obscenos et si non turpes
tamen inutiles garriunt cum fa
bulacionibus et illicitas ut de
eis visitetur illud psalmi Cxviii
Narrauerunt michi iniqui
fabulaciones sed non ut lex
tua Contra quos Clemens

quantus sit dire et in nocte scribit
in clementina de celebracione missa
4 cum grani quod plerique beneficiati
ministri modestia clericalis or-
dinis abiecta dum offerre deo
sacrificium laudis fructum labiorum
suorum in puritate consciencie et animi
deuocione debent horas canoni-
cas vel dicere seu psallere transcur-
rendo sincopando extranea quidem
et plerumque vana prophana et inho-
nesta intermiscendo supponunt col-
loquia Opus vero statis ingr op-
timus sui sed. s. retrospiciat hoc
docet opposita / Docet enim modos
abreuiandi singula vicia et
plangendi quelibet bona inita
Reppe si hec vicia sup vacua
et inutilia vtia sagax diligencia
procondigna emendacione abole-
sit omnia ad salutem necessaria
Ille vos docebit Que sunt pla-
nius venerandis aspectibus vestris
3o In quibus ac thematis in loco posita anglis
sequitur vobis sit talis qualiter
p'm introductis tria notare potestis
Quorum primum est singulare re-
latiuum demonstratiuis nunc per-
tissime ad primum Ille Ille me
2m clarificabit Jo xvj Secundum est plu-
rale demonstratiuum signans reue-
rendissimum cum sedibus vos vos
estis genus electum regale sacer-
docium quod .j. petri ij° vos enim
amici mei estis inquit saluator
3m Si feceritis que precipio vobis ut
scribitur Jo xv Tercium est verbale
indicatiuum donans lumine com-
pletissimum ad concludendum docebit
Docebit enim mites vias suas
ps° xxiiij° vbi dicit magister in glosa
Docebit mites i. eos qui non eri-
gunt ceruices neque recalcitrant cal-
cis iugum leue imponit et leuius
sarcina qua promereri poterunt
regna celestia Ad que nos perdu-
cat qui viuit et regnat per
infinita seculorum secula Amen

Sermo magistri Johannis Zacha-
rie de Erffordia ordinis heremitarum sancti augustini factus in
Gaudium vobis et pax hoc Concilio Con-
thema est valde conue- stanciensi die
niens quia scribitur in sancti Michaelis
salutacionibus xiij epistolarum archangeli
sancti pauli duarum petri Et Apo-
calipsis primo Inde quod in sump-
cione habetur in epistola hodierne so-
lempnitatis beati Michaelis secundum
officium romane curie quo vtitur
ordo meus Reuerendissimi patres
et domini cardinales qui si iuste
et pie vixeritis cardines hostiorum
domus ecclesie sancte sacrorum exactorum
formati figuraliter nuncupamini iij
Regum vij venerandissimi quoque pa-
tres principes domini etc. Nam teste
scriptura pulcri debent esse pedes
i. affectiones annunciancium et predi-
cantium pacem Ysaie lij Sed quo-
modo tantorum patrum et doctissimorum
virorum collegio quicquam de pace
ministrare vereor et permesco presertim
cum nedum habeam pedes pul-
uerulentos sed et vir pollutus
labiis Ego sum Ysaie vj Vti-
nam ergo veniat Abraham qui
pedes lauit angelorum Gen xviij
Descendat pater celestis et effundat su-
per me aquam mundam et mundet
me ab omnibus inquinamentis meis
Ezech xxxvj° Vtinam veniat filius
eius dominus ihesus qui pedes la-
uit suorum discipulorum et ferat
secum aquam sapiencie salutaris Eccl
xv Et lauet non tantum pedes meos
sed et manus et caput Jo xiij
Vtinam veniret Abigail mulier il-
la prudentissima et speciosa que
lauit pedes seruorum dauid j Reg
xxv Deest spiritus sanctus gratia et mun-
det cor meum et labia mea vt
digne pronunciem dicenda videlicet
quod in verbis thematis tria tangi
notanda michi et aliis competencia Pri-
mum est primum Deus pronis exuberans
per que infundit aqua spiritualis
que est gratia verba oris sapientis

Cor^a x Secundum est sp̄s
p̄ficiens cui p̄ponat̄ doctrina
salutaris / quia vobis datu est nos
se misteriu chr̄ xiij / Et luce viij
Hiu est enim sufficiens tranquil
le q̄d p̄ p̄fertur ut studens spe
cularis q̄d fiat pax / hinc sa
diosus p̄pheta optauit dicens ve
niat pax ysaie xxij c^o / Abilitas
p̄dicator̄ donat̄ sup naliter ex
gr̄a / in labijs suis gr̄a Cor^a
ij Docilitas auditor̄ monstratur
actualit̄ in vob̄ / vob̄ oportebat
p̄mu loqui regnu dei Actuu
xiij Tranquillitas animor̄ no
tatur specialit̄ / Cum subdit̄ pax
pax multa diligentibus i. cum
tranquilla mente et dilectione
audientibus legem tua p̄s^o Cx
viij Debet eni v̄bum dei sicut
et lectio scolastica tranquille au
diri / vnde lucius apuleyus
p̄hus p̄hus platonicus in libro
iiij^o floridor̄ post p̄ncipiu libri
In auditorio nichil amplius sp̄a
tari debet qua quiete tacu
et ore dicentis / Ut ergo reuen
dissimi pr̄es et domi labia mea
inudent̄ ad initiu loquendi
et aures vr̄e appareantur adiuce
audiendum / inuocemus p̄positu
padisi btm michaelem cu anglis
suis quor̄ hodie festu colimus
Qui quid angeli no solu sunt
similitudine reg̃ intus suggere
Sz eciā inicem eloquij extrinse
cus instrue / ut dicit btūs bnhar
dus sup cantica sermone xl Et
si sufficit vobis no videt̄ angelo
p̄ sidiu inuocamus domina re
ginam anglor̄ virgine gloriosam
Cuius in anticlaudiano li^o vij^o
metro vltimo dicamus cu ei me
te pia salutacom angelicam aue
maria / Gracia vob̄ et pax / sub
et capitulis quibus supra allegatis
Reuendissimi pr̄es et domi
Gloriosus Jo ewangelista primo
apocalipsis cernens caritatis visib
retractis xxxviij anis quibus
hoc nephandu scisma diuinit bo
nis sp̄ualibus exorbatam talit̄
ac si ep̄o careret domu sp̄uali
bus acriter spoliatam que dicet
et p̄bet vobis in bellis int̄uali
bus tribulatam sortit ut no ap
pareret pax / Gr̄a vob̄ et pax / et
prudentissim sp̄u tpus p̄e esse q̄
eid eccle bona sp̄ualia dulcis
reddent̄ et gr̄a bona salutaria
largit̄ p̄bent̄ vob̄ bella m̄
ualia totalit̄ tollent̄ et fiet pax
p̄nunciando salutando tamquam
carinis verbis optat dicens Gra
cia vob̄ et pax / nec optat vob̄
gr̄am et pacem a se / sed verius
a p̄re eterno / a quo omne da
tu optimu fidelibus p̄stitutur
/ et gr̄a a sp̄u sempiterno p̄ que
bonu solidu omne inchoatur
In vob̄ a v̄bo paterno q̄ regu
bim v̄ru appellat̄ et pax ipse
eni est pax n̄ra Ad Ephe ij^o Cu
ad dixisset btūs Jo Gr̄a vob̄
et pax statim subiungit a quib̄
/ ab eo inquit qui erat / et est et
qui venturus est / i. a p̄re qui
a nullo est quo ad p̄mu Et
a septem spiritibus qui in conspec
tu troni eius sunt Qui dupli
citer exponit̄ scd̄m haymone
ibid in comento / p̄mo / a septe
spiritibus / i. ab vno spiritu
qui est septem i. septiformis
in mune que ante trono dei pre
dicit Scd̄o a septem spiritibus
i. ab vniu̲sis anglis btīs qui
in conspcu troni eius sunt / et
semp vident facie pr̄is qui i
celis est vt m^t xviij Et in e
wangelio hodierno quo ad scd̄m
Et ab ihū xp̄o qui est testis
fidelis et p̄mogenitus mor
tuor̄ Et btūs Jo sequit̄.
Quia hij tres sunt qui testimo
niu dant in celo pr̄ v̄bu sp̄us
sctus j^o Jo v^o hij ecclam mili
tante in mari huius mundi fluc
tuantem ne submergitur

spaliter gubernat dicente Am
broſio in li° de ſapientiſſimo Sa
lomone vbi tractat illud pu.
or. xxx. Tria ſunt michi diffi
cillima et q̄rtum penitus ignoro. Ambroſius: Tria ſunt michi diffi
cillima rerum (?) Quorum vnum eſt via
nauis in mari. Naue inquit Am
broſius Eccleſiam debemus accipe in ſa
lo huius mundi conſtitutam, que cre
bris ventorum flatibus et temptacionum
plagis et verberibus fatigatur, qua
turbidi fluctus i. e. huius ſeculi pota
tes conantur ad ſaxa pducere, que
et ſi vndarum fluctibus et procellis
ſepe vexetur tamen naufragium
ſuſtinere non pt. Et huius cam ſubdit
Ambroſius dicens. Quia in arbore
nauis illius i. e. in cruce xpus eri
gitur, in puppi pater reſidet gu
bernator, proram paraclitus ſuat
ſpus ſanctus, hac conſuat qua p
anguſta freta mundi duodecim
remiges i. e. xij apli in vna
pte ducunt et ſimilis nū. pphe
tarum in alia pte. Hec ille. Ex pte
ergo horum bonum ſit exaltat gub
nacium btūs Jo. Amicus non fal
lax ſalutat ipſam dicens Gracia vobis
et pax. Dicit magnus ille origenes
ſup principium eple ad Ro. Ce
pſtancior et dignior principali benedic
tio qua preſtes in lege dare conſue
uerat. Eſt hec apliica ſalutacio
qua dicit Gracia vobis et pax.
vbi gloſa interlinearis ait. Gracia
i. e. remiſſio pctorum et pax i. e. re
quies ab omni vicio. Vel gracia eſt
virtus merendi, pax virtus inuicem
diligendi. Ecce pres reuerendiſ
ſimi, quid melius potuit btūs
Jo. eccle optare, quam graciam et pa
cem, ſine quibus nullum opus nihil
aliquod valet nec eſt meritorium. De
gra clarum eſt. De pace autem dicit
btūs Aug. ſermone ſcdo ad fres
in heremo vbi paſtum pacem mirabi
liter et notabiliter commendauit

ad ppoſitum ita ſubdit. O pax
inquit ſine te reges non regnant,
ſine te regna non valent. Sed
inquit ſine te ieiunia orones
elemoſine cetaque bona nobis p
deſſe poſſunt. Abſit inquit btūs
Aug. Vnde ait Seneca in libro
de bta vita ca° viij. Inter ſumma
bona opa ipe commendat concor
diam et pacem. Et puto quod non
poſſit aliquid maius eſſe in eccia
dei quam pax, nec eſt equale bonum,
ut ex pluribus ſctorum auctoritatibus
poſſet pbari, quas non allego ca
bruitatis. Pono tm pauſacione
et pmunicom, eſt hoc ſummum bo
num eſt eſt pax, quia eſt hoſtes
letales, ſcz iniuſticiam turbidam
et iniurioſam, Auariciam cupidam
et malicioſam, Inuidiam liuidam
et rancoroſam, Iracundiam feruidam
et furioſam, Supbiam tumidam
et ambicioſam. Et quia doctor
pbare debet ea que docet auctte
maiorum, nec ſuis vbis tm inniti
vt deducat btūs Aug. in li° de doc
trina xpiana. Et btūs Grego
xx moralium vltra medium libri
Ideo illa quinque vicia eſſe ho
ſtes pacis, Intendo pbare p gna
lit, ſcdo ſingularit et in ſpecia
li. Primo ad pmum noto dictum bti
Augustini ſup ps. lxxxiiij in
expoſicione illius verſiculi, miſericor
dia et veritas obuiauerunt ſibi
Juſticia et pax oſculate ſunt, vbi
ait Due amice ſunt, pax et iuſticia
tu forte vnam vis et alteram no
vis facis. Nemo eſt inquit qui
non velit pacem, ſz non omnes vo
lunt operari iuſticiam. Interroga
omnes homines vis pacem vno ore reſpondet
tibi genus humanum Opto, cupio
volo, amo. Ama inquit et iuſti
ciam, quia due amice ſunt iuſti
cia et pax. Et ſubdit poſt pau
ca dicens, Inquit tibi pax, quitume
quibus Amica ſua iuſticie, quecumque
inueneris inimicum amice mee ad

pax eſt quinque hoſtes
ſcz iniuſticiam auariciam inuidiam iracundiam
ſupbiam

doctor ea que docet eſt pbare

di ſcdo et in ſpeciali

illud non accedo cuius ergo veni
ad pacem fac iusticiam. De quibus
verbis Augustinus sic arguit. Pax est
amica iusticie, ergo iniusticia est
est pacis hostis. De aliis quatuor
pacis hostibus loquitur poeta lau-
reatus franciscus petrarcha
libro primo de remediis utriusque for-
tune ca(pitulo) cxi ubi gaudio mun-
dano glorianti et dicenti Spero
pacem, Ratio respondet Quo-
tam diu sperabis quod mox assequi
poteris, in tua situm est manu.
Raro inquit sunt qui pacem non
inveniant si bona fide velle ce-
perint. Sed pacem petentes
pacis frequenter obstant. Et subdit
ad propositum Quatuor vobiscum ha-
bitant pacis hostes Avaricia
Ira Superbia Invidia, hos extra
in exilium pellite et pax eterna
erit. Hec ille. Ecce patres reve-
rendissimi quinque hostes pacis
de quibus nunc singulariter et com-
pendiose locuturus. Dico primo
quod hostis pacis ecclesie est Iniusti-
cia turbida et iniuriosa. Hec
patres reverendissimi figuratur in
illa meretrice iniustissima dalida
que ut Iudicum xvi° Samsonem Sam-
sone fraudulenter vendidit pro pe-
cunia, et sathana fecit inter istos
et philisteos. Iniusticia enim ne- Sapie(ntie)
dum est mortis acquisitio 1°
verum etiam ipsa est scismatum et dis-
cordiarum formalis causa et oc-
casio. Unde sicut secundum Macrobium
in libro de Somnio Scipionis
comentario x, de iusticia inquit
veniunt Innocencia, amicicia, con-
cordia, pietas, et religio, ita per
e contrario de iniusticia prodeunt
nocencia et inimicicia discordia
impietas irreligio. Et quemadmo-
dum iusticia firmabitur thronus regni
proverbiorum xxv, Ita regnum a gente
in gentem transfertur propter iniusticiam
Ecclesiastici x. Et ut dicit beatus Augustinus
in de civitate dei ca(pitulo) iiii° Remo-

inquit iusticia quid sunt regna nisi
magna latrocinia. Unde reverendissimi
patres et domini in ecclesia spiritualia tan-
ta et corporalia latrocinia et tot
scismata insurrexerunt, nisi propter ab-
senciam pulcherrime iusticie, que ut
hesperus solebat lucere ca(pitulo) v° Ethi-
corum, ubi nunc et iniqua pre ecclesie
ipsa iusticia refulgeret, et certe obum-
brata est, et in tenebris constituta
vicio prelatorum, et variorum ecclesiasti-
corum, ubi peto sunt eius filie iusta
commutacio, et iusta distributio.
Reverenda due meretrices pre sunt liti-
gantes de infante mortuo, i(d est) pro bo-
nis temporalibus, de quibus figuraliter 3ª reg(um)
iii° capitulo. Nonne patres meretrica-
tus et iniusta permutatio pro-
mercede dare spiritualia pro temporalibus
ut gesi fecit vendens iiii° Regum
v. Et ut Symone emens Act(uum) viii.
Nonne etiam meretricia et iniusta est
distributio beneficiorum ecclesiasticorum
quando in ea non respicitur non spiritualis
sed carnalis, non habilis sed nobilis,
non virtuosus sed amicus, non dignus
sed propinquus, non sciens sed pecunia, qui
sic beneficia confert non est iustus
collator, sed ut vera pessimus mer-
cator et personarum acceptor. In
distribuendo etiam iusticia iudiciali
sepe iudicatur iustior qui dicior
valencior qui in dando vigilancior
de quo etiam conquerebatur Marcus
tullius Cicero miles et consul
Romanus libro ii de officiis versus
fine libri. Turpe est inquit in maioris
et optimi viri cause non cum possit
in opera dando gratiam formam et po-
tentis. Quasi dicat turpe iudex
sit acceptor. Sed quid dicam de iniu-
sta commutacionem et distributionem
prelatorum et virorum ecclesiasticorum. Sed
istis tribus committitur ad deo.
videamus. Quid retribuunt domino
pro omnibus que retribuit eis. Certe
pompam pro humilitate, ingratitudinem
pro benignitate, et indevocionem pro
honore, paucos videmus heu de-

Iniusticia

platis in et hac sacro concilio cong
gatis quod quotidie clamamus in
spiritu sancto congregati devote orare,
ieiunare, celebrare, elemosinas dare
et exempla bona hominibus prebere; ymo
magis videmus ipsos vicia come
sari vane glorie solacium et plus
querere ut placeat hominibus, vivis
servus quam deo. Cum enim debent
alios suis bonis exemplis emenda
re eos spiritualiter interficiunt faci
entes peccare quia quod agitur
a platis faciliter a subditis trahitur
in exemplum ut habetur ex. de vo. et
vo. re. c. magne devotionis ubi
glosa allegat illud commune prover
bium quo dicitur: Componitur orbis
regis in exemplum. Iniusta pres
reverendissimi est huiusmodi commuta
cio eorum qui commutaverunt veritatem
dei in mendacium, et coluerunt et
servierunt creature potius quam crea
tori. Gloriam eorum in ignominiam
commutabo. Osee iiii°. De iu
sta autem distributione platorum re
spectu dei nescio quid dicam. Cum
bis vobis constat, quod Cardinalis
seu Archidiaconus beati Sixti beatus
Laurencius thesauros ecclesie dispersit dedit
pauperibus. Nunc vero patrimonium
christi et ecclesie thezauros dis
tribuunt potius mulieribus quam pau
peribus, Carnalibus quam spiritualibus,
hystrionibus ioculatoribus quam pauperibus reli
giosis. Ita ut ipse de terra quolibet
dici potest illud Sapientis: Regem enim ho
nores et non sensu distribuit.
Ecclesiastici xx. Propter huiusmodi reveren
dissimi pres iniustas distribuci
ones et commutaciones terrenas seu
affecciones sancta in ecclesia est con
tinuata, et vera pax in ecclesia sub
lata. Unde beatus Johannes: vidi inquit
cum apperuisset sigillum secundum, exivit
alius equus ruffus, et qui sede
bat super eum datum est ei ut sumeret de
terra pacem, et ut invicem se interficiant.

Apocalipsis vi, super quo dicit Haymo
ibidem in commento: De terra inquit
id est de terrenis hominibus sumit dyabolus
pacem faciens eos discordes et
zizanias discordia seminat inter
ipsos. Ergo pres ut fiat pax
in ecclesia dei audite quod sapiens
ait virum dicat: Revertere ad do
minum et averte ab iniusticia, et nimis
odito execracionem supple iniusticie
et custodito iusticiam et iudicia
dei et sta in sorte propositionis et oracio
nis altissimi dei. Ecclesiastici xvii.
Sic expellentur ab ecclesia dei
prima inimica pacis ecclesie dei quae
ut dixi est iniusticia turbida et
iniuriosa. Secundo dixi quod pacis ecclesie   Di 2° de avaricia
hostis secundum laureatum poetam
est avaricia cupida et maliciosa
sa, que ut dicit Canon est pri
cipium litis propter quam sepe in ecclesia
dei odia consurgunt ut ut lex di
dicit. Sunt hec pres reverendis
simi est illa avarissima et im
pyssima Jesabel, que non conten
ta regno israel vineam pauperis
Naboth concupivit et ut eam
teneret ipsos per falsos testes abs
cidit iii Regum xxi. Ita sepe in
ecclesia dei avari et hii dicunt beneficiati
beneficiati pauperibus clericis eorum ben
ficia auferunt, dum possunt adim
plere illius divitis centum oves
habentis qui pauperi nisi unicam
habenti oviculam abstulit et
per ambiguitatem habetur ii Regum xii.
Ut de hoc verificetur dictum Tullii
in paradoxis stoycorum: Nullus
quod ad hoc avaris inventus
est cui quod habet satis esset.
Nunc pres reverendissimi ab hoc
vicio innoxium dicam, nec aliquem
de summis pontificibus dominis
Cardinalibus patriarchis Archi
episcopis Episcopis Abbatibus prepositis
vel decanis aut unum de reli
giosis aut inferioribus clericis. Ve
rum si eorum aliquem ex capitum
septum facio mediare que dicit

amore usque ad maiorem omnes
avaricie student Jeremie vi et ta
libus propheta ait Omnes pasto
res in via sua declinaverunt
unusquisque ad avariciam suam
a summo usque ad novissimum
Ysaie lvi Ita propter hec nimirum quod
in ecclesia insurrexerunt scismata
contentiones et lites quale ante
tempora constantini et in primi
tiva ecclesia non fuit Quis michi dabit
bit hunc optat mellifluus doc
tor Bernhardus in epistola ad Eugenium
papam Quis michi inquit det
antequam moriar videre ecclesiam dei
sicut in diebus antiquis Cum
apostoli laxabant recia sua in cap
turam non auri et argenti sed
in capturam animarum hec ille
Unde dominus deus comparans
avarissimum papam unum scilicet ex mo
dernis ad aliquem eorum qui fu
erant sine avaricia eciam bene rexit ipsum
alloquitur per prophetam dicens
Pater tuus bonus predecessor
tuus in papatu numquid non co
medit et bibit et fecit iudicium
et iusticiam Tunc cum bene erat
ei iudicavit causam pauperis et
egenum in bonis in bonis suis
Numquid non ideo quia cognovit
me dicit dominus Tui vero oculi
et cor ad avariciam ad sanguinem
innocentem fundendum et ad cur
sum mali operis propterea hec dicit
dominus non plangent eum ve frater
ve soror non concrepabunt ei
ve domine ve inclite Sepultura
asini sepelietur putrefactus
et proiectus extra portas ierusalem
Jeremie xxii capitulo Et in alio prophe
ta de eodem avaro papa dicit do
minus propter iniquitatem avaricie eius
iratus sum et percussi eum abscondi
me et indignatus Ysaye lvii
ne per te et vobis hec dira
sima contingat et ut pax refor
metur iuxta hortacionem capitis
nostri Christi Cavete ab omni avari
cia Luce xii et ad hebre xiii

Tales pastores et rectores ecclesie
instituendo qui sint sine avaricia
minime Attendite quid in figura i
huius sacro concilio dicat prudens
ille consiliarius sacerdos madi
anitarum Jetro socer moysi provide
inquit de omni plebe id est de omni sta
tu viros potentes supple viribus
et virtutibus et timentes deum
in quibus sit veritas et qui ode
rint avariciam et constitue ex eis
tribunos centuriones et quinqua
genarios et decanos qui iudicent
populum omni tempore Exodi xviii quia
dicitur Caveas ne eligas in pla
tum aut tutum aliquem avarum quia
avaro nichil est scelestius Ecclesiastici
x Conturbat enim domum suam
domum suam qui sectatur ociosa aut
avariciam proverbiorum xv Sicque ut pre
dictum est furentes expelletis ab
ecclesia dei secundam inimicam seu ho
stem pacis ecclesie que est ut dixi
avaricia cupida et maliciosa Di
xi tercio quod hostis pacis ecclesie est
invidia livida et insidiosa O
patres reverendissimi hec est fera
pessima que devoravit Joseph
cui ipsi fratres invidentes quod a patre
pre cunctis fratribus plus amaretur
inimicum invidebant quod non pote
rat ei pacifice loqui Genesis xxx
vii hec est illa pacis inimica
que inter primos fratres Abel et Ca
yn operavit fratricidium Genesis iiii
Inter geminos germanos Jacob
et Esau incitavit bellum et litigi
um eius scilicet xxvii Interque racha
elem et liam sorores carnales
debilitavit Cernens enim Rachel
quod infecunda esset invidit sorori
sue Genesis xxx hec est patres re
verendissimi irreconsiliabile scisma
inter dyabolum et totum genus hu
manum Eciamque seminavit dicere
domino ad ipsum inimicicias po
nam id est permittam inter te et genus hu
manum vel eciam inter semen tuum
et semen illius Genesis 3° vii xvi

Di 3ᵃ ke
vidua

q in ca° primo Dicit dyabolus
conatur a principio r[ui]ne sue caritatem
unitate rescindere dolet satis et e
rubescit caritatem quam in celo ne
quivit hic homines constantes ex
lutea materia in terra tenere nichil enim
est quod dyabolus tantum timeat quan
tum concordiam pacem et caritatem
ut pulcre deducit beatus Gregorius
super Eze omelia viij Et venerabilis
Hugo super regulam patris nostri
Augustini post principium Econtrario
non de nullo tantum contentatur
sicut de invidia caritatis parabilis
inimica Caritas enim benigna
est Congaudet veritati j Corinthiis
primo Invidia vero maligna est
dolens de bono proximi quia invi
dia est egritudo suscepta propter
alterius res secundas ut dicit Tu
lius post principium quarti libri q
stionum tusculanarum Odimate
enim concordie michil hic ordo
primum ut nulli noceat deinde ut
quod prosit cui potest inquit beatus
Augustinus x de civitate dei c
xiiij Invidus autem aliis non pro
dest et sibi ipsi nocet dicente
Lucio Apolegio in libro de dogmate
te platonis circa xiij° plus inquit sibi
nocet qui aliud cupit perditum quam
illi noceat adversus quem machina
chinantur Et beatus Augustinus
in sermone communi qui legitur in
festo innocentum qui inquit aliud
persequitur corpore plus ipse persecu
torum patitur in corde supplicium invi
die huius exemplum dedit Salomon
sapientissimus sicut inquit tinea
vestimento et vermis ligno ita
tristicia viri i. invidia nocet cordi
proverbiorum xxv Heu proch quam plu
res sibi ipsis nocent qui licet
divites sint et in temporalibus habunda
tes invident tamen pauperibus
si a christi fidelibus aliqua bona
recipiat vel si de eis homines
bona loquantur quasi invidi
aliquid perdant aut diminui sperant

aliarum rerum patiantur defectibus
aliorum Sic vita bonorum detri
mentum est pessimorum ut dicit
Frisingensis in sermone qui legitur in
medio quadragesime ut virum
videatur velud beatissimum Johannem
Epistola xlv de exitu sancte paulie
Sepe inquit virtutem sequitur invidia
feriuntque summos fulgura montes
Et ut generaliter loquar prelatus
latus invidet prelato si ille dignum
habuerit episcopatum beneficiatus
beneficiato si videt alterius benefi
cium pinguius et graduatus
graduato si ille melius exerceatur
tur sui gradus exigentia Et re
ligiosus religioso vel canonico si
plus commendatur aut si plus
sibi tribuatur Medicus medi
co si plus alter lucratur Si
militer ... cui si plus prosperitatis alius
prospexerit unde venerabilis Beda
super Lucam exponens illud Luce
iiij Nemo propheta acceptus
est in patria sua propter medium inge
niale Cultus ambo invidet quod
invidentes non attendunt Sed
dicat Salomon vir qui fe
stinat ditari et aliis invidet
ignorat quod egestas superveniet
ei proverbiorum xxviij Et hec
omnia reverendissimi patres omnia
proveniunt ex tepiditate caritatis
que non emulatur i. non invidet
Corinthiis j° Si enim quilibet
diligeret proximum sicut seipsum omnes
tolleretur invidia et esset in ecclesia
dei pax et concordia Romanorum
enim quod dum obedierunt unum et
non fuit inter eos invidia neque
zelus requiem habebat et amicitia
cum aliis gentibus ut habe
tur Machabeorum viij Ergo patres
ut in ecclesia dei reformetur pax
et unio non simus invicem provo
cantes non invicem invidentes
ad Galathas v° in fine Sed
magis simus deponentes omnem
maliciam omnem dolum simulationem

di 4to de iracundia

et invidia 1 petri 2o Dicitur vi
cenni hostem pacis que est
ut tercio dixi invidia livida et
insidiosa Dixi quarto quod secundum
laureatum poetam hostis pacis
ecclesie est iracundia fervida et
furiosa Hec patres reverendissimi
est illa Athalia mirus othosye
regis ~~regis~~ mulier furiosissima
que ira sua interfecit omne se
men regum et omnem stirpem
regiam ut in 4o Regum xxi et 2
paralipomenon xxii et ut subditur
ibidem capitulo xxiiii domum domini de
struxit pacem fregit scisma atque
litem inspirare attendit Juxta quod
dicit sapiens homo iracundus
intendit litem Ecclesiastici xxviii
Et Salomon ait vir iracun
dus provocat et suscitat rixas
proverbiorum xxv xxi xxvii et xxix
capitulis Unde glosa super illud Job
v Virum stultum interficit ira
cundia dicit quod per iram concor
dia rumpitur et gratia amittitur
vite socialis necesse est ergo
ut pacis et unitatis reforma
tores caveant iram Et si ex com
plexione persone vel aliis sint
iracundi se ipsum studeant per virtute
mansuetudinis superare Quia
ut dicit antiquus ille theologus
Lactancius libro 6o de fila religionis
capitulo ix Non inquit fortior pu
tandus est qui leone quam qui
violentam in seipso feram inclusam
superat iracundiam Et valerius
maximus libro iiii c 1o Multo spe
cius est seipsum quam hostem supera
re Superatur autem iracundia vir
tute mansuetudinis quia sicut
fortitudo moralis reprimit timores
et moderatur audacias Sic man
suetudo reprimit iras et modera
tur irascibilitates ut pulcre de
ducit ex dictis philosophi venerabilis Egi
dius Romanus doctor noster libro 1o
de regimine principum parte ii c xxxii
hinc illud obsecro vos cum apostolo ut
digne ambuletis cum omni humilitate

et mansuetudine cum paciencia suppor
tantes invicem ad Ephesios iiiio Nullus
alteri in hoc sacro concilio furiose
non loquatur neque respondeat sed ut
paciens Job suppliciter respondeat inqui
ens obsecro absque contencione Job vi
Omne attendentes mansuetudinem
ad omnes homines ad Titum iiio Sa
piens quod quolibet verbum vestrum
alloquitur hortatorie Responde inqui
ens pacifice et mansuetudine Ecclesiastici
iiiio Quia responsio mollis frangit
iram sermo durus suscitat furorem
proverbiorum xv Sic ergo furientes expel
letis quintam pacis ecclesie inimicam
que est ut dixi iracundia fervida
et furiosa Quinto et ultimo dixi quod
hostis pacis ecclesie est superbia tu di 5to de superbia
mida et ambiciosa Hec patres re
verendissimi est Vasti regina su
perbissima que renuit viro suo Assue
ro obedire propter quod ipsa repudiata
regnum illius traditum est meliori
Hester primo Superbia enim pacis
x mortalium inimica primum scisma
fecit in celo empireo propter quod factum
est prelium magnum in celo Michael
et et angeli eius preliabantur cum dra
cone et est Apocalypsis xii hunc superbum
angelum qui equalitatem dei cum
sibi imitantur omnes superbi et am
biciosi qui ex parte illius sunt super
ii Unde beatus Gregorius libro xxxiiii
moralium capitulo ultimo super illo Job
xxxiiii qui dicit regi apostata
Unusquisque inquit Gregorius su
perbus tociens ad culpam
apostasie dilabitur quociens pre
esse hominibus delectatur honore ve
singularitate letatur subquo enim
sit non considerat et quod equalibus
quasi non sit equalis exultat Ut
inquit hec vitiorum radix pullulat
in corde regencium nisi exinanitur
illius qui despectus angelice so
cietatis dixit Ascendam super alti
tudinem nubium et similis ero altissimo
hec Gregorius Imitatur ergo super
bum dyabolum omnes qui papatum
cardinalatum patriarchatum archiepisco
patum Episcopatum Abbaciam prioratum

aut quacumque ecclesiastica dignitate
ambiunt ad hoc ut presint et domine
tur Quibus opprobriose dicit dominus
Deuteronomii primo Tumentes super
bia ascendistis in montem/ super prelature
et dignitates/ quo non obstante aliqui
superbi sunt forte in hoc sacro concilio
humilibus mixti qui se promittentur
papatum impetrare admodum Jasonis
qui ambiebat summum sacerdocium
et adito regi promittens ei plura
argenti talenta illud symoniace
obtinuit et impetravit ut habetur in Ma
chabeorum iiij/ Qui huiusmodi ambicionem et super
biam imitantur non cogitant quod nichil
est in hac vita et maxime hoc tempore
difficilius laboriosius aut periculo
sius episcopi presbiteri presbiteri diaconi officio
verba sunt beatissimi Augustini epistola lx
xij ad valerium et habetur in Canonum
xl di Ante omnia Unde quoque laure
atus poeta franciscus petrarcha
libro primo de remedijs utriusque fortune
capitulo xvij ubi gaudio glorianti et
dicenti Ad summum pontificatum veni
Racio respondet De tempestate in por
tum fugi solet/ tu e portu in tempe
statem sponte miruis nauta Et sub
dit pelagus ne difficilius peius Gravius
onus cunne tibi cura videbatur
nisi omnium curas inter unum atque omnium
sarcinas transtulisses fortasse humeri
an fortiter ambicio eos animos erigens
ubi malum ex futuro sentit hec ille
Et quamquam patres reverendissimi ut
subdit beatus Augustinus ubi supra ni
chil beatius sit quam bene et recte
prelatum presse si eo modo militetur quo
noster Imperator scilicet Jhesus iubet nec
nullum omnipotenti deo sit sacri
ficium quale est zelus animarum ut
dicit beatus Gregorius super Ezechielem
omelia xij Nemo tamen debet
curam animarum ambire unde beatus
Augustinus xix de civitate dei capitulo xviij
ut habetur in Causa viij q i Qui
episcopatum Locus in quo superior sine
quo populus regi non potest/ Et si ita
teneatur atque administretur ut decet/
tamen indecenter appetitur De hijs
ergo qui talem locum superbe ambi
unt dolenter conqueritur predictus allegatus

poeta capitulo immediate allega
to ubi gaudio glorianti et dicen
ti Summi pontificatus arce
teneo Racio respondet Solebant
primo ex hoc statu ad martirium
peti nunc ad delicias vocari ar
bitror Pro eo certatim hic locus
appetitur et adhuc quasi unum
mortalium vota suspirant Quibus
enim ille Romanus ille quecumque
pontificatum aliam cupit obitum
nisi quo potencior aut dicior
sit contra iusticie preceptum preesse
quam non prodesse Proh sacrilegium
pudendumque magnis sepe mune
ribus quod et pactis et sponsio
nibus emitur sacerdocium ipse prin
cipiorum O vitiosorum mortalium pessima
inquit ille ad quod olim homines
cogi consueverunt Jnde nunc retra
hi non possunt et tamen preceptis fervet
ambicio quo minus christianus pudor
et modestia videatur et prudencia
paganorum quam in huiusmodi
contenta fuisse didicimus) quod de Ju
lio Cesare sit dictum sit licitum quod
pontificatum maximum petiit et
obtinuit hec ille Contra hoc
vicium superbie et ambicionis e
mulamini et amplectimini caritate
que ut dicit Apostolus non est am
biciosa non querit que sua sunt j
Corinthiorum xiij Et in eius virtute
dicti et gladio hostium patris eterne
expugnate et pax eterna resul
gebit Ad instar ergo sancte filio
rum israel qui omnes maledictos ma
dianitarum et quinque reges seu prin
cipes eorum occiderunt numeri xxxj
Et queadmodum strenuissimus
dux Josue quinque reges pariter
filiorum israel hostes calcari fecit
pedibus populum et suspendi
in stipitibus Josue x Jta calcate
preces Ferthon tum regibus sathan
tum regibus quinque sensibus quinque scilicet
vicijs prodictis et contrarijs virtu
tibus Accipite exemplum a preda
rissimo Michaele Archangelo
vexillifero dei cuius hodie festum

celebramus / quia cum videt luci
ferum in celo empireo ingratum et
tortuosum contra iusticiam / fedatum et
tenebrosum per avariciam / zelatum
et rancorosum per invidiam / inflatum
tum et furiosum per iracundiam / ela
tum et ambiciosum per superbiam
Cum enim ipse michael unus de
principibus primis Danielis
x° ymo princeps magnus qui
stat pro filiis israel / eius xii volens
in celo pacem facere / et simul il
lud nephandissimum tollere prelio
magno facto eum eiecit de celo
Sic et vos reverendissimi patres
et domini / qui estis in hoc sacro
concilio generali in spiritu sancto congre
gati quasi vir unus / eicite
de celo militantis ecclesie luciferum
ad vicos sepe dictum / Confidi
te in domino in quo dabit vobis
virtutes preliandi videlicet / que est
gracia et salutem triumphandi no
biliter que est pax / Invocate ad
hoc principem fortem beatum michaelem
qui faciet vos fortes / sicud
fecit beneventanos contra neo
politanos in bello triumphare /
ut in eius hodierna legenda Et
ipse licet sanctus michael cum dispu
taret et altercaretur cum dyabolo
de corpore moysi non fuit ausus
iudicium inferre blasphemie / dixit
tamen imperet tibi deus / ut in epistola
iude apostoli capitulo primo habetur / Pre
terea sanctus michael imperium
habet angelis malis ne noce
ant et bonis ut succurrat / ut in
glosa illud Apocalypsis xii supra al
legatum / Supplicemus ergo de
vota mente domino omnipotenti
et dicamus / Angelum pacis mi
chaelem ad istam celitus mitte
rogamus aula nobis ut crebro
superveniente crescant prospera
cuncta Que quidem prospera cum gracia
finali et pace nobis omnibus con
cedat ihesus christus / pax nostra / qui
cum patre et spiritu sancto est benedictus
in secula seculorum Amen

Sermo Sinbaliensis Episcopi

Ad Clerum wratislavien

Repleti sunt omnes spiritu sancto
Actuum ii Verba proposita dicun
tur / Primum est super bo
nitate in plenitudine Quia repleti sunt
omnes / Secundum est primum dono sanctitatis
do / Quia spiritu sancto Quia repleti
sunt omnes / Secundum Origenes
super predictis alludens exposicione
inquit Omne anime receptaculum
largitas divina replebit / Quia re
plebit potestate et dignitate irasci
bilem / desyderiis concupiscibilem / sapiencia
et veritate racionalem / Ex quibus verbis
colligitur quod spiritus sanctus primo ir
ascibilem confortat / concupisci
bilem delectat / racionalem illuminat
Spiritus sanctus irascibilem confortat
concupiscibilem delectat / ut in beato
petro apostolorum principe de quo inquit
beatus Gregorius in sermone predi
cans illud Job xxvi Spiritus domini
ornavit celos dicens / Ipse pastor
ecclesie petrus quante debilitatis
quante quam fortitudinis ante adven
tum huius spiritus fuit Ancilla hosti
aria requisita dicat una cum mu
lieribus voce perculsus dum morti
timuit vitam negavit Et tunc
petrus negavit in terra cum latro
confitebatur in cruce Sed vir
iste tante fortitudinis qualis post
adventum spiritus extitit audiamus
Fit conventus ministrorum atque seni
orum cesis denunciatur apostolis ne
in nomine ihesu loqui debeat / Pe
trus magna auctoritate respondit
obedire oportet magis deo quam
quam hominibus / Et rursum si iustum est in conspec
tu dei iustum est potius vos au
dire quam deum vos ipsi iudicate / Secundo
concupiscibilem delectat / secundum Au
gustinum in confessionum Domine ad
te inclinatum est nunc naturale desi
derium et inquietum est cor nostrum do
nec requiescat in te Quia ipse
est de quo scribitur in psalmo Qui
replet in bonis desiderium meum
Solus enim deus replet animam
et nichil aliud preter deum Teste
sancto Bernardo Quia anima dei capax

quidquid deo minus est non saciat
Item creatura si quid occupari potest
saciari non potest / Et concordat Aug. 1
de moribus ecclesie / Summa bonorum nostrorum
summa deus est / nec infra ma-
nendum / nec ultra querendum / Item
quod solus deus animam replere potest
Unde subdit Aug. quo repleat me
quod non intrat in me / Tertio spiritus sanctus
di 3o animam illuminat quo ad racionalem /
quia ipse infundit anime spiritum vita-
lis Jo. xv. Spiritus veritatis docebit
vos omnem veritatem / quia non qui-
etatur sciendi desiderium nisi illo
adepto quod est lumen et causa omnium
scibilium et intelligibilium / quod non est re-
perire possibile nisi in solo spiritu sancto / Et
primo versus ut dicit Ind. consola-
cionum libro in prima secunda / Et quia spiritus
sanctus replet animam scribitur Sap. primo
Spiritus domini replevit orbem terra-
rum ubi notandum / quod spiritus sanctus orbem
terrarum replevit tripliciter prout tribus
modis deus in creaturis est per Gl. in
1. di. xxxvii. Est enim per essentiam
in omnibus creaturis per naturam sue
maiestatis / Et secundo in spiritibus et
animabus sanctis in quibus habitat
habitat sicut in templo sue boni-
tatis / et est in homine Christo per graciam
unionis ypostatice in quo excel-
lentissime habitat plenitudo divinita-
tis / Sed posset queri utrum spiritus
sanctus hodie missus temporaliter detur
fidelibus tantum in donis seu etiam
personaliter / Huius questionis determinacionem
determinacionem hanc principium suppo-
sitam / quam et ponit Magister in primo
distinccione xiiii capitulo 1. Unde pretereat di-
ligenter annotandum est / quod gemina
est processio spiritus sancti / eterna que
ineffabilis / qua a patre et filio eter-
naliter et sine tempore processit / Et tempora-
lis qua a patre et filio ad sanctifica-
dam creaturam procedit / Cum igitur
missus sit hec conclusio prima quam
9o 1. ecclesie tenet catholicus homo
Quod temporalis spiritus sancti processio eius
dicatur missio / Hec conclusio proba-
tur per Ven. Bedam in omelia

dominice prime post ascensionem
domini sic dicit / Cum spiritus sanctus sic
gracia datur hominibus profecto mitti-
tur spiritus sanctus a patre mittitur et a
filio procedit procedit et a filio
quia et eius missio est eius
processio / Et beatus Aug. xiiii de
trinitate / Cum surrexisset Christus
a morte et apparuisset discipulis
suis insufflavit in eos spiritum sanctum / Et
ut ostendit Aug. hanc temporalem
processionem spiritus sancti non aliud
esse quam eius missionem seu do-
nacionem / subdit Unde / post resurrec-
cionem dedit dominus Ihesus bis spiritum
sanctum / scilicet semel in terra propter dilec-
cionem proximi / et iterum de celo propter dilec-
cionem dei / quia per ipsum diffunditur
caritas in cordibus nostris qua
diligimus deum et proximum / Ex quo patet
conclusio vera / Secunda conclusio processio
temporalis spiritus sancti est processus eius
eius a patre et filio ad crea-
turam per creaturam sanctificacione / Con- 9o 2.
clusio secunda / spiritus sanctus qui a patre
et filio originatur eciam a se ipso
datur / prima pars huius conclusionis
patet per magistrum in memorato libro primo dist.
xi capitulo [illegible] ubi errorem grecorum
recitat huius prime partis conclusionis
oppositum asserentes / immo dudum
maximum doctorum apud grecos
in libro suo de spiritu sancto hoc asserit
quod spiritus sanctus a filio sicut a patre
procedit / immo et Cirillus et alii multi
greci hoc asserunt / et magister diffu-
se adducit libro et di. quibus su-
pra / Et probatur triplici exemplo
communiter tradito ex dictis beati Augustini
libro 1 de trinitate dei / Dicit enim tres
persone sunt unum principium creatu-
re ita pater et filius sunt unum
principium spiritus sancti / Secundum exem-
plum est / de mente nostra / in qua
notitia generatur a racione / et a
noticia et racione procedit
amor / quia nullus diligit nisi
quod cognoscit / Unde dicit Aug.
x de trinitate / Amor procedit
ex noticia et memoria / Tertium
exemplum est de sole / qui gene-
rat radium sicut pater verbum

et radius cu sole pdunt ardorē
ut dicit Mgr̄ ffranciscus de mo
dis in s̄mone hodierno / Decīpe
conclusionis / vz / q spūs sctūs
tā a scipso datur / pbatur p m
in pma di xiiij cao vi / Et q
spūs sctūs deus est et donū
sue datū / Ideo dat et datur
Dat qudm ingnitū deus / et dat̄
ingnitū donū / Et pbat Mgr ibi
d sic / Cū aut datus sive dona
tū spūs sctū sit opatū dei / et
cōmunis sit et indivisa sit
opatō triū psonarū / supple ad
extra / sequit̄ q donator spūs sctūs
nō solum a pre et filio / s3 a se i
pso / Et concludit mgr / nō em
dia pt nō esse sue ptatis / De quo
dictū est Spūs ubi vult spirat
p m / Licet boni et mali hre pos
sint dona spūs sctū data gratis /
soli tamē boni donū hent cari
tatis / ideo q evidenciā sciend q que
dam sut dona spūs scti in qbus
nuq3 confert̄ caritas / sicut sut fi
des informis / et timor s̄vilis /
ptise em insistendo in illis nō
confertur caritas / Quedā sut
dona spūs sctū in quibus tm
q3 confertur caritas / q̄nq3 nō /
i lpote miraculorū opand / gra
linguarū lingwarz / et donū pphe
pphecie et similia / que q̄nq3 collata bo
nis q̄nq3 malis / Ideo aliqn cū
caritate et aliqn sine caritate
conferunt̄ / ut pz in Epistola
Je xi / Sz donum caritat̄ nuq3
confertur sine spū scto et cari
te / ut p Augustinū xv de tri
nitate / de hoc dona loquēs / ne
lum donū est hoc dono excel
lentius / Caritas em sola est
que dividit int̄ filios regni et
filios pdicionis / Et in Coll xi
cholite / dicitur Caritas que apt
multitudine pctorū ppium est do
nū catholice virtutis et pacis /
nec eius donū in omnibg est /
quia nec omnes eius sut / Unde
btūs Gregorius in Omelia
sup illud Jo 20 Maria stabat

ad monumentū foris plorans / ex
ponens illud Apli ad Roma viij
Si quis spm xpi nō ht hic nō est eius
sit inquit / Ille pfecto spm scm xpi ht
qui amicos et inimicos diligit ter
rena despiciat / p celestibus estuat
carnem pt̄er vicia conterit / metz
concupiscencys frenat / hec Gregorius

Sermo lectoris fratrum minor
in wratislavia etc

V[illegible]xit eum deus / Scribi
tur Actuū x cao / Reveren
dissimi domini etc / Eximi[illegible]
ille pheta ysaias spū scto reple
tus ostendens quis digne possit
vbum dei evangelizare / ita dicit y
saie vj Spūs domini sup me eo q
unxerit me / ad anunciand mansue
tis misit me / vel scdm aliā lram
Evangelizare paupibus misit me
In quibus vbis sctūs pheta apte
describit tam q̄ pdicatoris dispo
sicōm / et ipsorū audienciū condi
cōm / Debet namq3 pdicator spūs
sctū gra debet regulari / ad dīct̄
Spūs domini sup me eo qd unxit
me / Nisi em gra quis gra spūs
sctī fuit illustratus pdicacionis
officiū nullū exe valet / ex
lit / cū nō simus sufficientes ali
quid cogitare ex nobis quasi ex no
bis / sed sufficiencia nra ex deo
est / y Corinth iij / Unctio ergo
spūs scti dat s̄moni efficaciā
et eloqntā erudicōm / scdm illud
Johannis y Unctio eius docebit
vos de omnibg / Debet q3 audi
tores bonā habundāciā fervēt
decorari / Et hoc tangitur ibi cū
dicit̄ Ad annunciandū etc / Unde
Epla v Estote mansueti ad
audiendum vbum dei ut intelli
gas / et Ja pmo In mansuetudine
suscipite insitū vbum qd pot
salvare animas vras / Inmundis
em et supbis vbū dei nō est
pdicandū / scdm illud Nolite
micere margaritas ante porcos
Ml vij / Quia nō est bonū sume
panē filiorum et dare canibus

Marci vii / Et proverbiorum ix dicitur
Noli arguere derisorem ne oderit
te / sed argue sapientem et diliget
te / Ex quibus patet quod sine divina gratia
nec debite potest predicacio et nec
fructuose acceptari Quapropter ut
hanc graciam facilius impetremus
matrem Christi devote salutemus dicentes
mente pia Ave maria etc Unxit te
deus scribitur loco et capitulo quibus
supra / Reverendissimi patres etc Ex te
stimonio sacre scripture claret manife
ste Christum dei virtutem et dei sapienciam
ab ipso summo patre a quo omnis
paternitas in celo et in terra nominatur /
et a quo omne datum optimum / et omne
donum perfectum desursum est descendens
multiplici unguento vivificante
primum fore unctum in tantum ut tamen in omnes
homines posset redundare Unctus
est enim unguento vivificante / contra
mortem universalem Nam ipse solus
est de quo dicitur qui peccatum non fecit
nec inventus est dolus in ore eius
i petri ii Et hoc unguentum tunc
redundabit in nobis cum reconcilia
ti sumus deo per mortem filii sui ad
Ro v Quia deus vitam eternam
dedit nobis et hec est in filio eius
i Jo v Ideo de eo bene dicitur
Unguentarius faciet unguenta sa
nitatis Eccli xxxviii Super quo
verbo dicit Innocencius Unguentarius
id est Christus tunc fecit unctiones sani
tatis quando ipse pendente in cruce
de latere ipsius sacramenta nove legis
2m profluxerunt que omnem hominem
sanant et vivificant Secundo unxit
eum unguento vivificante contra
mortem peccati actualis que procedit
ex pravitate voluntatis / Hoc autem un
guentum est gracia qua formaliter
anima perficitur qua in instanti sue
concepcionis plenus fuit / de hoc
unguento dicitur Sicut unguentum
in capite quod descendit in barbam
barbam Aaron / ps 132o Super
quo verbo dicit glosa Aaron sa
cerdos Christus qui in mundo non
in(ve)niendo (?) mundum quod offerret / se ipsum
obtulit In capite igitur .i. in Christo
est unguentum .i. unctio spiritus
sancti quod postea a capite Christo in di
scipulos et primitivos fideles descen
dit cum pro fide Christum videre certave
runt nec vinci potuerunt quia ca
put ipsorum passum precesserat a quo
descendit unguentum hec glosa
Tercio fuit unctus unguento con 3m
solacionis / quod scilicet ad vitam delecta
bilem habendam Et hoc unguen
tum nichil aliud est quam spirituales
consolaciones ipsi anime infuse
quas in gracia sui esse accipit Tunc
quia divina essencia tamquam in re
rus comprehensor fruebatur / Et
ideo bene dicitur unguento et
variis odoribus delectatur cor
proverbiorum xxvii Et hoc unguen
tum tunc respondet cum in ipso et
de ipso anima devota spiritualiter
delectatur / quia ipse deus est verum
gaudium ipsius anime secundum illud
Aug in quodam sibi illud sibi so
lum et summum gaudium est cum non
de creatura sed de creatore concipi
tur / Ex quibus omnibus fundamento
confirmacionis introductionis thema
tis tres formo questiones videlicet
Cuius medium coinquinatum ac
peccatis maculatum potest renovare
Cuius intellectum obfuscatum ac er
rore obumbratum valeat illumina
re / Cuius affectum desolatum omni
bono spoliatum potest consolare
Quibus respondeo per medium the
matis homo verus filius summi
genitoris / qui in forma media
toris est deus / et hic per suum vini
doloris pellit omne malum foris
Nam ab hac unxit eum deus Un
xit eum deus / fuerunt verba the
matis In quibus verbis vide fi In quibus
lium eterni patris secundum suam huma
nitatem ~~unxit te deus deus ps~~
primo gracie habundancia perfecte illu pm
stratum / ad dicitur unxit Alta emi 2m / Unxit te deus deus tuus ps xliiii
nencia perfecte exaltatum / ad dicitur
eum / Constituit eum dominum domus
sue / ps Ciiii / Divinali potencia 3m

mirabilia operatus sum dicat̃ deus
Tu es deus qui facis mira
bilia ps⁹ lxxvi De vltimis duobus
dimissis dico primo Que in verbis — di. p°
thematis video eum patris filium
secundum suam humanitatem gr̃e lex
cum dicatur vnxit vnde pro
concordancia scribit̃ ps° xliiii
Vnxit te deus deus tuus oleo
leticie p consortibus tuis Sup
quo vero dicit glosa interlinealis O
deus filij deus tuus .i. pr vnxit
vnde te dando tibi nomen quod est
sup omne nomen vnxit in qua
oleo leticie .i. puritate consciencie
et plenitudine gr̃e et hoc p con
sortibus tuis .i. aplis et alijs
sanctis in quos ab eo vnccio gr̃e
defluet Ei namque spiritus sanctus
non est datus in mensura sicut
ceteris sanctis sed in eo habitat ple
nitudo diuinitatis corporaliter
.i. solide et de plenitudine eius
accipiant vniuersi hec glosa Qua
propter sanctus Johannes describit
eum plenum gra et veritate Jo p°
Sup quo verbo dicit glosa interlinea
lis homo xpus plenus gra fuit
quia nullis precedentibus meritis
ex quo conceptus fuit deitas
in eo implens hominem illum omni
plenitudine redundando in ceteros
suos Vnde et mater eius non dica
tur tantum hominis mater sed eciam mater
dei Nec mirum si dicat̃ homo si
deus cum deus dicat̃ fieri homo
hoc autem dicat̃ gra et veritas quia
sicut olim promissum est et modo ex
hibitum scilicet ut deus sit in homine
implens eum omni bono et per eum
suos Vnde pr celestis loquens
de filio suo dicens Inueni da
uid filium meum .i. xpm inquantum
ad suam humanitatem oleo sancto
meo .i. plenitudine spiritus sancti vel
vnione ypostatica vnxi eum ps
lxxxviii Sed reuera videamus
adquid et propter quid eum deus pater
vnxit Vbi sciendum quod enim vnxit
in fortem pugilem ad inimicum de — p° 2m p° 2m
vincendum in summum pontificem
ad sacerdocium p populo offerendum in — 3m
eternum principem ad populum dei
protegendum Prima vnccio sancta fuit
tempore concepcionis in vtero virginis Secunda
fuit approbacionis in jordanis fluuio
Tercia fuit tempore resurreccionis in sanctorum
collegio dixi primo ergo Vnde beatus — di. 3°
Jeronimus in epistola ad quirinum episcopum
dicit in vtero virginis xpus homo
conceptus est ibique a spiritu sancto vnc
tus ibi conceptus ibi et nec ante
conceptus nec postmodum vnctus
sed hoc ipsum de spiritu sancto ex carne v
irginis concipi fuit a spiritu sancto vngi
dixi primo Quod enim in ea natum est de
spiritu sancto est quia hoc naturam non
habuit nesciunt visus ignorat ra
cio mens non capit humana pauet
celum stupet terra creatura eciam omnis
eciam celestis miratur hoc totum est
quod p Gabrielem marie diuinitus
nunciatur et p xpm adimpletur
Verba sunt beati Jeronimi in sermone
de assumpcione virginis Sed quare
hec omnia facta sunt certe ut dya
bolus qui hominem vicerat ab homine vinca
tur Vnde leo papa in sermone de
Natiuitate xpi dicit Dei namque
filius secundum plenitudinem temporis
quod diuinum consilij inscrutabilis alti
tudo disposuit reconciliandum crea
tori suo naturam generis sumpsit huma
ni ut inuentor mortis dyabolus
p ipsam quam vicerat vinceretur
In quo conflictu pro nobis inito ma
gno et mirabili equitatis iure certa
tum est dum omnipotens deus cum seuis
simo hoste non in sua maiestate sed
in nostra humilitate congreditur obi
ciens ei eandem formam eandemque
naturam mortalitatis nostre quidem participe
sed totaliter peccato expertem Vnde de se
ipso filius dei dicit dominus mecum
est tamquam bellator fortis .i. cum

di 2o

de vincendum inimicos suos ps xx Et tm
de primo Dixi secundo quod xpus unc
tus est etc. Unde propheta Tu es sa
cerdos secundum ordinem melchisedech
ps° cix Et Apostolus Ad hebre ix
Cristus assistens pontifex futuro
bonorum etc. Vere enim pontifex est
xpus secundum omnes condiciones requi
sitas ad debitam pontificatus institucionem
quas recitat paulus Apostolus ad
hebre v Omnis pontifex ex homi
nibus assumptus pro hominibus constituitur
in hiis que sunt ad deum In quibus verbis tangit quatuor
que requiruntur ad debitam pontificatus
institucionem Primo enim requiritur debi
ta materia que est persona racionalis
et ydonea Secundo debita forma
que est electio canonica Tercio re
quiritur debitum efficiens et hoc est
confirmacio autentica Quarto de
bitus finis que est populi indige
ncia primum tangitur ibi Omnis ponti
fex ex hominibus Secundum ibi assumptus
Tercium ibi constituitur Quartum ibi pro
hominibus Dixi primo etc. Omnis enim
pontifex est mediator dei et homi
num reconcilians hominem cum deo et
ideo debet assumi ex hominibus
ut scilicet condolere possit hiis qui igno
rant et errant cum ipse circumdatus
est infirmitate Unde Nicolaus de
lira super eodem verbo dicit Talis vero
debet esse pontifex ut subditi pos
sint ad eum familiariter et facile
recurrere et si non esset homo non
posset hominibus condolere quia
infirmis compati non potest qui infir
mus non est nec peccatoribus qui peccator
non est Et propter hoc permisit dominus
petrum peccare secundum beatum Gregorium
ut ex culpa sua disceret qualiter
peccatoribus misericordiam prestaret
Secundo requiritur debita forma que
causatur ibi assumptus scilicet per ca
nonicam electionem ut tales vere dici
possint Solum est assumpcio in ra
ps lxxxviii Quia si quis aliquo modo
sibi pontificatum acquisierit ipso facto
indignus iudicabitur quia nemo
assummat sibi honorem nisi voca
tus a deo tamquam aaron Et aaron
primo vocatus est verbo dei dixit
Applica ad te fratrem tuum Aaron
Ex° xxviii° Secundo miraculo pro incendio
num xvi 3° virga virge iudicio que
subito germinat floruit frondiut et
amigdala produxit Numeri xvii sic
eodem modo ad pontificium (?) tales homines
vocantur a deo cum canonice eli
guntur quod non fit ibi locum manus
prevalentis potencie sicut in tirsus
fastus ambientis superbie sicut
in presumptuosis Secundus excellent
presapie sicut in multis generosis com
munus corrumpent pecunie sicut
in simoniacis Sed solum electio ca
nonica et sufficiencia persone ipso
re quando est virga arida ho
nesta conuersacionem virga frondo
sa verbi dei predicacionem virga fruc
tibus plena multorum exaltacione
Absecedat igitur omnis ambicio et
expectetur dei vocacio Dicit enim
quedam lex imperialis scripta in co
dice Tam debet esse antistites
in ambiguitate positus et que
ratur cogendus rogatus effugi
at invitatus discedit porro indi
gnus est sacerdocio nisi fuerit in
vitus ordinatus Sic vere xp̄
ihus assumptus est ex hominibus
ut condolere posset hominibus secundum
illud Non enim habemus pontificem non pos
sit compati infirmitatibus nostris temptatum per omnia abs
que peccato Ad hebre 4° Secundo habuit
debitam formam quia non assumpsit
sibi honorem pontificii sed pater
qui ipsum ab eterno genuit ipsum
ex tempore pontificem constituit
secundum illud Ad hebre v sic et xpus
non semetipsum clarificavit ut pon
tifex fieret Sed qui locutus est
ad eum filius meus es tu ego
hodie genui te De aliis super
sedeo gracia brevitatis Et tm de secundo

quot 3 eligi in
plati et quo

d. 3o

Dixi tercio quod unctus est in stre
nuum principem etc. Unde in 1o Re
gum 9 co dicitur unxi te regem su
per populum meum israel. Primus
enim dominus vocatur et dicitur universa
lis rex omnium creaturarum specialiter
tamen dicitur rex israel i. cognoscencium
deum per fidem et dilectionem quos specia
liter regit et gubernat per approba
cionem dando eis hic graciam et in
futuro gloriam secundum illud ego cogno
sco meas et vitam eternam do eis
et non rapiet eos quisquam de ma
nu mea Jo x. Super quo verbo
dicit gloza Ideo nemo potest rapere
quia ex hoc quod sum excellencior maior
sum ad protegendum quam illi ad
pugnandum. Sed heu ubi iam
israel ubi iam populus dei cognoscens
deum per fidem et dilectionem nam

quo omnis mutat ordinem et statum suum opa ista sa bienda

et sequens dominum mutacionem et
hebitudine Iam enim quasi omnis
homo a maiori ad minorem a pre
latis ad subditos mutat ordi
nem et statum suum tam religio
si quam seculares omnes declinat
a bono et faciunt malum rece
dunt de virtute ad pravitatem de vir
tutibus ad vicia Iam enim se
culares magis sollicitantur circa
fraudem et decepcionem quam circa
sinam et mutuam dilectionem Re
ligiosi magis occupantur circa va
nam gloriam et proximi decepcionem quam
in communi solicita curacione. Sed
enim in secularibus aliud invenitur
nisi fraus et decepcio Iam enim
filius decipit patrem et pater filium
et vix invenitur qui faciat iusticiam
ad proximo suo. Sed quid aliud pre
tendit vita religiosorum nisi ypo
crisim et quandam falsam sanctitatis
ostensionem multi enim verbis et habitu
ostendunt se fore religiosos fac
tis autem negant de quibus dicit
Dominus Ve vobis ypocritis qui
similes estis sepulcris dealbatis

que a foris apparent vobis spe
ciosa intus autem plena ossibus mor
tuorum et omni spurcicia sic et vos
apparetis hominibus intus autem estis
pleni ypocrisi et iniquitate Mathei
xxiii. Sed quid aliud pretendit vi
ta prelatorum quam pompam et superbia
cum enim incedunt cum gladiis et ma
gno apparatu sicut reges et princi
pes voluptatem et delicias carnis
sectantur et mulieres horrea plena
congregant et rustici de quibus loquitur
beatus Bernardus super illud psalmi In labore
hominum non sunt etc. Cum cuncti status
hominum aliquid habeant laboris et
aliquid voluptatis. Alia inter hec
novo quodam artificio discerne
tes totum quod delectat in quantum eli
gunt et totum quod molestat respuunt
A militibus receperunt superbie fastum
amplam familiam equorum fallacias
cias et nobiles apparatus Tamu
liezibus dependens collo pelles
rubricatas omnem molliciem et glaciem
A rusticis agrorum fructus horrea
plena exuctimacia ex hoc in illud
Sed bene caret militaris lorice pon
dus muliebre declinat verecundiam
nec ut rustici et agricole victum
sibi labore acquirunt hec ille. Et
ideo propter nostra peccata facti sumus obpro
brium vicinis nostris. Nam isti mali
scilicet pragenses heretici vicini nostri nos
persequuntur et confundunt verbis virbus
et factis. Quapropter hortor vestram
caritatem ut videat unusquisque
vestrum ut sciat vas suum possidere
in sanctificacione et honore 1a Thessalonicensis
iiii. Attendat unusquisque digni
tatem suam quia non solum homines
sed eciam angelos sacerdos digni
tate excellit secundum illud labia sa
cerdotis custodiunt scienciam quia an
gelus domini exercituum est Malachie
iio. Unde beatus Bernardus super Cantica in uno
sermone dicit O veneranda sacerdotum
dignitas si digne et sacerdotaliter

vixerint intra quorum manibus
velut in utero virginis dei filius in
carnatur super hoc in signi noto privile
gio stupet celum miratur terra
veretur homo horret infernus con
tremescit dyabolus penetrat an
gelica celsitudo Ergo uno et eodem
momento deus ipse qui presidet in
celis in manibus nostris est in sacra
mento Quid ergo retribuam domino
pro tam singulari dono nescio nisi
duo minima scilicet corpus et animam
corpus in servicium animam ad laudem
secundum illud lauda anima mea do
minum Hec ille Laudemus igitur
eum deum puro corde et munda
consciencia ut eum post hanc vi
tam possimus regnare cum eo eter
naliter Quod nobis concedat
239 Ihesus xpus et Marie filius Amen

Sermo de corpore xpi

Sacerdos etc Licet terminus
propositus vere lateque in sacra
scriptura sit sparsus est tamen
in sancti corporis xpi festo de cur
renti decantatus sicut enim canitur
in prima Antiphona huius festi hi
storie in ea aliter quarum ad primum
terminum in spiritu quorum ponitur originaliter
in Levit xxij capitulo Sacerdos honorandi
randi domini Doctor ille eximius
pontifex summus sicut Gregorius
super Ezech parte omelia xi Ex
omnipotente gratia ad bona quidem opera
concurrere possumus sed hec implere non
possumus si ipse nos adiuvat qui
iubet Unde et ipsa vita summa incarna
ta in mundum hunc temporaliter na
ta sicut ait Sine me nichil potestis
facere Jo 15 Et doctor ille gen
cium sanctus paulus electionis vas
c ad Corinth 15 eidem sic sen
tiens ait plus plus hiis omnibus
laboravi qui ne videretur sue vir
tuti attribuisse quod fecerat statim
subiunxit non ego sed gratia dei me
cum Sine enim gracia dei mandata
dei implere non possumus ut dicitur de cons
di 4 capitulo placuit Et est ratio quia

deus cooperando in nobis opus
perficit et sine ipso cooperante nichil
boni perficere valemus ut dicit beatus
Augustinus de gratia et libero arbitrio
Et assumitur parum in 2o sententiarum
di 26 capitulo primo Ergo quicquid
virtutis te esse confidis dei virtute
et sapiencia reputa qui donavit
nobis et linguam ut dicit beatus Bern
sermone 13 super Cantica Quia
non sumus sufficientes aliquid
ex nobis cogitare tamquam ex no
bis 2o Corinth 3 Cum enim gracia
sine qua nichil possumus non ter
reno consilio sed magis oracionibus
deo dante desuper descendit ut
habetur in Can 23 q [illegible] capitulo Si
non hinc domini honorandi ver
ba sanctum dei volentes predicare
miseri summe spei cogimur invo
care ut a suo filio graciam nobis di
gnetur impetrare Quia graciam et
gloriam dabit dominus ps 83o Ut er
go graciam presentis sermonis impetre
mus virginem gloriosam devocius
salutemus dicentes virgineque
affectu pia Ave maria etc Sacer
dos loco et capitulis quibus su
pra domini venerandi Ut enim in
thematis loco posito habeamus
aliqualem introductionem doctrinale
breviter formamus triplicem questi
p^us onem talem Quis debet in omni
pudicicia corporis quasi castitate cor
dis ad mundiciam in mentis puritate
2us continere in sideat Quis debet
spiritualiter ad noticiam arguere ve
ritate reprehensam super vicia pasto
rali sollicitudine ac subditos infor
3us mare Quis debet sine spiracia
in sacerdotali dignitate intima
ad leticiam karactere quasi potestate xpi
di p^o corpus consecrare Quintum prima
Quis debet in omni pudicicia etc
Et ponitur hec questio quasi pro
singulari et miraculoso prodigio Eccl
31 Quis est hic et laudemus
laudabimus eum Quis potest dicere
mundum est cor meum proverbiorum 20o
Et inde Sacerdos sine macula
Ecclesia Et hinc signanter dicitur

quis sacerdos debet in omni pudicicia corporis quasi castitate cordis mundicia et mentis continencia insideat
Quis sacerdos debet sollicitudine [illegible] reprehendere et informare
Quis sacerdos debet [illegible] sine spiracia le corpus xpi consecrare

in leuit. 21° et transumptiue
in Can. di. 49 co. Loquitur em
loquens ad Aaron Homo de se-
mine tuo per familias qui ha-
buerint maculam non offerat
deo suo. Unde dicit nec accedat ad
ministerium eius. Hec macula quid
aliud quam luxurie fedum designat
piaculum / hoc enim piaculosa.
Salomon gloriosus factus inglori-
osus per mulieres blanda delini-
menta / et de coronatore dei
factus est membrum zabuli. i. dya-
boli / sed in Valerio / qua hanc
maculam fecit in gloria sua Eccli.
xlvii. Hec macula in xpi sacer-
dotum sita conuersatione et minis-
terii administratione vestigium non
habebit / in cuius scribitur Leuit.
vi. In sacerdos vestietur tuni-
ca et feminalibus. Que verba
deducens Alexander in romali domino
2° libro 3° / cap. 3° ea expo-
nens moraliter seu tropologice
dicit. In vestimentum lineum scilicet
camisia sive alba ob speciem can-
doris mundicia ad demonstratur / quod
eciam stringitur cingulo scilicet eadem / ut
omnis voluptatis carnalis astric-
ta intelligatur / dicente domino Sint
lumbi vestri precincti Luce xii. Que
verba pertractans beatus Gregorius
in omelia sic ait / lumbos enim
precingimus cum carnis luxuriam per
continenciam coartamus. Hinc ex
quinto concilio Cartaginensi tran-
sumptiue di. Can. d. xxxi. c. Epi-
scopos legimus sic Decet enim sa-
crosanctos antistites sacerdotes
et leuitas. Et qui sacramentis
diuinis inseruiunt continentes esse
in omnibus. Hec Canon. Et decet
xpi sacerdotes hec corporis ac
castitatis mentis cum castitate du-
plici racione et congruitate Et primo
/ quia habet officium placatiue re-
conciliacionis Secundo quia offerunt
sacrificium viuificatiue communionis
Primo accedat illud Eccli. xlv.
Inspice i. racionabile factus est reconcilia-

Que verba exponens Actor summe
virtutum tractatu de temperancia / co-
de continencia sacerdotali / in theorica
Sacerdotes supplicio dei placare
non potest nisi placeat / placere non potest
si carnaliter viuat teste apostolo ad
Ro. v. Qui in carne sunt i. carna-
liter viuunt deo placere non possunt. Et
beatus Bernardus ad hunc proposito in hec
verba prorumpens Vae ve illis si-
lys ire quod nodum reconciliati recon-
ciliacionis alienum negocium quasi
gens que iusticiam fecit apprehendunt.
Et beatus Gregorius in suo pastorali
et assumitur in Can. d. l. xi. c. Que
primaria loquitur in hec verba Nolia-
te formidandum est. ne qui placare
iram dei credit hanc ipsam ex pro-
reatu mereatur cuncti enim liquido
nouimus / quia cum hys qui displicet
ad intercedendum mittitur, irati ani-
mus ad deteriora prouocatur. Hinc non-
ter beatus Augustinus ad quendam comitem
/ sic scribit / et ponitur in Can. 3. q.
i. c. Sacerdos Sacerdos ut sa-
piens medicus atque perfectus pro
sua primo delicta sanat / et postea
aliena detergere et sanare. Hec ibi
Unde Neemie 12 ca° mundati sunt
sacerdotes et leuite / et mundaue-
runt populum Sed heu hys diebus
sacerdotes magis dei populum
maculat quia mundat / ipsum pes-
simis exemplis et manifestis for-
nicacionibus corrumpendo / licet
Ecclesia statuerit quod illius sacerdotis
missa audita non debeat qui sa-
tur indubitanter vel forte iam scli-
ter introductam mulierem habere
sit quod nulla ecclesiastica racione potest celari
ut in Can. 32 ca° preter de ma-
festis quidem loquimur / secretorum
enim cognitor est deus d. 82. c. co
Presbiter / et c. si sit adme-
tus / et nolit se corrigere debet sus-
pendi ab officio / et si non se cor-
rexerit debet ab eo perpetuo remo-
ueri / siue sit in sacris / siue non
/ ut extra de cohabi. cle. et mulie-

2ª figura

di 2° 9

p[ri]mo p[ar]te

2ª p[ar]te

ne Dicat / hinc sequitur quod sacerdo
tem ammonet beatus Ieronimus / et po
nitur in Capitulo Consumpcie di. 33. cum
hospitiolum / vbi sic dicit hospiti
olum tuum aut raro aut nunquam
mulierum pedes terant / quia non potest
toto corde cum deo habitare qui femina
rum accessibus copulatur / hec Ieronimus
Et sic patet primum membrum subdiui
sionis prime posite questionis / In quo
diximus Quod xpi sacerdotes debent
corporis castitatem cum mentis puritate
quia habent officium placabile recon
ciliacionis / ut fuit de illis de quo
scribitur leuitici v. Rogabit pro eo
peccatore sacerdos / et pro eo dimi
et dimittetur ei / Et hec de primo
Diximus secundo Quod dominicos sacer
dotes hec decet castitas / et conti
nencia quia offerunt sacrificium
viuificatiue communionis / ideo oportet
eos maxime esse corpore mundos ad
carnis mundiciam / nam legitur primo Re
gum 21° legimus Achimelech sacer
dotem dixisse ad David regem
Non habeo panes laicos ad ma
num / sed tantum panem sanctum / si mundi
sunt pueri maxime a mulieribus man
ducent / Et assumitur in Capitulo de con
se. di. 2ª cap° Tribus gradibus / et leuitici
21° Sacerdotes incensum domini / et
panes dei sui offerunt / Et ideo sancti
mundi erunt / vnde venerabilis Beda
super lucam / Et ponitur in Capitulo di.
31. cum Sacerdotibus / loquitur in hec
verba Sacerdotibus ut semper vale
ant altari assistere / semper ab vxo
ribus est abstinendum / semper castitas
est eis obseruanda precipitur / hec
ille / Sed heu hiis diebus quasi
per totum orbem verificatur illud Eze
chielis 22° Sacerdotes polluunt sanctu
arium meum / et offertis panes me
os adipem et sanguinem et dissol
uitis pactum meum in omnibus sceleri
bus vestris / Ideo conqueritur spiritus
sanctus per os malachie prophete capitulo
suo primo imperans sedibus et lu

xuriosis sacerdotibus dicens
O sacerdotes qui despexistis nomen
meum et dixistis / In quo despeximus
nomen tuum / Quod sic exponens beatus Ieronimus / et assumitur
in Capitulo di. xl. Sacerdotes lo
quitur in hunc modum / Sacerdo
tes nomen dei despiciunt et quan
tum ad se panem pollutum offerunt
/ qui ad altare indigne accedunt
et per consequens de suo sacerdocio
eternam dampnacionem acquirunt
Et venerabilis conqueritur Crisostomus / Et
assumitur in Capitulo di. xl. c. Multi
sicut sunt multi sacerdotes / et pau
ci sacerdotes / multi nomine / et pau
ci opere / videte ergo quomodo sedeatis
super cathedram quia non cathedra
facit sacerdotem / sed sacerdos ca
thedram / non locus sanctificat hominem
sed homo sanctificat locum / non omnis
sacerdos sanctus est / sed omnis sanc
tus sacerdos / Et post pauca
Ideo qui malus sacerdos de sacrifi
cio suo crimen acquirit non digni
tatem / hec ille Vos ait dominus ne
non sit / sed quilibet vestrum studeat
se talem exhibere / ut de quolibet vestrum
merito possit verificari moraliter sicut
de xpo summo sacerdote habetur
illud ps. Cix Iurauit dominus
et non penitebit eum / tu es sacerdos
in eternum secundum ordinem melchise
dech / vbi thema / et sic patet pri
mum / ad quod dicebatur Quibus debet
omni pudicicia corporis et castita
te Et respondebatur / Sacerdos
sine macula / Elegit enim sacer
dos sine macula voluntate honoris
in lege dei et mandauerunt sanc
tis cap. 1° Et hoc de primo
Dicebatur secundo Quibus debet sub
ditorum ad noticia arguere vita
te reprehensiue vicia pastorali
sanctitate ac subditos informare
Et ponitur hec questio Mathei 24°
Quis putas est fidelis seruus et
prudens quem constituit dominus
super familiam suam / ut det illis

cibum informationis in tempore et ideo
propheta Quis stabit mecum adversus
operantes iniquitatem Et respon
derunt huic questioni Sacerdos
doctus atque perfectus Esdre 2o
In quibus enim dei sacerdotes debeant
esse perfecti et docti docet beatus
Augustinus et assumitur in Canone de
36 Que ubi sic dicitur Que
ipsis sacerdotibus necessaria sunt ad
discendum scilicet Sacramentorum liber
lectionarius antiphonarium
baptisterium Computus Canon
penitentialis psalterium omelie
per circulum anni dominicis diebus
et singulis festivitatibus apte
ex quibus omnibus si unum defuerit
sacerdotis nomen vix in eo consta
bit Hec Canon Sunt nonnulli de
sacerdotibus sub nomine an
gelico figuratis Dicit propheta la
bia sacerdotis custodiunt scientiam
et legem exquirent de ore eius
quia angelus domini exercituum est
Malachie 2o capitulo Et sumptum
in Canone xi q i Sacerdotibus
Est enim angelorum officium secundum
dionisium inde celesti veritatis
illuminare Sic et debent sacerdotes
verbo doctrina et exemplo suos
subditos illuminare et non malo
exemplo corrumpere ne propter ex
emplum faciant delinquere populum domini
Leuit iiii Sed honorandi sunt
secundum illud salvatoris Math v
luceat lux vestra coram hominibus
ut videant bona opera vestra Et
dicitur salvatoris voce bona opera
quia vestra operibus applicata iudice
simonis testimonia conficiunt ad
pulcre deducit sanctus Gregorius in
suo pastoralis libro capitulo 17o Et
assumitur in Canone di 23 capitulo Qui
rector vestimentum etiam sacerdotis
quid aliud quam recta opera debe
mus accipere propheta attestante
qui ait in psalmo 26 Sacerdotes

tui induantur iusticia et post pau
ca petere viam ad summi lumen ex
empla quoque sacerdotibus opera clament
Hec Gregorius Sciant ergo sacerdo
tes scripturas sanctas et Canones
et omne opus eorum in predica
tione et doctrina consistat atque
edificet cunctos tam fidei scientia quam
operum disciplina in Canone di xxx
viii capitulo Ignorantia vero sine
laicis videtur quod intollerabilis
in istis qui magis in hiis qui presunt
nec excusatione est digna nec ve
nia in Canone di de qua supra capitulo
Si in laicis Nam ignorantia
mater cunctorum est errorum et maxime
in sacerdotibus dei devitanda
est qui docendi officium in popu
lo dei susceperunt in Canone de quo
supra capitulo Ignorantia Et heu hiis
diebus prophetia vaticinium illud
in secularibus eulogium videtur ad
impletum peribit lex a sacerdote et
consilium a sapiente Ezech vii
Dissimiliter in Canone xxiiii q i Dum
omni Et assignatur ratio istius
Jeremie vi A minimo usque ad
maiorem omnes student avaritie ha
bitat quia student avaritie quantum lu
cratie insistunt sic discurrendo Et
enim statum singulorum tam secula
rium clericorum quam regularium mo
nachorum sive sit Canonicus teu
tonicus monachus vel laicus
quocumque statu dato ordinis sive
benedicti wilhelmite Carmelite
Cisterciensis premonstratensis sancta
sive Augustinensis predicator sive
minor a minimo usque ad
generalissima ac plenaria potestas usque
ad verticem capitis Heu non est in eo
eo sanitas ysa io et propheta
usque ad sacerdotes cuncti faciunt
dolum Jeremie 6o Dicimus dolum
in sacro studio et predicationis
officio qua vix hodie quis in
venitur qui fideliter et sincere christum

pdicet Nam mt dispensatores
misterioꝝ dei fideles quib hodie
inueniuntur j Corinth iiij Quare
hoc quia ut missa pximat omnia
inde vetula Omnes declinat
ideo quelibet ministrat Sin
guli etem pserti in pncipio aut
cantat adulatio tono placebo
domino pauci vo eoꝝ regunt in
virga ferrea ut scribit pe 2o
Et tam huius assignat btus Gre
gorius in moralibus lio 19 pte iii cao
23 Et assumit in Can D 17 co
Sed illud loquens in hec vba Qj
vno peccante ira sup omnem po
pulum venit hoc quo audit ip
terte sacerdotes ꝗ populo psut
erga delinquentes blandi vi
deri volunt et verentes pecca
tum linguas ne forte de eis ma
le loquant sacerdotalis seueritatis
omnino omnibus atque ut terre
metum habeant hec Greg Quod
nonne saluator videtur innue luce
10 d Qj sacerdos descendens
a ierlm in iericho videns spoli
atum et vulneratum eum ptransiit
nec vulnera eius ligauit nec
vino nec oleo vnxit Vnde dicit
saluatoris sermone pabolito
Qj sacerdos infirmum ptransit
quia xpus sacerdotes hy
diebus peccatoꝝ vulneratum
saucium pcorum criminibus sana
tum non curat ad pdicationis
medela quia nec infudit vi
num austere correctionis nec ole
um dulcoris informationis
quaprop ceci sunt et duces ce
coꝝ luce 6o Canes enim muti
sunt non valentes latrare sm ysa
ie vaticinium assumptum in Can
di xliii cao Sit rector dicit
eni eodem cao Et sunt vba btus
Greg Sacerdos si pdicationis
est nescius quam clamoris vo
cem daturus est pro mutus

Scientia tamen maior quam rito
in xpi sacerdote requirit sin
gularis sacre scripture ꝓbnnissibus
cerguuntatis Eriminde reddendum
secundum btm Thoma sup quar
tum sniaꝝ di 24 q3 In sub ar
ticulo 20 Qj in quolibet actu ho
minis si debeat esse ordinat
oꝝ qp sit dirco ronis Vnde
adhoc qp homo ordinis et
officium exequat oportet qp
habeat tantum de scia que sufficiat
ad id qd dirigitur in actu illius
ordinis Et ideo et talis re
quirit in alio eo qui ad ordi
nes sacros pmouend debz et non qp
vniuersaliter in tota scriptura sit
instructus sed plus et minus
Sed quod ad plura ut pauciora
se eius officium extendit ut
illi qui aliis pponunt cu
ram animarum suscipientes sci
ant ea que ad doctrinam fidei
et moꝝ ptinent Et alii sciant
que ad executionem sui ordinis
spectant et in solutionem pmi ar
gumenti eius subiecit dicit
Qj sacerdos hz duos actus
vnum pncipalem sup corpus xpi
veꝝ et aliud secundarium super
corpus xpi misticum qp e ecclia
catholica ut in Can j q1 cao
In eccia de con di ij cao non
omnes Secundus aut actus
dependet a pmo sed non conu
ertitur Et ideo aliqui ad sacer
dotium pmouentur quibus com
mittitur pmus actus tamen si
cut religiosi quibus cura animaꝝ
non committit et actus vero non
requirit lex sed solum sacramenta
conficiat et ideo talibus sufficit
si tantum de scia habeant qp ea
que ad sacramentum pficiendum
spectat rite sciant possint Alii
aut pmouentur ad aliud actum
qui est sup corpus xpi mi
sticum et actus vero populum

legem requirit Unde Ieronimus
in magno prologo super biblia
sic inquit Sacerdotum officium
est interrogatum de lege respo
dere Ideo sciam legis in eo esse
non quid ut sciat omnes diffici
les questiones legis quas in hijs
debet ad superiores habere recur
sus sed sciant ea que populus cre
dere et observare de lege habet
ibi Et sic patet secundum principa
le In quo querebatur Cuius est
scripturarum cum notitia et reque
te vitate etc Et respondebatur
sacerdos doctus et peritus ut
sic sit figuraliter sacerdos il
le in exodo descriptus qui tinti
natibulum in gemmis circumferens tintinabu
lis sonabatur ut audiretur
sonitus eius Assumitur in Can
d 23 Qui rector Et hoc de secundo
principali Querebatur tercio
Cuius debet sine spiritualia
in sacerdotali dignitate in tanta
ad leticia conmitteres que potestate
corpus xpi consecrandi et po
nitur hec questio per eas Ergo
scribit in loco sancto eius Et re
spondetur sacerdos dei altis
simi Melchisedech in ordine
qui pane et vino obtulit Gen
14 Et in Can d assumitur
p c h lo in synazo d 12 ca° primo
Et in Can de con ca° et d ac
cipite ut sic de quolibet sacerdo
te verificetur illud Regum 1° Ele
gi eum ex omnibus tribubus israel
michi in sacerdotem ut ascen
deret ad altare meum unde ad
presbiterum pertinet sacramentum
corporis et sanguinis domini in
altari dei conficere unus quisque
signum sacerdotis ordinandus ac
cipit calicem cum vino et patenam
cum hostijs ut et per hoc sciat se potesta
tem accepisse placabiles deo hos
tias offerendi patet hoc per eum in
sinazo d 23 ca° ix Et loquitur

de hac materia Bonaventura in
suo tractatu que lignum vite
tytulare voluit c° 36 in hec verba
quam patuit munificencie largi
tas domini xpus sacerdotibus illis
primis et per eos toti ecclesie et
orbi terrarum corpus suum sacra
tissimum et sanguinem verum in cibum
dedit et potum a solis xpi sacer
dotibus consecrandum quia nec an
gelus nec quicunque sanctorum sacerdo
tibus exceptis hoc sacramentum
conficere possit Hac enim racione
sacerdotes dicuntur dij et angeli
ut in Can d xi q i Sacerdotibus
Et sunt verba sancti Gregorij sic di
centis Sacerdotes dij aliquando
aliquando angeli vocantur Ex quo
quia sacerdotes in loco dei sunt
stantes debent et angeli ut an
geli spiritualiter non carnaliter ec
clesie ministrantes ut dignas et in
maculatas hostias xpi valeant
ac offerre et eorum dampna
cionis sentenciam evadere Aliter
enim sacerdotes dominum Exo 29
c° admonet Sacerdotes qui ac
cedunt ad dominum sanctificentur ne
percuciet eos Sicut ora immu
dus archam dei declinatam su
stentans a domino percussus est
2° Regum 6° Sed heu hijs
diebus verificatur illud prophetis
cum Ysaie 24° Sicut populus
sic sacerdos licet tamen vitam
sacerdotum a vita laicorum inter
se debent esse ubi de diversa cedif
ca utique in Can 12 q i c° Duo
sunt genera ubi dicitur sic hic i sa
cerdotes et clerici sunt reges
i se et alios virtutibus rege
re Debet enim clericorum sancta co
versacio in omnibus esse munda et
inmaculata nec ut laicorum i
mundicijs deturpata principa
le enim sacerdocium regimen est
quod talis se regat quod glorie sue
regem debito tempore et sana

conscia digne offerat ut de glo
eorum possit visitari illud I Reg
I Suscitabo michi sacerdotem fi
delem et ambulabit coram xpo
meo cunctis diebus. Circa
predictorum duo queruntur. Et primo
utrum liceat sacerdoti a sacramento
altaris consecracionis omnino
abstinere. Respondetur secundum Thoma
in 4 d 13 licet quidam dixerunt quod
qui dimitterent celebracionem non
peccarent nisi populus haberet
vel ex obediencia tenerentur. Tamen Gregorius
in omelia dicit. Cum crescunt
dona crescunt et raciones donorum
Ideo cum sacerdoti sit data po
testas nobilissima reus negli
gencie erit nisi illa utatur ad
honorem dei et salutem suam
et aliorum vivorum et mortuorum
secundum illud I Petri 4to unusquisque
sicut accepit graciam in alterutrum
illam administrantes nisi forte
ex familiari spiritus sancti instinctu
dimittere. Unde et sacerdotibus
preceptum est hec facite in meam
commemoracionem Luce 22. Et idem
sanctus doctor in 3a parte q 83 ad
dit quod celebrare saltem tenetur
in precipuis festivitatibus et
maxime in illis diebus in quibus
fideles communicare consueve
runt hec sanctus Thomas. Queri
tur 2o utrum liceat sacerdoti
plures missas una die cele
brare. Respondetur licet unus nequeat
videatur missarum pluralitatem
in certis casibus admittere sicut
in die nativitatis domini secundo si
necesse fuit una scilicet pro de die alia
pro defunctis. Tercio propter navitatem
peregrinorum. Quarto propter necessitatem
communicandorum infirmorum
Quinto propter raritatem clericorum
immo due ecclesie committuntur
uni sacerdoti ut dicit Ostiensis.
Nos tamen volentes quantum

in nobis est anime saluti pro
videre dicimus duo. Primo quod istis
omnibus non obstantibus tucius
est dicere seu celebrare unam
missam in una die iuxta dictum in
Extra d I c Sufficiat. Sufficiat
sacerdoti una missa in una die
celebrare quia xpus semel
passus est et totum mundum re
demit non modica res est una
missam celebrare et valde felix
est qui unam missam digne cele
brare potest. Et post pauca Qui
vero pro adulatoribus aut pro
peccuniis secularibus una die pre
sumunt plures facere missas
existimo non evadere dampna
cionem. Hec Canon. Secundo dicimus
quod si licite liceat duas missas
dicere ut premissum est, 3am ulterius
tiones nisi duntaxat in die na
tivitatis domini celebrare non li
cebit iuxta glosam super illo verbo
alterius circa Sufficiat. Iam preallegata
gata dicit si quis si tres vel de
cem celebraverit corpus xpi
ut primo conficiat sed ut credimus
in primo suam hinc studeat
vita solers prudencia conscius
preparatus dignitate ut deo vero pos
sitis sacrificia acceptabilia
offerendo consecrare ut quilibet
vestrum pro significare virtute sit sacer
dos ille de quo scribit apostolus
Melchisedech rex Salem sacerdos
dei magnus ad Hebreos 7.
Et sic patet causa in qua queba
tur Temus sive spiritualia etc.
Et respondebatur sacerdos dei
altissimi Melchisedech in or
dine pane et vinum offerens
iuxta Leviticum Levitici I c° Super alta
re holocaustum in odorem suavis
simum adolebit Sacerdos. Vide
Thoma in quo quidam ermo the
matis in loco taliter qualiter
introducto honorandi domini mei in quo &c

videre quatuor iuxta materie
introduccionem et ipsius textus
originalem interpretacionem quam ponit
ingo(?) in suis sententiis libro
iiii^o loquens in hec verba Sacer
dos nomen compositum habet ex greco
et latino et dicitur sacerdos
quasi sacrum dans quia quatuor
debet dare xpi sacerdos secundum
p^m sui nominis interpretacionem Et primo
sacrum de deo .i. clare predicacionis
2^m informacionem Secundo sacrum deo
.i. devote oracionis supplicacionem
3^m Tercio sacrum dei .i. xpi corporis
et sanguinis communionem
4^m Quarto sacrum pro deo .i. propter
subieccionis obedienciam Et
obmissis tribus primis membris
de quibus in precedentibus satis
de obediencia pro dictare predicatio(?) de 4to dictum est Dicemus modicum
de quarto et ultimo brevius
in quo diximus quod xpi sacer-
dos sacrum debet dare pro deo
.i. propter subieccionis etc. Debent
enim sacerdotes et alii quicumque
viri ecclesiastici religiosi seu
monastici suis episcopis debitum
honorem et reverenciam veram sub
ieccionem et obedienciam ut in Can
d xciii c^o Si quis obedien
ciam obediencia aut inferiores
ex ordine superioribus debent
maxime quia clerici aut sacer
dotes hodie non sunt qui sub
nullius episcopi disciplina et provide
cia gubernantur in Can d xciii
ca^o Nulla hinc sequitur scribitur
ad Roma xiii Omnis anima
potestatibus sublimioribus subiec
ta sit non est potestas nisi a deo
Et esse paucior(?) Itaque qui resi
stit potestati dei ordinacioni resi
stit Qui sumpserit(?) in Can d xi
93 ca^o Qui resistit Qui
vero resistunt sibi ipsi dampna
cionem acquirunt secundum illud Math
10 Qui vos spernit me spernit

Episcopi enim in loco dei et apostolorum
sunt in Can d 93 legimus Qui enim
episcopis non obediunt indubitanter rei
republici(?) existunt d qua supra c^o Qui
nec erga episcopus a suis subditis
minori reverencia hendus(?) est quam
pauper vel dives nobilis vel igno
bilis sit enim legimus d. qua supra
ca^o legimus potencia diviciarum
et paupertatis humilitas vel sub
limiorem vel inferiorem episcopum facit
Ideo nec minus obediendum est episcopo
vel alio prelato quantumque quod vicio
sus vel criminosus est secundum illud
Math 23° Super cathedram moysi se
derunt scribe et pharisei Omnia
ergo quecumque dixerint vobis
facite secundum vero opera eorum no
lite facere Item in Can d qua supra
c^o Sunt(?) Sic legimus Dominus ne(?)
ihesus xpus rex et iudex usque
ad passionis diem servavit ho
norem pontificibus et sacerdoti
bus quamvis illi nec timorem
nec agnicionem dei servasset xpi
1^a petri 2° Subiecti estote in
omni timore dominis non tantum
bonis et modestis sed et dis
colis Si enim tantum bonis
esset obediendum in iurisdicto dicte
nichil haberet certitudinis nescitur
enim quis sit malus vel bonus
secundum illud Eccles 9° Sunt iusti
atque sapientes et opera eorum in
manu dei et tamen nescit homo
utrum amore aut odio dignus
sit sed omnia in futurum servat in
certa Debent igitur sacerdotes
viri ecclesiastici suis prelatis pro
tam reverenciam subieccionem et
obedienciam plus enim valet obedi
encia quam sacrificium vel victima
Reg 17 Saul enim propter suam
inobedienciam abiectus fuit
a regno David vero propter humilitatem
et obedienciam exaltatus fuit
ad idem regnum temporale post non
ad regnum et ad gaudium superna

le Sed nobis concedat qui per
infinita secula seculorum vivit
et regnat Amen

Sermo ad clerum venerabilis
magistri Jo Franckenster pro
fessoris sacre scripture etc.

24 Caput Johannis bapti
ste Dic filie saltatrici quod
petam matrem interroga
ti mox respondit prudentissime dicens
Caput Johannis baptiste ut habe
tur Marci 6° et in evangelio
hodierno Auditum in generali potest
colligi secundum sententias sanctorum doctorum
ex textu evangelii Quod sermo
beatissimi Johannis baptiste fuit
primo igneus multos afficiens
pure Anima secundum Crisostomum in
verbis Johannis baptiste audie
ntium corda turbata sunt ut consi
lium quererent salutis Immo secundum
sermo Bedam super lucam contentum bapti
ste utilem habuit hominem probatur
per turbas publicanos et mi
lites ad consilium sue regenerit
inquirendum Hec ille Fuit secundo
congruus cunctos erudiens
pulcre Anima enim secundum Gregorium
in pastorali co xj pro qualitate
audientium formari debet sermo
doctorum ut et sermo singulis co
gruat et tamen a communis edi
ficationis arte nunquam recedat
Hec ille Ideo beatus Jo baptista
secundum Theophilum super luca pub
licanis et militibus annualo
ab stime prefixit turbis aut ta
quam non malis ipsis existentibus
bonum aliquid observare decrevit
ille Fuit et tercio ardenter pra
vos corripiens dure multos
phariseorum et saduceorum redar
guendo dixit progenies viperarum
etc. 3° Corripuit et herode
de herodiade et de omnibus ma
lis que fecit luce 3° ubi dicit
progenies miramur Johannem
quod in tantum opinionem hominum
multorum ascendit ut a plerisque
Christus putaretur Sed illud
est multo mirabilius quod non timu
it herodem non formidavit in
imitum Hec ille Ecce qualis
sermo exivit Caput Johannis
baptiste Sit igitur sermo noster presens
sit similiter igneus primo plu
res movens congruus secundo
omnes docens et ardens
3° nullos timens caput penitencia
revenientes inclinemus ora
do mente pia Ave maria etc.
Caput Johannis baptiste
Beda in Glosa luce in hero
des inquit dum videret ad predi
cacionem Johannis multos con
fluere milites credere publi
canos penitere et totum vulgus
baptismum suscipere ipse econtra
rio non solum Johannem contemp
nit sed vinculans et occidit Hec
ille ut probat evidentissime
caput Johannis baptiste Sed
quia malicia hominum ut ait Augustinus
super psalmo 18° 18° cupiditate
nocendi ipse habet potestatem
aut si deus non dat non habet
Intuendum igitur habet secundum Gre
gorium in libro moralium 3° capitulo Quod
est quod omnipotens deus quos
tam sibi caros metendum conspi
cit tam vehementer quasi despi
ciens affligit Ecce ad mentis
oculos Johannem reduco et
non sine gravissima admiracione
perpendo quod ille prophecie spiritu
intra matris uterum repletus atque
ut dixerim prius quam natus renat
ille amicus sponsi ille quo
inter natos mulierum maior
nemo surrexerit Ille sic propheta
quod plus quam propheta adiunquam
in carcerem mittitur et pro puelle
saltu capite truncatur et pro

tante severitatis pro xpo spiritum
moritur. Nunquid namque credimus
aliquid fuisse quod in eius vita
sancta sit despecta morte ter
gendum. Sed qui ille vel in cibo pec
cavit qui locustis solummodo
et mel silvestre comedit. Quid
de qualitate sui tegminis de
linquit qui camelorum pilis
corpus operuit. Quid de
conversacione sua offendere potuit
qui de heremo non recessit. Quid
illud nativitatis loquacitatis reatu
peccatus polluit qui distinctus
ab hominibus longe fuit. Cum il
lud vel silencii culpa tetigit
qui ad se venientes tam ve
hementer increpavit. Quid e
rgo quod Johannes virtutis vo
ce laudatur et tamen pro temulen
tis ebriis in saltacionibus premium
moritur. Quid est quod omnipo
tens deus sic vehementer in
hoc seculo despicit quos sic
sublimiter ante secula elegit
nisi hoc quod pietati fidelium
patet. Quia ideo sic eos premit
in infimis quia videt quo
remuneret in summis et foris
usque ad despecta deicit quia
intus usque ad incomprehensibilia
perducit. Hinc quoque unusquisque
colligat quid illic sunt passuri
quos reprobat si hic sic cruciat
quos amat. Aut quo ferientur
qui iudicando arguendi sunt
si hic vita eorum premitur qui
ipso teste iudice laudantur.
Hec quid eterne pene aut glo
rie ex conformitate vel de
formitate mortis et mortis
beatissimi Johannis baptiste
de nobismetipsis concipere possu
mus audientes thema et
ipsum perpendendo sollicite / caput
Johannis baptiste. Sufficiant
ista pro thematis introductione et
haud dubium sufficere possent

si a mente nostra non excidat secundum
sensum litteralem. Secundum vero sensum
moralem sciendum. Quia omne
beneficium aut officium ecclesiasticum sive
status non competat homini eterna sed
gratia dei secundum illud Ro. j. per quem
accepimus graciam et apostolatum et cor
dinaliter ex baptismo ad baptisma
initium sit et ianua sacramentorum
secundum magistrum in quarto. Omnis igitur
status aut officium seu beneficium
ecclesie per dicti corporis Johannis
baptiste sicut effectus consuevit
quoque vocari nomine sue cause sicut
est illud luxuriosa res vinum pro
verbiorum xx. Caput non huius corpo
ris Johannis baptiste rectores
sunt ecclesie superiores vel medii sive
infimi. Sed requiritur experiencia teste
natura non errante. Caput corpo 1o
rale est suo corpori primo unifi
catum quia unum caput est unius
corporis et econverso non plura ca
pita unius corporis nec plura 2o
corpora unius capitis. Secundo con
tinuatum quia non caput sepa 3o
ratum a corpore et econverso. Et 3o
est ei configuratum quia corpus
humanum habere debet caput ho
minis non bovis aut alterius ani
malis. Sic caput spirituale vestre
ecclesie decet suo corpori primo
fore unificatum secundo continuatum.
Et tercio configuratum. Nam talis
in virtute est et dicitur iuste.
Caput Johannis baptiste.
Illius si aliquod dictorum trium vio
defficit ecclesiastico timeo quia
non est digne caput Johannis
baptiste. Primum istorum respiciat
unius beneficii sufficienciam secundum
beneficii residenciam. Et tercium
in beneficio sermonium. Hec nempe
tria vere faciunt ecclesiasticum di
gne fore caput Johannis bap
tiste. Hec deducendo. Dixi primo
caput spirituale vestre ecclesie decet
suo corpori fore unificatum

[illegible]

Cristus siquidem secundum Thomam
parte quarta quarto in quarto argumento
IV. Est caput ecclesie sua virtute et
virtute. Alii autem dicuntur capita in
quantum gerunt vicem christi / sic
et secundum eundem in tractatu de
impugnantibus religionem Spon
sus ecclesie ipse christus est / de quo
dicitur qui habet sponsam sponsus
est Jo iii°. Ipse enim filios de ecclesia
sua nomine generat. Alii autem qui sponsi
dicuntur sunt ministri christi exterius
cooperantes ad generacionem filiorum
spiritualium quos tamen non sibi sed
christo generant. Qui quidem ministri
sponsi dicuntur in quantum vicem
sponsi obtinent et ideo papa qui
vicem sponsi obtinet in tota ecclesia
universalis sponsus ecclesie dicitur.
Episcopus autem sue dyocesis et
presbiter sue parochie. Hec ille. Quanto
vir omnis ecclesiasticus christi vice
fungitur in ecclesia cuius personam
gerit et pretendit nomine et digni
tate ut dicit Abbas Wilhelmus
in omelia de zyzaniis / Summa
autem et ordinatissima unitas
est in christo cum sit unicum caput
unica corporis. Ipse enim est caput
corporis ecclesie / colossenses primo. Cap
ut inquit apostolus non capita ecclesie
non ecclesiarum. Est et unus spon
sus unius sponse secundum illud.
I Corinthiorum xi. Despondi vos uni
viro tamquam unico sponso vir
ginem castam tamquam unicam
sponsam adhibere. Ad instar igitur
christi decet virum ecclesie contentum
esse una sponsa uno corpore
uno beneficio aut officio / ut sit
caput spirituale vir scilicet ecclesiasticus
sit suo corpori unificatus / secundum
Walterum ubi prius. Cum quibus ad
aliquam ecclesiam vocatur, cum ea
peritatur sibi illa traducitur sibi
illa desponsatur, sibi in anima

sua committitur. Ergo ideo sponsus
est quia sponsam habet / caput
quia corpus seu beneficium habet.
Sed in sacro et figura christi ille
sponsi illa sponse ille capitis
illa corporis. Nomen enim sacerdos
virtus est si figura non res sed
sacramentum est figura. Sacerdos
christi est ecclesia sua figura est ecclesie
christi. Ille sponsi illa sponse ille
capitis illa corporis / caveat
ergo ne sit figura mendax ymago
fallax. Sed autem vera figura
ymago conformis si sit unius
una contentus anima una
ecclesia una prebenda quemadmodum
christus unus sponsus una conten
tus sponsa unum caput uno
contentus corpore. Quod est autem
plus est monstrum. Est monstrum
est unum corpus plura capita vel unum caput plura
habens. Clericus igitur vel tamquam cuius corpora
plures prebendas aut ecclesias
habens sub uno capite plura sibi
corpora constituit. Et monstrum
se facit bicorporis mirum
vel tricorporis est dum duas
aut tres prebendas aut ecclesias
tenet. Et sic deinceps quanto
plura succreverint deformius
monstrum beneficia plura congesserit
accrescunt sibi corpora et quanto
plura creverint deformius
monstrum coram christo et ecclesia ap
parebit / et inde deformis
est quia cum christo conformis
non est. Ergo ut dixi
figura est mendax ymago fal
lax qui magis imitatur monstrum
quam christum. O domine ihesu quanta
lia et quanta monstra tu vides
in ecclesia tua / Civibus nam est
locus sacerdotum qui non habeat
monstrum. Habet parochia mo
strum sacerdote ducem vel plura
beneficia tamquam sub uno capi
te duo vel plura corpora ge
stantem / habet canonia.

mostrorum canonias duarum aut
plurium prebendarum hec ille Re-
dum aut monstruosum Sed
et secundum Wilhelmum in summa
viciorum in tractatu de signis ava-
ricie que apparent in ecclesia
dei / charum est plura beneficia
habere dummodo unum sit com-
petens pro statu persone et nul-
li nisi deo hoc in dubium ve-
niet debet Sed in quo est
oculus avaricie videtur quod ali-
quis possit habere plura beneficia
ecclesiastica visione sana et fan-
tastica illi aut quorum habent
oculum avaricie non vident hec
unde dicunt malle esse habere
plura talia beneficia hec ille
Immo hoc videtur esse damp-
nabile Unde auctor libro primo
De apibus capitulo 5 dicit Ro-
bertus de tercio magister sacre
theologie probatissimus et car-
dinalis dixit Dico iam migra-
turus a vita quod mortale est
et dampnabile dummodo unum
competens sit plura beneficia
continere Idem magister Guilher-
dus Cameracensis episcopus verbo
huius confirmavit Nollem magister
pro toto auro arabie una tantum
nocte duo beneficia retinere et
certus tamen essem quod de mane
unum illorum homini ydoneo con-
ferret Et hoc ipse morte
vite sue firmavit Disputacione
Anno domini 1238 in aula
episcopi omnium magistrorum sacre the-
ologie parisius probatum est
quorum duo beneficia unum valens quindecim
libras parisiensium tenere
ad salutem non posse Et ne ceci
ista videantur de cepti De quo
dominus maxime litteratus ibidem dicitur
quod sola prebendarum causa fuit
dampnatus magister quondam Wil-
helmus cancellarius parisiensis

post mortem suam magistro Wilhelmo
episcopo parisiensi apparens dixit Tres
sunt cause quare morte perpetua sum
dampnatus una quod excrescentes
fructus annuos contra pauperes
tamen de reservavi Secunda quod contra
sensum plurimorum de pluralitate be-
neficiorum quasi licite tenendorum opinionem
propriam deffensavi et hoc periculo mor-
talis culpe commisi Tercia est
et gravissima omnium quod abhomina-
bili vicio carnis in scandalum multorum
multo tempore laboravi / hec ille Timeo
quod illarum trium causarum tamen media qua-
si medium positum participet de natura
extremorum in pluribus vero [illegible] ar-
ti certe et pene omnes plures
prebendas possidentes vel dignitates
avari congregant et thezaurisant
Ecce causa prima vel eas male dis-
sipant et dilapidant vivendo superbe
voluptuose aut luxuriose cum suis
socijs amasijs et meretricibus
lusibus adeo ut nec plures ille prebende
de eis sufficiat nec absque maxi-
mis debitis vivat Ecce causa
tercia Et si dicat aliquis de dispen-
sacione prelatorum sicut quod unus habeat
plura beneficia Videtur ad hoc Wil-
helmus in summa viciorum ubi prius
Si prelati omnia beneficia non
dixissent domini de jure capitulo xxiii Se-
cundum opera eorum nolite facere Auctor
libri de apibus ubi prius dicit
beatissime memorie papa Gregorius
ix interrogatus si posset de pleni-
tudine potestatis ad plura beneficia
detentoribus dispensare Non posse
inquit nisi super vexacionem tantum
detinencium dispensare Quis ergo
est sapiens qui fallat se et
super dispensacionem aliqua blandiatur
Estimo quod multi magistrorum dicunt hoc
et multi alii opinantur in qua re hec
solum mortale ab Augustino doctore di. 2°

cum maximo iudicat q si q͂s
incertitudinis periculo aut morta
lis pcti discrimini se committit.
Et subdit in quadam ciuitate epi
scopali sexaginta duo canonici
sub prebendis pinguissimis ducen
tarum fere librarum parisien in matri
ecclesie fruebantur quorum plures erant
beneficiorum pluralium detentores vide
qualem vindictam dei in ipos vidi
turpissimos detentores michi te
stis et iudex sit sancta trinitas q
paucos eorum vidi qui morte homi
defungi sed subito omnes et rep
be mori Ita q quidam eorum audito
q vnus eorum de sociis sanus in ma
ne mortuus inuentus esset co
plosis manibus dixit Et quid
volunt secundum vsum et consuetu
dinem ecclesie mortuus est vide
tis Hec ille viri igitur ecclesiastici
pectine sue salutis securitate debent
suo corpori fore vnificatum ut et
sic sit non ut capita aut ut ita
dicam Caput Johannis baptiste
sed pocius singularissime Caput
Johannis baptiste et tantum de
primo Dixi secundo caput spirituale
virorum ecclesie debet suo corpori fore
continuatum Secundum enim Thomam
22e q 183 ar° 2° distinctio officiorum
sine statuum in ecclesia pertinet ad
tria primo ad perfectionem 2° ad dignitatem
tatem et pulcritudinem ecclesie que
in quodam ordine consistit Tercio
ad necessitatem actionum que sunt
in ecclesia necessarie Hec ille Propter
que tria necessaria est capitis corpo
ralis presencia circa suum corpus Cer
te et propter eadem tria caput spirituale de
bet suo corpori fore continuatum
hoc est virorum ecclesiasticorum scire re
sidenciam circa suum beneficium ut sit
cooperatiua ad ecclesie cuius est cor
pus sive membrorum perfectionem di
gnitatem et pulcritudinem Vbicumque

reddat officium sine seruicium vbi
et habet beneficium Vnde eius ab
sencia diminuat ymo descen
dat ut plurimum ecclesie perfectionem
dignitatem pulcritudinem et ef
ficaciam Curatum vero non minus ymo
fortassis plus decet et oportet
circa suum existere gregem quem
tenet primo pascere verbo exem
plo et subsidio ut dicit glo
13 q 1 c. Tercio defendere a vi tyr
rannorum a fraude hereticorum et
a temptacionibus demonum secundum Simon
Hu. super Cap. Lxxvi Vnde et
Luce secundo de pastoribus dicitur quod
Erant vigilantes et custodien
tes vigilias noctis super gre
gem suum Ista omnia alia q
plura ad curatum requisita ei
requirunt presenciam circa suum gregem
cum moneas et motum oporteat esse
sicut dicit philosophus vii physicorum
Sicut igitur separacio capitis rea
lis a suo corpore nociua est ita
plurimum virorum sic non minus noci
ua est absencia capitis spiritua
lis a corpore suo sine grege Nam
absencia naute causa est sub
mersionis nauis est ex secundo
physicorum Et non residencia prelato
rum et curatorum causa est peri
culorum subditorum Si enim in
absencia moysi populus suo co
missus regimine in grauissimum
cecidit peccatum ydolatrie ut Exo
xxxii Cum tamen absencia fuit
ex iussu domini fuit et pro vtilita
te populi quia ut precepta iudi
cia et ceremonias a domino acci
peret quibus populum erudiret et
paruo tempore puta diebus
quadraginta duraret et tamen popu
lum optimis interim relictis Or
vicarius aaron videlicet et hur sapi
entibus igitur et deifluis viris ecclesia
stici bene potest estimare quid
nocere potest ipsorum absencia curatorum

qui absunt non excussi domini nec
putalitate domini ipsi nec parvo
tempore sed fortassis omnibus
diebus vite sue relicta quam vica
rio aut commendatore tali quali
nisi fortassis estimetur melior
qui in dando commendam fuit
maior Cui quid sepius quia
gratis non habet nec accepit
vicariatum nec gratis suum exer
cebit suum officium eciam sibi plu
es cura plus de omnibus quam
de ipsarum pastibus his aliis com
pensatis rectorum negligenciis
operte ut scribitur libro 2o de api
bus xx dicto quodam anno domini
mo cccc xlviii in synodo predica
tio angustiato quid nam digne
possit coram tot prelatis predica
re dyabolus ipsum paciens dixit
Quid angustiaris istis clericis
predicare dicas eis istud et non
aliud principes inferni salutant
principes ecclesie leti nos omnes
gracias eisdem referimus quia cum
ipsis prelatis nobis eorum subditi
pariter offeruntur et per eorum negli
genciam ad nos fere devolvitur
totus orbis hec ibi Cui huius
rectores existant procul dubio sunt
caput demonis lamie non ca
put Johannis baptiste nisi for
tassis forent caput amputandum
Vir igitur ecclesiasticus sit suo cor
pori soliate presidenciam con
tinuatus ut sit unum deo sit ca
put Johannis baptiste et tantum
di 3o de secundo dixi tercio caput spiritua
le virorum ecclesiasticorum debet suo cor
pori fore configuratum Omnis
nempe ordo ecclesiasticus status
atque gradus sanctus est ut pote a
spiritu sancto et ad sancta in tractanda
deo institutus dicente apostolo ad
Corinthios xii diviones graciarum sunt glo
i. diversi status et ordinaciones
in officiis ecclesie Idem autem
spiritus et Crisostomus in libro 3o dyalo
gi sui tercio in Sacerdocii aspicite
dignitatem agitur quidem in terra
sed officium eius celestibus nego
ciis connumeratur non homo non an
gelus non aliqua creatura sed ipse
spiritus sanctus hoc munus instituit
hec ille Caput igitur spirituale de
cet suo corpori i. officio aut sta
tui sancto fore configuratum in sancti
tate aliás dedicato dubio monstrum
erit si corpus sit sanctum et deifi
cum et caput prophanum et dyabo
licum Unde dicit Augustinus in epistola
ad valerium Nichil est in hac
vita et maxime hoc tempore
facilius et lecius ab hominibus
acceptabilius episcopi presbiteri presbiteri
aut dyaconi officio Sed si perfunc
torie atque adulatorie res agantur
nichil apud deum miserius et tri
stius et dampnabilius hec ille
Videat igitur quisque prelatus ne
sit et dicatur quasi pilatus aut
quasi pre aliis elatus et pompa
ticus aut quasi pre aliis latus
in culpis et viciis Dicit enim Bar
tholomeus in libro de oculo morali ca
pitulo A. Personae sepius debent in
auribus prelati illud verbum Iona
ti prophetam quot accidit unum quod
casus tantum Quot casus duo
cum accusatiuus et ablatiuus hoc
enim pl. quia prelatus timere accusari
de crimine et auferri de regimine
hec ille Quia alias sequitur
cum dictus in manibus demonorum
et ceteris suppliciorum infinitorum et
nitus filius diffidencie Nam at
tendat ut dicat Walterus in co
melia vel prius Unde appellatur
in nomine accepit unde canoni
cus nisi a canone hoc est a re
gula recte vivendi Sed hodie pro
dolor hec in spiritu impleiusque ex
sufflata est Quidem racio cano
nicis hodie canonicus a cano
ne vite Quis enim canonice

i regulariter viuit Unde ergo
Est namque canon vite ut dictum
est / est et canon pecunie i pensio
dicatur ergo aliquis canonicus
a canone pecunie non a canone
vite / habet avaricia canonem
suum habet et canonicatum suum / sub
canone seruat plures canonica
tus sollerter invigilat Dei aua
ricie student dum diligunt munera
manus semper habentes ad dandum
porrectas accipiendum hec ille
Insuper eciam aliquem dicti a sorte do
mini nunc temporum plures sunt crines
tuosos et calamistratos sic
adulteros sic feros sunt sermones
sic luxuriosos sunt in vestes sic
milites et duces sunt bursas pe
ras et cingulos sic mercato
res sunt caligas rubentes sic
pontifices ut pocius histriones
fore ostendunt sunt censum vero et
suppliciam esse clerici volunt Quid
sibi vult ista causa adversa dun
sitas qui esse clerici et aliud
gestiunt videri Tuus ergo cum
esto Unum cuius ordinis sit cum
forte sine ordine peccat sine
ordine pereunt nisi forte et sine
forte ordinentur ubi nullus or
do sed sempiternus horror in
habitat Job x Nolo omnino pre
terire monachum et ipse veniat
in medium Monachus tue sint
monasterium ubi prius censetur
ab unius custodia ab una lege
ab una professione tamquam una
facies bene ordinata in uno
capite Sed alia est facies
negociantibus in foro / alia de
clamantibus in placito / alia dege
tibus in palacio / alia conversantibus
in monasterio Ecce quatuor fa
cies uni capiti Qui igitur mo
nachus est et causidicus ne
gociator et curialis quasi unum
caput quatuor facies habens
monstrum se monstrat Opere

terribile risibile ymo flebile
monstrum / quia deforme / quasi
enim communicacio religionis et
negociacionis claustro et palla
cio hec ille finaliter / Sic igitur re
spiciendo totum ecclesie statum de
caput languidum ysaie primo
Quodcumque vero caput suo cor
pori sancto studuit consignare
in sanitate et iusticia totum ipso
omnibus diebus vite sue id recte
dicetur et est iustissime Caput
Johannis baptiste / Que fuerunt In quibus p°
causa singulis sequitur verbis po
sitis videlicet / quod baptista precursor
christi primo factus mollis cruciatur
dum iniuste verberatur suum ca
put Concordat scriptura Mathei
14° presentabat caput eius / he
rodias vero nequissimo consilio / fi
lia eius saltu et ludo impu
dico et verbo crudelissimo / hero
des iniquo impio et speculatore
tor ancipiti gladio Ecce quo
percusserunt caput eius Secundo 3°
verbis falsis cruciatur dum in
que dampnatur fama Joha
nnis baptiste Concordat scrip
tura Luce vij Venit Johannes
baptista neque manducans panem
neque bibens vinum et dicitis
demonium habet / primum hostis pu
ritatis in vita breviatur dum
amputatur sibi caput / secundo
testibus veritatis infamia ma
culatur dum diffamatur Joha
nnes baptista / Ecce quo modo in
iustus factis et verbis iniquorum
qui sunt verbis et factis per eos primus
regni celorum Cuius nos participia
pes faciat caput et coma sanctorum
omnium christus deus benedictus in
secula seculorum Amen.

Est verbum dei Sic al 27°
ma mater ecclesia legit ||
in hodierne sancte dominice
missali epistola recitatiue ad ephe
sios 6° ca° originaliter / pre

stantissimum dominum Glo^a^ ingra
lis sup illud ps cxviij Ne au
feras de ore meo vbum vita
tis usquequaque sic inquit Ob
mutescit facundia si egra sit
consciencia Caueat igitur sup
pdicator vbi dei ne vbis non
congruat fitam et ne deformet
iniquitatis opera magisterium
disciplme hec ibi Ut igitur
iniquitatis opera egritudo con
sciencia dissipentur et curentur
diuina suffragante gra ipuis
pro impetracione mrem gre im
ploremus ac deuote salute
affectum pia ac mente serena Aue
maria gra plena etc. Est v
bum dei scribitur vbi supra
venerandi patres ac domini the
matis nri proposita aliqualis
informacionis pro introductione
tali fungatur tiruncula deduc
tum Est vbum dei primo pdi
candum regulariter sine con
fessionis differencia Audiendum
humiliter cum attencionis obe
diencia faciendum realiter ad
implecione diligenti Ecce vene
randi patres et domini quo
et qualiter pdicandum audiendum
et faciendum est vbum dei Di
co igitur primo Est vbum dei est
pdicandum regulariter sine con
fessionis indifferencia pro pro
missa utz intuenti bimembri
seu bifurcata quo ad primam
eius partem vz regularem pdica
cionem Scribit Aplus in epla secunda
ad Thimotheum cap. iiij in hec vba
Predica vbum dei sic insta o
portune et importune argue
obsecra increpa in omni paciencia
et doctrina vbi sic inquit glo
sis pfsul Augustinus Juste oportune
secundum graciam datam inportune
secundum maliciam obstinatorum
argue incredulos fide mi

apprbando et defendendo obsecro
bonos eterna premia promittendo
increpa obstinatos supplicia
eternaliter comminando hec ille Ex
aug^9^ dicti summa talis sequitur
vitalis correlaria Ex doctrina
evangelica non solum esse debet
dulcis et blandiflua vero asspu
gens et correctiua pz in Cap. d
xlv disciplina vbi dictus sanctus Gre
gorius adducit sic inquit proposituum vn
quisque qui sanandis vulneribus
preest in vino morsum correctionis
adhibeat et in oleo mollitiem
pietatis ostendat Efficiendum est
enim quoddam temperamentum ut
neque nimia benignitate solua
tur subditi neque in multa auste
ritate exulcerentur corrigendi
hec ibi Sunt tamen etiam plu
res vbi dei pdicatores hac
vicissitudine non attendentes
sed ex timore vel amore ad alterum
partem declinantes et correctio
nem malum post tergum non at
tendentes quia ille non solum pro
ditor est veritatis mendacium dicat
sed etiam ille qui veritatem libe
tempore sic et loco cum discrecione
non pronunciat in Cap. x q. iij Nemo
lite timere Ex quibus licet breuibus
videntur sequi tres catholice
veritates quarum prima est pdi
cantes evangelicam veritatem
persecutorum senciunt malignita
tem hec est summa gloriosissimi
presulis Augustini inde agnicionem
vana dilabe et sine adula
cione veritatem pdicantes et ge
sta prave vite arguentes graciam
non habet apud homines Hec
ille Consonat Aplus ad Gala
iiij d Inimicus vobis factus
sum verum dicens Concordat beatus
Ambrosius pertractans i Corinth
iiij vos nobiles et dicens
hec est condicio veritatis ut semper

p^m^ Quo vbum dei est pdican
dum regulariter sine confes
2^m^ sionis indifferencia Au
diendum humiliter et cum
3^m^ obediencia Faciendum rea
liter et cum impletione di
ligencia

di primo

p^a^ pars

ea inimiciae p(er)sequat(ur). Melius
tamen est p(ro) virtute pati supplicia
q(uam) p(ro) adulacione b(e)n(e)ficia. Inquit
Canon xi q. iii Quisquis. Hoc ait
i(n) p(re)dicatore humana infirmitas
q(uod) p(ro)p(ri)a labe no(n) p(re)dicatur p(ro)z
ex Cap. d. xlv Sed illud. Sacer-
dotes qui p(re)sunt erga delinq(uen)-
tes benivoli videri volunt ne forte
de eis male loquant(ur) homines.
Sacerdotalis s(er)enitatis immemores
volunt imple(re) q(uo)d sc(ri)ptu(m)
est s(ecundu)m Thimothei peccantes
cora(m) omnib(us) argue ut ceteri
metu(m) habeant. Hec ibi. Ex-
cluditur pusillanimitas. Luce
xx ubi sic legimus. Magister scimus
quia recte dicis et doces
et no(n) accipis p(er)sona(m) s(ed) in verita-
te via(m) dei doces. Etia(m) vel
tacit(e) doctor ewangelicus in sua
p(re)dicacio(n)e loqui debet cu(m) cau-
ta circumspeccio(n)e patet in Cap.
xlvi d. Sit rector ubi dictis
b(ea)ti Greg(orii) sic legimus. Cu(m)
rector se adloque(n)du(m) p(re)parat s(ub)
quanto cautele studio loquat(ur)
attendat ne si inordinate ad
loquendu(m) rapitur erroris vul(nere)
a(u)dientiu(m) corda feriantur.
Et cum fortasse sapientem se
videri desiderat unitatis com-
pagem insipient(er) abscidat.
Hec ibi. Hanc formam sequentes
modernorum alia attendent p(re)di-
cacionis omnes ita de se taliter p(re)-
dicarent nimis de se p(re)sume(n)-
tes contra quos satis dure
invehitur strenuus Jeronim(us)
in magno p(ro)logo eo sup(er) bibli-
a(m) eo in tercio in hec verba.
Scribimus indocti doctiq(ue) poe-
mata passim hanc sc(ri)ptura(m)
sola(m) garrula anus hanc de-
lirus senex sophista verbosus
hanc universi p(re)sumunt lacerant

docent antequa(m) discant alii
adducto supercilio grandia verba
trutinantes inter mulierculas
de sacris litteris philozophantur.
Idem sup(er) ep(isto)la(m) ad Galath(as)
li(bro) 2o. Nunc omnes iudices suos
et loquendi facultatem audac-
ter impetramus q(uod) nequaq(ua)m
intelligimus. Hec ille. Ex quibus
claret clarius venerandi domini
et preceptores mei q(uod) regulariter
p(re)dicandum est v(er)bum dei quo
ad secunda(m) p(ar)tem p(ro)posicionis p(re)-
site dicebatur q(uod) v(er)bum dei
p(re)dicari debet sine confusionis
indifferencia contra p(er)fidissimor(um)
hussitar(um) oppositu(m) huius assercionis.
Q(uo)d liber est ex eo contra diuina ordi-
nacio(n)e et universalis ecclesie ph(ar)i-
seoru(m) et sacram sc(ri)ptura(m). Ingl-
esiam Salvator ait x. Rogate do-
minu(m) messis ut mittat operarios
i. p(re)dicatores in vinea(m) sua(m). Co(n)-
formans se ap(osto)lus huic sine ad
Ro(manos) x. Quo p(re)dicabunt nisi
mittantur. Hanc et indifferentiam
excludens idem ap(osto)lus inquit
ad Galath(as) ii eo. Deinde post
annos quatuordecim s(cilicet) a con(ver)-
sione ascendi Jerusalem ascen-
di aut(em) secundu(m) revelacio(n)em
ad ap(osto)los et contuli cu(m) eis
ewangeliu(m) ne forte in vacuu(m)
currerem et cucurrissem. De quo
strenuus doctor Jeronimus in
quada(m) sua ep(isto)la sic scribit ad
Aug(ustinum). Hic ostendit ap(osto)lus se
no(n) habuisse securitate(m) ewange-
liu(m) p(re)dicare nisi Petri et qui cu(m)
eo erant fuissent s(ente)ncia roborata.
Hec ille. Hinc et eciam co(n)-
sultissime sp(iritu)s s(an)c(tu)s instructus hic
p(ro)hibet indifferencia(m). Exemplo
[illegible] ap(osto)lis ad g(e)n(er)alis et
ex communica(ci)o(n)e ubi sic legimus. Ad
eum officiu(m) p(re)dicacionis sic p(ro)p(r)iu
ut in ecclesia nullus temeritate ipsa

2a pars

absque licencia pape specialis vel
episcopi diocesani de officio predica
tionis audeat se ingerere sub pe
na excommunicacionis nisi invi
tatur ab eisdem Adhuc finem
ut hereticis obviaret Sed obi
cit hereticus prophanos palidos
et phesanos nonne hoc apostolus
clarissima scribit sentencia ij Thi
mo 2 verbum dei non est alliga
tum O heretice cor habes infa
tuatum intellige quo sensu pa
postolus verbum premisit sic exara
tum et emanatum lege heretice
perfide summum illum gloriosum
pontificem li xxxi moralium
cao inf pertractans illud Job
vibrabitur hasta et clipeus
etc ubi sit inquit verbum dei non
est alligatum quia predicatores
sed pro deffensione fidei supplicia
subeunt Et subdit verbum dei
non est alligatum ac si dicet
hasta suppliciorum quidem suppli
ciorum ferior sed tamen verborum
sagittas emittere non desisto
vulnera crudelium accipio sed
cor infra infidelium per verba loque
do transfigo hec ille Ex quibus sentencia
sequitur catholica documenta et
primo ut scilicet nullus predicare pre
sumat nisi legittime missus
Item licet predicator legittimus
propter veritatis documenta vin
culetur in carcere vulneretur
diffinientem verbum dei tamen
in eo ligari non potest quin ab ipso
si non voce tamen voto vel scripto p
dicetur sequitur secundo quod si here
tici et alij inquisitores ydonei a predica
cione suspenduntur non tamen exhi
est alligatum quia illis non
predicantibus adhuc sunt predica
tores et doctores quia plurimi
per quos predicatur verbum dei
Sequitur tercio quod talis prohibicio
non sit in contemptum vel alliga

cionem verbi dei sed ut tollantur er
rores ecclesie sed maxime mocium
in cumque sicut Christus increpat de
monia et non sinebat ea loqui
Luce iiij super quo dicit Innocencius
ubi supra 2 ut Christus nos doceret
hereticorum pravitatem vitare et ut hoc
exemplum prohibeamus hereticis ne p
dicent veritatem quia fel draco
num propinat in aureo calice babi
lonis hec ille Nam secundum beatum Gre
gorium heretica ut valeat prava sua
de dictis sub quedam recta permiscet
ut animos audiencium recti sen
sibus trahant et pravis sensibus feriat
Dicuuit ergo plurimos sui erroris
fomento illud Marci et ultimo
Euntes in mundum universum predica
te ewangelium omni creature Que
tamen auctas pro ipso eorum errore
nichil facit Que non sunt verba
preceptiva ut ipsi asserunt alias in
differenter omnes sacerdotes tam
monachi quam seculares presbiteri
ad predicandum inmunisum mun
do essent obligati et sic nullus
religiosus presbiter in suo monaste
rio et sic plebanus in sua parrochi
a teneretur manere seu residere ymo
sequeretur quod nullus sacerdos seu
curatus per papam episcopum vel or
dinarium per quamcumque sentenciam
possit prohiberi a predicacione sim
pliciter vel ad tempus quia esset
contra preceptum et per omnes vices adeo
ad predicandum in universo orbe et
in hoc casu magis oporteret
deo obedire quam hominibus Sed
hoc est expressive falsum errone
um et hereticum quia contra
sacre scripture rotundum textum
Actuum xvj ubi legimus illos
preclarissimos verbi dei predica
tores Paulum et Barnabam
a spiritu sancto prohibitos ne predica
rent verbum dei in Asia Sequen
tur alia multiplicia inconvenencia di 2o

de quibus supsedeo brevitatis
gr̃a Et si dicere velit heretici pſ
dus hussita maledictus q̄ sit miſ
sus a xpo vl a spu sancto doce
at hoc signis et pdigijs sicut
apli et fideles pmitiui dyaco
ni biberint et anima eius sti
sunt quoꝝ se menciunt̄ mitta
tores de sctis eni aplis legim̄
pe mithil fidelibus dicat̄ charci
ubi supra in nomine meo ꝛc de
monia eiacient ipi vero econtra
demones in corda hominum
introduciunt de illis dicat̄ linguis
loquent̄ nouis etiam bohemi
heretici vellent q̄ no esset lingua
sup terram nisi supbia bohemi
ca de illis dicitur serpentes
i· hereses tollent isti hereses an
tiquas innouant et fouent de
ipis dicitur Et siquid mortife
rum biberint no eos nocebit
hussite vero calicem de quo scri
bitur in ps̄ bibent omes pcto
res terre De illis vero dicit̄ sup
egros manus imponent et bn̄
habebunt Perfidissimi vero hussite
heretici no infirmos manibus cu
rant ymo sanos fideles xpia
nos interficiunt et tormentant
Ex quibus patet q̄ no sunt missi
pdicatores s; pmissi tortores
no benivoli doctores s; malivo
li seductores no catholici p
dicatores s; dyabolici raptores
no beati sed infatuati scdm illud
pūbioꝝ xiij doctrina stultoꝝ
fatuitas Et sic patet vl pmi
di. 2o si· Dz pdicandum sine consi
deracione indifferencia Est vbum
dei Et tantum de primo Circa
scdo q̄ vbum dei est audiendum
humiliter ad attencionis reuerenciam
scdm illud pūbioꝝ xxij fili
inclina aurem et audi vba sapi
encium Ecce appone cor tuum ad
doctrinam meam que pulcra erit

tibi Et ite scdm de vtroq; loquitur
venlis Cesarius Arelacensis
Epus in li° Ewangelioꝝ ome
lia scda Sicut a nobis omib;
suscepti officij necessitatem lo
quendi requirit ita a nobis bñ
domini audiendi requirit affectum
humili vz ad attencionem ut scz
audiens docentem no contemp
nat et doctrina humilem no
spnat Scdm illud Venere ad
lucellum Non te moueat doctor
auctoritas nec quis sit sed quid
dicat̄ attende Sed tn̄ hac
sana doctrina laborant tria
gn̄a hominum vbum dei audire
contempnencium quoꝝ aliqui st̄
blasphematores alia valde pompo
si cauillatores loici vane allo
si vocatores lubrici carne vo
luptuosi De primis sub metha
phora scribit Job xxxij ca°
de supbo helin loquens in omi
supboꝝ psona dicens Expecta
ui eni sermones vestros sequitur
putabam vos aliquid dicere de
vba exponens btissimus papa
Gregorius li° xxij loquens helyn
ostendit eum supbe tractat Cu
eni dicit expectaui sermones vros
et putabam vos aliquid dicere
aperte declarat se ad vba sermo
nidicantium potius studio eum adsis
centis tacuisse Et loquitur
Iubar supbia gloriosus doctor
Augus in li° in confessionum de
plangens statum suum pstinum
s· Timor meus· i· supbia mea
refugiebat scripture modum et
facies mea minis inflata no
sinebat me videre verum hec ille
Et tn̄ vo hec tria gn̄a homi
sic vbum dei audire contempne
cium et quos pd alijs alios vicijs
detrupatos / comphendens sigura
li sub fma Baruch propheta co

suo tuo ffily agat q impetrat
susatuis festu s gulosi qui au
tumat festa consiste i continuis
commesatonibz et potatonibz
exquisierut prudentia que dei
ta est quia carnalis et terestris
est inimica deo Ad Ro viij Ne
gociatores ter phisica sut qui
teram .i. corpus suum discrete
pas curat Themany q impetr
assiraus advocati sut qui causas
contmue ventilant et litigat
iuxta illud ysaie xx Dicitur
emes in assiras venerut ethy
q negociatores sut qm aliq
corp allegatores carissime q
ad pondus vendut vba legis
4 artistas q dim impse sut artibus ponderas ysaye xxx xo ffabu
latores qmatia qui fabulis
poeticis intendut lz adsut
pueris elementis rudibus core
dat sacerdotibus trone et se
nibus indicit vij stremluis
doctor Jeronimus no sane sed
plane de illis loquit Sunt
go vbu dei contempnetes ca
uillatores loyci vane curiosi q
vane tempus vite sue i epis
zophisticis cauillacoibz ex
ponut et quasi felicitate vlti
ma i talibz ponut et dma elo
quia contempnetes post po
nut no attendentes q ars
dyaleticia sic in abusu assumta
no habet vim astruendi sed
distruendi inquit Cap d xx
xvij Omnem Tales eni cu
osi zophiste et garrulosi arti
ste inanes sut et vani semp
discentes et nuqm adsciam p
uenientes ut inquit aplus
ij Thymothei iij Rudes Se
neca Epla xlviij subsanat
in hec vba Pudet me q in
re tu seria acquirenda va scia
senes ludim mus est silba

Mus caseu rodit glis silba ca
caseu rodit puto me nuc istud
soluere no posse Et subdit O pu
les ineptias quid michi s luso
ria ista componis no est rotandi
locus sed apta decent et simpli
cia bonitate ec si multu sup ect
etatis pte dispensando erat aut
sufficeret necessarijs Nuc vo que
dementia est sup vacua dicere in
tanto temporis egestate Hec i
loquit ec contra tales psuli
eximius Augg in libello seu
tractatu intytulato speculu p
catoris circa mediu libelli fora
lissima consona sma Inde scia
Inflammatus cui plus placet di 3o
ars Aristotilis qm scia de aplis
codex platonis qm liber dinus
que nlla lectio letificat nulla
scia edificat nullus smo sapit
nisi fuit gramatice conceptus
dyaletice ymaginatus rethor
ice pparatus Stultus es et
hec ignoras q et erras quia
talia agut et in talibus dies
suos consummut peccatu sibi
generant et mortem parat Et
post folia eni colligut no fruc
tus vba sed no vtutes Hec ille
Frac venerandi domini mei quo
modo hij qui fastidiut pabu
lu salutis Id est vbu dei
Regni refugiut co Andree
verbu dei vorates lubrici
carne voluptuosi De quibus
ec adlram scribit Jerme xj
no audierut nec inclinauerut
aurem sua sed abierut vnus
quisqz in puitate cordis sui
mali Que eni maior pra
uitas et malicia qm ydola
tria qua committut gulosi
quorum deus venter est etc.

phi 3o de quibus loquitur glo
sus psul Aug in libello iam
supius allegato loquens in sin
gulari denotans pluale dicens
simplicatus ptis amore mudi
et carnis inebriatus et ceat
plus placet luxuosi cadaulis
venosa volptas voluptatis qm
anime sue sanitatis sz vbu dei
qui plus studet carnalitati qm
caritati cui plus est cura de
mudo qm de xpo cui plus est
de lege bestiali qua diuina hec
ille Istorum enim anime nimio
sanguine et adipe inuolute ni
chil celeste sed semp de carnibus
et ructu et carnis ingluuie pos
sunt cogitare ut inquit finaliter
di 3o Strennuus doctor Jeronimus
cont Jouinia lio 2o Dixi tao
et vltimo q vbu dei est faci
endu realiter cu impletionis
diligentia no enim sufficit ad
salutem vbum dei luculenter
pponere seu docere recipere audire
et retinere nisi doctor et audi
tor ipm studeat facere Et ad
implere Jhesus enim cepit facere
et docere Actuu 1o Ex pdicator
vbi dei pus agere seu facere de
beat qm docere Clemens pato et
compto stilo legitur in lio de minus
ministris c 7 ca o xxix natura
li similitudine et pulcro trope
subiungit vbi ac psius quo ad
audientes et no facientes et
post scribit aplus Jacobus in sui
a canonica co 1o Estote fa
res vbi et no auditores tm
Et subdit Si quis auditor est
vbi et no factor hic compabi
tur viro consideranti vultu na
tiuitatis sue in speculo vbi scdm
glosam vult dicere Aplus Sz
sicut nichil pdest homi vidisse
in speculo maculam vultus sui
si illam no abstergit Sic ni
chil pdest homi audire verbu
dei nisi studeat illud opere
adimplere Vnde q auditor
vbi vita no corrigitur sed pfert fac
tum In quo inquit pphetia cor
rigit adolescentior viam suam
respondetur in custodiendo s
mones tuos ps o cxviii vbi
sic inquit mgr in glosa Non
ait in legendo vel in memora
do sermones tuos sed custo
diendo opa quia frustra cu
stodit memoria si no custodit
in vita in pusa vita no est
pfecta via et glosus psul Au
g sup eode vbo sic inquit
Nam quidam verba dei tenendo
agunt ne obliuiscantur no agunt
viuendo ut corrigantur no at
ait pphetia in quo corriget adole
scentior viam suam sed ait in quo
corrigit viam suam Sic igitur
nras corrigamus vias vi
uendi preces et domini mei vo
bis positum est vbu dei Est
vbum dei. Collatio in festo
Trinitatis de fide defendenda. 26
Ipsi gloria in secula Sic
scribitur ad Ro xi ut
legitur in sce trinitatis
festo Aplus 1 Corinth x dicit
Omnia in gloria dei facite glo
sa i ad laudem dei cuinuscu
q creaturis ut in actibus et
comunicatiuis laudetur deus Si
hec rite fiunt laudes dei sunt
et hec ibi Ex actibus igitur co
uersatione nra sit ipsi gloria in
secula Et subdit vbi prius
glosa Si quid manducatis et
bibitis ad refectionem corporis
suis gratias agens eis qui te
mortali et fragili prebuit ista
supplementorum solatia Cibus
tuus et potus laudat deum

hec ibi Ex mutimeto igit(ur) corpo
rali quo sustentat(ur) infirmitas
n(ost)ra quanta eciam sit ipi gl(or)ia
in secula Ex p(ri)ma p(ar)te th(ema)tis se
quitur q(uod) p(re)dicator ewangeli
zare debet p(ro) gloria sempit(er)na
ut habetur in romali d(e)i (et) laz(ar)o
ewangeliorum in ewangelio de
quo inquit thema ipu gloria
in secula Ex secunda v(er)o p(ar)te glo(ri)e
sequit(ur) q(uod) p(re)dicto amplius ser
mo dei qui est anime immorta
litatibus et potus s(ecundu)m b(ea)t(u)m Gr(egorium)
q(uod) primo libro dyalog(orum) laudat
deum Et p(re)sertim si fuit anime
glo(ri)am dei querenti et siti
enti rite collatus et copiose
Ex hoc namq(ue) anima refecta
et saciata dicet ipu gloria
in secula / Et ergo s(er)mone p(re)di
ti tamq(uam) potu et cibo celesti
saciari possumus et in ebriari
sobrie ac semp(er) deo dic(er)e ipu
gloria in secula dicam(us) deuo
ta eloquencia atq(ue) audit(i)o(n)e dei ge
nitrici sue glorie mente pia
sive maria ipu gloria in secula
Ap(osto)lus ad ro(manos) iii° sit inquit Omnes
egent gloria dei glo(sa) i(d est) indul
gencia et venia p(ec)c(at)or(um) vnde
gl(or)iosus apparet deus q(uia) no(n) ex
meritis sed gratis datur hec
ibi Omnes igitur homines et
singuli veniam consecuti dica(n)t
habent p(er) gra(tia)r(um) actione immensa
ipi gloria in secula hec aut(em)
venia siue iustificacio qua iu
stificamur a deo est p(er) fidem q(uod)
credit(ur) p(er) xp(istu)m iustificat v(er)o
impior(um) ut dicat gloza sup(er) i°
ro(manos) iii° Justicia est p(er) fidem ih(es)u
xpi iustificati a deo grat(is) per
gr(ati)am xpi ex fide xpiana dicat(ur)
ipi gloria in secula et no(n) immi(r)i
to dicat deo ipi gloria i(n) s(e)c(u)la
nam inquit aug(ustinus) in li(bro) de v(er)bis

do(mi)ni sermone ultimo Nulli
sunt maiores diuicie nulli the
zauri nulli honores nulla hui(us)
mu(n)di maior est s(ub)st(anti)a q(uam) e(st) fides
catholica que p(e)cc(at)ores saluat
cecos illuminat infirmos sanat
cathecumenos baptizat fideles
iustificat penitentes reparat
iustos augmentat martires
coronat v(ir)gines viduas et co(n)
iugales casto pudore conseruat
clericos ordinat sacerdotes co(n)
secrat et in et(er)na hereditate eos
cu(m) s(an)c(t)is angelis communicat
hec ille Ex quibus infero pro
sacuri thematis deductione et fi
dei xpiane defensione que so
la dicit deo ipu gloria in s(e)c(u)la
et nulla secta vel fides alia q(uod)
1° gloriosissima fides xpiana p(ri)mo
est a cunctis sacerdotibus signa(nter)
ap(osto)lis et doctoribus vniu(er)
3° saliter deffendenda 2° ⸸ tercio a cunc
tis xpi fidelibus signa(n)t(er) a debi
libus et v(ir)ginibus vilit(er) deffe(n)
denda patet ista p(ro)p(o)sicio termi
nis ex hoc na(m) fides vniu(er)sal
is est communis que no(n) so
lum ad clericos v(er)um et(iam) ad
laicos et ad omnes omnino
p(er)tinet xpianos ut dicat Ca
non d(ist). xv ubi et c(ir)c(ul)o nos ad
fidem dicit marcianus im
perator nos ad fidem confirma
ndam synodo interesse voluimus ut
vita inuenta no(n) vltra mul
titudo s(cilicet) hereticor(um) p(ro)p(r)iis doct
rinis attractata discordet Ex
hiis aliqualit(er) elicit(ur) q(uod) o(mn)es
xpiani tenentur xpi fidem
deffensare Et racio quia q(uan)to
nu(mer)o q(uan)to melius tanto est
tenendum forcius et deffe(n)
dendum vilius Sed s(ecundu)m aug(ustinum)
22 de ciuitate dei c(apitu)lo xx fi
dei dono nullum maius est

2° ⸸ 2° a cunctis p(re)latis (con)signat(ur) a p(ri)ncipib(us) (et) nobilib(us) defendenda

1° q(uod) fides [illegible] et q(uod) [illegible] 2° quod [illegible] et nobilib(us) [illegible] a [illegible] fidelib(us)

Secunda a nullo deo dai credendum
est nisi ab illo quo et ipse qui mul
tos deos colunt nullum dicunt
esse maiorem hec ille Optimi
enim est optima adducere secundum pla
tonem Primum puta omnes sacerdo
tes et prelates fidem debent def
fendere ore et gladio spirituali Secun
dum puta omnes seculares et nobi
les fidem debent deffendere
ore et gladio materiali Tercium pu
ta omnes fideles xpi fideles
et virgines fidem debent deffe
dere morte et exicio corporali Pri
mum primi efficiunt arguendo he
reticos ad veritatem et conuincente
Secundum secundi perficiunt in
vadendo hereticos cum potestate
coercente Tercium tercii suscipiunt
paciendo hereticos ad caritatem
sustinere Primum autem tres patet
Secunda dicit Augustinus xviii de ci
uitate dei capitulo vltimo heretici
omnes inimici ecclesie quolibet
errore teneantur vel malicia
dampnantur Si accipiunt potesta
tem corporalem affligendi ex
cent eius pacienciam ecclesie Tercium
Si tamen male senciendo ad
uersantur exercent eius sapienciam
ecclesie primum hec ibi ut igitur
heretici cohibeantur aut cor
rigantur exercent ecclesie potestatem
sicud dicit Augustinus in epistola Ad vin
cencium Donatistarum heretici i
nimicum quieti sunt quos per
dominatus a deo potestates cohibere
atque corrigi non inicum videtur
inutile esse secundum Semp
erum inueniuntur Ex primo primum au
reola doctorum Ex secundo secundi au
ream Ex tercio tercii aureolam
martirum ut patebit ex dicendis
Omnes igitur eminaci ex fide
xpiana sit defensata sicut
deo suo Ipsi gloria in secula
Dixi primo gloriosissima fides
xpiana est a cunctis sacerdo
tibus et signanter prelatis et
doctoribus viriliter deffende
da ore et gladio spirituali pro
pter illud prima petri 3o dicitur
ad omnes episcopos et sacerdotes
parati super semper sitis ad sa
tisfaciendum omni poscenti vos
reddere racionem de ea que in vo
bis est fide Glosa Reddere de
nostra fide racionem reddere debemus
ut querentibus fideliter vel in
fideliter causas veritatis fidei intimemus
Fideles enim sunt in fide xpi
fideliter instruendi per reuelationem fi
dei expressionem exposicionem
ac declaracionem et fortiter
confortandi in eadem per multa
fidei commendacionem Sic fecit
Apostolus ad hebreos xi et fere in
omnibus suis capitulis Sic
beatus Augustinus in suis libris et
sermonibus et signanter de fide
ad petrum Sic beatus Thomas
et omnes alii doctores Sic
generaliter dicitur omni episcopo et
doctori ecclesiastico siue scolas
tico ad Tytum primo potens sit
gloriosa vita et sua exhortari
in doctrina sana sed scientes
infideles autem et signanter here
tici quia moliuntur fidem corrumpe
re sunt per episcopos et doctores et ali
os ecclesiasticos vide primo
benigniter reuocandi Qui
enim alios cum potest ab errore non
reuocat seipsum errare demon
strat Extra de hereticis Ad ab
olendam Vnde dominus qui
busdam dicit pastoribus Eze
34 in summa lac comedebatis
et lana operiebamini et quod
crassum erat occidebatis

Duplr reuocant[ur] errantes

gregem aut meu no pasceba
tis Qd infirmu fuit no consoli
dastis et qd egrotum no sana
stis Qd confractum no alliga
stis Et qd abiectu abiectu
erat no reduxistis qd perierat
no inquisistis Eze vnde mi
hereticos preliantur possut
aut errantes reuocari modo
duplici veritatem eis katho
licam ostendendo et falsita
tem hereticam detegendo Ista
em duo sut officia sut sapi
entis ut colligit° p° Elencoz
et puerbioz viii veritatem medi
tabitur guttur meu et labia
detestabunt impiu Sut secdo
acriter arguendi vnde dicit
in ps° 67 increpa feras a
rundinis Glosa heretica dicit
fere quia no intelligendo no
cent et sunt fere arundinis
quia sepcius pellunt qz leues
et instabiles sunt qz sunt in
eos qui mouent omni vento
doctrine ad Tytu primo Ca
et potens sit eos qui contra
dicut glo veritati obloquendo
redarguere Ad bonu opus
est grandis sarcina cliug
arduus Sut tres fortiter
impugnandi sive aduisandi
Error em cui no resistitur
approbatur et veritas cu minime
deffensatur opprimitur negli
gere quippe cu possis perturba
re peruersos nichil aliud est qz
fouere nec caret scrupu
lo societatis occulte Et v° q
in negligere Qui manifesto
facinori desinit obuiare Et
habetur d 83 Error Sunt
qrto potent excommunicandi
Et hoc ideo ne fideles cu eis
commisceant ut sic confusi
redeat ad unitatem ecclie

ut ut nullus fidelis cu eis
communicet ut innuit Thomas
scda scde q x ar° ix ymo de fo
cutu heretici siue sint occulti siue
manifesti sunt maiori excom
nicacione excommunicati Ex
de hereticis Ad abolendum xxiiij
ca° 1 et ij Sunt et quinto grauj
ter perterrendi dicente Aug°
ad vincencium donatistam Si
docerent heretica et no terrerent
vetustate consuetudinis ob
duratis ad capessendam viam
salutis pigrius mouerentur
hinc est primo qz hereticus obsti
natus relinquitur per inquisito
rem brachio seculari et iudicio
animaduersionis debita ut hetur
ex de hereticis excommunicamus
hinc est scdo qz ecclesia petit a
regibus terre et principibus
contra inimicos suos et signt
hereticos ut 23 causa quasi
per totum hinc est tercio qz secundum
sctm Thomam 2a 2e q xl ar°
2° licitum Epis et clericis secu
lares dnos inducere ad bellandum
et precipue specialiter Bella em car
nalia in populo fideli sunt re
ferenda sicut ad finem ad bonum
spirituale diuinum cui clerici deputan
tur Ideo ad clericos pertinet dis
ponere et inducere alios ad bella
dum bella iusta Vnde in lege
veteri dicitur nu x Si exieritis
ad bellum clangetis ululantibus
tubis filij aut aaron sacer
dotis clangent tubis Eritqz
legittimum sempiternum in ge
neracionibus vris hinc est qrto
scdm sctm Thomam vbi prius
qz prelati et clerici ex auctoritate supe
rioris possunt interesse bellis
no ut ipsi propria manu pugnent
quia hoc eis no conuenit

Sed ut iuste pugnantibus spua
liter subueniet suis exhortati
onibus et absolucionibus et alys
huiusmodi spiritualibus subuencionibus
Sicut eciam in veteri lege manda
batur deutro xx Appropinquante
iam prelio stabat sacerdos ante
aciem et sic loquetur ad populum
Audi israel vos hodie contra ini
micos vros pugnam committitis
non pertimescat cor vrm nolite
timere nolite cedere nec formidetis
eos quia dominus deus est
in medio vri pro nobis contra ad
uersarios dimicabit ut eruat
vos de periculo Pro isto dicto et pre
cedenti expresse est C anno 23 q 8
Hys ita respondetur ibi dicit
Sacerdotes propria manu arma
arripere non debent sed alios ad
arripiendum ad oppressorum deffe
sionem atque ad inimicorum dei op
pugnacionem eos licet hortari Et
adducuntur pro vtraque parte aliqua
capitula et in capitulo hortatu dicit
Apparatus nec si homo occiditur
in bello hortator reus homi
cidij nec quantum ad ecclesiam cense
tur nec irregularis efficietur
Tum quia recte occidere non iussit
tum quia ad nullam iussit siue
iuste siue iniuste homicida iudi
catur di. l. Si quis viduam de
pe di. periculose hec ibi Recte
igitur precipit Aplus cuilibet sacerdo
ti et epo ij ad Thimo 6° Cer
ta bonum certamen fidei sicut dic
tum est in capitulo tenentur namque
Epi et Archiepi saltem semel
in anno per se vel per alios ydoneos
inquirere hereticos ubi fama est
eos habitare Extra de hereticis
Excommunicamus Et epi contra he
reticos negligentes debet depon

ut dicitur ibidem capitulo excommunica
Ideo dicit Aplus Actuum xx.
Attendite vobis et vniuerso gregi
in quo spiritus sanctus posuit vos
Epos regere ecclesiam dei quam in
trabunt Immo sicut intrauerunt
lupi rapaces in vos non parcentes
gregi ymo nec vobis sacerdoti
bus nec epis propter quod vigi
late pro fidei ut dictum est deffen
sione Ex dictis eliciatur vnum
eccia xpianorum pro fidei hereticos col
lidat inter omnes reprobos patet
quia contra eos primo confirmat
omnes catholicos et fideles ut
nomen xpi publice audeant co
fiteri sine rubore et timore Est
enim confessio fidei vocalis quoque
de necessitate salutis non solum
gentibus sed eciam hereticis ut
patet late per glosam Ro. x Et sup
pra. Contra eos secundo consecrat
omnes Epos et sacerdotes ut
patet aliqualiter ex prehabitis Tercio
eos tertio approbat omnes religio
sos et ordines et signanter
predicatorum et minorum qui sunt fide
les clipei orthodoxe extra de
excessibus platorum nimis inique
Contra eos quarto instituit or
dines militancium domorum viz
Cruciferorum Johannitarum prutte
norum et aliorum Contra eos
quinto dirigit Inquisitores in omnibus
regnis et terris eos cum multis
et maximis privilegys dotando
deffendendo et confortando ut
in multis capitulis Extra de hereticis
Contra eos sexto instituit ma
gistros doctores vniuersitates
ut dicit ysidorus ipse ca sic de summa
bono co xvij hereticorum occasi
one propagati sunt doctores in fi
de et pamenta hereticorum eatholie
misi creuerunt rati antea

ecclesia simplici tantummodo fide
vigebat hec ibi. Contra eos
septimo invocat omnes dominos
et nobiles seculares ut 23
q. 8 quasi per totum. Contra eos
octavo animat omnes secula
res predicando condonando pro
mittendo plenam remissionem
peccatorum omnibus contra eos
bella moventibus et in bellis
talibus morientibus extra
de hereticis Excommunicamus.
Idem ostenditur clare ex bulla
domini Martini pape quinti et
23 q. 5 omnino et q. 8 omnino. Contra
eos nono absolvit subditos
a presidencia eorum ut declarat
Thomas 2a 2e q. 12 ar. 2.
Sic autem omnia ista non facit
ecclesia sed contra alios homines
iniquos nisi duntaxat contra
hereticos nec absque iustissima ra
cione. Dicitur enim Ecclesiastici xxv Omnis
plaga tristicia cordis est. Glo
sa: non est maior plaga quam tri
sticia fraudulenti cordis in
heretico quia eius in nequicia omnis
malicia est. Et infra Et omnem
plagam et non plagam videbit.
Glosa: videt plagam cordis
quia intelligit iniuriam sue pra
vitatis sed non videt quia per pe
nitenciam non corrigit. Et infra
audiens suspirabit modicum
quia difficile ad penitenciam
flectitur. Et si aliquando penitere
se mentitur et iterum commora
ri leoni et draconi placebit
quam habitare cum muliere nequam.
Glosa: hereticus comparata serpen
tibus et feris animantibus
terre crudelior invenitur. Quia
illa ledunt corpus hec animam
io cohitiuo omnibus noxia est
et iterum brevis est omnis ma
licia super maliciam mulieris

pria est omnis malicia ad com
paracionem ydolatrie et pravitatis
heretice quia est peccatum non per fragi
litatem carnis sed per superbiam men
tis. Et Ecclesiastici xxviii dicitur: Lingua
tercia multos commovit. Glosa: here
tica doctrina que nec veteri nec
novo testamento concordat au
ditorum corda perturbat et dege
te ingentem per gentes sedicionem ex
citat. Hoc textus cum glosa necdum
legimus in cronicis xxiii et ex
primitur in presentibus ecclesie tribula
cionibus. Quare vos ipsi et sacer
dotes singuli in omnibus assu
matis scutum fidei et salutis
et spei et gladium et spiritus quod
est verbum armantes vos arma
tura spirituali ut in omnibus possi
tis firmiter stare in defensione
fidei et reportantes de prelio
aureolam doctorum dicatis ipsi di 2o
gloria in secula. Dixi secundo glo
riosissima fides christiana est
a cunctis secularibus et presertim
principibus et nobilibus viri
liter deffendenda manu et
gladio suo materiali pz pi
Ro. xiii Non sine causa principes
gladium portat. Dei enim minister
est vindex in iram ei qui ma
le egit. Et secundum quod dicit beatus
Augustinus 22o de civitate dei capitulo 6o
Bellum suscipi ab optima civi
tate debere dixit Cicero in
lio in de re publica non nisi aut
pro fide aut pro salute civitatis. Ex
quo enim nunc imminet periculum
hereticorum Australie sive Hussite co
ntra fidem orthodoxam invectis
excidium civitatis non unius solum
sed plurium ymo et multarum et re
gnorum dicitur nunc tamen effectum omnes
seculares principes et nobiles
villam et civitatem sed nos

Nos pugnabimus pro animabus
nostris et legibus nostris hebetes
sunt vero ex fide christiana melius
enim est nobis mori in bello quam
videre mala gentis nostre et sanctorum.
Primi Machabeorum 3° Deffendat ergo
cuncti seculares manu armata
et potenti fidem Christi primo ut
sit apparet fidelibus omnibus et
signum nobilius coram domino deo
Secundo ut sit permaneat nobilitas
eorum et signum nobilius coram eo
dicto mundo Tertio ut non sit sede
at rusticitas vilius et signiter
infirmius super inclita bello teri
mus sit patet Si namque fideli
tas servanda est domino temporali
ut probatur 23 q v Si, similiter
magis servanda est domino ce
li Cuiusquam felicitate christiana
in omnibus professi sunt in baptis
mo et ultra specialiter milites
principes et nobiles in primordio
militum utique iuramentis mili
tum et regni dei igitur iniurias
nec usque ad auditum debent suf
ferre et eas dissimulare minime
Inquantum ut dicit Crisostomus super Ma
theum iudeis exemplar est ipse
cuncti gentiles pro fide et fideli
tate suorum deorum vanorum fal
sorum et iniquissimorum minime pe
percere suis parentibus et amicis
suis uxoribus et filiis suis
fratribus et consanguineis ut patet
in multorum sanctorum legendis Unde
et salvator dixit Marci 13 Tradet
autem frater fratrem in mortem et
pater filium et consurgent filii
in parentes et morte eos afficient
Qualem igitur et quantam
fidem et fidelitatem habuere
deo vivo et vero hii Bohemi
quondam optimi christiani sed
nunc plerique effecti infideles heretici

heretici qui valentes et fide
lingwa nativa et confide fi
dem christianam quentis gloriam
gentis sue et honorem iustissime
et miserabiliter amisere Nam
dicit Johannes Policraticon
libro viii capitulo xx Non istorum pe
tuatur gloria apud eos proponit
aliis manet christus inglorius
Et qui transitoria Christo proponunt
ipsis transitoriis tandem transeunt
quod possent in multis hereticis vi
dentibus declarari quod perdide
re bona temporalia simul et
eterna tunc manu et gladio
materiali Nunc obstinati pro
hereticis super desolationem ecclesiarum
et monasteriorum super occisione
presbiterorum et religiosorum et se
cularium christianorum que utique
maxima est dei iniuria Nam
iniuria episcoporum est iniuria Christi
cuius legatione funguntur ut dicitur
11 q vii Accusatio Nimirum Christi
afficitur qui eum in suis sacerdo
tibus persequitur Et habetur in
glossa nulli et generaliter quod sit inimi
ex minimis Christi Christus sibi dicit
sicut Mathei 25 et Actuum ix
Saule Saule quid me persequeris
Si igitur ut dictum est per
tantum et super de tantis malis
modernis prorumpet finaliter
hec dubia huiusmodi heretici in mor
tificatione regni ducum principum
et aliorum dominorum nam dicti
heretici suis asserunt in heresibus
Nullum fore dominum civilem nec superiorem
aliorum temporalem mortali peccato
detentum nec ab aliquo fideli
debere dari censum superiori eo
clerici in suo concilio dya
bolico dominum audiri debere
committentem publicum peccatum
mortale Videt igitur et perpendet

Bedum patet si aliud se
culares et pugnaverint prin
cipes et nobiles quia
tenentur fidem et catholi
cam

reges et principes et alii do
mini seculares, si sint impeccabi
les et quales conclusiones
graues et insolubiles ex-
terius sequi possent sequi pre
missis iniquus, si aberis ad
mittent et dissimularent
ne credent dominum clauiculas
quando pt esse erga homines
fidelis ut dicatur ij q vij ico
pt. Tandem sic patet fuit nempe
ve gloriosum deo ut inclita
colla regum et dominorum subicerent
iugo fidei sue predicante per eru
ditos quantum ad philozophorum
doctrina, et pauperes et igno
biles quantum ad seculum sicud
secundum Augustinum li. 22 de ciuita
te ca° 3° volens deus su
perborum frangere ceruicem non que
siuit per oratorem piscatorem sed
de piscatore lucratus imperatorem
Si enim sapientes diuites
et nobiles primitus eligerentur
minus talium reputari sibi eligi vi
deretur. Hec ille et Thomas parte
3ª q. 31 ar° 2 dicat ut suam
potestatem magis ostenderet xpus
de ipsa Roma que caput or
bis erat statuit caput ecclesie
sue in signum perfecte victorie
et christiana fides demonstraretur
eciam vniuersum mundum secundum illud
ysaie 26 Ciuitatem sublimem
humiliabit et conculcabit
eam pes pauperis, i. xpi
Et gressus egenorum, i. petri
et pauli. Et quia deo fuit
est regnare secundum Boecium
et Gregorium et per deum ei et
pro deo humiliari est exaltari
quia exaltauit humiles, luce
1° Regum gloria et honor dei ce
dit in decus alicui a quo
est omnis honor verus et

et gloria. Igitur fuit valde glo
riosum regibus principibus
ac dominis aliis ut propter deum
colla subicerent fidei sue xpia
ne ac apostolis suis. Sic econuerso
erat summe nedum abhomina
bile et dampnabile coram deo
verum et erubescibile coram
toto mundo ut supra colla diuina
inclita principum et dominorum
xpianorum quomodo

Collacio facta in synodo Sancien — 21

In nomine domini nostri ihesu xpi amen.
Hunc pusillum venerabilissimi ce
tus reuerendissimorum patrum ac
dominorum egregiorum assistens dignitati, du
mente reuolueram quo digni quid ac
ydoneum coram tot tantisque viris in medium
offeram, tandem me subiecte sum intento
conueniens occurrit michi verbum illud beati
istius spiritualis medici luce, ego quidem
de 8° secundum hystoriam, huic nostre alme
congregacioni aptissimam potui proporcionari
congruitate, Cepit iesus
facere et docere, scribitur actuum primo et in
solempni ascensionis xpi misse officio
secundum morem ecclesie solent recitari.
Reuerendissimi, reuerendi patres ac egregii
prelati, patres et domini honorandi. Nulla
pene prefecti reliquit dubium ambiguum
hunc dominum et vestrum dominorum et domini
quos ad hanc synodum congregacionem
non habere intencionem, nam tamquam labile
et caducum fundamento, quam radicatus
in terra fundato, ymmo celeste credendum
est eam desuper emissam, et spiritus sancti spira
mine afflatam quod ecclesie catholice felicitatem
et vtilitatem conspexerit, et eius salubri
inspiracione non admisit. Ipse autem pas
tor pia fidelibus suis in persona
ecclesie totius promittente, Ille in
docebit vos omnem veritatem, quoniamque eum
loquitur et que ventura sunt annunciabit
vobis iob xvi. Ubi eum paulo dabo
doctores non excellenciores auctoritate

pribus reverendissimis patribus [illegible] am
plius ut creditur sciebat assumpto Bar
naba et Tito ierosolimam ascendit
ut consules ecclesie post annos xiiii
post suam conversionem, non utique suis sen
sed divina revelatione eo teste quo docetur
ad Gal. 2o. Sic inquiunt apostoli et senio
ribus placuit viros eligere et mittere
ad ecclesiam antiochenam cum Barna
ba et Paulo et Juda, ad extirpandum
infructuosos nodos sed et noxios pal
mites act. xv. quid hoc autem mirandum
est, in hac utique longa lataque sacra
Burgensi matre ecclesia et aliis inve // add
metropolice eidem subiectis, cui non divina
sed humana industria paria iecerit funda
menta [illegible] copiosis
pluribus ecclesie negotiis concernentibus, visum
est inquiunt spiritui sancto et nobis ut viri a
plicentur in persona [illegible] con
gregationis, ut quos ille spiritus veritatis doctor
hos egregios viros comportavit, quos
tamquam pastores et doctores suo gregi ordi
navit, opus utile ac multum profuturum
efficaciter providendo, velut fulcimenta spiritualis
ecclesie in moribus et vita ipsa et sub
iectorum, sed et ipsius ecclesie ac eius filiis
libertati. Hiis enim de causis ni fallor
prius hoc prelatorum quam doctorum virorum
et magistrorum quorum caterva est congre
gata. Quod quidem utique salubriter et rite in
choatum et expediendum eiusdem pacifici
assistentia summe pietatis tenuit. Primum
assistentia in hiis primordiis [illegible]
gie genitrice Mariam virginem pie nobis
[illegible] salutis angelica salutacione
dictis [illegible] pia 1o angelicum oraculum
Ave maria etc. ¶ Cepit facere
et docere loco et [illegible] tres viri
doc. [illegible] ac diu statui [illegible] perstabiles
egregii et digni. Cum non imprudenter
sed alto hausto consilio primum venerabilis
[illegible] sancte Burgensis ecclesie olim
Archiepiscoporum et primatum sed suorum Suffra
ganeorum potestatem in eadem provincia con
[illegible] ac totius cleri [illegible]

sumpsit auctoritatem honore consilio ac
[illegible] munita ac roborata, prout
decimo in tercium compilat Syno
dus [illegible] per [illegible] Bur
gensem Archiepiscopum et primatem. Diocesani
[illegible] synodus annuatim in qua
diocesi suffraganeorum celebrari de
bet, [illegible] cogent [illegible]
[illegible] in negligentes adiciet. Non utique
incassum huius constitutio tam salubris tamque
fructuosa emanavit, ut sic excessus
per [illegible] corrigantur, mores refor
mentur, libertatique ecclesie et ecclesiasticarum
personarum provide consulatur, industrieque et
[illegible] quos [illegible] viros
ecclesiasticos et personas religiosas conser
vant, ut ecclesia et clerus in pulchritudine
pacis et requie opulenta cum [illegible]
affluentia pace [illegible] prout in corporis
constitucionibus clarius declaratur. Sic enim
[illegible] in latitudine hic [illegible]
quod dignus, [illegible]
[illegible] pacifico statui ecclesiasticorum virorum
[illegible] statutis [illegible] ambitu ecclesie militantis
consulunt. Item [illegible] consideracione
claritatis [illegible] illustrat, [illegible]
[illegible]
[illegible]
substrahe. [illegible]
plantata quia non [illegible] ut degeneret
plantacio quam non plantavit pater ce
lestis. que quidem cleri status sive Burgar
ensis olim [illegible]
et [illegible]
metaphorice [illegible]
[illegible] pendent et [illegible]
[illegible] cleri [illegible]
[illegible] et disciplinatos [illegible]
[illegible] officia designat et [illegible]
[illegible] et adulteros [illegible] pace
tatis [illegible] satis indicat quales oportebat
esse viros in [illegible] rigorem. Ergo [illegible]
[illegible] et constantes [illegible]
[illegible] et longanimes in spe atque
in superna [illegible] attolleret [illegible]
[illegible] et consilia ubique [illegible]
[illegible] apostolo prout [illegible]
[illegible] et [illegible] parum [illegible]

uirorum qui ad ornamentum et decorem as
sunt domus boris ornatum moribus
esse et testimonium sic ab hiis conseruet
ut et incipiet facere et docere
ne scilicet opere confundat opus suum
propriam doctrinam tamen quod status ecclesie
ingenitamque dignitatis tue suum natale consuetudine ingenuitate
et ab omni corruptele seculari pondere
quantumque turbulencia eis huiusmodi sub
ductis a iugo dure seruitutis oneris
sumentum seculare hoc libertate resti
tutus in sorte uocatus suo creatori
placeat tamen se probabit ne
insultando audiat illud dici priores
priuatorum scilicet substitutorum qui sunt
libera facta est ancilla et facta est
sub tributo quondam domina gencium
conuenienta eam tempore maiestate de
clarant quod infestare clericos laycos
tenti conatur nec suis finibus
contenti nitimur in detrimentum ac illicitam
secundam relaxant ut prudentes atte
dunt quod se uiri in clericos ecclesiastice re
personales et bona intendant potestas re
cipientes splendorem ecclesiastice dignitatis opu
lenti plus decoloare figmentis ad quos
repellendos conatus triplicia uideo
necessaria remedia quod oppressiones hec
mala admodum colligi possunt ualde et
primum ad ecclesie dignitatis libertate tuenda
uideo necessarium fore prelatorum et tocius
cleri unionem perfectam colligacionem
qui mutue et indissolubili corpore
uiculo et institutione uniti in hac batoz
quod uoto in hoc capitulo proui nunc ut priorum
pacta et statuta nullus ut priorum uel
aliorum sit dissensionis machinatoribus
egressi inquam filii ecclesie qui hic huius
mutuam uiolato. Secundo ad huius libertatis
comoda affectanda uideo fore necessarium
ut in prelatis et in clericis in regum et
consiliis incorrupta et clara fides inques
tum orat propheta deus dicit uel facere uo
luntate tuam. Tercio requiritur salubris doctrina
in cordibus subditorum immigrata unde
sicut dicit dominus ego dominus tuus docens
te utilia ysaie 48 in hiis tribus
nisi fallor affectande pacis et libertatis

comoda ac conseruacionum infestantibus plenissime
dignitas ecclesie conseruatur sui ingenia tran
sumptiosos circa altum auditorum circa doct
quibus sic qui sic tantum hostes ecclesie
subiciuntur ut altum regnare instru
ut in omnibus huiusmodi puta tollatur sinceri
impone affectando deputabo uel tedium
uiciatur diuisor uestra sui sunt
in intelligenciam ac unde prelatorum et
cleri ecclesie dignitatis libertas corona ut illos
seculares potestates possit uiolenciis penetrando
hec libertas clerum ad ipsos acuens ordinata tamen
ecclesie quibus quidem circa eis sacro tyrannica potes
ut eo magis inuictissime se obiciat aut
Secundum est quod ecclesie dignitatis gladium bis acutum
intendat non ponentes clauesque non ligando
et soluendi ligat et nullus soluit soluit
et nullus ligat. priorum potestas nullis ut
temporalibus de celo super hoc sicut radiis
eminencior terrena et imperialis uel regalis
sint sublimitas ecclesie uigeat ecclesie dignitas
sub qua tam uero sint inuenta quod eos
in bello militantes hostes et potestatem apire
nisi priorum filiorum scilicet rapina uel uoces
quod aliud in filiis ecclesie gentis gladii ha
bent uidere temerarie nisi se omnia de
filiis ecclesie iniuriis et uastare ut quoque
tamen et disponere testamentis eis gestibus
quod eos nos secundum materia primo spirandi tamen esse
et absque dubio priuata eius nisi per causam
hos audacia principibus et potestatibus tra
ditam tamen presumptione ingerere se audent ad ecclesie
res et libertates diripiendas quibus tamen
quantumque pertinere sit quod illa pro motu
accepta possit potius nisi ab ecclesie filiis
proximum tenuisse Nos inquam ipso primo ergo
ita nos perutile nascendo studiumque
nos procreauit sed non cessat conuos quod peperi
gerunt sedis eius morte quod manus de uit
mandare quod confidant hostibus ecclesie quod ap
plaudunt ut modis ambiciosis carnaliumque
natiue suam uel familiaritatis tel
alle etiam ut tunc ecclesie incompatibile sumat
pretermissa matri prelatorum consentire sed quod
detestacionem Bernardus Pe. Blesensis epistola uero.
huius recomendat duobus presidibus eos recomendat
dalec in uno iure quod sit solus ascendit
uersus et quod post se inuenit per domum ecclesie

et arguit p[er] m[od]estiam ecc[lesi]e istud h[ic] e[st] ing
ratitudo et si re[ver]a u[t] filios ap[osto]lor[um] p[ro] pa
tribus n[ost]ris natus e[st] nob[is] filius c[ui]us
p[ri]o ap[osto]lor[um] soli[us] h[ec] facit vindictam
natorum ecc[lesi]e ille p[re]lat[us] ap[osto]lor[um] qui
modo congregati s[unt] eu[m] deo ab iniqua iniu[s]
ticia q[ue] q[uod] p[er] libertas ecc[lesi]e tanq[uam] dei for
tes vehement[er] eleuati s[un]t sic et honor
s[an]ct[i]us s[ed] in occ[asi]one m[a]n[ife]ste u[er]it[atis] eleuabit
eleuabit u[er]iu[s] illud et nob[is] p[ro] p[re]
m[e]o deo huius corone su[per] patrono
b[eatis]simo d[omi]no Stanislao ecc[lesi]e Cracouien[sis]
q[ua]l[ite]r nasce[re]t[ur] filii eius sic et si no[n] sa[n]g[ui]
ne s[e]cu[n]d[u]m sermone[m] s[an]c[tu]m sua[m] u[e]r[um] i[n] p[ro]p[ri]a
libertate tuent[ur] qui ne ecc[lesi]am sua[m] p[ro]p[ri]a
s[an]cta sanguine libertate ac tyranni p[ro]
testati defu[n]g[er]e fecerunt ip[s]e ea[m] p[ro]p[ri]o
s[an]g[ui]ne uincul[is] uoluit p[ro]n[us] effundere
sanguine q[uam] amittere libertate[m] ideo et
in celo corona eius et in [ec]cl[esi]a et in t[er]ris
e[st] in benedictione u[er]u[m] ut in p[ro]logo dicit
de s[an]cto Thoma Cantuariensi archiepi[scop]o
sic ego de p[ri]ori d[omi]no b[ea]to Stan[islao] s[ed] n[on]
no[n] m[inus] p[er]secucio[n]es eius apertus ut uina
est u[er]b[um] illud in q[uo] p[er]secuc[i]o[n]em patiu[n]t[ur]
p[ro]pter iusticia[m] domu[m] q[ui]ppe dei et d[omi]no
uid[e]t ap[ud] eam p[ro] q[ua] conciliab[u]l[a] fiu[n]t in
huius regni[s] n[ost]re occasione no[n] d[ici]t q[ui]s
p[er]sonas accip[er]e sit inq[ui]r[i]t sicut filius sit
p[re]latus q[ui] p[ro]p[ri]is h[ab]et p[er] m[od]um suu[m] fructus
s[ecundu]m sui q[ui] constit[ue]re[n]t u[er]o d[omi]no s[an]c[t]i
m[od]en[ti] l[ec]c[i]o[n]e p[er]t[inet] ubi h[ic] zelus finees
filii Eleazar sup[er] fornicatores ubi nu[n]c
zelus Helie cont[ra] Achab et Jesabel ubi
nu[n]c de ta[n]to p[er] Naboth p[ro] uinea sua
tanq[uam] p[ro] hereditate paterna ille no[n] uoluit
regiam maiestate[m] cedebat q[ue] p[er] omnib[us]
sit ut deus ne de[us] hereditate[m] patru[m]
meor[um] t[ibi] d[e]r[em] uero ecc[lesi]e q[ue] uinea sua
p[er]... suor[um] honore[m] co[m]putas uoluit ea[m]
ne u[er]i p[ro] pulchiori uinee co[m]mutacione
ut regum testa[tur] hystoria h[ec] u[er]o uinea
d[omi]ni Sabaoth ab alienis uindemia[tur]
dormientibus q[ui] custodiu[n]t ea[m] ecc[lesi]e a uine
...ut tela sua uestes eo[rum] ea[m] ecc[lesi]e ut
q[ui] a... p[ro]p[ri]e uoluit in isto glo[ri]oso regno
uel ips[a] acerua et maledicta ecc[lesi]e q[uam]
plantauit pietas p[ri]ncipu[m] uentres s[ed]
lucro abrip[er]e nescit uiuaciu[m] s[ed] de ea
p[ro] cibus electus d[omi]nus maxi[m]e patitur

obsequiis q[uo]d co[m]mode utilitat[is] et commodi
ecc[lesi]e posset emanare n[isi] d[omi]ni cultus
diuinus p[at]r[u]m nost[ro]r[um] instituto[rum] de fundator[um]
basilicar[um] et eccl[es]iar[um] et ministracio[n]e op[er]is
eius eneruato et co[n]sequenti eo de
p[ro]p[ri]o ac deuinctione et q[uod] co[m]mode
seq[ui]t[ur] mel[ius] q[ue] meditat[ur] q[ue] eius et ipse de
scelerum fauore sine uenia bii h[ec] uenie in
p[ro]mpt[u] no[n] alia q[uam] auar[iti]a et cupiditate
n[isi] p[ro]pri[etat]e et carnalit[er] ut q[ui] d[ic]u[n]t no
q[uod] q[ui] uidat dicens patrimon[ium] sal[ua]c[i]o[n]e op[er]ib[us]
fideliu[m] donat[um] liber[um] q[ui]b[us] p[ro]p[ter]ea
o[mn]ib[us] statuere sic s[un]t monasterio[rum] et
eccl[es]iar[um] gubernacula opp[re]ssa uiuere hos
pitalitatibus p[ri]mo hostilitatibus ut alii
sit q[ui] laborant alii q[ui] fructus labor[is] de
uorent q[uo]d p[re]b[en]t tam[en] q[uo]d p[ro]p[ri]o q[uod] se oppone
tenet nimius meticulosa defensio pu
sillanimitatis ac fauor blandicies secular[is]
p[otes]tat[is] quib[us] d[omi]no nec magis assist[ere] q[uam]
resistere uoluit nimis accedit no[n] p[ro]p[ter]ea s[ed]
... q[ui]b[us] ... ecclesiastice desolacione libera
te d[omi]na parat uolet eni[m] secular[is] p[otes]tas
habitu[m] sub d[omi]no ingressi ab a[n]tiq[ui]s dic[itur] q[uod]
nu[n]c Antiochi regis ad Mathathia
dixisse testa[tur] Machab[eorum] hystoria estote
de numero [ami]cor[um] et fac iussu regis sicut
fecerunt o[mn]es gentes et eris tu et filii
tui int[er] amicos regis et amplificatus ar
gento et auro et muneribus multis j Ma
chab[eorum] 2[o] Ex co[n]siliis melior[um] d[omi]no uob[is]
q[uo]d hic q[ui] p[otes]t s[e] in ciuit[ate] munita et
hostium sicut se p[ro] domo isr[ael] opponat
... q[uo]d gl[orio]sus est clamans ip[s]or[um]
... s[ed] fortit[er] in lit[er]is p[ri]mis p[er]seue
ret... cum eis ... clerus
eccl[es]ie domo uelle spoliare eu[m] tantor[um] annor[um]
spacio t[er]ra non d[e]bet adu[er]sarii et que
d[omi]n[u]s p[re]decessor[um] meor[um] et defensa p[ro]p[ri]is
meor[um] ... q[uod] in loco p[ri]mis patescerent
... ut reddit libertas gl[ori]a et iusti
tia ... s[ed] fortit[er] s[ed] ... colligati me
d[omi]no et ... p[ro]uos ... adu[er]sariis sic q[uod]
q[ui] cepit et tenet teneat donec de me[di]o
fiat et ... de s[ecun]do Adm[on]i[ci]o 2[a] q[uod] ad ecc[lesi]e
libertat[is] et honestat[is] co[m]moda affectanda
uideo ... ce ... in p[re]latis ... in
clero ... lib[er]tat[is] co[m]pacior ... indi
ruptam cleri ... quippe ...

di 2[o]
quo ad co[m]m[od]a
ecc[lesi]e libertat[is] co[m]
moda ... e
in p[re]lat[is] q[uod] ...
... ...
co[m]pacior forma

paulo sincerius sollicite nisi alia teneret
[illegible] periculum [illegible] exhibere vos operarium non
confusibilem recte tractantem verbum veritatis Et ad
Corinthios 2º quid enim specialiter [illegible] dilectis
[illegible] suis mentibus descripsit [illegible] verba
[illegible] beato bernardo in epistola
ad baldwinum abbatem [illegible] quod verbo
et efficax exemplum et boni operis
facile facit ut suadeat quod difficile non fecit
facilius quod suadet Ergo in his duobus
mandatis [illegible] et exempli summa tui
officii ad conscientie securitatem pendet Intellige
[illegible] tu si sapis adiunge et tertium [illegible]
[illegible] orationis ad complementum utique trine
illius repetitionis in evangelio de pascendis
ovibus [illegible] hoc nostis illius trinitatis
sacramentum in nullo frustratum a te
si pascas verbo pascas exemplo pascas et
[illegible] orationum fructu Manet itaque
[illegible] verbum exemplum oratio maior autem his est
oratio [illegible] enim [illegible] si [illegible] vocis
clamat [illegible] clerus [illegible]
dicat nonne dicere potest medico cura
teipsum vita enim est tanquam speculum
clarissimum in quo [illegible] resplendet [illegible]
audiens [illegible] in epistola ad nepotianum
non confundant [illegible] opera tua sermonem tuum
ne cum in ecclesia loquaris tacitus quis
respondeat cur ergo hec dicens ipse non facis
[illegible] plus operibus [illegible] destruit
quam doctrina construit [illegible] beato bernardo
sermone [illegible] super cantica [illegible]
[illegible] in pastura [illegible] clericorum [illegible]
[illegible] pastor [illegible] si doc-
[illegible] non potest aut longe [illegible]
non recedat [illegible] doctrina [illegible] vocat
vita [illegible] itaque in hac parte sunt
[illegible] absque [illegible] et laudabili vita
et paulo ante boni [illegible] pastores
[illegible] non [illegible] bonis [illegible]
exemplis [illegible] magis [illegible]
si [illegible] non [illegible] et pe-
[illegible] non [illegible] et [illegible] despicio
si [illegible] [illegible] ego [illegible]
vos pastores [illegible] vos appositos
[illegible] paganis [illegible]
[illegible] et si [illegible] ego
[illegible] ipse et

impacientes atque immisericordes et inmites [illegible]
et [illegible] ut [illegible] sapide [illegible]
et vos [illegible] capiunt [illegible] paulus
hoc audit [illegible] ego [illegible]
[illegible] non enim [illegible] quoniam [illegible]
[illegible] Dei [illegible] actus [illegible]
potuit enim [illegible] leviare ad deum fiducia[2]
[illegible] nil deest vite nil deest doctrine quoniam
speculatam [illegible] subiectis [illegible] et [illegible]
[illegible] attendite vobis et universo
gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos
regere ecclesiam dei quia acquisivit sanguine suo
quod et beatus bernardus in sermone de adventu
[illegible] exclamationem faciens sic inquit quid
ego [illegible] quo me vertam si tantum the-
saurum [illegible] non [illegible] si [illegible]
depositum quod [illegible] pro quo carius in
[illegible] contigerit negligentius custodire si
stillam in [illegible] sanguinis [illegible] collegisse [illegible]
[illegible] in [illegible] quod
et portare [illegible] oportet que [illegible]
turus esse [illegible] tanto et [illegible]
[illegible] a quo mercator non [illegible]
[illegible] ipsa utique met sapientia [illegible]
[illegible] in eo [illegible] si debitam
[illegible] custodiam et diligentiam [illegible]
[illegible] non [illegible] cathedra [illegible] dignitate
[illegible] vocari [illegible] possit ut quid
[illegible] in nos [illegible] ut al-
[illegible] quod [illegible] cathedra
non suscepit [illegible] dignos [illegible] in-
dignos cathedra [illegible] cathedra [illegible]
si non in ea [illegible] quod amabat [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
ad [illegible] quod si [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] talibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] dignitas [illegible]
[illegible] honestet ut [illegible] in ea sedeat [illegible]
quales [illegible] sanctus bernardus [illegible] libro de con-
sideratione [illegible] inquit in ea [illegible]
non [illegible] fronte [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] et in-
[illegible] ita [illegible]
[illegible] ad [illegible]
ad [illegible] ad [illegible]

De vitiis et doctoribus

[illegible]

[illegible] Ambrosius. Sit itaque nobis tanquam in imagine virginitas descripta maria [illegible] qua velut in speculo refulget species castitatis et forma
virtutis virgo erat non solum corpore sed et mente [illegible] verbis gravis [illegible]
[illegible] verecunda sermone non in incerto divitiarum sed in prece pauperis spem reponens [illegible] prudens loquendi parcior legendi studiosior [illegible]
[illegible] arbitrum mentis deum non [illegible] quem
pauperem [illegible] equalibus non invidere iactantiam fugere [illegible] illa [illegible] [illegible]
non [illegible] nichil torvum in oculis nichil [illegible] in verbis nichil in actu [illegible]
non [illegible] ut ipsa corporis species simulacrum mentis et figura probitatis [illegible]

ad disciplinam rigidi, ad censuram catho-
lici, ad fidem fideles, ad dispensationem con-
cordes, ad pacem consonantes, ad unitatem,
qui sunt in iudicio recti, in consilio prudentes,
in bello districti, in dispositione industrii,
in agendo strenui, in loquendo modesti,
in adversitate securi, in prosperitate de-
voti, in zelo sobrii, in misericordia non
remissi, in ocio non otiosi, in hospicio
non dissoluti, in convivio non effusi, in
cura rei familiaris non anxii, alieni non
cupidi, sui non prodigi, ubique et in omnibus
circumspecti, qui legationem fungi quotiens opus
est nec remissi renunciat nec non missi
assiliunt, qui quod decens est conservat, ob
simoniacos non recusat, quod nimis post au-
rum non currit, sed Christum sequitur, qui questum
legationis non estimant, nec requirunt dona
sed fructum, qui regibus se Iohannem exhibe-
ant, Egyptiis Moysen, fornicantibus Fine-
es, Heliam ydolatris, Heliseum avaris,
Petrum mentientibus, Paulum blaspheman-
tibus, negotiantibus Christum, qui Babylonem non sper-
nant sed doceant, divites non palpent
sed terreant, pauperes non gravent sed foveant,
minas principum non paveant sed contem-
pnant, qui non cum turba intrant nec cum
turba exeant, qui ecclesias non spoliant
sed emendant, qui marsupia non exhauriant
sed corda reficiant et crimina corrigant,
fame provideant, sue non invideant, et
qui orandi studium gerant et ipsum habeant
de omnibus rebus plus fidant orationi quam industrie
sue vel labori, quorum ingressus paci-
ficus, modestus exitus, quorum sermo
edificatio, quorum vita iusticia, quorum
presencia grata, qui a legationibus redeunt
fatigati, fatigati non suffarcinati, glandibus
non quasi curiosa sed preciosa regum terre at-
tulerint, sed qui pacem regnis reliquerint,
legem barbaris, quietem monasteriis, ecclesiis
ordinem, clericis disciplinam, deo populum ac-
ceptabilem sectatorem bonorum operum. Hec
est clara ymago ecclesiasticorum virorum
quorum cura divini gregis pastorali sollici-
tudine gerere dignoscitur, quis eum [illegible]
non diligat, non timeat, non reveretur, [illegible]
sit eum sibi sic modeste [illegible]

quosque et barbaricas nationes ut ne-
[illegible] et cum caritate officio presi-
[illegible] reperit facit et [illegible]
publici. Tertio et ubere fundi quod ad asse-
rendam libertatem ecclesiasticam et dignitatis
commoda prosequenda [illegible] salubriter [illegible]
in cordibus subiectorum irrigua infuso
doctrine [illegible] et veniam pluviam
hanc salutarem [illegible] sic [illegible]
[illegible] reliquit
[illegible] ut vox eloquii
eius [illegible] prelatorum [illegible]
[illegible] Sodoma et Gomor-
ra ignibus [illegible]
cum resina non est in Galaad, i. in ecclesia,
et medicus non est ibi, quare igitur non est obduc-
ta cicatrix filie populi mei, Jeremie viii. [illegible]
[illegible] subditorum [illegible]
[illegible] facit ut
pluvia [illegible] salutaris [illegible]
corda subiectorum facit [illegible]
divini [illegible] et [illegible]
tribunal divini iudicii [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] imperitudinis [illegible]
[illegible] dicunt [illegible]
et stulta [illegible] appetebat [illegible]
[illegible] ut te ad [illegible]
[illegible] et [illegible] corda
[illegible] metum [illegible]
[illegible] publice obediencia [illegible] rebel-
[illegible] penas non ex-
[illegible] fames sufferat tota
[illegible] malicia [illegible] participatio sibi [illegible]
[illegible] panis subtractione dicente Jeremia
adhesit lingua lactantis ad palatum eius
in siti, parvuli petierunt panem et non erat
qui frangeret eis. Tercio [illegible]
de [illegible] subditorum [illegible] prelatorum
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] maxi-
[illegible] debent [illegible] Crisosto-
[illegible] pastorali [illegible] ad [illegible]
[illegible] impericia [illegible] potentie
[illegible] ut dicit, potuit
non audivi tubam nec [illegible] pugnam
esse [illegible] quippe [illegible]

di 3o
quo pro libertate ecclesie digne et [illegible] et
commoda prosequenda
[illegible] [illegible]
lectorum

disciplina [illegible]

accumulacio maior surgit in rectoribus su-
periorum spiritualium erogacionum ist
cum corpore debitores sunt pastor vel rec-
tor id quod instituitur est ad hoc ut
corda subditorum pascunt oracio
subditorum fiat nec pascant per col-
ligendis quippe stipulis et palea
sicut ipsi dispergebantur in egipto usque
adeo quod ibi moysi et aaron intu-
eri non potuerunt exodi v° et eo
quod reddit id quod per blesen. epistola
sua 69a trahit comminacionem multorum
inquietudinum ... dapnacio quot
cum paupertas ad celum promovet tot
cum dignitatibus sub instinctu absorbet
curarum cum pondere dignitatibus adiunctum se-
mete opprimit ut ad id ad quod obli-
gatur jaculum non assurgit quo con-
pellatores vere insigniri debet gaudiorum
suum suscepit ut in altitudinem nubes
sedeat atque continue studio li nos tractat
nec cum honorum rerum amore fruebat
alta sit nec occulte hospes iaculis
scilicet opponi late ... neque cum
...pi piculum solum sibi sed aliter metis sit
et omnium quorum ducatum suscepit nisi cum
adimplet sicut suum nunc sacre condi-
tore non videbit idcirco quod perla-
grans se ait non sufficit cum gloriam
suam predicanda in loco commune et in
[illegible] uno et omni sibi subditorum prudi-
re ... in clericali statu eminentis
si consideretur eius dignitas quod eo preciosius
si addita officii nitatis quod eo dapna-
bilius si in eo reperiatur morum deformitas
quod eo velut si ei divine scelus penitus
et accepta ei libertas invalebit prudenter ...
gilibus qui custodiunt civitatem ut ecclesia
turbaliat sollicite circumspiciens nec
sibi debitus honor subtrahatur nec laici
in rupto subiectoris freno cum clerum
insultet nec clerici ... dyademate
reiecto per devia diviciarum gradiantur ut
sit laicum subiecti ut sit clerici devoti
et plati ... nec id dicat virgilius
bernardus quod scribit sermone 18 super canticum
alto inquit democrisi abhominor ...

De tribus proprietatibus religiosorum tractatus

Affectu filiali quo constringor
dilectos meos et aliarum re-
ligionum sodales sed et incipien-
tes ... inuanerabilium sermonem
... patulos reddo necnon ... in-
polito sermone de his que cum ... vel
teneant omnes religiosi quorum ...
dapnacionis tenens et ... eminencia re-
fulgeat ymagine sanctitatis tanto cauciis
nat est ut periculi cura se ...
... ne per devia errore in pal-
los ... naufragantibus navicula re-
ligionis in eis sub liga ... sibi perseveran-
ciam ... ubi paulatim ... caucius est
... ei cum doctor egregius sanctus ber-
nardus ... sermone ... super can-
~~[illegible]~~ ... nec ... ambulans
in observancia regulari angelis sathane se ...
figuret in angelum lucis allegans ...
esse abstinencia ... sed ... quam
vita non collegium ... non ...
... non ... eis importa ... et
alimentorum in ... servientibus ...
... dapnacionem quod ... et non ...
... sed pigris et desidiosis qui magis ...
... indiget qualis non paucos ...
... in sue religionis ... ea ...
... non ... propter se
... disciplina ... illam
sagitta ... regularis ... Debent
quam ... religionis ...

cta ea q religiosi in seruicio dispensacionis
pertrahunt pueri effatim mam complare
copulac grossioe quem solo cibi replicio
rusticos quosque sicut uocus qui ut plan
mi apliciu q laici et pueri in illo op
cil consuevenunt alecttis alcoa relin
quens et tunc palea pueri reiecta farine
dulcedine nimis esuriens nouit pabu
lac religiosi qui per non tunc de turbe
populares pane ordeaceo sed uenca ut
illi subtilior sed pabulo reficiendi ne
cis inuppet beatus paulus qui scribit e ad
hebreos v° qui debetis magistri esse
terum non docentis magistri esse que tpus
rursum indigetis ut vos doceamini q sunt
elementa exordii sermonum dei et facti estis quibus
lacte opus est et non solido cibo. Qui enim
lactis est particeps expers est sermonis iustitie
paruulus enim est teste beato doctore Bidar
in prologo suo super am^a fratribus suis scribente
uno et uobis qui ipsorum successores et habitu
studia et modos suos vos inuenitis fratribus
dicam quod alter per aliter loquendo sed nobis
fuerat tunc ea pueritie non lacte sed opus
esse sed solido cibo conuenientia enim iuuentutem
et aliorum maturitate tam sanctis et aliorum
ra sobrietatis studia sed parcior prudenciam
ingeniorum denuntiando loquantur sed enim secundum
religionum est lac per apostolum dicitur non esca
id est grossior quam diuine legis mandata
sunt et non sufficiant nobis legis mandata quere
cum adolescentes illo in euangelio magister quid fa
ciens uitam eternam possidebo et audit augebis
magnum consilium si uis ad uitam ingredi
serua mandata quod attendite uos magistri
hoc non est satis ymmo si hoc quereris a
domino saluatore magister quid faciens uitam
eternam possidebo non dicat uobis sufficit
serua mandata quoniam si in uobis pre
supponit ita ut debetis dicere dixerat ille
in illo omnia hec custodiui a iuuentute mea sua
in ymmo ipse superaddit si uis perfectus esse
vade et vende omnia que habes et da paupe
ribus et veni sequere me quod attendite vos
quibus tribuit uobis ternaria dominus nec mit
tentes manum suam ad aratrum et respi
cientes aptus est regno dei ad aratrum
magistri i. ad opus religionis ac si diceret
aggressio uia religionis post cuius terga
est in religione uia uite clauditur si

incepti perseuerant non retinuat ymmo
et per apostolum dominus beatus tribus ternaria
quibus melius erat eis uiam ueritatis non cog
noscere quam post agnicionem retrorsum conuer
ti ipse est retica uultu uicinus perimunt
scelerates prius quoniam sibi religiosi
prius actibus pius sicut enim cotidiana
cupiscencia quoniam ab illis patimur quos
familiaritate uicini sed molestius utique
tollamus quam ab aliis uobis inferuntur teste
beato Gregorio in quadam omelia Religiosi aut quicunque
se domestica dei et sui cubicularii professo
sunt et seculares qui dum in persona aptorem
et iam non dicta vos suos sed amicos quo
omnia quecumque audiui a patre meo nota feci
vobis testatur beatus Bernhardus in epistola ad
fratres de monte dicentes non est ueri laglbere
ita eni dei precepta uiuere querere quam
cupiat deus si quod debet aliorum est seruil
de seruis sunt aliorum magistri est committu
et hoc age seruus quod amor seruus com
missus quanto feliciores religiosi si statum
suo satisfecerint tanto sunt ceteris felicioris
si arto tramite per deuia errores se
diffidunt cuius quod dicit propheta Ezechiel
capitulo xv de ligno vitis quod inter alia
omnia genera lignorum nobilissimum est dum
in sua fecunditate permansit ceteri autem
omnibus lignorum nobilissimis fructu pro
bicatur ut quod sicut potius quod nobis
in religione agendum sit ne a uia recta
deuiemus dicat nobis beatus moyses de ha
ebreis per assumpta ad regem egypti per ha
bitu plata Ibimus uiam trium dierum in soli
tudine ipse enim seruus moyses populum
dei perducturus ad terram promissionis prius
eos eduxit de terra egypti quod egyptus te
nebre interpretatur insinuans patenter
quod qui ad terram promissionis id est ad patriam
celeste ambulat prius mundana cuncta
et secularia sic abicere debet quod mentem eius
non obtenebrent nec eius intellectus ne clari
tatem agnoscat vnde et dominus saluator
ambulate dum lucem habetis ne tenebre
mortis vos comprehendat Iohannis xij Sed ad
hoc terram promissionis uia trium dierum nos
perducit de qua tertia mortis interpretatur quas
quidem uias si quis non apprehenderit uel ap
prehensas diutius suo post posuerit

non aliud sibi restat quam via dampnacionis.
Hanc autem iste secundum sortem dicit non utique
occulte sed in apertum, putans neminem unum
posse vel debere ignorare, qui religi
onem sacram intravit. Alioquin si quis
eas nescit vos ignorare, tamen cum nec dum
ad eas non intravit, potest ergo talis
dicere cum beato Thoma apostolo: quomodo pos
sumus viam scire? et sibi videbit salva
tor: ego sum via veritas et vita, Jo. 14o.
Ipse enim Christus qui in peculiarem sibi
populum nos elegit in seipso medias hab
endit. Ipse enim castitatis fuit cultor, tercia
via. 1a ipse paupertatis actor, secun
da via. 2a ipse fuit obediens usque
ad mortem crucis, tercia via. 3a Tres
sunt vie contra tria vicia: prima via mun
dicie et castitatis, 2a voluntarie pau
pertatis, tercia via abdicacio proprie volunta
tis. Has tres vias legislator noster beatissimus
Benedictus in regula sua scripsisse aucte
ritatis [illegible] oculos exposuit et promit
tit. Hanc dicit legem sub qua militare debet
incipiens sub [illegible] unus. Ecce lex
sub qua militare vis, si potes observare
hanc ingredere, si non potes liber discede.
Prima enim aptitudo in seculo nobis
habuimus, qui in bona ingressi reli
gionem ad vos abiecimus. Vicia vero, scilicet
corporis voluptate et propria voluntate,
cum secundum arma Saulis regis in quibus
David scilicet pugnare non potuit, sed
a se abiecit ut habetur 1 Reg. xvii. Cum iste
dicit carnis illius religiosus nunquam
ad vitam promissam perveniet, sunt duo
dante audiens et hec omnis religiosus
quod predictis viis vitiis ut aqua abiecit
et putat ad vitam eternam posse venire.
Hec enim talis est sicut pharao superbus in mare
mari submergitur, ad eum datam et abiron
terra deglutiente suffocatur, et ab [illegible]
tur corrigit, et hec ille melius esse secundum
sermonem domini salvatoris si natus non fuisset
homo iste, quam cum ista tria dona assolvit
aliquis corpore tenue audet conclude non
talis vere est quod apparet. Vere non est religiosus
vel monachus sed sub pelle ovina ute
tur gerit caninam, quamvis se ille non pt
dici nisi quod habitum gerit, qui est de scola
et cucullam habet, sic talis non dicitur vere

monachus sed potius fictus, sed depictus,
ac per hoc per tonsuram et habitum deo mentitur,
non utique speratis aliquis mercedis a deo
pro operibus suis reportabit, sed magis cum phari
seis et sic tamquam sepulcra sunt de alba
ba se gerebat, intus autem plena sunt
ossibus mortuorum, ut dicit vere
periret omnibus sicut Mathei 23. Procedendo
ergo ad has tres vias ad quas professio
nem accendit. Dixi prima via est mun
dicie et castitatis, quod hec via summe
necessaria est ad vitam promissam, id est ad vi
tam incorruptibilem tendenti, sapiente
dicente: incorrupcio facit proximum esse
deo, Sapiencie 6o. Ideo utique quos sub veteris
et novi testamenti libris deo familia
rissimos esse novimus ob castitatem deus
hoc meruerunt, ut in principio est
Heliseus et Helyas et Jeremias, Daniel
apostolus Johannes in quo nunquam inter natos
mulierum maior surrexit, castitatem
sibi tenendam consecraverunt, et ipse salvator
virgo fuit, et ipse virgo angeli
sed fuit ut videbit licet videbunt
sufficienter nos servare debet carnis
et cordis castitatem, quia et ipse sal
vator ut acceptum et gratum sibi
ostenderet plane virginem suam in cruce
pendens virgini Johanni commendavit, quem ab
amplexibus nupcialibus revocavit
et virginitate sua angelis sociata est vi
ta. Sic per observanciam castitatis reli
giosi efficiuntur angelorum cognati sicut
econtra per carnis corrupcionem demonibus
consociantur, qui in porcis perierunt, ad viri
mitti, hec est in meretricibus, scriptum est in
immundicie dicitur, sicut et demonium nomine
Asmodeus septem viros carnis vicio deditos
occidit, Sara casta viva remanente, ut
scribitur Thobie iii. Ad hanc castitatem via deduc
tionis religiosi insidiare non corpus reli
giosi debilitasse, templum est spiritus sancti,
dicente Paulo apostolo: nescitis corpora vestra
templum esse spiritus sancti? Quanto autem demum
nunc est illud templum sanctum et tam nobilissimum
hospite impleuit, corpore polluto, si per peccata
secta mulierum frustratur eo, qui eiciat
et monasterium destruit et dedicavit.

et tam nobilissimi hospitis templum compelle-
ris si ecclesiam sacram multo magis hoc
vitare debemus si quis hoc templum violaverit
corporis virginis per aliam scilicet templum disperdet
illum deus et fornicatores et adulteros
iudicabit deus et condempnabit secundum paulum
/ quia autem pollutate illud templum cor-
poris viri qui concepit [illegible] iudicat pars
celestis corpus virginis christi quam cotidie in hoc templo
corporis virginis sumat unde si secundum legem mulieres
prohibebantur ab ingressu ecclesie et amministra-
tione oblationis in vetere testamento et ab esu
agni paschalis quid putas quanta merebitur
supplicia qui virginis christi corpus in suo fetido non
veretur sumere corpore virginis si dominus s. augustinus
non tam sordescit carnis putredine autem odor ob-
scenus quantum nascitur spiritus sanctus a cor-
pore immundo plurimum avertitur. Hoc et po-
tius [illegible] fetiditate cognoscitur cotti-
diana opprimere / sicut cum in coniunctione viri
et femine inter omnes colligaciones maxima
est teste deo qui ait / quamobrem relinquet
homo patrem et matrem et adherebit uxori sue
etc potest hec coniunctio est prior et [illegible]
est naturalis et tamen si adulterans alter illorum sunt
vir vel mulier [illegible] inter eos fit et genera-
tur tunc odium inter ut alter alterum [illegible]
sit [illegible] potius quanto
displicet deo macula carnis et plaga [illegible]
mediata castitatis / De cuius tristi fructu
agitur [illegible] in Apoca- [illegible]
[illegible] / Tunc [illegible] nobis peccatum [illegible]
[illegible] inflicta a deo [illegible]
[illegible] multa milia [illegible]
tempore moysi cum filii israel cum madianitis
fornicabantur [illegible] augmentum [illegible]
[illegible] populi iussit [illegible] suspendi contra so-
lem in patibulis [illegible] intelligi quanta
pena dignus sit prelatus qui a subditis suis [illegible]
[illegible] non [illegible] pa-
[illegible] in hac [illegible]
non valde [illegible] turpitudinem
[illegible] non valde et medicina vera ubi
morbus non processit et [illegible] hor-
tatur [illegible] hac cronica
[illegible] / [illegible] et [illegible]
[illegible] vasa [illegible]
[illegible] vasa
[illegible] et non solum corpora immo magis

et principaliter corda in quibus cordibus et
cogitationibus [illegible] pullulant libidinose co-
mociones dicente domino salvatore de corde
exeunt cogitationes male homicidia ad-
ulteria fornicationes quod cor si non fuerit
debite custoditum totum corpus [illegible] in rui-
nam tendit et ideo salomon amonet [illegible]
de custodia cordis dicens / omni custodia ser-
va cor tuum quoniam ab ipso vita procedit
vitanda sunt blandimenta [illegible]
[illegible] sensuum [illegible] et conversationibus [illegible]
/ [illegible] bernardi super can-
tica [illegible] esse et mulierem
non tangere plus est quam mortuum suscitare
et non solum de actibus [illegible]
[illegible] sed et a corde prius co-
gitationes dicente propheta auferte malum
cogitationum [illegible] ab actibus [illegible]
sed cum cogitationes [illegible] adeo [illegible]
[illegible] in collationibus [illegible] collatione
[illegible] castitas non solum [illegible] corporis sed
corde [illegible] ut ibidem dicitur [illegible] beati basilii
[illegible] et mulierem [illegible] ignoro et
[illegible] non solum [illegible] teste [illegible]
se mulierem non tetigisse et tamen virginem non
esse [illegible] et corde virginitatem amit-
ti et castitatem [illegible] affectiones et concu-
piscentias posse perdere [illegible] religiosus ad hoc
[illegible] ut virtute castitatis [illegible]
habitu custodiat [illegible] opera sup-
[illegible] in publicum [illegible]
[illegible] virtute in mente fundata [illegible] religiosi
adhuc sibi sufficere non credat ad vitam
quam [illegible] promissionis / Sed 2a via
est voluntarie paupertatis [illegible] / et si [illegible]
[illegible] religiosi [illegible] in aliis
virtutibus absque [illegible] potuit [illegible]
[illegible] dicente domino nisi quis renunciaverit
omnibus que possidet non potest meus esse discipulus
/ Et quia hec via monachis [illegible]
summo desiderio est amplectenda / Sed valde
timendum ne forte multi religiosi hac via
ignorantes ambulant in [illegible] et non in
[illegible] et formidandum est multos misisse et
hoc multos [illegible] in dampnacionem et [illegible]
[illegible] temporibus [illegible] abundavit iniquitas et
refriguit caritas multorum si in monasteriis
voluntaria paupertas locum non habet sed magis

2a via dicitur 2o de paupertate

ut recedit in pluribus capitulis et co-
cerabilibus proprietas etiam et in conventu
Christi in primo duodenario apostolorum quos Christus
ex omni populo elegit unus proprietarius in-
ventus est et tanta aviditate huic
vitio adhesit ut [illegible] usque ad
peccatum tradidit Judas vitio proprieta-
tis avaricia et hoc multos sed imi-
tatores in sacra religione nec solum in
scola Christi sed et in scola phariseorum necessario
fuit Jesu discipulum Christi proprie quia [illegible]
ut vitio huic avidius insisteret pro-
prie adhesit ut quod ei contingeret esset
sibi necessario usurparet et in tantum in
eo hoc vitium proprietatis convenit ut sicut
corpus Judas vendidit sic Jesu gratiam
[illegible] [illegible] [illegible] pu-
[illegible] [illegible] non cruciunt licet
solum vitium proprietatis in [illegible] consistat sed
et in [illegible] etiam [illegible] etiam in per-
fecto suo statu fundabat [illegible] legi-
tur actuum quinto de Anania et Saphira qui
aliquem agrum vendiderunt de precio agrorum sibi
partem reservabant partem ad pedes apostolorum
proiecerunt in primo et [illegible] [illegible] illius
temporis qui [illegible] nec manibus dignabantur
pecuniam tractare sed ante pedes proiciebant
insinuantes quod vilia reputabant tem-
poralia bona terrena quod non [illegible]
[illegible] [illegible] et cara estimant in quo
[illegible] [illegible] civitatis sed Judas Jesu [illegible] Ana-
nia et Saphira constituerit potius pe-
nam proprietariorum Judas laqueo se sus-
pendit [illegible] [illegible] [illegible] inve-
nit Ananias et Saphira subita-
nea morte ad pedes [illegible] [illegible] apostoli pre-
sentie [illegible] [illegible] [illegible] proprietariorum in
quo [illegible] possunt [illegible] religiosi
proprietarius [illegible] [illegible] ab hoc mundo discedit
in [illegible] [illegible] [illegible] parabis in vicem pa-
[illegible] [illegible] [illegible] spiritum [illegible] et pe-
n̄s nam [illegible] penam [illegible] [illegible] ne
videantur super fundamento ignoto edificare
et ne quis [illegible] de ignorancia [illegible]
vitii proprietatis se valeat excusare [illegible]
se ignorare quid sit proprietas et in quo pro-
prietatis vitium consistat [illegible] ad clariorem
declarationem ponamus hic quid sit proprietas ut unus-
quisque se recognoscat si quomodo in tali
vitio iacuit et amplius horreat et quod

non iacuit in futurum amplius detestetur. Dicit quid proprietas
itaque sic proprietas est cupiditas [illegible] qua
quis appetit possidere aliquid aliquo per se tamquam
sine permissione vel per alium sine eius consensu sui
superioris [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sic debemus quod non solum actuali vero pos-
sessione qua quis actualiter per se vel per alium
possidet aliquid proprietarius sed etiam secundum voluntatem
completam qua quis deliberate desiderat
et appetit aliqua per se habere licet forte non pos-
sit actualiter isto vitio proprietatis [illegible] [illegible]
[illegible] appetitus usure facit usurarium et ap-
petitus symonie facit symoniacum sic appe-
titus possidendi facit proprietarium. Hoc utique
testimonio salvatoris capitulo quinto dicentis qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus
est eam in corde suo sicut videns mulier-
em ad concupiscendum eam deliberate iam reus
de adulterio sic monachus appetens aliquid
habere quod forte numquam habebit iam vitio proprietatis
reus [illegible] non est multum differentia [illegible] culpe
[illegible] apud deum et per quid pari pena et dam-
pnationis quod actualiter [illegible] tamen [illegible] et
[illegible] desiderio [illegible] affectu deliberato vellet habere
si posset [illegible] [illegible] Cassianus in collationibus
[illegible] collatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ait itaque
non solum pecuniarum cavenda est possessio
[illegible] voluntas [illegible] de animo penitus est [illegible]
[illegible] non eius tamen effectus proprietatis vitan-
dus est quod affectus [illegible] radicitus amputan-
dus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pecunias
non habere si voluntas in nobis fuerit possiden-
di [illegible] [illegible] [illegible] tamen actualiter effectu
[illegible] et voluntate et cupiditate ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in monasterio
[illegible] [illegible] temporali possessione [illegible]
non [illegible] [illegible] sufficit [illegible] et [illegible] ab affectu
et desiderio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] proprietarius non [illegible] [illegible] nichil possideret
[illegible] non et [illegible] pauper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pau-
peres et non absolute [illegible] [illegible] pauperes
[illegible] et addidit spiritu id est voluntate [illegible] [illegible]
[illegible] esse in [illegible] et voluntate [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] possessione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] proprietarium quod in [illegible]
[illegible] [illegible] proprietarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] apostatas in religione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] religione [illegible] [illegible] appetendo

q no potuit ea hre procul dubio si rei sit
de apostasia coram deo sicut isti q corpe a mo
sterio recesserunt qd b. Bernar. dicit et de pla
cit in cons ceruie ppi' s3 eciam habitat super'
est qm ipe libro suo de lapso de natura
sit dicens q mo dicend e ais ne qs aut
corde solo ad et corpe fiat apostata legi
mus de filiis isrl qui corde redierunt in e
giptum non corpe volunt clausu pg corre
talos rubro mare debuit h' e ego ergo
dicor sic ne forte sit aliquis quibus se conder
negat apostasia corporis tepor faciat cor
dis ut sic in habitu religioso cor grauet
pctas et sp seculare consolo rebus nube
nit potius leti suspirat h' ic cere
beatissimus doctor hic sensus suus declaralle
plenus sicut eos de optio sta mundi ut
hre adhuc dicit eos de dampnacone si so
lo corde et affectu desiderant possidere de
do seculares consolorbus multo q magis
nuis tpibus dicend e ne multi religiosi
specie si non ueritate optiles se simulat
pauperes voluntate si peccaui solo pcl suaz
et tamen ad domum renisi cor gerentes
seclares sub ueste religiosa sicut eum dicere se
quidam pauperes censu si non sensu affectu
si non affectu sicut reperisse dicitur multos
indignas huiusmodi et culte in cordi
bus cenaculum gerere cum ipis persuadens
appetat dicunt desere et ad nouas albat
dias resignare et cur hic procul no ob
aliud nisi q velle et possidere desiderat
et cum leticia et delectatione ? hebat sig
cum q ea cum dolore solet amitti q tu
dere possiderunt q hunt habitu relictu et
in ecciam aliam ad nouas abbat relinq
quendo pg e q in amore possidendi sicut
de quod hic dicit precl labaicie nar
rat Cassian in Collacionibus primo collac
ui clo q si dub no ignoro quend qui
seruiciorum autuat monachum pbic
qd e detitus de pstoc blandi q receptus
in cenobio cum alio monere albite ne
reddete ad id q renunciauit abdicauerat
scilicet de radice oum malorum s3 spectate
descurrisse laqis expedite ac si mallz psta
nis passionis cunctas quibus cum genuisset
pugisse monete videbat ingeo cessat
affectat ea qui ut antea quod possiderat
quorum in dur nauibus expeditius ad pur

gacionem dicunt suorum peccatorum peruenire no
possit truculentia cum suo albati uide
hesitaunt si tu hoc plurimos unde susce
pit me sibi hre nec prohibere huic cere
nerat eum no monachum q in cum cetib
fratribus habitu religiosum gestabat sicut multi
qui possiunt q ullius spectaculis e de mo
nachis si si pictus colore color mutilis
nos dicunt aliquam monachi speciem nam ecce
mundus reliquit non ipe mundum in eis
cum mundi adhuc uiget p auerij p
cupiditate sicut ut narrat in collacionibus
primo collac sicut dicunt Basilius cesari
episcopus ad quendam Sindetum nomine
de senatore ad habitu religiosum conuersum q
ad tum renunciasset seculo quedam de ipsis fa
cultatibus p'bullet renuantur volens
opicio manuum suarum sustentaret ad in
re sed dispensasse et deuotacem mag deiij
Sindetum perdidisse et monachum non fe
cisse sic et de plurimis nrd tpis q dig
sit et diceres abiecisse et in postmodum
do eas desiderantes nimis redeunt
possim dicere et seclam relinquisse et
in monachum non feisse sicut hoc in dis
ne in confessionibus ab pluribus asserit eo
fessoribus dilecte domine digne celebrat
ut plene constare et domine in peccato
mortali sed qz pctum spectat relinquere volunt
et sumpe grauius se sed inbolutum et si in
a celebrant irregulares efficiunt ut
distiracione sicut clo in xxc in quo pcdo
leces sed quo ullius manus ac pt et
q dicend e multi in illo pcto decesserunt
pro quibus no plus orandum e q pro ana
thematis sicut b auge dicit si autem pre
nunci in in infimo ac specie non plus pro po
naclis q pro lucifero praedicta ad quia
tangunt in ista ptla despiciet q d ? ?
tas e cupiditas mea Sed ne quis
estimaret aliquos omni in mostio q posset
hic ista tamen albates ut officiales
subdit in distinctione quas qs ubi h' non
quis tenet s3 ubi et tu s3 si genus
ad includendum ob et adoccludendum illos
omnis cum secus b Benedictum ingrauim se
quitur regulam ut abbata tenue debet
aliquo ubi b. Bernhardus subiunxit i nec
ab albia pro quo unst qz vos abbates
et officiales ij possint et pctorum si no
sit dispensauit plebes monasteriorum adultre

du m

gnciu3 s3 ad libitu3 ppe voluntatis no pe
sautes cuius sed monasterio3 bona no
eum una sed s3 sru3 vnu no dicim9 dnu
bonozo s3 dispensatores et prudentes dicte
nos bea paulo sic nos exist3 ho
ut ministros x̄ et dispensatores misterio3
dei tradidit eum nos deus bona sua
ad dispensandu no ad possidendu qua
eum aucte a pugo re absoluu possim9
eu no sig sub relas s3 sbr dnc bto bn
dicto nec3 eum abbas e sup r3 aui et
potanca volunte se sbmisit vnu q3 ads
p bco ppe cornicio peculiu nobis ip
caue debes vnu pr ut s3 bndicto sic
hortando abbates no nullu ps sue r
pda in sit qz giung disci lib fuis dcunt
esse contrariu in suis opibus iudicet no
ligeda ne dicat necessce eta tempus
vnu eum et fil tte debes vita sedr
temp inop ay cuig est doctrina et op
dius plurimor temetiu aplorum reges no
pst s3 p bnu s3 gnciu dispensatorum intu
ele s3 tua et obdie bndicti sua regim
hg pceis s3 ps pe ingressu esse consti it
et madauit nos dimsalis institue
in statut ipalibg ne vnu3 et nos sup
ple in eius optolibg inplicaveni et
ab opibg inge salubribus inpedirem
vnu et retros time deus pend ppetua
op si alie q carta expedit res et sa
alleces monastior dispensent atentes
q tilory dnu salua sanay ad debitu
inqtate qui boa dnu sui dissipauit
redde vuy villicaoe tue lurd vij to
eos qui ribg infa qm eu officiales q et
nos abbates dicitu prout mand possim
et acta et ultis infra suam eccie
quia gs abbas sup disci los suos ipt
ppe absoluune statuto no solu sup ads
s3 et sup sup ipl nra s3 dcois sua
lata e a clo ginali cum omes pcta
ob ecce gnali capto pibectos vnu quia
abbates sit gnali ca lo subiecti sc gnis
q et cou scripos inserit no eum abbas
e editor vel dictator sue s3 solu exe
cutor put hec in diffinitoibg distiacoe et
clo pallegat lig plat eum supra no pt
eoz sue inodac pste qui dictator et
sue pt in et sep ligat qui ipe et exe
cutor sue si in eo dnie sit in quo

sit dij q cad sua ligant et ad hoc intelliged
sit despco pdta qua qual rel bed ne ab
dubitet in q re consistit ppetas ut in pua
ut in mag subiungi in diffioe alit
ad e ppetas e cupiditas ucl q quis
appetit possidere aliq et hec no aliq
e tustens vnu ora includit sed pua sed
mag admirend q ppetas consistit
in qualicuq vili re no eni attendi
q hec s3 potius quo aio possidere nec
etia e eo de qtitate rei possessi3 inq
inte acm possidentes possideat eni
alt re magna eu nullo affectu et alt
pvu quid eu magno adce quis illor
plus possit utiq is q parue rem
eu maglo affectu vz sicut Saluator
marci vnu de duobg minut vidue et
maio sua dictu comparacoe fa ubi dixit
vidua plus abstulisse no attendes qnam
s3 inectem affectu sicut in vit pras
lege de quod sene qui plus tactu suu
q b. greg totas suas diuias diligebat
vnu de tecbg q nulla in mudo reliqrit
et in affectu eu et dilecoe in moribg
cta pnas res sentes Abbas daniel
in collac sua clo ultio sic loquens q
eum dit stco quis pturbacoem cupidi te
erga opes aplas atq magficas ac erga
vilioes coaceat sic nisi q in co rpleuit
vilior indicandu e si qs mavia spuali
et minus alliga decoq ad psteciam cord
abrenunciaco no optinet q eni censu
hz paupis no abiciat volutate diu
et paulo ante et q qbus ebus istis sed
peas clici q ppetas eni in pua q in mag
re est sed sic vnu no in ca s3 ut legis
latur in regla sua de minimis rebus
q de graphio acu de codice de mappula
de tabula vel scut inrecom in clo ci debet
aliq monachi ppu hre et in clo de in
dumetis sru ppc designas q et e dt
q qi ut videat dicitu ppetas sic mori
vnu et minimu sola omio pphibet rapi
sue iussione abbatis et ad hoc insinuad
ab in dispensat ppcte edicta aliq q
dicat qualecumq id sit sed pua sed mag
id pst sed p alaud vz ne forte sibi ab
blandiens dicat ego pnc ut possideo
s3 alius vz et in commi e repositu ut
de quo repositorio rapta epa q mihi
plac quid de hoc senciendu sit sequitur

clausula de proprietate declarat quod sive per se sive
per alium intendens quod non est alicuius proprietas, de-
sideret quod tamquam suum possideat, sicut non per se tamen per alium
non enim, si meum non est, nec per me tamen in
actuali mea possessione non habeo, dummodo tamen ea
ad meam voluntatem habeam, quod non est sive
ego sive tu mea bona possideas, dum tamen
ea dividere vel ego vel tu et legibus et dispen-
satores multa bona habent, quae tamen actualiter
non possident sed alii nomine ipsorum. Unde reprehen-
situr quorundam monasteriorum abusus in quibus
fit quoddam depositorium ad servandas pecunias
eorum fratres et quod quilibet imposuerit, tantum recipi-
unt et quando modicum possunt et quod ut non perveniat
de ipsis, non sicut apostoli et ceteri in primitiva ecclesia
fecerunt, ut in actibus apostolorum habetur, et quidam
agros suos et mobilia vendebant, pretia eorum
ad pedes apostolorum ponebant, non ut ipsi soli eo
inde quod imposuerunt reciperent, sed sicut sit ut
unusquisque sive imponens sive non impo-
nens quantum necesse esset sibi inde tolleret. Circa
hoc forma ista depositorum non facta et de-
bita sed modernis temporibus facta de novo consuetudine
videbatur, cum et de ista pecunia singuli pro suis
utique operibus esset, non dicit accipiebat de
impositis solus de sua pecunia quam impo-
suerat sed totaliter, quod si non faceret, non dubium
quod [illegible] murmuraret quod non imponentes
eos [illegible] [illegible] salva [illegible] cong-
gregationis ubi non [illegible] [illegible] non se
[illegible] tamen de [illegible] temporis [illegible] [illegible]
[illegible] in depositorio quod alius noluit [illegible]
[illegible], tamen salubrius isti facerent si ad hoc
depositorium reponerent aut de [illegible]
reciperent quantum necesse est, sed nunc non ipsi
soli quod declarat ista scriptura de proprio, quia
[illegible] [illegible] [illegible] spectat quod ut per se vel per a-
lium liceat habere aliquid proprium quod non
liceat habere [illegible] [illegible] [illegible] per se habere in
quo [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ut ad sua
propria [illegible] [illegible] et non ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod claustralia officialia
monasteriorum ut bursarii cellerarii et [illegible]
quod commissa est prudentia eorum [illegible] in mo-
nasteriis [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
nomine [illegible] [illegible] sua habent non enim hoc
possidet ut propria sed dispensat ut aliena
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Benedicti in regula sua in
[illegible] [illegible] [illegible] nec quicquam liceat

habere nisi quod abbas dederit aut permiserit, dederit
unde [illegible] [illegible] abbas per se [illegible] [illegible] [illegible]
aut permiserit [illegible] per officiales [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] monachi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] doctores [illegible] religiosi quod continentiae
et deliberatione [illegible] [illegible] meam spiritualibus et
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] votum suum
et [illegible] professione sua [illegible] ad habere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continue [illegible] [illegible]
et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] abbate [illegible] licentiam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab abbate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licentia abbatis sive non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] tenenda et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licentia a prelato
data [illegible] ut monachus ad habeat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non licet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] ab eo quod non [illegible]
[illegible] ligandi et solvendi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] absolvere quod absolutionem [illegible]
[illegible] ut absolvant [illegible] [illegible] [illegible] abbas
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de gratia dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quo maior
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tanto magis [illegible] [illegible] sollicite custodire
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
abbate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bern-
hardus in libro de precepto et dispensatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sive
[illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] non
super [illegible] [illegible] [illegible] abbas [illegible]
[illegible] ultor et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de ordinando abbate [illegible] et [illegible]
ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et obedientia [illegible] [illegible] [illegible] Benedicti et [illegible]
[illegible] [illegible] licentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] quod votum suum [illegible] [illegible] Unde

btus Bndictus in c[apitu]lo de disci[pli]na suspicando
fr[atr]um sic d[icit] satis tribulet ut si vellet alit[er]
sentit a deo se dampnandum sciat quod ini
dit non i[n] se solo p[ro] abbate se potest conce
pe[re] licet enim quidam potest[at]em abbatibus
quos non debent transgredi in suis dispensa
tionibus nec ceci cecos ducentes ambo in
foveam cadant nec mirum q[uia] abbas etiam
non potest dispensare nisi in eo in quo maior
abbate ymo nec in eo in quo maior
ior sit nec papa potest q[ui]a ad hoc dispe
sare non e[st] decretalis innocentii q[uo]d de sta
tu monachorum et canonicorum regularium
q[uia] incipit cum ad monasterium et sic finit
nec estimet abbas q[uod] sup[er] habenda p[ro]prietate
potest cum monacho dispensare cum abdica
tio p[ro]prietatis et abdicacio p[ro]p[ri]etatis sit ut sic
annexa r[egul]e monachali nec ut summus
pontifex possit contra eam licenciam indulgere
ecce p[ro]cedo mei q[uia] in aliquo monasterio lo
cus quo posset digna re carere ipse nisi
si salte in vita sua vel salvat[ur] Nota
o hoc p[ro]ximum q[uod] abbas p[otes]t monacho conce
dere usum rei alicuius deputatis ad certos
p[ro]positos non assignando sibi rem nec aliquid
p[er] usum rei aliquid proventus rei nec alias
locans alicui domum pro certo annuali conce
dit ei usum rei s[ed] non dispensat sibi p[ro]prium nisi
ipse h[abe]t dominium alicuius licet usum et utilitatem
alicui concessit tunc in arbitrio abbatis sta
bit cum et cui voluerit rem talem collo
care s[ed] cui magis utile esse s[ed] i[n] utrum in
ferrogata aliquis religiosus s[ed] abbas p[ro]ximus ei
misisset aliquid re alteri dare non sufficit non
nec s[ed] ipse re i[n] tam p[ro]pria habuit sic
monachus omnia d[icitu]r h[abe]re et necesse est aut
tellos. licitissima et q[ui]a ad usum rei et ut
dicitur ratio sint p[ro]prie munere ad solle
abbatis in conventu resignet ei cui abbas
misit dare aliquos s[ed] p[ro]p[ri]o vicio p[er]d[i]t
videba[tur] iste implicatus tunc nisi te testa
ut una p[ro]bus in c[apitu]lo ut non liceat monacho
litteras et eulogias et g[ener]a munuscula accipe
re dare ulla tenus liceat re[c]ipet s[ed] r[e]d[di]t et non
tunc sibi s[ed] cui forte derivari sint ne
detur occasio maligno cum eum g[ene]r[e] deo
sed sicut mei sit q[uia] aliquid et ad abbatem
spectat considerare cui magis h[abe]t utile
et i[n] u[su]s dare abbati ad s[an]c[t]am p[ro]stula
tam s[ed] aliud facio q[uia] non mea p[ro]pria

et ita monachos et p[ro] quib[us] pecca[n]t ecce b[e]n[e]d[i]c[t]us
p[er]mittat sic sup[er] h[oc] licet abbati qui de habe
dis rebus pertinentibus et rebus aliis tamen
p[ro]prijs vel etiam ad tempus vite sue ut forte p[ost]
morte eius monasterio cedat non est facienda
mala ut veniant bona et licet aliqui ab
bates p[ro] importunitate vel negligencia
vel etiam b[e]n[e]d[i]c[t]i licentia dederint sic tenet
d[omi]n[u]s tunc si ante ipse p[ro]p[ri]etate obtinuit
tunc s[anctus] b[e]n[e]dictus in r[egu]la sua in c[apitu]lo de filiis no
bilium vel pauperum eius suscipiantur cum
putat ecclesiam licet monachi incidunt ut certa sit
d[icitu]r de rebus aut pueri oblati ad in p[ro]ximi
petitione ipse parentes puerorum p[ro]mittat sub iure
iurando q[uod] nunquam p[er] se vel per suppositam p[er]
sonam ut quibus vel aliquid p[re]terea aliquid det
ut dicat amasio cui dedit ecce parentes p[ro]
p[ro]hibet[ur] simili modo ad puerum dare tempore vite
sue nec conversus vel alias rebus distinguere
Cum ipsi parentes p[ro]ut monasterio aliquo
sicut vult puer aliquid p[ro]sit tenetur quod
s[anctus] b[e]n[e]dictus vel ecce s[ed] hoc facere voluit s[ed]
d[icitu]r si parentes de libato suo in tantum puero ad
dare voluerit et ad offerre voluerit in
elemosinam monasterio p[ro]videat sua ecce d[icit] clare
s[anctus] b[e]n[e]dictus monasterio in claustro non d[ebe]t puero
testis aliquos ad tempus vite sue legare s[ed]
tunc nisi operis s[ed] puer q[ui]a puero debe
bat[ur] si p[er]misisset in petitione q[uo]d dare volebat
monasterio donacionem intendens p[ro]p[ter]ea s[anctus]
b[e]n[e]dictus q[uod] d[icitu]r legata i[d est] donata non debent
dare puero s[ed] ad p[ro]priam p[ro]p[ri]etatem s[ed] monasterio
i[d est] collati ut ob eorum necessaria sustentent[ur]
non solum puer et nec credendum q[uod] puer
possit h[abe]re usumfructum aliquid tempore ad tempus
vite sue et p[ost] morte pueri devolvuntur
data ad monasterium q[ui]a sic contra pietatem
h[oc] opertet d[ominu]s in r[egula] p[re]fato sibi si ita
voluerit usumfructuario videlicet q[uod] parentes
p[ro]ut si eius placet p[ro]ponit non puero res
nec usumfructuum aliorum bonorum ita q[uod]
p[ro]prium sibi retinet ad parentes non ad pueros
et si s[anctus] b[e]n[e]dictus dicere vellet si parentes
ad volunt dare h[oc] dent dare toti totaliter
et p[ro]ut p[ro]ponit retinere usumfructum p[ro]ut
u[ti] vel bonis melius q[uod] parentes viveret
ita q[uod] p[ost] morte p[ro]prietas devolvatur ad mon[asterium]
terium tunc puer in plus de ut habebit
q[uod] alter conventus et ne forte puer postmo

p[ro]ueto

monasterium fuerit data i. bona ad se ptinet et
sibi data fuisse a patribus. Vigilanter et cau
te admonet b. benedictus de istis rebus dis
poni ut sic omnis suspicio donacionis a pu
ero subtrahatur. Unde infert atque ita omnia
obstruant, quod est ista donacio sit a puero
aliena ut nulla suspicio remaneat puero
i. ut nullam speciem habeat puer in posterum de
istis rebus a patribus suis donatis per quam
deceptus sic putans sua esse ista bona
vel sibi donata perire possit quod est dampnacionem
per repetendo ea que monasterio fuerant lega
ta intuitu sui quod competenter est dicitur dic
tisse. Et in textu de dicti suspicionis frui
des vel si quas habet o erogat suis pau
peribus ad scilicet solempniter donacione monasterio
conferat nichil sibi reservans omnibus quippe
ex hac die nec corporis sui pro potestatem
se habiturum sciat quod talibus dici posset
etc. Scies tamen ista vos intelligere quod
monachus non potest sine censu ad tempora vite
sue etc. eum licencia abbatis sui sed sub dum
ex precepto dampnacione etiam sicut se dicit
b. benedictus per preceptum dicitasse. Unde
magnus dilapidatoribus sicut aliquis quantum
asserens ut quod aliud a patribus fit
ante et de privilegio fuerint quod providebat
mabus sine ne peccat. Et si fortasse
ad cogitaverit apud se si filii dicebant
nobiliter ad tempora vite sue non est de primo
suo post sibi tunc vite etc. de proveniret
de monasteriis quod tunc parentes non donaverint
ad monasterium et post mortem filiorum bona
parentum ad consortes devolverent quod econtra
devocio contenta filio cessaret a monasterio
Vnde dicit vero salvator quod prestat deo si eo
minus fuerit etc. non sic debuerit pa
tria quod quia consuetam habet ideo quod a cura
sua non peteret etc. pro plagenda
etc. quod si nimis totus nobis fuerit sive in pe
ne non potest cura sagittaverit suis fuit parabis
non per temporalibus nisi tamen i. ad dictum constat
quod cura vestra filii quod se habet tecum istud
ad tempora vite sue certa dampnacione inclusa
esset quod monasterium consilium ista in sanctum
sunt et cura salvatur quod quod monasterium
ad providendum curam diminuatur credo
accedat neque enim dicere proponendo se in auro

salvari non parentes suo filio dantes este
si post mortem cedet monasterio aut filii
in quod dat dyabolo. Et isti fidem dicunt prophete
consequenter prorsus in sagittabiliis. Et est aliud
magis in talibus quibus que parentibus non
nisi si plenius fuisset. Ex tunc conclusive
quod predicta declaracione de scriptis proprietatis clarius
quod sit proprietas quod est voluntas et cupiditas
habendi licet actu non habeat. Clarius et quod quis
potest esse proprietarius sive sit abbas sive sit
officialis. Clarius etiam quod in quantacumque
pena esse possit de quo dicit a rebus habeat
intuitu proprie sue. Clarius ultimate
quod nullo licencia potest aliquis proprietatem admittere proprietatis.
Sed dubitabit aliquis quare sic cavillavit
sic proprietas monacho est prohibita ut nullus dispensare
admittat ut ipse non abbas. Dicit hic
quod ista vita et professio nostra fundata super
vita apostolorum ut ut nobis conformaret
statum primitive ecclesie a quo ob credentes
habebant omnia communia et nullus ad suum esse
dicebat actuum 2o et 4o. Unde b. benedictus ad
se fundatorem in dicto c. libri r. sic allegat
dictum primitive ecclesie ut in textu Si debeat
omnibus et conversa accipere posset dividebatur
singulis prout cuique opus erat et alibi
dicit erat eis omnia communia et nemo illorum quod possi
debat suum esse dicebat et quod obsequium sit in ista
promissio non est contra professionem et quod ideo
de dicta suspicione ferri non admit
ti dispensacione super proprietate. Aliud vero as
signat cassianus in collacionibus primum collacione sed
dicit tres illebras i. cupiditatem seu radicem seu ser
vitutem philargiriam id est avaricie capitalitate
magis carcerat in obedire non dico utilitate
sed nec umbram quandam stultie admittit si
talis sit possidens ad indigna ad omnia et
ad sua etiam reviviscat et hec quod inductus fit
ad papam ut dictum cottidiano et probatur
indubitato consentit non dimanant quod si tol
lerabitur de ista. Unde talis proprietarius in adeo
sic instabilitur sunt prius sibi cum tamquam ad
transmigrandum parentes insolventur ad omnia
opera nostra. Unde conclude proprietas possessa
a monacho nunquam in monasterio quiete
vel durare sed res constitucione permittit
non orare solempnia non remissione ne
non vigilacione nisi custodire permittit. Quo
quis tolli quod quibus totum fundamentum dicte vite
regularis tollit. Unde instabilis inobediens

predicacione

et indisciplinati sit monachus et ideo
[illegible] tam arta pena capi ad addi
tam spect in religioso et n p mittit
ad vita p[ro]fessionem adtamq[ue] ly conatu
ob astricti sunt aliu i[d] matth. Si vis
pfectus esse vade et monachus eum hic
absolute non sz absolute s monachus nichil
hus et voluntarius paup sz reg celoru
ut i dum salvator i[n]t vtu pauperes spu
quo ipsoru e regnu celoru. Sic iam
pro dolor pauci ss pfecti in regularibus
repiunt q modicus spiritus panti de pau
pes actu et voluntate videntur. Et ta
mem e multos se in dampnacoz suam
eum cassi in collacoibus prima collac vi c
e non valet ptessos sic oblita quod omni
tus deo voverunt voluntaria paupertate
pga tamq[ue] avaros nisi se ad bona coe
verunt in acquirendis undeq[ue] tpalibus
non attendentes magis quam ipsum quante regnu
dei et iusticiam eius et h oia addicien
vos et q monachi esse debuerunt et se
tatores aplorum diabli effecti sunt et tra
ditor v sz iudas q cum pfectis a
dno diabolus e appellatus dicente dno nonne
ego vos xii elegi et unus ex vobis diabolus
est in designans iudam pditorem tamen
q primo sicut ceteri aplati fuit effecti
effecti sunt diabolicum eum iudas
loculos habet pstus voluntatibus qs sibi
dampnacoe acqrunt. Tales eum in monasterio
sunt opa sua perdunt in missis legendis in
oracoibus in vigiliis et ceteris dolis flagel
lant enim et in futuro non consolant e
quos vix metuit esse ipse sz tpalibus
ad tpus potiri et in futuro dampnati
sz et in futuro corpore molestias pati
misabiliores eum sunt tales aliis homibus se
cularibus q de pnti gaudio ad luctu p[er]pe
tuum vadunt. Isti aut pfecti de luctu pnti
ad luctum inutile sicut stultum pcedunt. Unde dicit cas
sianus in collacoibus prima collac vi nisi ha
bere nag e paupertate ac nuditate ca
tus collasse fructus non cari ausse vo
luntate tria prodisse terre ext debent
tales pena pectuarie et si non fuerint in
pius qz non sunt digni sepultura ecclasistica
nisi et qualitumz ad hunc ss in sequ
limo dicit capitulum sunt pua innocencii
papa in decretali quam incipit. Cum ad
monasteriu de statu monachorum et pont

b. gregorius mole mirabilibus se scribit testa de
uno fr suo monasterio et cetera in cplus sunt
cpla dixm sum ac assit apnibus anti
quus invenit apud iactibus pecuniam
sup corigo spectam mortuum deponit proculcha
tua tecum sit in pdicoem et b. aug. ph
sa fate vnius dampnacoz se placuit
deflevisse iubens et scriptorum e spectaculis
in consilio sibi ad sz vel in unus re
teneru pmitt ceterius ananiam et sa
phiram in conventu b. dnid sz in monastio
benedictus q omnes vice spectatis multo
tres ppetua morte interiunt iis sz vel
lay pcessus et ut sup. Ceterum q illus ppe
tuorum invenit vita bono sine fuisse
et hoc vel credendum e iudicio dei actum
in monasterii cum plebs culpe plebis solite sit
hec pcham pat et sup sub benedictus
inter bona mandata v fr papire instabat
pcorrigiaçe sz spectat vicy et de pro de
testacoem maiorem baptizat ex tenui necess
ut sp notam in clero sinceoruato non ob
aliud prodderet nisi q[uia] de fundamenta rela
gioso pr dictum radicitus apuita est et
scripsit sanctus benedictus et paccta sunt sem
tam dictus lecta sunt ab abbate fiagid
seruitanda sic t opus peculiare ne mbe
nia. Ex hinc dicto spectat o nasione et
incremento prant multos abbates et
stab officiales fribus conventualibus nota
sufficiet non administrates q i monast
non alligatos ob homines tenuat et con
stitucio bndicti in ii spa in clo de ministri
sunt obedientes a mo ulterius dicit et ut
hec vicium peculiaritatis radicitus apuit
dent ab abbate oia q[uia] necia sic idest cu
culla tunica pedules calige braccale
cultellus graphium acus mapula table
ut ob concessu ausfat inutuas ubi ex
q hic audunt sane intelligat quod dicit q[uia] necia
sc non quod q supsfluia dent fratribus et in
clo de deklaracio monast sunt fribus constituta
quia nova sz aquo tempe vel mod offerat
ut non scandalisent. Et in actis aplorum
dicit nec quisquam eorum inter ea erat. Vel
d. a. quod seniores unde cum nobis inpervenit et
rensibus invenit et multos tenuis monastio
apuitibus sunt ordinaciale et non sit vigore
se intercesserit ob dampnati sic q[uia] hos sane
taces voluntate esse sua quod videor sit semi

ocs dapnati sit nõ iudico sic sunt illi iudi
ce sunt h[ic] cum affirmo si regulare intrans
pfessi sit et cum v[ir] sccp[ter] tenuit nõ aliud
sciendum e ad eos ptasse et si prima nõ sup
venit tres eos pena nõ incurrisse d[e] cuius
in v[ita] sci benedicti cp turbis nouitu v[ita] in anno
pbacoïs ter ez legi et pbi dici ecce lex
sub q[ua] militare vis si potes obfuare ingre
de si nõ potes liber discede et si lege noiat
essencia vota religiosis de q[ui]bus dicit c alditu
qui h[ic] quid lege si nõ obseruauit [illegible] alit
eucaindum e tp pena dapnacion incurrisse
cum sbl[icet] in eo c[apitul]o et si gita scitu delibe
pmissit imputata suae cũ custodire et
cuta sibi imputata suae scidit op gra die
ei nõ liceat tollere cozuttele de pibnig v[el]
qua sd tam morosa delibacõe licuit co
cipe et ne forte ordinem bene pena
tarsgressibus insligenda stat sonig cus
cipiendus aut in gatene et terre aliis co
mittat de stablitate sua et conusacõe morz
suorz in q[ui]b[us] inclu abdicacõ ppti et cotinen
castitatis et obediencia cora deo et sancte
eius qui c sign[an]t psc[ri]bit mimeti rest aliqu
do alit facit a deo se dapnand sciat que
irridet ecce h[ic] videat quib[us] sic an
ressores nra pcte gutes ut res dap
nati sit ppt falsiate mant cũ d[e] b
a deo se dapnand sciat tunc irridet
nõ pbuedo qd bonit libet cp sit pss
medes se cognisset ma q[ui]b[us] esse deo rõne
reddet ut ving altiq[ue] in culpa potest opn
sibi tenend cp cũ et dimittuntg indiu
et ne tato ab se concusadet d[ue]s nõ alit
pfessib sed cp tene uibem cũ sui ma
sticu ingressi ĩ bono meo ad alter ob
nand se nõ coteudit ma et h[ic] bñd dicit
in hoc de cepto et dispensacoe cordie
nõ alit q[uod] fecte q[ui] q[ui] pia illorz cũa
cũ br cũ quib[us] de incept. bnic dispon
cũ h[ic] ruz ic d[ue]s pos dc tuo te iudito
sine neg sine obediam sequ v[el] b. bndi
cmissa ud iete carta pfessioe tue ma
nu tua ppa signo crucis vice pte bo
ludice consignata coram me et fribus meis
in altari meo oblata in q[ua] dapnacoe
tue ictuct vectaq[ue] sed iudicii et tociens
lecta simulas tuas accusacoes q[uas] a posto
tac intende nõ admittit nõ cu pfessio
ne tua recepi scda bia cronicas saluio
semore tuorz et scilicz ridiz intecoz tuo
qua tibe debuisti cu et h[ic] carta pfess

nos pfiteri benedicte ubi in monasterio tu
tuo cõsuas in c[apitul]o s[upra] dicta nõ suscipiendo
sequ ut sit cõu te ibi in tepore in die
dapnacois cordi in sacie tua obiac
da in die iudicii cum iudex tribus de
cet angulia te et statua cora ce facie
tua accusacois q[ui] te pducere sed pat
benedicto cuius bitu vestitus pfessio abut
obiti [illegible] bita et doctrina respuisti
cum et ipse dicere potest cũ dus saluatoris
nolite putare cp ego accusatur sim ad bos
cora pat meo qui vo tpet aliquid nõ
nacque relevat qd de dict[um] sed bnd. sicut
abus ma cum cũ intr polles de cofurre
dicis ist imminib[us] pub pfessioe nõ cotenti
in q[uo] hoc se pt aptuc sutis ad q[uo]s volit
q[uod] sit q[ui] indirina q[ui] eis nõ sinata nõ dap
nat h[ic] cp q ad uloza hospitate et de
cena a semaudis sit instituta de q[ui]bus
v[e]l vita nõ tacuit d[ue]s in c[apitul]o de hospitib[us]
peginis instructa si hospes supplicans
content sint copie lucri quod videntur
susceptis [illegible] the cupit de ista q in
pfessioe cõgruunt et q[ui] in pfessioe cotiuet
[illegible] dicta sci bnd [illegible] inter ut op
dicit cig in eo libro de ait cum dicem bon
usus a v[e]l nõ discordat rat si d si ars
usus sui discordat nõ sit usus dic sed
pcit corruptele dicendo et io ubo
decrende cum et alibi in eo li[br]o ait. du
cũ eu bonis cõsuetu co sepa nõ ga cu
prius cõsuetudinẽ primo et sicut de stabilita
ti cõuisione morz et obediam hoc
cum q in pfessione cotinet ab in aliquo **irreligiositate**
monastio [illegible] et impoli
tate cõtrauam abtine forte nequeunt
quare [illegible] lebtat fuisse idubitant
suades ad c[apitu]lm [illegible] ubi nõ impedia reddere
bota sua q distinxerint labia sua ecce
in hoc tollit sub dict sed. ees remoues
sit cõpuerunt sinaces cũ pfessione et q
[illegible] noiat irreligiosos et impliros et ab
ista vad discedit nõ op vpe intend cõ
suetudo [illegible] applicat h[ic] cp boat regule
et pfessioe cõformes et dato et quod **de condicione apposita in professione**
libens cõpisse pfite assentis si velle [illegible]
[illegible] cõdicionis ab nõ relevat
ut se posse cõuisare ep d ordinariis glo
[illegible] decretal. cõuacti de statu
religiosorz q condicio surga et vinacit

monachus et postea per dearcale deductis
bus apponit. Similiter in glosa ibidem quod
rursus in eos abbates sicut admitte
tes in fratribus suis testibus peccantibus vel
confessa vel quoque ad opera nite sine
et se et subditos suos laqueo dampnationis
involvunt dicente eis propheta Si videbas
furem currebas cum eo, tales namque debent
fures scilicet ad furta incitare. Unde quod fuit ab ebrietate
Johe vocatus est, quod cum talis propheta Iohannes
Samuele honorasti magis quam me filios
tuos et non eos corripuisti. Et honorasti
cum filios tuos plus quam me dissimulans
scelera eorum quae ego odi. Item et propter ista simul
Bernardus in 2o de consideratione dicat esse abbas
quod neque dissimulet peccata delinquentium
sed modo ut cepit omnem radicatus ea
ut pravitatem aperuit sacerdos Heli
sacerdos de populo, et in eodem comparans
Scriptura abbas culpe pastoris meus est
quod in omnibus pater familias utilitatem
magis pastor videtur, quo intelligitur
si pastori imputatur quod reliquo utilitatem
patrisfamilias patet in omnibus videtur
sed convenientius quod aliud nisi quod vicia
subditorum pastoribus imputantur, dicente eis
domino per Ezechielem prophetam sanguinem autem
eius de manu tua requiram. Item sed
de hoc in libro de minori autem eum
[illegible] dicat ad regimen respice ipse
a [illegible] delinquere et dixit per prophetam pater
in peccato moriemini de manu prelatorum
requirendum de ea animae ipsius abbates
[illegible] pacem. Sunt enim abbates
ipse ut suppono sed in [illegible] alii
delinquentium dicat vicia dissimulantes
[illegible] ad hoc [illegible] Item 3o
[illegible] dicit eis custodes [illegible] quod si inveniret
et [illegible] illius erit quod [illegible]
volunt esse pastores non solum quo ad se
sed etiam quo ad subditos [illegible]
[illegible] sed [illegible] ut
cum [illegible] debeat ullas
dissimulare. Item [illegible] resurgit ut
[illegible] quod ordo iure proprio
[illegible] ipsis temporibus [illegible] in [illegible]
redactus et non reputatus ab omnibus [illegible]
[illegible] quam [illegible] cum [illegible]
omnes qui [illegible] viam non ob aliud

in divisione nisi quia superiores subditorum suorum
[illegible] nec corripiunt ut ipse sit sicut
est sed eis [illegible]. Item [illegible] et [illegible]
[illegible] sicut cupiditates [illegible] tria
ordinis nostri [illegible] quia non sed quod [illegible]
[illegible] cum [illegible] speciosissimam [illegible]
ab [illegible] sue prelatis multis deformata
[illegible] doc. Bernardus in suo apologetico de [illegible]
[illegible] dicit [illegible] nihil [illegible] ut
quod adhuc [illegible] ad id devenisse [illegible]
[illegible] quo nullus [illegible] in [illegible] plus [illegible]
[illegible] prelati [illegible] in [illegible] cum ordo [illegible]
cepit ad [illegible] inhercia [illegible] monachos
[illegible] devenisse et si iste [illegible]
[illegible] ordinis nostri deplorat [illegible]
[illegible] quod utique in primo institutio ordinis nostri
[illegible] quanto hoc [illegible] si [illegible]
statu ordinis nostri [illegible] Item [illegible]
[illegible] nostri [illegible] multo magis [illegible]
et efficacia [illegible] quod [illegible] dicebat
[illegible] sancti Benedicti
[illegible] pessima devoravit Joseph [illegible]
[illegible] cum [illegible] ordo sed [illegible]
[illegible] et [illegible] vox [illegible] vox
Jacob [illegible] ordinis [illegible] Bernardi
sed manus [illegible] opera [illegible] operibus
[illegible] cum [illegible] religione
[illegible] instituta [illegible] de [illegible]
[illegible] composita [illegible]
[illegible] et cupiditates [illegible]
eradicando et plantasti [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] dilatando vota et fama [illegible]
ad [illegible] continentia
[illegible] et [illegible] paupertate in [illegible]
[illegible] eligendo et [illegible]
in ea [illegible] sed [illegible] quod [illegible]
[illegible] tua [illegible] in [illegible]
[illegible] ibi [illegible] ibi. Item [illegible]
[illegible] plantator [illegible]
[illegible] Si [illegible] religio
[illegible] et [illegible] contemplati
[illegible] meis [illegible] misericordia [illegible]
[illegible] sue inviolabiliter [illegible]
[illegible] manu
mea misericordie [illegible] et [illegible]
[illegible] manu mea [illegible]
[illegible] et [illegible] sed [illegible]

[illegible]

quo peccata subditorum prelatis imputantur

de plantatione ordinis

de [illegible]

cor suum desiderium eorum in quibus perseuerant vitam monasticam non spernendo sed viuunt in aduersitatibus [illegible] inter [illegible] [illegible] supplicia [illegible] recipiendo. Sed quia duas [illegible] quas vobis eandem est in [illegible] religione suum [illegible] tenorem [illegible] sicut [illegible] ad [illegible] premissa restat ut [illegible] dictam [illegible] ut [illegible] dicere. Dico [illegible] quod [illegible] obediencia [illegible] duabus [illegible] et gracior deo et hominibus. Prima namque [illegible] voluntatem [illegible] et eius [illegible] nobis [illegible] [illegible] et [illegible] eius [illegible] obediencie [illegible] in vobis [illegible] propria voluntas [illegible] [illegible] religiosi [illegible] Hec [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] et [illegible] in alio loco qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit et [illegible] paulus ad [illegible] obedite prepositis vestris et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] obediencie duabus [illegible] [illegible] et ad [illegible] ordinari [illegible] et [illegible] religiosi in hac vita [illegible] non [illegible] post [illegible] obediencia [illegible] totam vitam monachi in [illegible] superiorum obediencia debet consistere et [illegible] in professione monachi [illegible] obediens [illegible] sancti [illegible] [illegible] obediencie ut [illegible] agat monachus [illegible] obediencia [illegible] et acceptum deo sed presumpcioni deputabitur ut testatur in regula [illegible] in [illegible] quadragesime [illegible] monachus [illegible] abbati suo suggerat et cum eius fiat oracione et voluntate quia quod sine permissione patris spiritualis fit presumpcioni deputabitur et [illegible] non mercedi. Ecce [illegible] obediencie [illegible] bonum opus si fiat absque obediencia non [illegible] mercedi [illegible] pena et [illegible] [illegible] et [illegible] bonum si fiat [illegible] obediencia maiore mercedi reputabitur [illegible] opus in obediencia. Et in [illegible] ipsa [illegible] redditur ut [illegible] ad [illegible] ipsa obediencia [illegible] et [illegible] velocius esse ad [illegible] pro obediencie

propriam id quod exegit cuiusque aduersitas. Hanc principaliter recommendat nobis vnigeniti patris auctoritas dicens Non veni facere voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. quam usque ad mortem [illegible] expleuit dicente beato paulo factus est obediens patri usque ad mortem. mortem autem crucis. Sed ne putaremus omnem obedienciam [illegible] esse fructuosam et ob hoc deo et pro ipsa sperare a domino mercedem. triplicem obedienciam in triplici specie distinguimus. quedam enim est obediencia [illegible] vel timoris. quedam est cupiditatis [illegible] que est caritatis. Prima obediencia vitat malum metu pene et ob hoc penam inobediencie vadit sed meritum non acquirit. et illa est seruorum quorum est timere. 2a est que propter commodum temporale superiori explet precepta querens in hoc lucrum vel commodum temporale et hec est mercenariorum. et iste ambe obediencie sunt imperfecte. 3a est caritatis que expulso timore et temporalibus questibus sepositis [illegible] amore fertur in operis completione. De prima dicit Exo xxiiii° filii israel dixerunt. Omnia que precepit nobis deus faciemus et obedientes erimus. De 2a cottidiana est experiencia quam videmus alacritate velut imperando prospera et placida, et cum amaritudine velut imperando aduersa. De 3a dicit beatus Bernhardus In libro de precepto et dispensacione. perfecta obediencia legem nescit terminis non artatur. nec angustia professionis contenta largiori voluntate fertur in latitudinem caritatis et ad omne quod iniungitur spontaneo vigore liberalis alacritate animi modum non considerans in infinitam libertatem extenditur. De hac petrus ait castificantes corda vestra in obediencia caritatis. pulcre per hoc caritatem sequestras ab illa mercenaria et seruili obediencia nec [illegible] caritatem sed obnoxiam nature. Prima obediencia puerilis timoris prestat ingressum ad 3am est ac obediencia non metuit [illegible] dici obediencia non enim ex cupiditate obediens superiori obedit sed magis superior sibi, sequitur enim talis impetus sui appetitus non superioris sui motus. Non enim talis dicit Domine quid me vis facere sed potius dicit tali prelato quid vis ut faciam tibi. Prima obediencia

de obediencia dicitur 3°

nota

triplex obediencia

obed[illegible] vlge sca perme tria aut supiori
voluntati nulli sit q obedit concupiscite
q cet q obedit cotidie pauciss ant
q obedit concitate et i e nulla obe
diendi optimus sui s Aug optim miss
e qui non magis q no ate hoc audire
desidat qd ipe voluit s qd velle qd
ate audierat [illegible] eius inspectu
obediendo in pmpis s qd preciperit ad
usa facies [illegible] vbi in austitate
ierunia in nubilositate sy nigr in
rigoso [illegible] obe in pspis no de
[illegible] ay obedia plato voluntati
sy obe vt sit victoria dz pp ad hic
de no suo s ipse no desiderato vt
dt gregorius in modulis magnitudo
eius [illegible] alte in difficultate [illegible]
opis puritas in replicate [illegible]
[illegible] in alacritate [illegible] o vbi
sit [illegible] q pc [illegible] volunta
te superiorz [illegible] indifferenti
a cu tanta alacritate [illegible] ut
et impossibilia s imparata facere no [illegible]
tabant [illegible] legim [illegible]
[illegible] vt [illegible] in vite
[illegible] et de eo q in [illegible]
no distulit [illegible] et [illegible]
et [illegible] q [illegible] obm
sit ne [illegible] et [illegible]
[illegible] vide et [illegible]
et in collatoibus patrum et in [illegible]
legitur [illegible] in [illegible] legim no
in monachis reprimo [illegible] pan
[illegible] in [illegible] et i
[illegible] qd [illegible] permittit q [illegible]
[illegible] sit hoc [illegible] qd [illegible]
s Ber. dt esse [illegible] spualem gaudio
[illegible] consolacionem qd [illegible] tpalibus
gaudiis [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] dicit [illegible]
petunt ad [illegible] audiui [illegible] de ill
q relinquant [illegible] et ad [illegible] sit re
[illegible] quo ista acceperunt [illegible]
[illegible] locali [illegible] s no sit perme
s et [illegible] voluntatis [illegible] pinde
[illegible] suas et studia sua [illegible]
[illegible] gratiam s [illegible] nec
[illegible] qh [illegible] angulum ad [illegible]
in [illegible] voluntatis et inobediencie

Sed quia qh de austitate abbatis s
[illegible] sua [illegible] quia qh
[illegible] abbatis [illegible] aut que pastor
[illegible] reservat tanto [illegible]
[illegible] incedit [illegible] in [illegible]
de quod abbate [illegible] ad eu
[illegible] velle [illegible] abbate [illegible]
voluntate et mod cu eo [illegible] vidit ob
[illegible] in quib abbate no vt sequar [illegible]
voluntate s vt et [illegible] ergo pro
[illegible] monachu [illegible] ob obe [illegible]
relevare nisi in manifeste [illegible] et ad
[illegible] dt rabanus [illegible] obedie
superiori [illegible] sit [illegible] in quo [illegible]
[illegible] dz et [illegible] obe [illegible]
[illegible] et reclamacione cordis [illegible]
teste [illegible] Benedicto Ubi ait s et ipa obe
tunc accepta est deo et dulcis hominibus
s qd iubet no trepide no tarde no te
[illegible] vt cu velit [illegible]
[illegible] malo s obed [illegible]
et no solo de [illegible] corde s murmurante
et s adimpleat iussione [illegible] acceptu
no est deo q cor respicit murmurante
[illegible] et pena [illegible] vt cu da
than et abiron vt [illegible] in libro nu
[illegible] vivos absorbuit [illegible] ob superio
[illegible] sunt inobedientes spuales sit aposta
te voti et [illegible] sue [illegible] et
[illegible] in [illegible]
Sicut enim inobe [illegible] et [illegible]
de celo [illegible] de regno [illegible]
de celo [illegible] monachu de statu [illegible]
ad eu [illegible] vel [illegible] inobe et
in morbus [illegible] dicitur [illegible]
in morbus [illegible] in lepra [illegible]
lepra [illegible] in religio
[illegible] voluntas [illegible] morbus
[illegible] in lepra [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] reli
[illegible] difficile [illegible] et
[illegible] inobedie
in [illegible] adulterare [illegible]
[illegible] committere [illegible]
[illegible] corde [illegible]
[illegible] petrus [illegible] Sed paulus
inobe [illegible] Samuel
[illegible] impetrare
no potuit vt [illegible] historia

no inqo attende magistro primi

29 Ad alloquendum hanc sanctam con-
gregacionem verbum assumo quod
habetur prima Petri 5° et legitur
in epistola dominice currentis Detractant
de vobis tamquam de malefactoribus ceterisque domini specta-
biles dignitate ordine statu et sta-
bili secundum Dionisium in quodam sermone
deus semper est uniformis et equa-
liter bonus et pulcher est habens in se simpli-
cissime omnem speciem desiderabilem Et ideo
omnia totus est desiderabilis propter hoc
planarie et intime omnibus christianorum af-
fectibus debet ad ea que sursum sunt et non
ad ea que super terram totis conatibus
aspirare mentibus quod intuitu ad lucem
veram que illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum post ad sus-
cepcionem veri luminis acutatius preparare
oportet enim quod mens que vult deo
intendere primo purgetur post ea illuminetur
et deinde perficiatur quia ubi non precedat
purgacio non sequitur illuminacio Et
nisi descendat illuminacio non veniet
consummacio seu perfeccio Vnde mirum quoniam
ut ait Lincolniensis super angelica ierar-
chia Sicut oculi carnis infirmiores
prius suscipiunt lumen solis obscuris
et nigris coloribus perfusum deinde magis
confortati suscipiunt illud coloratum co-
loribus medijs Et postea visu robo-
rato suscipiunt perfusum coloribus albis
Deinde plus aptificati suscipiunt illud
[illegible] entibus perspicuis Tandem oculi perfecte
[illegible] solis radijs

Dixi primo quod debet vir ecclesiasticus
presertim prelatus debet plus celestibus quam
terrenis intendere quoniam ut scribit Augustinus
in libro de spiritu et anima duo sunt loca
inter que spiritus humanus ad utrumque
per libertatem arbitrij se movere potest ad
deum qui est in summo et ad mundum
qui est in ymo Deus autem semper est
immobilis et ipse solus in sua eternitate
inmutabilis vite tota simul et perfecta
possessio mundus vero corporis [illegible] in
stabilitatis semper instabilis varius
et umbratilis ac fluxibilis Veruntamen
inter hec extrema collocatus oportet
ut consideracione habita quo uel in quo
conveniat cum celestibus et in quo cum
terrenis tanto magis divinis intendat
quanto plus terrena longe a supernis celesti-
bus distancia esse cognoscat Nam super-
si prout legitur in libro de spiritu et anima spiritus
[illegible] hijs que deorsum sunt se [illegible]
[illegible] ditatem incurrit statim pacem sim-
plicitatis distraccio rapitur et a semetipso
quodammodo divisus dissipatur Et ut
ait Venerabilis Hugo de archa noe libro primo
Quando cor nostrum sine spiritus in per deside-
ria fluere cepit quasi in tot divisum e-
quot ea sunt que concupiscit hinc
nascitur motus sine stabilitate labor
sine requie cursus sine pervencione
ita ut semper sit inquietum spiritus in-
donec illi adherere cepit Vt igitur
ponat sibi felicitatem pontificatus et
[illegible] tem dum electi [illegible]

di p° vir ecclesiasticus et presertim prelatus debet plus celestibus quam terrenis intendere

[illegible] mo et regno terreno et celesti pene [illegible] positate [illegible] conservatus [illegible] in [illegible] non sit ad
[illegible] celo in quo eum oportuit eum salvum fieri sed si non obediencie cogitet illi quod preceptis
[illegible] cor humile ad obediendum sicut superioribus dimiserunt erecto collo incedentes con-
[illegible] superiores dicatis cum dathan et abiron [illegible] per solum moysen locutus est
[illegible] nobis locutus est non obediemus ei [illegible] nunc prelati solum sunt super nos [illegible]
[illegible] plato deus inspiravit [illegible] salutem et nos hac [illegible] nos adulterantes id
[illegible] sacerdotes et prelati custodiunt sciencia et legem requirunt ex ore ipsius angelus enim
[illegible] ipse prelatus dei et [illegible] penam eorum contradictorum et murmurancium
[illegible] dathan et abiron quos vivos terra absorbuit sic et vos timendum est ne quandoque vivos
[illegible] mortuos terra non [illegible] inferiores eos dampnando absorbebit [illegible] aut [illegible] ne
[illegible] apostolica doctrina obedite prepositis vestris et subiacete eis ut non dicat [illegible] a deo id
[illegible] Samueli dicebat non enim te abiecerunt sed me ne regnem super eos [illegible]
[illegible] prelatum reicit deum [illegible] vicarius [illegible] repellit et [illegible] qui [illegible]
[illegible] dubium quod [illegible] tenebras exteriores [illegible] ubi fletus erit et stridor dencium
[illegible] audiat [illegible] qui est super omnia deus benedictus in secula Amen

[illegible] pontenti [illegible]

obed[ien]t[ia] integre [secund]a p[er]tinet e[st] aut[em] sup[er]ioris
voluntati vel s[icu]t q[ui] obediunt cupiditate
ad et q[ui] obediunt cor[por]al[ite]r paucissi[m]i aut[em]
q[ui] obediunt sp[irit]ualitate et i[d]e[st] c[ontra] illos obe-
diendi optimus fuit i[d]e[st] Aug[ustinus] optimus min[ister]
e tuus n[on] q[ui] n[on] a te h[oc] audire
desiderat q[uo]d ip[s]e voluit s[ed] q[uo]d velle q[uo]d
a te audierit voluntatem cu[m] i[n]spexerit
obediencia in p[ro]p[ri]is s[ed] cu[m] p[re]cipiunt ad
ip[s]a facie[n]s s[ed] illa valet in aduersitate
i[n]iuncta in vilibilitate s[e]c[un]d[u]m virg[inem] in
ingressu tu[n]c ob[edienti]a in p[ro]p[ri]is n[on] de
cedat cu[m] obedi[enci]a p[er]fecta et volu[n]tati
cu[m] ob[edienci]a ut sit meritoria d[e]z p[er] e[a]d[em] h[abe]re
de n[on] suo s[ed] p[ro]p[ri]e n[on] desiderato ut
d[icit] gregorius in moralibus magnitudo
eius p[ro]p[ri]e alte[r]e in difficultate certi
op[er]is puritas in p[er]ficiente iniucta
p[ro]mptitudo in alacritate occurrens o ubi
si[n]t ubi isti q[ui] sic p[ro]mptissima volunta
te superiorum p[ro]p[ter] indiscressa
ca cu[m] tanta alacritate occurru[n]t s[icu]t ut
et impossibilia s[ibi] i[m]p[er]ata facere n[on] cu[n]c
tabant s[icu]t ut alios leg[er]u[n]t in vitis s[an]c[t]orum
p[at]rum co[n]ditum regule ut iucundi[ss]ime in vite
p[at]rum et de eo q[ui] in clibanu[m] succensu[m]
n[on] distulit intrare et illesus exivit
et de eo q[ui] inchoata litt[er]a p[er]fecte obmi
sit ne superiorem suu[m] paciatur et virtu
v[er]o p[er]fectione v[er]a et alia multa de q[ui]b[us]
et in collationibus p[at]rum et in vitis in le
legitur s[ed] iam in tediculo lamen...

no i[n]c[ipi]t attende[re] m[a]g[is] d[omi]n[u]m

sed g[e]n[er]al[ite]r q[ui]a de constitutione abb[at]um s[ed]
ut s[e]c[un]d[u]m sua[m] p[er]sonam v[er]sione q[ua]m q[ui]
recede ob[edienci]a abbatum s[ed] aut o[mn]e pastor
sp[irit]ualis reservat tam ab i[n]nocens sapi
entum incedit s[ed] in vita p[ro]p[ri]a i[n]natura
de quod[am] abbate iubente cu[m]q[ue] ad eu[m]
veniret sub velle h[ic] abbate n[on] mea
voluntate et mod[us] cu[m] eo cui videt ab
bas in q[ui]b[us] abbate n[on] ut sequar eius
voluntatem s[ed] ut et s[e]c[un]d[u]m tria n[on] ego p[ro]
te monasterio co[n]cessio ab obe[dienci]a c[onc]e[ss]a p[ro]
relevans nisi in monasterio abbate et adeo
p[ro]hibita s[ed] d[icit] raban[us] q[uo]d h[abe]o p[er] d[e]z obedire
superiori nisi sit tale in quo talis con
tra[ri]et ig[nor]anti[a] d[e]z et talis obe[dienci]a meritoria
ei i[m]minet et reclamant cordibus fide
liste s[ed] b[e]n[e]dicto tibi aut s[ed] et ip[s]a obe[dienci]a
tunc accepta erit deo et dulcis ho[min]ib[us]
si q[uo]d iubet[ur] n[on] trepide n[on] tarde n[on] te
pide aut cu[m] murmure vel cu[m] volente p[er]sol
efficia[n]t[ur] q[ui]a cu[m] malo s[ed] obedit[ur] p[er]fecte s[ed]
et n[on] s[ed] de bu[n]dancia corde s[ed] murmurant
et s[ed] adimpleat iussione t[ame]n acceptu[m] illud
n[on] erit deo q[ui] cor respicit murmurantis
viro et pena murmurantibus ut tu[n]c da
than et abiron ut h[abe]t[ur] in libro nu[meri]
quos t[er]ra vivos absorbuit s[ed] ob superi
bus s[e]c[un]d[u]m ius inobedientes sp[irit]uales s[icu]t aposta
te vocati et p[ro]fessio[n]e sue transgressores et
cogniti in s[e]c[un]d[u]m s[e]c[un]d[u]m suspensionis sentencias

29 Ad alloquendu[m] hanc s[an]c[t]am con
gregacio[n]em / v[er]bum assumo quod
scribitur / p[ri]ma Petri 5º / et legit[ur]
in ep[isto]la d[omi]nice currentis / Detractant
de vobis / Verbum p[ro]pos[itu]m p[re]fatis / ceteris d[omi]ni spectabiles
bles dignitate ordine statu et scia.
Si s[ecundu]m dyonisium in quoda[m] sermone
deus semp[er] est uniformis / et equa[liter]
bonus et pulc[her] est / h[ab]ens in se simpli
cissime omnem speciem desiderabilem / Et ex
omnia totus est desiderabilis / p[ro] s[an]c[t]o
plenarie et intime om[n]ib[us] x[rist]ianor[um] af
fectibus / debet ad ea que sursum sunt / et no
ad ea que supra terram / totis conatibus
aspirare / mentis q[ue] intuitu ad lucem
veram / que illuminat omne[m] homine[m]
venientem in hunc mundu[m] / sed ad sus
ceptionem veri luminis acutacius p[re]parare
Oportet enim quod mens / que vult deo
intende[re] p[ri]mo purgetur / post ea illuminet[ur]
et deinde p[er]ficiatur / quia n[on] precedat
purgacio non sequitur illuminacio / Et
nisi descendat illuminacio non veniet
consummacio seu p[er]fectio vite nostre / quem
ut ait Thomas super Angelica ierar
chia / Sicut oculi carnis in p[ri]ncipio tene
bris p[er]cipiunt lumine solis obscuris
et nigris coloribus p[re]fusi / deinde magis
confortati p[er]cipiunt i[d] [est] coloratis co
loribus medijs / Et postea visu robo
rato p[er]cipiunt p[er]fusis coloribus albis
Deinde plus aptificati suscipiunt illud
fulgentibus p[ro]p[ri]e suscepto / Tandem oculi p[er]fecte
claritate solis aspiciunt / solis radios
sup[er] fusis / Ita eciam oportet mentis o
culum in p[ri]mordio p[ri]mus a p[er]fici ad conu
[illegible] lumine solis intelligencie in grossioribus
piendo lumine solis intelligencie in grossioribus
deinde in subtilioribus / donec
tandem [illegible] luminis diuinitatis p[er]fectissime
tantum [illegible] extendat et restituat / in simplici
tatem sp[irit]us radium / Ut igitur ad lume[n]
verbi dei disponamur / ipsumque ulterius
in lumine dei amplectamur / p[ro] cordis lumine
impetrando uirginem x[rist]i veri luminis
salutemus dicentes / Ave maria gr[aci]a &c.

p[ri]m[um] Detractant de vobis / ubi sup[ra] / Sanctus
2m doctor 2m liber / q[uod] om[n]is vir ecclesiasticus p[re]
3m sertim prelatus debet plus celestibus quam
terrenis intendere / Secundo q[uod] sandalis
sua purgentibus p[ro]p[ri]e / Tertio formam
uiuendi qualiter in domo dei oportet
alios ambulare / ut sic p[er] cortina cor
tinam trahat / et qui audiat dicat veni

Dixi p[ri]mo / quod om[n]is vir ecclesiasticus
presertim prelatus / debet plus celestibus q[uam]
terrenis intendere / quia ut s[ecundu]m Aug[ustinum]
in libro de sp[irit]u et a[n]i[m]a / duo sunt loca
inter que sp[irit]us h[abe]t nimis ad utrumq[ue]
per libertatem arbitrij se mouere p[otes]t / ad
deum qui est i[n] summo / et ad mundum
qui est in ymo / Deus aut[em] semp[er] est
immobilis et ipse solus in sua eternitate
immutabilis / vita tota s[imu]l et p[er]fecta
possessio / mundus vero corporis sue in
stabilitatis semp[er] instabilis / varius
et umbratilis / sic fluxibilis / Veneranda
inter h[ec] extrema collocatus oportet
ut comparacione habita quo declinet
conveniat cum eternis / et in quo ea
eternis tanto magis d[iuin]is intendat
q[ua]nto plus terrena longe a superis celesti
bus distancia esse cognoscat / Et nam p[ro]
si prout legit[ur] in li[bro] de sp[irit]u et a[n]i[m]a / sp[iritu]s
in hijs que deorsum sunt se p[ro]p[ri]e
dignitatem immerserit / statim p[ro] sui si
mitate distractus rapitur et a semetipso
quodammodo diuisus dissipatur / Et ut
ait Venerabilis Hugo de archa noe li[bro] 3º
Dum cor nostrum / sine sp[iritu]s in p[re]de scien
tia fluere cepit / q[ua]si in tot diuisus e
/ quot ea sunt que concupiscat / Hinc
nascitur motus sine stabilitate labor
sine requie / cursus sine p[er]uencione
ita ut semp[er] sit inquietus / sp[iritu]s in
donec deo adherere cepit / Non igitur
ponat sibi felicitatem pontifex et
p[re]lati ceterique in sortem d[omi]ni electi in re
bus terrenis procul dubio p[re]teri
Vidi inquit ecclesiastes p[ri]mo cuncta sub
sole / et ecce vanitas vanitatum / et
omnia vanitas / Aut enim sunt boni
aut mali / Si mali lugeant q[ui]a ipsis
illor[um] dolore mixtus est et extrema
gaudij luctus occupabit / gaudium
enim ypocrite adinstar puncti / Si boni
quibus in honore sine labore / quibus in
prelacione sine tribulacione / quibus in sub
limitate sine vanitate uel saltem
sine p[er]iculo esse p[otes]t / Tunc p[ro]p[ter] multas
victorias / remigando in hoc mari
spacioso in quo reptilia quor[um] n[on] est
nu[merus] / t[em]p[or]alibus incrassati / blandicijs
mentibus mundanis seducti / oblectam[en]
tis carnis illecti / carne ac sanguine
conati / apud in suos contremiscunt / qui

di p[rim]o 70
ubi vir ecclesiasticus et p[re]sertim prelatus d[ebe]t plus celestibus q[uam] terrenis intendere

si solercius et acucius intendissent
quod vita presens sit misera multos
falles multos decipiens que dum
fugit nichil. dum videtur umbra e
dum exaltat fumus est, et quia sit dulcis
stultis, amara sapientibus, nequaquam
per abusum temporalium ad inferna mise
rabiliter descendissent. Et sic si se
bene esse dicat quem fallit aliena
pecunia autem utendum e temporalibus
prout sunt instrumenta virtutum non
viciorum. Vere toto corde dolendum est
quod nonnulli sunt qui rebus cadu
cis se immergunt et temporalibus ut dec-
tus vix sompniant. semper aurum et
argentum videntur. et redditus compu-
tant. semper de plurificacione redditum
cogitant. gracius intuentur aurum quam
solem quorum eciam oro. et addere sup-
plicatio auri querit vel vix dici potest
[illegible]. Nec mirum quia ut ait Gregorius
xviij moralium parte iiija omnes sancti huius
dilectores in terrenis rebus fortes sunt
in celestibus debiles. Nam pro temporali gloria
usque ad mortem desudare appetunt, et
pro spe perpetua nec parum quidem in la
bore subsistunt, pro terrenis lucris quas-
libet iniurias sustinent, et pro celesti
mercede vel tenuissimi verbi ferre con-
tumelias recusant, terreno etiam iudici
tota die assistere fortes sunt, in oracione
vero coram domino vnius eciam hore
momento lassantur. Sepe inditatem de-
iectorum summa pacientes diuiciis
atque honoribus tollerant et earum re-
spe se per abstinenciam abstinent ad
quas adipiscendas festinant, superna
aut laboriose querere tanto magis
dissimulant quanto magis ea retribui
tardius putant. hec ille. Sic e contra
viri sancti quia mutabilitatem temporalium
et vite breue terminum in desperatione
respiciunt, quasi morientes cottidie
viuunt, et tanto solidius mansiones
eternas in celis sibi preparant, quanto
nulla esse transitoria et omnia vana
ex fine pensant. hinc b. Gregorius viij
ll c xix moralium tractans illud Job Nichil enim sunt
dies mei, sic inquit Sancti viri quo ve-
rius summa cognoscunt eo sublimius
terrena despiciunt, et ideo presentis vite
dies nichil esse aspiciunt quia illuminate
mentis oculos in consideracione eternitatis
figunt. Vnde dum ad se redeunt quid
se esse in puluerem recognoscunt hec ipse

Quare cum non sit sanctum nec utile
in puluere magis mansiones querere quam
in celestibus querere. omnis vir ecclesiasticus
et precipue prelatus debet plus eternis quam
terrenis intendere, sic enim non decet loqui
le [illegible] sermones quibus presumimus detrac-
tant [illegible] dixi secundo quod vir eccle- di 2o ob hic ecclesiasticus maxime prelatus a[illegible] pa sua purgetibus prelati
siasticus maxime prelatus debet ascendere
a culpa sua purgetibus se tamen quam
secundum Dionisium 3o ca. angelice ierar-
chie unicuique ierarchie i. bene or-
dinate propone perfectorum ad dei imitacionem
reductam esse, qui eciam inquit, ut
illuminaciones diuinarum operacionum confuse et
in distincte videantur, ideo tam ange-
lica quam ecclesiastica gradus sunt
diuisi in primos medios et ultimos
ordines et operaciones suum ierarchicas ope-
raciones, et c. xmo inquit Vnaqueque
bene ordinata ierarchia tam ange-
lica quam humana habet eciam in se ope-
primas medias et ultimas ordinaciones
in quas vnusquisque siue angelus
siue homo ierarchicus i. bene ordinatus
percepit secundum propriam capacitatem dei
purgacionem illuminacionem et perfectionem
que deiformes operaciones hec ille. Opor-
tet ergo ad instar celestium deiformes
operaciones Episcopos et alios viros eccle-
siasticos operari ut videlicet secundum primas ordi-
naciones sint bene ordinati ad deum
secundum medias bene ordinati ad semet
ipsos, secundum ultimas bene regulati ad pro-
ximos et sic digne sibi subiectos
purgabunt illuminabunt et perficient
ordinati siquidem ad plenitudinem su-
me ierarchie in qua secundum Richardum
in li. de [illegible] deus in seraphin
amatur ut caritas, in cherubin noscitur
ut veritas, in thronis sedet ut equitas,
deum diligunt ut summa bonitatem
cognoscunt ut summa veritatem, timeant
presidibus ut summa equitate Sed
heu [illegible] ubi possunt hec discerni dit-
cionatus In indicatiuo non Nam proch
dolor in honore sunt primi. actione pe-
ccatis postremi et ubique vilissimus
computandus est nisi precellat sanctitate
et scientia qui est honore prestancior. ut
q. i. vilissimus. In imperatiuo non, ut
sic saltem regula in eis locum habeat
quod faciat per alterum quod per se facere videtur
de re. in [illegible] quod in palud li vi Nam

di 2o ... (left margin note, cut off)

in curiis et domibus talium pro parasitis
mimi per orpheum ioculatores tibicines
histriones et alii vani per ordines vero
ditores olei fovent, non in optativo
nam si vaporis ardore genuit ad actum
potentiam reducunt, sed heu dum po
terunt noluerunt, et forsan dum voluerint
non potuerint de officio delectabili cum prosper
non in convictio d'luctu zelatore com
guorum in utilitatem tenerorum non infirm
timo, nam talibus qui bona desiderata
ria conceperunt, sed ab illis per desidiam
aut carnem et sanguinem vel affectum
inordinatum reflectuntur. obviat apostolus
illa sua utinam aut frigidus aut
calidus esses sed quia neque frigidus
neque calidus incipiam te evomere Et
tum plures modi non occurrant, requirit
tales esse sine modo sine regula sine
ordine sine mensura, sed similitudinem
autem medie ierarchie debent prelati et
viri ecclesiastici presertim pontifices operatores
deiformes operari in illa quippe deus
dominatur ut maiestas, operatur ut
virtus, tuetur ut salus. quibus prelati
et ceteri omnia que divinam illuminacionem
impediunt submoveant, seque in actibus
virtutum exerceant, et omnia secundum gratiam
datam eis a deo agant et disponant
impulsibus contra statum ecclesie fortiter
resistant, et sic quemadmodum dicuntur
tum dominacionibus fortes autem cum po
testatibus, et ordinati debite cum virtutibus
Sed nimirum non sunt digni congre
dominacionibus qui conculcant a cathena
libidinis neophandissimis delibatis
conceptibus, et non nunquam operibus, quibus
iuta dum inviolabile imparant lege
imponunt se sciunt leterent nempe non
hos draconis dicos sed negrissimorum do
minorum servos eo quod qui facit pec
catum servus est peccati eius Sin vero potestates
esse ut associant potestatibus, qui po
testatibus intra erigent, non in beatitudini
bus dulcedinis, sed in scandalis ama
ritudinis qui et si se ab utuntur
spiritualibus, faveant tamen illos qui bene
dicacionibus vestium et apparamentorum ad cultum
divinum spectancium et consecraciones
ecclesiarum vendunt, ac pacta simoniacis
spiritualibus ne dum tractantes immo exposita
non sine gravi scandalo, et arctiori
grandi periculo facere non verentur sep

tum est aut, quod non tacet scriptu
ra societatis iniquie qui manifesto
facinori desinit obviare hoc proprium di
Error confiteri veritatis, non pensare
quod aut ordinant clericos a symoniaco
non symoniace, et illud male, aut
symoniace aut symoniaco et illud peius
aut a symoniaco et symoniace, et hoc pes
simum et apud fidelibus detestandum
Que aut pericula exinde sequantur
intelligat qui vellet arguat et sub
sinuat nam ordinatores et ordina
ti sunt lepra symonie infecti irre
gulares et ab officiis et execucione
suorum ordinum suspensi non videant
qualiter alios absolvunt, quo dedi
minis officiis que sine mortali exe
qui non possunt, se taliter qualiter intro
mittunt, quo dampnacionis sibi
penam multiplicando actus operacionum
accumulant, quam horribiliter sine
remedio talibus eorum disposicionibus
ad inferna descendunt, quos sapiens
providebit contra hec, et intelliget
iusticias domini propterea ad similitudinem
ierarchie in fine vi ecclesiastici presertim
pontifices et prelati ad exteriora bene
regulati, debent operatores deiformes
operari, ut sic exemplatum respondeat
exemplari Et quia in illa ierarchia
deus regit ut principium revelat ut
lux, assistit ut pietas, opus est
ut omnia exemplata ad primum redu
cant principium, ut lumine veritatis virtus
et faciens vendunt, ut opera pietatis et
bus devote exhibeant, et sic in prin
cipium omnia reducendo principabuntur
principium omnia reducendo principabuntur
vite cum principibus, revelabunt veritatem
cum archangelis, pietate exhibebunt
indigentibus et minoribus cum angelis
et sic cavebunt sibi a scandalis
huiusmodi igitur ierarchiis et ordinibus re
spondere doctrinis katholicis et sanctis
operibus, ut omnia sua concludant, qui
detractant doctoribus// Dixi tercio quod
viri ecclesiastici maxime pontifices et
prelati in corporis forma debent ordinem
qualiter alios in domo domini oporteat
ambulare, Oportet siquidem regulatum
esse virum ecclesiasticum, et inde ut ita
dicatur oculos interum ut subditi vita

di 3o
ois vir ecclesiasticus max
me platus in corpo form
a3 ordis qualr alios in
domo dni oporteat am
bulare

speculari prelatorum imbuti / secundum virtutum operibus imitantur Unde b. Gregorius in pastorali dicit pastor debet esse operatione precipuus ut grex qui ipsius vocem moresque sequitur melius per exempla quam per verba gradiatur / Unde ysidorus in libro de summo bono ca° xxxiiij Non debet dominus ducatum suscipere qui nescit subiectos tramite vite melioris preire / neque enim quisque ad hoc preficitur ut subditorum culpas corrigat et ipse vicijs serviat Proinde siquis propter enormitatem aut vanitatem vite se non dignum prelatione existimat / locum eius qui dignus est occupare non presumat Nam tam nobile et tam sanctum est sacerdotium quod ut nulla viciorum nota maculari se sinat Non edificabis inquit dominus david templum tuum / quia vir sanguinis. hoc est viciorum es tu. Ergo propter vitam scandalosam quibus ad prelationem ascendendi prohibetur // quid erit de illis / qui exempli pernicie subditos corrumpunt et inutilitate propter carentiam sciencie pertrahunt se abyssus fiat de illis. qui nec dum habent legem divine sciencie. sed etiam repellunt a se sapientum doctrinam tunc inquit dominus per osee prophetam repulisti a te scienciam / et ego te repellam ne sacerdocio fungaris de hoc habetur cum opusculo quare dicit ysidorus libro sententiarum c x°. Ignorans presulis vite non corrigit subiectorum / et ubique inquit dominus per ysayam ipsi pastores ignoraverunt scienciam / et itaque speculatores ceci omnes / doceant itaque verbo doceant quos pius opere quam sermone et quanto clariores sunt vocacione tanto plus clarescant et vite in quibus et si non fuit eminens sciencia competens tamen si vite sanctitas affuit. tollerantur. De remi. nisi cum per... Sed quo docebunt qui formam discipuli non susceperunt. De elec. cum in cunctis qualiter lucebunt qui agunt opera tenebrarum / tenebre namque lucem non comprehenderunt Johannes primo et qui male agit odit lucem. De offi. de lega. / consuluit / quod si quis sciat et occurrit patens ignorantia / nec dum crassa vel supina / sed etiam affectata

dampna scriptum est / ignorantis ignorabitur oves perimit et pastores an superfuit non requirunt. et tamen non potest esse pastoris occupatio / si lupus oves devoret et pastor nesciat / doctrinis etiam innumerabilibus studium prelatorum exigunt aves qui castra metati sunt / et hactenus dum quorum interest dormitaverunt et dormierunt / plorans ploravit ecclesia et lacrime eius in maxillis eius non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius / quoniam filij quos enutrivit spreverunt eam / et sub amicicie ac defensionis velamine facti sunt ei inimici. clamat addunt pro vindicta / non est qui corrigat ea / cum tamen sanguinis ovium de manibus prelatorum requiretur de offi. ordi. irrefragabili. pastores lac comedunt butirum exprimunt. lanis se operiunt / quod crassum est occidunt et comedunt / quod egrotum est non sanat quod infirmum non corroborant / quod confractum non consolidant propterea audite pastores verbum domini ecce inquit dominus per Ezechiam Ego ipse requiram sanguinem ovium de manibus vestris nec non cythara namque lira et timpanum tibia et vinum in conviviis prelatorum et opus dei non aspiciunt nec opera manuum suarum considerant / et ob hoc non voluerunt intelligere ut bene agerent / nobiles eorum interierunt fame / multitudo populi siti aruit propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino Valentes viri sunt ad bibendum vinum. et fortes forsitan ad miscendum ebrietatem / trahunt iniquitatem in vinculis vanitatum. et quasi vinculum plaustri peccatum. iustificant impium pro muneribus / et iusticiam iustorum auferunt ab eis propter que et alia que non pensant / eo quod oculos habent et non vident Pavendum est ne quod absit. veniat tempus quo deus in novacula conducta radat capita pilos pedum et barbam universam Et ne propter insanitas neglectas prelatorum vita luxuriosam. enorme vana scandalosam et pompaticam veniet dies ulcionis domini contra omnes colles libani sublimes et super omnes ecclesias et super omnes quercus basan / et

super omnes colles electos super omnem
terram excelsam, et super omnem murum
electum, et auferat validum et forte
omne robur panis, virum bellatorem
iudicem prophetam ariolum et senem
et principem super lta. omne siquidem caput
languidum et omne cor merens, ruit
siquidem urbs et iudas concidit, quia
lingwe ipsorum et opera contra dominum. ut pro-
vocarent contra se oculos sue maiestatis
dum ergo tempus habetis, operemini bonum
ad omnes, maxime ad domesticos
fidei, luceat lux vestra coram hominibus
ut videant opera vestra bona et glori-
ficent patrem qui in celis est, contendite
plus etiam quam terrena querere a scan-
dalis pravis, in vobismetipsis for-
mam ostendere quo modo subditos
in domo dei oporteat ambulare
ut sic sublatis de medio scandalis
In quibus primo conticeant qui detrahunt de vobis
et hec erant verba proposita. In qui-
bus quidam verbis considero sacerdota-
lem eminenciam turpiter deformatam
in verbo detractat. detrahere siquidem
est famam aut honorem alterius detrecta-
re, summa vero iniquitas est detrahere
2o vi. q. i. Summa. 2o considero personale prelatorum
et aliorum clericorum consistenciam linguis
obloquencium quasi agitatam dum
annectitur de vobis. de vobis vero
qui estis genus electum regale
sacerdocium, gens sancta, populus acquisi-
cionis, quod est per penitenciam digneri. quod si no-
bis in eo detrahunt honores quod
estis zelatores legis divine, reipu-
blice aut fidei katholice defenso-
res vel alias salutis populi ordina-
tores, sinite eos quia ceca sunt et du-
ces cecorum, utilius enim scandalum
nasci permittitur quam veritas relin-
quatur. de re. iur. cum scandali
sinit. Si vero in eo detrahant
de vobis quod de salute populi minime
cogitatis, aut si forsan contraria que
vestra sunt et non que ihesu christi, et a ca-
stitatis ipsimet in dignitate, quia vero
homini per quem scandalum venit
et tunc non mirum si quis detrahat
di primo de vobis. Dixi primo quod in verbis
quod sacerdotalis eminencia turpiter deformata premissis considero sacerdotale eminen-
ciam turpiter deformatam. michi enim
sacerdotalis dignitatis in sancta ecclesia

est summa reverencia non tamen et sic
duo sunt quibus hic principaliter mundus
regitur, auctoritas sacra pontificum
et regalis potestas, in quibus tamen tanto
gravius est pondus sacerdotum quanto
etiam pro ipsis regibus hominum in
divino sunt reddituri examine racionem
xcvi. di. duo sunt, Sacerdotum
aut eminencia ex hiis arguitur, quod
ipsius eis temporibus malis reverenciam
exhibuerunt i. q. i. Non quales, Et quod
ministerio sacerdotum et non aliorum cor-
pus et sanguis christi conficitur
x. c. v. d. Ego in medio, quod per ipsorum
benedictionem populo divina gracia confertur
i. q. i. datum est, quod ipsorum ministerio pec-
cata dimittuntur i. q. i. ipsi, et ipsorum
officio futura revelantur. i. q. i. datum
est, originaliter augustinus in libro
questionum veteris et novi testamenti ponens
exemplum de Cayphas. Item arguitur ipsorum
altitudo et eminencia, quod ipsi
sunt lumen populi xxvi. di. Sacerdotes
sunt omnes presbiteri et magni xxxix. di.
Clarius dubitat, verum quia sic in gra-
cia dubitat, verum quia sit in gra-
du altissimo ne polluatur in eis nomen
domini. debent esse mente et corpore mun-
di. divinis officiis et sacerdocio esse
intenti discreti et docti xxxviii. di.
per totum in officiis suis cauti xxiii. q.
vi. c. i. in fine. omnibus prodesse suo
utiles et benivoli q. v. Deinde in
vestibus et in cessu maturi xli. di.
Clericus, de vita et honestate clericorum
Clericus, debent laudibus divinis et exem-
plo bono intendere v. q. iii. quia ipsi
nulli debent nocere, omnibus autem velle
prodesse, de postulan. c. ulti. Sed
utrumque mentaliter si sacerdotes boni
sunt altitudinis eminenciam, sunt lau-
dibus attollendi, ita scilicet mali sacer-
dotes propter status altitudinem sunt lu-
gendi, Nam quanto gradus altior
tanto casus gravior, culpa ex tempore
et pena in tempore Nichil quippe in
hac vita deo et hominibus acceptabilius
quam Episcopi presbiteri aut dyaconi digni
officiis, sed si per funccionem atque adu-
latorie res agatur, nichil miserabi-
lius tristius et dampnabilius xl. di.
dictum omnia Idcirco malus sacerdos depre-
candus suo ordine acquirit non dignitatem

Dixi 2°
quod prelati et clerici lin-
guis oblocuencium conti-
agitantur

ac sit quicumque nunquam bene dispositus
deprehendit frimacionem intra in veniet
confusionem in celo. Eadem dicit Augustinus pro-
spiciat ergo ne peccatum tenebris opu-
lentum sacerdotum deformet. Alioquin
tot mortibus dignus erit quot perniciosa
exempla in subditos transmittit et
hec de primo. Dixi secundo quod in verbis
premissis concedere personalem prelatorum
et aliorum clericorum consistencia linguis
oblocucium quibus agitatam dum an-
nectitur doolibus(?) in nomine ipse loco in
omni quasi domus angulo. Detrac-
tores deo odibiles detractant scilicet
sacerdotes, qui tonsores monete le-
galis, sicut impeditores testamenti
regalis velud confirmatores cadaueris
finalis. Nam sicut moneta legalis
licitam quod integra in qualitate
quantitate et pondere remanserit a nullo
potest licite refutari sic persone prelatorum
et etiam clericorum dum in fama sua
in integritate opinionis consistant a nullo
refutantur. Fama vero lesa in opinione
bona confracta non ita sunt sicut prius
venerantur. Detractantes sunt etiam
impeditores testamenti regalis. Pater
namque rex noster paciens redemptor
suis amatoribus mortuus dedit et in
testamento reliquit Joh. xiiii°: pacem quantum
est in eis dirimunt detractores qui
etiam sunt finalis cadaueris confir-
matores, dum peccata prelatorum et aliorum
clericorum secrete commissa que merito
essent sepelienda foras efferunt,
et sic per pecuniam manifestacionem sepultu-
ram frangunt. Ideo qui modis omnibus
debemus vigilantes sancta nostra opera co-
pia sic preparare ut non sit in nobis
actus reprehensibilis qui possit ab
aliis reprehendi. Positi siquidem
sumus in altitudine specula ut ab
omnibus videamur, et ideo tanto
culpa nostra fit apercior quanto am-
plius videatur. Quippe si volumus
esse laucius, bibere plenius, loqui li-
cencius, iacere melius, vigilare par-
cius, ieiunare rarius, facere que libent
liberius profecto timor est ne mere-
trices et publicani ad regnum celorum
nos precedant. Facilius quidem
est camelum intrare per foramen acus
quam sic dispositos intrare in regnum
celorum. Recordat sic psalterium

cum cithara non est conversus lucis
ad tenebras, nec sancti ad canes, et quia
nostra conspicimus quod nostris scandalis sub-
actibus pereunt ad quorum custodiam
nos preficit tenebrarum. Custodi inquit
dominus virum istum qui si lapsus fuerit
erit anima tua pro anima sua. 3° Reg. xx.
Heu vere frustra brutum super animal non est
hoc tempore gregem domini custodire set predari
non defendere set opponere, non pascere
sed mactare et vorare, dicente domino
Qui devorant plebem meam sicut
escam panis. Quia ergo cum dies mali
sunt redimamus tempus bonis operibus
ut in offenso pede possimus cum per-
fectibus priorum ad visionem et ad
fruicionem beatificam pervenire. Ad quam
nos perducere dignetur Christus dei fi-
lius per secula benedictus. Amen.

Sermo bonus pro doctoribus rudis. Res. 30
Clama ne cesses, ysaie lviii.

Omnis doctor ecclesiasticus ad
hoc vocatur a deo vel ab homine
missus ut doceat, non ut in auctor-
itate(?) ... ut moneat, non silen-
cio vel taciturnitate offendat, ut
doctrinam sic componat et fundat ne
pro vitiis mendacium simplicitate scan-
dalum pro edificacione hereticis
venenum infundat. Unde Augustinus
in de doctrina christiana: Officium docto-
ris ecclesiastici est ut doceat ut
moneat ut placeat. Sed quam ra-
rem dabit precio minus, qui mo-
nebit sordibus viciorum fedatus
cum illi doctrina morum illud obvi-
et apostoli: in quo alterum iudicas te
ipsum condempnas. Dicis non esse
furandum et fur es, castitatem com-
mendas seductor tu es, ieiunia et
abstinencia laudas, nec tamen
abstines set te potibus et volup-
tatibus ingurgitas, doctrino predicas
celorum, qui finis es nequissimo-
rum, quia peccatorum, eo quod qui
facit peccatum servus est peccati. Quos do-
cendo illuminas hos vita tene-
brosa confundis, legem aliis insi-
nuas, qui agis contra legem, fur-
ta predicando suspendis, adulteria
lapidas, maleficos dampnas
sed minimorum maior fur minorem

prependit magnus et invectatque
adulter minori adulterio quod parcat maximus hostis parvulum hostem dedignatur. Singularis doctoris commendacio in laudem ipsius dicitur Malachie 2o. Lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inventa in labiis eius. Ab enim doctoris legem dei docere debet in qua est veritas que a prima veritate que est deus processit. Sed revera prius debet esse lex in corde quam in ore quia in psalmo dicitur lex dei eius in corde ipsius. ut videlicet sit ibi per dilectionem sit et iugiter meditacionem iuxta illud psalmo quomodo dilexi legem tuam tota die meditatio mea est. Sed quomodo meditatio dei erit illis unde cor vagatur per plurima capitur pro malo congestas divicias unde corporalem in bonis terrenis sepultum aut per amorem carnalem in altero est tribulatum nempe ibi est ubi habitat ubi deambulat ubi paupertas dicente veritate ubi est thezaurus tuus ibi est et cor tuum. Requiritur equidem a doctore vel predicatore dei lex quia teste Malachia labia sacerdotis custodiunt scienciam et legem requirunt de ore eius. Requiritur autem ut lex audiatur ut corde diligatur ut ore doceatur ut opere impleatur. Requiritur a primo quod in audiendo sit studiosus in retinendo sollicitus. Requiritur a doctore ut que ore docet opere ostendat ut sic audientes verbum dei melius per exempla laudabilia quam per verba subtilia vel dulcia proficiant. Nam longum iter est per verba compendiosum et breve per opera. Si ergo adest qui doceat non debet abesse qui audiat verbum contemptibiliter. Verbum dei inquit dominus per prophetam. Audite verbum dei principes sodomorum auribus percipite legem dei viri populi gomorre. Certe hic verbum dei proponitur nec auditur sed que pena sodome et gomorre certe ignis et sulphuris ac eterne dampnacionis qua utique timere deberet qui nec legem dei nec aliquid boni docere auribus suis curat percipere et hoc ideo quia tales cum deo partem non habent Christo dicente Johannis 8o propterea vos non auditis quia ex deo non estis.

Et hinc venit quod iusto iudicio istorum vota deus non audit quia verba sua audire contempnunt iuxta illud Proverbiorum xxviii capitulo Qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis. nec mirum quia sicut Augustinus in libro Omeliarum Non minus reus erit qui negligenter verbum dei audit quam ille qui corpus Christi sua negligencia in terram cadere permittit. Et ideo quanta sollicitudine observamus cum corpus Christi nobis ministratur ut nichil de ipso de manibus nostris in terram cadat tanta sollicitudine observetur ne verbum quod nobis erogatur dum aliud aut cogitamus aut loquimur de corde nostro depereat et cetera. Iterum rogo vos quid non magis reus erit contemptor vel detractor verbi quippe dei non debet esse alligatum. Nonnulli tamen sic rogari volunt ut loquantur eis placencia nec vicia ipsorum in aliquo mordeat cum tamen apostolus non doceat alia quam que instit[illegible] [illegible]. Si ergo verbum dei placeat sit laus deo si vero viciis auditoribus displiceat tu predicator et doctor nichilominus clama ne cesses et quasi tubam exalta vocem tuam et annuncia populo scelera eorum. Vox enim domini inquit Clama Ysaias 40. qui dixit quid clamabo et vox domini inquit omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos agri exsiccatum est fenum et cecidit flos quia spiritus domini sufflavit in eo et periit. Vere fenum est populus. Si enim omnis generacio humana non est fenum ubi est gloria regum ubi victoria principum ubi fama heroum ubi superbia caldeorum fortitudo romanorum dominia regnorum et civitatum. ubi fortissimus Sampson ubi pulcher Absalon ubi Helena tam pre ceteris pulcra ubi Grecorum muri et menia ubi Francorum potestas que languuit ubi Hunnorum regnum quod turbat nunc terram et quatit. Ubi Boemorum magnificencia ubi dignitas [illegible] virtus fortitudo altitudo magnitudo latitudo et potestas ubi potencia sit avi et parentes nostri et amici ubi sunt illi qui nobiscum superiori anno natalicia festorum celebraverunt qua et quanta

de brevitate vite

de temporali gloria cogitabant, quam vitam
producere optimabant. Sed repente in
hiis que non tam cito venire cogi-
tabant in ventum perierunt. Clama ergo
ne cesses ut homines mortalitatem
propriam attendant nec in terra sed in celis
ubi nec erugo nec tinea demolitur
thezaurizent. Clama quod hodie sunt
aliqui non erunt, et pauci fuerunt
delati ad tumulum. Sic erant quasi non
fuissent. Unde Job: fuissem quasi non essem
de utero translatus ad tumulum. Clama
ne cesses, quod mundus iste fallit
multos, multos seducit, multos dam-
pnacionis inducit, eo quod beati fuerunt
qui blandiciis eius et oblectamen-
ta prependerunt, qui vero ipsum co-
mendaverunt non ipsum quod fallax est
cognoverunt. Sed mali quia mentes
in delectacionibus defigunt, eo quod nec
presencia esse considerant nec eterna
querunt, pro magno pensant quod
in creaturis inordinata refrigeria
inveniant, qui cum [illegible] interdum
paciuntur latebras effugii inveniunt
et ad voluptatem carnalium desideriorum
protinus resurgunt, quos nec in tem-
pestates [illegible] divicias [illegible] de-
mulcent, et ne desperati proximorum
eos deprimant, sese dignitatibus exal-
tant. Si vero fastidio corporis attenuentur
epularum diversitatibus nutriunt, si quos
mesticie pulsu quaciuntur mox per mul-
ta locorum blandimenta relevantur,
et brevi tot sunt effugia quot
sibi preparant delectacia et pro refrigerio
delectamenta hec attendunt, eo quod ibi spiritus
deficit ubi caro in blandimentis aut
voluptatibus mundi et carnis requie-
scit. Non enim concordat psalterium et cy-
thara, nec ita carnis cum viribus spiritus
convenit quia caro concupiscit adversus
spiritum, spiritus adversus carnem. Hec enim
sibi adinvicem adversantur. Spiritus asper-
itatibus nutritur, caro mollibus refovetur,
carnem blanda reficiunt, hanc aspera
exercent, caro delectabilibus pascitur, spiritus
asperitudinibus vegetatur, carnem
dura sauciant, spiritum mollia necant.
Et hinc venit quod mali brevitatem
vite non pensant, nec verbis traducti
cum timore dei et graciarum actione

vivunt, sic cecantur ut totam spem suam
in rebus mundanis ponant, et sic
cecitate insensibili oculi ipsorum clau-
duntur ut eterne lucis illustracionem non videant.
Unde fit ut et si iam ipsos molestia
corporis urgeat, et vicina mors hu-
ius tamen vitalis spiritus incidat, ipsi tamen
nichilominus curare que mundi sunt
non cessant, iam quia eos ultor ad
iudicium percipit, ipsi tamen rebus temporali-
bus occupati nichil aliud cogitant
nisi qualiter in hoc seculo vivant, aut
qualiter ipsorum filii glorie appareant.
Quibus istud venit mirabile, quod
omnia tunc relinquendo, quia de posses-
sionibus disponunt, et hoc ideo quia spes
vivendi non frangitur, eciam cum vi-
ta finiatur. Clamasti vite hominum
brevitatem, clama ne cesses distric-
ti iudicii severitatem. Johelis primo
dicitur: Clamate a a a diei quia prope
est dies domini et quasi vastitas a
potente ita veniet. Ubi tunc ait
scriptura: vix iustus salvabitur, impius
ergo et peccator ubi parebunt? Propter quod
nedum malus sed eciam bonus severi-
tatem districti iudicii pertimescat
et iugiter consideret, quia iudex eternus
cum maiestate et gloria ad iudicandum
adveniat, qui nedum iniusticias sed
eciam ipsas iusticias, nedum peccata sed
et illa que digne bonorum opera vi-
debantur iudicabit. Hoc enim Cyprianus
senciens eos qui cuncta sua opera que
intelligere potuit devitavit quod eis sit
pre falso ventura ad districtum ex-
amen eciam illa que in semetipso
non intelligit pertimescat. Hoc nimirum
quis enim considerare potest quanta mala
per momenta temporis ipsius in constabilibus
cogitacionum motibus perpetramus. Sancta
lex quippe est opera prava vitare sed
nimis est difficile ab illicita cogita-
cione cor tergere, sanctus iusti et si mandi-
ta dei se servasse nunquam meminerint
quia tamen se comprehendere et iudicare
ad plenum nequeunt eo quod legerunt quia
an odio vel amore dignus sit ne-
sciunt, appropinquante iudicium tremunt. Con-
sideremus ergo viam vite nostre quod
peccato et defectui est subiecta. [illegible]

damus quod est nec hoc quidem in aliquo
reatu meo est quod laudabiliter gessimus
si pietate remota iudicent / quis enim
virorum david melior · paulo sanctior ja
cobo apostolo sanctior / et johanne aquila
superior vel altior · david enim perpendat
districtum superioris examen dominum inquit
non intres in iudicium cum servo tuo quia
non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens · pau
lus bonitatem operum suorum relatorum
ad districtam dei iusticiam considerans
dum dixisset nichil mihi conscius sum /
addit / sed non in hoc iustificatus sum /
Jacobus humanam considerans naturam
suis defectui inquit · in multis offendimus
omnes johannes volens et iustos red
dere timoratos ne forte de securita
te mandant peccatum inquit Si dixeri
mus quia peccatum non habemus · ipsi nos
seducimus / et veritas in nobis non est
Si ergo hec et alia que plurima ad
districtum dei iudicium contremiscunt
columpne / quid faciant tabule / quo
stabunt mobilia virgulta si turbinis
pavoris turbine cadri contremiscunt pen
sate queso quod in conspectu dei · nec celi
sunt mundi / et in angelis suis re
perit pravitatem / quanto magis in
nobis mutabilibus et vanis / qui cotti
die bibimus quasi aquam iniquitatem Et
potissime hoc tempore in quo superhabundat
iniquitas et refrigescit caritas multorum
omnes declinaverunt simul inutiles
facti sunt / non est qui faciat bonum
non est usque ad unum Tota quippe
vita hominis est plena peccatis ut vix
valeat inveniri / qui non ad sini
stram / qui non recitat post priorem
ad vomitum qui non putrescat in ster
core suo qui non gaudet cum male
fecit et exultet in rebus pessimis / quo
niam repleti sunt homines iniquitate
malicia fornicatione · avaricia nequi
cia pleni sunt invidia homicidiis
contencione dolo simplicitate maligni
tate susurrones sunt detractores odio
odibiles contumeliosi elati superbi inven
tores malorum / parentibus non obedien
tes insipientes incompositi sine affec
tione absque fide sine misericordia De immunde
immunde luxuriosi heretici scismatici
ypocrite ambiciosi et cupidis rapto
ribus predonibus violentis · exactoribus
usurariis falsariis impiis sacrilegis
proditoribus · mendacibus / adulatoribus
gulosis ebriosis adulteris incestuosis
immundis pigris negligentibus vagis
prodigis iracundis impacientibus per
iuris cupiditatibus presumptuosis · arrogan
tibus incredulis / desperatis furibus lu
soribus satiris et mimis et dimicanti
bus vicus viciatis Sed revera omnibus isti
sicut fumus deficiat deficient / et sicut
fluit cera a facie ignis ita peccatores pe
ribunt / ut districtum sibi non placabilem
iudicem inveniant · qui quasi ludum diem
iudicii existimabat Certa clama ne
cesses vehementi amaritudine cala
mitate non est pena sed intollerabilis
erit calamitas impiorum digna flere
ysaias · Ecce videntes clamabunt
foris angeli pacis amare flebunt
dissipate sunt vie · cessavit transiens
per semitam irritum est pactum civitates non re
putavit homines · luxit et languit
terra / confusus est libanus et obsur
duit Et daniel iiij°. Ecce vigil et
sanctus de celo descendit de celo clamavit
fortiter et sic ait Succidite arborem
et precidite ramos eius et excutite fo
lia eius / et dispergite fructum eius
alligate vinculis ferreis et ereis que enim
maior calamitas esse potest quam a facie
divina inmergi visione consistat tota
sanctorum felicitas separari a gaudio di
ctorum contemplacionis sempiterni Sed pessima omnium
sanctorum societate separari mori vite eterne
et vivere morti sempiterne · profundo
fluctuantis vehemencie immergi · edaci
bus dentibus serpentibus incessanter la
niari / nec unquam finiri · habitari fuma
lis caligine oculos obcecari nec sen
tire quod illuminet sed sentire quod cruciat
Ecce huiusmodi calamitatem spectat ille de quo
ait psalmista Supra eos cecidit ignis et non
viderunt solem / quia miniorum ignis super
impios cadit · sed sol igne cadente non
cernitur Nam illos quos vehemens flamma
devorat / a visione veri luminis cecat ut
foris eos dolor combustionis cruciet / intus
pena cecitatis obscuret Ubi miseris et
dampnatis erit mors sine morte fi
nis sine fine · defectus sine defectu ubi
mors semper vivit et finis semper incipit
et defectus deficere nescit · mors perimit
non extinguit ubi nichil videtur in
venitur nisi quod displicet cruciat et
offendit Si ergo a gemitibus carnis et mun
di / peccatores non retrahit vite bonitas
et iudicii districti severitas / saltem re
trahat ineffabilis miseria et calamitas

2m ... (margin, partly cut off)

3m
de vehementi amari
tudine calamitatis

Si nos non retrahit a peccato amor dei
saltem retrahat nos a peccato timor
iudicij. separacio divine faciei. metus
vehemens laquei mortis. dolores
inferni ignis urens. vermis corro-
dens sulphur fetens. flamma tartarea
et omnia mala. Sic agit doctor et
predicator. clama ne cesses. inspice
exemplar quod tibi in monte mo-
stratum est Johannem Baptistam pre-
conem domini. qui sanctitate tunice
et vite austeritate considerans ne falle-
rent famine vitam pollueret. fu-
git in desertum et heremiticam vitam
duxit. Hic severitate districti iudi-
cij et calamitate vehementi considerans
dicebat iudeis Genimina viperarum
quis ostendit vobis fugere a ventura
ira. Hic provocat lubricos ad casti-
tatem quia teste psalmista fuit vox domini
super aquas. clamabat timidos ad
fortitudinem. quia fuit vox domini
in virtute vox domini in magnificencia. ti-
midos ad obedienciam et humilitatem
quia fuit vox domini confringentis ce-
dros. impios ad caritatem quia
fuit vox domini intercidentis flammam
ignis. tepidos ad cursus velocitatem
quia fuit vox domini preparantis cervos.
Et sic revelavit condensa et reve-
lavit abscondita in quibus Ecce
agnus dei Cui omnes in templo di-
cant gloriam et benediccionem Ad quem
laudandum cum angelis suis per-
ducat nos dei filius xpus. deus
qui per secula benedictus Amen.

31 Longe est dominus ab impijs. Proverbiorum
xv. Sicut ait Hugo de archa
noe in prohemio finaliter et
pagani et infideles quamquam in regno
dei esse dicuntur eo quod ipse omne quod
condidit per divinitatis sue potenciam
tenet et regit. Sic ut idem ait falsi
fideles in domo eius esse videntur.
hoc est in ecclesia eo quod omnibus quos
ad fidem vocavit sacramentorum suorum
participacionem tradit. Sed veri fideles et
iusti nedum in domo eius sunt sed
eciam ipsi domus eius sunt eo quod
eos per dilectionem inhabitans possidet
et regit. omnesque in domo eius sumus
per condicionem quia creavit nos. in do-
mo eius sumus per fidem quia vocavit

nos. omnes in domo eius sumus quia
inhabitat nos spiritus ipsius. quod longe est
dominus ab impijs Salomonis testimonio pro-
batur Sed nunquid ut ait [illegible]
per missus est. deus quidem equaliter
et indifferenter ubique presto est. divine
videlicet presencia maiestatis et magnitudinis
virtutis sue. Hec tamen conversacione sive
inhabitacione quibusdam longe quibusdam
prope esse dicitur. angelorum dumtaxat
et hominum sanctorum. Porro quantum distat
via dei a gentia. aut quantum distat
oriens ab occidente. sic et amplius
a peccatoribus salus longe est. longeque est dominus
ab impijs. Preterea sicut ait Cassianus
in collacionibus patrum. credere tamen
conversa fide nos convenit. nichil penitus
de rebus in hoc mundo geri aut omnino
voluntate eius aut permissione agi
omnia. fatendum est ut scilicet que bona sunt
voluntate dei per fieri adiutorioque cre-
dantur. que vero contraria fiunt permissu
cum repugnancia et duricia cordis
nostri deserente nos divina proteccione di-
abolum nobis vel ignominiosas
nobis corporis passiones patitur do-
minari. Hec ipse. Profecto cum deus
per propriam potenciam absolutam pos-
sit cordis nostri duriciam emollire
aut ignominiosas corporis passiones
quibus subiacemus removere
aut errores vel hereses delere. non ipse
autem nec id faciat. quo possit esse
longe est mirandum. Sed minime
pro iusto iudicio deseruit. dominus
corde depravatos et iustum est. ut res quas
condidit sic regat ut earum leges
non infringat. porro quia tales
maxime heretici deum per libertatem
arbitrij a se precaverunt. non mirum quod
de malo cotidie cadunt in peius
ut constet. quod longe est dominus
ab impijs Ex quibus possunt elici
tria documenta. Primum certamus 1m
deus presto est malis presencie maie-
statis amplitudine longe tamen est 2m
ab eis per graciam Secundum licet errores
et hereses adeo prevalere arguunt
dei magnitudinem iustis tamen et electis
proficiunt dum in eorum corda paciam
vel consensus occasionaliter ad superna 3m
[illegible] advertitur. licet eo formaliter
formaliter non separatur. Tercium

dormitivum herbes et aroes ortum habe-
tes ab herbis qui plus serpunt quam
oportet, nequaquam corripiunt multitudinem
et potentum non habent defensam. Ad
ipsum primo quamvis deus presens sit ma-
lis per sue maiestatis amplitudinem
longe tamen ab eis est per gratiam, quod
sic patet. Nam cum nullo modo possit ali-
quis bonum aliquod efficere non ipso coope-
rante et coefficiente, ipso dicente
sine me nichil potestis facere, nec ali-
quis potest deficere vel peccare aut bo-
num incidere nisi ipso iuste deserente
iuste aut deparat, quia defectus est
et iustum est ut per se adres habeat
quas condidit ut eas proprios motus
agere sinat, nullus mirentur si homo
duri cordis vel improbi et de se pre-
sumens cadit in heresim vel errorem
quam hoc non permittit deus, quod presto
est malis, nisi iuste, gessit enim a
liberum arbitrium, et ante ipsum
posuit vitam et mortem, ut quod
mallet acceptaret, indidit sibi pote-
ciam boni eligendi et malum
reprobandi, ut inspiraciones bonas
et salubres admittendi suggesti-
ones quod contra respueret quibus mo-
nita salutis recipiendo et sequendo
salvaretur, respuendo vero et aposta-
tando adeo dampnaretur. Et nam per-
non sunt habiti dedo qui querunt suis
voluntatibus delicti, et in signum repro-
borum dati quod deus se ab eis
per gratiam elongatur. Hoc enim facit
iusticia sua sibi innata, non enim
deus malis hominibus ut salvet eos
tamquam debitor obligatur. Nam aut
diversi propter moralem, quod nemo
deum prevenit, ut eum tenere quasi de-
bitorem possit, sed miro modo equus
omnium conditor et quosdam preelegit
et quosdam in suis pravis actibus de-
linquit nec tamen electis suis pie-
tatem sine iusticia exhibet, quia
hic eos duris afflictionibus premit,
nec rursum reprobis iusticiam sine
misericordia exercet, hic hic equanimiter tolle-
rat quos quandoque in perpetuum dampnat.
Hec ipse Sic Bohemiam a principio
gentilitatis errore obductam, deus
quam voluit ut ad fidei lucem asper-
geret per vias visitavit, quia tamen
quod lugendum est, cum de datis sibi
donis intumuit, et de eisdem in-
grata fuit, herbibus et aroibus vene-
nari et obtenebrari fecit per suis
quamdiu dederat deus primam viam ei vi-
ventem Ludmillam et per hoc posuit in
ea terram fluminum in deserto beatum Wen-
ceslaum, Adalbertum, propterea aqui-
bus deum sancte predicatores flumina
celi perceperunt vite opera et doctrine
verba germinavit, impletum quoque fuit
ea illud propheticum in cubilibus in quibus
dracones habitabant orietur viror
calami et iunci. Quid enim per calamum
nisi sacra vniversitas doctores et pre-
dicatores, quid per iuncum qui iuxta
aquam semper in humore nascitur
nisi pusilli et teneri auditores sa-
cri eloquii designantur. In draconum
ergo cubilibus sive errorum perversorum
morum viror calami et iunci oritur
quia in eis populis, quos antiquus hostis
possidebat, et doctorum sciencia et audi-
torum obediencia designatur. Sive ipsum ha-
bet omnia in urbe pragensi dignio-
Bohemie facta sunt. Nam olim ibi
remotis draconibus studium sacre scrip-
ture et inmici multorum se in studiis et v-
irtutibus exercentium sunt exorti, hodie vero
saltant ibi demones, eriucius indi-
ficat et sirenes. Hodie praga in
regnis inclita caput regni Bohe-
morum impleta est proch dolor dra-
conibus, struciones et pilosi in ea de-
morantur. Habitant ibi ulule in edibus
eius et sirenes in delubris eius eo
quod dominus inmisit in medio
habitatorum eius spiritum vertiginis et erroris.
permisit eos relictos quoque ceritate
percussit pro magna parte ita ut red-
dant se dignos celo, qui draconibus
hoc est demonibus per hereses subiecti
nisi digne penituerint districte ves-
nantur tormento. O praga ultra ce-
tera multa tuis temporibus elevata
o Bohemia imperiali quondam et rega-
li titulo decorata libet plangere quo
abiit gloria tua, quo ablata est mag-
nificencia tua, qualiter deformata est
speciositas tua, tu enim fide pre multis
rutilancior, tu ordinata divino mini-
sterio premultis solempnior, tu va-
rietate ministrorum pre multis spectabilior
tu militibus et armigeris premultis
forcior, tu in pinguedine terre et rerum
habundancia pre aliis copiosior, in te
requiescit doctorum sapiencia, agricolarum sciencia
prudentum emanavit dote copia

dicitur Deus malis presens per sue maiestatis amplitudinem longe tamen ab eis est per gratiam

orbe ab oriente et occidente et aliis
mundi partibus diversi veniebant, qui
de tua gloria praedicabant omnes magni-
ficenciam et decorem mirabantur. quo-
modo ergo obscurata est gloria tua, im-
mutatus est color optimus, dispersi sunt
lapides sanctuarii. Ecclesie tue diructe
sunt, sanctorum reliquie auro et ar-
gento decorate pollute et con-
fracte sunt, religiones sancte fedate
et separate sunt. Aurum tuum versum
est in scoriam, vinum tuum mixtum
est aqua. olim habundavit iuste in-
sticia, nunc autem homicide. cum
dolore rememorando dies iocundi-
tatis et leticie, dies in quibus dies
diei eructabat verbum et nox
nocti indicabat scientiam, non plan-
gis, quidam ubi es, quod prostrata
et feda manes. quere ergo tibi compa-
ciens auffer dracones de medio
Babilonis, delubra confringe et ser-
pentes confringe. si forsan deus pri-
mam tuam restituat, indices ut
fuerunt et consiliarios sicut antiquitus.
Et quia pericula vicinorum dant
cautelam, Polonie futurorum ab-
sinthiis Polonia abstineat. postquam
ira in vicinos descendit, de pace
sibi tempore pacis provideat more quorum
[illegible] ad evadendum pericula
primam agat. Alioquin si mala ma-
lis accumulet, ferro gravium(?) in ce-
lis domini ad feriendum deputatum
suam optendentis inveniet, quia
longe sit deus ab impiis. Et. Di-
citur secundo quod licet hereses et errores
adeo permisse arguunt ire dei ma-
gnitudinem, iustis tamen et electis
proficiunt, dum ipsorum exercent pacienciam
vel construunt occasionaliter ad sapienciam.

di 2o
licet hereses et errores a deo
permisse arguunt ire dei
magnitudinem, iustis tamen
et electis proficiunt dum ipsorum
exercent pacienciam vel con-
struunt occasionaliter ad sapi-
enciam.

Unica pars sic potest ostendi. Siquid-
em enim non est ire dei evidens argumentum
quod nostris temporibus plurima alias
antiquus hostis ecclesie, contra eam
ipso quasi dormiente, dentibus su-
is crudelibus infremuit et de die
in diem plus fremit, ipsamque ter-
ribilibus oculis intuetur, dum per quosdam
ecclesia operat et per alios que et
qualiter operat prodeat. dentes ergo
ipsius sunt hostes bonorum persecu-
tores atque carnifices, qui eius

membra laniant, dum electos illius
suis persecucionibus affligunt et in-
festant. oculi vero eius sunt magi-
stri erroris et heresiarche seu malorum in-
ventores et auctores, qui contra
ecclesiam scienciam previdem mala que
fiant, suis quoque consiliis persecutorum
eius crudelitates inflammant. Unde
Job in persona ecclesie loquens sic
inquit de hoste diabolo: infremuit
contra me dentibus suis hostis meus
et terribilibus oculis me intuitus est.
quod tractans Gregorius libro xiii sic ait:
antiquus adversarius ecclesie fremit
contra eam dentibus suis, dum per
crudeles reprobos inquirit vitam
bonorum, intuetur hanc terribilibus oculis,
quia pravorum consiliis non cessat mala
exquirere quibus hanc semper deterius
affligat. Hec ille. Verumptamen ut
ponit pars secunda huius documenti, iustis
et electis etiam nedum persecuciones
sed etiam errores et hereses adeo per-
misse divine sapiencie magisterio veniunt
in profectum. Oportet enim ut dicit
apostolus prima Cor. xi hereses esse, quia
in hoc fides clarificatur, et probate
fidei quomodo sunt manifesti. quod vero
exponens tractans Augustinus sic inquit: Job(?)
multa(?) ecclesie quia si accipiunt potes-
tatem corporaliter affligendo exercent
eius pacienciam, si vero male senciendo
adversentur, exercent eius sapienciam. ab
adversariis enim questio mota discen-
di est occasio, et si etiam scandala
evenerunt non derelinquat quod hoc ex-
pedit vel pertinet evenerunt. hec ipse.
certe quo diligentibus deum omnia coo-
perantur in bonum, sic et malis et du-
ratis et filiis diffidencie omnia veniunt
in dampnum, sic iustis hereticorum persecu-
cio venit in fructum, sic hereticis perse-
cucionibus libertas senciendi venit in
preceptum lamentum et luctum, sic iustus
flagellatur ad gloriam, iniustis sic conde-
mpnatur contra iniustum ad penam. Unde
Gregorius xxii moralium tractans illud Job:
Numquid non est perdicio iniquo, sic inquit:
transitorio verbere affliguntur electi
ut a pravitate flagella corrigant quos
paterna pietas ad hereditatem servat.
Sunt etenim flagellat iustus et ubi
disciplina corrigit quos ad hereditatem

ctiue promoti sperant. impiis aut vo
luptatibus relaxant. iniustius q tanto
ei bona tpalia suppetunt quanto eterna
denegant. iniusti ad debita mortem
currus effrenatis voluptatibus vtunt.
quia et vituli qui mactandi sunt
in liberis pascuis relinquunt. Et qt
iustus adelectacionis transitorie iocun-
ditate restringitur. q et nimirum vitu
lus ad laboris vsum deputatus sub
iugo retinet. negant electis in hac
vita bona terrena quia et egris qui
bus spes viuendi est nequaquam ame-
dco cuncta que appetunt conceduntur.
Dant aut reprobis bona que in hac
vita appetunt quia et desperatis egris
dari quod desiderant non negatur.
Hec ille Perpendant igitur fideles
quot mala modernis temporibus qui
in maleficiis suis prosperantur. conspiciunt
deserta que et qualia iustis eorum
flammis combusta sunt in celis preparata
talia remedia que nec oculus vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis
ascendit. Nec fideles propter prosperitatem
hereticorum in fide infirmentur. quia quanto
mali amplius prosperantur tanto pro fun-
dius sunt casuri. Sicut tribus decem
annis octo tribus vndecim. Sicut
pessimo tunc sunt viciata, bis in
bello sunt prosperata vltio tamen perennis
propter memoriam relicta sunt pene
deleta Judicum primo et vlt. Eo enim
mali acrius in tormentis obruuntur
quo altius impietatis eleuantur. Sed
dicet aliquis Mirandum est quod omnipo
tens deus quos sibi caros in celum con-
spirat vehementer q eos desperacius
tradi affligi et mortificari sinit. Ec-
ce precursor domini intra matris vterum
spiritu prophetie repletus quo inter
natos mulierum nemo surrexit ma
ior, propheta et plusquam propheta ab iniquis
in carcerem mittitur et puelle sal-
tu capite truncatur. virtutis mire et
nimie sanctitatis et vite austere propter
turpiter moritur Mirandum est ergo quod
Johannes dei voce laudatur et tamen
verbis temulente saltatricis moritur
Mirandum est quod omnipotens deus sic vehementer
in hoc seculo desperat quos sublimat ante

secula elegit Sed renca pro hoc dat in
telligi quid illius sit passuri quos
reprobat si hic cruciat quos amat
Sunt quo in futuro et districto iudicio
arguentur si sic illius vita primum bur-
qui iudice xpo laudat. prima est bta
Gregorius in moralibus. Perpendite quanta
est districtudo diuine iusticie quod nequa-
quam in vita peccata dimittit sed ira dei
bio inchoandum a bonorum correctione in electo
at ut in reprobis dampnacionem terminet
erat beatus petrus ait Tempus est ut
iudicium incipiat de domo domini vbi
mox admirando subiunxit si aut
primum a nobis quis finis illorum qui
non credunt ewangelio. Non ergo mirum
si nunc heretici et reprobi voluntati sue et
desiderio in vita iniquitate perpetrant quod
ira quoque diuine iusticie veniet, quod
in suis desideriis prosperantur tanto quod
amplius indurascunt et deteriores
consistunt quanto feliciores in peccando
sunt. et ob hoc de malo prodientes
in peius et de peiori in pessimum et
tandem in dampnum perpetuum letantur
cum male fecerint et exultant in rebus
pessimis. videntur cum homicidia in
catholicos committunt, deo sacratas
blasphemas cutiunt virgines et in san-
ctos ac presbiteros igne flagicia commi-
tunt. Sed deest tamen vltor dominus sed distu-
lit in eorum excidium et sine fine man-
surum tormentum quod venit ex eo quia
desola sunt et quia longe est dominus
ab impiis. Dicitur tercio quod heretici et
[illegible] ortum sumunt ab hiis qui plus
vel alius sapiunt quam oportet nequa-
quam corrumperent multitudinem si poten-
tiam non haberent defensam. magna
enim est ut ait Gregorius propter mortem
potencia tpalis quia habet apud deum
meritum suum de bona administracione
regiminis non nunquam tamen quis permittet
actibus elacione cogitacionis intumescit
et dum adversitatem cuncta subiacent. dum
ad votum velocius iussa complentur, dum
omnes subditi si qua bene gesta sunt
laudibus efferunt, male aut gestis
nulla auctoritate contradicunt, dum plerumque
laudant, etiam quod obiurgare debuerunt,
seductus ab hiis que infra subduntur
supra se animus tollitur. et dum foris

Di. 3o
heretici et errores ortum
habent ab hiis qui plus
vel alius sapiunt quam opor-
tet nequaquam corrumpe-
rent multitudinem si
potentiam non haberent
defensam

in incepto similiter commendat̄ in ipsa vita
te variatur hec ille Gregorius patet quod cum
potentes potencia preeminet et i... sta-
tur· non mirum quod sequuntur non racionem
sed sensum non veritatem sed libitum
et maxime si personas odiunt· am-
plectunt̄/ tunc enim eciam si rectum ab
illis quos odiunt audiunt/ tamen propter
displicenciam nec recta que proferunt
placent/ secus errores et hereses
eo quod eis suggerunt̄ placencia/
non attento quid sit futurum am-
plectunt̄/ propter ipsum odium personarum
nonnumquam quod est iniustum ostendi
tur esse iustum/ et malum bonum
Cum igitur error vel heresis suboritur̄
si fomentum non recipit/ tamquam
vesania deridetur/ cum vero potentes
mundi quorum magis interest ut
oritur scintilla heresis ipsam non ex
tinguerunt/ ignem vero postmodum eciam si
volent extinguere non valebunt· dum
enim poterant nolebant/ aut saltem
negligebant tandem cum voluerit
non potuit/ negligendo itaque ex-
stirpare hereses erroribus et hereticis
potentes et presertim principes ecclesie
et seculares videntur consentire/ ne-
gligere enim cum quibus possit perturbac
prauos nichil aliud est quam fouere
nec caret scrupulo societatis occulte
qui manifesto facinori desinit ob
viare lxxxiii· di Error/ talium
quod negligencia tendit in discrimen
subditorum xl· di· Si papa/ Ad hoc si
quidem sunt principes seculi constituti
ut eorum rigore ecclesie aduersarii con-
terant̄· secundum Isidorum xxiii q· v·
Principes/ Et ideo sedem ipsi cognos
cant principes seculi soli deo se debe-
re racionem esse reddituros propter eccle-
siam/ quam Christo tuendam suscepe-
runt Nam siue augeat pax et di-
sciplina ecclesie per fideles principes siue
soluatur ille ab eis racionem exiget con-
cor ... ecclesiam suam tradidit secundum eundem
Ad hoc et principes ecclesie ecclesiastici sunt
positi ut euellent errores dissipent
hereses edificent fideles· et plantent vir-
tutes/ qui si negligunt peccata subditorum
corrigere/ sanguinis eorum de manibus

corum a deo requiritur j· q· i· quod quidam et de
of. ar. Irrefragabili/ Si vero circa
hereses inventi fuerint negligentes
deponuntur/ de here· Excommunicamus
§ Qui vult· Et ideo si pro negligencia
errores et hereses augmentum receperint
amplius per defensam de enim
Canone· qui peccantem defendit
acrius est arcendus quam ille
qui peccauit xi· q· iii· qui consentit
et execrabile est non tueri quos
quis suscepit defendendos lxxx-
vii· di Inreligiosum/ amplius quam
nocet· qui auctoritate vel potestate
peccatum defendit· de of· de le· c· primo vbi
glosa· Sicut Ieronimus super Ezechiele
in quibus/ Ad propriam curam pertinet
defensio fidei· diuini cultus conseruacio
et ampliacio racione sue vnccionis
tam ad Episcopum et ad Imperatorem sed
ad papam/ immo racione execucionis
amplius/ quia quod non potest papa ipse
exequi tenet̄· Quod autem Regibus
et principibus et potentibus imputet̄
si errores et hereses tollere negligunt
et maxime si defendunt/ vel in-
stanciam dei impediunt/ expresse do-
minus loquit̄ per prophetam Ezechi-
elis xxi° p°· ad Sedechiam regem Iuda
eidem imputando primo destructionem
sacerdocii et secundo destructionem regni
que vtique sibi non imputarentur̄
nisi illorum reformacio et conseruacio
ad eum pertinet· sic enim/ tu autem
impie et prophane dux israel/ cuius
venit dies in tempore tribulacionis· hec
dicit dominus omnipotens aufer cydarim
et coronam pontificis/ tolle corona
Eciam cydaris est capellum ponti-
ficis/ corona regis· vtriusque destruc-
tionem imputat dominus regi propter In
dicum xvii scribitur/ quod in diebus
illis/ qui erant symonia et ydo-
latria non erat rex in israel secundum glo-
ordinariam que aut in diebus illis
non erat rex qui ista mala co-
hiberet/ quod non dicitur/ nisi cohibicio
dictorum malorum ad regem pertineret
Itaque opus est ad extinguendos
errores principes seculi et ecclesie ac
potentes manum diligenter apponere/
ne forsan quod deus auferat vtrique

destruant et ira dei patris impositam
grauis enim est ira agni qui longe
est ab impiis Si maiorem vindictam pro
tendit contra peccatores et oblatis placa
dus est in tempore vt non destructionem
ecclesie atque regni sed potius aug
mentum ac ipsius graciam in presenti et
in futuro eternitatis gloriam mereamur
Quam nobis ipse concedat agnus
dei christus deus noster per secula et in e
ternum benedictus amen

32 Eadem quippe mensura qua
mensi fueritis remecietur vo
bis scribitur luce vi et capitulo
domine amantissimi venerandi
patres d. et m. ceterique domini optimi Co
gitaui in qualibus sum occurrit mun
dus pauper cetus minor et miserabi
lis rudis ingenia acuminis in granum
ad intelligendum cecus ignauie ne
bula operatus archana ad detegendum
pauper racionis opportune indagine ad
inueniendum inope tenditatem lingwe
nam ad attendendum et ad ipsius il
licitos mores ad inuehendum miser
abilis moderamina lingwe corporis
exigantis tante ope per spiritualitatis vi
ris ad laxandum Nimirum expa
nesco ne verba profunda virum recti
tudinis amittant dum tantis coram
auditoribus corporis viro digna fa
ciunt Perdunt namque medicamina
vires sanis membris dum applicari
videntur Si enim abraham dei amicus
loqui volens puluerem et cinerem
se fore est confessus Gen. xviii Si
moyses dei electus diuino imperio
admonitus dum pro liberando populo de
egipciorum ergastulo sermonem persua
sionem missus obmurgare inquit
cum in circumcisus labiis sum quomodo au
diat me pharao Exodi vi Si ie
reas dei premonitus sermonum prophecie
afflatus virtute se labiis pollutum
fore non negauit Ysa. vi Si ie
remias in materno iam vtero sanctitate
sanctitus ordinatum non erubuit
a a a domine deus nescio loqui quia
puer sum Ieremie primo Quanto plus
ego imbecillitatis modulo perditus
despicabilis velaminibus vero balbucie
do potero resonare Si enim prefati
patres spiritussancti velud organa
tanto concutiebantur horrore quanto
ego modicus peccatulus sordidatus im
becillitate vallatus tremore percellor
Si enim tremunt columpna paradisi
quid faciet stipula deserti Clamare enim
et asina prophetam Balaam legitur
corripuisse in vertice Numeri xxii sufficere
igitur veritas meam inspiciantur cu
piditas ipsi sapientes Sed quia ut ait
beatus Augustinus libro de sapiencia prima primulorum
iuste agere vel iusticie preceptum cetera
ac parte implere non possumus nisi
adiuuent a deo Nam sicut oculus cor
poris non nisi lucis presidio videt ita in intuendam
cognicionem introrsus oculus ad intimam
veritatem attollitur nisi diuine confor
tacionis beneficio fulciatur Terna propter
quia mala ne vndique perturbant ne
cesse est ut primo presidio in limine ser
monis cordis christi graciam imploremus
dicentes voce pia Aue maria plena
Nident ait Ambrosius ad Sabinum pri
mus homo recens dei opus confa
bulator assiduus qui secretorum complan
tatus erat virtutibus De primo dicitur primus
homo sub ingenium dei contemplacione
dignificatus innocencia stipatus carita
te afflatus sapiencia ditatus prudencia
fultus iusticia vestitus fortitudine
vallatus temperancia compositus stabili
tate beneficiatus adhuc nempe conditus
fuit ut maneret illo decedente tempora
nec enim temporibus ipse tereret Stabat
enim momentis decurrentibus quia
nequaquam aduite terminum perdidisset in
detrimenta tendebat stabat tantis ro
bustus quanto se staret artius in hiis
haberet vnde Gregorius xxxv moralium capitulo sexto
Sed dolosus inimicus princeps om
nium viciorum dum vidit hominem tantis per
feccionibus vermistatum primos parentes
illis donis ac tantis bonis expo
liauit prius ac perimit Sic ergo adam
amissa temperancia intemperans factus est
perdita caritate malus inventus est vnde
Hugo omelia xi et habetur de penitencia
distinctione ii principio Sicut ob eminentiam lese
maiestatis a facie domini profugatus va
gus efficitur in terra et qui ut paradisi
incola fieri debuerat mox ut tugurio
est collapsus ad ipsius porum domini condi
tionem construere per vaticacionis maciam
non apparuit et qui immobilis esse
debuerat vbi vetitum contigit mox of
fenso creatore ire cum tempore cepit

statu immortalitatis omisso corpus eius
in mortalitatis absorbuit, et dum
iuventute ad senium senis trahebatur
ad mortem crescendo declinat statim
quis fuit. Cunis quippe radices a
maritudine de cuius propagine nati
quasi in virgulto retinemus. Nam
qui ex illo origine duximus eius
turpitudinem nascendo sortimur. Ut eo ipso
quottidiano momento quo vivimus
incessanter a vita lubricamur. Et vivendi
nobis spatium unde crescere creditur in-
de decrescit. Ita Gregorius xxv moral.
c. 1°. Qui itaque qui in honore qui-
escere contempsit ad locum horrorum et
vaste solitudinis tradit fessus la-
boribus marcescere cepit, voluit
nempe deus ut homo extrorsus
cumulatus laboribus mollimentis (?)
mentis oblitibus tanto libentius
ad intima satagat contemplanda,
quanto in se positus rebus latius nec
habet in quo delectetur. Ait enim
beatus Gregorius v moral. c. 1°. Cum
homo exterius premitur ad que inspicien-
da qua intus premit liberior relapsa.
Hec ille. Primo Adam a paradiso de-
lictis compulsum, deus tunica pel-
licea non serica vestivit, de pe-
di prima Adam, lugubri in signum
amictu hominem vestivit ut vera-
cium posteritate sua in hac lacrimarum
valle situs exemplarum senatus (?) de-
luctum obliviosse in cordis sui statua
quantum malum quod contra conditorem
egit recenat et credendo possessus ex-
pensset exponarum (?) ex copia quibus
affatur magnitudine ipse concludat
culpe et tanto gravius se memorie
afficiat quanto eiusmodi a statu condi-
tionis precetus in hoc tugurio im-
habilitate delitescat. Tanteque consulta-
tionis exemplum cordis lante su-
spendens tam diu deflat miseriarum
redundantia ad propriam suspiratam
deo anhelat donec ad inestimabilis
eternitatis littus deo duce veniat
dicente propheta. Constitui te diem so-
lempnem in condensis usque ad cornu
altaris. Quod tractans b. Gregorius
xx moral. c. xv. primo solempni-
tatis dies usque ad cornu altaris

tendi suscipitur quod tam diu necesse
est ut quisque se afficiat quousque
ad superni sacrificii altitudinem i. ad
gaudia eterna pertingat. Hec ille.
Sed heu proh homo in hoc mundi
tedio cecitate pressus presentis vite
lubricitate et incertitudine ut queat per-
scrutari displicat. Heu proh homo
umbraticis oblectamentis per se inde il-
lectus sue salutis oblitus in tuos (?)
aspirat. Hec duo breviter repetendo
Dixi primo heu proh homo ne-
scio quam in hoc mundi tedio cecitate
pressus presentis vite lubricitate ut
queat perscrutari displicat. Dies enim
hominis momentanee fugacitatis sit
argumentum teste beato Gregorio xxv
moral. c. xv tractante Job xxi
in puncto ad inferna descendunt. Omnis
longitudo temporis vite presentis premittit (?)
esse cognoscitur cum fine terminatur
cum enim ad extremum quisque perducitur
despectis iam nichil tenet, quia tempora
dicta dilapsa sunt in futuro ni-
chil quia unius hore momenta non
restant, vita ergo que sic angustari
potuit preciosa fuit. Hec ille. Quod
sequentibus dictis contrariam sit agens le-
gitur hoc esse tempora dicat, cum unc-
tum annorum curriculis consumit.
Videtur huic obvio beatus Augustinus libro
ix° de libero (?) dicens super Simone ... dicens
agamus gratias domino deo nostro quia hominum
vite ultimum diem et breve esse vo-
luit et incertum. Ab infantia enim in senium
cia usque ad decrepita senectute breve
spatium est quod si diu viveret homo
quid ei prodesset. Si Adam hodie mor-
tuus fuisset. Quod diu est ubi est ex-
tremum diem nemo revocat, hodie usque
crastino urgetur ut transeat. Hec ille.
Cui alludet Gregorius xv moral. c. 15
super illud Job xx°: gaudium ypocrite
ad instar puncti ... [illegible]
in quibus ... usque adhuc [illegible]
primum mentis oculos ducamus, omne
quod finiri potuit quam breve sit
videmus. Ponamus enim quemlibet hominem
a primo die mundi conditi usque ad hodi-
ernum vitam ducere, hodie tamen cauderet
vitam quam quasi longam duxerat. video
finire, certe finis adest, preterita nulla
sunt quia dicta transierunt, futurum in hoc

1m
2m
di ps
(et breviter ...
... cecitate ... presentis vite lubri-
citate ... perscrutari displicat)

mundo nichil est quia nullum adventum
vel brevissimum restat momentum. Ubi
est ergo longissimum tempus quod inter initium
finemque deprehendimus ita comminuitur
ac si ne breve unquam fuisset. Hec ille.
Quid igitur vita hominis nisi flos
desperatus super herbas. spuma congre-
gata super aquas. lanugo matutina
super tribulos / transit vita nostra tamquam
vestigium nubis et sicut nebula dissol-
vetur que effugata est a radiis so-
lis et a calore illius aggravata Sap.
2o. Transit vita nostra velud lanugo que
a vento tollatur tamquam spuma gra-
cilis que a procella dispergitur / tamquam
fumus qui a vento diffunditur. tamquam
memoria hospitis unius diei prete-
reuntis Sap. 5o. Quid vita nostra nisi
stupa collecta et flama ignis sic
sompnium visionis nocturne multitudo
omnium gentium Ysaie xxix. Quid est
vita nostra nisi sagitta in locum missa
destinatum sic et nos nati continuo
desivimus esse Sap. 5o. Hec quippe
Job comprehendit cum dixit. numquid non
paucitas dierum meorum finietur brevi
Job xo. Sanctus nempe vir brevitatem
putans vite considerans non eam nimis
sed terminum aspiciat ut ex fine colligat
nichil esse quod transiens delectat.
Cur igitur hoc cordis lance perpe-
dere negligimus ut vitam umbra-
ticam de mera vanitate arguitam
nichil fore deducentes via qua iam in de-
gamus. Causa prima obviat quia homo
mentis oculos perdidit. dum enim homo
ad lucem que deus est stare noluit
fugiendo oculos amisit et quod per
culpam cepit ad yma decurrere eam
cecitate pertulit ne in intimo lumine
videret. teste beato Gregorio in moral.
libro 6o super illud Job 6. Utinam
appenderentur peccata mea quibus iram
merui et calamitas quam patior
in statera. quasi arena maris gra-
vior appareret. ait / homo compe-
tibus mitis ab internis gaudiis
deiectus in erumpna corruptionis
venis cecitate exilii susthinens cul-
pe sue supplicia tollerabat et ne-
sciebat ita ut exilium patriam crederet
et sub corruptionis pondere / quasi in
salutis libertate gauderet. Hec et [illegible]

hodiernis temporibus sub luce claruerunt
tanta cum nunc temporibus nostris homines
cecitate sunt permulctati ut nec considerent
unde venerint quo tendunt quomodo
vixerint qualiter in vita habuerunt et
tabescendo fatiscunt quod agunt quod
amiserunt / quantum proficiunt quantum
deficiunt quantum deo appropinquant / quantum
ad eo eminus stant / quantum divina gratia
molliuntur quantum discretio dei iudicio
propria malicia indurari permittuntur. Jam
non est qui cum Job clamaret. Et vices
domini militant contra me Job xix. Quan-
to enim temporibus gelicidio homo est in-
gelatus ut nec sue dampnationis
malum videat nec divine iudicacionis
plagam senciat nec districta iu-
dicia quibus affligitur pensat nec
paveat quod restat / nec horreat / et
si nunc patitur ne post mortem durior
paratur ne per subito exilio insuper etiam
morte collabat nec veretur quam mo-
mentaneum est omne quod fine clau-
ditur quam lubrica vita que iugiter
labitur / quam mansura sit futura
quorum finis nunquam amputabitur. quam
dilecta sunt tabernacula matrijs do-
mus domini / quam penale ibi non
esse quo nisi quis pervenit in eternum
sine metu permanebit. Jam non est
qui cum Augustino clamaret. Incolatus
meus prolongatus est atque proal-
proiectus sum a facie dei mei in hac
exilii cecitate ubi compulsus sum
a paradisi gaudiis ploro cottidie me-
cum super miserias captivitatis mee
lugubre carmen in gemitibus lamen-
tationes dum recordor illorum tem-
porum dum stant pedes mei in atriis
tuis sancta et decora Syon. Hec Augustinus
libro soliloquiorum. Unde igitur homini tanta
in cura quia timore desperat quanta
sit sua miseria contemplari venerit
quam parva sit fugacia quam vera
sunt perhennia teste beato Gregorio li-
bro moral. capitulo xi super illud Job
viio. Memento quia ventus est vita
mea sic in quiete homo eterna vita
carnis quam permanentem diligunt
quam cuncta sit sub vitu vite eter-
nitas non attendunt. cuius soliditate

pheminitatis non q̄ siderant / opilum
patriam / tenebras lucem / cursum
stationem putant Sancti aute vita
quo ad eterna cor elevat quā breve
sit quod fine clauditur pensat Et eo
in eorum sensibus vilescit q̄ transit
quo intellectu radiante intueri
q̄ acceptum iniqua reddit Cumque
in firmitate pheminitatis aspiciunt ne-
quaquam iam pro magno despiciant
quidquid finis agnoscat et tanto
alacrius finienda despiciunt quanto
verius infinita cognoscunt h(ec) ille
Hec aut paup homo non pensat
hinc est quod cum diebus vite pulv(eris)
tanto amore compaginatur ut hic
semp etiam appetat vivere q(ui)b(us) si
valeat optaret utique cursum vive-
di nunquam finire. Hoc perfecto q eo
redundat quia miser peregrinus vo-
luptatem patrie non attendit et re-
exteriorum tranquillitatem mentis obtu-
tibus non intendit et ideo flagi-
tiis desideriorum pedem in eisdem figit
Sed forte dolorose intuendum est
quia Esau vir gnarus venandi
benedictionis donum amisit Gen 27.
Jacob aut viator capite lapide
supposito dormiendo divinum invisio-
nale vidit Gen 28. Peccatores enim
sciendi tanto magis exteriora inquirunt
quanto in interiora multa delinquunt
et quanto se foris per desideria dila-
tant tanto ad receptionem summi boni
cor suum angustant. Cumque adul-
ta foris inherent a concupiscibilibus alie-
natis cogitationibus recedunt in-
tus ergo opimi benedictione destituti
censentur. Sed quanto homo impulsus
vite tumultu ab amore temporalium ocu-
los claudit tanto vivus lapis q̄ est
lapis mente in lecto censetur et quan-
to se a strepitu temporalium comprime-
re nititur eo verius interna cognoscit et
tanto alacrius ad interna invigilat
quanto se ab exterioribus in quietudine
occultat / sicut est Gregorius v moralium
c. xx. Cumque paup homo ventura
cogitare despiciat spem totam in rebus
transitoriis ponit. Inito ergo dixi heu
paup homo in hoc mundi tedio certe
perfusus pulveris vite lubricate ut vix

queat perscrutari dissimulat et hoc
ad summum Et dixi secundo q̄ paup ho-
mo umbratilibus oblectamentis profunde
allectus salutis sue obices in tran-
non aspiciat. Est enim homo cupit
salvari absque labore / conari absque
certamine victor absque molumine
mavult hic et hoc esse recipit di-
cente Jo. in epistolis Cum ille volt
mitem fatigat nunc nichil sine
magno in vita laboris dedit mor-
talibus. Inviteam obices humane sa-
lutis / homo quippe cupit erigare
sed non pati optat exempla sanctorum
quorum despicit principia / volt tamen
feliciter vivere / sed spiritualiter mori despicit
in venire sed non curat querere / in-
cipit consequi sed non volt spargi sicut
Sancti Bernardi xx / simone sic tantum
ca / sine virtutum conatum adipisci
sed media corp spernit emulari ve-
umbratilium contemptum laudamus quorum
tamen copiam affectum non despicimus
paupertatem nec mendicatum predicamus se-
la ut venenum fugimus Cum tamen
dicat Jeronimus in epistolis. delicatus est
miles qui pleno ventre de ieiuniis
disputat / et non mirum corpus enim as-
suetum tunica levite omnibus non facit
capud optimum luxus galeam renu-
sat / molle ab otio manum durus ex-
asperat capulus / vade Jeronimus in epistolis ad
heliodorum / mites signum esse volumus
sed sine deiectu / humiles sed sine de-
spectu obedientes sed sine precepto
pacientes sine iniuria fatigati sine
labore vestiti sine cura volunt ho-
mines esse continentes sed sine necessi-
tate esse casti sed sine maceratione carnis
et pacientes sed sine conflictu Cum
virtutes adipisci querunt sed la-
bores virtutum fugiunt quid aliud
quam et belli certamina in campo
nesciunt et triumphare in urbibus
de bello concupiscunt. vade Gregorius viii
moralium cap viii. Cum precedentibus
Cassianus in collationibus collatione
quarta c. xi inquit / homo absque cor-
rectione carnis castimonia corporis
desiderans obtinere sine vigiliarum la-
bore cordis acquirere puritatem cum
requie carnis spiritualibus opulentiam

virtutibus absque ullius comparatione quasi virum patientie gratiam possidere humilitatem xpi. Sunt qui honoris mundani contemptus iactura / religionis simplicitate se clarent cum ambitione sectantur ipso cum honorem laude ac favore sumere districtionem vitatis sive angustia vel tenui offensione pro fratre postmodum se via vult futura quippe ut gratia non amittat / que voluntas iniquitatis ad perfectionem vacuum facit pervenire sed in hoc quod extremo collocaret. hec ille. Porro aliquando indigentibus dantes pro pauperibus multa largiuntur sed econtra innocente eos quibus volunt rapinis devastant. Alii bona que faciunt ante oculos ponunt sed non pessima que committunt et tales mercedes que congregatis in sacculum pertusum mittunt quia in districtione mercedem que ex bono mercede acquiritur non aspiciunt quid ex malo opere perdatur. de pe. di. in hoc nobis. Alius castitatem corporis servat semper vigilanter conservat suis contentus. aliena vero despicit sed tamen in corde odium fortasse contra proximum servat. Alius pura mente proximum diligit lamentis se in habitu afficit sed finita prece / leta quibus in hoc mundo gaudet requirit sicque ut bonum nimio ridendo perdat / quod plangendo lucratus est / verba gregorii super Ezechielem simone quarto. Cum idem sanctus doctor / luculentius tractans in moralium capitulo primo super illo verbo Job 6. involute sunt semite gressuum eorum ambulabunt in vacuum et peribunt inquit pariter in hec verba Nonnulli contra quedam vitia vehementer accinguntur / sed tamen quedam subigere negligunt / cumque se contra ista non erigunt et illa contra se reparant que se egerunt. Alius carnis luxuriam domat; sed tamen mentem adhuc ab avaritia non frenat / sicque ut continentie occasionis articulo etiam in luxuriam libenter quam abegisse videbatur. Alius avaritie estum vicit sed tamen luxurie / carnem subdidit Alius rebellante impatientiam stravit sed nondum inanem gloriam abegit Alius inanem gloriam subdidit sed impatientiam nondum stravit. Alii iram obviare tota intentione deliberant sed temptationis irruente articulo in deliberatione non perdurant. Alius simulationis semita considerans tegendi fastus timore deposuit sed mox ut iniuria pulsavit ad clamorem reddit. Alius terrena sub freno possidere decrevit sed mox ut oculis oblata fuerint placida in ambitionem pertinus mentis anhelat. Alius fluxa voluptatum vestigia deliberat conculcandumque sunt totis viribus resultare parat sed species oculis obiecta subita temptatione concutitur et pristina appetitus suspicione dissipatur. Alius quanta sit mansuetudinis virtus intuens animum contra contumelias patientem parat sed cum parva commotionis occasio nascitur repente ad verba et contumelias medullitus inflammatur. Recte ergo involute sunt semite gressuum eorum. quia sub devicta una nequitia pedem levant / repente tamen altera sunt in ea etiam quam devicerant implicant. ambulant igitur in vacuum et pereunt quia nichil secum deferunt tot sui laboris portant tanta enim perdit qui secum ante iudicem nichil attulit. hec ipsa ibidem. Qualibus igitur mentibus humane salutis obitus cernat conqueritur bernardus Augustinus ad fratres heremitas sermone xxv. heu fratres heu non est hodie qui faciat bonum / non est qui xpm ope adorare querit / non est qui spernat mundum / sed miles in ense rex in divitiis / puer in pomo. senex in duo uxor in viro. vir in uxore / vetula in parva pecunia et rusticus in lignis sperat / ecce fratres quid unusquisque recedit a deo salutari suo. hec ille. Nullus est hodie qui faciat bonum quia mundum despiciat. et transitoria non amet / neque tamen in humilitate deo serviat. contra iniurias patientie dolorem sustinet egenis quod propria tribuat. aliena vero minime ambiat qui animum in deo et inimicum propter deum diligat qui ad afflictionem proximi lugeat. de morte anime non doleat / repletum est hodie regnum dei sed ecclesia perfectis hostibus proprio quorum vero hugo li. de claustro dicit ait Veni domine ihesu xpe et aufer scandala de regno tuo quod est ecclesia

ut tu qui debes regnes in ea. venit ava-
ricia et vendicat sibi fidem. iactancia
cepit dominari. superbia vult esse rex
luxuria dicit regnabo. ambicio ira
detractio invidia clamant in me ipso.
Sicque audivimus humane salutis obices.
Iam abraham i. qui excelsus pater status
regnum et principum tempore despicit
supprimitur. Adam i. terrenus homo
terrenitatis fugatur multitudine vincitur.
Esau venator i. mundi negociator
decipitur. Iam declinabis super status sub-
ditorum malicie per similitudine illa-
queatur. Iam iacob qui debet esse
subplantator super supplantatus illecebris
illicitur. Iam david persona deifica
adeo rectissima adulteratur. plectitur et
desperatur. Iam petrus constitutus status
prelatorum velud servus desertus efficitur.
Iam urias i. divina caritas hominibus (?)
bus occiditur. Iam salomon per sancte
illuminate in honoribus sui singularitate
delectate velud in apostasia dila-
bitur. Ubi patet hec distinctio utique
in imperativo et in presidente statu
prelatorum et in infimis in subiecto
collegio laycorum. hec lutulenta distor-
ni possunt. Certum sicut plures sic
peccatores [illegible] heu quilibet ine-
briaticis oblectamentis per similem illa-
tus sue salutis obices intueri non
aspirat. Sed non sit verecundia nobis
sed potius volemus sursum ala sancte
meditationis iuste elevationis cla-
re speculationis alte admirationis pro-
vide intuitionis gloriose oblectationis
sicut enim animalia coram facie sua
ambulabant Ezechielis 1o. Ante
nos est patria post nos sunt tempora-
sione in super Ezechielem. despi-
ciamus que retro nos sunt. aspi-
ciamusque que ante nos sunt super eterna (?)
amorem diligentes sanctus sanctorum
nam secundum mensuram laborum dilatatur no-
strorum compensa premiorum dicto domino
Eadem quippe mensura qua me-
si fueritis etc. vobis que sunt verba in-
p. s. cor. v. r. lectulus (?) thematis
assumpta in quibus verbis tria mo-
ductis tria brevissime innuuntur
primo notatur dune retributionis equilibri-
equitatis quia iuxta qualitate laborum
manabit quantitas et latitudo premiorum

In quibus
hec

et hoc cum dicitur eadem quippe mensura 2o
secundo in verbis notatur dune ordinationis
veritas nam impunita metienda est
latitudo operum, et fuit in futuris compen-
sanda sequatur premiorum. Tangitur hec 3o
cum dicitur mensi fueritis. 3o in verbis
notatur dune recompensationis copio-
sa equitas quia nullum opus premia de-
stituet recompensa et hoc cum dicitur
remetietur vobis. Dixi primo quod in
verbis premissis notatur dune retributionis
equilibritas quia enim et vitas recepe-
runt testamentum eius et testimonia
eius, una est quod homo salvatur
vitas quod dampnatur. iusticia et pax
osculate in eo pace datur premium
bonorum. iusticia supplicium reproborum
propter primum david dicebat Retribuet
vobis dominus iniquitatem (?) et veritatem. 2us
Regum 2o. propter secundum ysayas dicebat Re-
tribuet illis retributionem convertetque
caput illorum Ecclesiastici 29. vox enim red-
dentis retributionem inimicis suis ysaye
66. Sicut dicitur facit homo sic retribuetur
ei scriptum est enim sicut fecisti fiet tibi
et retributionem tuam convertet in caput
tuum Abdie 1o. Dat enim dominus me-
pistoles dedit homini liberum arbitrium
dedit meritis proprie voluntate ut vincat
unusquisque non compulsio dei sed ob-
sequio suo i. non coacte sed ex
voluntate ut verbis habet locum ut
actionis accidentibus distaret dum
ad exemplum dei promissum est nobis
facere quid volumus inde et in peccatis
equum iudicium et in sanctis iustum pre-
mium tribuet. hec ille. Si enim libere
voluntatis tollitur iusticia premiantis
et punientis locum non haberet sed
si non libere ageret homo vel bonum vel
malum ut declinat Tho. l. iii contra gen-
tiles cap. 4?. Cum igitur homo ultra
operam virtutis impenderit merito premiatur.
quia vero sponte animum addictum
deflectit iuste punitur. ita ut secundum
quantitate et qualitate operum suorum
sortiatur homo vicissitudinem premiorum.
Iustus enim deus regens et guber-
nans universa nullam penam cuiquam
sinit immerito infligi nullum premium
immerito dari verba Aug. de [illegible]
iii. Est enim deus tam magistrum con-
ut reddens bonum conditas bonum agentibus con-
stat in premium et eosdem male agen-

Di[xi] p[ri]mo nota [dune] retributionis equilibritas

hec

2°

3°

di 3° / 3° notatur diuine retribucionis equitas

tibus format in flagellum. Dum
enim mens peruersa delectatione exaltata
se subdidit accusatoris societate se de-
super sit. Ecce homo ergo ab auctore rece-
da[n]s erat que carens auctori suo sub-
erat et unde homo non timuit superbiam
culpam admittere inde penam corrigen-
dus inueniret et tanto grauius resspirat
ad illa que perdidit quanto plena dolo-
ribus ea conspiciat que consequitur. Verba
Gregorii 3 moral. capitulo v. Sicque ergo quali-
tate operis accipit vicissitudinem talionis
hinc igitur in verbis premissis notatur
diuine retribucionis equa libertas
que unicuique vult reddere secundum opera eius
Propterea ergo dicit deus quam terribilia
sunt ista. Si enim sedem quantitatis operum
dabimus: sunt aliqua que absolute in-
te capitur cum ad dicto nemo mundus
reperitur. Quis enim dicere audet mun-
dum est cor meum cum scriptum est neque
qui vacat reus est qui adhuc
captiuitatis desiderio liber non est
Quis dicere potest iustus sum cum dicat
Si iustificare me voluero os meum
condempnabit me. Job 9. Quis potest
dicere peccatum non habeo cum se decipiunt
qui peccatum non habere respondet sen-
tiamus. de pe. di. v. Si enim quis te-
meritate quis audet dicere mundum est
cor meum cum nimis difficile est ne
itinerantis pedes in via pulueris squa-
lore aspergatur. Et valde difficile est
ne promouenda tempore pes cordis illici-
tis cogitacionibus commaculatur. Diffici-
le enim est ab illicita cogitacione cor
tergere cum tamen scriptum sit ve qui
cogitatis inutile. Dicat igitur homo
iudicium meum deprecabor. Job 9. q. d.
Et si ad opus virtutis coacti ad
vitam non permittimus sed conuenientia ex-
valesco. Verba Gregorii 9 li. capitulo moralium
xi. Turpius non modicum nobis timore
esset contendendum. Dum nemo opera
sua ad viam eam uero sunt intelligit
vita enim nostra discussa ante oculos
iudicis unde se placare presumpcione
obruitur. Ve laudabili vite hominum
si remota pietate iudicatur. Omne enim
meritum nostre virtutis vicium esse con-
spicitur si ab interno arbitrio distric-
te iudicatur. Verba Gregorii xxix c. 9
morum. Lucerna enim in tenebris lucere
cernitur sed in solis radiis posita tene-
bratur. Cum non uidetur lucis ignarat

et obscura pluribus approbat. Male
se rectum putat qui regulam summe rec-
titudinis ignorat. Saepe lignum rectum
creditur si ad regulam non ducatur. Sed
cum regule iungitur quantum arcuatur
in tumescit inuenitur quia minime recti-
tudo incurpat quod oculus deceptus ap-
probat. Sic nostra rectitudo admirantium re-
ducta si districtum iudicium inuenit mul-
tis claudicando peruersis finibus in timiam
rectitudine impingit. vel c. xx v. Appetite
quod ait apostolus nichil mihi conscius sum
sed in hoc iustificatus non sum. q. d. non
me esse recolo hiis demeritis non sum
primo eam ad coramine vita nostra du-
citur sub quo nec securitas me et ossa
turbant. Hinc psalmista clamat Ne
intres in iudicium cum seruo tuo quia
non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. psalmus c.
Restat igitur ut nemo de meritis su-
is presumat ne presumat sed magis
operam virtutibus impendendo cum humi-
litate sedeat in deum. Nam respirit
quia iuxta qualitatem et quantitatem
laborum manabit qualitas et quanti-
tas premiorum et hoc apprimimus.
Dixi secundo quod in verbis notatur diuine
ordinacionis utilitas quia minime ne-
cessaria sunt opera ut tandem incorpora-
tur in futuro premia. Homo enim si Adam
expulsus est de paradiso non ad da-
pnacionem sed ad correctionem. Verba Gregorii
ad Hebreos sermone penultimo. Ex-
pulsus inquam est ut expers amicus
laboris passione tangatur et contabescat
quibus qui stabili pie rectitudinis securitatem
perdidit afflictus consedet quo iacet
ut sic asperitas corrupcionis erigat sit
homo. Expulsus est ideo ut quia culpe
accione priorem amisit virtutem inquisi-
cione reddeat ad eandem. Non enim
ob hoc homo in giro terre est constitutus ut
iocunditate liquescat ut lubricitate
se dissoluat ut in fluuiis voluptatum
natet ut ocio turpeat sed ma-
gnitudine in terram sentitur ut ibi desiccat
vapor ut in herba crescat herba in spicam
spica in fructum fructus in horrea ma-
turescat. Sic homo in hoc mundi solo
est constitutus ut crescat in herbam et herba fit
in bone in operacionis habitu. Dum uero
virtus eius concepta ad perfectionem boni
operis trahit tunc herba in spicam
eleuat. Dum vero utique perficiat ut

di 2° / 2° diuine ordinacionis utilitas

esse perfecti et robusti operis possit
etate spica in fructu grauescat dum
vero omnipotens deus vitam temporalem
per emissam sententiam incidit vite
falce fructus amputat ut granum
in celestia horrea perducat. verba Gre-
gorii v super Ezechielem et
habentur in Canone De pe. di. ii. Sic
est enim dies hominis sicut dies mercena-
rii Job 7. putem cum vita via non
patria militia non palma computatur
et eo se ab esse longius a premio co-
sperat quo tardius ad finem venit
mercenarius quippe in laboribus alienis
considerat sed tamen sibi premium parat omnis
qui spe celestium premiorum spacio presentis
vite atteritur in alieno laborantis
sed tamen precium veniens ad gloriam quo
pure instans aliena mercenarius
solliciate curat in spiritu ne vniquam
dies vacuus labatur ab opere nec ex-
pectatus finis temporis vacuus veniat
ad terminationem laboris in laboribus nam-
que studiis conspirat quid proprie in tempore ter-
minationis possit Nam cum opus tenet
premia fiducia per fiat cum vero opus
torpuit spes terminatione lassescit
sed tanto fidentius spe tendit ad premia
quanto robustius perdurat ad laborem
mercenaria mercenarius pensat dies
ne vacuus a laboribus transeat ad vitam
congaudet passione refrat merore
fouetur quia sub fine vite premiis
tanto se remunerare largius conspirat
quanto pro amore illius quotidianis
se mortibus verius impendat. verba
Gregorii viii moralium capitulo v. Sed tamen
nullus iustorum sibi sufficiat ad opti-
nendam iustitiam nisi per momenta sin-
gulis titubanti et corruenti sulla-
menta manus sue supposuerit diuina
clementia ne prostratus intereat peccatorum
cum fuerit liberi arbitrii in firmitate
collapsus non enim diligentia vel studio
nostro perfectionem possumus attingere nec
sufficiat humana sedulitas laborum me-
rito ad tam sublimia peruenire nisi ca-
domio operante et cor nostrum ad deum conspe-
dit dirigente sunt indepta. verba Cas-
siani collatione quarta capitulo xii. Ex-
pedit namque humana operam diuinis
sustentari presidiis ut tandem premia
in futuro possit remetiri et tunc de fo-
Capitulo tertio quod in verbis premissis
notatur diuine recompensationis copiosa

di 3°
diuine recompensationis co-
piosa equitas

equitas quam multiplicia destituet re-
compensa Sic enim vniuersusque vias
considerat sic dimicat gressus ut in-
tuitissime quidem cogitationes eius in
dicto ac verba tenuissima que apud
nos vix voluerunt in discussa rema-
neant. verba Gregorii xxi libri c. 41. Sed
quamquam cupit deus penas temporalium
tamquam saturari desideratus absit vi-
dicat dicitur Augustini libro de vera innocentia
capitulo primo Non concupiscit deus penas
temporalium tamquam satiari desiderans
vltionem sed quod iustum est omni
tranquillitate decernit ut aliqua mali
non sint inordinati Hec ille Cum
enim alicui pena debita redditur nulla
est iniquitas apud deum quia melius
ordinatur natura ut iuste doleat quam
impeccato impune gaudeat. verba sunt
Augustini libro de natura boni Quamquam autem
hodie deus taceat dum non punit
quia flagellatos animo soporat dum
vltionis gladio mala non arcet sed
non semper tacebit Quanto enim maior
patientia nunc peccatori prorogatur tanto
per districtior sententia coagmentatur diuina
enim seueritas eo iniquum acrius pu-
nit quo diutius pertulit sicut eius
quia pena in finem desertus nequissi-
ma hominum actio. adeo vidi non tradi-
et totiens se impetibus suis vidi non
cedit quotiens inulte peccat Sic
qui emendare non vult nequissima
per quam dignam non pertulit penam
Sed veniet per facto veniet eternam
repentina percussio et tunc se eum
proiso equitum videbit penitentium ret
tributione dampnari tunc in pena
oculos aperiet quos diu clausos te-
nebat in culpa Nemo igitur dicat ani-
dem humana facta non curare cum iniq-
quempiam iniquitates suas liberare
conspiciat cumulare subito cum tollit
qui diu tollerat. verba Gregorii xxv.
moralium c. ho. Et hoc ideo quia diuine
recompensationis est copiosa equi-
tas O diue deus quibus hodie palamus
remanet si mox per culpa gladius
vltionis in intima infligetur Ecce
vtraque spiritualem et sclaruam in praeparabile
decernit Aspice illum et considerate
quante inplacabilis eius an in venialibus
quante virium facientem videam et quante
fidem Jeremie v. Alius per uilitatibus
facultatibus estimat Alius per meritis

laudibus anhelat alius lascivie motibus
flagrat alius carnis voluptatibus in-
ardescit alius falsa leticia hilares-
cit vera perimit et ducis corporis. Ve nobis
quia peccavimus Trenorum 5. Sed vadam
ad optimates scilicet ad spirituales ipsi cognove-
runt viam domini et iudicium dei sui
et ecce magis hii simul confregerunt iu-
gum ruperunt vincula Jeremie 5. Oves
ergo violato pastore quis curandis
omnibus adhibebit medicinam aut quis
potentum ordinis clipeo tueatur qui iacu-
lis hostium sese feriendum opponit in
vulnerato. Ergo quia languescente
pastore grex in predationem laniandus
exponitur. Ideo languescente ecclesia
non leve discrimen imminebit ponti-
ficibus. Plurimis quia committit plus in
dispensatione. Cum enim in tempore delin-
quentes noluit eos punire dubio pa-
stor tacendo occidit. Ut in di. Ephesi.
Heu domine deus monstruosa res est
speculator cecus preco mutus pugil
mancus medicus morbum ignorans
architector edificium nesciens agrico-
la qui non novit aratrum nauta na-
vem auriga qui non novit currum.
Non est hodie qui se rebus opponat
beat Johannem ut Moysen fortem
ydolatris Heliam [illegible] avaris
Petrum mentientibus Paulum blasphe-
mantibus Christum negantibus qui vulgum
non spernat sed doceat non pal-
pet sed arguat non gravet sed foveat
at principes non paveat [illegible]
non spoliet sed emendet marsupia
non exhauriat sed corda reficiat
et crimina corrigat. Hec Holgot super
librum sap. l. c. O pastor et ydo-
lum Zach. xi. perdit enim memoriam
laborum meus et eius obligata cu-
ris 83 di. [illegible] ut [illegible] quia
[illegible] hodie non corrigant quomodo enim
quis filios potest corrigere cum seipsum
emendare non possit 8 q. 1. Quod autem
[illegible] horrendum indignum fiat
huius qui preerunt Sapiens testatur
ut quilibet diligenter suo in regi-
mine officio attendens quia dure re-
compensationis copiosa est equitas
hoc opere in cordis tabula [illegible]
[illegible] prelatos annotatur et ideo
velud stella matutina actionum bo-
norum varietate velud quibusdam

radiis micantibus in conspectu singulorum
fulgurabat erat enim reverentia ponti-
ficum in actibus sacerdotum beneficiis virgi-
num fundatrix studiorum, alatrix viduarum, con-
solatrix orphanorum, clipeus pauperum
refugium oppressorum in eventu [illegible]
pia Martha infirmorum et magna [illegible]
contemplatorum Rachel et figure re-
rum supra limina eius dependentes
liquide demonstrant et velud signa
effectum vite eius pristine indicant
sanctitatem. Nos quoque cum adhuc su-
mus in hac vita [illegible] [illegible]
ta caritate perdita reparare observata
ad candorem iusticie revocare et nunc
meritis laboribus tandem digne gloriam
superiorum adipisci mereamur in patria
eternam nobis concedat qui sine fine re-
gnat in secula seculorum Amen. De sancto spiritu sermo.

In nomine domini nostri Ihesu Christi Amen. 33

Caritas dei diffusa est in cordi-
bus nostris per spiritum sanctum qui da-
tus est nobis. Ad Romanos v.
capitulo. Et conspirat in [illegible] decime cari-
tatis [illegible] [illegible] et domini [illegible]
nostri [illegible] [illegible] septimam legimus a-
postolos [illegible] spiritum sanctum
recepisse [illegible] domino intra consistente
in spiritu flatus emissione. Secundum [illegible]
[illegible] residente in radiis igneis ad
modum linguarum apparuit. Ad innuendum
quod caritas que in cordibus nostris dif-
funditur duobus preceptis scilicet dei et pro-
ximi impletur. In terra datur ut proximus
ametur. De celo vero mittitur ut deus
super omnia diligatur. Sed quia dilectionem
naturaliter antecedit cognitio sicut con-
cupiscentiam apprehensio, eo quod vires
anime sic ordinate sunt, ut cognitiva
sit ante affectivam. Et ideo sicut in
motoribus et in motis ordinatis
destructo priori destruitur et posterius
sic ablata cognitione aufertur dilectio
[illegible] quod dicit Augustinus invisa possumus
diligere incognita nequaquam, vix ergo
[illegible] amatur et concupiscitur nisi prius
noscatur, quia sicut [illegible] delectabile ap-
prehensum movet appetitum [illegible]
aut auditum visum et non nisi gustum.
Sic in [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod audit videt et gustat. Sed
audit [illegible] videt [illegible] [illegible]

gustare vero perfectorum. Unde quorum perfectorum vires gerunt viri sancti delectati. Gustate igitur et videte quoniam suavis est dominus. Et fastidientibus aliis pre appetitu spiritus. Unde Richardus scotus ut arbitror, ad fastidium perfectorum bonorum meliorum pertingere quam interiorum bonorum dulcedinem non dum meruit gustando sentire. Ideo ait Anshelmus Excita nunc anima totum intellectum tuum et cogita quantum potes quantum sit illud bonum quod precellit omnia bona. Si enim honores appetuntur, ipse est primus honor, si quies ipse est summa requies. Et sine ipso nulla quies ut ait Augustinus in libro confessionum. Sicut enim nulla res quiescat naturaliter nisi in loco sibi naturali. Sic anima humana non quiescat perfecte nisi redeat ad deum a quo exivit in quo fuit ydealiter ab eterno. Huius figura pulchra habetur Genesis viii ubi dicitur. Quod Noe emisit columbam que cum non inveniret ubi requiesceret reversa est ad eum in archam. Noe interpretatur quiescens et significat deum patrem qui semper ab eterno quievit in semetipso. Archa vero est verbum eternum in quo sunt omnia rationes ydeales vitales et tales, ab eterno, a quo postea in esse proprio profluxerunt. Fenestra vero que est superior pars arche significat rationem illam ydealem celestis per creationem rationis qua spiritus intellectuales profluxerunt. Ab hac igitur fenestra columba emissa est id est spiritus rationalis qui in natura quietatur quousque in principium suum reducatur a quo originaliter est deductus. Sic etiam sol non quiesceret nisi pervenerit ad locum in quo est creatus. Illuc ergo cum pervenit anima delectabiliter requiescet. Juxta illud psalmi. Torrente voluptatis potabis eos. Ceterum creature secundum Anshelmum delectant particulariter ut sapida gustum, sonora auditum etc. Deus vero solus generaliter quia omnis perfectionis boni ipse causa. Cetera secundum Augustinum delectant superficialiter solus deus intime. Eo quod solus animam substantialiter penetrat et ideo medullitus eam solus delectat. Cetera eciam delectant temporaliter solus deus eternaliter quare ut dulcedinem eius per rivos

sacre scripture ab eo emanantes degustare valeamus. Fons eorum qui est caritas increata a nobis invocetur per antiphonam / veni sancte spiritus. Invocetur / Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis / tercio ubi supra. Unde ait veritas Johannis xv. Maiorem hanc dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Utrumque excellentissime caritatis dei declaracione et nostrorum cordium in suum amorem excitatione. Sciendum quod anima rationalis consideratur tripliciter primo in quantum est natura et sic amans deum efficitur innumeris beneficiis. Secundo consideratur in quantum est deliberativa et sic amans deum efficitur infinitis preeminentiis. Tercio consideratur in quantum gratificata et sic amans deum efficitur gratiarum influentiis. Et secundum hanc triplicem considerationem triplex est calor anime naturalis, voluntarius et mirabilis. Primus calor anime scilicet ex beneficiis vocatur naturalis ideo quia sicut enim incorporabiliter quoddammodo generatur in anima nobilissima forma accidentalis scilicet amicitia. Sicut in materia naturaliter generatur forma substantialis. Unde sicut patet generatio naturalis fit per actionem et actio per contactum. Contrarium enim contingens contrarium agit in ipsum et alterat et si magnitudine prevalet, sibi assimilat. Ut enim ignis agit in materiam et sua caliditate frigiditatem expellens frigidam facit calidam, et cum actum continuat tandem necessario dispositionem habitus sequitur et [illegible] in primo calens ignis efficitur et altera fit alia. Cum altera generatio non committeretur, sic deus amans hominem non amantem se in primo inimicum summo [illegible] vestro. Cum enim inimici essemus reconciliati sumus per mortem filii eius. Et non solum deus amans sed etiam ardenter amans [illegible] Deuteronomii iiii quod dicitur Deus noster ignis consumens est. Homo autem non amans frigidus ut terra propter quod dictum fuit sibi Genesis iii. Terra es et in terram ibis. Cum ignis dei [illegible] hominis appropinquat beneficiis ipsum tangit et tangendo

p^o

2°

3°

di p^o de calore anime [illegible]

ad forma sua disponit scz amiciciaz
et primo celestinos alterat sed[um] illud ps[almi] tā-
tange montes et fumigabunt / tandē
sequitur et continue agens. qr non cess-
sat admonemētū abn̄fioꝫ trax hominis
igniti reddit et inuicta compellens
forma amiciae in cor hominis intro-
ducat iuxta illud luce xii Ignem veni
mittere in terram Cū ergo natura est
vis in sua rebus consililibus sua pro-
aus. naturaliter quodammodo caritas dei
in nobis generat dilectionē et sic deū
etiam si nobis beneficioꝫ amare coga-
mus. Ideo dicit beata Johannis 4o. Diliga-
te deum qui ipse prior dilexit vos

di 2o de potentia aie vi[delicet] volitivo et deliberativo

Secundus spiritus aie est qui volun-
tarius tunc enim homo deū diligit in
capit in amantū suscipit qui paruoli-
tatiam susceptionē et dilectionē. sed
quia dilectionē deliberatio autem tradit
adhuc dum igitur ratio voluntas de-
liberat et tandē eligit Ecce igitur
duo liberada sunt, scz deus et homo
creator et creatura ex hoꝛ in ratio
eligere dicamus diligenter videamus
Si enim ratio est hominis qr certū est.
homo peccatus sicut ratio xpi. qui xpē
te factus est ho. xpē te vtique redime-
rdum morte suauitatis sue xpē te
audiendum verbis docuit et ex lib
vite sue xpē te reficiendū cibo et
potu corporis et sanguis sui suggit ut
homo manducaret panē angeloꝝ
creator angeloꝝ factus est homo Si
ratio est hominis qr ipse ipse ꝓprius re-
gnum et deus dicamus Si amicus
hominis est qui destaces tendit ad
hoc ut desinat esse qr mortuus
homo non est ho. sed potius ratio filii
dei. qui resurgens amortuis iam
non moritur Ergo. d. Sic diligam pro-
ut hominem non ut deū vide ut dili-
gas deū Si amare posset ymago
depicta nō me magis caret ymagi-
nem in mente pictoris 2m quam facta est
qua alia est sibi plenam sui qua facta
est Cum ergo ratio nostra adoptari ydee in
mente diuina facta sit et ab ea vi-
ta habet juxta illud Johannis 1o quod fac-
tum est in ipso vita erat et ideo illā ydeaz
potius magis diligere debet que ydea est
deus meus qr quicquid est in deo deus est
Si ratio hominem qr presens in hoc deus respon-
deat est. ho enim presens iuxta te sed deus

intra te ymo intimo intimior vt
augustinus Sed dicetis simplices si intra est
quod non sentio sudo nomine in hore
hoc habes tunc corpus tibi vides et per
motū corporis aiam presentem cognoscis
quod corpus si sine aia presens esset mal-
les abesse quam adesse Ecce quo pz
presencia aie aia tamen magis amare quam
presentia corporis cum deus Sic licet deum
qui presens est intus xpo tu vere vide-
non possis. quia ambulamus hic per fide
per effectum tamen potes tamen cognoscere
et videre donec intus conformato facie
ad faciem habeat in vicem Item ho alicu-
bi presens alicubi absens. deus vero vbique
tibi presens quia vbique est essencialiter
presencialiter et potentialiter. vnde patet quod deus
pre omnibus est diligendus cum enim morien-
tibus presencia amicoꝝ sponsabatur et
tunc tamen ratio presencia vz dei si me-
ruisti consolabiliter potentis iuxta illud
psalmi Cum ambulauero in medio vmbra
mortis visitabis me. Si ratio est
hominis qr amat bona sua quare
non plus dei qui dat se et sua do-
na magis digniora in sua maio-
ra in quantitate qualitate plura in quantitate dis-
creta permanenciora in duratione me-
liora in relatione ad finem, opportunioria
vt quando et vbi Et matiam abram
audio dic michi quis ratio filii
sui vel spm sui datus est tibi
vt deus fiat. homo enim quod dat
potius est mutuū quam donum
quia redditionē comportat sicut xi cap.
vn[de] habebit amicū et sic accomo-
da in tres panes Sed donum secundum
aplem est dacio irredibilis et solum
hoc habet locum in illo ratio qui bonoꝝ
nroꝝ indiget, etiam donum quod ratio
tibi dat ab ipso non est sed a fonte
boni vñ deo a d te fluit, quem ergo
potius amare vis an fontem flu-
entem an canalem per quem desente
vnde et ipse habet inclinare volun-
tatem hominis ut tibi dare velit quod
dedit facultatem qua dare possit
xpē quod dicit Salon in pruerbiis.
Sicut diuisiones aquaꝝ ita cor in
manu dei et quocunque volt inclinat
nat illud Si est ratio hominis quia
tecum es tua per tropaus etiam hoc
ipsa bona reddit sed imcliora xpē quod
dicit Seneca nullius boni sine socio.

est iocunda possessio Sed in hoc non
pt bn dictum amicus verus aspicio
quia multi sunt socii mense et non p
manent in tpe necessitatis Et sedm hoc
nullus e ad amiciciam apcior deo q
sciens omnia bona tua esse sua et
de hiis tibi congaudet Ideo dixit Joh
xv Gaudeo super vos ut edatis Si
amicus es hominis qz tecum pticipaus
vel amicabilis et talis difficile inve
nitur Deus aut in hoc signo evidens
est amicus tecum cum in natura sua
ipa bona mala tua tecum pticipare
non posset naturam tua assumpsit
in qua tibi compaciens et penas tuas
portans sicut tibi misereri faceret q sa
lutem Et tamen per naturam suam
malum tecum propter amicabilem Sunt
aut sedm duplicem quoque mala ut tri
bulia scz mala opis inopia egritu
do inimicicia mors in quorum ultimo
evidens fit fortitudo Vide in hiis
malis xpm tecum tecum pticipante
de primo dicit z A Seductor adhuc
ille vivens dicebat post tres dies re
surgam a mortuis et huic vo. Ecce
vorax potator vini et amicus publi
canorum de 2o dicit vni vulpes foveas
habent filius hominis non habet ubi caput suum
reclinet de 3o Ysa 53 vere languores
nostros ipse tulit De quarto Johis xv nunc
uit aut viderunt me et oderunt
me De quinto Canticorum viii fortis
est ut mors dilectio Si amas patrem
a quo mater corpis tamen libidinis
originem traxisti potius ama
patrem celi qui corpus vestrum pter nescien
te organizavit et animam inspiravit
Unde bona alicuius sicut imago
utriusque testatur cum corpus patris aia
vero dei prefert ymaginem Si a
mas fratrem qui tibi dimisit primum
affectum opus de Joseph qui tecum
dividendo dimisit primum tempus Et
specialiter si amas tecum genitum
qui statim natus est immutatur tibi di
videns lac matrem et adherens vim
uberi occupat locum tuum Cur non
potius amas fratrem tuum illum qui pro quo
erga te tenuit primus affectus pro quo
heredes regni celestis es effectus per quem
ad paternum tempus admitteris cuius
patri rebellans coheredita meareris Si
enim mater amat filium quem concepit in
sorde pregnat in pallore nec sine

timore parit cum periculo vite educat
cum sollicitudine et labore Cur igitur eciam
non forcius amas filium quem spiritu
sancto superveniente in utero mentis tue
concepisti mundum gestas iocundius pa
ris fructus educas facilius qui sit
tue senectutis baculus tenacius oculus
Decimo vi inter sponsum et sponsam non posse
corpe gradum distancia cum duo iam
faciunt carnem unam et duo animi
federantur in una amicicia Si quantum
res sita pcellit signum tanto amor dei
et unitas eius ad animam pcellit amo
rem sponsi ad sponsam Sacramentum enim
hoc licet magnum est inter deum tamen
et animam maius tecum sic est vide tria
enim bona sunt coniugii fides contra adul
terium inseparabilitas contra divorcium et
proles contra sterilitatis obprobrium Sed
in coniugio xpi fides inviolabilior in
separabilitas diuturnior et proles uberi
or ymo ipse fidelior omni sponso
eo quod fidelis est etiam aie fidem non
servanti iuxta illud Ezechielis xvi Ipsi
me dispexisti te et suscepisti
adulteros et ego operui ignominiam
tuam Sed dicis anima non sola solus
quid igitur solum a deo videtur Nonne
scriptum est Actuum 4 multitudinis credencium
cor erat unum et aia una Numquid
ea sponsus non unam sponsam dili
git si ipsa caput manus pedes et
cetera membra diligit an indignabitur
caput sponse estimans sibi debitam
fidem violare iuxta quod despondit a
sponso eciam sibi manus osculari et cetera
non sic sponsus unam sponsam diligit
licet plura membra sicut enim non di
viditur in dividuo species licet pti
cipeatur ipsam multa similia sic plures
species in dividuo in esse si soli i est
sic unius modo o aia deus te totam di
ligit totus et non minus diligit te
diligens tecum et aliam De hoc
singuli corone omnes qui sic unum
quemque curas tamen solum curas
et sic omnes tamen singulos Item inter
deum et animam inseparabilitas ma
ior enim illi nexus separatur quia
nexus moritur Decimo tamen inter
te o aia et deum matrimonium quod
in baptismo inicialiter et in bona vita
natum et in patria fruit consumatio
post illius unionis primum consortium impos
sibile est esse divorcium Item quod deus

et anima proles utilior. sicut enim
sponsus fecundat sponsam sic deus animam
peccatricem et sicut per conditionem proles ab
ambobus venitur non ab altero tantum sed
a utroque ut a principio materiali a patre vero ut a
formali et adeo principali. Sic et proles bonorum
operum non agitur sola nec a libero arbi-
trio solo sed a libero arbitrio vel a voluntate
ut a principio materiali et in completo a gratia
vero et a deo ut formali et complecto. Io-
hannes dicit Joh. xv. Sine me nichil potestis
facere. Sicut enim opera in seminibus in naturalibus terra
et pluvia nec terra sola fructificat nec
pluvia sola sed utrumque simul sic et hic
hec proles bonorum operum utilis quia
numquam non occidit. Et si forte prius
filius doloris postquam modum filius gaudii
et honoris. Cum et si mulier cum parit
tristitiam habet eo quod
venit hora eius. cum autem pepe-
rit iam non meminit pressure quia homo iam
natus est in mundum sicut per gratiam Johannis
16. Si enim illum antiquum reputas et
animo novus autem superveniens te
non concludit nec agitat nec alios
que in corde tibi dedit immo quod apte super-
venientem novum te non repellit. sed
admodum vini quanto antiquior tanto
te reputat meliorem ut Salomon
in Ecclesiastico sic dimittas antiquum amicum
novus enim non erit illi similis. Item enim
amicum fidelem reputas quem prosperi-
tas tua in prosperitate enim non reddit contra
nemini nec adversitas tua in contraria
a te sibi ingratum sed implet illud
Ecclesiastici fidem posside cum amico tuo in
prosperitate temporis et in bonis temporis le-
teris sed raro talis invenitur quia omnis
homo mendax et mutabilis mutatur
enim novitate eo quod novitate gaudent
moderni. Et novis superveniencibus pro-
iciunt vetera. Et ideo forte dicitur da-
vidis locum Luce xiiii. Sed ille oravit
mortali cui enim quem locum dare iu-
bet amicum non nominat sed absolu-
te dicit da huic locum. Cum vero a-
micum dicit quem ascendere faciat. amice
inquit ascende superius quia deus
non est sicut homo ut mutetur in aliquo
sed ut amicus stabilis et fidelis elo-
git sui mutatos quos diligit sine fine
nullum contendens propter omnes proprios
volens ascendere nullum altera secun-
dare. Item amici mutantur prosperitate quia
honores mutant mores propter hoc nam
succedentibus prosperis priorum pharaonis

oblitus est in prosperis suis. Item mu-
tantur amici in adversitate nam quos
felices diligunt in prosperis non agno-
scit unde Job. ii. Cum audierit
de in prosperitate Job elevantes procul
oculos suos non cognoverunt eum. verum
tamen apud patrem luminum non est
transmutatio. quem nec tua sublimitas
tibi contrarium nec tua humilitas sibi
efficit alienum in prosperitate et per se cum con-
temptibus dominus et humilia respicit ubi
enim amor ibi oculus unde dictum est com-
i rebus quem prosperitas tua non mutat
in amicicia Nam quos fecit amicos
mortales et passibiles elegit glorifi-
catus iam et immortalis factus. Sed
Michi loquitur Johannis Sed
Vade ad fratres meos et dic eis. Sicut quod
filius hominis recurrerit. O anima humana
erubesce de infideli amicitia tua quam
si in passibilibus ecce et de vita corporis di-
utina non dico perpetua certa esses. Fortassis
te ipsum quem nunc te amare estimas
tempore cognoscere velles. O anima attende quanta
fidelitas in morte Lazari quem fle-
tibus deplorabat. Cum aliquod si populus ad
talem statum devenisset paucos ami-
cos haberet captivus enim et nondum
mortuus fuerat cum ille cum suis amicis
videlicet petrus sic eum non tamen non amasse
sed nec nosse iurabat. Eya nunc homo
stultissime si fidelem queris amicum
cur non amas hunc benedictum dominum
neminem illum temporis quem mutatis in honore
non mutatur ab amore quem te muta-
to per miseriam non mutat amicitiam
suprema igitur recollige quis potius
debeat eligi in amicum creator an cre-
atura dominus an servus princeps an va-
sallus. omnipotens an infirmus. Immensus
an modicus. omnisciens an stolidus
dives an egenus. Summe bonus an
miser. Cum summe bonus amicus in
efficitur domini uno quasi postulatus
eo quod per amicicia sua in similitudine
omnes dominus sed ut electus inquit vel
omnes vel admodum plures voces deperdi-
derunt et virum concordare debent. nam
si sensualitas sola dispendat et alios
post deum in alios eligat non obstat.
quia vis eligendi non habet quod perdidit
male sepius eligendo verum si tota
sensualitas consentiat tunc anime voces
habentur ut ibi cor meum et caro mea exul-
taverunt in deum vivum. Et tunc in dubitanter
confirmabitur quam dominum habet virtus in fedus

exapiat contra electionem superioris quam-
uis non sit notabilis excepcio. hic
differtur confirmacio donec per litem
diutinam superstitas succubat et victa
cedat vel expensis per arbitrium for-
sitan electioni consenciat Et cum
non in lite preualuit superstitas in ceteris
in expensis condempnata fuit vt ea pro
satisfaccione portet eo quod eum lite
indebita fatigauit Hec est validis-
sima contra electionem racio obstat
excepcio quod nimis vltra tempus debi-
tum sit electio dilata. Cum enim
in peccantibus non negligit tempus
et differat personam ydoneam eligere in
anima superstitas preueniens non eligat
eligit scilicet creaturam peccatricem Et eam
ad consensum allectiue inducit. sed
postea peccatore penitente contra eligen-
tem et electum excipitur et hic
mouetur et si in contrario cassatur electo
electio non sensualitate ad consentiendum
mouet que superstitas in satisfaccione
refundit expensas in incipientibus
non elegit Sed sensualitas recla-
mat iuxta illud ad galatas quinto caro
concupiscit aduersus spiritum in perfectis vero
caro consentit in incipientibus hic de-
ceditur et sensualiter plenarie impri-
tur et electus noster vel ihesus vel maie-
stas in animum receptum confirmatur et
tunc habundantissime caritas dei dif-
funditur in cordibus nostris per spiri-
tum sanctum qui datus est nobis. Tunc
sunt verba vestra venerabilis porta
Ingenibus grande verbis talibus introduc-
tis tria notantur primo tangitur ipsius
nobilissime virtutis natura diffusiua Et
notatur cum dicitur Caritas dei diffusa est
Secundo innuitur ipsius subiectum in quo diffun-
ditur de pignato specialiter et notatur cum dicitur
in cordibus nostris Tercio exprimitur ipsius
caritatis causa emanatiua et notatur
cum subiungitur per spiritum sanctum qui datus
est nobis Dixi primo quod in verbis pre-
missis tangitur ipsius nobilissime virtutis
natura diffusiua Cum dicitur caritas
dei diffusa est Pro quo intelligendo
in caritate quatuor sunt consideranda
primum est essencia vel habitus Secundum ra-
dicacio vel inherencia in subiecto Tercium
motus vel actus quartum in motu
Ultra tria augeri possunt et minui vnde
per veniale peccatum diminuitur et quo-
busdam eciam causis augentur intendunt

primum autem corrumpi potest et augeri non
autem minui Et hoc sic deducit venerabilis
doctor beatus thomas de aquino in tractatu
de dei et proximi dileccione minui
quam caritate habitus potest peccato veniali
quod veniale si habitu caritatis minu-
eret iam aliquid minus minus esset
Contra apostolum qui dicit quod nichil
minus minimo augeri autem potest Cuius
augmenti non causam et effectum etiam cum
notat supradictus doctor ex regulariter
omnibus rebus ex quibuscumque generatur ex eis
si est mutabilis mutatur si augmentabilis
augmentatur. Habetur autem caritas et generatur
quia deus dat et homo recipit et sic
duplex causa caritatis vna prima et prin-
cipalis scilicet influencia dantis scilicet in
gracia et sine qua non scilicet disposicio re-
cipientis que disposicio est conuersio
ad eandem potencias sedem quas
est dei ymago Circa quod aduertendum
Deus est dulcis quantitate non minuitur
et ideo dare potest Est eciam bonum bonum
autem est sui ipsius diffusiuum et ideo
liberalis et ideo dare vult. et quod vult
dat Sed quia causa actiua non est patiente
disposito Sicut sol lucet semper sed non
semper illuminat. ignis calet semper sed non
semper calefacit nisi disposita Sic deus
effluit semper sed non influit nisi recipi-
enti et disposito influere vero est dare
Sed omnis est dare cuius est ad augen-
dum vel magis dare Ideo dicitur adaugere
nobis fidem vero quia receptum est
in recipiente per modum recipientis
non recepti Et ideo quod deus sine
mensura effluit tu tamen mensura ca-
pacitas accipe ergo magis et sic augmen-
tatur quod accipias Cum augmentum
est causa additamentum et licet gracia
datur sine meritis non tamen datur sine
disposicione que quodque large meritum
appellatur Sicut igitur forma naturalis
introducenda antecedit potencia media
et materia disposita et necessario introdu-
cendi formam Et hoc primum et vlti-
mum intelligitur et quod punctale, medium
autem habet latitudinem qui contingit dis-
poni plus et plus ut sit corruptio dua-
bus quam huic appunctu ad primum sic
et hic est potencia anime scilicet liberum arbi-
trium accipe ut medium et precedit dispos-
icionem que disposicio est quasi addi-
tum in opere vel actu. Et hoc potest ex vnalibus

In quibus p°

2°

3°

di p°
tangitur p° nobilissime virtutis natura diffusiua

et gratijs gratis datis quam aut facit
totum quod in eo est. tunc est necessitas
ad tendam gratiam non necessitas coac-
tionis deo debitum imponens sed ne-
cessitas immutabilitatis qua necesse
est deum esse deum et ideo bonum et
ideo efficientem et ideo accipientem
dantem. Et hoc quantum ad primum

di 2° notatur quomodo in quo diffunditur subiectum et signaculo

Dixi secundo et breuius quod in verbis
premissis innuitur ipsius subiecti in quo
diffunditur designacio specialiter cum dicat in
cordibus nostris. Circa quod sciendum quod
nomine cordis anima intelligi potest eo quod
mediante corde dat esse et viuere corpori
humano. Sed quia esse est duplex naturale
et moris sic vita est duplex scilicet natu-
ralis et moralis primum esse et primam
vitam quam corpus ab anima tamquam a sua
forma completiua et formali habet esse
et secundum vitam habet anima a deo tamquam a
prima forma et prima perfectione completiua.
Est ergo deus quodammodo anima anime ut licet
loqui impropie. Ideo dicit beatus Thomas
de Aquino. Considera ergo tu anima mea quod es
anima id est in quantum hec corpus animat
et cogitas ex hoc animam tuam id est deum
animare. Vide tres status tui corporis
scilicet animandi animati et exanimis scilicet status
in fieri in esse et post esse. In animando tria
sunt potencia susceptiua appetitus ad
formam virtus dispositiua organizans
embrionem et disponens tandem ad
suscipiendam animam. Completa vero
disposicione animatur corpus et recipit
esse posse sic et est status 2us. Nunc anima
adueniens corpori ut forma materie
et perfeccio perfectibili dat ei tria videlicet
viuere sentire et moueri. Tercius sic quando
qua causa corrumpuntur organa necessaria
et soluatur armonia in medio vnio-
nis soluitur vnio et separatur anima
exanimatur corpus et est status tercius
in quo corpus condicionis deterioris
efficitur quam esset nondum animatum.
Similes incomparabiliter in via nostra tria
predicta scilicet motum sensum et vita. Et
postea subdit beatus Thomas ubi supra
Vide qualis es ad corpus talis a deo
quodammodo deus tuus. Tu corpus habes in
primo statu tria primo potenciam suscep-
tiuam quia eius capax es et ab ipso
solo perfectibile es. Secundo habes naturale
eius appetitum quam omne in completum
appetit sui complementum. Et omne in
perfectum perfectibile suam perfeccionem. Tercio
habes a deo virtutem dispositiuam
scilicet potencias naturales. Sicut enim perceptio-
rem dispositiuam corporis quod tu sic disponit
ut suscipiat te suam vitam sic po-
tencias naturales anima ad vitam
tuam que est deus te disponente
quod si facis et te sufficienter disposue-
ris moralibus perfeccionibus et actibus in statu
secundo habes a deo tuo tria que das corpo-
ri tuo scilicet vitam sensum et motum. Et quamquam
velit te corpus abicere tunc liceat tibi
eciam tua vitam scilicet deum abicere.
Sed quia hoc est impossibile ut dicit
apostolus. Est enim non abiciens eam scilicet
animam suam. Fac ergo anime tue quod corpus
sue facit appetere continuam coniunccionem
timere sermonibus separacionem. Et tercius si so-
lutum fuerit quod absit mediante vni-
onis spiritualis armonie videlicet caritas et
gracia non abiciat te. Sed abiciatur a te
anima tua. Et sequitur status tuus
miserabilis longe deterior quam primus
In quo vita et motu et sensu decoris priua-
beris et dedecore indiciem corporis cetera
te vilior fias. Soluitur autem hoc medium
vnicum corpus et contemperans videlicet
caritas et gracia cum predominatur
morbida et distemperans concupiscentia.
Nunc cum recommissione ad spiritualia na-
ta sit in anima ex eisdem nutritur et
augmentatur donec tandem caritati per-
ducitur et sic participant anima corporalem.
Et pro illud miraculum est si redeat
anima ad corpus quod ipsam deseru-
erat sed hoc mirabilius quod deus
redeunt si esset curia sed inter propter fre-
quenciam desinit esse mirabile. Que
frequencia probat. Quod paratior est
deus vniri anime quam penitus non indi-
get quam anima corpori quo multum eget.
Ideo Richardus in persona anime ait valde
mihi amandus es domine per quem sum
vnita et sapio. Quasi dicat anima valde
ab amore et diligor a corpore quod ex te
viuere et sapere habet per me. Ideo
mihi valde amandus es domine cum
beatam habet potiorem a te et tamen dicto.

di 3° tangitur ipsius caritatis causa emanatiua

Dixi tercio et breuissime quod in
verbis premissis tangitur ipsius caritatis causa
emanatiua cum dicitur per spiritum sanctum qui datus est nobis

Expressione spiritus sancti

Circa quod diligenter contemplandum quod omnia
bona originavit ab ineffabili expres-
sione spiritus sancti propter quod bonitas sibi
appropriatur. qualiter autem ista expressio inef-
fabiliter ab eterno fuit Et qualiter filius
a patre solo. et spiritus sanctus a patre et
filio eternaliter emanavit nullus in-
tellectu regulato per fidem capere potest quod in
tantum nec celestibus capere potest. diligenter
consideremus quod pater in divinis per fecun-
ditatem virtutis generative se totum dif-
fundit in filium generando sibi omnem
potentiam et omnem sapientiam et omnem perfec-
cionem essentialem quam ipse pater naturaliter
possidet et ibi in fine ... intellectuali
quod origine personali in ... conti-
git verbum eternum quod similitudo expres-
sa dei patris et hoc modo generat
sibi filium per omnia coequalem Et ul-
terius idem pater et filius per fecunditatem
spirativam se diffundunt in spiritum sanctum
et per actum unum communem et simul
amoris mutui producunt personam spiritus
propter quod etiam ipse spiritus sanctus amor nu-
ncupatur et nexus patris et filii quo
se in vicem diligunt personaliter et
omnem creaturam ingenti bonitate
perfundunt ut dicit hylarius in libro
suo de trinitate [illegible] nobilitatis
et fecunditatis eternalium perfectionum pater
habet subesse innascibili et filius sibi co-
intellectuali hoc totum diffundit in spiritum
sanctum sub esse diligibili et amoris ubi-
usque Cum itaque spiritus sanctus sit amor
quo pater amat filium et filius patrem
amor autem procedit ab amante necessario
oportet dicere spiritum sanctum non solum a
patre sed etiam a filio procedere Secundo dico a-
Cum pater omnem fecunditatem divine
emanationis habeat a se et a se alio o-
portet quod aliquam fecunditatem accipiat
ex productione filii quod non est verum Er-
go non potest producere spiritum sanctum solus sine filio
sicut solus generat filium sine spiritu sancto
sed quod dictum quod licet pater habeat plenam
fecunditatem a se ipso non tamen potest produ-
cere spiritum sanctum sine filio non quod virtus
spirativa plenius et perfectius sit in patre
et in filio simul quam in patre solo sed po-
tius provenit ex eo quod pater solus non
habet virtutem spirativam sub eo respectu
et sub eo modo quod per ipsam solus posset
actum spirationis elicere sine filio quod

patet quia hec quod virtus spirativa est fecun-
ditas divine voluntatis non quocumque modo
sed solum ut est mutua patris et filii Et
licet in deo pater sit adeo plena et perfecta
fecunditas divine voluntatis sed in patre
et filio tamen non est in solo patre ut mutua
sed pro solum est in patre et filio simul quam-
decione mutua est Quod voluntas sit
in filio ut sibi communicata a patre propter quod hec
solus pater non potest producere spiritum sanctum sine
filio Explicat itaque ineffabili emana-
cione divinarum personarum eliciuntur tres nobis
theologice veritates Ex quarum diligenti
contemplatione mens devota consequitur tres fructus
morales in se ipse ac utilitatis indu-
centes Prima veritas est quod ex huiusmodi
emanatione relucet nobis medium sine
medio quod sic patet Nam certum est
quod spiritus sanctus emanat a filio me-
diate a patre autem emanat immediate unde filius
dicitur media persona in trinitate quod constat
esse verissimum si accipitur mediate et
in medio respectu personarum Si vero me-
diate vel immediate accipitur respectu
virtutis spirative tunc certum est quod
spiritus sanctus procedit immediate a patre
quia pater fecunditatem virtutis spirative
habet immediate a se ipso et filius habet
eam a patre et ideo oportet quod respectu vir-
tutis spirative spiritus sanctus procedat a patre
immediate et a filio mediate propter quod
bene dictum est quod in ista emanatione
relucet nobis medium sine medio
Ex huius veritatis contemplatione mens devo-
ta consequitur hunc fructum moralem
quod nulla creatura potest mediare inter
deum et animam sanctam quod profunda meditatione
huius emanationis mens devota tan-
to ardore caritatis inflammatur quod nil
aliud cogitare vel dicere novit nisi
tantum de dilecto dicens cum sponsa Can-
ticorum secundo Ego dilecto et dilectus
meus michi tali amore estuabat
cor beati Augustini cum diceret Nichil
mihi dulce reputo nisi de te loqui de te
meditari et tibi totis meis precordiis
inherere Hunc fructum expertus beatus
paulus cum diceret ad Romanos viii
Certus sum quia neque mors neque
vita neque angeli neque creatura poterit
nos separare a caritate que est in Christo
Ihesu domino nostro Secunda veritas est quod-
libet personarum se cognoscat propter et dis-
tincte sub eius personali propria et

distincta. propter quam pater se cognoscit pa-
trem et paternaliter, id est sub eius proprietate.
Filius se cognoscat filium et filialiter
id est sub eius proprietate filiali. Spiritus sanctus
se cognoscat amorem procedentem et pro-
cessibiliter, id est sub eius proprietate processibili.
Et quia agere presupponit esse, sicut est
modus agendi presupponit modum essendi,
ideo sub ista subsistencia personali patri
et filio competit operatio distincta, id est plus
spirare, quia producunt spiritum et amorem per-
sonaliter subsistentem et eos invicem quasi
amoris inspirabiliter connectentem. propter quod
etiam pater et filius amore quodam
essenciali, videlicet spiritu sancto, amant omnia
que sunt, et creature manent unite et
indivise. et ad eorum proprietates operatas iuxta
illud Isaie 26. omnia opera nostra operatus
es in nobis domine. Ex hiis igitur est vita-
tis contemplacione mens devota carpit
hunc fructum moralem quod tanta luci-
dine claritatis mens devota perfunditur
quod sibi panduntur archana quasi omni-
mente racionali in hac naturali inscruta-
bilia, in quo quidem lumine tam de se ipsa
quam de omnibus aliis rebus divinum bene-
placitum quantum ei convenit recognoscat.
Ita ut veraciter possit dicere illud quod scribitur
Sapiencie 7. Dum dispensata in corde que sunt
sciam vocavi. Et istud est colloquium de
quo Osee 2. ducam in solitudinem et lo-
quar ad cor eius. Et istud colloquium
est ita suave menti devote quod omnis
amaritudo putatur vero sibi verti
in dulcedinem. Ita secundum dicit Bernardus
de labore tristicie tribulacionis leticiam
de contumeliis gloriam reputat sibi venire. Hunc
fructum carpserat sponsa dicens Cantica
quinto. Anima mea liquefacta est ut dilectus meus
locutus est. Tales erant sancti apostoli de quibus
Actuum 5. Ibant gaudentes a con-
spectu concilii quoniam digni habiti sunt pro
nomine Iesu contumeliam pati. Tercia veri-
tas est quod in hiis que per amorem ema-
nacione stat lumine in lumine spiritus in spiri-
tu non ymago in ymagine et hoc
in emanacione spiritus sancti per emanacionem.
Verbi enim stat lumen in lumine et spiritus
in spiritu et ymago in ymagine. Quod
sic est inde quia verbum eternum est quedam
ymago intellectualis que concipitur
in intellectu patris ex perfecta cognicione
sui ipsius. Et ideo proprie suo producendi
sibi competit racio ymaginis propter quod dicit
apostolus quod est ymago dei invisibilis

et figura substancie eius ad Colocenses primo
quia ipsum patrem et omnes creaturas
perfectissime representat propter quod est splen-
dor paterne glorie et figura paterne substancie
est ad Hebreos 1. Sed spiritus sanctus non
potest dici ymago patris et filii, quia non
procedit per modum formalis impressionis
amoris personalis. Et ideo spiritus sanctus
non dicitur ymago sed potius nexus
vel amplexus patrem et filium inse-
parabiliter connectens. Ex hac igitur vitalis me-
ditacione mens devota carpit hunc
fructum moralem quod tam fervente de-
siderio in deum rapitur et tanto vinculo
amoris sibi unitur quod nichil aliud desider-
at nisi quod in omnibus suis dictis et
factis et cogitatis divino beneplacito con-
formetur. Et merito quia talis efficitur
unus spiritus cum deo dicente apostolo qui
adheret deo unus spiritus est cum eo et
hoc ideo quia unius voluntatis cum
deo efficitur et per talem unionem anima
ymago dei creata in ymaginem dei
increata transformatur iuxta illud apostoli
2 Corinthiorum 3. Nos revelata facie gloriam
dei speculantes in eandem ymaginem
transformamur a claritate in claritatem
quemadmodum nos producant pater et filius
et spiritus sanctus Amen.

39

Lavamini et mundi estote. Scri-
bitur Isaie primo capitulo, et legitur
in ebdomade cinerum officio. — et habetur vera transscriptio in canone de pedimento — [illegible]
Egregii doctores, magistri eximii, et
ceteri spectabiles domini et honorandi.
Cogitanti mihi et intellectu hec pusillo
revolventi illud occurrit quod licet di-
vine maiestatis consilium spiritualita-
tis quasi teneret parvulis, quod senioribus
tenet occultum, prout habetur Matthei
11 et Luce 10. Iuxta tamen carnis discrimina
parvulos etatis processu et experiencia
tamen pleniorem virtutis mensuram
et paulatim attingat, quia nemo
repente fit summus, sed a minimis quisque
inchoat ut ad maiora perveniat, de-
penitencia dist. 2. hec que. Et ideo dicit apostolus 1. ad
Corinthios 13 capitulo. Cum essem parvulus
loquebar ut parvulus, cogitabam ut
parvulus, cum autem factus sum vir evacuavi
ea que erant parvuli. Et exprobat ad
Hebreos 5. in fine dicens Omnis qui
lactis particeps est expers est sermonis
iusticie. Et beatus Ieronimus ad Nepocianum
de vita clericorum dicit quod omnis etate sit
doctior, usu instructior, et tempore perfectior.

(pulera similitudo ad hoc tamen)

sapientior / et huic conple hec xxvi
q. iii. Secundum / Quapropter tremulis
innumeris contundit cor meum. cum
me adhuc inter pusillos. carpentes
viam sapientie et intellectus. computari
ad ambigam et amaritudinem / Eatenus
insufficientem me cognosco. ut cunctis
viis venerabilitatibus aliquid digne
ad omnipotentis dei laudem et honorem
proponere ad edificationem proximi elo-
qui possem / unde ad me competentissime
illud retorquere valeo. Quamvis enim sum
ut vadam et dicam istud verbum Ysa-
ie vi°. et vir pollutus labiis ego sum
Ysaye vi. Et nescio loqui domine deus
quia puer ego sum. Jeremie i° et huius
verba viii q. i. In scripturis / Quia vero
iuxta Jeronimum in prologo libri Re-
gum unusquisque debet offerre talentum in
domo domini. Considero etiam quia deus
Ezechiele tribuit / ibidem iii° / et Jeremie
contulit eloquentiam Jeremie i. Et quod
adhuc manus domini extenta est Ysa. v.
et celum video apertum Actuum vii.
Quapropter ad illum spem ponens ergo
porrigere apta est lingwa mutorum hic
et xi. Quoniam et lingwas balbutientium
facit disertas / et per ora infantium loqui
veritatem iii q. iii. Si obiciatur / quinque
immensos brutos et asine ruditus
personatos humani colloquii dissolvit
modos / Quid igitur mirum si intellectum
stulto homini prebeat qui veritatem suam
cum voluit per ora iumentorum narrat
primum ppn. et ii q. vii. Sicut etiam cum
Balaam / Huius ergo considerationis ro-
bore armatus. ariditatem meam ad fon-
tem tante profunditatis comparavi / ut
eo fluat ut eos eloquium meum et ex
crescat in pluvia doctrina mea Deu-
teronomii xxxii. Et quamvis eorum quibus
verbum dei adpinus locuturus sum
longe me vita intellectu et sciencia
transcendant / In mirioris tamen meo sumas
beati Gregorii in prologo primi libri Moralium
non credo / si fluenta ex vobis hominum
plumbi fistula ministraret. Quod ut
fiat more solito virginem gloriosam que
conservabat omnia hec conferens in corde
suo. hec in salutationibus primitus dicen-
tes mente pia illud angelicum Ave
maria gratia plena. Lavamini et mun-
di estote. Scribitur originaliter Ysaye
primo c°. et legitur in ebdomade sancte
officio et habentur verba transumptive
in Canone de pe di i in Ysaye Ego

Lavamini et mundi estote. locus et ra-
tio ubi supra. Venerabiles magistri rectores domini
honorandi In labentis stadio seculi no-
bis currentibus et in hac valle misera-
rum positis / aperiatur nunc intimis ad b-
onum vite permanentis procedendi cum
penitentibus prosperis Ei meritis nostris oculos
tanta per vigilia in obiectum primum et be-
atum attollere et defigere mereamur
et reflorens intellectibus radiis / huius
mundi oblectamenta proponimus nostris
tenera sic offert conspectibus. et quamvis
eis iocunditas creata / vel in creaturis
inventa / omnis suavitas eis decor pul-
chritudo et opulentia. honor et divitiarum
affluentia afferat quidem cor hominis possit
saciare vero nunquam potuit ipsum / verum
etenim gaudium est et solum est. quod de
creatore non de creatura concipit. cui com-
parata omnis aliunde quesita iocunditas
meror est / et omnis suavitas dolor est
omne dulce amarum est / omne decorum
fedum est et omne aliud quod delectare
possit molestum. et ideo hec vita plus
plena erumpnis ac miseriis comprobatur
xiii q. ii Quam divina / Et hinc est quod
videre et gaudere cum hoc neque sperulo
delectari in lucrose volutabro aut de
dulcibus et delectabilibus querere in mundanis
placito vel quovis alio oblectamento
non est hominis sensati sed furentis
aut vesani Quia natura potest tamen verum gaudium
sibi et regnum. ubi sit deus / tunc nobis
conpellitur Apostolo Actuum vi. primum querite
regnum dei Magna quippe iniuria hoc
esse censetur. cum illo non esse sine
quo nec unum hic potest / nec esse. Unde
Augustinus: vetera hec falsa bona et summum
omnium bonorum ponens dicam sic inquit
Errat procul dubio. si quis estimat / ce-
lestem dulcedinem / hinc amari / illud
divinum et blessimum / hinc venenoso fenore
comparari / et qui carismata illa sensuum
huius seculi illecebris in sua arbitratur
Non enim est [illegible] lutas ad tanc-
tas nec sua ad sanctum. de penitentia di ii s.
Beatus Ideo enim non tristabitur anima beata
veluti hic / dum anima fuerit resoluta
quia non erat sortis iniusta veritatis
promissa Johannis vi. sed videbit deum
Augustinus super [illegible] ps lxxxiii ibi veniens
beata anima et bonum sibi ait ultra quod anima
potest aut cogitari si ad cor non venit
Quia homo ad ymaginem dei factus
Genesis primo est et supra in q. v. hec ymago

Per peccatum et creatorem a deo summo et ineffabili bono dilapsus est et recessit non quidem urgente ipsum aliquo necessitatis stimulo, sed puro ductus et libero arbitramento. Ipsi etenim parentes primi iuxta quod dicit beatus Gregorius iiii li. mor. ad persuasionem hostis maligni volando quasi supra se voluntarie ire conati sunt quibus datum est ut gustassent et essent sicut dii, cuius plenitudine divinitatis appetebant in mortalitatis cruciatu perdiderunt qui infra moriturum non fuissent si supra tam similiter stare voluissent. Hec ergo ymo et ipsam mortem homini sua culpa attulit non nature conditio, incepit non creatoris; et non peccare homo potuit necessarie preditus libertate arbitrii, quem nulla dispositione, nullo factoris impulsu, nullo conditionis stimulo, nullo ad hoc nature defectu urgebatur ad culpam, que indubitata patens pene, hominem sponte lapsum impegit in mortem. Verum quia iniuste sicut lapsavit arbitrii sic in eo oppressus et obrutus iacet ut iusto dei iudicio, quia tunc voluit a peccato abstinere cum potuit, modo negat abstinere ut ita dicam cum velit. Iacet ei solo ad hunc ei liberum viget arbitrium
sibi ut [illegible] ad opus iniquitatis sufficiat et si ad bonum non nisi gratia preventus et adiutus assurgat cum omne datum optimum et omne donum perfectum desursum descendat Iaco. primo. Sic ergo iustitiam perse deserens traductus est in regnum peccati et mortis ut iugo servitutis pressus necessitati delinquendi et moriendi subiaceat, quamvis hec non factoris species, sed prevaricatoris demeritum introduxerit. Unde beatus Crisostomus in libello cuius titulus est Nemo potest ledi ab alio nisi ipsius leditur a seipso in sua virtute sic ita dicit: Ecce Adam non est lesus a dyabolo, non est supplantatus ab ipso, non dyabolus sed sua ignavia lesit dominum eius observancia mandati non vigilavit. Evenit ergo ut homo peccando a deo creatore suo recedens factus est similis peccati Iohannis viii inferius naturalibus privatus et in ope gratuito pollutus deceperit [illegible] et modo ad eum sine cooperatore gratie et operis nequit remeare, quam non sol iustitie xpus dominus nebulas peccatorum fugaverit et lutum cordis per lamentum interius desiccaverit, partem cum eo procul dubio non habebit. Unde Iohannis xiii

dixit Petro: Nisi lavero te non habebis partem mecum. Ephesios ergo habet ipso post bimembre clausa. Si homo suo creatori a quo peccando recessit reconciliari oportet, a peccati feditate cor suum et ab actuum pravitate sui corporis membra lavare debet. Quoad primam partem attendat illud quod scribitur Iheremie iiii: Lava ab immundicia cor tuum. Ad secundum vocat illud Ysa. p° v°: mundamini et mutate vestimenta vestra. Glo. i. opera vestra. [illegible] illud quod scribitur Ysaye primo: Auferte malum cogitationum vestrarum. Cessate, quiescite agere perverse; et hoc ad secundum. Eandem propositionem repetendo ad thema tibi proposita introductorium dixi primo: Si homo creatori suo a quo peccando recessit reconciliari oportet, a peccati feditate cum a sua cogitatione cor suum lavare debet. Sed adhoc ad cum omnia necesse est ut debite aspersionis sanguinis ihesu xpi continuus affectet ablui et tenacem non dubitet, quod a malitia mundabitur cor suum, Iohannis firmante hoc testimonio qui ait: dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo Apocalipsis primo. Propter hoc siquidem xpus dominus est passus, propter hoc manibus et pedibus crucis affixus, propter hoc lancea militis in latere est vulneratus ut commode profluentibus undis sanguinis peccatores viam reperirent quo mundari a malicia, quo sanari per se possent et quo deformitate remota ad pulchritudinem redire ac feditate sublata suavitate sponsus conspici et tandem ad veram beatitudinem pervenire possent. Enima vero ut dicit philosophus ea que sunt in voce sunt earum que sunt in anima passionum note, et ita ipsum opus precedit conceptus. Evenit ergo ut qui nescit cogitationes suas distinguere difficulter fructuose cor suum poterit mundare. Ideo sciendum quod tria esse principia nostrarum cogitationum. Nam alique sunt a deo, ut cum sua occulta inspiratione voluntatem nostram vel ad compunctionem vel ad ordinem melioris status commutat. Alique vero sunt a dyabolo ut cum nobis sub specie boni noxias cogitationes suggerit, falso se transfigurans in angelum lucis ut dicit apostolus ii ad Cor. xi et habetur in canone xxx iii q. v. Nec mirum. Alique vero sunt ut quando eorum que gessimus que vidimus que scripsimus vel [illegible] naturaliter recordamur. Et hanc triplicem cogitationum

1°
R
2°

di p°
Si homo creatori suo a quo peccando recessit reconciliari oportet a peccati feditate cum a sua cogitatione cor suum lavare debet

captivitatem deducimus in corde nostro ingre-
obstinate et originem unde veniunt saga-
citer discutite ut sic quibus prebere debeamus
consensum et quibus dissentire cogno-
scere valeamus. Frequenter enim dyabolus
sub specie virtutum ducit nos ad vi-
cia, ut per indiscretas vigilias et ie-
iunia nonnumquam insoliditatem ac amen-
ciam provocabit, vel desperacionis tandem
laqueo involvit. quandoque humilitatem sua-
det ut negligencia offendat. nonnumquam
ad obiurgandum aliorum defectus excitat
ut superbiam inducat. filiorum tribula-
ciones concitat vel consiliis(?) ut pu-
sillanimitate frangat, incidentium(?) simpli-
cibus alludit, ut eos ipsos se quasi in
gracia constitutos, cum tamen sint peccatorum
vinculis compediti, vel se compeditos
pravitate(?) et insensibilitate perpetuo(?)
credant. dum sepe mala bonorum specie
velat, ut dampnacionis sue alios
participes reddat. discernamus igitur que
cogitaciones nobis offerant(?) et ille
sint respuende, que perficiant et in-
fovende. Discernamus que intendunt
quoque opera pietatis quas tamen falsa
[illegible] nec vana ymagine con-
cepta caracterizata reprobemus, discerna-
mus inter sponsos katholicos et hereticos
veritatem simpliciter sancte per virtutes.
ut sic competenter que nimium cor et animam
offendunt evitare valeamus, non que
recta vel iusta videantur. cuius vestigio pa-
trum concludamus sed si ex deo sunt
spiritus comprobemus. Facilis namque cuius
qui omni spiritui credit. Inmoribus ergo
tam cogitacionibus quam actibus discre-
cionem habeamus, ut digne corda
nostra lavare a sordibus viciorum valeamus.
Sicud enim cecus qui caret oculorum lumine
facile in foveam cadit, ita qui discre-
cione non utitur cito labitur et errat.
Est quidem discrecio oculus anime, que omnes
cogitaciones malas et actus discernit
et perlustrat. Hinc est quod redemptor in-
quit Luce xj capitulo: Lucerna corporis tui
est oculus tuus, qui si simplex fuerit
totum corpus tuum lucidum erit. Si autem
nequam totum corpus tuum tecte domus
tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod
est in te sint tenebre. Nec videlicet caren-
te iudicio racionis cogitaciones cordis
simul et opera que adhibentur sed ce-
cata tenebris ignorancie voluntate
descendunt nos faciant tenebrosos
et dampnacione dignos, cuius exemplum

habemus evidens in lege Saul primi Regum
xv capitulo, qui primus rex super Israel fieri meru-
erat. hic tamen postea quod discrecionis
oculo caruit et errore deceptus credidit
plus deo placere sacrificia que contra pre-
ceptum Samuelis reservaverat quam si voci
Samuelis obedivisset, et ergo inde cri-
men offensionis incurrit, unde sibi
preparandam divinam provocavit maiestatem.
Et ergo beatus Gregorius libro iii moralium dicit:
Necesse est ut non solum iudicium quid
agimus sed et cum quanta discrecione pe-
ragimus. Nam ante terribilis iudicis in-
comprehensibile examine non solum mala
que committimus, sed et ipsa et si que in
bonis sunt bene gesta timeamus, quia
sepius in eius iudicio culpe esse depre-
henduntur quod virtus esse putatur. Et unde
expectatur pia merces operis inde suppli-
cium iuste sequitur ulcionis. Hec ille.
Ex quo patet quod discrecio est mater et
origo virtutum [illegible] sine qua
nullus edificium virtutum inchoat con-
tinuat aut complet. [illegible] utique nulla
se habere autumat cum tamen longe absca-
posita sunt racionis opera. sunt ut hii
qui affectu carnali ducti passim viris
usque hominibus sponte se affabiles et ama-
biles gaudent exhibere putantes se
proximo in visceribus caritatis dei coniungi,
et non advertunt quod hoc modo vicia car-
nis sua fingunt principia et in cordibus
ipsorum venenose castramictant. Sunt enim
nonnulli qui ad hoc student operam im-
pendunt ut se omnibus affabiles et gra-
tos exhibeant et sua affabilitate omnibus
placere desiderant in quibus sub affabilitatis
specie libido et huiusmodi affectionis volup-
tas periculose se occultat per quam amor
divinus frequenter infirmatur et non sine gravi
ac periculo effugatur. Sunt alii qui
singulari affectione ad aliquas personas
inclinantur ut earundem perfectum sue
salutis magis acquirant et earum
doctrinis et directionibus in deum dirigantur.
Sed hii sepius falluntur. Nam hic sepius
sub ficta specie caritatis et salutis
et proximi stimulus carnalis concupi-
scencie se occultat. Alii ad certas personas
racione sanctitatis castitatis aut virtutis qui-
bus relucent inclinantur, asserentes
quod ob hoc eorum familiaritate sunt
ut bonis eorum exemplis edificentur.
Sed tenera ista se decipiunt et decipiunt.
Beatus namque Gregorius in libro de cohabitacione
clericorum et mulierum dicit: Nec eo minus seme

de compassione(?) ex presumpta(?)

tinue de sunt quia religiose, quia quanto
religiosiores tanto magis alliciunt et
plerumque sub specie sanctitatis latet viscus
libidinis Item idem in libro de singularitate
clericorum ita inquit Crede michi et expertus
loquor quod feminarum familiaritate mul-
tos cedros libani cecidisse de quorum lapsu
non magis presumebam quam Jeronimi vel
Ambrosii Et attendite horum ceperunt
vel grandes impetus ut ait ipsi cometa
viam congruunt dicentes diligo illam
personam propter devotionem propter castitatem
tractabilitatem et huiusmodi Sed si
res dicit queso unde ergo tibi insurgit
venenosus aspectus, unde tactus mollis
unde est quod habes tedium de absencia
persone, unde ardor unde languor
et cetere passiones ... hec non sunt
amoris dei signa sed humani et carna-
lis non advertunt quod dicit Jeronimus
et habentur verba in Canone xxxii dist.
interdixit Sicut hospitalium ubi sic dicit
Hospitiolum tuum, aut raro aut numquam
mulierum terant pedes quia non potest toto
corde cum deo habitare qui feminarum ac-
cessibus copulatur Omnes puellas et virgines
mulieres dispares eque ignora nomen tamen
nesciant feminam quam bene videris con-
tinentem mente dilige non corporali
frequentia Et quare, dicat
idem et habentur verba xlix Eusebii de
morte beati Jeronimi Stabam in her-
emo constitutus et in illa vasta solitudine
que exusta solis ardoribus, monachis
horridum habitaculum prebet cogitabam
me romanis poteri deliciis quotti-
die mihi gemitus cottidie lacrime
et si quando me somnus imminens op-
pressisset, repugnantem nuda humo
vix ossa herentia collidebam et licet
socius scorpionum et ferarum animo
tamen sepe choris intereram puellarum
et in frigido corpore et in homine
mortuo iam sola libidinum incendia
pullulabant teste deo memini me diem
crebro iunxisse cum nocte nec prius
tonsis cessasse verberibus donec rediret
deo in me tranquillitas Hec
ille Si ergo in hoc sanctissimo viro
a conversatione mulierum longe po-
sito hec incendia carnis pullulabant
quid fiet in hiis qui inter earum affatibus
crebro perfruuntur credimus ergo inter eas
conversantem sicut quis corpus in igne ponitur

non utatur Quia ergo pro primo et salubre-
rimus postulis est remedium, fuge Claude
et tace Unde versificator Si veneris
vitare velis fuge tempora loca Nam loca
et tempus pabula prebent ei Et poeta
ait Proficiens gladiis et fustibus arcet
et fugiendo fuga quia sola fuga
fugat Claude aures claude oculos
claude omnes corporis sensus quia secundum
Augustinum malum genus sepit per aditus
sensuales et si nisi hiis vigilanter cu-
stodiant non potest inviolata castitas ob-
servari Iuliano ergo et aliis singulis per-
missis discretionem rationis attenden-
tes scrutantes sponsus qui sunt et unde
sunt potius cor nostrum a peccati feditate
mundare et hec de prima parte propositionis
premisse Dixi secundo quod si homo
suo creatori a quo peccando recesserat
reuniri exoptat a peccati feditate sui
corporis membra lavare debet Et ergo
propheta psalmo xxiii quis ascendet
in montem domini aut quis stabit in loco
sancto eius et Respondet in persona Innocens
manibus id est in opere et mundo corde
id est in affectu Et propterea dicat salvator
in evangelio Johannis viii Si filii Abra-
he estis opera Abrahe facite Sed hanc
operum mundiciam nos admonet apostolus
ad Romanos sexto dicens Sicut exhibu-
istis membra vestra servire immundicie et
iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhi-
bete membra vestra servire iusticie in sancti-
ficationem et addit ... plenitudinis
dicit namque sic ... cum deo
maiora conati affectu et diligencia
servendum est quam unquam peccato ...
que creature ut dicit Jeronimus ...
longe ... est ... qui ...
laudat maiestatem xviii q. in ...
... Vas electionis apostolus
... asserit quod si non plus sal-
tem sic studiose sic affectuose divinis
intendamus, sicut incumbebamus ...
... delectationibus mon-
danis et ... Et profecto hoc suf-
ficit ad mundiciam cordis et corporis
... unde ... vigeat solli-
citudine cupidus ... ad
timorem ... et periculis innumeris
perlustrat quo ... in itinere nulla
... qualiter ... solis
rigorem hyemis asperitatem aeris
... et ... itineris ...
... sufficit ut domum venies ...

di 2°
Si homo suo creatori a quo pec-
cando recesserat reuniri ex-
optat a peccati feditate sui
corporis membra lavare
debet

expletur et ad horam consultet inspi-
ciat laudis spectam quanta fiat operam
in amictu vestium in apparatu equorum
in comparacione nominatim in apparatu
cia pugillaritatum qualiter componit
se periculis subiciatur fatigatus et vix
interdum respirat sub pressuris
desperate volentis sedere in principibus
ut solum gloriae teneat ut maior ce-
teris appareat ut prelatos per prelatias
et nepotes ad alta promoveat.
Quomodo toto die tecum sese assistit
qualiter modos fingat ne etiam verbo
loquendo ipsum offendat, quotiens ingemi-
scit noctes in comodis adeo ut si
saperet inquietam vitam se gerere
variter comprobaret. Semper in
animo gerit aurum gestus inquie-
tum semper additus computat
ita ut in sompniis etiam videre
stare cum [illegible] aut principibus summa
diligencia assistere videatur. Cum
oratio et ad deum supplicatio
etiam aurum querit intendere a-
mbitionem quot noctes saepe ducit
in sompnis qualiter pamoris ma-
gnitudine velud amens ambulat
pallet tedet et cavetur, quomodo querit
opportunitates ut videat quod cat
quantis impendiis amicitia place-
at ut quos dormientibus aliis nec
vigilat noctes custodit. Ecce qui-
ta diligentia circa nephandorum
actuum operationem qualis sit ferret
in operibus iusticiae et pietatis
utique sufficeret ad opera meditanda
bonorum et operationem malorum.
Sed prochdolor crebrescentibus malis
hunc seculi iuxta sententiam beati Gregorii
in prohemio primi libri Moralium quis
est qui hanc compensationem dignam
faciat, quis est et laudabimus eum
fecit enim mirabilia ut dicat ille Ba-
bilonis iuxta terra in tabernaculis
eius similima cigno quia iam
totus mundus in maligno est positus
omnes declinaverunt simul inutiles
facti sunt iam non est qui faciat
bonum non est usque ad unum. Proch proch

omnis prochdolor animo usque ad
maximum dedita sunt vanitati curam
ac operam impendunt honores appe-
tunt et ad quevis suprema honoris ne-
gocia soli fortune aliis preces cooptat
pro nam quia dicit Augustinus et habetur
verba in canone viii q. i. c. Operari
desiderat bonum opus desiderat multi
enim quibus intendentes curam
ambiunt non agi per simulationem ut
habetur ibi. dist. Ante omnia. Contra
quos beatus Bernhardus in epistola
ad Senonensem episcopum ita scribit
ambitionibus honores blandiuntur
sed onera penpensantibus tedio sunt atque
formidini, multi vero tanta alacritate
et fiducia currerent ad honores si
esse sentirent et onera quasi per se
mererent nec cum tanto labore et
periculo quolibet affectarent infulas
dignitatum, nunc vero quia attendit
gloria et non pena puto esse de-
citum erubescat in ecclesia saepe viles
et in gloriosos cognoscent, qui quocumque
eminentiori loco non fuerint sub-
limati. Haec ille. Et breviter si qualia
inducat maioritas et prelacionis
superioritas quis cognovisset dictis
superiam minus appetens. At de proximis
carencia minus dolet si donat maio-
maioritate periculi. Unde Isidorus. Cum
to quisque in superiori constitutus est loco
tanto in maiori versatur periculo. Item.
Et maioritate peccati. Unde idem. Quan-
to splendidior honore quisque est tan-
to si delinquat peccator maior est.
Et contra hoc Augustinus in libro de pastori-
bus sic dicit. Omnis qui male agit in
conspectu eorum quibus prepositus est quan-
tum in eo est, eum a quo attenditur
occidit. Gregorius etiam dicit. Scitote prelati
quia si perversa perpetrant tot mor-
tibus digni sunt quot ad subditos per-
ditionis exempla transmittunt.
subditos perditionis exempla transmittunt
Et ideo vilissimus computandus est
nisi precellat sciencia et sanctitate qui pre-
stantior honore habetur. I q. I. Vilissimus.
Ecce in quanto periculo est in prelationis
gradu collocari et ad bonum laudare
cor ibi consistentis. Multa laborat a qua

contra prelatos

qualia inducat maioritas et superioritas prelacionis

Cum igitur considerem quantum locum aptum et securum
in quo cor meum et mundum conscientie
figere valeamus inveniamque et alibi quam
in solo deo possit salubriter commictari
et quidem non inveniens hominem secularibus
divitiis et honoribus. Nam ut ait
venerabilis hugo de archa noe li. primo
Dum cor meum sine spiritus in prosperitatis
via terrena fluere cepit quam in tot di-
visus est quot ea sunt que concupiscat
hinc nascitur motus sine stabilitate
labor sine requie circuitus sine perven-
tione ita ut semper inquietus sit
spiritus meus donec illi adherere cepit qui
semper est immobilis solus in sua et-
ernitate interminabilis vite tota simul
et perfecta possessio. Cum autem ut
ait Origenes super quondam sermonem Deus
semper est uniformis et equalis bonus
habens in se simpliciter omnem spem
desiderabilem profecto omnibus conatibus
affectus debet ad ea que propinqua sunt
totis conatibus appetere mentibusque
intentione ad prosperitatem veri luminis
attrahentis properare. Et autem quod mens
que vult deo intendere primo purgetur
postea illuminetur et inde perficiatur
quia non precessit purgatio non sequitur
illuminatio et nisi dependeat illuminatio
non veniat confirmatio. Et ideo assu-
mendo thema dicto Clarum et mundi
estote que sunt verba in principio
collationis precassumpta in quibus
quidem verbis taliter introductis omis-
sis tamen brevitatis uno membro
duo sufficienter declaranda in veniuntur
Primo namque denotatur conscientie iocunda
puritas ad quam hoc acceptabili tempore
verbo invitatur in vitam et hoc cum
dicitur Clarum Secundo in serenitate conscientie
perseverantia ad quam invitatur
et hoc cum adiungitur et mundi
estote Circa duo sunt respondendo
Dixi primo quod in verbis premissis tangitur
iocunda conscientie puritas ad quam hoc
tempore acceptabili invitatur et mihi quod
teste domino Math. v. Beati mundo corde
quoniam ipsi deum videbunt Unde de iocun-
ditate eius loquens propheta dicit Le-
tamini in domino et exultate iusti psalmo
xxxi. Et apostolus ad philippenses iiii°

Gaudete in domino semper iterum dico
gaudete. Montes eterni letitiam non
operatur divitiarum copia non fallax
mundi gloria non honor mundi non
potestas seculi non prolis fecunditas
non corporis sanitas sed conscientie puritas
munda vite hic gaudium nulla inter-
rumpit miseria hanc prosperitatem nulla
demollitur adversitas hinc dulcedinem
nulla se immiscet amaritudo. Felix er-
go conscientie pure iocunditas que va-
nie in terram concludit a curis dolorum
liberat totum ab immunditia purgat
mentem. Hec est paradisus deliciarum
variis arboribus bonorum operum con-
septa diversis virtutum floribus perorna-
ta fonte celestis gratie irrigata Hec
est paradisus in quo plantatur arbor
vite virtutum celestis sapere ibi viget
lignum scientie boni et mali i. libertas
arbitrii ibi constituitur homo ut pa-
radisi felicitate letetur. Hec puri-
tas conscientie est figura vite eterne
imago celestis regni. Contra hanc
mentis serenitatem nichil potest turbo
fortune contra hec mentis propugnacula
nichil valent mundi instrumenta
Nam qui habet puritatem conscientie
in mediis doloribus gaudet in mediis
lamentationibus ridet felix in adversis
et beatus in miseriis consistit Et ut hoc
mentis pure in mente gaudium a-
perte contrario i. non facilius pateat
cordenti libet paucis depingere
notabilis stratum mentis attramento
et sorde peccatorum contaminate. Cum nondum
namque gaudium est mixto et peccatorum
caligine velato quale inquit Thobias
est in gaudium cum in tenebris
sedeo et lumen celi non video. Qua-
lis est declaratio illius omnibus temporibus
dolore miscetur et extrema gaudii
luctus occupat. Qualis delectatio
esse potest homini quem dyabolus iure
quodam possidet precipit cui iubet
vetat cui leges imponit et habet
in eo potestatem quasi quibus in peccato
suo eo quod non faciat quod optat
sed ad quod dominus illius cui sunt impellit.

sciunq enim confitentes sunt quod qui
facit peccatum servus est peccati Job viij
Ecce quanta calamitas mentis sorde
peccatorum deturpate ubi vermis conscien
tie assidue demolitur quia
vermis eorum non moritur Ysaye ultimo
ubi assiduus circumvolat avis scilicet dira di
es iudicis terribilis ubi occurrit mon
stra facinorum belue peccatorum. Hic est
liber de manu dyaboli scriptus ubi
cartha est mens conscia mali, cala
mus libertas arbitrij, incaustum ca
lamitas peccati. Ibi legitur nota avari
tie, thetrum invidie. ibi inscribitur re
colis quidque ab ineunte etate fe
cisti quomodo deum offendisti, in quo
proximo obviasti, in quo tibimet of
fendisti ecce liber dampnabilis car
tha calamitate notabilis in qua
non sunt scripta gaudia sed miserie
non carmina, sed lamentaciones et ve
Que est ergo spes talium quam felicitas
in tali statu positorum certe nulla in
venitur preter illam quam describit
Tullius libro xix de paradoxis dicens
Nequi te beatum qui te florentem pu
tas, te miserie premunt te cupidi
tates consumunt te libidines torquent
tu die et nocte cruciaris, nec tibi
satis est tamen et illo affligeris
quod futurum est, te consciencie stimulant
maleficiorum, te metus exanimat
iudiciorum, te contemnat timor legum
te vita miserabiliter vivis in dimidio
dierum finita expectat et chaos con
fusum penarum hec ille. Et ergo
dicit Augustinus lege et relege omnia
dicta omnia scripta sanctorum patrum et
nichil invenies horribilius quam
hominem manere in tali statu in quo
non audet mori tamen nichil certius
morte sit et nichil incertius hora
mortis. Cum a propter hoc talis qualiter
corporis animo vigili peccatis considere
Cum a ecce tempus acceptabile ecce dies
salutis in hiis ergo diebus exhibe
amus nos sicud dei ministros ij ad
Corinthios vi. Cuilibet mentis sue
peccatum legat librum deleatque per confessionem
quod scripsit per malam cogitacionem
deleat per satisfactionem quod scripsit per
malam operacionem deleat librum prave
consciencie ne ibi legat racio unde
dampnet ne ibi inveniat dyabolus

unde accuset et ne ibi videat deus
unum iudicium faciat ut sic opprimati ...
... satisfactionum et oracionum vic
tricius tendamus ad pascalia digne co
lenda gaudia et tunc de primo. Dixi
secundo et ultimo quod in verbis premissis
describitur in consciencie serenitate perseverancia
ad quam dominus apostolus invitat et hoc cum
adiungitur et mundi estote Et merito
quia qui perseveraverit usque in finem hic
salvus erit Mathei xxiiij ca. et habetur
in canone de pe. dis. ij. caventes. Unde
et apostolus sermone ad Corinthios ix dicit nescitis
quod hii qui in stadio currunt omnes
quidem currunt sed unus accipit bra
vium et quis ille pro certo qui legittime
certavit et perseveravit. Hinc est quod
salvator dicit Luce ix c. Nemo mittens
manum suam in aratrum et respiciens retro
est aptus regno dei. et ponitur verba
de voto et voti reddere c. Magne et Gregorius
ponens dicit manum quippe
in aratrum mittere est quasi per compunctionis
compunctionis vomerem ad proferendos
fructus, terram sui cordis aperire, sed
retro post aratrum aspicit qui post exor
dia boni operis ad mala revertitur que
reliquerat ut habetur in canone supra
proxime allegato. Unde etiam in eodem capitulo
dicitur Incassum quisque bonum agit si
ante vite terminum deserat. et habetur
in canone de pe. di. iij. Incassum
Non est enim magnum inchoare bonum
sed consummare inceptum, unde multi ag
gressi sunt magna sed defecerunt in via
multi Sodomam exierunt sed cito retro
respexerunt sic multi egrediuntur Babilo
nem sed moriuntur in via nec perveni
unt ad celestis pacis civitatem eo quod
perseverancia carent nec piget eos
aggredi magnum sed fastidit inchoatum
Hec virtus perseverancia informat inchoatum
hec colorat bonum propositum, hec termi
nat, hec coronat pugnantem
certantem, hec ducit ad bravium. applicat
ad portum. hec dat formam operi re
gulam actioni. per hanc laureantur
virgines palmam accipiunt martires, hec
est que res difficiles reducit ad faci
litatem omnemque vincit difficultatem
Cum a vero vita presens continuum bellum
demonum contra nos habet diutius aplorum

di 2o hic describitur consciencie serenitate perseverancia

principe prima vero Sobrii estote et vigilate
quia adversarius vester dyabolus tamquam leo
rugiens circuit querens quem devoret
Is namque omni hora omni puncto vel mo
mento orando querens arcum extendit
et sagittam vibratam proponit in verbis
in consiliis in tractatibus in sermonibus in nutibus
et cogitacionibus ipse quippe morbos omnium
novit complexiones cognoscit complexiones
non ignorat qui et quid ista
quid illi commendandum est vel quo ille
aut iste temptandus sit perpendit. illum
gaudio ut sanguineum istum tristicia
ut melancolicum illum ira ut colericum
istum desidia ut flegmaticum. alium ho
noribus alium mundi favoribus alium
illecebris illaqueat nonnullos simu
lata devocione fallit. quia arbitrium
hominis mutat ad bonum ut de bono
opere eliciat malum Contra hunc
demonis insultum valet perseveran
tia in oracionibus ac bonis operibus
ut bono fine bona concludantur. nunc
ne primum medio medium vero discrepet
imum Bonum namque inchoare et fine
malo concludere est monstruosa confingere
Illa enim actio quasi chimera est que
initium habet leonis et finem in spe
cialitate que in sui primordio floret
in animo in fine vero brutescit i.sicut
Hec habe aut prudencia quantum hic
sufficiat duo nos producit in actione. vite
presentis brevitas. et mortis amare
incertabilis et incertus adventus De
primo ita scribit augustinus vita hec est du
bia vita ceca vita erumpnosa quam
dolores consummunt ardores conficiunt
aera morbidant esce inflant ieiu
nia macerant ioci solvunt tristicie con
sumunt sollicitudo coartat divitie
iactant paupertas deicit iuventus
extollit senectus incurvat infirmitas
frangit meror deprimit et post hec omnia
mors interimit in ea et omnibus
gaudiis finem imponit ita ut cum
esse desierit non fuisse putatur De
alio vero quidam imperatoris ad sanctum
Lodwicum francorum Regem scribit
in hec verba Mortis iudicio est cuius iudi
cio subiciuntur omnes etiam Reges et
Imperatores iudex iste trina citacione
solet corporis permittere prima est egritudo secunda
defectio 3a vero peremptoria est

quam non per nuncium facit sed ipsemet
venit quamvis tamen unam pluribus facit
quia sicut iudex summus sub quo mors
est iudex delegatus ex aliqua causa
vult festinare nam electos suos
quamvis tenens vocat ne cadant ma
los etiam ne peccatis peccata super addant
Hec ille Cum igitur ipse docuit longitudine
non confisi et mortis adventum cum
nos incerto statu constituit agamus et
ita curramus ut comprehendere valeamus
hic graciam et in futuro gloriam et vitam
eternam quam nos perducat qui
sine fine vivit et regnat deus per
secula benedictus Amen

**Collacio pro vniversitate Studii que
fit per Rectorem et Sequitur** 37

**Ipse continet mirandulos ad pruden
ciam iustorum** Hunc primo Reverendi
Magistri patres ac domini verendi cum
quam archangelico ad beatam oracio
hec verba vaticinata sunt de gloriosissi
mo christi Baptista et precursore quo
maior inter natos mulierum non sur
rexit Iohanne scilicet beatissimo magis hoc
nativitate cum suis gaudiis totus in
orbe terrarum mundus exultat possunt
tamen decentissime plurimis aliis con
gregacionibus aliqualiter edificacione ad
aptari vendo propter concepcione Reveren
di magistri hos gradus aut spiritualis per quos
ascendimus ab yminis ad summa ab exteri
oribus ad intima a temporalibus ad eterna
videlicet sensum et ymaginacionem racionem
et intellectum intelligenciam et syndere
sis scintillam Et hos quos gradus
habemus in nobis plantatos per naturam
deformatos per culpam reformatos
per graciam purgandos per iusticiam
exercendos per scienciam perficiendos non per
carnis sed per spiritus in istorum pruden
ciam Secundum enim primam nature in
stitucionem homo factus conditus ad contem
placionis quietem et positus in paradiso
delicarum ut quibus perpetuam providen
ciam ad summum et incommutabile bonum
beatificari eternaliter mereretur Verus ipse
tamen in honore esset non intellexit
aversus sit a vero et vero lumine. ipso sa
do ad bonum commutabile contulit incurva
tus opus quod in meritis insipientibus com
paratus est et similis factus est illis tota
namque humana dimplica vero conficit

& prudencia carnis
et spiritus pure instorum

montem sed ignorancia et carne con
piscentia. Tenebatur itaque homo sedens
in tenebris et in umbra mortis. Illud
primo quantum est ex parte nostre corpore
nequaquam huius vitalis recte sunt imitari
nisi parvam prudentiam contra igno
rancia sibi previderat et per iusticiam
ipsa carnis concupiscencia subiugatur et repri
matur. Hinc est quod plures per
huiusmodi gradus non ascendunt sed
proch dolor per prudenciam humanam secu
larem et diabolicam descendunt. Ideo
ad civitatis huius obsistente carnis
prudencia que est deo inimica non
pertingunt. Ideo nolite esse pruden
tes apud vosmetipsos. Seniorum pro hoc
consilium [illegible] ad prudenciam
istorum laudo sequentium prudencia vestram
si pudica si pacifica si modesta si
suasibilis bonis consentiens plena
misericordia et operibus bonis sunt. Si inno
cencia humiles in mente si modesti
in sermone si suasibiles estis in aspectu
si liberales in effectu. Si maturi
in iudiciis si simplices in communicacionibus
conversacionis. Alioquin si lascivia apparuerit
in carne deordinatio in mente. Si
invidia et vituperia in sermone. Si
semper singularitas in capite si in diversi
tatibus acritudine si ypocrisis simula
cio et duplicitas sunt in intencione istam
non laudo quin ymmo execror prudenciam
Tamen omnes huiusmodi prudentes sunt
ut faciant mala, quorum prudencia
mors est. Rom viii. Sequimini sed sola
ti fructus prudencia istorum non ad
voluntatem propriam sed ad normam nor
mam cuncta que agenda sunt ordinate.
Ista quippe prudencia quecumque a
git nititur ad omnibus gloriam divinam
dirigere et nichil preter iusticiam aut
velle aut facere. Hec prudencia virtus
purgatoria est. Quia si adornati fue
ritis ex hoc potestis evidentissime con
Si vinci. Omnia que sunt in mundo di
vinorum operacione et contemplacione de
spicitis si amatores sinceritatis estis
si malum pro malo non reddideritis neque
maledictum pro maledicto effuderitis
in hoc enim vocati estis ut benedictionem
hereditate possideatis i petri iii. Si propter ve
niam aut propter nacionis seu lingue
diversitate despexeritis si non sunt inter

vos zelus et contencio, dissenciones et di
visiones. Quis cephe et quis pauli et
quis barnabe, quis indigena quis
forensis et advena. Unum enim corpus
in christo multi sumus. Hec enim qui secundum
prudenciam carnis ambulant inquirunt
vivunt de quibus apostolus ad philipenses
iii inquit multi ambulant quos
sepe dicebam vobis nunc autem et flens
dico inimicos crucis christi et hoc propter
diabolicam prudenciam quorum deus venter
est propter carnalem prudenciam et gloria in
confusione qui terrena sapiunt et hoc
propter terrenam prudenciam. Si vero contemplativa
inspiratur prudencia que est ut est divina
cui omnia nuda sunt et aperta coram eius
conspectu nulla invisibilis est creatura
et que universa que sub celi ambitu
continentur disponit fortiter et suaviter
de [illegible] ab exemplo assumite sua
nitati non amaritudini intendere non
sermone aut scriptura fatere non veritate
falle in iudicio iniusto non pace turbare
non caritate scindere non lites querere non
arma movere aut alia quevis que
[illegible] moribus et disciplinae et prospe
[illegible] istorum contraria sunt operari. Unde enim
in hiis periculosis temporibus regnorum pro
vinciarum et universitatum contingit ru
ina certissime scio quia homines pru
dencia istorum contempta prudentes sunt
apud semetipsos prudencia enim carnis
prudencia istorum excludentes omnium sedi
cionum dissensionum scismatum radix est
materia et causa patet hoc in [illegible]
hec enim est que inter ipsa rerum primordia
primum angelum cepit contra deum quem
more dei sapiencia eo quod in veritate
non stetit de celo empireo in aerem cali
ginosum detrusit. Et postremo quia
bellum contra dei sapienciam movit
tharthareis simul cum constituit. Et
quod falsam prudenciam [illegible]
qui mane oriebatur et verum est ex ma
ne inventa bonitas in malum [illegible]
[illegible] prudentem signaculum similitudinis
dei plenus sapiencia et decore perfectus
Iam caput superbie plenus versucia pro
mendacii et cuiusvis erroris. Prudentem omnis
lapis preciosus operimentum eius sardius
topasius iaspis crisolitus berillus
saphirus carbunculus et smaragdus.
Iam lapis omnibus offensionis et petra

scandali et inventor huius pridem
quando cherubs extentus in monte sancto
dei in medio lapidum ignitorum am-
bulavit. Nunc autem quia iniquitas in eo
inventa est, eiectus est et precipitatus
infra. Ezech. xxxi. Quidem cedri in
paradiso dei non fuerunt altiores eo. A-
bietes non adequaverunt ad summitatem
eius. Platani non fuerunt equales
frondibus eius. Omne lignum in paradiso
dei preciosum non fuit assimilatum pul-
chritudini eius quoniam speciosum fecit illum
deus. Iam vero rex factus est super
omnes filios superbie, hoc est carnalis
prudencie, qui ambulant vias non
bonas, Ysa. penult., sed post peccata sua,
qui lassantur in viis iniquitatis, qui
letantur cum male fecerint et exultant
in rebus pessimis, qui prudenciam istorum
despiciunt et deo dicunt: recede a
nobis, scientiam viarum tuarum nolumus, Job
xxi. Denique qui primum hominem de loco
deliciarum et voluptatis expulit et va-
gum super terram ac profugum fecit,
Gen. iiii°. Nisi quia prudencia istorum
abiecta sue prudencie immiscens est?
Qui Nabuchodonosor regem qui in
mentem fecit, Danielis iiii°, in primis
temporibus quem ab hominibus eiectus
erat cum bestiis et feris conversatus,
fenum quasi bos manducavit, donec sep-
tem tempora mutarentur super illum. De-
inde [illegible] mundi diluvio compressit,
linguas confudit, turrim Babel
cepit, prostravit Boham, suspendit
Amon, occidit Holofernem, nunc fecit
[illegible] Anthiochum percussit,
Pharaonem in mari rubro submersit,
Sennacherib deiecit, homines diluvii
[illegible], submersit Pentapolim cum in
gentibus regionibus subvertit, Sychem
cum populo suo universo destruxit, Da-
than et Abiron vivos in infernos
mersit, Chore (?) igne consumpsit,
filios Iude percussit, Iudeum et Cha-
naniteum pugione suffodit, filios
Hely in bello mortificavit, Amon
[illegible], Absolonem iugulavit, prophetas
lapidavit, Ruben maledixit, filios
Israel in [illegible] afflixit, Saul regno
privavit, Salomonem infatuavit, tri-
bum Beniamin usque ad paucos vi-
ros eradicavit, quid consumpsit Tro-
iam, quid destruxit Romam et Babi-
loniam, sevitiam et pilozorum [illegible]
rum et Pharaonum, tractatum et ululatum
fecit Hierichum, quid Ierusalem et Ca-
pharnaum redegit in nichilum, et
Ytaliam paralitibus [illegible]
et Gebilinorum obdurit, et quid Fran-
ciam olim gentium victricem nunc
pene victam effecit, et Carthaginem
incendio conflagravit, quid Greciam ab
Ecclesia scidit et eam fortissimis gen-
tibus subdidit, nisi contemptus divine
prudencie, hoc est quia homines
prudenciam istorum que in noticia veri
et amore boni consistit despiciunt, et
ideo despiciunt et prudenciam humane
innituntur et ideo falluntur, que apud
deum stulticia est, i. Cor. i°. Unde di-
centes se sapientes esse stulti facti sunt,
et obscuratum est insipiens cor
eorum, Romanorum i°. Hec humana pruden-
cia Bohemiam quondam fidei doctrinam
in parte magna fecit in credulam re-
gionum illuminatricem, implevitque errorum
divini cultus ampliatricem, christianis-
simarum cerimoniarum sanctissimam (?) ch-
liminatricem. Hec homines in auctas dif-
formavit, quia credulos in hereticos
transmutavit. Ceterum videmus et ingemi-
niscimus quod istis non tantum temporibus
immo diebus, horis et momentis ubique
insurgunt venti temptacionum, oriuntur
procelle, claves contempnuntur, sapiencia sa-
lutis reputatur, eiciuntur sagitte de
pharetra ut [illegible] in noctibus,
ab oriente emicat horror, ab occidente
timor, a septentrione suspicio, a meri-
die [illegible] de super ira dei, ad terram
sterilitas, inter homines mortalitas, dira
hominum a sathana oppressio, inaudita
omnium egritudo, [illegible] iusto
dei quamquam iudicio in cultibus et ita
iterum apponitur. Heu iam ut fides
[illegible] solvuntur omnes iam [illegible] et
Tot enim mundi prudencia abusus exco-
git tot litigia invenit ut ad subven-
tionem sunt patent totius orbis abusus
extinguerit et dato libello repudii con-
cordia et unitas sancte matris Ecclesie
extra terminos convolabit. Et ut pre-
tacite multa pauca perstringam non
tantum antiquorum gesta sed et cottidiana ex-
empla luculenter ostendunt et inicium
omnis mali inde consurgit et [illegible]
quia homines aliter sapiunt quam oportet,
quam ob rem ad noticiam veri et amore
boni non pertingunt, quia humana

scientia inflat tumescunt vn Gregorius
Tumor mentis obstaculum est veritatis
quia dum inflat obnubilat Non est
ergo creature virtutis mala tam in ma-
que ceteris prudencia peperit radiatque
clara sed illius qui omnia bene scit
qui solus comunalis bona clare novit
qui vocat ea que non sunt tamquam
ea que sunt qui ventis imperat et
mari et obediunt ei qui dixit et fa-
cta sunt omnia mandavit et creata sunt
Veruntamen ipse convertit in tenebulos(?) ad pru-
denciam inferiorum hec prudencia inferiorum
laboriose acquiritur Ecclesiastici vii Collecta
ta est anima mea cum illa Unde Hugo
libro de magisterio Alii calcaverunt hono-
res ut Arsenius Alii spreverunt divicias
ut Antonius alii acceptis iniuriis
gaudebant ut Martinus alii penas
sprevit ut Laurencius alii contubernia
hominum deserentes secreta heremi penetra-
bant ut Macharius Paulus et alii
plurimi et se soli prudencie inferiorum
dedicabant Unde mirum si inferiorum prudencia
laboriose acquiratur cum et humana pru-
dencia non nisi maximis studiorum
sudoribus possit acquiri Teste Ieronimo
in Epistola ad Paulinum sic dicente Le-
gimus in veteribus historiis quosdam
lustrasse provincias novos adiisse po-
pulos maria transisse ut eos quos ex
libris noverant coram quoque viderent
Sic Pitagoras Memphiticos vates
sic Platho Egiptum eam quoque oram
ytalie que magna grecia dicebatur
laboriosissime peragravit ut qui Athe-
nis magister erat et potens cuiusque doc-
trinis Achademie gimnasia personabant
fieret peregrinus atque discipulus malleus
aliena verecunde discere quam sua im-
pudenter ingerere Ad Titum Livium lac-
teo eloquencie fonte manantem de ul-
timis Galliarum Hyspaniarumque finibus
quosdam venisse nobiles legimus
Et quos ad contemplacionem sui Roma
non attraxerat unius hominis fama
perduxit Habuit illa etas inauditum
omnibus seculis celebrandumque mira-
culum ut urbem tantam ingressi aliud
extra urbem quererent Sed et Appollonius
magus ille philosophus intravit Persas
transivit per Albanos Scitas Massagetas
et opulentissima Indie regna pene-
travit et ad extremum latissimo Phison
amne transmisso pervenit ad Brag-
manos ut Archam in throno sedentem
aureo et de Tantali fonte potantem
inter paucos discipulos de natura et
moribus de cursu siderum audiret do-
centem Inde per Elamitas Babilonios
Caldeos Assirios Parthos Syros
Phenices Arabes Palestinos reversus
Allexandriam perrexit Ethiopiam ut fa-
mosissimam solis mensam videret in sa-
bulo Invenit vir iste ubique quod disceret
et semper proficiens semper se melior fi-
eret Si igitur tantum virorum honestas filii
huius seculi curavit ut mundana sci-
encia fulgeant quanto studio prudencia
inferiorum inquirenda est que non temporalis
laudis famam sed eterni regni gloriam
conciliat et instat Secundo inferiorum prudencia
naturaliter appetitur Et huius ratio est quia unum-
quodque naturaliter appetit id per quod perficitur
prudencia autem inferiorum duo includit scilicet
noticiam veri qua perficitur intellectiva
Unde est quod omnes homines naturaliter scire
desiderant primo Methaphisice et amorem
boni quo perficitur affectiva Unde est
quod omnia bonum appetunt primo Ethicorum
Concludit Boecius 3° de consolatione philosophie Men-
tibus hominum naturaliter est inserta veri boni
cupiditas sed ad falsa devius error
abducit Si igitur anima naturaliter appetit ver-
um sicut forma materiam turpe bonum et verum
unumquodque incompletum et imperfectum naturaliter
desiderat suum perfectivum sequitur quod prudencia
inferiorum naturaliter appetibilis est cum sit
potencie anime completiva complendo ab in-
tellectu ignoranciam et ab affectu mali-
ciam Tercio utiliter possidetur Proverbiorum iii
Beatus homo cui affluit prudencia
melior est acquisicio eius negociacione
auri et argenti Et Sapiencie viii Sobri-
etatem et prudenciam iusticiam et virtutem
docet quibus nichil est utilius in vita
hominibus Ideo dicitur Sapiencie vii divicias ni-
chil esse dixi in comparacione eius nec
comparavi illi lapidem preciosum quoniam omne
aurum in comparacione eius arena est exi-
gua Et ut utiliter possideatur quia secundum
predicta comprehendit scienciam et virtutem
quibus divina similitudo in homine reforma-
tur Sicut dicit Hugo duo sunt que
divinam similitudinem reformant re-
parant speculacio veritatis quo ad primum
et exercicium virtutis quo ad secundum Concor-
dat Algazel duo perfectio anime in
duobus consistit in iusticia et ornatu

Munditia quo ad virtutem siue boni amorem
ut scilicet anima se oppleat ardoribus et satisfaciat
a sanctitatis turpibus ornata in ea compre
ditur virtutis celitudo ita ut renitent
ei diuine virtutes in quibus nullus est error
nec ulla occultatio Munditia igitur seu
amor boni animos adeo eos addenim
committit Notitia vel in credulos singu
lares cognitionis illustrat sepaute eo quod
committit petram in stagna aquarum et rupe
in fontes aquarum. Et qui ait Thome
noli esse incredulus sed fidelis et qui
dixit discipulis Estote prudentes sicut
serpentes ipse enim convertet incredulos ad
prudentiam iustorum que sunt verba textus
In quibus quidem verbis tam generalibus debi
litatis introductis tria ponuntur per ordi
nem Primo notatur dei gloriosi superefflu
ens benignitas paciensque longanimitas
cum dicit ipse convertet 2o notatur quorundam
et intellectu cecitas et in affectu pra
uitas cum dicit convertet incredulos ipse
enim est qui per psalmistam incipit con
uersam in... convertam impios fundum
maris Johannis iii Qui incredulus est
filio non videbit vitam eternam sed ira
dei manet super eum 3o notatur specialium
defectuum reformationis integritas
ad prudentiam iustorum Baruch iii Dis
ce ubi sit prudentia ut scias simul
ubi sit longevitas vite ubi lumen
oculorum et pax Primo itaque notatur
superefluens dei bonitas et paciens
longanimitas cum dicit ipse convertet ipse
enim est tunc oculi in omni loco bonos et
malos contemplantur. ipse est qui cuncta
videt presentia preterita et futura actua
lia possibilia uno aspectu uno intuitu
ipse omnia que inique agunt considerat
Novit et eum qui decipit et eum
qui decipitur cognoscit calumpnia
torem et calumpniatum oppressorem
et oppressum nec tamen mox ferit
iniustum nec subito condemnat impium
sed expectat ut iustificetur. Quia miser
tor est longanimis et multum misericors
Cuius homini nephandissima et quamque
impudentissima immo spurcissima
sub oculis suis in domo aut in tha
lamo suo commissa etiam contra vigi
at ...nia non puniat ea aut remittat
in ea sed esse infinita mala quorum nu
merus ... suo conspicit et tutta ...
nente peccator iniquus committere non
formidat Nichilominus tamen pater miseri
cordiarum et deus totius consolationis qui et licet
ultionum dominus sit non tamen confestim vin
dicat sed sua benignitate nos ad con
versionem et penitentiam provocat Magna
dei bonitas quia aliquos ad desperat
a ... eius et longanimitas quia expectat
aliquos nec tamen statim ultionem infligit
Ysaye xxx Expectat dominus ut misereatur
vestri Roma ii An divitias bonitatis
eius et patientie et longanimitatis contempnis
ignorans quoniam benignitas dei ad penitentiam
te adducit Non enim subito peccatorem
ferit sed expectat ut convertatur et vivat
Non enim vult mortem peccatoris sed ut
convertatur et vivat Ezechielis xxxiii Sic ac
quod iuste est et ipse convertet ipse est
enim invocantibus eum invitate Conuer
timini ait ... cogitationum Zacharie 1o
Hec dicit dominus convertimini convertimini a cogi
tationibus vestris pessimis a corruptione
intentionum Jeremie xv Convertimini a via
vestra pessima a pravitate voluntatis
Ezechielis xviii Convertimini ... ad dominum deum tuum
quoniam corruisti in iniquitate tua a prava
tate operis Johel ii Convertimini ad me
in toto corde vestro ... mutatione
Baruch iiii Convertere Iacob et am
bula per viam ad splendorem eius
... perfectione actionis. Ecclesiastici iii
convertat se ... animam suam ... a ...
divitiis desperationis Ezechielis iii Si autem
... impio et ipse conversus non
fuerit ab impietate sua in impietate sua
morietur tu autem liberasti animam tuam
Ceterum hanc conversionem operatur per humi
litatem fidei soliditatem spei et ca
ritatis excellentiam claritatem pru
dentie subtilitate temperantie agilita
tem iustitie impassibilitate fortitu
dinis Ea virtute qua solem convertit
in tenebras et mare in aridam a
quas amaras in dulcedinem et in
Chana Galilee aquam in vinum preciosi
tatem qua petram in undam et
uxorem Loth in salis statuam qua
ignem in rorem et in ... convertit lapi
dem hec conversio sanat animam dat bo
nam famam donat gratiam tollit pecca
maculam consolationem infundit virtu
tes nutrit a malis eripit et mente
... vestit hec lapideam conscientiam
liquescere facit mortuum resuscitat infir
mum roborat pusillanimem confortat

In quibus
1o
2o
3o
di. 1o 2o
notat superfluens dei bonitas et paciens longanimitas

robustum glorie facit triumphare infi-
ma dissuadet, ad superiora promovet
et per media facit securum dextrum
ambulare. Hanc suspirent ad hanc
aspirent dicentes gementes et flen-
tes constanter et frequenter. Converte
nos deus salutaris noster et cetera. De prima

Di 2°

2° notandum in quibusdam intellectus
cecitas et affectus prauitas
et primo agitur de intellectus ceci-
tate

parte secundo quod in hiis premissis
notatur in quibusdam intellectus cecitas
et affectus prauitas. De primo sciendum
quod plurimi sunt qui ignorant as-
tucias sathane ad prauas vel soli-
ditas adverta respicientes ideo de facili
paralogisantur, id est decipiunt ponentes
tenebras lucem et lucem tenebras
quorum error inde consurgit, quod zelo
rectitudinis aut iusticie normam
iuris preterunt vel transcendunt vir-
tutum pro obiecto ut ipsis videtur
assumunt. Sed quia vicia sepius ve-
lamina virtutum induunt delusi a de-
monis meridiano non attendentes
angelum sathane in angelum lucis
transfiguratum, diaboli decipulas incurrunt
quod tamen multum periculosum est, quia
secundum Gregorium Error dum virtus creditur
difficile emendatur. Et inde est quod
interdum homo actus suos licet re-
prehensibiles aut defectus sub specie
amoris virtutis vel iusticie aut spiri-
alis operis occultat et defensat. Sic
eciam surgit quod error huiusmodi
deceptus, ita cum sibi consencientem
resolvit, quod inde multociens bono-
rum negligenciam et dissimulacionem
nutrit et molli quodam affectu i-
psum et suorum commodum. eciam cum alico
et quoque rei publice dispendio inclinatur.
Surgit autem error intellectus
ut quidam opinantur secundum auctorem libri
de instinctibus primo ex eo quod huiusmodi
tamen naturalis interim in talibus obtene-
bratur quamquam acuti et subtiles
hominibus videantur. quod tali lumine magis
vel minus possunt uti in aliquo actu vir-
tuoso, efficiuntur enim effeminati et
molles. ac interim ad seipsos recurrunt
quod in omnibus actionibus proprium com-
modum querunt et ad propriam placen-
ciam intendunt. Ex quo quod a perfecta
racione virtutis in omnibus actibus de-
generant, querunt que sua sunt
non que ihesu christi. contra quos Gregorius
primo. Videte quia non mihi soli la-

boravi. Secundo ex eo quod talis divinis
et sanctis admonitionibus plus ceteris
reluctant quos licet deus sua benivo-
lencia ut non sibi soli solum sed bono
communi provideant admoneat. ista tamen quod
mollicies feminea sit sicut ad seipsos
retorta quod vias illas obstruunt per
quas posset eis divine maiestatis bene-
placitum inspirari, non sinentes ut divina
monicio corda ipsorum ad intelligendum
veritatem contingat. Cuius rei gratia de
talibus per ysayam conqueritur dicens
quietum in quibus tota die expandi
manus meas in fluxionem inspiracionis
mee ad populum non credentem mihi hec
est meis monicionibus, sed quod dicitur
hoc est obicem ponentem ne divine
gracie influxionis ad consequendum rectum
iudicium ipsorum corda permolliat vel
consurgat. 3° ex eo nam tales seipsos
impugnat nec est opus ut sathane
impugnacionibus agitentur. interim ut i-
vitate in utile credunt esse utile et a pro-
prium proficiam et decorem honestum
tamen quo ad se quam quo ad proximos
operentur veri non egent alia in festa-
cione inimici sed propria inclinacione contracti
ad seipsos reflexi sua deperdicia perse-
quuntur. Cuius ruinam concludis reci-
pitur licet enim deus huiusmodi per pia-
tas inexplicabile clemenciam a tempta-
cionibus preservat. Et licet diabolus eos
quoque temptare omittet ipsi tamen sibi
ipsis insidiosi captiones et laqueos
tendunt per hoc quod bona opera que
faciunt regula carent iniquitatibus nullum
interdum scibilis sapiunt ut incito
quia deo grata non consistunt. Ex quo
quod primus redemptor homines in
primis ipsius amore dimissos subtilet
amonet inquiens Johannis xvi pe-
tito ut gaudium vestrum plenum sit quasi
opera vestra tamen tanto fervore charitate
ut in meis gaudiosis complaceam
et vobis propriis cum tantis gloriam
recompenset. Anima sancti augustini
tunc solum implebit gaudium meum
quum nobis libuit sue divinitatis con-
sortium. Istud indigena, istud audiat
et forensis et alienigena et caute
provideat ne per errorem et cecitate
intellectus sibi aut suis tempus orb-

compilat et vivat et non sit sibi ipsi sa-
piens. Dicit enim Isaie v. Ve qui sa-
pientes estis in oculis vestris. Nam sicut
simplex prudentia in agendis est
ignorancia, sed credere se esse prudentem
errore subsistente est insania. De secundo
scilicet affectu privitate dicendum quod propter hoc
magis innitendum est prudencie que
ducat ad veram caritatem, que est forma
virtutum et regulatio, quam prudencie
carnali que est virtutum evacuatio. Est e-
nim fructus affectionis communis vel amoris
cior, stabilior et verior quam affectionis
private. Certum est enim quod bonum quanto
communius tanto divinius et melius,
et ideo quanto magis amor ad plures
bonos per beneficenciam extenditur, tanto
magis et plus meritum bonorum multipli-
catur; et quanto amor caritatis boni
operis rectior tanto valor operis est
maior. Ipse ergo fructus affectionis ad bonum
commune vite eterne meritum multiplicat. A-
mor vero privatus diminuit et attenu-
at. Confiteor autem quod licet in se tale debeat
omne in quo relucet ymago altissimi
diligere, et ob hoc quanto clarius et verius
ymago dei per vitam sanctam et doctrinam
catholicam in aliquo fulget tanto ma-
gis est diligendus, quia honor al-
tissimi in hoc dependet ut omnis hono-
retur et ametur; qui ipsius in pagina
defecerunt, omnes dico sine divisione,
sine acceptione, sine specialitate, ita quod
nullus sit quo ad hoc unius ab altero
discretio nacionis. Et quia cuncta univer-
sitatis supposita pro unitate et obediencia
sunt ... et ideo simul sunt amanda,
tum quia amor vel affectio proximi
est signum amoris dei, tum quia huiusmodi
affectio, cui dei cancellarius ascribit
honorem milicie Christi, tum quia est regula
et mensura, secundum quia divini amoris
quantitas omnia potest, quia quanto proximo
amorem addimus, quibus plus afficiat
tanto plus habemus(?) in amore proximi
ostendit dicente beato Johanne I Johannis IIII: qui
enim non diligit fratrem suum quem videt,
deum quem non videt quomodo potest diligere?
Ipse quod melior est et laudabilior
communis affectio, nam per eam honor dei
augetur, ac e contra per privatam affectionem
minuitur. Tercio quia cum dominus(?) huic(?)
deus humanum genus instituit quam
sit sibi grata universitatum unitas
ostendit. Non enim compluribus simul
creatis idipsum fieri voluit, sed uno
ut et ab uno generati aut propagati mu-
tuo se tamen sibi diligerent, quia communis

factum sit homo unus; non tamen rebel-
libus est solus ut in multis consortibus u-
nitas conservaretur, sicut dicit Augustinus
de civitate dei; sed tamen multa sunt que
unitatem et concordiam impediunt, cari-
tatem in unitate scilicet inficiunt, pacem
conquisitis argumentis conturbant;
summopere vigilandum est ut ea que uni-
versitati nostre nocerent subducantur. Ergo
primum est vero studencium cum falsis
contractus(?) in scriptorum cum non in scriptis,
qui multa generant scandala obloquia
et tedia. Et ideo opus est ut a consortio
te huiusmodi veri studentes et petitores
sapiencie sequestrentur. Non enim convenit
psallendi(?) cum hiis studens et armiger,
dimicator et ingurgitatus(?), domina(?) sa-
piencie amator, sit ab altera dispo-
situs noctivagus et studio intentus,
in operibus et quietus, lascivus et casti-
monie, et protervo loquax et tacitur-
nus, eo quod contraria ut dicit Philosophus ma-
xime a se distant et mutuo se ex-
pellunt. Fugiat ergo quilibet talium sal-
tem consortium studencium cohabitacionem. Est enim
difficile ymmo impossibile quodammodo
ut quis inter Sodomitas Loth, inter
Hus(?) Job, inter Egiptios Joseph, inter
Babilonios Daniel, in Ur Caldeorum
Abraham, in atrio Cayphe Christi con-
fessor permaneat aut angelus impu-
gnatus ubi sedes est Sathane. Cum enim
societas lucis ad tenebras penitus
nulla conveniat, studentes in hiis vestri
nomine sed non re, quid vobis et huic
sancte universitati? Si filii dei vultis
esse, cur more vipperarum matrem cor-
roditis, cur ob hoc maledictionem obnu-
xii matrem compascitis? Scriptum est enim: cum 3
Maledictus omnis qui compascat ma-
trem suam. Cur patrimonium
Ihesu Christi vana pompositate et lubrice
consumitis, quam gloriam monendo(?)
licet suspirando in regia reportatis?
Dicite quomodo hiis cum genitiva(?) in suis
deperditis sunt finaliter comparati: nonne
pulcher Absolon regnum patris ambiens
et thorum eius contaminans finivit vitam
suspendio? Nonne X tribus a Roboam
filio sapientissimi Salomonis recesserunt
duabus tribubus dumtaxat relictis
pro eo quod derelicto consilio seniorum locutus
est secundum consilium iuvenum in regnum? Nonne
Achab et Jezabel sinistre
et ad ultimum consilium suum, nisi fuisset ve-
neritus faciem altissimi, usque ad mingentem
ad parietem omnem domum

accepisset cuius tamen sanguine tandem spiritus Nabaoth necem, cuius esurierat vineam canes linxisse scriptura commemorat Cogitate igitur de peregrinacionibus singulas si vestrum regimen inveniebus est decessum omnibus semibus, in quibus presumitur racio vivacior intelligencia perspicacior sensus maturior pro eo quod vergente decursu condicione corporea fervor devocionis in eis ad sublimiora conscendit de rem c. j. Secundum quod communitati nocet est aliquorum singularitas quia pro eo quod sunt nobiles alios tamquam inequales vel dissimiles dedignantur inflatique nobilitate generis contra communem vitam se paciuntur qui licet bene studere cupiunt incipiant et apud magistros convenientes comoda conveniant de facili tamen dissensiones generant aliis studentibus vel quiescentibus clamant aut ludos instituunt vel aliis gramatice loquentibus in eorum obprobrium wlgarizant nec statuta que pro regulanda talium vita sunt facta observant, similem eciam aliis vitam suscipiunt. sed nolunt plenum in moribus servare disciplina Quo fit quod propter unum caput tota communitas studencium conturbatur, quia dum studiosi considerant aut coguntur de studio recedere aut alibi hospicia querere Sed nimirum in eo quod nobiles sunt vel dici volunt, si nobilia operantur iusta et recta laudandi sunt quia secundum Boecium in libro de consolacione in nobilitate illud esse solum bonum arbitror ut imposita talibus necessitudo videatur ne maiorum virtute degenerent Alioquin secundum Crisostomum quid prodest ei quem sordidant mores generacio clara Quid nocet vilis quem mores adornant Ipse enim pacium ab omnibus se ostendit bonus qui gloriatur in parentibus. Melius est ergo de contemptibili genere clarum fieri quam de claro genere contemptibilem nasci. Cham natus de Noe servus factus est, Abraham filius Thare cultorum deorum cultor electus est. Non potrahit gloriam eius sordidatis actoris paterni. aurum de terra tollitur et terra contempta aurum eligitur. et argentum de stanno egreditur, et tamen

[margin:] scilicet quod communitati nocet est aliquorum singularitas

stanno piecto argentum servatur. Ita et de spinis rosas legimus et de fimo simme scintillas videmus. Et quosdam legimus de infima prosapia progenitos ad imperii celsitudinem pervenisse Unde poeta male pater est sed tu cursus domino tu pis Maciadi filius volentiaque arma capessas cum tu tibi torpiti similem proripit achilles, De talibus parentibus ipsis corporea etc ip Gilla corporis accepti ubi pudor ab utero ubi fetor apartu ubi dolor Hec humilitatis fundamenta iacere non clarius nata mementa parare debent Sola quippe secundum Iheronimum apud deum libertas est non servire peccatis summa apud deum nobilitas est clarum esse virtutibus Bernardus enim non facit generosus sed virtutibus, non dignitas sed honestas parat ac inmerita nobilitas generis ignobilitate mentis sordidatur Tercium restatum quod nocet communitati est quod interdum forenses derogant indigenis et econtra ipsi pungunt verbis mordacibus dum vel lingue lubricitate aut cordis levitate quid in se pridem contra hos vel illos et maiore ... dominos educatur deprehenditur cordis. ecce quod facile sufficeri potuerit in breve contendimus quod usque ad cavillas verba et principium vel maiorum que prolata sunt repugnant et forsitan hoc in se tempestas postea cum penitudine vellent libenter sed non potuerunt emendare, quam primus fons oritur in magnum flumina Attendant tales qui se mutuis linguarum morsibus lacerant quod sermo faciliter volat sed graviter revocatur. lavit tristis sed miserabiliter letaliter urit, celeriter aures audiencium penetrat, sed non tam celeriter abaure emigrat, ato proferetur sed non ato revocatur. Unde Oracius Avolat emissum semel irrevocabile verbum Videte igitur in vicem vos mordeatis videte ne ab invicem consumami dicit apostolus ad Galatas V. Lingwa sermonis concordat lingue si de tua ac lingwa adulando lingit sed mordet detrahendo. concidit ungit sed mordet detrahendo. attendit liganda, ligat et ligari non potest. labilis est et teneri non potest sed labitur et fallitur, labitur ut anguilla, penetrat ut sagitta tollit amicos, multiplicat inimicos commovet rixas seminat discordias uno ictu multos interficit blanda est et subdola lata et parata levis et tremens quod exhaurit bona ingerit venena Nolite ergo verbis contendere quod admonebit vale

[margin:] Tercium quod nocet forenses derogant indigenis et econtra ipsi pungunt verbis mordacibus

est nisi ad subversionem ecclesie et cruciato
universitati nocet non parum quod aliqui
non verecundantur dicere et dicendo op-
tare ymo precantur verius serpentini cor-
dis veneno quod adhuc tempora venient in
quibus sicut in Praga factum est ita
fiet in Crac. Tales allegant quandam
turpitudinem nec mente habent sanam,
nec spontaneam nec deo devotam horum
nec concupiscunt preter libidinem Sed qui
videt de ipso incautu vel sua ruina sto-
lidus est et freneticus cuiusmodi quasi
similis fuit Neronis perpetrator crudelis-
simus qui urbe Romana igne succen-
dens ipsius gratulabatur in titulo non sic
Augustus qui imminente mortis hora
exultabat urbanus sic inquiens Gaudeo
in deorum conspectu migro quia urbem quam
reperi latericiam marmoream relinquo
Sed quod iam a januarii mense dictum est
ut nomine insigne habeant inmane sicut
curarent insigne dico eo modo quo
Barrabas latro erat insignis
dicitur sicut ad instar illius Erostrati
qui templum Dyane succendebat in ma-
lo in potestate exprimit quia in bono non
possunt Tales exemplo philarchi sicut
pre malicie primo incendio incitare
metuendum est ne impleatur illud Ovidii
Plures in genio decipere suo ut dicit
Bamfordus Sepe sagittantem ferit se-
rit sagitta suum Ceterum ergo de aliorum gau-
det casu si stat videat ne cadat sa.
Corporis Quinto nocet universitati ce-
nonicali iniuriose et detractione magistros
suos iam apud prelatos iam apud princi-
pes deferunt licet beneficiati ab illis con-
sistant licet in suis corporis presentes
existant et sic illam retribucionem suis
refundunt benefactoribus quam mures in
pera et ignis in gremio et serpens suis con-
ferre solent hospitibus De hiis poeta
Tale gaudet homo nactus pro melle ve-
nenum Pro sensu penam proprietate do-
lum Unde quidam magister sunt qui
Ysaie 30 filios enutrivi et exaltavi
ipsi autem spreverunt me sic degentes
discipuli non attendunt quod diis pa-
rentibus et magistris non potest reddi eq-
ualens sic Clericionibus sectantur ne
quitiam instigantur neronibus in caput
scholastici Seneca inquit pudorosum
est esse Tales non sunt digni hono-
ribus qui suis prepositis honorem
non deferunt Non sic Allexander

magnus qui licet purpura esset sple-
didus et auro redimitus obvius tamen
de curru regio prosiliens debitum ma-
gistro suo honorem impendit Sexto
nocent universitati nonnulli qui adminstr-
acionem quarum intuitu nos illuciat di-
es recedat noctibus temporibus cum vi-
gilibus civitatis pugnando concurrunt
vel alias contra mandata sub pena pa-
rentis iniuncta se ipsos vindicant propter quod
sepe tota universitas turbaciones graves
patitur et pressuras Cum hiis licet in
cedimus parpiatur in tanta fandabili-
per pradectum ut lites quas faciunt la-
cum dominus artificibus et ipsorum famulis
per amplius dimittent Illi nichilominus
mala malis accumulant quorum finis
quibus sequetur ignoratur et formidandum
ne innocentes cum nocentibus quod absit
pariter involvantur Non est enim tutum
ymo periculosum malum habere vicinum
Dicitur enim quod quedam civitates propter vici-
nitatem cum Sodoma et Gomorra pe-
rierunt Et quamquam omnes ista et singula
decimum constituunt etc quia hiis factis
negantur mirandum videtur sunt et non quando
quia ipso suis factis moribus contradicunt
Si enim filii Abrahe sunt opera Abrahe
faciant Ideo Jeronimus scito esse
dictum cum se ante tribunal Christi libera
voce temptus Ciceronianus qui fecerunt Mer
tius Ciceronianus es non Christianus et
hoc quia libros gentilium legerat Ob-
serve quod illi pagani sunt tanto deberent
quos utinam ad ecclesie decorem di-
ligerent et legerent qui suis in parvis
dominacio moribus ad stulticiam gen-
tilium reddiderunt docentes in credendi spe
tamen quia quoque contendi et tamen de scola.
Dicitur tercio quod in themate notatur
specialem defectum reformatoris integri-
tas ad prudenciam instorum hec est
prudencia quam filii Agar despiciunt
Sed filii Sare et libere inspiciunt et exqui-
runt Baruch iii filii Agar exquisierunt
prudenciam que de terra est et negociato-
res Terre Theman viam autem sapiencie sa-
piencie scire que prudencia instorum est
nescierunt Sed vos qui filii estis libere
non dantes libertatem in occasionem carnis
prudencia instorum exquirite ad quod nos
invitat nos etiam princeps Petrus sancta.

di 3o
3o principaliter nota specialem defectum reformatoris integritas

petri ult Estote prudentes et vigilate
in orationibus debet ergo per apostolum
prudentia istorum est deum ex toto
corde et ex tota anima et ex totis viribus
diligere nullam creaturam amori suo aut
honori preferre sibi in omnibus animo
promptissimo et per omnia obedire que
prohibuit non agere et que iussit imple-
re in omnibus maiestatem eius et alti-
tudinem revereri omnia in eius lau-
dem ordinare sectos suos dignis
honoribus attollere iustos et benivolos
prosperare punire peccata odire unicuique
quod suum est reddere quod quisque sibi
vult alteri facere quod non vult non
facere Hec ille. Ex opposito prudentia
mundana est falsa verum condere vera
quod falsa demutare demum (ratum) ita
profiteri vitia virtutes esse inclitari
dignitatum culmina per probas atque ne-
probas querere fortuna temporali maiule
gaudere irrogata mala multiplicius
reddere et si vires suppetant nullis
resistentibus reddere benignum favorem ex
petere proximum prudentes fugare bona
que sunt factis aut verbis impu-
gnare sua locupletationem acquisitis
augmentatis cum aliorum detrimento que-
rere veritati nisi fortiorem forsan
habeat defensorem locum non dare
et bonum quod ipse per malitiam aut
astutia complere non valet hoc impa-
cifica bonum tamen simulare Hec prudentia
a mundi amatoribus multum reputatur
et qui hanc sciunt ceteros despiciendo
quasi insanos sunt contempnunt hanc
deus destruit hanc deus sensus sapientie
incorruptis perdet iuxta illud perdam
sapientiam sapientum et prudentiam
prudentum reprobabo. Nec immerito
cognoscunt enim vires herbarum virtutes
lapidum qualitates complexionum
magnitudines quantitatum distantias
graduum latitudines formarum orbes
planetarum metiuntur et astrorum notant
ortum et occasum Sed ex his quibus
nullus non assurgit notitia qui
dicta omnia et singula in numero et
pondere constituit et mensura. Prudentia
autem istorum ad saporem vite sapie
elevat et attollit que querendo in-
venitur et postulando possidet immi-
nitur per cogitationem et possidet per dilectionem

et ut firma et stabilis in cordibus istorum
permaneat per quatuor virtutes firmat-
ur unde Hugo li° 3° de archa Noe sic
inquit Prudentia istos in cordibus
istorum tamquam in paradiso invisibili semi-
natur per timorem rigatur per gratiam
per dolorem moritur per fidem radi-
catur viret per spem et germinat
per devotionem oritur per compunctionem
crescit per desiderium per caritatem roborat
per circumspectionem frondet per disciplinam
floret per virtutem fructificat per pa-
tientiam maturescit per constantiam conti-
netur et contemplationem cibat. Hec ille
Secundum hanc prudens attendit non solum
quid eveniat sed etiam quid evenire possit
accidenti fortune non credit in adversis
fiduciam non amittit omnem eventum
consilio prevenit omnes diligit non tamen
omnibus confidit maioribus obedientiam
subiectis penam sollicitudinem impendit
Hanc si amaveris et sponsam compa-
raveris sit purgata intellectiva ut vale-
at illustrari secunda affectiva ut possit
consolari constans effectiva ut queat
sanctis virtutibus fecundari Hec prudentia
docet providere i. porro aut paul cogno-
scere universa scilicet quod sunt ut creatura
habeat creativa homo per hominem
bestia per bestiam terra per terram civis per civem
cesar pro cesare deus pro deo Hec
dat intelligere quid agendum qualiter
loquendum a quo abstinendum quid
fugiendum per hanc omnia omnibus sciens
comprehendimus que sit longitudo et
latitudo sublimitas et profundum Ephe-
sios 3°. Hec dat scire supereminentem scientie
caritatem patris qui sic dilexit homi-
nem ut filium suum unigenitum daret ad compo-
nendum debitum ad expiandum peccatum
Hec prudentia nostris temporibus rara est et
in istis penultima egrotat calcatur in cu-
riis proculcatur in iudiciis suffocatur
in consiliis vilificatur in mercantiis pol-
luitur in falsis testimoniis Ubi enim per-
dit omnis quam dedit homo noticia
sicut a fonte rivuli a pole prodit et a-
tudine surculi Hortor igitur vos duos
et studentes et quibus postpositis sin-
gularibus affectionibus et sensibus
propriis veliti prudentie se putetis
sectato que docet veritatem amandam
caritatem fovendam rempublicam agendam

que docet deum timē regem hono
rare bn̄factores dilige' ind' pm vm
cuiqȝ tribuere nullū lede quod sibi
velit fieri velle et quod nolit nolle
Sic eīn gradiendo habitus sinectu
vat sapie imortam eternam quā
nos perducat pat' et filius et spūs
sanctus Amen
Vt aūt vnusquisqȝ sciat qualit' in
hac scā congregacone conv'sari debeat
et singulis pateat qua pena plecte
dus sit qui alit' quā oportet et ex
pedit conv'sat' legant' huiq anc v'
niv'sitatis Statuta que pro incremento
huiq Studij conscripta sunt et pro perpe
tuanda vtilitate ordinata llegat' go.

Incipit smo ad Cler' magri Mathei
De crac' pfessois in theologia que
fecit in Sinodo prage in pallacio
curie Archiepiscopalis et Sct'
36 Quid est quod dilectus meus
in domo mea fecit scelera mul
ta Jeremie xj ca° Venerabilis
Hugo p° de archa Noe sic dicit.
Domus dei totus est mundus
domus dei eccl'ia katholica est / do
mus dei est quelibet fidelis aia
Sed alit' mundū inhabitat aliter
ecclām / alit' vnāquāqȝ fidele aiaȝ
In mundo est vt imperator in regno
In eccl'ia vt paterfamilias in domo
In aia est vt sponsus in thalamo
Ex qua auctoritate colligit' / quod
triplex est domus dni / vȝ generalis spe
cialis / et singularis / In prima locatus
est deo dilectus homo ronalis
ad presidendū creature denuqȝ co
lendum / In scdam vocatus est
dilectus ho deo, spualis ad registe
dū male nature hominis sequendū
Pro tercia deputatus est dilectus deo
rectus clericalis ad ministrandū circu
spensamqȝ regendū Sed quia quilibz
illorū in domo sibi commissa plura
mala committit negligas et mala
inmanabilia inista est proplie comme
moria dicentis Quid est quod dilec
tus meus Justa hec tria prima inspicere
cetera sunt iustissima et congruissima con
tacam Dico primo quod est domus
dei generalis inquantum in hac domo
de qua dicit aplus In magna domo
dom non solum vasa aurea et arge
tea sed eciā lignea sūt et fictilia ij
Thy. Scdo locatus e dilectus deo homo
racional' que adeo dilexit ut faceret
ipm ad ymaginem et similitudinem sua
Gen j. Minueret enī paulominus ab
angelis gloria et honore coronas eū
et constituit eū super opa manuū eius
Sed quanta et quam inmanabilia mala
hic dilectus in domo dni committat nec
dubitat qui adtulit tot hereticos sci
smaticos et paganos qui eciā si cog
noscant non tamen sicut deū glorificant
sed mutaverunt gloriam incorruptibilis
dei in similitudine ymaginis corrupti
bilis hois et volucrum et quadrupedum
et serpentium et colunt et serviunt cre
ature potius quam creatori vt dt Ro j°
Patet ergo similiter quia nichil nobis
deterius quam sonis sūt moribus quam
ista scilicet trait primū dilectum totum vȝ
genus humanum propheta commemora cū dt
Quid est quod dilectus etc. Scdo dico quod
est domus dei specialis in hac domo
quam exprimit propheta ps° lxxxxij°
Domum tuam domine decet sanctitudo vo
catus est ille homo spualis xpianus
quia vȝ ex spū renatus iuxta illud Joh iij°
quia nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū
scto non potest intrare in regnum dei Quod
autem natum est ex spū spūs est vocatus
est inquam non ut post concupiscencias suas
ab eat sed ad mortificandum membra sua
que sunt super terram vel refrenandum
illam naturā inscitā qua eramus filij
ire sicut et ceteri Ephe ij° et ad seque
dum xpm ut quemadmodū ille ambu
lavit et nos ambulemus j Jo ij. Preso
tum enim intim dilexit vt vltra ceta
predicta dileccionis indicia fide sibi de
sponsaret Ozee ij lavaret et redimeret
in sanguine suo Apok v°. Corpore suo
precioso aleret Math xxvj accipite et
manducate hoc est corpus meum. Hic
adeo dilectus quot et quanta committit
scelera quis narrabit Jam enim pessi
lor resignit caritas multorum et super
habundavit iniquitas Math xxiiij Fides
iam sine operibus mortua est Jaco ij
Jntrauimus quid ecclias nuffas audimus
deopo loquitur. xpiano nomine gloriam
sed non est in tunica yoseph .i. apparatus
exterior. filiū aut fera pessima devorat.
non est veritas non est mia non est scia
dei in terra. Malediccio mendaciū furtum

Margin notes (left column): 3° domus dei [illegible] ... ecclia ... et fidelis ... plu[illegible] — 1° 2° 3° — di 1° 2ª pta domus dei [illegible] ... [illegible]
Margin note (right): di 2° de 2ª domo dei sȝ spa li pta ecca catholica

et homicidium inundavit orbem in-
tantum est enim vanitas aut voluptas
quam paganus vel infideles exercuit
cum non parem aut maiorem exerceant
christiani. Hoc solo excepto quod non tamen
verbo negant Christum ore vel aperte
fidem impugnant. Nomine carnale
vel maiore tamen paganis cura carnis
sunt pompa in vestibus superflui-
tate in cibis et in potibus bestialitate
in luxuria fraudem in contractibus in ubis
dolum avaritiam ad pecuniam ambi-
tionem ad honores et ita de aliis
viciis que apostolus olim prophetavit
temporibus predixit esse futura. Nos autem
conspicimus experimento cognoscimus et
experientia. Erunt inquit homines se-
ipsos amantes cupidi elati superbi
blasphemi parentibus non obedien-
tes ingrati scelesti sine affectione
sine pace criminatores incontinentes
immites sine benignitate proditores
tumidi voluptatum amatores ma-
gis quam dei. Et hoc quod de christianis
malis intelligi debeat innuit cum
subdit habentes quidem speciem pietatis
virtutem autem eius abnegantes 2
ad Thi 3. Unde Bernardus
in sermone beati pauli inquit Quod
gravius est Christum persequuntur qui vitam
ab eo christiani dicuntur. Amici tui
deus et proximi tui adversum te appro-
pinquaverunt et steterunt. Conspirasse videtur
adversum te universitas populi christiani
a minimo usque ad maximum a planta
pedis usque ad verticem non est sanitas
ulla. Hec ille. Tanto ergo christiani
maiora supplicia et peiora recipiunt
dilectionis iudicia et de illis rigiditas
equalia vel maiora gentibus com-
mittunt. Tanta maior iniustior
et gravior est contra eos sententia que-
la dicentibus. Quod est quod dilectus meus
in domo mea. Ier xi. Dupl. 3° quod est domus

di 3° — De 2a domo singulari ... fideli

singularis pro qua est deputatus
dilectus deo cetibus clericalis ad gaudium
eternam sponsamque regendo. Hec est
domus quam sibi sapientia edificavit

De dotibus status clericalis

ut dicitur Proverbiorum ix. Et enim anima
iusti sedes est sapientie. Per hac ornanda
custodienda et dirigenda deputatus
est status clericalis deo singulariter pre
dilectus eo quod ipse ipsum ultra
omnia alia dilectionis indicia pallis
specialiter bonis privilegiis dotavit

p°

videlicet excellenti sublimatione

2° 3°

De dignitate offitii sacerdotalis qua status clericalis sublimatur

singulari educatione et propter the-
zauri recommendatione. Primo quidem
ipsum sublimatur dignitate premaxima
officio videlicet sacerdotali quod omnibus
dignitatibus et officiis constat esse
dignissimum sive altissimum. Cum enim
officiorum dignitas et distinctio pe-
nsetur actus et actuum capiatur per
obiecta. Quod enim obiectum est di-
gnius corpore Christi, cuius actus opti-
mus sine parte sublimior et honorabilior
ac dulcior esse potest consecratione eius
et attrectatione corporali. Unde Bernardus
tractatu de sacerdotali dignitate. Ecce
dominum inquit quod non est potestas super
deum par est potestas vera. Ecce super
potestate vera stupet celum miratur terra
contremiscat homo, veneratur plurimum ange-
lica celsitudo et paulo post. Hec est
vera cumulata gloria. Hec est vere ce-
lestis indulgentia. Hec est vere pre-
cellens gratia sacerdotem manibus
suis deum primum tenere et aliis dando

Deus sublimavit sacerdotes singulari sustentatione

porrigere. Hec ille. Secundo sublimavit
deus sacerdotes singulari sustentatione
voluit enim eos de bonis sustentare que
sua erant non solum spiritualis et com-
muni reprobo conditione, sed speciali grata
oblatione sanctificata et addita gratiam
deputata ut per se clericos diligere sin-
gulariter ostenderet que de sua et ex
parte debita intrant. Unde Numeri xviii
dicitur. Dicit dominus ad aaron et ad fili-
os suos non habebitis partem inter
eos. Ego pars et hereditas tua in
medio filiorum israel. Deputen ... xii
q. i. Cum portio. Quod enim aliud ...
... et de quo alio vivunt nisi quod de-
inspiratione superna deo obtulerunt ho-
mines vel adhuc offerunt. Hunc pro
q. ii. nulli dicitur. Nulli licet ignorare
omne quod domino consecratur sive fuerit homo
sive animal sive ager et sicut sancta sanctorum erit
domino et ad ius pertinet sacerdotum. Et
propterea inexcusabilis erit omnis homo qui
hec a domino aufert vastat invadit et
capit. Hec ibi. Et quod de illo quod domino

Deus sublimavit viros ecclesiasticos propter thezauri commendatione

parte spirituali dat et male consumit
Tertio sublimat deus viros ecclesiasti-
cos propter thezauri commendatione. Sigh
committit eis preciosissimum thezaurum. Ibi
enim thezaurus est ubi cor apponit
Matth. vi. Ubi est thezaurus tuus ibi et
humana anima premaximus erit thezaurus
cum sic dominus cor apponit. Job vii. Quid

est homo quod magnificas eum aut quid
apponis erga eum cor tuum. Nunc vero thesaurus
tam carus tam pretiosus redemptione proprio filio non
pepercit deus sed pro nobis omnibus tradidit
illum. Honorem meum. Beatus Bernardus in meditatione:
Totus mundus iste ad unius anime pretium
continuari non potest. Nam pro toto mundo
deus animam suam non dedit quam pro anima
humana dedit. Sublime est ergo anime
pretium que non nisi Christi sanguine redimi
potuit. Hunc thezaurum tam pretiosum
sibi tam carum hanc sponsam electam
clericis commisit et presertim prelatis et
cuilibet prelato de subdito suo dicens:
Custodi virum istum quem si lapsus fuerit
de manu tua erit anima tua pro anima eius.
Sed quid erit anima unius prelati pro mille
quas negligit nisi quod pro aliis pluribus omnino
punietur. Unde dicit Ezechiel in Euangelio:
Sanguinem eius de manu tua requiram quod
utique non faceret si non in manus suas
animam subditi commendasset. Contra hunc
aut sit psalmus dilectus mestissima et gemitissima
est ipse querela dicentis ei: "Quid
est quod dilectus meus in domo mea operatus est scelera multa"? Ita
patet etiam patere etiam est peccatorum que
fiunt quia quidam sacerdotes et clerici sunt
scandalum apud fideles sed etiam infideles
et apud fideles quibus ut testatur
Beatus Jo. Crisostomus tractatus super Matthei quando
saluator in die palmarum velut veni-
ens intrauit in templum sic iniquos
hoc erat boni medici ut ingressus ad
infirmam ciuitatem sanandam primum
ad originem passionis intenderet. Nam
sicut de templo omne bonum sit et ex-
eat, sic et omne malum procedit. Quemadmodum me-
dicus quando primum ingreditur ad in-
firmum statim de stomacho eius interro-
gat et eum componere festinat quia si
stomachus sanus fuerit totum corpus
validum est. Si autem dissipatus fuerit
totum corpus infirmum est. Ita si sacerdo-
tium integrum fuerit tota ecclesia floret. Si
autem corruptum fuerit omnium fides est mar-
cida. Et paulo post inquit: Quemad-
modum cum videris arborem pallen-
tem foliis marcidam intelligis quod aliquam
culpam habet circa radicem. Ita cum vi-
deris populum indisciplinatum et irreligio-
sum sine dubio cognosce quod sacerdo-
tium non est sanum. Hec ille. Apud gentes
autem nam blasphemia diuini nominis
inter gentes christianorum mala vita
procedit ut ait Beatus Augustinus in libro de
vita christiana. Si se talem exhibeat christi-
anus ut hiis quos demonibus ydolis
quos deseruit comparando efficiatur equalis
incipiet per eum deus blasphemari et
dici: En christianum dei sui tamquam tam
nequam confessio est, vita tam impia
tam scelerata tam luxuriosa vel sordida
cuius illius prophetie venit Nomen dei
per vos blasphematur inter gentes. Cum
ergo quid est causa tante et tam ruine pati-
manifestum est nec immunes esse sacer-
dotes apertis gentilium et iudeorum
scelibus causam prebent. Hoc autem con- 3° prebent causam et occasionem etc.
tingit tripliciter videlicet negligendo debitam cor-
rectionem, scandalizando per indebitam ac-
tionem, sedducendo per pestiferam suasi-
onem. Primum faciunt pigri et mercenarii
Secundum mali operarii. Tertium lupi et
falsarii. Primi neglectores. Secundi corrup-
tores. Tertii subuersores. Illi non sanant
nec mala impediunt. Isti infirmant et
bonis obicem ponunt, sed ultimi di-
recte mortificant et bona subuertunt.
Dico primo quod mercenarii et negli- Quod prelati et predicatores
tores prelatis bonum occasionem prebent ne- prebent bonum occasionem
gligendo debitam correctionem de quibus dicitur prebent negligendo debitam correctionem
Joh. x: Mercenarius videt lupum venientem
et fugit quia mercenarius est. Est autem
et fugit quia mercenarius ut ait Gregorius omelia de
mercenario. Capitulo xiiii. Cum lucris carnis non qui-
dem commodis in hiis de prelationis ho-
noribus gaudet, temporalibus lucris pascitur.
impensa sibi ab hominibus reuerentia
letatur. Ille ergo videt lupum venientem
et fugit, lupus venit quem per se malorum
malorum boni tribulantur. Sed mercenarius
fugit qui ut ipse quietem et commodum
suum habeat alios tribulari permittit.
Fugit itaque tam remote quantum distat
tribulatio a quiete. Utinam nostris temporibus mer-
cenarii non plures fugerent quod lupum
venientem viderent. Sed proh dolor ad
flatum ubi ad aures sonitum ad solas
quaslibet tyrannorum minas fugiunt. Fu-
giunt inquam ut ait Gregorius non mutan-
do locum sed subtrahendo subsidium
fugiunt quia iniustitiam vident et tacent
fugiunt etiam delinquendo iniustitiam
ne perdant pecuniam. Unde eisdem
Ezech. xiii dicitur: Non ascendistis ex aduerso
neque opposuistis vos murum pro domo domini

Cum predicatores querela quod sit causa inter tot peccatores tam apud infideles quam apud fideles

Rarus est qui se viriliter malis et malignis opponat qui publice peccantes arguat iusticiam defendat et teneat. Non sunt propheta dei. Hoc tempore defensores in muros erexerunt et forte sed silices materie depulse et pariete inclinato ... enim tanta malorum esset audacia si non viderent tanta dissimulationem et timiditatem in clericis et specialiter prelatis. Sed audiat prelatus huius negligens qui delicta non visitat. dispersa non querit contritam non sanat. et quod stat non nutrit sed carnes pinguium comedit propheticam immo exprobrationem propheticam Zach xi. O pastor et ydolum derelinquens gregem. Rarum est ydolum nisi quedam ymago. surda et muta ad omne bonum inutilis et tamen ... posita tu alicuius speciem habens et loci occupans dum tollat exhibitionem honoris. Recte ergo prelatus ydolum dicitur qui vice dei positus honorem accipit sed surdus est ad clamorem miserorum et pauperum, et mutus ut non proferat verbum. Instet oportune importune, increpat arguat intrepidus obsecrat in omni paciencia et doctrina. Sicut gentium doctor in unius pastoris persona precepit omnibus ii ad Thim iiii. Unde Chrisostomus exponens verbum Zach predictum sic ait: O pastor dignitate et auctoritate et loci occupatione sed ydolum vanitate in utilitate simulatione, pastor officio. Ydolum autem nemo vocat nec officio pastor sed solo nomine et cetera pastorum simulacrum pastorem. timuerunt forsitan te ubi primum te viderunt in specula stantem ideo te sane stercorant aves, metuebaris ut pastor iam sine metu ut ydolum stercoraris. O pastor pascens temporum nostrum gregem pastus sed de pastore magis ydolum pastorum simulans et mercennarium agens derelinquis gregem ut lupum videris venientem. Hec ille. Cur non aves super ipsum ydolum stercorizant qui licet ad quorum [illegible] in vinea domini positus est prelatus qui negligentia sua propter ipsum se exigunt auctoritate nichil curant sed quasi stercus nichil curant vile despiciunt. Sed si noluerit curare de peccatorum [illegible] audiat cum [illegible] maledictionem divinam. Maledictus inquit propheta qui facit opus

Domini negligenter. Jeremie xlviii. Hostia tamen [illegible] habet. Fraudulencia. Inter omnia aut opera dei sunt nichil placet deo magis vel plus quam zelus animarum. Sic nichil magis offendit aut displicere invenitur quam negligencia earundem. Unde B. Bernhardus in apologetico suo: Miror inquit cur deus ecclesiam sanguine in peccata mortuorum de manu pastorum requirendum esse minetur. quod prelati tot mala paciantur fieri, nisi forte quia vere videntur reprehendit in quo se esse irreprehensibilem non confidit, siquidem humanitatis est hominum in quo quis sibi indulget. alius non vehementer irasci. Hec ille. Ex his ergo duobus venit negligencia prelatorum scilicet ex amore temporalium et quia dissimulamus peccata aliorum ut et ipsi nostra dissimulent et consenciant. Cum [illegible] aut ex negligencia prelatorum infinita mala proveniunt, quando tamen non contenti quod tamquam mercenarii non pastores malis non obsistunt et negligunt debitam correctionem. Sed insuper tamquam mali operarii et corruptores bonum oderunt [illegible] et scandalizat per indebitam actionem. Si enim corrumpunt bonos mores colloquia prava ut dicit apostolus i Cor xv. Rarus faciet exempla pessima et vita scandalosa. Unde dicit beatus Augustinus in libro de pastoribus: Omnis qui male vivit in conspectu eorum quibus prepositus est in quantum in ipso est eum agnos attendit occidit. Unde Math v. Vos estis sal terre quod si sal evanuerit in quo salietur. Rarus est sal quam viri ecclesiastici et rectores quorum doctrina et vita bona condiendi sunt ob [illegible] ne vitiorum sorde putrescant et feteant. Sed hoc sal proh dolor nimis evanuit. ideo infatuatum est ut vel condire vel a corruptione preservare non valeat. Et qui clerici sunt [illegible] proclamant sunt affatu crudeles affatu mendaces vultu seculares. gestu incompositi vita [illegible] actu impii et subsannatione sanctitatis nomine derogant discipline ita ut iam sit [illegible] quam plus orare [illegible] corrumpunt se in multis clericus et plus [illegible] clerici videntes aliquem vanitate malicia vel iniquitatem conformant se laycis et dicunt se [illegible]

Quod prelati et pastores aliis scandalum sunt per malam actionem

nec posse resistere illi contrario videntes
ab istis accidunt sicut dicit vir Gilbertus
super Cantica frequens est inter sacerdotes
secundum populus ut licentius populus secundum
sacerdotes fiat. Quomodo se clerici studio
se conformant et qui in mundo sunt seculares
simul vero satis vivere et nimis de ...
centur exemplo mutuus se adinvicem
aut informant aut fovent exempla
pastores et populi prelati et religiosi
promptuaria plena sunt humoris ...
tantia ex hoc in illud aut horis aut
tepide conversationis spiritum pestilentem
hec illa pessima aut habent salis
infatuationem ex duobus generibus ...
sunt primo exempli fetore. Si enim melius
conditionis populum melior utique operis pre-
dicit odor. Sic etiam nunc hos quos permalum
exemplum fetere fecimus nos odore non
exemplum fetere fecimus. Nos odore non
sic coram eis iungitur cognoscunt sentire
fetorem eorum et omne malum de nobis.
Unde primo ... in... infecti corporis ...
cuius et de cadaveribus eorum ascendit
fetor et thabescent montes a sanguine
eorum infecti prout dicit apostolus de
morte animarum nichil curat. Fetor de
cadaveribus eorum ascendit et montes
thabescunt quando subditorum malicia et
prepositos inficit et confundit ut tam
inopia quam in illorum salute procuranda
deficiant. Secundo quoniam usque infatuatorum
salis ex eius conculcatione vir Matthei
v. ubi prius admonitum valet sal in
fatuatum nisi ut conculcetur ab hominibus,
nisi forte non reputas conculcatione
quod tam multum repleti sumus despectione
quod facti sumus in opprobrium et in derisum
omni populo obprobrium habundantibus et de-
spectio superbis. Quid enim quis hodie horret sa-
cerdotem nisi inquantum divites plen-
das et pinguiores habere desiderant et pau-
peres meliori modo se nutrire putant? Au-
dite super hoc illum theologum Gregorium
Nazanzenum in libro de vita urbana
sic dicentem: Cum hii qui honesti
vel religiosi videntur impleque adversus
quempiam de sacerdotibus vel ministris
dei culpabile quid vel reprehensibile
ab hiis qui super dorsum nostrum fab-
ricant audierint, acceptabiliter quod
traduntur accipiunt. Et quod iam de
uno audierunt, de omnibus sentiunt,
ita ut facti simus theatrum in cunctis

abiectis hominibus et indignis et ut
ita dixerim monstrum et belvis. Pro omni
tempus et in omni loco in plateis et
thabernis in conviviis et conciliis et
usque ad mappam scenicis ex cum lacrimis
dico deducimur et ab impudicissimis et
turpissimis histrionibus irridemur. Sed au-
diant scandalisatores populi et audiant
timore beatum Gregorium in registro di-
cant rectores quod tot mortibus digni
sunt quot perditionis in subditos exem-
pla transmittunt. Satis esset eis ad mul-
tam sufficiens perditionem ... si soli
cent negligentes clerici qui malo
non resistunt et corrupti qui scan-
dalum faciunt. Sed est ve nobis ali-
ud malum maioris periculum quod sunt
quidam lupi et falsarii et subversores
omnis boni qui directe mortificant
et subvertunt de quibus Ezechielis ... in medio
illi et subversores sunt tenui. Hoc erat
olim officium hereticorum sicut adhuc est
et proh dolor minus est. Sed heu hoc
est in ore clericorum dicente propheta pre-
pheta vir ... venerunt structores tui destru-
entes te. Cum sint structores ecclesie
nisi ipsi rectores. Hii ergo facto te destru-
unt quando viam ad celum sive eiusdem
artam latam faciunt quando omnia peccata
ebrietates comessationes coreas et
ornationes nulla esse dicunt, immo
laudant. Vis audire destructionem cum
inquit propheta: Laudatur peccator in desideriis
anime sue et iniquus benedicitur. Exaspera-
bavit dominum peccator etc. Plus unius et quasi
ex genere mortali ut fornicatorem adulte-
ria et forte peiora et abhominabili-
ora levia esse dicunt. Clericus enim
qui cum talia operantibus sive spectan-
tibus vivere et societate habere deside-
rat quando de peccatis tractare contingit oportet
negare scripturam vel prave exponere vel
scripturam heresis asserere et dei veritatem
in mendacium commutare. Oportet eos
eos alios bonos viros qui eis non
conveniunt per detractionem in cordibus hominum
occidere non velit confundi et velud dis-
pari reputari. Cum non destruunt quando
raptores usurarios sodomitas et
quibuslibet magnis peccatis irretitos
nulla quasi in eos habentes auctoritate
pro uno grosso vel prandio aut solo favore
se comparando promptissime absolvunt

quod quidam falsarii et sub-
versores omnis boni, quos
directe mortificant et
subvertunt

levissima cingunt primas et ma-
ximas predicando indulgencias veras
quasi scorte permittunt strata facilitate
venie licentia tribuunt delinquendi
Sed audiant qui tales sunt si audi-
unt cum timore ve inquit propheta
que consuunt pulvillos sub omni cubito manus
et faciunt cervicalia sub capite uni-
ezech xiii verse etatis ad capiendas animas
et cum caperent animas populi mei vivi-
ficabant animas eorum et violabant me
ad populum meum propter pugillum ordei
et fragmentum panis ut interficerent
animas que non moriuntur et vivificarent animas que non vivunt mendaces
populo meo credenti mendaciis Expo-
nere autem verba prophete et ad singula
aplicacionem facere sed propter brevitatem
obmitto quia maxime sacientibus legem
loquor. Pro quanta aut recollec-
tione et omnium supra dictorum confirmacione
xvii Ecce beatus gregorius omelia ~~[illegible]~~ se
loquentes vultum sub breviter puto
maius preiudicium quam a sacerdotibus
tollerat deus quam eos quos ad
aliorum correctionem posuit dare de
se exempla pravitatis cernit cum
scandalisantes quantum ad secundum
cum ipsi peccamus qui peccata com-
pescere debuimus cum negligentes quan-
tum ad primum per lapsum quia esse convivas
predatores qui propria dare debuerant
aliena diripiunt plerique si quos
humiles si quos continentes vive con-
spiciunt irrident Considerate ergo
quid de ceteris agitur quam lupi
pastores fiunt cum subvertentes quan-
tum ad tercium crimina regit ut tactum
est quodammodo virtus criminata propter omnia
peccata que perse faciunt plurimorum
peccatorum tam gentilium quam christianorum
iudeorum et hereticorum occasio sunt
et causa. Iustissima et gravissima
est contra eos prophete comminacio dicentis
In quibus verbis Quid est quod dilectus meus et cetera In quibus
[illegible] mala a causa gravia et [illegible] verbis sex beneficia dei tanguntur quibus
primo malicia nostra confunditur. Primo tangitur
pura nimis adamatio ibi dilectus
2o 3o Secundo iusta approbatio ibi meus Tercio
4to grata hospitatio in domo mea Quarto
5to longa expectatio ibi fecit Quinto magna
6to dei tolleratio ibi scelera multa Sexto
pena defensus in separatio ibi Quid est

di po Gravat aut nostra malicia et confun-
ditur perfecte Primo ut quod tam pure
ad amati sumus deo tam ingrati quod
nedum diligimus sed respuimus adiud
Quod tam iuste approbati et tamen tam
compati nobis bona non vivimus ne-
gamus quoque servicium Quod tamen grate
hospitati non peccantes honestati
sic inhoneste facimus scedamusque
hospicium Quod tamen longe expecta-
ti mente velud obstinati peccare
non desistimus sed confirmamus vicium
Quod tam sepe tollerati tamen quod de peccata-
ti sic varie delinquimus augemus
quoque supplicium Quod tam pene inexpla-
tamen sumus expectanti quadnoque
non respiramus ad summum iudicium Di-
co primo quod tangitur dei pura adama-
tio et perfecte malicia nostra confunditur
quod tamen pure ad amati et cetera quod tangitur
cum dicitur dilectus unde in psalmo Et unde con-
traria dilectionem posuerunt adversum me
mala pro bonis et odium pro dilectione
mea. Ecce nimis enim quicumque consideraret
si odiret eum unquam vel correpto
habitu unde beatus Gregorius in omelia
evangeliorum xxxv. plus in nobis ca-
tormenta seviunt que ab illis pa-
timur de quorum mentibus presumebamus
quia cum dampno corporis mala nos
cruciant amisse caritatis unde in psalmo
dicit Si inimicus maledixisset michi
sustinuissem utique Quod autem dilectus
de dilecto dampnacionis offensam re-
portare debet et odium indignissimum
est cum sit contra naturam contrarium que ad
diligendum benefactores inclinat tamen
et ethnici et publicani hoc faciunt
ut dicit Matheus v. Secundo dico quod tamen di 2o
iusta dei approbatio et perfecte malicia
nostra confunditur quod tam iuste approbati
cum dicitur meus unde Mich. ii. dicitur
populus meus in adversarium consurrexit
Amore enim ut ait Gregorius in loco
preallegato dolorem mala ingerunt
que ab extraneis inferuntur Unde in psalmo
dicit homo pacis mee in quo speravi
qui si apte de suo traditore dominus dicat
transgressionem eius tanto gravius pa-
tuli quanto habebat ab eo qui meus esse
videbatur Semper iustum est enim ut qui
plene alterius est non ad proprium sed
ad illius nutum vivat et faciat

Nos aut(em) utpote peculiaris p(o)p(u)l(u)s
et genus singulariter electu(m) sp(eci)al(ite)r
sum(us) domi(n)i dei n(ost)ri nedu(m) iure c(re)-
acionis quia v(idelicet) ip(s)e fecit nos et
non ip(s)i nos ve(rum) eciam iure redem-
pcionis de quo ap(osto)l(u)s no(n) estis
v(est)ri empti e(ni)m estis p(re)cio mag(n)o.
s(ed) eciam iure dacionis quo dedit
nobis sp(eci)al(ite)r ad co(n)secrandu(m) tracta(n)-
du(m) et sumendu(m) sacratissimu(m) corp(us) suu(m)
et h(oc) a p(r)i(m)o dedit p(ro) nobis i(n) morte(m)
vn(de) ij Cor v. p(ro)p(ter) ho(c) p(ro) o(mn)ib(us)
mortuus e(st) xp(istu)s ut qui vivu(n)t
iam no(n) sibi vivant s(ed) ei q(ui) p(ro) ip(s)is
mortuus est. Dixi ergo q(uod) tanq(uam)
grata hospita(ci)o. (et) p(ro)p(ter) hoc malicia n(ost)ra
(con)funditur q(uod) tam grate hospitat(us) (est)
vn(de) Ier(emie) xxiij d(icit) p(ro)ph(et)a (et) sac(er)dos
polluti s(un)t et in domo mea inve(n)i
malu(m) eor(um). Tollerabili(us) e(ni)m esset si vo(s)
aliunde peccaret(is) si no(n) domu(m) d(omi)ni
dehonestaret(is) s(ed) p(re)sencie eius parceret(is)
tunc e(ni)m videtur aliq(ui)s h(ab)ere timore(m)
et dei p(re)senciam revereri. Nu(n)c aut(em) quia
faciu(n)t domu(m) d(omi)ni speluncam latronu(m)
ut de phariseis (con)q(ue)ritur luce xix. Et
quis honestus homo in domo sua
tot et talia sustineret q(ua)lia h(ec) in
domo d(omi)ni co(m)mittuntur. Hugo de s(an)c(t)o
victore in li(br)o de claustro a(n)i(m)e d(icit) sunt
nec homines quos (con)sciencia lac(er)at
cu(m) v(idelicet) q(ui)b(us) invidendo fr(atr)i suo
insidiatur ut detrahat v(e)l virtutib(us)
spoliat v(e)l honore. fit domus nego-
ciacionis cu(m) p(ro) h(ii)s que agimus fa-
voris hu(m)ani foro frequentamus ve(n)-
dentes datam g(rati)am et emeutes
vana(m) gloria(m) et laude(m) p(ro) bono op(er)e
q(ua)si stulti mercatores recipim(us) fit
p(ro)stibulu(m) meretric(um) cu(m) in talamo caste
mentis lupanar libidinose delecta-
cionis erigitur Sed vehement(er) timeo
quod hec mala no(n) solu(m) mentalit(er)
et in tu(n)ica s(ed) eciam realit(er) et (com)mi-
serunt in domo d(omi)ni p(er)petrentur. Qu(omod)o
non domus d(omi)ni negociacio(n)is sunt
qui ad beneficia ad sacros ordines
et ad religiones ad sacramenta ad se-
pulturam raro vel nunq(uam) admittunt
n(is)i p(ro)mpta detur pecunia vel pro-
mittatur expresse. eciam aliq(ua)n(do) cu(m) fi-
deiussoria caucione. h(i)c d(omi)n(u)s de
templo cepit eice(re) ut s(icu)t pius d(icit)
sup(er) quo Gamfredus Cepit inq(ui)t
eice(re) quia nondu(m) omnes eiecit (et) ide(o)
timeo q(uod) hodie paucos relinqueret
si venditores eiceret. puto e(ni)m q(uod) id v(er)bu(m)
ap(osto)li p(ro) h(oc) miserabili t(em)p(or)e non min(us) ver(um)
sit q(ua)m tu(n)c fuit q(uod) dicit ap(osto)l(u)s ad
philip(enses) ij° Neminem h(ab)eo tam unanimem
qui sincera affeccione p(ro) vobis sollicitus
sit omnes q(ue)runt que sua s(un)t no(n) q(ue)
ih(es)u xp(ist)i Gilbert(us) sup(er) cantica. Dolo
tractat(ur) in (con)siliis disceptat(ur) in iudiciis
disputat(ur) in scolis. cantat(ur) in ecc(lesi)is Sed
vade ad q(uo)slibet viros i(d est) ad finem intenci-
onis et pe(n)sa q(u)is hor(um) gravior est
finis o(mn)ium vide si no(n) p(ro) hoc omnia
op(er)antur queda(m) co(m)mercia dolosa (et) ma-
trimonia questuosa. Ib(i) v(e)l noi(e) xp(ist)i nil
preciosius nil optabilius hec ille Et
certe si non h(ab)erem(us) tam optabile ta(m)
preciosum corporis xp(ist)i sacramentu(m) nescio
quid faceremus. hoc e(ni)m solu(m) est quod
in laicis aliquem timoris vel reverencie
affectu(m) (con)servat ad cl(er)os Sed q(ui)a tam
viliter tam (et) indevote tractat(ur) (et) tam vane
q(ua)si luditur cu(m) illo venerabili sacramento
ut quasi portet(ur) ad foru(m) et q(ua)si vena-
le exhibeatur. du(m) alii per civitatem
in dedicacionibus portant aut circuitu
alii in eadem missa q(uam) sepius elevatur
p(o)p(u)lo monstrant et h(ui)usmodi tam vana
excogitant(ur). no(n) video quare nisi ut
pecunie amplioris emungant(ur). tenendu(m)
est ne in cordibus ho(min)um eciam vilescat
officiu(m) n(ost)r(u)m. quia iam ad vilissimu(m)
q(uo)d min(us) acceptu(m) esse videt(ur). Ex quo en(im)
alia provenire credimus q(uod) tot missas
legendo tam sollempniter cantando mi-
nime (com)pendim(us). nisi quia n(on) d(e) caritate
dei s(ed) lucri amore facere (com)probam(ur)
dicente d(omi)no Malach(ie) j°. Quis est i(n)
vobis qui claudat hostia (et) incendat
altare meu(m) gratuite. Non est m(ich)i volu(n)-
tas in vobis et munus no(n) suscipia(m)
de manu v(est)ra. Nec solu(m) p(er) h(oc) templu(m)
dei s(ed) eciam panem illum celestem q(ua)n-
tum in ip(s)is est polluunt. quia in se
impollubilis no(n) est dicere n(ost)ra i(n) loco
ia p(ro)xime (pre)allegato Offert(is) sup(er)
altare meu(m) pane(m) pollutu(m) (et) dicitis
in quo polluimus te. Vbi s(e)c(un)d(u)m glo(sam) in
h(oc) pane polluto offerebant q(uo)d pa-
nes p(ro)posicionis alios facere p(er)mittebant
q(ua)s p(ro)p(ri)is manib(us) laborare debuerant

di 20
v° gr 3°
hospitati (…) grate

Sed verecundum [illegible] sacerdotes quantum in ipsis est corpus Christi polluunt cum ipsum non in statu devotionis sepe offerunt sed aliunde necessitate coacti vel precio conducti vel ypocrisi simulati. An non de domo domini fit spelunca latronum ubi non solum indiscrete et cautulose observantur sunt pecuniis hominum sed etiam animabus tamen etiam quem excogitare possunt ornatu vestium impudicis oculis inhonestis gestibus scurrilibus verbis et signis viri clerici mulieribus et mulieres viris placere et mutuo se ad carnalem amorem allicere toto conatu laborant et ad hoc sepius intrant ecclesiam. Ex quo fit non immerito quod non ita pudeat prostibulum vel fatere prout pudorem est dicere vel audire. Credo vero ad carnales delectationes provocati turpiter et abhominabiliter sepe polluunt templum sanctum dei et corpus per quod faciunt lupanar meretricum. Si deberem cum Ezechiele propheta fodere parietem et ingredi ut dicitur Ezech. viii c. et ostendere abhominationes pessimas que sunt in domo domini et tota semper hic dicere veritatem puto quod multis induceret nauseam et horrorem. Sufficiat mihi tetigisse. Videat unusquisque tam maiores quam minores [illegible] eos sic commedet zelus domus domini ut tales ordines et per [illegible] in ecclesia qui decorem domus domini cum propheta diligant et non impediant ne dicat possit Deus venerunt gentes in hereditatem tuam et ab hominatores in hereditatem tuam polluunt templum sanctum tuum psalmo lxxviii. Quarto quantum ad tantam longa dei expectatio et in hoc malicia nostra confunditur quod tam longe expectati etc. cum dicitur sicut psalmo c. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam. Si enim scivisset prius et iam facere desinit tollerabile et remissibile esset. Supra dicitur Ezech. xviii: Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis que operatus est et fecerit iudicium et iusticiam omnium iniquitatum eius non recordabor. Cum autem facit continue et non vult desistere odibilis est deo. psalmo: Facientes prevaricationes odivi; et psalmo v: Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Nec mirum. Cadere enim est hu-

manum perseverare diabolicum. Quarto quantum ad tantam dei magnam tollerabilitatem et in hoc malicia nostra confunditur quod tam diu tollerati etc. Tertio [illegible] scelera nulla [illegible] multiplicate sunt prevaricationes eorum confortate sunt adversiones eorum. Sufficeret enim ad dampnacionem unum scelus quia qui in uno offendit factus est omnium reus Jacobi ii. Nunc [illegible] facit scelera sufficiens pauca nunc [illegible] faciat multa. Sed quid mirum si multiplicata est iniquitas clericorum ex quo multiplicati sunt propter nimium cumulum cum sint sacerdotes et clerici ex quo si quis dimittere vult hoc proverbium cognatum villanum [illegible] pedagogum garcionem hic per unum capellanum omnia [illegible]. Ita ut bene dicat locum [illegible] psalmo ix: Multiplicasti gentem sed non magnificasti leticiam. Scimus autem quod multa sunt clericorum scelera ut dinumerari non possunt, ea tamen que sacerdotes in officio committunt sub tribus generibus comprehendi videntur. Tria vero ad beneficium vel ad ordines male intrant in susceptis beneficiis male ministrant et acquisita in eisdem male dispensant. Intrant ut fures et latrones, ministrant ut impii et illusores, dispensant ut sacrilegi et raptores. Primo dico quod male intrant quia ut fures et latrones Jo. x. Quotquot venerunt fures sunt et latrones. Et hoc vero quia cum aperta malicia aut cum plena ignorancia aut sine ulla gratia primo intrant ut fures et latrones cum aperta malicia qui non contenti de antiquis nimis magnis nequiciis que sub [illegible] fiunt per beneficiis venerantur et applaudunt et dampnabilem symoniam committunt. Sed insuper adhuc fiunt [illegible] ut alios defamare et occupare valeant et sic beneficiis spoliare [illegible] illam [illegible] practicam quam sibi [illegible] Machab. viii. Venit [illegible] Alchimus qui volebat fieri sacerdos et accusavit [illegible] apud regem dictos [illegible] et fratres eius [illegible]. Secundo intrant ut fures et latrones quia cum ignorancia [illegible] nesciunt quia cum legem nesciunt sacerdotes dei non sunt

T dicente beato Jeronimo super illo
Aggei ii° Interrogate sacerdotes legem
Consideratio inquit sacerdotum est officium
interroganti respondere de lege si sacer-
dos est sciat legem domini si ignorat
legem ipse arguit se non esse sacer-
dotem domini Unde iste doctor sol-
lempnis henricus de Gandavo in xiii°
quolibet questione xiii dicit illos curatos
esse in statu dampnacionis qui predicare
nesciunt et si sciunt tamen non predicant
sicut requirit indigencia populi tempore oppor-
tuno Et longe post subdit Quod
numquam ydoneus est ad curam curatorum qui
videt quod magis ydoneus potest haberi
fugere debet si potest ut magis ydoneus
preficiatur Et videtur racionabile quod hoc
quam videtur tamen latro spoliare et
privare dei populum omni profectu quam
a magis ydoneo posset habere Cum autem
in statu dampnacionis sunt qui sic ig-
nari curas suscipiunt in quo statu
putandi sunt prelati et prelatorum
vicarii qui non dum ignaros sed
pueros et infantes ad huiusmodi statum
dampnatorum nedum admittunt sed
confirmant et instituunt. Hic tamen ad-
vertendum quod si aliquis papa vel episcopus
contra scientiam et canones eos monitibus
aliquem puerorum et ignarorum preficiunt
de hoc non meum iudicare nec ego
volo sanctitate vel dampnare videant
tamen dispensatores quam dispensacionem
potentes nec licet sic alicui dis-
pensatum deus forte non habeat ratam
Tercio male intrant quia sine ulla gratia
gratia sunt et si sciunt in se mali sunt
et prodesse non intendunt. Fures sunt
et latrones immo lupi rapaces dicente
beato dionisio in epistola ad demophilum
perfecto inquit cecidit a pristini ordi-
nacione qui non illuminatus ac magis
qui non est gratia illustratus Non est
enim iste sacerdos sed inimicus dolosus
et delusor sui ipsius et lupus super
divinum populum pelle ovina armatus Quintum
scelus sacerdotum est quod male instant
ut impii et illusores Unde in Canonica
Jude. In novissimis temporibus venient illu-
sores secundum desideria sua non in pieta-
te ambulantes Illis vero tam prope
propinqua christo illudunt qui precium sanguinis
illius et peccata istius decorant et tamen
nec illi sciunt nec isti salubre percurrunt
de talibus loquitur Adam premonstratensis in sermone

5° quod male instant ut impii et illusores

superius allegato habes sic inquit quorum
iniquitates quadruplex procedit qui de Christi
inopia dites de ignominia gloriosi
honorati de obprobrio de servitute no-
biles venerabiles de contemptu de an-
gustia delicati sericati delicio de
patrimonio crucifixi lupini et iactancie
deserviunt non de animabus sed de ovibus non
de pauperibus sed canibus lucris potius
operandis quam sacramentis venerandis
intendunt Sextum scelus sacerdotis est
quod acquisita de altari male dispensant
aut dissipant ut sacrilegi et peremptores
pauperum prius sit avare retinendo Bernardus
insolubiliter consumendo de primo dicit Bernar-
dus in epistola ad fulconem Quidquid pre-
ter necessarium victum de altari retines tuum
non est rapina est sacrilegium est. Se-
cundo cante oportet nos glosare quod illi
necessitate nimium dilatare sibi hominis vi-
rigidam vitam demus eciam et
nos de rapina occupare De secundo loquitur
idem Bernardus in epistola ad henricum archi-
episcopum zenonensem Clamat penuria
pauperum nudi et famelici conqueruntur
dicentes pontifices in freno quod facit aurum
quid conferunt mutatoria vestium contra
si impietas nimium est quod effunditis
nobis crudeliter subtrahitur quod inaniter
expenditis. Duo denique mala de u-
na radice procedunt dum vos vani-
tando perditis et nos spoliando peri-
mitis Septimo et ultimo dicitur quod tangitur
propria in occupatio et in hoc confunditur
et grauatur nostra malicia quod tam prope
in occupati sunt cum dicit Quamdiu est per ps. iiii°
filii hominum usque graui corde etc. quasi dicat
Si esset aliqua vel utilitudo mo-
vens ad peccandum minus esset nunc
autem tanto maius peccatum quanto minus
motivum posset aut deberet movere vel
motivum peccandi ymaginari vel fin-
gi vel quia deus nobis malum in-
ferat vel quia peccatum aliquod bonum no-
bis conferat Primum excludit dominus Mi-
chee vi Popule meus quid feci tibi
aut quid molestus fui tibi quasi dicat
nichil et Jeremie ii° Quid invenerunt
patres vestri iniquitatis in me quia elon-
gaverunt etc. Secundum excludit sic addita
quia peccatum non conferat bonum utile sed
dampnificat Jeremie v° Peccata vestra pro-
hibuerunt bonum a vobis non bonum
delectabile sed amaritudinem Jeremie ii°

3° quod acquisita de altari male dissipant dispensant

de 6to

6to propter quod prope incorpa

Scito et vide quam malum et amarum est
te dereliquisse dominum deum tuum Nos bonum
honorabile sed confundit et deshonorat Ecclesiastici
in moribus hominis mendacium sine ho-
nore et confusione corporis et spiritus sine
intermissione et pro omnibus istis simul.
Expone enim nos ipsi peccatum quomodo contra
Christum adduxerit hanc et immediate
nostris tradita sumus ipsi et sacerdotes
nostri in gladium et captivitatem / contra
bonum delectabile et rapinam contra bo-
num utile et confusio vultus sicut in
die hac. contra bonum honorabile Igitur
bene considerantes tam piam amoni-
tionem domini qua nos monet advertere
quid sit illud pro quo tanta mala
contra enim committimus et considerando
inveniemus quia nichil est Si enim
delectat nos voluptas carnis illa est
pabulum stercorum et absque omni ut ait
Bernardus vir in meditationibus Si gloria
honoris illa est stercus et vermis prima
Machabeorum 2º Hoc inquam intuentes labo-
et conemur ne tam vilibus rebus sic
graviter offendamus tam potentem
deum. tam pium patrem. tam dulcem
amatorem sed potius simus sibi debi-
ti et dilectionis gratiam rependamus
Et sic in hac domo domini sancta videbi-
tur convenientem negligentias evitan-
do scandala et mala quanta possumus
impediendo ut dominum tristis domus
huius habitationis nostre dissoluta fu-
erit domum non manu factam in gene-
di mereamur Ad quod nos perducat
qui sine fine vivit et regnat in
secula seculorum Amen. Et no-
quod in principio huius Epistole compe-
tentius obmittitur. quorum auctori-
tatum seu scripturarum.

Planctus. Dominica xxx tercio capitulo

planctus

Audite celi que loquar audi-
at terra verba oris mei Job x
loquar etenim in amaritudine
anime mee / non gaudeo sic
ut dona de stultis mulieribus Job
2 et tamquam sponsa et virgo in ruga
non scribar enim paciens adduxi
et dominum ultionum Exspectare (?) miseriarum
et domine totius consolationis Sapie-
(ncie) qui omni miseriis sicut et inde
cum omnibus miseriam patientibus

quisque solus laborem et dolorem con-
sideras Si itaque in hiis gravibus lacessita
miseriis. calamitatum mearum impa-
ciens forte madentibus genis
nas declamabo exclamabas tu que
paciens es Joseph 2º et multum in-
tersis paciens audiens exaudies
noli igitur iniuriam (?) suscipe verba
mea Job vi c. dolore plena cum
ego parvula tempestate quassa
coram te singultu obsecrem tu nosti
quia nichil feci. tu nosti miseri-
tas mea. nosti peccatum contra me est si
sine iniquitate timuit et dicitur. doceo
iniquos vias tuas propter ut impii ad te
convertantur / Sperabamque audisse eos a
via mala Judicium eorum qui absque sint
filii israel et conversi in acerrimam
retribuentes in mala pro bonis Sepe
enim expugnaverunt me a iuventute mea
set tam hactenus firmantem quia expectantem
etenim non potuerunt michi. quia tu de-
us et carnes eorum contrivisti Novissime
eciam hiis diebus supra dorsum
meum fabricaverunt peccatores diuiden-
tes sibi vestimenta mea lustris sup-
et amplius prolongantes iniqui-
tatem sibi devenire turpius quam
hii qui in agone contendunt pro bravio
contendentes super quos fuit tan-
ta effusa contentio ut quomodo contur-
bate sunt gentes et inclinata
sunt regna. similiter tunc homines
sicut reptile non habentes principem
Quamobrem ego que perdidi im-
pulsae dilectionis Ecclesiastici 24 et sancte
agnicionis ac sancte spei. domina
gentium princeps provinciarum. Fueram
tamquam filia Babilonis misera et
ceu mulier delicta merens ysa-
iae c. spiritu posita sub tributo sede-
bam cum Jeremia flens defecerunt
quod oculi mei pre lacrimis cum non
esset consolator omnes enim amici
mei et noti mei et proximi mei
recesserunt a me omnes declinave-
runt simul in valles sed unus-
quisque post avariciam suam Ysaie
lvi c. Itaque dominum heu incolatus
meus prolongatus fuit cum habi-
tantibus cedar et cum hiis qui oderunt
pacem huius in pace (?) loquebar

Paterm amarissima post defectio
tenuit me propter peccatoribus delinquentibus
legem tuam, videbar tunc oculis
inspicientium tamquam vas perditum
audiens vituperationem multorum com-
morantium circuitu et quasi navis
petri vicina naufragio, patroni
destituta presidio. ventis admodum
agitata contrarijs, descendere in pro-
fundum. Hec omnia venerunt super
me nec oblita tui fui sed nec inique
gessi in testamento tuo. Expectans
eum expectavi te ut salvam facias a
pusillanimitate spiritus et a tempestate
et tu adiutor in opportunitatibus in
tribulacione, qui ventis imperas de
profundis aquarum reduxisti me sta-
tuens procellam in auram. fecisti sile-
re fluctus eius. nec non perturbatam
et motam ad portum voluptatis ma-
nifestavis mihi tuam misericordiam deduxisti me in civitate scilicet in Constan-
tiam tunc concilii generalis unitam
in qua congregare fecisti servos tuos
qui stantes in magna constancia
adversus eos qui me angustiaverunt
dicentes eos dum allevaverunt. impu-
tantesque obprobrium meum, ordina-
verunt testamentum tuum super sacrificia
Ibi igitur impij cessaverunt a tumul-
tu Job iii c. compulsi sunt ut patue-
runt stare cunctorum diu nunc sepul-
ture dormiunt. Doctus vero sanctissima
petra scandali obstinata que spi-
ritus tui sicud stipulam dissipasse
preceptis debueras adhuc forte vivit
qui fedus cum morte pepigit et
pactum cum inferno qui inveteratus
dierum malorum. maledictus qui puer c.
annorum ultima decoctus tristatus fuisset
ad tumulum, et o si natus non fuisset
homo ille cum pro vi, qui conturbavit
terram, Isaye xiiii, qui concussit regna
et totum orbem sua calliditate in-
volvit et decepit Sed cur hunc qui
tot mortibus dignus est sustines,
bonum tibi videtur ut ipsum sustine-
as consilium impiorum adiuves et viros
pluriumque viles et in noxios tollis
de medio, non est qui tecum disputet
Job xiiii. nec dicat cur ita facis hunc
cum humilias et hunc exaltas Judi-
cia nempe tua abissus multa et qui
potius ea que non sunt tamquam ea que
sunt Jeremie i c. vocasti igitur tamquam
aaron et elegisti tibi virum de plebe
in columpna scilicet ecclesiam. quem in cetera
plebis et in cathedra seniorum sup-
ponis tam regibus et principibus
et sacerdotibus et omni populo terre ut in
quit Jeremias exaltasti ut sit mani-
festa super virum dextere tue quem
confirmasti tibi ipsum super gentes et
regna constituens. ut evellat destru-
at disperdat dissipet edificet et plan-
tet, meque sponsam tuam variis af-
fectam lacessitamque molestijs consolet,
protegat ulciscatur et defendat. et eos qui
me oderunt humiliando confundat.
et confundendo humiliaret secundum secundum
multitudinem dolorum meorum quos propter
separationem pertime sustinui consolaci-
ones tue in eo letificaverunt animam meam
In memor igitur preterite sit preopa-
tionis preterite gaudium quod tristicia mea
videbatur versa fuisse in gaudium
quod nemo a me tollere debuisset
dicebam ergo iam non erit amplius
neque luctus neque clamor sed nec
ullus dolor. quia priora transierunt et
oblivioni tradite sunt angustie pri-
ores Et licet ondisti in tribulacio-
nes multas et malas. et conversus
tamen iterum consolatus es me et Debui
igitur letari pro diebus quibus humiliata
fueram et in pace opulenta usque ad
consumacionem seculi quievisse Igitur
prestolabar cum Jeremia in silencio sa-
lutare tuum expectavi pacem et non
erat Jeremie iiii. tempus medele et ecce
formido quesivi bona et ecce turba-
cio. cumque dicerem pax et ecce non erat
terminus gaudij luctus occupavit eo
ubi cytharam in planctum, Iterumque de-
nuo dolor meus renovatus est
adeo ut novissima dierum meorum fa-
cta sunt peiora prioribus Luce xi. fuissem
igitur quasi non essem patri filio du-
cebatis ipsa congregatibus docere scismaticorum
disturbio, adversus homines eorum hereti-
corum traducor et invita pertrahor tyran-
nides En quo tot et tam magna
mala ut inquit Salomon patrem
potero appellare, cum novi recentesque
falsi prophete venerunt in vestimentis ovium
novos et pessimos errores quos nos

Margin notes:

consolacio

maledictio

de pacia dei et scientia malorum

verus medicus boni pastoris electi consolatur et defendit

cum debuit quiescere consolata supervenit maior tribulacio

tolleris. p(ro)ut corp(us) vestibus p(er)misceto(s)
filii quos enutrivi et exaltavi. facti — *malediccio 2a hereticorum*
sunt filii Belial. absque iugo pugnant
contra me. pro eo ut me diligerent
detrahebant mihi sanguinem et dolorem. eorum
os amaritudine plenum est. firmati
filii sermone nequam. sepulcrum pa-
tens guttur eorum. appropinquant contra me
ipsi. omnes maledicunt mihi dicentes — *Jeremie xv°*
non est salus ipsi in deo eius. me — *appok vi*
tamquam synagogam sathane cum
pollutis labiis asserentes. generatio
prava atque perversa cui non immerito
ysaias i c. imprecatur ve genti
genti peccatrici populo gravi iniquitate
semini nequam. filiis sceleratis. de-
reliquerunt dominum. blasphemaverunt
sanctum israhel. alienati sunt retrorsum
errantes a vero. locuti sunt falsa
super populum tuum malignantes a pristina
integritate conditionis fidelium mea hec igitur — *malediccio civitatis sive magnis hereticorum*
civitas habitatio fuit optima que in
Ysaia primo c. vaticinium facta est mere-
trix olim tamquam princeps provinci-
arum plena iudicii iusticia caritas
gaudium pax bonitas benignitas fides — *ad galath v°*
continencia. et cetera habitabant in ea
nunc vero tumultuoso eorum ordine homi-
cide sunt inimicicie contentiones mur-
mur heresis homicidia et cetera malorum
genera, que predicator egregius enu-
merat ipsam occupant iuxta verbum
Osee iiii c. non est veritas non miseri-
cordia neque sciencia dei, sed maledictum furtum
homicidium et mendacium et sunt homines — *malediccio hereticorum et pseudo apostolorum et p(re)cursores anti(christi)*
in heresim quos vas electionis in die-
bus novissimis venturos predixerat
se ipsos amantes avari cupidi ela-
ti superbi blasfemi parentibus non obe-
dientes ingrati scelesti sine affectione
sine pace criminatores immites sine
benignitate proditores protervi tumidi vo-
luptatum amatores plusquam dei habentes
quidem speciem pietatis virtutem eius
abnegantes semper discentes numquam
ad scienciam pervenientes per sapientiam turbant
tunc contra in modo ii in confessione
vere fidei persistimus quid aliud nisi
tot flagiciorum mala pendimus nisi
quod venturo timens antichristo. vita iam
sternitur. precursorum in offensis necesse
sue vestigiis gradiat ante precedentes
ut firmissimum est iuxta glosam ordinariam,

sunt qui se xpos i xpi discipulos
mencientur. per vertentes sanam doctrinam
quod paulus apostolus suo Thimotheo
clarius designavit dum in novissimis
temporibus discedere quidam a fide atten-
dentes spiritibus erroris et doctrinis de-
moniorum in ypocrisi loquentes mendacium
et cauterisatam habentes conscienciam. hinc
ergo non pseudo apostoli et precursores
antichristi hiis diebus novissimis surrexerunt
qui sanam doctrinam vie et veritatis
et vite doctrinis variis et peregrinis — *Joh viii*
abducentes pervertunt et reprimunt
in sacratissimis corporis et sanguinis sacrame-
nti dictis scriptis et quod his perniciosius
reprobant et offendunt salutiferam
clarissimamque suam doctrinam ad sensum
suum singularem et contortum pervertentes
temeritate persuadentes communionem — *... communi(one)...*
venerabilis eukaristie sub specie panis
utlaicorum debere sufficere omni populo
catholico ad salutem sub utraque specie
panis et vini de necessitate salutis fore
necessariam in mittentes improbe illi so-
li verbo eiusdem veritatis nisi manducaveritis — *Joh vi*
carnem filii hominis et biberitis
eius sanguinem non habebitis vitam in vo-
bis et opponentes ipsa verba contra me-
tem proferentis ac ipsa retorquentes
ad litteram que occidat que eciam verba
ut ex sequentibus concludatur. xpus voluit
intelligi in spiritu qui vivificat cum sub-
iungit verba mea spiritus et vita sunt — *Joh vi*
tamen alibi in simili causa predicat nisi,
quis natus fuerit denuo non potest vide-
re regnum dei que utraque necessitates tam
manducandi quam renascendi iuxta
sensum litteralem oporteret adhere in co-
benignitate seu absurda deducuntur.
scilicet quod nullus, sed posset videre regnum
dei nisi qui denuo iuxta opinionem
Nicodemi carnaliter renasceret. sic nec
quis vitam eternam habebit nisi nisi
nisi manducaverit carnem filii hominis
et sanguinem eius biberit sacramentaliter
et non spiritualiter et quod est absurdius
sive de necessitate salutis communio venerabilis
eucaristie communio sub utraque specie esset ne-
cessaria. optime verba que deprimis
penitus et infallibilis veritatis ore
processerunt pro eodem loco et hoc
clarissime cernit in ania et unitate — *Joh vi*
ista verba ego sum panis vite qui de
celo descendi ut si quis manducaverit
ex hoc pane non moriatur. item

qui manducat hunc panem vivet in
eternum. Item panis autem dei est qui
descendit de celo et dat vitam mundo.
Item panis quem ego dabo caro mea
est pro mundi vita et alia verba huius
similia in quibus de sacramento singu-
laris nullam expressius facit mencionem.
Ergo panis qui de celo descendit
caro xpi est pro mundi vita ut predictum
est ita ut siquis manducaverit ex hoc
pane non moriatur sed ut promittitur
vivet in eternum. Propterea communicans
sub eadem specie panis tantum eundem
effectum communionis scilicet vitam eternam
consequitur. Proinde sciendum sub utraque specie
communicans vitam habens ipse presuppo-
sito utique quod verum et vivum cor-
pus xpi habeat ipse sicut et habet
sanguinem proprie aliter et fortius 24 c
Nec mirum si solis presbiteris communio
utriusque speciei conceditur et congruit
cum ipsi soli in conficiendo utramque
speciem sacramenti ministrant in memoriam
passionis xpi sub distinctione representat.
Nam et si presbiter ex oblivione
sicut contigit solam speciem panis
consecraret non minus fit consecrata
hostia verum corpus xpi. Preterea pau-
ciores in reverentiam fieret quod
quidem corpus xpi talis turbatio
fidelium et ideo communicanti proficeret ad sa-
lutem. Nec refert si obiciat quod primitiva
ecclesia communionem utriusque speciei in sacra-
mento recepit eadem populo utriusque speciei
in diffinite aliquibus temporibus fuisse con-
cessam. quia pro tempore paucitate fi-
delium quibus omnia erant communia
expediebant primitive ecclesie in qua
omnes huiusmodi cautius et commodius
cum maiori reverentia paucioribus
potuit ministrari. Ex et nunc absurde
posset utrique recipere ipsa eadem
ubi ecclesia si ex hoc ampliorem devo-
cionem et reverentiam sacramenti et
cultum fidei maiorem cognosceret.
De irreverencia populi
populi crevisse at irreverentia
abusus contemptus utriusque sacratissime
speciei per fideles homines passim in-
currit. Nostris exemplis preciosissima
de se nota palam indicant quia
plus deplangere quam specificare
conveniret. Quomodo autem sic impia
veritatem catholicam manducare corpus
xpi et sanguinem ipsius bibere. Beatus

Augustinus doctor infallibilis super Iohannem
scribens clarissime demonstrat de con. di.
2a. Crede et manducasti. Crede in illum hoc
hoc est manducare panem vivum. Qui
credit manducat invisibiliter saginatur
quia invisibiliter renascitur. Et quod sequitur
ibidem et illud crede et manducasti. Et
erubescant igitur et confundantur in seculos
et in sacrum simul veritatis perversores qui
ipsam veritatem incorruptibilem presumunt
de inefficacia sermonum seu verborum arguere
cum verba ipsius transeuntibus celo et terra
non transibunt Math. xxiv c. Hii
sunt ergo similes immo deteriores illis
qui ipsam veritatem voluerunt arguere
de peccato mendacium non attendentes quod
impossibile est xpum menciri ut dicit
doctor egregius ut est qui dicitur Iob.
possit deum dicere esse mentitum. Tales
nempe pseudo prophete in populo magistri
mendaces qui adulterantes verbum dei
introduxerunt sectas perdicionis per
quas via veritatis blasphematur. Quibus
nec in hoc sufficit capitulum vi c. sicut et
dici malicia sua nec sufficere cor. i hec
est amarus sed ut errores suos vestris
admirare possent ostendere paginibus
de malo in peius proficientes et ut alii
bi scriptum est ii cor. ii c. in errorem in-
separabilem populum mittentes suadent
et falsissime dogmatizant quibuscumque
et undecumque sint presbiteris monachis
cenobitis et quibuslibet in sacerdocio
constitutis predicandi verbum dei indi-
stincte competere de officio licencia eius
cumque superioris non petita nec obtenta
immo veritatis ipsius contempta verissima
sententia qua dicitur Rogate dominum
messis ut mittat operarios in vineam
suam quod et doctor gentium concepit
inquiens ad Rom. x c. Quomodo predicabunt
nisi mittantur. Licet ipsi dicunt et huius
legis prevaricatores contendunt forte
sicut et quidam ipsis similes heretici
missos quadam invisibili missione
quam tamen sicut scriptum est in decretis. Cum
commissio de hiis nec signis nec pro-
digiis credentibus poterunt ostendere
sicut Moyses missus a deo ad filios Is-
rahel virgam convertit in colubrum. Et Jo-
hannes Baptista per Ysaiam. Ecce ego
preparavi semitam domini docuit iuxta Ieremias
primo c. talium ergo falsorum nunciorum qui se
ipsos ad predicandum ingerunt missiones

Quod heretici veritatem arguunt et verbum dei adulterant

Joh. viii

2a pe. 2 c.

2 Cor. 4 c.

Mt. ix c.

com. 2a auctoritates ... presbiteris et monachis ... verbum dei predicare

Luce x

Exodi iiii

propheta Jeremias detestatur inquiens: se-
ductores falsi prevaricatores adulteri
contenderunt lingwam suam sicut
arcum mendacii sed prophete mei
in mendacio cum ergo non misissem
eos nec mandassem eis qui nichil
profuerunt populo meo. Tercia vero pars
scripture non indigna auctoritas pro dominis
messis prelatis seu pastoribus ecclesie
per operarios vero predicatores intelli-
gitur. Quia igitur temeritate non
missus invito vel saltem nesciente
domino saltem presumit mittere
in messem alienam vel in agro ali-
eno mittens manum ad aratrum contra
preceptum legis transferet limites
proximi et sic pro tritico sed inimicus
homo et fur posset superseminare
zizania nequiter iuxta quod legis
iusticia tollet deplectemque actione
furti tenebat cum scriptum sit Deu-
teronomii xix c. non assumes nec trans-
feres terminos proximi tui quos fixe-
runt priores et ibidem paulopost
xxvii c. Maledictus qui transfert ter-
mina proximi sui. Tales igitur male-
dicti operarii sicut teste Job iiii c. se-
minaverunt dolores ita metent eos
et deo flante perient et spiritu ire eius
consumentur. Quia quod in benedictionibus
seminat 2 Cor. ix. in benedictionibus et
metet. Iam nempe quod scimus contra scilicet li-
bera predicatione ubi dei quidam aliqui
dampnosiores errores tanquam rivi
corrupto infernali derivantur et quo
quadrupes ipsorum perdidit iniustitias funda-
mentis sed fidei non parum contraria
maioritatem scilicet et obedientiam non
debere esse in ordine ierarchico mili-
tantis ecclesie sed pari conditionis cone-
creationis et originis omnes homines
eiusdem patris celestis filios et fratres
esse asserentes obiciens et subiectionis
opprobrium potentia seu tyrannide
Nemroth fuisse forte inductam
contra quam et si maioritate fieri opteat
maioribus tamen mortalibus peccatis
irretitis subditi obedire minime te-
neantur allegantes pro huius dampnosis
fundamento illud quod fuit peccato servus
est peccati et sic consequenter in tali ser-
vitute constituti aliis sepe non debere
neque posse maxime si spiritualis fuit
non posse quempiam solvere vel ligare

Multa quidem et alia ex eorum fonte
gehennali periculosissima flumina scatu-
rivuntque iam clarissima in fallibilibus
veritatibus variaverunt sua fluctus sui
impetu fundamenta fidei subvertere
et statum ecclesie ... erroribus incompa-
tibilibus obducunt. Numquid enim iste
non legit vel ignorat autenticam ve-
tustamque de Ysaac historiam Gen. xx-
vii c. qui ne mittit filios de maioritate
et obedientia contendere et quo suspiro
relinquet Jacob supplantatorem in
dominum ceteris filiis seu fratribus cum bene-
dictione progenuit. Hunc non dissi-
milis Christus ... domini et magister in beato
Petro supra quem fundare voluit
ecclesiam constituit dominum ipsum ad hoc
quod humili deiectoque piscatore in ar-
duum gregis sui pastorem et princi-
pem glorie sublimatur. Ceterisque apostolis
preposuit quo ferens sibi suisque succes-
soribus litteris plenam indubia-
que ligandi atque solvendi potestatem.
Qua quidem fretus facultate precepit
preceptisque subditus ut dominis et prepo- 1 Pe 2 c.
sitis dominis non tamen bonis et modestis sed
et discolis similiter obedient. Scie-
bat enim magistrum suum et dominum potestati
Cesaris quamquam sacrilege et solvendis
tributis a tenera etate fuisse hominis
super positum nec ignorabat sacrilege 1 Reg xv
ydolatrie obedire nolle et obedi-
entiam quibus hec victimis antefert.
Hoc idem doctor gentium Hebreis
precepit ut prepositis suis subiacent. xiii c
Et alibi commisisse legitur ut servi Ephe vi c
dominis carnalibus in omni timore et
tremore obedirent. Hunc idem apostolus
potestate sibi tradita in obedientem et
pertinacem Corinthium tamquam membrum
putridum sathane tradidit in inte- 1 Cor v c.
ritum sic et hii inobedientes
ydolatre qui nec deo nec hominibus
obediunt deteriores iudeis non sunt Joh xix
regem neque Cesarem. Qui neque que
dei sunt deo neque que Cesaris sunt Mt xxii c
Cesari reddunt, tradendi sunt tar-
tareis tortoribus donec reddant
universum debitum ita ut qui propositis
dominis et humanis se subicere contempse-
runt in infernalibus ipsa principibus

Gen x c

inviti et ingrati rogant cum alit
q hec dicit utriusque gladii potestas — obedire Porro vero sunt dolo men
tita est iniquitas ipsorum sibi pretendentes
utriusque gladii in tribus nulla esse debe
ptatem adhoc quippe ne decepcio-
cione et mendacio ac de superbia
et abusione redarguti et repulsi
in malicia adinvencionum ultimo
defecerunt dati ergo in reprobum sensum
Ad Ro i c. — ut faciant ea que non conveniunt
ut inquit apostolus Repleti igitur
omni iniquitate ut malicia adhuc
quippe ut superbia eorum ascendat
semper suadent contra preceptum
decalogi res et bona non tantum pro-
Machab vi c — ximorum sed et ea que sacra et sa-
lubris cogitacio fidelium pro decore
domus domini dedicavit Non modo
concupiscere immo manibus sacrilegis
sibi diripere ad hoc ut thezauri-
zantes sibi rapinam et iniquitatem
secundum Amos iii c perpetrant possent
possidere hereditate sanctuarium dei
Digno sacerdotes qui incensum et
panes deo offerunt erant et de-
cimacionibus suis mutantes tu sufficit
ut mendicent ac Christum pauperem
in labore et exemplum paupertatis
imitentur at si sequeret vita apo-
stolica et Christi actionem per arctam
Act vii — viam que ducit ad vitam hec eius
sequerentur Tales igitur imitatores
plenos dolo et ypocrisi qui ut igitur
Eccli xix c. — Salomon requirit se humiliavit doc
tor egregius deflendo predicat
inimicos crucis Christi q mentientes populo
ad Philipp iii — credenti predicant non furandum et fu-
rantur res corporum proximi ut deum est
quod soli furantur contra quod predicant — non tantum sibi diripiunt sed eciam
diripientibus consentiunt et hoc
modo precepta implere videntur de-
calogi ac paupertate Christi in super-
bia et abusione in curribus et in
equis secularia demonstrant Sicut
[illegible] auri et argenti instabat et de
templo domini sicud antiochus iniquus
direptas divicias et pecunias [illegible]
impetu [illegible] [illegible] Eccli vii

ceteros fures peccare debuerant ipsi vero tur-
pissimo ordine fures et proximos ceteros
petuam truculenter predare non formi- — q quod non contentantur
dant Sed nec in hoc finitur eorum est nos ro- — in hiis malis
c. augmentum qui ipsi declinantes cor in verba
malicie facientes occasiones excu-
sationes in peccatis ne dicant similes — de ypocrisi eorum
hominibus operantibus iniquitatem nec — ut videantur mali
possent argui deceptio et decepcione
et mendacio neque videantur sicut ceteri
hominum raptores iniusti adulteri hora
de sacrilegi etc. sed nec sicut ille pub- — Luce xviii
licanus sed sicut beati inmaculati in
via qui ambulantes in via domini et
non operantes iniquitatem sed nimis
custodientes mandata domini ut in simplici- — Luce i c.
tate et iusticia facie domini peccare vide- — Luce xviii
antur Ieiunant bis in sabbato quasi — Ysa lviii
gens que iusticiam fecerit et que iudi-
cium dei non dereliquerit Insultant — q hec quod dicunt ut omnia
et flagitant ut omnia peccata proximorum — peccata proximorum publica
notoria per eos ad quos pertinet in — et notoria per eos ad quos
statu quolibet destruantur ac si ipsi scrib — pertinet in statu quolibet
sobe et pharisei olim mulierem in ad — destruantur et soli sunt
ulterio deprehensam petentes lapidari — pleni peccatis
peccatum non haberent vel ac si blasphe-
mie homicidia periuria sacrilegia
rapine furta etc. nephanda que aliis vas
electionis laicus enumerat non essent
peccata mortalia et carnis opera ma-
nifesta quibus ipsi ad plantam pedis usque
ad verticem sunt repleti viri sanguinum
et dolosi pleni ypocrisi iusti ante
coram hominibus apparentes ut inquit
ut inquit Christus in c. Maledicti vestibus
eunt pellibus vestibus nova ingen- — Ysa lxiii — quod sunt excecati
tes quorum iusticie sicut pannus men-
struose Excecati in malicia sua ipsorum
id quod scriptum est Excecati cor populi — Ysa vi c.
huius et aures eius aggrava ut viden-
tes non videant et audientes non in-
telligant de ore suo sicut himus ut ipsi — Luce xix
sapientes indicant et condempnant domini
ipsi propter peccata multa et scelera for-
cia que inde et fures commiserunt
divinam predae et humana contra se
vocant iusticiam et vocant Itaque
ipsi tamquam gens sine consilio et pru-
dentia contra sanguine suum iudicant

Pu. 10 — fraudes eorum ut scriptum est quod animas
suas molliebantur dum filii peccata
presertim notoria que ipsimet palam
et publice impressime commiserant
ac in accessant non desinunt committere
flagitarant per illos ad quos perti-
neret destrui tum hoc id tempus
amplius ut corpus peccati destruatur.
Ad Romanos vi c — dignum ergo et iustum est ut iuxta
(quod iudicii dei vicissitudo malorum peccatis commissis)
ipsorum desiderium peccata ipsorum quibus
iram domini meruerunt appen-
Job vi c — dant. et iuxta veteris et nove legis
iusticiam eandem vicissitudinis men-
suram recipiant quam aliis intule-
runt ut scilicet etiam pro anima
oculum pro oculo dentem pro dente
Leuitici 24 — vulnus pro vulnere adustionem pro adu-
stione non inmerito compensaret ita
ut iuxta certissima veritatis suam
gladio perimant. qui gladium contra
fidem orthodoxam propria temeritate
acceperunt. de quibus non impertinenter
propheta predixerat. gladium evagi-
naverunt peccatores ut trucident rectos
corde ipse ergo intret in corda ipsorum
gladius in quam ille. quo dominus
per prophetam contra Amon vibrari
precepit in quibus. Quare mucro mucro eva-
ginate ad occidendum limate ut
occidas et interficias omnes qui re-
perti fuerint de hac generacione pessi-
ma que non audivit vocem domi-
ni dei sui nec recepit disciplinam propter
quod periit fides et ablata est et
vastata est ut conqueritur Jeremias
in c. vastatus venisse iuxta verbum
prophete a malicia habitancium in ea.
proinde etiam ut dicit ecce ipse pre-
paravit laqueum sibi. sunt igitur propter
maliciam inhabitancium ad invenien-
dum eciam eos etc. Ita ut in quo pu-
blice et fortiter peccaverunt in eo
iusto iudicio potenter et famose
perimant / peccaverunt pro certo sicut in numero
(quod peccare non cessant ut dicentur peccare)
arene maris sed nec cessant ut
pareret peccare et in contra
dominum in cuius vnus ... ambula-
tis asserunt se esse participes
(de ypocrisi eorum) omnium timencium eum et custodien-
cium mandata sua qui verius

ut ab opere cognoscat pastorem
incedunt in via impiorum tenebrosa — Pu. iiii
que est et erit scandalum ipsis quam
complacentes sibi in ore suo plenum
ypocrisi ut predictum est loquentes mendacium
precepta et vias Christi verbis pre-
dicant que opera pro veritate palam — Ioh. iiii
impugnant quod opere liquide — (quod sicut opera ex operibus Christi et apostolorum)
cognoscitur. Nam sicut Christus verus
messias suos discipulos ad predican-
dum mittens docebat Mathei x.
Nequaquam nichil tuleritis in via ne-
que virgam neque peram neque duas
tunicas habeatis. Sic et antixpi
perverso rerum ordine istos nostris
diebus pseudo premittens apostolos
non vacuos sed peccuniam habentes
impedicionem necnon auro et argen-
tum de templo domini sicut in diebus
Antiochi acceptum habentes virgas — Pu. xxi
sarcas in auribus et capitibus cum
gladiis et fustibus hoc modo populum
predicant ut quos verbis necdum
et peccunia cui teste Sapientis xi [illegible]
minut omnia causa vitalis non pre-
sumat / hos ut premissum est pingue-
et aquam audacter cogunt ad
suam apostatare perfidiam et cor-
des. Porro sicut per manus apostolorum
fiebant signa et prodigia in plebe
per que ipsi in exordio nascentis ecclesie — Actuum vi c
amicos et domesticos dei ... voca-
bant. Sic isti ydolatre in fine sec-
culi ... per manus sacrilegas
et plenas sanguine sanctos biblia
... et amici anti xpi non in- — (de signis eorum)
merito sunt effecti. Quod nec specialis
... clarius convincitur. Nam dum
ipsa veritas Christus Jhesus ad predican-
dum Euangelium et ad baptizandum gen-
tes suos et in orbem vniversum mitte-
ret apostolos volens certis signorum
indiciis vere credentes a falsis dis- — Mar. vlt.
cernere Signa inquit eos qui credi-
derint hec sequentur in nomine meo
demonia eicient linguis loquentur
novis. Et quod sequitur ad complementum
hinc etiam ipsi apostoli iuxta preceptum

Joh. iii c. Domini egressi evangelizabant
et curabant undique ipsos in aqua et
spiritu baptizabant. Isti vero impii et
crudeles sathane discipuli filios ad
operacionis iam diu renatos in fonte
baptismatis ad sue dampnacionis
apostasie coherentes in fama a-
lios flammis impetu submergentes
alios flammis seu ignis perimunt
flagoribus crebis in vorem effusione
sanguinis interimunt ac si gentiles
Actuum viii c. essent et ut inquit apostolus in christo
baptizati non fuissent. Item veri apostoli
recepta a domino potestate in nomine
suo eiciebant demonia. Isti e contra
licencia impetrata diabolo in Beelze-
bub principe demoniorum illis quos
Luce vi. decepit mittunt demonia dum sub
specie sanctitatis perversis doctrinis et opi-
nionibus solacialibus decordibus fidelium
eiciunt ipsos in laqueum dyaboli et
indisciplinata multa in magentes et
cerda hominum imitacionum et predicacionum
perdulaces simonie et heresiarches
sedu... Itaque dyabolica satan
tes contagia solum demum verbis
et non operibus hunc non inepte si
Act. ii querit quomodo vere credentes lin-
guis loquitur novis quod tunc dum
complerentur dies penthecostes in
apostolis ac ceteris fidelibus contin-
Deutro. xxxii gebat. Isti vero in credulis novi re-
centesque eorum quos non coluerunt
patres eorum artifices acuentes
linguam suam sicut serpentes
habentes venenum aspidum sub la-
biis nova et inaudita fabricantes
Ro. i. mendacia veritatem dei ut dicit
doctor egregius in mendacium
mutaverunt quibus non indigne
prophecia improbat inquiens Hii se-
ductores falsiloqui extenderunt
linguam suam sicut arcum men-
Psalmus xi dacii. Dicentes linguam nostram ma-
gnificabimus labia nostra quis nos-
ter dominus est. Non est cura nobis et si

esset quid facies nobis. Seducunt Jeremie xxiii
itaque populum meum magniloqua lingua
in mendacio et miraculis suis cum
ego non miserim eos. Et sequitur:
Serpentes tollent pariquos spiritua-
les detractores deo odibiles ac fidei
suggillatores designantur. Hii ergo
toxicata persuasores non tollunt sed
immittunt in populum domini serpentes
ignitos ad quorum plagas ut vetus
narrat hystoria mortes plurimorum Numeri xxi.
sunt secute. Ipsi quippe sunt illi ser-
pentes pessimi quibus ut scriptum est
non est incantacio, furor eorum ipsis Deutro. viii
sicut aspidis surde et que sequitur in
psalmo. Et iuxta verbum Job sicut in-
biles scorpiones et serpens flatu
adversus inficiunt homines sic isti
in suum pro virulento fidem qua
tum in eis est intoxicat ortho-
doxarum apte stringit ut hii
si quid mortiferum desertibus ipsorum
biberint bibent iuxta verbum Jeremie
li c. calicem ire domini usque ad feces in
quo est ignis sulphur spiritus fel draco-
num et venenum aspidum insana-
bile. Inmiscuit enim eis dominus in ca-
lice Babilonis que nunc concorat
spiritum vertiginis quo ipsi potores bi-
bentes inebriati turbati et moti
sunt sicut ebrius et omnis sapiencia
ipsorum devorata est. Bibunt enim ut
dicit Ezechiel sanguinem inebriante
Ebrii igitur facti sunt non vino
ut alibi scribitur sed vino ire dei Jeremie li c.
et indignacionis. Sic ergo bibentes
non illum calicem qui preclarus est
sed calicem furoris domini inimici dei
facti sunt unde si super egros spiritu-
ales manus imponant sacrilegas non be-
nedicunt. Non enim credunt quod sa-
cerdotalis manus imposicio per sum-
mum peccatorum absolucionis designa-
tur sic nec auricularis confessio in ali-
quo casu debet esse necessaria ad salutem

hys et alys in finibus orbis falla-
cibus fidem orthodoxam quanta sit
ipsorum malicia in sicut opibus de
destruendis et scandalorum proximos de-
cipiunt et occidunt et hys non ob-
stantibus voluit viri ewangelici
(conclamacio contra hereticos) appellari o inauditam stulticiam ac
cunctis stupendam heu nimis populi ce-
citatem quis queso audiet et non
stupescet heu dedicacio pharaonice
obstinacie sentina que non modo
sicut et pharao populum christi sacrificare
non permittit ymo ipsum christum verum
sacrificium persequitur dominum scilicet veram
lucem ewangelicam que illuminat
omnem hominem et contendit optimum
genere precepta quoque decalogi plurimorum
gentes qui deum ignorant teme-
ritate qui pretera vitam illorum pa-
tenter estimant insaniam corpora
Sap. v° inter filios dei computantes Tu
(conclamacio ad deum pro vindicta) ergo iuste iudex fortis et paciens
qui indicas equitate qui non dor-
mitare nec dormitare custodiens israel
conspicue cas dormientes tamquam
fortis crapulatus a vino et sicud
dormiens in medio mari et vel
sopitus gubernator amisso clavo
usquequo te dormiente impune
inimici et adversarius irritabit
nomen tuum eternaliter non respicias
super iniqua agentes et taces de-
vorantibus me impiis respicias
contemptores meos et taces Quare
ostendidisti michi iniquitatem et labo-
rem video predam et iniusticiam
contra me vides quod laceratur lex tua
Abacuk j° quia impii prevalent adversus
iustos numquid bonum tibi videtur
ut ita sinas opprimi opus manuum
tuarum et consilium impiorum dissimu-
(conclamacio quasi dormientem) lando adiuves Exurge igitur
quare obdormis domine Exurge
et eripe me de inimicis meis deus
meus et ab insurgentibus libera
me et quod factum impius usque ad finem
Admirans igitur vos vates et prophete
tamquam testes obprobriorum meorum

quae ab insipientibus sustineo ut
suscitetis et vigilare faciatis di- Cap.
lectum meum qui dormit addicien-
tes ut expurgat surgat et intu-
dat iudicium apprehendat arma et
scutum et exurgat in adiutorium
et cum non sit qui adiutor nec
deffensor Exurge igitur psalterium
cum cithara exurge diluculo Excita (Et oblivisceris)
ta potenciam tuam dic deo quare
oblitus es mei dum affligit me
inimicus nostro quod exurgat deus
et dissipentur inimici eius et qui ibi
sequuntur Effunde igitur frameam
et concludas adversus eos qui persequun-
tur me Accinge ergo gladio tuo
super femur tuum potentissime Precipi-
ta divide linguas eorum quas
acuerunt sicut serpentes et malignis
loquentes contra me facientes iniqui-
tatem et contradiccionem in civitate con-
fidentes in virtute sua et in multi-
(conclamacio ad deum) tudine diviciarum suarum gloriantes ut quid
deus repulisti in finem iratus
est furor tuus super oves pascue
tue et quod in eodem psalmo sequitur
ad propositum ne sileas igitur neque com-
pescaris deus quia libera me a persequen-
tibus me qui confirmati sunt super
me fulgura choruscacionem et dissi-
pabis eos eruens me de manu
filiorum alienorum quorum os locutum
est vanitatem adversus te dominum
et adversus christum tuum locuti sunt
lingwa dolosa contra te dominum dere-
linquentes os suum in celum et lin-
(conclamacio ad reges et principes terre) gwa eorum transiit in terra Reges igitur
terre et omnes populi principes et omnes
iudices terre qui hostibus gladios an-
cipites in manibus suis exaltari volens
cum sanctis eius in gloria consurgite ad
faciendum vindictam in nacionibus ad
increpaciones in populis delinquentibus
legem domini per hoc est gloria (De pace et vnyo. Fid. ...)
principis eius Sed et in ymnia exalta
votum tuam et amicitia illos hunc
scelera eorum et domini ipsorum peccata eorum

[margin: qualiter ciuitas cruenta est] Quam igitur retribucionem habituri sunt
quorum manus plene sanguine labia
mendacio qui conceperunt laborem pepe-
rerunt iniquitatem et hec illis sequitur
in contricio vastitas igitur inquit ysaias
[margin: propheta clamat et peccatores confitentur] et contricio in vijs eorum propterea propheta in con-
fusione non tacebunt dicentes Elon-
gatum est a nobis iudicium et non
apprehendet nos iusticia palpauimus
inquiunt sicut ceci parietem et quasi
absque oculis attractauimus Expec-
[margin: Ysayas] tauimus iudicium et non est salutem
et elongata est a nobis Multiplica-
te sunt iniquitates nostre coram te et
peccata nostra responderunt nobis quia scelera
nostra multa et iniquitates nostras co-
gnouimus peccare et mentiri contra
dominum et auersi sumus ut iremus
post tergum domini nostri ut loqueremur
calumpniam et transgressionem concep-
imus et locuti sumus de corde verba
mendacij et conuersi sumus retro
Iudicium et iusticia longe stetit
a nobis quia corruit in plateis ve-
ritas et qui recessit a malo preda pa-
tuit propterea quod audite verbum domini
viri illusores inquit ysaias xxx in c.
qui federis cum morte pactum cum
[margin: imprecatio de cis] inferno pepigistis Ve vobis qui p
datis nomine et ipsi depredamini quia
indignacio super eos et furor eius
[margin: ysaias] super omnem maliciam eorum et interfi-
ciet eos et quod sequitur in textu Ve igitur
imprecatur ysaias viris sanguinum
qui sanguinem innocentum effuderunt
preuaricantes cum preuaricatores sunt
preuaricati transgressorum preuaricati
sunt Attrita est ciuitas vanita-
tis relicta est in urbe solitudo et
calamitas opprimet portas circumda-
bunt et circumdabit eam inimi-
cus vallo et coangustabunt eam
vndique iuxta verbum veritatis sic
[margin: de planctu corporum prophetarum] in ciuitate preuaricatrice legitur ad-
impletum Quod et tu videns Iere-
mia qui plorans desolacionem eius-
dem ciuitatis et contricionem populi
Iherusalem lamentabiliter deplorabas

Quicquid super hac terribili contricione
populi mei lacrimas continebis Quis
igitur dabit capiti meo aquam et
oculis meis fontem lacrimarum et plo-
rabo cum Ieremia die ac nocte inter-
fectos filie populi mei Quis dabit
me in solitudine diuersorium viatorum
et derelinquam populum meum et recedam
ab eis quia omnes adulteri sunt
et cetus preuaricatorum extenderunt lin- Ieremias
guam suam quasi arcum mendacij et non
veritatis confortati in terra quia de ma-
lo in malum egressi sunt et me non
cognouerunt vnusquisque se a proximo ysaias ix
suo custodiat et in omni fratre suo
non habeat fiduciam docuit linguam
suam loqui mendacium ut inique a-
gerent Propterea hec dicit dominus Ecce
ego conflabo et probabo eos Numquid
super hijs non visitabo aut in gen-
te huiusmodi non vlciscetur anima mea
Vocate igitur lamentatrices et oculi
vestri deducant lacrimas dicentes
Vobis reuertentibus quo vastati sumus
et confusi vehementer Audite et
vos mulieres verbum domini docete fili-
as vestras lamentum et vnaquaque
proximam suam planctum quia ascen-
dit mors per fenestras vestras In-
gressa est domus vestras disperdere
paruulos Audi igitur populus stulte
qui non habes cor Negastis eum dominum
dicentes sicut illi de quibus scriptum Job xl j c
est Non est potestas super terram que
comparetur nobis sic facti sumus ut
nullum timeamus hec ergo dicit
dominus quia locuti estis hoc verbum
Ecce ego adducam super vos gentem
antiquam cuius ignorabis linguam
nec intelligetis quid loquatur et
comedent segetes vestras et panem
vestrum deuorabunt Et conterent vr-
bes munitas in quibus habetis fiduci-
am propterea plangite et vlulate quia
non est auersa ira furoris domini
a nobis et quod ibidem sequitur in
propheta Sed et Ezechiel propheta sue
de visionis qui terra plena est iudicio

Ezechiel. Sanguinum et Civitas plena iniqui-
tate. Cum igitur faciam inquit
Ezechiel prophetiam contra angustia
superveniente requirent pacem et
non erit. Conturbatio super conturbationem
veniet etc. Secundum viam ipsorum faciam
ipsis et secundum iudicia eorum iudica-
bo eos. Hec dicit dominus Civitas effun-
dens sanguinem in medio sui ut ve-
niat tempus eius. Propterea dedi eam in
obprobrium gentibus et irrisionem
universis terris que iuxta eam
sunt a te triumphabunt de te sordida
nobilis grandis interitu. Ecce prin-
cipes Israel singuli in brachio suo fuerunt in
te ad effundendum sanguinem. Patrem
et matrem contumeliis affecerunt
in te. Sanctuaria mea sprevisti. Sab-
bata polluisti. Viri detractores fuerunt
in te ad effundendum sanguinem et
super montes comederunt. Scelus
operati sunt in medio tui et quod sequitur
ibidem. Propterea effudi indignationem
meam etc. et viam eorum in caput eorum
reddidi et tradam eos in manus
Eze. xxii — eorum quos odisti etc. Et irritabo
cor populorum multorum cum contriverim
in dispersione in gentibus propter univer-
sas iniquitates quas operati sunt
et quia inquit Osee x° Arastis
impietatem iniquitatem messuistis
comedistis fructum mendacii propterea
quod consurget tumultus in populo
et munitiones eorum vastabuntur.
Proclamacio contra pastores propter quorum dormiciones et dissolucionem [illegible] processerunt — Sicut vastatus est Salmana etc. Sed
propter quod adventus prophetas clama-
bo pastoribus meis dormientibus
Jone i° — propter quos orta est hec tempestas,
qui vigilare debuerant super gre-
gem suum quem lupi rapaces in ves-
timentis ovium venientes ipsis vide-
Math. vii° — ntibus et tacentibus lacerant et dis-
perserunt. Canes muti inquit Ysa-
ias l vi non valentes latrare spe-
culatores ceci adipes optaverunt cum
eos avaricia ut videntes lupum ve-
nientem non videant. Quarto

et audientes clamorem oppressorum
non audiant propterea quod ignoraverunt
intelligentiam, declinaverunt in avari-
ciam. Pascebant principes lac
comedebatis inquit Ezechiel 33°
et lanis operiebamini et quod sequitur.
Usquequo piger dormies usque in tempus — Prov. vi
Ysa. l c — doloribus dormietis. Propterea vobis
dictum est et dicit: Ve pastoribus
qui dormiunt in lectis eburneis qui
dormitare nec dormire debuerant
sed vigilare et sicut fortes arma- — Luc. xi
tus stare ad postes hostium omnibus diebus.
Propterea quod inquit vates dispersi sunt
oves mee et facte in devorationem
omnium bestiarum terre. Requiram gregem
meum de manibus eorum et liberabo
oves meas de locis in quibus disperse
fuerant. Pastorum autem torporem et
negligentias dum tempus acceperit
pastor pastorum districtius iudicabit,
arguet et statuet contra faciem.
Verum oves luporum dentibus lacera-
tas peioribus non modo [illegible] sed
constanciam quod et etiam ponere debu-
istis in [illegible] testimonium veritatis, quod — Ps. xc
quia noluistis intelligere ut bene
ageretis non obstantibus principiis [illegible] — Ezech. xxxiii
[illegible] vos dum in quia [illegible]
capitis viliter opponentes sed po-
tius dissimulantes ac si nichil
ad vos pertinuisset de omnibus propterea.
Vos igitur [illegible] hoc obprobrium
et dominus posuit in me iniquitatem — Ysa. liii
[illegible] cum tamen neque iniquitas
mea neque peccatum meum sed vestra dispo-
sitio et exempla perniciosa et in-
disciplina [illegible] in [illegible]
super me. Et quia [illegible] vobis — [illegible]
videbatur autem hoc surgere et vigilare
state state in fide et viriliter agite
surgite postquam sederitis qui — Ps. cxxvi
manducatis panem doloris vos qui
[illegible] comeditis et qui [illegible]
[illegible] bibetis vinum in dulcedine
bibite nunc vinum cum felle mixtum
et aquam lacrimarum in mensura.

Surgite inquam et cum Jeremia
iiij c. plangite et ululate pasto-
res clamate et aspergite vos
cinere fletu planctu Adadremon
et luctu Rachel inconsolabili con- Zach. xij
tritionem populi mei et eam tribula-
tionem que vobis iminet deplo-
rate flete mecum non super me
sed super vos et super filios vestros Luc. xxiij c.
quos quia relinquere videntes sce-
lera eorum digna animadversione non I Reg. iij c.
curastis corrigere et vos ipsi incras-
sati impinguati dilatati [illegible] Deut. xxxij
cervicibus jugum domini suave et one-
ris leve abiecistis non est auersa
a vobis ira domini Et [illegible]
critis a vijs vestris in lege domini
ambulantibus gladium suum vibravit
arcum tetendit in quo parauit vasa
mortis in dignacionibus domini quare
quam sacerdotes et leuite conservabant
flentes cum Jeremia iiij c. et dicentes
Heu heu domine deus ergone de-
cepisti populum istum dicens pax erit
vobis et ecce peruenit gladius us-
que ad animam Si infirmus apparuit
aliquam curam sine ullo timore luc-
tum unigeniti facite vobis pa- Amos viij
ditus est grex propterea pastores decre-
peruenit enim propterquod confusa sum Contra pastores insolentes
ego mater vestra que vos genui
vos quia egenos [illegible] depulistis
et desolatore exigens pauperes cum
principibus populi mei collocaui cum qui-
bus solium glorie tenentes et de-
clinantes ut inquit Jeremias ambu-
lantes laudastis eos in desiderijs
anime sue dicentes Euge euge
bibite vinum et comedite pinguia
Separate in domino qui omnes hostes
vestros salvos fecit subiugate terram
et pascimini in diuitijs eius et sic
modo comedentes et bibentes cum
ipsis vinum in dulcedine facientes
diuicias diuitis itaque facti estis Job xx
non in omni verbo et scientia sed tenuit I Cor. i c.
doctor Egregius sed ut auro et

argento affluentes [illegible] purpura- Contra auariciam prelatorum
ria plena [illegible] quia hoc in
illud vocati estis nomina vestra in terris
et ut ostendam vos quibus hec sunt sa-
diuicie quas qui appetunt inci-
dunt in varias temptaciones quas
etiam petentes et habundantes in secu-
lo conpacuntur possidere Scientes enim
diligentes quod auaro nichil est Ecc. x
scelestius et nichil iniquius quam
amare pecuniam Radix enim omnium I Thi. vi c.
malorum est cupiditas qua quidem
hij vitabant pastores appetentes errauerunt
a fide et inseruerunt se doloribus
multis et [illegible] laqueos dyabo-
li inciderunt quos etiam pedibus vestris
parauerunt Expergiscimini igitur et ad Exclamatio ad pastores ut thesauros suos expo-
instar villici iniquitatis facite nat ad recipiendum eos
vobis amicos pacientes et perden-
tes ut scriptum est pecuniam non tam
propter fratres et proximos vestros qui sa-
nituti Babilonice mancipantur sed
propter domum domini dei vestri que apre- Ezec. 29
de spolia heretice seruitute contaminat
quam fratres singulares sacre ancil-
le depascunt et distaminare non cessat
attendite et cauete ne aurum quod
habet eciam impius miles diripiat
quod quidem pietati et necessitatibus
pauperum non parum legitur deputata
Enim non ignoratis historiam
quantum auri et argenti de templo
domini Assirij peciis eorum congenti-
bus abstulerunt videte ne vobis
propter vestra demerita sic quod contin-
gat Expergiscite igitur et expergis- Auarus adversus Christianos
cimini ac pulueem corporis decoribus
excutite strenuis simul ad expugnandas
has gentes apostaticas et
fidei nostre virulentas inimicos Nolite
timere obprobrium et blasfemias
eorum non timeatis Jsaye l. i. Con-
surgite induite vos fortitudine
sicut in diebus antiquis contra
Amalechitas Moyses et Aaron pro
lia domini pugnaturi attendat Exo. xvij
sicut Mathatie zelus vestri qui s[ic]

nutricem populi et ciuitatis sele-
ctam, Ve sibi inspirans filios su-
os Judam Machabeum et fratres
eius constanter agere et nephan-
dis iussibus Regis Anthiochi vi-
riliter resistere animauit inquiens no-
adoretimus verba regis Anthiochi
sed ut eamus via altera precamur
sed nobis deus et moneat vos il-
lustris nobilis Eleazar mira con- ij Machab vj°
stancia qui solum simulacione ado-
lescentibus exemplum prauorum
in lege paterna relinqueret dum
adhuc de honestate vite potuisset
maluit senectutis sue dignam
eminenciam honesta morte terminare
Prouocet preterea vos et alios fi-
dei zelatores illius vitate mulieris
cum septem filiis viris perseuera-
ncia que ut legitur femine cogitacioni ij Mach vij
masculinum animum inserens se vincus
dici tempore horrendis tormentorum
mortibus audacter cum filiis pre-
bitricis et exprobrantes Regi Anti-
ochi in faciem cum potuissent ne-
cem penarum legis precepta transgredi
nullatenus sunt transgressi Cum-
quidem et si sub umbra legis Mo-
saice ex quia prima facie saluari
non poterant paternis legibus
decertarunt quanto magis vos
qui noui et eterni testamenti sacer-
dotes et fidei orthodoxe bases estis
in vobis quod et in Christo Jhesu sentire
debetis qui ut georgie sunt desin-
tibus corporum in tormentis crispicet
appensis vespillo tauris mirifice
usque ad mortis horrende militis
supplicium animam suam ponere pro ouibus Jo x
nullatenus dubitantes Imitato-
res ergo eius estote quia in hac
ca vocacione vocati estis ut sicut
ipse sic et vos propter fratres et proximos
vestros ac propter domum domini dei nostri
delectis ponere animas vestras Sacerdotale
igitur sacrificium iusticie offerentes
corda et corpora vestra oblacionem deo
placentem acceptabile sacrificium

vestrorum non timentes eos qui occidunt Luc xij
corpus vestrum vel post vestram forte mi-
serabilis mortem vestrorum ne conniuentibus
oculis transeuntes dampnauit mit-
tam in Gehennam Nemppe hic iam
queritur cum pauci se offerunt
inter dispensatores ut fidelis quis J cor iiij
inveniatur Siquidem pontifex ex ho-
minibus assumptus et pro hominibus
in aris intrepide constitutus qui pro Ad hebre iiij°
se et populi delictis offerat holocaustum
et in sanguine suo tantorum cala-
mitatum expiaret piacula quis Eccl xxxj
est hic et laudabimus eum hic fecit
enim perfecto mirabilia in vita sua si-
cut et alii facti sunt sacerdotes ut pote Hebr vij
sancti Adalbertus Stanislaus Thomas
Cantuariensis episcopi et ceteri quorum me-
moria in benediccione est quos neque
vita nec mors nec cetera tribulacio que
alibi commemorat apostolus poterant
separare quando propter deum tradiderunt Canc bop
corpora sua ad supplicia et potera
meruerunt hec coronas perpetuas
que non dantur nisi illis qui legit-
time certauerint propter quisquid con- regib et princ per assist
temnendas debent tenere assiste-
re reges et principes et quemite in bonis
non tamen aduersus hanc truculenta
carnem et sanguinem sed aduersus ad Ephe vj°
principes et prelatos harum tenebrarum
Contra quos nisi quiesti fuerint
gladium suum vibrare et arcum suum
tendere et parare debet ex debito et
tenetur secularis iusticia ita et iusta
veritatis arduam suam in gladio Jr xxxvj°
peraut qui gladium ad expugnandum
dei iusticiam tempore hesitacionis exponunt
Nam si ut inquit Crisostomus hoc est
Phariseis ut illi parcat qui deos habet
inimicos quanto magis illi ex tor-
mandi sunt qui cum vere deum
in mortalem in capite et in membris
mortali odio persequuntur propter quod Ju-
dite nunc reges clamat Sapiencia vj°
et intelligite iudices finium terre pre-
bete aures vos qui continetis multi-

tudinem populorum quia data est potestas
vobis a deo et virtus ab altissimo
Ad vos utique reges sunt hii sermo-
nes qui iureiurando polliciti estis
et inconcussabiliter tenere fidem or-
thodoxam sine qua placere deo non (Hebr. xi)
potest. defendere et me sponsam Christi
sed etiam contra quam nullatenus
salvari poteritis usque ad mortem
exemplo Christi defendere Ita videlicet
ut si quos secundum quod scriptum est
xxiii q. iii. Et quos violentos si-
quos hereticos vel alios sceleribus acti-
bus insistere cognoscetis Demum
deinde pro eorum exterminio placare festi-
nate ne contra vos flagellum perfi-
dorum gentem ex quorum videmus
ad multarum nacionum vindictam
concitata est indicat ne si quod ne-
gligimus divine ulcionis iracundia
peccatorum sunt auctione commota
hos tunc belli pestis intimet contra
tunc delinquentes ad rectitudinis dei
preceptum non revocant Claro ne-
pe sacre pagine testimonio suadetur
tyrannos sanguinarios et hostes
christiane milicie quocunque ingenio
et insidiis posse et debere interimere
citra offensam precepti domini. Le- (Exo. xx)
gitur quippe de Aioth in libro Ju-
dicum quod Eglon regem mo- (Judicum iii)
ab qui tyrannide filios Israhel
opprimebat ad hoc ut servitute contu-
tarentur gladio arrepto quamquam insi-
diose interemit et inde auctoritate
sacre pagine commendatur Erat et
Jahel uxor Haber Cinei benedicta (Judicum iiii)
inter mulieres in tabernaculo suo
concipiens dans ei sicienti lac pro
aqua bibere quem salvare poterat in
suo clavo in tympora eius percusso
ac malleo defixit in cerebro Sed et
quoniam Holofernes tyrannidem
Judith primum nobilis civitatis insi-
diis interimens populum dei liberavit
legis testante non ignota habetur
historia Hiis omnibus exemplis non

impune concluditur hereticam
maxime tyrannidem imprimere et
intonare debere interimi non solum (quo tempore deus potuit)
armorum quacunque publica pote-
state verum etiam insidiis latentibus
quibuscunque ad hoc ut populus a deo
sermonum dei liberetur Lex nempe hu-
mana vetat talium reputatus sue
tatem Et species doli in talibus
videtur habere ymaginem religionis
ministerii Sed domino quasi tamen san-
guinis etiam non prius ut dicit Jeronimus
sine culpa effunditur Verum
et tamen et multo utilior modus (tercius modus delendi hereticos est confugere humiliter ad deum et puras manus levare ad deum)
est ut alibi probatur hereticam
delendi pravitatem scilicet ad paternam
clemenciam dei humiliter confugere et
puras manus levare ad dominum
ut devotis habitus flagellum afflic-
tionis auferatur peccata namque de-
linquentium ut scriptum est in politate
vires sunt tyrannorum Proinde Achior
dux filiorum Amon non in- (Judith v.)
fructuose Holoferni dederat consilium per-
cunctare inquiens domine mi si est
aliqua iniquitas populi in conspectu
dei eorum ascendamus ad eos quoniam
tradens tradet eos deus eorum tibi
Si vero non est offensio populi huius
coram deo suo non possumus resistere
quoniam deus eorum defendet eos. Eya
ergo milites Christi abiectis operibus
tenebrarum induti loricis veris
armis iusticie non in superbia et
abusione in fortitudine equi neque
in tibiis viri sed in eo qui dat salu-
tem spem habentes indubiam. Sti-
mulantes vos sub potenti manu dei
assumite statim gladium ad bel- (Ps. ultimo)
lum et pugnate prelia domini
contra inimicos Christi quos persequimini
et comprehendite eos nisi conversi
fuerint gladium vibrantes non sit
nisi iuxta precepta maleficos vi- (Exo. xxii)
vere nolite iuxta consilium prophete (non est hoc potenti confidendum in principibus)
confidere in principibus in filiis ho-
minum qui ponunt carnem brachium
suum et in potentia virtutis sue

gloriantes querunt victoriam de
Jer. xvii | inimicis suis facientes q3 opus dm
fraudulent plus ad predam quam
ad xpi gloriam et fidei triumphum
aspirantes Nolite ergo ut scriptum
est confidere in duce 2 emulari
in eo qui vult prosperari in via sua
in homine faciente iniusticias
qui non ambulat in lege domini
qui respicit ad vanitates et ad
Spes nostra est in deo | insanias falsas sed sperate in deo ter
ribili qui aufert spiritum principum
confidentes impotencia ò virtus age
Ephe vi c | Belligerate filii domini in ipso fa
cient virtutem qui ad nichilum deduc
et inimicos vestros qui cum vult bella
conterit et gentes que bella volunt
dissipat et principum reprobat consilia
in cuius beneplacito sunt equorum et
armorum multitudine et victoria sicut
legitur quod unus mille 2 duo
fugarunt decem milia hec est enim
Joh. v c | et erit victoria que vincit mundum
Que fides vincit mundum, [illegible] | mundum sed eciam mundi principes
fides vestra sine qua impossibile est
placere deo [illegible] qui viri sancti gloriosum
sanguinem fuderunt imitaci xpm
Hebr. xi | · morte sua Itaque per contemptum mun
danorum et per bella fortia 2 adepti
sunt inviti victores angelica co
ronas que quispiam non consequitur
nisi qui legittime certando prestiterit
non sicut hii qui in stadio currunt
1 Cor. ix c | aut in agone contendunt ut coronas
corruptibiles accipiant sed ut coro
nas incorruptibiles possitis consequi
Auro ad certamen | claritate iuxta doctrinam doctoris gen
cium ad propositum vobis hoc certamine
ad hebr. xi | in quo vexilla regis prodeunt certa quod
[illegible] vinas misterium Sub cuius
regali vexillo consilium vos sicud
dei ministros in tribulacionibus et
angustiis in plagis 2 laboribus mul
tis et non deficiendo animis vestris
Hebr. xii c | Non dum enim ut scriptum est usque
ad sanguinem restitistis adversus
hanc dei 2 sue fidei perfidiam con

qua fideles triumphare non poteritis | non turpis lucri gratia [illegible]
nisi fidem et bonam consciencie habentes
Ita videlicet ut non turpis lucri gratia | ad hebr. xii
sed spe mercedis perhenne militabitis
coronam militaria non querentes que
sua sunt sed ut lucrifaciatis xpo po
pulum non auro nec argento sed | 2 Cor. [illegible]
precioso sanguine suo redemptum cuius | qui bella volunt non [illegible] rapinas concupiscere
obtentum si militare et vincere velitis
diligitis nolite rapinas concupiscere
et si per militando divitie affluant
vobis nolite cor apponere nec contra
doctrinam veritatis cor in thesauro ha | Luc. vi
beatis. sed si que lucra exinde vobis
fuerint licet cum paulo arbitremini | Philippen. iii c
propter xpm detrimenta attendite si 2
caute ne vos vincat sicut consue
vit in bellando cupiditas crudelitas
furor rabies. hii enim sunt procul dubio
victorie falsi comites et victorum ho | quod ab hys [illegible] victoria [illegible]
stes invisibiles et horrendi quibus
sepe clarissimi victores turpissime
sunt devicti quod exemplum pluribus
in sacre legis libris bellorum historiis
in quibus non pauca milia filiorum
israhel quamquam iuste ex patriis legibus
militancia permittente domino subgla
dio hostili ceciderunt. eo quod solum glo
riam dm non eo modo quo constitutum
fuit. bella trivit. sed quia plus ad pro | [illegible]
sua seu ad predam plus quam ad zelum
paternarum legum attendebant. pu
niunt enim homines ut in quo sunt
bratorum per homines legum predicatores pu
niuntur eciam ab alienigenis multi
dei [illegible]. unde xpe dimine ma
statis offensam subactus est populus
inde rex timendum est et orandum
ne et nunc filiis xpi peccata precedentium
et ipsi deus regium furoris sui assu | 1 Reg. xv
[illegible] pugnam ut scriptum est gen | victoria [illegible] est attribuenda
tes in [illegible] divina iusticia flagel
lare disponat Et quia sic assur
in superbia elatus victoriam hanc deo
volente assecutus fuerat non divine
potencie sed suis viribus attribuit
confusus est sic indubie ut ab ol
parte confusatur in hoc fidei campo

sepius adepta est principibus et populis
milicie debita victoria negata quia
forte non deo cuius res agitur
militant ad gloriam sed ut possint
dicere manus nostra excelsa et non
quamdiu debent dicere cum propheta
non nobis domine non nobis sed etc.
Eiacientes igitur de cordibus vestris li-
bidinem dominandi petientes etiam
de manibus vestris lutum cupiditatis
et auaricie properate ad campum fidei
bella domini et pro nomine christi pug-
nare vocati estis et vos estis in agro
et vinea domini sabaoth Cernam
ut videtis singularis ferus depascit
et aper heretice semine corrumpere
contendit quam vulpecule colligatis
caudis demoliri non cessant Pro-
pterea igitur quantum in vobis fu-
erit nec sustineatis de cetero agrum domini
in quo paterfamilias seminauit triticum
per inimicos homines in nocte sup-
erseminare zizania Cernam quamvis de zi-
zaniis tempore messis dominus dixerit
possunt auditi rite et primum collegi-
te zizania et alligate ea in fascicu-
los ad comburendum triticum autem
in horreum meum ut inquit paterfa-
milias congregate Racionabile tamen
est in eo verum obseruari ne forte
colligentes zizania eradicetis et tri-
ticum Succidite denique iuxta doct-
rinam veritatis ficum fatuam et arborem
pestiferam ut quid terram occupat
certa quam plus quam tribus annis in
pudatum est ut fructum faceret et cetera
cum fuisset incola pessimos fructus
attulit Ponenda est ergo securis
ad radicem huius arboris pestifere
que nisi confestim auulsa et precisa
et in ignem proiecta fuit ut ardeat
posset sui fructus contagiosa corrupte
caque dulcedine magnam partem
inficere fidei orthodoxe Destruatur
igitur sicut consuit apostolus istud corpus
peccati quod ut alibi scriptum est miser-
os facit populos ut vltra non seruiat
peccato Sed in sanctitate et iusticia

pulcritudo agri christiane milicie re-
floreat necnon in pacis dulcedine
resplendeat et respirent Tu ergo domine
rex meus et deus qui solus la-
borem et dolorem meum consideras
considerans videsque tribulacionem meam et
dolorem meum consideras Judica ergo
michi cur me ita iudicas Nunquid
bonum tibi videtur ut me opprimas ma-
num tuarum opus me et consilium impiorum
qui me persequuntur adiuues Vsque quo
parcis michi, que non peccaui et non
dimittis me cum nichil impium fe-
cerim parcis autem delinquentibus et
destruentibus legem tuam et sic par-
cens parcis perdis in morte quos si
non delebis mortificabis in finitos
Cur autem me humilias illos exaltas
cum quamdiu superbis resistere humili-
bus vero graciam dare debueras
non est qui tecum disputet contra ira. Job xxiii
quia sunt iudicia tua domine et Sap. xvii.
inenarrabilia opera tua. Quia cum
et multum misereris et parcis super Joel. ii
nequicia mee cum tue super omnia
opera tua qui non vis mortem
peccatoris nec in perdicione morientium
delectaris propter quod queso, cesset
me ira tua. aufer a me obprobrium ob-
probrium et contemptum et non tradas
me persequentibus superbis, et genti
apostatrici que te ignorat et ve-
ritate non cessat nomen tuum confite-
igitur populo tuo qui te diligit te
adorat te scitatur ut non dicatur
inter gentes sicut iam dicatur ubi
est deus eorum non est ipsi in deo fa-
lus eius Subueni igitur in domine
deus sicut subuenisti Judith vidue
Recordare mei domine omnipotens in
domianus et visita me infirma et
eue me a persequentibus me Erige
brachium tuum sicut ab inicio
et allide virtutem illorum in virtute tua
qui promittunt se violare sancta tua Judith ix
et amplius polluere thabernaculum
nominis tui, deus igitur creator
celorum et dominus totius creature que omnia

Contra q hereticos

Math. xiii

ad Ro. xvi

Luce xiii

Luce iii

Ad Ro. vi

Pro. xiii
Luce ie

Exclamacio ad deum

Oro ad deum ple-
bano

Oro pro conuersione he-
reticorum

misericors et nomine vos pie qui
convertis corda filiorum ad patres
potens que es de lapidibus suscitare
filios abrahe exaudi me pro in-
mitatibus meis deprecantem et clemen-
tia confidentem Et respice ad
animas diabolica fraude deceptas
quasque dimiciam et reclamen
de cordibus eorum ut ipsi hac pra-
vitate heresis deposita resipiscen-
tes ad veritatis tue reddeant cla-
ritatem Et si quos forte pharao-
nico corde obstinatos in sua teme-
ritate velle persistere cognoveris
ipsos secundum quod nobilis ma-
iestatis tue videbitur humilia que
quod sponsam tuam tantis contume-
liis et obprobriis lacessitam
amplius contra peccata ipsi per
turbari ac contriti minime patia-
ris Et si unquam dereliquerint
filii mei et in viis tuis non am-
bulaverint visitabis in virga ma-
gis contra iniquitates eorum Casti-
gans castigabis eos et morti non
tradas et misericordiam tuam ab ipsis
non dispergas contra misericordias tu-
as in eternum cantabo et in generati-
one et generacionem annunciabo lau-
dem tuam et veritatem tuam que
est infallibilis et eterna in secula
seculorum Amen etc.

oro pro castigacione pya

Excusatio Rectoris

38 Quoniam Egregius sacre
Theologie professor dominus et ma-
gister meus premisit de bonita-
te pastoris, et ad laudem me par-
te pastoris multa spectancia ad boni pasto-
rem est exhortatus monicione
multiplici et varia deductione
que proch dolor in me non reperio,
Ut ergo appareat veritas humilis
excellentis oneris quod humeris
meis tremulis, et ob id talibus oneri-
bus hec imponit et oracione
virium mearum modicitas insufficiens

videatur ad estimandum actum pulcrum
inmoracius ad respondendum eidem
magistro domino et patri meo primus
thema repeto Pastor bonus Doc-
tores eximii magistri reverendi, ac-
que domini spectabiles et honorandi
Intuentibus nobis disparilitatem rerum
quas natura sub equalitatis norma
adesse produxit hoc nobis pro facto
innotescit. horumque divine pariter et
humane scripture contestantur et quod ad
populorum regimine et tutelam constitute
sunt in orbe terrarum ab eo per quem
reges regnant et principes imperant
dominantium et regimini potestates quia omnis
potestas a deo est ad Romanos xiii et xi q.
iii qui resistit. Caruisset namque
humana condicio iugo dominii, nec
libertate caret quam ei natura dona-
verat homines abdicassent nisi
quod impunita licencia scelerum in-
crescente humanum genus priorem re-
cordandabat et sic ex necessitate quadam
oportuit naturam subesse iusticie ac
sumere iusticie libertatem. Sed unde
hec servitus contra hominum advenit
cum omnes homines naturaliter sunt
liberi xii q. ii Cum redemptor.
Unde ve adam delinquendi et multorum
serviendi occasio imposuit qui in puris
naturalibus simplex et rectus
est creatus, Seneca iuxta suam
politicam li 2o ca o xx. hec primo
et ipsam mortem. hominum culpa pa-
attulit, et nature contra non in-
venit. essetque absque immortalitate
qua mori non posset, cum sine fide
adoriam nisi culpa inobediencie
preciosa iusticie semita, tante glorie
aditum prorsus perclusisset. Peccare
quippe et non peccare homo potuit
licita preditus libertate arbitrii
qui nulla disposicionis violencia.

quod ab potestas dei a deo
et ab servitus homines
a peccato et diaboli

Dt Gi

nullo fatorum impulsu, nullo condicionis stimulo, nullo ad hoc nature defectu urgebatur ad culpam, que indubitata parentis pene hominem sponte lapsum impegit in mortem. Et quia iniuste frena laxavit arbitrii, sic in eo oppressus et obrutus iacet ut iusto dei iudicio, quia tunc noluit aperte abstinere cum potuit, modo ut ita dicam nequeat abstinere cum velit. In eo tamen solo adhuc ei liberum viget arbitrium ut sibi ad opus iniquitatis sufficiat, et si ad bonum non nisi gratia preveniente et adiuvante assurgat. Hic ergo iusticia per se descendens traductus est in regimen peccati et mortis, ut iugo servitutis pressus necessitati delinquendi et moriendi subiaceat. Et ideo ne malicia impune insiliat sub virga alterius necesse est ut contremiscat et aperte cohibeatur, quatenus et si non virtutis amore, pene saltem formidine sue temeritatis audaciam sui homines refrenent. De elect. cum inter bonum dei docendus. C. decernen. xxiii q. v. Quamvis tamen hec premissa non fatorum sed prevaricationis meritum introduxit. Unde Isidorus de summo bono 3 li. ita dicit: propter peccatum primi hominis humano generi pena divinitus illata est servitutis, ita ut quibus aspicit non congruere libertatem, his misericordius irroget servitutem. Alios servos constituens alios dominos ut licentia male agendi servorum potestate dominantium restringatur. Nam si omnes sine metu fuissent, quis esset qui a malis quempiam cohiberet. Inde et in gentibus principes reges que electi sunt ut terrore suo populos a malo coercerent atque ad recte vivendum subderent. Hec ille. Sed nec obstupeas quoniam quidem dederit aliam speciem creature cum se representata per hominem celestis

ymago subiectus, quoniam ad ymaginem dei factus est homo Gen. primo et xxiii q. v. Hec ymago. Sed vel quia dei iudicio homo prelatus est homini, ut gratiosorem prelatum efficeret ydemptitas speciei, quia simile naturaliter diligit sibi simile ut dicit philosophus 8 ethic. Porro non ob hoc solum dominos subditis sententia divina prefecit ut ab imperando cessent, sed ut ipsis pacis et iusticie copiam ministrando prodessent, ex quo appensis in statera iudicii meritis singulorum condignis dignos prosequerentur favoribus, et in facinorosos et rixosos quoslibet exerceant debitum gladium ultionis. Ro. Non enim potestas frustra gladium portat, sed minister est dei ad Rom. xiii, xxiii q. v. Non solum ad vindictam malorum laudem vero bonorum. prima petri ii. De hom. postulasti ut faciat iudicium omnibus iniuriam pacientibus Ps. Cxlv, xxiii q. v. [illegible] Sicut et Unde salus omnium subditorum ex debita correctione subiectione et rectorum gubernatione pervenit et propagatur. Plura etiam sunt quibus pax vita securitas atque salutis bonum ex debita subiectione contingunt. Et propter hoc non est aliud libertas nisi quam salutaris perditio libertatis. Nam quia libertas populi que regna coherceret libertate perit. Subiectum quidem corpus anime vivit, et mox cum ab ea liberatur corrumpitur. Navis subiecta nautis servatur a fluctibus, a quibus si libera fuerit statim naufraga dissolvitur et perit. Ad hoc itaque dispensationis provisio gradus diversos et ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret

et condicionis statu conspicio et recte
officiorum geratur administratio sin-
gulorum. Neque enim universitas alia
poterat ratione subsistere nisi huius-
modi magnus eam differentie
ordo servaret lxxxix. di. ad hoc.
negt beati Greg Decet ergo ut subditi colla sub-
militer mandatis dominorum et
eorum debitam reverenciam adque
ipsi tenentur impendant cum in hoc
salus et vita consistat corporis.
Decet nempe et necessarium est
ut is qui aliis regendis pre-
ficitur et pastoris vocabulo an-
notatur tantopere solicitus et a-
nxius saluti et directioni sub-
ditorum intendat quanto se dis-
trictam non dubitat pro eisdem
redditurus esse racionem unde tali
dicitur illud iii Regum xx. Custodi
virum istum qui si lapsus fuerit
erit anima tua pro anima eius. Et
Ezechielis iii et xxxiiii. Audite
pastores verbum domini. Ecce ego
requiram sanguinem eorum de
manibus vestris. facit ad hoc de
offi. ordi. c. irrefragabili. Ad
hoc autem ut is qui aliorum regi-
mini preponitur digne possit salu-
ti intendere subditorum. Necesse
est sicut premittit beatus Gregorius in pas-
torali. ut sit cogitatione mundus
actione precipuus discretus in
silencio et utilis in verbo. Mundus
quidem cogitatione quatenus nulla
immundicia polluatur qui hoc
suscepit officium ut in aliorum cordi-
bus pollucionis maculas tergat.
Hunc nempe qui viciorum squalo-
re sordescens aliorum satagit vi-
tam emendare mox obviat illud
Apostoli in quo alterum iudicas te ipsum
condempnas. Sit operacione pre-
cipuus ut vite viam bene vi-
vendo subditis denunciet et
grex qui pastoris vocem mo-
resque sequitur per exempla melius

quam verba gradiatur. Sit discretus
in silencio et utilis in verbo ne aut
tacenda proferat aut proferenda
reticescat. Nam sicut incauta lo-
cutio in errorem pertrahit ita in-
discretum silencium hos qui erudiri
poterant in errore derelinquit. xliii.
di. Sit rector. Sit nempe bene
agentibus per humilitatem socius. Contra
delinquencium vicia per zelum iusti-
cie erectus ut et bonis in nullo se
preferat et cum pravorum culpa exi-
git potestatem prioris demonstrare
sui prioratus non tepescat. Sit postre-
mo utriusque morum et virtutum hone-
state preclarus ut quidquid dicat
doceat quidquid agat sanctum et iustum
sit et habeatur. Illis eciam summopere
perhabitis que dominus doctor et
magister meus disputando de bo-
nis pastoris condicionibus hic in medi-
liade exposuit et declaravit. Cum i-
taque rectoris gradus qui hic sub
pastoris vocabulo designatur tanta
perfectionem expetat tantis quoque condicio-
nibus onusta sit periculis. Postquam
ego ad huiusmodi specialis gradus onera
nimis utique importabilia secunda
constitutor tantisque immensis grandi-
tor meum noctes mee in merore tras-
eunt non in quietem assurentes
sed laborem dies mei amaritudine
repleantur et ego semper meorum vi-
cinitate pene absorbta defessus
et mole hac grandi pressus curam
ingredior et tam etiam invitus
aspicio. Et merito quid enim in est
et hunc tribili officio. et qua fron-
te ego tam ut de aliis taceam defec-
tibus ignorantiarum mearum tenebre
palpabiles sint tanti laboris onus
et pericula ferre possim cum hic sedi
in discuciendis negociis et causis
emergentibus dissolvendis rectoribus
et prelatis permaxime necessaria
xxxvi. di. si ecce et qui adverte-

de cura rectoris et prelati

Ipse moderamina non sufficio. miror
quomodo alios recturus preponor / cum di-
cat beatus Gregorius in pastorali. Durum
est ut qui nescit moderamina sue
vite fiat iudex aliene. Et quod
longe amplius mentem ebibit spiritum /
et vires meas attonitas reddit
et languescere cogit. hoc est / quod huic
alme universitati dictaturus presideo /
que me genuit et genitum admo-
dum delicioso more matris edu-
cat et educavit / hoc utique monstro
simile est / ut filius matrem suam
regendam suscipiat. insipiens sapi-
entem corrigat / et cuius vita in eo
quod regere consistit. alteri viam qua
gradiendum sit ostendat. Debuit ergo
non immerito. salva tamen pace loquor /
hec alma universitas insufficienciam
meam advertere / debuit competentis
se filii competitorem admittere / et
non tam tanta mole tam grandi
quam gravi simpliciter et parvulo
nondum operire sed et opprimere intel-
lectum comparuerunt illud quod scribitur
Ecclesiastici primo capitulo. Ve civitati cuius rex
puer est. Et cum his motus in me
perstrepentibus cogitationibus hoc in-
parte blandiatur et quadam
hylaritate cor mestum aspergat / quia
quia facile est horum perfecte regimini
qui se ipsos noverunt gubernare / quando-
que omni reprehensione morum et vite
desertam in omni decencia satagunt
ambulare / quorum utique de gratia
omnium bonorum datoris in hac alma
congregatione numerus copiosa fertilitate
est diffusus. E regione vero turba-
cionis affert mentem vita multorum
licet solo nomine studencium disso-
luta / Cum innis etenim in hac congre-
gatione que iuxta petri Ravenen-
sis paradisus terrestris reputatur /
quoniam hic sunt prata virencia
scripturarum. hic sunt fluentes virtu-
tes lacrimarum quam depressimus
affectibus amor ille qui in corda facit
flammancia eliquat / video quidem
possimus hunc pluribus lectionibus
intendentem / illum propter ...
bentem orationibus / hunc dedi-
tus studiorum operibus et officia
pietatis ... viam invidere. Sunt
tamen quamplures quorum frontes sunt
dure per obstinacionem. colla erec-
ta per elacionem. oculi impudici. au-
res a veritate et a doctrina magistrorum
aversę. ad querimonias prava patule /
manus ad bellandum ad percuciendum
impie et in omnibus studiis bonorum
disponere et adversare. Curam habere hos
intendere direccioni. et illorum pro-
videre incomodis. ne pertinax
in humilem et timentem deum de-
seviat. sed compescatur / ne malus
bonum corrumpat. sed magis convertatur.
quatenus horum omnium dispar intencio et
varios voluntas eorum secta affectus
ad unitatem reducatur. et in amore
mutuo constringatur. vere materia
laboris esse plena non dubitatur.
Cum aut hoc sit rectoris dicente
policratico libro iii. Rector est multitu-
dine dissonam et dissidentem et cer-
tantem quoque repugnantem ...
conciliare et societati unire concordi.
Profecto de eo qui hoc efficerit
possum bene dicere pastor bonus
que sunt verba in principio sumpta
¶ Et quia Magister et dominus meus
sufficienter ostendit pertinencia ad
bonum pastorem et condiciones recto-
rem / ut videlicet in eo sit pascendi
solercia / et custodiendi diligencia /
quatenus ad instar boni pastoris pascen-
tis oves corporaliter. habeat canem
in fine / panem in pera / cornu in
latere / et baculum cum virga. Spiri-
tualiter. quia vero cassum foret

In quibus

officium rectoris nisi essent q̄ spūis
regimine regerent / ideo ut aliquatulu
innotescat qualitas vero subditorum
in vobis premissis adiuctam in forma-
cione / duo brevissime deducenda
3o veniunt. Rectoris primus sublimitas
vocatione cuius ad obedientiam exhor-
tantur / et hoc cum dicit pastor
Pastoris enim vocem oves audiunt
2o et eum sequuntur. Joh. x°. 2o despiciendo
eiusdem salutaris qualitas que
iugum obediencie alleviat et plane
redit / et hoc in vbo Bonus
iugum enim domini planet e est pri-
di fo de obediencia subditorum ad platos suos quia Bonus est ubi thema / Di-
co primo / quod in vobis premissis
innuitur Rectoris prelatus sublimitas
vocacione cuius ad obedientiam exhor-
6 tantur / quia pastor / Cum enim
sunt deduxit dicitur et dux imago
omnibus prelatis a domino deo est. que
autem a deo sunt / ordinata sunt
evenit quod qui prelati resistit
ordinacioni dei resistit xi. q. iii.
ceteri resistit / Ex quod et secundum apostolum
1 pe 2 Non tantum bonis sed et discolis
platis est obediendum / et habetur
xi q. iii. Julianus / et e imperator
mito obediencia omnibus commenda-
da et imittanda indicatur. Hec
nempe virtus obediencia secundum beatum
de obedientia Gregorium xxxv li moralium. Sola est
que virtutes ceteras menti inserit
inserctas custodit. Sola est q̄ fidei
meritum possidet / sine q̄ quisque
infidelis convincitur. eciam si fide-
lis esse videatur / viii q. i. secundum
unde et vbo samuelis prophete. i Regum
xv. Violandi preceptum inobedientia
esse monstratur / quadrupo ergo me-
lius ostendit. quid de laude eius
pensatur. Iure itaque sedem eiusdem
obediencia victimis preponitur / quia
per victima aliena caro ymolatur.
per obedienciam vero propria volun-
tas mactatur. / tanto ergo deum
quisque placat citius / quanto

repressa arbitrij sui superbia gladio
precepti se ymolat et voluntati
alterius se sub mittit / Hinc virtu-
tis nobis salvator exemplum re-
liquit j. petri ii. et xi q. iii. quid
ergo mirum Singula insuper in se-
nsibilia ut de alijs taceam ad eam
nos manuducunt / En sol a sua nota
semita non deviat / luna a suo tra-
mite non oberrat / stelle sub iudi-
gent officijs / ad nutum dei campus
floribus amenatur / terra ymbribus ir-
rigatur / fronde crispatur silua
in nemore citharisat avicula / et
cuncta que celi ambitu continentur
suo imperium conditori / et merito /
quia in eo quod ab eo qui verum est
per inobedienciam non recedunt.
sunt esse per obedienciam habent et conser-
vant. Mirum est ergo quod homo
qui plus habens per sermonibus habet leges
sui creatoris refugit. et obediencie
sciencia appreciatur. Certa sic sunt et
quod se retinet autumnas despicit
et amittit Nam sicud membra
que non moventur ad nutum capitis
mortua corporaliter sunt appellanda
ita subditi qui non obediunt ad nutum
sui superioris spiritualiter mortui sunt
censendi Cernatque ut tantum vir-
tutis bonum non negligatur. nuto
in verbo thematis predicti omnes ad
obedientiam adhortantur. Vere quia
sola inobediencia seu contumacia
penam meretur, xxiiii q. iii. cum contra
monicio aut semper det sive vindic-
tam. sine pene inflictionem / xi q. iii.
indigne. Ideo ego qui officio meo
ad vos hortor duos studentes ut
vestrorum statim attendentes honeste
vivat a quibuscumque insolencijs ab
stineant / et veros studentes se habitu
gestu et ope prestant. Scitur pro
certo quod vestrorum in solencijs iam
est per penam carceris inter alias pe-
nas satis severe cunctas ordinaria

di 2o
quod bonitas prelati subditis iugum obedientie alleviat quod malum (?) a cuius eis nocet et officit

Promissum et tantum de primo etc.
Dixi secundo et breuius quod
in verbis premissis innuit rector salu
taris qualitas que iugum obedien
tie subditis alleviat et suave
reddit, in hoc quod dicitur bonus.
Communis enim omnium virtuosorum virtus
obedientie propter sui efficaciam
satis est delectabilis, quamvis ipsa est
salus omnium fidelium, genitrix omnium
virtutum, inventrix regni celorum,
cohabitatrix angelorum, et cibus omnium
sanctorum. Ipsa tamen multo suavior
redditur dum sub virtuoso prelati
precepto militatur. Sicut enim boni
tas superioris proficit subditis, sic
et pravitas ipsius non minimum offi
cit eisdem et in ipsorum pena iusto
dei iudicio redundat. Nam sepe
pro peccato parentum sepe puniuntur fili
orum, ut patet xv q. vlt (?), cum multis,
et quemadmodum pro peccato filiorum Hely
I Reg. populus in manum philistinorum corruit.
Pro peccato quoque plebis elati corde sepe
sunt impediti, et tandem cum eis
populo ducti sunt captivi. I Reg.
iiii. Item pro peccato. Sic etiam pro peccato
prelati et regentis populus sepe pe
nam tulit, quamvis a peccato innocens
fuit. Exemplum huius scribitur
primo Reg. xxiiii (?). Nam cum David
populum numeraret gladius domini deperiit
populum qui non peccavit. Quo fit
quod subesse prelato sive domino
vicioso est valde periculosum populo
subiecto, propter quam peccatum talis quan
dam ad penam temporalem redundat
sepe in penam subditorum. Ex quibus
itaque liquet quod bonitas superioris
suis subditis non modicum affert
consolacionis, iugumque obedientie
quod rigidum et durum videbatur
alleviat et suave reddit. Cum
itaque hec alma universitas nolens
esse acephala, xciii di. nulla, velud
esse sub iugo, xxxix (?) di. in me-

moriam, et sibi pauperem constitue
rit, quamvis in apibus me licet omnique
insufficientem et indignum et ob
ad paucos ex decem pro nunc in suum rectorem
elegit et assumpsit. Cum vero ad
bonum rectorem prout magister
et dominus meus deduxit, requiritur
inter alia quod habeat hominem sapie
ntem mente, quod possit reparare (?)
in pace, quam sine hoc homine rectum
iudicium quod sibi facere incumbit
minime poterit operare, quemadmodum
nec cecus de coloribus disputare,
quodque habeat canem in fine, ut vere
sua correctio sit cum discrecione que
mater est omnium virtutum, ii. v. pro
sentim (?), et quod sine verbis impo
nendo intus et extra moribus
et virtutibus inclarescat. Et
hec omnia in me minime reperio
cum in ignorantia presto est, gratia
sub dubio, et nulla efficacia corpo
ris. Dantis impius verbo magistri
et patris mei quo bachalarium rectori
esse necessarium ad sustentamentum
denotavit, ut videlicet habeat ali
quos secum portantes onera rec
toratus, dominos egregios et pre
claros viros, dominos doctores,
magistros, baccalarios et studentes
et totam universitatem confugio, et
vocem meam dirigo supplicans
compassione (?), quibus iuxta morem hu
ius alme universitatis viros maturos
ydoneos consilio et racione pollen
tes ex vobis dignemini eligere et e
lectos michi deputare, qui coram
consiliis et auxiliis michi semper
assistant in disponendis negociis
universitatis. Sic quod eorundem
fultus suffragio nedum preesse
valeam sed prodesse et taliter regere
ut vitam eternam una vobiscum
possim promereri. Ad quam nos per
ducat deus per secula benedictus.
Amen. In nomine Jhesu Christi

39 Ad alloquendum hanc almam universitatem pro conservacione unitatis et qua faciente omnium datore bonorum congregata consistit, assumo verbum quod scribitur originaliter prima ad Corinthios x. et decantatur in currentis sacratissime festivitatis officio: Unum corpus multi sumus.

Reverendi magistri, ceterique domini spectabiles et honorandi. Sex gradus anime reperio quadam naturali unione admirande concatenatos, per quos ascendimus ab imis ad summa, ab exterioribus ad intima, a temporalibus ad eterna, et spectatis diversis labentis seculi oblectamentis [illegible] fallaciis ceterisque mentis [illegible] obstaculis [illegible] ad summam unitatem et simplicem veritatem, videlicet sensum et ymaginacionem, racionem et intellectum, intelligenciam et synderesis scintillam.

per sex gradus anime [illegible] ascendimus ab ymis ad summa, ab exterioribus ad intima, a temporalibus ad eterna, per sensum et ymaginacionem, intellectum, intelligenciam et synderesis scintillam

Et hos quidem gradus habemus in nobis plantatos per naturam, deformatos per culpam, reformatos per graciam, purgandos per [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] non [illegible] sed per [illegible] prudenciam ad conservandam unitatem in vinculo caritatis ut unum corpus multi simus in Christo capite nostro. Homo enim [illegible] nature institucionem homo fuit conditus ad contemplacionis quietem et positus in paradyso deliciarum ut [illegible] ad unum [illegible] et incommutabile bonum [illegible] eternaliter mereretur et unum fieret et permaneret in illo, atque ut unum fieret esse cepit ab ipso [illegible] ipse cum in honore esset non intellexit, [illegible] ab uno et vero lumine in se ipso est divisus et ad bonum commutabile conversus incurvatus ipsis est iumentis insipientibus comparatus est, et similis factus est illis, totam naturam quandam duplici vecordia infecit, mentis ignorancia et carnem brutali concupiscencia, ut quod rectum sit non videat et quod recte racioni consentaneum et bono communi est proficuum non concupiscat. Evenit ergo quod homo sibi ipsi infestus quia in adversas partes est affectus, aliis ut unitas conservaretur difficile consensit. Iacens itaque homo sedens in tenebris et in umbra mortis lucem primo [illegible] est [illegible] nature corrupte nequaquam luminis vitalis [illegible] [illegible] nisi per [illegible] [illegible] [illegible] ignoranciam sibi [illegible] et per amorem eius quod [illegible] racioni conformat ipsa [illegible] concupiscencia subigatur et reprimatur. Hinc est quod plures per huiusmodi gradus non ascendunt quia unitatem in corporis habere et ad alterius possent conservare, sed per dolorem per [illegible] [illegible] descendunt et ob id vitalis luminis obsistente carnis [illegible] que [illegible] est inimica non pertingunt [illegible] nolite esse [illegible] apud vosmetipsos ad Romanos xii, ad secundam videlicet unionem, sed solliciti [illegible] conservare unitatem spiritus in vinculo pacis ad Ephesios iiii°, sic enim unum corpus multi erimus, ubi thema. Et solum tales diligit [illegible] et per huiusmodi descendit [illegible] [illegible] autem [illegible] laudo si quidem prudenciam [illegible] [illegible] si pacifica si modesta si [illegible] et bonis consenciens, si innocenciam [illegible] in mente, si modestiam in sermone, si [illegible] in affectu

si liberales in effectu. si maturi in
iudicio si simplices in conversacione
conviccu. Alioquin si lascivia ap-
paruit in carne, deordinacio in
mente. si invidia et vituperia in ser-
mone, si sensus singularitatis in ca-
pite. si iudicium cadit a rectitudine
istam non laudo, quinymo execror
prudenciam tamquam unitatis huius
corporis cuius membra sumus destructivam
quam omnes huiusmodi prudentes sunt
ut faciant mala quorum prudencia
mortis est ad Rom. viii. Si ergo ful-
citi fueritis vera prudencia, non ad
voluntatem propriam sed ad racionis nor-
mam cuncta que agenda sunt
reducite. Ista quippe prudencia
quecumque agit, nititur ad racionis
regulam universa dirigere et nichil
preter istam aut velle aut facere
Hec virtus purgatoria est qua si
adornati fueritis ex hoc poteritis evi-
dentissime cognoscere si omnia que sunt
in mundo divinorum comparacione et contem-
placione despexeritis si amatores fra-
ternitatis extiteritis, si malum pro malo
non reddideritis nec maledictum pro
maledicto effuderitis, in hoc enim vo-
cati estis ut benediccionem hereditate possideatis
prima petri iii. Insuper si neminem
aut propter nacionis vel lingwe di-
versitatem despexeritis, si non fuerit inter
vos zelus et contencio, dissensio
et discrecio quis cephe et quis
pauli aut quis barnabe, quis in-
degena quis forensis et advena
quis polonus quis almannus quis
ve sit ungarus aut francigena, quoniam
unum corpus multi sumus in Christo et
unius corporis membra prima Cor. xii. Quia
si unius corporis membra sumus qua
racione unus in alterum incipit normam
deserere inimicicias affectare fama lingwa
favente laccessere, quod in semper spon-
satus vestri primum per gratiam in se con-
tabescat et de malo complacescat

Hoc utique est nature legis servandi
et caritatis norma degenerare quod
unius corporis membra sumus ubi pre-
dicat et apostolus prima Cor. xii. Si
quid patitur unum membrum compaciuntur
omnia membra. Si gloriatur unum mem-
brum, congaudent omnia membra. In
quo nobis affectio mutua necessaria
ostenditur et commendatur, mutua dico pre-
cipue quia fructus affectionis communis
vel amoris, certior stabilior et verior
est quam affectionis private. vii q. i.
scias frater, et xvi q. i. vobis ante
certum enim est quod bonum quanto communius
tanto melius est et divinius et ideo
quanto magis amor ad plures bo-
nos extenditur tanto magis et
plus meritum hominis multiplicatur
et quanto amor causans bonum o-
peris restriccior tanto valor operis
minor propter quod fructus affectionis
ad bonum commune vite eterne mihi
fecundat. Amor vero privatus dimi-
nuit et attenuat unde et qui co-
munitatis utilitatem non plus amat
quam propriam, Christum non amat viii q.
i. in scripturis. inde venit quod communitatis
bona quilibet magis defendere debet
quam propria etiam usque ad sanguinis
effusionem xvii q. vii. convenior.
Fateor autem quod licet in singulis debeat
homine in quo relucet ymago altissi-
mi diligi, et ob hoc quanto clarius
et verius ymago dei per vitam sanctam
et doctrinam catholicam in aliquo fulget
tanto magis est diligendus quia
honor regis altissimi in hoc dependet
ut omnes honorentur et amentur qui
ipsius insignia deferunt, omnes dico
sine divisione sine excepcione
sine specialitate ita quod nulla sit
quo ad hoc unius ab altero discre-
cio nacionis. Et quia omnia unius
status proposita per unitatem et obe-
dienciam sunt communia et ideo simul
omnibus amanda, tum quia ob unius
corporis sumus, tum quia amor vel affectio

proximi est signum amoris divini
tum etiam quia est regula et men-
sura. secundum quam divini amoris
quantitas cognosci potest. quia quanto
pro amore eius addimus plus quis
afficitur. tanto plus horum in
amore proximi ostendit. dicente
beato Johanne in Johannis iiii°. qui non
diligit fratrem suum quem videt. deum
quem non videt. quomodo diliget. Et
propterea quod melior est et laudabilior
communis affectio. Nam per eam honor
dei augetur. et contra personalem
affectionem minuitur. Ceterum quia
primo homine deus humanum genus
instituit quam sit sibi grata univer-
sitatis unitas ostendit. Non enim ex
pluribus simul tantis ipsum fieri
voluit sed uno. ut ab uno geniti
aut propagati mutuo se tamquam fratres
diligerent quia communis status sit homi-
nis non tamen devotus est plus
ut in multis corporibus unitas conservaretur
sicut dicit Augustinus in libro de Civitate
dei. Sed tamen multa sunt que uni-
tatem et concordiam sapientie nostre
universitatis impediunt, cuiusque cor-
pus scindunt caritatem scilicet in vi-
de inficiunt. pacem conquisitis ar-
gumentis conturbant. summopere vi-
gilandum est ut ea que dicte
universitati nocent subducantur.

[illegible]

Unum horum est veterum studentium
tum falsis. et in scriptorum tum nos in
scriptis corruptis qui multa quaerunt
scandala oblocutiones et tedia
et ideo opus est ut a societate hu-
iusmodi veri studentes et sacrato-
res sapientie sequestrentur. Non enim con-
cordat psalterium cum cithara, de clari-
gingra, domesticus, lupus et tenebra
deperit dicitur ii° Ad Corinthios vi°, studens et
armiger. divinator et nigromanti-
cus convivia, sapientie amator pertibus
ab altera, discolus noctivagus
et studio intentus, vitiosus et qui-
etus, lascivus et castus, mitis et
protervus loquax et tacitus eo quod
contraria ut dicit philosophus in methaphysica. magis

a se distant et mutuo se expellunt
et colligitur. Et dicitur. nostre crude-
ando l. tanta. fugiat ergo quilibet
talium falsorum studentium contubernium.
Est enim difficile immo impossibile
quodammodo. ut quis inter sodomitas
Loth, inter hebreos Job, inter egiptios
Joseph, inter Babilonios Daniel in Ur
caldeorum Abraham in atrio cayphe
Christi confessor permaneat et perseverat
que enim est societas lucis ad tene-
bras, scilicet ad calcem, penitus nulla
ut supra. Secundum quod unitati cor-
poris nostre universitatis officit seu no-
cet est aliquorum singularitas quae pro
eo quod se nobiles alios tamquam magis
les appreciantur. inflati ergo generis nobi-
litate correctionem nunc recipere paciuntur
similem cum aliis vitam suscipiunt, se
nolunt plerumque in moribus generaliter discipli-
nam. contra ... vel distinctione
c. quis... Sed profecto in eo quod no-
biles sunt nec dici volunt si nobilia
operantur iusta et recta laudandi sunt
quia secundum Boecium in de consolatione prosa 6.
illud solum in nobilitate bonum esse arbi-
trantur ut imposita talibus necessitudo vi-
deatur, ne maiorum virtute degenerent
Philosophum secundum Crisostomum. Quid prodest ei
quem sordidant mores generatio clara.
quid nocet vilis quem mores ador-
nant. Ipse enim vacuum ab omnibus bo-
nis actibus se ostendit qui gloriatur
in patribus. Melius est ergo de con-
temptibili genere clarum fieri, quam
de claro genere contemptibilem nasci.
Cham natus de Noe servus factus
est. Abraham filius Tare. cultorum
cultorum deorum electus est. Nec potuit
gloriam eius sordidare error patern-
sic aurum de terra tollitur. et terra contempta
aurum eligitur, et argentum de stagno
egreditur. et tamen stagno spreto
argentum servatur. Rosam et de spinis
rosas colligimus, et de fimo lumen
scintillare videmus. Quid ergo est
sanguinis nobilitas. Revera secundum Boecium

vel aliquorum singularitas

vel despiciunt

vbi prop(ter) patus manet et futile nome(n)
quia nil aliud quam virtus propria
hominem vere facit nobilem De
huiusmodi nobilitate carminis dicit
poeta orace vs Gloria corporis ab con-
ceptu ubi pudor ab utero ubi fetor
a partu ubi dolor. Hoc pacto humili-
tatis fundamenta iacte non elacionis
incitamenta parare debent Sola quip-
pe secundum Jeronimum apud deum liber-
tas est non servire peccatis summa apud
deum nobilitas est clarum esse vir-
tutibus Bonum enim non facit gradus
sed virtus non dignitas sed honestas
Pariunt autem in multis nobilitas ge-
neris ignobilitatem mentis secundum
Gregorium Non est ergo hec quo mi(nus)
studentes intumescant non est quo
insolescant obediencie et correctionis
ferulam euadant aut alios communis
nobilitate sanguinis degeneres con-
temnant sed longe amplius ut ad
veram nobilitatem aspirantes studiis
morum et scienciarum deditis virtutibus in-
clarescant Bene ergo dicit Boetius
li. preallegato metro vi. Cum deum genus
et parens stirpis Si primordia vestra
auctoremque deum aspicias Nullus
degener extat nisi vicijs peiora fo-
uens proprium deserat ortum Tercio
vanitati corporis nec vniuersitatis non
modicum nocent nonnulli studentes
qui adinstar avium quarum intuitu
nox illuminat dies cecat nocturnis
temporibus vespertino spiritu concitati per
vicos et plateas ciuitatis dis-
currunt nocturnis temporibus quia qui
opera tenebrarum diligunt ideo nocte
ne videantur sibi conspirant unde
fur enim odit lucem quoniam nox est
amica predonibus et tenebre apte
sunt ad fabricandum falsum ff.
de ven. inspi. l. i. Horum itaque si cu-
ra mentium studencium vita disso-
luta in plerumque rixe et contenciones
varie quas licet contra mandata

Rectorum in disseruando pacis ciuitatem
committunt iam cum burgensibus iam
cum diuersis artificibus et corporum
seruitoribus et sepius cum Iudeis quo-
rum turbationibus toti vniuersitati
pariunt et afferunt Oportebit cor-
noni nec breui stilo sufficio enarrare
quibus autem finibus horum sequuntur in-
noratur et formidandum tamen ne
innocentes cum nocentibus quod absit
pariter inuoluantur Non est enim
tutum ymo periculo plenum malo-
rum vicinum dicit enim beatus Ambrosius
super marcum et ponitur verba pp.
m. q. i. Non conturbat nauis que
petrum habet turbatur illa que Judam
habebat et si multa illic discipulorum
merita nauigabant tamen adhuc
eam proditoris perfidia agitabat
in vtraque petrus sed qui suis ad-
huc meritis est firmus turbatur
alienis Caueamus ergo perfidum
caueamus proditorem ne per vnum
multi fluctuemus hec ille Nam
quedam ciuitates propter vicinitatem
cum Sodoma et gomorra perierunt
summopere ergo nobis curandum est
ut a talium consorcio separemur quia
communio nobis est dampnosa vita
detestabilis vanitati nec periculosa
et inimica Studendum ergo quatinus
vnusquisque secundum sui congruenciam
status altioris et potissime qui
commodo et vtilitati prouideat et
intendat si minor reuerenciam ma-
ioribus si maior dilectionem et promocionem
minoribus exhibeat et quilibet quod
sue auctoritatis est attendat vnum
illo sentencie pyetatis Hec enim vere
potorum dicit verum corporis multa
membra que sunt verba in principio
collationis preassumpta In qui-
busquidem verbis taliter inducitur
duo sunt quibus vniuersitas nostra
sub ... nascitur muniuntur Primo tan-
quam vniuersitatis in suis membris

dissensio vaga

in quibus verbis

p°

vnius adalterum in caritate que forma
virtutum consistit vnio et hoc nota-
tur cum dicitur. Vnum corpus iuxta illud
vnum corpus vnus spiritus sicut vo
cati estis in vna spe vocacionis vestre
ad Ephe iiii. et ro xii. Sed aut
2o tangitur eiusdem vnitatis
talitas vnite per singula supporta
singulorum officiorum distributas et
hoc cum additur multi sumus non
cum in hac congregacione omnibus est
idem opacium non idem omnibus studium
sed quosdam ipse largitor optimus
dedit doctores. quosdam magistros
ceteros baccalarios et studentes
nam cum hec vnitas alia racione
posset subsistere nisi singuli mag-
nus eam dicte ordo servaret hoc propter
di hoc dicitur primo quod in verbis
di 3o quo debemus esse dei in vnitate et concordia
themate tangitur vite vnitas
in suis membris vnius adalterum in ca-
ritate que forma virtutum consistit vnio
et hoc cum dicitur vnum corpus hec
aut vnio non vnito sit dicit illud.
vnum dequo dominus dixit luce x. vnum
est necessarium quod sine caritatis v-
nione vt dicit beatus augustinus quidquid
est prodesse non potest prima Corinthiorum xiii
vnde ut ibi habetur Si linguis hominum
loquar quantum ad laudem oratoris
et si corpus meum dedero ita ut ardeat
quantum adcriminum et si omnes facultates
distribuero quantum ad elemosinarum mu-
nitionem prodest. et tamen ista sunt satis
factoria peccatorum quibus si deest vni
tas caritatis nichil prosunt. quia
operibus sine ca factis non tamen premium
quam pena debetur i. q. i. vide. et
sunt verba beati Jeronimi super epistolam
ad Gallatas v. De hac etiam vnitate dicit
beatus Ambrosius super Epistolam ad Colocenses
iiio vnitas est ad quam vocamur
Jde in nullo dissenciamus si vnus
est deus. vna fides. vnus debet esse
spiritus animus. ad hoc in mandatum dedit
deus mandatum ade dicens Gen iio.

de omni ligno paradisi comede de ligno
aut sciencie boni et mali ne comedas
in quocumque enim die comederis morte
morieris. omnia ista singulariter loquitur
Serpens aut sine dyabolus veniens
pluraliter loquebatur. quia de vno dimi
sione et pluralitate sua conabatur
dicens Cur precepit vobis non dixit
tibi, et ceteris sicut dixi et ita ipsos di
misit et sedit seperabat homo quia
ab vno dimissus in nichilum resolvi
debebat. et esse non posse nisi in vno
et per vnum in vno quia in vinculo cari
tatis et per vnum scilicet datorem auctore
et propterea caritatis, sicut enim dicit
saluator Johannis xv. Hoc est preceptum
meum vt diligatis in vicem vobis dicit
Gregorius omelia de pentecoste dicit q si caritas
est cumdeo nobis ad salutem perpetue
in sola caritate solidatur hec enim deus
sacrificia a potius nostris postulat nec ac-
ceptat donec sibi reconciliati cum
eis vniamur. dicit enim Si offers
munus tuum ad altare et recordatus fueris va
de prius reconciliari fratri tuo matthei v.
xii. di oblaciones et c. vnde ad Caym
vbi dicit Crisostomus hinc perpendite quid
malum sit discordia propter quod et re
mittitur per quod culpa relaxatur
in quo magna dei apparet quod plus
vtilitate salutis nostre quia sui honorem
rem pendebat plus pensat concordiam
quam munera non enim vult esse
amicus duorum inimicorum. quamdiu non
fuerit inter se amici hec ille pepatio
ecclesie quantum bonum sit concordia
pacis et vnitas fraterna. hec enim vni-
tas seu concordia est que orationem facit
exaudiri xxiiii q. i. Alienus Nam
cum deus discipulis suis ait ut vna-
nimitate perseuerantes et pacem deus
inquit vobis quia si duo ex vobis — dicitur per vnum
convenerit super terram de omni re quecumque
pecieritis continget vobis a patre meo
qui est in celis. vbicumque enim fuerint
duo vel tres collecti in nomine meo

ergo tamen eis primum ostendit non multi-
tudini sed unanimitati deprecantium
Philemonem tribuni et uxoris vota complendo
propter quod huius perversitatis apostolus a-
monet nos ut solliciti simus servare
unitatem in vinculo pacis ad Ephe-
iiii°. Et merito, nam iuxta beatum Gregorium
in pastorali capitulo parte vi. omnes qui per
discordiam separantur a dilectionis viridi-
tate semper marcescunt. quia et si bona
operis fructus in partibus actionibus profe-
runt. profecto nulli sunt. quia comunita-
te caritatis non oriuntur. Et paulo
idem paulisper ante in iii parte vo. ait. qua-
tislibet virtutibus aliqui polleant, spiritua-
les esse nullatenus possunt si uniri
per concordiam proximis negligunt.
Scriptum quippe est fructus autem spiritus
pax caritas gaudium. Qui ergo pa-
cem servare non curat ferre fructum
spiritus recusat. Hinc apostolus ait cum
sit inter vos zelus et contentio nonne
adhuc carnales estis. i Corinthiorum iii°.
Ad hanc ergo unitatem suadet racio
inducat utilitas et compellit necessitas
nam iuxta venerabilem Boecium
libro iii. de consolacione omne quod est
tamdiu manet atque subsistit quamdiu
unum sit. sed interire atque dissolvi
necesse est. quamdiu unum esse desierit
testante Salvatore Mathei xii. omne
regnum in se divisum desolabitur et
domus supra domum cadet. Vos
igitur carissimi qui apostolorum vestigiis
inherere debetis. unitatem hanc servare
studeatis. vos enim estis illorum succes-
sores quibus erat cor unum et anima
una in domino actuum iiii°. vestrum dominum
honorare melius potestis quam in
vinculo pacis ad Collo iii. cum ipse
sit deus unitatis et pacis i Corinthiorum
xiiii°. qui semper suos vult esse unius
moris in domo. Unde Salvator
adpre in oracione sua ait pater serva
eos ut unum sint. sicud et nos unum
sumus Johannis xvii. unum in qualibet uni-
tate iusticie vel conformitatis divine
seu caritatis unitate. ut exponit
Hugo. Videte ergo ne hanc sacram
unitatem aliqualiter rumpatis ne
illam quoquo modo violetis sed vide-
te sedule ne contemptuatis unum cor-
pus. Quia unum corpus multi sumus
et tantum de primo. Dixi secundo
quod in verbis huius thematis tangitur
universitatis nostre que est corpus unum
per singula supposita singulorum offi-
ciorum distributio et hoc dum dicitur multi
sumus corpus. Cum hoc de quo thema
facit mencionem non phisicum non materie
et forme unione unum, nec tamen ma-
teriale. quantum spirituale est. videlicet
plurium personarum scolasticarum huius universitatis
sub distinctis vinculi regulis decenti-
bus in sinceritatis amoris recepti
congregacio. que iuxta Plutarchum
quem allegat Vincencius septimo
libro sui doctrinalis capitulo viii. divini
muneris beneficio animatur et nutu su-
me equitatis agitur, et regitur
quodam moderamine racionis inde
ea que ad religionem pertinent vicem
anime tenent. cuius caput rector est, vin-
dos publicatus. et huius qui vices dei
agunt in terris. Cordis locum quod
est primum vivens et ultimum moriens
theologie tenent professores, quia
corporis sua gratie qua vivit anima
est principium et quedam mors peccatorum
Oculorum aurium et lingwe officia
tenent doctores decretorum ipsi enim
sunt iudices emergencium casuum et
causarum, et iusticie peritissimi prolo-
cutores, procuratores seu defensores
manibus adaptantur. Cruri vero rectori
semper assistunt ut sunt magistri bac-
calarii et studentes. qui in capellanos
eligunt. lateribus assimilantur. Ecce
huius corporis quamvis unici distinc-
torum tamen membrorum, distinctorum offi-
ciorum decens adaptacio. Corpus hoc
taliter organisatum non insistit con-
gregacionem diviciarum. quia divicias
et virtutes simul possidere valde diffi-
cile est xii q. ii. Gloriosus, nec enim

di. 2°

quo in universitate diversi diversimode corporis attribu-untur

insistit vanitati secularium deperditorum
quia non potest simul deo et seculo
militare propter quod unum quemcumque
operatur / non insuper torpet otio
nec vacat vanitatibus corporearum
delectationum. Cuma ebrietas et vo-
luptas sunt arma hostis iniqui
admissa animas captivandas. De-
cernitur nisi cum pedem. Sed insistit
scientiis multiplicibus tam practicis
quam speculativis sed hic enim labo-
rat hec communitas ut puerorum in-
genia acuantur. ideo artes docet
liberales / quia et hee artes con-
ferunt ad sacre scripture cognitionem
propter unum dicit relatum / sed hoc ut a-
dolescentum ingenia exercitentur. ideo
facit exercitia et lectiones varias
sed hoc ut iam provectorum et seniorum
ingenia erigantur perficiantur et
stabiliantur. facit promotiones mul-
tiplices In hoc corpore egregia
ut lites sedarent iura leguntur
ubi in volucionibus panduntur. dubia
determinantur. capitis decidunt. et uni-
cuique illud quod sibi convenit appli-
catur et quod suum est redditur sicut
colligitur ex prohemio libri decreta-
lium Et ut amor et benignitas in
cordibus plantarentur. studentium. Sacra
scriptura edocetur. que vadit ad hoc
ut amor caritatis firmaretur in vin-
clo pacis. et ut multitudinis suppo-
sitorum huius congregationis foret cor
unum et anima una sicut in. Cum
ergo sint quidam dictis liquido potest
apparere hec alma universitas dicat
esse unum et cum hec multa multa
quidem membra officiorum pluralitate
sed unum corpus dilectionis vinculo
et unitate Idcirco ut hec unitas
inviolata persistet et firma consistat
singula quoque universitatis huius
membra suis vivant officiis Ego ex
officio meo hortor omnes et singulos

Studentes quibus cura conservationem uni-
tatis sint solliciti ex quo ipsorum statum
attendentes honesta vivant. ac qui-
buslibet separationibus. que dictam
unitatem scinderet quoquo modo
possent abstineant sed vivos stu-
dentes se habitu et moribus conformant.
amorum mutua colligatione exprimit
vinculumus primo hi sunt doctrinalis c.
propterea dicens Studiosi studentes
mutuo se pascunt / mutuo se per-
cunt mutuo se sustentant / mutuo
se turbatione ingruente consolantur /
gaudent libellis unitatum / que
stimulis cetatim / commendabili
recordatione gradatim. et sic int-
eos mutue dilectionis perdurat in-
tegritas ut hinc in temporibus vos in sol-
las / in medio in vinculis in fine in
celestibus consistat. Ecce sic studentes
debent esse affectu mutuo adin-
vicem complicati De magistris
aut dicit sic Cum intelligunt sint
exprimere / vocis comparant expressione
quibus vocis expressionis comparat
magisterium. hi aliquos docent
in secreto / aliquos rudimenta in
formant / alii publice libros le-
gunt / quorum verba veluti quedam
sacra. sollempnibus comparantur / quorum
sententiis et determinationibus sistitur
ad quorum aspectum gaudet / ad quorum
nominis pronunciationem assurgit / et in
quorum reverentia exultatur / Ecce
quam suavis est ex hiis colliga-
tio cum studentibus Cum vero autem
de Doctoribus prosequi ut huic ac-
tui finem imponam Non aliud in
id quod scribit beatus Bernardus
in quadam Epistola ad Innocentium
dicens hi debent attendere quid
gladio spirituali quid ecclesiastice censure
quid legi sopiantur quid sacerdotali
reverentie quidque debeat. divino hono-

Cum etiam debent scandalorum sug-
gestionibus, dissidiorum auctoribus, u-
nitatis et pacis turbatoribus, veri-
tatis adversariis, emulis caritatis
et inimicis crucis Christi obviare. Cum
apte ipsi dicuntur viri dimicantes in ci-
vitate domini virtutum vices dei a-
gentes in urbis circuitu. Eorum utique semina
debent esse in benedictionibus, quorum
etiam oleum pietatis et unitatis
consuetum non debet in capitibus
deficere, sed semper consistere quod unguentum
in capite descendit in barbam aaron
psalmo C xxxii° super quo dicit
Glossa Augustini Caput nostrum Christus est
crucifixum sepultum, resuscitatum, quod
dum in celum ascendit, ab ipso spiritus sanctus
venit usque ad barbam, cum nove
fortes invenies strenuos impigros
et alacres significamus, scilicet apostolos, to-
tius orbis doctores, qui cum primo ce-
perant habitare in unum, primos impe-
tus seculi non devitaverunt persecutionum sunt,
qui cum audiebant seviebant, quia
in auditoribus voluntates mutare
volebant, cum impugnabant ama-
bant et orabant, quia caritatem
quam acceperant de nutritorum dilectione
minime relinquebant. Hec ille. Cum i-
gitur in docendo horum locum teneant,
hac nitantur perfectione, fervescant cari-
tate et unitatis amore, Christo co-
donante qui vere unus est ad
vitam etiam possint pervenire.
Quam nobis concedat deus per secula
benedictus. Amen.

Ut autem unusquisque sciat qualiter in
hac congregatione conversari debeat et sin-
gulis pateat qua pena plectendus
sit qui aliter quam oportet et competit
visus fuerit, allegantur hic aliqua vinculum
caritatis et in super ea que noverit pro
bono quando sunt concepta pro pace fundanda
et unione caritatis roboranda allegatis
ergo etc.

De sermo Synodalis
Cum intuitu oculos meos
debitum, visa ille virgini-
tate et merentis sollempnitatis
episcopi Reverendi
patres nunc egregii viri spectabiles
domini et fratres in Christo honorandi
convenientibus nobis in hac sacre synodi con-
vocatione felici, in qua iudicium in-
cepit a domo domini, ad quem pertinet sce-
lerum correptio, virtutum edificatio
ut sic filii levi, puri sacerdotes, colentur et pur-
gentur, et purgati offerant deo iusta
sacrificia, et placeat deo sacrificium eorum
quod offerunt pro viva et vera. Sinodale
ideo magnopere est invigilandum
in intuendo profectu ut a malo rece-
damus et quod bonum est faciamus, ut im-
pleamus que precipiuntur et ab his
desistamus pro quibus ista correptione
accedimus. Tunc enim humana correptio
proficiat cum deus miseretur et adiuvat,
qui quos voluit facit etiam sine cor-
reptione proficere. xxiii. q. 4. Sicut ne-
cessaria quippe correptio sed ordine
competente, que enim sancti viri orando
efficiunt, ita predestinata sunt ut pe-
titionibus obtineantur. Nam ipsa perhennis
regni gloria ita est ab omnipotenti
deo disposita, ut ad hoc electi ex labore
pervenirent, quatenus orando et postulan-
do mererentur accipere quod eis omnipotens deus ante
secula disposuit donare. extra de cle. ca. ex-
q. ca. obtinere. Unde et ille apo-
stolus celestium scrutator, celestis schole
discipulus beatus paulus monebat, do-
cebat, hortabat et increpabat, mihi-
tam ad orationis presidium confugiebat. Ut in
ait 2 ad Cor. xiii. Oramus autem ad
deum ut nequid faciatis mali, sed quod bonum
est faciatis. Monebat quippe docebat
et increpabat, sed sciebat hec omnia
non valere que plantando et riga-
do faciebat in aperto nisi cum pro illis
exaudiret orantem qui dat incrementum
in occulto. Verba sunt beati Augustini libro de
correptione et gratia. Ut igitur hec sacra

Synodus insuis votis ad dei honorem
et animarum salutem · prosperetur feli
citas gratiam dei qua amore petere dona
tione liberam · et beneplacitum dei ani
dius operam subnixis cordibus humiliter
imploremus · Quam ut assequi me
reamur · virginem gloriosam humillime salutemus
dicentes · Ave maria · Leva marcarum o
culos tuos usque · Reverendi presi
dentes et honorabiles domini in proposito ho
norandi · Si sacrarum scripturarum voluminia
revolverimus · profecto inveniemus
quod earum capitale propositum erat de
divina incarnatione qua deus factus est
homo pro nobis · et factus pro nobis · quia
fecit nobis · in non de fide · fidei et mis
teriis · de cultu veri dei · et pro mis
sionibus eius · de morum institutione
et regula vivendi · et de omni puritate
religionis catholice · vitate eligantissi
et omni acceptione dignissimum facere
sermonem · addendam scientiam salutis ple
bi domine · quod non implebunt pastori
bus · et universis viris spiritualibus · et
ecclesiasticis ac personis ad intelligendum
complanandum · Animas sapientes
et intelligentes · ac providentes · quo
salvatoris gloria · quam magna in ista
ex nobis qui eramus maledicta terra
in ope malo ad dampnacionem · fecit celos
et celestes per ope bono in sanctificacione
· celos inquam · id est mentes stellatos
cognitione conspicuos · affectu pios
desiderio suspensos · quod totum non
est aliud quam sanctos et iustos · Unde
propheta · Verbum bonum eructans
· magnificata sunt opera tua domine
usque ad celos Subiungit · Et veritas
tua usque ad nubes · psalmo l. vj^ta · Quid
enim magnificavit usque ad celos
nisi · quod nos ad eterna submovit · et ad
celestia vita fulgidos · et cognitione
immaculatos suspendit · quid est veritatem
magnificavit · usque ad nubes · quam
quod reddidit nos nubes · id est volantes · et
fluentes · id est ingeniosos et eruditos
· Terra celum sumus ergo in lege domini
voluntas nostra · quia vero nubes · ideo

in lege eius meditem die ac nocte ·
Intellectus bonus omnibus facientibus
eum · psalmo · centesimo x^o · Et quia nos vi
spirituales positi sumus · animas deo lu
cratores · ut de intellectu na- ... nec sollicitantes
ti de cogitis Augustino ita quod et astute
intelligamus · quantum oporteat nos esse
in vita compositos · in conversatione claros
in ope attentos · in vigilia assiduos
difficillimas homines reparationem recogi
tantes · factam non facilem · sed cre
atorem · nisi enim humanum genus re
parare fuisset deus · non attulisset re
medium · nisi demum vetus homo non
probuisset exemplum · Inquit Leo in
sermone de natiuitate · Difficultas re
parationis liquet ex tribus · scilicet ex pro
fundissima humiliatione · Secundo
ex hominis diutina inquisitione · et labore
ipsius inventione · Tercio ex separati rigidis
sima commissione · Dico primo quod difficul
tas humane reparationis liquet ex pro
fundissima humiliatione reparantis · Sic
enim rex celi et terre tam magnifice
tam preclare tam ineffabile tam inena
rabile tam dignanter tam singulariter
dilexit mundum ut filium suum unigenitum
quem sancti vi dignatus inspirantur adve
nire sacris oraculis retinerent decre
torum monte empireo ad inserandum
mundo vilissima tuguria deglutia adul
ta obrobria · Se diminuens ad minima an
cia daret · filius inquit hominis non
habet ubi caput suum reclinet Luce ix
· Gens mons factus desiliere · factus
sublege · collis est effectus · mons quod
in principio erat verbum · collis quia ver
bum caro factum est · et habitavit in nobis
· ad veniendum · condescendendum · ad videndum
ad colloquendum · novissime ad illudendum
flagellandum et crucifigendum · collis quod
reus factus est pro nobis vermis · ego inquit
et non homo obprobrium hominum et ab
iectio plebis · psalmo xxj · Obstupescant
celi et terra · super tanta filii dei humili
ationis profunditate · dum propulsione
et timore inclinari · contrahi · et oppressione
dignatus est coequari · desertus plebis
pro complenda omni · Qualiter ad nuncupatus

2o
p
2o
3o 10
difficultas quae
reparationis liquet
ex profundissima humi
liatione reparantis

egressus . d. q. i. In scripturas . ut nobiscum
sit et nobiscum laboret ut sciamus quod
acceptum sit coram illo omni tempore . Sapiencie
hec creatoris dimissio ineffabiles cogni
tam vires spirituales . arcet humilitatem
secundum . quos de peccatores peccatis et in
firmos infirmis preposuit . et tamen eos in
vite innocencia vivere obligavit . ita
ut superioritatis culmen indigne occu
pat . qui se a criminum labe immunem
custodire non curat . Solerter itaque quis
que se intueatur ne locum regiminis assume
re audeat si adhuc in eo vicium dampnabili
regnat . ne is quem crimen deprimit
proprium . intercessor fieri appetat pro culpis
aliorum . xl. dis. Sicut . Dixi secundo

di 2o
difficultas humane
reparacionis liquet
ex hominis diutina
inquisicione et labori
osa inventione

quod difficultas humane reparacionis
liquet ex hominis diutina inquisicione et
laboriosa inventione . grave iugum super
eum a die nativitatis usque in diem mortis
portavit enim mox sustinuit angustias pre
sepis . et teneros infantis vagitus ubi
dei infinitate docuit . et doctum opere ex
emplavit . sui quoque mortis inculcatus initio
fatigacionum ordine conclusit . inter egit
verbi docuit . atra pertulit insidias contradic
tores infestos obfirmatores . interemptores
illusores . in morte exprobratores . et que
non rapuit exsolvebat . ps. lxviii .
Nam prudentem egelit a culpa . potentem
mortis pertulit amaritudinem . carnis assumpcione
descendit nobis in culpe ruina consuluit
nobis . in mortis susceptione satisfecit pro
nobis . dilectam animam suam in manus
persequencium tradidit . Tribulandus super crucem
positus aceto exclamat . Veni in alti
tudinem maris . id est amare passionis . et tem
pestas dimersit me . carnis sue testa
redempcionis nostre sanie rasit . et cru
ore proprio reatus nostri maculas delevit .
Dicta beati Gregorii 3o mor. ca. vi. Quis
tergiversare potuit quanto lacessitudinem onere
deprimebat ille mirabilis consiliarius
princeps pacis . dum ovem centesimam
laborando quereret . et quesitam inter acu
tissimos veprium aculeos . intra desertum
in loco horroris . et horride vastitatis inve

niret . Hec vera perdite ovis invencio
omnis ta . fletu suffusa . debet pueros spiritua
les iugiter sollicitare ut per crebrum im
penso labori . effuso cruori . ac proprie
saluti irreprehensibiliter vivere satagant
ne si scandalose vixerint . predicacionis
exempla in laycos procul dubio diminuant
Vita enim pastoris dat exempla disci
pulis . 2. q. vii. Qui pastoris . Unde non
neglecte sed attente beatus Gregorius 30 moralium
mente revoluit . Quos filii et filie ba
bel . Dum in domo maioris fratris conviva
rentur id est interierunt . Quid enim convivantibus
voluptuose agitur maiorum disciplina
cohibetur . cum vero maiores voluptatibus id est
libidini defluunt . minorum cunctis la
sciviae frena laxantur . Quis enim se sub
disciplinae districtione continet . cum ipsi
qui ius constrictionis acceperunt . sese
voluptatibus . id est iniquitatibus relaxant
tunc enim hostis vehemencius pueros contra
nos arripit . cum et ipsos qui per custodia
disciplinae prelati sunt . leticie et ne
quitie servire cognoscit . et tanto licen
cius adferiendos occupat . quanto et hii qui
intercedere pro culpa poterant voluptatibus
et lasciviis vacant hec ille . Ex hoc dec.
Dixi 3o quod difficultas humane re

di 3o
difficultas humane repa
racionis liquet ex reparati
rigidissima commissione

paracionis liquet ex reparati rigidis
sima commissione . dispensatione enim hu
mane redempcionis expleta . bonus pastor
fultus plene potestatis in celo et in terra
hunc gregem sui sanguinis precio mer
catum . absque pastore desereret . stra
tum spiritualium inde partem solicitu
dinis constituit . de aut et eosi pal.
Ad honorem et quoque oves simpliciter ho
mines rigide commisit . dicens curam illius
habe . Notate verbum . signate mis
teria . non dicat curam tui habe . sed
illius scilicet commissi gregis . pro quem
humiliatus sum in incarnacione . per humili
atus in vite continuacione . super humilia
tus in mortis perpessione . et maximus
in sanguinis effusione . Curam ergo illius
habe . Ac si aperte dicat duces pas
tores . et preses aliorum vos constituo

ducens ad recte vite contemplacionem· pasto-
res adornatis erudiendum· patres ad bo-
nitatis provocandi· non enim potest filius
quicquam facere nisi quod viderit patrem
facientem· Joh. v. co.· Item quia non sufficit
vobis privata bonitas ad salutem· quia
ad se· nisi ceteros adminus vita laudabili
provocetis ad eandem· quid enim prodest
non puniri pro delicto proprio· qui punien-
dus est pro alieno· Gregorius· dist.· sacri-
entis· hoc etenim spiritus sanctus de bonis
pastoribus per os prophete est exorsus
dicens· Sine iniquitate custodivi et direxi
pedes· l. octavo· Sine iniquitate custodivi
quicquid admonui· alios quoque scilicet et ubique
doctrine direxi· Itaque quia prelatus pro
tempore debes esse actor· quia doctrina ple-
nius actibus suum exemplum Gal-
lus equidem· volens domestica sang-
uinea carminis voce certa signans
cursus horarum sub nocte soporis sui
signare cupiens· ante pectoribus
latera concutit alis· quam vili-
ta colla subrigens vigiles per aure
as· hymnum faciat· sonos emittit
sic ordine pietatis· prius est age
quam docere· se regem quam alios·
cuius enim vita despicitur· vitanda· doctrina
eius proficabilis habetur contempni et
inde homines retrahere a sacrificio dei
sicut filiis eius sacerdotis Hely pro
criminibus fecisse legitur· et rebelles
atque contrarii existentes esse pravis
exemplis quotidie deteriores fiunt· l·
dist.· Quibus· Cum prius est doctor ... im-
maculati in via· et consequitur admini-
stra qui scrutantur testimonia eius· Per
quos vires spirituales sunt coram deo obno-
xii· considerationis oculum dirige non
solum quo adsit· sed eciam ad talenta
tibi commissa· id est animas subditorum· que
quidem talenta usibus indoctis inde illa
distracta requiret· cum usura· Mt. xxv·
Et quia proh dolor· habundante iniquitate

et refrigescente caritate· unicuique scan-
dalosa in clericis cumulantur· duces
populi· pastores et patres· ab officio
dimittimus eos in vicio turpi degen-
erantes· contricio et infelicitas in
viis eorum· et viam pacis non cogno-
verunt· non est timor dei ante oculos
eorum· ut de quo spiritus sanctus per os Ysaie prophe-
tavit· in presenti antistitem nempe tu
adminus vices eius gerentem· horret
ut decet sui mala· decet ille sue parcula
contempletur· contemplando opera tua
peragendo· debite ultionis rigore sub-
leviat et emendet· dicens ad eum· Le-
va in circuitu oculos tuos· quia sunt
tibi cum vobis doctoribus impera-
tiones collacionis prescripta· In quibus
quidem ubi prelatus proprie noster· agat vi-
ces gerens· adhuc admonere· primo ad
peccatorem in clericis attente consideracionem
cum de Leva· Secundo ad quorundam
debitam correpcionem· cum de in circuitu
· Tercio
ad maculam sui subditis considerans
providencie· cum de oculos tuos· Se-
xto deus placere· Tercio oculo
dei a labe in ea provinciis purgatur·
Sexto status misticum de superiorum
integrum debito collocare· Dicit primo
quod in verbis thematis· Leva· post
in admonetur ad peccatorem in clericis atte-
tam consideracionem· primo cum hec deus leva-
re et impetrans inclinis· consequens est quod
imperandi importet· et quod imperatum ne-
cesse est fieri· si non sit peccatum. Hu-
jus· qu. i.· Remos precipi· Ita sit scilicet
persone· tamen includit in se tres per se
cantatorem videlicet nempe· que divina
clemencia super cathedram preminentie
pastoralis solicitudinis constituit ut
administret navis gladium· et catholice
fidei exaltacionem curiam quod perfectum
tutum impetret copiosam· ut habetur de
Judeum ti· de sepultura· Attende ergo

In quibus
primo
2o
3o

di. primo
primo prelatus ... admonet ... in clericis attente ... predicacionem

vobis et uniuerso gregi in quo vos
spiritus sanctus constituit episcopos regere eccle-
siam dei quam acquisiuit proprio sanguine
. 1. q. 1. Suggestum. sine sanguinis cor-
de manibus vestris requiritur de officio
ordinarii indefatigabili. Hoc signant
verba. quod taciturnitas pastoris in dele-
ctum imputatur. vel. dist. si papa. Vnde glosa
et culpe inferiorum redundant imputantur
cum auctoritatem dissimulat adhibere disci-
plinam. lxxxvi. dist. Inferiorum. Dignare
ergo pastor ut oculos suos leuare et vi-
dere. quomodo sancta sanctorum ecclesia est desolata
dies festi quasi sunt in luctum. sabbata in
obprobrium. honores in nichilum. quia ecclesia
que sceptrum regum est. et aula celestis
imperii. per eius clericos tumultuantibus facta
est tamquam vile et ignobile stabulum. Ecce
veritatis eulogio proclamante. ut rugam
nec maculam habens. delinquentium facta. spiritua-
libus fedata. contaminata per lapides eius
scilicet viri spirituales. dispersi sunt in ca-
pite omnium viarum. ut i. A. Angusta via
que ducit ad vitam et pauci ambulant
in ea. sed lata peccatorum platea. et mul-
ti ambulant per eam. quos flens dico
inimicos crucis Christi quorum gloria in confusione
qui terrena sapiunt. Cum se ipsos denotant
et in gloria honestatis maculam ponunt.
imo maculas. quas ex magna parte lu-
liquet enim spirituales. animus irrumsorum vi-
cium fermento ignobilis seruitutis.
gestu pomposos. et elatos. habitu
seculares. gressu incompositos. affatu
impudicos. vita dissolutos. actu impi-
os. lusores taxillatores. thabernarios
bibulos. et quibus valet totum pota solo
breui complecti. quos videmus plures
criminales obstinatos. impenitentes
impudicos scandalosos diuine legis
contemptores. veritatis impugnatores. cum
se spirituales vocari volunt. et effectu con-
trarium ostendunt. liquet quod ipsis spiritua-
litatis vocabulum mendaciter vsurpare con-

tendunt. Vbi enim nomen requirit effectum de-
prebendi. gloria. in fine. et dum nos qui alie-
na corrigere peccata debemus. ipsi peiora commit-
timus. certe non veritatis discipuli sed er-
roris doctores sumus. Sed quod precedens veritatem ingeri
x. q. 1. Nos si. Deinde quid dicam de cle-
ricorum peste symoniaca. auaricia infinita.
ambicione crudelissima. dum honores ec-
clesiasticos ethnicis vaporibus. estuacione
insaciabili ambiunt. prophas et nephas
iustitia rapiunt. in clientelam se potencium
substernunt. mundi et principibus propter
ascendendi honoribus tendunt. dominis
desiderio seruiunt. et ut diuitiis afflu-
ant in facultatibus suis semetipsos expen-
dunt. humiliantur seruiendo. ut nactis be-
neficiis postmodum impune superbiant. pedi-
sequos se exhibent. ut tandem precedant la-
boribus atterunt. ut demum gaudeant af-
fliguntur inopia. ut imperialis edulio ta-
men epulentur turgescant. Clamat lex diuina
ut spirituales negociis secularibus se non
inmisceant. et nemo audit. quis enim pro
adquirendis diuiciis dispensacionibus one-
ribus. impotencium secularium dominis cer-
tis. et capitulis. humeros infime sub-
mittat. quam infelix sacerdos. ut mereatur
beneficium. et si non dat munus. dat tamen
seruicium. Reuera ut dicit Petrus Damiani in epistola ad
Bonifacium episcopum. non diffiteantur tales
se dedisse peccuniam. qui prelacionis con-
tra racione principibus exhibent clientelam.
an non est pro sedulum subiectionis
obsequium. Hec ille. Sed quid de vicio
spiritualia feda libertate effecerat. qui
et si dignitate conspicui. tamen fornicacionibus
se immergere scortacionis non erubescunt.
et adeo in ipsis libertatis sue iniquitatis
termos propagauit. ut quasi credant
spurcissimum peccatum luxurie. inter con-
spectum non esse abhominandum. Ex sciant
tales ad quietam aslio dei iudicatam
colendam sunt electi. et asciti. Quia dei fi-
lius. non de pudicicia coniugali. sed de in-
tegritate potius natus sit virginali
et hoc ne sufficere videatur. ut tantum modo
mater eius virgo sit. et eadem fides. ut

di 2o
2o capitulum admonet ad delictorum sui cleri debitam correptionem ut scelerati a sceleribus desistant et certi metum habeant

virgo fuit. Sz et is qui simulatus e
pater. si igr ut dicat pe da redemptor
noster tantoppe dilexit florem pu-
doris integritatem. ut non tm de v-
gineo utero nasceretur. sed ministeriis
virgineis tractaretur et hoc cu adhuc par-
vulus vagiret inunis. a quibus
nunc obsecro tractari volt corpus
suu. cum iam i imensus regnat in
celis. Si mundis manib attingi vo-
luit in psepio positus qualiter corpori
suo. modo vult adesse immundicias iam
i paterne maiestatis gla sublimatus.
hec ille. Levitici xo. Item si filii a-
aron nadab et Abyu. ideo celesti
igne consumpti sunt. qui alienum ignem
offre dno psumpserunt. altaria quippe
dni non alienum. sz ignem divini amor
accipiunt. quisquis go illecebre carnalis
ignibus estuat. et sacris assiste mis-
teriis no formidat. ille proculdubio
divine igne consumitur. Adhec itaque peccatorum
clerici. et similia. pastor ut. a ss. oculos
levare iubetur. Cum gr. leva. hoc de primo
Dic 2o qr in pribus thematis. Item
pr ut admonet ad delictorum sui cleri
debitam correptionem. ut scelerati a sce-
leribus desistant. et certi metum habe-
ant. cum enim scelerum impunitas parentum
mala volumus mittere: nichil utique
infelicius felicitate delinquencium. xxiiij
q. i. Paratus. et primpinatis eanda
ream qui nequam fuerant. fiunt nequi-
ores. de sua ergo ut fame. Ubi enim
gubernaculum discipline contempnitur re-
stat ut religio naufraget. Et inde
attendentes de statu mo[nachorum]. Si enim ne-
mo reprehendendus a malo. nec cogendus
ad bona quas ac divinas leges nature e
evacuari. xxiij q. v ca. Non vos. Sz
ut fiat correptio ordinata. notandum est
ut pacientia agatur. non illa pertine-
tendo. et ista feriendo. nec dissimulando
mino. et seviendo malis. sz accipite
incipiendo usque ad quartum altaris mi-
i subdyaconum. l. dis. Erunt sancta. Ex zelo
fidelis famuli dei. qui toto nisu zelo
accensus. obicem se impetui iracdo

dei opponens ait. Dimitte eis hanc no-
xam. et tum unicuique iubet. ut gladium
sup femur accipiat. nec fratri suo parcat
quoniam amant eos quibus offensit. ut p-
eis. nec sibi parcit. Dum ait si non facis
dele me de libro tuo. et tu delinquentes
quos amavit. sic persecutus e. ut eos
etiam dno poenite prostraveret. xlv.
dis. Disciplina. Si vero Heli ppr duos
delinquentes filios. quos ut dr. pe. di-
non ea. quia digni erant i perdicione cor-
ripuit. cum eis. et cum tot hominum milibus
periit. quam arbitrium dignos esse sua
qui maula ecclesiae et solus iudicium
presidenter. et sup non ignotis pravorum
hominum criminibus tacent. qui dum de ho-
nestare pravos in publico timent
ad contumeliam supremi iudicis divine legis
mandata confundunt. et dum pravis
hominibus committendi honoris fauces
tribuant. ipsum ecclesiae dignitatis auctorem
dnm crudeliter inhonorant. Hec ille. Ido
igr pastor bonus. prave blandicie
lenitate palpet. quos hostili correptio-
ferire gladio debet. Nec inordinata
pietate cum parcendum non est parc-
ne tam inanie qr periculose perdendo in-
gidde sententiam in Achab regem. ita in
late precipio se involvat. cui prophe-
vir dei ait. quia dimisisti virum mor-
te dignum de manu tua. erit anima
tua pro anima eius. et populus tuus
pro populo eius. 3 Re. xx. Cum h utique
satellitum in nobis. quid aliud i mit-
quam qr incomposita pietas procul
dubio damnam inertur. iam dum ne p-
vulgat maros subditorum inter equi-
tate censuram. et nitorque debet supremi iudi-
cis subire vindictam qui neglexit i
subditos exercere disciplinam. Adhoc
enim placaminis animae platus e sub-
limatus. ut docentis correptionis fer-
culo mala maculata subditorum reserat
et reseranda de medio eiciat ne quod
qua vitiosum magis domui insequens
pestilenciam convalescant. sed potius
flores honoris et honestatis fructus
ibidem vobis sanctificata mittat. Ut de
statu mo[nachorum]. cum attendentes. Hoc de 2o

di. 3o [illegible]

Dixe tibi quod in nobis thematis Reueren
dissimi admonere adincultandum suo
clero consideracionis prouidencia. Con
siderent viri spirituales diligenti studio
et studiosa diligencia adiquitatum de
cernunt appendere peccata et quanta animad
uersione puniendi eorum delicta et commissa
Sicut enim in eorum maior precedit
honore vita et crimine. et quo maior
sequitur culpa. maiori implicare vindicta
l. di. Quia scitis. ymo ut beatus loquitur
scelera subiectorum redundat in vltionem
prelatorum. hinc enim est quod israheliticus
populus dum in deserto in scortacionem
ad turpia cecidisset. dominus furore in
tus aduersus israel dixit ad moysen
Tolle cunctos principes populi. et sus
pende eos in patibulis contra solem. ut
auertatur furor meus ab israel. Numeri
xxv capitulo. Ecce quis cognoscat sensum domini
lentius dominus et iustificacionem non est. et cum
populus in pluribus voraginem labitur. et in
eorum prepositos precepto dei accedente
vindicta subiectis delinquentibus et principes
patibulis suspenduntur. cum tamen dicat lex
imperialis peccata suos tenere debere auc
tores. C. de penis. l. Sancimus. et cum
quando est aliquis alterius odio pregrauandus. C.
de inofficioso test. l. Si quis in suo. et pena
non debet ultra protrahi quam delictum
fuit inueniendo reperitur de his qui fuit
amoniti. peccatum. Que sunt. Visus
ita quod iste plus pauoris quam opinionis
viris spiritualibus ingerere debet. apte enim
per hoc cunctis insinuatur quod cum subiec
torum impositorum redundat obprobrium
et quid ab omnibus extra negligens pa
storum a sacerdotibus. et inde quam formido
losa sit condicio presidencium ut non modo
pro suis. sed et pro subditorum puniantur
offensis. Nec mirum a sacerdotibus enim omnia
mala processerunt. et qui adeo sacerdotes
posita fuit. et prophetis. speculatores ver
terunt populo in laqueum tortuosum in omnibus
locis ponentes scandala. Ieremie quarto.
Transferunt. hinc quoddam horribile in
fero. quod si ante conspectum districti iudicis
intrem demerebimur. quod pro populorum culpis

sumus obligati penis. melius fuisset nos
natos non fuisse. hoc presertim attento
quod in hac dierum malicia nostris senescen
tibus seculis dum mundus circa finem sui
temporis pestilencie exestuat. filii scelerati
filii belial multiplicantur in terra. ligaturis
enim obstinatus quam in coadiutoribus legimus
multos laycos rupto vinculo diuine legis
et preceptorum dei iugo proiecto in via
iniquitatis et perdicionis quodam am
bulare scripturarum firmamenta sua per
fidia infirmare. errores prauitate colle
gentibus sacrilegis sancta calcare. Videmus
quod nonnulli frenetica turbine exagitati
sacramenta conculcant. claues ecclesie qui
veritate despiciunt. censuram ecclesiasticam
derident in ira creatoris contumeliam non
modicam. tamen eorum procellis viros spiritua
les allidunt. violencia proueniunt diuini
immode perturbant. rapinis lacerant in
iniuriis premunt. calamitatum flatibus
deprimunt. itaque ecclesia molestiarum tu
dibus agitata. et persecucionum decimacio
nibus lacessita. scandalis ipsam regen
cium et obprobriis obfuscatur quodammodo
non proficere sed deficere. et aduersariis
synagoge ignominiam detrudi cernitur
Vt ut dicere possimus utquid nati sumus
videre contricionem populi. et contricionem ciuitatis
sancte sed ecce. et sedere illic. cum datur in
manus inimicorum. templum eius sicut
homo ignobilis. I Macha. 2o. Et sile
ncio prestito. quod replet sumus de spec
tacione. facti in opprobium. et derisum ipsi po
pulo. quo detraccionibus lacerari male
dictionibus vituperari. omnes facta pasto
rum reprehendunt. et filii exemplo Cham
verenda patrum non operiunt. sed videnda
demonstrant. 2. q. 1. Sentencia. Et non
in vanum sal enim infatuatum. ad quid valet
nisi ut calcetur ab hominibus. 2. q. 1.
Non omnis. Ad hoc quippe sapiencia dei pre
uidens spirituales in ecclesia constituit. ut
doctrina prius. et exemplari vita subdi
torum vitam reconciliare et feruore mali
cie presumerent. et aliis ecclesie sacramentis
in celis sunt compunccione sua condicent

ut simplices quia suauis est deus de
gustantes · adetna nancisceda opera
vigillan assurgent · sed quia in spiali
bus mentis comixtione panaricias ad
terrena · sal desacuitate augmtr · et sic
insultanm ptemptu pessimi exponitr
Non ita qz dignitates psonatus pre
bendas dominii in cathedris et collegi
is hntes · sibi falso blandiantr · ut bla
diri solent dicentes · cura animarum
exonerati sumus pastorali officio ca
rem9 · ideo licz nobis p libito viuere · Et
audiant oms pessimi curati · no curati
dignitatum · officiati · illud dni gregorii
pcomis officiu suscipit · quisquis ad
sacerdocium accedit · ita et si non curatis
licz tace lingua · tz non licz tace exem
plari vita · et si exim ntr · alig n pdica
tione lingue · oms tn tenentr · ad pdi
cacom vite · Si quis hz · nc pcomis pre
dicatoe verbali · nc gsuacone exemplari
deripi preiudicio · Cur petat emolime
tu · penitus ignoro · cum sciptum sit ·
feruscta petit debitum · qui qd debz no
impendit · in q. 8 · Cum in agendo · Et
consonu est illos non recusare onera
qui terra gplectuntr · gmoda · inquit cle
cu · sit tio · de censibus · Eam · Nepe decet
potentis gra in bonis tpalibz e exube
ranter dotata · non tn bnficiatis ipius
ad pompa · voluptatem · luxum · leno
cinia · aut aliquem abusu detestanda
sed cum timore et reuerencia addispe
sandu adnecitatem · no qualecuqz · sed
naturalez · ne · xvi q. j · Epus · Et ibi glo hic
go oms audite me · ut audiat uos de
Judic · ix · Nimis absurdu in conspectu
altissimi · et hominis diuerti generis · ut
uiri spiales cedant in fidelium detri
mentu · qui sut salubriter prouisi in
fidei augmentu · in cle · multorum · tit de
hereticis · aut ut inde salutis dispendiu
subsequatr · Unde spialis quitr · dere
gula · non solum libro vjto · aut in se se
more nolle gphendere · hc qd et i eu
more prorsus exat detestabile · aut
bnta corrigi · cu tn nedum ad seipos

Dom et ceterum tergenda piacula sut
constituti · Exurgiscam itaqz et erigi
lem9 · Sine dignacois intuetes mg
nitudinem · qua nos fesso labore refor
mauit · et de tenebris ad lucem miseri
cordit reuocauit · Operientes etia status
nri fastigiu · pit et piculum · ad pfectu
salutem aiar nrar · ceterisqz sp si
plicit · viuamus sine querela · Ps · cen
tessimo · vijo · Ut confiteantr domino
mie eius et mirabilia eius filiis hom
Valde eni miserum et multiplici deflen
salis in hmoi seculi psperitate · et scele
rose vite bestialitate · modico tempe
viuere · et ad eterni ignis incendiu cer
tate clausis oculis properare · et per
momentanee illusionis sompniu · per
dere sempiterni vere btitudinis pmia
quis scit quam ppinqua est mors · q
nunc improuisa velut i insidiis latitat
quia breuis vita · que fraudulenter
blandiens · cicius prospera finiunt
Obsecro igr carissimi p deu ompote
tem · p sanctos angelos eius · p thronos
maiestatis igneu · in quo iudicaturus est
viuos et mortuos · ne nos decipiam9
ne differam9 · ne salutis remedia · et
emdacionis gmoda de die in diem pro
crastinando animas nras seducam9
sed licz in porta vere gusionis velocit
curram9 · ne nos tardantes repentini
opprimant casus · ne inopinate mortis
absorbeat fluctus · ne estuans gehene
deglutiat baratrum · ptremiscam9 aden
tibus bestie · a ventre inferi · rugienti
bus paratis ad escam · a uorime ardente
ignis torrente · a sulphure et spu pro
cellaru · infernales calias · pter · Ca
bere iuste et caste · ut viros spiales
decet viuam9 in hc seculo · predicem9
iam vita · iam lingua · i nouem9 signa
i mutem9 mirabilia · ut deum summe
bonu · quem nunc p speculum videm9
tunc facie ad faciem felicissime vide
valeamus in gla · Adquam nos perdu
cat ihus christus p secula bndictus

21 In nomine domini nostri ihesu cristi. Cum cogitarem qualiter quibusque viis in hac temporis qualitate hanc sanctam congregacionem congrue alloqui possem, quis sermo mee materie subiecte, quem in exultu gressu est conformis foret, inter magis flebili et misericorde que preterea bonorum exigentibus ira dei effusam in naciones patenter determinat, occurebat verbum quod scribitur luce ii° c° et lectum est in creditus solempnitatis evangelio. Vocatum est etc. Reverendi patres, doctores et magistri, ac ceteri domini spectabiles et honorandi, dominum benedictum simone verbo de adventu

Originalis e humano generi miseria conpleri quotquot enim degimus in regione umbre mortis, in infirmitate corporis, in loco temptacionis, si diligenter attendimus triplici hoc in comodo miserabiliter laboramus. Nam et faciles sumus ad seducendum, debiles ad operandum, et fragiles ad resistendum. Si enim discernere volumus inter bonum et malum decipimur, si temptamus facere bonum et iustum deficimus, si conamur resistere malo deicimur et superamur, adeo quod et si in nobis liberum vigeat arbitrium et ad opus iniquitatis nobis sufficiat, ad bonum tamen assurgere non possumus nisi gracia preveniente et adiuvante. Deus enim loquens sine me nichil potestis facere, et ita nec surgere ad bonum nec stare in bono aut facere bonum possumus sine ipso. Propter quod apostolus doctores et sancti patres censuerunt ab ipso principium in facere non solum sermonis sed intencionis et operis, ut omnia nostra ex ipso per ipsum et in ipso fiant. Ad romanos xi°. Alioquin frustra laboraret lingua predicatoris aut intelligencia auditoris nisi obtineatur gracia salvatoris qui sibi non innititur. Antiquis namque plures ingeniis floruisse et studio profecisse celebris apud omnes opinio est, ad res enim ita fere incomprehensibiles studio et exercitacione eius via fecit in genium, via in dicendi dimensi se celum sub regulis subiecerunt, nec variis serviunt, sunt ratis et viniusque conspicue sed secretis quoque oculis sunt contemplati, sed quia in humanis viribus intenderunt de vigore rationis confidentes induxerunt quod bellum contra deum et ideo deiecti sunt dum alleuarentur et dicentes se sapientes stulti facti sunt

et obscuratum est insipiens cor eorum, ut dicitur ad romanos i° in [illegible] quoniam superbis deus resistit et humilibus dat graciam suam i pet. v°. Insignia huius legitur in reg. xix. quod helie dicebatur domino: egredere et sta in monte coram domino, et ecce dominus transit et spiritus grandis et fortis subvertens montes et conterens petras ante dominum, et non in spiritu dominus, et post spiritum commocio et non in commocione dominus, et post commocionem ignis et non in igne dominus, et post ignem sibilus aure tenuis et ibi dominus. Ibi enim revelatum est helie quod dominus non est in spiritu superbie non in commocione impaciencie non in igne cupiditatis sive carnalis concupiscencie, sed in sibilo aure tenuis in tranquillitate humilis et pacate consciencie. Ea propter ut explosa omni vanitate huius actus stabilimentum sit ipse qui alpha et o, congruum in humilitate mentis inter nos omnes gracie primitus salutemus dicentes illud angelicum. Ave gracia plena.

Vocatum est etc. Cum sepe fervescentem implorare rabiem que iusto dei iudicio permittente in exterminium christianitatis et fidei katholice tempestuosis undiquaque circumstrepit procellis, ceterum considerans quod aliud inter eterna nisi dolendi occurrit, quin tanto amarioris ita premunt dolores aculeis quanto perniciosiora ex his malis reipublice discrimina formidantur evenire et eo amplius quo impiorum prevenientes maximo se extendunt, ita ut non sit locus ubi dolores et pericula mala non subeant. Si namque inspicimus ad orientem unde fons lucis venit, ecce oriens nobis occasum minatur. Si vero austrum mente obtutu spargimus, ecce auster gravius et magnus et quod ex nobis sustinemus illud. Si ad aquilonem et quod refrigerium ubi primus angelus sedem sibi ponere et esse equalis altissimo proposuit. Si vero ad occidentem videre necesse habemus qua cingitur tota terra undique pestes undique hostes undique pericula in multis locis strages in omnibus pene in fide et multiplicia lamenta. Si ecclesiam inter eos nobis aspicimus, ecce mater sancta ecclesia miserabilibus confecta gemitibus afflicta consistit sic iacet et exigentibus exposita est casui et ruine ut filii et fideles eius filialis dileccionis obliti turpiterque fidei fede insurgunt impie et inter ita ut in ecclesia et clero non solum hostiliter verum et domesticos inimicos desinant.

clamat ergo precibus orat lacrimis fletu pulsat si forte sit qui eis forte iungat in vnius si appareat qui consolet eam ex omnibus caris eius. Sed revera silet pietas solacium quod amici eius spreverunt eam. Ymo ipsam defendendi officium susceperunt facti sunt inimici secundum vaticinium prophete Treno primo. Et horum vtique malorum causa potissima est vita clericorum scandalosa secundum sententiam beati Augustini in libro de vita christiana ut probabitur clarius. Ex

in fraudibus huius in malis crebrescentibus sacrosancta romana ecclesia omnium mater et magistra ecclesiarum volens super illi tanto erratum abusu. Oportuit hunc ergo provide hic tempore vocare et vocare disposuit nedum filios fideles verum etiam hereticos perversos, istos quidem ut convertantur faciat omnibus qui diligunt eam, istos vero qui astu hostis antiqui decepti et in sensum reprobum dati in morte decreverunt vocat ut de sito durae tenebrarum ad lucem fidei catholice revocat et unitate sancte dei incorporet quam propter hoc vocatum est. Quibus ad invicem collectis videtur in statu synodi generalis auctoritate summi pontificis in principium congregati propter tria. Primo propter statum cleri reformacionem. Secundo propter erratum ad veritatem fidei reductionem. Et 3o propter exaltacionem sancte catholice ad fidei defensionem. Sic quod vocatum est ut primo reformaret, secundo reduceret, et 3o a sopore neglecte excitet. Hec tamen omnissa amplior diuisione resumendo dixi primo

Sed synodus velut in principium congregata propter statum cleri reformacionem. Licet cuiusque fidelium vita sit gloriosa honesta xxij q. j nolo. Precipue tamen spiritualibus ex statu clericorum quos quam imperitum vulgus laicorum sibi prepositos aspiciat, solet perqualiter mores imitari prout deducit beatus Augustinus tractatus 1o Math. xxi quo salvator in die palmarum ierusalem veniens primo ivit in templum ubi sic ingressus hoc erat bonum medicina ut in gressu ad infirmitatem animi sanandam primum ad originem languoris intenderat. Nam sicut de templo exit bonum sic et de templo exit malum procedit. Quemadmodum medicus cum primum venit ad infirmum de stomacho eius interrogat et cum spoponderit festinat quia si stomachus sanus fuerit totum corpus validum est. Si autem dissipatus fuerit totum corpus infirmum est. Ecclesia si sacerdocium integrum fuerit tota ecclesia floret si autem corruptum fuerit omnium fides est marcida. Et paulo post inquit Quemadmodum dum videris arbores pallentes

foliis marcidis intelligis quia aliquid culpam habet circa radicem, ita cum videris populum indisciplinatum et irreligiosum sine dubio cognoscere quod sacerdocium non est sanum secundum illum. Hoc autem contingit tripliciter videlicet neglicendo debitam eorum correctionem, scandalizando per debitum actum, seducendo per pestiferam suasionem. Primum faciunt pigri et mercenarii, secundum mali operarii, 3m lupi et falsarii. Primi neglectores, secundi corruptores, 3i subversores, primi non sanant nec malum impediunt, secundi infirmant et bonos obruunt, 3i perimunt secundum illum directe mortificant et bona subiiciunt. Dixi primo quod mercenarii et neglectores privant bonum in ecclesia quod fecit negligendo debita correctionem de quibus Iohannis x mercenarius videt lupum venientem et fugit quia mercenarius est. Est autem mercenarius ut ait Gregorius omelia eiusdem 14a. Qui locum quidem non querit terrenis commodis inhiat presulatus honore gaudet temporalibus lucris pascitur impensa sibi ab hominibus reverencia letatur. Ille ergo videt lupum venientem et fugit, lupus venit cum quispiam malorum bonos tribulat, sed mercenarius fugit cum ut ipse querere et commodi bonum suum habeat alios tribulari permittit. Fugit itaque tam remote quam distat tribulacio a genere et veniam. Nam tempus mercenarii faltem non possunt fugere quam lupum venientem videret sed per dolor ad statum vi ad aurem sonitu ad solas cuiusque civitati minas inde fugiunt. Fugiunt in corpore ut ait beatus Gregorius, non mutando locum sed subtrahendo subsidium. Fugiunt quia in iusticias videt et tacet. Fugiunt quia derelinquendo iusticia ne perdat pecuniam quia quibus clamat propheta Ezechielis xiij non ascendistis ex adverso neque opposuistis vos murum pro domo domini. Dixi 2o prelatum scandalizandi per debita clericorum. Quis enim corrumpunt bonos mores colloquia prava primo ad Corinthios xv quod faciat ex quam pessima et vita scandalosa cum dicat Augustinus in libro de pastoribus omnibus qui male vivunt in conspectu eorum quibus prepositi est, in quantum in ipso est, eum aliquo attendit occidit. Unde Math. v dicit dominus vos estis sal terre quod si sal evanuerit in quo salietur. Quid est sal quam viri ecclesiastici et rectores quorum doctrina et vita bona condiendi sunt omnes christiani ne viciorum sorde putrescant et feteat. Hic sal in illis quibus heu nimis evanuit et ideo infatuatum est ut [illegible] acor [illegible] non valet [illegible]

[illegible] petant [illegible] et [illegible] vos [illegible] attendite vobis et universo gregi in quo vos posuit spiritus sanctus episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malachie [illegible] offertis super altare meum panem pollutum [illegible] in bolumine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gregorius in pastorali [illegible] [illegible] malachie 2o maledicam benedictionibus vestris [illegible] Ezechielis viij multiplicavit [illegible] [illegible] [illegible] leviticus xxi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1o
2o
3o

di 1o [illegible] quo [illegible] [illegible] debitam [illegible]

1o
2o
3o

[illegible] synodus congregata propter statum cleri reformacionem

di 2o [illegible] [illegible]

Capitulo 4o ferculum i. cathedram fecit sibi rex Salomon i. Christus de lignis Libani i. corporibus fidelium, columpnas eius fecit argenteas i. prelatos claros fama, [illegible] doctrina caros vita, reclinatorium aureum i. claustrales obedientes aureos cum ductile et ideo sunt obediencia [illegible] ascensum purpureum i. martires (media caritate constravit) quia ob istos amore sibi construxit. Et hoc tronus i. cathedra super quam deus residet, 3 regum 10 fecit sibi Salomon thronum de ebore grandem

sunt autem adeo perverse et effecti crudeles affatu
modestes habitu seculares gestu incompositi vita
luxuriosi actu impii et sub sanctitatis titu-
lo derogant discipline ita ut iam sit sac-
erdos sicut populus Ezechiel 2o Sane corrumpit se
multum clerus et populus. Cum enim clerici videntes
aliqua varietate malicia vel iniquitate confor-
mat se laicos et dicunt se homines non pos-
se resistere illi [illegible] absque credunt
hoc sibi licere. Unde Crisostomus super Matheum omelia 40 Sicut
est impossibile sacerdotes sicut populus, ut licencius peccent
sed sacerdos fuerit modo se clerici conformant et
qui in modo sunt errores sunt [illegible] visitare
et minus vereantur eum exemplo multum
se ad vicia aut informat aut fovet ex his
pastores et populi seculares et religiosi pestilen-
cia plena sunt. Huiusmodi eructuaverunt ex hoc [illegible]
aut tempus [illegible] conspiracionum pesti-
lente hoc [illegible] possum at hoc sal infatuatum
ex duobus signis cognoscitur. Primo quidem corrupti fetore
Dicimus enim melius condiremus populum melior vita
exeius perdet odore sancte vite per quos per malum
exemplum fetere fecimus cogimur sentire fetores
eorum putrent et de cadaveribus eorum ascendit
fetor, et tabescent montes a sanguine eorum
Ysaie 34 [illegible] de morte carnis
non clericus fetor de cadaveribus eorum ascendit
et montes tabescunt quia subditorum malicia
eciam perfectos inficit et confundit ut tamen
ipsa quam [illegible] aliorum salute procurata deficiat.
2o cognoscitur infatuacio huius salis ex eius
conculcacione. Unde dicitur Mathei 5o ad nichilum valet sal
infatuatum nisi ut conculcetur ab hominibus. Et vi-
dete hanc conculcacionem quia tam multum repleti sumus
despectione quia facti sumus in opprobrium et derisu
populo obprobrium habundantibus et despectio super-
bis. Et ideo dicit propheta psalmo 122. Super quo dicit
Gregorius Nazanzenus in libro de vita urbana
Cum hic honesti vel religiosi videt in plebe
ad [illegible] de sacerdotibus vel ministris [illegible]
culpabile quam vel reprehensibile ab hiis [illegible]
[illegible] faciant audierit [illegible]
quam [illegible] accipiunt et quia de uno ceciderit
id de omnibus senciunt ita ut facti sumus theatrale
in ecclesia et abiecti hominibus [illegible] et in
omni loco in plateis et tabernis in conviviis et
[illegible] usque ad ipsas scenas quod cum la-
crimis dico deducimur et ab inpudentissimis
et turpissimis histrionibus irridemur. Hec ille.
Et ob hoc clerici summo opere attendere debent
ne sint aliis lapis offensionis et petra
scandali et omissio peccati quam ut dicit
beatus Gregorius in registro eorum mortibus dignum

quod predicamus exemplo ad subditos transmittat
[illegible] hoc enim quod ut notat Jo. an. in Clemen-
tinis 2 de vita et honestate clericorum. Clerici de-
ferunt in capite signum regni et suo nomine
profitentur videntur divinum misterium, sua-
que tonsura testificatur se esse contemplatores celestium
archanorum profecto scandalizantur mentes
simplicium et ipsorum corda sauciantur dum
eos delicto ipsorum officio videntur luxuria
fedari, forensibus causis et negociis se
[illegible] plus quam divinis misteriis oc-
cupari. Clericale caput [illegible] sit tamquam
munitum studiorum ut qui suarum meditacionibus
devocione omnibus debent dei contemplacioni
et ipsius misteria inquirere celos ardenti
affectu penetrare mente quam supernas man-
siones [illegible] revolvere salutare apostolorum
choros prophetarum contemplari martirum admi-
rari triumphos [illegible] pulcherrimos
ordines angelorum. Hec omnia [illegible] his
[illegible] non [illegible] mancipari [illegible]
[illegible] Athanasia [illegible] ad [illegible]
in toto carni ad satisfaciendum gule et
ventris sensui sequi in [illegible]
// Crisostomus: exitus aquarum deduxerunt
oculi mei quia non viderunt [illegible] ecclesia se
[illegible] agerrimum [illegible] quod obscuratum
est aurum mutatus est color optimus dispersi
sunt per varia vicorum studia lapides sanctuarii
in capite omnium platearum. Revera quod sit
aurum et [illegible] deserunt ira dei
in nos [illegible] terra deserta [illegible] monas-
teria et templa succensa bona spiritualium
devorantur et desolantur quia in vastitate hostili
ut iusto dei iudicio puniantur clerici
in quo delinquunt. Subiungit [illegible]
populum dei scandalizant per pestiferam clericorum
persuasionem hii enim directe mortificant
et bona subvertunt de quibus Ezechielis 13o dicitur
in cedulis et sub ypocresi sunt [illegible] hoc autem
olim fuit officium hereticorum quemadmodum
[illegible] et eciam in opere [illegible]
qui fideles [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] venerunt scrutatores [illegible]
te [illegible] sunt scrutatores [illegible] ipsi
rectores hii profecto [illegible] quam via
ad celum [illegible] lata asserunt
quam [illegible] ebrietates comessaciones
rapinas et huiusmodi [illegible] dicit [illegible]
laudat vel audire [illegible] quam in [illegible]
laudatur peccator in desideriis anime sue et iniquus
benedicitur psalmo 9o. Clerici enim qui cum
[illegible] operantibus [illegible] debeat
quam de peccatis [illegible] negare [illegible]
vel [illegible] errores vel forsan hereses asserere

Dicit 2o quo populus [illegible] clericorum per persuasiones

et dei virtutē in medicam cōmutac͡e. ex
eis eos alios bonos viros q̄ eis nō cōi
unt p̄dicacōni ⁱ cordib͡ȝ hoīm̄ ocāde
nisi velint cōfudi aut velut ⁱ fames
reputari. s̄m nō destruunt qui rap
tores eccīe et pauperū oppressores et
quantumlibet magnis delictis ⁊
forefactis immersos et censuris cōst
tos p̄uitissime cōt eccē forma absol
unt leuissima et pene n͡as p̄nias
ⁱ iungūt sic q̄ facilitᵗᵉ venie laxatiā
tribuūt delinquēdi. De vita et honesta
clico ut cūa xxiiij q. iij. ȝ ⁱ vista. Con
cles ve ⁱ quit p̄pha qui cōsuunt pul
uillos sub om̄i cubito manꝰ ⁊ faciut
ceruicalia sub capite vniu͡se etatis ad
capiēdas aīas ⁊ cū p̄imeret aīas
p̄pli mei viuificabant aīas eor̄ ⁊ vio
labat me ad p̄plm̄ meū p̄pt pugil
lū ordei ⁊ fragmen panis ut īt
ficeret aīas q̄ nō moriūt viuifi
caret aīas q̄ nō viuūt mēcientes
p̄plo meo credenti mēdaciīs. Eze. xiij.
nō eget auctas expocōe q̄ꝫ lege
dei scientib͡ȝ loquor. proquadāȝ aut
om̄i b͡ꝫa cōfirmaᵒᶜ ⁊ recollectiōe laqᵉ
beꝰ. Grego ⁱ p̄ᵃ omelia m̄s vii n̄m.
fres karissimi puto maiꝰ p̄iudicium
q̄ a sacerdotib͡ꝰ tolleat deꝰ q̄ q̄m eos
quos ad alior̄ correctionē posuit / dāc
dese ex͡ᵃ p̄uitꝰ cernit eccē scandalizates
q̄m ad s̄ q̄m ip̄i peccam͡ꝰ qui peccata
desp̄āre debum͡ꝰ eccē negligētes
cōntu ad p̄ᵐ / cōsideate q̄ de gregib͡ꝰ
agiturᵉ q̄ꝫ lupi pastores s̄t eccē sub
iitetes q̄ᵐ ad ȝᵐ. Et q̄m h̄. mala
heu ⁱ valuere et ep̄us ȝ ut q̄ s̄t to
bisi ad dominū nō audat q̄ s̄t p̄osi
ordinet ad rectitu^nes qui subiisi re
vocet ad vitᵉᵗᵉˢ plaga ma maioꝫ cōis
oib͡ꝰ ȝ q̄ꝫ vet̄ eccl͡ie q̄ status clīci mlt
plicit est deformatꝰ et ideo ut re
formacōz capiet vocatū est ⁊ t̄n de p̄ᵒ ⁊
Curi s̄cd͡o p̄uit. Scām̄ Sinod͡ꝫ gnalēȝ in
p̄uiciaē cōgregari p̄pt erraciū ad fidei
vitatēz reductoꝫ parata eīm est eccīa
ad se redeuntes recipe nᶜ alicui claudᵗ
gremiū redeūti. xxiij q. iiij. duo ita
vīno ut puls͡ere deducit b. aug͡s ⁱ q͡da
cōlla eᵖpla ad donatū p̄sbr̄m. Eccīa
vir͡ᵉ p̄tate ut nō solū ⁱ vitet s̄ ecīa
cogat / et id p̄sequit ⁱ libello suo
ad Bonifaciū de correctione donatistar̄
s̄t eīm sic potestate qua accepit eccīa

Di 2ᵒ p̄ᵃ
q̄ Synod͡ꝰ cōgregaᵉ
p̄pᵗ reductionē errā
ciū ad fidei v͡itatē

b͡ꝫ q̄ in venimꝰ ⁱ iuv͡ib͡ꝰ et sepib͡ꝰ / ⁱ heresib͡ꝫ
et scismatib͡ꝰ cogūtur ⁱ trare. Et eccīa p̄laī
Origenes omeᵃ vij sup iosue loquēs
de anathemate ⁱ h̄ ea vo dicim͡ꝰ ut
p̄lou culpa aliquis abscindatᵉ s̄s forte
cōmonit͡ꝰ quis et correct͡ꝰ p̄ delicto suo
sel ⁊ itm̄ ac t̄cio nᶜ emendacōis ondetit
vtam̄ medici disciplina ut vocetᵉ si
oleo p̄uncim͡ꝰ si emplastris mitigaui͡ꝰ
malagmate molliui͡ꝰ / et̄ t̄n medi
camētis cedit tumor duricia solūs supe
ē remediū iferādi sic eīm ferro sombeda s̄t
vlnea q̄ fomētor̄ nō senciūt discipli
naz lxxxij di. plurimos / et ita docet
saluator ⁱ illa p̄abola cū ad summ cōm
viui p̄ᵐ p̄cipiat vocari ⁊ demū expelli
Luce xiiij. Ex oib͡ꝰ colligiᵗᵘʳ q̄ꝫ et si sum͡ꝰ
pontifex qui om̄ eccīe suscepit soli
c͡itu^nes sūmope vigilare deat ut vol
pecle q̄ꝫ de mollunt^d vinea dn̄i capiat
de p̄nitēa. canoni. m͡t solicitu^nes nō mi͡ꝰ
ⁱ tendere h̄eat ut ad caulas oui͡u re
ducatᵉ q̄m qui alios cū p̄t ab errore nō
revocatᵉ se ip̄m errare demr̄ de heretici
.c. ij. Et h̄ᶜ doc͡ꝫ b. b̄nꝰ m̄ᵒ de cōsideracōe
c. ij. scribes ad eugeniū p̄pam̄ q̄m h̄ va
Curras sūmope t̄ et to vigilancia cōsi
deand͡ꝰ est quo ⁱ q̄ui nō sapiunt sapiat
et qui sapiunt nō desipiatᵉ ⁊ q̄ desipu
erit resipiscat. p̄roinde q̄s te dae cōpaz
q̄m potes ut ⁱ cdeli cōv̄taueᵗ ad fidē
cōusi nō audiatᵉ ausi nō rueritatᵉ porro
p̄osi ordinetᵉ ad recitu^nes subiisi q̄ ad
vites revocet et sub v̄soes ⁱ viti racioib͡ꝫ
cōpicatᵉ ⁊ emendentᵉ ip̄i s̄i fieri p̄t vl
si nō p̄dat auctates ⁊ facultᵗᵉˢ alios
subvtendi itaq̄ qui eiusmodi fuerit tuo
maiori studio aᶜ corrigēdi s̄t ne pereat
aᶜ ne alios p̄imat coh͡tendi. Et ⁱ l̄ᵒ
2ᵒ cᵒ v dᵗ. Bernard͡ꝰ gladio spūs q̄ꝫ ⁊
ūm dei glorificā manū ⁊ brachiū dex
tera ⁱ faciēdo vindictam ⁱ nacōib͡ꝰ in
crepacōes ⁱ p̄p̄lis / ad alligādos reges
eor̄ ⁱ compedib͡ꝰ et nobiles eor̄ in ma
nicas ferreis. Si facias h̄ᶜ honorificabis
ministeriū tuū et ministeriū te cūa q̄o ex
tirpare malas herbas a finib͡ꝰ tuis ut
cōgstes tui securi ⁱ pastua deducatᵉ Et
in l̄ᵒ iiij. ultra dᵗ oportet te esse cōsidea
vltioꝫ scelerꝫ maloꝫ metū bonoꝫ
gl̄am vgaꝫ potenciū malleū tiranoꝫ
Regū moderatorem canonum dispensatorē

sal tre orbis lu^m sacdotem altissimi vicarii
xpm dm. Et quis lingos ostat xp^m dili
gencie deant pastores et plati vt errabundi
z error tenebris decam ad lu^m pi^s reduat
et vniu^n ecce i corporet. Si eni roma z si
delium [illegible] vlis ecca 9 qm n^o omo
saluat 7 de scisma ticu ferunt xxiiij q. i.
qm vetus E. quemadmod extra archaz Noe
i^o qsi posui os pierut in vndacionib dap
nacionis diluuio sic extra o^mile xpi
qd e ecca quecq oui s pmanes mor sibi
suppor expom^e z sim p^z qui no venit
nisi ut furet mactet z pdat Non enim
holocausta no sacficia no oblaciones
no quecumqz opa^o pfice potit ad salu
tem ei qui ecce no ez vni^tez. De qua
d^t b. Jero^s puto me no teme dice ai^e
ita ee in domo dei ut z ipi sut etia ead
dom^9 dei q^z d^r edificata sup petras. que
vnica columba appella^r que sposa pulc
ra sine ruga z macla z orto gclusus et fons
signatus z puteus aq^z viue z padisus cu
fructibus pomoz qz dom^9 eccl claues
accepit ac ptates ligandi z soluendi hac
domu si quis corrupere contempserit que
contempserit sit t^i tanq ethnicus et pub
licanus xxiiij q. i. omib^9 cc B. Aug^9
d^t firmissime tene nullaten^9 dubites
omnez heticum ul scismaticum cu diabo^lo
et angel ei^9 eternis ignib participaci
i cendio nisi an fine vite katho^ce fuit
i corpatus ecce Et p^o pauca s^t inq
Omni hom q ecce katho^ce no tz vnit^ez
neqz baptismus neqz elemosina qntulz
magna neqz mors pnoie xpi suscepta
pfice potis ad salutez pomit iu de
hetici firmissime. Ex sola itaqz ut ait
b. Grego^9 i mora katho^ca ecca vitas
ostriu^r et s^b aug^t Semper moises
pom^r ut dei faciez contemplet qz nisi
quis soliditez fidei teneat diuiaz pncia^z
no agnoscet. de qua solidi^te dns d^t sup
hac petraz edificabo eccaz meaz. Sola
quippe z p qua sacficiu dns accipit habet
sola qz p erratib^9 i terc^d fiducia^t vn^de ecc
de agni hostia dns pcipit dns i vna
domo comedetur n^c deferetur de carnib^9
ei^9 extr^a fores qz pectat vnez fedit In
vna naqz domo comedi^r qz i vna ka^ca
ecca va hostia redeptoris immolat de ca^9
cuius carnib^9 diuina lex efferi phibz qz
dari sem canib^9 vetat h^c E hac itaqz
p[illegible] ut redeat ad hui^9 gmuni contineret
[illegible] ut i corpati ecce katho^ce vita

vnie possint. qm z ppt h^c vocatu z z In d^a 2°
dixi Tercio scam sinod vlez i pncia^z co
ggari ppt erculos plati sctent ad fidei de
fensioz Tnent enim z in Ysidor pncipes
seli stre se deo reddituros rom ppt eccaz
quaz xpo tuenda suscipiunt. Na siue
augea^r pax et disciplina ecce p fi
deles pncipes siue dis solua^r i e ab
eis racoz reddere qui eoz ptati suaz
eccaz credidit xxiiij q. v. pncipes Na
i ecca eccaz platos ecce no esset inisi
ut qz no pualet sacdotes effice p s
mone doctrine plates h^c imperet per
rores discipline Nd pncipes itaqz
ptez i corrigi^t ecce et ab ecca dei abiec
tos distringe de hcn excoicamus i
et n ad ambucioz ad sede pet^r i traysos
du ipidz ad h^c vocatu auxilium tpls^e
lxxix di. si quis pecunia eos qui sub
sub ilte machinat 9 pesse xviij di
n^c licuit scisma facientes et ecce suaz
eccaz contempnentes punire xxiij q. v.
de ligurib^9 z qia vrnc^s eccastica
ptas deficit malos arcere xxiiij q.
vm gremior ipsor qz regu ut au
b. Jero sup Jeremias ppu est facere
iudicium z iusticia z liberare de manu
calupniancium vi oppssos xxiij q. v.
regum mihi scriptis sacris liquido
ostat qz ad h^c positi sc potentes secli
ut malos coherceant aut pdat
Eccgs. i fco qz cu eis i cubat neutas
defense pauperez et oppssor forta si
dei z ecce katho^ce n^c 9 ea i resurgens
parte dent serui ul ecclai xxiij q. v.
si audieris Aliq^n patere mgl
h^c ipso noie homis esset xl di. si i^o
psequat i qz ppha i inicos meos
z opheda illos z no ostat don^e de
ficiat xxiij q. iiij z i usta in pnini^oc
quippe malor de^9 plata z i negli
en^a correpcioz ipos z irascit^r e qsi
quibusmc de vtro xiij legi^r Si au
dieris i vna vrbiu tuaz qs dns de^9 da
bis^t tibi i habitac illic exam^9 dulces
z suiam^9 diis alienis quas no nosti
i fficiens necabis omis q s^t i cau^te cede
gladij z i cendes cum^tez vrbem z q^t in
habita^oc i ecium spualibus vo platibus
correctos sibi subditor negligentib^9
dns p pphaz i qz fili hois speculatorez
te dedi domui isrl si impio locuto
no fuis ut se ab impie^tte sua custodiat

di 3° pn^cer
qnd synod cogga^r
ppt cormony plati
sectant ad fidei defen
sionem

et ille perierit sanguinem eius de manu tua
requiram. Hoc est dicere 2m pherem leo po
de vita contemplativa Si ei peccata sua an
nunciaveris ut ab iniquitate sua convertatur
et vivat tu animam tuam non eripuisti et in q
te tacere poterunt flammis ipsorum
peccatorum exurimus in principium similiter et
ter saxei pectoris seu ferrei cordis
quem ita fama non terreat quibus ad hoc
non conmisceat quos hec sunt metu futur
dampnacionis excipiat nisi qui hoc
non intellat nec futura credit Hinc est
quod propter negligenciam in corrigendis sub
iectis et maxime in expurgando fer
mento heretice pravitatis episcopus removetur
ab officio et deponitur et alius in locum
eorum subsistitur qui possit et velit
hereticam confundere pravitatem de here et
coniunctis / ff. si quis et c. 1 etc //

Evitat itaque negligenciam in execucione
boni operis lxxxiiij di. error in sub
veniendo oppressis lxxxvi di. factum in sub
veniendo pauperibus lxxxiij di. c. 1
et primum in capiendis correctis quod sub
dogmatibus vineam domini Sabaoth vastare
contendunt Et attendat quod tam de
testabilis est neglegencia in prelatis sacris et
prelatis quod propter eam nedum prelati etiam
deponuntur verum eciam reges et imperatores
notabiles ut eciam notorie scandalizantes
ab ipsorum dignitatibus removentur xv
q. vj alius ubi Zacharias papa regem
Francorum non pro suis iniquitatibus quam pro eo
quod tante potestati erat inutilis deposuit
Et Pippinum Karoli magni imperatoris
patrem in eius locum substituit omnes quod
Francigenas a iuramento fidelitatis
absolvit facit de re iudicata ad apostolice
li. vj ubi Bonifacius viij deposuit
Fredericum imperatorem propter crimina
quibus scandalizavit eciam Unde propter au
dite reges et intelligite principes
et prelati ac universi utriusque status presertim
audites ait Sapiens vos qui continetis
multitudines et placetis vobis in turbis na
cionum quoniam data est vobis potestas a domino
virtus ab altissimo qui interrogabit opera
vestra et cogitaciones scrutabitur quoniam cum essetis
ministri regni illius non recte iudicastis
nec custodistis legem iusticie Sapiencie vj
Horrende et cito apparebit vobis quoniam
parcet iudicium et durissimum hiis
qui presunt fiat. Exiguo enim conceditur

misericordia sed potentes potenter tormenta paciuntur
Sapiencie vj Et ob hoc exposcimus qui estis
gravati corporali accipite armaturas
ut possitis valere stare adversus insidias
diaboli ad Ephesios vj Curritur nunc
vere Catholici que vobis in fide domino
sociat quia filios dei emittitis hostes
hij et qui edebant panes eius ampliat
adversus eam supplantacionem Considerato
quod in omnibus imminet periculum et securis
iam apposita est ad radicem Et eam propter
pius quod veniet dies ire dei emendemus
in melius vita nostra ne nos emendatos
excipiat cum diem mortis preoccupato verum quesi
vimus eum / Dissuit etenim ad domini
deum nostrum et ipse miserebitur nostri quoniam
sibi proprium est misereri semper et parcere
et largiri hic graciam et tandem gloriam
eternam Quam nobis concedat dominus
Ihesus dei filius per secula benedictus Amen //

Sermo synodalis

Ut hanc sanctam synodum pereximus qualiter et
puto exalto gressu fuit consone alloqui
possem dixissem ipsi quod scribitur Ysaie lx c. et
cantat sancta mater ecclesia in eiusdem solempnitatis
officio / Illuminare Ierusalem //

Reverendi patres / doctores preclarissimi cete
rique domini honorandi in presenciarum congregati / Ie
rusalem interpretatur de luce illo quod scribit abbas Ioachim
in libro de ymnis / affluencia procacionis sive
non impleret virtute viduitatis muneribus
spoliata beneficiis honoribus in gloriam sed co
piosas diviciarum suarum ubertim imperciunt
cunctis mortalibus / Erat enim clamat vox
ewangelica lux vera quod illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum Io. p.o presertim hoc quod
mentis illabitur quod mens racionalis ut dicit
Gilbertus in 2a parte sue doctrinalis / quasi
in orizonte duorum mundorum constituitur et intellec
tualis inferioris et superioris collocata / sim
tamen ut est forma eius esse / deo vero ut
est forma et mencia et hinc sicut se
lucem eternam sibi venientem ei quam
tangit quoniam aplicare cum exigitur ad exteriorem luc
Cum vero inclinat se ad corpus et inferiora
in terrat exteriorum tenebrarum et veluti inclinato
ad terram more pecudibus incurvatur propterea
quam vere illuminacionibus cupiditas oportet
abstrahi ab omni feculencia hoc est a delecta
cionibus pravorum ab occupacionibus negociorum
ymaginacionum sensibilium simulacrorum 25

que omnia mentem grauant et obtenebrant et
ita replent quod animam iam in scripturam recipere aliam
in scriptorum prohibeant. Item ut dicit beatus Augustinus
in libro de cathedrizandis rudibus: Animus
corpori unitus multum cum eo corporeis passio-
nibus consopitur et abiecto carnis pariete
non potest radiis illuminacionum attendere. Ver-
umtamen ab sensacionis et unionis iste cum ipsa
sit penitus in speculum videndi deum incipit ei
quendam diuinis lucis claritatis includere et quandam
insolite visionis radios oculis eius appare-
re. Hinc dicit propheta Signatum est super nos
lumen vultus tui domine. Ex hiis autem lucis visi-
one que mentes hominis ad intrat in se ani-
mat ad videndum lumen quod est supra se et eru-
pit in quandam flammam desiderii deum videndi
et ex summa intencione qua incipit in
deum summe unitur per amorem, quia est unio
amantis et amati. Et veluti ad flam-
ma intensa sequitur lux serena, ita ad
illam affectionis sequitur illuminacio intellectus que
aufert ignorancie velamen ab eo sicud
flamma rubiginem ferri. Inde venit
ut dicit Abbas Joachim loco preallegato
quod ad secretorum enodacionem melius pro-
ficiunt oracionis deuocione quam in inuesti-
gacione racionis ut illa lumine illo dei-
ficum mentibus nostris irradiet interius
veri lucis ex more salutacione prouerbiis
dicentes Emitte graciam placa diuinis terras

Illuminare Jerusalem. Prestantissimi domini
Jerusalem summi regis ciuitatem exis-
tere sacro attestante eloquio cognoscimus Math. v
de [illegible] et supra [illegible] ut ait
venerabilis Hugo de archa noe libro primo ter-
narum est distincta. Est enim Ciuitas et
domus dei ipse mundus totus est katholica
ecclesia est et quelibet fidelis anima. Sed aliter
mundus inhabitat aliter ecclesiam atque aliter
unamquamque fidelem animam et deuotam. In
mundo quippe est ut imperator in regno
media quemadmodum paterfamilias in
domo sua sed in anima velut in requietus sponso
suis in thalamo suo sponsus. Ecquorum vero
forma liquet explicite Jerusalem seu ciuitatem
regis sempiterni esse quod generalem specialem
et singulare in prima locatus est homo
racionalis ad presidendum ita ut presides

creature creatori suo subsistat de qua potest
accipi id apostoli ij ad Thimotheum ij° In magna
domo domini non solum sunt vasa aurea et argen-
tea sed eciam lignea et fictilia. Ad 2am
vocatus est homo spiritualis christianus pius, ad resi-
stendum corrupcioni ire. Illi nempe qua
eramus filii ire sicud et ceteri ad ephesios ij°
hac ut dicit propheta deus fortitudo ut non nisi
renatus ex aqua et spiritu in ipsam possit in-
gredi Johannes iij. De 3a qua sibi ut de prouerbiorum
ix sapiencia edificauit domum est sacer-
dotalis cetus ad insistendum cure sponse
ac ad ipsam verbi et morum splendore decorandum
ut dicit beatus Bernhardus super cantica lxxvij. Quo
pacto alloquendo hanc statum synodus non
absone reor dici Illuminare Jerusalem
illuminare in quo et solicitius attende ne lumen
tuum sint tenebre Mathei vj°. Viros profecto
ecclesiasticos veluti luminaria celi et luminaria
mundi posuit creator in firmamento celi id est ecclesie
katholice ut luceant super terram et presint
diei et nocti diuidantque lucem ac tenebras
Genesis primo. Vos enim fratres et domini estis
huius firmamenti luminaria et ad vos pertinet
hec figura teste canonica septima de maio
et obediencia solite et de magistris super specula
quod enim firmamentum nisi sacra scriptura qua
firmata est Jerusalem sancta videlicet ecclesia et quid
sunt luminaria nisi pastores ecclesie qui eam il-
luminant dum scripturarum velamina exponunt
aliis. Cum enim ut ait beatus Ambrosius in sermone
ad pastores euangelium exponit quid aliud
facit nisi firmamentum celi lucidat. Et
rursum duo sunt luminaria maius et minus
sapientes Rex iterum 2m Joachim abbatem
in libro de minus sapientes et nox insipi-
entes notat. Presit autem maius lumen diei
quia sapienciores et doctiores minus eruditis
lumen infundunt ut [illegible] vos autem sacer-
dotes minus lumen estis qui preestis nocti
id est laicali populo qui scripturarum ignari et
in tenebris ignorancie consistunt utrosque
tamen lumen sitis non ambigendum quod lux estis
quibus dicit Vos estis lux mundi in ministra-
cionibus pure et prouide doctores tamquam
luminaria Ad philippenses ij°. Ex quibus claret viros
ecclesiasticos pastores et prelatos luci me-
rito comparari propter lucis et ecclesiastici status
methaphoricas similitudines et conformes in-
vicemque proprietates. Quemadmodum enim in natura lucis
seu lucis reperitur prioritas in factura entium
maioritas in mensura puritatis formositas
in natura puritas plenitudo in sparsura claritatis
prout deducit beatus Hugo super primo Genesis
dicens lux est corpus spiritui vicinissimum quo nihil

nobilius / michel quis ut deus michel pulcrius
michel velocius ut impassibilis ut virtuosius in veniendo. Sic ipse verus sol iustitie
lux lucis et fons luminis in firmamento celi in
Ierarchia nostra ecclesie tamquam sidera prelatos et pastores totum quasi clericatum instituit luminaria
lucis dicens ipsis Vos estis lux mundi Mt vo
et iterum luceat lux vestra coram hominibus ibidem
ut ipsi in statum lucis quadruplici dignitate
prerogativa et astutia illuminaret Ierarchiam. Et exhibitus sub epistola et themate
premissi in eo hoc quadrimembre propositum

1o 2o 3o 4to Pastores et prelati ceterique sacerdotes
et curati sunt luciformia prelatiis ecclesie
membra primum dignitate sedis pastoralis
magnitudine potestate dotis spiritualis pulcritudine sanctitate
vite personalis plenitudine veritate legis divinalis et huius propositi membra singulariter
ordine summodo ut concludatur proositum

Dixi 1o quod pastores et plati ceteri sacerdotes curati sunt luciformia membra ecclesie
Dixi primo pastores et prelati ceterique
sacerdotes curati sunt luciformia prelatiis
ecclesie membra primum dignitate sedis pastoralis. Hac quippe reverentur ipsi in sacris
libris dii et angeli nuncupantur. xi q.
i sacerdotibus et legitur inde xcvi di. sac
et oculi vi q. i oves Christi ordinati presbiteri
et magistri xcvi di. quis dubitat Hinc
et dominus rex et deus noster usque ad passionis sue diem servavit honorem pontificibus
et sacerdotibus quamvis illi nec timorem dei
nec agnitionem Christi servassent xcvi di. dominus
noster. Dignitatem excellentem quoque clericalis
insinuat b. Ambrosius in pastorali suo
ita dicens Audite me stirps levitica
germen sacerdotale prepositi sanctificati
duces ac rectores gregis Christi Audite
me vos regales et commodis commonitionibus solito vobis honorem episcopalis
sacerdotii demonstrare volentem ut dum
honoris eius prerogativam monstraverimus
merita eius consimilia requiramus Dignum
est enim ut honor sacerdotalis prius agnoscatur a vobis et deinde conservetur in vobis
ne propheticus sermo dicatur de vobis homo cum
in honore esset non intellexit et quod sequitur
honor ergo et dignitas fratres et sublimitas sacerdotalis episcopalis nullis digne
poterit comparationibus adequari si regum fulgori compares et principum diademati longe erit inferius quam si plumbi metallum conferas ad auri fulgorem
quippe cum videas regum colla et principum genibus submitti sacerdotum qui
et osculatis eorum dexteris orationibus eorum se credunt communiri Cuilibus

concordi sententia loquitur Crisostomus de sacerdotali dignitate li. 3o dicens Sacerdocii assumit
dignitatem non homo non angelus non archangelus
non aliqua creata virtus sed ipse spiritus sanctus hoc ministerium instituit atque ad huc manentibus in carne
ministerio hoc fungi posuit sacerdotibus. Et ideo
sicut perpetuo in corpus Christi in divinum corpus dei filio
adiungimur per ipsos membra efficimur Christi
Quare non ambiguum quod sacerdotalis auctoritas luciformis dignitatis prior et dignior ceteris in
veniatur. Sed quia tamen dicitur in ii. c. in hac si quis
fictione atque adulatione res agat sed non
apud deum miserabilius est et dampnabilius. Et ergo non in hac vita difficilius
laboriosius et periculosius episcopi presbiteri aut
diaconi officio sed apud deum nihil beatius
si eo modo militetur quo noster imperator iubet
xl di. In omni causa magnopere nobis
nec res hec forinsecus dulcorat considerationes
nos palpet ne nos nostri obliviscamur reddat
ne quasi huiusmodi ponderans celsitudo
detur in occasionem peccati et gravioris ruine.
Secundo ut premissum est in regno ecclesie sue
Christus dominus sacerdotes prelatos et rectores
alia ratione instituit veluti luminaria fundi
nisi ut luceat officium omnis pastoralis
cure sollicitius exercendo. Hoc autem officium
quadruplex reor consistere In solertia pascendi
in diligentia custodiendi in audacia defendendi
et in disciplina corrigendi. Primum commissum
curato dicitur pasce oves meas Jo. ult. et
i petri v. pascite qui in vobis est gregem
dei pascite ad exemplum edificatione
verbi predicatione et fideli oratione hanc qui pascendi formam tradit b. Bernardus ita dicens
super cantica Pascite exemplo
pascite oratione pascite verbo quod ut potens
sis exortari in doctrina sana et pascere
exemplo ut quod verbo predicas opere impleas
quam vadatur validior operis quam oris
vox pasce orare ut illius quorum tibi
cura tradita est fideliter intercedas Secundo
quod est diligentia in custodiendo dicitur
iii Regum xx Custodi virum istum qui
si lapsus fuerit erit anima tua pro anima eius
In huius modi alloquitur prelatos ecclesie beatus
Bernardus super cantica sermone lxxvii Clericus sortem ministerii huius sortiti estis
attendite vobis et pretioso deposito quod
creditum est Civitas enim est vigilate ad
custodiam sponsa est studete ornatui
oves sunt intendite pastui porro custodia
civitatis ut sit sufficiens triplex erit a vi
tirannorum a fraude hereticorum et a tem

tacionibus demonum ptr qz ut ait simoes
heron eps e ad custodiaz civit viro forti
spuali z fideli forti ad ppul sandas i inri
as spuali ad depehendendas i fidias fideli
qui no qs sua st epucrat Tm at i quo
sistit officium cuc cuc pastoralis dura
dacia defensandi ut plato illig ptate
treat nullius murmur flectat illig
ad placiõe mulceat quo minus pdefen
sione ouiu se mure qt queunt pida
ec usqz i mortez ponat Nam bonus
pastor aiaz sua ponit p ouib suis Joh x
Sz nc autumãd hac audacia dumtat
qt tyrannos z huius seculi ptate habeda
habeda pfecto simoze z z qt dnm indi
ut ira orpoleret appo p audacia plata qe
in sacia dromis abtat exlo moysi Cui
cu dicet dns dimitte ut irascat furor
meus qt pplm cu et delea eos statim
cu pfensisset dnm asc tenei rndit ob
secro dne dimitte eis hac noxa aut si
no facis dele me de li tuo que scpsisti
Exo xxxij xxv di disciplina huit et aplus
cuiusmodi audacia ostabat anathema
axpo pfrib Ad roma ix vez qz h duos
audacia in nulla eete pastoribz heu clan
gunt gqrit dns p pphaz Ezechi xxij
dns Quesiui ex eis viru q i poneret se
pem et staet oppositus qt me patria
ne disparez ea et no inveni dt utz
no e qui i vocet nome meu qui q
ostat et teneat te vza brim Sz grto
z vltimo ad officium pastoral cuc rqrit
disciplina corrigendi no em suffit plat
bn vivendo luce insi studeat et i os
sibi psut atalig me virox desunge et
qz i eis corrigenda st cognouerit dig
nis i cpacionib castigare hoc etem est
ad mod luce tenebras pmulsare et luce
ac tenebras dividere p cuius concordanc
cuius pastor dr eete ostitui st te sup
gentes et regna ut evellas et destru
as et dissipas et dissipes edifices et pla
tes Jere po et i Apli argue obsecra
et i crepa ij ad thimotheu iiij Quia
obre venerandi ptes et dni et dni ut
luce ymaginez pmatu pastoralis p
sidere digne pfertis satagite ut que
admod estis digni te pmi ita sitis virtu
dignite pcipue Nã ut testat can ta
sancto monstruosu foret ante ee pmi
z vita novissim i q f vilissimus Compac
re luce quo ad pmincia pmis et ee
tenebras qm adeximaz vi scha cm p t
quelao luce ad tenebras dicto iuxta monita
b Ambro i pasto c iij qp estis pfessioe altioe
noci9 qp note demostretis z h c de primo v

Sicut sedo pastores z platos tetigit qui
ente psut admod luce ex palijs eete mebris
maioes ptate dotis spual Capis em data
est ptate ligandi et solvendi Joh xx quoz
remiseritis pccata remittunt eis Corpus xpi
consecrandi luc xxij hoc facite in mea
memoraoz Sacra ta dispesandi pa ad
Corin iiij Sic vos existimet ho ut dispe
satores misterioz dei hac at ptate a ot
nlli catuc collata iuit Sc ptate osecra
di corpus xpi dt B Bns i libello dt sacra to
altar Oiclara et tuetenda ptas cui
nl post deu potit oparari ut osecratis
i sacdotem codez pzsq offerat i altari qp
xpus suis manib fecit i cena paschali
Sup hac ptate vra osacdotes z ea i sigm
pmilego vro stupet celu mirat tra co
tremiscit homo tuetet plu in angelica
celsitudo qp uno eos qz mosterio deus
ipe qui psidet i celo i manib vris z
i sacficio Sz de ptate solvendi dt id i q
busz dict Cu osidero qp manus omnipotenti
clauibus regni celestis petrus i vestit ut
celos aperiat z claudat qp cherubin
et Seraphin ocessu no lego vehemet
ad miror osummatis pfecto honor
et dignitas gloria Hoiez i tris poni
i celis imperare et inst angelos cho
ros iudicare ptate eete ptutez assistut
angeli psidet imperiu expectates z
ad ministraton suis assignata sibi mi
tcia sortiut Sz ligandi et solvendi ptate
ius coz possidet qd est petrus et ad eius
imperiu ligat et solvit ruius orbis
Et infra quita et potes dignitas et
opa digna potestas iudicat petrus z
petri potencia iudicia osumat deus Et ad
h oia qcordat qp dt Crys vos sacdotibus
dedit deus ptatez sup nãz ut ea i prmittes
sup electa ut ea sacficares sup aias ut
eas salvetis sup demones ut eos expel
latis et sup angelos ut xpi corpus osecretis
Ecce quibz i notet dni et feci per magnu
esse misteriu vrm magnu vos collatu
donu magna ee vtutez et gram i nesta
dicgz ut qi lucine lucatis i domo dni
nat c quib sacrata ta osite et ad ministre
statutu est Et ne h stupenda ptas
vra vilescat p abusu eede vtute monita
sapient Sap vi Audite i qz reges et
i telligite iudices fines tre pbete
aures vos q otinetis multitudines et placetis
vob i tbas nacionu qm data e vobis
dno et vtus ab altissimo qui i terrogabit
opa vra et cogita os strutabit qm cu
essetis ministri regni illius no recte iudicastis
neqz legem iustic custodistis et sc hor
rende et cito apparebit vobis quoniaz

di 2°
quo pastoes et pla
ti pe palijs eete
mebris maiores ptate

indicum deuissim i. hijs q preit fiet ca
uete itaqz qntum ad usu ptatis soluendi et
ligandi ne mortificetis aias vras que no
moriunt aut vivificetis aias qz no viuunt
ponentes lucem tenebras et tenebras lucem
Cauete 2° qntum ad ptatem qsecrandi et
sumendi corpus dni et sacrum ne in
digne sumendo iudicium vobis sumatis
et bibatis no diiudicantes corpus dni
Cauete et 3° qntum ad ptatem sacramta
dispensandi ne detis scm canibus et pi
ciatis margaritas an porcos pr dispar
ta vig negligaciam seu in curia vel colu
ba vendatis i. eccie sacramta i. qrbus sc
columbe i. spus sci dona no exponatis
venalia ppt auariciam s. q. iij salvator
et c non solum Vnde qz plurimos qui
auaricie facibz arcte si columbe thesauz
xpi vig sacramta i. artificiose vig tenebris
quesitis in fornace i. saciabilis auaricie
qflant et sub marsupijs i. clausi
sernat ideo h pfecto ptas tenebre vob
go dni no sit et si cenatis quaz te
nebr sit at lux i. dno ad ephe v
lux at sua potentificata vim omnibz
gratis qmatt et libcalit scdm dno
nisin dedimus nobis ita et vob nolite
te qnicare opibz i. fructuosis tenebr
sz ut filij lucis ambulate ad ephe v°
Et si° boni dispensatores multiformis
gre dei ptra pet iiij° Et exhijs oibs
ia clarz ptrs et dni qz luciformiter
est et potestis Est enim ad modum lucis
signum te jmm et ptate Vnde go ut sitis
privilegio luciformes exigit ut et
i reliquijs vob luci qformatos sitis
puri sitate et i nocencia et pleni
vitate et sapia fructus enim lucis est
ut dt apls ad ephe v° in oi bonitate
et iusticia et sitate et vitate ut sit
ad ornet bonitas pmatu iusticia
potentam quo ad ia dicta et assumet
pulcritudo sitate et plenitudo vitez
quo ad sequenda et iiij d. 2° pncipal
Vnde dixi 3° et vltimo vig qtus sitis
sequendo gra bndict pastores et platos ecctes
qz curatos et sacerdotes instar lucis debe
re puros sitate vite psonalis et plenos
vitate legis dinalis ut scz sint clara lucerna
vite sitbl et plena pmtuaria doctrine
vitatis ppt pmum dz eis lucat lux vra
cora hoibz mat v° ppt 2m scdt labia
sacerdotis custodiunt custodiunt sciaz et legem
requirent ecore eius malach 2° Vnde ptm
monet apls pmo ad thymotheum iiij°

exemplum esto fidelium i verbo i qursacoe i caitate in
fide in castitate Et 2° hortat dns attende
lectioni exhortacioni et doctrine Substancia
enim et summa sacerdotij ut dt canon si elaqz
diuinitus edita i. vera dinaz scripturaz disciplina
xxxviij di. omnes que si in aliquo sacerdote
defuit sacerdotis no vere i ex qstabit e di
que tribus bnit bts petrus et mandavit ad
satisfactionem omni poscenti vos racionem de ea
que i vob est fide et spe pma petri iij°
et pfecto cu artes bellice assertor vegetius
cuius lib° in duce i. arcio operi in quo
de salute corpori agit promenco vigiles
et ad plenum eruditu desidet pastorez
et ducez adez quata debere pastorez
vicia dinaz legis estimabimus Sciant
ergo sacerdotes scripturas sacras et canones
et oes opus eos i pdicacione et doctrina qsiste
intelligant ut edificare possint cunctos
ta fidei scia qz moz disciplina Hujus
figura habet exodi xxviij° et leuitici viij
qz i ttocca ornamta pontifex portabat
rationale i pectore in quo scribebat doctrina
et vitas qz i pectore pontificis manifesta
dz ee cognicio vitatis pma dt b. ambrosio
i suo pastorali Polleat sacerdos lege
et sapia ut no solum pplm sibi creditum
sufficiet docere verz eciam cunctaz hesim
qdiciones queat a katholica eca re
pellere ne sui imperitia illis eueniat
qz scriptu est cecus ceco ducatum pstet et
ambo i fouea cadunt Ecci xv° c. xxxiij di
queciens Et origenes sup leuiticum
omelia v a gt Ego puto ille esse per
tu sacerdotis qz plenum sit sapia plenum
scia plenum oium dina i ella armo qz
plenum sit deo Ea ppt cuida dt qz
tu repulisti sciaz repellere te et ego ne
sacerdocio fungaris michi Osee iiij
Hinc est canon ad i. xxxvij quae d. 9
multos errare permittat eta dt Ideo dina
prudencia multos diuisi errores heticos
ee permittit ut cu i terrogat nos ea qz
nesciamus sit discuciamus pugnaciam et
dinas scripturas cupiamus Ex quo i noteat
qntum displicitat in oculis dei imperitia
sacerdotum de mudicia no psonali et vite
scitate i pora qz cat vlti nigz ijza h° o
mundam qui fertis vasa dni qz scdm
B. Greg in Registro pnt pponit canonio
i. q. i. nunc expositulat nec est ut inda
manus sit que diluere sordes curat nec
tacta quequaz deterius maculat si sordida
sequens liber tenet scriptu namqz est inda
mini qui fertis vasa dni Domini et enim
vasa fuerat qui proximoz aias ad in
terna ppetuitatis qnsacros suo exemplo suscipiunt

Di 3° et 4to qd pastores et plati debent ee pleni puri scitate vite psonalis et plem vitate legis di nalis

In cuius figura a sacerdocio levitico repel
lebantur omnes qui maculam corporis
habebat Levitici xxi Ex quo colligi potest
quanta puritate mentis et corporis ad sacro
sanctam hostiam immolandam accedere debet sacerdos
evangelicus Si sacerdos legalis seu leviticus
est pro macula corporis maculata prohibetur Dicat
ergo sacerdos et levita aut Ambrosius primo de
officiis sua lavat vestimenta ut mundo
corde celebraturus exhibeat sacramentum si
populus in ablucione vestimentorum suorum
prohibebatur accedere ad hostiam suam tu il
lotus corpore pariter et mente audes pro aliis
supplicare pro aliis ministrare Hinc est versus
Et ideo lico debemus primo de vide ergo sacerdos
quod astans ne scelerati manum corporis christi contre
ctas prius mundare ut possis digne ministrare
Hinc est versus quod sacerdos propter vite puritatem
et doctrine virtutes super Iheronimus et habetur xxiii
q i sunt quinque velut modo dicitur sal terre modo
lux mundi vasa aurea modo argentea
lux propter candorem puritatis in conversacione
sal propter saporem vitentis conscientie aurei
propter fulgorem rutillantis sapientie argentei
propter leporem clangentis eloquentie
Est in quod dicente Crisostomo super Matheum vos
sal terre quo populus condit lux mundi qua
ignorantes illuminantur propter doctrine veritatem
sed quia prius oportet bene vivere quam docere ideo prius dicit vos
estis sal terre et postea vos estis lux mundi Super
hac re plures et dignum dolendum et veris
fletibus deplangendum hoc sunt offerunt multos
tutibus quod multos videamus qui lucis ac salis
argenti et auri officia sit et nomina nosceunt
obtinere quibus in tante dignitatis merita non
videntur Et ideo dicitur et sunt lux obtenebrata
versa vero sal in fatuatum conversum vero aurum obscuratum
Eremor imo argentum reprobatum Ieremie vi
qui lucem quidem et opera lucis prosilire sed tenebras
amat et sectatur teste paulo dubio homicidiis
rei et mortibus dignum quod et qualis malo exemplo
fuerit occasio cadendi Ex hiis Ieronimus habes
in apologetico Ut in quod quo lux mundi ob
tenebrata est quo sal terre infatuatum est
Amor enim vita nobis via vite esse debuit
Sed enim nobis in suis actibus credunt ruine
Tenti facti sunt et ducatis errorum Confor
miter est mode Ambrosius in suo pastorali
De platos et sacerdotes malos in vehit
hoc modo dicere in quod ad quos prohibiti ap
lapsi sunt sacerdotes quibus dominus ait audiens
mundi vos estis lux mundi et vos estis sal terre
Si ergo lux est sacerdos ut predicacionis sue radii
lanti eloquio conscientiarum latebras illuminet cur
ipse palpabilibus tenebris tenetur astrictus
Et in sua subnectit Si salis meruisti pos
sidere saporem ut in sapientiam possis arma

condire cur in fatuatus es aut esse videris
in nobis tepiditatis conculcatus plurimis Color
est officium in corpore i in oculo voluntarius
appetisti ut reliquum pro te corpus ducatu
lucis haberet tunc nunc quasi lumen prius
et caliginem vitiorum obnubilatus in tempore
lucis videndi privaris et aliis adminicu
lum Et hinc venit ut tenebre op
perient terram et caligo populos ysaie lx
Vos autem honorandi patres et domini non sic
sed abicientes huiusmodi opera tenebrarum
induamini arma lucis ut sitis simplices
sicud filii dei sine reprehensione in medio
nacionis perverse in quos lucetis sicud lu
minaria mundi verbum vite continentes ad
Philippenses ii Sic positi enim estis ut ait
venerabilis abbas Bernhardus in medio populi
ut lucerna in medio candelabri ta
quam columpna in medio tabernaculi tan
quam pastores in medio gregis Ideo pro
bete vos sal in sapientibus via erran
tibus lux non videntibus quod ut sitis debetis
vobis verba prophetica illuminare presbyteri que
fuerit via rationale assumpta
In quibus verbis utcunque intrandum processuali   In quibus
conclusionem Tria sacerdotibus presbyteris curatis
et dignis pastoribus summopere optima
designantur primum quod ut sint ad eum   primum
officium speciale vocati secundum ut sint ex   2um
emplaris moribus adornati et 3um   3um
ut sint per tempore divinorum contemplacione
suspensi primum notatur in verbo Imparatio
illuminare quod tunc ab imperante emanare
consideratur 2um in eodem verbo illuminare clamandi
in quantum ab imperato suscepti explicatur
et 3um in verbo presbyterum expresse certum est quod
visio pacis interpretatur Primum itaque in
verbis premissis imperantis auctoritas quia
debent qui digne presse gestiunt ac
pectare Exemplaris primum quia debent
radiare et contemplacione divinorum sanitatis
cui pro tempore satagat in hierusalem propter quod Moy
ses primus dixit hec sunt precepta que man
davit dominus ut docerem vos de verbo vi
propter 2um dicitur quod et v luceat lux vestra coram
hominibus Et propter 3um ampono legislatoris
exemplum qui nunc ascendebat in montem
ut ibi gloriam domini cum amori cerneret li
bertate nunc vero ascendebat in castra
ut cum utilitate necessitatibus populi providet
de remedia nisi vocatus et signalit   de primo
Exodi xxiiii Exprimitur itaque primo in   quod prelati ad hoc
verbis iste auctoris vocatis quia qui digne   officium speciale debent
velit eum aliorum preesse conspectui ut sit   vocari
nullus sibi assumat honorem nisi vocatus

adhuc tamquam Aaron ad hebreos v c. Sed
locus iste innumeris desiderantibus negatus est et ita
fugientibus est offerendus viij q. i in scripturis
Non sit ergo pastor aut plurimarum prelaturarum
violenter incursus non symoniaca pra-
vitate fraudulenter submissus non ex
pro dominandi cupiditate iactanter impositus
sed per dei voluntatem potius vocatus pastor
assumat ad officium. Talis enim intrat
per ostium huic hostiarius aperit huic
oves sequuntur et noscunt et audiunt vocem
eius Joh. x° c. xij at qui non intrat per
hostium sed aliunde fures sunt et latrones
de quibus loquitur dominus per prophetam dicens ipsi regnaverunt
et non ex me principes exti-
terunt et non cognovi Osee viij°. Et
iterum non mittebam eos et ipsi currebant
Non loquebar ad eos et ipsi prophetabant
Jere. xxiij. Nunc in tantum b. Bern.
in quibusdam dictis huiusmodi ambitiosos
et prelaturarum conquisitores arguit dicens qui
tollitis clavem non solum scientie sed et auctoritatis
tollitis enim non accipitis cum de vobis
conqueratur dominus Et scribitur Nam tanta
prelationis ardor nam tanta vesania pro
sublimationis humane pudet ne a quibus
tremi cuiusque reguli non perpendente sed
[illegible] pro dicente eo occupare misteria pro
[illegible] beneficia negotia disputare. Nec tu
deum putes quod in magna domo sua a
vasa ire apta in interitum sustinet comparare
Multi veniunt sed considera quis vocet
utinam tamen quisquis qui sic intrat si fieri
possit tam fideliter ministret quam fiducialiter
se ingessit Sed difficile fortasse et
impossibile est ut ex mala radice amaritudinis
fructus exeat caritatis [illegible] doctoris
predicti [illegible] quam magno illos teneri
periculo qui prelationis sibi usurpant
officia non vocati Nullus ergo ad huius
gradum ascendere presumat nisi prius presenserit
se a deo vocatum quod fuit primum. 2° ut
[illegible] in verbis premissis exprimitur ex ca-
ritatis qua debent radiare ut ad instar
lucis sint prelati et sacerdotes veritate pre-
[illegible] caritate fervidi et [illegible] pres-
lux enim ut habetur Job xxxviij [illegible]
splendorem et calorem et vigorem habeat
[illegible] sacerdos lucis splendorem in intellectu
calorem in affectu et vigorem in effectu
ut sit cum Johanne Baptista lucerna lucens
et ardens lucens in intellectu cognitionis
ardens in affectu devotionis nam et propter
dominus sunt vobis veri prelati et lucerne

ardentes in malis viris ut scilicet indicia
castitatis sit in corpore et lux vite in opere
hinc non solum preceptum dominum luminis illuminans
oculos legitur sed et ignitum eloquium eius
vehementer ut sic sermo dei diligens
illud non solum allicit ad intelligendum
sed et inflammat et accendit ad amandum
et confirmat ad perseverandum Ultimo ut
[illegible] in verbis prelati designatur contem-
plationis celestium rerum suavitas cui sacerdos
pro tempore toto nisu inherere et ha-
bitualiter [illegible] ab [illegible] signa [illegible]
tem ad terrenorum appetentiam deflectere Non
enim ut ait b. Bern. in epistola ad henri-
cum Senonensem episcopum decet pastorem mo-
pectorum sensibus in [illegible] corporis [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] pro eo erectum
stare ut [illegible] celum mente suspicere que
sursum sunt querere et sapere non que super
terram Ita ut dicit Gilbertus in [illegible]
sui [illegible] veritas [illegible] iste est primus
[illegible] hec principalis cordis [illegible]
[illegible] ut deo et divinis rebus [illegible] fragilitas
humana ad [illegible] sed [illegible] et quod
[illegible] cor [illegible] indicat [illegible]
infirmum et [illegible] sit magnum
[illegible] nobis totum affectum
ad celestia hic semper suspensum [illegible]
Marthe in [illegible] quod solicita est et
turbatur erga plurima cum [illegible] est [illegible]
summum bonum [illegible] non in vita activa
[illegible] sit laudabilis et multum fructuosa
sed in sola contemplatione que vero summe est
et una ideo scilicet quod optimam partem elegit
Maria non activam vituperando sed contemp-
lativam priorem [illegible] non au-
ferretur ab ea quod in futuro non [illegible] activa
[illegible] cessatura est Et quemadmodum iacu-
latores et bellica tela [illegible] signum
faciunt quod telis iaciendo ferire contendunt
et quanto plus a signo deviat se magis
errare [illegible] Ita et in [illegible]
[illegible] [illegible] signum finibus nostri [illegible]
[illegible] et certa [illegible] linea [illegible]
[illegible] studeamus [illegible] bonorum
operum illuminati aliis in vita lucere ut et
ipsi ad lumen illius superne celestis Jerusalem
quam querimus possimus feliciter perve-
nire Quod nobis concedat Christus
dominus per secula Amen

Sermo synodalis optimus

di 2° quod prelati debent esse [illegible] modis ad [illegible]

di 3° quod sacerdotes et prelati debent esse [illegible] [illegible] contemplationis suspensi

Cum cogitarem et taci-
tus mente revolverem
omnibus et quasibus
verbis haut secum sinodum
in presencia congregatam per qualita-
te temporis convenienter alloqui possem,
presumpto allocutore occurrit
illud quod scribitur ad Eph. iiij° et
tenuit sancta mater ecclesia in cer-
tis solemnitatibus officio Dedit do-
na hominibus. Venerabiles patres spectata-
biles et prestantissimi domini. Si-
mus Joh. Abbas montis Sinay
in exordio libri qui vocatur
Scalam celestem: A bono et sup-
bonis et ex toto bono deo et re-
ge nostro pulcrum est ad dei famu-
los principium facere. Ipse enim est
principium ut creator, medium
ut provisor, finis ut perfector.
A quo debemus principium facere,
medium sermonis sui intencionibus
et operis, ut omnia nostra ex ipso
principium et in ipso fiant. Ad Ro-
ma xi. Postremus quippe fa-
veat ordo providencia sibi sedia
petite ut illius de fractibus di-
vini favoris gracia postulem,
de quo dicitur i. Corinth. Nam
ut dicit Abbas Joachim in li-
bro de ... ad fa. xx. ki. Omnibus no-
stra cognicio, tu institucionem ma-
gistri, ut lectoribus et auditoribus
communicatam omnibus acquirunt.
Hoc tu totum fit revelacione ma-
gistra divina, nec lectio, nec
locucio, nec investigacio quempiam
ad perfectum adducit, nisi presidat
interius qui docet hominem
scientiam. Quod quia ita est, non est di-
cendum de investigatoribus, non de
legentibus et audientibus, ipsi
investigaverunt, legerunt et au-
dierunt, sed dicendum est: deus enim
revelavit illis. Ad Ro. i. Deus enim
ipse scientiarum dominus i Reg. ij. Et qui
solus solam vestit ignoranciam,

ut dicit beatus Aug. Et hinc
est quod illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum.
Joh. i. Deus enim eum linguas bal-
buciencium facit disertas, et
per ora infancium loqui voluit.
Num. 22 et ... Est ad
Balaam. Et quamvis certe quibus
verbis eius ex obediencia ad pre-
sens locuturus sum, longo me vi-
ta intellectus, et sola tussa cadit,
cum ipsi fons sapiencie pectatis
processu, et verum ex sciencia
pleno ubere manat, ut pos-
sint sugere mel de petra, et
oleum de saxo durissimo. Quia si
vero veritatis rivulus, utrumque
ac pedetentim conceditur tamen
degustari. Quinimmo in ...
sua beati Greg. in prologo li.
Moralium. Nos ... sit plumbum
... usibus plumbi fistula
instruat. Et ut fiat prompti-
ut assolet virgine in ventri-
cem gre et ... hunnis
salutemque dicentes ... pia
Ave maria etc.

Dedit dona hominibus.
Venerabiles patres doctores egregii
sacri et spectabiles domini et ho-
norandi. Sicut sacrorum canonum
tenent testimonia, unigenitus
dei per explenda utili-
tate ... de secreto patris
ad publicum ... egressus
... ignominiam ferre
voluit, ut ovem ... ad
ovile suum reduceret. Et in
loco pascue ubi pulcritudo
pacis et opulenta semper
requies collocaret. Si de-
nique ascensurus post ... ad
... sui pre-
cio sanguinis gloriosi redemp-
tum ... pastore in terris deseri
vellet, plurimis tamen beato pe-
tro quod vocavit in plene
plenitudine, ut fides sta-
bilitatis fidei ... in ...
ria religionem firmaret ...
... ad salutem ... pa

/ ut et senioris babilo-
nis consilium Daniel
puer in minori audire
voluit, et iudicium eius ...
tunc acceperit Daniel
ultro

sue accendit devocionis ardore c-
huisit / dethonis p[er]h[uman]i. hi[n]c
vi [enim] cuiq[ue] cooperatoribus cete-
ros ap[osto]los associare voluit
vt et ipi vocati in p[ar]tem solli-
tudinis ip[s]ius cure distribute
missio / verbo pi[us] et op[er]e ex-
emplo viam salutis hominibus
ostenderent ip[s]osq[ue] tanquam o-
ues errantes ad veram ouium
cure reducerent et pastorem
Animar[um] sicut varietas membror[um]
p[er] diu[er]sa officia robur corporis
format ita varietas p[er]sonar[um]
p[er] diu[er]sa officia manifesta
virtute fortitudine ecclesie ca-
tholice / et declararent eius
venustatem Vnd[e] hoc id[est] capti-
uam ducens in altum capti-
uitatem in tri[bus] / dedit dona
hominibus / vbi thema Et
alios quidem dedit ap[osto]los
alios p[ro]phetas / alios vero
euangelistas / alios aut[em] pasto-
res et doctores in opus ministe-
rij. Et dilectio eius op[er]e in-
ducta / viri de [illegible] deuote
in vnitate corporis eccl[es]ie diu[er]-
sitas in salutem eiusdem
refertur / cuius et nunc glose
assercionibus festa agimus
D[omi]nicam vero dicit [illegible] omni
questus talenti commissi ha-
via cum effectu omnibus prelatis et
p[rim]o curatis [illegible] / vtilitas /
sup[er] gregem diuinis iudicij
2o vigilandi Demittas corre-
cta gregem confudit negligendi /
3o pluralitas p[er] abusum errorem
tribuit delinquendi Et hec
triumphum p[ro]ceres succincte
resumendo ad declarandum p[ro]
missi inducemus.

Diuisio
iudicium prelatis et cura-
tis vtilitas [illegible]
[illegible] sup[er] gregem suum

Officij primo cum omnibus p[re]-
latis et curatis vtilitatibus
vtilitas sup[er] gregem diuinis
iudicij vigilandi Cui enim
plus committitur plus ab eo
deo [illegible] ponderat Hec ad
vertit [illegible] [illegible] ac
scit dona [illegible] [illegible] ac
scit [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] de p[at]rifamilias
ponderans [illegible] [illegible] [illegible]

Tremendus si quidem omnibus curatis
si differunt dissimulare volunt
esse debet hunc d[eu]s rationis
dum d[eu]s vbi sunt oues vobis
pascendi et custodiendi tradite
sunt Greges / lac quippe comede-
batis / et lanis operiebamini
oues crassas sunt occidebatis
Gregem aut[em] non pauistis / quod
egrotum fuit non sanastis / quod
infirmum non consolidastis / quod
confractum non alligastis / Propterea
dicit pastoribus viuo ego dominus
Ecce ego requiram sanguinem
ouium de manibus vestris Ezech
34 de offi. ordi. In effica-
cia in p[re]la[ti]s [illegible] Eximebit catena
curandis vigilandi vtilitas
prelatis curatis p[er] qualitatem domine-
dis quantitate eo quod ipsi in sta-
tu eminencia positi sunt
necesse de scopis / Sicut de sabbati
reddere rationem [illegible] et ideo
apostolus dicit ad hebreos vltimo
Vigilant q[uasi] rationem reddituri
pro animabus vestris [illegible]
Bernhardus Sup[er] can[tica] ser[mone]
lxxvi cum boni vigiles [illegible]
nobis dormientibus p[ro] nobis
vigilant / tam boni custodes
qui vigilantes [illegible]
[illegible] hostium insi-
dias sagaciter preueniunt
anticipant consilia / maligna-
tium deprehendunt laqueos / elu-
dunt tendiculas / retiacula
dissipant machinamenta
frustrant / Hij sunt fortis a-
matores et [illegible] / qui
multum orant pro populo et [illegible]
[illegible] ciuitate Hij sunt
vtique solliciti sunt p[ro] sibi commis-
sis [illegible] omnibus / con-
sequenter hortatur ad vigilandum
[illegible] ad deum quem faciat illos
et in conspectu altissimi [illegible]
[illegible] / Vigilant aut[em] boni
pastores / securitate sua insufficien-
ciam in custodienda cui
[illegible] ad [illegible] ita precipiat /
Vigilate et orate / ut non
intretis in temptacionem / Super[illegible]

q absque duplici hoc officio sedulo
studioque custodito / non potest esse secu-
ra civitas / non sponsa / non decus
decoris diuturnum si fortasse
quesierimus / verum revera sunt
civitas propter collationem sponsa propter
dilectionem / cuius propter mansuetudinem
et horum contemplationem Communeque o-
pus huius misterii sortiti estis
attendite vobis / et proinde de parto
quod vobis creditum est / Civitas est
vigilate ad custodiam et concordiam
est sponsa et studete ornatui
eius sicut intendere pastui gre-
gis [illegible] vero custodia ci-
vitatis / ut sit [illegible]
cit / [illegible] tyrannorum [illegible]
de [illegible] / [illegible]
monium sponse vero ornatus in bo-
nis operibus et moribus [illegible]
pastus autem consistit [illegible]
in pascuis scripturarum / tanquam
in hereditate domini declaratum /
Cum ergo meditationibus honoris
blanditur gradus prelationum sit
sancta pensantibus tedio atque
formidini [illegible] autem dum capi-
unt hic [illegible] in quo
gerite / hoc que de custodia civi-
tatis atque ornatu sponse / sed
et pastu omnium dicta sunt [illegible]
ad [illegible] pessimus [illegible]
[illegible] / propter eos qui [illegible]
nimis / et [illegible] oculis
honoribus inhiant / animus pru-
[illegible] sit supponunt one-
ribus / apponunt periculis / ut sci-
ant ad quid veniunt / et quo-
rum affectus occupationum pulsa
[illegible] ad solam [illegible] ci-
vitatis custodiam / Et quantum
satis est [illegible] corporibus / viro
forti / [illegible] / fideli / forti ad
propulsandas iniurias [illegible]
ad [illegible] insidias [illegible]
deli / qui non que sua sunt querat
sane ad mores honestandos
vel corrigendos / quod profecto
ad ornatum sponse spectat / quod
non aqua sit / [illegible]
cum multa diligentia discipline
[illegible] vero quo in pa-

fuit

[illegible] divinorum eloquiorum quoque
divina pascat ydiota / profecto
res monstro similis / ductor cecus
viator [illegible] et si do-
ctus / non sit autem bonus / verum
non tam [illegible] doctrina [illegible]
quam notat vita sterili [illegible]
[illegible] itaque in hac parte hic [illegible]
[illegible] / absque sua [illegible]
dabilis vita / et [illegible] que
[illegible] consideratione / [illegible]
[illegible] pastorum [illegible]
[illegible]
[illegible] / Considerando [illegible]
et [illegible] / considerando [illegible]
[illegible] dignitatis / et [illegible]
[illegible] abyssi [illegible]
[illegible] altitudinem honoris / et
[illegible] reformando periculum / propter
quod dupliciter pastoribus [illegible]
[illegible] esse super [illegible]
[illegible] vigilandi /

Di 2°
qui reprehendit negligentia
platorum erga subdi-
tos suos

Dicta secundo circa [illegible] pa-
storum [illegible]
subditum negligendi et non
[illegible] constituunt super
vicia corporalia corrigenda
dicente domino / Ecce constitui te
super gentes et regna / ut
evellas / et destruas / edifices
et plantes (Jer. 1) Negligentia
quippe [illegible] / nam [illegible] / non
[illegible] Ecclesiastici decem
platus si delinquentes non corri-
git confundi [illegible] sicut ho-
nor est patri filius sapiens sic
[illegible] filius indiscipli-
natus Et [illegible]
pe [illegible] si non corrigant
[illegible] in platos [illegible]
In pastorali dicit Si rector
[illegible] culpas vigilare atten-
dit / culpare [illegible]
et [illegible] omnia opa
[illegible] amplius placet deo / ut
placeat [illegible] quia zelus animarum
[illegible] nichil magis
offendit et displicet quam
negligentia platorum [illegible]
[illegible] pacto [illegible] propheta [illegible]
[illegible] qui facit opus domini

negligent' sicut de S. Heli [illegible]
ad ipsa de eo prouidencia in curia
[illegible] qui Regum dicit sunt pe-
cunie gomniarum perferunt
vinculis in principi vita loquitur
diuinitus repulsi / Heli enim sum-
mus sacerdos / et si teste scriptura
ipse bonum gentilitatis / est tamen
quod tessellis filiorum efficatius non
corripuit et ipse et in quos
[illegible] diuine vindicta
quod cepit / duo filii eius in
bello perempti / ipse hec audi-
ens de sella cecidit / et fractis
ceruicibus expirauit .j. Reg. iiij
d' Gregorius. Ecce Heli / Hunc induit
deus / Heli [illegible] non quod piam
iniquitates domus eius videns
et minucibus inertem [illegible]
quippe in ceca et torpore psi-
dencium quod malum serpit
in ecclesiam dei / ad perhanc sola-
uiam / via delinquendi aperta
scia dum delicta corrigere qui ma-
le agunt impune perfruisunt
aut non esse malum quod agunt
aut non tam graue sicut consi-
derat perdunt ut hic est diuini
Regum negligencies consistunt
mercennarii vocati / pastores no-
mine recte amittunt Joh. x.
Est enim mercennarius Vt autem
B[illegible] in omne [illegible] terrenu lu-
crum auidus negligit / transi-
gnat / placentis honore gau-
det / temporalibus lucris pasti pa-
sti et ipensa sibi ab hominibus
reuerencia letatur / Ille itaque vere
vitalis [illegible] lupum venientem
et fugit lupus autem venit /
qui presencia malorum boni tri-
bulantur Et mercenarius fugit
qui ut sue quieti et comodum
suum studeat / alios tribulari
et opprimi permittit / fugit et
tam remote quantum distat
tribulato a quiete Et vltimas
B. Bern / In quibus tamen dicitur
[illegible] mercenarii non prius
fugiunt quam lupum vident

Sed proh dolor ad statum vbi ad-
uenit seniter / ad solas tyranni-
nimias fugiunt / fugiunt autem
ut ait doctor [illegible] / non mu-
tando locum / sed subtrahendo so-
lacium / fugiunt et iniusticiam
vident et tacent / fugiunt cel-
ando delinquendo iusticiam / ne pro-
dant peccata / Vn et [illegible] di
Ezech. 13. Non ascendistis ex ad-
uerso / nec opposuistis vos murum
pro domo Israel Vt staretis in prelio
pro domo domini in die domini [illegible]
et nos / tu non est inuste pectus
[illegible] non in codicibus
loquimur quantum pro obtu-
sis [illegible] non sunt [illegible]
hoc tempore / Vt dicit Holgoth super
librum sapiencie de fanaticis in numero
circa et fortem Sed vlti-
stas macie depulse / et pec-
cati inclinato Nec qui se regi-
bus exhibeat Johannem Israeli
[illegible] ydolatris [illegible] /
Heliam Heliseum [illegible]
petrum inuectiuis blasphema-
tibus paulum / videmus et et
ignis [illegible] vna ecclesia / quam
pietate [illegible] / catholicorum prin-
cipum [illegible] Et demum vio-
lentos et tyrannos / tel [illegible]
in mirabilium potissima et munia
defensata et stabilita / iam
violari / et nedum [illegible] / sed et
ludibrio deputari / Et non est
qui se ut murum [illegible] quod postulat
obiciat Videmus sponsa illa
electa [illegible] clam [illegible]
ut sic dicam in [illegible]
[illegible] gentibus co-
[illegible] / afflicta pressuris Et
in angustiis mortuis / anima
[illegible] quasi [illegible] per
[illegible] opposita [illegible]
et nunc / ut filii eius [illegible]
dilectores obliti [illegible] fideli-
tatis / insurrexerunt in [illegible]
[illegible] ita ut in ecclesias et
clerum non solum hostiles / [illegible]
domesticum [illegible] deseuiat
Clamat pribus [illegible] lacrimis

fletu pulsat si forte sit qui eis
porrigat manum si appareat qui
consoletur eum / ex omnibus caris eius
verbo beati Ambrosii dicentis / quod
habetur 23 q. ult. convenior
si proprium petit / imperator in-
vadit / si corpus / occurram / volo
in vincula rapere / volo in mor-
tem / voluntas est mihi / non ego
me vallabo circumfusione populorum
sed pastoribus gravantibus in labor-
ibus vel archiepiscopus patiens mortem
debet pati prelatus quam spiritualia
sua laicis concedere ut patet 2. 1
q. 3 pervenit 32 q. 5 ita ne
16 q. 7 prelatus sed nil plus quam
satis est in hac re [illegible] dor-
miunt [illegible] / qui omnium custodes
constituti sunt / videndum ne considerant
que premissa et funesta scintilla
in igne succrescat ad cuius
extinctionem multa labo(rantibus) abest
aqua et fortasse non suffi-
ciet / que primordio mali
infusa efficax esset. Quid autem
quibus malis prestat fomentum et
continuum afferat incentivum / pre-
lato tanta dissimulatio prestitum
tamen ut ait 2a pe. [illegible] per-
misse / et abusus vite clericalis
quemadmodum tota plebs curis
subvertit [illegible] eius et he-
gemonia prestitum plurimum
plebs dei probat mala hec
ad cumulum iniquitatis ma-
gis accedat [illegible] horum
vita aliis per exemplum pa-
tamque mala a paribus et cor-
ruptores bonos abicere parant
et scandalizant per suam vitam
actus / si enim ut ait apostolus
1 ad Cor. 15 corrumpunt bo-
nos mores colloquia mala
quid faciet opera pessima et
vita scandalosa. Unde dicit
Augustinus in libro de pastoribus omnis
qui male vivit in conspectu
eorum / quibus prepositus est / quantum in
eo est eos aquo attendi occi-
dit. Et ad propositum Matthei 5 dicit
veritas vos estis sal terre / quod

si sal evanuerit in quo salie-
tur / est sal in vera confessione et
rectores clerorum doctrina et vita
bona / qui dicendi sunt conditores anima-
rum ne viciorum sordes fetorem et
computrescant / sed hoc sal ha-
minis hodie evanuit / et ideo
infatuatum / ut vel condire / vel
a putrefactione preservare non
possit. Cum enim clerici sint affec-
tu crudeles / affatu impudici / habitu
seculares / gestu incompositi / vita
luxuriosi / actu impii et sub
simulatione sanctitatis ... de-
negant disciplinam. Ita ut
iam sit sacerdos ut populus Osee
iiii° Quare ut corrumpunt se
nimis clerus et populus na-
dum certa videntes aliqua va-
nitatis / malicia sue luxuria
conformat se laicis / illi enim
videntes abiectos credunt sibi
hoc licere. Unde dicitur Bernardus super
cantica sermone 2 nunc sacerdos
sicut populus / ut tamen populus
sic sacerdos fiat / nullus se clerici
studiose conformat et qui in
nullo sint ordinem sunt in sacer-
dotibus [illegible] contineri se
ipsos videntes / qui convertunt se
ad vicia / qui inferunt qui faciunt
opera pastores et prelati seculares
et religiosi promptuaria ple-
na [illegible] eructancia et ?
in illud / hec ille / Dati sunt ipse
ut dicitur b. Ben. in sermone de epi-
phania sacri gradus in occa-
sionem turpis lucri et
questum estimant pietatem
Deus ne etiam et prestitum pa-
storum modo potius sensibus
incubare corporalibus que inf-
imis iudicare facimus. Et non
paciar ... stare ut homines
ecclesie sine suspicione [illegible]
sua sint querit et saepe non que
Jhesu Christi / et hic est devenit
quod hoc sal evanuit in quam ad mo-
dum conculcatur videmus et in
gemiscimus / quando vellemus re-
pleti sumus despectione facti
sumus in opprobrium et derisum

pro immunitate in sacerdotibus presbiteris

quod prelati scandalizant quod per ... exemplum
3 pe. subditos per
Di 30 per

ipso opprobrium habundantibus
et despectio plebis et quia quibus
abhominabatur sacerdocium in magna
dimitteres plorandas a quibus hic
desiderant. Et pauperis meliori
modo sic nutrire possunt. Et his
malis occurrentibus et radi-
citus esse mutante in ipsis suam
cappo² nobis securis ad radicem
quam non in eo instante qui iusto
iudicio suo hec permittit pati-
enti, sed utinam fiat dum in
conspectu maiestatis sue humilia
rumque nostras iniquitates eo quod in
nobis oculi iustitie sue displi-
cencia dato, fidelibus a se … hic
… sua inrefragabili ve-
ritate semper ecclesia nulla no-
cebit adversitas si nulla domi-
nicatus. Et secundum hanc consideracionem
verba thematis premissi contemple-
mur. Pensandum est ergo
… katholica. Et po-
tissime status clericalis, ad hoc
institutus est ut ipso … spiritum
beatorum vivat, quibus nam-
que victor mortis dominus deus
hominibus alios assidue invocavit
et veluti mediator infima
celestibus coaptavit eo quod
ipse statuit tamen ipso in-
… filiorum eius ut oportet
… salvandos et presertim viros
…sticos quemadmodum aut cum
angelis pacem annunciando et pos-
sessiones ordinando, aut cum ar-
changelis magna docendo et o-
perando, vel cum virtutibus mirabi-
lia faciendo, aut cum potestatibus
potestates aereas debellando, aut cum
dominationibus … …
… … Sed cum princi-
patibus magnanimitatem
et fortitudinem in actibus virtu-
osis ostendendo, aut cum thronis
tranquillitate … retinendo, sed cum
cherubin plenitudinem vere
sapientie de divinis rebus habendo
aut cum seraphin feruenter
in dei amore ardendo, et in eo
solo delectando celestis …
ita

triumphantis ecclesie ad militantem
divinitus disposita ab omnibus
nobis … observetur. Et secundum
hanc consideracionem domini dedit deus
hominibus que sunt una loco thematis
posita etc.
In hijs o aut verbis secundum contempla- In hijs
cionem status clericalis tria 1o
innuuntur. Primo divine pietatis + 2o
circa ipsum predicanda largitas
liberalitatis. 2o eiusdem libera- 3o
litatis copiosa munificentia. Et
3o statum clericorum ad multipli-
citatem donorum in dicta …
benignitas. Primum notatur in
verbo dedit. Ipse enim est qui dat
omnibus affluenter et non impro-
perat Jacobi. Secundum attenditur
in nomine plurali dona. Item
omne datum optimum et omne
donum perfectum desursum est …
et ii Petri i. Omnia donavit
nobis verbo virtutis sue …
… … hominibus
… … …
… mansuetissimum et humile
… reservavit de 1o
Tercium primo … impensis
verbis notatur. Divine pietatis
circa statum clericalem predicando
largitas … ipso tanquam
singulariter dilecto potest dici illud
… ipsius … in
laudem meam …
quid homines deus in …
… … …
… … ipsius …
… singulariter for-
… non valorem
non artificialem sed spiritualem …
… sacerdotalem impressit …
… …
… ut sunt
… hanc solam recipiunt
… sacerdotibus summope- quod sacerdotibus …
… …
et doctrina … illud Mala-
chie ii c. Labia sacerdotis custo-
diunt scientiam et legem requi-
rent ex ore eius quia
angelus domini exercituum est

in ore doctrina in legibus custodia
sua et quia angelus domini angelica
vita / Sed huius triplicis fructus amis-
sione / sacerdotes tanto tempore in-
digent / quanto ea non existente
nomine sacerdotis amittunt /
Et sunt formosi et fortunati
fonti / invitando raguensfado
et daccendo ad quod presto non
fuerit forma quam datum ab episcopo sed
non est ut forme asserto
Juvenendo quidem ut sit
de bonus odor in omni loco
et aliis odor vite in vitam
ut ad cor[inthios] ii. De secunda vero de
e. i. studiosando et raguosa
de eorum qui legem dei ne-
sciunt sacerdotes dei non sunt
d. b. Jero. super illo Aggei
de interrogate sacerdotes le-
gem Si sacerdos est sciat
legem domini Si ignorat lege
ipse arguit se non esse sacer-
dotem domini Et Henricus
de Gandavo in primo quolibet
q. xx. dicit illos censendos
esse in statu dampnacionis qui
parrochie assistunt et si sciunt
tunc non predicant / de qua
vero indigent illa tempore opor-
tuno et pro sibi sufficit / Qui
minus ydoneus est ad curam
animarum et videt quod magis ydo-
neus possit habere supra eas si ipse
ut magis ydoneus preficiatur
alius si eam reddere tenetur propter
dei et plures omnium profectum quia et
magis ydoneus posset habere /
cum / quod idem intelligendum alibi
tunc dispensacionem sedis apostolice
salua sancte in hiis que nunc
possumi sit pro eo secundum te
vel dispensat / nunc sunt de
hoc causa / Capitulo 2o / quod
in principiis vitis attendit / et
sunt cetera dum largitate
capiosa nunc sitas sed ad a
mortata edificat sibi domum

ut dicitur proverbiorum viii secundum viz
circas scilicet non huius celestis
pretiosus auro et argento
sed precioso sanguinis christi redemptum
deum seculi hac ornanda et custo-
dienda deputatum est status cle-
ricalis deo singulariter dilectus
eorum ipsum paliis speciales iuribus
privilegiis dotavit / viz ecclesie cel-
lenti sublimatum singulari e-
ducacione / et propter hanc re-
commendacionem dignitate maxi-
ma videmus in officio sacerdo-
tali quod omnibus officiis constat
esse dignissimum Cum autem offi-
ciorum dignitas / et distinccio
penes actus / et actuum capiun-
tur penes obiecta Sed quod obiectum
habet dignius corpore christi / quis
est actus celestior huius vite sub-
limior honorabilior ac cele-
brior et sanctior
esse potest consecracione eiusdem
et attraccione corporali / de qua
B. Bernardus in tractatu de sacerdo-
tali dignitate Credimus enim
quod non sit potestas post deum / sic
est potestas vestra supra potestatem
vestram / super celum / operatur tria
que tamen fecit homo / vere plures
angelica celsitudo / Et paulo
post / hec est vere cumulata gloria
hec est vere celestis indulgencia
hec est vere supra cetera gratia / sacer-
dotem multis dupliciter tenet
et aliis dandi porrigere sin-
gularem vel huius status edu-
cacione in hac cognoscimus quem
voluit omnibus eos et talibus
sustentari quod sua essent pro
temporalium omni cura ex dicta
sed spirituali quadam oblacione sanctificata
est ad dei gloriam deputata ut
sic seclusa diligenter singulariter
ostenderet quod dei sua et sibi
prout debita nutriret hinc
dixit dominus numeri 18 ad aa-
ron et filios suos pro hoc habes

qui deus ipsos aliis spiritual-
ibus dignitate dotavit
sub precellenti sublima
cum sine educacione et
propter hanc commenda-
cionem

4t

di 2o

peccatum uiuit cuius ego pars et he
reditas tua in medio filiorum
Israel 12 q. 1 Clericos porro / Quod
cum aliud habeat clericus et de quo
alio viuat / id quod inspiratione
superna obtulerunt homines /
vel adhuc eo inspirante offe
runt 12 q. 2 Nulli dubium nulli
liceat ignorare / omne quod deo
consecratum fuerit / siue homo siue al
siue ager / sanctum sanctorum erit domino
et ad ius pertinet sacerdotum / Sicut
quod clericus tanquam singularis
adeo dilectus / singularibus donis
sui altaris bonis sed ad sacra
sacramenta conficiendum eciam non ordina
dus [illegible] qui altario deseruiunt
de altario quaerat dominus ubi
ornatum se viuere dignum esse
et ut qui altari deseruiunt cum
altario participent / Cum
[illegible] viuat in eius de altari
non superbiat / non luxurietur
non ditetur / non in ecclesia
diuicias de pauperibus faciat / quia
turbi congregatas / non sibi ecclesiae bonis
turres ampla palacia fabri
cet / nec loculos congreget / nec
vanitate / aut superfluitate
dispergat Unde dicit beatus Bernardus in quadam
dam dicitur spolia pauperum non
pauperibus dare sacrilegii
crimen esse dinoscitur Quoniam
proxima pauperum sunt facultates
ecclesiarum 12 q. 2 Aurum
Et sacrilega eius crudelitate
surripit quod sibi ministri
et dispensatores non vtique domini
vltra victum assumant vel
vestitum Raro sit ut cum magna
maturitate dispensent bona
substitutis et eciam nec est
dalia vniuersa vsque ad no
uissimum quadrantem reddent
amicabit iudicii cum statum
clericorum adeo paliis priuilegi
atum precepit thesauri commendatae

ipsius cum vero commisit possessionem
thesauri in terris / Ubi cum thesaurus
ibi est et cor appareat / teste
domino Mathaei vi. Perfecto ecclesia thesaura
primacie est thesaurus / cum sic
dominus cor suum apposuit Job
vii. dicit Quid est homo quia magni
ficas eum / aut quid apponis erga
eum cor tuum Tu non thesaurus
dominus dilectus / propter vnum seruum
proprio filio suo non pepercit / sed
pro nobis omnibus tradidit illum
Unde dicit beatus Bernardus In meditationibus
Tam magnus iste ad vnum atque
pauci comparari non potest vlla creatura
nec eius magis sicut non da
ret / quia pro thesauro ecclesia domine
sublime quod ecclesia pretium
non in sanguine proprio redimi
potuit et hunc thesaurum tamquam
preciosum tam sibi carum thesaurus
sponsam electam ecclesiae commisit
et presertim prelatis / quae gemitus
horum de sibi subditos dicit 3
Reg. xx. Custodi virum istum
qui si lapsus fuerit erit anima
tua pro anima eius tua precia
illius Cauteque qui in hac
sortem gratiae dei vocati estis
perite ambulo vos / precio
sanguinis qui probabitis esse
filios et honoranda tanto
precio / si debitam facite
operam circa vos in comme
dacione tanti thesauri dominus
vobis pretulit et sibi sponsus
ad amauit

Dicitur tercio et vltimo
statum clericorum et pre
fertur prelatis ad multiplicem
donorum indigentiam et huma
nitatis benignitate pro
latus cum ceteris necessarie
modo constitutum super vicia
corrigenda ut etiam supra de
ductum est Ita cum pauci

di 3°
quod prelati debent
esse benigni
et mansueti

sup(er) solacia sub(d)itis impendenda
Ca(pitulum) xxi. Sicut d(ebe)t esse iustus vi
cia corrigendo / sic et man
suetus solacia exhibendo / hinc
de moyse d(icitu)r Erat moyses
vir mitissimus sup(er) omnes homines
qui morabantur in terra. Nu(meri)
12. hec quippe mansuetudo
summope(re) necessaria e(st) prelatis / tum p(ro)p(ter)
conformitatem ad xp(istu)m tum et(iam)
p(ro)p(ter) multiplicia eius fructuum de
quo ei d(omi)n(u)s hodie clamant
sacra mater eccl(esi)a dicite vi
dit clemencia ut fructus ma
?rima s(ecundu)m utilitates mansue
tudinis in prelatis in hoc cla
ret q(uia) circa prelatum omnes aspi
ciant / p(ri)vati enim et simpli
ces late p(ate)nt et eorum vicia
tenebras latent / s(ed) prelatorum
d(ic)ta vel facta posita ipsi vo
litat. Unde eadem e(st) eis
magnope(re) q(uia) summa consuet
ne late dam(n)e e(st) eis sicut
lumen solis in vasa non p(ote)st
ut sub(d)itos p(ri)vat / eos affli
gere nequeunt / ut multos co
ruciat et aliis videremus
in se p(ro)p(ri)um plati crudeles
incitant et irritant. Un(de)
necessaria e(st) eis clemencia p(ro)p(ter) eorum
summa conservanda. Sen(eca) li(bro) 1.
de clementia p(er)tractans / devo
te Brant audiens nos p(ro)
tua clemencia dixit Cirillus
felici / omnibus cum de fructibus
indicat plati / et non sit tam
ne candatus / a(n)te infinitate
hominum tenetur. Unde quamdiu
regitis in p(ro)sperate s(unt) omnes eis
adulantur / q(uia) p(ro)p(ter) favorem
et p(ro)p(ter) metum et statim effringunt
hostes eorum cum circa eos statum
viderint tyrannidis terra ipsos
eum cum potiti s(unt) in culmine
honoris. Coram enim nisi satur o
culis et si in modico excesserint
sciunt grandes iudicabunt
excessus. Non enim facti sed

dignitate facientis et ideo
tua ignis [illegible] vel
gravitatis aliquis supple
honoris delicti in plato re(cipi)t
statim ardor et rupit et velo
cia ergo eius contrarium
et si radio solis splendidior
consistebat / tum quedam fumo
tenebrioso detractionis obscurat.
Asperitas in super platum esse
inde cum omnes diligunt / q(uia)
omnes plates illos volunt. Et a
p(ro)verbiorum 20. dicit(ur) misericordia
et veritas custodiunt regem
et roboratur clemencia thronus
eius. Quam cum toto corde
desiderit aie q(ua)m tu latent
et in sua et sit in anima
corporis mobilis gerat aie
negotia et ad eius movet
imperium et regitur anima p(er)
eius dominium et consurgunt
anima in illa p(ro)berit consolatio
Sic omnes sub(d)iti s(un)t corpus
unius plati. Cuius s(an)ctu re
git et ad invicem p(er) qua
dam clementiam uniunt(ur) ut
sic indigeat alter altero ut
separari nequeant. Sunt utri
usque pomi p(ro)pter bellum
Ita sicut platus indiget vi
ribus sub(d)itorum / sic sub(d)iti
capitis ne remaneat corpus
acephalum. Insuper forma
suetus plate subditi p(ro)fi
ciunt eo q(uod) voluntates p(er)fice
non impediunt. Ruth 2.
peregrina in agro et colliga
spicas ubicumque cecidissent in
in patrefamilias respec
gratia. Dominus Booz permittebat
q(uod) Ruth colligeret tamen erat
et dissimulabat de ind(u)stria
volens ei p(ro)ficere pauci et
pecando sibi p(ro)babat si ag
nomini suo / et affini inclici
Sic parvis sub(d)itis parcunt
sibi ipsis plati demonia

platus caput est subditorum
relius vero corpus sit sum et po
steriano pus prelatum ergo di
subditos in gratia iustitia duri
ptant cum subditos in tribu
lando ptis / affligendo se
disciplinis multis solatii p
ptis assumunt curam sub
ditum vel super vel plus / ma
la subditorum et clamoria tar
qua ipsa / donat super humeris
suis iubet illas oves cle
mens pastor introducat
ad illud viridarii pascua
in inaccessibilia summo pa
stori reddens ea dicens Ecce que
dedisti mihi quas reliquisti eos quos dedi
mihi praelatum et clamos tu
os que quibus omnibus colli
gitur formula / a cunctis prae
latum patria ut in eis
sit districtio iustitie que
feriat sit et consolatio bacu
lus que sustentet / sit amor
sed non emolliens sit rigor
sed non exasperans sit iuste
ira et benignitas ad seve
ritate suscipiendum et ex utro
que temperatum omnia dedit
deus dona hominibus ut neque
nulla asperitate exulcerentur
subditi neque nimia be
nignitate solvantur etc

Disciplina sit tamen benefi
placito dei impleto / salus
subditi perarabitur quibus illis
ad illos copiosa erit in
vita eterna ad quam nos
perducat ihesus dei filius per
secula benedictus Amen

Sermo in visitatione religiosorum monachorum

99

Veneraliles patres et in christo fratres karissimi
Exigit cura pastoralis sollicitudo que
in iuncta committitur vestrorum legis patrum dominum refor
matorem cui et remittit super impositum
etiam aliarum domorum visitandarum omnibus una
cum mea parva persona / qua dilectionibus vestris
in christo vera dilectione et in vinculo pacis cum salute
alterius vestre non vera sed vos teste deo quantus
vestri solacium et edificationis proponam in vis
ceribus ihesu christi hortantes et admonentes verbis
istis apostolicis quibus vas electionis fideles
de iudeis credentes ad hortatur est dicens
in disciplina perseverate etc scribitur vero
ad hebreos xii et iste temporis quo epistole eiusdem
legi convenerit tam in choro quam in refectorio
crebius reiterant hanc ergo dominus vere pia
reformator vos tamquam filios karissimos
scilicet ut faciat patres aucte filios dilectos
in christo fratres dicens in disciplina perseverate iterato
repetendo Veneralis non in dignum sed primo
principaliter ut omnibus christianis pabula quibus iuste
valeant per pastores ministret dicente beato
petro summo pastore pascite qui in vobis
est gregem i pet v° cui et christus propria
voce post resurrectionis triumphum dixit Si
diligis me pasce agnos meos ioh ult
ex tenuis viribus innitentes non promisso
initio fundamento in casu pereat labor ut
tamquam omne gratie experts in primordiis meis
collacuncule per huius orniculo gratie in pectu
de ad gloriosam virginem huius gratie plena
de cuius plenitudine nos omnes recepimus po
tentissimum refugium habeamus / et parum angelico
oraculo mente devota eius assistentes corde
et in vocales dicentes cum gabriele in eius corde
salutationis oraculum mente pia et voce serena
Ave gratia plena etc

In disciplina perseverate scribitur loco et
capitulo ubi supra In christo venerabiles et karissimi
patres et fratres Quia secundum sapientes simul contraria
est ordinandus et quod ei apponitur statum secularium
alia quod statum religiosorum apponitur nec minus
in exhortationibus sed et in vite vivendi quod
facilibus / longe quippe magna diversitas status
secularis a statu religiosorum distinguitur tamquam
enim ab ipsis separatus clarere sit vita religiosorum
a vita secularium debet esse diversa unde secundum propheta
vere aliis linguis loquar deinceps populo isti aliis
isti tamquam non ab eis diversi quibus qualiter aptus
est / hii enim religiosi tamquam proprie peculiaris
deum et qui sui cubicularii familiares et attentius
debent ex hoc admonentur audire in disciplina per
severate non utique quam alios sed excellentius
et alios super excedentes tamquam iis enim cum apostolus
datum est nosse misterium regni dei ceteris autem solum
in parabolis etc Ideo enim secundum beatum marcum bernardi

formam sufficiat eis mandatorum dominorum esse cultores qui dicunt sufficit mandatum tuum nunquam preterire [illegible] via perhibui augmentum mea sed et deo servire et cum christo esse pro acre et delectari in eo et ei fruentissime in herere operum certum extimore atque timere hoc hic ex amore et cessante omni diligentia etiam ad [illegible] solacium dei hominum et tunc recordentur bustitio ad dei voluntatem cuncta proposse implere ut de eis vere dici posset id quod regina Saba de rege Salomone in typo anime dicebat Beati viri tui et beati servi tui hii qui stant coram te semper et audiunt 3 Reg. x sapientiam tuam et non solum audiunt sed et gustant quam suavis et dulcis Ita vere claustrum paradisus est secundum venerabilem petrum Blesensem sicut dicit in epistola sua xj [illegible] firmam coronam [illegible] paradisus in hac vita [illegible] est in claustro et [illegible] in scolis Ergo enim [illegible] duo est plenum est [illegible] formidine solaciimque et dolore [illegible] sum in [illegible] claustrali dicit id quod idem petrus Blesensis in eadem epistola [illegible] filii dicebat claustrum [illegible] in [illegible] claustri te et vinculis [illegible] alligasti clausisti [illegible] et obligasti te pro obedientia [illegible] perclusiam ordinis pro disciplina observantiam pro timore et [illegible] ligatiam [illegible] discipulus es et [illegible] de scolari disciplina attulisti in claustrum [illegible] non existimes te [illegible] spiritum dei donec [illegible] devote [illegible] donec [illegible] devoret [illegible] et enim ordo paradisi laude [illegible] ubi flos virtutum decor ubi [illegible] rubetum pulcritudo ubi liliorum odor [illegible] ubi [illegible] amenitas ibi enim caritas ibi castitas ibi humilitas ibi abstinencie [illegible] splendor magnificus de quo [illegible] qui supra petrus Blesensis et [illegible] de [illegible] de ordine cisterciensi [illegible] nobis filii et [illegible] enim ait epistola [illegible] in ordine cisterciensi ubi [illegible] religiosa scola est summus ubi modestie [illegible] mores [illegible] suavitas affectio [illegible] mutua sequela disciplinae vigor amor obedientie vinculum caritatis [illegible] hostilitas [illegible] legendi libertas vigiliarum [illegible] meditatio de [illegible] psalmodie [illegible] pulcritudo [illegible] venerabilis petrus [illegible] dicit [illegible] in hac disciplina [illegible] putamus forte nec [illegible] disciplinae [illegible] et [illegible] non [illegible] ubi [illegible] nos [illegible] non [illegible] Certe verentur [illegible] petrus [illegible] considerasset nec forte [illegible] dicendo de eis [illegible] et [illegible] ita [illegible] in [illegible] doctor [illegible]

[illegible] ad hunc in suo statu [illegible] in suo appollogetico [illegible] multas [illegible] et [illegible] tam abbatum quam monachorum [illegible] quos [illegible] exclamando cum lacrimis plangendo sic dicit Heu me miserum [illegible] monachum adhuc [illegible] videre ad hoc devenisse [illegible] qui [illegible] fuit in [illegible] in [illegible] angelicis ordinibus [illegible] in celis [illegible] ob decorem [illegible] sive [illegible] quos [illegible] tam [illegible] appellat in [illegible] et [illegible] monasticum ad [illegible] monachus in [illegible] devenisse [illegible] distamus ab hiis qui in diebus Anthonii extitere monachi et [illegible] multa ibidem [illegible] de plagis [illegible] in vestitu [illegible] cibis [illegible] cetibus [illegible] ego dicere [illegible] calumpnias [illegible] putarer [illegible] hac [illegible] Neque enim [illegible] disciplinae in monasteriis [illegible] prelatorum [illegible] non [illegible] omnibus [illegible] pastoralis [illegible] non [illegible] ministrorum [illegible] sectam [illegible] videre quod ideo disciplina negligitur quia complacet non ad [illegible] pastoralis de qua beatus Gregorius in [illegible] pastoralis [illegible] Nulla ars doceri presumitur nisi [illegible] meditatione disca[illegible] pastorale magisterium qua [illegible] suscipiunt cum ars est artium regimen animarum [illegible] cogitationum [illegible] viscerum et [illegible] qui nequaquam spiritualia precepta cognoverunt cordis se medicos [illegible] non metuunt qui pigmentorum vim nesciunt videri medici [illegible] erubescunt [illegible] medicina arte [illegible] eruditores [illegible] est [illegible] in [illegible] longo usu [illegible] magistri [illegible] et erudi[illegible] et [illegible] ad kathedras [illegible] custodie [illegible] ut [illegible] aliorum animas tueri [illegible] quam [illegible] prima cura [illegible] suarum noverit de quo [illegible] Jeronimus Non est [illegible] stare in loco petri et pauli [illegible] kathedram [illegible] cum [illegible] quia [illegible] Non sanctorum filii sunt qui tenent loca sanctorum sed qui exercent opera eorum et habetur [illegible] in canone dist. xl Non est [illegible] beatus Augustinus et [illegible] et [illegible] ex pastoribus [illegible] in epistola sua ad Valerium [illegible] ut cogitet religiosa prudentia tua nichil esse in hac vita et maxime in hoc tempore facilius et leuius et hominibus acceptabilius [illegible] et presbiteri [illegible] officio et [illegible] officio [illegible] adulatoria [illegible] Nichil apud deum miserabilius et tristius et dampnabilius [illegible] nichil est in hac vita maxime in hoc tempore

[illegible] p 27 quod ideo dissimulat negligentia quia complacet non adulatio [illegible] per [illegible] pastoralis di p

laboriosius et difficilius et periculosius presbiteri
aut diaconi aut episcopi officio sed apud deum nil
beacius si eo modo militetur ut imperator noster
iubet [illegible] aut sit modo ut amicicia ut
ab adolescencia mea didici et eo tempore quo
[illegible] michi facta multo petere
[illegible] Ita quod a me estimes [illegible] ut [illegible]
[illegible] loco michi traderet qui remi
tenere non noveram Ecce hic sanctus doctor Augustinus
fama vita et doctrina clarissimus se ad culmen
pontificalis dignitatis expavescit quibus
hodie quicumque sacre et pluralitatis dominio [illegible] pre
sidens huic speculo clarissimo coaptatus non ex
pavesceret dum totum mundum celi contremisceret
quod faciat [illegible] Et quantum hec [illegible]
Gregorius planxerit facile invenimus quod [illegible]
eius super Ezechielem et finem cure pastoralis
et vita eius et legenda eius [illegible]
Cum forte ignorat quod de omnibus animabus tibi
commissis extremo iudicio deo sit redditurus
[illegible] Petro Blesensis huius zelator est omnibus
[illegible] distinctissime ponitur et usque ad
novissimum quadrantem exiget universa Ecce
in quod tenet et requiret ut te poterit excusa
[illegible] tue [illegible] eminencia et insolita
[illegible] Si esset filius comitis aut [illegible]
regis esses manum effusioni tenueris non
minus excusaberis de patrimonio christi quo
expenderis Eo tempore quo animas tibi
commissas rexeris si in [illegible] foveris si sanas
ne recidivum paciantur [illegible] si
[illegible] si pusilla
[illegible] ne titubet [illegible] si [illegible]
et fluctuantes suppodiaveris [illegible] cum apostolo
[illegible] in [illegible] et eo non in [illegible]
[illegible] et eo non [illegible] si rebelles si
[illegible] disciplinae [illegible]
[illegible] Speculatorem [illegible]
te dominus [illegible] non ut dormires non ut
voluptate dissolueres non ut in eminencia
singularis dignitatis elevareris non [illegible]
quod altior sit enim levius [illegible] arbores
[illegible] arbusta [illegible]
loco posita [illegible]
fulgura [illegible] dominantes in clero
secundum formam sancti Gregorii [illegible] Petro [illegible]
De [illegible] Petrus Blesensis [illegible]
dignitatis adeptionem [illegible]
super candelabrum [illegible] lucere in tenebris
et famam in infamiam converteret Et [illegible]
[illegible] honores mutant mores [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] latere sub modio
et sub umbra honeste opinionis quod cum in
famia candelabrum ascendisse [illegible]
[illegible] sub paupertatis [illegible] latuisset
nisi ea dignitas divulgasset [illegible] honor
et cum honore in famia [illegible]
[illegible] hodie [illegible] abolita [illegible] hoc

tamen vigili cura super diuinum gregem sicud olim
beatos pastores Bernardum et Benedictum fuisse
legimus [illegible] Bernardus erat in sua congregacione
infirmitate [illegible] docebat [illegible] eos sompni
[illegible] sibi [illegible] ut ipse scripsisse [illegible]
sius super Cantica testatur ut esset de [illegible]
[illegible] relicto sermone et completo descendit et
deportavit [illegible] sermone xlv [illegible] infirmitas
mea pausandi [illegible] et [illegible] facit ita
ut [illegible] vel [illegible] ut [illegible]
[illegible] disputatas residuas sermonis in dies
alterum reservare Sed quod [illegible] flagella patris
[illegible] nunc ad huc longe [illegible]
[illegible] vapulem sane vapulo ut male [illegible]
si forte [illegible] reputentur fortassis
sibi miserebitur flagellato qui bonum non [illegible]
vel quod remuneraret Ecce quam [illegible]
[illegible] sentit [illegible] laboribus et sollicitudine
[illegible] et [illegible] se facere existimat
[illegible] in firmitatibus [illegible] plus fecit quod hoc
tota universitas abbatum esset robusti corporis
[illegible] disciplina regularis floruit
[illegible] in fratribus [illegible] ut monachi fuerunt [illegible]
[illegible] magistri [illegible] ita ut in tanta [illegible]
vite fratres adhuc [illegible] disciplina non [illegible]
acriores sibi abstinencias et rigorosiores
sibi vivendi modum sibi [illegible]
ut Ber ut ipse testatur super Cantica sermone xx
[illegible] anima [illegible]
primo usque ad [illegible] fratres [illegible]
[illegible] si [illegible] fuissent [illegible]
aut [illegible] vita [illegible] sufficit
vos regule [illegible] non solemnizet [illegible]
non in [illegible] disciplina non mensura quod vos [illegible]
[illegible] in vestimentis vel alimentis Ecce hec [illegible]
procul dubio vita ornata et exemplaris
cum doctrina salutari [illegible] Bernardi Sic enim
eos [illegible] vita et doctrina ut [illegible]
facit quod docet hec ipse alios facere hortatur in
epistola ad Baldwinum abbatem [illegible]
[illegible] qualiter [illegible]
subsannabitur te [illegible] ut [illegible]
cui labor sit porrige manum ad eos [illegible]
te [illegible] Tu qui alium doces te ipsum
non doces Sed et vocaberis [illegible]
alligat [illegible]
at suo noluit ea movere [illegible]
et [illegible] facies [illegible]
[illegible] quod [illegible] mostrat [illegible]
Ergo in his duobus mandatis [illegible]
[illegible] tui officii ad [illegible]
[illegible] intellige Tu [illegible] si recte sapis [illegible]
et [illegible] studium [illegible] ad complementum [illegible]
illius [illegible] evangelio deposce [illegible]
[illegible] in hoc in quo moueris [illegible]
in ullo frustratum si pastas [illegible]

Finis collacionis istius et alie [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]

Sermo de fide defendenda

alias sermones in medio & que
sup in sermo ... 47/46/21/48/49 ita stud sq ...
potenc

70 Ad honorem omnipotentis dei et ob
felicem anniv'sariam commemoracoz serenissimi
principis ac dni dom[ini] wla[dislai] dive recor
dacionis olim regis polonie hui[us] alme
universitatis studii Crac[oviensis] fundatoris et protectoris
liberalissimi locuturus coram venerando coetu
patrum egregiorum sermone exortatorio occurrit
michi verbum sceptum Johis 6to c[apitu]lo origina[liter]
et legitur in hodierne celebritatis sacrosancto divino
officio festinali Qui credit in me habet vitam eternam
Rev[erendi] p[atres] doctores eximii magistri venerandi
et ceteri ... dni ... gloss[a]
ab initio sic sua temperavit noticiaz ut sic
nunq[uam] prorsus potcat apprehendi, sic nunq[uam]
prorsus potcat ignorari ... et cum non
prorsus voluit manifestari ut fides haberet
meritum, nec prorsus occultari ut infideles
de ignorancia non excusarentur. Notificacoz ac
fidei sacris eloquiis ... in
nos effluxit et tandem primo dei filius veritate
fidei revelans ... Johis viii Si veritatem dico
quare vos non creditis michi, et ad hebr ...
aspicientes in autorem fidei scilicet in principii et consuma
torem scilicet in futuro ihesum christum, secundo spiritus sanctus
actu fidei in fideles ... luce ... ad cor[inthios] xii
alii datur fides in eodem spiritu, Tercio predicacio ad
credendum excitans, sic indigena edificat pe
regrinum de recta via ... x ... fides
ex auditu auditus ... verbum christi, certo
miraculorum opera ... sic sigil
lum dat robur lre sigilla ac dei ... signa
et prodigia ... iuxta ... ad cor[inthios] 2o
predicacio mea non in persuasibilibus humane
sapiencie verbis sed in ostensione spiritus et virtutis ut
fides vra non sit in sapiencia hominum sed in virtute
dei ... Credo dne ad
iuva incredulitatem meam dicit glo[ssa] credulitas
mea in firma est in nira ad intuitu dei.
Cui concordat sanctus leo papa in sermone de spi
ritu sancto ... sermone of ... dicta
volens quod inspirator est fidei dator speci
fice dilectionis ... cito diffat
... hec utique ... fidei est porta per
quam princeps universorum intrat in cor hominis
Ezech viiii ... non videbitur
dominum ... in corde cui non habeat ...
... porta aurea per quia in
trat in mente ... et decus universe
fabrice ... filius dei in
... qua in ... luce ... beata
... que credidisti quoniam perficientur ... a dno ... Aug ... de ... beati
sunt mala percipiendo fide christi ... concipiendo
carnem christi matura cum propinquitas ... profuisset
nisi felicius christum corde quam carne ges
tasset et ideo ipsa virgo gloriosissima mr
fidei a fidelibus merito creditur in ...
... ut de hac virtute ... deinde ...
... fidei ... de gre ...
pentes cum fiducia ad eam et provinpe
tracoz gre ad ... gre ... fideliter ac
... et salutacoz angelica dicamus
cum fide plena Ave maria gratia plena
Qui credit in me habet vitam eternam ... sup[ra]
Rev[erendi] p[atres] mri et dni spectabiles et honorandi
... et doctor ... Aug[ustinus]
ad propositum mi thematis in libro de verbis dni
sermone ... ita inquit Nulle sunt maiores
divicie nulli thezauri nulli honores nulla huius
mundi maior est substancia quam est fides catholica que
peccatores salvat cecos illuminat infirmos
sanat cathecuminos baptisat fideles
iustificat penitentes reparat iustos aug
mentat martires coronat virgines viduas
et coniugales casto pudore conservat clericos
ordinat sacerdotes consecrat et in eterna
hereditate electos cum angelis coniungit hec ...
Cui concordat consonat beatus Johis Crisostomus in
sermone de fide sic inquiens, fides est reli
gionis sanctissime fundamentum caritatis vinculum
... subsidium, hec sancti ... castitatem
roborat, dignitates exornat in ... fide
... in muneribus floret in ... amat
subiuvat ... officia ...
ta custodit in paupertate grata est in me
diocre leta in locuplete honesta, fides
civitates ... collegia copulat ...
commendat nullum despicit nullum ...
nulli ... est nisi ei qui forte ... fuit
premissa consumat fides familiaris ...
facit deo ... deo ...
fidei premissa ... nisi professionem
actibus ... compotes
... qui premissa fidem ... fuat
... sermonibus ... dictis ... et
recommendacionis fidei orthodoxe laudibus
... thematis propositi deduccoz et
fidei christiane defensioz de qua ipse sal
vator in premissa ... Qui
credit in me habet vitam eternam ...
... veritate ... prima est hec
Glosa fides christiana est a cunctis sacerdotibus p[rim]a
... professoribus prelatis et doctoribus uni
versaliter defensanda. Secunda sanctissima fides 2a
orthodoxa a cunctis secularibus et precipue
... principibus et nobilibus ... pergenda

3a Tertia verissima fides katholica a cunctis xpi
fidelibus plebeijs et popularibus est sincere cre-
denda et fideliter confitenda. Patet hec tum ex
personalis vitas cohortatio vera fides plus omnium
est quibus quia non solum ad clericos verum eciam ad lay-
cos et ad omnes omnino pertinet xpianos ut dicit canon
viii d. 96 et capitulo nos ad fidem dicit Marcianus
imperator Nos ad fidem confirmandam synodo
interesse voluimus ut veritate in vecta non
ulterius multitudo scilicet hereticorum pravis doctrinis
attracta discordet Nichil aliquando clericorum
cum omnes romani tenentur xpiani fidem defensare
et ideo quanto bonum quanto melius tanto est tenendum
forcius et defendendum vilius ut 2am b. Augustinus
32 de civitate dei capitulo 22o Fidei donum nullum
dat maius est quam nullo deo credendi est nisi ab eo
quo et ipsi qui multos deos colunt nullum
dicunt esse maiorem. hec ibi. Communiter autem est
opinio ab dicto 2m platone primi in parte
omnes sacerdotes et seculares prelati et doctores
fidem xpi debent defensare ore et gla-
dio spirituali. Secundi vero magis omnes seculares
et nobiles fidem xpi debent protegere
ore et gladio materiali. Tercii autem scilicet
xpi fideles et vulgares fidem xpi debent in-
finita morte et opere corporali [illegible]
efficiunt arguendo hereticos cum virtute con-
vincente. Secundi vero profiant invadendo he-
reticos cum potestate coherente. Tercii vero suf-
ficiunt paciendo hereticos cum caritate sus-
tinente. Primum vero ad zo patet quia dicit sanctus Augustinus
xviiio de civitate dei capitulo ultimo Heretica
omnes inimici ecclesie quotlibet errore ceci
vel malicia depravati si accipiunt potestatem
corporaliter affligendi exercent eius paciendo ecclesie 2um
Si hec non male sentiendo ad versant exercet
eius sapienciam ecclesie primum hec ibi. Ut in hereticis
cohibeat aut corrigat exercet ecclesie potestate
vera dicit Augustinus in epistola ad vincentium donatistam
contra hereticos nimium actis sed quos proprie
tas adeo potestatis cohibeat atque corrigit nos
in vide tu velle. Ecce 2m. Secundum enim
obtinet professi xpiane defensor, merito
Dominica pater aureola doctorum Cum
secunda sedi aurea, secundum decorum cum aureola
martirum. Cumulat in specialis fidei
xpiane defensoribus auctor fidei nostre
inquit Xpus Qui crediderit in me etsi vita
eterna habebit; In hoc medio probat predicatoribus vulgaribus
relinquendo relinquendo hi duo prima prece-
dentiore clarificatione redeundo Hijs primo

Gloriosissima fides xpiana est auctoribus sacerdotibus
et signanter secularibus prelatis et doctoribus uni-
versitatis defendenda ore et gladio spirituali.
Patet primo id primo capitulo petri 30 dicitur ad omnes episcopos
et prelatos et sacerdotes parati semper es-
tis ad satisfactionem omni poscenti vos reddere
racionem de ea que in vobis est fide. Glosa Bede dicit
de nostra fide racionem reddere debemus ut que-
rentibus fidelibus vel infidelibus causas racionis
fidei intimemus fideles enim sunt in fide xpi
fideliter in sciendi per veram fidei professionem ex-
posicionem ac declaracionem et fortiter confortandi
in eadem per multa fidei commendacionem. Hec fecit
apostolus ad hebreos xi. Et fecerunt in omnibus suis
epistolis. Sic beatus Augustinus in suis libris contra
maniceos et signanter de fide ad petrum
et in libro de heresibus sic beatus Jeronimus
sanctus Thomas et omnes alij doctores
sic et generaliter dicit omni episcopo prelato et doctori
ecclesiastico sive scolastico ad Tytum primo
potens sit et gloriosa vita et sancta exhortari
in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere
sunt enim multi inobedientes vaniloqui
et seductores quos oportet redargui qui
universas domos subvertunt docentes que
non oportet turpis lucri gracia infideles necesse
et signanter heretici qui nolunt fidem cor-
rupte sint per episcopos et prelatos doctores
et alios clericos viros primo non benigne
revocandi. Qui enim alios cum opus abendo
non revocat scripturam erranti dimittit
de heretico ad ab ecclesia vicina dicit contra
dicens pastoribus Eze 34 in sanitate lac co-
medebatis et lanis operiebamini et
quod crassum erat occidebatis gregem autem meum
non pascebatis. Quod infirmum fuit non
consolidastis et quod egrotum non sanastis
quod confractum non alligastis et quod ab-
iectum erat non reduxistis quod perierat
non inquisistis. Possunt ait predicatores
inter hereticos revocari non dubitari secundum
eas hereticos cum ordinando et foritate heretica
detegendo. Ista enim duo officia sunt [illegible]
primo elencorum et ymbolorum verum et veritatem
meditabitur guttur meum et labia
detestabuntur impium. Sunt secundo heretici
acter arguendi verum dicit in Aristoteles primo
metaphysica ferat amicis gloriosi Heretici
dicunt fere quod non in intellegendo vocem
et sic fere amicis quia scripturas vel vobis
sunt litteras et in fabulosas sic quia sunt in
eos qui vincere debet vero doctrine in
necessaria heresi in asinica ad eruditorem

di. p°

[illegible]

error ad ephe 4to Sunt 3o fortis in pug
nandi siue ad vsandi Error enim cui non
resistitur approbatur et veritas cum minime defensatur
opprimitur negligere quippe cum possis perturbare
peruersos nichil aliud est quam fouere nec caret scrupulo
societatis occulte qui manifesto facinori desinit
obuiare 83 di. error
Sunt 4to potest compescendi et hic ideo ne
fideles cum eis commisceant ut sic confusio red
dat ad vnitatem ecclesie uel ut nullus fidelis
ab eis seducatur ut innuit sanctus thomas 2a 2e
q. x ar. 10 propter primo de facto cuiuslibet heretici
siue sit occulti siue manifesti sicut maiori
communicacionem excommunicati ad de hereticis ad
abolendam Sed titulo 3o hereticorum horum
prius vita et 2as corrupcionem de vita sicut
que subuersus est glo. i. peruersus ab sensu vero
ditu et hic qui cursum prestat et corrigibilitatem
fundamentum enim fidei in eo cassum est et
de longinquo proprio iudicio condempnatus Decimo
sunt hereses corrupti mentis reprobi circa fidem
ij ad thi. 4to Cautericatam habentes conscienciam
3o ad thi. 4to Vnica per dulces sermones
seducunt corda innocentum ad ro 16to
habentes speciem pietatis virtutem autem eius ab
negantes 2o ad thi. 3o Et quemadmodum
Iannes et mambres restiterunt moisi
sic et isti resistunt veritati 2o ad thi. 3o
xxiiij q. i c. 1o et ij Sunt et quinto compul
sione eradicandi docente augustino ad vincencium
donatistam si docerentur heretici et non terrentur
vetustate consuetudinis obdurati ad capes
sendam viam salutis pigrius mouentur hic
ergo primo Quod hereticus obstinatus relinquitur
brachio seculari et iudicio pu
niendus animaduersione debita ut habetur
de hereticis excommunicamus hic est 2o quod
ecclesia petit auxilium a regibus et
principibus contra inimicos suos et signanter
hereticos ut xxiij c. q. quarto hic est 3o
quem sanctus thomas 2a 2e q. 40 ar. 2o
licitum est episcopis et clericis secularibus duos
in duce ad bellandum iuste signanter bella
enim carnalia in populo fideli sunt referen
da sicut ad finem et ad bonum spirituale
atque diuinum cui clerici deputantur ideo
ad clericos pertinet disponere et inducere
alios ad bellandum bella iusta et p

primum propter fidem catholicam vnde in lege veteri
dicitur numeri x qui dicitur conspicitur ad bellandum clan
gentes vlulantibus tubis filij autem aaron
sacerdotes clangent tubis Et quia hic re
quiritur serpentum in quatuor virtutibus hic
est quod 4to 2um sanctum thomam vt supra quod prelati
et clerici ex auctoritate superioris possunt in
ee bellis non ut ipsi propria manu pugnent
quia hic eis non competit sed ut iuste pugnan
tibus spiritualiter subveniant suis exhor
tacionibus et absolucionibus et aliis ho...
spiritualibus subvencionibus sicut etiam in veteri lege
mandabatur deuteronomio xx appropinquante ad prelium
stabat sacerdos ante aciem et sic loquitur
ad populum Audi israel vos hodie contra ini
micos vestros pugnam committitis non per
timescat cor vestrum nolite timere no
lite cedere ne formidetis eos quia dominus deus
est in medio vestri et pro vobis contra aduersarios dimi
cabit ut eruat vos de periculo Iuxto
ut dicto et predicti est canonum 23 q. 8
hiis ita videtur vbi dicitur sacerdotes propria
manu arma arripere non debent sed alios
ad arripiendum ad oppressorum defensionem
atque ad inimicorum dei oppugnacionem
cons... hortari et precipit apostolus
de sacerdote et episcopo 3o ad thi. contra bonum
statum fidei sic ut predictum est multiplicate
contra infideles insuper tenentur archiepiscopi et
episcopi saltem semel in anno per se uel per alios idoneos
inquirere hereticos vbi fama est eos
habitare de hereticis cum in ancto Et episcopi
contra hereticos negligentes debent deponi
ut dicitur ibidem excommunicamus ideo dicit apostolus
actuum xx o attendite vobis et vniuerso
gregi in quo spiritus sanctus posuit vos
episcopos regere ecclesiam dei quia in trabunt
primo intrauerunt lupi rapaces in
vos non parcenti gregi primo nec vos
sacerdotibus et episcopis ... quod vigilate
pro fide ut debitum est defensionem Ex hiis
dicitur vnum non licito Cum circa finem
ut omnes reges nunc tollant infideles
hereticos per omnia contra eos primo confirmat
ex bratho... et fideles ut non ... ...
ut publice audeant confiteri sine ruboc
et tiore Est enim confessio fidei vocalis
cuius de necessitate salutis non solum coram
ceteribus sed etiam hereticis ut habetur per gloz
ro x et supra pluries primo Contra eos 2o
residuum in sermone et etiam ...
in veniens in io sermone epistola in secla

vij narrat de constantino imperatore li° p°
historie tripartite c vij quod cum esset patenter
persecutiones i toto orbe terrarum / concessit christianis
libere i sua religione consistere / p3 hoc voluit quod
deposito de palacio suo christianos si essent aut
solidi precepit quod si q venirent ad sacrificandum
diis suis hij essent eius et in palacio / qui
autem nollent sacrificare de palacio exirent
et cum essent alij proiectores religionis
christiane annisso regis honore alij vero essent
prompti ad sacrificandum diis sperantes
eam amicicia regis deliberatur rex eos
vti reprobauit qui i melioribus fide
les constantes quod essent elligens aut ut
effeminatos expulit / credens nunquam
erga eos principe esse deuotos qui fuerunt
sic dei sui paratissimi proditores &c.

in ... Quibuscumque verbis sic i tenuctis duo
ad credulitatem pertinencia i mirum commen
dabilia que i toto vniuerso sunt recognita
1° p° Primo credentur fidei ac pertinere vite obtinet
dignissimum et nobilissimum cum dicatur Qui
credit in me non credit i deum i me cre
dite Johannis 12
2° 2° promittitur virtuti fidei premium gloriosissimum
et felicissimum cum promittitur habet vitam eternam
Omnis qui credit filium dei habet vitam eternam
Johannis 3° Et sic hec duo i firmat quod ad
vna fide pertinent duo sc3 precium vite consisse
et i ea tamen i summo bonum ut ...
fide
di 1° p° & obiectum fidei Dixi primo quod i verbis premissis credit p°e vite
obtinet dignissimum ac nobilissimum quod dicitur
qui credit i me etc. ipse Johannis 3 to Qui
credit i filium dei habet testimonium dei i se
2° esse qui fide forti caritate et operata
per dilectionem credit i christum sic i verum deum
habet testimonium dei i se i. graciam spiritus sancti
qui reddit ei testimonium quod ipse filius dei
ad optimum ac per hoc heres dei et coheres
christi Ro viij dicit apostolus Quia ipse spiritus
sanctus reddit testimonium spiritui nostro quod
sumus filii sc3 ad optimum et hec esse here
dem in dei filium naturam i. verum
deum et verum hominem / hanc fidem fuit
confessi petrus ait christi et martha
Joh xi dicentes tu es christus filius
dei viui Et hec fides est fundamentum

pinnle quod quicquid saluati sunt et saluabuntur
in fide christi saluati sunt et saluabuntur Ro iij
ad Ro 3 iusticia autem dei est per fidem ihesu
christi super omnes qui credunt i eum sed dicit
dicit bonus Augustinus i sermone de epiphania domini
hec est enim quod iustificat impios hec est
quod quod peccatoribus fecit sanctos si i vno eodemque
domino ihesu christo et vera deitas et vera credit humanitas
deitas qua cum esset i forma dei
equalis est patri humanitas qua
nouissimis diebus i forma serui patris est
homini hec ille Super hunc fidei fundamentum fun
data est gracia fidei eterna Omnia non solum
fideles noui testamenti iustificat verum eciam
quicumque in lege naturali ut veteri iustifi
cati fuerunt non ex operibus legis sed per fidem christi
venturi salui facti sunt super id apostoli 24 qui
precedebant et qui sequebantur clamabant osan
na i excelsis / Quibus enim hec ipsorum statu
post homo lapsum tenebatur implicite ad
fidem mediatoris / quia nullus saluari potuit
nisi fieret membrum ecclesie quod non poterat
esse nisi i fide christi venturi / nam sicut
creator est patrum in eundem in natura condicionata
redemptor est patrum reparatorem ne lapse est nunquam
sed nullus potuit esse sine creatore sic nullus
potuit reparari sine redemptore Et licet
iterum aut lex fuerunt precipue excepto quod sine
fide eius i lege naturali et veteri non fuit
salus cum eius i carnacionem tamen omnes i fide
mediatoris ut christi venturi iustificabantur
nunc i noua lege est salus sine fide christi
non tamen est sufficiens ad salutem i noua
lege / cum omnes christi fideles ad credendum omnes
articulos qui i symbolo continentur explicite
teneantur et ad omnes veritates catholicas
credendas implicite Et si quis contra articulos dicit
dictum qui est vel alicui veritati catholice pertinat
dissenderet tamen eius credulitatibus i alijs articulis
non eum saluaret / quia tamen eius credulitatibus
non catholica sed heretica dicitur quia talis credulitas
debet esse vna copulata quod si vna pars est
heretica tota est heretica / sicut si vna pars est
falsa utique quod quelibet copulatiua est prorsus falsa
et sic peccatum ... de fide ad peccatum
sit qui i eo quod quod singulis non credidit articulis
et contrariis repugnat et quod quibus quidem adherent
non dubitat heresis et fidei i unicam
... ita sunt quod delinquit i vno factus
est omnium reus hec Augustinus Et sic patet quod

fides xpi non solum est fides de xpo in
articulis quantum ad eius diuinitatem et
incarnationem sed fides xpiana dicta a xpo
in quibus suis articulis quos ipse in persona sua
personaliter predicauit suis doctrinis miraculis
et exemplis et huius dicit primo virtus fidei obedi
xpi 2° quia in ulterius predicat promittitur virtus fi
dei confessionem et felicissimum premium cum coniungi
tur vita eterna Iohannis dicitur Ioh vito vitam
habetis eternam qui credidit in nomine filij dei
In fides est primum vite et tocius residue
vite / quia fides est radix spiritualis vite / quia
fides enim primum hereditat in cordibus uniri
ad ecclesie et omnium vita est ut ipse ait
Ioh ipse in fide anima corporis sit fides
anime viuificat Iustus enim ex fide viuit
Abacuc 2° originali et recitatur ad
Rom primo et ad Hebre x / ex enim fide ut
ut viuit fides in anima mortua non viuit
sed in fides morte quale in porta
vite eterne gustit testante beato Augustino
fatetur deus fidei in gratia spiritualis ut mortuus
quia constat vite et gratia in spiritu fiet quia
quia surrexit ad vitam Ioh xj qui credit in
me et si mortuus fuerit viuet glo
in etenim ut credens et si mortuus viuit
sed non credens et si viuus mortuus est
Confert et fides vitam gratie Gal 2°
non ex operibus legis iustificatur homo nisi
per fidem Ihesu xpi et post vi° Ro primam
et fidem purgatur peccata / Ro iii iustificati
ex fide / In confert vitam glorie Ioh 3
Sic deus dilexit mundum ut filium suum
unigenitum daret ut omnis qui credit in
ipso non pereat sed habeat vitam eternam
xpus in dando suis fidelibus vitam eternam
dat se ipsum ad fruendum / ut enim aliud
est vita eterna quam frui deo Ioh xvij hec
est vita eterna ut cognoscant te solum
verum deum et quem misisti Ihesum xpm
primo Ioh ultimo hic est verus filius dei et
vita eterna quam ipse nobis prestare dignetur
redemptorem nostrum qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat
qui est gloriosus in secula benedictus amen

Di 2° de premio fidei

Spiritu ambulate / scribitur ad Gala v° et in principio dicte est
Locuturus in conspectu tam clarissimorum
virorum presentia huius officij celebrium
et prestantissimi patris et domini rem grande
mihi video causa oblata in premissis assumpto
thema a quo nomen in qua ut dicit tulius
prima oratione / nemo non dicere possit sed
magis ut dicit in secundis vita beati hyla
rionis scribens hec / ut homerum ipsum si
adesset aut invideret materie aut succumberet /
rem magis dixit diuinam quam humanam impe
simam sed Cipriani in epistola 3 ad Cornelium
vere ut dicit petrarcha primo de vita
solitaria / super humanum modum inpingat
oportet / qui super hominem loqui aut in
telligere voluit / quod quia sit homini conpluris unalibus
impossibile prelatis etc verbis dicit enim beatus
Augustinus x de ciuitate dei / magna est
in sancta hominum compositione diuinum
vita est inuitabilis carnis consideracio et negligere
mentem quia nobiliore contritam diuinitatem /
quod tamen non potest quis ab erroribus absoluere
nisi assit deus qui est lux vera illuminans
illuminans omnem hominem venientem in
hunc mundum

Humana ergo natura in primo suo statu nobilis
creata habuit potentiam et sapientiam / potentiam
quidem ut posset non peccare / et potentiam
sensuum absque rebellione ad deum elevare / et elevatam
in solo deo quietare / ut quia primo per ipsum deum
cognosceret et voluntate deum totum
diligeret et in memoria in corde et di
lecto deo suo mentis in stabilitate et eva
gatione dulcius requiesceret / sapientiam vero
habuit qua scivit deo frui cui soli
super ipsum erat et quia deum esse supra
erat disponeret creaturam sed per prevari
cationem in omne corruit in quam que
deposita in impotentiam de sapientia in
ignorantiam / et de diuinorum delectatione in
dispositionem carnis de potentia quidem corruit
ut sic impotens factus sit ut impossibile
sit ipsum posse / et non peccare / et ad
boni operationem assurgere / ante duo sy
me ut potest fieri / de sapientia vero ce
cidit / ut non est sapuerit plus ei sa
piat terrena quam diuina / et ex inde
relictis diuinis saporibus / in huius
huius terrenis fetoribus hec quia corruit

calumpnia

materie

Status et sapiens ... hominis

de diuinis delectacionibus in carnales ut
nunc sola carnalia concupiscat / sicut
et actum est / ut excecata racione / in
carnata voluntate / memoria a continuata
sola prauam et fugatiua bona / homines
ambiunt diligunt et acquirunt Et
in tanto / homine taliter in suis viribus
sauciato / nos cum viris sapientibus magis
laude dignis / ut dum aliqui eciam
vero ad hortaciones digne velint ponere
in preambulo recto diuini eloquij
fundamento / ad efficiendum quod restituit
spiritus sancti graciam hinc luctabunt studeat
implorare quomodo pacto et nos in hijs
collaciunculis exordio premittendo
diuini nominis graciam implorantes nunc
huius et gracie tantae salutemque quoque
ab angelico diuine gracia plena etc.

Spiritu ambulate prestantissimi
patres et domini dignitate statu et
ordine et sciencia pollentes si ut mei
fratres / sed et maiorum prelatorum tantum
sine verbis de quibus loquimur / concita
tos oportet ex periculis / profecto longe
alius minime est ut premato in hijs
caducis / et a seruo vergens secli stadio
deseruis / at ei qui pastoris accipit
officium / vobis apostolus persuadet Spiritu ambu
late Illi nempe ut premato et tem
pore saluti dum capiat incumbens sufficit
eciam si delectat et mandata dum vigi
lanti meditacione retractet dicere domino si vis ad
vitam ingredi serua mandata ait ipse
iste vero ut in publicum exeat super
montem excelsum ascendat / ut et alios ad via
salutis ceteros manuducat ideo de
nuper ad hunc montem excelsum ascende tu
qui euangelisas syon ipsa vox qui
ut visurus est facere fratris sui Joseph
nisi adaperit fratrem suum minime
sermo eorum plus sed affectum premi
facit ut scribit b. Cyprianus in epistola
ad fortunatum / sed aduersarius ille vetus
est et hostis antiquus cum quo prelium
gerimus fecimus annorum milia reperie
tur / ex quo hominem ipse impugnat

o omni genere temptandi / et artes atque
insidias decipiendi vsu ipso vetustatis
erudiuit habens mille nocendi modos
vnde quasi in scripturis Si imparatum
inuenerit / si viderit / si non solli
cito ac toto corde vigilantem expeditum
inuenerit vestium nescium / fallit
cautum / decipit imparatum / at si quis
eorum domini precepta custodiens et
xpo domino fortiter adherens contra
eum steterit vincat necesse est quia xpus
quem confitemur inuictus est Sed quod
sibi iubito dicitur Spiritu ambulate et
desideria carnis non perficietis vnde
thema in pastore at labor pastoralis hijs
competit cuique est ad preparandas et cor
roborandas seductorum mentes de diuinis
scripturis pabula exponere quibus im
bribus deo ventum ad spiritualem et celeste
et eternam possit animare patrem cum
vero caperinus vbi super est nobisque
pastorem tenemus sedet et decim ple
be classitos ouen vocem erigimus
nisi credeant fidem et dictata deo de
uotacionis virtute diuina electorum sancimus Quo
pacto vobis patres optime dum con
seruande / apostoli dicitur vobis Spiritu ambulate
est in hoc spiritu ut si dicitur gerere patriarcham
possit pollicem operi deceantibus / consilium
dubijs / caritatis cecis / leticia mestis / securitatem
metuentibus / spem diiectis / salutem egris
requiem fessis / refrigerium afflictis / monstrare
iter errantibus / sub vectare humeros
cadentibus / dare dextram prostratis Episcopos
etenim tenere locum apostolorum persuasum est
oibus ipsorum sacrorum canonum testimonio
xpi de in nouo quorum dignitatis
et si quadripharia diuisa sit in
episcopos archiepiscopos primates et patriarchas
episcopus tamen generale nomen est / et hic quorum
sui acceptacione et ex dignitate ordinis / dicitur enim
episcopus latino sermone quod super intendens
vnde quasi qui expectatum / ut custos vinee
domini sabaoth in alto residens mores
et vitam respiciat singulorum / in alto
quidem veluti in specula collocatur

ut respiciat dyal[us] carnē ind[ign]i
hereticos / falsos fr[atr]es / vn[de] et antistes
et pontifex latino eloq[ui]o nu[n]cupat[ur]
vn[de] dr antistes — Antistes q[uasi] co[n]tra stans q[ui]a pastor[is] e[st]
officiu[m] ad v[er]sus lupos assurge[re] ne
grex d[omi]nicus ip[s]o[rum] opprimat[ur] dentibus
vn[de] dr pontifex — lacerandus / Et pontifex q[uasi] vita
eius po[n]s d[icitu]r et p[ro]p[ter] sup[er] mare s[e]c[u]li
ad p[or]tam paradisi / Et p[ro]inde utr[u]m
nomen nu[n]c p[er] et d[omi]n[u]s in [illegible]
ad que[m] in potissi[mu]m p[ro] honore ip[s]i[us] e[st]
p[ri]mo / in [illegible] sua celesti vocaco[n]
1° et 2° — spe[m] d[ign]e ambulet / summop[er]e necc[essariu]m
est ut et s[ib]i ip[s]i / et plebibus sibi
credite p[er]vigile cura[m] agat / ut dic[er]e
possit videte q[uod] non michi soli
laboraui eccl[esiasti]ci xxiiij° / sic in
q[uod] p[ro] vite s[anc]titate / et ip[s]i p[ro] op[er]um ex
hibico[n]e / ut sic s[u]i m[od]i officio sinc[er]e
i[n] acco[n]e et contemplaco[n]e co[n]sistit q[uod] solo
legislator[is] concludat / qui nu[n]c
ascendebat i[n] monte[m] q[ua]t[enus] ibi gl[ori]am
d[omi]ni cu[m] maiori c[er]neret libertate / nu[n]c
v[er]o descendebat in castra ut cu[m] vi
li[bus] necessitatibus ip[s]o[rum] p[ro]videret / de
[illegible] nisi cu[m] p[ro]de[m] ad finem /
Et hec duo p[ro]theumat[is] p[re]missi d[ic]to
di 1° — dictio[n]e sufficie[n]t[er] resumendo
ut ep[iscopu]s sp[irit]u[m] am[bulet] — dixi p[ri]mo ut as [illegible] p[er]stantissim[us]
sp[irit]u ambulet summop[er]e nec[essariu]m est
ut sic ip[s]e p[ro] vite s[anc]titate sollicitus
cura[m] agat d[icitu]r cu[m] pollicratus li[bro] v[ii]to
id [est] p[ro]p[ter] ep[iscop]i ut alios vtilit[er] re
gat q[uo]d p[ro]p[ter] error subv[er]tit / huic
s[anc]titat[is] nor[m]ula[m] p[er]stringeb[at] b[eatus] greg[orius]
in pastorali d[icitu]r q[uod] pastor d[ebe]t e[ss]e cogitaco[n]um
mu[n]dus acco[n]e p[ri]ncip[alis] p[ro]ximi[s] contempla[tio]n[e]
suspensus / bene agentibus p[er] humilitate[m]
socius / et delinque[n]tiu[m] vicia p[er] zelum
iusticie erectus / interior[um] cura[m] exterior[um]
occupaco[n]e no[n] minuens / exterior[um]
p[ro]vide[n]tiam in teriori sollicitu[dine] no[n] ne
gligens / Et u[bi] videt[ur] suffice[re] p[ro]babilitas
vite cu[m] ceteris ho[m]i[n]ibus do[n]i[s] p[ro]

tificibus q[uo]d s[anc]titate aliis p[re]ferret Samuel
p[ro]pheta dixit singlari d[e]c[eti]o ad o[mn]e[m]
p[o]p[u]l[u]m / certe videtis que[m] elegit d[omi]n[u]s
q[uia] no[n] sit similis ei i[n] o[mn]i p[o]p[u]lo 1 reg[um] x°
ubi humer[is] cu[m] Saul sursu[m] sup[er]
eminebat vniu[er]su[m] p[o]p[u]l[u]m q[uo]d tractat
pollicratus li[bro] v[ii]to d[icitu]r qui p[re]est aliis p[er]
tore d[ebe]t et ore p[re]minere ut q[uasi] honor[is]
o[mn]i[u]m velut toti p[o]p[u]li latitu[di]ne ap[p]lica[ri]
valeat 2 p[ri]mi reg[um] / sum[mus] dictior doctior
sanctior et circu[m]spectior 2 cu[m] v[ir]tute
p[re]stantior / Cathedra q[ui]p[pe] ep[iscop]alis eu[n]
eunde[m] q[uem] sanctos recipit a[ut] s[an]c[t]os
facit / Na[m] cu[m] Saul unctus e[ss]et rege[m]
fert sc[ri]ptura sacra testimonio q[uod]
i[n]siluit i[n] eu[m] sp[iritu]s d[omi]ni / p[ro]phetat q[ui]
et mutatus e[st] i[n] viru[m] aliu[m] 1 reg[um] x°
Caypham q[uam]vis lic[et] sacrilegus 2 qui
i[n] necem co[n]sp[ir]auerat d[omi]ni / cu[m] e[ss]et
pontifex anni illius p[ro]phetau[i]t ut co[n]stat
q[ua]m ab officio gr[ati]am qua[m] de me
ruerat accepisse / Nec nos ea p[ar]te
ad mira[cul]o teneat h[ic] cu[m] apud deu[m]
nescio que[m] p[ri]uilegii affectu[m] pub
licu[m] / q[uo]d d[omi]na pote[n]cia v[ir]tutes sacras
celebrio op[er]e co[n]su[mi]t / Pena e[st] co[n]sidera[ti]o[n]um
p[ro]pulsati no[n] facile appreh[en]d[it] debeamus
ep[iscop]i o[mn]i cor[de] i[n] quibus agit[ur] actibus
qui publicis fungu[n]t[ur] ministeriis Et
ut p[ri]mo in [h]ac h[ic] aequitatem suu[m]
efflauat alucu[m] / consideremus q[uod]
i[n] hunc more[m] ip[s]e sac[er]dos i[n] eternu[m] d[omi]n[u]s
y[h]e[su]s cu[m] passio[n]is sue te[m]p[or]e alapa[m] re
cepisset a su[m]mo sac[er]dot[is] m[inis]tro et ei dixis
set Sic respondes pontifici / d[e] ad v[er]sus — de dignitate epali
pontifice[m] d[omi]n[u]s n[on] contumeliose dixit
n[ec] q[ui]cq[uam] de sac[er]dot[alis] honore detraxit
s[ed] i[n] noticia sua mag[is] ondens / si
male i[n] q[uo] locutus su[m] testimo[niu]m p[er]
hibe de malo / Sic at l[ice]t cu[m] non r[e]cordis
In actibus q[uo]q[ue] ap[osto]lo[rum] p[ro]p[ter] q[uo]d ap[osto]lus cu[m]
ei dictu[m] e[ss]et Sic i[n] silis i[n] sac[er]dote ei
maledicendo p[ri]ncipes d[omi]no a[d] t[ri]fixo
sacrilegii et impii esse reprimisset
n[on] [illegible] de sac[er]dotali honore et auctor
[re]ia[m]

timerent / ipm xpm in ane nom ac umbra quadam sacdotis cogitans aptus nesciebam in qo fiers qz pontifex est scriptu e em principem pti tui no maledices / In de utronomio et dns loqt Et homo quicunqz fecat supbia ut no audiat sacdotem aut iudicem quicunqz fuit moiat ho ille Cd samuelem eccia / cu amalecs spreuerit dt dns no te spreuerit s me Et ym i euag Qui vos audit me audit et eu qui me misit z qui vos recipit me recipit / Profecto cu hec et multa alia ex sca dmis legimus i tota codicib quib sacdotalis auctas de dna dignacon firmat quales putabimus eos ptres qui sacdotu hostes et g katho^ca eccias rebelles ut pmonicto dni gminaconi ut futuri iudicii ultoy detirent Sz ut ut dt y Cipiang i epla ad Cornelium iii^a aliunde heses ab orte sunt aut nata scismata nisi em sacdoti dei no obtpat ut vnus i eccia ad tpus iudex vice xpi cogitat / Cui si sm mgria magistea dna obtemparet vniusa frnitas nemo ad usus sacdotu collegiu cgo monet / nemo dissidio vnitatis xpi ecciam scindet nemo sibi placens sceruso / foris ecciam hesim noua cudet / nisi itaqz aliqs sac lege temeri t ac pdere mets sit ut putet sm dei iudicio fieri sacdotem / cu dns in ewan^o dt Nonne duo passeres asse veniunt neuti illorum cadit i tra sm pris volute / Cu itaqz ipe dns testet / ut minima fieri sm dei volute / extimebit aliquis sima et magna / aut no sciente aut pmittente deo in eccia eius fieri et sacerdotes epos eius dispensatonis eius / no de eius sma ordinari hoc psecto scentire est fidem qua viui no he / h e deo ho nore no dare cum nutu et arbitrio regi et gubnari oia scimus et credimus

Dicitur 2° ut eis pr psentatissimis Epm digne abulet simopere necem ee ut ipsi sibi diuinitus commissi puigilem curam agat Et hec quide cum officiu

vidi in 4^or consiste / in solercia pascendi in diligencia custodiendi / in audacia de fendendi / et in disciplina corrigendi primi pmum tuls paston dt vox dni pasce oues meas jo vlt et pa pet v^to pascite qui i vobis e gregem dei / pascite in sp epli edificacon ubi pdicacon z fideli orone sm b bnhar sup can simon pppv^to qui curato dt pasce eplo pasce oron pasce vbo / vbo qd ut potens sis exhortari in omi doctrina sana dd Tito p^o / eplo ut qd pdicas vbo ope impleas dt em b jeo ad fabiola faciat et sic doceamus ne doctrine auctas cass opibus destruat / et ad nepociam / no confudat opa smonem tuu ut dn i eccia loqris tacite tibi csscia respondeat / cur h que dicis ipe no facis / accusare maiora eccia latro pt / sacdotis ero vox cu mete concordat / orone vo pasce ut pellus ex tibi cura tradita e fidelr intercedas dt em b bnhar in epla ad Bernen epm iubiis duob mdat vbi sz et oron sima tui offiii ad scauitatem gcie pende intellige / Cu in si sapis iunges et triu / studiu vbi orons / ma net itaqz tria h pom vbum et oro maior at hoy oro rta et si vocis otus sit opus voci sm et operi effica ciam gram qz oro pmeret / ecce soler cia pascendi Sed pt 2m diligenciam pus custodiendi Custodi virum hunc qui si lapsus fuit erit aia tua p aia illius iii regi pp hinc qz dt b bnh i smon pallagato Cuicuiqz sorte misteriu huius sortiti est attendite vobis et pcioso deposito qd vobis creditu est / ciuitas est vigilate ad custodia / sponsa est studete ornatui / pro ad oues est / intendite pastui / porro ad mores honestandos corrigendos ve / qd vtiqz ad decore sponse ptz cquis no cognoscat pruiciam cu multa diligencia discipline rcsura qd cat triu / vos h^c em aplus horta

Dt 2° / ut epus digne abulet pmope nettm e ut ipsi sibi diuinitus commissi puigilem curam agat

De solercia pascendi que consistit in vo et orone

De diligencia custodiendi

Thimotheum in 2° arguere obsecra increpa / arguere audaces obsecra dociles increpa
de audacia defensa — rebelles / 2m at officij cure huius deputi
ce audacia defensandi ut verbis plantis
nullius potestate trepidat / nullius munere deflectatur /
nullius ad vlationem inclinatur / quo minus
pro defensione ovium suarum se muro defensionis
contra quibus pericula ad usque mortem opponat
vel in laude boni pastoris dicit ore domini
bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis
Jo x Et pro statu nisi similiter beatus Bernhardus
vbi supra ad custodiam civitatis domini / opus
est viro forti spirituali et fideli / forti ad
propulsandas iniurias / spirituali ad detegendas
dolos insidias / fideli qui non querat sua sed
que Christi / quinque paratus sit semper impendere et
superimpendi pro animabus suorum / cum apostolo
2° ad Corinthios xij ut non sit qui tunc gen-
tiat aut cum arma spiritus portat Item
ut dicit Cyprianus in epistola ad Cornelium papam
nec pereamus ultra aut gemamus / aut ec-
clesia possimus si ad hec ventum est / ut perditorum
hominum minas atque insidias pertimescamus
nec ideo recedendum est quia minantur / aut
ideo adversarii et inimici maiores sunt quam nos
quia sibi tempus vendicant in seculo / manente
perfecto apud nos domini fidei robur immobile
et stabilis et inconcussa virtus hec omnibus
impetibus atque in cursibus seculi huius vel
in tempestate ut dicit ille doctor / unde ecclesia
aut tiror aut periculum veniat qui
tirones et periculis vivit obnoxius
et hinc sit de tempore tirones et periculis glosa
Ecce patres et domini formula quedam et
tamquam facies officij pontificalis de-
scripta / non quidem 2m carnem sed 2m spiritum
formata / quemadmodum pro remedio et al-
locutione huius colendissimi patris et domi-
ni dixi Spiritu ambulate que fue-
runt verba loco thematis posita etc.
In hijs at verbis utique introductis vos
patres optime qui in vobis debetis omnem
quo alios oportet in domo dei conversari
de hec clerum in tuctis / considerate primo quod
proposito nostro valeat in via spiritus con-
citatorum / attendite 2° ab opposito / car-

nalis huius vobis persuasa mortificationem
videte et 3° in huius eius in dicta impo- 3°
sita ve perseverancie continuationem primum ex
notatur in proposito cum dicitur spiritu quia ut dicit apostolus
ad Gala. v° si spiritu vivimus spiritu et ambu-
lemus / 2m habetur contrario opposito carno cum
concupiscit adversus carnem vbi thema / quod
ab ad medium mortificandam refert apostolus
ad Colossenses 3° ut sit destatur corpus peccati
ad Roma vj Sed 3m complendum erit quod
annectitur ambulate / in quo etenim morte
dicit propheta hec est via domini ambulate in ea
de viro v et de illis sub qualibus legitur
quia non revertebantur cum ambularent Ezech. j° /
sic et apostolus gloriatur quod cursum se consummasse
ad Timotheum 2° iiij quod quidem non nisi la-
boris constantia et operis perseverancia vere
designatur / hec itaque more vos prestatissime
spiritu ambulate / contra quod qualis homo
non percipit ea que spiritus sunt spiritualis vero
cuncta diiudicat ad Corinthios primo 2° ij°
Et apostolus queritur se videre in membris
corporis sui aliam legem repug-
nantem legi mentis sue et suspirans cla-
mat infelix ego homo quis me libera-
bit de morte corporis huius ad Ro. vij
carnem spiritu ambulate Sed huic quo-
niam caro et sanguis regnum dei non possidebunt
ad Corinthios primo xv° Spiritu ambulate quia
qui spiritu dei aguntur hij filij dei sunt ad
Ro. viij Et omissis sub divisionibus me-
moriter brevitatis amore, regreditur ad
primum triam / principali huius allocutionis
resumenda Et quidem via spiritus de sebes
S. Bernhardus in quibusdam sermonibus dicit Sunt — di primo quod necessaria est in via spiritus
qui carne ambulant qui omnes solum — conversacio
in eo ponunt quod carnis molestias
evitent hij perfecte sunt qui licet virtutis
perfecti in sua molestias corporis omnino
cavere valent concupiscencijs eius perversis
resistere nequeunt / talibus 2m eum dicit apostolus
verba thematis hec Spiritu ambulate
quod dicat solicite vera quod molestias
carnis effugiatis deprimite In hac
via spiritus duo contendunt se superior et inferior
infelici contendunt ambulat homo cum veraciter
ad cor eius afflictionibus suis solicitudinibus

in se reprehendit quod frequenter Christum agnoscit
in hoc gradu sacrificium deo contribulati spiritus
et cordis humiliati preter commemoratos offert
de hoc gradu ad superiorem ascendens in
// Deus et consolatus ad gratiarum actionem offert — copiosa cogitatione beneficia a deo prudenter considerans
sacrificium laudis. In utroque gradu videtur
proximo et primo quidem confusione in 2º gloria
et honore coronatur secundum Bernardum. Venio fit
ut ad hanc viam spiritus duabus pennis
promoveatur secundum eundem in primo sermone de
adventu domini agnitionem videlicet et devotionem
levat quippe devotionis ala sed sola
non sufficit. Ruit enim est qui hyema
ambulare credit, et quo magis attollitur
periculosius collidit. Zelus enim absque scientia
quo vehementius irruit eo gravius
corruit. Ubi vero intelligentie caritas
agnitionem devocio comitatur volat et
ambulat, spondet securus qui eiusmodi
est, volat sine fine qui volat in eternitate
ad gaudendum ei qui fecit et bene est securus
et iustus esse et bene esse proterum ad gaudendum
at dupliciter non solum per cognitionem scientie
paradisum et hec via spiritus. Via ad gaudendo
veritati per cogitationem sed ab illa deflecendo per
amorem amando vel quia vanitati
hic vanitati similis factus est. Propheta
teste. Et quod in equinis quod contempne
vitalis quod non inesse quod contemptibilibus
subiecti et exprimi cogitationem. Itaque appetitus
vanitatis est contemptus vis. Et hec via carnis
contemptus ac vilis causa est. Quare veritati
et quod hac veritate descendit quod plerique
precio quod est amare ac appetere quod est
etiam querentibus vobis quod est hoc videt
Propheta qui non novisti ei dicere itaque si notitia dei
ea est ut hoc ait sit. Ergo incognita
ignorancia dei facit quod nichil sit et
hac de primo.

Di 2º de carnis mortificatione — Dixi 2º in verbis propositis ab opposito
perfectam esse carnis mortificationem. Nam
scripta autem sunt opera carnis dicit Apostolus que
sunt fornicatio, invidia, luxuria, ydolorum
servitus, contentiones, emulationes, vice et pedicatores
heresis, oportet perfecto secundum beatum Cyprianum
in epistula ad virgines. Vos qui pariter et
cupimus, quo prius ambulavit, et vos
ambulare oportet vos domare carnem,
calcare mundum, ut voluptatem corporis
declinantes cantemus nolumus seculi vani
tate, totum vincere, quod anima vite et

deest describere absque filios hec seculi
torum quod est etiam eternum filios dei in Christi
duobus consistit. 2º hec abbate magistri
super Syriaci in libello de scala celesti

Hec est via domande carnis hec in
super latera scale celestis quibus inter
virtutes et gradus similiter inseruntur
Est enim videre homines mundi gloriam sectantes // Fortes in tolerantia corporalis molestie non adeo
favoris captatores propter non desiderantes
quamvis dicere sed non adeo recientes mollia
non adeo carnis illecebras superantes
Quid istos dupliciter nisi latus vero
non tenere scale celestis. Porro omni tempore
latera in medio periculosius minibus
tersus et ruine proximus est. Si precipitatur
qui erat carnem vide magis pro
oportet in summa licet nudi respirat
gloriam ut conniveat moneatur
perfecto longe horribilius precipitio
et ultra magis inexcusabile malum
si quis forte licet castigatus corporis
suum et non parcens eius affectioni in
veniatur tamen nunquam resistens glorie desiderio
nunquam parcens in minoribus nunquam pervitatis
et solide humilitatis studiosus
in minimis asceti vanitate hanc vero
stabilioris et firmioris in corde
suo et asperitate corporalis abstinencie
ac labores amplecti et vilescere et
deficere et contemni. Bona sunt latera
scale celestis 2º beatum Bernardum serie
ad imperfectum gradus eorum quod spiritualis ut
totum corpus mundo et carnem subtrahis
studio pietatis impendas. Oblitus
que retro sunt et ea que sunt ante
et ascensionibus disponens disponat
de virtute proficias in virtutem ut videre
deum deorum in Syon merearis et hec
via mortificande carnis.

Di 3º de bono perseverantie — Postremo addidi in 3º divisionis membro
de perseverantie bono. De hac et enim virtute
quasi quasi per laudis modicum vir — cum teste
Ambrosio sola inter virtutes coronatur. Preterea
sine absque perseverantia ut quis pugnat
victoriam nec palmam victor consequitur. Hec
teste beato Bernardo in epistula ad Januensem episcopum
vigor est virium fortitudo consummatio virtutum
ad meritum mediatrix ad premium soror et
patientie constantie filia amica pacis amicitie

virginitatis

castitatis nodus / caritatis vinculum / propugna-
culum sanctitatis / tolle perseveranciam nec obse-
quium mercedem habet / nec beneficium graciam nec lau-
dem fortitudo / Si cautela Sampson / Si salo-
monis devocio perseveranciam retinuisset /
nec ille enervaret sapiencia nec iste [illegible]
Hec ergo summe honestatis insigne sanc-
titatis pluralitatis omnia fideique custode custo-
diri firmiter opto / Bernhardus / Ad hec
cum in seculo sumus ad hec in arce constituti
de vita nostra cottidie dimicamus / Danda
opera est / ut post inicia ad incrementa quis
veniat / parum est adipisci aliquid potuisse /
plus est quod adeptum est hoc posse servare /
fides et fides ipsa salvatoris non accepta
sed custodita vivificat / nec statim conse-
cuto sed consumacio hominem deo servat / Dominus
hoc magisterio suo docuit dicens ecce sa-
nus factus es / iam noli peccare / ne quid
deterius tibi fiat / Julianus firmiter dicit
Cyprianus in epistola ad ~~[illegible]~~ hortamur

vos / ut qui ad usum primam confessione
vestris gloriam veram forti et perseveranti virtute
teneatis / Et idem in epistola ad Novacianum
Confessio ep[illegible] ordium gloriae non meritum
iam corone nec perficit laudem sed inciat dignitatem
cum scriptum sit qui perseveraverit usque in finem
hic salvus erit / Quicquid ante finem fuerit gradus
est quo ad fastigium salutis ascenditur non
terminus / quo iam ~~[illegible]~~ summa teneatur /
Videte ergo pueri et domum quam pulcra hos-
tium que ~~[illegible]~~ intus decorata sit quaeso /
Ubi vix spes in preparat et principatus quo-
ad ipsum / tanto parit et subiectis quoad eum /
et hec omnia que virtutis in signe preferunt
perseverancie bono claudentur que ad tertium
Et quartum hec concernat pontifex quantum ut
fulgere debeat in hoc prestantissimo pre ceteris
sacerdotibus / Intucamini qualiter nuper
quid quod sibi velit hec que eidem tradenda
sunt a domino consecratore in signa secun-
dum sancta / Et quam ulterius quam sacerdotalis
ornata sunt pontificalibus apparatibus
in lege divina vix Exodo xxviii et Le-
vitici viii fundatis sed redimiti pontifex
Sandaliis / dalmatica / rationali / sudario /
cirotecis / anulo et baculo / per que in signa
ad predicta iam hortata sunt obligatur pontificalis
signo et facto secundum Pisanum Cremonensem

episcopum in sua consecratione de inferioribus misse
induta cum sumat Sandalia que pedibus
imponuntur monent ut ille ipse prostratus
digniter habeat que sibi langueret impositum
non honori sed oneri non quieti sed labori de-
putatum non det occulis suis sompnum nec
dormitet palpebris eius ut dicitur Proverbiorum
sexto sed constanter agendis festinare desiderat in
stadio predicationis oportune et inportune
id est ad tempus tamen oportune volentibus /
importune nolentibus / Dalmatica vero
eum ad vitam sanctam et immaculatam ut con-
trarie sua crucifigat cum viciis et concupiscenciis
ad Galatas quinto / Racionale vero Exodi xxviii pe-
ctorum doctoris fieri debet ex purpura et auro
et iacincto et portat abreviacionem
sapientie / monet eum ut vigeat auro sapie-
tiae / sensu spiritualis intelligencie / purpura passio-
nis et doctrine virtutis / coruscet virtutis
geminis / et sapientie sui memoria quam habent
[illegible] duabus cornibus erecta designat
ut a capite utriusque testamenti teneat de
suis thesauro proferat nova et vetera
nova premittendo celestia / vetera inculcando
eterna supplicia / Cyrotece in manu et
opera sua virtuosa a laude humana tegat
Annulus vero portat quod ecclesiam in sponsam
accepit / ut et per unam quam non fuit violet
aliam suam ponere non reviset / Baculus
qui superius est retortus et deorsum acutus
designet / ut mites revocet ad penitenciam
astringat / et rebelles per increpationem affe-
rat / et potestate sua detentos ab omni
potestate arceat et expellat / Pallium quod
ultra premissa est ornatum archiepiscopale
de corpore beati Petri sumptum quo tunc plenitudo
officii potestatis designatur / de usu pallii misi
quo tunc in sollempnitate a cetero omnibus toto
sit indutus / Postremo Crux ante archiepiscopum
defertur ut in corpore suo iniuriis fruiscatur mor-
tificatorum crucifixus / crucifixum Christum per adeptionem
dominice celestis veritatis imitetur et sic in primis
praelatis in suis agendis contemplatur quod per eum
ut dicitur Jeronimus super Leviticum pontifex
agit doctrina et hec itaque prius et deinde
ut vigilet sed opera impendat sed
perseveret laboret quod cum ceteris deinde
prelatis cum eis omnibus suis fecit meritis
advenire feliciter et cetera omnibus eterne
premiis / quod nobis omnibus concedat per dominum in secula benedictus

Sandalia

Dalmatica

Rationale

Agnus

Cyroteca

Annulus

Baculus

Pallium

Crux

in tolle / conpar- / ere / ne

Virginitatis vocatam

culmus

perseverancie

De ornamentis seu insigniis episcopo in sua consecratione tradendis

172 Mos est ut nostis patres conscripti mag
na laude dignus apud omnes ecclesiasticos
diutissime observatus cum de rebus arduis
dicturi sunt ab aliquo sacre scripture dicto ini
tium dicendi faciunt et recte quidem nam qui
to eo firmiori materia fundamentum constare
tur sub tanto eo superimponitur edificium
firmius et durabilius erit. Quo pacto
cum id per recomendacione huius insignis
viri domini nostri rectoris ad hanc almam
universitatem [illegible] ut et tempus et tante
rei congruum [illegible] fundamentum assumpsi
quod scribitur prima petri 2° et leccio hodierna in dubi
tantis officio: Subditi estote. Prestantissimi
patres et domini sacrorum canonum pagina
[illegible] testante [illegible] ad hoc quod
diversi et ordines in corpore ecclesie esse de
berent ut dum reverenciam minores ma
ioribus exhiberent et potiores minoribus
[illegible] impenderit ad concordiam fieret
et ex diversitate contextus et recte officiorum
administracio gereretur singulorum. Cum nostra
universitas alia racione potest subsistere nisi
[illegible] magnus eam [illegible] ordo
[illegible] [illegible] et teste
Aug. [illegible] dum mundus iste durabit [illegible]
[illegible] [illegible] angeli angelis
[illegible] deus est omnia in omnibus cessabit
[illegible] si non ordo [illegible] in do
mo patris mei mansiones multe sunt [illegible]
[illegible] de per [illegible] in domo quo ita
ut ordinabit omnia in corpore huius alme
universitatis [illegible] recte singulis cuius
[illegible] sub respectu ad presidencia domini
[illegible] rectoris [illegible] apostoli dicentis subditi estote
[illegible] 2us politice libro v c v rector [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in
arce rei publice [illegible] et archano
[illegible] nostris [illegible] agendo
augendoque [illegible] [illegible] in
libro regnorum quod saul [illegible] apparuit
in facie [illegible] super
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] latitudinem amplorum valeat
et [illegible] doctorum [illegible]
[illegible] et omnium prestantorum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] domini [illegible]
ad moysen [illegible] tolle [illegible] hunc virum
[illegible] spiritus dei in semetipso et
impones manum tuam super eum et statues
coram eleazaro sacerdote et [illegible] ei da in
conspectu totius synagoge et precipe de
[illegible] coram eis et dabis claritate tua super
[illegible] ut audiat eum filii israel [illegible]
[illegible] et in hunc modum et vos
[illegible] et vos videte et audite
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut faciat quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
pupillo et defendat viduam [illegible] et
[illegible] subditi estote ei in omni [illegible] a deo
[illegible] [illegible] collata
[illegible] contemplacione [illegible]
[illegible] rector universitatis
constituitur super vicia corrigenda super
[illegible] impendenda et super iudicia [illegible]
[illegible] [illegible] rectorem
[illegible] super vicia corrigenda [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] constitutum te super gentes
et regna ut evellas et destruas et
disperdas et dissipes edifices et plantes
[illegible] [illegible] transgressiones
in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] impudentie
transgressionum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] et [illegible]
mala [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] correctionem et [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible]
nec correctionem recipit nec salute [illegible]
[illegible] ut rector ad cor
rigenda vicia consurgat et ut severitate
[illegible] adhibeat et pietate in [illegible]
non obmittat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] zelo
iusticie [illegible] [illegible]
iusticie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] super [illegible] [illegible] et

tur impetus carnis et furore palio
velat spus et fervore qui facit spua
quod agit carnalis zelus quid mo forma
et sede phibet. Un difficile evincat
scintille iracundie quibus turbat puri
tas oculi spualis et ut dicit Joachim
abbas in lio de mis ulli irascenti
sua ira videtur iniusta videtur sane si videt
quod accat oculum alter ire fumatur. Un
sanctus Gregorius sacramento testabit iracundus
se voce moneo. Exploratores itaque
consilio sancto viri mag fecit subditorum
correptionibus donec ira cessante defer
bucrit cor motibus ita ut ire signa
non appareret forinsecus per turbatis
passionibus quod dicit ipsa cum supprimit
mansuetudo et corripiem. Un hi quod
ad statim post fecerit sagittas contra
tias et arcum cotentum obiurgaciones non
videntur. Ruybus in 2a parte sui cendime
ti epistolam culpam per pronam plebs lamech
acco eum seto quod dicit occidisse hominem cum
debuerat occidisse feram hanc quod Uu
granit cense delinquere cum eo ira
sinam non vere pstere xj q iij ira
cum iracundie percotus divinus ille
Theodosius voce edixit corrigenda
quod fuerat sual pmulgatio ut cum lex
xj q iij cum aput eum aput tessalo
nicam sedicione porta quod eo militas
sui vir impetu fuisset furore ipsi eo
motus. Theodosius repetuni mittit
atrocitate successibus ad ludos circen
ses invitari populum cui eo impensum tota
fudi milites atque obtruncari passim
ut quos occurrisset gladio iussit et vin
dictam dare non crimini sed furori sibi ex
cum a sacerdotibus arguens agnovit delictum
culpamque cum lacrimis professus publicam
penitencia in conspectu totius ipsi peregit
quibus ad illud quod inablita adiecit
et legem sancivit imposterum ut sitie pd
apud sub iudicibus plate in decem
triaceim ab recentoribus differrant ipso
loveus verne ut si res tulisset pme
non deperiret. Habenda itaque recontio
ipsi correctoribus fatuorum vero quod ita demum

ut eo zelo et dilecti non eo fastu et in
dignacione predat capos publica hinc die
describi. beatus Gregorius xxvj mor dicit rectores
ipsi erga sibi commissos nominatus in cor
recone ferriet ac si de tranquillitate nil
haberent et ita in dilone tranquilli sunt ac
si eos nullus fervor accendat nec
eum nec est ut appetat cum delinquentes
ardore zeli furarudi nec cogant post de
torpore negligencie igne inhenc cruciat
Heli nacque et si ipse bonus possit eo
in filiorum excessus efficaciter non corripuit
et in se post et in ipsis acadubiis dine
vindictam percepit cum filii eius in bello
peremptis ipse de sella cervicibus fractis
emisit expiravit prout legitur de bymo
lig Heli et aliquaa hec dixit in regnum
eo fabis itaque ut dicit beatus Gregorius lio xxx
mor hoc summope est tenenda ut nec
in disciplina rigore benignitate mansuetudinis
nec virtus in mansuetudine discretionem deserat
disciplina quatenus nec a passione piectam ob
dunescat cum cotinacos corrigit sed ut disci
pline rigorem molliat cum eos infirmos
consolantur. Regat itaque in eos due rector
disciplina rigor mansuetudine et mansuetudo
ornet rigorem et alterum commendet ex altera
ut nec rigor sit rigidus nec mansuetudo
dissoluta. Et potissimum eos habere prelato
vel eos licet quod in aliis per officiis suo debito
digna dubites correctione ut quod legem quam
aliis frauda imponet ipse eos ac per omnia cus
todiendo indicat quasi ij b Gregorius omnis
legem prodat si eos ope non iunget et
obligatum inter hic regula patere legem quam
ipse tuleris que quasi celebris est apud veteres
custodita vigilancia priscorum nobis et quos
tanto ope iuram sua edixit zelancius
cum Brug calabrie pnceps ut refert va
lerius maximus lio vj c de iustitia orbe
locrensium a se saluberrimis atque utilissimis
legibus munita cum filius eius crime ad
ulterij dapnatus sed ius alios constituto
utroque oculo carere deberet ac tota civitas
in honorem patris necessitate pene adolescen
tulo remitteret aliquandiu repugnavit
ad ultimum ipsi palis evictus suo primo deinde

filii oculo eruto. Vsque videns deinceps non
fuit. Ita debitum supplicii modum lege ra-
dente equitate admirabili temperamento se-
met misericordem patrem et iustum legisla-
torem partitus. In civitate predicta insula
ut legitur rex Carundus persecutor et abstersor
iniustitie ad unum et amorem usque prodiens sta-
tuit cives armatos pacavit lege cavendo,
ut si quis civis ad forum intrasset continuo
interficeretur. Interiecto deinde tempore, e longinquo
rure gladio cinctus domum repetens
subito in dictam contionem, prout erat, intra-
vit, abeoque qui proxime constiterat
solvere a se legem admonitus, Idem inquit
ego eam sanciam ac protinus ferro quod ha-
bebat destricto incubuit, cumque licet
culpam vel dissimulare vel errore defendere
penam tamen representare maluit, ne qua
fraus fieret iustitie. O viros et si non
merito fidei, tamen pro zelo iustitie quam magna
admiratione dignos, quod quod servandum sancite
sanxerunt, in se et suis proprium tanta
rigiditate conservaverunt et tamen de ſimo
di 2º dixi. 2º Subiectorum respectu presidentis veri
persuasum est rector civitatis constituitur
super placita subiectorum iniuste decidenda. Propter quod
attendat quod sicud Cant. 5º oculi eius sicut columbe
super rivos aquarum. Hec de prelati dilectis super
indigentias et miserias subditorum. Demum nunc
xij. dicitur erat magnus nobilissimus super omnes orientales
qui morabatur in terra et hic vir habuit pecu-
liarem quondam sortitus documento absolutam
liber vero Job formula regentis verissime cognoscitur
ita consideret prout cum legitur c. xxix qui
lavabam pedes meos butiro et petra funde-
bat michi rivos olei, qui procedebam ad portam
civitatis et in platea parabant cathedram
michi videbant me iuvenes et abscondebantur
et senes assurgentes stabant, principes cessa-
bant loqui et digitum superponebant ori suo,
vocem suam cohibebant duces et lingua eorum
gutturi suo adherebat. Auris audiens beati-
ficabat me et oculus videns testimonium reddebat
michi eo quod liberassem pauperem vociferantem
et pupillum cui non erat adiutor. Oculus
fui ceco et pes claudo, pater eram pauperum
et causam quam nesciebam diligentissime investi-
gabam, et post ista concludens subiecit de
cum sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen

merentium consolator. Ecce regiminis in viro
iusto in magna parte exposita est formula, nam
quod michi, qui lavabam pedes meos butiro
et petra fundebat michi rivos olei, et quod michi
parabatur cathedra residenti in platea, abscon-
debantur iuvenes, et senes assurgentes
stabant, innuit quod vero affluentia, gravesque
consulibus ei preminentia non decrevisset sed in
hiis vicibus constitutis et testio bonorum operum
auctoritas commissa permansit. Cessabant loqui
principes et lingua ducum adherebat gutturi,
non audentes grandia loqui et imponere in
humeros hominum onera importabilia que
nec suppremo digito tangi solent. Docebat
eum vir iustus acum laude in necne
consistere, cassamque esse splendorem sic cui
non subest soliditas operum. Auris audiens
et oculus videns beatificabat me, instrumenta
corporis elegantia exposuit, quibus sensus
anime magis convalescunt, eo tempore namque non
tam soli et omnes obsequio fidelissime fuerit
ad aures, et thesauros cordis repulsis lingua
mendaci ~~dissolvunt~~ et dispergunt. Sed et
audiens et videns adherent, prospicientes iudicium
exponit, nisi id videris quod loquitur in aure
audientis, non itaque beatificatur se ab legibus
homines, cum in alterutram partem vel amore
vel odio precepti impellunt. Sufficiat ei testem
consciencie sic roboratum et iudicio
aspectum. Eo michi quod liberassem pauperem
pupillum et pietatem et consolationem sed cor
vidue. In hiis enim magis patet et
vitiorum specialis claritas auctoritas, quod a dno institu-
ta est ad iniurias propulsandas. Quod quidem
est opus unice et etiam nolite agentes ea
iudicetis in secula sed ne autumnavi
eum remissionis clementia vires audacia
prestitisse, iustitia michi indutus sum cum
quam nesciebam diligentissime investigabam
quod eum iudice cuncta rimando et ordinem
vero plena inquisitione discutiente, nec ab
obvia tamen quam a sit legitime vocis
plenissime limitata. Job quod inter iudica-
re. Conterebam molas iniqui et
quiescebam in iudicio sed non tamen si prorsus
qui se iniuncta diligunt vel sequuntur vel
subticentes et hic ergo sicut quod decere decreverunt
ad penam avaricie subiectos pergit in morte
quia sese et dentibus illius auferebam predam
dicebamque in nidulo meo moriar.

nam composite, qui rerum suarum amplitu-
dine contentus erat nec avaricie et ambicionis
stimulo urgebatur ut domum domui, agrum
agro coniungeret usque ad locum termini, at sic
sub divitiis esse in superficie terre. Et
sicut palma multiplicabo dies. Rerum ad
miranda Aristoteles in septimo problema-
tum et Plutarchus in octavo mensalium dicit
quod si super palme incipit arboris lignum mag-
na pondera imponas, ac tam graviter ur-
geas et onerat ut magnitudo oneris susti-
neri negatur, deorsum cedit nec intra
flectitur, sed adversus pondus resurgit et
sursum nititur ac recurvat. Propterea inquit
Plutarchus placuit palmam esse signum
victorie in certaminibus, cum ligni ingenium
huiusmodi est ut urgentibus opprimentibus quod
non cedat. Et palma quod sic iusticia inbi-
bilio quod descensum non admittit sed solum ad
superiora progressum. Unde iustus ut palma
florebit, et corpus suum est ut iusticia preclar-
issima dicitur Tullius xvi c. 2 cum Demosthenes
post plurima concludit. Cuius sedem quem non
scintillantibus aliis lacrimis in iuventute
abstergebat, quondam presto consilio, tum potestas
publica sit privatae posse ut in domo
te sua triste atque esse non pacatus. Spectat
ad rem hanc memorabile Alexandri magni
factum, qui ut refert Policraticus libro v c. vii,
cum yeme ducens exercitum resideret ad ignem,
recognovit precedentes copias recepit, cuius
apparuit quendam ipse congelatum frigore
iussit eum sedere in loco suo dicens si in Per-
sis natus esses, in regia sella resedisse
capitale tibi foret, sed in Macedonia
nato conceditur. Cupere itaque ut civitas possit
presidentes consolandi sibi subiectos inten-
dant, et hoc de 2°. Adiciunt 3° subiectorum
di 3° vero presidentis vite persuasionem, quod summa
potestas constituitur super iudicia dirigenda de
quo etc. x° gravabit quod claritudo iu-
dicum super vulces agri. Multi autem sunt pre-
lati et duces populi quibus dominus infundit super
quam celeste plurima et gravat claritudo
iudicum eam sunt primam unge et complia
date 2m qualitate dilecti ... dicit presbiter
In quo autem consistat iudicum ydoneitas
hec signa dicit primo date quod habet duos

sapientes et gnaros, etc. discretos viros
quorum conversatio sit probata, etc. rectitudo bo-
nitatis, ut ponat eos principes, etc. requiritur
cuius potestas persona quod non designat sed iudices
despiciat, senium et effeminatum propter defectum
auctoritatis, furiosum propter defectum virtutis,
scandalosum et malum propter defectum
bonitatis. Et quidem sunt sicut propter avariciam
effeminati propter defectum, furiosi propter senium
scandalosi propter infamiam. Quod assolet rectum
iudicium immutare. xi q. iii quattuor modis et
patet in iudice sapiente. De avaricia sap.
viii si dicat appetitur in vita quam sapiencia
amplectamur quod omnia operatur et dicit xvi non
accipias personam nec munera, quia munera
excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum
et sic conversio et consequenter propterea dicebat
apostolus prima Corinth vi omnia mihi licent sed ego
sub nullius redigar potestate. Cum magnificas
laudabas custodiebat ab omni munere sed ego
sub incidat. Dignat iudex libra iudicii ne
flectat amor, ne munera palpet. De re-
medio etiam libro vi°. Sed ut dicit apud
Cyprianum, cum persona iudex quamsibi aliquid
iudicat, caecitas tunc tum iudex obsequitur
sinistram odii ut dextram negat, tibi
pretanto dicit esse impii iustitie, ut in cap. ma-
nu nullius auctoritate presumere tenebit
et excellentibus iusticie. De stulticia autem
dicit quod dicit sapiens proverbiorum 12° cum parceres
et ullam gubernat sapientia cui et impiares
et exaltat stulticiam suam et propter debiliter
persepe accidit opprimi et dampnum recedere
et presto dicit Policraticus libro quinto c. vi cum
in iudicibus sentit potestatis vel Cesar tutor pu-
pillorum presertim et eum suos nunc in
gulis ab eius defensore adeo traditum est
gladium accepisti. Ad illud de infamia
dicit iudex in sapiencia ambulabit ad eos qui
foris sunt quia et tanta dicit esse maturitas iudicum
ut nec vita ipsorum nec fama invitet malicias
scandalum dicit eum beatus Ambrosius super primo ibi ... -
latum et post in q. viii iudicat ille de alterius
errore quia non habet ipse quod dampnet, iudicat
ille quia non agit ea que in alio putaverit puni-
enda, ne cum de alio iudicat, ipse sedet, sed magis
iudicet in se quod asspicere quanto nullo odio
nulla offensione nulla levitate ducatur. Sapiens
affirmavit tanta morum sanctitas et austere
maturitas puditiae commendabat, ut pelo

castitatis exemplo, publicum votum contine-
re firmaret in templis. Iste scilicet titus livius
refert eum a pireneis montibus usque ad ex-
tremas Gallias (?) et usque ad occeanum, de-
victo Hanybale et aliis romanorum hostibus
provincias subiugasse. Legitur tamen gravitate
vita operibus et facie pretendisse ut non so-
lum actus sed et affectus alliceret in hominibus
exhiberet. Ecce iam patres apti quod quale
ve sit officium regentis, et ut ita duplici
rem gerem, breviter finio utrumque prelatorum,
vobis enim qui cleri in principatorum sortiti estis
regimen, in quo haud dubium vigilancia iusta
ad vicia corrigenda, iuncta benignitatis
et mansuetudine ad placita impendenda,
et resurget sapiencia et discrecio ad iudicia
diiudicanda. Quid accomodacius dicere debui
quam ut ipsi vivatis (?) et subiecti estote
et similiter verba in exordio assumpta.
In quibus — In quibus ac verbis sub singulari consideracione
primo — introducit considerate primo et videte pro
condicione vestra sexus et sui qua iudicia
et obediencia vestra debeat. Petrus epistola prima
2m — prependite correctione et vos viri clari (?)
sime quia dilationum cura et vigilancia
huius civitatis teneamini cohibere membris
et corpori quam vestra dominium et sic subditi spe-
3m — cialiter et 3o in hiis ambobus ~~[illegible]~~ virum
mutuis respectibus subsistencia utrique vigile
et concludit primo et 2m notat et tandem in eo
quod deo subditi vos sui sive velint et sitiunt
importat se dicit ad finem filii ad preciem
Sed 3m oppositum civitatis dicit vestris potestati ancillari
estote quia quemadmodum ovis que se errabunda
regimini pastoris subtrahit victima est ut peccat,
sic ut dicitur xo Joh. Placet michi ibi eo
minus plebibus cura et vigilancia, quam deus
non impedit mercenarii, non videmus et
mitto ac esse pastoris pro amittit. Ideo primo
dicit apostolus sicut subditi estote in ordine
vestro (?) ubi capitulo 2m ibidem v [illegible]
quod in vobis sic obstare consumeret et tercio
pascite quod in vobis est gregem dei, et sic sobrii
estote et vigilate, ut patet quod apparet pla-
tone in libro de [illegible] et ponit po-
liticus libro v capitulo vi rem publicam iure tueri
per celebre est et ea [illegible] vite prodi-
tum caput est se inutile esse cognoscat nisi
fideles et vigilantes membris cohereat et

obsecro vultis super eos sermones domini quod bene
vigiles, qui nobis dormientibus ipsi pervigilat
quoniam per manibus unus redditur quod bene custo-
des qui vigilantes vero atque in armis per
noctes hostium insidias sagaciter explorat,
anticipat consilia malignancium, deprehen-
dit laqueos, eludit temeritates, vacca dis-
sipat machinamenta frustratur. Sic sunt
amatores et ipsi vani qui virtute orat
exemplo et pervigilia sancta civitatem ita ad
vos ita precipit vigilate et state. Licet
quod absque duplici hoc vestro fidelium studio
custodium non potest esse secura civitas non solum
pro non oves [illegible] si quoniam civitas
sed pro collacionum sponsa ipso dilationum oves
per mansuetudinem, igitur vos duces
apte duc [illegible] qui opus [illegible]
portati estis attendite vos et [illegible] deposito
quod vos civitas credita est. Sic etiam alia
civitas omnis vos duces sint principes et duces
civitas et vigilate ad custodiam commen-
dacionis sponsa et sinderesis ac ornatum,
oves se intendite pascui, quod et si pro ora
plenum vindicatur laboris et sollicitudinis
dimulceat in meteris et incipiens mirabilis
principium et consolacio. Sed etiam ut dicit
doctor de [illegible] summus qui
propriam ad credenda sibi rem publicam consi-
lia contra — ... admiscent ... auxerint, eam in celo
[illegible] esse locum ubi [illegible] tempus eorum
fruantur nichil enim est illi principi deo
qui omnem regit mundum quod quidem fiat
in terris acceptius quam consilia cetus hominum
iure sociati, quo hominum ad iura vinculo sociata
civitas appellantur. Quare dispone et
pre[illegible] si res proposite vite [illegible] publice
hora etiam rectores et conservatores hinc profecti
illuc perveniunt. Vos itaque duces rectoris
magnitudine consilii vestri pro claritate prope
cum vestris supereminentibus subditis
vestris utique in vigerendis negociis vestris
vigilate et et prevenisse vobis vite eterne
summa vivabo bis[illegible] valeatis prevenire,
quod nobis concedat dei filius per secula
benedictus. Amen.

12

Revolventi michi mecum, vos prelaustri viri de rectorum doctorum egregiorum patrum et dominorum meorum quibus non tam supplicata huius sacre congregationis ut capere potui incepit adhortatibus et ocium quam vere officii michi impositi processo excellentissime disertissimeque et nobilis atque nobilitatis consilerint ut dicit Tulius comitate presens opportunum honorandi dominus sessionem in duo tolerandi. Et iteratus officium pronti est pro prelaustri hunc virorum patrum et dominorum meorum commendatio in presenciarum explicantia omnibus nimirum publicandus protinus? manus aperiam vos ut quem hec proprie pondus latius trahatur portau te sit in eo ipso quod in vestri per fundamentum sermonis sui iaciens assumpsit dicens Quibus comitate nempe patrum conspecti sine metuentes et si ipsa vox nostre huius maioritate et perminentia pollicita est et denotet consuetudinem indicatum sit ut tamen in dictamibus quod in publicis fumatissime professoribus ubi caput constituat in reiciliate tam aliis quibus auferri putavi una et solicitudine publicis est ut salte esse dz et ut in huius dictis persuasione ordina ut a capite rogaverat dei et hominis filio Christus Ihesus aliis in aperte placaris constitutus ut grandis tenuit. ut temporalibus veraiusque patris de maioritate et tractantibus regulari huius subiectos edidit dicens qui maior est in vobis fiat sicut minor et qui precessor est sicut ministrator — Luce xxii° pro dominus placetur ut capitulo vii quantum et est gregi in hunc et macius sicut cuius affatus sapientis huiusmodi condicionis et status honoris adortatur et inducat ut si in aliqua dignitate seu officii fastigio dei gratia indices seu hominum electionis et arbitrio constituti sint in infimo sui reputacione se collocet intendens dicens verborum tibi posuerit noli extolli sed esto in illis quasi unus ex illis ipsis enim curam habeto in predicto hoc demumque ille summus pacientie tolerancie auctor ac longanimitatis fulgentissimum exemplar Beatus scilicet Job capitulo 26 ubi superalapsus et prelatorum ac rectorum potestatem perminentia pollebat eorum subiectas publica esse invenies nichil dignatis gemunt sub aquis atque eminenter ipsi vultu sicut apostolus Christi? de tele. vnum? sed marthe que pro quibus

congratatur i. prelati ducti et rectores non quidem temporali paritate ut moneret publicavit si status fastigio sed perminentia propter gemunt ymmo gemitus ingeminant quanti sollicitudinibus et curis minus sustinent sed congeant sua voluntate vigilanti attentacioneque gere et docere officiant. Hunc etiam presidentes communis post servientes ad regnum suscepta sibi comitati et ego ad iteratus apiceni assumptus virtutum in placens condicione adducens michi sed moneta stabit ac pro primo capitulo primo moneat quippe dei non tres singulas mansi conclusi montesque coagulata montes in quibus beneplacitum est habitare deus in finem pro primo hymni ultima non montes pastoris? ysaie sed pastores rectores et prelati contra sic administraciones alijs amfati per quos stat ac gregi prelatorum nunc pacem servitium dum non possessorem ipsorum colla iugo curarum et sollicitudinum innumerarum afferens asserentia publice ciuitatis iuvadit tenebris non alia nisi ammus ille theologus magnus dominus Gregorius quisque summo pontifice dignissime et memorie singularis tenebre sibi et tunc maiestati successum quo tenens servus servorum dei compilauit ergo inter huius dicta ipsa et rectori dici potest subita comitate non mediocribus curis et sollicitudinibus rectorum honerosis suos subiectos inde est rectorum cuius est ut vult Franciscus petrarcha libro primo de vita solitaria solicium operum decertantibus consilium dubiis huius cotidie lectura monstra premittere moneretibus operum decet salute egentibus sibi referendo affectus non trac et curantibus que doctra conservacio subiectorum honoris tardentibus Nec dicimus huius sempiterno presente patulo legit qua rector aliis sibi subiectis publicus esse debet quoque honoros suos subiectos tardentibus pro vobis Nec moneat que ad apponendum ipsum in policitam libro iiii° capitulo ii° rector ipsi in re publica capitis locum tenet ceteri subiecti sunt et hic quod vices illius agunt in hoc et si rector capitis vice teneat et ceteri vero subiectus sit quia ad ordinem gubernationis et dignitatis quia ipse dux et ipse subditos regit debet nec pro illis quam nunc non est quod dictus prius sed trade circuluin hic pro Grobant? noli per. Nichilominus tamen curarum et

sollicitudinis pondere graviori subiectis sublevat. Unde
et Plutarchus in epistola ad Traianum sic
est officium ut se pro ipsis inertia demum aliis concutiat
et capitis in toto corpore reipublice totum cura
bona sua diligenter attendat. Cui concordat
illa duo que apud Platonem sunt praecepta que omnino
qui reipublice praefuturi sunt debent summopere
illibata observare. Unum ut utilitatem suorum
subditorum sic tueantur ut quecumque agunt ad
eam referant obliti commodorum suorum.
Alterum ut totum corpus reipublice curent ne
dum partem aliquam tueantur reliquas deserant.
Et in hiis duobus praeceptis tocius officii corpus
quod ad publicam utilitatem pertinet
consistit. Et quoniam prelatio sive principatus inest
qui etsi sit, secundum Isidorum decimo libro
super potestatem sibi creditam gravius peccat, debet
illata compescere ut quibus assistit non
congrue libertate hiis incendia incurrunt
similiter alios suos constituens alios diuos
sit licentia male agendi suorum potestate. Dum
relaxatur vim sic omnis fit inceptio similiter quibus
est qui amat quempiam cohibet. Unde in
gentibus principes regesque electi sunt
ut suo terrore populos a malo coherceant atque ad recte
vivendum subdant. Sic etiam Apostolus legitur quod
non sine causa potestas gladium portat. Dei minister
est vindex in iram. Et nemo qui non solum ad vindictam
malorum laudem autem bonorum. Ubi tamen dicit ut tu
postulasti vim non solum aliis quibus subditus
fit a domino exortat ut eos imperando prodesse
sed ut ipsis pace et iustitie copia in omnibus
prodesset. Cum hoc ergo concordat Policratus libro iiii capitulo
postremo rectores subditos qui ad singula tenentur
ad singula providere. Aut sic probato unica
iniunctio docendi hominibus in cunctis statutis
dictorum potestas consistit in utilitate singulorum
et omnia prospicienda sibi ipse sufficiat ut
sic ac reipublice status optime disponatur.
Dum sic alterius altitudo meditatur in quo quidem
optimum videndi duce nam secundum quod mirco-
cosmi sive i. mundi minoris hominis sic tunc sibi
in capite collocavit et ei sic sunt qui membra
tria subicit ut omnia recte moveant.
Dum sani capitis sunt consilio est. Ergo ut
cum plebem diffinit principes seu duces populi
prout publice et in omnibus quod divine maiestatis
imago prefulget ut dicit Policratus in libro
prallegato. Magnum quod divine virtutis declara-
tur esse virtutibus populi. Dum docet unitatibus

corpora colla submittunt et severi plerique fer-
uidas percutiendas ceruices et impulsu divino
quisque timet cui ubi timor est. Quod fiat
posse non arbitror nisi nutu divine faciente
dominus omnis enim potestas a domino deo est et ad
Romanos xiii. Et ideo qui ei resistit et aliud sunt
sic et cum cum audiat hanc in potestate sine imp-
ero quod potest mutetur dictus (?) sicut presumpsit docenti
[illegible] consilio, uti in quo rectoris ipsi ad
curandum totum corpus reipublice obligatus dicitur
ut ne dum aliquam partem tuentur reliquas
deserat. Facit quod dicit Tullius de officiis libro primo
qui sic nocua pro parte reipublice ad eorum
utilitatem qui commisit sive non illorum quibus
commissa est gerenda est. Qui enim parti civium
profuturos consulunt parte negligunt rem perniciosissimam
in civitatem inducunt seditionem atque discordiam.
Hunc gravem et fortem ducem populi dignum princi-
patu fugiet atque odiet. Tradetque se totum
reipublice neque opes neque potentiam consectabitur
totamque eam sic tuebitur ut omnibus consulat. Nec
vel crimine falso in odium aut in invidiam quempiam
pertrahet. Omninoque ita iustitie honestatique
adherescet ut dum ea conservet quamvis graviter
offendat aliquis mortem appetat potius
quam ut deserat salutem illa commissorum. Hec Tullius.
Erat enim pietatis et ducum populi singularum
subiectorum plebibus ducendis in causa omnium
minatur subiectum. Potest itaque quicunque
rectorem dominum dici posse. Quidem voluntate
et sunt domini pro domino et rectorem meum pro conforta-
cione assumpta et in hiis non respondet
principe resumpta.
In hiis autem tria sunt repetita ut sicut dicit
oculis imponam audivi me de domino et
premici ad hec tria dicit. Vicia corrigenda,
placita impedienda et iudicia dirigenda.   In quibus
in quibus totum rectoris consistit officium.   Pri[mum]
Indigens hiis quod imprimis debetur sicut auctoritas   in 3[o]
bonum quia utiliter sufficientia ad vicia cor-
rigenda misericordie iungam ad placita
impedienda iusticie subtilitas debetur ad iu-
dicia dirigenda. In eo quod hec efficiacius ad
impletum est requirat cum eius pri-
vatibus suppleri facit stilo deponere hec in-
ordinata et corrigenda in persona mea
pacatissime adducit. Quod ille rector imperatoris
tantis intrepiditate vicariis et multo imperante
qui vel dignitatem vicarii non est obviis [illegible]

quod in matris utero sanctificatus [illegible] sacer [illegible]
Jeremias, tum ad [illegible] officium correctorem [illegible]
mitteret propter [illegible] infantulum et elinguem
se protestatus est dicens: A a a domine deus
nescio loqui quia puer ego sum. Jeremie primo. Et vir
qui in visceribus [illegible] quanto plus ego peccator
parvulus imbecillis [illegible] [illegible]
iniquitatibus a vita ad calcem usque repletus
quia in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis
concepit me mater mea, psalmo l°, tremendo
pavescere [illegible] ad hanc dignitatem [illegible]
illud clericorum formidabile onus [illegible] circa [illegible]
[illegible] de [illegible] tuo [illegible] et ad medicinam curam
[illegible] [illegible] clerum est ut qui nescit moderamina
[illegible] vite sue fiat corrector aliene [illegible]
[illegible] pastorale [illegible] cum [illegible] [illegible]
et clericorum [illegible] qui non [illegible] clericorum
[illegible] dicit [illegible] [illegible] ad consolandos
pusillanimes et lugentes, eodem pacto
quo Jeremias [illegible] [illegible] legacionem
[illegible] a deo [illegible] legacionis
officium [illegible] dicens [illegible] dominus super me
eo quod unxit me ad evangelisandum man-
suetis misit me ut mederer contritos
corde et consolarer pusillanimes.
[illegible] in [illegible]
labiis pollutum [illegible] ego de
me ipso qui [illegible] labiis pollutus sum [illegible]
[illegible] aqua [illegible] [illegible]
[illegible] misericordia plenus placeat de
[illegible] [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] in plateis
clamitet [illegible] nolo querere sed [illegible]
nisi [illegible] vite [illegible] iniquitate con-
[illegible] quo pacto ego ad
[illegible] dignitatem digner, que [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] aliud
[illegible] longe amplius [illegible] et [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] me ab [illegible]
[illegible] [illegible] monstro plenum est
et [illegible] tutela [illegible]
infans cum lac [illegible] non [illegible] et
[illegible] maturum [illegible] ad
[illegible] [illegible] et grandes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] im-
portunitatis [illegible] ut [illegible] natu-
[illegible] modo [illegible] patris filiolo [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] tutela [illegible]
non [illegible] insufficientias meas [illegible]
[illegible] et [illegible] me [illegible]
maturescat et [illegible] [illegible]
[illegible] consolidat et [illegible]
et non tanta mole [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] infantulum ne
adolescat [illegible] [illegible] in [illegible]
et si non [illegible] [illegible]
[illegible] puer [illegible] quia puer [illegible] infantulus
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] inexplicabilibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sicut postulantes et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] plurimis [illegible]
intentum in [illegible] [illegible] nunc
sufficiat [illegible] [illegible] medela
[illegible] in actu [illegible] est [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] foret
[illegible] condicionis [illegible] [illegible]
[illegible] remedium [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] adeo ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eligite et [illegible] sed [illegible]
[illegible] maturos et sapientes quorum
consilio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] bonum malo. Eligite
[illegible] [illegible] super quos [illegible] dominum
[illegible] [illegible] pacificos et [illegible]
[illegible] [illegible] et non [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] consolidat et [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] secula seculorum. Amen

Recomendatio doctor

Recom̄e° doct bac

Expeditis p̄mo p̄u^li, q̄ntū ad p̄n^s p^s
aliquali et brevi nostri bac^l allo
quere assūpsi ūbu illud dn̄i stre^t
uitatis ysrl ductoris inuictiss^i Jude
machabei, Estote viri potentes, pon^t
ta ista p^i macha iij° c°lo et decantat^r
in dn̄ica circuit^r offici^o. Et ut mag^s
q̄petens alloquio ūba libet mutare
iu et dic̄e Esto vir potens, Senci
di p̄ns doctor^s ac mag^r egregij etiā^z
dn̄d spectabiles et honorandi. Secun
dum beatū Aug^{ustinum} viij mor^s, vita ho^s
in h^c labeti s(e)c(u)lo ne(c)n(on) temptacio(n)
hic q^{2} ipa temptacio esse p^{b}ibetur
et milicia c vita ho(min)is sup(er) t(er)ram,
Sponte quidē a statu condicionis p̄
mene lapsa, et corrupcionis sue pu
tredi subdita dū sibi ꝯ semetipā
molestias gignit. hec ꝯ iam hō
tollat et cū statu met^s semene de
seruit. hō in se nisi motio variabili^t
inuenit, sin nec et si ad summa appe
tenda se erigit inmutabilit^r cludere im
pulsu, p(er)uiq ad semetipaz cadit, vel^t
in contemplacōe stare si no valet, cogi
tacionis gressu sig̃e nitit, h̄ mestis
lapsibus enervat^r. Quietus quippe
hō carne sua possid^{et} potuit si hō
ab auctore conditus possideri voluiss^t
nunc se erigere q̄ conditoꝝ renuit
i(m)pi a se ipso cogitur contumeliaz inbet^r
Et ēt ad culpā sit abolime etiā pe
na purgat iusto p(er)mutatis victo
nascitur et q̄ nobis hoste deuita
quecū labore supam^{us} certum ergo
qz milicia et labor c vita ho(min)is sup
t(er)raz quatē q̄ vicia vilit dimicet
ne ocio torpeat, h̄ actiuetur fortitu^{ne} p° 1°
q̄ peto(rum) malicias et spirituales nequicias
potent^s assugat, ut se ad statū q̄ et
amisse possit puenire. qui sic nulli
in studio certat solus iste accipit brauiu(m)
teste ap(osto)lo in ep(istu)la hodierna, vbi d(icit)
ego sic curro no q(ua)si in incertū sic pugno
no q(ua)si aerē verberans h̄ castigo corp(us) meū
et in seruitute redigo et tamē submittit
ne vtpibus efficiar. Adducat ad ap(osto)l(u)s
plurimaꝝ pugne in agone contendentiū
hinc bella carnalia, belloꝝ spiritualiū

signa gerint xxviij q 1 nisi bella in nubibus
et in aqua et cūl bib^{?} q^{?} nisi bella
ista carnalia belloꝝ spiritualiū signum ge
rant, nequaquā ut opinor Judaicarū hy
storiarū libri discipulis xpi qui venit pace
docē legendi in eccl(es)ijs fuissent traditi,
q(ua)n(do) eni eis belloꝝ p(er)ficit ista descripto
q(ui)bus d(icitu)r a dn̄o, pacem meam do vobis
pacē relinquo vobis Joh xiiij. Unde
deniqz scriens ap(osto)lus nobis iam vltra
bella no esse carnalia pugenda, sed
aīe certamina cont(ra) spirituales aduersarios
desudanda, velut magister milicie p(re)cipit
dat militibus xpi dicens, Induite vos
armaturaz dei, ut possitis stare adu(er)sus
insydias diaboli. Vos ergo dn̄i q̄uioned^s
sic pugnate ut brauiū accipiatis, sic
currite ut comprehendatis. vbi thema
Et quia ut ait Seneca li° ep^s de
q(ua)ntibus nichil, nulla victoria maior e
q(ua)m vicia domuisse. ubi et q̄uilibus
Traūn q(ua)puid inuenerunt xxviij q 1
Scelye ita^q, sic erigitoe nulla fruit(ur)
et decēndo q̄nior, q̄ victis vicijs sui
vincere, q(ui)a p vicia colimus demones
xxxij q iiij Nec formarur. Ex quo 2°
sequit^r q^p q(ua)nto aptius aliquis ad fla
gicia committenda fortiores se fuerint
tanto mag^s, ro vite brauio se indi
gniores reddunt. et q(ua)nto plus aliquis ab
eius prauitate se abstrahit, tanto
certamini se ve fortes esse ad con
sequend(um) brauiū ostendit. Unde dico
r(e)s(u)mendo, dixi primo, q^p q(ua)nto aptius
aliqui ad flagicia committenda fortiores
se fuerint tantomagis ve vite brauio
se indigniores reddunt. Qualis eni talis
sit pugna, q(ua)lis in studio huius vite
cursus, et quod sit eorum brauium
aperit b Greg^s viij° mora dicens
Reproboꝝ fortitudo, est transitoria
sine cessacione diligere, cont(ra) flagella
creditoris insensibiliter p(er)durare, ab

amore temporalium nec ex adversitate conse-
(immensam)
ad vanam gloriam etiam in detrimento vite
prevenire. inducere argumenta exprimere
bonorum virtutum non solum verbis ac mo-
ribus, sed etiam gladiis impugnare. in se
metipsis spem ponere et magistrari corr-
de suo velle desiderio defectum perpetrare.
Horum ut dicit Salustius lingua est
vana, gula immensa, pedes fugaces
corda non fida sed dolosa, vana et di-
laterata, concupiscentie respersa, et ve-
nter ex mero estuans continue libidine
despumans. in hijs autem stimuli
nocivorum succeduntur. Famicta libidinum
in terra corporeorum admirationem dolor
aperiunt. intimos expandunt et vina
titatem omni sensum exponunt. Nec
sufficit viriliter corpus contra malicia,
sed histrionum ferunt ornatum sub-
ierunt virginee. vultus suos pretiant aff-
ectiones immittunt et ceteri sensibus aliorum
insidias parant, indicijs nectens hominum
explorant voluntates. pertemptant quas
quesierunt, et tam voluntates perceperint sic
demulcent sic pungunt ut etiam mentibus
plerumque somnium inducunt et totam
moderacionis formam letali fluminis
infusione subvertunt. Ad hoc utique ut
ignem iniquitatis in alijs succendat
et quid volunt nisi ut ardeat. ut ac
cenant ut sicut in eis sic in alijs
nichil remaneat viridum. Horum ut
dicit Policratus est more purpurarum vice
triumphancium omnes in malicia tota
corpus impudice tactu perstringere sic
sed primo genere excitare et ignes ve-
neris succendere et ita in quam ne
perdere. propriam pudicitiam consuetudine alienam
violare. nam facilis concupiscencie. innictus
cum difficultate admittere qui admissa
et adepte iniquitatis suspiciam locum
dura et durora ostendere in effectu
heretice. Ergo quid Sunt ne isti

fortes sunt ve potentes et si una domum
intrant ut brutum consequuntur. Contra quos
ut dicit Policratus li. iii. c. iii. omnis lex
omnia iura clamant et quasi in hostes
publice salutis omnis armatur creatura.
Concordat xx iii q. i quod culpatur. malorum
Et respondeo quod tales potentiis non tam fortitudo
quam infirmitas est censenda, eo quod posse
malum non est posse sed deficere. Sic tamen
modo fortes videntur sicut pugnant sed
brutis tantum quod longe a peccatoribus
salus. Unde de talibus propheta dicit Ve qui
potentes estis ad potandum vinum et viri
fortes ad miscendam ebrietatem. Hinc
et propheta cum regibus recepit. Ecce in
passionibus positi aut Ecce occupaverunt animam meam
irruerunt in me fortes. Numquid etiam
non sunt fortes, qui ad prius vite con-
cupiant tot laboribus terrenis periculis se au-
dacter obiciunt pro lucro commercia li-
benter feriunt ab appetitu sue libidine
nulla vitii consuetudine resiliunt, persecutio-
nibus durescunt, mundi concupiscentes gaudia
vera perdunt. nec in pectoro ea fatigatur
quod nimirum corpus contingit ideo quia
inebriati sunt absinthio. ebrius quippe
quod patitur nescit. absinthio ergo quis
ebrius est, qui per amore potius seculi
a sensu racionis est alienus. Dum
quippe pro mundo sustinet leve deputat
laborum amaritudinem quod tolleraret quoniam
quia nimirum delectabiliter ad cuncta ducitur
in quibus periculis fatigatur. Ex quibus
infero quod ubi in maiorum cumulo facere
et refici gestit et brutum se recipere
putat, ibi in se ipso cum habet sit
vanum quoniam omnis iocunditas seculi
vel in creaturis inventa, omnis similis
omnis decor pulchritudo et opulentia
honor et diviciarum affluencia affectum
quidem cor hominis possunt saciare
non minime poterunt nisi unum verum eterni

gaudium est et salus illud quod de
creatore non de creatura concipitur, cui com
parati omnis aliud quesitum iocunditatis
meror est, omnis suavitas dolor est,
omne dulce amarum, omne decorum fedum,
et omne aliud quod delectare possit mo
lestum. Et ideo vita hec prius plena erump
nis ac miseriis compleatur. xviii q. ii c. Diua
Et hinc est quod unde et grande tamen hac neque
seculo delectari in luxurie voluptatibus
aut delectationem querere in mundano so
lacio vel quovis alio ablectamento non
est hominis sensati sed frenetici et male
sani. Cumque ergo enim verum gaudium simul
et regnum ipse sit deus, recte nobis con
sulitur a Salvatore primum querere regnum
dei Math. vi. Magna quippe calami
tas est et nusquam hominis esse censetur eum
illo non esse, sine quo nec vivere hic
neque esse. Verumquia ut ait Boecius
iii de Consol. prosa ii Summum bonum
licet diverso tramite omnes mortales ho
mines conantur adipisci, quia hominum
intellectui veri boni naturaliter inserta est cupi
ditas. Hoc autem adipisci nequeunt
hii qui ad faciendum mala potenter assur
gunt, quia non est communicatio lucis
ad tenebras, nec sancti ad canem,
De pen. d. ii c. [illegible] Sequitur quorum
imbecillitas quia est asserunt minime
prius et quanto forcius ad flagicia per
tranda currunt tanto magis a vera for
titudine bravio retribucionis se privant
et hoc de primo. ~~et tanto magis a vera~~
~~fortitudo se positos esse ostendunt~~
~~et hoc sint primum~~
Videre secundo quod quanto plus aliquis
ab dicta pravitate se abstraxerit, tanto
testamentis se vere fortem ad conspiciendum
bravium ostendit, vera enim fortitudo
et retribucionem proporcionata est. Ut dicit
b. Greg. vii moral. carnis vincere
concupiscencias voluptatibus contraire, delectationem

vite prius extinguere, huius mundi aspera
pro eterne premiis amare, prosperitatis blandi
menta contempnere, adversitatis metum in cor
de superare, qui enim hac fortitudine for
tes sunt, nec terroribus concuti aut
adversitate curat sed nec prosperitate a via
vitam prius avocari, et hii sunt qui
bravium apprehendunt. Nam dum mens
in deum forti intentione dirigitur quicquid
sibi in hac vita amarum fit dulce
estimat, omne quod affligit requiem
putat, transire etiam per mortem appetit
ut obtinere vitam plenius possit, fun
ditus in infimis extingui desiderat
quo vivus summa conscendat. Ideo est
ergo quod hunc fortem perturbet aut
inflectat. Unde b. Greg. xx moral.
super illo verbo Job: Requiesces et non
erit qui te exterreat ita dicit. Cunctis prius
[illegible] quia prospero despectum
nectunt, qui semper ad lucra inhiant
semper etiam damna formidant; timent enim
preceptorum referatur cum rei procul dubio
amissione fatigatur, et quo obligatur
mutabilibus ac [illegible] inhesit, eo longe
in infimis ab arce securitatis iacet.
Ac cum quispiam in solo eterni desi
derio figitur nec prosperitate attollitur nec
adversitate quassatur, dum nil habet
in mundo quod appetat nil est quod de
mundo pertimescat. Unde etiam ait Salomon
non contristabit iustum quicquid ei acciderit
et iterum iustus quasi leo confidens absque
terrore quiescit, quia quanto quis ad
plenius [illegible] qui ex mundo contabat
tanto in semetipso vires mundi contemptum
vincit, cum ideo absque terrore Apostolus
in corde requieverat qui dicebat
Certus sum quia neque mors neque
vita neque instancia neque futura
nec fortitudo neque altitudo neque
profundum neque creatura alia poterit nos separare.

a caritate dei quia caritas habet omnia facile vincere. de pe(nitentia) d(istinctio) ii ergo si caritatem. Nunquid sancti, quorum vita in prosperitate et adversitate fortiter stat, vere fortes esse non dubitantur, et ob id lapidibus quadris comparantur. lapis enim quadratus equaliter stat in quocumque latere fuerit versus. quisquis ergo in prosperitate non extollitur, in adversitatibus non frangitur, et suasionibus ad mala non trahitur, vituperationibus a bono opere non revocatur, lapis quadratus est et quasi ex omni latere statum habet, quod casum in quacumque permutatione non habet. Verum quia hic duorum illorum est tangendum, qui ducatur sit simplicitudo et exemplar cuius operis opus est sibi, hac fortitudine adveniente timore aut odio, favore non primo a via veritatis et iusticie quod dicitur habetur se conteri suadeat xi q. iii quatuor. Sed ut vilibus resistat ascendentibus ex adverso neque celi vel mensura vel [illegible]. Et quoniam potens sit et fuit opere et sermone [illegible] lucet(?) et actibus suorum quibus se in hac universitate exercent celebritate. quia tamen omnino aliquorum est laudabile incepta, fine non debito deserunt, ideo ut incepta consummet, et de bono in melius potenter ascendat, per illo quando possumus convenienter dicitur: Esto vir potens, que sunt verba loco thematis preassumpta.

((In mittitur ((

In hoc autem verbis sic introductus premonendus ad duo inducatur: primo ad perseverantiam et consummationem inceptorum, et hoc dum dicitur Esto, secundum illud Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite Apocalypsis ii. Secundo ne a quibusdam sue statum degeneret admonet ad operosam actum fortitudinem, in hoc quod dicitur vir potens seu fortis, quia secundum beatum Ambrosium vir a virtute animi et mulier a mollicie appellatur xxx q. vii C. Sed illud. Verum quia perseverantia secundum Tullium ii Rethorice est pars fortitudinis et includitur in ipsa, ideo causa brevitatis ne ~~colligendo premissa~~ et quod diximus generare et finem actum imponere, dixi primo et secundo, quia in verbis premissis dominus premonendus inducitur et admonetur ad perseverantiam in operosa actum laudabilium exercitatione. Cum enim potens est et fortis in actibus suis, perseverantia carere non debet, quia secundum Tullium ubi supra quatuor sunt partes fortitudinis, magnificentia, fidentia, paciencia et perseverantia. Magnificentia efficit operosum, fidentia animosum, paciencia devotissimum(?) et perseverantia victoriosum. quare si perseverantia non affuerit, nec qui inceperit erit victoriosus, cum bonum agitur. si autem vite terminum deserat, de pe(nitentia) d(istinctio) ii in novissimo. Non enim est magnum inchoare bonum, sed consummare inceptum. Unde beatus Gregorius xii li. moralium. Adducitur illud Salomonis: Mane surgamus ad vineas videamus si floruerunt vinee, si flores fructus parturiunt. ita dicitur: Florent vinee cum mentes fidelium bona opera proponunt, sed fructus non parturiunt si ab eo quod proposuerunt aliquibus victi erroribus infirmantur. non ergo intuendum est si vinee floreant, sed si flores ad partum fructuum convalescant, quia mirandum non est si quis bona inchoat, sed valde laudabile si intentione recta in bono opere perduret. multi etenim ascendunt in igniculis(?) sed deficiunt in via. multi Sodomam exeunt, sed cito retrospiciunt. sic multi exeunt Babylonem sed moriuntur in via nec perveniunt ad eterne pacis civitatem, eo quod perseverantia carent. et merito, quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit Mathei xxiiii. de pen(itentia) d(istinctio) ii quicumque. Sola ergo perseverantia ut dicit beatus Bernhardus in quadam epistola meretur viris gloriam

= colligendo premissa

De quibus omnibus in capituli recommendatione supra 77

mirabile

virtutibus coronat, neque absque ea
nec qui pugnant victoriam, nec victor
consequitur palmam. Unde et apostolus I
ad Corinth. IX° dicit Nescitis quod hii qui
in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed
unus accipit bravium, et quis ille
perfecto qui hunc cucurrerit et perseveraverit.
Hinc est quod salvator dicit Nemo mittens
manum suam ad aratrum et retro respiciens
est aptus regno dei. Luce IX° et de voto
et vestro, reverende magister, vobis gratia domini
baccalariande, non satis est bene incepisse,
non sufficit laudabiliter actum et morum
venustate floruisse, sed fortiter ela-
borandum est ut ea que bene per vos in-
choata sunt principio, meliori continuacione
medio, et fine optimo concludantur.
Quod ut facere possitis, et usque ut
vires vestre vobis sed et fortius maior
auctoritas suffragetur et principalis laudi
professionis condignum incrementum tribuat, ceterisque
in exemplum, Ego auctoritate et dispensacione
et reverendi in Christo patris et domini domini
Sbignei dei gracia Episcopi Cracoviensis, huius
alme universitatis Cancellarii, confero
vobis gradum baccalariatus in decretis
ut possitis legere, disputare et alios
actus ad hunc gradum spectantes exercere.
In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Sapiens corde est et fortis. Job IX°
Duplicem reperimus sapienciam. Una est principaliter increata
sapiencia, que dat os et sapienciam, cui
non poterunt resistere omnes adversarii eius.
Illa enim est lumen illuminans, est lu-
men illuminatum, secundum illud Joh. I°
Erat lux vera que illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. Illa est ipse
qui deus est, sapiencia, et est ut sapit,
nec habet aliud esse et sapere. Secundum autem

sapiencie esse quidem participacionem sapiencie
sunt, nec tamen hoc esse quod sape-
re, nam et esse possunt et sapientes non esse.
Illa dei sapiencia habet in se vitam, sed non
aliud habet et aliud est, sicut nec cui hoc
est esse quod vivere. Secundum autem sapie-
ciam habentes vitam aliud sunt et aliud
habent, quibus non est esse quod vive-
re; nam possunt aliquid esse nec vivere.
Aliud itaque est illis esse et aliud vivere,
quia in ipso parente essenciam habent per
inicium, vitam per accessum. Primum enim
homo de terra factus, et postmodum deus
inspiravit in faciem eius, et factus est
homo in animam viventem. Sapiencia non
increata habet essenciam, habet et vitam, sed
hoc quod habet ipsa est. Hec itaque principaliter
est incomprehensibilis et ineffabilis ab omnibus
creaturis, a cuius laude omnis lingwa
deficit. Sapiencia sola tamen patre et spiritu
sancto veraciter est, cuius essencie
comparacione nostrum esse non est esse. Hinc
si coniungimur, sumus, vivimus et sapimus;
hinc si comparamur, nec sapimus nec
vivimus nec sumus. Quo fit quod tamen
ille qui per amorem increate sapiencie
se coniungit sapiens est corde et fortis.
2° Ex quibus accipitur quod cupienti habere
veram sapienciam opus est deo per amorem
coniungi, Valencias per fortitudinem va-
riorum retinere, proximorum conversacionem necesse
est divino regimine regulari.
Circa primum: Ergo cupienti habere
veram sapienciam opus est deo per amorem
coniungi. Tamen ea que per amorem
unitur deo efficitur, semper habet in mente
spirituale gaudium et iubilacionem in-
pendiu. Nam eius sunt bene correcti
primo vigiliam. Sapiencia in die suo con-
vivium facit, quia iuventutem de errore
spe et rectitudine reficit. Intellectum
in die suo convivium facit, quia in
eo quod audita penetrat reficiendo
tenebras eius illustrat. Consilium

Consilium in die suo convivium exhibet
quia dum esse precipitem prohibet ratione
animum replet. Fortitudo in die suo convi-
vium facit, quia dum adversa non metuit tre-
pidanti menti cibos confidentie apponit.
Scientia in die suo convivium facit, quia in ven-
tre mentis ieiunium ignorancie superat.
Pietas in die suo convivium exhibet, quia
cordis viscera misericordie operibus replet.
Timor in die suo convivium facit, quia premit
mentem ne de presentibus superbiat, et de
futuris illam spei cibo confortat. Hec ille.
Ecce in domo sapientie convivium succeden-
tibus convivantur letabundo convivio. Ecce
domus sapientis non vult unius virtutis con-
vivio contentari, quia nimirum unaqueque
illuminatio virtuosa cito deseritur, si non
sibi alia virtus suffragatur. Minor certe
est sapientia si intellectu caret, et valde
inutilis est intellectus si ex sapientia non
subsistit, quia cum altiora sine sapientie
pondere penetrat, sua illum levitas gravius
ruiturum levat. Vilis certe est consilium
cui robur fortitudinis deest, quia quod
tractando invenit, carens viribus usque
ad perfectionem operis non perducit, et valde for-
titudo destruitur nisi per consilium fulciatur,
quia quo plus se posse conspicit, eo
virtus sine rationis moderamine deterius
in preceps ruit. Nulla quoque est scientia si uti-
litatem pietatis non habet, quia dum
bona cognita exequi negligit, sese ad
iudicium arcius stringit, et valde inutilis
est pietas si scientie discretione caret, quia
dum nulla hanc scientia illuminat, quomodo
misereatur ignorat. Timor quoque ipse nisi
solidatis prioribus virtutibus fuerit, ad nullum
procul dubio opus bone actionis consurgit,
quia dum ad cuncta trepidat, ipsa sua for-
midine a bonis omnibus torpens vacat.
Sicque per alternationem virtutum viri fulcitur
ab alia, sic ex vicinitate convivii spiritualis
fit anime iubilosum tripudium. Verumtamen
cum delicie sint sapientie dei esse cum filiis

hominum. Quarum dei sapientia ut ait Hugo
li° p° de archa Noe, que in cordibus sanctorum
tamquam in paradiso terrestri invisibiliter per
timorem seminatur, per gratiam rigatur, per
dolorem moritur, per fidem radicatur, per
devotionem germinat, per compunctionem oritur,
per desiderium crescit, per caritatem roboratur,
per spem viret, per circumspectionem frondet,
per meditationem expandit ramos, per disci-
plinam floret, per virtutem fructificat, per
patientiam maturescit, per mortem carpitur,
per contemplationem cibat. Hec ille. Hec
sapientia quia habitare nescit nisi in corde
pacifico, datur intelligi quod illi in quibus
terrena adhuc desideria perstrepunt, quid
sit sapientia non noverunt. Etiam sicut beatus
Job testatur. Quare loquitur sciendum non esse
sapientiam, quia mentes quas cure seu
voluptates carnales vel seculi exagitant,
eam non comprehendunt, sed ille potius
qui ab exterioribus et presertim illicitis
abstrahit se ad seipsum recolligit, et ro-
bustiores per recollectionem virium interiorum effec-
te ad contemplanda eterna sublevantur.
Hinc venit quod divina gratia assistente eius
animus perfecte a corporis passionibus et
terrenis desideriis exutus fuerit, quadam
insolita leticia perfunditur, ut eo amplius
esse amare cognoscat quod deserit
quomodo dulce sentit quod invenit.
Itaque qui per timorem dei seminant bona
et in virtute divine sapientie que occulta sunt
bona, rigant et fecundant, fide katholica
firmant, virtuosa vita fructificant, beni-
gnitate quasi quadam opinione a
malis retrahunt, diligenti studio edificant,
amore sancto inflamant, spe confortant,
circumspectione periculis abducunt, meditationem
solerti que sunt diiudicanda eruunt, disci-
plina sensuales passiones cohibent,
vita virtuosa fructificant, pacem gerunt
ut dociles sibi maturescant. Igitur q-
uis primum ab expertis se talem exhibuit
et pro tali communi opinione reputatus
et tentus nullus absque ambiguitate presertim.

Cum ex operacionibus agnoscitur fortis quia
ipse sapiens corde est et fortis / et hoc
de primo /
Dixi secundo quod volentes per fortitudinem
resistere pravorum versucijs oportet divino
regimine regi. Oportet siquidem bella-
torem spiritualem semper esse armatum
ad operandum instanter ad sufferendum fidenter
ad tollerandum constanter ad perseverandum
indesinenter. Hec enim sunt quatuor partes
fortitudinis quas ponit Tullius in
Rethorica scilicet Magnificencia fiducia paciencia
perseverancia. Efficit quippe magnificencia
oppositum fidem animosum, paciencia virtuo-
sum, perseverancia victoriosum. Est autem
magnificencia magnificencia secundum Tullium rerum magnarum
et excelsarum ampla quedam et splen-
dida animi proposicione administracio. Hec
non formidat paupertatem indigencie
arduitatem obediencie difficultatem continencie
austeritatem penitencie, dedignatur subici pas-
sionibus, vinci temptacionibus, inficere temporibus
derivari vilibus. Hec per graciam implet
mandata, cavet peccata, seminat mere-
menti stipendia. Secundum illud proverbiorum [illegible]
Tremens fortem divicias parat egestatem
operatur manus remissa. Hec duabus par-
tibus [illegible] integrat iusticie de qua [illegible]
declina a malo et fac bonum et ideo for-
titudo vera sit lex iusticie Sapiencie viii.
Siquidem nostris temporibus opus est valde spirituali
fortitudine invaluerunt enim per plurimum for-
tes adversarij heretici et tyranni quibus
oppressa clamat ecclesia inquiens Invalue-
runt in me fortes / fortes siquidem ad
destruendam unitatem, ad tollendum caritatem
ad impugnandum veritatem, ad subvertendum
equitatem. Hij sunt qui imitantur fortitu-
dinem pharaonis Contra quos loquitur dominus
contra malos consiliarios per Ysaiam prophetam Ve filij desertores ut fa-
ceretis consilium et non ex me et ordi-
retis telam et non per spiritum meum. Ut
adderetis peccatum super peccatum Ysaie xxx. Ve
inquit filij desertores unitatis per contemptum

obedienciam, desertores caritatis, per adin-
ventionem malicie, desertores veritatis per
affectatam ignoranciam, desertores equitatis
per cavillacionem consiliorum. Quorum consilio
Absolon intestatur ij Regum xvij. Abimelech
perimitur Judicum ix. Naboth lapidatur
iij Regum xxi. Et innocens mulier Susanna
condempnatur Danielis xiij. Opus est
ergo ut nos fortes inducamur in forte et quam
forti dextera et in ore spiritualiter gladio pra-
fiducia vorum versucia divino regimine resistamus. Fi-
ducia vero que est secunda pars fortitudinis
efficit bellatorem animosum. Sicut enim diffi-
dencia pugilem licet expertum sepe suc-
cumbere et a contrario fiducia vincere facit.
Est autem fiducia ut ait Tullius in sua
Rethorica per quam de magnis et honestis
rebus animus in se multum fiducie collo-
cavit. Et hec fortitudo confidencie semper
concipitur, in caritate perficitur. Secundum Apostolum
ad Hebreos xj. Sancti per fidem vicerunt
regna, castra verterunt exterorum. Et ob
hoc sapiencium, confidencium debet esse talis
ut sit in eo fides certa pure sincera fi-
des per dilectionem operans. Fides etiam mor-
robur tem [illegible] non pavescens. Fortis
enim est ut mors dilectio per quam fides
operatur et ut dum est ut mors sed supra
mortem fortis prout vult Augustinus in libro de
moribus. Sed innumeri nunc hijs malis
diebus in quibus venit ira in filios diffi-
dencie pauci reperiuntur veri pugiles et
fortes bellatores despicientes enim a fide
katholica et de observancia generali
ecclesie diffidentes perplurimi sunt impul-
su cadunt sine pugna succumbunt ubi ut
nullo dicitur dicens quod ceciderunt fortes
abiectus est clipeus fortium ij Regum primo
Et quia deum non invocant ut miserere-
tur eius consilio, ut innitantur eius
auxilio, ut defendantur eius brachio,
ut consolentur eius gaudio, trepidaverunt
timore ubi non erat timor, non timentes
tam miserie et tenebrarum ubi nullus

ordo sed sempiternus horror habitat
Job x. Elegit eciam dominus quingentos viros
imperteritos et fideles, qui sua genua
numquam curuarunt coram Baal, et
adhuc alios omni fecit perstantes eis ma-
gnitudine et fiducia et paciencia et perseue-
pacia rancia. Paciencia quippe que tercia pars est
fortitudinis super passiones tollerat
persecuciones, non mutatur flagellis,
non prouocatur iniuriis, sed inimicas equa-
nimiter portat, et mirantur amat,
que sine armis pugnat, sine gladio
vincat, sine sanguine triumphat, et
hec pendent mille clipei et omnis ar-
matura fortium Cant. iiii. Hec fortitudo
in multis climatibus mundi elanguit, et
in quibus penitus est sublata. Nam excitat
et inuidia, inflamatur cupiditas, aberrant
consilia et effrenatur impaciencia propter super-
borum iurgia, propter cupidorum litigia, propter
detractorum murmur conspiratores, propter sessionem nam
domesticos abstulit dominus ab eis validum
et fortem virum bellatorem iudicem et pro-
phetam et principem honorabilem, vultu sapientem
et architectum, et principem super quinquaginta.
perseuerancia Perseuerancia autem que est quarta pars
fortitudinis data Christi pugilibus vere, que
terminat pugnam, reddit coronam, qua sublata
tollat nec opus mercedem, nec obsequium
laudem habere potest, certum non is qui incipit
sed qui perseuerauit saluus erit. Verum eciam
quamuis nec stare potest in acie tamquam magna-
nimus, nec bellare tamquam de victoria fidens
nec terminare pugnam tamquam paciens, nec
triumpho potiri tamquam perseuerans, ut
retinuit priorum usuram, nisi diuino
regimine eo quod de celo venit victoria
regulet, volentes nam licenciando con-
surgere contra hereticos et tyrannos quadrupedes
necesse est deo per amorem cumque, quod
vtique sperandum est verisimile quod faciet. Nam
adeo venit id quod sapiens corde est et
fortis, que fuerunt verba etc.

In quibus verbis considero quantum ad nunc
promouendum speculacionem humanarum rerum
et celestium radiosam, cum dicitur Sapiens corde.
Vbi enim scriptura ibi non regnat petiuia Eccli.
xxxvii. Secundo considero exercitacionem actuum
suorum laudabilium copiosam operosam, cum
nec astruitur sapiens sed et fortis in
bello Eccli. xlvi. Cum quam speculando
nomine scripturarum mistica, sapiens corde
est eo quod beatus Jere. xxii. qua non ad
inclinauit cor suum non inclinatur ad lenocinia
seu lenia sed grauia. Secundum est tamquam leo
fortis Eccli. xlvi. propter eminentem quippe
sciam et eius saporem sapiens corde est.
Tulit enim arma aurea ii. Reg. viii.
propter laborem vero suorum actuum in hac vrbe
factorum solidam consciencia est fortis. Nam
ipse eciam cum leonibus lusit Eccli. xlvii.
quippe et si non propter quem amorem
nimium hec propter vinum ingenium cum meta
bene studendi diligencia sufficiat ad docto-
randum quinquennium xvi. q. i. Sic vine
vbi de hoc industria eius supplet quod
lxxxiiii. di. vnusquisque. Et quia non sufficit
in scolis diu fuisse, sed bene studuisse
et laudabiliter vixisse inquirendum est
xii. q. ii. sed clericos. Ponendus est ad nunc
firmamentum, quia sapiens corde.
Dixi primo quod in verbis premissis quantum ad
nunc promouendum considero speculacionem
humanarum rerum et diuinarum radiosam
cum dicitur Sapiens corde est. Sciuit enim quo
ordine, quo fine, quo studio queuis nosse
oporteat, quo ordine ut illud prius quod
maturius ad salutem, quo studio ut
illud ardencius quod vehemencius promo-
uet ad amorem, quo fine, ut non ad
inanem gloriam aut curiositatem vel aliquid
simile, sed ad suam et ad aliorum edificacionem
et perfectam laudem dei. Sapiencia quippe
que consistit in cognicione rerum siue
diuinarum siue humanarum est ad finem
debitum vltimum et optimum dirigenda.
Aliorum habens noticia inflat non edificat.
i. Cor. viii.

Et vt ait Hugo super Cant. omelia x
xxvj. Sicut cibus indigestus qui non
est decoctus generat malos humores et
corrumpit corpus, si vero digestus fuerit
nutrit. Sic scientia igne caritatis non decocta
malos humores generat qui sunt mores
1 mali secundum ipsum. Secundo patet quia inflati de
scientia non habent veram sapientiam. inflatio
enim deiciat et extollit. timor vero dei
inflat obnubilat. Et ob hoc, ut dicitur, similis
est Greg. xviij mora. Quisquis enim
dum se esse sapientem carnaliter appetit,
stultum se ad spiritualia ostendit. Ubi igitur est
vera sapientia, ibi rectus est usus ellationis, ubi
fructus bonus, et huius est mentem recte
dicit Greg. x^mo mora. Sapientia credendi
iusti simplicitatis, nichil per ostentationem
fingere, sed sensum verbis aperire, vera ut
sunt diligere, falsa devitare, bona gratis
exhibere, mala libentius tollerare
quam facere, nullam ultionem iniurie habere,
pro veritate contumeliam lucrum putare.
Hec secundum Aug. li. primo contra Achademicos
est recta via ducens ad veritatem. Et in eodem
de regimine vite humane vt ait idem li. primo
de libero arbitrio. Ex quo sequitur illum
2 esse enim sapientem, qui in regno mentis sine
appetitus sensualis fecit sibi subiugale.
Tercio sapiens est cum res sapiunt prout
sunt et qui res sic diligit prout sunt
diligende. spiritualis enim homo iudicat
omnia. i Cor. ij. Per hanc sapientes do-
ctores sunt contra hostes armandi.
Nam secundum Cris. super Math. omelia pa
Arma milicie Christi non sunt ex ferro et ere
constructa, sed ex veritate iusticie fide et sapientia.
Hec autem scientia sive sapientia vera recte vivere
et omnia opera in solum deum ordinare, di-
vinitatis et humanitatis res modo possibili
cognoscere. Talis enim qui sic sapit sapi-
ens corde est.

Dixi secundo quod in viris premissis consideratio
constitutionis ad virum promovendum ex ratione

Actum laudabilem oportunum, tunc vero assequitur 2
sapiens corde et fortis. In hac enim sancta
universitate continuans studium, manens
docilis ingenio, attentus exercitio, benivolus
animo. attentus ad audiendum, docilis ad
intelligendum, benivolus ad audita reti-
nendum. Sic erat dispositus, vt non que incipiebant
per alios ingerebantur, audita facile perciperet
et accepta firmiter retineret. Ut laborem
exercicij continui nullum sensum extolleret,
ut per disciplinam laudabilem vires mores
ad scientiam componeret, nullam scientiam nullamque scri-
pturam vilem reputavit, a nemine discere
erubescens, et adeptam scientiam tenerent non
contempnens, non privatas et plateas, non
per mulierum cellulas velut stulti plurimi
vagis oculis, effreni lingwa petulanti
animo, vultu incomposito discurrens, non
per illicita desideria gradiens, sed vitam et
mores sub disciplina debita componens
sapiens est vere beatus factus et fortitudinem
est adeptus. Sicut enim quod principius et magister
est in artibus, quod etiam antiqui philosophi suos
discipulos mores bonos imbuere cum
omni diligentia pathagorici, prout refert
beatus Jeronimus epistola xxxiiij de Socrate
quod universam philosophiam verterunt ad
mores componendos. Et de eis loquitur
Seneca epistola lxxxiiij et Aug. viij
de Civitate dei c. iij. ubi ait quod Socrates
universam philosophiam ad corrigendos et
componendos mores flexisse memoratur.
et ob hoc magnam esse ignominiam
studenti precepta et regulas philosophie audi-
enti et virtutis si fieret gentilibus in
moribus posterior. Dominus autem vir-
tutem ingenio coetaneos precedebat,
non tamen consideratio de acumine ingenii
nec de subtilitate scientiarum, nec de se-
dulitate studij, sed potius de bonitate
et largitate dei, et presertim etiam oraculo
ac humilitate cordis intimi et quia
ubi humilitas ibi sapientia sequitur.

Cassianus in collacionibus patrum quem dicit
Monachum cupientem ad scripturarum
noticiam pertingere, nequaquam debere laborem
suum erga commentatorum libros expendere
sed omnem industriam mentis et intencionem
cordis erga emendacionem viciorum carnalium
detinere, quibus expulsis oculi cordis vela-
to velamine passionum scripturarum sacra-
menta contemplantur. hec ille. intuetur
mirabilia que est sapiencia pietatis, temperancia
compositus, fortitudine munitus, iusti-
cia vallatus, cum sciencia quod moribus fulciatur
et de hiis ac aliis virtutibus ex actibus pu-
blicis comendatus, et ingenue quadam
solerti consideracione quando opus fuerit
mores suos emendat arguit premunit pre-
mensurans quod liceat quod deceat et quid
expediat, deo et voti reddere et magne
In congregacione enim sine societate vivit
ordinabiliter socialiter et humiliter. Ordina-
biliter quando vixit cavet sibi a vicio et
proximo a scandalo, socialiter vivit affa-
bilem et benignum se exhibens infir-
mitates fratrum supportans non solum
pacienter sed etiam libenter. humiliter instruc-
tus vivit [illegible] ut esset omnibus [illegible] et per
clarendo [illegible] ne lucerna [illegible] po-
natur sub modio sed super candelabrum
ut omnes lucem valeant contemplari
rigoroso tradendus est examini ut
doctores videant an in eo psalterium
cum cythara concordet quem quasi igne
conflatorio probent et probatum quemlibet
sufficientem inveniunt doctorum collegio in-
dicunt ascribendum ut sit quasi unus ex
nobis operarius in vinea domini Sabaoth
retribucionis denarium una nobiscum
post hanc vitam pro nostris laboribus
in celestibus recepturus. Quod nobis
prestare dignetur Ihesus Christus.

Ad laudem omnipotentis dei et pro
recomendacione mei doctorandi ac con-
cludenda presenti sollempnitate verbum assump-
si quod scribitur Joh. primo Hic venit
in testimonium. Officium doctoris ecclesiastici
est ut doceat ut moneat ut placeat
ut ait beatus Augustinus li. de doctrina christiana li. iiii.
Unde nisi quis bene discat docere recte
non potest. Infirmum enim est cum fieri
magistrum quem nunquam sunt discipulus.
[illegible] de ministerio. Nec in magistrum
aut doctorem quis assumi debet quem
sciam discipulum non assumpsit. de elec-
tione [illegible] in magistrum. Sicut nisi quis
vita bona relucet ad bona ad bonum
exhortari non potest statim enim illud
apostoli sibi obiciat In quo alium iudi-
cas te ipsum condempnas. Et quia sicut
Jeronimus in li. de [illegible] Actus activorum est
in paciente bene predisposito xxxii q. ii
Moyses. Actus vero sciencie non fit passim
in quolibet [illegible] sed in eis virtutibus
picta et hoc quoad effectum. prout
Sapiens perscribit In malivolam animam
non intrabit spiritus sapiencie nec habitabit
in corpore subdito peccatis. Male nempe
doctores et magistri licet subtilia ex-
quirant alta dicunt, miranda docent
ascendunt usque ad celos et descendunt
usque ad abyssos. Anime enim ipsorum in malis
tabescunt. de luce loquuntur sed albugine
degustantes in oculis vitare videntur propter
curiositatem propter ambicionem propter avariciam
aut fastum videre non possunt. preterea nisi
quis integre status aut opinionis fuerit
eius doctrina vel testimonium non pla-
cebit. Est enim fama bona doctoribus
necessaria [illegible] in [illegible] sunt audiendi. Et
male fame testi non est fides adhiben-
da de proba. li. Ex quibus concludendo 3
elicitur [illegible] omnis doctor ecclesiasticus
debet esse sciencia luminosus, in doctrina
vidiens, fama et statu honestus

Secundo dico primo quod omnis doctor etiam
sit ad hoc quod sibi digniter testimonium det
esse scientia luminosus. Res enim monstruosa
est esse doctor cecus, doctor ignorans
atque indoctus, consiliarius et doctor
inceptus. Oportet secundo doctorem
esse discretum in silencio tamen in
verbis ne aut tacenda proferat aut pro-
ferenda reticescat. xl in di. Sit rector.
Oportet ut diligenter etiam ea que doceat
attendat ne si inordinate ad loquendum
rapitur errore vulnere audientium corda
feriantur ~~et cum fortasse~~ et cum forte
se sapientem se videri desiderat
unitatis unitis compagem insipienter
abscidat. Hinc veritas dicit in Marco
Salem habete in vobis; per salem
quippe verbi sapientia designatur; qui ergo
sapienter loqui nititur summopere me-
tuit ne eius eloquio audientium
voluntas confundatur. Oportet etiam
ut doctor neque ut pueri velox, sed
nec tarda quidem nimis et inordinate
te proferat quia sepe doctorum verbis
perdit, cum apud corda audientium
loquacitas inutilis opportunitatem le-
vigatur. Quamquam doctorem nonnumquam loquentem
imperat quod sermo auditoribus
admissum profectum ignorat. Hinc apostolus
dicens ad Thymotheum ii epistola doceat
sic ait Predica verbum insta opportune
importune premisit opportune
quia verbum apud auditores meretur ipse sua
incuria se destruit si hec importunitas
opportunitatem nescit. Hinc quedam
glosa super epistola ad Ephesios licet loquatur
de pastoribus, congruit tamen de doctoribus
per intelligi que sic ait Pastoris offi-
cium non est quod assumit quamvis sciens
sit nisi docere possit et hinc etc. quod
prius dicitur possunt verba in ore ipsius
et per ea consistunt eum super gentes

et regna dicens Ecce dedi verba mea
in ore tuo, ecce constitui te super gentes
et regna. Tercio per Platonem ut doctor per
liber discit et per ea ad placitum vel
kathedre fastigium anhelat ut sic fine
tempus tacendi quo discat et per ea
opportunitas loquendi in quo proficiat
vel doceat. Scientia quippe in quolibet
viro ecclesiastico et specialiter in doctore
est quasi gladius anceps penetrans
usque ad divisionem anime. Quartum sepius
delectantur in altis sedibus et in sceptris
in dignitatibus per placitumbus et per hec
discunt sapientiam ut lucere possint.
Que cum iuxta platonem sicut bene
erunt res publice si eas vel studiosi
regant vel eorum rectores fieri contigisset
Ac contra ve terre cuius Rex puer est
et cuius principes mane comedunt. Non
igitur participatur quis de sapientia vel
doctores. Vera beatitudo in mente illu-
stracionis consistit. Iuxta illud Sapientie viii
Non habet amaritudinem conversacio
illius et gaudium. Licet exemplum nec
tales non diligunt immo per proprium explanent
omnia ita statum sapientie interpretantes
in partem deteriorem vel in malam
quasi si doctor vel sapiens invenitur hu-
milis vocatur singularis et abiectus. Si
verus et zelans censetur superbus. Si
simplex putatur propter imperiti reverenciam
si doctus propter scientiam elevatur inflatus
si serenus videtur senex si immu-
nis dissimulatas attingunt si invidi-
osus creditur ut brutum despicitur si acer
et sapiens ut callidus putatur si dili-
gens in docendo superstitiose dicitur
si quandoque remissus negligens inducitur
si solers cupidus appellatur. Ecce isti
dicunt bonum malum et ponunt tenebras
lucem Contra illud ysa v. et xi q iii
Ve qui dicit bonum malum quod
non est a fidelibus faciendum. Sequitur enim
Sapientie viii Diligite lumen sapientie

dicit
Nesi omnis doctor ecclesiasticus qui
mores et opa condecant est amandus
tamquam secundum humilitatis
Dixi secundo quod omnis doctor ecclesiasticus
ad hoc quod faciat dignum testimonium debet
esse in doctrina viridis Oportet enim
quod in doctore sit vitas institucionis
vitas conversacionis vitas gubernacionis
et vitas informacionis vitas autem insti-
tucionis in doctore vel in prelato clarifi-
cat aliquem ex parte eligentium vel promo-
vencium quamquam ex parte electi quamquam ex
parte modi eligendi vitas vero conversacionis
requirit ut nomen eius re concordet ut sit
re sapiens et non tantum appareat aliquem ut
filius sepulcris dealbatis Math. xxiii De-
vitas autem gubernacionis requirit ut pascat
et non tantum pascatur ut edificet et non tantum
re primet Aliquem illud Ezech. xxxiiii con-
tingit Ve pastoribus Israel qui pa-
scebant semetipsos Vitas autem infor-
macionis requirit ut quos instruit
tamquam filios reputet et amet Unde
Ambrosius primo de officiis Non minus vos
diligo quos in evangelio genui quam
si coniugio genuissem Concordat quod notatur
xxx q. iiii Ponitur de cetero pla. quoniam
Et ea que scripsit b. Thomas secunda secunde q.
xxv ar. viii et ix Et hinc est quod
discipuli debent multum sicut amare do-
ctores et magistros dicit enim Aug. in li.
de kathechizandis rudibus Nulla est maior
provocacio ad amandum quam prevenire amando
Ex quo patet quod magis debet discipulus
doctorem suum diligere quam patrem
carnalem Unde legitur in li. de vita et
moribus philosophorum quod Aristoteles dice-
bat Honorabiliores esse eos qui
instruunt quam qui generant quia hii quidem
dant vivere illi vero bene vivere Preterea

in doctore et viro ecclesiastico debet esse
vitas cure vitas vite vitas iusticie et
vitas doctrine nec sufficit etiam si quod doctor
veritatem ... sed quod tamen sanctitate vite
sanctitate premineat non enim debet esse
inferior quo... a subditorum presentibus
decidendo et in melius declinando mo-
nimentum sicut legitur xxv quod perfectior est
aliis quo... Ut sicut superior est in
dignitate sic superior sit in sanctitate
Aliquem vilissimus est computandus
nisi precellat scientia et sanctitate qui est ho-
nore prestancior i. q. i vilissimus Unde
ysa. xl. scribitur Super montem excelsum
ascende tu qui evangelizas Syon
Ut vero ascendens digne possit exercere
actus tres ierarchicos actum purgativum
actum illuminativum et actum perfectivum et
tunc competenter potest ad hortari libidinosos
ad castitatem quia vox domini super aquas
Avaros ad strenuitatem quia vox domini
in virtute Cupidos ad liberalitatem quia
vox domini in magnificencia Timidos ad
humilitatem quia vox domini confringentis
cedros Impios ad humilitatem
et pietatem quia vox domini intercidentis flam-
mam ignis Sequaces ad operum fecun-
ditatem quia vox domini concucientis desertum
Tepidos ad cursus celeritatem quia
vox domini preparantis cervos Et sic revela-
bit condensa et in templo eius omnes
dicent gloriam Sed veniat qualiter doctor
qui debet esse in doctrina viridis vitate
libere predicabit Cum secundum Salustium virtus
odium pariat et secundum quod prouerbium
qui veritatem loquitur caput sibi confringit
Et ideo timent homines ne incurrant odium
diminuitur veritatem Hoc autem est intole-
rabile Qui enim vult cillam evadere
et incidit in caribdim quia ubi secun-
dum humanus admittitur Hodium dicit

Et utique tollerabilius est humanam
quam divinam ledere maiestatem. De
here. vigesimo. Ideoque despiciens omnis
doctor mendacium loquatur veritatem
ut primo ad Ephe. iiii. Certum loqui
veritatem est utile, loqui vero mendacium
est inutile et dyabolicum, eo quod ipsum genuit
pater mendacii dyabolus. Secundum hoc
est ymago dei. Unde Augustinus xiiii de tri-
nitate xv. Mens ymago dei est quae
eius capax est eiusque particeps
esse potest et ideo sicut in trinitate beata
pater proprium gignit verbum quod est veritas
ita mens humana illud verbum gignere
debet nisi verax. Ecclesiastici xxxiiii. Ante
omnia verbum verax precedat te. Propterea
quod sicut veritas est proles dei, ita men-
dacium et falsitas est proles dyaboli.
Si ergo homo relicta veritate filia dei
copulat sibi uxorem mendacium filiam
dyaboli turpiter degenerat et deum patrem
suum dehonorat. Ubi pensandum quod
de iure communi dispar cultus inter con-
trahentes impedit matrimonium contrahendum
et dirimit iam contractum. Et homo
omnisque creatura rationalis de iure
nihil habet nisi deum colere secundum Augustinum in libro Con-
dens homo in principio. Ad hoc enim
facta est ut deo fruendo esset beata.
Constat autem quod mendacium colit dya-
bolum sicut filia patrem et sequitur
patrem suum proles et ideo de iure
matrimonium tenere non debet et si de facto
teneat contingit sine dubio quod qui
accipit filiam a patre quam et dotem
accipere debet ab eodem. Dos vero quam
dat dyabolus cum filia sua est ignis.
Apocalipsis xxi. Omnibus mendacibus
pars eorum erit in stagno ignis.
Amplius de iure communi quod post contrac-
tum bona et peccata cum alia officia bigami

Et talis coram iudice si agatur contra
eum ad mortem, quantumcunque sit literatus
non evadet mortem eo quod inhabilis est
omni privilegio clericali. De bigamis c. unico
libro vi. Profecto similiter qui prius
contraxit cum veritate filia dei si postea
contrahat cum mendacio efficitur bigamus nec
potest evadere mortem in iudicio generali.
Ideoque noli velle mentiri. Ecclesiastici vii. Licet
nonnulli putantes se ingeniosos lo-
quuntur mendacium. Nam duplex est
opus sapientis, non mentiri et mentientem
posse manifestare. Primo Elencorum. Quod
omnem doctorem catholicum respicit
eo quod debet esse veridicus in doctrina
et hoc de secundo.
Dixi tertio quod omnis doctor ecclesiasticus
debet esse fama et statu honestus. Oportet
quemlibet doctorem attendere ut fama sua
sit honesta, ut nomen suum cum re concor-
det iuxta illud psalmi: Sicut nomen tuum sic
et laus tua in fines terre. Non dico cum
quidam nomen suum magnificant in virtute
servantes, quidam vero nomen suum am-
biciose magnificant ad ostentationem,
alii scandalose vilificant in detestationem,
reliqui vero virtuose dignificant ad edi-
ficationem. Primi nomen suum et famam excel-
lentem appetunt, secundi nomen suum negli-
genter assumunt, tertii quorum nomen suum
malitie venerantur, de quibus Ecclesiastici
xxii ... quarti qui in con-
templatione tenent hunc seculo presentem
pro omni quod agunt hinc mundo relinquere.
sui Si nomina mundana relinquere et comanent
alii bellorum tituli alii edificiorum me-
moriis alii doctrinarum secularium libris
insistentes elaborant, sibique memoriale
nomen edificant. Licet ipse quod memoria hominis
mundi cito transit quia quod scribitur
in pulvere evanescit. Sic filii Noe
post diluvium dicebat: celebremus

nomen meum antequam diluuium in uni
uersas terras et ceperunt edificare turrim cuius
culmen celum attingeret Sed quod ita
dicit volebant sibi nempe facere nomen
honoris et fecerunt nomen confusionis
unde vocatum est nomen Babel id est confusio
2 Gen xi De secundis qui nomen suum ne-
gligenter assumunt quia in canonica Jaco-
bi ii sic invenitur Ipsi blasphemant nomen
bonum quod invocatum est super vos scilicet
nomen christi Tunc quidem sunt omnes fornica-
tores notorii et alii peccatores discipli-
nam minime recipientes qui tenebris
agunt peccata verecundia illicita operantur
et qui effrenati sunt male vivendi
exempla prebere simul delinquunt et quod
scandalizando dei ecclesiam corrumpunt
Nam sicut bonum est tunc sit aliquis sal-
uatus et simile conformare se moribus
horum cum quibus conuersatur Et hinc est
quod qualis dominus talis famulus et econ-
uerso plurimum talis persimilitas tali domui
Et ve erit homini per quem scandalum venit
de rerum visit cum fratrem Quantum autem ad
3 honores alios patet de quibus illorum illud
Hester ix intelligitur Fama nominis eius
crescebat cottidie nec mirum quia in me-
moria eterna erit iustus et cetera quia
Apocalypsis iii scribitur ubi dicit dominus Non dele-
bo nomen eius de libro vite intelligitur
nomen iusti Cum concordat illud Ecclesiastici xv
Nomine eterno hereditabit illum Hinc est
quod vitae luce x ait Gaudete et exul-
tate quia nomina vestra scripta sunt in
celis Hinc igitur qui nomen suum maturius
venerari vitans sine sponsam in uxorem
iuueni desponsatur quam omnes honora-
re sunt desiderant per Matheum in persona
Et sapientie in persona bonum inquit
Hanc amaui et quesiui a iuventute
mea et michi sponsam assumere et amator
factus sum forme illius Et hec vitas

prochdolor nostris temporibus sic accessit quod
vix in terris invenitur quod venit propter
diuersitatem ydiomatum et linguarum et
varietatem regnorum Qui quippe cum galli-
ce loquitur gallicus estimatur et cum anglice
anglicus Sic namque arguebatur quod Petrus
quod esset galileus et christi discipulus Mathei
xxvi Vere tu galileus es Nam et loquela
tua manifestum te facit Duo siquidem
regna in hac vita sunt permixta Re-
gnum dei et regnum mundi christi regnum
et regnum diaboli que sicut distant le-
gibus ita in ydiomate non concordant
ydioma quippe regni dei est veritas me-
lius patet Domine in celo manet tua et
veritas tua usque ad nubes ydioma vero
mundi est mendacium et falsitas Osee iiii
Non est veritas non est misericordia non est scientia
dei in terra maledictum homicidium men-
dacium furtum et adulterium inundauerunt
Ergo patet quod sicut signum dampnacionis
est mendacium quod est ydioma diaboli
ita signum est salutis est veritas quod est
ydioma christi Cum ergo omnis doctor
ecclesiasticus ad hoc quod fiat dignum te-
stimonium debet esse in sua luminositate
in doctrina videlicet fama et statu ho-
nesto Prosit in doctorandis qui
est in sua luminositate quod opera arguunt
et ostendunt adeo venit vetustionem phi-
lberti de luce Sic cum arguit christus quos
Judeos ex operibus Si filii Abrahe estis
opera Abrahe facite Jo viii Et si
est in doctrina videlicet nullo innitatur
sine prudentie vel capiti sicut plerumque
imitatur sed suo sensui decretum patrum
anteponit nec consilium sapientum in publico
scripto arguto a sensu proprio et illius
lege habetur xxxviii di relatum Est fama
et status honestus nec mirum quia sacer-
dos sacris virtutibus decoratus Rationale
diuinorum cum qui est super humeros
eius designant firmitatem pacis alba
honestatem vite cingulum puritatem
continentie manipulum desiderium

vestes sacerdotales

celestis patrie Stola p(er)petuitudinem
obediencie Cappa amplitudinem cari-
tatis et diuine clemencie quibus sacris
simul et integralibus adornatus a deo
Johannes. Hic venit in testimonium et c(etera)
sicut verba in principio proposita
In quibus breuiter primo verbis huius licenciati
doctoris nouo aggregandi tria
conceduntur Primo propter sue fastigium dignitatis
propter vite munditiam Tercio propter virtutum cumu-
lum Primum [illegible] notatur in parole demon-
stratiua Hic quod sonat eminenciam dignitatis
sicut in scolis Christo dignitatis arguebatur
in verbis illis Hic est Jhesus propheta
a nazareth Math xxv Secundo ondi(tur)
in verbo certificatiuo venit ut non du-
bitetur qui venit indicat transitum scilicet
in p(ro)posito Tercio declaratur in voce cuius ac
finalis ostensiuo ordine Venit ad hoc
venit ut testimonium fidele p(er)hiberet per-
uenire. pro primo prout peryt est liber
sibi tradendus p(ro)pterea benedicendus pro
certo osculandus. propter sue fastigium
est sibi liber tradendus in testimonium sue
ignorancie eius sit a dignitatibus re-
pellendus iuxta illud apostoli Qui ignorat
ignorabitur xxxviii di(stinctio) quia ergo et Osee
Tu repulisti a te scienciam et ego te re-
pellam de verbo [illegible] xxx-
viii di(stinctio) Omnes psallentes in fi(ne) et hoc
ideo quia ignorancia scripturarum est
ignorancia Christi i ad Corinth(ios) Secundo propter
sibi est benedicendus ut fructum ferat
centesimum docendo que sunt vera
et virtuosis operibus exemplendo propter
eum multis annorum curriculis audiendo
et interrogando studendo et docendo aliter
venit ad fructum verba sicut plerique stu-
dentes in quibus decennio vix unus
flos sicut in amygdalis venit ad
fructum et quia non sufficit Jerlinus
nec dominus in scolis fuisse sed laudabiliter
studuisse inquirendo est xxi q ii gla(sa)
  Epi

propter tantum scilicet virtutum cumulum est
osculandus quia Johannes hic qui
interpretatur graciosus Accipe igitur dilecte licenciate
insignia doctoratus Et primo librum
doctorum primo clausum ut lectum in eo
meditando efficaciter aperias et toto
cordis affectu decreta sanctorum patrum
obseruet de scolibus ad scolas procedendo nec
sit adinstar magistrorum vel doctorum qui
nil aliud legunt quam littera continet et sicut
uno anno ita alio Lex quos in c(apitulo)
Cum ex eo de pe(nitentiis) et re(missionibus) in ecclesia Host(iensis)
Clausum namque librum trado tibi ut secreta
scripturarum non passim effundas xi q iii
cxiii euolat enim emissum semel irre-
vocabile verbum xliii di(stinctio) § fi(nali) Adhuc
accipe librum clausum ut hoc libro et
aliis non defendat impleri et iniustum
xi q iii Si quis Tandem accipe librum
doctorum apertum ut intendo p(ro)cedente
tue aliqua verba cum falsis nimia papita-
cione non confundas l. di(stinctio) Ponderet v
q v § fi(nali) xi q iii Cum apud quod est com-
munius carius quippe est doctor qui
aliquis de adulterina opinione scripturis
diuinis non miscetur rarior qui singula
congrue diuideret et ideo non sunt dispen-
satores veri sed dispensatores prodigi
qui et lauda improuide detegunt et
studiose quemcunque sine racione effundunt
unumque inebriant quod opus est lacte
refici de pe(nitentiis) et re(missionibus) deus qui solus cu-
riales ingenium ostende quam proximus
predesse Tercia autem tibi benedictionem
impenditam integralem anulo aureo te
subarro ut unilateraliter etiam quibusuis
occurrentibus casibus a iusticia deuia-
bitis sed velut aurum igne purgatum
tanto plus rutilet quanto maiores p(er)secu-
ciones propter iusticiam contingat te sufferre
Beati enim namque viri qui paciuntur p(er)secuciones
propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum
Subarratum itaque benedictionem patriarche
benedico Det tibi deus de rore celi

Et de pinguedine terre habundanciam
frumenti vini et olei. adorent te tribus
esto dominus fratrum tuorum. qui maledixerit
tibi sit ille maledictus. et qui benedixe-
rit tibi benedictionibus repleatur. Gen. xxvii
Postremo trado tibi osculum pacis
in signum indissolubilis amicicie
et caritatis. que in dei similitudine consistit
iuxta illud ps. Qui posuit fines tuos
pacem et adipe frumenti saciat te.
Ut sit etiam osculum dextera tua. tecum
credant se tua sapientia et oracionibus
communiri. iuxta illud xxviii di. duo sunt
Et mitto pacis tibi dicitur osculum
quia nomen tuum Iohannes quod interpretatur
gratia. pax est ostensum. Iudam est
utique tibi osculum vere amicicie non fal-
lacis. quod ab Augustino replicatur v q v non
omnis et cetera non osculatur. Non osculum
Iude proditoris sed fidei et pacis
Obsecro te tamen in domino ut digne ambu-
les in vocacione qua vocatus es cum
omni humilitate sine fide inflacionis sine
cordis dissensione. hec enim generant
diabolicam sedicionem infamiam commu-
nionis boni communis divisionem et ...
perdicionem. Immo ambules cum humilitate
non solum intimus soli deo placens sed
etiam exterius proximum edificans ut
sit cortina cortinam trahat et qui dicit
te audiat dicat veni. Sicque lucendo
tibi et aliis possis veri solis lumen
attingere. ut velut stella firmamenti
desigi in perpetua eternitate. Pax enim
tibi parum sufficeret nisi Christus qui est
pax vera verum et perpetuam pacem in ce-
lestibus condonaret. Quam nobis prestare
dignetur auctor pacis ipse dei filius
in secula et amplius benedictus
Amen.

Vir sapiens fortis est. Prov. xxiiii 111°
Continens ut liquescat oppertinens quondam
sapientiam necesse est. nam quia pre-
varicacionis nostre pena nos pepulit qui
in eam tenebram venimus ut nosmet
ipsos ignoremus penetramus sequimur mala
cadimus in devia incedimus in corpo-
rum latibula. nec hoc celerius de-
prehendimus penetrata aut erronea vel
a virtute seu iusticia penitus aliena.
Exclusa quippe anima a luce veri-
tatis in se nisi tenebras invenit et
plerumque in petri foveam pedem porrigit
et nescit. sicut enim homines male ...
tus ... sic in rebus corporeis ...
sa est. ut neque ad seruciendum redeat
neque enim qui invisibilis est et per
visibilia cognoscere cogitare sufficit
Unde carnales homines parvipendentes
sapienciam nec curantes ambulare per vias
prudencie et spiritualia contempnentes quia
deum corporali non vident quique adhuc
preveniunt ut etiam ipsum non esse suspicantur
unde scriptum est. dixit insipiens in corde
suo non est deus. Unde nunc quoque a malis
[illegible]
est omnipotens ut serviamus ei. Prosi
quippe homines per omne quod faciunt ad
finem oculorum tendunt. qui quia in deo
oculis corporis tendere non possunt. ei proberet
obsequia vel desinunt. vel si proberet
ceperint. tamen in fine fatigantur. Laborare
igitur totus debet esse aliorum. qui anhelant
ad sapientiam ... ut semetipsos in
hac vita inveniant. et invenientes per
actus sapiencie et iusticie efficiantur semper
que ad meliora per scalares gradus vir-
tutum condicenter fortiter perveniant. Quod
Salomon brevi sermone complectitur dicens
Vir sapiens est fortis. Et quia ut
per sapienciam nosmetipsos invenire va-
leamus. primo opus est ut ex corporalibus 3tia

exterioribus interiora et spiritualia colli
gamus. Secundo ut inter lucem et tenebras
id est opera que agenda que re
fugienda sunt distinguamus. Tercio ut in
spiritualibus nequiciis habentes luctam
et certamen a capiendo bravio more
insipiencium bellancium non cadamus.
Unde enim bellator plerumque vilis agit
quia vir prudenter eludit iacula. Quia
vir sapiens non cessat ut contra pugnat
quia vir sapiens fortis est.
Dixi primo quod ad hoc ut per sapienciam nos
metipsos invenire valeamus, oportet
ut quia corporalibus et exterioribus interiora
et spiritualia colligamus. Stulti enim hoc
quasi firma radice in terra figuntur
et ad hoc totis desideriis intendunt
desiderio ex visibilibus ad invisibilia ut
se inveniant non assurgunt. Unde et post
Cayn civitatem extruxisse dicitur
ut aperte monstraret quod ipse in terra fun
damentum posuit qui a soliditate super
ne patrie alienus fuit. Ymmo sic quod in
presenti vita quasi firma radice semet ipsum
attollere quod sic temporali prosperitate solidatur
ut omne quod appetat assequatur. Adversa
gaudet quippe quod nulla adversa susti
net. Letatur quod eos in infimos sine re
pugnacione prevaleat quod bona agentibus
ex auctoritate contradicit. Commoda tem
pora expetere semper actione studet ut
reperiat. Et sic unde viam vite deser
unde quoque cadens ab invisibilibus
per visibilia quasi felicior venit. Econtra
nimirum sapientes et iusti qui per visi
bilia ad invisibilia et spiritualia inten
ta meditacione consurgunt dum stultorum
gloriam sana mente aspiciunt que
reproborum gloriam procul sequatur atten
dunt. Et ideo alia intus cogitacione de
spiciunt. Quod stulti superbi fastu vano
intumescunt. Et licet intus in istorum

(margin: gloriae)

mentibus surrepent ut videntes re
proborum gloriam cuiusdam ~~doctorum~~ affec
tibus ut ad eam pervenire ~~desiderent~~
desiderent. Sicut tamen gloriosi quos sub
bito deiectos vel inspiciunt morti
os aspiciunt quod humana gloria nichil
sit persistens. Et sic quos reproborum elati
tamen sunt iusti quo se inveniant
et per eciam in melioribus persistant. Dicit
Gregorius 10 moralium: Mundi amatores
attendunt transitoria que perpinit
et interna negligunt bona permanencia
que perdunt, cumque amore temporalium fla
grant, vera bona eterna nolunt ignorant
tamen si studiose agnoscere quererent quam
flenda sint gaudia que appetunt
videntes. Sed cum meliora sunt contempnunt
sola sibi velut summa eligunt que
visibiliter oculis seductione fugaci illa
dunt visibilia sequentes se figunt
et tanto extrinsecus gaudent quanto
recordacionem intrinsecus non habent.
Iusti autem tamen corporis gaudere plerumque
tribulaciones ac ex rebus ipsis quas
superbiunt flagellantur et hoc hanc
delectacionem existimant quia et dura quas
exterius vite amore tollerant et tamen
affectu nimie cupiditatis obligati
laborem cuiusdam tollerancie volup
tatem putant. Hec ille. Et idem super
Ezechielem: Sic nunc nonnulli sunt ut in
hoc mundo aliquid esse videantur terrenis
laboribus insudant insistunt curis per
miseriam inquirunt et quamvis se se
corpore inter labores sentiunt amore tamen
terrenarum rerum devincti delectabiliter fa
tigantur. Et penam impositam subdit
semetipsos ab terrena deprimit
ut redeant vagante ut perveniant quamvis
se preciosa quiete putaverit hec ipse
certe ipsi non se inveniunt quia dum
per visibilia terrena queritur quos vesti
gia

(margin: Adversa)

ad contemplandum celestia vis ascendit
tanto a se inuicem remociores ex-
sistunt quanto magis rebus arduis
inmerguntur. Expedit ergo cunctis quatinus
veram sapienciam ut per exteriora ad in-
teriora et per temporalia ad spiritualia gra-
diendo fortiter ascendant nec vllatenus
cor in terrenis figant. absit enim a sapi-
ente ut cum consilium patriam
tenebras lucem continuo statim putet
Sed pocius hoc ipso quo cor ad eterna le-
uat quam breue sit quod sine cito clauditur
penset cuiusque solliciate perhennitatis infi-
nitatem aspiciat necnon vnum per ma-
gno habeat quamuis sinus angustat nec
a proficiendo per exteriora in interioribus
cesset ne forsan incidat in defectu
prelium vbi proficiendi deposuit affec-
tum et hinc apte congruunt verba
Sapientis quod vir sapiens fortis est
scilicet quod ad hoc ut per sapienciam
nosmetipsos munire valeamus opus
est ut inter lucem et tenebras spiritualiter
opera que agenda que ve fugienda
sunt distinguamus. Sepe enim vicia se me-
tiuntur esse virtutes et angelus sathane
nonnunquam se transfigurat in angelum
lucis de regula licet et xx iii q v
Ker mir. Sepe siquidem inmoderata
ira contendit apparere iusticia sepe dis-
soluta remissio vult videri misericordia aut
mansuetudo sepe inanitatis timor pre-
dicari cupit humilitas sepe effrenata
superbia fortitudo aut libertas appetit
apparere. Quo fit quod nonnullos hostis
antiquus sic illudit ut quorum vicia
esse virtutes confingit ad hoc sumen
ut ex inde quamuis quasi premia expectet
vnde etiam dignus est supplicia tormenta

Vnde Gregorius xxxii Moralium sic inquit
Sunt ~~nonnulla~~ nonnulla vicia que ordine
in se rectitudinis speciem quam prauitatis pretendunt
insinuatam Hostis enim nostri tanta est
malicia tanta se arte palliat ut plerum-
que ante deceptos mentis oculos culpas
virtutes fingat ut inde quisque quasi
expectet premia vnde dignus est inuenire
tormenta crudelitas agitur et iusticia
putatur atque immoderata ira iusti zeli
meritum creditur et pauor inpositum ple-
rumque dissoluta remissio mansuetudo
ac pietas habetur et dum quod decet de-
linquentibus temporaliter parcatur ad eterna sup-
plicia crudeliter reseruatur aliquando timor
incompetens humilitas creditur et cum
temporali fortitudine possit quisque a de-
fensione veritatis tacere arbitratur quod in-
dei ordine humilem se potentibus exhibet
aliquando vocis superbia veri libertas estimatur
et dum per elacionem veritati contradicit pecca-
tis virtutum defensio putatur sepe accidia
que agenda sunt inanita perpetrando
laudanti studio sermone creditur et cum
desideratum bonum intempestiua actione
corrumpit eo quod agit melius quo cele-
rius estimatur sepe accelerandi boni
tarditas consilium putatur et ad expectatum
ne expectacionem perficiat hoc insidias
mora supplantat hoc ipse. Oportet
ergo quod se debite cupientes per sapienciam
cognoscere inter lucem et tenebras
sollerter discuciant ne dicant malum
bonum et bono malum aut ponant
tenebras lucem et lucem tenebras
ysa v et xvi q iii ve qui dicunt bonum
malum. Et ob hoc quamuis habentur melliua contra hereticos
eloquia tamen veneno infecta diffundat
aut sectantes hic opera videantur nullatenus
tamen recipiunt aut audiunt eo quod eorum
fetent et fame virtutis semper laborant
Vnde Gregorius xx Moralium sic ait

Vnde hec dn̄ in sacro eloquio plꝫ
secreta dei studet ꝑscrutari q̄ꝫ capiunt
sciencie sua steriles sūt. vtꝫ eni ea
querunt de quibꝫ ad humilitatē semet-
ipos erudiāt mores in tranquillitate
disponāt paciam sui longanimitate
exhibeat. sꝫ ea pt̄iꝰ que eos doctos
ac loquaces demōstret. ex quibꝫ singlr̄
eruditi videant̄. plerūqꝫ cū audacter
de ūā diuitate tractant eciā semetipos
nisci nesciāt. efficitur ergo ut sciencie
steriles sint. qui ea scrutari desiderant
ex quibꝫ bone vite germina nō pro-
ducāt. dū qꝫ ad hoc tendūt ꝙ ꝯprehende
nequeunt ea cognoscere negligunt ex
quibꝫ erudiri poterunt. hec ille
Siquis igit͛ in scriptura uel inuenit
comedat quod sufficiat. ne forte sacia-
tus euomat illud. quia qui dulcedine
spiritualis intelligencie ultra qꝫ capit co-
medere appetit. eciā qd comederit euo-
met. et dū summa ultra vires intelli-
gere querit. eciā que bn̄ intellexit am-
mittet. Itemqꝫ supra et hec a ꝯtemplaciō
de sublimi intelligencia repleri ambi-
unt. tanto amplius inaniscunt. cum
igit͛ distinguerit int͛ lucem et tene-
bras et hec est opa sapientis que sunt
informia replere ordinare informare
quia mores replere errores et or-
dinare inferiores. dicit enim phūs p̄ elench
quod opus sapientis est nō mentiri et
mencientem posse manifestare quorum
primū ptinet ad informacionem secundum ad
replecionem et pmo methe dicit
et in mā que habet de sapiente
sapientis quia vnū est quod ad eum
ptinet ordinare hec ipse. Talis igit͛
qui distinguit int͛ lucē et tenebras
procul dubio vir sapiens est et fortis

... tuo quod ad hoc ut per sapienciam nos
metipsos inuenire valeamus. opus est
ut cū spiritualibꝫ nequicijs lucta et cer-
tamina habeas. a capiendo brauio
more insipientum bellancium nō cadas
[perseuerancia] perseuerancia enim secundum Bernardum in quadam
epistola est vnica filia regis summi vir-
tutum carum consummacio tocius quod
boni repositorium et virtus sine qua
nemo videbit deum. Et secundum eundem
epistola CXXX absque perseuerancia nec
[nutrix] qui pugnat victoriam nec palmam
victor consequitur. Et subdit. ~~nutrix~~ e
ad meritum mediatrix ad premium so-
ror paciencie constancie filia amica pacis
amiciciarum nodus unanimitatis vin-
culum sanctitatis propugnaculum tolle
perseueranciam nec obsequium mercedem habet
nec beneficium graciam nec laudem for-
titudo hec ipse. Non ergo a cepto
certamine abelli contra spirituales
nequicias quia in vanum bonum agitur
si ante victorie triumphum deseratur.
Et sine enim perseuerancia qui currunt
aut currunt insipienter currunt et pu-
gnans decidit. Vnde Gregorius li. primo mo-
ralium nisi incassum bonum agitur si ante ter-
minum vite deseratur quia frustra velociter
currit qui prius quam ad metam venit de-
ficit hec ipse. Et ideo volens possidere
sapienciam studium suum faciat nō intermissum
sed continuam diligenciam et accingat
se illa fortitudine de qua Gregorius
vii moralium ait. quod fortitudo iustorum
est carnem vincere proprijs voluntatibus
contraire delectacionem vite presentis extin-
guere huius mundi aspera pro eternis
premijs amare prosperitatis blandimenta
contempnere aduersitatis metum in corde

Superare. Reproborum vero fortitudo est
transitoria sine cessacione diligere con-
flagella conditoris insensibiliter perdimere
ob amorem qualibet nec ex adversitate
quiescere, ad manus temporalium etiam ad de-
trimento vite pervenire, malicie argumen-
ta exprimere, honorem vitam non solum
verbis ac moribus sed etiam gladiis im-
pugnare, in sceleribus spem ponere
iniquitates committere sine velle desisti
desidie perpetere hec ille. Et sicut
malorum non tam fortitudo quam infir-
mitas est censenda, eo quod posse
mallent non esse posse sed deficere suo
enim modo fortes videntur, nunquam enim
non sunt fortes qui ad partem vite
quam conceperunt tot laboribus et innumeris
periculis se audacter obiciunt, pro
lucris temporalibus libenter ferunt, ab
appetitus sui libidine nulla victi
adversitate resiliunt, persuasionibus du-
rescunt, mundi querentes gaudia
vera perdunt, nec tamen procedendo et fa-
tigentur, quod nimirum [illegible] contingit
ideo quia inebriati sunt absintio
ebrius enim quippe quod patitur nescit.
absintio ergo quis inebriatur est
qui pro amore partium ~~vite~~ seculi a
sensu racionis est alienus. ab hac
tamen fortitudine sunt alieni qui veri
sunt philosophi, isti enim pensantes sapi-
enciam, quod non acquiritur sine amore sine
labore sine humilitate sine stabilitate
temporum [illegible] operibus dilexerunt
et diligunt. Unde scriptum est de sapiente
de se ipso [illegible] Hanc amavi et quesi-
vi a iuventute mea, et amator
factus sum (?). Unde per Salomonem in pro-
verbiis c. ii Sapiencie
et inclinaveris cor tuum prudencie
et si quesieris eam tamquam pecuniam
tunc intelliges timorem domini et scienciam
dei invenies. Et labor. Unde Augustinus
libro iii de natura et origine anime ait ad
Vincencium in principio, cum appareat ex
donis ingenii, hec tibi largitur
deus, proinde sapiens eris, si te non
esse sapientem credideris. Et humili-
tas: ubi enim humilitas ibi sapiencia
Prov. xi. Unde quamplures gentiles
philosophi ut continue in studio sapiencie pro-
ficerent, asperrime [illegible] ut ait Valerius
libro viii. Carneades laboriosus ac — de studio et diligencia philosophorum
diuturnus sapiencie miles fuit, siquidem
expletis xc annis idem illi vivendi
ac philosophandi finis fuit. Socrates
nonagesimum annum agens nobilissimum
librum scripsit. Crisippus octogesimo
anno exactissime volumen scripsit.
Sophocles octogesimo anno carmina
scripsit. Symonides octuagesimo
anno carmina scripsit. Et ut ait
Hugo in libro Didascalicon, et recipit
a Jeronimo epistola xxx in principio,
in rupe [illegible] consedisse legitur
[illegible] contemplacioni continua
Themistocles cum expletis c vii annis
se mori cerneret dixisse fertur se dolere
quod tunc egrederetur de vita cum sapere ce-
pisset. Plato octogesimo uno anno
scribens mortuus est. Socrates xc ix
annos in docendi scribendique [illegible] scribendi-
que dolore labore quam complevit. Alii philosophi
contempnebant honores, alii proiciebant
divicias, alii acceptis iniuriis letabantur,
alii penas patienter sustinuerunt, alii
continua homini deserentes secreta heremi
heremi penetrabant, alii licet sufficienter
edocti, nichilominus ut plus discerent
[illegible] agebant. Sic Euclides ut nar-
rat Agellius libro vii c. x, licet decreto
Atheniensium capitali sentencia plectendus
[illegible] qui civis extitit de Megaris

pendo intrasset athenas, exuerit uesti-
mentis indutusque muliebri ueste e domo
sua inegrans et ad Athenas ad So-
cratem ueniebat ut uel noctis tempore
consiliorum sermonibusque eius fieret particeps
Hec ille. Cum ergo isti gentilium
in proficiendo erant constantes et fortes
amplius decet christianum philosophum ut inter-
mine cum necessitates spirituales non desi-
stat. Hoc enim requirit uera philosophia quia
uir sapiens fortis est. que fuerunt
uerba loco thematis etc.

In quibus quidem uidetur iste doctorandus
laudis preconio esse attollendus primo a-
eo quod luctando cum spirituales nequitias
scilicet appetitum carnalem sensualitatem rationi
subiugalem [illegible] quod dicitur uir utique
potens opere et sermone Luce ultimo.
Stelle ergo quod se laudabilis in gradu
erigi meruit in doctorem ad con-
fligendum ascendentem ex aduerso insidi-
as quas confinxerat potentia sensua-
litatis que est inimica deo quia Sapiens
Hec enim potentia mors est ad Roma-
nos viij. Secundo ergo quod continuo infatiga-
bili studio per mores floridos et actus
scolasticos laudabiles et diuersos doctorum
concordi iudicio dignus est ut accipiat
cathedram doctoralem cuius contempla-
tione de ipso dicitur uir fortis est utique
[illegible] Amos ij. Quia igitur
in sacris Canonibus studendo et argu[endo]
et respondendo uiriliter se habuit uir d[...]
vir Est enim bellator ab adolescentia sua
primo Regum xvij. Quia uero plus amauit
sapientiam quam pecunias, factus est uir sapi-
ens, quem implebit benedictionibus
Ecclesiastici xxxviij. Et quia affectionibus
ad honores et diuitias corruptis quibus
quidam eum a studio retrahere conabatur
constans et immobilis permansit
[illegible] sapiens corde est et fortis

Omnes sperandum est de ipso quod armatus
fortitudine et munitus sapientia non de-
clinabit ad dexteram uel sinistram
eo quod uir est sapiens. nec timore quod
dicit pro tempore quia tamen sit uir sa-
piens fortis est quod [illegible]
membrorum potestatum dispositionibus nec
longitudine dierum [illegible] Commentum
[illegible] quia iste doctorandus
uir est utique a uirtute que secundum Senecam
Epistola viij est unum bonum hominis ipsa
est uirtus que nec aduersa fortuna et
aduersa superba incedit sine ingenio
uicia discunt et [illegible] ad uicia tota [illegible]
nos docet ad uirtutes pauci et etiam ma-
gis ueteres quam moderni. Tamen erunt in
uirum honore dignus est. Sola quippe
uirtus facit hominem dignum honore
eo quod solus bonus honorandus est
iiij Ethicorum. Sit autem honor ut aut
Crisostomus de reparatione lapsi qui est uirtus
animi uel Cesaribus prestatur. nec
adulacionem querit nec pecunias [illegible]
Et ideo ut iste doctorandi [illegible]
accipiat tradens sibi annulum aureum non
quidem ad hoc ut ipsius mente uelut
auari semper muneris cupiditas astri-
ctus semper aurum querat semper ar-
gentum uideat semper redditus quanta
et aurum gratis intuitur quia [illegible]
xl vij [illegible] Sicut hoc [illegible] in si-
gnum aggregationis ad numerum doctorum
plus auro lucentem de quibus scribitur
qui docti fuerint fulgebunt uelut
splendor firmamenti et qui alios
erudiunt ad iusticiam tamquam stelle in
perpetuas eternitates Danielis xij.
Deinde tradit sibi librum clausum et [illegible]
apertum ut que sibi tacenda [illegible]
et que dicenda minime reticeat [illegible]
xl iij [illegible] consilium [illegible]
Gregorius in pastorali c. xv sicut

Cum rector ad loquendum properat sub
spiritu timoris studio loquatur attendat
ne si inordinate ad loquendum rapitur
errorum vulnere audiencium corda feriantur
et cum cordasse sapienter se videri de-
siderat, virtutum compagem insipienter ab-
scidat et iterum dicitur promendum sollicita
intencione rectoribus hoc est doctoribus
ut ab eis non solum prava nullo modo sed nec
recta quidem nimie et inordinate pro-
ferantur, quia sepe dictorum virtus perdi-
tur cum apud corda audiencium loquacitatis
incauta levigatur, et auctorem suum
loquacitas eadem inquinat, quia fructuose
audientibus ad usum profectum ignorat.
Tradendum tradis sibi birretum in signum
auctoritatis docendi et actus doctoralis
exercendi. O quam felix, ut scriptum sacrum
canonum quasi quibusdam ymbribus
de celo fluentibus fructum in dei ecclesia
producat uberrimum. Est enim differencia
inter instruendum simpliciter et doctorum. Unde
sicut dicitur Gregorius xxxiii Moralium: aliud
est gemmas bene vincencium aliud recte
docencium, sicut et in celi facie alie
stelle prodeunt quas nulle pluvie se-
quuntur. Alie prodeunt que arentem
terram magnis ymbribus infundunt.
Stelle quidem sed in siccitate aeris nate
per exemplum bene vivendi lucem ceteris
prebent sed per predicacionis verbum pluvie
nequiunt. Et illi vero quidam et recte
vivunt et alii eciam rectitudine verbis
predicacionis instituunt quasi ad profun-
das pluvias in celo stelle prodeunt.
Hec ille. Postremo trado sibi osculum
in vinculo pacis, ut pacem dei
habundet in corde eius. Benedicito
ei et coram hoc tuum benediccionem hac
annuncians: Ecce odor filii mei sicut
odor agri pleni cui benedixit dominus.

Crescere te deus faciat pro honore suo
ut possis spiritualem sobolem suscipere
et filios in sacris canonibus formare.
Det tibi deus de rore celi et de
pinguedine terre habundanciam. Ve-
nerentur te tribus populi, curvent ante
faciem tuam heretici et omnes virtutis
adversarii obmutescant. Sicque deus
faciat te in felicia page, ut coronam
immarcessibilem in celestibus con-
sequaris. Quam nobis concedat verbum
sapiencia dei patris Jesus Christus per se-
cula benedictus amen.

Expedito primo principali circa
adiectum, circa recommendacionem nostri
promovendi est aliquantulum insistendum.
Et quia hic dominus dudum cum laudem
Sacre Canonice in sui principio noviter
insisteret, gloriabatur se librum habere
verum pro themate sue recommendacionis
assumpsisserit verba Canonis xvi de
habeo librum continentem canones
quos ut hunc librum composuit bene
et accuracius pertractet, pro aliquali
ipsius recommendacione premonimus allocu-
cione assumpsi verba xxiii di. c. lector
despicit neque librum et esto relator
ubi dei legendo et docendo. Benedicte
precor doctoris et magistri egregii celeri
cum dum speculabiles sciencie dignitate et or-
dine luminis sacre eciam eloquencie
nec mentis conspectum obtinebunt
illud solum verum esse gaudium quod
de creatore non creatura concipitur hoc
solum verum esse delectacionem que
ab illo summo et omni delectabilissimo
obiecto defertur mentibus illabitur
cui comparata omnis aliunde quesita io-
cunditas meror est, omnis suavitas
dolor est, omne dulce amarum, omne

quo cognoscatur
in cognicione cre-
atoris debemus
et delectacionem

decorum sedium ac omne aliud quod
delectare possit animarum molestum ad
investigandum tamen aliud summum gaudium
illamque summam delectationem intelligentie
ordo expedicius erat et necessarium
res creatas delectabiles et appetitum non
sensitivo verum etiam intellectivo appeten-
tes ut dum in creaturis delectationem
etiam non modicam percipimus quanta sit in
comparatione rei create ad creatorem tamen
quantum possumus capiamus. Nam ut
dicit Apostolus ad Romanos primo Invisibilia
dei per ea que facta sunt a creatura
mundi intellecta conspiciuntur. Et multo
quia creaturarum extensio dei pote-
statem earum ordo sapientiam et quarundam
dulcedo bonitatem arguit creatoris. Unde
et secundum Hylarium libro primo de trin. Ex
creaturarum contemplatione cognoscatur dei
eternitas que patri ex earum pulchritudine
ymago et species que filio et earum
bonitate usus qui appropriatur spiritui sancto.
Ipse quoque dicitur Sapientie xiii Vani sunt
omnes homines in quibus non subest sciencia
dei et ex hiis que videntur bona non
potuerunt intelligere eum qui est
neque operibus attendentes agnoverunt
quis esset artifex eorum. Et inpo-
sitis multis creaturis subdit quarum
si specie delectati deos putaverunt sciant
quanto hiis dominator speciosior est. Spe-
ciei enim generator hec omnia constituit.
Aut si virtutem et earum opera mirati sunt
intelligant ab ipsis quoniam qui hec con-
stituit fortior est illis. A magnitudine
enim speciei et creature cognoscibiliter
poterit creator horum videri. Propter quod
Augustinus super illo psalmo Circuivi et
ymolavi dicit quis digne lau-
det hec quod in nobis viget corporis
membra movens sensus exterius

memoria tam multa complectitur
intellectus tam multa discernit. Si
inspicis celos magna sunt opera eius.
Si inspicis angelos mira dignitate
eius quia in quibusdam ardet
amore in quibusdam sapientia fulget
in aliis vero potencia in ministrando
excellit. Si inspicis terram mare et omnia
que in eis sunt quis horum consideratione
aliud concipit nisi laudem artifi-
cis cuncta potentis quis digne lau-
det dei opera cum omnia deo referimus
et si quid in eis est quod delectat quoniam
summam bonitatem commendat. Hec ille.
Verum et si secundum distinctionem rerum ceterarum
diversa reperiatur delectabilitas earum summum
tamen gradum in hiis sibi vendicare videtur
exercitium scientiarum et attenta revolucio
librorum que non delectabilis et utilis
verum insuper necessaria humano generi
perhibetur xxxviii di. Si quis et cetera.
Dicit enim Policraticus in prologo primi libri
Artes perissent, nulla fidei ac totius
religionis officia, ipsorum recti defecisset
usus eloquii, si non in remedium humane
infirmitatis usum literarum divina mi-
seratio procurasset. Que enim exempla
maiorum, que virtutis incitamenta, que
morum sementa urgerent in aliquo, nisi pia
sollicitudo scriptorum eadem ad posteros
transmisisset. Quis enim Alexandros
sciret aut Cesares, quis Stoicos aut
peripateticos miraretur, nisi eos insi-
gnirent monimenta scriptorum. Quis apostolorum
et prophetarum amplexanda imitaretur ve-
stigia, nisi eos posteritati divine litere
consecrassent. Hec ille. In studio librorum
ergo exercitatio non solum utilis est et de-
lectabilis xxxviii di. De quibusdam et cetera
relatio. Nam ut idem dicit In dolore
solatium, recreatio in labore, in paupertate
iocunditas, in deliciis modestia felicissime

a luce mutuatur. Nam a vicijs redimit
animum et quadam suavitate eciam in adversis
iocunditate reficit. Cum ad legendum vel
studendum utiliter mentem intendit animi
[illegible] in rebus huiusmodi iocundiorem
utilioremque occupacionem invenies, nisi
forte divinus compuncta devocio orando
divinis insistat eloquiis aut corde per
caritatem dilatato deum mente conspiciat
et magnalia eius apud se quasi quadam
meditacionis manu pertractet. Et subdit
Sepius dicit quia omnia huius mundi
dulcia sive collata ceteris amarescunt
et tanto magis quo sensus interior minus
incorruptior et iudex purior vigeat.
[illegible] et q in dolor
Divinus hic omni scienciarum studium nedum
delectabile sed et quamutile existat, quia
sine sciencia homo dicitur esse quasi mortis
ymago. Hec tamen de qua premissa e dele-
ctabilitas ymo unius necessitudo scire
divine et causas proprie apprehat, quia
tantum ignorancia Christi ignorancia est
xxxviii di. Si ignorantia. De quibus eciam dicit
b. Aug. de doctrina christiana [illegible] Quicquid
homo extra didicerit si noxium est
hic dampnatur, si utile est hic invenitur.
Et cum ibi quisque invenit omnia que alibi
didicerit, multo habundancius ibi inve-
niet ea que nusquam alibi potuit invenire.
xxxvii di. legimus [illegible] Ibi namque
ut ait Cris. super Math. Qui ignorat in-
venit quod discat, qui scit invenit quod
credat, qui credit invenit quo ascendat,
qui ascendit invenit contemplacionis gaudium
in quo quiescat, qui contumax est invenit
quod timeat, qui laborat invenit quod accipiat.
Hec sancta scriptura b. Aug. super Genesim sua
altitudine irridet superbos, profunditate
terret attentos, veritate pascit magnos,
affabilitate nutrit parvulos. Et si quid
est bonitatis, si quid honestatis, si que perfectionis,

si quid virtutis, si quid iusticie, si quis
ordo, si quid sanctitatis, si qua disciplina,
omnia hec reperiuntur in eis. Unde et quicquid
eis est adversum, nichil sentitur. [illegible]
ix di. Noli et c. quecumque quamlibet
que contra est lege nature, dist. viii ergo.
Ad questionem ergo qua queritur hic contin-
gat quod dum nonnulli huius temporibus
scienciarum divinarum codices revolvunt cor-
de arido nichil ibi sentiunt, pretermittunt.
Et quod dolorosum est, ubi in veritate
solidari deberent in errorum latibula pro-
lapsi sunt et prolabuntur. Claret ergo hic 1o
responsio, quia ab uberibus carnalis
suavitatis non avulsi ea que spiritus sunt
apprehendere non possunt. Et carnicosa mente 2o
tumgefacti, quia magistra humilitatis
non audiunt, ab errorum tendiculis que
ipsis obstinata superbia contexuit nequeunt
liberari. Primum probat apostolus i Cor. ii 1o p
dicens Animalis homo non percipit ea de suavitate
que spiritus dei sunt, sed spiritualis xxxviii carnali
iiii omnes. Unde et b. Greg. xi mora.
super illo [illegible] dixerit verba divinitus
dicit verba sapiencie que reprobi audiunt,
electi non solum audiunt sed eciam gustare
ut eis in corde sapiunt quod reproborum
mentibus sed ~~[illegible]~~ solum auribus so-
nat. Aliud namque est nominatum cibum
audire, aliud vero eciam degustare.
Electi utique cibum sapiencie ita audiunt
ut degustent, quia hoc quod audiunt
eis per amorem medullitus sapit.
Reproborum vero usque ad cognicionem so-
nitus tendere, ut quamvis perverte audi-
ant, sed tamen quia corde attendunt fri-
gido et medullitus quoque oblecta-
mentis compluto quid illa sapiat
ignorant. Aliud ergo est de deo accipere
scire, aliud ergo hoc quod cognoscat
famine intelligencie degustare. Unde
et propheta [illegible] sapiencie dicitur eam [illegible]

2°

sapiunt prout sunt et quia res sic
diligit prout sunt diligende Bernardus in
promissorum vitis quam hy qui ceremonia
licentie turgefacti eo quod ingratitudini
latitur non audiunt. ab errore tendi-
culis quem ipsis obstinacio superbie
contexuit non valent liberari. probat
Policraticus li. vij. adducens quosdam anti-
quos philosophos temeritatis et ingenii
confidentia errasse. de quibus ad
propositum meum loquitur in hec verba. Antiquos
philosophos floruisse ingeniis et studio
profecisse, iam nec celebri opinio
est. sed omnibus in que pervenerint fama
ad res cum essentia fere incomprehensibiles
studio et exercicio sibi fecit viam inge-
nium et illorum beneficio plurima pu-
blicata sunt posteris quibus grandes
et mirandum invenitur mundi dimen-
dimensi sunt. celum suis regulis
subiecerunt. nature varias scrutati
sunt causas. et universitatis opificem
deserentes quodammodo sunt oculis contemplati
quasi ergo mole gigantea subnixi
in humanis viribus intumuerunt
indixeruntque bellum contra deum. de vigore
racionis libero confisi arbitrio. ac
si secundum fabulas essent celo captivo
victum quibus efferebant brachium
inicerent. Dictum sit ergo deum allevi-
rent. et dicentes se sapientes stulti
facti sunt. et obscuratum est insipiens
cor eorum ad Ro. i°. Ut quia omnia
fere pervenerant. procacissime erra-
verunt in inveniendis et varie distracti
opinionibus. etiam minima ignorarent.
Hec ille. Verum est ergo de ingenio confidens
nec ductum prior capit sine sapientie
refrigerandum. Et constituit ne nimium
Cum enim ineptus est quam impia sapere
et sapientioribus doctoribus quam non credere

de philosophis anti-
quis de eorum in-
genio confidentibus

va

Non cor-
ruptores
scripturas
et ma-
le expo-
nentes

Tam enim in hanc insipientiam cadunt
ut deum ad cognoscendam veritatem alias
aliquo impediunt obscuro. non ad prophe-
tias recte non ad apostolicas litteras nec
ad evangelicas auctoritates sed ad
semetipsos recurrunt. profecto errori ingeni
existunt. xxiiij q. iij. quia enim Augustinus
Cicero legem achademicorum descri-
bens ita dicit. Cum philosophandi
propositum cum res obscura sint quia
et deum probabilitur elucescit veritas accessit
ait enim idem. Nos qui sequimur pro-
babilia nec ultra id quod probabile
occurrit progredi possumus et refellere
sine iracundia et refelli sine pertinacia
parati sumus. hec enim duo inventioni
veritatis plurimum adversantur. Si autem vera
dicenti quis succendat irascendum succenseat
aut pertinaciter in falsitatis defensione
laborat. Nam ut ait Cicero. impedit
ira animum ne possit cernere verum. Et
virtus ipsa vitam nuntia recessit ab eis
quia Corozaym et Bethsayda spiritu
sancto restitute.
Sed et inceos pertinacia excecavit ut
adhuc oculos eorum velum templi
teneat quod domino paciente scissum est
a summo deorsum Luce xxiij. Et mul-
tiviciis hec pertinacia errorum velum
texuit quia scripturam sacram aliter
exponunt quam sensus spiritus flagitet mo-
nitum xxiiij q. iij. heresis et c. Sum
in ecclesia. Sermonum ergo est scriptura
non dimandum et humiliter postulanda est
spiritus intelligencia ab eo qui omnis sa-
cietatis est deus et auctor xxxvij
di. legimus. et in quo sunt omnes sapientie
thesauri absconditi ad Colossos ij.
humilibus enim dat graciam et superbis
resistit Jacobi iiij. xxvj q. de quadri-
vine ergo esse nimio philosophabitur
aut eo tenuitate in aliquo obtinebit
frustra profecto. quia sibi de capacitate
ingenii, de tenacitate memorie, de assi-

diuitie studii de lingue volubilitate
blanditur quia si licet in motu sunt
quo efficaciora videntur et longius ab
errabunt Verum et equus quo velocius
aberrat eo tardius quisque insidet do-
mum redit Est autem huiusmodi quieta
simplicitas quia discretioni intelligentie
plurimum adiuuatur Huiusmodi enim hic est
scribitur a doctoribus acquiescit et sim-
plicitatis ea que secus quam oportuit dicta
videntur in partem meliorem fideli inter-
pretatione retorquet De re iii estote
Ineptus autem est qui in scripturis a quibus
instruendus est appetit dilatari et
captiuato eorum sensu ad intellectum
suum eas trahere nititur repugnantes
Verum ut dicit Policrat. li. vii. in scriptu-
ris querere quod non habent proprio sensui abstinere
est non addiscere alienum Verum et disci-
pulorum oculi tenebantur ne sapientiam que
eos ex ardore comitabatur agnoscerent
quia tardi erant ad intelligendum
que prophete locuti fuerant hoc videlicet que-
rentes quod aberat a mentibus prophetarum
et non attendentes spiritum qui iacebat
in littera Sed quia tantum ardenti stu-
dio querebant quod latebat sapientiam que
querebatur affuit et aperuit oculos eorum
ut intelligerent scripturas et tamen
visus dominum arguerent tarditatem Sed
nec ipse nisi in fractione panis agno-
scitur quia neuter scripturarum
nisi verum fidei aut morum ~~[illegible]~~ ait detur
sensu non videtur quisquis ergo volue-
rit suo ingenio aut studii viribus scriptu-
rarum integritatem ~~[illegible] et~~ attemptat quasi a
sacris plerumque exclusus ab intelligentia
veri ~~[illegible]~~ alienum exstat Verum et
Sodomite dum angelos corruptionibus ~~[illegible]~~ mi-
~~[illegible]~~ luce et viri iusti ~~[illegible]~~ hospites
~~[illegible] voluerunt cecitate~~ ipsius sunt
corrumpere voluerunt cecitate

et circa parietem aberrantes palpan-
do in meridie quasi tenebris obuoluti
iusto dei iudicio sunt subuersi Sic dum
maligni et elati corde aberrant
scripturarum sensum fidelium corrup-
tores inueniuntur videlicet angelum non attin-
gunt Angelus siquidem scriptura est
que deo mittente consurgit ad increpandum
maliciam hominum in modo Sodomorum
descendisse Audite mihi verbum domini
principes Sodomorum auribus percipite
verba mea populus Gomorre Ysa. i c. p°
~~Redimi ergo dixi~~ Sed nec ergo dixi
scripturis non diuinis nisi forte quis
se ipsum dignum credat ut angelos deus
donaret et vtique viri iusti eos adorasse
et cibum ministrasse leguntur et eis
humana temeritas vult preesse quo fit
ut lumine priuati non possint illustrari
Dicit enim b. Gregorius xxiii Moralium
Contemplari dei sapientiam non possunt
qui sibi sapientes videntur quia tanto
ab eius luce longe sunt quanto apud
se humiles non sunt quia in eorum mentibus
dum tumor elationis crescit aciem
contemplationis claudit et unde se lucere
pre ceteris estimant inde se luminis luce
priuant Cum itaque prout expressum ap-
paret periculo plenum sit et ad ha-
bendum verum sensum maximum impe-
dimentum de proprio ingenio confidere et
timido autem stomachanti ac eorum verum
scripturarum sensum insolescere Et nichil
inuenitur delectabilius sit in librorum reuo-
lutione exercitatio perspicue diuinarum et scriptu-
et Canonicarum scripturarum in quibus ipsa
summa vitas delectabilis contemplatur
Ideo ne in premonendum de suo confidat
ingenio sed magis in libris scripture Canonice
perscrutat et sensum sibi diuinitus concessum
alius quirit ac ad proficuum deducat possi-
sibi non inuento dicta alterius librorum et
esto relator verbi dei legendo et dicendo
que sunt verba locorum thematum presumpta

In quibus verbis talis introductus tria
considero ad que noster promoven-
tur et admonetur Primo namque ne
ocio torpeat admonetur ad sacrarum
scripturarum exercitacionem et hoc cum sibi dicitur Accipe
librum iuxta illud Accipe librum et devo-
ra illum Apok. x. Sed cum non omnium
librorum et sciencium exercitacio est equaliter
proficiens ad salutem xxxvii di. Ideo
admonetur secundo ut hiis que compo-
nendis moribus sunt magis proximi
et saluti videntur aptiora sinimpore vite
dat et ergo subiungitur in themate
Esto relator verbi dei quia hec de-
scribit Luce viii. Tercio vero quia maior-
ne debito sit peragendum ideo quis
sit ordo que in talibus servandus
sibi describitur dum concluditur legendo
et docendo legendo videlicet quo ad se
et docendo quo ad alios ut sic per
ordinata maturitate procedat xliii
di. Sit rector. Hec tamen resumendo
causa brevitatis ne tedium animis meis
generem. Dixi primo et secundo quod in verbis
premissis noster promovendus admonetur ad
sacrarum que saluti magis sunt apte
exercitacionem et hoc dum dicitur Accipe librum
et esto relator verbi dei. Nam licet om-
nes Polic. li. vi. omnes scripturas
esse legendas probabile sit nisi sint
lectoribus reprobate cum omnia non modo
que scripta sunt sed etiam que facta
sunt ad hominis utilitatem licet plerique
eis abutuntur instituta credantur Licet
tamen omnia legenda sint secundum mentem
beati Ambrosii super Lucam ut cetera alii
tamen lecta fuerint non negligantur
reprobentur ut nulla aliqua relinquantur
in transitu ne sint omnino incognita
xxxvii di. Qui hinc etiam Sed potioribus
maiori diligencia insistendum que
aut politicam vitam sive in iure civili
sive in aliis ethice propter institutum

aut proximum corporis aut anime sanitatem
Unde beatus Bernardus super Canti. Sermone xxxvi.
Ita dicit Est profecto quo ad se omnis
sciencia bona cum veritati subnixa sit tu
autem qui cum timore et tremore tuam
operari salutem proprie brevitate festinas
ea sane amplius curato que senseris
vicinora saluti. Non dico tamen doctrinam
Grammaticorum et Dyaleticorum aut aliarum
artium liberalium forte a scolasticis contemp-
nendam ut recte loqui per Grammaticam et
inter verum et falsum per logicam possit
diiudicare xxxvii di. Si quis Quantum
Tercia teste beato Ieronimo super Epistolam ad Titum
eorum doctrina ad vitam potest proficere
dum fuit in meliore usus assumpta
Cum etiam quis ex eo quod numquam didicit
Grammaticam nec Donatum audivit a di-
gnitate fuit remotus de etate et qualitate
et vite. Unde et secularium pericia litterarum
ad intelligenciam sacrarum scripturarum
necessaria ostenditur xxxvii di. relatum
et c. de quibusdam. Hiis tamen non ob-
stantibus alia sunt que toto mentis
nisu sunt capessenda ut Canonum
libri quos ignorare non licet. maxime
sacerdotibus et hiis qui divinis obsequiis
applicantur xxxviii di. nulli et c. que
ipsis. Ubi dicitur Quia si in sacerdote scien-
cia canonum defuit sacerdotis nomen vix in
eo constabit. Cum autem noster promovendus
expertus sit secularium arcium nunc pri-
stat quod primo operam pro noticia ad plenum
est scrutatus quia autem est canonum
operis sibi non esse ut ad ipsas per studio
intellectum earum reiterat. Sed longe
amplius ut scilicet Canonistarum operam impen-
dat ea quod laudabiliter in eisdem incepit
et didicit ad profectum deducendo et ergo
dico sibi Accipe librum videlicet sacrorum Ca-
nonum. Et tantum de primo et secundo.
Dixi tercio et ultimo quod quis sit ordo
in librorum exercitacione habendus in verbis
premissis describitur dum concluditur lege-
do et docendo legendo quidem primo

Pro

(margin, right of col. 1:) pro ca-
libus
phisicis
quo va-
let ad
alias
scias

Et valde ineptum est et absurdum ut imperiti magistris, novi antiquis, rudes preferantur. 19

Et inantea lectura docendo, ut videlicet
primo discat et postea alios doceat, ea
que quis didicit spargat. Monstruosa
nempe res est ductor cecus, doctor igna-
rus, niger indoctus, consiliarius et viator
inexpertus. Unde nisi quis bene discat, doce-
re non valebit. Miserandum enim est eum
fieri magistrum qui nunquam fuit discipulus,
lxi di. miserandum. Convenit in officium do-
centis quis assumi debet qui formam
discipuli non assumpsit, de elect. Cum
in magistrum. Unde etiam dominus prius posuit
verba in ore prophete et postea constituit
eum super gentes et regna dicens:
Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce con-
stitui te super gentes et regna. xxxiii
di. Ecce. Gregorius sequitur quod is qui do-
cendis aliis preesse debeat, primo discat
et postea kathedre fastigio aut officio
docentis fungi et presidere, ut sic sunt
tempora tacendi, primo discat, et postea
opportunitas loquendi in qua predicet
et doceat. Nam veritas prius disci-
tacendo discitur et postea loquendo predicatur.
Unde etiam salvator noster prius in me-
dio doctorum sedit audiens illos et in-
terrogans et postea predicare cepit. Ubi sic
Hunc autem ordinem dominus promovendus in suo
studio exacta cura diligenter observavit
ne hoc premisso aut alias turbato sui
detrimentum faceret et aliorum derisui pa-
teret. Studuit namque iste dominus in debita
maturitate [illegible] progredi in
librorum revolutione et studiorum acquisitione.
Verum quia artium liberalium pericia ad
capessendam sacrarum divinarum et canonum
notitiam indicatur necessaria, ut quilibet
que premissa lucide constare potest,
et confirmat ille venerabilis Hugo
in suo didascalicon li. iii. dicens:
Nemo ad sacram pervenire cupit scienti-
am nisi artium reliquias se implicuerit
[illegible] labor plurima invenit
et fructum pariunt. Ideo iste dominus se in annis

puerilibus artibus liberalibus et di-
sciplinis philosophie imbuendum
tradidit, adeo quod in eisdem insigniis ma-
gistralibus meruit decorari. Et tandem
ad scolas canonum maturum accessit
ubique per plura tempora et annorum
decursus fortiter persistit et permansit.
Non enim pro tortura laboris in primis
elegerit, sed ferens pondus diei
et estus eius. Sic hunc veritatem et dignius
inventum venit. Sui laboris premium digne
recepturum, quia ea que hic didicit
et in suo archano pectoris conservavit
aliis prout debet, cum auctoritate co-
mmunicet et impendat. Et ceterum ut
ista facere possit, Ego auctoritate omni-
potentis dei et reverendi in Christo patris
et domini domini Eberhardi dei gratia Epi-
scopi huius alme universitatis Can-
cellarii, confero sibi gradum baca-
laureatus in decretis ut possit legere,
docere et ceteros actus ad hunc gradum
spectantes exercere. In nomine patris
et filii et spiritus sancti amen.

Et quia hic dominus noster promovendus
huc in medium venit ut suorum actuum
laudabilium pariter et laborum propter fru-
ctus laudis et honoris, ideo propter
expedito primo quoad ad sibi pro ipsius
aliquali et sufficienti recommendatione
ac insuper digna promotione assumpsi
verba scripta Tobie xii. [illegible]
dabimus vero ei. Reverendi patres docto-
res et magistri egregii et alii spectabiles
domini et venerandi. Sicut canonum
docet [illegible] multorum patrum
venerabiles sanctiones et decreta
cum de horum electione loquuntur, qui
sacris sunt ministeriis deputandi,
eos demum divinis officiis ydoneos
esse censuit, quorum omnis etas
a puerilibus exordiis usque ad per-
fectiores annos per disciplinam ecclesiasticam
stipendia cucurrisset ut [illegible] et
sermonum [illegible] non [illegible]

de cuius precedne dubitatur, cum pro laboribus multis, p moribus castis, pactoribus strenuis, celsioris loci primu debeat vnde et ad honores vndit, sine suffragio temporis sine merito laboris indignum est preciium, et nomi dubitare solent, quo prebitur deamme ta no adimant, ita legitur lxj d. mi- ramur in fine, et lex gerardit magistre ze gradu ceteros antecellat, quid la- bor plurior, et stipendia longiora se- cunt anteire C. de officijs magri offi- ciorum l nemo. Ex quibus colligo, virum moribus castis adornatum labo- ribus multis et actibus strenuis roboratum, merito debere victorum premia reportare. Vnde Sap. x d. Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum, de- rum nisi cum pacem C. verbo Et Beda super prov. xxi, gaudium est iusto facere iusticiam, videtur sic d. Dauid vir cum bonis desudat operibus, quia se sperat propter hec bonis premiis remunerandum. vir autem licet dicatur in Canone ic. qui est cum prebitate animi virtuosus xxxij q. vij § sed illud, et Gramatica dicit vir, vel etatem vir, sexum vir, prebitatem, Tamen ut michi videtur et sic est, in proposito sic dicitur vir, ratione etatis congruentis, dignitatis eminentis, et fortitudinis ac virtutis perfectis. Primo namque eum appellam virum ratione etatis congruentis, quia nisi fallor in medio xxx annorum existit, et ergo vir est ratione etatis congruentis. de- cimus canon prescribit nullum eptm ante xxx annos ..... ad perfectam viri etatem provenit, vmsus ordinare presumat. lxxvij d. Epus vbidam. Et si for- tassis adhuc in adolescentia diceretur existere, per hoc non agradu fastigij vtia et repelli non meretur. Nam

Jeremias et Daniel ante iuvenilem etatem spiritum prophetie accepisse leguntur Dauid quoque in regem et Saloni in regem in adolescentia sunt vncti. Johannes etiam cum adhuc esset adolescens a domino in apostolum est electus et cum aliis ad predicandum missus. ponitur hec in Canone lxxviij C. vlt. Et beatus Bud. in Epla ad Senonem eptm ita scribit Nos dicimus quamcumque etatem dei gratie primatiuam sicut nec sciram cum multos videamus iuniorum super senes intelligere moribus antiquare dies, preuenire tempora meritis, que etati deest virtutibus compensare. Horum nemo contempnat adolescentiam, meliores sunt bone indolis adolescentes, iure tenent dierum multorum et per pauca. Bonus puer Jeremias, qui ante sanctificatus quam natus, cum se excusaret de pueritia, vectibilomini constitutus est super gentes et regna. Bonus puer Samuel qui loquente domino propter erat auditor, dicit loquere domine quia audit seruus tuus. Bonus quoque Daniel cuius spiritum susci- tauit deus, vt convinceret iniquum iudicem, et sanguinem innoxium liberaret. Sed eum virum appellam ratione dignitatis eminentis. Sic eum vir appellatur Gen. xlvj, vbi Joseph dixit fratribus suis. Si vocauerit vos pharao et dixerit quod est opus vestrum, dicite. Viri pa- stores sumus, et hoc recte competit nostro proposito, qui in sortem domini est electus, de pleben eum secum. Et predicator verbi dei constantissimus viij q. j. olim doctus et pastus pretiosi dei facto et verbo xlij d. q. j verbo siquidem qui littere notitia claruit lxz, augu. cum est doctus, et rector scolarum, et alibi. sicut qui vacat exigit proferre sermone xlij. d. Sit rector Exemplo quia docet que ea que dicto seruauit et seminat ope adimplere studet et merito quia verba predicatoris et doctoris sine vita ~~et~~ parum prodesset iij q. v ... dicit

& 3
pmencibz

dicit nempe Ysidorus in li° de summo
bono. Bonus enim iustus debet bene agere ut
sapienter possit bene docere ut scriptum est Cepit
Ihesus facere et docere Act. 1°. Et sicut b.
Jeronimus in Matheum ypocrita. Ignominia
est gloriam crucifixum pauperem et esuri-
entem farsis corporibus predicare et ieiu-
niorum doctrinam rubentes buccas tume-
tiaque ora proferre xxxv d. Ecclesie princi-
pes. Nam secundum eundem delicatus est ma-
gister qui pleno ventre de ieiuniis di-
sputat xii q. ii Sacerdotes de quo Cris.
super Math. Consuetudo nequam que depravato
est componenti sermonem suum vivi vel aut
opera negligenti. Hinc est quod dominus
arguebat legis doctores dicens dicunt
et non faciunt Math. xxiii. et xxvi q.
vii Allegant. Ideo enim pronominatum
viri appellatum ratione fortitudinis
et virtutis perficiente et ideo vir potest dici
a vi Math. xi Regnum celorum
vim patitur et violenti rapiunt illud.
Violenti sunt qui vera fortitudine vi
appetitui sensitivo facientes ipsum ut ve-
niat rationi faciunt subiugatum. Et
beatus Gregorius xxviii° Moralium declarans
illud Job Accinge sicut vir lumbos
sic dicit Scriptura sacra viros vocare con-
suevit qui vias domini fortibus non
dissolutis et effeminatis gressibus
insequuntur. Unde et Sapiens in proverbiis
O viri ad vos clamito acsi aperte dicat
Ego non feminis sed viris loquor quia hii
qui fluxa mente sunt mea verba
percipere nequaquam possunt. Ex quibus iusto
viros vere dici non a corporis viribus
sed a fortitudine mentis ut quemque
est virtus quid decore et honestate
mentis in se gerat et in corpore sibi
subiecto ostendat. Sed debet ergo noster
promovendus medium animi sui motus
componens
~~componere~~ et corporis sui gestus mentis
decore virtute regulare ut nomine vi-
rili possit vocari. vii et michael i.

dinator dicat qui pugnavit cum
dracone et fecit victoriam Apoc. xii
Sub hac condicione viri illi degenerant — contra illos qui se in corpore ornat
qui tam viva corporis compositione non
fatigant et superne consumunt
qui gaudent vestium varietate sul-
care calamistro tortuositate in cri-
nibus adornari frequenti castigatione
novacule in facie ut aquila innova-
ri colla decenti monilibus et
corpora castigata singulis ostendere
plebi et more feminico per omnia
corporis membra lascivire. Hinc ne
esse viri dicit Seneca non video in viro
mulier olet. Sub hac insuper viri-
litate de qua premissum est degenerant
illi qui omne quantum virtus eo quod
laboriosum est fugiunt et a singulis
bonorum generibus id quod delectat sibi
usurpant. de quibus beatus Bernhardus — contra eos qui in omnibus querunt delectationem et ocia
in quadam epistola scribit in hec verba
Habent singula quoque bonorum labor
aliquid aliquid voluptatis. Sed admirari
est prudentiam aliquorum et mirari
quemadmodum noverunt hec artificiose
discernere et abiurata sequestra-
re ea tantum quod delectat eligunt et
amplectuntur quod vero molestum est
fugiunt et declinant. Cum militibus
nempe superbie fastus amplam fa-
miliam nobiles apparatus equorum
faleras acciptres aleas et similia
quoque frequentant ornatur thalamos
balnea et mollicie omnes cum glaciem
vestium a militaribus imitantur
tantie [illegible] lorice pondus et
[illegible] insompnes in castris noctes
metatique discrimina preliorum milicie
bene quoque verecundiam et discipli-
plinam. Aut si quid secus ille la-
bor habebit electo declinantes
Sudant agricole putant et fodiunt

vinitores qui inter hec torpent ocio
accedente fructuum tempore mox ut si-
bi horrea iubent et promptuaria
eorum plena vinum tritico bibunt
vine sagwine meratissimum pariter est
impinguati et dilatati adipe simila
herbarum suam pessimum miniscuat saporem
et additur oleum camino Sed considera
et negociatores circuire mare et aridam
in labore corporis et periculo vite pecunias
sibi diuicias congregantes Dum autem sit
hec cantant prudentes viri diuites
interea cupiunt sompnos nec dormiunt
in stratis lascivias suis Erit hic inve-
nire in die festo graues vasis au-
reis et argenteis mensarum dexteras
refertas varijs opibus mensurias
partitas vestibus ornatas in scrinijs
tam multiplices loculos ut si mensas
habuerint nummularios putant Cete-
rosque eiusmodi apotecarios necesse
inueneris qui vitam sibi multo labore
quesierunt isti madent delicijs corpore
affluunt ociosi Dum autem finis sit
horum quid vere mercedem tales sint ha-
bituri Subiungit dicens Cum resurge-
rent homines vinusquisque in suo
ordine ubi putas quales isti loca-
bit Si ad milites forte dixerunt
exculpabunt eos quod nunc secundum labo-
rem aut pericula tollerauit Sic agri-
cole sic negociatores et singuli quique
ordines hominum a suis eos filiis arce-
bunt finibus ut pote qui in hominum
labore non fuerit Quid ergo restat
nisi ut quos omnis ordo repellit
pariter et accusat eo pertrahit locum
ubi nullus ordo sed sempiternus hor-
ror inhabitat hec ille Talis non
est in promouendis sed vir est a viri-
um ceteris in ipsis virtutis quod omnem
mollitiem muliebrem tamquam viri
fugiens ne animi nobilitate degeneret
in acquisitionem sciarum et virtutum tulit

pondus diei et estus et noctes sepe
transiuit insompnes Nec enim meus
contrarius labor sed secundum doctrinam domini
hostiensis quam ponit in prohemio summe
sue fortior conuertit cunctis quam rec-
tior hominum non enim laboriosum iter et sepe
replicatum in hoc collegium paradicum
beatum nobis a studio sancte Canonice retin-
xit quesiuit hic dominus verum fortitu-
dinis ut vere vir diceretur fortiterque pessime
quemadmodum iuxta beati Jeronimum Pitagoras
memphiticos vates plato egiptum
tamque horam ytalie que quondam
magna Grecia dicebatur laboriosissime
peragiuit Et ideo se in annis puerilibus
philozophicis et moralibus discipli-
nis imbuendum tradidit et tandem ad
Scolas sancte Canonice maturus accessit
ut sic perfectius resistere posset acce-
dentibus ... ...
Et quia mercedem laborum suorum re-
portare debere iam in ... Et non
hinc venit hac digne recepturus Et
quam huiusmodi merces nunc est tribuenda
Dico in principio collationis quere ...
Quam mercedem dabimus viro isti qui
fuerit verba loco thematis prescripta
Per hec autem verba facultas Canonica
de suo discipulo nunc videtur promouendo
ut digna laborum suorum reportet premia
quia quibus sit donis premiandus non
tamquam dubia sed tamquam sui meriti osten-
siua dicit Quam mercedem dabimus
viro isti quasi eius dicit premittere Quam
mercedem secundum illud Math. xix Ecce
nos reliquimus omnia et secuti sumus
te quid ergo nobis erit Se autem da-
turam spondet dum subiungit Dabimus
viro isti secundum illud Apoc. ij Dabo
tibi coronam vite Viro inquit scientia
Canonica insignito et per vigiliam operam
virtutibus adornato Et videtur per
illud Ysa. xlv Thesauros abscon-
ditos

et archana secretorum sue predilecte Cathe-
rine quidem ut hos thesauros primo hec
inciperat, secundum ut prius habitos et etiam in
antea habendos cum auctoritate uti posset
et eos aliis tamquam autentica persona
dispensare et in hac vice promovendi
inceptorem copiose designavit iuxta illud primum
Machabeorum primo. Accepit thesauros occultos
hec autem sancta Catherina. Sic intuitive de-
notatur nomine thesauri absconditi et
archani secreti. Nomine quidem secreti
archani quia in ea multa continentur
que sunt aliquibus occultanda et qui-
busdam revelanda xii di. in medio
q. i. c. nolite. Sed et revelando nomine
thesauri inventi designatur quia ipsa ali-
bi querit in ea facile invenit secundum xxx
vii di. § Sed econtra. In ipsa enim inveni-
unt parvuli quo alantur, crescentes
quo augeantur, adulti quo nutriantur,
perfecti quo confirmentur. Inveniunt lan-
guidi quo sanentur, fessi quo reficiantur,
pigri quo sollicitentur. Inveniunt tristes
quo consolentur, famelici quo satientur,
pauperes quo ditentur et divites quo
misereantur. Inveniunt oppressi quo releventur,
indocti quo erudiantur, timidi quo
confirmantur. Inveniunt perfecti quo percipi-
ant, subiecti quo obediant, offensi
quo indulgeant et beneficiati quo
retribuant. Inveniunt dubii quid credant,
timidi quid sperent, iniusti quid dili-
gant et audaces quid horreant et
contremiscant. Hic est ille thesaurus
quem erugo non demolitur et tinea non
corrodit nec consumit, quem doctores
dicunt largos velle esse sui possesso-
res, sed dedignatur avaros. Hec est
illa nobilis animi possessio que
inter divicias animi [illegible] nec
Sap. Sapiencia colligitur ex quo [illegible]
revelata publicata varia suscipit
incrementa. Nunquam ne hic nobilis
thesaurus in agro archano [illegible]

promovendi absconditus clausus de-
ficiat sed longe amplius ut in aliorum
cordibus satus et dispersus sui incre-
mentum capiat et in uberes fructus ma-
turescat. Ac insuper ut prefatus laboribus
nostri promovendus incrementum referat
condignum. Ego auctoritate omnipotentis
dei et reverendi in Christo patris et domini
domini Sbignei dei gratia episcopi Cracoviensis
huius alme universitatis Cancellarii
confero sibi gradum baccalariatus
in decretis ut possit legere disputare et
alios actus ad hunc gradum spectantes
exercere. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Expedito iam primo principali themate
ad secundum iuxta morem facultatis
Canonice officii mei est prefatum dominum
Baccalarium aliquantulum recommendare
et recommendatum amico Baccalariorum prefate
facultatis quemadmodum mutua ipsius exigunt
congregare. Et quia hic dominus in sua
prima repeticione de materia libelli disputavit
et dum in suo principio cum laudes sancte
Canonum insisteret libellum pro fundamento
iacere in themate dixerat. Habet
libellum quod habetur de libel. obla. c. i.
Ideo ut etiam proposito suo sermo meus
conveniat pro ipsius recommendacione et collo-
cacione assumpsi quod scribitur xxiii di.
lector: accipe librum. Reverendi patres,
egregii doctores et magistri ac alii
cui domini spectabiles et honorandi.
Quamvis sit humano generi necessarium utile
sed etiam necessarium librorum exercitium. Testa-
tur Policratus in prologo primi libri dicens:
artes perissent, iura fidei et totius
religionis officia ipse quoque recti defecisset
usus eloquii si non in remedium humane
infirmitatis usum literarum divina mise-
racio providisset. Nunc enim exempla
maiorum que sunt incitamenta et
morum fomenta erigerent in animo

Nisi propria sollicitudo scriptorum eam
ad posteros transmisisset. Quis enim
Alexandrum sciret aut Cesares esse
Stoicos aut peripatheticos miraretur
nisi eos monimenta insignirent scriptorum.
Quis apostolorum et prophetarum amplexanda
imitaretur vestigia, nisi eos posteritati
divine littere consecrassent. Ea propter non imme-
rito michi premonendo dicitur Accipe librum
ut in hiis quidem usque ad presens perstat
et vera delectatio pro malo humane labentis
vite restituatur. Dicat enim ille ubi supra
In dolore solacium, recreacio in laboribus
in paupertate iocunditas, in deliciis mo-
destia fidelissime a libris ministrantur.
Nam a vitiis redimunt animum, et quando
suam etiam in adversis iocunditate re-
ficiunt. Cum ad legendum vel scribendum mentis
intenderit acumen, nullam in rebus
humanis iocundiorem utilioremque occu-
pacionem inveniet, nisi forte divinitus
compuncta devotio orando deus insistit
colloquiis, aut corde per caritatem di-
latato deum mente concipiat et ma-
gnalia eius apud se quasi quandam
meditacionis manna pertractet. Et subdit
Experto crede quia omnia humanum munde
dulcia huic collata continue amarescunt
et tanto magis quo sensus integrior
racio incorruptior et iudicium purior
viget acumen. Fuit igitur propria racione et e-
quum Salvator Augustino dicit Baccala-
riande accipe librum. Verum quia in humani
cogitacione varie discurrere solet racio humana
a conclusione ad conclusionem. Ideo secundum Collbertum
utilia per sui ordinacionem. Cavendum
est precipue curiositatem que perdit omnia
et que de rerum cognitione nichil aliud
querit nisi leticiam aut vanitatem. Nam
in via vite fantasmata nostra occurrunt
et quasi fures insidiantes nostre tra-
sire non sinunt, sed racioni plagas infli-
gunt et velut tenebras in loca latebrosa

et obscura pertrahunt. Animam ergo famis
et sitis curiositatis consumptam et inanibus
fantasmatibus estuantem, tamquam pietatis
cibus refici saturarique volentes pa-
scamus solida veritate. Quia scriptura
vel scientia tota huius non prodest nisi sit verum
que sunt eorum minime se habere et fine.
Hoc autem summopere quadrifaria contingit.
4or Primo Si quod in scripturis legimus ad nostram
utilitatem convertamus. Secundo si quod videmus
in creatura in nobis spiritualiter intelligamus.
Tercio si nos ipsos intimus cognoscamus.
Et quarto si ex consideracione nostra in dei
noticiam ascendamus. Propter primo attende
illud quod ait dominus Ezechielis capitulo
iii. Fili hominis comede volumen istud
et loquere ad filios Israel. Et aperui os
meum et cibavit me volumine illo et
dixit ad me Fili hominis venter tuus co-
medet et viscera tua implebuntur vo-
lumine isto quod ego do tibi. Volumen
comedere est scripturam salutiferam le-
gendo meditando et ruminando sibi incor-
porare bona operando. Comede inquit
volumen istud non siliquas porcorum xxx
vii d. legimus que reddunt ventrem
inflatum non intimus saciatum non panem
nimis siccum Gabaonitarum scilicet scientiam secularem
non poma silvestria quibus enutriuntur ci-
ciorum dorsa scilicet secularium sapientum. Sed
volumen sacrorum Canonum quo debes
interiora tua complere xxxviii d. proto
Multi enim legunt ut parum retineant, et si
mente intellectum verbi dei recipiant tamen in
cordis visceribus vel bonis operibus non
custodiunt quia et si libenter audiunt ad
usum tamen edificationis non assumunt sed
illud Aggei primo Seminastis multum et intu-
listis parum. Unde et in lege qui humor sunt
intelligunt per immundiciam aquilarum. Est
enim aquila avis immunda secundum legem
oculis perspicax et unguibus rapax
quia perspicacem habet intellectum et in
se ipsos reflexum et inordinatum affectum

Non sic desipiunt iudei qui in sabbato
euellebant spicas quia in sabbatismo
pectoris et serenitate cordis debemus
ad edificacionem nostram magis necessitatis
legere et conficere scripturas. Ruminacio-
ne vel manibus spicas legimus et legentes
ut scripturas non solum ore sed in opere
habeamus, non sicut illi qui totam vitam
suam consumpserunt ut alios predicando pascant
et ipsi de verbo non manducant. Sic scriptum
est: Vir cui deus dedit diuicias non
habuit potestatem ut comederet ex eis.
Pro secundo non fiat illud Sapientis:
Vade ad formicam o piger et disce
sapienciam. Homo cum esset in honore esset
conditus mittitur ad bestias ut sapiencie
vacet. Interroga inquit Job iumenta
et docebunt te, quia creaturis eo quod videmus
possumus ad declinandum malum et fa-
ciendum bonum exempla trahere. Mores
enim vel vicia que non prius reputari pro
oculis sive subiectis incorporantur in
creaturis, et hic est modus quo edificatur
multum mundus. Unde Gregorius Nazanzenus:
Mos michi est ad meipsum singula
renocare et proprie si quod michi sit
et scilicet vacet animi moribus aptare
quod videtur oculis. Et secundum Gil. ipse per
Supremus creaturarum minus signa consideret
nichil erit in totum quod hominem non
edificet vel invitando ut faciat vel
declinando ne faciat aliud cum tamen videre
et earum proprietates cognoscere modus est gen-
tilis et philosophi, sicut scripturas videre
veteris testamenti legere et signis significata
non penetrare modus est iudaicus. Opponitur
cum iudeis quedam crassitudo carnalium
sacramentorum in quibus solebant tenerent
vitam proximum quos actus contra nos
infirmaret vitiatum. Unde Crisostomus cum populo
alloquitur: Facta sunt velud suspendunt operum
faciem claritatis eius consideret intueri nequeunt.
Sic in creaturis incurrentes nichil esse
videtur in creatura nisi quod apparet

exterius, cum tamen sub proprietatibus earum desi-
gnentur incorporati mores et errores
hominum. Unde et ostendit Joachim abbas
in sua dialetica maiorum plurimum esse
considerare res in eo quod pretendunt quam
in eo quod sunt. Et vario epistola ad au-
ditorem Atheniensem dicit: multas inter
eum quam rem ab libris inspiciens
libri nempe non nisi parvula sunt scriptorum
monimenta que inquirendorum princi-
pia continent ut ab hiis formet animus
negociandi principia. Et b. Bern. in epistola
ad Henricum dicit: Experto crede aliquid
amplius invenies in silvis quam in libris;
ligna lapidesque docebunt te que non
possis a magistris audire.
Sed pro unitate tercio et quarto dixi aut
passim solida virtute. Et nosipsos intimus
cognoscamus et ex consideracione nostra in
dei noticiam ascendamus. Dicit Gilbertus
in tercia parte: Quid prodest homini si rerum
omnium naturas subtiliter investiget efficaci-
ter comprehendat, ipse autem unde venit
aut quo vadit sit non consideret non
caveat nec attendat. Et dicit Richardus
frustra intendit cordis oculum ad videndum
deum qui nondum idoneus est ad videndum
seipsum. Prius discat homo cognoscere
invisibilia sua quam presumat posse apprehen-
dere invisibilia divina. Alioquin si non po-
tes cognoscere te, qua fronte presumis
apprehendere ea que sunt supra te. Precipuum
enim et principale speculum ad videndum
deum animus racionalis absque dubio in-
venit seipsum. Et enim invisibilia dei per ea
que facta sunt intellecta conspiciuntur,
ut dicit Apostolus. Ubi queso quam in eius
ymagine cognitionis vestigia expressius
impressa reperiuntur. Hominem secundum
ad dei similitudinem factum et legimus et
credimus. Et ideo quamdiu adhuc per speculum
et in enigmate videmus, ad eius ut
ita dixerim ymaginariam visionem

apertus speculum quam spiritum rationalem intue-
ri non possumus. Tergat ergo speculum
qui videre spiritum suum cupit sicut videre debet.
Hoc utique speculum non desinit verus
amator sui tenere tergere et inde
simul inspicere. Tenere ne deorsum
corruens terre per amorem inhereat.
tergere ne ullius cogitationum pulvere
sordescat. inspicere ne ad vana sen-
sualia intuitionis sue aciem reflectat.
Extersus autem speculo et diu diligenter
inspecto incipit ei quedam divini luminis
claritas interlucere et immensus quidam
insolite visionis radius oculis eius
apparere. et hoc lumen oculis eius ir-
radiaverat qui dicebat Signatum est
super nos lumen vultus tui domine deus
dedisti leticiam in corde meo. quod expo-
nens Joachim ubi supra dicit vultus dicitur
a voluntate et a volendo. non quia vultus
aut quia voluntas est in eo. sed quia
voluntas interior a vultu videlicet in vultu
relucet et apparet exterius. unde et illud
a [illegible] sive cognoscitur vir et ab oc-
cursu faciei sensatus. et illud Cor
gaudens exhilarat faciem in merore
animi deicitur spiritus. ergo vultus dei filius
est quia voluntas patris manifestatur
in filio qui descendit non facere voluntatem
suam sed voluntatem patris qui misit illum
cuius lumen signatum id est expressum est
super nos quia in superiori parte nos
lucidos id est rationales fecit nos qui fecit
nos. non quod lux rationis non sit impressa
a tota trinitate nobis equaliter. Sed quia
distinguendum est quid cui sit quid assi-
gnemus. unde quia filius verbum et sapi-
entia est specialiter ascribitur ei ratio quam
nobis ab ipso quidem specialiter [illegible] rela-
tam. a patre vero et a spiritu sancto inest [illegible]
communione. quod sequitur Dedisti leticiam
in corde meo. leticia cordis significat
gratiam inspirate voluntatis. leticia enim

ad gratiam pertinet. unde dicitur quia
dictum est letamini in domino et exultate
iusti et gloriamini omnes recti corde. et
inde per contrarium non est impiis gaudendum. Ergo
lumen attribuitur rationi quia ut dicit
scriptura lex lux est et lucerna pedibus
meis verbum tuum domine et lumen semitis
meis. et leticia congruit voluntati con-
gratulanti cum sanctificatione [illegible] ad utrumque
respectum dicitur Justicie domini recte let-
ificantes corda etc. [illegible] et [illegible]
[illegible] Preceptum domini lucidum illuminans
oculos etc. Sed necesse est quod ratio de
super nos et non super me. et leticia data
dicitur in corde meo non in cordibus nostris
quia ratio [illegible] est et ad conditionem pertinet
generis singularis et ad unitatem spectat.
Ex quo patet quod ex cognitione nostra manu-
ducamur et ascendimus in cognitionem dei.
verum quia ad ista librorum [illegible]
singularitati humane expediens est. quod
teste Apostolo Quecumque scripta sunt ad
nostram doctrinam scripta sunt. Et beatus Jeronimus
ad Rusticum monachum Nunquam de manu tua
liber discedat. Et Gilbertus in sexta parte
sui [illegible] dicit. Et hoc quidem pre-
esse quod expeditum et difficilium pertractatio
scripturarum. et si non inserunt animo [illegible]
saltem quietum ingenium aut mobile
arcet ocium et curiosum ad multa giro-
vagum figit et alligat intellectum. [illegible]
modum quo animus pascitur solida vita
tali ut promissum est breviter describere
[illegible] clarius libri. que fuerunt [illegible] loco
[illegible] passim ipsa. In hiis autem [illegible]
utrumque introducet [illegible] conclusionem
actus premissis duo [illegible] ad que noster
primo notandum admonet. Primo namque ne
ocio torpeat sed magis in agendis
sive convalescat admonet ad exercitium
cum dicit Accipe quod ut ait Tullius in libro primo
de Oratore usus et ars docuit quod
sapit omnis homo. verum quia non omnium
studiorum par est exercitium xxxvi dicit [illegible]

Et nobiliora nobilioribus sint accommoda
ingenia secundum Policraticum. Ideo ut in hoc
exercitium preferat litterarum sibi suadet dum
adiungit: libri. Iuxta illud: Accipe librum
devora illud. Apocalypse x. Hinc duo bene
resumendo. Quod dixi primo virum prudentem
dum ne ocio torpeat, sed magis in suis
agendis convalescat admonet ad exercitium.
Ingenium enim honoris licet secundum Isaac in
libro de anima et Hugonem de sancto victore
sit enim quedam naturalis anime in seipsa potentia
valens, et ita potentia persistat a natura, tamen
usu iuvatur secundum Tullium libro primo de oratore,
qui tractans de exercitatione Romanorum
sic dicit: Exercitabat homines innata in
genio varietas multitudoque in omni
genere causarum, ut ad eam doctrinam quam
quisque studio consecutus esset adiungeretur
usus frequens, qui omnium magistrorum precepta
superaret. Propter hunc usum Timesarthus
dicebat nichil aliud esse ora-
tores nisi quosdam operarios lingua celeri
et exercitata. In bello etiam non tam multi-
tudo et virtus indocta quam ars et exercitium
prestare solent victoriam. Ut dicit Vegetius:
Nulla enim alia re videmus populum Romanum
orbem subegisse terrarum, nisi armorum ex-
ercitio, disciplina castrorum usuque mi-
litie. Quid enim adversus Gallorum multi-
tudinem paucitas Romana valuisset? Quid
adversus Germanorum proceritatem Romana
brevitas potuisset? Adversus multitudinem
et fortitudinem Hispanorum, adversus sapientiam
Grecorum? Adversus hec omnia profuit
tyronem sollerter eligere, ius armorum
docere, cottidiano exercitio roborare, et que
tunc evenire in acie et prelio omnia in
campestri meditatione previdere. Scientia enim
rei bellice dimicandi nutrit audaciam.
Nemo facere metuit quod didicisse se
bene confidit. In certamine enim bellorum
exercitata paucitas ad victoriam promptior
est quam rudis et indocta multitudo
exposita semper ad cedem. Idem est in
usu armorum. Cum enim exercitium sumit

per usus frequentiam parum timent cum
aliis disputationem inire, clamorem aut
luctam. Si vero usum non habuerint ti-
mebunt ad singula, sicut ad solem
procedens videtur tremere oculis qui
diu fuit inclusus in umbra. Hic autem
usus adeo necessarius est ut ex frequen-
tia vincat et superet impedimenta nature
prout refert Valerius Maximus de De-
mostene qui laborabat duplici impe-
dimento oris et pectoris. Non enim poterat
nominare primam litteram artis sue quam
volebat vocabat addiscere scilicet rethorice. Sed cum
ex usus frequentia portaret in ore cal-
culum et sic erudiret ad loquendum
et nichilominus loquendo et clamando co-
naretur contra flumen, duplex oris et pe-
ctoris evicit impedimentum et sic se ora-
torem summum reddidit et perfectum. Sic etiam
Tullius exercitabat se ut tres personas
solus sustineret: sui, adversarii et iudi-
cis. Et alio tempore cogitavit quod diceret,
alio diceret quod cogitasset. Que duo
magne plenique ingenio fieri simul faciunt
sed melius dicunt si aliud tempus sume-
ndum sibi ad cogitandum, aliud ad dicendum
provideret. Hec autem omnia provida delibe-
ratione vir provinciensis animadvertens
non putabat sufficere si ea que in scolis
Canonistarum a doctoribus sagaciter audiverit
audiverit et audita sola contemplacione
intellecta perpetuo teneret. Verum etiam
ventilabat exercitio studiose in causarum
processibus doctrinam examinaret, quia
usum ad perfectionem sui sibi sciebat neces-
sarium. Et tantum de primo.

Dicta secundo quod in verbis premissis
vir provinciensis admonetur quod in suo
exercitatione preferat litterarum studium in verbo
libri. Cum secundum Gilbertum tertia pars ex-
ercitium litterarum est studium maxime nobi-
lium virorum, unde antiquitus bene res
censebatur quod philosophi tunc regnabant et
reges philosophabantur. Et quare
Vegetius primo libro de re militari ait:
Nemo magis quemque decet vel melius
vel plura scire quam principem

cum doctrina potest omnibus preesse sc-
ientiis. Quod ad principes quatuor potest confirmari
exemplis. Procedat primo Alexander
conditor de Castro Victorum, quem
gymnasium litterale vetus sub Aristotile
studium continuum magnificavit et extulit
in immensum. Et licet quibusdam viciis
Alexander non caruerit, vt in vii li° Justini
historiographi legitur, non tamen hoc a philosophia
hereditavit sed per philosophiam amplius tem-
peravit vii et sapienter dixerit nichil
aliud esse philosophiam quam victoriam passi-
onum concupiscibilium et abstinentiam. Legitur
etiam a discipulis ypocratis expressam
diligenter in tabula quandam effigiem
sui doctoris, quam cum vidisset philemon
optimus illius temporis phisonomus depor-
tatam et diligenter inspectam, protulit
suum iudicium dicens eum cuius hec erat
figura virum luxuriosum et amantem
coitum. Quem discipulis indignantibus et
arguentibus eius artem ne pote qui
de viro optimo talem reddiderat iudicium
redeuntes ad ypocratem referunt quod au-
dierant. At ille philemonem confitetur
optime iudicasse, sed amore philosophie et
honestatis dixit se cunctas turpitudines
suas vicisse et accepisse per studium quod
fuerat denegatum nature. Accedat etiam
Julius Cesar de gratia Romanorum, qui
in litteratorio studio tantus fuit vt simul
dictasse legatur quatuor paria litterarum
qualem in persona cuiusque similis ipse
ciat leges indicant Romanorum. Beati
ardentis ingenium qualiter in litteris extiterit
predicant Boeciabilis subtilitas, quem vi-
dicat Gilbertum commentator. Procedant
et reges veteris testamenti David Eze-
chias et Josias, qui consilio litteralis
prudentie iudicaverunt populos in equitate.
Sicut scriptum est: Judex sapiens iudica-
bit populum suum et principatus sensati
stabilis erit. Postulat David a domino
vt sapientiam et scientiam doceat, et
dixit se in eo invenisse cor suum invenisse

letarum. Procedant et ultimo reges
christiani de novi regni testamenti Con-
stantinus, Theodosius, Justinianus et Leo
et alii principes christianissimi qui feliciter
rexerunt non magis fortitudine armorum
quam industria litterarum. Generosis etiam pa-
rentibus nota est magni dedecoris fi-
lios suos degenerare, tam prudentie
quam virtutis expertes, quos sibi debuerunt
sapientie et iustitie successores. Quod enim
dissimulari posset utcumque in homine
plebeio, non patet conniveri in perso-
na publica et in homine tollerari. Quocirca
precipue sunt eis. Nobilium filii qui ad cul-
men honoris in populo debent eligi cum
maiori diligentia debent a pueritia eru-
diri, vt dediscant malitiam beneficio
litterarum et assuescant in bonis operibus col-
lectorum simul et memoria laudabilium
exemplorum. Ex quibus liquet quanti
sit cum litterarum studiis quaerere et occupari
quod communis sit nobile ut premissa de-
clarant exempla. Potissime tamen quaeren-
dum est eam hic sive operam dantes
que saluti nostre magis sit apte. Vnde
licet secundum Senecam Polit. li. vi. omnem
scripturam esse legendam probabile sit
nisi sint lectiones reprobate, sic tamen
omnia legenda sunt secundum mentem beati
Ambrosii super Lucam. Ve eam aliqua eorum
lecta fuerint non negligantur, reprobentur
nonnulla aliqua videantur in transitu
ne sint odio incognita xxxvii d.
Sunt etiam quibus omnibus insistendum est
illis que aut politicam vitam, sive
in conviviali sive in aliqua ethice pre-
ceptis instituunt, aut procurant corporis
aut animi sanitatem. Vnde b. Bernardus super
Canticum sermone xxxvi ita dicit: Est per-
fectum quo ad se omnis scientia bona cum
veritati subnixa sit, tu autem qui cum
timore et tremore tuam operari salutem
pro temporis breuitate festinas ea scire
amplius curato que senseris vicini-
ora saluti. Non dico tamen doctrinam

Gramaticorum et dyalecticorum ac
aliarum liberalium artium forca scolastica
comprehendam ut recte loqui per grammaticam
et inter verum et falsum per logicam possint
iudicare xxxvii di. Sacius grammaticam
quia teste b. Ieronimo super epistolam ad Titum
Eorum doctrina ad vitam proficit dum fuerit
in meliores usus assumpta. Cum enim
Epius ex eo quod nugas dicit grammatici
nec Donati audiendum a dignitate
sint remotus pontificali. De eo et ipse
c. ult. Unde et secularium litterarum
ad intelligentiam sacrarum scripturarum
ostenditur fore necessaria xxxvii di.
relatum. Alii tamen sunt qui toto inter
nisu sunt amplectenda. Ut canonum
libri quos ignorare non licet maxime
sacerdotibus et hiis qui divinis ascripti
applicantur xxxviii di. nullus et c. que
ipsis ubi dicitur. Si in sacerdote scientia
canonum defuit sacerdotis nomen in eo
vix constabit. Omnibus itaque alterius
consilio ut promovendus acquisita li-
beralium artium notitia quantum sibi suffi-
cere videbatur scolas canonum accessit
quibus nedum suo profectui consuleret
sed et reipublice deserviret. Ubi plurium
annorum decursu vigilanti perseverans
quantum profecerit non est opus verbis quia
facta probant declarare. Est enim va-
lens causarum patrocinator pro iusticia
defendenda ac tuenda quod quantum meriti
sit ondit (ostendit) lex dicens quod non minus tales
prodesse generi humano quam si patriam
armis defenderint. C. de advocatis diversorum
iudiciorum l. advocati. Et notatur de voto et voti
redemptione quod super hiis. Magister Cirge-
ribus ipsius mutatum ut actibus suis maior
assit auctoritas pro honore dei operatur et comodo
reipublice auctoritate eiusdem et privilegiorum
Sedis apostolice ac Bancorum in x pri et de
dominum Sbigneum divina gratia episcopum Cracoviensem alme
universitatis cancellarium concedo sibi gradum bacca-
laureatus seu incipiendi ut possit legere dictare
ceteraque actus ad hunc gradum spectantes exercere
In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Et quia teste philosopho primo
Ethicorum. Rebus de quibus loquimur
congruos oportet esse sermones. Ea-
propter cogitanti michi quibus et qua-
libus verbis Venerabilem virum dominum docto-
randum ad petitionem insigniorum docto-
ralium condigne animare et alloqui pos-
sem quis appareret, quid sit hoc ad
quod ipse promoveri debeat quod profecto
honoris dignitas excelsa et ob id
in humilitate cordis est assumenda.
Dicit enim Sapiens quanto maior es humilia
te in omnibus. Eccli iii°. Est insuper fru-
ctuositas multa et ideo quamvis labore
videatur plena fervore tamen caritatis
ob honorem dei et proximorum proxim-
ique non est fugienda. Unde et si deterret
ponderis laborum, delectet tamen meritorum
multitudo premiorum. Dicitur itaque quod
scribitur Ysa. xl. Super montem excelsum
ascende. Reverende pater Doctores et magistri
eximii, certum quod spectabiles dignitate statu
dignitate et ordine. Domini secundum
b. Gregorium xxxiii li. Moralium c. primo
In sacra scriptura nomine montis plura
significari congruit, tamen secundum eundem
li. xx. c. vi°. Doctores et predicatores
ecclesie patres montes vocantur, eo quod
per vite celsitudinem et intellectus eleva-
tionem yma terrarum deserunt et celo proxim-
quum sunt. Dicit enim glossa super verbo premisso
Tu celesti predicationem et doctrina utitur
yma iam terrenorum operum deserens
in rerum culmine stare videtur tantoque
facilius subditos ad meliora pertrahit
quanto per vite meritum de supernis clamat.
Quid ergo mirum si doctorando dicatur.
Super montem excelsum ascende. Primo
animo insuper vallia et a vallibus
ad moralia transcamus. Nam quicquid
modum experientia edocti agnoscamus
quod via montuosa et sublimis

-ssior est et difficilior quam simplex et
plana iuxta illud primo Regum xiiii. Ascen-
dit autem Jonathas reptans manibus
et pedibus. Pari forma ad hunc gradum
non nisi flagranti et laborioso studio
pervenitur. Mons etenim sapientie altissimus
uno quasi inaccessibilis est. De quo
ipsa de se clamat: Ego in altissimis
habito. Eccli. xxiiii. De cuius etiam alti-
tudine dicit Augustinus ad Orosium: Ampli-
nistiorum umbraculis occulta latet sa-
pientie altitudo. Hinc est quod lex primo data
fuit in monte Exo. xxiiii. ubi dixit
Dominus ad Moysen: Ascende in montem
etc. Et ideo volenti ad hunc montem statum
doctorum attendere non sufficit planam
et simplicem viam ambulare, sed opor-
tet per elevationem intellectus et ingenii
exercitium sursum ascendere et reptare ma-
nibus et pedibus. Hec est cordis affe-
ctu et utili omnium virtutum exercitio per an-
quo adeo attenditur est affectus sive
desiderium xxiiii. q. i. que dignior manu
uo virtutum opus vacat. De pe. di. unico
c. uno et horum unum sine altero parum
prodest lxxxvi. di. Non satis. Cum igitur
pedibus et manibus quis ad sapientiam
attendit cum animi affectione eam inve-
stigare desiderat, licet partim ieiuniis
non vigiliis, non vacat ocio, sed in omni
virtutum exercitio perseverat. Officium namque
doctoris katholici est ut doceat, ut
moneat, ut placeat, cum quo virtutum or-
namento tam mitius quam certius contra
perversitatem inclarescat ut ait Augustinus
de doctrina christiana li. iiii. Unde et corporis
situs in ecclesia dei perpetuus indicatur
de here. cum quinisexto, quibus ad montem
collatis licet concludere quod status doctorum
& 3 monti excelso comparatus reddit ceteris
prestantior ex tribus: primo propter cogno-
scibilium intelligentiam copiosam. Secundo
propter virtutum exuberantiam gratiosam.
Tertio propter quod est consequens ad supra-
felicium retributionem excellentiam glo-
sam iuxta triplicem effectum gratie

Quia videlicet dat esse divinum, facit
opus iusto meritorium et ipsum opus remu-
nerat ultra condignum. Unde in psal.
xxxi. dicit: Intellectum tibi dabo quantum ad primum
et instruam te in via hac qua gradieris
quo ad secundum, et firmabo super te oculos meos
quo ad tertium.
Dixi primo quod status doctorum monti
excelso comparatus ceteris prestantior red-
ditur propter cognoscibilium intelligentiam
copiosam. Unde dictum est Regum ii. Reg. xiiii.
Tu autem sapiens es sicut habet sapientiam angelus
dei, ut intelligas omnia super terram. Hoc
autem est esse divinum et primus effectus
gratie quo potissime deo assimilatur.
Gen. iii. Eritis sicut dii scientes bonum
et malum, xxxv. di. Ab exordio. Et dominus
dixit ut ibi sequitur: Ecce Adam factus
est sicut unus ex nobis sciens bonum et
malum. Unde et nisi dominus reliquisset
nobis hoc semen intelligentie sicut So-
doma fuissemus et quasi Gomorra
similes essemus, Ysa. i. Et Seneca epistola xvii dicit:
Otium sine litteris mors est et vivi hominis
sepultura. Et Boecius: Quid enervatius
ignorantie cecitate quod dicit nichil, quam
ignorantia scripturarum, ignorantia christi
xxxvii. di. Si iuxta. Quid autem dampna-
bilius quam hunc ignorare et per quem
vel amare quem cognoscere est vitam
eternam habere Joh. xvii. Hec est vita
eterna, ut cognoscant te solum verum deum
et quem misisti Jhesum Xpistum. Quid insipi-
bilius quam hunc nescire, quem omnis
creatura clamat et quem docet ut ita di-
cam violenter ipse agnoscere impellit
ut enim dicit Policraticus li. ii. c. xviii.
Stultum est ab eo quod racioni apparet
dissentire et inmisisse videtur temera-
rium leges pervertere nature. Nam eius
sinu creatorem omnis testatur creatura
Dialetice deducit Abbas Joachim in
sua Analetica maiorum li. primo c. x. ubi ait
Res representant a rebus faciens a
factoribus eam dicit esse rationem

Omnia visibilia ex invisibilibus exierunt
et exemplata inde traxerunt originem
formam et speciem. Que diligenter inspe
cta patenter suum artificem prodit
et probat eius potenciam qui cunctam
molem de nichilo fecit. Et indicat
sapienciam eius qui diversa loca disposuit
singulis, commissa necnon efficacissime
ingerit et adorat bonitatem eius qui
utilitates/ vires/ efficacias/ rebus et
naturis affixit. Unde est quod invisibilia
dei per ea que facta sunt intellecta con
spiciuntur. sempiterna quoque virtus eius et
divinitas. Ad Ro. primo. Hoc quo inferior
quod inane est considerare res in eo
quod sentiunt quid in eo quod sunt et inde
inseruntur. Ad utilitatem sunt seduci
mur in errorem et inducimur ad
peccatum. Unde etiam quod propter
labilem vel temporalem detinentur a
rebus quas [illegible] cordis et quibus
apponimus cor quia plurimum sentimus
pulchritudinem et delectacionem que in
rebus est. Quin enim a quo illa sunt
et quicquid iocunditatis est in illis.
Si enim ydonei estimatores sumus pul
critudinis potius oportet nos et pergere
in illum, ubi tocius voluptatis
tatis perpetualis et substancialis est quam
in rebus ubi [illegible] ubi semper
nichil est. Deinde sicut creaturam non
sibi dedit ut esset sic quicquid placet
in illa aliunde accepit ut haberet
Hec ille. Et ex scriptura divinitus inspi
rata rerum significaciones in quibus spiritualiter
loquentes assumit. Unde crebrius
magis perimus esse significatos
rerum quam spes, in tali consideracione pre
sali, si monemur delectacione carnis
si secundi ducimur aviditate si pom
pis ambicione torquemur ab illo
speremus qui habet delectaciones in dextra
sua usque in finem. Psalmus xv°.
qui docet hominem scienciam. Quod nec
auris audivit nec in cor hominis a
scendit. I Cor. ii°. Quam dedit potestatem
filios dei fieri hiis qui credunt in no
mine eius. Johannis primo. Ex hoc ergo de hac
sorte [illegible] rex venit Mathe
de Cruce in suo dyalogo racionis ad
questionem Cur res corporales sit fac
tam delectabiles et allective ita dicit
Si delectabilitas dei infinita inta
bilis investigari debent necesse erat
aliquas res creari delectabiles quibus
ex magnitudine delectacionis in carne
conicere magna delectacio spiritus que
difficulter quia racio est debilis percipitur
ex illius delectacionis vilitate que
fit in carne melius sapiat. Si enim
in vili fedo et producto ac per hoc
penali opere carnis est tanta delectacio
ut dicit carnalis homo quo non est
nobilissimo opere spiritus, scilicet coniunctione spiritus
cum deo qui est summe bonus et de
lectabilis, incomparabiliter minor de
lectacio credetur. Etc. Quo creatura p
viter forma bonitas potencia sa
piencia et bonitatis quantitas pa
tenter arguunt creatorem. Et dicitur Sapiencie
xiii. Vani sunt omnes homines
in quibus non subest sciencia dei et qui
ex hiis que videntur bona non potuerunt
intelligere eum qui est neque operibus
attendentes agnoverunt quis esset ar
tifex eorum. Et multo creaturis eminen
ciis sublatis quarum si specie delectati
deos putaverunt sciant quanto hiis
dominator speciosior est. Aut si virtutem
et opera mirati sunt intelligant
ab ipsis quoniam qui hec constituit fortior
est illis a magnitudine enim speciei
et creature poterit creator earum
cognosci. Unde Augustinus super illo psalmo
Circuivi et ymolavi etc. Anima di
gne laudet hoc quod in nobis viget
corpus membra movens sensus excitans
memoria tam multa complectens

intellectus tam multa discernens
Si inspicis celos magna sunt opera eius
Si inspicis angelos mira dignitas
eius quia in quibusdam ardet a-
more in quibusdam sapiencia fulget
in aliis vero potestas in ministrando
excellit Si inspicis terram mare et omnia
que in eis sunt quid horum considera-
tio aliud concipit nisi laudem artificis
cuncta potentis omnia ergo omnibus intelligere
volentibus deum referunt et si quid
in eis est quod delectat ipsius summam
bonitatem quis laudat Hec ille Sed
nunc per psalmum hoc ipse huius cognitionis
nec status doctorum menti ecclesie
comparatur ceteris prestancior debeat
iudicari Vnde mirum cum ipsorum sit
sugere mel de petra oleumque de saxo
durissimo glosa id est dulcedinem et pingue-
dinem fidei et caritatis et solidam
doctrinam Hec autem que dicta sunt
tamen valeant racione ut prima appa-
reant Sed et primissimorum unde consideran-
dum secundum apostolum inflat nisi fuerit sapore re-
sapere condita et igne caritatis decoc-
ta Qualis ergo sit sciencia verorum doctorum
ostendit beatus Gregorius xi libro moralium super illo
Iob Auris verba diiudicat dicitur
Verba sapientie que reprobi audiunt electi
non solum audiunt sed etiam gustant
ut eis in corde sapiat quod reproborum
non mentibus sed solum auribus sonat
Aliud namque est novitatem cibi audire
aliud vero degustare electi itaque cibum
sapientie ita audiunt ut gustent quia hoc
quod audiunt eis per amorem sapit
Reproborum vero sciencia usque ad cognicionem
sonum pertendit ut quidem veniens
audiatur sed hoc quia corde attendunt
frigido et mundialis concupiscentie
oblectamentis occupato qualiter sapi-
ant ignorant Aliud itaque est

de deo aliquid scire aliud vero quod cognoscit
sumere intelligentie degustare Vnde et
ipse ibi sapientes dicuntur cum res sapiunt
prout sunt et qui res sic diligunt
prout sunt diligende Et hec est secundum
ipsum sciencia verorum doctorum quorum etiam
nec facta sed et verba sapienciam redolere
debent ut quicquid loquerentur esset
salubre salutiferum quicquid agerent
esset sanctum et iustum qui dati sunt
in opus ministerii ad consumacionem sanctorum
et edificacionem corporis Christi de quibus ad Ephesios iiii
sic xxi q. v. adiciamus Quod Sal-
vator dicit Sal habete in vobis Marci
ix xliii di. c. Sit rector ubi per sal sapiencia
ubi designatur Sapiencia itaque illi adesse debet
qui aliorum directionem gerit et in se fer-
vorem debet ostendere qualiter in domo
dei alios oporteat ambulare Vnde propter
Salomon Rex populi dei regendi haud
tanto flagrancius a deo exposcebat
quanto sine hac subditorum salutem se
nequaquam utilem cognoscebat et quam non
divicias non longam vitam neque
Sed sapientiam a deo petiit impetravit
iii Reg iii xxxvi di. c. Ecclesiasticus
ergo de illis fiat qui nedum non habent
legis scienciam sed etiam repellunt a se
sapientem doctrinam Vnde vilissimum
comparandum est qui non pollet scientia
et sanctitate qui aliis honore prestituit
hec est i q i vilissimum Et dominus per
prophetam dicit Tu inquit repulisti a te
scienciam et ego te repellam ne sacer-
docio fungaris michi Osee iiii c.
xxxviii di. Omnes psallentes in fine
Hec itaque animadvertens dominus docto-
randus in hac alma universitate
manens doctoralis ingenio attentus
in exercitio benivolus in animo sic cum
debito studio scienciarum et virtutum ut
per disciplinam laudabiliter vivens
mores tuos sancte componens nullam scientiam

vnllum scripturam vilem reputans
a nemine esse quod saluti quomodo quo
accomodum foret discere erubescebat
Sed exemplo moysi qui in omni
sciencia egyptiorum et caldeorum eruditus
fuisse legitur toto conamine sine auro
sapie sine argenti elloquencie a
pud philosophos et poetas invenire po
terat in vsum salutifere erudicionis
conuerte satagebat. Ideo enim ut ait Jo
achim. li. ij. c. xj. Imprudentie est
multis libris applicare operam cum ex
multis intractabilius sapientiam faciles
sit. quod pauci vix posteriora doc
tores apparent ... hec dicta
quod status doctoris reddit ceteris
prestantior per cognoscibilium intelli
genciam copiosam. Et hoc de primo
Dixi secundo. Quod status doctoris
virtutis excelso comparatus reddit ceteris
prestantior per virtutum exuberanciam gracio
rem ut ait Demostenes. Doctoris
status omni perfectione debet esse deco
ratus vniuersa quoque morum honestate per
clarus. Ideo etiam doctores katholici
debent esse viri dimicantes in ciuitate
dei virtutum viri dei agentes in terris
quorum vultus semper debent esse in ben
dictionibus, quorum etiam oleum pietatis
in capitibus non debet deficere sed semper
consistere. quia vnguentum in capite
descendit in barbam Aaron psalmo
Cxxxj. Cuius nomine intelligit
discipulos et doctores. Morum etiam
officij ut dicit b. Bernh. super Canticam sermone
xlj est. ut se vbique exhibeant officio
sos affectuosos graciosos et affabiles
tractabiles ab hominibus et in omnibus
bonum semper testimonium habentes. Non velit
ergo hunc gradum sed sunt verba Gregorii
po. li. Moralium c. xxxiiij. omnis vir
tutis ... contrariam quia
minorum vincuntur ... virtute

cito deserunt si non sibi alia virtus suffra quod vna virtus sine alia non habet
gantur. minor enim est sapientia si intel
lectu careat et valde inutilis est intellectus
si ex sapientia non subsistit. quia cum
altiora sine pondere sapientie penetrat
sua illum leuitas grauius ruinis subleuat leuitas
uat. vile enim est consilium cui ro
bur fortitudinis deest. quia quod
tractando inuenit. carens viribus
usque ad perfectum operis non perducit. Et
valde fortitudo destruitur nisi per consilium
fulciatur quia quo plus se posse co
gnouit eo virtus sine racione modera
minis deterius in precipiti ruit. Nulla quoque
est scientia si vtilitatem pietatis non habet
quia dum bona cognita exequi ne
gligit sese ad iudicium arcius stringit
Seruus enim sciens voluntatem domini et
non faciens multis plagis vapulabit
Luce xij. Et xxiij. q. iiij. ca. vindicta
Valde inutilis est pietas si
scientie discretione careat. quia dum nulla
hanc scientia illuminat quo misereatur ignorat
timor quoque nisi fulciatur perdet virtutibus
fuit ad nullum procul dubio opus bone
actionis surgit quia dum ad cuncta tre
pidat ipsa sua fortitudine a bonis
omnibus torpens vacat. Quia ergo ab alterna
tiuo misterio vna virtus fulcitur ab alia
et vna dempta alia nouerit virtutis
amittere. Ecce quod status doctoris vni
versa morum et virtutum honestate debet
esse preclarus dum et si iste gradus ex hac
virtutis excelso comparari posset
quia per exuberanciam virtutum que
in eo requiruntur difficile ascenditur
virtus enim est circa difficilia ij Ethicorum
Quesse tamen videtur eius quedam singularis
difficultas ut in ipso habitus con
sistit quibus in ipso perissime requiritur
requirat. Et maio. et alibi similis
doctrina iugiter et xl vj dist. Habet
hoc valde itaque difficile est vi
ros scientificos habiles esse. quia

quod difficile est doctores esse humiles et cetera per manifesta

tiles ut quidem etiam in bonis utilibus sunt excellentiores. Dicit autem Wilhel. in li. de univ[er]so, quod utilia et sancta de omnibus sunt periculosiores. Solent provocare et gignere superbiam, unde scientia si sola fuerit. Dicit glossa super illo Scientia inflat i Cor. viii superbire facit, nisi caritas quod scientiam videlicet ex se possessio vitare superbiam. Dicit enim glossa super illo. Loquimur deo quasi hominibus placentes. Vanam laudem vitare non possumus nisi tunc hoc in nobis efficere desinunt. Et si enim facile sit illam non cupere cum negatur, difficile tamen est ea non delectari cum offertur, propter quod dicit Aug. super illo. Precipe divitibus non alta sapere i Thy. vi. Grandem esse autem, quia in divitiis suorum morbo superbie non temptetur. Non autem temptare, qui non ideo se magnum putant, quia dives est in suis. Sed pulsat hoc Questio autem qui quidem. Que sunt illa ex quibus difficultas humilitatis provenit in talibus viris. Ad hoc dicendum quod ex
1. multis occasionibus superbia ut cancer serpit in eos. Et primo secundum Ieron. · 14. Nam
2. alii ex eis tres sunt... quia alios
3. provocant ad discendum · Item quia ipsis scribentibus assentiunt alii, ipsis loquentibus silent alii, ipsis imitantibus permanent alii, ipsis docentibus garrulis imponunt modus loquendi, sic quod respectu eorum omnes alii apparent quasi
4. lutum esse ignari. Quarto quia propter ingenia aliorum intenta videntur quod divinis muneribus inmanitatum sic quod nec opus est ut ab aliis doceantur
5. quo intelligant scripturas. Quinto ut dicit Ieron. in quadam epistola. quia scitum est omnibus eos amare, suscipere, colere, mirari et eorum dicta quasi opera defendere et tueri. Nam si dicta

opera examinentur, clara est in fortibus quam videtur subtilia. Si alicui argumento non cadunt auris manet quia sentiunt superabiliter. Et si se aliter derimendo facere sunt prudentes. Dicit Ieron. Nonne notum recitancium merite. Certe quam difficile est eundem secundum humilitatem in viri nite quaerari. Unde et ex virtutibus superbia nascitur, quam multi quod alto statu virtutum in superbiam corruerunt. Et quod auctor abusio potest invenire in quarto vicio. Dicit Wilhelmus quod ex superbia ex suo contra nascitur. Nam multi de sui humilitate intumuerunt. Ex quibus colligitur vicium monstruose oriri in hominibus quia nascitur ex contrariis, cum minuitur crescit. Cum deficitur redit. Et tunc sit pondus spirituale levit sursum et facit ascendere. Non suffocat salubritatem, quod celestis est, neccam, non mortificatum articulum vite, quia latet in celico et cinere. Ut dicit quidam glossa super Psalm. i Zivia tamen sancta eius humilitate modo premisso decertare dicit. Necessarium tamen est vincimus et potissimum doctorandum quia doctorati modo alias dicatur, et ceterum non nisi ab primis viris humilibus ascensum habeant. Tamen etiam quia humilitatis pia, ut dicit Aug. tractatus illud. Ad deum autem non appropinquat approximabit, non aliunde nisi a Christo emanavit qui altus existens humiliavit. Ad Philip. ii. Quia eius esset deus maiestatis parcentibus absconditum. Luc. ii. Quia omnia sciens doctores audivit ibidem. Et xxxvi di. c. Ecce. Nam per omnia absque peccato fratribus factus simile, multa didicit per experimentum Ad Hebre. v. propter quod ad divinorum scientiam alia pro humilitatem non habet viam. Unde omnibus de divinis aliquid scire volentibus verax magister et deus dicit Discite a me quia mitis sum et humilis corde Mat. xi. iiii q. vi. Nam si scit.

8

Hinc ergo doctorum et magistrorum tanquam ma-
gestatis ineffabile celum terra maria et
omnia que celi ambitu continentur arguunt
et ordinant. Ideo debet omnis qui do-
ctoris katholici nomen gestit incorrupti
ut quisque intelligat nomini suo attribuat
quicquid dicat aut faciat non ad inanem
gloriam sed ad laudem eius in cordis
humilitate retorqueat, ita ut in eo celi
glorificetur deus. Et profecto si velit tempe
talis est in doctorandis, qui diu
per plurima temporum curricula tam in
philosophorum quam canonistarum scolis instructi
quasi redundant. Tamen ad hec sufficit
in omni mansuetudine et humilitate
studeant reflorere nulli molestus
gravis aut turbulentus, quia eorum
ad veram vitam pertinet professionem
tenebatur amplecti dignum reputans
ut eorum in statu perficiat tamen in
virtutibus et moribus refloret. Ut
quemadmodum in libro porphyrii asc-
endo a specialissimis ad generalissima
olim student colligere multitudinem
in terris et signis. Sic ascendendo de
gradu inferiori ad supremum in se aggregant
virtutum copiam in rebus et signis
unde et hic dixi quod status doctorum
redditur comparatione quod unum exuberan-
tiam graciarum et hoc de secundo

Dixi tercio et ultimo quod status do-
ctorum nonnullis excellentissimis comparatur redditur
ceterorum prestancior propter felicium celebri-
tatem excellenciarum gloriarum. Hii enim
sunt qui in ecclesia dei velut sple-
ndor fulgent firmamenti et tamquam stelle
in perpetuas mansiones eternitates ad
iusticiam plurimos erudiunt et obscura
scripturarum declarantes ad vitam
eternam promovent. Et magis super
speculam et ob id merces eorum co-
piosa est in celis, iuxta illud: qui

me elucidant vitam eternam possidebunt
Ecclesiastici xxiiii. Verum et si qualis non est
beatorum animabus glorie et leticie quibus
lingwa hominis non sufficiat enarrare
iuxta illud: Nec oculus vidit, nec
auris audivit, nec in cor hominis
ascendit i Cor ii. Duplex tamen descri- duplex remuneracio scilicet aurea et aureola
bitur remuneracio beatorum in patria.
Una essencialis que respondet non
generi aut operis sed radici caritatis
et hec dicitur aurea et est communis omni-
bus. Alia est remuneracio specialis
et accidentalis que debetur ex genere operis
et quia superadditur, ideo vocatur aureola.
Respondet autem hec aureola non cuilibet
operi meritorio sed solum excellenti et
privilegiato, que tria sunt secundum tria
excellentissima opera trium anime poten-
ciarum, scilicet racionalis concupiscibilis et
irascibilis. Excellentissimum autem opus
racionalis potencie est predicando veritatem. Excel-
lentissimum opus concupiscibilis est observacio
castitatis virginalis. Sed irascibilis potencie
opus excellentissimum est passio mortis.
Ex quo patet quod solum tribus generibus
hominum debetur aureola, videlicet martiribus,
virginibus et predicatoribus sive doctoribus
katholice veritatis propter excellenciam victorie
quam in spirituali bello habuerunt. Mar-
tires enim vincunt mundum, virgines car-
nem, doctores diabolum, quem non solum
a corde proprio verum etiam a cordibus aliorum
doctrina sua expellunt. Per hos enim sa-
lubria documenta alma mater ecclesia
illustratur, decoratur virtutibus et moribus
informatur, per quos insuper tamquam luminosas
ardentes lucernas super candelabrum in
domo domini positas errorum tenebre
effugantur, totum corpus ecclesie tamquam
sydus irradiatur matutinum et reliqua.
Et vere sancte unico liber vi. Unde et
ipse in sacro eloquio nonnunquam prophete

vocant aliqui dicit erit rector. Ceterum sic
pena in reprobis, quia hic incipit
continue methelomum duratura iuxta illud
deutro. xxxii° Ignis succensus est in
furore meo, et ardebit usque ad inferni
novissima ii et ei vii de consecr. Sic
eciam in dei electis remuneracio que
hic inchoatur, eternaliter postmodum perma-
sura. Ubi et bona gloria. Verum docto-
ribus preter dicti premii concessa in premium
in hac vita talia ratione data dicuntur ele-
ctis in hac vita in pignus hereditat-
tis ad Ephe. p°. Non est enim intelligi-
endum aliquid dictum meritum et causa me-
rendi iuxta illud prover. xx et ponitur
xxiii q. vi videtur in fine. Da sapi-
enti occasione et sapiencior erit.
Legalis eciam censuit auctoritas docto-
res specialibus prerogativis privilegiatos
esse. Primo in hoc quia excusantur a
muneribus eciam realibus C. de professo.
et medicis l. medicos. Secundo quia doctor
ad iudicium invitus trahi vel exhiberi
non debet, eciam in casu ubi alius traheretur
dicta lege medicos. Tercio quia iurisdic-
cionem habet in scolares suos, ut in pre-
sentis. ff. si quis ... Quarto quia eum sequitur
doctori per pressidem, non filius patris
vocandus est. C. de offi. diversorum
iudi. l. ~~ult~~ ~~Quinto~~ quinto quia ei non debet
vetari ingressus in curiam principis
sed debet admitti eciam ad secreta iudicum
C. e. l. ult. Sexto quia vehiculo ~~Sexto quia vehiculo~~
~~potest uti in ea urbe in qua est imperator~~
cuius solius testimonio credetur. Super
piura descripsit C. de advoca. diversorum
iudi. l. nemo. Sexto quia vehiculo
potest uti in urbe hac in qua est
imperator ubi alius ~~alius~~ hoc non possit
... C. de hono. vehicu. l. i li. xi.
Octavo quia eo ... quo per viginti
annos legit comparatur duci et

Ubi alius hoc non possit
C. de hono. vehi.
l. i li. xi. viii quia
eo quo per xx annos
legit comparatur duci
et comiti C. de co-
mitibus et archia-
tris l. i. 9no quia eius
iniustitia est probabilis
et ei statur nisi in
contrarium obtineat iure

Comiti C. de comitibus et archiatris l. i
Nono quia eius iniustitia est probabilis
et ei statur nisi in contrarium obtineat iure
Not. de postula. pla. c. i. C. de legibus l. i.
Addunt quidam decimum privilegium quia
huius propter opinionem doctorum relevatur
ab expensis quas sustinebat in ea Not.
de appella. ut debitus. Nunc ergo ex his
que hactenus sunt dicta liquet quod status
doctorum multo dicat pre ceteris excellencius
superiora intelligencia sublime elevatum
ultima aggregacione corporis coagulatum
ac felicium retribucionum premio glorie inpinguatum.
Quo pacto insidet nunc finem
verbis imponendo, et cum doctorandi
ex his que premissa sunt accedit, quatenus
cum nomen ascendat invitus. Et for-
tassis divina dispensacione agitur ut quemad-
modum quidam in scolis Aristotilis ince-
ptavit, insignia magistralia receperat
nunc in scola Christi kathedra doctorale
ascendat et eiusdem recipiat insignia
quatenus tam sibi glorie ubi thema intitul
annunciet nisi quod a Christo habet. Cum tamen
ea que ad gradus requiruntur sufficiente
ex his que supradicta sunt in ipso concur-
rant. Non licet ut lucerna huiusmodi po-
natur sub modio sed super candelabrum
ut ceteri lucem valeant contemplari
quatenus sic quasi unus ex nobis operans
in vinea domini Sabaoth retribucionem
denarium unanobiscum post hanc vitam
pro nostris laboribus in celestibus recep-
turus. Exurgat. Ut insignia doctoratus
predicta recipiat, voco ipsum ad kathe-
dram doctoralem dicendo verba
thematis prerassumpta. Super montem
excelsum ascende in honorem
nominis Christi perpetua benedicti amen.

Expedito primo principali veniendo ad
secundum officii mei est dominum doctorandum
petentem insignia doctoralia animare
et quia ad culmen gradus fastigium
iudicio et examine illorum quorum inte-
rest dignus ac sufficiens acclamatur Ideo
pro ipsius animatione assumpsi quod
scribitur ii Cor. xii et legitur in dominice
circumcisionis officio et tangitur vbi in parte
decretorum v q v vbi dicitur Sufficit tibi gratia
Reuerendi patres doctores et magistri egregii
ac ceteri domini honorandi locuturus de doctorum
catholicorum sufficientia non inconueniens estima-
ui esse de ipsis scribens beatus Jeronimus
in quadam epistola inquit Sunt sic exclamantes
alii crescunt sunt qui alios pruriunt
ad discendum qui ipsis scribentibus assen-
tiunt alii ipsis doctrinam garrulis impo-
nentes loquendi sic quod respectu eorum
omnes alii apparent quasi laici essent
ignari ipsorum ingenia aliorum nimium
videntur quasi diuinis muneribus decorata
sic quod nec opus est vt ab aliis doctrinam
quis intelligat scripturas vnde et statu-
tum est omnibus eos animare suscipe
tole ... et eorum dicta quasi sacra
defendere et tueri Et ideo non mirandum
si doctorando dicatur Sufficit tibi gratia
Doctorum etenim ordo in ecclesia dei pre-
cipuus indicatur de here. et ex immenso
quibus ipsa veluti muro inexpugna-
bili bellatorum communita resistere aste-
dentibus exadiuso Nec clerici nec mona-
stica negotio se inmisce super specula quam
propter sedis beati Bruchar in quadam epistola ad
prepositum Armorum ipsi dicuntur esse viri diui-
ciarum in ciuitate dei vbi tamen vitae di-
rigentes in terris ciuitatibus plures dum
in ipsorum vnius cuestigia est collocan-
dus profecto bene dixi quia sufficiat ti-
bi gratia gratia inquam secundum beatum

Bruchar vbi supra per quam possit et
debet attendere quid gladio spirituali quid
censure ecclesiastice quid legi christiane
quid sacerdotali reuerentie quantumque debea-
tur diuino timori Et quia vt habetur
de magistris super specula principale officium
doctoris catholici est communicatum plurimi-
mos erudire Et beatus Augustinus in libro de
doctrina christiana dicit Doctores catholicae
vt doceat vt placeat vt moueat
Ad proponendum concludendum propositum pono 3
istum tripartitum propositionem Doctorandi
sufficientia ostenditur si virtus doctrine qua
in se habet aliis prodest si patens placet
et si placens monet Que tria pro-
sequendo reseruata vlteriori thematis pro-
positi diuisioni Dixi primo quod docto- Pulcrat
randi sufficientia ostenditur si virtus do-
ctrine quam in se habet aliis patet
dicturus enim sermone ad alios veri-
tatem doctrinam apud se habere debet
ne scripturis decipiat per ignorantiam au-
ditores per falsam expositionem aut
prauam intelligentiam ideo sermonibus
non pueri in ecclesia concessum est
loqui De vita christi Quemadmodum prop-
tum et annunciabit tibi maiores tuos
et dicent tibi Sat lxi di Miramur
ad finem Ut enim sunt qui argento
sacri eloquio discrete ministrat secundum
vniuscuiusque capacitatem quod Daniel per
dicit Vnumquemque bibebat iuxta
suam etatem non enim omnibus vna
competit medicina nec sapiens
medicus vno collirio curat omnes
oculos nec omnes noxios humores
curant vna potione cum legatur
de doctrina xxix di c vlt Denique
etiam debet esse Doctor sola et
doctrina quod cum prodest clauis aurea

Et non appereat quid sermo si non
differt aut verius moveat scient
Num xxiiij quando dns dicit hoc
loquar Hom Aug ii de doc xrna
Ut sermo est optimus quo fit vt qui
audit verum audiat et quod audit in-
telligat Et in eodem Quid prodest
loquentis integritas quam non sequitur
intellectus audientis cum loquendi omnino
nulla sit causa si quod loquimur non
intelligant quibus loquimur eum ob id
ut intelligant loquimur Qui ergo
docet vitabit omnia vba que non do-
cent et hoc quidem non solum in collocu-
tionibus sive fiant cum aliquo sive cum
pluribus verumetiam et multo magis in
populis cum primus sermo vt intelligat
instigandus est quia in collocutionibus
est cuique interrogandi potestas vbi aut
omnes tacent aut audiat vnus et in
eum intenta ora convertunt ibi vt requirat
quisque quod intellexerit nec mos est
nec decorum aut per hoc magna diligentia
tacenti subveniendum causa dicitur Ex quibus
colligitur quanta debeat pollere peritia
qui doctoris gerit officium in populo vt
etiam et singula vba examinet quibus
apud aliorum intelligentias fructum faciat
Et hinc perfecto difficultas operis docen-
di consurgit Dicit enim Gregorius Na-
zanzenus in apologetico Difficile
negotium est in tali multitudine vbi
est etas et institutio varia est dicta-
libus disponendis et velut ex multarum cor-
darum quodam cytharam ferientem mi-
nime et perite aptum ad omnium predica-
tionis verbum et ita veluti plectro
singulis admonere vt misericordie sonus
offendat auditum Triplici namque mo-
do cum in ecclesia docemus

predicationum pendet pendet ex sensu ex vbo
expandenti vt facile eveniat in uno sal-
tem aliquo si non in omnibus labi Aut enim
minus illuminatus est sensus aut ad
explanandum deficit sermo si sufficit aut
bene prolatum crassior non recipit
auditus et ex vno quolibet horum
horum fit in omnibus predicationum vitium
Et quidem in aliis quibuscumque studiis
et doctrinis scolis facile vel componitur
sermo vel recipitur in hiis vero non
scolis ipsa auditorum expectatio doctrinae
predicationum generat Unde est quod Hebreorum
seniores tradunt quod consuetudo erat
apud eos antiquitus vt non omni etati
omnis scriptura vel legenda vel docenda
committeretur Hystorias enim discebat a principio
scripturas vero que sub velamento littere te-
gebant aliquid sacramentum nulli ante
tricesimum quintum annum vel decem vel sexe
committebatur quod et ipsa antiquorum
exempla patulo ostendunt Joseph
etenim xxx annorum erat cum stetit in
conspectu pharaonis Genesis xli et capitulo xlii
descenderunt fratres Joseph vt emerent
frumentum quod in tempore fame
distribueret Beniamin puerum non
duxerunt secum Et Num xiij Caleph vir
etatis erat qui missus est per terre explo-
ratione et Ezech. primo xxx annorum erat
Ezechiel cum est ei missum divinitus
revelatum Et et Luce iij scribitur Jhesus
erat incipiens quasi annorum xxx
Ceterum autem nunc divulgati sunt
sermones christi et miracula et discipuli
Pytagore leguntur per primum quinquennium
tacuisse Sed perfecto omnia confusa sunt
apud multos in tempore quasi non sit
gradus ascendendi ab inferioribus ad superiora
a velamento littere ad intelligentiam spiritus
quasi nulla sit differentia inter doctorem et docen-
tem inter turbam et turbam vlla districtio

q illos / q non / alios / docet vo- / lut

Cum tamen quendam tribus vitia tor-
dantem, ceteris vero cetera retexerant he-
reditatem, et illa sunt apud nos confusa.
Sanctus Gregorius Nazanzenus qui dicit: Plu-
rimi ex nobis antiquos primos in fronte et
pondere pilos, in adhuc puerilem balbu-
tiem vix diuturni ingressi aulas antiquo-
rum sacrorum voluminum agnoscunt nomina,
antiquorum ora abluunt, et anime vita de-
pendunt, siquidem forte duos vel tres ser-
mones ex antiquis tractatoribus didi-
cerint, et hoc forte magis ex auditu
quam ex lectione admirationi volunt esse
et laudi, et publice iam posse. Nota advertere
tes illud Job viii: Hesterni sumus et
ignoramus. Nec moveri debet aliquis, quod
Jeremias et Daniel spiritum prophetie in pu-
erili etate receperunt, quia divina mi-
racula ad consequentiam trahenda non sunt
sed magis admiranda, in quantum huiusmodi obiicitur.
Et sanctus beatus Gregorius in Omelia super
Ezechielem. Aliud est quod nos de doctrine usu
et disciplina discimus, aliud quod de mira-
culo scimus. Et beatus Ignatius in Epistola
ad Magnesianos sic dicit: Daniel sapi-
entissimus xii annorum effectus spiritu divino re-
pletus est, et illos seniores canitiem
vanam gerentes calumpniatores et aliene
pulchritudinis appetitores esse manife-
stavit. Samuel etiam cum esset puer
pusillus nonagenarium Heli pro mer-
catorum redarguit, quod filios suos ho-
norificaret super deum. Similiter et Jeremias
audito domino dicente: quod juvenis sum ego.
Salomon quoque et Josias in juventute mi-
stici et sapientes in operibus suis appa-
ruerunt. Sed hec rara sunt, que singulare
sapientie privilegium et admiratione sunt
digna. Non tamen inficior secundum Sanctum beatum
Jeronimum quod in iuvenibus et adhuc soli-
dioris etatis in hiis dimicat qui labore
et ardentissimo studio virtutis testimonia

Et orationis ad deum frequentia seculi
consecuti sunt, vigeat sapientia, que
in plerisque senibus etate marcescat.
Ex quo et adolescentem multa corporis (sufficit)
bella et inter incentiva viciorum, et cu-
ius titillationes quasi ignis in lignis
viridibus, ut suum non possit explicare (suffocat)
fulgorem. Senectus autem eorum qui
adolescentiam suam honestis artibus in-
struxerunt, et in lege domini meditati
sunt die ac nocte, etate fit doctior,
usu rigidior, tempore processu sapientior,
et veterum studiorum dulcissimos fru-
ctus metit. Hec autem ceteraque hic ad-
ducta quam hiis congressibus prudentis debitum
doctorandi usque ad annos sue decrepite
etatis in sacrarum acquisitione processisse
consideramus. Quod utique patuit in eo
scientiarum peritia liquido demonstrat,
sufficiat ergo sibi gradu et tempore de primo (vite solum tercia)
Et hoc quidem non exquisiteham, aut (etas signum)
aliorum vetustate, sed magis ex volun-
tate in preeminens quo te audiant (bene)
quo te decipiunt. Unde dicit beatus Augustinus in libro
de doctrina christiana: Agat doctor verbis
placere quam verbis, nec estimet dicendum me-
lius nisi quod dicitur verius, nec doctor ver-
bis serviat, sed verba doctori. Et i Cor. ii:
Non in sapientia verbi, ne evacuetur crux
Christi. Sicut autem cuiusque corporis pulchrum
est et deformis animus, magis dolendum
est, quam si deforme haberet corpus, ita
qui eloquenter ea que falsa sunt dicunt
magis miserandi sunt quam si talia de-
formiter dicerent. Sicut eciam sanctus Bernhardus
in suo eruditorio beatam . . . quatuor (quatuor impedimenta doctoris ut sermo)
impedimenta sermonis quominus sermo (ipsius non placeat)
docentis placere possit, utpote si sermo
doctoris est nimis inordinatus, aut
nimis ordinatus, aut nimis ornatus,
aut nimis exstatus. Inordinatus est

Quando non procedunt doctores ex
propriis cuiusque facultatis. Sunt enim aliqui
primaria ut tribuatur quod suum est unicuique
scientie, non in grammatica disputent de ratione
syllogistica, sed prestat unamquamque ex
propriis principiis ut singula quoque locum
teneant sortita decenter. Nec usurpet ma-
nus officium oculi nec grammaticus officium dia-
lectici, non ea que accidunt tangentium
omissis propriis principiis et prius explanentur.
Sicut faciunt quidam irrisione digni
ut videantur scioli. De quibus dicit Hugo
in suo didascalicon: Nulli cum quod
suum est tribuere volunt, sed in singulis
omnes legunt. Hoc ut ipse dicit videmus
cottidie et dolemus: in grammatica de syl-
logismorum racione disputant, in dialec-
tica similes inflexiones inquirunt, libe-
rales facultates amissa libertate postea
in tantam servitutem evocantur
ut conventuli adolescentes cum im-
prudentes magistri usurpantes in
kathedra seniorum imberbes residere.
Et cum ad prima pervenerint Porphyrii
pagina, statim incipiunt de universalibus
essentiis non logice sed mathematice dispu-
tare, secundum sententiam apostoli .1. ad Thimotheum primo
aberrantes a veritate, non intelligentes
neque que loquuntur neque de quibus affir-
mant. Alii abiectis libris auctenticis
verborum zophismatibus cum aliquibus ara-
nearum tendiculis involvuntur, clamant philosophia
philosophiam vestes suas conscindi durius
et disrumpi, medicinam vacant turpe-
rem, et tam periculose quam prepropere ra-
piunt ad kathedram, quam experientiam et
ipse indigent. Si vero veniamus ad
materiam que [illegible] sunt tra-
ctanda, antiquiores sacri canones
abiciunt, respuunt et despiciunt et que in

Conciliis sanctorum patrum salubriter
sunt instituta, nec formant consilio
nec finem imponunt negocio, sed operi
obtinent eorum inventiones frivole. Puer
patri lapsu sunt etiam in confusionem
sacrarum scientia litterarum. Dum discipuli
solis novitatibus applaudunt et magi-
ster potius invigilat quam doctrine no-
vas texentes quam similas questiones
passim construunt, quibus auditores
suos demulceant, detineant et tandem
faciant delirare. Frivolas et alterius fa-
cultatis quod inserunt. Bibliam et
sanctorum patrum originalia non curantes
ignota et peregrina quamque sunt ap-
ponunt fercula, cum tauri in nupciis filii
regis tauri eius et altilia sunt occisa
Matthei xxii. Nascitur etiam ex ad horum
huiusmodi multiplicem vanitatem
sequitur sepius multiplicitas errorum
quia iste est inordinatus modus docendi.
¶ Ordinatus nimis est, cum nimis est
distinctus, quod vicium frequens est in mul-
tis lectoribus, qui sermones et litteram ita
in minima dividunt et distinguunt, ut con-
fundant memoriam et intelligenciam per-
imunt. Job xxxvi. Ut quid sine causa
vana loquimur? Vana sunt quia soliditate
non habent, et sine causa quia plus habent
curiositatis quam utilitatis. Unde Seneca
epistola ii: Facta quod exiguo et plurimam
in partes non nisi infinita dividendum
dividi cum illam non contradicitur utile est.
¶ Concitatus nimis est, cum sermo
nimis est velox et preceps, et huius-
modi multis causis est vituperabilis,
primo quia incompositus. Seneca epistola
xl docet philosophi pronunciacio sicut et vita
debet esse composita. Nichil autem
ordinatum est quod precipitatur et nimis properat.

Secundo quia non est ineptissimus. Senec. ubi supra
tradit homines dissimiles precepta dicunt
non tradentem quod fugit. Tercio quia
non erudimus [?] Senec. ubi supra. Oratio
que sanandis mentibus adhibetur
descendere in nos debet. remedia non prosunt
nisi morentur. Sic dicendi celeritas que
nec in sua potestate est. nec satis decora
doctori qui ponere debet verba non proicere
et pedetentim procedere. Sed nimis ornata
est. quando magis insistit falleris verborum
quam sententie rerum. et iste omnino tamquam vana
et inutilis fugiendus est katholico do-
ctori. pulcra enim mulier non indiget
ornatu cum satis eam ornet ipsa pulcritudo
sic nec doctrina katholica quia nempe
est ut propheticam et predicandam perfecta quoniam
docuit scriptura [?]. ut dicitur in libro
Augustini contra achademicos. Magis itaque
vacandum est ad perficiendos nos sensus quam
ornatus. quia sicut malle debemus
habere prudentiores quam formosiores
amicos. sic malle debemus veriores quam
disertiores audire. Symonetus xxxviii dicit
Modulo cibis subdit Ecclesiastica inter-
pretatio enim si habet eloquencie venu-
statem dissimulare ~~ar~~ eam debes et
fugere ut non ociosis philosophorum scolis. paucis
quam despexis. sed ad vincendo loquimur
hominum quam. Et beatus Augustinus in libro de
katheczizandis rudibus dicit. Maior est dele-
ctatio racione veritatis lucenti iam quam
[?] Et in epistolis Ieronimi
ad Alexandrum dicit feminae nec non ornant
ut placeant que ornamentorum cultum
pacius omni deponere quam honori ne-
scientes enim in audiencia augenda pulcritu-
dine plus affectare quam que male sunt
Sic profecto doctrina christiana non eget
adulterino suco verborum. sed sive veritatis

splendore contenta est. Si hic ornetur
precari suad et referatur ultimus ad christum
et salute hominum non despiciatur ipsius
plausibilem sonum congruitatem utique
est. xxxvii dicit legimus. Quod sic do-
ctrina doctoris katholici placeat et
terminum de primo secundo. placeat
Δ Quarti sermo quod sufficienter doctorandi
ostenderetur. si utilis quia in se habet
aliis patens placeat. Primus enim predi-
catio katholica non debeat esse vana
superba aut questuosa. quia sicut adul-
terine cogitacionis est reus intimus
qui appetit placere sponse christi minime
que eciam defert a sponso. ita est
de eo qui verbum doctrine aut predicationis
reflectit ad comodum proprium aut ad
inanem sive laudis. Tamen bonus doctor
debet sic appetere ut placeat hominibus
ut ex hoc audiatur libencius. non ut
se amari desideret. sed ut auditores in
affectum caritatis et virtutis trahat. et
dilectionem suam quasi quandam viam faciat
per quam auditorum corda ad amorem
dei introducat. Unde b. Gregorius in pastorali
c. xix dicit. Difficile est ut quamlibet recta
denunciet predicator qui non diligitur
libenter audiatur. debet ergo studere se di-
ligi quatenus possit audiri. et tamen
amorem suum pro semetipso non querere
ne inveniatur ei cui servire per officium
cernitur occulta cogitacione tyrannide
insultare. Quod bene apostolus insinuat
cum sua nobis occulta studii manife-
stans dicat. Sicut et ego per omnia
omnibus placeo. qui tamen rursus dicit
Si adhuc hominibus placerem servus christi
non essem. Placet ergo apostolus et non
placet. quia in eo quod placere appetit
non se sed per se hominibus veritatem
placere querit. Sic ergo placeat doctor aliis

querat non exadulacionem aut verborum
venustate sed magis ex veritate et uti-
litate ipsa in quo Popule meus qui te
beatum dicunt etc. ut supra
Undecimo tercio et ultimo que sufficiencia doctori
Movent — dei ostenditur Si vitae doctrine quam in se
habet aliis pateat monet Math. viii.
Homo sum sub potestate constitutus habens
sub me milites et dico huic vade et
vadit et alii veni et venit Sic ergo
delectandus est auditor ut teneatur ad
audiendum ita movendus est ad id quod
audit peragendum Unde secundum Aug. iiii et eciam
Tullium ita debet vir eloquens dicere
ut doceat ut delectet ut plantat flectat
Docere est necessitatis delectare suavitatis
flectere victorie Cum docere vult quidquam
non intelligit nondum se existimet di-
xisse quod vult ei quem docere vult quia
ei non dixit quem non intelligit Cum vero
delectare vult teneat auditorem et allici-
at ut delectabiliter veritate pascatur Et in
verbis non amet verbum sed verum Cum
vero flectere ad agendum vult flectit infle-
ctendo affectum audientis ut si amet
quod polliceris timeat quod minaris
oderit quod arguis amplectitur quod
commendas doleat quod dolendum exaggeras
cum aliquid letandum predicas gaudeat et
ita de diversis affectibus quod con-
siderare debent doctores et predicatores
in auditoribus ut sic flectant finaliter
debet enim doctor katholicus primo uti
affectionibus auditorum ut eos mo-
veat vel ad timorem vel ad spem vel
ad tristiciam vel ad gaudium Unde
Tullius in libro de oratore dicit Sicut
nulla materia tam facilis est ad igni-
endum que possit concipere ignem nisi
adhibeatur ignis Sic nulla mens
est tam ad comprehendendum vim

oratoris parata que posset incendi
nisi inflamatus et ardens orator ad
eam accesserit Hoc est quod quale in
hugonis doctrina secundum Gilbertum in parte
quarta tractatus sui erudimenti ut quis
ostendat et habeat in se affectiones illas
impressas quas alienis mentibus affectat
imprimere Unde Tullius verbis hincque apud
iudicem dolorem aut misericordiam aut
odium dicendo excitare volui qui ipse in
commovendis iudicibus hiis ipsis sensibus
ad quos ipsos adducere vellem permoverer
neque enim facile est perficere ut misereatur
ei cum tu velis nisi si tu ipse id leniter
ferre videaris neque ut oderit eum quem
tu velis nisi te ipsum flagrantem odio an
viderit neque ad miseracionem adducetur nisi tu
ei signa doloris tui verbis sensibus voce
vultu conclamatione denique ostenderis
Hec ille Quamvis autem huiusmodi affectio-
nes magnam vim habeant animos audi-
encium inflectendi Doctor tamen katholicus
summopere studeat ut ad virtutem quam
docet non tam verbis quam factis corda audiencium
moveat et inflectat Sic enim pro-
culdubio doctrina eius efficax est ad
movendum quam plus homines factis quam
verbis plus oculis quam auribus credunt
Et sicut dicit Gregorius in moralibus libro vii
Cum pravus non agit bona que loquitur
ei sermo subtrahitur ne loqui audeat
quod non operatur Et doctor qui docet
audet quod negligit agere Iussio dei
merito in bono lingwam non habet
qui habere bonam vitam recusat
Ecce iam vides quam potens quanta splendere
debeat perfectione doctorum status in
medium prepositi non quid ut qualis
esse debeat dominus meus doctorandus
habet ostendam sed quod ipsum talem
esse hunc venerandum cetum in predictis

declaracionem transsiuit [nacionis] p̄ris dnūs per
ignem et aquā rigorosi examinis
et ydoneus tam moꝝ et virtutum
elegantia ꝗ̄ scripturaꝝ pericia · illorum
quorum interest iudicio et approbacione
est repertus Ergo finem imponendo
vt dignus digne insignia doctora-
lia recipiat · voco ipsum ad kathedram
doctoralem ascendere ego vero opere
qua sufficit tibi gratia ad laudem
nominis xpī per secula benedicti amen

Et quia hic dnūs in pmouendis
hunc in medium venit quatenus suorum
actuum laudabilium pariter ~~pariter~~
et laborum propter fructum laudes et
honorem Sciunt etenim ꝗ legitime
pugnantibus pro actibus strenuis
et moribus castis deesse nō debeat
merces laboris et honor virtutis ·
Et cantemus hic de armis bellicis quibus
hostes visibiles impugnantur disserimus ·
et vilibus sibi opponentibus responden-
quemus et facto ostendere quam more
bellatorum · debita retribucione primo
premiandum sit debet · Incipit vt ad pro-
cessum suum consone ordiar Expedito
primo principali quantum ad secundum · pro
ipsius aliquali recommendacione premovi
digna premiacione assumpsi verba que
habentur primi Re · xviij · Bellator fortissimus
Reuerendi patres Doctores ac magistri
Egregij ceterique dnī spectabiles statu di-
gnitate et ordine secundum omnes Cano-
nicarum scripturarum euidenter colligo
ꝗ bella carnalia bellorum spiritualium
figuram gerunt xxiij · q · j · Nisi bella

In hijs eciam secundum Vincencium p° li° c xj
sive doctrinalis consistunt · et quanto fer-
vore · eciam peccatorum malicias · contra
spirituales nequicias · pro eterna felicitate
prius promissa · iam nō exhibita sit
pugnandum · exemplo illi priorum homines
secularis salutis eterne omino ignari ·
pro salute eciam temporali et gloria inani
tam strenue pugnaverunt Nisi etenim
vt ait b · Gregorius · bella ista carna-
lia bellorum spiritualium figuram gererent ·
nequaquam Iudaicarum hystoriarum libri
discipulis xpī qui venit · pacem docere ·
legendi in ecclesia Ecclesie fuisset tradita ·
quando eciam eius · bellorum proficeret ista
descripcio · quibus dicitur a dnō · pacem meam
do vobis · pacem meam relinquo vobis
Joh · xiiij · xxiij · q · j · c · ij · Vnde denique
sciens apostolus nobis iam vltra bella
nō esse carnalia peragenda sed amici-
ciam contra spirituales aduersarios ·
desudanda · velud magister milicie perp-
tuum dat militibus xpī dicens · ad Ephe-
vj° · Induite vos armaturam dei · vt
possitis stare aduersus insidias dyaboli ·
propter quod dicitur Job · vij° · Milicia est
vita hominis super terram · Quod decla-
rans b · Gregorius · viij° li° moralium · dicit
Vita hominis in hoc labenti seculo
nedum temptacio hic dicitur · sed ipsa
temptacio esse perhibetur Sponte quidem
a statu condicionis prime lapsa et
corrupcionis sue putredini subdita
dum sibi ex semetipsa molestias gignit
hoc est quod iam tollerat · ex eo
statim mentis prime deseruit · Quoniam
se nisi motu variabilitatis invenit
vnde nunc et si ad summa appetenda
se erigit · mutabilitatis lubrico impul-
sa protinus ad semetipsam cadit ·

velit in contemplatione stare sed non
valet cogitationis egressum fugere nititur
sed infirmitatis lapsibus eneruatur
Quietus homo carnis sue possidere
potuit si ab auctore conditore conditus
possidere voluisset cum ergo se erigere
contra conditorem studuit in securitate
carnis querimoniam invenit Sed quia cum
culpa simul ab origine etiam pena
propagatur inserto infirmitatis vitio na-
scimur et quasi nobiscum hostem
deducimus quem cum labore superamus
Evenit ergo quod militia est vita hominis
super terram Est contra vicia viriliter
dimicet non ocio torpeat sed activa
fortitudine contra peccatorum malicias
et spirituales nequitias more fortis bella-
toris potentiam assingat ut sic precavat
ad statum quietis amisse Bellamus enim
vere non ut bellemus sed ut pacem
habeamus xxiij q. i Noli Similiter
attenta ad questionem qua queritur quis
sit qui bellator fortis vere dici possit
2o premissa distinctione premissis pono
duas conclusiones Prima conclusio vera
fortitudo est adversus peccatorum malicias
lucta here Secunda conclusio Maxima
victoria est peccatorum malicias et
spirituales nequitias constanter debellare
Ex quibus sequitur corrolarium responsivum
ad questionem propositam hunc esse fortem
bellatorem qui cum nequitiis spiritualibus
constanter dimicando ad capiendum vite eter-
3o ne bravium se disposuit Dixi ergo in
prima conclusione quod vera fortitudo est
adversus peccatorum malicias lucta habere
dicit enim Tullius in sua Rethorica
Fortitudo vera sui acceptione est
periculorum susceptio et laborum perpessio
quod nimis in expugnando viciorum

malicias verissime invenitur Sicut enim
ex vita anime hominis habet bonum esse
ex quo fundamento virtutes procedunt
sic etiam ex infectione et defectu et
ex sua maxima libertate homo bonum vel
apparens bonum male diligit quod est origo
delectationum et passionum viciorum et
tanta est hec inclinatio in anima quod parvos
refricit amicos bonitatis igniculos a na-
tura celerius malis moribus pravis dele-
ctationibus erroneis opinionibus sic extin-
guuntur ut lumen nature minime apparere
possit unde Tullius in Tusculanis questionibus
dicit Ut editi et suscepti in lucem
simus mox in omni pravitate et perversitate
morum versamur ut pene cum lacte nutricis
errorem suxisse videamur Ex isto patet
quod cum quanta difficultate anima hominis
regulet ne in id quod male delectat se
precipitet cum quanto labore in asiduitate
cum se in oppositum reducat quotiens
cum tristicia oppositum illius quod delectat
se paciatur antequam ad habitum perfectum
pertingat Item est fortis per quam bellator
peccatorum fortiter elidit quia cum omnes est
circa passiones et operationes in quibus
superfluitas vicatur defectus vituperatur
medium diligitur et laudatur Et secundum philosophum ii
Ethicorum multa est fieri per circa vitio
vinco (?) tam diligentie homo diligit in medium
esse quanta pugna committitur antequam
delectatio apparentia contraria superetur
Sequitur secundum philosophum ubi supra ea ad que
inclinati sumus medio contrariantur Difficile
est ergo non admittere quia nos ad ipsa
inclinant xij q. j Omnis etiam Difficilius
repellere quia delectant magis difficile
iam admissa superare et extirpare evincere
quia resistit et repugnat sed difficilimum
est

a minus contrario segregatur, et ad ma-
gis contrarium se trahere, sicut peccati
omnino cum tanta nulla convenientia om-
nissa ad medium virtutis devenire, quia
hoc non omnibus sed solummodo sciencie est
contrari sicut et dare pecuniam facile est
sed cui, quantum, quando, qualiter, quamvis
non omnibus nec facile ex ii^o Ethicorum. Quis
ergo etiam sudoribus, quis laboribus
desudat, qui contra peccatorum malicias mili-
tat, atque per excussis ... qui de mili-
tibus xpi qui in hoc neque seculo
humiliter tamen habet reddet deus merce-
dem laborum suorum. Sapientie x. Reddet iustis
mercedem laborum. Item talis tamen fortitudo
est secundum beatum Gregorium vii Moralium carnis vin-
cere, propriis voluptatibus contra delectacionem vite
presentis extinguere, huius mundi aspera pro
eternis premiis amare, prosperitatis blandi-
menta contempnere, adversitatis metum in corde super-
are. Qui cum hac fortitudine fortis sit
nec terroribus concuti nec adversitate cum
sed nec prosperitate aura virtutis possit
amoveri. Nam dum mens in deum forti
intencione dirigitur, quicquid sibi in hac vita
amarum fit dulce estimat, omne quod affli-
git requiem putat, transire et per mortem
appetit, ut optime vitam vivus vivus
possit. Similiter in iniuriis extinguere de-
siderat quo vivus summa consistendo non
est ergo aliquid quod huius fortem perhibet
aut inflectat. vii^o b. Gregorius super illo
Job xi. Requiesces et non erit qui te
exterreat. Ita dicit Unusquisque pravus gloriam
quod prefecto despectum metuit, qui semper
ad lucra inhiat, semper eius dampna
formidat, tanquam cum preceptum restat
eius rei procul dubio amissione sen-
ciunt. Et quo obligatius mutabilibus
ac penitus inheret, eo longius in-
firmius ab arce securitatis iacet. Ille
contra, qui mentis in solo eternitatis desiderio
figitur, nec prosperitate attollitur nec ad-
versitate quassatur. Dum nichil habet
in mundo quod appetit, nichil est quod
de mundo pertimescat. Unde est ipse ait Sapiens
Non contristabit iustum quicquid ei acci-
derit. Et item Iustus quasi leo confidens
absque terrore quiescet. Quam cunctis quibus
plenius fiduciam qui cum mundo habitat
tanto in semetipso veritas mundi contem-
placionem vincit. Sed non absque timore
duplici in corde responderet quod dice-
bat: Certus sum quod nec mors nec
vita neque presencia neque futura, neque
fortitudo nec altitudo neque profundum
neque creatura alia poterit nos separare a
caritate dei. Ad Romanos viii. Quia caritas
hec omnia vincit. De pe. d. ii. Ergo
si caritatem excepimus miseris quisque seci-
bus quorum vita in prosperitate et adver-
sitate fortiter persistit, vere fortes
esse non dubitant, et ob id lapidibus
quadris comparatur. Lapis enim quadrus
qualiter stat in quodcumque latere vertitur
fuerit. Quisquis ergo in prosperitate
non extollitur, in adversitatibus non frangi-
tur, et suasionibus ad mala non trahitur,
vituperacionibus a bono opere non revocatur,
lapis quadratus est, et quis ex omni
latere stare habet, dum casu in qualibet per-
mutacione non habet et cetera. Ergo si vere fortis
volumus et esse cupimus, estote fortes
contra peccatorum malicias. Et hec de
prima conclusione.
Dixi in secunda conclusione quod ma-
xima forte victoria est peccatorum
malicias et spirituales nequicias
constanter debellare. Sicut enim vero

nulla seruitus et dicimus grauior est
quam victum vicijs succubuisse quam per-
victa colitur. Decretum xxxii q. iiij.
In eo fornicator. Sic et addiso nulla
victoria maior quam vicia domuisse teste
Seneca li. vij de questionibus naturalium. Unde
et virtutibus romani imperii meruit
xxviii q. i. Sectis itaque viii capitula
argumenti a ssº quarto fortissimum de [illegible]
nit tamen conclusionis virtus ab opposito
clareat libet deflendas seruitutis condiciones
illorum mentis oculo intueri et summa-
rio narrationis stilo perstringere qui vicijs
de hijs qui peccato subiacent — dediti peccatorum principis subiacent legi.
Quale itaque est grandium misterium et
peccatorum caligine velato qualis est de-
ductio illius cuius risus dolore misce-
tur et extrema gaudij luctus occupant
cuius delectatio inesse sit hinc quem
hostis antiquus iure quasi quieto pos-
sidet prescribit, cui iubet petere, cui
leges imponit et hec in eo penitus
quasi quis in pectore suo eo quod non
faciat quod optat, sed ad quod diuino
alius eum sepius impelleret. Sciendum etiam
ex vitas seuitie quod qui facit peccatum
seruus est peccati Joh. viii. Ecce contra
calamitas hominis sordes peccatorum deum
pati ubi vermis conscientie non desinit assi-
due demolitur quia vermis eorum non
extinguetur ysa. ult.; ubi assidue
cumulat alios semidiei iudicem
terribilis ubi occurrunt monstra fa-
cinorum et metus exagitat iudiciorum,
que ergo spes talium que felicitas
in statu tali positorum. Cum quos ut
dicit Policratus li. iii c. iii omnis lex
omnia iura dampnant et quasi in
hostes publice salutis omnis armatur
creatura. Et tamen nulla se offert
sic illam quam describit Quilinus
de pandectis. O qui te beatum
quam te florentem putas te miserie

premunt, te crimina consumunt,
te libidines torquent, tu die ac nocte
cruciaris, nec tibi satis est tuo et
illo affligeri quod futurum est, te
conscientie stimulant maleficiorum, te metus
examinis iudiciorum, te exterminat timor
legum, te vitam miserabiliter vivam
diuiduo dierum finita expectas, et
chaos confusum penarum. Hec ille.
Cum itaque tanta sit penitudo et
tam dira seruitus viciorum regibus
despicere liquet a simili opposito non
modicam esse victoriam peccatorum
malicias domari et deuictis spirituali-
bus nequicie cum suis viciorum insul-
tus triumphatorem stabiliri. Huius
enim quietacionis animi et debella-
cionis viciorum principium et formam
de virtutibus moralibus — ponit in li. ethicorum, virtutes morales
existunt ipse enim passiones sedant
delectaciones et tristicias temperant,
et extremitatibus viciorum abiectis
medium victoriose faciunt adinuenire.
Hec nimirum sunt tela victricia quibus
animus sensualitatis incompositos
motus elidit et sibi subiectos facit.
¶ Opportet itaque si victoria de qua sermo
est semper habeatur ut animus imperet
sensualitati alias cum obiecta sen-
sui ipsa non proponent mores for-
mant. Quis enim ut inquit Seneca
in li. de virtutibus, cum colores, cum
pulchras ymagines, cum formosas
dinas et regines bene moraliter poss-
et respicere. Similiter cum cantum dulcedi-
nem concordiam sonorum suauitate
consonanciarum quis bene moraliter
posset audire et non delectari, si
animus non imperaret sensui quin
quod sibi est utile admittit inor-
dinacionem et immutacionem seu in libi-

dissolucionem repellit. Hec ille.
Edificans morum formatorum hanc
insuper quia primo animi debella-
tor viciorum et spiritum inquietacionum
malicie stabilitatem quietacionem con-
sidero in meo promovendo, intuitu
cuius licet que premissa sunt disserui
et in ipso exordio collacionis bella-
torem fortissimum appellavi. Ipse etiam
in hac alma universitate studium
suum continuans movens docilis in-
genio attentus in exercendo benivolus
animo, attentus ad audiendum docilis
ad intelligendum benivolus ad audita
faciliter retinendum, sic enim dispositus
ut audita faciliter percipiet et percepta
firmiter retinet etc. per disciplinam
laudabiliter vivens mores cum scientia
componeret et viciorum malicie totaliter
bellator fortis semper triumpharet.
Non prandia et potaciones et cetera
spectacula discurrens non per illicita
desideria currens, sed verum de quibus
summo studio ardens vitam et mores
sub disciplina debita componere sa-
tagebat, verumquia puericie etas
nescit quid faciat C. de fil. mo. li.
et viciorum illecebras et cetera in animo-
di facile admittit xii q. i omnis etas
nisi sub sapiencie manuductione ser-
vatur. Caterva iuvenum parentum
consilio traditus fuit hic dominus ab
annis etatis tenere probatissimis viri
moribus liberalibus scientie et philo-
sophie disciplinis imbuendus
sub cuius ferula positus quantum pro-
fecerit, quia facti docet experientia
dicit ipsius devotarum Semper cum
hic dominus quia plurimus et Magister in
Artibus est, ut enim antiquum philo-
sophos discipulos bonos mores im-
buere cum omni diligentia satagebat
prout refert b. Jeronimus Epistola xxx iiii
de Socrate ut universam philosophiam revo-
casse ad mores componendos. Et b.
Augustinus viii de Civitate dei c. iii dicit
ut Socratem universam philosophiam ad
corrigendos atque componendos mores
flexisse memorie et ob hoc magnam
esse cognominatum studium percepti et
regulas pollere audientium et si sint si-
cut gentilibus in moribus posterior
Excepit hic dominus ut non esset dispar
illorum moribus quorum imitabatur do-
ctrinis, innovavit inter quos ad pue-
ricie studium animum suum transferre
ad scientiam et virtutes, quando modo communi-
niter ... per eam patitur viciorum ille-
cebris devincere et animi insurgencium
passionum improbitate devicta virtu-
tem stabilire prout patet ex premissis
Rectorem ante eundem eciam dicit Jo. An-
in Clemen. ad in in. de here. ut Ma-
crobius in li. de sompno Scipionis de-
dit Plotinus inter philosophie professores
cum Platone magister designa-
bant duo genera virtutum moralium
quedam enim sunt moderative pas- duo sunt genera virtutum moralium
sionum insurgencium in sensualitate
hominis vel accidencium humanarum di-
rective sicut temperancia modi-
ficat delectaciones gustus in cibis
et veneris fortitudo timores et
audacias que sunt circa pericula mortis
et ita de aliis et iste dicuntur purga-
tive quia sunt hominum nondum purga-
torum ab insultibus passionum et per
quas non sunt perfectorum, sed ad id to-
to conamine tendencium. Alie vero
sunt non regulantes passiones
sensualitatis sed solum tenentes

animam bonus in deo et similiter per-
fectione ut si temperancia terrenas con-
cupiscencias ignoret fortitudo passi-
ones nesciat prudencia solis diuinis in-
tendat iusticia mente cum deo perpetuo
federe teneat. Et hec virtutes dicuntur
animi purgati, que sunt solum homi-
num taliter purgatorum a passionum mo-
lestiis, quod est solum beatorum vel
paucissimorum in hac vita perfectissimorum.
Hinc conuenit quod dicit beatus Augustinus XIX
de Ciuitate dei, capitulo iiii ait iusticia
in subueniendo miseris, prudencia
in precauendis insidiis, fortitu-
do in perferendis molestiis, tempe-
rancia in coercendis delectacionibus
prauis, ibi non erit, ubi nil mali erit.
Sed iusticie erit deo regenti subditum esse,
prudencie nullum bonum deo preponere vel
equare, fortitudinis ei firmissime co-
herere, temperancie nullo affectu noxio
delectari. In talibus ergo virtutibus vita
perfecta philosophorum consistit. De hac vita
Plotini refert beatus Augustinus ubi supra sunt
Plotinus philosophus qui olim virtutum or-
namento comptus omni humanarum disposi-
cionum studio firmatus, quod docebat
esse exemplo vite ostendebat. Licet autem
pauci admodum sint hic in via secundum
eundem ubi supra qui ad perfectionem talissimo-
di vite conscenderunt videtur tamen iste dominus
noster promouendus de numero illorum vnus
esse, propter quod nedum fortem sed fortissimum
bellatorem a sensualium passionum
victorem ipsum dixi. Nec tamen fortissime chy-
merinas statuas componam videtur
ad id quod dixi sermo argumentum a vi
nominis ipsius. quemadmodum a vi no-
minis aliorum formant argumentum de
presbiteri cum sermonem que tamen sin-
gularia propria singularibus mo-
dernis complacent omisso ipsius nomine

proprio videlicet Nicolaus, quod sub-
ea racione quia pluribus impositum
est consideratum commune et commune
indicat. Attento ergo ipsius vocabulo
sibi singulariter appropriato. hec que
premissa sunt sibi inesse designantur.
Dicitur enim Spitzner quod nomen
si libet adunare theutonicum et po-
lonicum secundum significationem theutonice
quippe ydiomate Spitz nicz bella-
torum acierum augmentum significat
polonice vero Spitz mir nedum pa-
cem sed pacis soporem. Hac est op-
lenitum regimen reperiunt ut primum
quo ad pugnam quam aduersariis viriliter
gessit. secundum vero quo ad statum purgati
animi a passionum molestiis referatur
ut detur intelligi quod iste promouendus
primo contra principum malignos et spiri-
tuales nequicias per virtutes modifica-
tiuas passionum fortiter dimicauit
et tandem illis deuictis ad quietem per
virtutes animi purgati peruenit quem-
admodum victorum qui non nisi a primis
ad alias perueniunt. Cum igitur in tam
pugnandi certamine tam viriliter se
habuit, querenti de ipso quis et
qualis sit, non inconuenienter possumus
respondere Bellator fortissimus
que fuit verba loco thematis prescripta.
‖ In quibus verbis talis pro honore
nunc promouendi introductus. ipse reddi-
tur primo et honore dignus per duo.
primo propter suarum laudabilium actionum
strenuitatem in eo quod dicitur Bellator.
Bellatores enim secundum Vegetium de re
militari dicuntur qui rei publice amore
amore etiam circa pericula mortis
strenue agunt et ab insultibus
aduersarium defendunt, pro quo facit
illud Luce XI c. Cum fortis
armatus custodit atrium suum in
pace sunt ea que possidet. Secundo

Noster promouendus redditur honore et premio dignus propter suam in actibus laudabilibus perseuerantiam, tum non solum astruitur bellator sed et fortissimus. Perseuerantia enim est pars fortitudinis, ut ait Tullius in ij sue rethorice. Propter quod fortissimus dici non potest nisi perseueranter agat. Et ex quo sic est quod perseuerantia est pars fortitudinis et in ipsa includitur, et fortitudo non stet sine actuum strenuitate, ideo causa breuitatis ne tedium dominis generem, et ut finem actui imponam premissa duo colligendo dico primo et secundo quod in nobis premissis noster promouendus reddetur commendandus et per consequens premio et honore dignus propter perseuerantiam in actibus laudabilibus strenuitatem. Cum enim ipse aliis doctoribus prefectus sit, eo quod peritior et vigor artium liberalium, profecto non congrueret sibi a nobis sane doctrine degenerando actibus dissonare, sed longe amplius quod verbo docuit opere fragrancius complere. Sciuit enim quod audientes melius per exempla laudabilia quam per verba sibilancia vel dulcia gaudent. Nam ut dicit Seneca epistola vj: plus homines oculis quam auribus credunt. Et longum iter est per verba, breue et efficax per exempla. Et scribitur ibidem quod turba sapientum plus ex moribus quam ex verbis Socratis traxit. Unde nec congruit ut qui alios doceat et propriis operibus doctrine contradicat. Tantum quippe valet sciencia sine vita, quantum corpus sine anima. Reprehensibile namque est de lege dei disputare, modum recte viuendi verbis depingere et extra legem esse, florere verbis et nequaquam fructificare operibus, ad pugnam hortari alios et nichil cognouisse de pugna. Unde et super hoc beatus Jeronimus: Delicatus est rector qui pleno ventre de ieiuniis disputat, xij q. ij. Sacratius. Propterea studuit noster promouendus in actibus laudabilibus se insignire continue ut nedum in verbo sed et in opere irreprehensibilis cunctis haberetur. Verum quia nemo mittens manum ad aratrum et retro spiciens est aptus regno dei, Luce ix, devoto magne non dedit ipsum principia bonorum operum a perseuerancia cessare. Non enim est magnum inchoare bonum sed consummare inceptum. Unde beatus Gregorius xij li. moralium adducens illud Canticorum: Mane surgamus ad vineas, videamus si floruerunt vinee, si flores parturiunt. Ita dicit: Florent vinee cum mentes fidelium bona opera proponunt, et fructus non parturiunt si aliquibus victi erroribus infirmantur. Non ergo intuendum est si vinee florent, sed si flores ad partum fructuum conualescant, quia mirandum non est si quis bona inchoat, sed si intencione bona recta in bono opere perseueret. Sola nempe perseuerancia, ut dicit beatus Bernhardus in quadam epistola, meretur viris gloriam, virtutibus coronam. Nam absque ea nec qui pugnat victoriam nec victor consequitur palmam. Unde et Apostolus j ad Cor. ix dicit: Nescitis quod hii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt sed unus accipit brauium. Et quis ille? Profecto qui bene certauit et perseueranter. Qui enim perseuerauerit usque in finem hic saluus erit, Math. xxiiij, De pe. di. ij. Querendum. Vobis ergo domine baccalariande non satis est bene incepisse et hucusque strenue laudabiliter

[Marginal note beside the column:] si ab eo quod proponunt

actum et morum vetustate floruisse
eo quod nondum finis. Math. xx iiiio
Sed fortius elaborandum est ut ea que
bono per vos sunt inchoata principio
meliori continuentur medio et fine op-
timo concludantur. Quod ut id maiori
auctoritate fieri possit. Et insuper
ut pro vestris meritis laboribus et
studiis condigna merces ad presens tri-
buatur. Ceterorum in exemplum Ego auc-
toritate omnipotentis dei et privile-
giorum Sedis Apostolice confero vobis
gradum Baccalariatus in Decretis
ut possitis legere, disputare et ceteros
actus ad hunc gradum pertinentes
exercere. In nomine patris et filii et
spiritus sancti amen.

Expedito primo principali quod ut
ait Seneca epistola ad Lucillum de
venientium laudibus iniustitia est. Et
Cassiodorus li. primo epistola iii: Crescere
solent virtutes ad priorum vestigia quando
nunc quidem ad secundum sequens eximie
approbato virum premonentium aliquando si
laudum oraculis commendatur. Et ipse
attentum ipsius meritis ut iurisque te-
cinne(?) proposito quod qualitate temporum
inserviam. Pro ipsius sufficientia re
commendatione assumpsi quod scribitur
in Ecc. x° et Math. xii: Venit audire
sapientiam et posuit verba tenuissima pre-
vim q. i. vereor Reverendi patres doctores
egregii alii quam domini spectabiles et honorabiles
intuentibus nobis Quando genus in
hunc labentis seculi studio constitutum
scripture testimonio et experientia patrum
agnoscimus quod longe preter prothoplasti pre-
varicationem a sue dignitatis culmine
descenderit quod multipliciter incommodi
proprium vitii et ignorancie defectu con-
tabescit et propria luce relicta exterius
involvitur tenebris ita ut fugacibus

De cecitate homi-
nis et ignorantia

fallaciis quod rerum in seculum pe-
reuntium oblectamentis captus nullum
boni et boni mali dicat. Horum
omisso illud sectatur et requirit per-
petrat animus. Siquidem nulla cadunt in
devia, incidunt in errorum latebras,
nec in hoc presentium celebris depre-
hendunt aut erronea aut a virtute se-
iuncta penitus aliena. Qui in tam
cecitatem venimus ut nosmetipsos
ignoramus. Quippe ut hec mala
evitarentur nonnulli sunt qui sapien-
tiam adire adveniunt. Exclusa quippe anima
a luce veritatis nil in se nisi tenebras
invenit et plerumque in peccati foveam
pedem porrigit et nescit. Invenit enim
homines male extimis fusa sic in rebus
corporis sparsa inveniuntur ut neque
ad semetipsam redeat neque eum qui
invisibilis et per visibilia cognoscatur
sufficiat cogitare. Unde carnales homines
parum percipientes sapientiam nec curantes
ambulare per vias patrum et spiritualia
contempnentes quia deum corporaliter
non vident quousque ad hoc proveniunt ut
etiam ipsum non esse suspicentur. Unde
scriptum est: Dixit insipiens in corde
suo non est deus. Ps. xiii. Unde inter
quosque a malis salutis incipiunt iniquitatum
affectibus dicat quis est omnipotens
ut serviamus ei. Periisse quippe homines
pone quod faciunt ad finem oculorum
tendunt qui cum in deum oculos cordis
tendere non possunt ei prebere obsequium vel
despiciunt vel si prebere ceperint cito
nimium fatigantur. Labor igitur totus deus
esse aliorum qui anhelant ad sapientiam
habendam ut semetipsos in hac vita
inveniant et invenientes pacem sapientie
et iustitie consequantur semper utique ad
meliora per scalares gradus continuum
gradientes scilicet doctrina sapientiam prevenerant

Propterea Regina austri a finibus
terre venerat audire sapientiam Salomonis
ubi thema Verum et si sapientia in
altissimis habitet Eccli. xxiiii. quis
tamen possessio hominum impossibilis non est quia
foris predicat in plateis dat vocem suam
Prover. primo. Ideo ut appareat quibus modis
per sapientiam nosmetipsos invenire valeamus
et per actus sapientie et iustitie proficere
pono duas conclusiones. Prima talis
2° Volenti per sapientiam semetipsum invenire
opus est ex corporalibus exterioribus
interiora et spiritualia colligere. Secunda conclusio
Cupienti per actus sapientie ac iustitie
proficere necesse est inter lucem et tenebras
operum opera que agenda que vero fu-
gienda sunt distinguere. Dixi ergo
in prima conclusione quod volenti per
sapientiam semetipsum invenire opus
est ex corporalibus exterioribus et interiora
spiritualia colligere. Probationem huius con-
clusionis pulchre tangit Joachim
in suo dialectico virorum in theolo-
phiam li. i. c. x. ubi cum res presen-
tent a rebus facientibus a factis cum
ostendit rationem quia visibilia ex in-
visibilibus exierunt et exemtia inde
traxerunt formam et speciem que di-
ligenter inspecta suum artificem prodit
et probat eius potentiam qui tantam
molem de nichilo fecit et quantam
sapientiam eius qui diversa locis dispo-
sita singulis universa nexu effica-
cissimo iungit et adorat bonitatem
eiusdem qui utilitatis vires efficientis
rebus et naturis afficit. Hec ille.
Hinc est quod invisibilia dei per ea que
que facta sunt intellecta conspiciuntur
sempiterna quoque virtus eius et divinitas
ad Ro. primo. Unde et secundum Hylarium
li. primo de trinitate ex creaturarum diversi-

tione cognoscitur dei eminentia que pre-
ex earum pulchritudine ymago et
species que filio et ex earum bonitate
usus qui appropriatur spiritui sancto. Hoc
nisi quod munus est considerare rerum
in eo quod pretendunt quam in eo quod
sunt quia inde nitimur ad vi-
tandum seductionem in errore et inducimur
ad peccandum. Hinc est quod papiensis la-
bimur ac turpiter decipimur a rebus
quas cordi et quibus apponimus cor
quia plurimum facimus pulchritudinem
et delectationem que in rebus et a rebus
est quam omni a quo ea illa sunt et quicquid
iocunditatis in illis est. Si enim ydonei
simus estimatores sentiremus potius
optare inter et pergere in illud ubi eo-
rum totius voluptatis spiritualis et
substantialis est quam in rebus ubi per
fectio ubi semper nichil est. Denique
sicut creatura non sibi dedit ut esset
sic quicquid placet placet in illa
aliunde accepit ut haberet. Apostolus quod
egregie scriptura divinitus inspirata
rerum significationes in genere sue
locutionis assumit inveniere cupientes
magis perfruentes significatas rerum
species ut tali consideratione pulsati
sursum moveant delectationem carnis secundum
[illegible] audiente si [illegible] ambitionem
[illegible] ab illo sperentur quia hec
delectationes in dextera sua usque in
finem qui docet hominem scientiam quod
nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit qui dedit potestatem filios dei
fieri hiis qui credunt in nomine eius
Hec ille. Unde Apostolus ut confirmarentur
[illegible] facientes Ad Sap. xiii. Vani
sunt omnes homines in quibus non subest
scientia dei et de hiis que videntur
bona non potuerunt intelligere eum qui
est neque operibus attendentes agnoverunt

Quis esset artifex corporum quorum si
specie delectati hoc putaverunt sciant
quanto hiis dominator speciosior est. aut
si virtutem et naturam eorum opera mirati
sunt intelligant ab ipsis quam qui hec
constituit. fortior est illis. A magnitudine
enim speciei et creature cognoscibiliter poterit
creator eorum videri. et interiora bona
potuit colligi per exteriora ut dicit glosa
Stulti autem homines quasi firmiter
radices in terra figunt. et obliti totis
desideriis in terrenis defixi. exvisibi-
libus ad invisibilia ut se invenerint
non assurgunt. unde b. Greg. xx mo. ait
Mundi amatores attendunt transitoria
que percipiunt et interna negligunt
bona permanencia que perdunt. omnesque
amore temporalium flagrant. veram
leticiam volenter ignorant. quam si
studiose cognoscere quererent quam flenda
sunt gaudia que appetunt viderent.
sed cum meliora scire contempnunt.
sola sibi velut summa eligunt. que vi-
sibiliter oculis seductione fallaci blan-
diuntur. visibilia scilicet quibus cor figunt
et tanto ~~exterius~~ extrinsecus gaudent.
quanto recordacionem intrinsecus non habent.
inserunt enim cor gaudiis plerumque
tribulacionibus et ex rebus ipsis quibus
superbiunt flagellantur. et in hoc ipsum
delicias extimant. quia et dura queque
ex presentis vite amore tollerant. et affe-
ctu nimie cupiditatis obligati. labores
eiusdem tollerantie voluptatem putant
hec ille. Ecce isti non se inveniunt. quia
dum per visibilia. tamquam quedam divina
vestigia ad contemplanda celestia non
ascendunt. tanto a se inveniendo re-
mociores existunt. quanto magis rebus
caducis immerguntur. Expedit ergo omnibus
querenti veram sapientiam ut per exteriora
ad interiora. et per temporalia ad spiritualia

gradiendo fortiter ascendat. et hec
de prima conclusione.
Dixi in secunda conclusione quod cupienti
per actus sapientie proficere. necesse est inter
lucem et tenebras. operaque opera que
agenda. que vero fugienda sunt di-
stinguere. Sepe enim vicia se incitant
esse virtutes. et angelus sathane non-
numquam se transfigurat in angelum
lucis. ii. ad Cor. xi. de regula licet.
et xxiii. q. v. Nec mirum. Sepe siquidem
immoderata ira cupit apparere iusticia
sepe dissoluta remissio vult videri
misericordia aut mansuetudo. sepe
malum timor prudenti cupit humilitas.
et effrenata superbia fortitudo aut
virilitas nonnumquam appetit apparere.
Ex quo accipitur hec correlarium. quod non
nullos antiquus hostis sic illudit.
ut ipsorum vicia esse virtutes confingat.
Quatenus finem vero eximie quasi premia
premia expectet unde etiam dignius
est sufferre tormenta. Oportet ergo
ut se debite cupientes per sapientiam conse-
qui lucem et tenebras solerter di-
scernant. ne dicant. malo bonum. et
bono malum. aut ponant tenebras
lucem et lucem tenebras. ysa. v. et
xxi. q. iii. Ve qui dicunt bonum malum.
Et ob hoc quinque heretici mellita eloquia
cum veneno inferni diffundant. aut
sanctitatis habere opera videntur. illate
eis recipiuntur aut audiuntur. eo quod
egestate et fame vitam semper la-
borant. Unde b. Greg. xx moralium.

Quod hec
nocet
quia sic
volunt
apparere

sic ait. Omnis heretici dum in sacro
eloquio plus secreta dei student
perscrutari. quam capiant. famuli sunt se-
culi sunt. neque enim ea querunt de quibus
ad humilitatem semetipsos erudiunt
mores in tranquillitate disponunt
paciam suam longanimitate exhi-
beant. sed ea solummodo que eos

Doctos ac loquaces demonstrent ex quibus
singulariter eruditi videantur plerique
tamen audacter de non divinis tractant
cum semetipsos inspicere nesciant ege
state ergo ac fame virtutum steriles sunt
qui ea scrutari desiderant ex quibus
bone vite germina non producunt Quique
ad hoc tendunt quod apprehendere nequeunt
ea cognoscere negligunt ex quibus erudiri
potuissent Hec ille Sicque ergo in proverbiis
mel invenisti comede quod sufficit
ne forte saciatus evomas illud quia
qui dulcedine spiritualis intelligen
tie ultra quam capit comedere appetit
etiam quod comederit evomet illud Et
dum summa ultra vires intelligere
quesierit etiam que bene intellexerit a
mittet Itaque simpliciter et hebetes quanto
plus de sublimi intelligencia indiscrete
repletur ambiunt tanto plus amplius
inanescunt Et hec reuera ideo contingit
quia per opera sapiencie inter lucem et
tenebras non distinguunt in quibus
si exercitarentur invicta firmitate contra
viciorum et errorum malicias preualuerunt
Sunt enim opera sapiencie informare repro
bare inordinare informare quidem mo
res reprobare errores et ordinare in
feriores vnde philosophus primo elencorum dicit quod
opus sapientis est non mentiri et me
ncientem posse manifestare quorum
primum pertinet ad informacionem secundum
ad reprobacionem Et primo methaphisice dicit
quod inter ea que habemus de sapiente con
tinetur quod eius vnum est quod ad eum pertinet
ordinare et hinc est quod vbi sapiencia
adest ibi omnis error abest et cetera
In hoc autem ordine sapientis homo in
detur summope attendendum ex hiis
que in prima conclusione sunt premissa
quod qui debito ordine ad cognicionem
sapiencie veritatem cupit assurgere primo
se sagaci investigacione studeat agnoscere

Unde beatus Bernhardus in libro de contemplacione
sic inquit Animus qui in sui cogicione
diu exercitatus plenique eruditus non est
ad dei cognicionem non sustollitur Nam
frustra cordis oculum diriget ad videndum
deum qui non est ydoneus ad videndum
seipsum prius homo studeat cognoscere
invisibilia sua quam presumat posse
apprehendere invisibilia dei Et sodit
quod quamdiu per fidem ambulamus quamdiu
per speculum et in enigmate videmus
ad eius vt dicit decretum ymaginarie
visionis aptius speculum quam spiritum
racionalem invenire non possumus
tergat ergo speculum mundet spiritum suum
sicque sitat sitire deum Hec ille
Hec ergo animadvertens in proverbiis
quatenus seipsum per sapienciam inveniret
et inter lucem et tenebras discernendo
omnem errorum caliginem devitaret
cogitabat enim sibi transire ad
sapienciam et pro luce proposuit habere
illam vt ea duce seipsum consideret
quod bonum est eligeret quod malum
reprobaret quod iustum et sanctum
faceret ad cognoscendum deum aptior
fieret et ergo venit audire sapienciam
que fuerunt verba loco thematis
preassumpta
In hiis autem verbis continenter intro
ductis quantum ad nostrum propositum
duo notanda considero primum est quoniam
in studiis acquisicionum ordinatissima
progressio propterquod veluti vir sa
piens est erudiendus dirigimus
et hoc notatur cum dicitur Venit audire
qui audiens sapiens sapiencior erit et
separato est scientie disciplinarum et in
tus prius curando dixit et peccata
loquendo precantur xxxvi et cetera
In signum cuius deus suis apostolis do
cuit demisit eos ad predicandum ut sit
mathei v et x Verum quia non omnis

scientiarum sive habituum intellectualium
cognicio equaliter proficiat ad salutem
xxxviij di. pertinet. Ideo sciendum quod in ver-
bis premissis quantum ad iiij promovendum con-
sidero est in talibus animi sui pre-
stantissima applicatio quia talis honore
dignus est. quia venit audire sa-
pientiam. quia secundum b. Aug. li. p° contra
Academicos. Est verum via ducens
ad veritatem. eo quod ad ipsam pertinet
etiam scientiarum rerum cognicio rerum.
Dixi primo quod in verbis premissis quantum
ad iiij promovendum considero ipsius
in scientiarum acquisitione ordinatissimum
progressum. cum dicitur venit audire
Scimus enim quod hic dicitur quod nisi quis
prius bene didicerit, docere alios recte
non valebit. Unde nec in officium doctoris
quis assumi debet qui formam disci-
puli non assumpsit. De elec. cum in cun-
ctis. Unde est quod dominus prius posuit
verba in ore prophete et postea constitu-
it eum super gentes et regna dicens
Ecce dedi verba mea in ore tuo. ecce
constitui te super gentes et regna
Jeremie p° et xxxvj di. Ecce.
Tercio sequitur quod hiis qualiter doctoris
preferri debet. Dicitur primo discere et post-
ea kathedre fastigio aut officio do-
ctoris fungi et presidere. ut sic secundum
verbum sapientis servet verbum temporis
tacendi quo audiendo discat et post-
ea oportunitas loquendi ut proferat
et informet. Hinc est quod salvator noster
primo in medio doctorum sedit audiens
illos et interrogans et postea predicare
cepit verbum. Hunc autem ordinem
quilibet promovendus in suo studio exacta
curavit diligentia observare. ne hoc
pretermisso aut alias turbato sui de-
trimentum faceret et aliorum dispendium pa-
teretur. Scivit enim quo ordine quo
studio quo fine quemque nosse oporteat

et pone / et fine / devera

Quo ordine ut aliud prius quod ma-
turius ad salutem. quo studio ut illud
ardencius quod vehemencius promovet
ad concordiam et amorem. quo fine ut
non ad inanem gloriam aut curiositatem
vel ad aliud simile. Sed ad suam et aliorum
edificationem et postremum laudem dei. et
hoc ex eo quod venit audire sapientiam.
venit quidem nedum mentis flagranti affe-
ctu. sed et laboriosi corporis accessu.
Non enim ipsum vastitas maris nec in-
hiatus latitudo terrarum. non nimia viarum
discrimina poterant tardare promereri quin
hic non obstantibus fieret asinus de-
hinc venit audire sapientiam. quemadmodum
narrat b. Ieronimus. Pithagoras memphi-
ticos vates Plato Egiptum. cumque
horum Ytalie que quondam magna
Grecia dicebatur laboriosissime peragra-
vit. unde hiis actum ipse singularis
sapiens discipulus potius non inmerito appel-
lari. et hoc de primo.
Dixi secundo quod in verbis premissis
quantum ad iiij promovendum considero
in acquisitione scientiarum animi sui pre-
stantissimam applicationem. quia venit
audire sapientiam. Utique eo quod com-
ponendis moribus propinquior et
saluti habende aptior non dubitatur.
Nam licet secundum scientiam Policrati li. vij°
Omnes scripturas esse legendas proba-
bile sit nisi sint lectionis reprobate.
eum omnia non modo que scripta
sed etiam que facta sunt ad hominis
utilitatem licet eis plerumque abutatur
instituta credantur. Sic tamen omnia legenda
sunt secundum mentem beati Ambrosii super Lucam
ut cavenda aliqua cum lecta fuerint ne
negligantur reprobentur nonnulla
aliqua videantur in transitu ne sint
omnino incognita xxxvij di. Si
Universa. Sed pre omnibus maiori dili-
gentia insistendum est eis que aut
politicam vitam sive in iure civili
sive in aliis ... precepta instituunt

aut procurant corporis aut anime sanitatem Unde b. Bernh. sup Can[tica] sermone xxxvi ita dicit Est profecto quo ad se omnis scientia bona cum veritate subnixa sit, tu aut qui cum timore et tremore tuam operari salutem pro temporis brevitate festinas, ea scire amplius curato que senseris vicinora saluti. Ubi dico tu doctrinam Gramaticorum et Dyalecticorum ceterorumque artium liberalium scire a scolasticis contempnendam, ut recte loqui per Gramaticam et inter verum et falsum per logicam possint discernere xxxvii d. Si quis grammaticam quia teste beato Jeronimo sup Epistolam ad Tith. Earum doctrina ad vitam est proficua dum fuerit in meliores usus assumpta. Cum etiam Episcopus ex eo quod nunquam Donatum audiverat nec Gramaticam didicerat a dignitate sunt remotus. Et etiam et qualis t. ult. Unde et secularium peritia literarum ad intelligentiam sacrarum scripturarum necessaria ostenditur xxxvii d. relatum et c. de quibusdam. Quibus ergo non obstantibus alia sunt que tanto nisi incultis sunt capessenda ut sacrorum Canonum libri quos ignorare presbiteris non est maxime sacerdotibus et aliis qui divinis obsequiis applicantur xxxviii d. nulli et c. que ipsis ubi dicitur quod si in sacerdote scientia Canonum defuit sacerdotis nomen vix in eo constabit. Cum aut in pronunciandis expers scientie secularis nudine existat quidam nostrorum notitiam et sobriam ebrietatem hausit. quia Baccalarius decretorum, opus sibi non est ut prohabendo earum intellectum ad ipsas recurrat, sed longe amplius Ut scientie Canonice quemadmodum fecit operam impendat quia oportet audire sapientiam Sapientum unde quia sapientiam scriptam

Cum ipsa eciam honestatis sapore redoleat ostenditur a minimo ad maximum specialiter principaliter in domo dei decorat docetur ambulare Sapientiam quia Spiritu sancto veritate inspirante scriptam, l. d. Si quis diaconus xxv q. i. violatores, et Apostolus dicit quod spiritu sancto inspirante locuti sunt sancti dei homines. Sapientiam unde quia de summo claro et incommutabili bono veridice tractantur, Et sic tu et fide Bartholomeo unde qui eius precepta sequitur munita fidei firmitate solidatur xxiiii q. i. Hec est fides, et ergo hec dum omnis honestate tractis cuius intuitu affectus venit audire eam et ea que audivit in archano pectoris sui persistentes commendavit conferre ea in corde suo unde quia nil valet fossus humo census, nec clausus sub pectore sensus. Ergo ut ea que hactenus audiendo didicit, et in corde suo conservavit aliis proferre valeat cum auctoritate qua decet disseminet et impendat Ego auctoritate omnipotentis dei et privilegiorum Sancte Sedis Apostolice pro honore suo confero sibi gradum Baccalariatus in decretis ut possit legere docere et ceteros actus ad hunc gradum spectantes exercere In nomine patris et filii et spiritus sancti amen

Expedito primo principali quantum ad statum superest recommendacio in promovendi Et quamvis virtuosi laudibus et primo extollitur, propter dignitatem easdem laudes non decant. postremo ad utilitatem eorum et parum gloriam expectet prout uel expetunt eo quod talia gesta eorum nichil adiciunt et ipsi bonum suum non populari rumore sed conscientie veritate metiuntur Vt ait Boecius in de consolacione prosa vi. Sapiens tamen non debet omnino spernere aut vitare Dicit enim et Cassiodorus in li. primo Epistolarum Prudens frequenter non respuit hominum in qua se nouit laudandum, aliorum virtutibus fama tollitur si eorum uita in hominibus nesciuntur Ceterum et si bonum meritum sibi sufficere credant quia in se laudabiles sunt et opera ipsorum virtuosa etiam omni lingua silente ipsos predicant Teste Cassiodoro postremo opus suum laudat auctorem laudari tamen eos convenit tam ex parte laudantium quam ex parte ipsorum quam

etiam ex parte auditorum Ex parte laudantium ut iusticie debitum exsoluant. Bonum enim laudare iusticia est ut ait Seneca in Epistolis Ex parte laudati quia laus in laudato virtutum prebet incrementum Secundum Cassiodorum ubi supra Crescere namque solent virtutes ad promouendum ex parte insuper audiencium quia audientes virtutum virtutum laudes quam naturaliter cupidi sunt premia laudum capere laudum stimulis ad virtutes incitantur Hac itaque occasione prelibata huiusmodi promouendi recommendacione attento postremo quis et qualis sit assumpsi quod sibi Ecclesiastici xxxvii. Sapiens plurimus multos erudiuit et anime sue suauis est.

Reverendi patres Doctores et Magistri ceterique domini mei honorandi Quoniam sicut habet Augustinus in libro de beata vita Sapiens nihil inaniter est sed semper in se habet annexam prudentiam. De quo dicit quod sapiens inanis aut sine vacuus dicitur cuius actio non recipit sibi verum finem et etiam unde dicit Maximus in quadam sermone Inane et vacuum est quicquid nullius ponderis aut virtutis firmitate subsistit inane est quod tu seculo prius desiciens ad vitam non transiet eternam Hec autem inanis vacuitas excluditur per tria que ad virum perfectum pertinent et ipsum ad verum finem perducunt videlicet per prudentiam et videlicet per eminentiam scientiam rerum cognitorum per quam excluditur ab intellectu omnis ignorantia per iustam et omnimode rectam cognitorum electionem per quam excluditur a voluntate omnis malicia per discretam et indefessam cognitorum et electorum executionem per quam excluditur ab opere omnis infirmitas et inconstantia De primo Jere. v. Ibo ad optimates et loquar eis ipsi enim cognouerunt viam domini et iudicium dei sui De secundo i Machabeorum vii. Elegerunt mori quam coinquinari immundis De tercio Ecclesiastici xx. qui operatur terram suam exaltabit aceruum frugum et qui operatur iusticiam ipse exaltabitur Et hec tria quodammodo essencialiter videntur sibi inuicem subordinari non enim posset quis bene operari qui recte non eligeret nec recte eligere qui prudens non esset xlix dicitur Habet etiam se parvo animo Vnde et Tobie xxix dicitur Custodite verba huius pacti et implete ea ut intelligatis cuncta que facitis. Prudens igitur cognitione verum est duorum scientiarum principale directiua que per sapientiam tantum acquiritur ipsa enim dirigit hominem ad summitatem contemplationis et ad necessitatem utilis

De vita contemplatiua et actiua

actionis in quibus duobus versari debet
quisquis cuiuslibet sapientiam amantis
legislatoris exemplo qui nunc ascendebat
in montem ut ibi gloriam domini cum maiori
cerneret libertate, nunc vero descendebat
in castra ut cum utilitate necessitatibus
populi provideret Exodi xxiiii. De eodem
vide supra ibi nec putes et xxxvi d. si quis
vult. Utrique ergo et contemplationi et ac-
tioni dum facultas accesserit summope-
re est intendendum qui servores sunt et in
domo commorantur unum et dominus est ama-
tor utriusque Johannis xi. Unde et dominus ad
pedes suos cum Maria illam (?) spernit
recipere qui sibi ... apud eum diver-
ticulum (?) ... cum Martha sollicitum
ministrare dicto c. vide supra ibi monemus.
Hec autem omnia premissa de viro sapiente
et vere legisperito satis apte innuunt
in verbis ad honorem nostri premonendi
propositum: Vir peritus multos eru-
divit et anime sue suavis. Erudivit
inquam quia verum rerum cognitionem ordi-
... et anime sue suavis est quia summa-
te vere contemplationis dedicus (?) inser-
eligit et electa delectabili ope utili-
pagit. In hiis etenim verbis reseratur
amplior ipsorum inductione ut amica
et competenti brevitate propositi sermonis
seriem perstringam nostri premonendus com-
3 mendatur ex tribus. Primo ex studio
investigative virtutis per rerum intellige-
ntiam cum dicitur Vir peritus. Secundo ex
otio contemplative suavitatis per divinorum
appetentiam cum subinfertur: anime
sue suavis est. Tercio propter ... sermo-
nis de caritatis per doctrine influentiam
quia multos erudivit. Per primum
cognoscit ut dicatur amictus sapientia.
Per secundum eligit ut sic indutus ...
Per tercium operatur et perficit quasi ve-
stitus iusticia Job xxix. Iusticia in-
dutus sum et vestivit me sicut vestimento

et diademata iudicio meo de pen-
de ii. sapiens. Dixi primo quod in
verbis premissis noster premonendus
redditur commendabilis ex studio inve-
stigative virtutis per rerum circumspectam
intelligentiam in eo quod dicitur Vir peritus.
Hoc etenim insinuabat se fecisse Sapiens
Ecclesiastes i°. Proposui in animo meo
investigare sapienter de omnibus que
fiunt sub sole. Sapienter inquam quia singula
suo ordine studio et fine debito nosse
oportet. Ordine quippe ut illud prius
quod maturius ducit ad salutem.
Studio ut illud ardentius quod vehe-
mentius promovet ad amorem. Et fi-
ne ut non ad inanem gloriam sed ad sua
et aliorum edificationem et postremo laudem
dei. Sapientia quippe que consistit in cog-
nitione rerum sive divinarum sive humanarum
est ad finem debitum ultimum et optimum dirige-
nda. Aliquin talis notitia inflat non
edificat. i Cor. viii. De eodem vide supra ibi quod
prodesset. Et ut ait beatus Bernardus super
Cantica sermone xxxvi. Sicut cibus indi-
gestus qui non bene decoquitur generat
malos humores et corrumpit corpus
si vero digestus fuerit nutrit. Sic scien-
tia que curiosis non bene decocta ma-
los humores generat quia fuit mo-
res malos secundum quod ex quo infero
quod inflari de sua non habet veram sapi-
entiam. Inflatio enim deicit cum exce-
llit et timor nescit. Dum inflat ob-
nubilat. Et ob hoc nec sunt beati
Gregorii xviii Moralium: Inquinata mens
dum se sapientem carnaliter appetit scul-
tam (?) se ad singula ostendit. Ubi igitur
est vera sapientia ibi rectius est ...
illius ubi fructus bonus. Et hinc
est iuxta mentem beati Gregorii x Moralium
nichil per ostentationem fingere sed sensum
verbis aperire, vera ut sunt diligere
falsa devitare, bona gratis exhibere
mala libentius tollerare quam facere

Nullam vlcionem iniurie habe[n]t preter contumelias huius[modi] putare Ex quibus colligi consequenter potest quod vera sapientia et scientia longe est ab impiis longe est ab hereticis et a pseudo apostolis Deo[rum] enim secundum beatum Bernardum super Cantica sermone lxiiii dum semper nitendo sunt capere gloriam de singularitate scientie patres superbi et heretici quanto plus de sublimi intelligentia fastuose replerunt ambiunt tanto amplius inanescunt quod profecto finem Abiecti preterruites ad inane gloriam se convertunt Dicit enim beatus Gregorius in pastorali Hereticos ad intellectum pravum intuendo prius non raperet nisi eius superbia inflaret Dum enim ceteris se sapientes arbitrantur segum aliquos ad melius intellecta deseriunt atque ut apud imperitum vulgus scientie sibi nomen extorqueant summope et ab aliis recte intellecta destruere et sua perverse adinventa roborare contendunt verum quia veritas omnia vincit ii Esdre iii et viii de veritate excreverunt vt dum virtute destitu-ta in devium perveniunt de vno errore in alium facile prolabuntur Nam vt dicit philosophus vno inconveniente posito sequuntur plura Quod tamen nimime ipsis contingeret si maneres superbie fastum abitientes in timore domini et corporis humilitate scripturis intenderent et veritati locum darent Quod declarans beatus Gregorius xx li Moralium c. viii ita dicit Cum in sancta Ecclesia veraciter sunt humiles et veraciter docti norunt de secretis celestibus et quedam desiderata intelligere et quedam non intellecta venerari vt et que intelligunt venerantes teneant et que nec dum intelligunt humiliter exspectent Vnde per Moysen dicitur nobis vt comedentes agnum quicquid de eo reliquum fuit igni comburamus Agnum quippe comedimus cum multa divine humanitatis intelligendo recondimus in ventre mentis ex quo quedam nobis remanent que comedi nequeunt quia multa adhuc de illo restant que intelligi nequaquam possunt que tamen igni comburenda sunt quia illa que de illo capere non possumus humiliter spiritui sancto reservamus quia pleraque humilitas etiam electorum sensibus apperit que ad intelligendum impossibilia esse videbant Moreneque autem hereticorum mentes dum sibi superbe intellectum tribuunt quasi etiam superas etiam de incognitis presumunt Vnde fit vt ipsa eorum elatio que intus apud semetipsos elevat a veritate foras repellit vtque in dicto dei exteriora capiat qui secreta se penetrasse singulariter putabant Hec ille Et prosequendo iterum super illo Job xxx Qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria et mandebant herbas et arborum cortices dicit Rodi solet quod comedi non potest Heretici autem qui scripturarum sacra sui virtute intelligere nolunt eam pro suis dubiis apprehendere nequaquam possunt quia dum non intelligunt quasi non edunt et quia per superbiam gratiam non admittunt hanc eadem nequeunt quasi quibusdam illam morsibus rodunt Cui concordat Hermenus de perfectione interiori li xv. c. xiiii dicens de vmaria Licet multi heretici et mali christianum habeant de facilitate lectionis peritiam disputandi et ornatum eloquentie ad venustatem scripturarum et archanam spiritualium sensuum pertingere non possunt quia vera scientia non nisi a veris dei cultoribus possidetur Verum est ergo de ingenio aut viribus propriis confidendo nec divinum ipsius caput summum sapientum refragandum de estimando ne mirum quod enim intuitu inspirante est etiam impia sepe et doctoribus non credere qui etiam in hanc insipientiam cadunt profecto inique

Io[hannes] super verba Hieronymi ...

erroris extiterunt xxiiii q. iii c. quia
Augustinus Cicero legem Achademicorum
describens ita dicit: Cum philosophandi
propositum est, dum rerum obscura sint
quereret et dum probabiliter elucesceret
veritas acquiesceret, ut cum sciam non
sequimur probabilia, nec ultra id quod
probabile occurrit progredi possumus et
refellere sine iracundia et refelli sine
pertinacia parati sumus. Hec cum dum
inventionem veritatis plurimum adiuvant. Sed
cum opera doctrinam qui universitatem ante
pertinent in falsitatis defensione laborant.
Item ut ait Ethycus: Impedit ira
animum ne possit cernere verum. Et ideo
ipsa veritas recessit ab eis quos Coro
zaim et Bethsayda spiritualiter instruxit.
Sed et Iudeos pertinacia excecavit ut ante
oculos eorum velum templi teneret quod
domino paciente scissum est a summo usque
deorsum. Luce xxiii. Sic et Hussitis
pertinacia velum erroris texuit qui
scripturam sacram aliter exponere quam
Spiritus sanctus flagitat moliuntur. xxiii q.
iii Hereses et c. Qui in ecclesia. Cum
enim quod est scriptum non dum [illegible] et
[illegible] pertinacia est [illegible] intelle
gencia abeo qui dum [illegible] dicit
et auctor xxviii d. legimus, quia humi
libus dat gratiam et superbis resistit.
Iaco. iiii et c. vi d. Cum ad verum
de quorum [illegible] non videtur
pertinendus quod ad habendum rerum
intelligentiam sapientum de omnibus
investigarunt sapientium inquisitionem qui do
ctoribus se [illegible] semper consociabant
ita ut in [illegible] scripturam quam
decretis sanctorum patrum esset adversum aut
determinationi Romane Ecclesie christianum
tamen [illegible] constanter fugiebant et
in sacrarum acquisitione debitum semper
progressum curabant obtinere. Quia
acquisitionem artium liberalium [illegible]

ad theologiam sunt precepta et ad alias
tamen facultates in quibus quis
sit veri ad salutem demonstratur. In
hoc autem quantum competit respondetur [illegible]
propositum, quia vix pertinet est simpl
circumspectam rerum intelligentiam
et hoc de primo.
Circa secundo, quod in verbis premissis in
pertinendus requiritur commendabilis
exercitio contemplacionis suavitas per
dimorum affectum et hoc nota [illegible]
anime sue suavius est. Hec autem
contemplacio et si dicatur ocium propter
quietem corporis, est tamen sanctum et sa
lubre negocium. Dicit enim b. Bernhardus
in epistola ad fratres de Monte Dei: Non
est vacare deo ocium, immo negocium
negociorum. De cuius ocii suavitate sibi
Prov. iii°: Quiesces et suavis
erit somnus tuus. Hoc autem
intelligendum non est de somno et
dulcore corporalibus, sed de vacatione
sensuum et cogitacionum ab omni munda
narum rerum cupiditate, qui in suavitate
corporis et huius mundi fallacibus
oblectamentis non inveniunt blandi
cies aut virtutis, quibus enim a multis
fantastica imaginacione decepte que
runtur in illis, quorum omne contrarium venit
eo quod laboriosum est fugiunt et a
singulis bonum quodlibet id quod delectat
sibi usurpant. De quibus b. Bernhardus
in quadam epistola ad Seniorem [illegible] 9 ocio sob
in hec verba: Habent singula quorum
bonum laborem aliquid aliquid voluptatis.
Sed admittet se [illegible] aliquorum
et mirari quod admodum nemo ut [illegible]
artificio discernentes et ab invicem
sequestrantes ea, tantum quod delectat
eligunt et amplectuntur, quod vero mo
lestum est fugiunt et declinant. Cum
militibus nempe superbie sufficit am
plam familiam, nobiles apparatus,
equorum phaleras, accipitres, aleas,
et aliud huius frivolum, ornatos
thalamos balnea et mollitiem [illegible]

atque claustra vestium a mulierculis muni-
antur, ante omnia lorice pendent
et in campanis vel tristitia noctes
inquietantur de sterilitate pluviarum, mulie-
brem quoque vociferationem et disciplina-
nem, aut si quid sepius ille la-
boris hec tradit declinatores.
Audiunt agricole, putatores et fo-
diendo vinitores, qui inter hec
torpore ocii, credere de fructu
suo tempore nonnulli sibi horrea
implent, et promptuaria eorum
plena, eructantia ex hoc in illud, ex omni tritico, bibunt
vinum sanguinem meracissimum, parum
est impinguatur. et dilatatur
adipe frumenti, hirci, hircorum pecorum
mutuatur saporem, et additur
oleum tantummodo. Sed cursores et
negotiatores, transeunt mare et
aridam in labore corporis et
periculo vite perituras sibi di-
vitias congregantes, dicta sunt hec
clamant prudentes mundi, cum hic eos
mitem capiat suspirare, ceterosque
huiusmodi avaricie vitio cum nu-
merare, qui victum de multo
labore querunt. Isti madent deli-
ciis, corporis affluunt ociosi.
Hec ille, hec sunt otia carnalium
hominum. Et quam maledicta avara
suspicere temporum virum pestiferum toto
posse sunt fugienda, etiam ut ait
Gregorius in Registro: Quod otia fa-
tuorum sunt instrumenta. Unde et quod
sit horum finis, quam ve mortis: dei
deum habitum sunt quod quod
cia sectantur, describit beatus Bernardus
de quibusdam consimiliter et capiunt homines
vagos extra in suo ordine, ubi pri-
vata gratia ista locabitur. Si ad
milites forte diverterint, conpul-
labunt eos, quod nullum securum
laborem aut pericula tollererent.
Sive agricole sive negociatores
et singuli quique ordines hominum
a suis eos consulerent arcebunt fini-
bus, utpote qui in hominum labore
homini non fuerunt, tamen certo
restat, nisi ut quos omnis ordo
repellit, paret et accipit eum

forte infernalis locus, ubi nullus ordo
sed sempiternus horror inhabitat. Hec
ille. Aliud nam est non premeditus
quin ut plus otia laudari et
curari possit, si vero perito est,
hic in quo alterum exercitio et opera
virtutum, qui autem molliciem mu-
liebrem quod ociosi sectantur, talem
virum fugiet, ne alieni nahilitu
degenerant, adquisicione studium
et virtutum tradit, sed doctrinam dei
est. Et per hoc ad actum contemplati-
ve suavitatis studuit pervenire.
Unde Bernardus super canticum de sinuo Bernardus primus
finis in activa vita proficit, hic
ad contemplativam vitam conscendit,
merito eum in ista extollit, qui in
illa utilis invenitur. Et Gregorius in
Moralibus dicit: Qui arcem contemplationis artem
tenere desiderat, prius se in campo per
exercitium operibus probent. Et ideo hic dicit
de ipso in themate premissa, quod ait
sue et non corporis suaville est
studium de beatitudine est.
Tercio et ultimo quia in proverbio premissum
in premiendis reddit quietabilis
ipse exercitium fervide caritatis pro diver-
tione in instructionem. Et hoc dominum dicitur
illuminat, crediderunt. Nam ut dicit beatus
Bernardus super Cantica: Sunt opera caritatis
non est mirum criminaliter adversaria se-
mita renovare. Unde et actum contem-
plationis sepe intermittendum est quod
confessio doctrine et predicatione uti-
lius insistatur. VIII q. I In scriptu-
ris et pastori se ecclesie dicit. Sy-
mon Iohannis amas me, pasce o-
ves meas. Jo. ultimo. Et quamvis ut
ut dicit beatus Gregorius in Registro colligitur.
quod si is qui valet contemplative re-
nuit oves pascere, ostendit se pas-
torem summum minime amare. Et
cum unigenitus dei patris pro commoda
da utilitate cum de secreto patris
ad publicum nostrum egressus est, nos
quid dicimus sumus, si secretum nostrum
preponimus utilitati proximorum. Quamvis
longe nobis extollendo appetenda est
et tamen pluribus multorum aliis postponenda.
Nam sicut tanto desiderio
dominus occupatione fugere, ita
si desit qui preferre occupationis
omnis libera mente est humeris subire
dicta causa. In scripturis, etiam sicut
maius bonum minori bono preponi-
tur, utilitas communis speciali utilitati

quo activa vita meliorum fieri debet contemplative

presertim. Et in hac tamen vite pros-
lixitate doctrina silencio, sollicitudo
contemplacioni et labor quieti c(edit).
Neque utique despiciendus ingenitus
dei filius non est de Bethleem sum-
tarum natus, sed de [illegible], de re-
gula licet ad finem. Nec legi-
mus quod domum suam Maria excep-
pisse, sed Martha. Luc. x. Ex
quibus constat officium predica-
toris quod tendit ad eundem. Ordina-
uit autem hoc officium constitutum verbo
et exemplo, quando qui bene vivit et
bene docet populum instruit. Ps.
Di. Multi inter ista [illegible] tempore
efficaciis et collacione potius fe-
cerit fide quam verbo. Efficacius
quippe sermo tunc vita non sonat
vivida doctrina quamquam per fabulas
habetur et contemptum. Unde preco domini
est verbi immaculati in via. Et consequen-
ter adiecit: Beati qui scrutantur
testimonia eius. In laude quidem viri beati
descriptam premitti: Sed in lege domini
voluntas eius. Et sequitur: Et in lege
eius meditabitur die ac nocte. Et
propter hoc dilectum [illegible] auribus suis
veritatibus eius, non dicitur quod
cepit Ihesus ~~facere et~~ docere et facere,
sed prius hoc, deinde illud. Nec apo-
stolus dixit discipulo: Attende doctrine et
tibi, sed ait: tibi et illud in fine.
Efficacior quidem potior est actio quam scientia,
quia sufficiens ad salutem sine illa
[illegible] illa. Verbum enim dei non
est in sermone, sed in virtute. Hinc accidit
quod [illegible] in Emaus nec [illegible]
tum itineris, nec collacione sermonis
coambulantem et confabulantem Ihesum
potuerunt agnoscere. Rogaverunt ac
familiaris caritatis hospicium beneficio
eum cogentibus illis intravit cum illis
et cognoverunt eum in fraccione panis.
Habetur historia Luce ultimo. [illegible]
apparuit autem. Hec itaque omnia
attendens et sanans [illegible] prouidens
[illegible] sapienter curavit veri-
tatem sanctorum et divine scripture,
in qua per sollicitum studium sic pro-
fecit [illegible] ignorancia. Vere
dici valeat vir peritus et pro-
pter contemplacionem deditus sic deo vi-
xit, appetendo celestia, et aspi-
ravit [illegible] quantum potuit abstinendo

scitu(m) consiliis animi sui. Et ne gra-
tiam accepisse [illegible] passus studuit
talentum sibi commissum [illegible] in
laudem dei et salutem populi dispen-
sare, quod multos erudivit. Erudivit
hic verbo scilicet predicacionis et exemplo
probate conversacionis. Sciebat enim hic
dominus quod verbum predicatoris sine vita
parum prodest. Ps. Di. Multi. Et quod
si cursum gradus sit [illegible] opo-
nens sermonem suum vita verbo, atque
opera negligenti. Et in vita et mo-
res suos sic studuit sub [illegible]
norma regulare, ut quod faceret verbo
adversum minime esset. Verumtamen
[illegible] vulgus predicatorem ipsum
habere quam expediens est, ut et
ipsum tamquam virum de preceptis scie cum
[illegible] studentes et [illegible] habeant
[illegible] instructorem. Ex parte ergo auc-
toritatis apostolice dei et privilegiorum
sedis apostolice pro honore suo confero
sibi gradum baccalariatus in decretis,
ut possit legere docere et ceteros
actus adhuc gradum spectantes exercere
in nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen.
In nomine domini nostri Ihesu Christi. 13

Ad commendandum huius viri insig-
nem, ut loquitur hic gradus ad quem pro-
movendus est, et dignitati excelsa
et utilitas copiosa. Unde propter primum
is [illegible] est assumendus,
quod et sapiens. Eruditus maior est.
[illegible] te a [illegible]. Propter secundum, et
si labore videatur plenius, non est
fugiendus. Si enim [illegible] prius quam
explenda utilitate [illegible] de secreto prodis
ad publicum, non excessus est, nos
quod dicitur [illegible]. Si secretum [illegible]
[illegible] utilitati [illegible] [illegible]
[illegible] assumpsi [illegible] luce.
[illegible] et in [illegible] dicite [illegible].
Recepisti [illegible]. Et ponit ista glossa
de pen. Di. in [illegible]. Recens
prius [illegible] ac [illegible]
statum [illegible] et scientia honorabiliter
[illegible] in [illegible] ampla. Doctorum
ingenia aliorum [illegible] videtur
quod divinis [illegible] innovata,
sic quod non [illegible] est ut ab aliis do-
ceantur, quod intelligunt scripturas, un-
de [illegible] alii [illegible] alii [illegible]

ad discendum ipius scribentibus asse-
runt alii, ipius locucionibus silent
alii, ipius doctrinibus garrulis im-
ponit modus loquendi, sicque com-
respectu alii appareant quasi lit-
terati alii ignari. Ideo et sicut eandem
scientiam et eandem eius amare, sicut sa-
pere, colere, mirari, et eam lecto-
ribus propria defendere et tueri. Effecto
non iterum doctorandi recepisti
bona. Quamvis etenim cunctis imi-
tatio rerum, tuque mirabilium
naturam progressus et quia aliqua mo-
netur modo tangitur ordinem et forma
ex divine mentis stabilitate sortitur,
quia omne datum optimum et omne
donum perfectum descendit a patre lumi-
num. Jacobi primo. Item q. ij. ... pris, nam
eque tamen participare. Dicit philo-
sophus ante dimittendum e ... et
et omne, quibus quidam clarius, alius
vero obscurius. Proclus ... fa. de
malo et de ... Verum
quidam donorum claritas in statu
doctorum plus ceteris relucet. Dicit Se-
neca epistola Generaliter, domine
doctorande, recepisti bona. Nam
et si inter homines quo ad essentia-
lem perfectionem non sit ordo, cum
sint eiusdem speciei, ordo tamen inter
ipsos ex accidentibus reperitur.
Unde dicit b. Thomas, quod unus melius
intelligit quam alius intelligit. Nam
potest unus tantum scire, et alius ad-
miratorem habet, ... quia
unus nobilius est medium cognoscen-
di, et sic intellectus elevatior, idest
potens capere consideraciones subtilio-
res. Quod de essencia intellectus esse
non potest. Alias enim idem intellectus esset
altius essentie uno tempore quam alio,
cognoscere quidem expeditior, quia vero
unus expeditius intellectus invenit ...
cognoscibus inferior, quod licet omni superi-
oritate de se ... esset aliud
non plus debeat assensu ... preceden-
tibus quam alteri, quia ... facit, tamen accidencia pariunt inter
illa sub et super, ita ut hic bo-
nus melior, illud aptum iuste pro-
ditur. Par enim hoc est in ...
rationalitas, par mortalitas, et ita
par enim ... inter ambos

quod est mortale habeat rationale, et quod
est rationale non equaliter ...
et elevat mortale, sed quid doctore e-
rrores eliminare, et ad viam ve-
ritatis pervenire, scripturas enig-
mata reserare, nodos solvere,
obscura dilucidare, dubia de-
clarare. De relig. et renovat. ...
c. vii. li. vi. ... sacto
rabbi dicit: recepisti bona. Quid re-
cepisti magnum, noli gloriari quasi non
acceperis. Primo Chorin. iiij. Cum ac-
cedit b. Augustinus in libro de doctrina christiana
doctoris catholici officium sit, ut
doceat, ut moveat, et ut placeat
eundemque ... et ex
inclarescat, ut quod sentiret esset ve-
rum, quod diceret esset verum, et quia
quod faceret esset iustum et sanctum. Videtur
mihi quod honestas doctoris catholici
3 ex tribus comprobatur: ex ingenio claritate,
quo ad primum, ex doctrine veritate,
quo ad secundum, et ex fame honesta-
te, quo ad tercium.
1 Que tria resumendo causa ulterioris
thematis divisionem ut placida bre-
vitate positum possetenus concludam.
Hec dixi primo, quod honestas doctoris catholici
comprobatur ex ingenii claritate, ...
hanc enim dictum est David Regum ...
Reg. xiiij. Tu sapiens es, sicut est sapiencia
angelus dei, ut intelligas omnia super
terram. Habet autem esse divinum et primum
effectus esse, quo assimilamur deo.
Genesis iii. Eritis sicut dii, scientes
bonum et malum. xxxv. ibi, septu-
agesimus. Et deus dixit, ut ... ecce Adam factus est sicut unus ex
nobis, sciens bonum et malum.
... Et nisi deus reliquisset nobis
hoc semen intelligencie, quasi Sodoma
fuissemus, et quasi Gomorra simi-
les essemus. Ysaie j. Et Seneca xxiij
epistola dicit: Vita sine litteris mors est
et vivi hominis sepultura. Et Boe-
tius, quamvis enervatus ignoracie
cecitate. q. d. ... qui ignorant
scripturas, ignorancia ... est ...
di, si iusta, quamvis aut dampna-
bilis est, ... ignorare et propius ...
amare, quem cognicione cognoscere
est vita eterna. ... Hec est
vita eterna, ut cognoscant te solum verum
deum, et quem misisti Ihesum Christum

Quid insipientius bestialiusque quam hec nescie-
nem omnis creatura clamat. et se-
cundum ut ita dicam violenta specie
cognoscere compellit, ut eciam dicitur policrati-
ci li. ij. c. xviij. Stultum est autem
quod racio appetit dissentire, et uni-
versitatis videre temerarium leges pre-
varicari nature. Sed quia secundum sermonem b.
Gregorii xxj li. Moral. super illud Job.
Auris verba diiudicat, et fauces
et fauces cibum invenit. Verba namque
sapientie que reprobi audiunt, electi
non solum audiunt sed eciam gustant
ut eis de corde sapiat quod reprobo-
rum mentibus sed auribus sonat.
Considerandum est quod non qualiscumque
sed circumspecta rerum cognicio requiri-
tur in doctore. Dicit enim dicit Salomon
Ecclesiastes p°. Proposui in animo meo
sapienter investigare de omnibus que
sub sole fiunt. Sapienter inquit, quando
quis singula suo ordine, studio et
fine debito nosse appetit. Or-
dine prius, ut illud prius quod ma-
turius ducit ad salutem. Stu-
dio, ut illud ardencius quod vehe-
mencius promovet ad amorem. Et
fine, ut non ad inanem gloriam, sed
ad suam et aliorum edificacionem, et po-
tissime laudem dei. Sapiencia ergo
que consistit in cognitione rerum, sive
divinarum sive humanarum, et ad
finem debitum et optimum dirigenda
Aliorum tamen notitia inflat, non edificat
per se ipsa, et prius de scientia, nisi per
caritatem. Et ut ait b. Bernhardus
super cantica sermone xxxvj. Cibus
sicut indigestus qui non bene decoctus
generat malos humores et corrumpit
corpus. Si vero digestus fuerit, nu-
trit et confortat. Sic scientia tamen
non decocta malos generat humores
qui sunt mores mali secundum ipsum.
Reddit inflatos, quia inflari de scientia non
sunt sapientiam veram. Inflatio enim
decidit, non confortat, et timor ma-
tris domini inflat, obnubilat. Et ali-
bi inepta. Secundum b. Greg. xxij
moral. nunquam mens dum se sa-
pientem carnaliter appetit, stultam
se ad homalia ostendit. Ubi enim
vera sapientia ibi virtutis est usus il-

lic ibi fructus bonorum operibus insiti
cognoscitur. Quod vera sapientia sit et scientia
longe est ab impiis, longe est a hereticis
et a pseudo doctoribus, exponit b.
Bernhardus super cantica sermone lxxiiij. Una
sibi intencio fuit captare gloriam de
singularitate scientie, qui tam superbi et he-
retici philosophi de subtilitate intelligentia fas-
tuose repleri ambiunt, tam [illegible]
in mente, quia prescito fine debito
presentes ad inanem gloriam se con-
tulit. Et eciam b. Greg. in pastorali
hereticos ad intellectum pravum intencio
prava non rapit, nisi quos superbia
inflat. Dum enim ceteris se sapien-
tes arbitrantur, sequi aliorum ad
melius intellecta despiciunt, atque ut
apud imperitum vulgus scientie sibi nomen
extorqueant, summopere et ab aliis
recte intellecta destruere et sua
perversa construere et conflata [illegible]
[illegible] laborare contendunt. Vere
quia veritas omnia vincit ij Esdre
iij. et viij di. veritate, evenit
ut dum vite doctrina in devium
precipitant, de uno errore in aliud
facile prolabuntur. Nam ut dicit
philosophus p° physicorum, uno inconvenienti
dato, plura sequuntur. Quod vere
[illegible] contingit si inanem
superbie fastum abiciendo et timore
domini et cordis humilitate scripturis
intenderent, et veritati locum darent.
Dicendum ergo scripture non da-
nanda et humili prece postulanda
est ipsa intelligencia ab eo qui
omnium scientiarum deus est et auctor
xxxviij di. legimus. Deus superbis
resistit et humilibus largitur
graciam suam. Jacobi iiij. Respondeo
humilitatem non inveniendam promoveri
quam acquisicionem scientiarum illius quem
sed probo statim semper ac sapienter
invenit modo. Sapiencia inquit
hec doctoribus semper ultro conferre
bat, ita ut in exponendis scripturis
quondam decreto eorum prout esset
ledendum. aut determinatum scientie
ecclesie concordando tamen virtus postiser
constanter fugiebat. Sapienter
adhuc quia acquisita arcium libera
lium peritia transtulit se ad
scolas canonice facultatis, ut ibi
que reipublice accommoda quidem
sunt saluti humane necnon claro
despicitur contemplacionis, in quibus

Contra hereticos et superbiam eorum quam querunt et gloriam inanem

tamen

quantum proficit, perfecto hesitantibus
satisfacit thema prescriptum: quia
conpertit ad agnicionis claritatem
recepit bona. Et tantum de primo.

Quarto secundo circa bonitatem doctoris
catholici requirebatur ex parte doctrine vite
eminentem doctor, unde
debet esse sermo eius. vel dicit. Si ad
sapientiam. Et ex eius doctrina matu-
ritate eloquentie resonet, oportet non
ut dicit Canon plinii dicit. Sit rector
doctorem esse discretum silencio
tantum in verbis. ne aut tacenda
proferat aut dicenda reticescat, oportet
ut ad ea que docet attendat. ne
si inordinate ad loquendum rapitur
erroris vulnere audientium corda
feriantur. Hinc nempe vitas dicit
Val. Here in verbis aperti vero
et de psal. misi ubi sapientia designatur
ut dicit beatus Gregorius. Summopere
itaque in doctore catholico requiritur ma-
turitas locucionis. Non enim aliquis
passionis insignium in verbis debet appa-
rere doctoris, ex quo ipse itaque late per ser-
monem exponi patet. tum verba sine
nate passionum que in anima existunt
ut dicit philosophus. Sit ergo doctor ma-
turus, loquendo necessaria continuum
ad fidem et illuminacionem, utilia que
ad morum edificacionem. loquatur ~~ma~~
matrie convenientia. quantum ad expressionem propter
necessaria. dicebat Apostolus prima ad Corinthios
xv. Notum vobis facio evangelium
quod predicavi vobis quod et accepistis
in quo et statis per quod et salvamini. Et hec
summa necessitas. fidelis namque licet
sit ex auditu teneri pie fusiorem
requirit tamen exprimens predicatorem propter
utilia dicebat idem Apostolus 2e ad
Thessalonicenses xiiii. volo enim etiam dicere verba
sensu meo loqui ut et alios instruam
quam x milia verborum per que verba
intelligitur quinque sensus propter quod dicit
ficiantur doctrina spiritualis scilicet per
verbum instructionis que ad instiasis ex-
citationis qua ad proficere. Consolacionis
que ad desolatos. Comunicacionis que
ad demutos. Exhortacionis que ad bonos
propter utilitatem sermonis convenienda dicit
beatus Ambrosius in libro primo de officiis. Alligata
sermonem tamen ne lupuriet, ne las-
civiat, et in dialoguis se petita colli-
gat sit vestitur ut rapiis sinus
cohercetur in primis conveniens propter
matrie conformia quantum ad expressionem
dicit quintilianus in libro istitucionum
oratoriarum adversus verba, ad verba
voces, ad vocem vultus, ad vultum
gestum, ad gestum modulatio totius cor-
poris docere reservatur. Non enim omnia
verba conveniunt cum matrie neque
est idem modus pronunciandi sed alia con-
veniunt passionum. alia aptantur itaque
nacioni. Insignitum hii apostolis predica-
tibus audiebat unusquisque lingua
sua in qua natus erat dicit in vero. Locucio
vero laudabilem maturitatem dot-
tavi ~~proiectas~~ vero crecione preciosa
maturitatem indicis lingua. Summa
ut dicit Therencius in phormione
Nichil est quin male narrando possit
depravari. Et chrisostomus dicit. Inl. in libro de
pado. Vilitatem horridum et inculta
quia non oracione splendescit. Et propter hoc
dicit beatus Ambrosius ubi supra. Restringenda
lingua habenis paruclis frenos ha-
beat suos quibus revocari possit. Ad
mensuram sermones proferat, examinatas
libra iusticie ut sit gravitas in sensu
in sermone pondus et in verbis modus
Sunt autem quatuor documenta facundia
doctoris exornancia secundum Gilbertum
in suo erudimento parte prima ut
eloquentia habeat maturitatem suavitatem
mediocritatem et capacitatem. primum ex
parte doctoris, secundum ex parte verbi, tercium ex
parte doctrine quartum ex capacitate, ad eos
qui debent doceri maturitas vero per-
tinet audiri in pronunciacione in motu
et gestu, quibus modis sunt vale in
maiorum, doctor tamen modos humiles
aggrediatur, ut auris eorum penetrando
actus demulceat et modos invadendo
vanitas sermonum tedium perferre ad
renovandum desiderium, ut ad talem
fastidium, unde Tullius in sua Rethorica
maxime varietas delectat auditorem
et Quintilianus in gradibus tenuis dicit
hic sepe nobis accidit, ut tum opti-
mis saciati sumus, varietas tamen

Quatuor documenta facundia doctoris exorna-
cia

nati ex vilioribus. Ita fit. De hac
quod loquendi suavitate tangit Tullius .
li. de partitione oratoris. Duas esse
lumina quinque orationis humana, scilicet di-
lucidum, breve, probabile, illustre,
suave. Et Oracius in poetria: Aut
prodesse volunt, aut delectare poete.
Et Iheronimus ad Nepotianum: Complacet enim vos et
sibi suos. Et blande ac leniter et
lacrimas mediocritas audit. Quod me-
diocri est sermo doctoris, nec nimis
tardus nec nimis citus. Unde dicit
Seneca epistola xi: Sententia quod exigit
et phizanum in partes, non in fructa
divida. Dividi enim illam non tedii
utile est. Nam comprehendere quemadmodum
magna, ita minima difficile est,
quod enim nimis est nimia, quod nulla
dimissio simulatur confusione est a pace sectum
est usque in pulverem. Hec ille. Et de
capacitate auditorum in hac. Quod sermo
tradicionis auditorum se habet verba doctorum
vnde b. Gregorius super Ezechielem omelia
prima dicit: Non enim tamen preciosa sunt,
que dedit fluit diuersa, sed etiam quantum ne
se et non apparuerit proferuntur. Prima ad
Chorinthios iij dicit apostolus: Non potui vobis
loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus,
tamquam parvulis in Christo. Lac vobis
potum dedi, non escam. Et iterum
prima ad Thessalonicenses ij dicit: Facti sumus
parvuli in medio vestrum tamquam si nu-
trix foveat filios suos. Hic quasi se
ostendit apostolus secundum capacitatem auditorum
suos conformasse sermones. De hoc
etiam ita dicit petrus Rauennensis: Debet
predicator non quod ipsum decet, sed quod
subditos docere audire attende-
diligenter et parvulis impendere
debite instructionis absque et blan-
dimentis magis tegmina quam picta   condicione
verba depromere, non comparare, sed
liquare sermones, imitare vates cla-
mare variis affectus inuicte lingue
capere imbecillibus parvulorum mo-
tibus accomodat. Contra aliter facientes dicit
Gilbertus: ubi b. Student magis
alta quam apta dicere, facientes apud
ipsos intelligentias miraculum sui,
non ipsorum salutem querentes. Plus
insistunt fallerie verborum quam sensus rerum
et ~~...~~ curiositate subtilia
et plana docere, ne sola hec sciisse
videatur. Sic habere vult verba habe-
undare mamillarum lactare parvu-
los. Hoc ille. Et vos de virorum
aptitudine non sit. Quid enim est dominus querens
a sensu consilio alium morum perfecte
debent et preclarus tamen virtute quod
maturitate doctrine valens opus est,
ut iam non aliud nisi quod a prophe-
tis audiat respondere studeatis, quod et
dixere Coepistis bona. Et tamen de sede.

Tertio decet quod bonitas doctrinis
catholici comprobatur ex fame hone-
state. Oportet enim doctorem atten-
dere ut fama sua sit honesta, ut
nomen suum enim bene concordet, iuxta
illud psalmi: Sicut nomen tuum ita
et laus tua in fines, ut vere que
ore dicit, opere condat, et quod au-
dientes verbum melius per opera
laudabilia et sermone benevolentia
quam verba subtilia erudiatur. Nam
ut dicit Seneca epistola vij: Plus
plus habens oculis quam auribus cre-
dunt, et longum iter per verba compe-
dia sed et efficax per exempla. Et ibidem
sequitur: Quod verba sapientum plus operi-
bus quam ex verbis doctrina incipit.
Sic appetitur in doctore katholico. Non enim
dicitur veritas vite quam altitudo
sapientie intelligentie. Alios quod prestat de
lege dei disputare, modernus certe
vincendi verbis depinge et ex lege
dei est flore verbum et nunquam fructi-
ficare operibus. Alios ad pugnam
hortari et nichil cognovisse de pugna
reuertentia nostro sile est. Solos vero
de ieiuniis disputare. Sicut nominum
dicit beatum et pinullaquam ipsum
epistole, de iniciative doceri, et in
ipsa doctrina fingit transitum risum
vituperare et subridendo de luctu
docere. Hinc enim nostro obviat illud
apostoli: In qua aliud iudicas, teipsum
condempnas. Dicis non furandum, et fur-
es et dicis non mechandum et
mechatur. Ad Romanos ij. Unde Isidorus
in libro de summo bono c. proprio:
Qui non vivit sicud docet, veritatem
quam predicat contemptibilem facit. Et
Et adiuvatur quod comes officium doctoris

consistat in verbo et exemplo qui qui bene
vivit et bene docet populum instruit quid
dicitur. Multi sunt ista bene scientes tamen
efficatius et electione potius quam
scie seu verbo / Efficatius quippe [illegible]
quisque vitam nostram intendit doctrina
quam per fabulas [illegible] et tocepta verum
et plus dictum est / Beati inmaculati in
via / Et consequenter adiuncta / Beati qui
scrutantur testimonia eius In lau-
de quoque viri beati dixit psalmographus primitus
Sed in lege domini voluntas eius
Et postea Et in lege eius meditabitur
die ac nocte / Et ipse hic intelletus
verbum omnibus faticitus enim verum
nec deum est. cepit ihesus docere et facere
sed prius hoc / deinde illud / Nec adhuc
plus dixit discipulis / Attende doctrine
et tibi / sed in firmitate hoc / et illud in
fine / Electione quoque potior est actio quam
scientia / Si sufficiens ad salutem sine illa
quoniam illa / Regnum enim dei non
est in sermone sed in virtute / Huic acce-
dit quod civitas in Emaus nec co-
mitatu itineris / nec collatione
sermonis commendatur et confabula-
tione ihesum perunxit agnoscere / Noverunt
ante famulatum caritatis / et hospitum
beneficio / cum tangentibus illos dominus
tamen eis / Et cognoverunt eum in fractione
panis / Luce ultimo / et [illegible] ca-
pitulo autem / Ecce iam depicta est doctor
katholicus possessor dispositiones et est
propulchrima scripturarum prata dis-
cendo ex speciosissimis floribus sertum
quod in capite doctoris incessanter splende-
scere debet. tempus / Nam quod ut hic
primum uno doctorando imponerem
sed magis ut eundem hoc serto iam
bene decoratum cunctis ostenderem
publice enim / quod hec que [illegible] sunt
[illegible] pulcre convenire sunt in
[illegible] huic vocato accessit digne
dignus doctorum unus pro suis meritis
aggregandus / In hac enim sancta universitate
studium continuans / manens dotatus
ingenio / attentus in exercicio / benivo-
lus / attentus ad audiendum / bonum
ad audita retinendum / Sic erat dis-
positus / ut ea que ipsum per alios in-

ingenium audita facile perciperet /
et accepta firmiter retineret / ut labore
cotidiano totum naturalem suum excelleret /
et per disciplinam laudabiliter vivens
moreo cum scientia compararet / nulla scientiam
nullaque scripturam vilem reputans a
nemine discere erubescens / et adepta
scientia ceteros non contempnens / Scivit enim
quod prius est [illegible] in artibus / quod
etiam antiqui patres suos discipulos mores
bonos imbuerent tum omni diligentia
satagebat / prout refert beatus Ieronimus
epistola xxxiiii / de doctrina quoque universam
philosophiam renotavit ad mores compo-
nendos / Manet itaque in promovendo
scientia pietas. sapientia temperancia et ponderans
fortitudine innitens / iusticia val-
latus / et tam scientia quam moribus fulcitus
et de hiis et aliis virtutibus expedientibus
publicis commendatus / Congruum ut
competentibus suis meritis insignia
doctoralia recipiat / quod ut dicit philosophus
[illegible] / recipit bona / Nunc ut
ea recipiat / voco ipsum ad ca-
thedram doctoralem / ut ascendat in honorem
nominis ihesu christi postea [illegible] Amen

In nomine domini nostri ihesu christi

Expedito primo principali circa ad sedem
[illegible] meo promovendi. assumpsi
verbum quod scribitur ad Collosenses primo / et scribitur
et in tercio vindicte officio / Implevimus agni-
tione [illegible] ad quod concordat [illegible] omne
[illegible] / Ascendendi [illegible] doctores
et magistri ac ceteri spectabiles et ho-
norandi domini / Nature humane quidem
dum attendit humanitatem ratione [illegible]
[illegible] est ad
sapientiam appetitus / testante philosopho. omnes
homines natura scire desiderant. [illegible]
Nam primus homo plasmatus a
deo. collocatus in paradiso deliciarum
sortitus est locum vili et corporis in-
mortalitate potitus est. et integritate
sensuum angelorum fruitus alloquio
si divino finaliter subderetur imperio
animam quoque sortitus est talem. que [illegible]
[illegible] constanter pro intelligentia
et [illegible] / Ad ymaginem quippe et simi-
litudinem factus est / et cunctis animalibus
[illegible] plantis / [illegible] primo xxxiiii q. v. hec

animo

et ex
(margin) [illegible] primi
hominis
in [illegible]

ymago. Sed qui sciam appetunt
quam non debuit tactari suo male con-
tulit contus, contra quod terminum excessit
voluptates eidem communitate sit in
amaritudinum penitus, valitudo
corporis collapsa est in langores morbi
cogitur, cui vita indeficiens pabu-
lum est pauper quod vivere, tercius
pigritalia quod sciente. Et ephesus sic
indicatur, quod consuma tradicione caru-
sit ad sapientiam et leticiam, quod in val-
lem tenebrarum piccatus et infirmi-
nali motu tardis ad spem scientiam
aspirat atque leticiam. Ypo ellat-
tanius ait: Non ego reprehendo stu-
dium eorum qui veritatem scire vo-
lunt, quia namque habere deum adquisite
di veri cupientissimos facit. Sed
illud arguo, id est reiminto quod ho-
nesta illorum et optiam voluntatem
non sit sciunt effectus, quia neque
quod esset ipsum verum sciebant,
neque quo modo aut ubi aut
qua mente querendum. Hec ille.
Cum animis itaque amonens veri noscen-
di inserta sit connature radice
cupiditas. In hac tamen corrup-
nature eam docetur, quod filii adam
vix vacavit aliquid tam vile de
quo non velint edificare materiam
scientie. Vnde beatus Augustinus. Videat a-
liud librum alium medialis cure
istum placitacionum dea displicentia
illud similis cuiusque artis tam vehe-
menter affectare sciam ut laborem
non deputet, dum tamen possit
aliquibus doctor reputari. Sic ade
filii turrim babel edificant maioribus
reptatibus et pedibus ut ad alta con-
scendat; ibi lingua confusa est membra
suum parentis et per insipientem
appetitum scientie experientie nota sibi
diu sui similiter dicere natiuitatis. Hinc
credo est quod ala infantis que sa-
pientiam vel seipsam cogitare non
vel tanta intensione fertur in
hec sensibilia sensibus corporis
apprehendenda tanta auiditate tamen
hauriat nectum lineis ut sui quis
spiritu vanitatis afflati

recitat beatus Augustinus inveniuntur plerumque
oculorum eius acies obliquata
et capit vas dare pro mens ut in
appetitum ad capescendas scientias sapientie
inflamet implendum agendi va-
nitatis dei, ubi thomas. Cum ut dicitur
Sapientie primo, vanum sit omnis homines
in quibus non subest scientia dei, eo quod
finis cogitationis naturalis est in
via, est deum de creaturis invenire,
et eum inventum adulterum sui finem
sapientis loco pallogata. Et quibus
adiunc collectis secundum doctrinam
Gilberti prima parte sui erudimenti
ad conuincendum theologiam impedimentum in scientia
veri cognitionis impedimentum 3
ex tribus principibus originibus: primo
ex noxiam mentis elacione; 2°
ex finis scientie valorum desordinate;
Et tercio ex indebita creatarum con-
sideracione; circa que tria resumendo.

Circa primo vere cognicionis impe-
dimentum originarii noxiam mentis
elacionem dicit beatus Gregorius xxxiiii
moralium: De templari dei sapientiam
non prius quod sibi sapientes videntur
quia tanto ab eius luce longe sunt
quanto apud se humiles non sunt, quam
in eorum mentibus dum tumor
elacionis crescit aciem contemplacionis
claudit, et unde se lucere pre-
ceteris estimant inde se veritatis lumine
privant. Et ideo in suo pastorali
dicuntur erroris nutrix est super-
biam dicitur, hereticus ad intellectum
primum intentio prima non rapit
nisi primus superbia inflaret. Dum
pre ceteris se sapientes arbitrantur
sequi aliqui admirabilius intellecta
despiciunt, atque ut apud imperitum
vulgus scientie sibi nomen extorqueant
summopere et ab aliis recte intellecta de-
struere et sua perverse conflata ro-
borare contendunt. Verumque quod veritas
omnia vincit ii esdre iii et iiii
de veritate evenit, ut dum veritate
deserta in devium praecipitantur, de
uno errore in aliud facile plabuntur.
Omnia ut dicitur prima uno inconve-
nienti posito sequuntur plura
ordinem veneni ypis ... contingere

si inanem superbie fastum abicie-
tes in timore domini. et cordis
humilitate spiritus intellexerunt et ve-
ritati locum darent. Gentiles enim
philosophos ut deducit Policratus li.
vii. quid aliud nisi temeritas. et
ingenii proprii confidentia exceccavit
Ambulabant enim in circuitu quia ne-
non invenientes in quo possent qui-
escere. sed quia per intellectum in-
tellectuum appropinquare inde per superbiam
recesserunt / quia cognoscentes deum
non sicut deum glorificaverunt / sed
evanuerunt in vanitatibus suis. et
obscuratum est insipiens cor eorum.
dicentes se esse sapientes. stulti facti
sunt / Si enim ipsos sapientes fuisse
dixerimus. quid aliud restat nisi
quod eos in patria collocemus / Sicut
scriptum est Sap. vi. Concupiscentia
sapientie deducit ad regnum perpetuum.
Ceterum si homines sine fide preveniunt
relinquitur quod eius mortuum fuisse. xpm
Nomine xpc gratis mortuus est. si per legem
habeat iustitiam. Nomine et gratis mortuus
et passus est. si sine fide populus pa-
tentem regna celestia. De man-
tenentiam [illegible] et Apostolus ii ad Ty-
motheum 3. Semper discentes. et num-
quam ad veritatis notitiam pervenientes.
Multa quippe scire potuit sicud
sapientes seculi vel adeo inspirati
vel ab angelis edocti vel a scriptis
inducti / Non nec negamus ipsos ple-
risque veritati consona scripsisse et do-
cuisse. Nam plurima multa eos dixerunt
et fidem nostre accommoda. que non
sunt spernenda. sed abiecte tamquam iniustis
possessoribus auferenda / Sic enim
spoliandi sunt egipcii / ut dicitur
Hebrei / xxxvi. Si loquimur
sed econtra / Sed fidei speculum
non habentes et non in via sed preter viam
ambulantes. non potuerunt perveni-
re errantes / Sanatur enim oculus
mentis per fidem / ut separatior eius
acies limpidius videat veritatem
Et sicut facies inflata claudit o-
culos corporis / sic superbia visum
cordis / Non habebant ille litte-

istius doctrinam principis lacrimas con-
punctionis humilitatem confessionis / nati-
satisfactionis / ipsi salutem / civitatem
celestem / poculum potius vini eternam
spes suis / Sicud enim ut ait Bilbertus
[illegible] fumus inflatum
aqua nimis intumuit / et per
istud scalam quam ego creatus habuit
viam sed fecit et scalam per quam
ad dei sapientiam ascendere / sed corruit
quia presumpsit / Nam credens homo
carnalis habere sanos oculos et de
falsa sanitate presumens / et va-
na curiositate progrediens deficit
in se. dum ascendit supra se. Nam
reverberatus a veritatis lumine
caligavit acies infirmitate. et
desinens vanitate redditus falsi-
tati ruit in superbiam / et successit fal-
sitas ut deberet confirmari veri-
tas et in mendacia signatorum
assumpserunt creaturam species
visibiles tamquam simulachra
divinorum sed erat similitudo pere-
grina ut in ea non cognoscerent
deum maiestatem / et tenebrosa ut
non ingereret oculis sanitatem
et necessariam / ut non perveniret ad
salutem / Et tractans ipsorum medi-
cinam dicit Petrus / Convenientes
igitur in tenebras facti sunt etiam stulti
tanta ignorancia stultitie superbia
et vana confidentia / Venit ille verus
qui lutum ex sputo fecit / et linivit
oculos ceci. et lavit et vidit. et
ait ceci tecum loquitur ipse est filius dei
Johannis ix. Nam humilitas salvatoris
medicina scilicet assumpte carnis lumen
infudit / et sordes virtutum [illegible]
gravit / et dei sapiens demonstravit
ut prius cognoscetur / et decens
audiretur qui pacificavit ymagi-
ginationibus insipienter hominum
sapientibus querebatur. et non
inveniebatur Sed proveritate vinibat
et ymaginationes apprehendebat
eos quia mentis acumen
veritatis impediebat / ut dicit
prima pars diuinitatis premisse [illegible]

De vanitate philosophorum antiquorum

philosophus

fastus

Dixi secundo / quere cecitudinis impe-
dimentum originari / ppt̄ finis scie
volontum deordinatum / Nam ut
docuit Gilbertus · ut s. pa pte
sui eruditionis / Sunt q̄ scire vo-
lunt · ut sciant q̄d ē curiositatis
q̄z capacitatem sui intellectus dis-
tendunt · et passim extenuant
tam ad plurima q̄ ignota et
utrumque vanitas et deceptio / Nam
ei satiatur oculus visu · nec auris
impletur auditu / nec omia scire
possumus / et librorum ē nullus finis
et plurimis incertus minor ē ad
singula sensus / S. de assis. Nemo
non dubitans omnia nos inveniri
sumus ydonei · ag.ᵗ iiiª. ne dum
ad utrumque festinat · neuter bene p-
agat / viij q. j. / plures sectatis
velle ⁁ omnia cui videretur plasso multa scie
digna fastidientis est animi p-
lurima degustare / vel fallit videre
q̄ plurima legunt / et ex pluribus
nullam sub ethnicis habitu incor-
porant et assumunt · Nam certis su-
bjecti nec ē immorari · si velis
mentem imbui et enutriri / vnde
Seneca dicit / Nusquam ē q̄ ubique
est / Vita in peregrinatione agentibus
hec eveniunt / ut multa hospicia ha-
beant · nullas amicicias · ¶ Sic ⁁ accidit
Nam ē illis qui nulli se ingenio fami-
liariter applicant / sed omnia cursim præterea
tes transmittunt / Non prodest cibus nec
corpori accedit q̄ statim sumptus emittitur
Nichil eque sanitatem impedit · q̄ re-
mediorum crebra mutatio · Non conva-
lescit planta · q̄ sepe transfertur. ~~at~~ n tam
q̄d in transitu prosit · Sunt etiam q̄ scire utilis
volunt · ut sciantur · et hec ē vani-
tas · cui gloria non satis · hanc iterum
scienciam · sed corporalis iactancia / vnde
Persius ait · Nec te scieris opera
scire n. nichil ē · nisi te scire hoc sci-
at alter / vnde namque se iactare pos-
sit homo de scia / ignorantia nobis ignita
est · pauca scimus de preteritis · pauciora
de presentibus · paucissima de futuris · Nul-
la fere divinorum decretus / Vere pau-
perem vitam gerimus · et ingredimur multa
ignorantes · et eo maior paupertas ap-
paret / q̄ quanto q̄s magis se iac-
tat de scia · cautonum scienciis dicendum
est · secundum i.ᵈ ysydori de summo bono
Sicud sapiens vadit dum conspicitur
acius oculi obtutus / Sic q̄ immoderate
alta deorum scrutatur / ab intentione
luminis obtunditur / immo tanto q̄s fit
vitati viciorum q̄to se longius ab ea ⁁ esse
fuerit arbitratus / hec n. humilitas ē q̄
hominem deo jungit / et i.ᵈ iactancie
que oculos q̄z dei videri potatur
cland[..] / Et h ē i.ª iactancia q̄ gestum
et iactatos presens tangi hominis multe-
lacius · et pu[..] quo nititur non va-
letis / verborum nebulas spargunt / physi-
nomia et corporis fibras recitat / omnia
omnia vidit · de genus dt. Claudius
in li.º de statu aie / ystorum vicium est
arrogancie inpicia · et primarum dese-
dere proctam presumptis opinionibus per-
tinacia / et i.ᵈ in litopiclosus ē q̄ ka-
thorice sanitati ap[..] in hoc tumultus
stulte concipiunt / vane proferunt
superbe asserunt / et temeritate scire
et tu incode defodiunt / Sed q̄ illud
accedit ad cumulum stulticie / q̄ se
ipsos proponunt · et deum postponunt · ut
non advertentes q̄d scriptum ē / Nam q̄ se ip-
sum commendat probatus ē / sed quem deus com-
mendat · ij ad Chor. x. / Sunt etiam
q̄ scire volunt · ut ditentur · et hac ē
cupiditas · Baruch 3. filij agar
q̄ exquirunt prudenciam · que de terra ē · et
negociatores terre / viam autem sapie
nescierunt · Negociatores terre sunt q̄
pro terrenis preciis sapiam prostituunt / et
bene viam sapie nescire debent
dicitur · q̄ sapiam exponunt pro preciis
pecunia tam dignum precium non habent
infinitus n. thezaurus ē sapie
quo qui usi sunt · participes q̄ amicicie
sunt dine · Sunt tamen alij q̄ recto fine
intento scire volunt · ut edificent ·
et hec ē karitatis · karitas enim non
querit q̄ sua sunt / Et hij soli ad plen-
itudinem vere agnitionis attingunt
Sicut enim karitas ē forma omnium virtutum / sic
intentio karitatis ē finis sciarum / Tertia
ppt̄ q̄ vera sciam que desiderat hanc
intercedit · In labiis inquit prophetia mcis

1 ^lica^ P[ro]nctuum iudicia o[mn]is tui. ps.
1.18. Hic etia[m] fine[m] x[risti]o i[n] scripto do-
tuit. et vidis co[m]plutis delic[iis] sine
quo exinanit[ur] p[ro]p[ter] et famescit. q[uo] ydonei
habita multip[lex]. vanus et trestit. patet
itaque q[uod] vere tangens plenitudine
i[m]pedit desiderio fine. q[uod] fuit xm

¶ Primo tertio. vere tangens i[n] predictu[m]
originari ex[em]plo dubita tactura[m] desi-
deratae gl[or]i[e] parens et libere videt.
figuras aspicit. et bravium tangit.
Sic q[ue] alios videt fore tenentu-
rum spem. n[on] tangit itaque rem.
Sic spirituales p[er] eo q[uod] vide fores de-
venit indicata tractans. Et sic
i[n] eadem scriptura unus quaeritur bravium
formatos. et alias significatio[n]es. Sic et
nos p[er] ea q[uod] fore dicit. ita advo[ca]tis
tangentes p[re]venire studeas. q[uod] veniat
fiet si veri rei tactam sine estimatio-
nem. qui sic creatam ipsum q[uo]d p[er]a vi-
tas d[ic]it clamat. et q[uo]d ut ita dicatur
violenta spe agente impellit. sed
plen[us] deducat Gloss. Ioachim i[n] sua
Analetica i[n]iure. li. p[rim]o t[ract]atu
ubi dic[it] quid. tunc res respiceret
arcanus. factos a fide. cum de-
ce terreni. q[uod] visibilia ex invisibili-
bus excitur. et experientia inde t[rans]-
perliet originem. formam et speciem. que
diligenter inspecta pateret sui arti-
ficem p[ro]dit. et probat eius potentiam
qui tantam molem de nihilo fecit
et quaerat sapientiam eius q[ui] diversa
loris disposita singulis universa
rerum efficacissimo ligat. et ador-
nat bonitatem eius ipsius qui utilitates
vires. efficacias decoris et natu-
ris affixit. Hic dicitur ad Rom. 1. Invisi-
bilia dei p[er] ea que facta s[unt] intellecta
conspiciuntur. ad Ro. p[rim]o. Ex quibus istis
q[uod] magis e[st] considerare res i[n] eo q[uod] p[re]- 2o
tendunt q[uod] i[n] eo q[uod] s[un]t. q[uia] inde instrui-
mur. et detinemur ad veritatem. hinc
seducimur in errorem. et inducimur
ad peccatum. Hic est etiam q[uod] p[re]cipitur
labium. et detinemur arcanus q[uod] cor-
di. et quibus applicatur tu. quia

pluris faciunt plenitudine et delecta-
tio[n]e i[n] rebus e[st]. q[uod] cum aquis illa s[un]t.
et q[uod] ip[s]i iocunditatis e[st] i[n] illis. Si eim
ydonei estiatores sumus. sentimus
potius opportere niti et pergere
i[n] illud ubi copia totius voluptatis
p[er]petua. et stabilis e[st]. q[uod] i[n] rebus ubi
p[er]stitit. ubi sp[ecies] n[on] e[st]. Denique sicut
creatura non sibi dedit. ut esset. sic q[uo]d
placet i[n] illa aliunde accepit. ut gre-
get 1o. Opp[ositu]m q[uod] scriptura diligenter i[n]spi-
rata rerum significationes i[n] quae sine lo-
cutionis assumit innuere cupiens
magis p[er]sentimus et significationes
rerum q[uod] species. ut tali co[n]sideratione
pulsati. si movemur delectatione
carnis. si sciendi ducimur aviditate.
si p[ro]tatis ambitione tangimur. ab illo
speremus q[uod] h[abe]t delectatio[n]es i[n] dextera
sua usque i[n] fine. ps. xvi. Omni diligens
hominem sciam. Quod nec oculus
vidit. nec auris audivit. nec
i[n] cor hominis ascendit. p[rim]a ad Chor.
ij. Omni dedit p[otes]tatem filios dei
fieri. hijs q[ui] credunt i[n] nomine eius. Jo. p[rim]o.
de pe. di. iiij. et habet societatem.
Opp[ositu]m vos i[n]corp[orat]is opportet. q[uod] vobis
studium sit. sciarum thezauros p[er]scru-
tari. habes p[ro]missas tuas et tangentes
vere noveritis. tamen utique p[ro]ficere
studeatis quadrimodo et scientiis dedi-
care. p[rim]o i[n] humilitate cordis. secundo p[ro]pter
recta intentione. tertio secundum
et i[n]super tempora rerum investigatione.
adversus autem i[n] sciarum acquisitione
procedatis. et sic implemini cognitione
que fuit verba i[n] p[ri]mo loco thematis
assumpta

Et ergo ut ex p[ro]missis habetur. sciarum indi-
catores dum se sciolos arbitrantur.
varii tamen et vacui ex diversis causis
remanent. Ideo i[n] verbis ystis m[agis] q[uod] de
monendus p[ri]mo admonetur. q[uod] ex
vanitates seu vacuitates devitanda.
sciarum acquisitionem utilem intendit. tu
d[ici]t. Dei implevit eum deus sp[irit]u
sapientie et intellectus. Eccli. xv. Vere
q[uia] teste philosopho scientia non cadit sub u-
niversitate. idea ut scias cu[m] ceteris
operibus sp[er]anat sibi dicitur. implemini

i[n] Implemini. unde et i[n] laude viri
beati dicitur. Implevit eum deus. u[nde]

agnitione. Ceterum quia exigentibus suis
meritis vocatus est ut aliis posset
infundere hoc dico impleamini. Secundo
quia adhuc fluenta doctrine sunt necessaria
impleamini agnitione. Propter hoc scilicet
ad laudem et gloriam dei de perfecto per-
fectum procedat. impleamini agnitione
voluntatis dei in omni sapientia et intellectu
spirituali ut digne ambuletis. Ubi
supra. Tercia dicto breviter consumendo
dixi primo quia in verbis premissis noster prima-
nus admonemur contra vanitatem sc-
ilicet superfluam scientie acquisicionem nichil intendit
hoc autem tunc fit cum fine debito ne-
cessariis operam damus. Dicit enim
Eubulus: tempus breve est, more
sequitur, fugit vita [illegible], omnis di-
es, omnis hora, quia nichil sine aut-
et illa argumenta recitari nos admo-
net fragilitatis oblitos, ut necessa-
ria meditari, superflua deseramus
et tempore apto in necessariis expende-
mus in superfluis. [illegible] una sap(ientie)
et salutis sequimur, ne perdamus
[illegible] [illegible] est hic proprie superflue
superfluus occupari. multi nobis
multa preciosa reliquerunt in libris
necnon inventa, et ut dicit Seneca conse-
cuta necessaria invenissent nisi super-
flua quesivissent. Multum venerat
temporis [illegible] librorum lectio
multum. laborum [illegible]. multum
diversorum doctorum opinio, multum subtile
disputacionis. Porro unum est necessarium
ut [illegible] illud toto nisu peragamus. Ubi est
[illegible] verum fallacias. non laborem
et si delectet varia legere, tamen ex-
cis [illegible] quem adversa superflua
necessario estimamus. Reprehensibilis enim
est non quia superflua comparat [illegible] suis
quam in quia tempus suum consumunt in libris
ad finem debitum non ordinatis. Unde
dicit Seneca plus velle scire quam sit
satis intemperantie genus est. [illegible] quatuor
librorum Didimus grammaticus scripsit
nimium fuisset tanta superflua le-
gisse. [illegible] et scripsisse [illegible]
[illegible] [illegible] impedio tempus
[illegible] permisi [illegible] [illegible] per-
fecto nostra illud memoriter tenere.

tempori parce. Semper enim nobis
perimitur cum eius partem nobis aufert
infirmitas, partem occupacio publica,
partem privata, partem necessitas cottidiana,
partem sompnus, partem quam aliis more
gerimus. Et etatis nostre residuum totum
vivimus in sillabis et in vocabulis dis-
cuciendis et in annalibus revolvendis [illegible]
[illegible] decepti sunt multi qui cum vellent
omnia legere, et usque ad sillabarum
dictiones et consuetudinum et [illegible]
proprietates descendere, effectum est ut deli-
ciis lacius servire quam vivere. Hec ita
sunt itaque nos ~~itaque nos~~ etatem
nostram, que tota tamen non est. et
aliud utilibus et presertim necessariis
operam impedimus. Et tanto de primo
Dixi secundo et finaliter quod in verbis pre-
missis noster primicerius admonetur
ut scientie [illegible] huius temporis operibus
anteponat. Et hoc siquidem facile per-
suasum videmus. si efficaciam
scientiarum curavimus considerare.
Dictum namque est David regi in Regum xiiij
Tu sapiens es sicud habet sapientiam
angelus dei ut intelligas omnia super
terram. hec autem est esse divinum. et per
effectus gratie quo potissime deo assi-
milamur. Genesis iij. eritis sicud dii
scientes bonum et malum. Et ut ibidem
sequitur, dixit deus, ecce adam factus est
sicud unus ex nobis. sciens bonum
et malum. Unde [illegible] [illegible] elegisset
nos hec scientiam intelligentie quam [illegible]
ma fuisset, et quam ignorancia filios
esset. ut supra. Et Boecius dicit
omnis enervatur ignorancie voluntate
quod [illegible] nichil quam ignorancia scripture
ignorancia [illegible] est. [illegible] di. Si [illegible]
[illegible] de dampnabilibus quam [illegible] ignorancie
et per quos [illegible] amare quod agnoscere
est vitam possidere eternam. Jo. xvij.
hec est vita eterna, ut cognoscant
te solum verum deum. et quem
misisti Ihesum Christum. Libro cum
causa [illegible] quod sit mobilibus de-
lectabilis descendit policraticon in prologo
primi libri dicens. In dolore solacium
recreacio in labore, in paupertate iocun-
ditas, in deliciis modestia fidelis
sine alicuius intuitu. Nam avicius

lectio librorum delectabilis est

rediminitur animus. et quodam suavi
cetuum in adversitate iocunditate reficitur
tur ad legendum vel scribendum utilia
mentis intendit aciem. Nullam
in rebus humanis iocundiorem
utilioremque occupacionem inveniens.
Nisi forte divinitus compuncta
devocio. orando divinis insistat
colloquiis. aut corde per caritatem
dilatato. deum mente concipiat. et
magistra omnis apud se quandam
meditacionum maximam extruxerit. Et
succedit corrupto corde et omnia huius
mundi dulcia hiis collata speciebus
amarescunt. et tanto magis quo sibi
integrior racio incorrupcior et
iudicium purioris vigor aciem.
l. q. l. p. ysaiam et q. in Salva-
tor. et perfecta hac puerili dulce-
dine captus videtur non permane-
re. tum affectu ad sapienciam inflamma-
tus. nec opes nec honores seculi huius
potuerunt retinere. Nam et si ipse magna
legalitatem militare decoris lucri et
principum officiis quibus et quorundam
regibus via patebat. et ad hono-
res faciles habebat ascensus. hiis
tamen omissis animum suum trans-
tulit ad sapienciam. ut cum Sapiente
dicere posset. Super salutem et omnem
pulcritudinem dilexi eam. et proposui
pro luce habere illam. divicias nichil esse
duxi in comparacione illius. Et non est am-
biguum quod omnia bona michi venerunt
et veniunt pariter cum illa. Verum quia
ut testatur scriptura quorundam dona plu-
rimis conferuntur non propter se sed propter
alios. non ut agant vitam solitariam
sed ut vocent alios ad coronam. ut
privata postponentes negocia tha-
lentum commissum expendant. et
aliarum saluti inde lucrentur.
Propterea ut prius dictum est vir mo-
ribus et sciencia comprobatus sapiencie thesa-
urum quem in pectoris sui archano
habet congregavit et clausum conser-
vavit aliis prout debet cum auctore vite
communicet. disseminet et impendat

Ego autem dispositione dei et privilegio
sedis apostolice pro honore suo confero
sibi gradum baccalariatus in decretis
ut possit legere docere et ceteros
actus ad quos gradus spectantes exercere.
In nomine patris et filii et spiritus sancti amen

Jhesus xpus 17

Ad commendandum hunc virum insig-
nem dominum meum licenciandum
ut sit honor statui respondeat as-
sumpsi quod scribitur Luce secundo capi-
tulo et est in hodierne diei ewan-
gelio. proficiebat sapiencia apud deum et homines.
Reverendi patres doctores ac magistri
eximii. ceterique domini spectabiles cuius-
cumque ordinis et status. locuturus michi de pro-
fectu doctoris catholici quod ipse
plus spiritus donum habet infundere ill...
in mentem primum venit alium esse
cognicionis humane modum. atque
alium eius qui divinitus datur.
Illa namque corone ista est coniuncta.
Nam cum omnes homines natura scire
desiderant. sciencia autem est cognicio
intellectiva. que secundum philosophum fit
ex preexistenti cognicione sensitiva
patet quod desiderium humanum
respectu sciencie non impletur nisi per
sensum. nisi per ... per quod ...
haustorium defertur. Species sensi-
biles absque ... usque ad ...
ipsa fit universale quod est principium
sciencie. alia autem progreditur sapiencia
divina. tum vero quietatis virtutibus
et in operacionibus ... intelligencia
acute transit in deum. ut sicud
in imaginacione desubtus in cognicione
humana et naturali fantasie surgunt
ita in divina cognicione intelligenciam
desursum theophanie descendunt
est enim intelligencia actus ...
immediate suppositus deus. sicud
a satisfaciendo ... suppositum celum. Spe-
cialiter deus compleat vos. ut ha-
bundetis in spe et virtute. Ad quod
... ut proficiatis sapiencia apud
deum et homines. ut dicit thema. verbum
quod supra ... ista parte sum

erudimenti
ad finez. Quatuor gradibz i(n)tellectus
nr ad veram cogitoz pficit et ascēdit
videlz / lectione · meditatione · oratione
et contemplatione / Lectio ē scdm exteriu(m)
exercitiu(m) / Meditatio scdm i(n)teriorem
i(n)tellectu(m) / Oro scdm desideriu(m) / Con-
templatio scdm omnez s(upe)rius q(ua)ttuor gradus
adco concepi st / Et prudētes
sine scriptibz parum aut nichil
psunt. Sapientes vero sine prude(n)-
tibus aut raro aut nunq(uam)
fieri possunt / Similiter n(on) potest lec-
tionis doctrina tempus occupare /
sed ex ista et scripta transmittere
nisi masticatione et ruminatione
suarum dicamus et transfluat
ita usq(ue) ad cordis i(n)tima transmit-
tam / et q(ua)si sic legem corp(or)is spirit(us)
nutrire / Sed quo ista cogitabit
aut cavere poterit / ne falsa vel
vana meditatio limites assignatos
patribus transcēdat / nisi prius ea
vel ex lectione vel ex auditu fuit
instructa / Item q(uod) potest p(re)medita-
vide q(uod) sit agenda / nisi assit oro
et dei gra(tia) ad ea obtinenda
Ergo ut sit fructuosa meditatio
sequa(tur) orationis devotio / cuius ef-
fectus ē contemplationis dulcedo / Re-
spondens i(n)fertur p(rim)o q(uod) lectio sine
meditatione ē arida · meditatio
sine lectione ē erronea / oro sine
meditatione ē tepida. Et meditatio
sine oratione ē i(n)fructuosa. Secundo
infero q(uod) vir spualis i p(rim)o gradu
ē excitatus / i 2o circumspectus / in tertio
devotus / i quarto supra se elena-
tus / et pastiones q(uas) i corde
suo disposuit usq(ue) ad videndum
deum deorum i syon ascendit ps.
lxxxiii. et in monte dei glaz ta-
bor contempla(tur) cum petro et Johne · mat. xvii
et tactus cum Jacob fuit amplexi-
bus celestis. Gen. xxxii.
Et hiis adinitem collatis ad co(n)-
cludendum theologicam pono hac ?doctrine
brevem s(upe)r modicum lectionis · medita-
tionis et contemplationis / Sunt prec(ipue)
reseruando omissa quarto membro pro
alio actu / / que in scripti tua manu /
Dixi p(rim)o q(uod) doctor katholicus ad
vere cognitionis plenitudinem
pficit exercitio lectionis / Et hec
quidem scdm Gilbertum ubi 2o fit ordo
sz qui ē i i(n)tentione legentis utilitas
in affectione pietas / in legendo assi-
duitas / et i legendi modo taciturnitas /
Primum pz / quia q(ui) ad spua-
lez lectionem erudiendus accedit
necesse ē ut fructum eius q(ue)stat
Et sic magis eius utilitas trahet
scientiam ac tacit(urnita)tem lectionis · ut b(ernar)d(us)
dicit xxxvii di. p(ro)positum ē sciendi
informare mentez et adipisci virtu-
tez. Non delectetur ergo in verbo(rum)
superficie / vel i colore et dictione
si in virtutis pulcritudine et p(ro)ve-
ctuum emulatione non c(on)cipiat
maius desiderium / ut ea scripta la-
teb(unt) contempnet(ur). Sed ut magis eum
edificet. xxxviii di. Sedulo /
Secundum cum pz lectio dz ēē ma-
gis exhortatio q(uam) contemplatio non
dēt animum frangere · sed desidia sta
pascit / Unde Augustinus de spiritu et littera / i li(bro)
primo satisfaciat utili et salubri i
legendis homines magis cavcat ne b(ibe)-
q(uod) frangat / Unde i initio qui scripturas
immoderate legebat / et minus im-
portunus fatigationibz et occupationibz
irretiti tamen ab utilibus q(ui)b(us) do-
nectamus quibus cessabat / dum lectio ipsa
penetrare non potuit / visum est
sepe q(uod) fractis viribus crevit
resistentes q(uod) lectio ad edificationem
non dz ēē fastidio · sz oblectamento
Unde Jeronimus scdm illud translationum
ubi nos hec litteratura dicit /
enim non cognovi negotiationem intro-
ibo i potentias dni Ponit Cassio-
dorus lxxxviii di. Ejiciens / Negotia(tor)
enim q(ui) scripturas legit ad afflictionem
q(ua)s legere debuerat ad utilitatem /
unde et affligit(ur) i eis corpus statim
prestat obscuritatem / et corpus quanti-
tatem ipsam perplexitatem / Infinitus
ē enim librorum numerus / Dogma autem
infinita et lege · nullus ē finis /
nulla pax · nullus terminus / Sed
cum lectionem ad utilitatem tuam lector

vide ut sit in affectione pietas

concutis quasi in quodam mentis
sabbatismo requiescis. Hec autem fa-
cies ex quo scriptura doctrina. Ex quo si studio-
sorum legeris doctrinam sicut cor-
dati dicta que ad utilitatem
pertinent in corde tuo posueris,
dicitur scriptum est: In corde meo
abscondi eloquia tua ut non
peccem tibi. Videlicet secundum[?] ut
sit in affectione pietas. Secundum
patet per Augustinum in sermone
de natali domini et defectu solis
ubi dicit: Cognitionem invenit astro-
logus siderum fulgorem, ado-
ravit christianus siderum condito-
rem. Perdiderunt illi solis defec-
tum, nos Christi passionem. Et
infra dicit: Curiositati multo faci-
lius invenit siderum factorem
humilis pietas quam siderum or-
dinem superba curiositas. Di-
cendum[?] autem additum igni sit
ipsum fervere et post fervorem
lucere, sic facit lectio adhi-
bita cordi pio: excitat fer-
vorem et postmodum fervor
serenat in lucem. ¶
Tertium ut sit in legendo assidui-
tas. Patet per Ysidorum iii li.
de summo bono, ubi dicit:
Nemo potest sensum scripture cognoscere
nisi legendi familiaritate, sicut
scriptum est: Ama illam et exaltabit
te, glorificaberis ab ea cum eam
fueris amplexatus. Quanto enim quisque
magis in sacris eloquiis as-
siduus fuerit, tanto ex eis uberi-
orem intelligentiam capit. Sicut
terra que quanto amplius excolitur
tanto uberius fructificat. Un-
de probat b. Gregorius contra li. Moralium[?]
ex per legendi assiduitatem de-
venire in scripture familiaritatem
et per ipsius[?] in eius intimam co-
gnitionem sic dicens: Sicut igitur
hominum facies cernimus, et corda
nescimus, sed si familiaritati eius locu-
tione coniungimur usu colloquii,
corda etiam cogitationes indagamus,
ita cum in sacro eloquio sola hys-
toria aspicitur, nihil aliud quam
facies videtur. Sed si huic
assiduo usu coniungimur, eius
nimirum mentem quasi ex collo-
cutionis familiaritate penetramus.
Dum enim alia ex aliis colligimus
facile in eius verbis agnoscimus
aliud esse quod intimat, aliud
quod sonant. Tanto autem quisque no-
titie illius expertus redditur
quanto in sola eius superficie ligatus
non fuerit[?]. Dicit Sapiens: Dedi
cor meum ut scirem prudentiam atque
doctrinam. Quartum dico esse in
assiduitate legendi ipsius expone[?]
et Seneca dicit: Non multum
refert ut continuitas. Utrum
continuitas prosit an continuitas
sit ubi interrupta est mansio[?]
sed corpore more quam interrupta desilivit[?]
semper ad initia sua recurrit. Eo quod
a continuatione discessit. Quo sic
tedium est ex occupationibus, nec
ex pluralitate sed ex subveniende.
Sed nec contrarium est huius quod supra
dixi, possum enim assiduo legere
sine interruptione per tempus interruptum
et hec in legendo moderationem
continuo[?] ut ipse dixi. Ut as-
sit in legendo taciturnitas, patet per
verba beati Augustini in vi li. confessionum
ubi de vita beati Ambrosii dicit:
Per omne tempus aut corpus
reficiebat necessariis sustenta-
culis aut lectione animum. Sed cum
legebat oculi ducebantur per pa-
ginas et cor intellectum rimaba-
tur, vox autem et lingua quiesce-
bat. Hic dicitur Job xxxiii:
Audi me et tace et docebo te
sapientiam. Nec intelligo hoc tantum
de taciturnitate exteriori quantum de in-
teriori. Unde dicit Seneca: Quid
hominum animus prodest totius regionis
silentium si affectus fremunt. Ani-
mus obstrepit, hic placandus est.
Nullus hominum animus est quietus, in corpore[?]

cogitationes bonas solidas et etiam
leve illud negocium ingemui-
t ne se se adhuc redimeret in-
terfugis quod ad vocem erigitur
exaltabit hec pectus ictu alius
solicitudinis aliquid corrupti-
onis quod ipum timorosum facit
et caliditas illud dicit Quit te-
stito et opportunum eius clamor
hostis nullus permovebit tu te
nulla vox tibi excitabit non
si blandietur non si minabitur
non si inani sono vana circum-
strepit hec ille Sic eius lecto-
ris opera transibit ad effectum
quod fuit primum

Dum secundo quod doctor katholicus ad
vere cogitacionis plenitudinem
perficit exercicio meditacionis ipa
enim est que mentem abstrahit ab-
stractam in uno defigit defixam
in contemplationem adducit Et tandem
~~et tandem~~ revolationem ostendit
corripit primum patet per beatum
Augustinum in libro de quantitate anime di-
centem Anima quantomagis delectat
in corporis sensibus tanto peccan-
tior efficitur et brutalior
et ideo cum per meditationem abstrahitur
a corpore nobilior fit et similior
efficitur deo ipsi Ob inestimabilem
tamen sapientiam venale et se-
sibus et sensibilibus impedit me-
ditationem sicud et actus contempla-
tionem Gregorius Nazanzenus apologeti-
co ait Nichil tam mirum
ad dominum vitam prestare vide-
batur quam velud clausis carnali-
bus et corporis mundique ef-
fectum extrinsecus in semetipsum
converti nec se suos sensus atque
animos conspicari alicuius
effectu amortalium solum soli loqui
et ideo ut altare cunctis visibilibus
functus mentem suam replicat
divinis speciebus et celestibus for-
mis accepit nulla admixtione t-
rrena vere speculum immaculatum
effectum ymaginis dei corporis lu-
minis super lumen accipiens et
auspicia quedam vel initia futurorum
secli fructus atque in terris adhuc posi-
tus consorcio quodammodo possessionis
angelorum despecta atque relicta
fragilitate terrena ad superna et
celestia spiritu sublimioris
transferri hec ille Et hoc pectus
figurarunt illa dicta prophetica que Christus
Mathei xxvi Abiit in foras extra
civitatem Bethaniam ibique mansit et doce-
bat eos Exterior civitatem abiit
qui per meditationem a carne et sensi-
bus qui sunt porte civitatis se
abstrahit secundum ut probat Georgius
vasanços in libro de ymaginibus
Sensibilia per sensus corporales
ingreduntur animam sicud exteriora
portas ingrediuntur civitatem
Secundum vero liquet per diffinitionem
meditacionis que ut dicitur in libro
de archa mystica talis est Medi-
tatio est studiosa mentis intentio
circa aliquid investigandum diligenter
insistens Vel sic Meditatio est
providus mentis obtutus in ve-
ritatis inquisitione vehementer
occupatus et quam vehementiam
unum intuens ad id aspirat ta-
cetiuis appetit unde per hec
differt meditatio a cogitacione
quod cogitatio vago incessu se
hinc illucque divertit Meditatio
vero destinata per moras se in
ulteriora tendit unde dicitur in libro
Richardi de contemplatione malis
Meditationis est persentiri occulta
contemplationis est admirari
perspicua Est enim meditatio
occulte veritatis studiosa investi-
gatio contemplatio vero perspicue veri-
tatis admiratio Et hec est
doctrina libera de qua hodie in-
propitios dicitur libere quod tales
abstracti sunt a carnali sensuum
servitute Inde est quod ut dicitur Exo-
dus xxviii Doctrinam et veritatem
habebat pontifex in rationali
iudicii gestans ipum in pectore
quod per meditationem defigitur animus
in inquisicione veritatis Tercium autem
ubi tetigi quod meditatio mentem

in contemplacionem adducit prout exposuit
quod meditacio ut dicit Wilhelmus
in secunda parte capitulo de peccatore
est sicud quidam explorator
qui penetrat occulta et ex hiis
que participative videt in crea-
turis ascendit plenius ad divina
et tunc amplius proficit in hac me-
ditacione magis inardescit in
dileccione. Unde et propheta Con-
caluit cor meum intra me
et in meditacione mea exardes-
cet ignis. Cor ita calescit in
eis qui cor suum habent in
se, non qui dicunt cor meum
dereliquit me, et experiencia quod videt
in creaturis considerat bonitatem
creatoris. Et sic meditando inar-
descunt dum in creatorem ascen-
dunt. Dicit autem exardescet,
hoc est extra ardescit quia per
meditacionem a creaturis ascendit
ad creatorem et a creatore rever-
titur ad mentem, ut quidquid
per meditacionem in celestibus vi-
deat in nobis pingat. Et libet
hic recordari quod dicit Valerius
Maximus de Socrate. Sic enim stare
de Socrate Platonem perdurasse
dicit et prope a summa lucis
ortu ad solem altum orientem
intuitu immobilis, hinc inde mesti-
ciis et ore et oculis in eundem
locum directis cogitabundum
tamen quodam secessu mentis atque
animi factus a corpore, quod tale
perhibetur dicitur fuisse ut cui
dicit sic ipsa in offensa valitu-
dine vixit qui plurimis alien
diversis circulibus phisicorum et in-
suis corporum super celestium ad-
ductum animum suum in intima re-
cordatus humane et in secessu per-
tota reponitur affectus sensuum
cogit. Iste ergo quod videbat in
divinis per meditacionem ordinabat
in actibus humanis. Quarto Ter-
tium ad usum dum quod meditacio
divinam revelacionem occasionem
excipit, patet per exemplum Rychardi in
fine libri de archa mistica, ubi dicit:
In vase aque radio solis supposito
videbis aquam splendorem luminis
superius ex se refundere sine calore.
Sic multa divine revelacionis
radios suscipiunt, sed non inde in
dileccione proficiunt. Aqua que
ad inferiora labitur humana cogitacio
est, que magne racionis ma-
derancie cohibetur. Aqua que
in vase collecta cogitacio me-
ditacioni intenta et premeditacione
defixa. Aque ergo solis radius
se infundit, quod divina revelacio
meditacioni occurrit. Aqua autem
radium superni luminis in se accipit
et superius fulgorem emittit et
illic levat radium luminis procedentem
ex se quo ipsa non potest ascendere
per se. Tamen et si aqua differt
a radio quem de se emittit suam ei
similitudinem imprimit, ut si tre-
mula sit aqua radius tremu-
lus erit, si quieta quietus,
si pura purus. Sic in preparato
cum revelacione celestis luminis cor hu-
manum illuminat intelligenciam
supra se ipsam, immo supra humanum
modum levat, et illic intelligencie
radius divini luminis infusione et
admiracionis veneracione
de imis ad summa resilit, et
ubi nulla ingenii perspicacia
nulla artis industria ascendere
sufficit, et quanto interius homo
divine claritatis splendorem profun-
dius penetrat, et altius stuporis
sui magnitudine concussa, et per
extasim sublevata in divina ar-
chana sublimius resultat, et
quanto perfectam animus conformiter
ad intimam pacem et tranquillitatem
tanto firmius et tenacius inheret
in hac sublevacione summe lucis per
contemplacionem, et quanto purior ad
integritatem et diffusior ad cari-
tatem, tanto capacior invenitur
ad sapienciam et veritatem quia in eam
iam venit ille spiritus veritatis qui
docet omnem veritatem Johannis xvi.
Et tantum de secundo

Dixi tercio quod doctor katholicus ad
vere cognicionis plenitudinem
(oracio) proficit officio oracionis. Cum
per oracionem eleuatur in deum in-
tellectus et affectus, suppletur
humane racionis defectus, et il-
luminat ille diuine lucis radius
et colligitur interioris hominis sta-
tus. De primo patet per diffinicionem
oracionis quam secundum Damascenum
dicitur: Oracio est ascensus intellectus
in deum. Alia secundum Augustinum in
sermone de oracione et ieiunio: Oracio
est purus affectus mentis in deum
directus. Utraque notatur in hoc. (vna)
dicitur et vere sancte, tamen si-
ne fiat intellectus sine affectu
in deum eleuacio, semper in oracione
spirituali habetur cognicio. Dicit
eciam beatus Bernhardus in quadam epistola:
Oracio est hominis deo adherentis affectio
et familiaris quedam et pia allo-
cucio et illuminate mentis ad
fruendum deo quamdiu licet
statio. Ibi ei vere assistitur,
quia ut dicit Isidorus de summo bo-
no libro iii capitulo viii: Qui vult cum
deo esse frequenter debet orare et
frequenter legere. Nam cum oramus
ipsi cum deo loquimur; cum vero
legimus deus nobiscum loquitur.
Unde et apostoli qui a Christo volebant
discere dicebant Luce xi°:
Domine doce nos orare. Et Actuum
primo dicitur quod ascenderunt ad oracionem
sursum in cenaculum, quia per
oracionem et mentis eleuacionem sicud
dicit Augustinus ubi habetur rerum in-
visibilium obtinetur altitudinem.
Ubi tamen oracio geritur sine deuocione,
euolat intellectus et sequitur
tardus aut nullus affectus.
Ubi vero exercetur cum deuocione,
sicud supereminet caritas scientie secundum
apostolum ad Ephesios iii. Et oracio se in
intellectum ordinis cherubim super dyo
penetrat intellectus, sic magis
ascendit affectus, quia cum intellectus
se dirigat in intelligibilia vel
ad intelligendum, affectus se porrigit

ulterius et extendit ad diligendum. Sic
puto quod secundum hoc stet intellectus, ubi
tamen intrat affectus. Et hoc diuersum
viatoribus, ceterum de comprehensoribus
qui sunt in domo caritatis, quia tantum
diligunt quantum cognoscunt. Et econ-
uerso puto quod equaliter eleuentur intellectus
et affectus eorum in deum, non
sicut in nobis, in quibus sol intelli-
gencie velud eclipsim vel attasim
incurrit. Nam sicud influencia
maiorem effectum imprimit in id
quod directe respicit, sic puto
quod diuina bonitas affectum
nostrum cuius obiectum est magis
attrahit et allicit. Amor enim eciam
est amatiue potencie se semper in
ulteriora porrigere, unde affectus
eximio amore fertur in extasim
et rapitur supra se. Unde eciam
quanto feruencior et deuocior erit
oracio, tanto purior et dulcior erit
cognicio. Propterea insipiens est qui sine
oracione deuota, immo sine magisterio
spiritus sancti vult misteriorum archana
rimari, scripture profunditatem misterio-
rum et diuinarum scripturarum penetrare sola
subtilitate confidit. Cum dicat apostolus
prima ad Corinthios xiiii: Fratres si venero
ad vos linguis loquens quid
vobis prodero, nisi loquar vobis
aut in reuelacione aut in sciencia aut
prophecia. Hoc inquit Primasius intelli-
gens quia prophecia scripture propria inter-
pretacione non fit, quia nemo habet eius
cognicionem sine illius magisterio
qui ipsam inspirauit. Et de secundo
patet scilicet quod certam noticiam sepe multo
deuote oracionis accipimus que nulla
nostra sagacitate nullo nostro studio
penetrare valemus. Danielis v°
ubi dixit rex Danieli: Tu nomine
Balthazar, puto quod potens es
iudicare sompnia que vidi. Et scitur
omnes sapientes non potuerunt
iudicare regi quod Daniel reuelauit.
Balthazar capillus capitis dicitur:
in capite sublimitas, in capillo
subtilitas intelligitur, quia deuota
oracio

adverum sublimium subtili-
tatem penetrandam acuitur
Per hanc ergo devotionem
que dicitur capillus capitis attin-
git quod attingi non potest a sensibus
humanis / vide et Regi non
potuit indicare visionem
suam omnis sapientes Babilonis
Danyel merito qui id quod super
intelligenciam suam est inquirit
et inquirendo persistit / persi-
stendo desicit / et deficiendo dif-
fidit / fremens tamen dei adiu-
torio confidit / confisa devo-
tioni insistit / insistendo se
ad orationem convertit / orando
petit et petendo accipit /
unde solus Daniel vir desi-
deriorum regi indicavit visio-
nem. Secundum vero Ricardum de
sancto victore in oratione intimatur ille
divine lucis radius / experti
recognoscunt qui divinis revela-
tionibus letificari meruerunt
qui sub tempore orandi mentem
solet illuminare et occulta illumi-
nate misteriorum occulta penetrare
quod extrema compuncte mentis
lavatur / lota mundatur / et quanto
serenior / tanto magis elucescere
splendescit. Unde Numeri xxiiij
dicit Balaam de se ipso: Audi-
tor sermonum dei qui visionem omni-
potentis intuitus est / qui cadit
et sic aperiuntur oculi eius
quod lumen quod luce revelationis
gratie sepe accipit / cum se in oratione
prostravit. Secundum autem compuncta
[illegible] quod dum [illegible]
nostre indignitatis humiliamur
[illegible] ad sublimiorem intelli-
gentiam illuminamur [illegible] unde
in psalmo dicitur: Exitus matutini et
vespere delectabis. Exitus ma-
tutini sit adventu solis irradiante
humane mentis [illegible] / [illegible]
lemus ab interioribus ad ex-
teriora exire / vespere autem ab exte-

rioribus ad interiora redire. Valde
iocundum est et quasi sub estivo
tempore deambulare ad matutinam
lucem radiantis divinitatis /
et lecti torpore dimisso erumpe-
re in libertatis auras in campum
divinorum spectaculorum / ex an-
gustiis humane domus / ubi
tamen ad nos deficiente radio [illegible]
presens [illegible] revertimur
[illegible] nos et humiliant re-
ditus vespertini. Sicut scriptum
Ad vesperam anima mea conturba-
ta est / tamen anima devota dum se
considerat et considerans infirma
sua retractat et retractando
humiliat / dum sic humiliatur
sepe illuminatur / et intus docetur.
Marci vi: vidit ihesus turbam
multam / et misertus est super eos /
et cepit eos docere multa. Anima
cum turba fantasmatum et pertur-
bationum occurrit / inde anima turbatur / [illegible]
quod docetur a christo / inde illuminatur
ut non sit illuminata penitus [illegible]
obscuratur turbationis [illegible]
turbatio sine claritate illuminationis
et hoc est quod dicitur actus radii
intermicantis / de quo Gregorius Nazanzenus
in sermone de primis epipha-
nie sic ait: Effugit prius quam
teneri queat et prius quam compre-
hendi possit elabitur. Tantum
se cordi offerens / et hoc quidem
si purum sit / quanto humanos o-
culos ictus corusci luminis
perstringentis et cito pretermittentis
illuminat ¶ De quo ac ubi
[illegible] quod per orationem colligitur
melioris hominis status dicit
Rychardus super danielem li. iiij
Colligamus quos sepe totum melioris
hominis statum devotio deprehen-
dat / et tamen prius desiderabat quam
sentire [illegible] / unde danielis
iiij dicebat daniel regi [illegible]
quam vidisti sublimem [illegible] in
[illegible] desiderabiliter divinitus accepta
[illegible] describitur eius tipus / et postmodum

mina qz vera devotio com-
plectitur et amorem gre et
fetorem culpe et timorem
[illegible] ymo eciam ad ordinem
continuum et cum lacrimis
devotionis purgamur et gra-
ti illuminamur frequenter [illegible]
[illegible] prius certum esse
putabas et quod molestia animum
impetus fieri ante suggessit
illuminata racio fieri non per-
mittit et quid dicam de statu
istius hominis cum diu sollicita-
ta per devota orationem usque ad
graduum [illegible] illo statu
videtur quia vocalis sermo
non explicat unde Cassiodorus
primum h° de [illegible] [illegible] domina et
si videas omnem plenitudinem
[illegible] repente dum auctor te
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad illud [illegible] statum
[illegible] ignea [illegible] cognita
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omni
[illegible] que omnem [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] dicam
[illegible] vocis nec lingue motu
[illegible] ulla [illegible] dis-
tinguitur [illegible]
illius celestis [illegible] illustrata
non [illegible] atque [illegible]
[illegible] eloquiis [illegible]
velud de fonte quodam [illegible]
[illegible] effundit ubertim atque in-
effabiliter eructat ad deum tanta
[illegible] brevissimo [illegible]
[illegible] quia nec loqui sufficit nec
[illegible] mens in se [illegible] pre-
valeat hec ille [illegible] ergo [illegible]
[illegible] quibus [illegible] doctor
katholicus ad sui [illegible] perfectionem
vocat patet quid [illegible]
dare debeat ut sit deo gratus et
hominibus acceptus in quibus
quantum dum adplenum [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
in [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] enim [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] apud
deum et homines et ista fuerunt
verba loco thematis [illegible]
In quibus [illegible] verbis [illegible] introducitur
[illegible] [illegible] hinc actum
[illegible] finem cum ad primum
[illegible] [illegible] tria co-
[illegible] primo [illegible] salutis
[illegible] [illegible] [illegible] 3
illud [illegible] [illegible] iustorum
semita [illegible] splendens procedit
et crescit usque ad perfectum diem
[illegible] [illegible] intellectus
[illegible] obiecti quia [illegible]
sapia [illegible] pro luce [illegible] hinc
sapia [illegible] tercio [illegible]
[illegible] cum intra [illegible] extra adplenum
[illegible] quia [illegible] deo [illegible] hominibus
[illegible] [illegible] omnia [illegible]
[illegible] illud [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicat [illegible]
que apparet [illegible] devotionis [illegible]
primum regnum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] secundum
semper [illegible] [illegible] [illegible] quia
[illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] deo et hominibus [illegible]
ut de [illegible] omnis [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] placens tam deo quam hominibus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] enim [illegible]
quia [illegible] tamquam fons
parvus in flumina magnum
[illegible] Si ad secundum
ostendimus cum imitandum
quia [illegible] sapia que est
[illegible] [illegible] [illegible] et
mater pulcre dilectionis et
[illegible] est omnis spes vite et
virtutis [illegible] Si vero
attendimus tertium [illegible] enim [illegible]
[illegible] [illegible] tota
deo et hominibus tamquam vir po-
tens opere et sermone [illegible] novit
[illegible] enim [illegible] perfectus [illegible]
[illegible] qua [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
esse [illegible] et [illegible] semper

vt pficeret aspirabat Porro vt
dicit beatus Bernhardus in epistola ad
Garinum abbatem / vere beati
finem nescit / tempus non claudit
numquam iustus arbitratur se com-
prehendisse / numquam dicit / satis est /
sed semper esurit / sititque ius-
ticiam / ita vt si semper vi-
ueret · semper quantum in se est
iustior esse contenderet / semper
vt de bono in melius proficeret
totis viribus conaretur Non
enim ad annum vel ad tempus in-
star mercenarii sed in eternum
diuino se mancipat famulatui
Prouide · iusticia eius manet
non aliquanto tempore / sed in seculum
seculi Sempiterna itaque esu-
ries · sempiternam meretur
refectionem · et licet in breui con-
summatus tempore / indicatur tamen com-
plesse tempora multa pro virtutis perpe-
tuitate Itaque indefessum pro-
ficiendi studium et magis co-
natus ad perfectionem perfectio
reputatur · quia si studere perfectum
esse proficere est / perfectio · nolle
proficere · deficere est / nunc
porro bonus est qui melior esse
non vult et vbi incipis nol-
le fieri melior · ibi et desinis
esse bonus / quod plane colli-
gitur ex eo · quia vidit sca-
lam Iacob · et in scala ange-
los / vbi nullus residens
nullus subsistens apparuit /
sed vel ascendere · aut descen-
dere videbantur vniuersi /
Quod palam datur intelligi inter
profectum et defectum in hoc statu
mortalis vite nichil medium
inueniri / Sed quia ipsum corpus
nostrum continue aut crescere · aut
decrescere constat / sic necesse est
et spiritum aut proficere semper
aut deficere Et hec sumo animi
aduertens in promouendus
proficiebat sapiencia coram deo et
hominibus / Proficiebat magnam
in hac vniuersitate · studium con-

mando · manens docilis ingenio
attentus in exercicio beniuolus
animo / attentus ad audiendum /
docilis ad intelligendum beniuolus
ad audita retinendum Sic enim
erat dispositus / vt non quemadmodum plurimi
palijs ingeniauit · audita
facile perciperet / et percepta fir-
miter retineret / vt labore
exercicii continuum valens consilium
extolleret et per disciplinam
laudabilem vniens mores
cum sciencia componeret / Nullam
scienciam nullam que scienciam
vilem reputans a nemine
discere erubescens et accepta
sciencia ceteros non contempnens
non per vicos et plateas · non
per mulierum tabulas vo-
lenti stulti per plurimum vagis
oculis / effreni lingwa · petu-
lanti animo / vultu incomposito
discurrens / Non per illicita
desidia gradiens / sed mores
et vitam suam sub disciplina
debita componens / sapienciam que
virtutum facit est adeptus / proba
diui / proficiebat sapiencia
Scimus enim vere · quod phisicus
et magister artium est / quod eciam an-
tiqui philosophi suos discipulos mo-
res bonos imbuere cum summa
diligencia satagebant · prout refert
beatus Ieronimus in epistola ad paulinum
de doctrina qui vniuersam phisicam
redegit ad mores componendos
Iudicium itaque eius bonum perfecto
ex eo sapiencia preditus tamen sapiencie cum
moribus fulcitus / Et de hiis
et de aliis virtutibus ex actibus
publicis commendatum / et maxime
ex quadam solerti consideracione
quibus opus fuit mores suos
cumulauit virtute peruenit / pre-
mensurans quod liceat quid deceat
et quid expediat / de voto · et
non recepto · Magne / In con-
uersacione cum sua societate viuit
ordinabiliter / socialiter / et humiliter /
ordinabiliter quia caros et a viciis
et prauis a scandalo / Socialiter /

affabilem et benignum se exhibere
in infirmitatibus fratrum supportandis
nedum pateretur sed et libenter
humiliter insuper vivit ut esset
oculus ceco et pes claudo.
Et nunc ne lucerna huiusmodi
ponatur sub modio sed super
candelabrum ut cuncti lucem
valeant contemplari. Et quia
messis multa est et regiones
albescunt ad messem et operarii
pauci, ne in ecclesia dei stet ociosus,
finem huic actui imponendo
et gratiarum actiones debitas re-
ferendo omnibus patribus docto-
ribus et magistris venerandis
ac ceteris dominis qui sua presencia
huic actum dignati sunt re-
dimire, ipsum tamquam examinatum
et approbatum et ex denario di-
urno conductum in vineam domini
mitto. Et ideo ego B. auctoritate privile-
giis alme universitatis licen-
tiam ad petendum doctoralia insi-
gnia in decretis et omnia alia
excercendi que huius gradum concer-
nunt in nomine patris et filii
et spiritus sancti. Amen.

Jhesus Christus

Iam duce deo expeditis feliciter
tribus principalibus membris
huius scolaris conventus. Veniatur
ad quartum principale officium meum
est hunc virum insignem dominum
doctorandum insigniis doctora-
libus premiare. Et ad hoc perfecto
digne peragendum dum cogita-
rem quibus verbis ipsum convenienter
alloqui possem, quia audivimus
quod tantum valuerit ut comprehenderet
et quod nisi illum denarium diur-
num sollicitudinis eterne quo condu-
cti in vinea domini operantur
meruerit, id est verbum euangelicum
recitatum dominice quod scribitur Mathei
xx capitulo: Ite et vos in vineam
meam. Reverendi patres doc-
tores et magistri eximii, ac ceteri
domini spectabiles status ordinis

et scientia. Cum secundum beatum Bernhardum
in epistola ad papam Innocentium
doctoris sit officium attendere
quid gladio spirituali, quid consuetudini
ecclesie, quid legi christiane, quid
sacerdotali reverencie, quidque di-
vino debeatur timori, qui etiam
debent scandalorum suggestoribus,
dissidiorum auctoribus, unitatis
et pacis turbatoribus, veritatis ad-
versariis, emulis caritatis et inimicis
crucis Christi obviare, et se murum
opponere ascendentibus ex adverso.
Ipsi enim dicuntur viri dimicantes
in civitate dei pro statu virtutis dei
agricole in terris et custodes vi-
nee domini Sabbaoth. Profecto
non incongrue doctorando dicitur
Ite et vos in vineam meam.
Nam et ocio torpentes ar-
guuntur. Ideo vos virorum
excitare: Ite in vineam meam.
Ne vobis dicatur: Quid hic statis
tota die ociosi, ubi thema. Et
videte carissime quia vinea nostra flo-
ruit, et vinee florentes dederunt
odorem suum. Canticorum secundo.
Ideo ut odore bone fame vestri
nominis fragranciam indesinenter
fundat. Ite in vineam. Videte
quia tempus putacionis advenit.
Decet iam nobis summopere sar-
menta inutilia excludere et
bonis operibus fructificare necesse est.
Ideo ite in vineam. Videte in-
super quod pectus horum cerebro ste-
tibus dirrupe eam nathinat
subdoli hereticis. Ideo ite in vineam
et capite vobis vulpeculas
que demoliuntur vineas. Cant. ii.
Ite adhuc in vineam, non quidem
illa quam cottidie terminis de rore
celi et pinguedine terre accipere
unde fundat vinum, in qua est
luxuria. xxxv di. Luxuriosa.
Sed in eam quam propheta describit:
Vinea domini sabbaoth domus Israel,
et Ysaie quinto. Sed quia ut propolari vineam
vestro modo custodimus putare.

et vindemiant vinitores / custo-
diunt sollicitudine. putant et fo-
diunt opere / vindemiant fruc-
tus degustacione / vinea nostra
de qua primo est intentio. custodienda
est cum summa sollicitudine. puta-
da et excolenda. nocivorum
eiectione et vindemianda. ce-
terorum contemplatione. Ex quibus
ad concludendum thema propositum
pono istud trimembrem propositum
3 Doctorem katholicum qui mit-
tendus est in vineam domini. re-
quiritur perspicacitas intellectus
ad custodiendum / vigorositas effectus
ad operandum / et suavitas affectus
ad contemplandum. Hec tria
... Dixi primo quod ad
doctorem katholicum qui mit-
tendus est in vineam domini requiritur
perspicacitas intellectus ad custo-
diendum. Sermone secundum beatum Bernardum
super Cantica. Sermone lxiii.
ponitur speculator in vineam
grandem nimis / domini. plantatam
manu. redemptam sanguine. rigatam
verbo. propagatam gratia. fecundatam
spiritu / illam profecto que crevit et
dilatata est tanquam cui benedixit
dominus. cuius umbra operuit mon-
tes / que extendit palmites suos
a mari usque ad mare / et a flu-
mine usque ad flumen propagines
suos. Nec mirum dei enim
edificatio est / dei cultura est. ipse
fecundat / ipse propagat / ipse putat
et purgat eam / ut fructum plus
afferat. Quam nempe destituet
eam sua cura quam plantavit
dextera eius. non plane habenda
neglectui in qua apostoli palmi-
tes. dominus vitis. et pater agricola
est / in fide plantata / in caritate
mittit radices / defossa sarculo
discipline / stercorata penitencie
lacrimis / rigata ...
verbo predicationis. Et sic sane
exuberans vina in quo est leticia
sed non luxuria. Hec ille. Sed
ex hinc vinee. nunc infesta-

tionem tenet inimici insidie decrevit vulpe-
cule eam demoliri conantur. qualiter
enim evertitur insidiis illius qui
sagittat in occultis immaculatum
quatinus vel fortunis surripiatur
machinamentis. quot et quales
priorum botros opimos. aut prostravit
ira. aut tulit iactantia. aut fe-
davit inanis gloria. quanta ab ille-
cebra gule. quanta ab accidie spiritu.
quanta a pusillanimitate et tempesta-
te spiritus sustinent detrimenta. Vnde
magna intellectus perspicacitate
opus est. ut vigeat / cui hec vinea
datur custodienda. et qui in ea
ponitur speculator. ut possit de-
prehendere vulpeculas iam de-
molientes. ... monstrum
esset. doctor ignarus. magister
indoctus. consiliarius et viator
inexpertus. ductor et speculator
cecus et exoculatus. Hinc magister
gentium arguit multos inquiens.
Si quis domui sue preesse nescit
quomodo ecclesie dei diligentiam habebit.
Super quo verbo dicit beatus Bernardus
vbi h. chorus audaciam pluri-
morum. Sed videmus de suis vineis
non colligere nisi spinas et tri-
bulos. vineis tamen divitis se ingerere
non verentur / quos proh dolor in-
duxit litigiosa contencio / attraxit
ambicio propria. aut promovit
symonia. qui se non exhibent cultores
opere / nec custodes sollicitudine.
Et ideo destructa est maceria
eius et vindemiant eam qui preter-
grediuntur viam. ps. lxxix. Hinc
profecto secundum Gilbertum in p. super Cant.
vindimenti. enervatur fructus
edificationis in ecclesia dei. cum in-
curam animarum prelati male et in-
sciis legem dei male committunt
custodibus. Et cum exercitus corporalium
curam nullus sanus capitis tradit
nisi potenti et scienti. ac volenti
curam eius gerere ad salutem.
Cum gregis spiritualis curam tradit
impotenti vel ignaro. aut negligenti
constat magis principaliter criminaliter

que bruta et tum racionalia
xpi sanguine sunt redempta
precium est / quia parvipendentes
appreciatum. parvipendunt
et precium. Nonne eciam qui
tradit navem oneratam mer-
cibus dirigendam in portum
salutis per medium scopu-
losi et periculosi maris. vino-
lento. aut paralitico. ignaro
pigro. aut inepto. Nonne
perditionis omnium meretur rea-
tum. erubescant igitur et per-
timescant qui edificant Syon
in sanguinibus. qui non per hos-
tium. sed per abscondita. et
furtiva hostiola nepotulos
et indignos introducunt in eccle-
siasticos honores. qui non
sic consulit auctas canonum
Sed saluti animarum providendum
est de bono pastore / virtu-
tutibus decorato gubernatore
et saluti plebium que sunt
vinea domini de bono doctore
Sicud scriptum est. Dabo vobis
pastores iuxta cor meum
qui pascent vos sciencia et doc-
trina
Et multa procul dubio patitur
populus dispendia si non fuerit
in prelatis doctrina. quia per hunc
modum corpus eius misticum
ex defectu doctrine redditur
tenebrosum. Luce xi. Si o-
culus tuus nequam fuerit. et to-
tum corpus tenebrosum erit. oculus qui
corpori providet prelatus est qui
ecclesie preminet. qui debet vigi-
lius. et corpori ecclesie doctrinam
salutiferam vigilanter ministra-
re impleat in eo illud Can-
ticorum. Posuerunt me custodem in
vineis. vineam meam non custodivi
Intuentur temporalia. et ad spiritua-
lia torpescunt. ad similitudinem
stigii hominis vinearum custodis po-
nere puerum custodem in specula

per quam custos vineam prospicit
et cautum se custodit. ne
viator ingrediatur aut fures
furentur. et inde eciam iacula e-
mittuntur. Sic prelatus in speculum
vinee domini sabbaoth speculator
constitutus in culmine doctrine. et cus-
todit subditos. et arcet errores
et fugat demones. ne diripiant
fideles. Si istud lumen convertitur
in tenebras deficiente in prelatis
doctrina. et generatur cecitas in intellectu
frigiditas in affectu. tepiditas in
effectu. multiplicitas in reatu
Sunt enim tenebre obscure quantum
ad affectum. frigide quantum
ad tactum. tepide quantum ad
operis effectum. horride quantum
ad flagitium. Nam tenebrarum
tempus et locus opportuna sunt
flagiciis et sceleribus. ff. de vetere
inspicie. li. primo. Similiter. de
officio dele. consulunt. Vel loca
tenebrosa incolunt animalia luci-
fuga. De cecitate in intellectu dicitur
in psalmo. Nescierunt neque intellexerunt
in tenebris ambulant movebuntur
fundamenta terre. hii sunt articuli
fidei qui ex ista tenebrositate
commonentur temptatione multiplici
xxiiij q. iij. ideo dicitur de frigi-
ditate in affectu. Gen. primo. Terra
erat inanis et vacua. et tenebre
erant super faciem abyssi. Nondum
enim erat diffusio solaris radij
vel caloris. et ideo nichil erat
productum in terris. ubi enim calor
solis non expanditur nichil oritur
in hoc designatur defectus amoris
divini quia ad defectum luminis sub-
sequitur refrigerium caritatis. et
sic homines veritatis lumen diu
non aspiciunt. sub tenebra frigoris
interni sese abscondunt. nec lucem
nec calorem veri solis senciunt
unde primus homo post culpam inter
arbores paradisi ad auram post
meridiem se abscondit. ecclesia ut
dicit Gregorius xxxiij li. moralium

qr meridianum caritatis calo-
rem adam perdiderit iam sub
umbra peti quasi sub frigo-
ane torpebat. Sed Thobie
v° dr. Quale in gaudium
qui in tenebris sedeo: et lu-
men celi non video. Sz de
tepiditate in effectu. Sapie xvij
vinculis tenebrarum et lon-
ge noctis tenebant compediti
nam ceperint hore ad opus
suum usque ad vesperam. Et qui
venit nox qn nō possint operari
Et id dr Johannis xij Ambu-
late dum lucem habetis ut
vos tenebre non comprehendant
qui ambulat i tenebris. nes-
cit quo vadit. in quo designatur
defectus boni operis. ex defectu
doctrine pastoris. Sed de red-
itu multiplici. ex hoc provenire
dicit apostolus. Ut qui in tenebris
sunt operi et dormit, qui vident
nos. et qui nouit nos. Apostolus
ad Romanos xiij. mane
nos. Ut abiciamus opera tenebre
et induamur arma lucis.
Opera tenebrarum. multiplici-
tas peccatorum ex defectu doc-
trine provenientis. arma lucis doctrina
veritatis, per quam ornamur et
induimur ad honestatem morum
et armamur contra falsitatem
errorum

Dicendum, quod ad doctorem catho-
licum qui mittendus est in vineam
domini. requirit vigorositas ef-
fectus ad operandum. Puta-
ta namque est vinea. et per cul-
toris prudentis sarculum ampu-
tata sunt inutilia sarmenta
ut sic extirpet vitia. ut sic
extirpet vitia. virtutes inserat
corrigat excessus. mores re-
formet. Vbi autem sapienti
studium Bernhardus super Can.
Sermone lxiij sua vita
vinea est, sua mens, sua con-
scientia. Nichil quippe in-
cultum desertumve in se sapiens
derelinquit. Stultus non ita.
Cuncta apud eum neglecta
invenies, cuncta iacentia, cuncta
inculta et sordida. Non est vinea
stulti. Nam quomodo vinea ubi
nichil plantatum, nichil elabo-
ratum: quomodo paret tota spi-
nis silvestris. et tribulis stulti
vita. Et vinea si fuerit iam
non est redacta in solitudinem
illam ubi virtutum vitis. ubi
botrus boni operis. ubi vinum
leticie spiritualis. Per agrum
hominis pigri transiui dicit Sapiens
et per vineam viri stulti et
ecce totum repleverant urtice.
operuerunt superficiem eius spine
et maceria lapidum destructa
erat Proverbiorum xxiiij. Ecce
sapiens irridet stultum qui bo-
na nature et bona gratie, que forte
per baptismum regeneracionis
acceperat tamquam illam quam
plantauit deus. et non homo
firmam sua vineam, in non vi-
neam negligendo redegerit.
Soli itaque sapienti convenit habere
vel potius esse vineam, qui
vitam habet et lignum fructiferum
in domo dei. Et hoc quippe
est illa vinea quod vita et bo-
na conversatio est vinea iusti
immo bona vinea iustus
ipse cuius virtus vitis, cuius actus
palmites, cuius vinum testimonium
conscientie, cuius lingua torcular
expressionis. Denique inquit
Apostolus, Gloria nostra testimonium
conscientie nostre. More itaque insti-
titorem se vigilem exhibeat
prelatus vinee et cum ipse arceat
malas bestias idest demonum
vel hereticorum insidias. Eruncinet
noxias herbas idest
carnis delicias. Sanet oves
saucias idest corroboret infir-
mas conscientias et reducat devias
idest animas erroneas vel i fide

dubias. Circa sm'm mirada et
non minus dolenda abusio
bestie vigilat. ut aues diri-
piant et dispergant. pastores
vero dormiunt. Iere v°. Op-
timates sil confregerunt iugum
ruperunt vincla. ideo percussit
eos leo de silua. lupus
ad vesperam vastauit eos. par-
dus vigilans sup ciuitates
eorum. fragilitur iugum car-
cthe. rumpuntur vincula o-
bedientie. leo de silua confringit
et lupus ad vesperam venit. par-
dus vigilans incedit. leo
est fortior. lupus callidior.
pardus lascinior. quia per sentencia
astuciam et lasciniam pluribus diri-
peritate perit. De secundo etc
xxxviij° dein tenet aratrum.
et qui gl'atur in iaculo. stimu-
lo boues agittat. et conuersatur
in opibus eorum et narracio eius
in filiis thaurorum. cor suum
dabit adversandos sulcos.
et vigilia eius in sagina vac-
carum. Platus tenet aratrum
qui curam suscepit. qui glat
in iaculo in dignitate. quam
accepit. si malos corripuit
stimulo boues agitat. dum
fortes et pigros admonet ex-
citat. et conversatur in opibus
eorum per diligentem consider-
acionem subditorum. et narracio
eius in filiis thaurorum. dum
ponit eis exa storum. vigilat ad
versandos sulcos ad eradicandos
motus primos et delicias car-
nis. saginans vaccas. spiritua-
libus bonis. sicud vigilant arti-
fices mechanici ad perfectionem o-
peris. vnde sequitur. vigilia sua
perficit opus. de tercio vero

ut vz facit aues fancias. idest
tarrodoret isfirmas constias.
Apoc iij. Esto vigilans et confirma
cetera que peritura erant. confirma
aut in bonis. non in peccato. vnde pp'ter
pastores et volunt. mundarum
spiritualium. ut tamen esse contendis
officium uel vitam laborem. appetis
dignitatem. mundorum spiritum
feras agrege dilacerando. non abicis
et quod eis remansit ipsi consummes.
qui peccatores diuites uel alii. pro
teneas non solum. nam arguimus
si cui veneretur. ne nobis aut mu-
nera solita offensi. non dirigat
aut officia desiderata subducant.
sed tangerdos dicit propheta. moyses
et simmigabrit. videns dolorem.
de pectis. Sed de quarto. ut vz re-
duciat domias. i. animas circu
meas in fide aut dubius primo ad
Corinth. xvij. vigilate et state in
fide et viriliter agite. nocte enim media
vastator angelus percussit egiptum
primogenita. fides aut primogenita
est inter virtutes. quia etiam debet
hereditatis. que nos filios efficit
spirituales. hanc dicas promittitur
elidere. ut reddat tecum corpus et etiam
ideo boni rectores pervigilant quam
tamen parabiis redditur. Nam
si rector nauis non vigilaret in
periculo. timendum est de naufragio
essent etiam castrenses in periculis
si speculatores non vigilarent in
excubiis. ideo ait ymo. hortat
nos Salvator. vigilate quia nescitis
diem neque horam

Quintum tercio quod ad doctorem beatorum
qui mittendus est in vineam domini
requiritur suauitas affectus ad con-
templandum. enim vindemiat
ingustant. et contempla. est caeuora
delibatio. Cant. viij. vinea mea
coram me est. qui verus contemplatiuus
non diuitis devio acontemplacione sed
dulcedine cenoria. vnde iudicum ix.

locuta s[un]t ligna ad vitem / veni
et impera nobis / que respo[n]dit
Nu[n]quid possum deserere vinu[m]
meum q[uod] letificat deum [et] ho-
mines / et inter cetera ligna
p[ro]moveri / q[uia] veri [con]templati
nolunt deserere dulcedinem
[con]templacionis p[ro]pt[er] regimen pre-
lacionis / i[m]mo placionem di-
mittunt p[ro]pt[er] [con]templacionem / et vi-
demus p[re]gustacionem / ne incidat
illud [pro]verbiu[m] deut[eronomii] xx viii
plantes vineam / et non vinde-
mies eam / ¶ Recordor au[tem]
hic placacionis mee q[ua]m dum
licenciaturo p[ate]r[n]itatis domini mag[ist]ri
torem / et de p[ro]fectu doctoris
disputarem / ad scolasticos feci
ostensurum me videl[icet] in h[ac]
lectu[ra] q[uod] doctor katho[licus] ad re-
cognicionis plenitudinem p[er]fici-
at / exercicio [con]templacionis / Reg[ula]
ut p[re]missa ... possere ... sa-
tisfiat / tu[n]c sit ad p[ro]positum
mittendo vinum hunc optimum
i[n] vinea dei / hic adducis / et s[e]c[un]d[u]m
h[oc] i[n] p[rim]o h[uius] actus membro al-
loquor incipientes / in 2[o] p[ro]fici-
entes / et in tercio p[er]fectos / Item
i[n] p[rim]o dirigo s[er]monem ad ph[ilosoph]um
n[atur]alem / in 2[o] ad moralem /
in tercia ad methaphisicum et
theologum / me totus p[er]ficit
at[que] doctor katho[licus] i[n] vinea dom[ini]
vindemiando / hoc est / exercicio [con]-
templacionis [con]t[ra]rio / videl[icet]
mentis dilatacione / mentis sublevacione /
mentis alienacione / et ment[is]
unicione / m[en]tis dilatacione / qua
acies mentis lacius expanditur
et vehemencius acuitur / et ad
omnem erudicionem capacior effici[tur]
Gen[esis] xiii / Leva oculos tuos et
vide a loco in quo nunc es / ad
aquilonem et meridiem / ad ori-
entem et occidentem / omnem terram

quam conspicis / tibi dabo / Terra cum
agilitate in similitudinem avis
modo se attollit / modo in infe-
riora demergit / modo sinistrorsum
modo dextrorsum divertit / modo
se in medium suspendit / et velox
palpitacione ... in radium figit
Sed lumi[ni]s immensitas tenebras sub-
ducit / i[m]mo dum oculi tenebri-
lumen fugit / oculus eius tremit
[et] vivacitatem ... in corpore
fit quedam obtusio in vi intellecti[v]a
... ex abiectione corporis q[ue]
... luminosi generatur umbr[a] vel
Sed ex illa sempiterna luce vi
ad quam creata e[st] a[n]i[m]a / [con]templativa
sc[intillat] scintillat modicum lumen in
illas tenebras in quo luce co-
gnoscit a[n]i[m]a [con]templativa / q[uia] lumen
illud tenebras abicit q[ua]nto amplius
invalescit / unde et dionisius a-
monet suum discipulum ut se extendat
ad radium / Sed advertendum q[uod] est
i[m]possibile pene omnis a[n]i[m]e se ip[s]am
supra se ip[s]am totam effundere / et
ascendendo super se ip[s]am ire / hoc ei
est ipsam tu dilecto in tubiculu[m]
... solamen tu sola
de mortui dulcedine p[er]frui
et ab eodem doceri / q[uo]d utiq[ue]
fiet / si exteriorum oblitus in
eius dileccione summe et intime
fuerit delectatus / et ex hiis que
in intimis consideras animum
tuu[m] in eius affectu inflammas /
ex qua consideracione in ... [con]-
surgis / et cum in intimum ti-
mi inducis / hoc est ex affectu mi-
mo modo p[er]pet[ua] tibi data / ma-
... venia ... reddis
... si causam affeccionis violen-
cia et delectacionis habundanci-
non sentis / qui in dei desideriis
... et in eius amore q[ui]-
escis cum aliquid sensisti in ea re
q[uia] plus nu[n]quam dilexisti / cum
est ex intimo affeccionis tue si-
nu[m] ... expandisti

qz te minus aculeus amoris pe-
netrat quam alienis affectionis
penetrare solebat. Si tamen in inti-
mis tuis tantam erga deum
violentiam senseris quantam alias
expertus fuisti, adhuc non est
satis, quia quamdiu volueris expressi-
ve consolacionem aut iocunditatem
habere, non amorem dicere di-
lectum nam ardentissimi adhe-
sionem intimum suum tenere quam quod
dum consolacionem alienam quis-
vel recipis. Non enim singula-
riter diligis necdum ad intimum
producitur nec in apicem collocata.
Sed si sic eum producis ad intima
tua, potius enim semper ad sub-
limia sua et sic imbueris
eius doctrina. Gregorius colligitur
quod sublimitas divinarum re-
velacionum manifestum est divine
dilectionis signum. Dicit scriptu-
ra: Iam non dicam vos servos
sed amicos, quia omnia quecumque au-
divi a patre meo nota feci
vobis etc. Et hec de mentis di-
latacione. Sed eius sublevacio
in altum se erigit et a plano
per quod incedebat mentis dila-
tacio super humane industrie possi-
bilitatem, cum Moyses in montem
ascendit ubi et deus descendit
et ei verbum promissionis audit.
Ascendit primo mentis elevacionem et fa-
cultatem naturalem. Descendit deus
per bonitatis sue dignitatem et cum
proxima illuminacione elevatur ad
supra id quod in eius actu est et fa-
cultate, sine qua esse non posset
habere. Unde propheta: Quis dabit mihi
pennas sicut columbe et vola-
bo et requiescam. Super ei nam

est pennas habere et per libertatis ar-
bitrio in altum volare. Tunc ad
pennata animalia et tempus quam
per gratiam contemplacionis humane me-
tas contemplacionis volatu transcen-
dit. Et adhuc magis pertinet
doctrina prophetie, si tamen fiat sine
mentis alienacione. Quia sicut mentis
dilatacio non attingit mentis suble-
vacionem sed ibi sistit ubi illa in-
cipit alienacio. Prophete ergo in hac
mentis sublevacione didicerunt
quod aliis predixerunt. Nam ex interiore
affectus in deum rapiebantur
ei per amorem et sicut ad flam-
mam accensam sequitur lux serena,
ita ad illum amorem irradiabatur
et illuminabatur eorum intelligentia
et ab eorum intellectibus auferebatur
velamen et ignorantia. Quo sub-
lato videbatur res clare sub
intellectu prophetico. Mentis au-
tem alienacio est cum presentium memoria
menti excidit et in peregrinum
quendam statum supra humanam
industriam divine operacionis trans-
figuracione transit. Qui modus a
devocione incipiens et per ad-
miracionem terrificam in quandam
mentis exultacionem perfectam et
consummatam accipit, id est frequenter
plus addiscit intimus quam posset
exprimere exterius. Unde Augustinus
in libro de cathezizandis rudi-
bus ait: Quare non possum totum
proferre quod sencio, quia ut ipse
nam ille intellectus quasi rapida
coruscacione perfundit animum.
Hec autem locucio mea tarda et
longa et longe dissimilis, et
dum ista volvitur, se iam ille
in secreta sua condidit, tamen quia ves-
tigia quedam miro modo impressit
memorie perdurant illa cum silla-
barum morulis atque eius

vestigiis sonancia signa pagine
que lingua dei vel latina vel
greca vel hebraica aut cuiuscumque
alterius gentis propria et hac doct-
a c. vii. Sicut docens eos sicud
potestatem habens quod nichil in hoc
modo attribuendum est humano
merito sed totum munere divino.
Hic enim sponsa extato immittitur
dilecto. Hic eum deducit in umbre
diey et tota nocte in illuminatione
ignis. Hic enim accipit refrigerium
nubem contra concupiscenciam carnis
et revelationis lucem contra ignora-
ciam mentis sicud scriptum est
Expandit nubem in protectionem
eorum et ignem ut luceret
eis per noctem. Sed mentis u-
nitio quod est ultimum est, quam eciam Moyses
se ascendit in caliginem et ne-
bulam et addiscit misticam theo-
logiam, ut enim traditur ex Dio-
nisio c. vii. de divinis nominibus
mens nostra habet virtutem ad intel-
ligendum per quam dicere possumus theorica
intellectum per quem mens aspicit
intelligibilia. Habet etiam unionem
excedentem intelligentiam summum affectio-
nis apicem sicud predictum vir-
tutem summam intelligencie verticem.
Hunc ergo apicem dilectio dei pro-
prie perficit per quem mens deo
iungitur et per hanc unionem
superno namque mentis divina cognoscit
non secundum sobrietatem intellige-
ncie nostre sed statuenda nos super
nosipsos et unitos deo tota vir-
tute melior siquidem status est nos
esse dei per hanc unionem
quam esse nostri vel nos per solam
nature conditionem. Hic enim deo secrete
loquimur sine verbis et sillabis.
Hic erudimur secretis misteriis.
Hec est mistica theologia cum deo
secretissima locucio non per speculum
vel imagines creaturarum ubi

mens est cum eas omnes transcendere
et eciam seipsam ociatur ab actibus
omnium virium apprehensivarum
desiderio videndi et tenendi deum.
Et per hunc modum paulus est effectus
edoctus ut efficeretur doctor eccle-
siasticus. Prima ad Thimotheum ii°: veri-
tatem dico in Christo Ihesu et non
mentior doctor gencium in fide et
veritate. Et ex hiis iam patet qualitas
vinitoris vinee domini Sabbaoth.
Patet qualis sit cultura eius
et quo putanda viciorum excisione
et virtutum insercione et vin-
demianda fructuum degustacione.
Vos ergo divine doctrine vini-
tores quos vos altissimus sue vinee
custodem et cultorem ponere
sua disposicione preordinavit
videte quod vos ex denario retri-
bucionis eterne conduxit. Et in-
iuriosum foret fame vestre nominis
stare ociosum in foro. Sed cum
tempus putacionis iam advenit
ideo pro gloria nominis domini vobis
verbo premisso dico: Ite et vos in vineam
meam. que sunt verba loco thematis
assumpta.
In quibus quidem verbis domini licencia-
tus doctorum unus agregandus
propter tria reddit commendandus
et doctoralibus insigniis deco-
randus. Primo quia a deo gratuite est
electus. Secundo quia eius appli-
candus est applicatus. Et tercio
quia in hiis singulariter commendatus
quam notatur in verbo imperativo
ite, quia se non ingessit sed vocatus
tanquam Aaron mittitur. Ergo
dicitur imperative: Ite. Ite ergo et
circuite orbem et predicate magna-
lia quia vobiscum deus. Ruth
ii° ca°. Secundum signatur cum addit
in vineam. Non enim mittitur in villam
ut pascat porcos cum filio prodigo
Luce xv° sed in vineam. Ver dat

in vineam que fundit hoc vinum
corporale in quo est luxuria, et quo
inebriatus est loth Gen. ix°.
Sed in vineam domini Sabbaoth
exercituum, ysa. v°. ubi hauritur
vinum letitie salutaris, quo ipsum
potavit deus Cant. v°. et vox
cum predicatoribus. ps. xliiii°.
Decantant tangitur in premisse
singularis habitudinis ex-
pressio. dum annectitur meam.
Nichil enim est de vinee Sodo-
morum, cuius uva fellis et
botrus amarissimus Deut. xxxii.
Sed mitti in vineam domini electam
ysaie v°. et quam plantavit
dextera eius. ps. lxxix. Et
ergo Ite in vineam meam. In
quarto autem eius admiranda ydo-
neitas qua mittitur a deo tam-
quam nuncius qui intelligit manda-
ta et recolligit ea prudenter et
subtiliter quippe quoniam deo
[illegible] quem mittemus
pro [illegible], ecce ego mitte me
ysa. vi°. In quinto declaratur vene-
randa officii honestas qua mit-
titur in vineam ut possit dicere
Introduxit me deus in cellam vina-
riam. Cant. ii. Sed et in sexto con-
cludit eiusdem peculiaris di-
gnitas qua mittitur in vineam
domini peculiarem dum dicitur
Ite in vineam meam. ipse scilicet in
[illegible] honorandus velut legatus
[illegible] intelligendo et
recolligendo iniuncta ipse sum
collaudandus tamquam vineas in pro-
sequendo et [illegible]
[illegible]
[illegible] in concludendo et
confirmando demandata. Ite ergo
vos domini doctorandi in vineam
domini [illegible] ut eam maiori fac-
ultatis augere [illegible] in medio huius
sacri [illegible] trado vobis per

per vos digne petita insignia
doctoralia. Accipe ergo domine
licentiate primo librum decretorum
et primo clausum, ut lecta in eo
meditando aperias, et toto nisu
cordis decreta sanctorum patrum
abstineas de similibus ad similia
procedendo. nec sis ad instar ma-
gistrorum vel doctorum illorum qui
nichil aliud legunt quam littera
continet, et sicut uno anno ita
alio, nec instar imperiti empe-
rici qui uno collirio omnes vult
oculorum egritudines curare xxix
di. c. ultimo. Clausum inquam
librum trado tibi ut secreta scrip-
turarum non passim effundas.
xi. q. iii. qui. Accipe deinde
librum clausum, ut hoc libro
et aliis non defendas impium
et iniustum xi. q. iii. Si quis
Tandem accipe librum decretorum
apertum, ne inmittendo predica-
tione aliqua vera cum falsis ni-
mia precipitacione confundas.
l. di. ponderet. v. q. v. Non si-
cut xi q. iii. Cum apud. Secun-
do trado tibi Birretum in signum
auctoritatis doctoralis, et actus doc-
torales exercendi. ad hunc finem
ut scripturis sacrorum canonum
quasi sponsa ymbribus celo flu-
entibus fructum in dei ecclesia pro-
ducas uberrimum. Est enim
differentia inter iustum simplicem
et doctorem. Nam secundum beatum
Gregorium xxviii moral. aliud
est ipsum bene vivere, aliud
recte docere. sicut et in celi
facie alie stelle prodeunt quas
nulle pluvie subsequuntur.
Alie prodeunt que arentem terram
magnis ymbribus infundunt
Stelle quidem sunt in sanctitate
nate per exemplum bene vivendi lucere
cunctis possunt, sed probum predica-
cionis pluere nequeunt. Cum vero quidam
et recte vivunt. et aliis eadem recti-
tudinem verbis predicacionis infundunt

quo ad doctorem
sed licet [illegible]
alii de

qui ad proferendas plurimas in celum
stelle producuntur. Hec ille. Secundo
namque tibi tradam benedictionem pa-
ternam quam summopere exoptas
anulo tuo aureo subarratam, insigni-
ficationis ad nunc doctorum
plus auro lucentium, de quibus
scribitur: Qui docti fuerint ful-
gebunt velud splendor firmamenti
et qui alios erudiunt ad iusticiam
tamquam stelle in perpetuas eternitates
Daniel xii. Adhuc etiam trado
tibi carissime anulum, ut nullatenus
etiam complexionis adventionibus tris-
tibus a iusticia exorbites, sed vero
anulum igne probatum, talem scilicet
anulos contra maiores persecutio-
nes propter iusticiam contigerit te suf-
ferre, memor eius quod huiusmodi
ldno beatificantur. Sic subarra-
tum trado tibi osculum pacis
in signum indissolubilis amicicie et
caritatis, et ut pax dei habundet in
corde tuo ad laudem nominis sui — dec. / amonc / pre / hora
quem Stanislaus habetis. Stans in
laude appellatus. Datum est itaque
tibi osculum vere amicicie
non fallacis, quia a Canone re-
probatur v. q. v. Non omnis
et c. Non osculatur. Nos osculum
Iude proditoris sed federis et pacis.
Obsecro autem te in domino ut sis sicud
diceris Stanislaus, ut digne am- — dictum
bules in vocacione qua vocatus es,
sine mentis ellacione, sine sciencie
inflacione, et sine cordis dissolu-
cione, immo ambules cum humilitate
non solum intus soli deo placens
sed etiam exterius proximum edificans
ut sic cortina cortinam trahat.
Postremo sit iam insignitum bene-
dictionem tibi patriarche amicias in
hec verba. Ecce odor filii mei sicud
odor agri pleni cui benedixit dominus.
Crescere te deus faciat per honore
suo. Det quoque tibi deus de rore celi et
de pinguedine terre habundanciam corporis

et mentis. Venerentur te tribus
populi. Cadant ante faciem tuam
[illegible], et animos cumuli virtutis
abinnitestant. Sicque deus faciat
te in vinea sua miliciam pergere
ut coronam vite perhennis in
celestibus consequaris. Quam
nobis largiatur vera sapiencia dei
patris, Christus dominus, per secula benedictus.

Ihesus Christus

Iam expedito primo principali pre-
missis ad studium publice per allo-
cucione prius domini ad gradum
Baccalariatus in Iure canonico
promovendi assumpsi verba lecta
Ihrus crucis domine. Sequebatur
eum multitudo magna. Et scribitur
originaliter Io. vi. et transsumptive
in Canone xxxix di. in principio.
Reverendi patres doctores et Ma-
gistri ac tocius domini. Quamvis
ut ait b. Augustinus super Can-
ticum xxxvi. Adam postquam homo
in paradiso voluptatis collocatus
nichil molestie sensisset, odori-
feris stipatus malis, fulcitus
floribus, gloria et honore coronatus
et constitutus super opera manuum
plasmatoris, tamen sorte erat et pro-
ceritas cum plebe angelorum
et cum omni milicia celestis exer-
citus, mutavit tamen gloriam suam
similitudinis in similitudinem
vituli comedentis fenum. Sed ipsum
et obliter panis angelorum factus
est fenum positus in presepio nobis
iumentis inveniendum. Verbum quod caro
factum est ut habitaret in nobis
signum quod tibi o homo multis
erat in pabulum peccatoris, homine
mutato in pecus, tristatur quia et
lacrima facta est mutacio, ut de quo
homo paradisi incola terre
celi civis domesticus dum fabula
[illegible] factus, Christum spiritum et
celestium heredes dominum repertum
per confusionem invenit, et post ipsum
iacentem in stabulo et presepio

similitudinem indigestam feno / non
mirum quod homo miser bestiis
similis / ymo quodammodo ipsis bestialior
effectus / quia racione vigens / non
tamen racione utens · ac instabi-
lis · et velud luna mutabilis /
varius et per diversa desideria dis-
tractus · sedens in tenebris ignoran-
cie et umbra mortis remansit
vagus et profugus super terram
ergo propterea dei filius de summis
celorum ad yma descendens tante
bestialitati hominis et ignorancie
nubilo compaciens · venit in mundum
et illuminare dignatus est homines / quatinus
a peccatorum tenebrosis operacionibus /
cum ad quam creati sunt gloriam affec-
tuose quererent / et viam salutis
per quam iretur ad illam in scriptis suis
et suorum nunciorum predicacionibus
invenirent / unde et factum est quod
eo docente · ut bestialitatem evade-
rent / sequebatur eum multitudo
magna ut dicit thema propositum /
verumptamen corporalem presenciam ab
hominibus deinceps subtrahere
ascendisset in celum · voluit suis
vicariis vineam suam / ecclesiam
videlicet / statim eciam relinquere
scilicet primum apostolos columpnas ecclesie
deinde doctores et magistros · ac
ceteros in diversis gradibus docentes
constitutos ad annunciandum mane
misericordiam suam et veritatem suam per noctem
variis racionibus et diversis tem-
poribus dirigere non cessavit
neque cessat / quos eciam longiore
propositum est · quod et hunc virum dominum pro-
movendum in statum baccalarii · et pro-
movendis qui tamquam vir potens ape-
rtus qui ... talem se exhibet quod
et simone talem se exhibet quod
cum multo sequeretur multitudo
magna / dignum est mittere pro sue
plebis consolacione / Et quia promo-
vendus in statum doctoris reputandus est
ydoneus / Si preciosum a vili disce-
rnit / Si doctrina sue vite congruit
Et si ex doctrina ipsius fructus et

edificacio consurgit / talem pro statu gra-
dus sequitur multitudo magna /

Dixi ergo primo quod promovendus in statum
doctoris reputandus est ydoneus
si preciosum a vili discernat / sicut enim dicit
eciam canonista videat / quod institutum — Preciosum a vili discernat
tolere sit summum bonum in hac vita
xvi q. i / Sic sanctissima / sepe enim
ubi vehemens est iusticie emulacio /
nisi assit discrecio · zelus huiusmodi
nedum inutilis · sed eciam perniciosus
invenitur / Et ideo necessarium est promovendo
ut discrecione aliud habeat et ponat or-
dinem / ordinem dicendi et agendi pro-
ut modus et honorem / Est enim discrecio — quid sit discrecio
ut ait Bernhardus super Cantica Sermone
xlix^o. Non tam virtus quam moderatrix
et auriga virtutum · ordinatrix quoque
affectionum · morum doctrix · et
consummacio perfeccionis / tolle hanc et
virtus vicium est / Sic ipsum / hec
quippe et ... verba docentis / ut
non fiat plus neque minus / Et ideo
ut vile a precioso separet / iustum ab
iniusto / verum bonum ab apparenti
bono / opus est · ut cuncta ad normam
racionis reducat · ac nichil preter rec-
tum velit vel faciat · quod ad pru-
denciam spectat politicam / quoque mundum
et omnia que in mundo sunt tamquam
placabile dimovendo despiciat · quod ad
purgatoriam pertinet prudenciam · et
quod in cognoscendis divinis magis
delectetur / adeo quod alia a divinis
quasi quasdam umbras iudicet et va-
nitati subiecta esse / quod spectat ad
prudenciam que est animi iam
purgati / Certo fit quod et si omnis
sciencia sit de numero honorabilium / primo
de anima · inter scientias tamen prudens
animus eligere debet quibus optime
ad salutem possit dirigi / Iste namque
dum subtiliter Canonista aciem
mentis ad speculandum convertit / in-
venit platonicam secta nature rima-
tem / pitagoricam planetarum circulis
inextas astrorum meatibus calculos

affigentem. cuncta eciam sperica
orbis climata distinguentem
Euclidem perplexis geometrica-
lium figurarum studiis incumbentem
omnes dyaleticos cum suis silo-
gismis ingenia quidem humana
viriliter acuere. et disponere
ad maiora non tamen esse di-
recte has sciencias pietatis quam-
uis perficere possint ad vitam duo
sunt in rebus meliores assumpte
xxxvij di. Si quis grammatica. et c.
rat. quod officiunt quam proficiunt poeta-
rum fabulosa commenta edi-
idem paruipendit. Stulicos ora-
tores. litteras attenta lepide per-
unctiunt verba. xxx viij di. ecci-
astica et breuiter omnibus huius
sapiencie et sciencie noticiis illam preponit
que ducit homines ad salutem.
qualis est sciencia canonica que
nedum nobilitat corpora. de preben.
de multa. sed animas dirigit in salu-
tem. de eta. et qua. cum sit
ars. de peni. et remissio. Cum
infirmitas demisso cum in eat pri-
pit. quam prohibetur. totum pro-
culdubio sit ad perfectum animarum
apostolo teste qui dicit quecumque
scripta sunt. ad nostram doctrinam scripta
sunt. et c. ideo si ad hunc finem
omnis scriptura canonica referri
debeat. vt salus anime requiratur.
si fugiendus honorem et gradum
in scientiis vel sedibus. animarum lucra
postponis id potissimum propter leges
et iura sunt. non humana. quia si
ad parua respicientes dignitatem
prorsus non esse appetenda culmina
conspicimus. et scripture que id videntur
innuere. conformari contendimus
totam scripture voluntatem doctrinam
omni cum dicit. non recumbas in
primo loco. ipse id precipit. inquietus
omni audit dicat veni. et qui prohi-
bet. ne vocem mugit ipse iubet dis-
cipulis. Ite docete omnes gentes. xx ma. xxxiij
Cleri cum diuitiarum fructus queritur

non humana laus. nec popularis a-
mor. non aliqua honoris rewar-
mentis intencione quaeratur. Sic io-
seph vir sanctus. vt periculosam popu-
li sublenaret esuriem. secundam
post regem non abnegauit suscipere
dignitatem. Gen. xlij. Moyses
qui dudum cognati gregem in deserto
humiliter pauit. vt melioris post-
modum gentis dux fieret israelitica popu-
li obsequium non refugit. qui nimirum
ad tanti honoris culmen perductus
vt ait ius hebreorum multitudo diuinis
legibus supplex obtemperaret. Jo-
sue quoque qui moysi minister extitit
eo moriente. suscipere regiminis offi-
cium non renuit. Samuel quoque postquam
non est ab ipso populo ex principatus
arte deiectus. et exercitum ducebat
in publico. et humilis erat in occulto.
duxit deprecatus regis potius displi-
cuit deo excelso. helyas et helyzeus
qui vt pauimus potuissent sua
predicatione perficere magnam veri-
tate. et multis choruscare mira-
culis. et ipsis regibus amicis popu-
li venerabiles apparere. Et si nos
ad nouissimum testamentum conuerti-
mus petro apostolus reuerencie fauor
defuerit. qui tot languidos supersti-
tiosos sui corporis vmbra sanauit
Qui dilectus domini iohannes penitus
euadere honoris reuerenciam potuit.
qui viuensum populum virorum ac mulie-
rum primis laudibus et occur-
sum ab exilio reuertens inuenit
Indiuisa quoque locis sacre scripture sancte
multorum testimonia. quod passim
non est hic adiciendus. dimittere
debere in premoneo. quod pollet sancta
quoque doctrina spernere preciosum a vili. ius-
tum administro. sic se habeat ad hono-
rem et conferendum exterius. vt ipsum
pro aliorum salute et vtilitate
suscipiat et eundem honorem intus
sciens per sua humiliter contempnat. quod
vndique circumspectus sic primorum sa-
luti et fructui prouideat. vt ipse
per elacionem vicium non succum-
bat. nec. expedit inflet animo si ipsum

quod ho honores
suscipere possit

secuta fuit multitudo magna
Et hec de primis. Sequitur de secundo
dixi secundo. pro permanendo in statu
docentis. requiritur quod idoneus sit
doctrina vite ipsius congruit. et respon-
det. Ait enim Gregorius xxxi moral.
predicatorum subaudi. vel doctoris
fungens officio. si a suis vo-
cibus distrepat ieiunium sectatur
quod alius manducat. quia suo ser-
mone ipse non pascitur. cum ab
sui rectitudine prava actione
vacuat. Et subdit. plerumque
discipuli inassum audiunt bona
cum magistri vita opere exemplum destitu-
unt. Et iterum aliquibus interpositis
subdit. Magistri vigilantes scientia sed
vita dormientes auditores suos
quos pervigiles predicationis nutriunt
dum quod docent facere negligunt
proprium operis attendunt et negli-
gentes opprimunt quos alere verbo
lacte videbatur. hec ille. Ideo
fit quod doctores hunc tunc reprehen-
sibiles vivunt et hinc discipulos
vite laudabilis poterit se attra-
here nolunt. quando dum bonos se-
cum sequentes audiunt. apud iudi-
cia hominum contingunt mala que
agunt. et tunc minime et si legis
intuentur fontem hunc vident. cum
in tam sic. nec a fonte dulce
bibunt quam et si ingenium intelli-
gentie adeo acceperunt vicinas tam
suas legendo facere contempnunt di-
vicias quippe sapientie et scientie in scrip-
turis aspiciunt ad ornamentum tamen
vite sue per eosdem eas non assu-
munt verba quod preciosa que sollicite
considerat ad complendum ~~comprehendendum~~
tum hec ope nullo amoris studio e-
laborat. Sic tamen nonnunquam desidio-
sum magister vel doctor ingenium acri-
ter accipit. ut cum exercitari volunt
ut vitatur dicat ex negligencia instructionis
privatur. quia quod sine magno labore

negunt saltem alios colorate vite quos
potent

in aliorum ope videre et accipere po-
tuit. id scire et aliis tradere contemp-
sit ~~sicut~~ factum ~~dicatur~~ quod nomi-
ne idcirco studiosius tarditate intelli-
gencie premiatur. ut eo maiora
retribucionis premia inveniat quo
magis in studiis intencionis elabor-
avit. itaque doctores sint parati sicut
signa ad sagittam ita ut quod ab
eis agitur facile a ceteris teneatur in
exemplum de recto. et non recedere mu-
nire et sum b. Gregor in moral.
nomine montium altitudo doctorum
significatur. profecto vita verbo et doc-
trina ipsorum debet congruere acto i-
sdo n. iuxto sinam eius scilicet doctor
libidinis mores vocatur. quia per vite
celsitudinem ima terrenorum deserit
et celo propinqui fuit. dicentur et
in prominentes sicut eminunt scientia
lat... et vita. videre tamen
et acquirere ceteris debent aspicere
ne tandem per se tempis quod absit
lumen sumus in tenebras convertatur
aut necessarium quod non accepit a
maioribus vel adeo dicat aut quod
accepit multo crescandum reticeat
Item quippe primum retine consiliber
si ex tuo virtutibus dono scientie et e-
loquentie filicitus metu forte aut
desidia. aut minus discreta humilitate
verbum bonum quod prodesse multis posset
intra primo dampnabili ligaret si-
lencio. nec sit. sicud non est de il-
lorum numero qui antequam volunt fluenta
celestia vel divina effundere quam in-
fundi loqui quam audire. preproperi
et pati docere quod non didicerunt
aliis posse gestientes cum se ipsos
regere non noverunt. et ergo pro-
movendus ut debito dignitatis
fungatur officio. et reddat audi-
tores acceptabiles deo sectatores
bonorum operum. Sit sicud et est
moribus compositus in dilectione ma-
suetus in pietate stabilis in promis-
so fortis in commisso fidelis. Sit
primus ad concordiam. Refugiens ad
persequendum omnem iniusticiam. et pro sta

recomendato
opere

heroicitatem puritatem. Sit i[n] indi-
recti[one]m in loquendo modestus, in ar-
guendo pietatem habens strenuus, in
compatiendo de bene meritis et penite-
tibus pius, in iubendo districtus,
in dispensando industriosus, in dandis
consiliis fidelis, in reddenda iusti[ti]a
inflexibilis et impartialis, in
omnibus responsis suis ubi agit[ur]
de meo vel tuo et presertim ubi agitur
de periculo anime, ne quid obrepat
vel aliter noceat circumspectus. Michi
equidem adeo vitam hominis sic cito
illustrat vel obtenebrat sicud
dignitas doctoris. Nam cito fit alius
vel ipsi bonus odor vite in vitam
vel odor mortis in mortem, vel
odor adeo vel rumor in populo
bene siquidem quedam splendidiora
sunt in obscuro quam in luce. Sic
nonnulli ante dignitatem adeptam
satis commendabiles extiterunt, sed
super candelabrum ecclesie positi lucem
in tenebras et famam in infamiam et
infamiam convertunt. Quibus tunc
consultius fuisset adhuc latitasse
sub modio et sub umbra hone-
ste opinionis quam cum infamia cande-
labrum ascendisse. Adhuc enim tempo-
ris simplicitatis velamine la-
tuisset nisi eam dignitas divulgasset
secundum illud: Honor et cum honore crescit
infamia. Eo quod maior satiricum, de
animi vicio tanto conspectius in se
crimen habet quanto qui peccat maior
habetur. Indoctis quippe vel subiectis
sepe parcitur, sed si doctus delinquit
in ore infamium omnium linguae ex-
armantur. Et ideo iuste promovendus
famam bonam quam habet immaculatam
conservare invigilet, ut eius doctrine sic
vita respondeat, ut sic promotus
ad altiora dignitatis vita sua
conveniat, quatenus non scandalizetur
sed edificetur in eo domus sancta.
Fuit enim multitudo magna.

Et hoc de secundo. Sequitur de tercio
[et] tercio et ultimo. Quod promovendus
in statum doctoris reputandus est

idoneus, si ex doctrina eius fructus
et edificatio aliorum consurgit. Di-
cit b[eatus] Bernhardus in quodam sermone de
sancto Benedicto: Sunt qui fructum faciunt
sed non suum; Sunt qui fructum faciunt
sed non in tempore suo; Sunt arbores
infructuose, ut sunt quercus et
alie et alie arbores silvestres
quas nemo plantat in orto suo, quia
fructum non faciunt nec humanis
usui apte sunt, sed parvus hic.
Tales quippe sunt qui promotionem querunt
ut sedeant cum principibus, et solum
esse tenent comessationibus, ludicris
et voluptatibus ac aliis mundi ob-
lectamentis insistunt, quorum deus
venter est et gloria in confusione ipsorum.
Alii vero faciunt fructum sed non suum,
ypocrite sunt qui non tam ut in au-
ditoribus proficiant, sed ut acquirant
gloriam suam, desiderant virtutis vel habitus
velamen assumunt. Alii autem fruc-
tum faciunt sed non in tempore suo, hii sunt
nimis propere ascendentes, qui flores
quidem videntur emittere, sed cito tocius
eos marcescere, eo quod disponitionis corporis
quas nacti sunt ad sciencias vel sapientiam
antequam veniat ad habitum evanescunt.
Et ob hoc in iure diffinitum esse ceterum
quod in magistrum assumi non debeat
firmatam discipuli, subaudi diligenter
et sollicite non assumpserit. De electione
cuius in magistrum multi sunt qui se aptiores
studiosos et fervent, qui postea pru-
denter desistunt. xxiiij q. iij de
pluribus et non sine promotione talium
non parvum universitati congruit
detrimentum. Nam qualis erit
edificatio discipuli si intelligit se
magistro suo doctiorem. viij q. j
sunt aliqui. Et ob hoc qui non ma-
turitati festinat ad cathedram
dicitur delectatur in loco glorie, fiunt
alii auctores ruine. xl dist.
c. ultimo. Nec ei attendunt
quod talis dicitur ei doctor docens
vel magister, tamen esset capacitate sui disci-
puli palee dicuntur. xxv dist.
c. eius. Quare beatus Iheronimus
scribens ad Rusticum monachum

Quo dignitas mutat mores

dat studentibus [illegible] consilium. Multo
tempore disce quod postmodum doceas et
inter bonos sectari meliores.
Ubi trahitur contra argumentum contra
momentaneos doctores vel ma-
gistros. l. viij di. Si officia.
Et aliud etiam potest trahi argu-
mentum ad potius seniores sunt
audiendi quam iuvenes. xc
di. De quibus. Sive tamen senex
sit sive iunior peccat si aliud
vel alia doceat quam debeat. l. iij
di. Pariter ad finem. Item sit
si indignis secreta revelat vel
loquacitatem suam ostendit. Re-
volat sine iudicio irrevocabile
verbum vel ut ei adulacione
placeat cui secreta revelat
vel si facit iactantie suae ut
scire plurimum videatur. Unde
est glose super psalterium [illegible] ma-
culati confitetur tamen quod et si regula
in modico tempore non potest quod multum
addiscere vel ij di. 4 l. et nec
reprobare sit summus. de pe. di. ij
c. Hec qui de caritate. Tamen be-
ne tamen studentibus ingenium
supplet tempus sicut industria
supplet tempus lxxxiij di. Pro-
tinus. Nec enim sufficit in scolis
diu fuisse sed laudabiliter profuisse
inquirendum e. xij q. ij. glossa [illegible]
Oportet ergo premonendo [illegible] pati
et agere post discere quam docere
[illegible] esse studiosum discipulum et
tandem doctorem vel magistrum op-
portet maturescere et sic fructum
ferre. Sic enim ex laboribus
frequentatis, exercitiis vigilibus
exactibus [illegible] premonendi
fructus sperandus et consurgere
et edificare aliorum. Porro ne
premonendus ne fructum afferat
que sentit id sine fastu audi-
toribus humiliter subministret. Nam
sicut b. Gregorius in xxiiij moralium
parte v. c. xij. Habet hoc profecto

doctrina arrogantium, ut humiliter nesciant
inferre que docent et recta que
sapiunt instruere non possunt. Sunt
enim et [illegible] quosdam fastu
presumunt hoc quod singula se in-
tellexisse credunt. et cum docere
videntur quasi in quodam culmine resi-
dere conspiciunt quos docent et longe a
se positos velud in imo respiciunt.
Sit igitur humilis doctrina instruendo
de [illegible] et [illegible] humilis. Cupiat
his qui docet in audientibus proficere
non videri. Nec plus vel aliud
sapere quam oportet. Non sicut
[illegible] est. de qua b. Gregorius xxij
Moralium sit [illegible]. Quod doctrine
dona perceperunt sed ex eisdem donis
intumescunt et magni precii
videri volunt sed revera [illegible]
[illegible] deum, [illegible] se
[illegible] inter proximos superbire
sunt etiam [illegible] non [illegible]
vocantur qui dum non loquuntur
que non faciunt in usum locutionis
sunt. Verba nostrorum tollunt. Hoc in-
Sit preterea mansuetis humilibus sic ri-
gidius pertinacibus. nisi in con-
gredis excessibus opportune
importune nec peccat silencio
que sunt emendanda verbo. Ferro
quippe scindenda sunt vulnera que
fomentorum non ~~sentiunt~~ sentiunt
exemplum enim Heli sacerdos in eo
formidinis [illegible] proponi-
tur [illegible] correctio dum adest locus et
tempus a peccatoribus subtracta est.
cum [illegible] duos filios quos
non ea qua digni erant correctione
corripuit. cum eis sit et cum eis [illegible]
multitudine periit. Serva ergo ar-
bitrandum doctores vel predicatores
dignos esse [illegible] qui in aula ec-
clesiastica et [illegible] iudicantur presi-
dere, et super non ignotis [illegible] Contra eos qui non arguunt [illegible]
[illegible] carnibus. Dum tempus
adest loquendi tacent qui dum
arguere [illegible] metuunt ad con-
tumeliam [illegible] iudicis divine
legis [illegible] confundunt. Et [illegible]
videre prelati quam mala corrigere

dissimulat quamdiu sine apud
districtum iudicem se abnegavit
reddit quod non est de iure pro-
movendo proximo etc. Item lex
illis dicit C. 16 q. 1 officium do-
ctoris committi utrumque despensi-
[illegible] prius dnd in promotione
ad hoc requirens non ambigitur
propter morum et scientiarum clarita-
tem [illegible] in hac universitate reddidit
gratissimum propterea ut doctoris of-
ficio cum maiori fungatur nomine
Ego auctoritate dei omnipotentis et per-
missione [illegible] Alme universitatis
confero tibi gradum Baccalaria-
tus ut possit legere disputare
et singulos actus ad gradum huius
exercere In nomine patris et filii et spiritus
sancti Amen

Finis operis

Expedito iam primo principali quoniam
ad secundum officii mei est proce-
dendum scilicet ut hec laudabilis
consuetudo huius facultatis laudabiliter
recommendare et recommendatum
in iure canonico baccalariare
pro ipsius ergo aliquali recomme-
datione assumpsi quod scribitur Johannis
v° et lectum est in die currentis
officii Hic est qui venit. Circumspecti
doctores patres magistri et domini venerandi
locuturus michi de eorum qualitate
qui ad scientiarum studia querendum
adveniunt illud primum in mentem
venit quod homo nuda natura
sine cognitione ratione preditus est
cuiquam eidem insitus est ad sa-
pientiam appetitus propter quod lacta-
tius ait Non ergo reprehendo
studium eorum qui veritatem
scire volunt quia natura hominum est (propter quam)
adipiscendi veri cupientissima
fecit In hoc tamen corruptio de-
clinatur nec quod filii Adam in-
veniunt aliqui tam vile decorus
non velint edificare mentem
scientie [illegible] lib. [illegible] vide-
as ~~aliud~~ quid baccas aliud mun-
dialis cure istud placitacioni
[illegible] displicentiam illium similis

artis [illegible] tam vehementer affectare
scientiam ut laborem non deponeret
dummodo tamen possit aliquibus doctor
reputari. Sic olim filii turrim
Babel edificant manibus reptile
et pedibus ut ad alta conscenderet
Et hoc respectu de iure promovendi
dico Hic est qui venit. venit inquam
audire sapientiam in Regum x. viii
q. i. veterem Et inde quod sicut
pictores formam exprimunt per colores
sic imago et similitudo dei in
nobis relucet per sapientiam et vir-
tutes Sicut n. mens rationalis per
cognitionem et amorem dei cum con-
tinetur illuminatur et perficitur et mens
specularis effecta creature cor-
pulentia iam reiecta in sua pul-
chritudine reformatur et ymago sua
prothotypo coaptatur hinc apostolus
ait Reformamini in novitate
mentis vestre ut videlicet incipiat
illa ymago reformari ab eo a quo
formata est in veritatis agnitione
propterea iste dominus venit ad scolas
canonice scientie que summa dicitur
de [illegible] etc. Omnis enim scientia
ut bene addiscatur referri debet
ad divinam Nam sicut deus est
finis omnium sic scientia que de deo est
scientia est scientiarum Et quemadmodum Ari-
stoteles hanc scientiam methaphisicam
appellat et liberalem eo quod sine gra-
cia existit et quia potior nulla est
quam etiam vocare scientiarum sapientiam
agimur cum omnes alias eorum perfectio
subiciat ita dicimus quod recte ad
scientiam canonicam et divinam omnes
alie ordinantur et alie sustinent
xxxvii di. relatum et c. Si quis
quinatiam quid per illas obscuratur
animus hinc aptior fiat consilii
et per ipsam eruditus sciat quo pede
in domo dei debeat ambulare De eleccione
etc. in cunctis in princ. Ex quibus
infero reprehensibiles esse qui laborem
quem in acquisitione scientie fecerunt ad
finem debitum non retorquent Sunt
enim quidam qui ad scientiam veniunt ut
sciant quod est curiositatis quia

Vt sciant

capacitatem intellectus sui disten-
dunt et passim extendunt tam
ad plurima quam ignota et utrumque
vanitas et demencia. Non enim
satiatur oculus visu nec auris
auditu, nec anima scire pos-
sumus et librorum est nullus finis
et pluribus lectionibus minor est ad
singula spiritus. unde et duobus diver-
sum [illegible] vicium cavere, tam
non inveniunt ponens finis,
nedum ad utrumque festinant, dum
sic inutilis officiis nequeant bene
vacare. Hec curiositas eciam ani-
mi videtur passio, velle multa
scire ubi utilitas non est. Sicud
fastidiosi est stomachi plurima
cupere et degustare, unde secundum
sentenciam Gilberti falli videntur
qui plurima legunt et explu-
rima nulla quod certitudinis ha-
bitu incorporat et assumunt.
Nam est studiis inane est immoral
si volumus mentem nubem et sine
tetri. Dicit enim Seneca: Nusquam
est qui ubique est, vitam in peregri-
natione agentibus hoc evenit ut multa
hospicia habeant, nullas amici-
cias. Idem accidere necesse est his,
qui nulli se ingenio familiariter
applicant sed omnia cursim properan-
tes transmittunt. Non prodest cibus
nec corpori accedit qui statim sump-
tus emittitur. Nichil tam utile est
quod in transitu prosit. Tempus eciam bre-
ve est et ars longa, ut sequitur,
fugit vita, eciam dies. Ob hoc
quod nichil sumus audit. Et quod
Augustini recenti nos admonet
fragilitatis nostre, ut necessaria me-
ditati superflua deseramus et que
apta in necessariis quod expediant
in superfluis vivamus. Sepe et
salutis sequimur, ne per devi-
um evagemur. Non est hoc pro-
gredi sed errare. Multi nobis
multa quevenda reliquerunt in
libris necdum inventa. Et ut
dicit Seneca, forsitan necessaria

invenissent nisi superflua quesivissent.
Multum temporis eripit diversorum
librorum lectio, multum verborum
cavillacio, multum diversorum doctorum
opinio, multum subtilitatum
dispensacio. Porro unum est necessarium
ut illuc tota mente pergamus,
ubi enodata vera fallacias
non sorbent. Et si delectet va-
ria legere, tamen ex eis unicam
quoad necessaria superflua nostra
estimamus, et si possibile est enim
tam quam superflua capit vo-
lens finis, quod cum tempus sumus
consumunt in libris ad finem
debitum non ordinatis. Unde et
Seneca: Plus velle scire quam sit satis
intemperancie genus est. Quatuor
milia librorum Didimus gramaticus
scripsit. Nimis fuissent tot eciam
superflua legisse. Quanto ampli-
us et scripsisse magno in-
pendio temporis magna premisse
necessariorum. Illud itaque monet
tenendum est venienti ad sciam ac-
cedendam tempus prope. Ex enim nobis
pripitur, tamen eius partem nobis
aufferat infirmitas, partem
occupacio publica, partem prima
vita, partem necessitas cottidiana,
partem sompnus, partem que aliis
morem gerimus, et etatis nostre
residuum cetera in superfluis
libris studiis, in annalibus et
in annalibus et aliis ludis, nec
numerantur etatem nostram, tam multa
non capit. Quid enim prodest de
patria Omeri querere de vera
matre Enee et similibus que
magis opportet dediscere quam ad-
discere. In hoc ecce eciam
multiplicatur et multorum philosophorum
ut vacantes libris eciam debent
esse in superflua consumati. Tandem
nichil sciunt. Possunt eciam ne-
scire posse. Sunt eciam alii qui ad
sciam veniunt ut sciantur et hoc

vel sciuntur, 2

vanitatis e vana cum glā non
facit hominem intus scientem
sz extus se iactatez / vn̄ et
persius ait / scire te nescis
est scire tuum nichil e nisi te
scire hoc sciat alter / Nec sz̄m
Gilbertū iactādum e de scia
tum vere modica sit scia in
hac vita · triplicis ronibz capte
subiecti · loci tpis · obiecti / et
medij / capte subiecti sic / qm
mētez hoīs obsidet ignorantia
veri / voluntatez / concupia ma
li ~~tu~~ carnem infinitas morbi / vt tā
ta sit in nobis corruptio / qz
vix invenitur rerum cognitio
immo ronalis cum respuere
malum / est discernere int̄ bo
et malū corrupta e p ignoranciam ~~intelligentiaz~~
irascibilis cum respuere malū
corrupta est per impetum et
iracundia / concupiscibilis · cum
e appetere bonum / corrupta est
per cupiditaz · vt ita ronalis nō
discernat int̄ bonū & malum
irascibilis respuat bonū concupis
cibilis appetat malū / et hec
tria vicia quam corrupcia
per tres carnes accēdentes cont
hunc eo carnal̄ corrupta / capte
loci pz / habitaq enī sum inpetz
sx · ca° · in tenebris & in umbra
mortis / vbi nec serena tanta
nc̄ pfecta discerno / put dz̄ Augᵘ
in lī° de cathecizandis rudibus
nēo enī in hac vita nisi in enigmate
et pspeculū videt / nc̄ ipsa ā
mor tatus e · vt tamis de ~~fra~~ tenebra ca
liginē penetret ingenium suum /
quemadmodū asuetus tenebris
aut inclusus in carcere tenebroso
non cognoscit lucem ita · nec nos
in hac mortis caligine perspicua
ritez / et sic incarceratus p se
nesciens cupit radius aliquem
ipius manudirecturus / sic inter
medio in tenebris scintillat

veritas ad quā dum gestiq am
plius attendere reuerberatur
oculus interior et reicitur / ne
ascendat sue infirmitatis pondere
et dz̄ nobis · noli me tangere
Ex parte tpis pz Sapie secundo
Exiguum est / et cum tedio tpe
vite nr̄e et pn umbre mortis
transitus e tpis nr̄m / hō enī natus
de muliere brevi vivit tpe et
ideo paucorū hoīs scīam / ex
parte obiecti pz / defitiq enim
in minimis sicud in maximis
et qz excepcēs sumus / etiā de
medioctibus per effectus pro
ximos cognitum nam p speciem
tuis rerum vel genera generales / dicat
vniversales pmarios qz nescimus
Ex parte medij pz / qz̄ modicum
lumen adhuc in vobis e / Naz
si illud lumen rebus immutabiles
que sunt in aīa sensibus quas
approbat et videt quid ipsa vider
volumus appellas / dicitur lē⁹ vjᵒ
caᵒ · ijᵒ · lī° de ciuitate / sm̄ q̄ exp
pōn eiusdē ~~in lī°~~ qz ad illas rōes
intelligendas intelligibiles parato
est puenire immo si nichil tā
ignotum nam inter se sicud se vt
in viij · de trinᵗᵉ · dz̄ intellectus
tn̄ hoīs seipm nō capit · vt
in de trinᵗᵉ · caᵒ · iᵒ · dz̄ Augᵘ appt̄
hec etenim si vos a suis effectibus
qui eas cōstituent · cum et hoīs
nesciat ea que sunt in corpe / sunt
insuper et alij q ad sciaē veniunt
vt dicitur / et hoc e cupiditatis
Baruch iij · filij agar · quesierunt
prudenciaz q̄ de terra e negociatores
terre viam ad sapie nescie
runt / Negociatores terre sunt qui
precio pcio sapiam pstituunt
et hij viā sapie nescire dicuntur
qui sapiaz exponunt pcio qz dig
pcium eius nō habetur / infinitus
enim e thezaurus sapie quo qui
vsi sunt · participes amicicie sunt diue
sunt et alij qui ad sciaē deueni
unt vt edificent / et hoc e caritatis
karitas enim nō querit que sua sunt

vt dicerent 3

vt edificent x

modica est ulla e scia nr̄a in hac vita

carnem

dicat

vel

vel

c

c

per quam pelitates ad portum salutis
redeunt / Ideo qui eos prophetas impu
lebat spon sus ut per eorum peri
tatem resipiscerent / Unde a petro et
sicud karitas forma est omnium virtutum
Sic intencio caritatis finis est ad quem
scientiam / et cui omnis scientia ordinetur ad
omnino quia nichil precipit nisi ca
ritatem / nichil prohibet nisi cupidi
tatem / manifestum est quod scienciarum finis
tendit ad edificium caritatis / Unde
est quod Augustinus in epistola ad volusianum
Omnis expeciatio preceptum karitatis adest
dilectionis dei et proximi phisicam la
tam ethicam et similem scientiam
complectit / Et in edificationem super lay
cos / sunt quia sacre scripture lectio est
sicud oleum in flamma si sit ibi quod
inutiatur / Unde ecia et alii qui ad
scientias veniunt ut edificentur quod
prudencie deputatur / Nam sicut summen
tibus et non digerentibus morbus
est illi / Sic scientia hominum et non
facienti pecium est / Sic autem cibus
tibus digeritur cum corpus inde nu
tritur ut prius bene masticetur
per diligentem sui discussionem
et post trituratur in ventrem memorie
per frequentem meditacionem postmodum
digeratur per perseverantem operacionem
assimiletur per mores informacionem et
vniatur proximos per dilectionem Unde
bestant ergo quasi predicatores et
doctores moderni qui sic doctrinam
ad alios transferunt / ut remaneant
vacui et sic cibaria proximis erogant
ut remaneant iemini et sibi nichil
existat ut cum bene fiat non queunt
nisi pasto oleum quo vngant et
proximis et dispersiunt / vel non
hauriunt de plenitudine sed magis
oscitant de inanitate tocius dei
preceptum diligunt proximos ita
ut negligant seipsos / tribulant
qui ad scientias expessiendas veniunt
et non quia finis sciarum tendit ipsas
inflectunt / nec minorum perfecto unde
in non est ponendus sed in ipsarum
acquisicione cognitio quod sit vere
sciebat quid / aut ubi / aut qua

mente querendum / ut ad laudem dei
ad edificationem sui et proximi dim
mus / quod quesimus / ut per scias
alias edificemus xpus dominus
ipso iste docuit / et nobis reliquit / sine
quo exinanit ipsius et famestit
Abdias cum dicit dominus per ysayam
clama ne cesses quasi tubam
exalta vocem tuam / propter hoc
tulit dominus Amos cum pasceret
greges / propter hoc misit Jonam in
civitatem Niniue / propter hunc fi
nem / datus est Ezechieli gladius
vocatur Petrus et fuit eius / vocatur
et paulus / cui precipitur xpus
Superhabundavit iusticia / ubi ha
bundavit et peccatum / Sed propter
edificationem populi / cum eo venit hic
dominus ad scientiarum acquisicionem
omnia quippe dedit homini si mundum
universum lucretur / sue autem fine
dispendium paciatur / Et ideo sic
debemus discere / ut nos ipsos va
leamus edificare / ut aliorum pro
fectui sit intendamus / ne propriam
salutem negligamus / Cum itaque habeat
via in ponendo studiuerit vere
perfectibilius ad sciarum acquisicionem
operare / merito in laudem eius
de ipso dicitur / hic est qui venit / Et
sunt de primo loco theatri specialiter
in quibus verbis in ponendis sunt pro
commendatione / Primo propter festigium
sue singulare / Secundo propter unitate
vite applicate / Tertium notatur in ponendis
demonstrativo et verbo substantivo
hic est quod signat enunciatum singularis
dignitatis / sicud in simili dignitatis xpus
arguebat in verbis illius / hic est ihesus
propheta nazareth / agentes xxv / Secundum
in verbo edificativo / venit / Et
extreme constrinxit tamen / vel habitus
et scie dum simul coniungit / hic
est qui venit / ut non dubitemur
qui venit meditare tempus / sibi
et posse / cui etiam scie / ei qui debetis
fungi de officio / summopere est necessaria
forma ut dicit Ovidius / in libro tris
tium / quod nune novit nemo doce
re / facit / de elect / tum in nigrum Non

sit aut hec scia inflativa q
admodum de quibusdam dicit b.
sermone sup cantica ad [illegible]
Nonnulli rugata fronte et de-
misso supercilio, ubique veri-
tatis auctoritatem sibi vendicat
ingerere non quod ipsi dignum aliquid
arrogant nominis sed quod simplicitas
quisque sua sui comparatione vide-
antur nescire. xl in di. Sed hec
non sit superstitiosa. Mt. xvi. Fa-
ciem celi diiudicare nostis si-
gna autem temporum non potestis scire.
Non curiosa. altiora cum e ut
dicit b. Unde ignorantia fidei (et non nimis scientia)
quam temeraria scientia curiositas enim
ut idem dicit in libro confessionum
imitatur sapientiam, sic ignorantia
simplicitatem, ignavia quie-
tem, luxuria sacietatem, pro-
digalitas liberalitatem. Hic primo
Chorinth. viii. Si quis se existimat
scire, nondum novit quomodo
eum oporteat scire. Non erro-
nea et vana. Sap. xiii. Vani
sunt autem omnes homines in quibus non sub-
est scientia dei. Sicut enim dicit idem in
libro confessionum, confalsa similia
sunt veris ut cibi dormientium
simillimi sunt cibis vigilantium sed
tamen non reficiunt. Hanc autem scientiam
veram quidam induunt immunitas
vitii, subtilitas ingenii, diutur-
nitas studii et sedulitas exercitii.
De primo Ecclesiastes ii dicit Sapiens homini
bono in conspectu suo dedit deus
scientiam sapientiam et intellectum.
Sapientiam qua deus cognoscitur,
scientiam qua bene in mundo conversatur,
intellectum qua mistica scripture pe-
netratur. Vel sapientiam qua res sa-
piunt secundum saporem suum, scientiam
qua estimantur secundum valorem

(margin: qui induunt scientiam et sapientiam)

suum, intellectum qua cognoscitur secundum
totum esse suum. Iste est funiculus
triplex qui difficile rumpitur de tre-
ga et pace c. i. Hoc itaque dicit de-
bet homo habere ut regulam qua se et
alios regulet, ut lucernam qua
se et alios illuminet, ut cibum quo se
et alios cibet, saciet, ut gladium
quo se et alios defendat, ut agrum
et vineam scilicet terra et ea laboranda
se et aliis fructificet. Sed de scientia
vel de subtilitate ingenii. Patet
quod sit multa distinctio quo per
modum docetur. Prov. xxx.
Non didici sapientiam, scientiam. Unde
beatus Ambrosius in libro i de officiis. Re-
spondeo dicit. Sic homines discunt prius quam
doceant et ab illo accipiunt quod aliis
tradant, quod quidem et mihi accidit.
Ego enim raptus a tribunalibus ad sa-
cerdotium cepi vos docere quod ipse
non didici. Ita factum est ut prius
docere inciperem quam discere. Item
patet quod in antiquis sum. Item Job
~~[illegible]~~ est sapientia et in multo
tempore prudentia. Et hoc dicit in antiquis
et multo tempore non propter vetustatem
etatis sed quia diu audierunt a
magistris. Prov. [illegible]. Non cesses
audire fili doctrinam nec ignores
sermones scientie. Sic enim transferunt
homines ad disciplinam artium
magistra postquam autem constituti sunt
diutina temporis experientia certa
qui studium [illegible] negant. Qui antequam
in facie pilos deponant dum ad-
huc pueriliter balbuciunt et antequam
suorum voluminum nomina falso
cognoscunt aut nomine [illegible]
scripture auctores dicant vel so-
lum cognoscunt iam admirandos
esse valent et laudi et cogitant
folia possidere. Sed despectu vel dis-
pensum sedulitatem exercitii conferre
ad veram scientiam doctor est quod non
sine exercitatio scientiam suam perdoctrina
complete manifestare. In hac enim
apostolus se exercebat et de hoc ad Ro. xv.

scribes laudabat eos dicens Repleti
estis omni sciencia. vt possitis alte-
rutrum monere Et Tullius in
Tusculanis libro 2° dicit Excitandum
puerum est quam cito noverit ac-
tum in quo se exerceat Et Gau-
fredus in poetria dicit Ars certos
vestigat tramites imitacio veros
artifices aptos. Tria concurrentia
sunt in quibus iam brevissime
locutus sum ex quibus consurgit loca
et etiam sciencia in doctore in quibus
quam vero patrem promouendum
operam exacta diligencia sepe fecisse
haut dubium est Sed accepi
etiam et cuncti que eius condiciones
et mores familiari conversacione
cognouerunt multo de clariore fide sciencie
reddit commendabilis. cum quia scienda
ordine non est opus testimonio
vbi admirare quam ipsius exigentibus
operibus meritis et ut sit aliis in eo
ficacione doctrine quibus arte sunt
in experimentis discipline. vt que ac quos
in corde suo plurimos annos au-
diendo concepit. aliis pro ut decet
eo maiori auctoritate disseminet
et impedat. pro honore suo auctoritate
privilegiorum domini Almeconii
concessio sub aspicis gradum Bac-
calariatus in Iure Canonico. vt
possit legere docere et ceteros
actus ad hunc gradum spectantes ex-
ercere In nomine patris et fi-
lii et spiritus sancti amen.

Jhesus Cristus

Expedito sermo principali quo ad
secundum officium mei est parti-
cularium principium vt decet laudabilis
consuetudo canonice facultatis
commendare et laudem recommendatam
et ut benemeritum in sciencia iure
canonica baccalariare. Vt ait eum
qui sub ecclesia data est gratia sagaci con-
sideracione et vbique prenoscit aliquos
cognoscunt preminentes condicionis
mee alloquor ipsum verbis sub accomo-
modis que ponuntur Actuum in capitulo
Paule frater deus ihesus misit me

vt videas Reuerendissimi patres doc-
tores et magistri ceterique domini et fratres
spectabiles ac honorandi Inquirentibus
nobis eorum que intellectum. aut ob-
tutibus nostris offerunt fieri et esse
racionem perfecto et interiori spiritu
testimonio et communis ductu consistit
quia obs quantumque rerum, cunctibus im-
mutabilium naturam possimus. et quia
ex ipsio fiat aut moneat modo cum
suis ordinem et forma ex diuine
iusticie stabilitate sortitur ita vt non
sit quod eius excat mutuum et disposicionem
xxiii. q. iiii. Incommutabilis Ab ipso
enim vero summo omnium opifice prout etiam
testatur propheta sunt cunctis diuinitatem
esse et vivere et si non equa condicionis
perfectione quam hunc clarius aliis ob-
seruamus. primo de celo et mundo. Et quia
sub reclamacio lege veteri ad erudiendum
plebem suam salutis viam mittebat
prophetas. sapientes et scribas adueniente
tempore plenitudine quo nobis oriens
ex alto eminent. dedit quosdam apostolos
alios evangelistas alios ac pastores et
doctores in opus ministerii Ad ephesios iiii.
de quibus suum est mercato Hacque tam
eos auctorisate et dispensatione pro honore
sui nominis propter defensionem fidem
pro sui gregis erudicione in officium
decentis id sacri ut promouendis in
preciarum mittit non abre dixerim
ex ad ipsum sublimandum. dominus ihesus
misit me Sed ex mostro similes fecit
speculatorem ecclesie et de arcanis scripture
sacre veritatis ac catholicos nescientes
elicere ponere in vinea domini statuens
Et ergo sic Paule dominus ihesus misit
me vt videas et impleatis spiritu sancto
vbi thema. verum quia inter videre
et videre sicud inter scire et scire sum
beatum Gregorium xi moralium differencia
incidit. Nam licet videndi verum nemo
suis deus cupientissimam fecit. quoniam
his sciam appetit. quam non debent tantum
suo male exercitu gratius. totum quia
tenuitatem excent voluptates eidem con-
munitate sunt in amaritudinem pretaciis
valitudo corporis collapsa est in langwo
res mori cogitur tum vita indeficiens
parabat. factus est pauper ex divi-
ciis pigricia ex sciente. ex hac in

satis ondit quod ex prima condicione
creatus sit ad sapientiam et leticiam
quia in vallem tenebrarum proiectus
et miserie naturali motu cordis
ad scienciam aspirat atque leticiam propter
quod ait lactantius Ideo ego reprehen-
do studium eorum qui veritatem mentis
oculo videre volunt sed illud arguo
quod honestatem eorum et optimam vo-
luntatem non sit secutus effectus quia
neque quid esset ipsum verum sciebant
neque quo modo aut ubi aut qua
mente querendum humanis autem animibus
nostris veri inserta sit cum natura
condicione cupiditas in hoc tamen cor-
ruptio etiam declaratur quod filii ade
nichil invenerunt aliquid tam vile de quo
non velint edificare montem sciencie
hic b. bernardus dicit videas alium
lucrum aliud mundialis cure istum
placitacionum dolo displicencia illud
similes eundem artis vehementer affec-
tare scienciam ut laborem non depu-
tet dummodo possit aliquibus doctior
reputari Sic babel filii hominum ha-
bel edificant manibus reptantes
et pedibus ut ad alta spiritu vanita-
tis afflati conscendant at ibi confrac-
ta sunt membra sua primus et per
insipientem appetitum sciencie nota
sumus subditi divine nature hinc
condicio est ut dicit gilbertus quod a in-
fantia qui sapientiam et scientiam cogi-
tare non potest tanta intensione fertur
in hec sensibilia sensibus corporis
apprehendenda tanta aviditate humane
hauriat nocturni luminis ut sedem
quod veritatis b. augustinus invenitur plerumque
quod oculorum unus acies obliqua-
ta sagittarum vos carissime pathagite
ut vos appetitus ad capessandas scien-
cias virtutis sapienter inflammetur
et inflammatus persistat quia deus
ihesus ad vos me misit et presertim
ut videatis et impleamini agnitione
voluntatis dei Ad colloceos primo
xxxviii di. omnes psallentes dicen-
cium sap. xiii vani sunt omnes homines
in quibus non subest sciencia dei quod

finis cognicionis racionalis anime in via
est deum in creaturis invenire
et inventum adorare sed summam
Sapiencie loco preelegato cunctis
admirantem collectis misero a visione
3 veritatis triplex homines abduci et
impediri primo propter inanem mentis
elacionem 2o propter deordinatam ani-
mi destinacionem et tercio propter inde-
bitam creaturarum consideracionem
que tria breviter repetendo Dico
primo A visione veritatis homines
abduci propter inanem mentis elacionem
dicit enim b. gregorius xxvii mor.
contemplari dei sapientiam non pre-
qui sibi sapientes esse videntur quia
tanto ab eius luce longe sunt quanto
apud se humiles non sunt quia in cor-
dibus eorum dum tumor elacionis
crescit aciem contemplacionis claudit
et unde se lucere propria estimant
inde se veritatis luce privant Et ideo
in pastorali audiens errorum ma-
trem esse mentis elacionem dicit heri-
cos ad intellectum perversum intencio
prava non raperet nisi prius superbia
inflaret dum enim peritis se sapien-
tes arbitrantur sed alios ad melius
intellecta despiciunt atque ut apud
imperitum vulgus sciencie nomen ex-
torqueant summopere et ab aliis recte
intellecta destruere et sua prava con-
flata roborare contendunt Velut
vitans omnia vitat in esdre iii et
viii de veritate evenit ut dum in
dextra in devium precipitatur de uno er-
rore multa a vite devia facile
prolabuntur etiam ut dicit philosophus uno
inconvenienti posito sequuntur plurima
quod veneratio ipsius nimie contingentie
si manum timoris fastum abici-
entes in timore domini corda humili-
ter conscientie intendent et parati locuntur
venit Antiquos ocia philosophos ut de-
ducit policraticus li. vii. sunt
aliud nisi temeritas et ingenii
proprii confidencia excecavit Ambulabant
nempe enim in circuitu creature non
invenientes in quo possent quiescere
si quas per intelligenciam apprehenderant
inde per superbiam receperunt quia cognoscen-
tes deum non sicut deum glorifi-
caverunt sed evanuerunt in vanitatibus
suis et obscuratum est insipiens cor eorum

Si enim ipsos sapientes fuisse diximus
quid aliud restat nisi quod eos in parte
collocemus sicut scriptum est in Sap.
vi. Concupiscentia sapientie deducit ad
regnum perpetuum quo si homines sine
deo pervenire voluissent Christus mor-
tuus esset xpus. Rome v. gratis mor-
tuus est si per legem iustitia
instituta. Rome et gratis mortuus
et passus sit sine fide xpi perve-
nire regna celestia. Hec ille.
Multa quippe scire potuerunt
sapientes isti vel ab eo inspirati
vel ab angelis edocti vel a
scriptis edocti unde non mirum ipsos
plerumque veritati consona scripsisse et
docuisse saluti nostre accommoda.
xxxvij di. legimus. Sed fidem scrip-
turam non habentes et non in via
sed per devia ambulantes non
potuerunt penitus non errare.
Damnat etenim oculus mentis superbia
ut purgatior eius aciem lumen
purius videat veritatem. Et sicut
facies inflata carne claudit ocu-
los corporis sic superbia visum
cordis. Non habebant illo loco
infideles doctrinam pietatis
catholice credulitatis humilitatis
confessionis, unitatem satisfactionis
spem salutem, civitatem celeste
poculum spei nostre. Carnem sponsi
sed sicut eum deducit Gilbertus
tumuerat mundus sciam infla-
tionem aqua vitalis humiliat
et pulla sciam quam extatinus ha-
buit viam sibi fecit et scalam
per quam ad dei sapientiam ascendit
sed cecidit. et presumpsit. Nam eodem
hoc tarlis habuit sanos oculos
et de falsa sanitate presumens
et vana curiositate progrediens
defecit in se unde ascendit supra se
Nam conturbatus a veritatis luce
caligans oculus infirmitate
et deficiens vanitate reddit
solitis. redijt in se ipsum et sub
cessit falsitas eum deluserat
consimilari veritas et in mediatum
figmentorum assumpserunt fantasie

species visibiles tamen simulacra diversorum
sed erat similitudo preclara ut in ce-
lis cognoscerent dei maiestatem
et tenebrosa ut non ingereret ocu-
lis sanitatem et inefficax ut non
proficeret ad salutem et tractans
ipsorum medicinam. Dicit ideo Carnu-
tensis l. in tenebras facti sunt
ceci et stulti. Ceci ignorantia
stulti superbia et vana confidentia
Donec ille venit qui lutum ex sputo
fecit et linivit oculos ceci et la-
vit et vidit et ait ceci tecum
loquitur ipse est filius dei. Jo. ix. Nam
humilitas salutaris medicina sed assumpte
carnis limum infudit et sordes in
nimium expurgavit et dei sapientiam demo
strans ut prius cognosceret et docere
audiret qui palpationum ymaginati
onibus insipientes mundi sapientibus
querebat et non inveniebat. Sed per vi
umbre et ymaginationes apprehendebat
eorum fastus mentis a visione veritatis
impedit et seducit ut de se sancti patri
promis primisse.
Dixi secundo a visione veritatis homines
abducit propter inordinatam animi desti
nationem. Sapientia enim que consistit in cognitione
rerum sive divinarum sive humanarum
cum ordinata animi destinatione ad fi
nem debitum dirigenda alioquin
talis notitia inflat non edificat. Primo
ad Chor. viij. de verecundia nisi quod p
defectum et hoc iactabat se fuisse
sapiens. Ecclesiastes primo. Proposui in animo
meo inquirere sapienter de omnibus
que fiunt sub sole. Sapientum igitur quo
singula suo ordine studio et fine
debito nosse oportet. Ordine quippe
ut id prius quod maturius ducit ad
salutem. Studio ut id ardentius
quod diligentius vehementius promovet
ad amorem. Et fine ut non ad
inanem gloriam sed ad suam et ad
aliorum edificationem. Omnes quippe artes
et discipline unum finem habent ad
quem artifices respiciunt pro quo dis
pendia equanimiter sufferunt. Nam
agricola nunc solem nunc glaciem
tollerat et terram infatigabiliter
// arat

tradit

ad finem

vt finaliter fructus colligat. Sic
negotiator se pelago, nulla pi-
cla pertimescit propter lucrum quod finaliter
querit. Sed in omni arte et disciplina pro-
cedit certum mentis intencio seu desti-
nacio per quam devenit. Sic etiam
agricola finem habet prouentum segetum
vt secure viuat, intentionem ac
et destinacionem cordis agricolarum ex-
tendit vt sit ad finem optatum ve-
niat. Sic et finis noster est. Reliquid dei
dei destinacio et intencio nostra secundum
Gilbertum est puritas animi sine
qua ad finem illum impossibile est
peruenire. Qui sine fine via ad fi-
nem vie tendentibus labor est
itineris non profectus. Et in hac desti-
nacione velud ad certam lineam cursum
dirigit. Hic dicit Apostolus: habetis
fructum in sanctificationem, finem autem vitam
eternam. Vocans sanctificationem cordis pu-
ritatem per quam devenimus ad finem
desideratum. Quo dicitur itaque in scripturis
paupertas castitas et cetera huiusmodi
non sunt nostra perfectio sine non finis
sed instrumenta perfectionis. Propter hoc et
ferramenta cuiuslibet artis instituuntur
non vt ociosa possideantur nec
vt fructum habere credantur, sed vt
per eorum ministerium finis qui queritur
obtineatur. Finis autem melior est
hiis que sunt ad finem, et hic finis
est vita eterna, que non habet finem
vnus propter quem dicitur coterminus... habet
finem, quo fit vt finis humane
vite est eternaliter viuere. Vnde in libro
de vera religione dicit Augustinus, amore
dicatur finis veteris hominis vita
vel eterna noui hominis finis. Et in libro
de ciuitate dei in fine: Nonnus est alius
noster finis nisi peruenire ad regnum
cuius nullus est finis, et hic est vere
iste finis. Et secundum politicam vir. libro
tercio xj°. Et quis ergo aliorsum vergit
in artibus sine quibuscumque scripturis
non veraciter documenta, sed manes

fabule sunt et figmenta illorum. Super quos
impietatem ira de celo reueletur
et quidem alij garriunt. Recte phi-
losophari ineptum videtur et inep-
tum insulsum. Et sedit audi
non meo sed prophetaz narrauerunt
michi iniqui fabulaciones sed non
vt lex tua. Hunc perfecto finem
agere veritatis ipse docuit et viris
apostolicis sectandum dereliquit. Do-
cuit exemplo, dum eternis eternum patris
filius de secretissimo sinu eiusdem
descendit in vterum pauperule virginis
matris. Exinaniuit semetipsum for-
mam serui accipiens factus est inglo-
rius et virorum nouissimus et quasi
leprosus, non habens speciem neque deco-
rem, et in quem non poterat cadere
passio penalis, dolorem sustinuit
ignominie pro peccatis et pro redempcione hu-
mani generis sempiterne. Ante sustinuit
in carne propter seculum miraculorum opera-
cione. Quippe docuit in veritate et
verbi virtute totum factum est pro animarum
salute. Vnde zelus et salus animarum
quo non est maius sacrificium, finis
fuit omnium predicatorum, teste scriptura:
Zelus domus tue comedit me et cetera.
Et in huius zeli ostensionem calicem
quem bibiturus erat, iuxta patre
vocabatur dilectionem. Hunc etiam finem
viris apostolicis dereliquit, qui post pas-
sionem, tribulacionem et opera mirabilium
ingressurus ad gloriam suam ex eodem
zelo propter auditorum edificacionem et
salutem apostolos doctrina et exemplis
suis instructos instructos, data virtu-
te super demones et languores,
misit eos in mundum predicare. Eius in
propter hoc tulit deus amos. Amos
tu pascit gregem propter hoc misit
Jonam in Niniuen ciuitatem.
Propter hoc datus est Ezechieli gladius.
Vocatur Petrus et factus est eius in
potestate Paulus, dum persequitur in
superhabundauit gratia, vbi ha-
bundaueat peccatum. Predicacio autem
ecclesie ad vitam hominis adducit. Propter
indebitum creaturarum consideraciones
eterna secundum quod ait Bernardus Nazarene
vanitas creaturarum intus significata

considerET nichil eit i creaturis quod ho
minem non edificet vel invita
do ut faciat vel declinando ne
fiat et alii creaturas videre et ea
rum spectaculis non assuescere modus
est gentilis et pure philosophicus sicut scrip
turas veteris testamenti legere et
signis significata non penetrare
modus est iudaicus. Cuius enim
mentis oculum crassitudo carnalium
sacramentorum in exterioribus saltem teneat
veritatis imaginem quorum
egra acies nondum sustinebat
veritatem. Unde Moyses cum populo
alloqueretur faciei sue velum superpon
ebat quia faciem claritatis eius Israel
intueri nequibat. Sic in veritatis
mentibus intellectus est vix in creaturis
nisi quod apparet exterius tamen
sub speciebus eorum designetur
incorporati mores et errores hominum.
Sic illiteratus libros videt scriptos
aspicit et litteram non agnoscit.
Sic animalis videt foris creaturarum
speciem nec cognoscit intimus rationes
spirituales per id quod videt foris
devenire in notitiam creatoris
et quadam modo in eadem scriptura vivus co
mederet litteram formationem et aliam
significationem. Sic et nos per ea que
foris cernimus intus ad veritatis co
gnitionem pervenire studeamus. Quod
revera fiet si veri creaturarum vere
estimatores fuerimus, quia omnis crea
tura ipsum esse summa vitas est clamat
et quodammodo ut ita dicam violenter
impellit agnoscere. Unde secundum
Abbatem Joachim in libro de unitate ex
visibilia ex invisibilibus exierunt
et exemplaria inde traxerunt ori
ginem formam et speciem. Que di
ligenter inspecta patenter summum
artificem produnt et probat eius
potentiam, qui tantam molem orbis
de nichilo fecit, et commendat eius
sapientiam, qui diversa locis dispo
sita singulis, universa necnon ex
sitalassio ingerit et adorat ~~uni
tatem~~ bonitatem eiusdem, qui
utilitates vires et efficacias

rebus et naturis assignat. Hic dicit
apostolus: Invisibilia dei per ea que facta
sunt intellecta conspiciuntur, ad Romanos primo.
Et hac consideratione ille venerabilis
Matheus de Erack in suo dialogo
rationali ad quorum: cum res corporales
sint facte tam delectabiles et allective
ita videtur. Si delectabilitas dei in
finita in creaturis investigari de
buit, necesse erat aliquas res esse
delectabiles, quatenus ex magnitudine
delectationis in carne communicetur
magna delectatio spiritus, ut que
difficulter quasi raro et debiliter per
cipitur ex illius delectationis
vilitate, que fit in carne melius
suadetur. Si etenim in vili fedo
et pudendo ac per hoc penali ope
ratione est delectatio tanta ut dicit
carnalis homo, quanto non ex nobilis
sima opere sed ex connectione spiritus cum
deo qui est summe bonus et delectabilis
incomparabiliter maior delectatio credenda.
Facte quoque creature virtutes fac
bonitatis potentiam sapientiam et sim
ilitatem pateter ~~[illegible]~~ arguunt
creatoris. Exquibus monstro pluris
esse considerare res in eo quod facte
sunt quam in eo quod sunt, quia inde instruimur
ad veritatem, hinc seducimur
in errorem et inducimur ad peccatum.
Hinc est etiam quod precipites labimur
et detinemur in rebus quas cordi et
quibus applicatur cor, quia plus facis
pulcritudinem et delectationem quam in rebus
est. Quod cum aliquando illa sit et quod
conditoris sit illius. Si enim ydo
nei estimatores sumus, sentimus
potius debere niti et pergere illuc
ubi copia totius voluptatis per
petualiter et substancialiter est, quam
in rebus ubi per speciem transitoriam
ubi semper nichil est perpetuum. Scrip
tura divinitus inspirata rerum sig
nificationes quas sub locutionibus assu
mere cupiens magis presumeras
esse significationes rerum quam specie
ut tali consideratione pulsati si mo
nemur delectatione carnis, si secundi
[illegible]amur aviditate, si pectus a
[illegible] cunctis tamen ambitione ab illo

Nemo 9 tum hz delectaciones iustam suam usque
in finem. po. vel qui dedit hominem
scientiam et qui dedit potestatem filios
dei fieri hiis qui credunt in nomine
eius Jo. primo et pe. di. in hac
societate et horum diuina contempla
cione vos virorum optime tamen vobis
adeo datum sit sacrarum scripturarum
thezauros perscrutari vt beneplacitum
spiritus sancti in corde vestro semper excre
cat has premissas causas et cogni
tionis vere honestatis tamquam viri
nominum studeatis quemadmodum
et fecistis deuitare, sed in humilitate cordis
tota potius recta intencione contra
scandalum et insuper sagaci vestra
consideracione aduersus eadem in sciencie
aquisicione procedatis. Nam sub hoc
respectu frater paule dominus deus
misit me vt videas. sicut fuit in princi
pio thematis assumpta

In hiis autem verbis sub huiusmodi sermo
nis serie introductis carissime perspicaci
intellectus oculo contemplare primo
diuine maiestatis beneplacitum quia
frater paule dominus ihesus misit me.
attende secundo ineffabilis cari
tatis diuine erga te affectum munificum
qui misit me vt videas. Tamen
primo diuine videlicet maiestatis benepla
citum contemplato, necesse est vt penne
mentis affectum sub contineas, vt dicas
in apostolo domine quid me vis facere
Act ix. tamen non sit qui eius possit
resistere voluntati Hest xiii. Radice
secundo diuina videlicet munere suscepto
summopere curandum est ne in vacuum
graciam dei accipias, vt dicere
possis tamen apostolo gracia eius in me vacua
non fuit i ad cor xv. atque nec
simus qui talentum sibi commissum
non curauit tradere ad vsuram
m x xxv. Itaque qui me teste
satis in suscipiendo hoc doctoris
honorem humanum hactenus differe
bas amplecti consilium, fortasse
propria humilitate resolutus nunc si
penetrares quis et quantus sit qui
iubeat, attende quesso frater pau
le, quia dominus ihesus. Sicut enim nunc cor

stimulus elacionis vbi est, et sibi ad
huc suspecta adiungenda proprium
teneas ipsum, ecce misit me vt vi
deas, quo videlicet sub tramite das
quos in spiritu eius doctrinis es in
salutis portum ponitas. Ad hoc ac
digne perficiendum tria docenti ma
gistro necessaria vobis virorum
charissime inueniuntur, primo vt cor
qui doctrinus es firmum te per humi
litatem sapientum amicum. sed recusstas
ibi frater paule, iuxta illud quanto
maior es humilia te in omnibus
Eccli iii. Oportet vt sit humilitatem
consuetus ne nota arrogancie tibi co
nexa dampnose enerues, quod
dominus ihesus misit, dum humi
lium consuauit humilitas. regendi
fragit auctas. hos pri vij. di. quin
et ecclesie vt in hiis omnibus eo pacto
regulares, quibus aliorum vtilitati
sunt perspicias. quia dominus ihesus misit me
vt videas vt videlicet sic pers claudo
et oculus cecus Job xxix. per
suasio primi ex hac sumitur. quia
arrogancia magistri fructum doctrine
non infert discipulo. dicitur enim
canon. xlvi di. hic hec primum
doctrina arrogancium. vt humili
nesciant inferre quod docent. et
recta que sapiunt eciam recte
ministrare non possunt dum verbis eum
corrumpit. quia cum docent, si in
secundo vident sublimitatis cul
mine residere, cum hiis quos docent vt
longe infra se positos velut in yma
respiciunt, quibus non consulendo
qui sibi vix dominando dignantur.
Iterum autem hiis dud per prophetam dicit
vos ac cum austeritate eis et cum po
tencia imparabitis. vnde exponit
canon vbi est. dicit. dum auste
et potencia ipius quod subditos suos
non tranquille raciocinando corri
gere sed asperes inflectere dominando
festinat. Exiguidem doctrina humili
tatis vehemencius hoc elacionis vi
cium fugit, quemadmodum ventus fla
suorum iaculis ipsum magistrum ela
cionis inscripsit. Caueat enim ne
cum elatis moribus perdat quod
in cordibus audiencium sacris sermo.

nibus presertim. Hec ibi Gerardus. Ac p-
ninsuper probat Canon pluri di(stinctione) sic-
tientes enim sicud incauta locu-
cio in errorem pertrahit ita indiscrete
humilitatis silencium eos qui erudi-
ri poterant in errore derelinquit.
Sepe etiam rectores improvidi huma-
nam amittere formidantes loqui
libere recta pertimescunt et iuxta
veritatis vocem nequaquam iam cus-
todie gregis pastorum studio
sed mercenariorum vice deser-
viunt quia veniente lupo fugiunt
dum se sub silencio abscondunt.
Hinc namque eos per prophetam incre-
pat dominus dicens in ysaia: Canes
muti non valentes latrare. Et
de tercio et ultimo videlicet de utilitate
aliorum per doctrinam procedit
patet quia summo decertis ad hoc sun-
t magis obligati ut in aliis sunt
tamen sicut dicit in hoc summa Gilbertus
patet quod sunt obseruanda ut summe
collectores auditorum se habeant
que verba doctrine. Gregorius
super Ezechielem: Omne quod
dicimus ea tamen preciosa sunt
que de deo falsa sunt sed vera
que vera sunt et non apporte pa-
reant. Et apostolus prima ad Corin-
thios: Ego non potui vobis loqui quasi
spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam
parvulis in Christo lac vobis po-
tum dedi non escam. Et iterum
prima ad Thessalo(nicenses) ii. Et facti
sumus parvuli in medio vestri
tamquam si nutrix foveat filios suos.
In quo se probat apostolus fuisse capacitatem
auditorum suorum conformasse summe-
nes. De hac etiam dicit Petrus
Ravennas: Debet predicator non quod
ipsum dicere sed quod subditus docere
et audire attendere diligenter
et parvulis impendere debite nu-
tricionis alimenta et blandimenta
magis cogitare quam periti verba
deprimere non quadrare sed lin-
gue sermones imitare vocis altere
varias affectus mutare linguam
corpore imbecillibus parvulorum
motibus accommodari posse. Docen-
dorum contra alias faciunt dicit Gilbertus

Student magis alta quam apta dicere
facientes apud infirmas dicit intelli-
gencias miraculum suum non propter
salutem operantes. Plus insistunt
falleriis verborum quam sensus veritatem
imbuerunt humilia et plana docendo
non solum hec scivisse videatur. Sim-
plicibus verba hec inducere mamma
lactare parvulos. Hec ille. Iste
autem magister prenominatus huius vanitatis
tamquam vir sapiens et super quam sperando
dum tardiit requiescere declarans
semper fugiebat. Sed in humilitate
tendens veritatis doctrinam ad uti-
litatem populi dummodo evidenter proba-
bat salutarem tamen eciam debite sapien-
ciam et lingwa eruditus. Dignum profecto
ut eum quem dominus sublimem
fecerat per ampliori laude nominis sui
humilitate sublimatum honorifi-
cemus. Excepto ut dum honor non
desit, quemadmodum dictis suis maiora
amplior assit auctoritas, auctore dei
omnipotentis et privilegiorum apostolice
concessione ceterorum baccalariatus in
decretis ut possit legere disputa-
re et ceteros huiusmodi actus
facere facere in nomine patris et filii
et spiritus sancti Amen. Ihesus Christe

Expedito iam principali huius actus
primo, quia ad secundum officii mei
est, pertinet eundem ad petendum sibi
dari doctoratus insignia ammodo
atque sub hoc modo ut ascendat
doctoralem kathedram invitare
animaturus id est huic virum moribus
et scientia probatum et lucidum pro fundamento
memento summamque mei ipsius alloqui-
verbis ewangelicis que scribuntur
originaliter Luce viii et leguntur
in curreris dominice officiis. Amice
ascende superius. Prestantissimi proce-
res et domini qui parati satis mestiere co-
nventum ornati sit gradus docto-
ralis fastigii pro plurimum optime habent
dubium perspicaci intellectu tenetis
vii et habetis Gregorius xxxviii libro
Moralium capitulo primo tractans id
quam xl. super materiam excelsum
ascende excelsam hic quidem et auc-
toritatem et celsitudinem insinu-
ans dicit. In scriptura sacra et si

nomen montis plura significet
cognitive tamen doctores et predicatores
eterne patrie montes appellantur
eo quod per vite celsitudinem et
intellectus elevacionem yma ter-
renorum deserunt et celo propinqui fiunt
Et ideo dicit Glossa super verbo premisso
Omni celesti predicatori et doctori
convenit, yma iam terrenorum quasi
pede deserens in vertice culminis
stare videtur, tutaque fidelium
subditos ad meliora protrahit
quando per vite meritum de su-
perius clamat. Sapienti doctorando
ideo non absone dicitur: Amice
ascende superius. Superius inquam
ut non iam que super terram sunt, sed que
sursum sapias et affectes. Con-
templemini ad hec naturalia et ab
his ad moralia transitum faciamus
nam experiencia docente agnoscitur
quod via montuosa et sublimis
asperior et difficilior est quam simplex
et plana, testis est scriptura
primi Regum xiiii: Ascendit Iona-
thas reptans manibus et pedibus
pari forma ad hunc gradum non nisi
flagranti et laborioso studio per-
venitur. Mons etenim sapientie altis-
simus ymmo quasi inaccessibilis est.
Ipsa sapientia testimonium perhibente: Ego
in altissimis habito. Ecclesiastici xxiiii. Et
tamen altissimus altitudine dicitur etiam
usque ad Orosium. Multis nimi-
rum misteriorum umbraculis occulta
latet sapientie altitudo. Hinc est quod
lex primo data fuit in monte
Exodi xxiiii, ubi dixit dominus ad Moy-
sen: Ascende ad me in montem. Et
tertio fit, quod volenti ad hunc mon-
tem status doctoralis conscendere
non satis est planam et simplicem
viam ambulare, sed oportet per
elevacionem intellectus et ingenii
laborem sursum egredi et rep-
tare manibus et pedibus. Hoc est

cordis affectu et utili virtutum omni
exercitio, per eum quo adipisci ac-
cedit. Est affectus seu desiderium
primum quod ipse quoque dignior. Manus
vero virtutum operatio vocatur.
De facili vinci et sono. Ubi
manus quoniam una sine aliquo
premium perdit. lxxxvi di. Non satis
Cum itaque pedibus et manibus quis
ad sapientiam accedit, tunc animi
affectu eam investigare studet, non
parcit ieiuniis, non vigiliis,
non otio vacat, sed animo celso
magnificisque in virtutum exercitio
perseverat. Expediens enim vero
dicit Tullius primo de officiis
corpus et ita afficiendum ut
obedire consilio rationi quod possit
in labore tollerando. Et sub hoc
pacto fiunt merito ad hunc gra-
dum doctorandum dicitur: Amice
ascende superius. Sic tamen ascende
cautissime, propterea nomine descendens
legislatoris exemplum, qui nunc ascen-
debat in montem ut ubi ibi gloriam
domini maiori cerneret libertate,
nunc descendebat in castra ut popu-
li necessitatibus provideret. Exodi xxxiiii
de consecr. dist. v. Nec putes
et xxxvi di. Si quis. Contemplati-
vam et activam duas se res decernit
intuendum est quod sorores fuerunt
in domo commoracione una, et deus
est amator ambarum. Io. xi. Una
ad pedes suos cum Maria illam
sponsi capere, qui est apud eum
dulciter spreverit cum Martha sol-
licita ministrare, dicta est: nisi re-
monemus. Sic itaque virorum apostolice
ascende superius et erit tibi gloria.
Ubi thema. Verumque teste vene-
rabili non primo sub magno
sed super eandem libri, ut liceat in v.
et ex canone: Doctoris catholici
officium potissimum consistit in verbo
et exemplo. Eum qui bene vivit et bene

docet populum instruunt / vel dicit Aristoteles /
ut sic quod sentiret esse verum /
quod diceret esse verum / et quod faceret
esse iustum et sanctum. Sequitur
quod volenti gradum doctoris cathedre
digne ascendere / necesse est / ut sit
3 luminosus in intelligencia / maturus
et verus in doctrina / et honestus
opere et fama / que tria sufficiente
resumendo et propositum concludendo / dixi primo quod volenti gradum
doctoris cathedre digne ascendere
necesse est / ut sit luminosus intelligencia.
Hoc ait super Gilbertum in tercia
parte sui erudimenti sit primis
conticiamus que circa intelligibilia
exercetur de conclusione ad conclusionem varie discurrendo / In hac
autem discursione tante pergendum est
propter curiositatem que prodit oblivionem et de rerum cognitione
nichil aliud querit nisi levitatem
et iactanciam. In via enim ascendendo ubique fantasmata nobis
adulterina plerumque occurrunt / et quasi
fures insidiantes nos transire
non sinunt / sed eciam plagas
cordis infligunt / et volneratos
in loca latebrosa et obscura pertrahunt. Animam ergo fame et siti
curiositatis ostitantem / et manibus fantasmatibus estuantem vehiti
pictis epulis / refici saturarique
gestientem / pascamus solida materia sapiencie vel sciencie. Certa habere
non potest / nisi sit verum que se
eodem modo se habet et eterne / ac per
medium infallibile. Testis est etiam
hec sentencia philosophorum. Sed tamen quippe
diversis differentiis et variis hominum
studiis / alii linguam informant
elementa figurant / verborum inflexiones / composiciones / divisiones /
audiunt / conferunt / repetunt / memorie
que consignant / alii ferventiori studio
disputationibus vacant / alii verborum
falleris nitorem sermonis demonstrant / alii terrarum spacia et diversarum mensuras explicant
formas / alii sonorum varias proferunt melodias / alii modos et numerorum potenciam contemplantur / alii
cursus et posiciones siderum celestis
iustitius delectacione tenant / in quibus
omnibus diversa est forma discendi
et pro eo quisque utiliter quisque inutiliter circa tamen contrarii que tamen
minori indulgetur etati. Sed multos imprudentes aspicias qui pertinaci et inutili labore naturas rerum
inquirunt / auctorem vero sui
et naturarum omnium artificem nesciunt /
eumque querere negligunt / a quo solo
deo veritas valeret inveniri quos
video ex semetipsos abduci ut dum
ad alia considerandum que ad rem
non pertinent curiosius evagantur
ad se minime revertuntur. In hunc
quippe modum teste poeta aves
solent capi quibus in tenebris nocte
lumen hic ondit quod intueantur
et paratur hic liqueus quo capiantur.
Primus enim teste Hugone prodest homini
si rerum omnium naturam subtiliter investiget efficaciter comprehendat / ipse
autem unde venit aut quo iturus sit
animo non considerat / nec timeat / in
non attendat. Sic namque super Gregorium
Nazianzenum creaturas tangere
et cognitorem suum et profectum creatoris
in creaturis relucentis non attendere
mos est gentilis et philosophorum. Nobis
autem quibus lumen veritatis limpidius emittit longe aliter procedendum
est. Contemplanda est profecto ratio iuxta
super Abbatem Ioachim in libro primo de
unitate ut discurrat salubriter per
creaturarum condiciones contemplanda similiter in suis primis considerare
et exigenda subtiliter in creaturis
contemplacionem / Secundo ad primum discendo
veritatem per creaturarum conditiones
attendamus cause esse primum. Dominum
in eis beneficium / ac debitum et
impensum ab eis ministerium / Creatura

esse primum audit vanitatem quia sicut
omnis creatura est de nichilo ita
in nichilum eam tendere cernimus
per cottidianam mutacionem. Se-
cundum vero beneficium in creaturis
audit cum ex eius munere di-
uinum vestigium ymago et similitudo
sui creaturis diuersis in eis recipit
debitum ministerium a creatura
impenditur dum a celo lux et
temporum vicissitudines ab aere vi-
talis flatus et gratia volatilium
ab aqua potus diuersitas. a terra
diuersa vegetabilia ministrantur. Tercio
ad secundum Canticorum racio
humiliter in se tui consideracionem quia
si ignoras te o pulcherrima inter
mulieres dictum est de te et pasce
edos tuos. Canticorum 1°. Conuerte-
re etiam in requiem tuam et inuenies
sapienciam te docentem. Scrutamini
scripturas et inuenies dominum non
in multitudine vel frequencia
hominum loqui solitum sed in templo
in solitudinibus et montibus
in sompnis per noctis secretum
et silencium. Et licet ob salutem
mundi se mundo manifestauit tamen
quod dicebat in tenebris quod in aure
audiebant ab eo discipuli predicari
eis in lumine et super tecta precepit.
Deinde scriptura teste legem acce-
pit Moyses in solitudine loquen-
tem deo in monte quia sic deus racionem
ad secretum vocat ipsam amo-
nens ut se in se recolligat et
seipsam attendat. Ita ad archam
columba reuertitur ubi cor-
uus egrediens vel aquis inficitur
vel cadaueribus inescatur ubi
etiam diuina theoronacha violatur.
Sed qua ad eum erigere racio
subtiliter in creatoris tui contempla-
cionem. Nullum enim vtilius ex-
ercicium aut dignius racionem quam
in eo quod optimum est et cetera
exprimitur exerceri hoc est sola sa-
piencia creata qua perimitur menti qua
nichil dignius adquirendum nullumque
ad inueniendum vtilius ad habendum

Debuit enim et ad ipsam condita est
humana racio ut ad ipsam sit
mentis conuersio sicud ymago in id
cuius est ymago. Sicud enim corpo-
rali suo statu erigitur in celum quod
dignissimum est omnium corporum sic racio
humana que spiritus est erigatur in spiritum
increatum nonquidem superbe sapiendo
sed pie diligendo. Et licet subtiliter
tamen sobrie cognoscendo et tanto va-
lidioribus exerciciorum studiis
quanto altior est ad quam nititur
sublimitas maiestatis. Illud
quippe exercicium amat silencium
bonam custodiam non timidam
secretum radices non verborum
flores verba dulcia ardencia
et deuota pacifica humilia non
cauillosa non garrula non co-
tenciosa non curiosa nec am-
pullosa. Hec est racio que adeo cum
recipiat meretur illuminari et sapiens
a sapiencia fieri et ymago ymagini
conformari. Sic enim secundum Ioachim
ubi 6°. Condita est humana racio
ut in ea veluti in quodam suo
speculo diuina sapiencia reluceret
et que in se videri non poterat in
sua ymagine visibilis appareret.
Sed postquam per primi parentis peccatum
suppressus est humane racionis
et ignorancie caligo oppressa
lumen intercepit sapiencie. Unde est
secundum Gilbertum in 3a parte quod
postquam dominus domum legit consi-
derata tenuius impleuit caligo ne-
bula que tamen dissoluitur quando
veritas manifestatur ignorancia pelli-
tur et mens illuminatur dum in deo cre-
atore assurgit et eleuatur. Dite
pia attende racionis ad lucem intel-
ligencie et in hunc modum vobis do-
ctorate dum ascende superius
ut sis lingua intelligencia quod fuit
primum principale et cetera.
Dum secundo quod volenti gradum docto-
ris katholici ascendere necesse est
ut sit magnus et verus in doctrina
hoc enim simpliciter creditur e doctori
catholico ut nichil aliud annunciet
nisi quod a Christo qui veritas est habet.

in medium. Apls qui dicit p^a ad
Thimo. ij. vitate; dico in v^o
lud et non mentior doctor ge
tium i fide et vitate. habuit fide v^o
et veritatem vn legalis potestas
habebat i racionali iudicij doctrinas
et viritatem scripturam que erat in
pectore eius. leuitici viij^o et x^o.
fit. ut d^t Lmam q^e plus vel
le debemus veriores q^e diser
tiores audire simones sicud
magis debemus prudenciores q^e for
mosiores habere amicos. xxx viij
di. sedulo. Sunt ad q^re doctrine
vere impedimenta. vz opinionum
nouitas. sinarum falsitas. simo
num superfluitas. Uborum varium
tas. De p^ma facit ad Ephe. iiij.
Non simus paruuli fluctuantes
et non circumferamur omni vento
doctrine. Et p^a ad Thimoth. vj.
monet Apls Thimotheum ut de
uitet prophanas uocum nouitates
Unde ut dicit Armacanus
verendum est simoe plano vel nimio
tam publica ipsa est fere usitate
verum tacimus verum. noua at vba
non sine periculo fingimus. fingimus
et si hoc timet^r i vbis multo am
plius timendum i opinionibus nouis.
Ad hebreos xiij dr. Doctrinis va
riis et peregrinis nolite abduci.
varie enim opiniones turbant cordis
oculum. et generant audientibus sc
standalum. propterea d^t Cyprianus
in epla ad Cornelium. Nam satis
scio priuceda sunt et inutile ac teme
re publicanda que discordi stilo au
dientibus scandalum moueant
et i eta eos opinione confundant.
Et hodie q^s s^m Bilbertum. quot
capita tot sunt. omnes enim se co
stituunt doctores et nouas confin
gunt opiniones. Sz doctrina ma
gis est exicialis q^e doctrinalis. Sed
ut ait Seneca in suis exhortacionibz
non ali^r intueri decet q^e impe
ritos medicos. quorum tituli ha
bent remedia. pixides venena. De
secundo ait de Apls p^a ad Thimo.
iiij^o. Simonissime tpibz discedent

quidam a fide attendentes spiritibus
erroris et doctrinis demoniorum
huiusmodi sunt doctrine superstitiose. Et
hoc eciam Augus. i 2°. de doctrina xpi
ana. Omnes artes nugatorie et noxie sup
sticionis. ex quadam pestifera societate
hominum et demonum constitute penitus
repudiande sunt xpianis. De ad
tercium. vz de simonum superfluitate.
laborat illud Mt^t xv. Sine causa
colunt me docentes doctrinas et
mandata hominum. ut enim d^t ibi glo.
pharisei supra doctrinam x^i simpliciter
multa addiderunt. ita ut fere p^
titem legis enervaverunt. Unde
cum mandatum est dei. sicud fons vnus
diuisum i duos riuulos. sz manda
datum caritatis i duos modos
dilectionis. dei et proximi. et eciam x^a
presserunt decem mandata. Sup
que superaddiderunt silua cerimonialium
veteris testa^ti. et eciam illa tradicoes
superflue phariseorum. propter hoc d^r
hugo in suo doctrinali. Cum de q^a
impertante agis magis i dicendo
omnia ad compendium sit restringenda
et ut ad facilem intelligenciam
renocari possint. non omnia dicta
sunt q^a dicere possimus ne nimium
vilis^a dicantur illa que dici debent.
Sicud enim de vite palmites am
putantur qui videntur infructuosi ut
fructuosis spaciositas amplior
relinquatur sic longe vtilius iudicatur
pauca accommode docere q^e multa co
fuse proferre. hoc ei de inutiliter
dictis sane intelligendum arbitror.
alias s^m Joachim non est imprudentie
multis aplicare opram. cum co
multis. incomprehensibilis facies sape
conspicua sit. reparatis vix posterius
dorsi comparaverunt. Non indiget or
namento. cum satis eam ornet sua
pulcritudo in hunc modum i epla
Cipriani ad Allexandrum legitur.
Femine iste non ornantur. ut pla
ceant que ornamentorum cultum
preciuis auri deputare q^e honori
perfectum cum i augusta pulcritudine
plus afferrare. q^e q^e nate sunt
diuiciis maior dec co delecta varie

Ḟ De q^to aut viz de verborum exquisita urbanitate adduco d^m apli ad Thitum 2° loquere q^e decent sanam doctrinam
ut sz sapia non absconditur in decore verbo ut enim d^t B Augus. q^to de doctrina xpiana bonorum ingeniorum
insignis est indoles verba dicendo in bis amare non verba. Et B ioh^s ad Marcellam de frequenter sutilis disputan
tium non tam vba nota sed quod sensus. q^a si eloquentiam querimus quemvis demostenes eligendus est et tulius
hij et si in scripturis divinis et canonicis reperiunt verba rethorica q^a hoc pot tam vba q^e sunt ornari. sed
hij magis expetunt oratori q^e pulcra mulier non indiget ut pp

varietati lucenti intra quam voci sonanti
extra ut dicitur in libro de catholicis fundis
iudicibus. Et Canon xxxvii di. Ec-
clesiastica instituta. etiam si sit eloquii
venustatem, dissimulare eam debet
et fugere, ut non otiosis philosophorum
scholis paucis quam discipulis, sed uni-
verso laqueatorum [?] generi. Et hec dicta.
Adiciam tertio et finaliter quod volenti
gradum doctoris katholici ascende-
re necessarium est ut sit honestus opere et fama.
Attendendum etenim est sibi ut no-
men suum concordet cum re, iuxta
illud psalmi: Sicut nomen tuum ita
et laus tua in fines terre. In huius
modum dicitur Deut. i. primo: Date ex vobis
viros sapientes quorum conversatio sit
probata, ut ponam vobis eos
principes. Et Exo. xxxi. Imple-
vi eum spiritu dei sapientia et intelligentia
et scientia in omni opere ad excogitandum
fabre quicquid fieri potest ex auro et ar-
gento et ere. Spiritus dei refertur
ad bonam vitam que est per gratiam,
sapientia ad scientiam, intelligentia ad
doctrinam. Scientia vero in omni opere
ad omne quod potest fieri ex auro ar-
gento et ere, sonoritas est facundia
quam decenter diversificare per varie-
tate materie. Unde non sufficit
nobis qui in patulo positi sumus
conscientia nostra, sed propter alios non pollui
sed pollere debet in nobis fama nostra.
xii q. i. Nolo. Et apostolus dicit: provi-
dentes enim bona non solum coram
deo sed etiam coram omnibus hominibus.
ii. ad Cor. viii. Christianus enim
vir sub privatim delitescenti
sufficiat latere et se ipsum lucri-
xv q. i. Sciunt pastoribus tamen
et his qui aliis prepositi sunt minime.
De primo dicit Gregorius Nazanzenus
in suo Apologetico in hec verba: Si-
debam inquit apud meipsum. Na-
vigent alii et ingenioso lucro
spe subeant marina discrimina.
michi gratius est super solidam terram
stanti exiguum cespitis herbam

fermenti acquirere et in exiguis rebus
tenuem vitam ducere quam pergrandis
divitias in fluctuum periculis querere.
Speciosioribus quidem et potentioribus
magnum est non administrare offi-
cia maiora, neque circa pluri-
mos gerere sollicitudinem, et in par-
vis rebus et modicis cor [illegible]
parvis aut tutius parum summe-
re et non supra vires levare, ne vel
derisui fiant, sed et periculum sub-
eant. Sed qui est in officio
pastorali et alios docendi con-
stitutus, debet se ipsum salvare et
alios lucrifacere. Unde sermo
evangelicus non excusatur, sed
arguitur qui talentum servavit
in terra defossum, quod tamen reddere
debuisset multiplicatum. Requiritur
etiam a Cayn de Abel fratre suo,
quod unicuique mandavit deus de pro-
ximo suo, sed uni incubuit hoc
facere ex caritate, alteri vero ex
necessitate, maxime ei qui te-
semen fratris mortui suscitare.
Non enim visuri sunt fratres faciem
Joseph nisi adduxissent fratrem
suum minimum. Gen. xlii. Et hoc
profecto nonnumquam certius incumbit doc-
toribus catholicis qui sunt du-
ces simplicium et exemplar to-
cius universitatis populorum, ut dicit Policraticus
in primo libro. Eminens in ecclesia doc-
toris splendor fulget firmamenti
et ad iusticiam plurimos debent
erudire. De magis. super specu-
la. Sed nec pretermittimus puta-
mus et si hoc officium consistit in
verbo et exemplo ut hic est ostensum,
inter hec tamen exemplum tamquam
efficacius et electius patientie
prefertur. Scilicet secundum verba sancti ab-
batem Joachim in libro de unitate
trinitatis de binario. Efficacius
quippe est cum vita nostra vi-
tanda eius vita perfabulis [?] hec
et exemplum, unde primus dictum est
Sed [illegible] in via. Et consequenter
adiunctum. Sed qui sanctitatem

testimonia eius. In laudem quoque viri
beati premittit: quia in lege domini vo-
luntas eius. Et sequitur: Et in lege
eius meditabitur die ac nocte. Et propter
ea intellectus bonus omnibus quia facien-
tibus eum. Unde nec dictum est
cepit ihesus docere et facere, sed
prius hoc, deinde illud. Nec apo-
stolus dixit: attende doctrine
et tibi, quia in fronte hoc et illud
in fine. Electione etiam potior
est actio quam sciencia, quia sufficiens
ad salutem sine illa, et non
illa. Regnum enim dei non est
in sermone, sed in virtute. Hinc ac-
cedit quod euntes in Emaus in
comitatu itineris, nec colla-
tione sermonis deambulantem
et confabulantem ihesum potuerunt
cognoscere, non meruerunt ac stimu-
latu caritatis et hospicii bene-
ficio, cum recumbentibus illis intra-
vit cum eis et cognoverunt eum
in fractione panis. Hec historia-
liter vltro. Prima questio [illegible] dissolu-
ta est, certe iam utrumque potius os-
tensum est qualis virtus me-
se debeat ei qui in catholica doc-
trina gradum est sublimandus.
Quod persona non ea inter, ut pu-
tem dum de hiis agendis in-
citarem sed magis ut hiis omnibus
et aliis pluribus ipsum huic sacro
[illegible] reddimitum patefacien-
dum in medium proposui propter
eum ad hunc gradum vocatum esse
tus et tamen ydoneus inventus
et approbatus. Certe in morem
lucerne ponatur super candelabrum
et luceat omnibus qui in domo
sunt. Unde nunc ut insignia docto-
ralia recipiat voto ipsum ad
kathedram doctoralem. Repetit
de themate propositum: amice ascende
superius et erit tibi gloria. Ad
laudem nominis ihesu xpi per se-
cula benedicti. Amen.

Sequitur licenciatura

Jhesus xpus

Coram hoc sacro preclarissimorum
virorum cetu loquturus pro
laude dei, fidei catholice dila-
tatione et fulcimento, ac etiam
pro honore presentis domini licenci-
andi divina et humana litteratura eru-
diti, ut verbo utar beati Jeronimi
scribentis vita sancti ~~[illegible]~~
Hilarionis opus in primis [illegible] ratus sit
gratia spiritus almi, ut qui virtutes
ei largitus est, [illegible] ad narrandas
sermonem ministrat. Doctissimi
in presencia virorum et intellectu
ingenii et usu loquendi maiorum
quam lectione lingua politi [illegible]
ut timore possitis digerere verba
pridem in themate precedenti sublima-
tione per me assumpta pro funda-
mento huius collaciuncule repeto
scripta actuum ix. capitulo: Paule frater
dominus ihesus misit me ut videas
et implearis spiritu sancto. Postquam ipse
[illegible] doctores et domini [illegible] ac
singuli domini ac fratres in hoc sacro
cetu congregati, quemadmodum dicit
ille venerandus doctor largo elo-
quentissimus quemcumque fonte di-
sertissimus Lactancius libro primo
adversus gentes: magni et excel-
lenti ingenii viri cum se doctrine
penitus dedissent, quicquid labo-
ris poterant impendi, contemptis
omnibus et privatis et publicis
actibus, ad inquirende veri-
tatis studium contulerunt, estimantes
multo esse preclarius humanarum
divinarumque rerum investigare
ac scire rationem, quam struendis opi-
bus aut cumulandis honoribus
inherere, quibus rebus quia fra-
giles et terrene sunt et ad solius
corporis pertinent cultum, nemo
melior, nemo iustior fieri pos-
sit. [illegible] quidem illi veritatis cognitione
dignissimi, quam scire tantopere cupi-
erunt, atque ita ut eam rebus
omnibus anteponerent. Nam et
abiecisse rem, quosdam res fami-

liares suas et renunciasse omnibus
voluptatibus constat, ut solam mundi
mundi que virtutem, ac expedit sequentur
xiij. q. ij. Socrates. Tantum pro-
fecto apud ipsos prout dicit b. Aug.
viij. de Civitate dei. c. xxxiiij. vir-
tutis nomen et auctas valuit ut
in ipsa esse summi boni summum
poneret. Sed neque adepti sunt id
quod volebant et opera simul et
industria perdiderunt, cuius vitae
idest. archanum summi dei quod fecit
omnia, ingenia ac propriis viribus non
potest comprehendi, aliaque nichil inter
deum hominemque distaret, si consilia
et dispositiones illius maiestatis et
ne cogitatio assequeretur humana. Ne-
pe ut dicit venerabilis Franciscus
petrarcha laureatus. libro primo
de vita solitaria, supra humanum
modum rapiantur. opportet quod supra
hominem loqui aut intelligere vo-
lunt, certa quod fieri non potuit. ut ho-
mines per seipsum ratio innotesceret
divina, non est passus homines deus
luminis sapientie requirentes diutius
errare. ac sine ullo labore cassum
vagari per tenebras inextricabi-
les. aperuit oculos eius aliquando
et notionem veritatis numinis suum fecit, ut
et humanam sapientiam nullam esse
monstraret. et errant ac vago via
compleret ondet vivatio, quo etiam
pacto alloquens prout dominus lice-
tiandum dixi, frater paule deus
ignis misit me, ut videas, et im-
plearis spiritu sancto. veruntamen pauci
admodum utuntur hoc celesti lumine
ac munere, quod obnoluta et obscura
veritas latet, eaque vel contemptui
doctis est quod idoneis assertoribus
eget vel odio indoctis ob insitam
sibi austeritatem, quam natura hominum pro-
clivius in vitia pati non potest.
rasque amaritudo permixta est.
vitia non voluptas tenditur sunt
illa offensi. et ista deliniti fe-

runtur in precipes. et bonorum specie
delectati mala pro bonis amplec-
tuntur. Sue cuncta predicto ...
huiusmodi corruptis mederetur, ut
docti ad veram sapientiam et idiote
ad veram veri dei cognitionem religionem
beneficiis utique eius qui solus
potuit et fecit, dum sub vela-
mento legis veteris ad erudiendam
plebem suam salutis viam mit-
teret prophetas sapientes et scribas
et per ... temporis gratie quo
nobis oriens ex alto emicuit,
misit quosdam apostolos. alios evan-
gelistas. alios autem doctores et
pastores in opus ministerii. Ad
Ephesios iiij. de hoc tunc ex
premisso. Sed quod secundum Gilbertum
in suo doctrinali parte secunda
pronuncias eius qui alios doc-
turus est consistit in ratione
dicendi et secundum b. Aug. in libro
iiij. de doctrina christiana. doctoris
catholici officium est ut doceat
moneat et placeat. recte con-
cludere quod mittendus in officium
doctoris catholici debet esse rectus
... se per habitudinem cognite
veritatis. et clarus ex se
per administrationem doctrine efficacem
et horum alterum prosequitur con-
ducit ad scientiam doctoralibus
insignijs coronatum capiti pul-
chrum feliciter imponam. Summa to-
tius effectus secundum Gilbertum pallo
loco concluditur. Si veritatem
dicendam alijs apud se habeat
infusam dei beneficio, acquisitam
ex discipline studio et roboratam
bone operationis exercitio. Item ma-
ex ordine digerendo per thematis
introductionem dixi primo. rectitudinem
mittendi in officium doctoris catholici
concludi. Si veritatem alijs dicendam
apud se habuerit infusam ex dei bene-
ficio. Una enim est celestis patris in-
creata sapientia que dat ob (2) sapientiam
alijs, ideo ipsa hinc illuminans alij

lumen illuminatum, unde colligitur
Jo. prima. xxvj di. c. j. Ille ipse
qui deus est sapiencia est, et sapi-
ens nec aliud habet esse et sapere sim-
ul et sapiens esse quod participacione
sapientes sumus, nec tamen habet hoc
esse quod sapere. Nam esse possumus et
sapientes non esse, illa dei sapiencia
habet in se vitam, sed non aliud habet et a deo
sicut tamen habet esse quod vivere. Ser-
mi vero sapiencie tamen habent vitam
aliud profecto sunt, et aliud
habent, quibus non est esse quod vivere
nam possent aliquid esse, nec vivere.
Aliud itaque est illis esse et aliud
vivere, qui in ipso principio essenciam
habent per initium, vitam per afflatum
sunt. Primus etenim homo de terra
factus est, et postmodum inspiravit
deus in faciem eius spiraculum
vite, et factus est homo in animam vi-
ventem Gen. 2o c. et xxxiij
q. ij. animse. Sapiencia vero in illa
habet essenciam, habet et vitam, sed hec
quod habet ipsa est. Huic ergo si copu-
lemur, nec sapiens nec minimus
nec summus. Si iungimur, summus
minimus et sapiens. Ipse namque
deus ut dicit propheta, summum est bonum
et in ipso etiam dicit apostolus veritatis
nos dicere fateor. Apoca. ij. Qui
habet aures audiendi audiat quid
spiritus dicat ecclesiis. Et ego in
ero in ore tuo docebo quod te
quid loquaris. Sicque consentimus
decor dictum penitencialis in offi-
cium doctoris catholici hic docet
apud se veritatem beneficio dei in-
spiratam, cum sine sapiencia incarnata
nunquam ad veram potuit sapienciam
pervenire. Ideo si parumper am-
plius libeat attendere, labor iste
philosophorum nec quidem unus equi
duo sudoribus, nobis patulo
quod firmatur audit. Ambula-
verunt enim in eternitu creature
non invenientes in quo possent
quiescere, sed quo principalitatem
apprehenderunt ... et per superbiam

recesserunt, qui cognoscentes deum non
sicut deum glorificaverunt, sed evanue-
runt in vanitatibus suis. Multa
quippe scire potuerunt, sicut scripta
sunt soli, vel a deo inspirati, vel ab
angelis adiuti, aut a scripturis in-
ducti, sed fidei speculat non habentes
et non in via, sed per devium ambu-
lantes non potuerunt penitus non
errare. Sanatur enim oculus intel-
lectus per fidem ut purgacior eius acies
limpidius videat veritatem. Et sicut caries
inflata claudit oculos corporis, sic su-
perbia visum cordis. Unde Gregorius
Gregorius xx. Moralium c. viij.
Non habebat ille hec doctrinam principaliter
lacrimas compunctionis humilitatem
confessionis neque satisfaccionis pro
salute, civitatem celestem, patulam
[illegible] archam sponsi [illegible]
sed a parte sua ... Sicut
ait Hugo. Invenerat mundus sciam
inflativa aqua intumuit, et per
illam quam ex carnis habet viam
fecit, et scalam per quam ad dei
sapienciam ascenderet, sed contempsit
presumpsit. Nam credens homo carnalis
... suos oculos et de falsa
sanitate presumens, et verba curis
sue prodiens deserit iste dum asten-
dere supponit. Nam incredibili a luce veri-
tatis sane oculis infirmitate et defectus
unitatis recessitus solitus redit in
se ipsum, et successit stultus cum debue-
rat confirmari vitio et in mendacia
figmentorum assumpserunt creaturarum
species visibiles, et simulacra divinorum
sed erat similitudo perversa ut in ea
non cognoscerent deum maiestatem
et tenebrosa, ut non ingereret
oculis sanitatem, et medicinam ut
non proficeret ad salutem convertentes
lucem in tenebras facti sunt ceci, et stulti, ceci
ingratia, stulti superbia et de confi-
dencia. Venit ille vere qui lutum
ex sputo fecit et linivit oculos ceci
et lavit et vidit et ait qui lo-
quitur ipse est filius dei. Joh. ix.
Nam humilitas salvavit assumpte sunt
carnis lucem infudit, et sordes criminum
expurgavit.

et dei sapiam demonstrauit / ut prius a
conspiceretur / et docens audiret / qui
palpabilium ymaginationibus
inspiceret / mundi sapientibus credebat
et non inueniebat / sed per uelamine
umbre et ymaginationes apprehe-
debant / Et hec de primo
Quo ad secundum dico / ydoneitatem
mittendi in officium doctoris katheci-
zandi / si ueritatem aliis dice-
dum apud se habeat acquisitam
in disciplinis studiis / Attendit sic
ad hanc rem in euangelio Mathei
Herodes rex cogitans omnes principes
sacerdotum et Scribas populi sciscitabatur
ab eis ubi Christus nasceretur / At illi
dixerunt In Bethleem Iude / Et
addunt / sic enim scriptum est per pro-
phetam / Ecce qui scripturas ex discip-
lina tenuerunt / ad prophetas recurre-
licet cum multi nomine quod non
audierunt / tam quam scriptum uel expo-
ne / necesse est enim secundum usum co-
munem addiscere / Plinius enim
pauperum legem quem non fecit
vij q. j. Perfecti / Et Seneca testatur
in libello de moribus / Id sapit
unusquisque quod didicit / Et Ouidius
in libro tristium / Erit nunc nomine
nemo docere potest vel potest Sic
paulus Corinthios et Timotheus
Sic et ipse legis diuine lator
sed homines audiuit / licet Cristus
unus a Moyse / Et quidam alii et
maxime Apostoli scolas non intraue-
runt / adeo eruditi / amulta prestat
enim scire necesse est / qui uult predi-
catione bonum docere / secundum dominum
Gregorium Nazanzenum in Apolo-
geticis / Si enim secundum Tullium in
multis necesse est erudiendum esse oratorem
tam / quantomagis in sacris libris et
Canonicis scripturis docentem In
co quippe spectat cum omnem dialec-
ticorum / filia philosophorum / verba pre-
tium / Poetarum memoria / in risu
saltatorum vox / tragedorum gesty
ut ...ad / legendi etiam poete / cognoscende
historie / cum etiam doctores alii
scriptores eligendi / et quantitatibus ca
laudandi / interpretandi corrigendum
et aliquid uituperandi / disputandi
de omni re in contrarias partes
et quod erit in qualibet re quod probabile
uideri possit / eligendum / et
perfecte / cognoscende etiam leges
perpiciende omnis antiquitas se-
natoria / consuetudo / disciplina rei
publice uite / libandum etiam est
ex quoque urbanitatis facetiarum
quidam lepos / quo tamquam sale asp-
gatur omnis oratio / Et hec eadem sit
oratores secundum Tullium fundamenta
que et si uera ueritatis assertor
dedignari non debet / cum a Moyse
et Daniel omnium scientia Egyptiorum
et Caldeorum eruditi fuerint / Hieroni-
mi logica / in eo tamen non maledicitas
eloquie / non celeritates rethorum et
alia eiusmodi quesierunt / sed potius
ut quum ubi dei curam et doc-
trinam digne valeat explicare
utique bene et recte nouit dare consi-
lio suis triticum mensuram et dis-
ponere sermones suos in iudicio
ac ueritatem / magnam maxime
consequeretur ac ... explanatione
cum posteritati fiant quod hortatur
Apostolus petrus / parati semper ad satisfa-
ciendum omni poscenti uos rationem
de ea que in uobis est fide et spe
prima eius iij / xxiij q. iij Ideo di-
cit / ... ad huiusmodi
doctrine digne complendum omni
... amplandum verborum
ac sermonum supellectilem necessariam
esse persuasum sit omnibus / policy
... secundum libro c. x. quod omnes scripturas
legendas esse probabile affirmat
nisi sint lectionis ... est
non modo que scripta sunt sed et facta sunt
ad hoc utilitatis licet eis uetat
ineis instituta ... / Sic tamen secundum
eundem c. iii. legenda sunt quia vir-
torum aliqua que lecta fuerint neglect-
gunt / reprobent nouella / aliqua
videant / in tenebris ne sint oc-
cupata / Secretum libri katholici
utilius legimus / et caueamus / et
gentiles simpliciter periculosius
patent / sed in utrisque ...
fidelioribus ingenuis utilissimum est

Nam exquisita lectio singulorum
doctissimorum tanta electio meliorum
optimum facit ut eundem in libro de vita
solitaria et in epistolis Senece ad Lu-
cilium legitur. Apes inquit debemus imi-
tari que vagantur et flores carpunt
deinde quicquid attulerint disponunt
et per favos dividunt, ac succum va-
rium in unum saporem mixtura quadam
mutant. Nos quoque quicquid diversa lectione
quesivimus ~~[illegible]~~ contrahamus in usum atque
ut ita in ordine racionis iudicio de-
gente coalescant. Hec profecto ut
dicit Franciscus petrarcha laureatus
libro primo de vita solitaria c. xxxiiii.
Habitatores vero quorundam dicit urinarum
postea meminimus. Nos vero nulli,
non danubii eufratis lustrabat
ad predas hystoricas ineptias
non adeo simus delectabiles ut tue-
ta passim aliena contempnerent quam
mallent quicquid usquam vere laude
dignum erat, etiam apud hostes
etiam apud arctos, etiam apud exte-
ros ac vicinos sicubi virtutum si-
cubi morum splendor sicubi belli
sicubi pacis artes sicubi lingue
sive ingenii suppellex ornatior
aut opulentior doctrina rapi-
de in suam domum conducebant
nulla cum spolia opimiora con-
ferrent. Hec ille c. [illegible] precia repu-
tabis inter hec morbido vite cu-
ras recreandi lectionem prope dare
operam et scripture et alternum
laborem alterno levare solacio. legere
que scripserint primi, scribere que legant
ultimi et beneficii litterarum a ma-
ioribus accepti quia in illos non possumus
in posteros saltem gratum agere memorem
animum hec in eos quibus quid pos-
simus non ingrati sed nomina illorum
vel ignota vulgare vel obsolescentia
renovare vel senio obruta eruere
et ad pronepotum populos venerandum
transmittere illos sub pectore atque
ut dulce aliquid in ore gestare denique
modis omnibus amando memorando

celebrando, si nam parem eis debita
meritis referre gratiam [illegible] pro ea
quidam Arcium patris esset poetis
viri venustus post mortem divinitatis
honore cultos audimus. Iste quidem
potius quam pie, nulla enim pietas
[illegible] una deo offenditur sed erga me-
ritum, grata que humanitatis [illegible]
sulta gratitudo mortalium. Quamvis
honoribus non contenta usque ad fri-
volas processit ineptias. hinc Appol-
linem cytharam, hinc eundem ipsum
atque Esculapium medicinam, Saturnum
liberumque et Cererem agriculturam,
Vulcanum fabricam deos fecit. Hinc
Egyptus Isidem, Athene doctam urbis
Minervam coluere quod illa lini, hec
olei usum artemque lanificiam repperisse
ferebantur. Longum profecto foret singula
prosequi que apud veteres [illegible] vani-
tatum nullus est modus sed hec sufficiet
dixisse ut si talium rerum primis
auctoribus hec aliquis debetur quod debemus
magnum, humanam tamen modestiam quam
non inficior quam nam [illegible] artium
quam nobilium repertoribus debentur,
qui non vinearum silvas, non tellu-
rem non fidium tinnitus aut bis
non oleum aut vinum [illegible]
sed feliciora quedam instrumenta
ad cibum et ornatum cultumque
et medelam animi peperere. Et
id debitum quo melius quam litterarum
potius persolvere quam multo plerumque
nomine vel alicuius consecrabimus
nomen quod si ere vel marmore
virorum illustrium imagines [illegible]
damus. Sit itaque et hec nostro
tempore nobis occasio exercicii litterarum
Postrema quia in membro tertio [illegible]
necitatem mittendi in officium doctoris
catholici ecclesie et vitam [illegible]
dicendam apud se habeat [illegible]
tam bene operationis exercitio. Nos
eius ut dicit Franciscus libro primo de
vita solitaria c. i. Copia litterarum
semper modestiam potius [illegible]
et persepe inter linguam et animum
inter doctrinam et vitam contrarietas
magna est. De hiis profecto loquitur qui

Hor [illegible] dus libros auctoribus et [illegible]

G 3m

4

libris impediti et onerati potius quam
ornati rem pulcerrimam scire
tepissis moribus miscuerit
tanta animi vanitate ut sco-
las nunquam vidisse multo melius
fuit qui ibi hoc unum didicere
superbire et bravium sciencie
honores ex tactis hominibus
qui quasi etiam venalem quam sup-
pellectilem tota urbe circumfe-
runt stulticiam levatam quod ut
paul sit ab homine sensato
non abre duxi idoneitatem
in efficaciam doctrinis bone
operacionis gracia roborari Aug
enim vel predicatio et doctrina ha-
beant venustatem tamen in bonum
tantum tum actionem ne contingat
illud ad Ro. ii Qui predicas non
furandum furaris et qui dicis
non mechandum mecharis Et qui
alium doces teipsum non doces Con-
cordat ysydorus de summo bono
li. iii c. xxxvi Qui non vi-
vit sicud docet verbum quod pre-
dicat contemptibilem facit hinc in-
formatam omnibus quod docendis aliis
primo prespice et legas et audias
cepit ihesus facere et docere Con-
cordat clarificatur doctor in quo eius
sigillum in docere videtur hortat-
dum agit quod loquitur Apostolo teste
ii ad Thes iii Non nosmetip-
sos predicamus sed dominum ihesum xpm
ubi perfecto reperitur modo in doc-
tore virtutum signa sed apparue-
runt lingue enim non fidelibus
sed infidelibus date sunt in signum
sed modo propagata fide non inde
egemus signis miraculorum
Antiquitus enim Apostoli nova
faciebant qui nova predicabant
quando mundus erat quia florebat
mundus vacabat vanitatibus
Et ideo ut corda audiencium
ad fidem invisibilium traherent
visibilia mirabilia visibili-
bus miraculis demonstrabant
quis per id quod mirum foris

agebatur illud quod intus erat mira-
bilius esse sentiret Act. viii
Philippus descendit in civitatem
Samarie predicabat illis xpm
Et sequitur Intendebat autem turbe hiis
que a philippo dicebantur videntes
signa que faciebat Sed iam ha-
bitudinem intrinsecam faciem docto-
ralis officii breviter explicavi Et
ut Juliano utar verbo rem gran-
dem breviusque tantarum rerum dici
posse utcumque perstrinxi Sed ne
barbarum videar proposito nunc sub
contemplacione eorum que dixi thema
propositum intueor et eisdem dictis
ipsum correspondere concludo Quid
enim aliud dum presentem dominum lic-
enciandum alloquor dominus ihesus misit
me licenciando nisi ut gratiam agnite
veritatis beneficio dei largiter
infusam predices quia de plenitudine xpi
omnes alia accepimus Johannis primo
Quod dum annectitur ut videas
volo nisi eadem discipline studio
in ipsa acquisitam dictatam quia assi-
duum usum studio multiplicatur
artis dicit vegetius li. ii de re
militari Et quod concluditur et
implearis spiritu sancto efflagitur nisi
ut quod vite intellecta recte sunt
per ipsum aliis pronunciata bone
operacionis exercicio roborare unde
quia spiritus sanctus est principium et causa
omnis operacionis bone Prima quidem in ista
Sit quod frater paule dominus ihesus misit
me ut videas et implearis spiritu sancto que
sunt verba loco thematis assumpta
In quibus ac verbis tria introducuntur
optime acumen discrecionis intellectu
contemplare primo divine maiestatis
beneplacitum quia frater paule dominus ihesus misit me
Secundo attende humane voluntatis de-
sertum amotum quia misit ut videas
Tercio mirare et tercio ineffabilis caritatis
divine tibi nunc impensum quod misit
me ut implearis spiritu sancto Racione prima
intende ut primo mentis affectu divine
maiestatis beneplacitum concernas ut
dicas illud Domine quid me vis facere
Fiet ideo dum non sit qui eius posse

resistere volui. Hester xiiij. Racione
studii humane videlicet tenta-
tis caliginis ablata sic tibi ac-
curate videndum est, ut omnia la-
bentis huius mundi oblectamenta ret-
norum intuitu vilipendas.
Ut dicas cum Sapiente: vidi cuncta
que fiunt sub sole et ecce universa va-
nitas et afflictio spiritus. Ecclesiastes
primo. Sed racione tercii divino
videlicet et tanto munere suscepto
magnopere curandum est ne in vacuum
graciam dei accipias, ut dicere possis
cum apostolo: Gracia eius in me vacua
non fuit. prima ad Corinthios xv.
Adhuc qui me teste satis in susci-
piendo docentis gradu humanum
differebas amplecti consilium,
in tanta fortasse humilitate detentus,
nunc si percontaris quod et quis
sit qui iubet, attende sicut paulo
ante per dominum Ihesum. Sic enim dicitur:
est tibi contra stimulum calcitrare.
Actus ix. Et si adhuc suspenso
ad ingredienda propriam teneas sen-
tenciam, misit me ut videas et in-
spiciaris sponsa, ut videlicet videas
quo tramite aliorum quos in spiritu eos
docturus es in salutis viam pro-
ducas. Quod pridem persuasio ven-
dam contemplativa divine maiestatis
contemplandum est pre mentis affectu
sumunt ab eo usque propheta qui
tamen opus dei psalmum ad predica-
dum quereret dicens: Quem mittam
et quis ibit nobis? Vel cum se ob-
tulit dicens: Ecce ego, mitte me.
Ysaie vi. viii capitulo. In scripturis
tibi enim ut ait Gregorius in registro
ungendus preis pro complenda utili-
tate de secreto quietis ad publicum
nunc egressus es. nos quidem dicturi
sumus: si secretum nunc promis
utilitati proximorum tamen ita
nobis ex corde appetenda est et tamen
plurimorum [illegible] aliquando postponenda
quod tamen nonnulli deiecti animi et de-
generes habentes non admittunt
qui paternum semper eligunt quietem
non valentes a pusillanimitate.

quo contemplatio adiungitur proximorum saluti
postponenda

spiritus modici temporis sustinere tempestatem
nescientes. Propter vexacionem tribuit
intellectum. Ericius ut continuum et
reponatur in horreis. Quadratus lapis
ut sine sonitu mallei in edificio
collocetur. Monetur Elyzeus velut [illegible]o
ut Helias rapiatur in celum. Al-
terum vero premissorum: ubi dixi
humane cecitatis ablata caligine
sit omnia huius labentis vite ob-
lectamenta contemnenda ut eorum
intuitu contempnantur. Ut iam de
katholicis scriptoribus sileam quorum hec
foret novissima omnibus fere re-
citare, probant etiam eorum
scripta quibus lumen fidei divi-
num luxisse dicit enim Tullius
in paradoxis 2a summa. Cui spes
omnis et racio et cogitacio pendet sunt
ex fortuna, huic nichil potest esse cer-
ti, nichil [illegible] exploratum quod permansurum
sit vel uno quidem diem. At michi
hercle cura est ut eo statu
essem quem neque fortune
temeritas neque inimicorum
labefactaret iniuria. Et sub-
nectit: Mors terribilis est
hiis quorum cum vita omnia extin-
guntur, non hiis quorum laus
emori non potest. Et Seneca in
libello de naturalibus questioni-
bus: Ergo contempta res est homo
nisi supra humana se erexerit.
Et iterum: Virtus ista quam
affectamus magnifica est, quia
etiam tue consummacio [illegible] plerumque
bonum fortis habeat. Cum animus
malo celitatus petit altum et
in interiorum sinum venit. Et post
pauca: Punctum est istud in
quo navigatis, in quo bellatis,
in quo regnatis. Sursum in-
gencia sunt spacia in quorum
possessionem animus admittitur.
Ita demum si sordidum esse
desierit. Sed pro veritate terciij et
ulti, ubi dixi magnopere
curandum esse ne in vacuum vi-
licet accidens graciam dei accepis-
se dicaris, accedit id quod [illegible]

diu cōiter arguit qui thalēta
conuissimi negligit credere ad
vsuram. mt xxv. Dona cnim
vt dt Gilbtus. plurimis dant
non vt agāt vitā solitariam
s; vt vocent eos ad coronam
vtq; pnata liquenter negocia
multarum inde lucrent saluⁿ
tem aiarum. Ad vos aūto
uirorum optie frater paule
michi iste est sermo vt sciatis
vos iam nunc dei in publicum
euocatum/ velut virum scia⸗
ditore et ātuitā claritate cop⸗
batum/ vt detis cōsiliū dubijs
lumen cecis/ leticiam mestis
securitatem metuentibus/ spem
deiectis/ salutem egris/ requiē
fessis/ refrigerium afflictis/ vtq;
possitis mōstrare iter errantibus.
sublevare humeros cadentibus
dare dexteram pstratis/ qm vt
hec oia cū maiori aucte faci
atis/ licētia vobis i decretis sup
est concedenda. Verumptamen ꝯ dt xp̄s
omnia in generalitatione fiant ⸗
fieri inte generationes debi⸗
tas agenda. Pm̄ deo omnipotenti
tuis donis ad hac graciam puenisti
et deinde aiabus pribus docto
ribus et magistris venerādis. ac
cetis dnis qui dignati st hunc
actum in psona vra sua pncia
honorare aucte pᵹuilegiorum
q9 Alme vniusitatis concessa vob
licenciam petendi doctoralia insi
gnia i decretis/ et amīa ꝯcede
di/ que hunc ꝯdem cōtinue et
coram hac doctissiorū virorū
cetu promitto vos licenciatis
in ꝯirectamonica nomine pris
et filij et spūssti Amen

Sthis xpus

Veracius iam dicendo hunc
p̄sentē comitatus ornatū princi
palibus/ quo ad cōtū principa
le officij mei ꝯ hic viriiij
et integris perpium et dnīs hu
manistꝫ litteris insignem doc

toralibus insignijs ampliori aucte
tochoristum. Quos ut suo more
fiat p fundamento sermonis mei
ipm̄ allegnor vbo eq scribitur
Act xv. sibi quidē magis apta
et pme i pcribus ipius pmotio
nibus assumpto. Paule frater
dns ihus misit me vt videas
et impleāis spūsco. Reuere
dissime pr̄ ꝯstantissimum dnīa doc
tores eximij et magri ac singuli
dni et fres honorandi i hac sacra
canōica admirati. Licet auctoritas de
tradicione doctoris catholica in pluribus
tuttis hē persuasum esse ratio
sum non humanum id s; diuini
muneris esse. qui vt deducit b.
Aug de ciui dei li. xviij c.
xxxviiij. doctrine veritas nō hē
nisi deo auctore. sine quo ecia
vt dt Ilarius lib vij contra gētt
les. nec sciri deus pt nec expli
cari nec abire. qr sine sapiēcia
sapiens erit. xxxviij di. si inpta
Oriāus ii philozophatū mortuorum
plures esse clauos capessendi ut
nō ifitiamur. Quas enim eximi
tilianus in li°. de institutione oratoris
satis digessit. vna tn̄ esse singularē
et qui clauium clauem katholica hīc
et scimus et fatemur. illa vz que ap
perit. et nemo claudere/ claudit et
nemo appit adeo vt quamuis eam
non apprehendit. infirmiter potius cre
dendus est. Ut Ricardus magnus de
ducit po[ntificalis] li vij c xvij.
Crevorā vt monstrare possit quali
sint aequitate vitiis in urā doctora
da iecta fundamenta. ipm allegr
vbis pmissis. paule fr. dns i miⁿ
sit me. vt videas et impleāis
spū sco. qui si ad pposita amplius
libeat conuerti. conteplem. paruper
priorem illum quo humana statu
et mirum pariter et indignum vi
deri solet. qz totius fere stulticia
stu religiones nouas suscipiet
deosq; multos crederetis in tantum
stulticie ignoranciam sui ventum est
vt ablata ex oculis veritate.

De ydolatria gentilium

neque religio dei veri / neque sapientie ratio
teneretur. hominibus non in celo summum
bonum querentibus sed in terra. Quare
prisco seculorum veterum mutata fe-
licitas est / ceperunt enim relicto pa-
rente et constitutore omnium deo / insen-
sibilia digitorum suorum figmenta
venerari / que pravitas quid effecerit
quidve malorum attulerit res ipsa declarat.
Aversi enim vos a summo bono ad cor-
ruptos et fragiles deos lapsi sunt
et studentes hiis rebus quibus so-
lum corpus ornatur alitur et de-
lectatur. quoque ut dicit petrarcha lau-
reatus in primo libro de vita solita-
ria. Nichil fugacius est morte / secundum
perpetuam cum diis et bonis corporalibus
quesierunt. Insecuta est in eternam re-
ligionis impietas subsecutum est
dissidium etiam humane societatis et fraude
nephas omne. quia spretis terminis atque
interruptis hominis et que sola gerunt
ab homine concupisci temporalia et bona
maluerunt. maior quam hominibus ad
malum fides fuit / qui preclarum vero
pretulerunt. Sic humana vita prioribus
seculis in clarissima luce versata cali-
gine et tenebris comprehenditur et quod
eiusmodi pravitati congruens erat
postquam sublata est sapientia / tunc de-
mum se homines sapientum no-
men vendicare ceperunt. Et quadmo-
dum deducit Augustinus xviii de civitate
dei c. xxxvi Primum quod tempore prophetarum quam
mundi sapientum dicti invenirentur seque
traduntur qui primi omnium quod de re-
bus naturalibus querere ac dispu-
tare ausi fuisse sapientes se appellari
quod meruerunt / qui tamen ut idem dicit
nichil monimentorum quod ad litteras
pertineret reliquerunt nisi quod Solon
quasdam leges atheniensibus dedis-
se perhibetur. vii dicti [illegible] precessit
misterium calamitosumque seculum
quo per orbem totum vix solum
fuerit / qui hanc vocabulo diceretur.
Nemo enim iure potest dici homo insi-
pientis nisi qui sapiens est / ut dicit Lactantius con-
tra gentes libro iiii. Sed si ceteri omnes
preter ipsos stulti sunt / nec ipsi

illi sapientes / tum nemo esse sa-
piens vero iudicio stultorum
possit per que satis innotet
non nisi per veram sapientiam sa-
pientes fieri posse. Adeo etenim
ab hiis de quibus sermo est abfuit
sapientia / ut nec postea quidem in-
crescente doctrina et multis ma-
gnis quoque ingeniis in idipsum semper
intentis potuerit veritas percipi
aut comprehendi frustra certo / ut
dicit policratus libro vii c. xiii. cum
sit de capacitate ingenii. de me-
morie capacitate tenacitate
de assiduitate studii / lingue volu-
bilitate blandiuntur. quia si hec in
nimis fuerint quo efficaciora vi-
dentur eo amplius aberrabunt.
Nam et equus quo velocius ab-
errat eo tardius domum quam qui
insidet redit. Unde et post illorum
septem sapientum gloriam intol-
lerabile videtur tanto studio inqui-
rende vite exercitia annis exer-
cerent. at secundum nomen ipsum sapie-
ntie arrogantius putavit. seque non sapi-
entes sed studiosos sapientie vocavit
quo facto et illos qui temere sibi
sapientie nomen asciverunt / er-
roris stultitieque damnavit. sed
aut pluralibus causis fuisse cun-
tat ingenium. totis temporibus summo
studio et labore quesita non
reperit nisi quod cum prius et sa-
pientes esse ex suorum studiis consumunt
vero aquam inveniunt tempore. Lactantius
ubi supra. Ceterum pitagoras et
postea platho amore indagande
veritatis incensi ad egiptios et
magos et persas usque penetrassent
ut earum gentium ritus et sacra
cognoscerent. suspicabantur
enim sapientiam in religione
versari. Caldeos tamen non adies-
serunt. paucos quos tunc solos
erat / et quo facilius ire potuis-
sent. Sed aversos esse divina
providentia arbitrantur / ne scire
possent veritatem / quia nondum fas
erat alienigenis hominibus re-
ligionem dei iusticiamque innotescere

Stauerat eius dous appropinquante vltio
tpe. ducem magnum collitus
mittere qui eam pro dono ingrat-
to et ipso ablatam ceteris
nationibus reuelaret. Hec ille
Caspter et ime ind doctorando
dicto Sancte paule frater dns ihesus
misit me vt videas et implea-
ris spiritu sancto. Impleueris nequa-
quam vt in vacua manente sapie-
stlaris explosa qui vani spe-
simus hamides. Unde et nos spe-
cia dei Sapientie viij. impletus
cognoscitis agnicione dei etiam
bonitate in omni opere bonum
scias et te omnium qui hec no-
titiam et intellectus vigorem
de plenitudine eius omnes accepis-
se Io. primo de pe. di j. libenter
verumque perfectionis plenitudo
mittendi in officium doctoris ka-
tholici consistit in ratione dicendi
vt sit rectius iterans per plenitu-
dinem cognite veritatis et clarum
eius se per administrationem doctrine ef-
ficacias quemadmodum dum licenciati
re prius dum doctorandi insis-
terem. Omnia cumque proportionis
membra primo tunc absoluto
hoc alterum adiungo prosecuto
quiddam fine videtur proposito dicto
perfectionis consistentiam in officium
mittendi in officium doctoris ca-
tholici rite concludi. Si doct-
cius is qui administrat aliis per
sui claritate et pateat aliis
placeat sui vtilitate et placens
moueat sui vigorositate. Et hec
tria resumendo dixi primo
plenitudinem perfectionis mittendi
in officium doctoris katholici
rite concludi. Si doctrina eius
qui administrat aliis pateat sui
claritate. Pro vltate hec accedat
illud quod apostolus, prius Agrippa
rege de criminibus consinuens
attento qui possit intelligere
qui auditurus erat, scriptum
de causa victorie. statim in
principio gratulatur eius de sibi
quibus accusor a Iudeis. Rex
Agrippa estimo me beatum

tum apud te sum hodie defendendum
cum precipue nosti cunctas que in-
sunt consuetudines et questiones. Act. xxvj. legerat enim
illud ysaie. Bonus qui in ante
loquitur audientis et nouerat
tam oratoris verba proferre quam
iudicis prudentia cognouisset
Et non immerito quia vt dicit Gil-
bertus in secunda parte sui con-
dimenti. Ex nimis perdes clamo
aurea si non apparat quid-
simo si non edisserit. Et beatus
Cyprianus li. iiij. de doctrina christiana
in sermo optima est quo fit vt
qui audit verum audiat et
quod audit intelligat. Et iterum
cuius perdest locucionis integritas
quam non sequitur intellectus au-
dientis cum loquenti omnino nulla
sit causa si quod loquimur non intel-
ligant quibus loquimur. Qui ergo
vt intelligatur loquimur. Cum ergo
docet vitabit omnia verba que
docent nec est. Et hoc quidem
nedum in collacionibus vbi
mutuo conferuntur sermones
verum etiam et multo amplius
in populis quibus premitur sermo vt in-
telligatur censeo obseruandum
quia in collacionibus cuique
interrogandi potestas vbi ac omni
tacet vt audiatur vnius et in eum
intentis oculis tendunt ibi vt re-
quirat quisque quod non intellexit
nec moris est nec decoris. Et
per hoc magnopere debet tacenti
subuenire cura dicendi. Et
quibus collis quanta pallere pe-
ritia debeat qui docentis gerit offi-
cium in populis vt etiam et singula
verba examinet quibus apud aliorum
intelligentias sinctum fecerit. Unde
Oratius vir acutus et doctus
hoc quidem in arte poetica eruditus
interpreti precipit. Nec verbo verbum cura-
bis reddere fidus interpres. Unde
sanctus Ieronymus ad pamachium. Si quis
in aliam linguam aduerbium expressa
translacio sensum operit et veluti lecto
gramine sata strangulat. Et hec perfectio
difficultatis operis docendi constringit.

dicit enim Gregorius Nazanzenus in apo-
logetico / difficile negocium est in
tanta multitudine / ubi etas et
condicio varia est / de talibus dis-
putare / et velud multarum
cordarum quandam cytharam feri-
entem / invenire et proferre aptum
ad omnes predicacionis aut doct-
rine / Et ita veluti plectrum sin-
gulis admonere / ut nusquam
offendat auditum / Periculi
nempe non parum eciam in eciam di-
cendi periculum pendet. ex professo ex
verbo expanditur ut non facile e-
veniat in uno saltem aliquo
si non in omnibus labi / aut in- mu
tilandus est sermo / aut ad compla-
nandum deficit sermo sufficiens /
aut in plena / crassior non ca-
pit auditus / et cornus quo-
rum casu fit in omnibus periculum
virtutis et quem in alijs quibus-
cumque studijs et doctrina facile est
proferens sermo / vel rapitur / an tamen
vero mens sedulis ipsa auditorum
expectacio dicturo periculum genera-
bat ille Iudeus est / et Hebreorum
seniores ferunt / eum apud ipsos
lucidissimus fuisse non mysteriorum
morum / ut non omni etati omnis
scriptura sit legenda vel docenda
committeretur / hystorias enim disce-
bant a puero / scripture vero que
sub velamento latere tegebant
aliquod sacramentum / nulli ante vi-
cesimum quintum annum vel disce-
re vel scire committebatur / quod capitulo a
cepimus exemplum in parvulo oste-
dunt Ioseph etem xxx annorum
erat. cum stetit in conspectu Pharao-
nis. Genesis xli. et capitulo xlij dicitur quod decem
fratres Ioseph ut emerent fru-
mentum quod in tempore famis distri-
buerit / Beniamin parvulum
non duxerunt secum / Sic et Caleph
iuvenis etate erat quando missus est pro
terre exploracione. Numeri xiij et
Ezechiel xxx annorum fuit / dum
ei misterium divinitus fuit revelatum
Ezechielis primo / Sed nec moveret
dicet quempiam quod Ieremias / et
Daniel spiritu prophetie in puerili

adhuc vel primi etate quia divina mi-
racula ad consequenciam trahenda
non sunt sed magis admiranda
in j. q. i. in c. sed obicitur / considerandum
quod accidit ad hanc rem / quod dicit beatus
Gregorius omelia secunda super Ezechielem
aliud est quod nos de doctrine usu et
disciplina discimus / atque aliud quod
de miraculo scimus / Non tamen inficior
nos dicimus beati Ieronimi. qui in iuvenil-
ibus et adhuc calentis etatis in
choatibus conceperat. in labore et arden-
tissimo studio / vitaque scimonia / et
oracionis ad deum frequencia sciam ad
tantum se / vigeat sapiencia / que eciam
in plerisque senibus etate marcescit
Sed quia adolescencia multa corporis
sustineat bella / et inter incentiua
viciorum ac carnis titillaciones
quasi ignis in lignis viridibus suf-
focatur / et fumus / ut fumum non possit
explicare fulgorem / Senectus
aut illorum qui adolescenciam
suam honestis actibus instruxerit /
et in lege dei meditati sunt die
ac nocte / etate fit doctior / usu
rigidior / tempore processu sapiencior
et veterum studiorum dulcissimos
fructus metit / et hec de primo.   Capitulum secundum
Quantum Secundo. plenitudinem perfecte
mittendi in officium doctoris catholi-
rite concludi Si doctrina quam ad
ministrat alijs placeat sibi utilitate.
Germanus enim predicator catholica
non debeat esse vana superba
aut questuosa / quia sicut adulteri
ne cogitacionis reus censetur mu-
lier qui appetit placere sponse pro-
ximi que eidem defert a sponso.
ita est de eo qui verbum doctrine refert
ad commodum proprium. seu ad inanem
sue laudis famam catholicus
tamen doctor debet sic appetere ut
placeat hominibus / quod id quod audiat
libencius / non ut se amari
desideret / sed ut auditores in affectum
veritatis trahat / et dileccionem sui quasi
quandam viam faciat per quam
auditorum corda ad amorem

dei introducat. Ex hinc quippe mo-
sicut Gregorius in pastorali c.
xix dicit. difficile est ut quelibet
recta annuncians predicator qui
non diligitur libenter audiatur.
Debet ceterum studere se diligi
quatenus possit attencius audiri et
tamen amorem suum pro semetipso
non querere ne inveniatur ei cui
servire per officium cernitur
occulta cogitatione tirannide
insultare. Hoc perfecto apostolus nobis
insinuat cum sui nobis studii occulta
manifestans dicit Sicut et ego per
omnia omnibus placeo. Qui tamen
rursum dicit: Si adhuc hominibus pla-
cerem Christi servus non essem.
Placet ergo apostolus et non placet
quia in eo quod placere gestit non
se sed per se hominibus veritatem placere
querit. Sic quod placeat doctor catho-
licus querat non ex adulacione
aut verborum venustate sed ma-
gis caritate et utilitate malit
rebus placere quam verbis nec
estimet dicta melius nisi que di-
xerint ne doctor verbis serviat
sed verba doctori. Verumtamen ita eo
preveniendum verbis sinam ut prevaleat
animus corpori xxxiiii di-
sedulo. Hec etiam ut dicit Lactancius
libro v contra gentiles causa est
tur apud sapientes et doctores istius

q illos q mis ornant locut

scriptura sacra fide caruit quia prophe-
ticumi ac simplici sermone locuti sunt
contempnuntur itaque ab hiis qui nichil
audire nichil legere nisi expoli-
tum ac disertum volunt nec quic-
quam animis inherere potest nisi
quod aures blandiore sono mulcet.
Illa vero que sordida videntur anilia
inepta vulgaria existimant. Adeo
nichil verum putant nisi quod
auditum suave est nichil credibile
nisi quod potest incutere voluptatem
nec rem veritate ponderant sed or-
natu. Non credunt ergo divinis
quia fuco carent sed nec illis quod
qui ea interpretantur. Nam ut plerique
sint eloquentes perraro contingit. cum
ea in apto est eloquentia cum stili
sunt in populo se iactare gestit. Ex re-
gione verus amator veritatis gaudet
se mente veritatis luce pasci quod est
pabulum anime incredibili quadam iocun-
ditate perfusum. Et venerandus ille
artis etiam oratorie doctissimus Fran-
ciscus Petrarcha libro secundo de vita soli-
taria c. xix dicit. Verba studio elabo-
rata atque arte composita plurimorum
perfectu non respono et quamquam sit opifex
utile opus amplector. Verum hic non
non rethorica scola sed vite est. nec
inanem lingwe gloriam sed solidam quie-
tem mentis intendimus. Et non aber-
ro quia ut dicit Gilbertus libro primo: Nos sumus
philosophi animal avidum glorie, non scriptores
venales ut mercimoniis ad augmentum
pecunie vel in fomentum avaricie
nam scolastici taurum ut carpamus
folia vel verba scientie sed veritatis dis-
cipuli appetentes radicem scientie sapien-
ciam fructum vite desideratum. Ceterum
audica tuo plenitudinem perfeccionis
intendi in officiis spiritualis catho-
lice ecclesie. Ei doctrina qui admo-
nuit alios moneat sine rigorositate.
Nam quemadmodum delectandus est
auditor ut teneatur ad audiendum
ita monendus est ad id quod audit
peragendum. unde secundum Tullium i libro
de oratore et idem dicit beatus Augustinus
de doctrina christiana libro quarto ita dixit
quidam eloquens dicere ut doceat
ut delectet ut flectat. Docere est
necessitatis delectare suavitatis flec-
tere victorie. Cum docere velit quidem
non intelligit. nam se existimet di-
xisse quod velit ei quem docere velit si
ei non dixit que non intelligit.
Cum vero delectare satagit te-
neat auditorem et alliciat ut delec-
tabiliter veritate pascatur ut in verbis
non amet verbum sed verum. Cui autem
studium est ad flectendum moneat
animum audientis ut si amet
quod pollicetur timeat quod minatur
oderit quod arguit amplectatur quod comen-
dat doleat quod dolendum exaggerat
ac in hunc modum de aliis
affectionibus sentiendum quod ...

considerare debent doctores in auditoribus
ut sic flectant facilius. Debet namque
doctor katholicus ita conspicere af-
fectibus auditorum ut eos mo-
neat vel ad timorem, vel ad spem
tristiciam, vel ad gaudium. Ad quam
rem facit quod dicit Tullius libro de
Oratore. Sicud nulla materia tam
facilis est ad ignem concipiendum que possit
concipere ignem nisi admoveat igne,
Sic nulla mens tam ad comprehendendam
vim oratoris parata que possit
incendi nisi inflammatus et ardens
orator eam accesserit. Et subiecit,
Et subiecerit. Nunquam ego apud
iudices dolorem aut iram seu
etiam odium dicendo excitare
volui quin ipse in commovendis iu-
dicibus eisdem affectibus primo
nererer. Neque enim facile est perficere ut
irascatur cui tu velis iudex si tu ipse
id leniter ferre videaris, neque
ut oderit eum quem tu velis nisi
te ipsum flagrantem odio viderit, sed
neque ad misericordiam adducetur nisi tu ipse
ei signa doloris tui verbis, voce
vultu, clamacione denique ondideris.
Sic et Sanctus Bernhardus super Cantica
Sermone lxxxv. Frustra ad audi-
endum legendumve amoris carmen
qui non amat accedit. Quin ob-
non potest capere ignitum eloquium
frigidum pectus. Certe ei greee
loquentem non intelligit qui grece
non novit. Sic lingwa amoris
ei qui non amat barbara erit et
es sonans aut cymbalum tinniens.
Ornatus aut huiusmodi affectibus
magnam vim habent animos audien-
tium inflectendi. Doctor tamen katholi-
cus inflectendi studeat et ad veritatem quam
summopere studeat, ut quod non tam verbis quam facta tamen
doceat, non tam verbis quam facta tamen
aliorum moneat et inflectat. Quia plus
factis quam verbis, plus oculis quam au-
ribus homines credunt. Et sicud dicit
Gregorius viii Moralium, Cum prelatus
non agit bona que loquitur ei sermo
subtrahitur, ne loqui audeat quod non
operatur. Sic doctor qui docere audet quod
negligit agere iusto dei iudicio
in bono lingwa non est. Qui bona
opere vita retinent, scire iam nunc tu
optime quanta sit culmine doctoralis
perfectio. Et ut ita dicam rem grandem
utcumque primo ingenium an-
gusto sermone expliciem, non quo
te carissime de hiis velim instruere
docere, quem per optime liber ex eius
hiis rei monimenta affatim perhausisti,
quin mores tuos hiis de rebus tibi
ymmo intellectum conspicere lucidius
et indefesso studio conformasti, ut
que in te videat opere solidaveris
quin etiam ut testes passim
et plerumque habeant. Lectionum inter spectacula
locis tuos in volumine celebribus ingenium
effigie ..., Sed quo ...
tibi sertum doctoralibus ... adeptum
insignibus imponam in quo eciam
desiderium mei diu conceptum ...
compescitum habeam ... tam tamen
more hiis actus ad amplioris
perfectionis cumulum te invitarem.
Hoc etenim pacto Paule frater dominus
te iussit me ut videas et impleas
sponsio et tunc fuit vita in plura
composita.
In hiis autem verbis sive huiusmodi
serie introductis tria tibi viro
clarissime magnopere notanda in-
numerantur, primo ut eorum quam dic-
turus sum te per humilitatem sa-
pientie semper amicam recognoscas
ibi, Paule frater, iuxta illud quod
stetit sic tecum ecclesie ... populi
ut sic de vobis tuncti dicant
carissimus frater noster Paulus. In petri
iiii Secundo ut sic humilitatem
cognoscas ne nimia auctoritas tibi iam
concedende dignitatis enervet, quod
dicitur ibi iussit. Cum enim nimium
sonat humilitas regendi stringitur
auctoritas lapsum dicit quod iussit michi
te sed qui tum alios viam veritatis
doceat eius vitam sciat te gerere
in tribus, Nam sicud beatus Bernhardus dicit in
quadam epistola ad Innocentium papam.
Et tercio ut in hiis omnibus eo more
regularibus quibus aliorum utilitati
plene prestare semper proficere
possis quod dicitur ibi Iunius ad hoc iussit
me ut videas et impleas sponsio
videas michi ut sic pos clando
et oculus tecto Job ... Im-
pleas autem quod ut vivo utar bene

Iero in epla ad paulinum Ma-
gnum habes ingenium et multa
sermonis supellectilem, et ex quo ni-
chil i te mediocre contentus
sum. contentus sum, totum sed
nimis totum perfectu desidero
sic quod gestio ut impleamus
spu sto primi persuasio exhor-
tamur. quia arrogancia ingra-
fructum doctrine non infert di-
scipulis. d. xl. c. xliij de hoc
hoc primum doctrina arrogan-
tia ut humiliter nesciant in-
ferre, quod docet et recta quod sa-
piunt eciam vite ministerio ha-
pere in verbis cum ipsorum
perditur quod tu docent quod
quodam videtur sublimitate
culmine residere, cosque quos
docere ut longe a se positos
velud de imma respiciunt eos
non consulendo loquimur sed vix do-
minando dignantur. Gregorius
autem doctrina humiliter tanto re-
thenentius hoc elationis vicium
fugit. pro audientibus de hoc
studio iaculis ipsum elacionis
infirmum inscripsit. dixit enim ne
enim elatis moribus predicet.
qui in cordibus audiencium sacre
sermonis prodeunt. hec ille.
Secundum vero premissorum
audiuit beatus Gregorius quod aliquos
sermo situs incauta locucio
in errorem detraxit ita in-
discreta locucio humilitatem si-
lencium eos qui erudiri pote-
rant delinquit. Sepe enim
rectores improvidi humanam gratiam
amittere cupientes formidan-
tes loqui libere recta premi-
stis et iuxta veritatis vocem
iam non gregis custodie
pastorum studio sed mercenari
eorum vice deserunt quia veni-
ente lupo fugiunt dum se sub
in certi silencio abscondunt.
hinc namque eos per prophetam
dominus in ypocrit increpat ca-
nes muti non valentes latra-
re. ysaye lvj. Ecce vitas vltimi
vbi dupl. de vtilitate aliorum
per doctrinam quenda cuius hoc immotet
omnia fuis doctoris ad hoc potissi-
mum dirigi debet ut in aliis fruc-
tum faciat ipsum hic de vere sic
fine. huic quippe doctrine finem
xpus qui i seipso docuit et viris a-
plicatis dereliquit quam eum fecisti
in carne quam fecit imitatorum
operatione quod docuit in vtilitate
totum factum est proximarum sa-
lute. propter hoc dicitur ysaye lviij clama
ne cesses quasi tuba exalta vocem
Et ob hoc dicit dominus Amos vt
pastor gregem. propter hoc iussit Jona
in niniue ciuitatem. Sequitur de
Ezechieli gladius. vocat petrum
et sic enim vocatur paulus dum
precepit v.iij. Attende sic karissime
scripture sacre testimonia te sollici-
tant vt in ea doctrina tua non mi-
honorem dei tui et proximi salu-
tem quam miram finem tibi ponere
debeas. eius ut iam tu maiori
ancte facere possis. etc in modo
thimi facere Lamentus trado tibi
per te digne petita insignia doc- (Anulus
toralia. Et primo anulum subaureo
aureo in signum agguaclamus ad
nimium doctoris. plus anno liberta-
de quo scribitur omni dati fuit fel
gebunt velud splendor firmamenti
dumicis vm. ad hoc eciam tibi do t.
carissime anulum ut imitatorum eciam
quisfimus or et tignitate tasilius quisti
exercitates sed ver aperi igitur per se tua
tatoplus zutiles. propter maiores ipse
insticiam tollit te suffice memor
eius qui tibi adiuuo beatificat. ay vs
Sic subiecturum tibi biretum (Birretum
in signum auctis doctoris docendi cum et
hoc sit signum tradite possessionis
de concessi presumpsit qui posuit ad hoc
ante tibi tibi vnpruum apte anterum
ducendi. ut scripture sacrarum scientiam
quae est tempestas imbribus celo fluenti
bus fluentibus fructum i dei eciam
produxit vberrimum. Est enim dum
sint instinum simplicium et doctorum
ornamenta sicut beatus Gregorius primum ayor

Aliud e gemme beneximentum ad
vite obtentum, sicud eo i celi fa
cie alie stelle pcedunt qs mille
plume subsequunt alie pcedunt
que audictum tram magnis i
bribus infundunt. Demum auc
Liber / toritate sic concessa trado tibi librum
decretorum in quo se monimenta
storia pm, opicio ingenium ulta
accomodata. Accipe ergo carissime
librum decretorum, et sis eo suf
fultus, malens fortis abusus et
erres hereticorum. Et primo accipe
clausum ut tota nisi tordis sec
ta scorum patrum obsruos et sec
ti scripturarum non passim ef
fundas. xi q. iii. cap. Accipe ad
huc librum clausum, ut hoc
hoc et aliis non defendas ipsum
et iustum xi q. iii. Si quis
Deinde accipe librum decretorum
apertum, ne intendo prudentie tue
aliqua vera cum falsis nimia p
cipitatione confundas. xi q. iii.
Cum apud. ¶ Demum etiam
ut peristi carissime frater i sua mensis
pluribus caritatis et amicitie cu
Osculum / mininto tibi osculum pacis
et ut pax dei habitet in corde
tuo ad laudem nominis sui. Da
tum est itaque tibi carissime frater
paule osculum vere amicitie non
fallacis quod a demone repellat,
v. q. v. Non omne et c. Non os
culat. Non osculum Jude prodito
ris sed federis et pacis. Desero
aut i dno, ut digne ambules
i vocatione qua vocatus es, sine
nectis elacione, sine socie i fulcitudine,
primo sicud dicens paulus am
bules cum humilitate non solum coram
deo sed etiam coram hominibus ut de
te sicud dice possint karissimi frater
ni paulus. ii petri ~~Amicum~~
~~...~~ ¶ Postremo sit insigni
tum et doctorum katholicorum
tecum agmulatum benedictum tibi
patriarche Jacob vita amicicia.
Deus omnipotens benedicat tibi et cre
scere faciat atque multiplicet ut
sis in turbas populorum p humiliare suo
det tibi deus de rore celi et de
pinguedine terre habundanciam

salutis corporis et mentis veneren
te tribus ipsi cadant ante faciem
tuam hereti et sui emuli vitatis
obmutescant. Societatisque tibi sit
in his labentis seculi studia militie
sibi gravitatem pagere ut post hanc
vitam coronam vite perhennis co
sequaris. Quam nobis largiatur
verum sapientia dei patris xpus dominus
qui est benedictus. Amen.

Sermonis Jhesu xpi animacio
doctorandi in decretis doctore
Ad animandum hunc virum ven[erabilem]
dominum doctorandum, primus apparet
quid sit hoc ad quod ipse eminens p
monendus est, sed perfecto honoris
dignitas excelsa et ideo in cordibus
humiliter assumenda. Dicit enim Sa
piens: Quanto maior es humilia
te i omnibus. Eccle. iii. Est de maio
et obe. humilis est nisi fructus
sitas multa, et cetera. et si labore
videatur plena, fervore tamen karitatis ob
ad honorem dei et perfectum proximi non
est fugienda, viii q. i. in scriptura
assumpsit quod scribit ad ephe. in ta.
et lectum est i cronicis omnia officia
indiute novum hominem. Honore
di prius doctores et ministri ac toti
dem statu digniter ordine et sensu ho
norandi. Dogma sum beati bernardi
in quadam epistola ad papam Eugenium
doctores katholici debent attendere
quid gladio spirituali quid legi sa
quid sacerdotali convenit. Ergo dicit
dominus timeri qui etiam dicit scandu
lorum suggestoribus dissidiorum
auctoribus unitatis et pacis tur
batoribus veritatis adversariis cari
emulis et imago trina xpi custodi
quadrupla unde et ipsi dicitur viri
diminiarum i tunica domini scutum
viros dei gerentes i terris. Et ut di
politicus ipsi sunt ducto simplicium
et exemplar communium populorum
perfecto non intolerabile doctorando
dicitur Induere novum hominem ut non
idem qui prius, sed alter prout officium
exigit educere dicatis. At non
omnis imitacio eadem quia alia et a
lia. Est enim imitacio reprehensibilis
sicud qua simpiens imitatur ut luna
sicud qua obscuratur aurum et color
optimus imutatur, sicud qua vitis bo

mutat in amaritudinem vitis aliene
Sicud qua mutatum est cor pha-
raonis et populi eius / Sicud qua ydola-
tre mutaverunt gloriam suam in simi-
vituli litudinem vituli comedentis fenum
Est etiam immutacio laudabilis
sicud mutacio dextere excelsi sed
qua / qui confidunt in domino mutabunt
fortitudinem / sicud qua fidelis
anime renovatur iuventus ut aquile
Sicud qua flammam Sidrac vesti-
tutus in puerum / et sicud qua omnes
resurgemus sed non omnes immutabi-
mur. Et sic hanc multa dicere
possum circa doctorandum Iudue
novum hominem qui secundum deum
creatus est in iusticia et sanctitate
veritatis / ubi thema. Doctoris ad
katholici secundum beatum Aug. in libro
de doctrina christiana / officium est
ut doceat / ut moveat ut placeat
cum eius dictum fulcimento [illegible]
et extra pervenerint [illegible]
vel per se sentire esset dictum quod per
faceret est iustum et sanum unde
secundum Gilbertum in suo erudime-
ta ad doctorem pertinet vita hone-
sta sancta et docendi gratia que
etiam ordo in ecclesia dei precipue
indicatur de heresi / Cum coniuncto
sensibus adimmictem collectis sur-
git hec collectio conclusio. Volenti
katho[lici] gradum doctoris katholici ascendere
non minus est Iudue novum
hominem / primo quidem ut sit lu-
minosus cognoscibilium in-
telligencia 2o ut sit matura
eloquencia. Et tercio ut sit hone-
stus statu et fama. Iste tria
resumendo omissa ulteriori the-
matis divisione ut unica bre-
vitate propositum concludam / Iste
primo dixi / Et volenti gradum
doctoris catholici ascendere ne-
cessarium est Iudue novum hominem
ut sit luminosus cognoscibilium intelli-
gencia / Iste prefecto tunc erit si
assunt intencione scripture le-
ctionis utilitas et in attendenda
utilitas efficacie profectus secundum precepta dum

qui ad lectionem scripturarum erudiendus
accedit sententiam carnium verum
fructus attendere et quesite debet
ut sit magis utilitas enim [illegible]
fructus aut veris lectionis scripture
est sancta informare mentem et
accipisti virtutem / Non ergo lector
delectetur in verborum pruritu
superficie vel in colore et dictamine
sed in virtutis pulchritudine et propter
virtutum emulacionem non rapiat
mani desidia / nec circa scripturarum
latebras occupetur sed ut magis
animus edificetur / unde beatus Jeronimus
in epistola ad Pothonimum / docens
christianum lectorem in scripturis
non fructum verum querere sed
aucupet alii breves sillabas tu
quere sensum. Et [illegible] proprium di-
[illegible] inspiracio etiam si-
liis eloquencie venustatem dissi-
mulare eam esse et fugere ut
non ociosis plurimum sermonis paratis
B discipulis sed utiliter loquatur hanc
generi christiana itaque [illegible] lectio
debet esse magis exhortacio quam occu-
pacio non debet frangere animum
sed desideria sancta pascere / unde beatus
Augustinus in libro de spiritu et litera quod pre
fatigacione utili et salubri intencio-
nis magis operit membra quam
frangit. Nam in multis qui scrip-
turas immoderate legebant et ideo
nimis inopportunis occupacionibus
licet tam ab utilibus quam etiam
a necessariis cessabant. Dum late-
brosa penetrare non potuerunt
visum est sepe quod fructus virtutibus
caruerunt nescientes quod lectio
ad edificacionem non debet esse fastidio
sed oblectamento. Unde propheta secundum aliam
translacionem ubi nos habemus litteraturam
dicit quia non cognovi negociacionem in-
troibo potencias domini / ita etiam po-
test dici qui negociatur autem
qui scripturas legit ad afflictionem [illegible]
se ipsum debilitat. Ad utilitatem
unde se affligit in eius carere qualitate
ipse absconditatem / et caret quiete pro
specie speculacionem / Hunc finem etiam

librorum nullus. Sequi ac infinita et legere
nullus est finis. multa pars nullius termi-
nus. Ut enim ait Varro: Nusquam
ad finem deveniunt, sicut quaerit medius
sequitur callem, ut dicatur quod in libro
Methamorphozeos Ovidius de
inopem me copia fecit. et in libro
v. Festorum dicitur: Saepe stat medius
et nescit qua sit eundum. Divi-
dit ex omni parte viator iter. Se-
cundum lector ad utilitatem tuam conti-
git quod in quadam metis sabbato regeste
dicitur: quidem tuus sit qui id quod uti-
lius est eligit discretius. Et lector
amaret dicitur in quarto de doctrina chri-
stianorum ingeniorum insignis est
indoles verum in verbis amare,
non verba. Sic etiam dico quod inter
multas opiniones est meliora
eligenda et memoriae commendanda.
Hodie vero quot capita tot sunt
sententiae. Cum se constituunt doctores
et novas fingunt opiniones, quorum
doctrina magis est exitialis quam doc-
trinalis, quos ut ait Seneca in
exhortationibus suis: Non aliter
intueri debet quam impitos medicos
quorum tituli habent remedia, pi-
xides venena. Perpendimus tamen
est secundum Gilbertinum in suo erudi-
mento parte prima, quod expositio
et difficilium scripturarum plerumque
et si non instruunt audientem animum,
exercent saltem ingenium, aut intelli-
gens addit acumen, et cursum ad
multa girovagum figit et alli-
gat intellectum, ex quibus patet specialis
adesse debeat in lectione legentis spi-
pietas — ritualis utilitas. Secundum vero quod
dicitur ut sit in affectione pietatis, patet
per beatum Augustinum in sermone de passione
domini et defectu solis. Ubi dicit:
Sperabant astrologi sidere ful-
gentem, adorent christiani siderum
conditorem. Perdicant illi solis de-
fectum, nos Christi passionem. Et ista
lectione multo facilius inveniunt
siderum conditorem, similis pietatis,
quam siderum ordinem superba curi-
ositatis, sicut enim alenum additum
igni facit ipsum fortiorem, et per fer-

vorem lucere, sic facit lectio ad-
hibita cordi pio. Excitat fervo-
rem et pavidos servorum serenat
in lucem. Et sic dispositis dicebat
Salvator: Sinite parvulos venire
ad me, Marci x. Parvuli enim
vero sunt qui in simplicitate et puritate
scripturas legunt, contra vaniloquos
et superbos, de quibus apostolus ad Thi-
motheum in i. a quibus quidam aberrantes
conversi sunt in vaniloquium volentes
esse legis doctores, non intelligentes
neque quae loquuntur neque de quibus
affirmant. Semper incipit amplius
discentes et numquam ad scientiam veritatis
pervenientes. Sed quia doctrina
secundum pietatem est, ut dicit
apostolus, pie legunt, timorem domini
inveniunt, sapientiae cui incipiunt, quia
subtilioribus meditationibus eos super
quos scripturae conditae sunt, et
intelligunt et exponunt. Unde
Gregorius Nazanzenus sermone in
quo intitulatur de secundis Epi-
phaniis quaestio dicitur: Si autem timoris dei
prima elementa susceperit et per-
hunc progredietur, et ut ita dixerim
subtilior fiat tuae partis ad superiora
transcendere, ubi enim timor dei
est, ibi et observatio mandatorum,
ubi et purgatio carnis, quae se vel
crassior quaedam et obscurior
nubes obiciens animae considere-
re divini splendoris radios non
sinit. Ubi autem carnis fuerit purgatio,
ibi lumen est et illuminatio,
ubi autem fuerit illuminatio, iam desideria
vota complet, et per illos primos
aditus quos aperuit dei timor,
in ipsam iam sapientiae aulam, et
ad interiora eius atria pervenit.
Inde legitur de predicto viro ubi Gre-
Nazanzeno in Athenaea apologe-
tica sui prolixiorem eorum, et taedio — de castitate [illegible]
et cunctis sapiam ex quibusdam
bene memorandum quod ipse in ti-
more domini a pueritia custodiens
illibatum signaculum castitatis, ad
proprio studiis inniteretur apud Athenas

floreret. vidit per soporem se
sedenti et legenti duas admodum
valde decoras dextra levaque
feminas consedisse et dum ipse
quereret que nam essent am-
plectentes eum dixerunt veritas
satis et familiares sumus al-
teri ex nobis semper alteri casti-
tas dicitur et nisi sumus te-
cum habitare quia iocundum satis
et mundum in corde nobis habitacu-
lum preparasti. Ex hiis itaque que
de utilitatem in animo legentis
sperantis suadet. et puritatem
in affectione cum timore dei
necessariam docent adhoc ut
intellectus vera scientia illustrari
possit liquido infertur quod vera
sapientia et scientia longe est ab im-
piis. longe est ab hereticis. et
a pseudo doctoribus. Hanc
enim secundum b. Bernardum super can-
tica sermone xxxvj una sola intencio
fuit captare gloriam de singulari-
tate scientie propterea superbi et heretici qui
amplius de sublimium intelligencia
fastuose implere cupiunt ambiunt
tanto amplius inanescunt quanto
per fumum debitum penetrare
ad inanem gloriam se contendit
dicit et b. Gregorius in pastorali
hereticus ad intellectum interius
prima non rapere nisi pugna
superbia inflaret. dum enim pre
ceteris se sapientes arbitrantur
sequi alios adinvencius intel-
lecta dedignantur atque ut apud
imperitum vulgus scientie sibi no-
men extorqueant summopere
et ab aliis recte intellecta de-
struere et sua perverse conflata
roborare contendunt. verumptamen
vitas omnibus viriat. vim di- pravi-
tate chevit ut dum vim de-
siti in deinum precipitat de
uno errore in alium fatale pro-
labuntur. Nam ut dicit. plurimus
unus inconvenienti posita. sequuntur
plura quod contingit ipsis imme-
ritum si in manum superbie

fastum abicientes et tiore dominj
et cordis humilitate scripturas inte-
derent et veritati locum darent.
Non est ergo de ingenio proprio superbe
confidendum nec ductum propriy capitis
sine respectum refrigendum de co-
stitucio Non imitaris. Scimus enim
unicuique est quod nimpia sapere et
doctoribus non credere omni u-
i hac insipientiam cadunt perfecto
auctor erroris fuit. Unum quod in
attendantur? Arnaldus? sicut dicitur legem
alchimicorum describens ita dicit
dum philosophandi propositum est.
dum res abstrusa fuit querere et
dum probabiliter elucescit veritas ac-
quiescat. Ait enim idem: Nos summi
probabilia nec ultra id quod proba-
bile occurrit procedere possumus et re-
fellere iracundia et refelli sine
pertinacia pati sumus. Hec enim
duo inuentigium veritatis plurimum
adversantur. Si autem vera diceti
quibus succenserit ac pertinaciter
in defensione falsitatis laborat
decat namque oculum mentis ater
vapor ire fumantis. unde dicit
Nam ut ait Ethicus impedit ira
animum ne possit cernere verum
et veritas ipsa in veritata recessit
ab eis qui cerosam et Bessanda
spolium sto restituerunt. Sic et ju-
deos pertinacia excecavit ut adhuc
oculos eorum velum ~~[illegible]~~ quod
deo paciente scissum est a summo
usque deorsum luce patm. Sic et
heretici pertinacia velum erroris
tegunt. qui scripturam sacram aliter
exponere quam spiritus flagitat
volunt. proprium quod in heresi et e-
rrori in ecclesia. Vos autem viri fratres
optime? qui vestigiis doctoris
katholici nomine estis intitulati
non sic quia hec sunt conventa hiis
antiquis universitas aliis optima
quos sequi ut sitis vera scientia luminis
excolami splendeo et induite
nomina thomeum. Et hec de primo.
Dum secundo quod volenti? quod doctori
katholici ascendere. non indui de-
suadet nomen thomeum. ut sibi ini-

Eloquen[tia] titutus eloquentia. Oportet enim ut
docet Simon plus dicit. sic [illegible]
doctorem esse discretum in silentio
cautum in verbis ne aut tacenda
proferat aut dicenda reticescat
Oportet ut diligenter ad ea que
docet attendat ne si inordinate
ad eloquendum rapitur errorum pro hoc
audientium corda feriant. Sunt ne
pre intas de sale in habere in vas
ignem xx. et quod per salem insi-
nuabi sapientia designatur. plus dicit sit
rector ut hec dicto Simone sit
rector. Summopere itaque in doctore
katholico requiritur maturitas lo-
cutionis. Non enim alicuius pas-
sionis insignium in verbis doctoris
debet apparere quia quidquid intus
latet per sermonem eius patet
tunc illa sint note passionum que
in anima consistunt ut dicit philosophus. Sit
ergo doctor maturus loquendo
necessaria specialiter ad fidem et
illumina[tionem]. utilis quantum ad more[s]
edificationem. loquatur mature consi-
rata materie specialiter ad impressionem
[illegible] necessaria. Dicebat apostolus
prima ad Corinthios xiiii. Notum vobis
facio evangelium quod predicavi vobis
quod et accepistis in quo et statis
per quod et salvamini etc. Similiter ne-
cessitas [illegible] licet sit ex
auditu in tangere per influxum re-
tinet in cordibus predicatorum. ipse videlicet
dicit b. Ambrosius libro primo de officiis
diligenda sermonum tunc ne supurriet ne
lascivinat et multiloquio sibi pera
colligat. Sit restrictior ut ripis
coherceat anpnis concordans. ipse
matie coformia ad impressionem dicit
dicit Quintilianus in libro institutionum
oratoriarum. Vires vida ad magna
[illegible] ad rectum in actus admini-
strantes ad restium modulatio tota
corpus in docente referuntur. Non enim
omnia verba cum conveniunt materie non
etiam modis meis pronuncianda. Aliqua
conveniunt passioni alia aptantur in
[illegible] Insignium huius predica-
tionis apostolus dicebat unusquisque lin-
guam suam in qua natus erat [illegible]
[illegible] laudabilem in maturitatem locu-
tionis doctori pertinere [illegible] etc.

exigiamur periculosam utantium doceat
linguam [illegible] dicit b. Gregorius
in pastorali prudens est ut pro-
solis [illegible] ne recta minime
et inordinate proferant quia sepe dictorum
aliquid perditur cum apud corda
audientium loquacitas incauta op-
portunitate leniuntur et auctorem
suum hec eadem loquacitas inquinat
que sermone auditoribus ad vsum
profectus uerat. unde bene per Moysen
dicitur Levitici xv. vir cuius fluxum
seminis patitur immundus erit. In
mente quippe audientium semen se-
cuture cogitationis est audita
qualitas locutionis quia dum per
aurem sermo concipitur cogita-
tio in mente generatur. unde et ab huius
mundi sapientibus in actibus [illegible]
ptorum predicator egregius semi-
niverbius est vocatus. Qui ergo
fluxum seminis sustinet immundus
asseritur quia multiloquio subditus
ea se inquinat que si recte preme-
ret vere cogitationis [illegible] ordo
in audientium corde potuisset. Sed
quia incautus per loquacitatem de-
fluxit non ad usum generis sed
ad immunditiam semen fudit.
hec ille. et ipse hec dicit beatus
Ambrosius in libro de officiis re-
stringatur lingua rationis fre-
nis [illegible] sicut suos quibus
revocari possit admonentis
sermonem proferat. examinatos
libra iustitie ut sit gravitas
in sensu in sermone pondus et
in verbis modus. Sit aut etiam
documenta similiter doctoris
[illegible] secundum Gilbertum
in suo eruditorio parte prima
ut videlicet eloquens habeat mu-
turitatem simulatem mediocr-
critatem et capacitatem. primum
ex parte doctoris cum ex parte
rei quo mediante docet. 3
ex parte doctrine cum ex capacitate
ad eos qui debent doceri. Maturi-
tas ut premisi attenditur in pronunti-
atione in motu et in gestu
quibus. sunt valeriumi maxi[mi]

[Margin notes:]
expe[rtus]

sunt unde dicit si gestus in corpore

‡ ipse iterum dicebat apostolus prima ad corinthios xiiii. volo in ecclesia quinque verba sensu meo loqui ut et alios instruam quam
decem milia verborum quibus verba intelligunt quinque sunt ipse quos dicit ex [illegible] omnis doctrina spiritualis secundum verbum instruc-
tionis quo ad unicos [illegible] quo ad pigros consolacione quo ad solatos commutationis quo ad duros cohor-
tatione quo ad bonos.

Doctor tribus modis homines aggre-
ditur / videlicet aures eorum
penetrando / oculos demulcendo /
et animos invadendo. Suavitas
audit(ur) cum aliquid proferimus ad
renovandum desiderium / vel ad tol-
lendum fastidium / unde Tullius
in sua Rhetorica / maxima vari-
etas delectat auditorem. Et Quin-
tilianus in grandibus cenis /
hoc sepe nobis accidit / ut cum
optimis saciati simus / varietas
tamen nobis ex vilioribus grata
sit. Debet tamen loquendi suavitate
tangit Tullius in libro de partitione
oratoris / quinque esse communia quibus ora-
tio lumina / scilicet dilucidum / breve
probabile illustre / suave. Et Ora-
tius in poetria / Aut prodesse vo-
lunt aut delectare poete et
Gen. xlv. consolatus est Joseph
fratres suos et blande est locutus
Mediocritas autem quam mediocris est
sine doctrinis nec nimis tarde
nec nimis citus ad quod dicit Se-
neca in [illegible] quod spongia est
plenam in partes non in frusta
dividi / dividi enim illam non
[illegible] utile est / nam comprehendere
quemadmodum inopia ita nimia dif-
ficile est / idem enim vitium est in
nimia quod nulla divisio / simile est
confusum est quod sectum est usque
in pulverem / hec ille. Sed ca-
pacitas autem in hoc ex parte com-
dicitur auditorum se que verba
doctorum / unde Gregorius super
Ezechielem / Dicit omnia non tantum
periculosa sunt que de deo falsa
dicuntur / sed etiam que vera sunt
et non opportune proferuntur / sicut
ad Cor. in iii. Apostolus / Non potui
vobis loqui quasi spiritualibus sed
quasi carnalibus tamquam parvulis
lac vobis potum non escam
dedi. Et prima ad Thessalo. ii dicit
facti sumus parvuli in medio
vestrum tamquam si nutrix foveat fi-
lios suos in quo se ostendit Apostolus
secundum capacitatem auditorum
suos conformasse sermones. De hoc
dicit Petrus Ravennensis / Debet predi-
cator non quod ipsum dicere sed quod

subditos doceat audire attendere
diligenter et parvulis impendere
debite nutricionis obsequia / et
blandimentis magis congrua com-
pericie verba depromere / non qua-
drare / sed quadrare / liquare sive
nec mutare vocem / amare va-
nos affectus metro / linguam carpe
imbecillibus parvulorum moribus
occupari / contra aliquos facientes de
Gilbertus / Student magis alta quam
apta dicere / facientes apud insipien-
tes intelligencias miraculum sui / non
procurant salutem aliorum / Scribe-
bant humilia et plana docere ne
sola hec scisse videantur / Studebant
ubera que laudare mammarum
lactare parvulos / hec ille. Ve-
runtamen dominus doctorandus non sit quam
gradus doctoris exaltatus et quem
ascensurus estis omnium modum per-
fectione debet esse preclarus et tam
virtute quam maturitate doctrine vobis
opus est / ut iam nihil aliud nisi quod
approbatis audiatis studeatis scilicet
et scriptis / precepta et fontes veritatis
sed monitis nominum honorem etiam etc.
Sicut certus et planus quia volenti
gradum doctoris catholici ascendere
non multo / debet videre nominum honorem
non ut sui honestius statui et fa-
me opportet quod doctores attendere
ut fama sua sit honesta / ut nomen
suum cum re concordet / nisi illud
Ps. Sicut nomen tuum ita et laus tua
in fines terre. Sed profecto non sic
preponendo omnes / sed non omnes quia nomen
suum magnificat ex virtute famat
e contra enim nomen suum ambiciose
magnificant ad ostentacionem. Alii scanda-
lose vilificant in detestacionem. Reliqui
vero virtuose dignificant ad edificacionem
Primi nomen suum et famam excellenter
appreciant. Secundi nomen suum negli-
genter aspernant. Tercii vero non
suum mature venerantur. De primo
etc. b. Gregorius xxvi Mor. c. xv.
Omnis enim in cogitacione terrena
huic seculo conformantur per omne quod
agunt huic mundo relinquere sui nominis
memoriam volunt et curant. Alii
bellorum titulis tradite Alii edifi-
ciorum menibus. Alii doctrinarum scienciis

poete

apta

libris insertum elaborat sibi quia memo-
rie nomen edificant. hec ipse
Sed memoria hominum cito transit
omnia que scribuntur in pulvere cla-
nescit. Sic filii noe post diluui-
um dicebant celebremus nomen
nostrum antequam dividamur in uni-
versas terras et ceperunt edificare
turrim cuius cacumen celum attingeret
Sed quod attendit valebat ... facerent
nomen honoris, et fecerunt no-
men confusionis unde vocatum est nomen
loci illius Babel i. confusio
De secundis qui non sibi nocent
sed aliis afformantur b. Jacobi i
innominata sua ... ii sic inquit
ipsi blasphemant nomen bonum
quod invocatum est super vos. Sed non ipsi
eiusmodi sunt eius formatores
nostri et alii predicatores discipli-
nam nunc recipientes qui tene-
bris aspectu per ... tenebris illustra-
rant ... ornantur vero ad alios
qui nomen suum ... significat
ad edificationem ... per illud
hester ... intelligi ... nomine
eius ... testatur ... in re tunc
quorum memoria eterna erit iusto-
rum et sicut de apostolis in Romanis Nos
delebo nomen eius de libro vite
et talis conatus ... nedum
edificationis sunt necessarii
est pastoribus et prelatis ac illis
qui alios docendi officium as-
sumunt. Nam licet viro sancto non
habenti curam pastoralis officii
sufficiat habere et seipsum lucri-
facere pastoribus ... et hiis qui a-
liis preponi sunt nunc de pre-
scriptum est in Apologetico Gregorii
Nazanzeni in hec verba. Inquit
quit apud memetipsum namque
alii et ingeniorum litteratorum
spe subeant maria ...
nitescente ... est super solida ...
stanti ... herbam
... requirere et in ... re
bus ... vitam ducere qui
pugnat ... fluctuum
periculis querere ...
et potentioribus ... est
nam officia administrare maiorum

neque ergo plurimos ...
sed in paucis rebus et modicis ...
... parvis autem est tutius per-
... omnibus et non supra vires
levare ne vel ... fiant sal
et periculum subeant. Sed qui est
in officio pastorali et alios docendi
constitutus debet seipsum salvare et a-
lios lucrifacere unde sicut nullus ...
... non ... sed ...
... talentum suum ... in terra defossum
... debuisset multiplicandum
Sequitur etiam de Kayn de Abel fratre
suo ... domini ...
... fratre suo sed ...
facere ex caritate. alii vero ...
maxime et qui tenent ... fratris
mortem ... non ...
sunt ... facere ... nisi ad
... suum ...
ply. Et hec ... non ... ceteris
incumbit doctoribus katholicis
quippe ... simpliciter et exem-
plar ... ut ...
... qui in ecclesia dei
velud splendor fulgent firmamenti
et tamquam stelle in perpetuas eternitates ma-
nent ... plurimos docere e-
rudire ... magis super ... speculo
... possit
sufficere quantum ... tamen
... est ad salutem
et ad edificationem aliorum ... in
... et ... sunt ... magistratum
... politicum ...
informis et ... libere ...
in quo aliorum ... illustrem ...
demonstret magistratus aliquis ...
... ...
... ne rempublicam ledere videatur
defectum sui relicta civitate pro-
... Omni itaque doctorum ...
... debet esse ... et ...
morum honestate preclarus ...
... per amena et pulcerrima
scripturarum prata discurrens ex
speciosissimis floribus coronam capitis
... et de qualitate doc-
trine katholice ...
...
...
et aliis plurimis ... ostenderet
...
... et ... idoneus
... et approbatus ...

pfecto per ignem et aquam et de-
ductus est in refrigerium excep-
to ea que ad gradum requirit
sufficienter in ea relucteant / non
licet vt lucerna ymmo ponatur
sub modio sed super candelabrum
vt cunctes lucem valeant con-
templari. vt quod sit qui nunc ex
nobis operans in vinea domini
sabbaoth retribucionis denarium
vna nobiscum pro suis laboribus
post hanc vitam recepturus
venit ergo vt insignia docto-
ralia recipiat voto ipsum ad ka-
thedram doctoralem dicendo
illud ewangelicum Amice ascende
superius et erit tibi gloria in hono-
rem nominis ihesu christi per secula
benedicti Amen. Amen

In nomine domini nostri ihesu christi
Commendatio doctorandi

Ad animandum hunc virum in-
genium vt liqueat huius gradus ad
quem promouendus est et dignitas
excelsa et vtilitas copiosa
propter primum is gradus cum humilitate
est assumendus Nam dicit
Sapiens Quanto maior es humilia
te ipsum in omnibus propter secundum
et si labor videatur plenus ho-
noris tamen karitatis ob honorem
dei et profectum proximi non est
fugiendus Si enim vnigenitus
patris pro explenda vtilitate omnium de
sedibus patris ad publicum nostrum
exiuit et nos quid dicturi sumus
si secretum nostrum proximi vtilitati
preponimus viii q. i In scripturis
assumpsi quod scribitur Iohannis v°
et in cunctis dominice oracio
Testimonium perhibebit. Reuerendi
patres doctores et magistri ac ceteri
cuiusuis status ordinis et scientia hono-
randi / Gregorius secundum beatum Ieronimum
in quadam epistola / doctorum ingenia
aliorum contra videntur quasi
diuinis muneribus inanimata

Sic quod nec opus est vt ab aliis do-
ceantur / quo intelligunt scripturas
vnde quod cum alii cessant / alii
procedunt ad distendum ipsis scribe-
tibus assenciunt alii ipsis loque-
tibus silent / alii ipsis docentibus
garrulis imponunt magis loqui
sit / quod eorum respectu alii appa-
reant quasi lucernam essent vsnai
ym et secundum eundem statutum est aliis
omnes eos amare suscipere tolere
mirari et eorum dicta quasi propria
defendere et tueri / Perfecto non
in nomine doctorando dicitur / Testimonium
perhibebit. doctorum enim vero est
errores eliminare / ad viam
veritatis nescios promouere scripturas
enigmata reserare / modos fal-
nes obscura dilucidare / dubia que
declarare. de reliquis et veneran-
darum c. vno li. vi. et ergo quod
doctorandus est / testimonium perhibebit
et summus quia verum est testimonium
eius qui si doctor est virtutis auctus
est / Secundum quod secundum beatum Augustinum in libro
de doctrina christiana doctoris ka-
tholici officium est vt doceat et
moneat vt placeat / Sin que ful-
cimento virtutum vnus et verum
inclarescat vt quod sentiret esse
iustum et sanctum videtur / vnde quod omnis
doctor ecclesiasticus ad hoc ne faciat
testimonium vitam debet habere quar-
tria primo cognitionis seu
noticie claritatem 2° doctrine veri-
tatem 3° depositionis constancie
seu perseuerancie firmitatem testis
enim non est habitus conueniens nisi sit
clarus in cognitione / veridicus in
sermone / et firmus in depositione
et ideo a testimonio vnusquisque
repellitur propter ignorantiam in intellectu
propter falsitatem in dictu / et propter
variacionem in deposicionis actu / vt
patet de testi. probatum. Hec tria
resumendo omissa ampliori the-
matis diuisione / vt amica / pro
breuitate propositum concludam / sic
dicam primo / quod omnis doctor eccle-

sciastitus ad hoc ut faciat dignum
testimonium debet habere certitudinis seu no-
ticie claritatem, debet enim testis te-
stificari de hiis que vidit et novit,
de testibus enim tempore in quo Christus
testes. Et ideo dicit Jeronimus: Ad
stituam te testem eorum que vidisti.
Et Actuum xxvi. Sic eciam quidam
adducti fuissent contra Jhesum non
erat conveniencia testimonia eorum.
Et racio ibi redditur quia ipsi perhibebant
testimonium quod eum audiverant di-
centem: Ego dissolvam templum hoc
manu factum et in tribus diebus
aliud non manu factum reedificabo.
Et de hoc non erat conveniens
ipsorum testium propter ignoranciam
in intellectu. Sicud enim declarat
beatus Johannes, ipse hoc dixerat de
templo corporis sui. Illi vero in-
tellexerant de templo Salomonis.
Si itaque in teste simile humano noti-
cie claritas requiritur, multo plus
in doctore katholico qui testimonium
veritati perhibere debet est. Pene eciam
monstruosa nempe res est, lector
cecus, preco mutus, doctor igno-
rans, inductus consiliator et via-
tor inexpertus. Et omnino miserum
est eum fieri magistrum qui nunquam
fuit discipulus, hoc est discipulum
magistrum. Debet enim ante esse dis-
cipulus quam aliorum magister esse
desiderat. Nam qui nimis opam
suam dederit propter non potest
esse bladum. Hic de ordinatis,
ordo fit quod ad huius quidem apu-
tem festinus non valet, sed efficit
volaticus qui nemo repente fit summus,
sed a minimis quisque inchoat ut ad
maiora conscendat. De pe. di. i.
Hec que, unde quemadmodum in celum co-
pimus que non reguant quod in eis
paulatim per incrementum de ipsis
ad perfectum perducitur. Pari forma
ad pleniorem veritatis cognicionem
et mensuram quam precedentium passibus
interscalaribus gradibus pervenitur.
Sed quia sciendum, Omniam beatus Gregorius
vij libro Moralium super iº Job: Amico
verba dividicant inter scienciam et
scienciam differencia monitura. Verba

namque pro pie que reprobi audiunt, electi
non solum audiunt sed eciam gustant
ut ubi in corde sapiat quod reproborum
non mentibus sed solum auribus
sonat. Considerandum est quod non
solum qualiscumque sed expressa vera
cognicio requiritur in doctore. Hoc enim
iactabat se fecisse sapiens ecclesiastes
proposui in animo meo investigare sapienter
de omnibus que fiunt sub sole. Sapiencia
namque qui singula suo ordine stu-
dio et fine debito nosse oportet.
Ordine quippe ut illud prius quod
maturius ducit ad salutem. Studio
ut id ferventius quod vehemencius
promovet ad amorem. Et fine
ut non ad inanem gloriam sed ad
sua et aliorum promocionem edifi-
cacionem et potissime ad laudem dei.
Sapiencia quippe que consistit in cogni-
cione rerum sine divinarum sive
humanarum est ad finem debitum
et optimum dirigenda. Alioquin
talis noticia inflat. Nam edificet
prima ad Corinthios viij. De scientia vero
conprofectu. Et ut ait beatus Bernardus
super cantica sermone xxxvi. Si
cibus indigestus qui non habet
decoctionem generat malos humores
et corrumpit corpus. Si vero fuit dige-
stus nutrit. Sic sciencia igne caritatis
non decocta malos humores generat
qui sunt mores mali. Sicut ipsum Chrisostomum
inferius quod inflati de sciencia non habent veram
sapienciam. Inflacio enim dicitur ce op-
tollit et timor mentis dum inflat
obnubilat. Et absque inuita Omniam
beatus Gregorius xviii Moralium nichil per
ostentacionem fingere sed sensum verbis ap-
perire vera ut sunt diligere, falsa
devitare, bona gratis exhibere, ma-
la libencius tollerare quam facere,
nullam vlcionem iniurie habere, pro
veritate contumeliam preciosum lucrum
putare. Quibus omnibus collectis consequitur
quod vera sapiencia et sciencia longe est ab
impiis, longe est ab hereticis et a
pseudo falsis doctoribus. Horum
enim sunt beatus Bernardus super cantica
sermone lxxi: unica scilicet intencio

De ordine discendi

nuo

fuit, captare gloriam de singularitate
sciencie propter quod simplici et heretici
qui eo plus de sublimi intelligencia
fastuose implere ambiunt, tanto
amplius manifestius quia perfecto si
nem debitum [illegible] admanent
gloriam se continue. Dicit enim b. Gregorius
in pastorali: heretici ad intellectum
primum intencionis suspensi non ra-
piunt nisi propter superbiam placet
enim eis peccatis se sapientes arbi-
trantur secundum alienos admelius
intellecta despiciunt, atque ut apud
imperitum nomen sciencie nomen
extorqueant summopere recte in-
tellecta destruere et sua perverse
exquisita et confixa falsitatis
omnibus roborare contendunt.
Veruntamen ultas [illegible] mutat [illegible]
[illegible] et viri dei veritate [illegible]
ut dicit veritate desita in decimum
scriptum [illegible] de uno errore alium
facile [illegible]. Nam ut dicit philosophus
philosophus, uno inconvenienti
dato sequitur plura. Dei [illegible]
[illegible] nunc contingit si manens sup-
erbie fastum abiciendo in timore
dei et cordis humilitate scripturis
intenderit et veritati locum
darent. Attendendum ergo scrip-
turis non dominandi et humili-
ter [illegible] ostendenda est gratiam intelli-
gencia ab eo qui omnis sciencie
dominus est et auctor verum dei lo-
quendo qui ipse superbis resistit et
humilibus graciam largitur. Sicut fa-
ciebat [illegible] vivi [illegible]. Cum ad verum
de quorum humilitate [illegible]
esse premonendum qui in acquisitione
sciencie illius [illegible] statuerunt
[illegible] ac sapienter [illegible] modum
sapienter [illegible] quia doctoribus se
[illegible] semper consentiebat ita
ut in expositione scripturis [illegible]
decreto sacrorum primum [illegible] adversi
adversus aut determinacioni sancte
Romane ecclesie [illegible] tamquam rem
pestiferam constanter fugiebat.
Sapienter [illegible] quia acquisita
arcium liberalium peritia peritia
transtulit se ad scolas sancte fa-
cultatis theologie, ut ibi quid rei
publice [illegible] quid [illegible]

salutis humane [illegible] clare depictum
stilo possit contemplari. In quibus [illegible]
[illegible] hesitantibus satisfaciet theologia
[illegible] quia tantis in questionibus de
veritate et de [illegible] sciencium
testimonium perhibebit. Et hoc de primo.
Dum secundo quia animo doctor [illegible]
debebat ut perhibeat dignum testio
dei ... habere doctrine veritatem
Omnis quidem enim doctor [illegible] dei esse
subiectum [illegible]. Si ad scripturas
Nam si aliquid falsitatis in doctrina
subesset testimonium ipsius nullius foret
momenti [illegible] prima. Opportet
autem ut dicit b. Gregorius in pastorali
discretum doctorem esse in silencio
tantum in [illegible] ne aut tacendo p-
ereunt [illegible] ut in actu perdenti [illegible]
usque ad finem. Non autem [illegible]
[illegible] sit cum [illegible] doctoris
katholici qui assensurus [illegible] animi mox
[illegible] debent esse [illegible]
[illegible] qui maturitate doctrine vobis
opus est [illegible] non aliud nisi
[illegible] amiciciare studeatis sic
enim convenienter [illegible] perhibe
testimonium veritati. Et hoc de secundo.

+

Audi fili mi disciplinam patris tui
Publio [illegible] doctores et magistri [illegible]
Nature humane [illegible] dum [illegible]
[illegible] hominem [illegible] positum invenit
[illegible] qua [illegible] ad sapiam
appetitus. Nam primus Adam plas-
matus a deo [illegible] in paradiso
deliciarum fortitudine est locum ubi
et corporis incolumitate potitus est
et integritate sensuum amplexorum fun-
tur [illegible] si dominus finaliter [illegible]
[illegible] Nam quia fortitudine est
talem que omnibus animantibus [illegible]
[illegible] per intelligenciam et [illegible]
deus qui sciam appetunt qui non
debuit [illegible] suo male [illegible]
[illegible] quem [illegible]
voluptatis [illegible]
in amaritudinem [illegible] vali-
tudo corporis collapsa est et languor
mori [illegible] qui vita [illegible]
bat [illegible] pauper [illegible]
per ignoranciam [illegible] hoc [illegible]
liquet [illegible] prima condicione creati

creatus sit ad sapientiam et leticiam / qui
in vallem tenebrarum proiectus / et
miseric / naturali motu cordis ad scientiam
aspirat / atque leticiam / propter quod lactancius
ait / Non ergo reprehendo studium eorum
qui veritatem scire volunt / quia nam
homini deus adipiscende veri cupien-
tissima fecit / Sed illud redarguo
in requirendo / quod honestam illorum et
optimam voluntatem non sit secutus
effectus / quia neque quid esset ipsum ver
sciebant / neque quo / aut ubi / aut
qua mente quererent / unde vero in hiis
debitus modus servatur prout dicitur sibi
est / audi fili mi disciplinam patris
tui / Videmus nempe / quod filii adam
vix inveniunt aliquid tam vile / quod
non velint edificare more scientie /
unde dicit b. Bernardus / videas alium tractare
aliud mundialis cure / istud placitando
numquam deo displicendo / illud similiter cum
hiis artis tam vehementer ~~affectare~~ affec-
tare scientiam / ut laborem non deputet
quod tandiu possit aliquibus doctior
reputari Sic ade filii turrim Ba-
bel edificant manibus et pedibus
et pedibus ut ad alta conscendant
et ibi cognominati sint magistri sum-
pserunt et per insipientiam appeti-
tus scientie et cupiditatis / nota studiosi
sumus dicere inquirendo / Unde ergo fili
mi / ne imitaris peccata tua sed
audi disciplinam patris tui / Audi inquam
quia et bene Jeronimus hortatur pendimus
ut viam sapientie sine doctore non
audeat ingredi / et in libro de viris il-
lustribus / qui nullo inquit doctore
pessimum semetipsum facit magistrum / audi
igitur quam sermo est instrumentum / instrumentum
quo scientia doctoris in discipuli transfertur
animum / et propter hoc viva vox efficacior
est ad docendum quam scriptura librorum
que litteras audit / sed modo verum
gestus et motus ac affectum non expri-
munt / que omnia loquentis audit /
scienciam ac auditus ad disciplinam
necessarius sit / que fundamentum
pit ex sensuum apprehensione / in crescunt

quod viva vox plus docet quam scriptura librorum

tum ex eorum possessione et complementum
ex eorundem desecratione / qui audiens
sapiens sapientior erit / sapientior erit
verbi thema / Ad perfectum tamen disci-
pline et studii tria summopere 3
requiruntur / primum est abicere vitia /
secundum est relinquere puerilia / et tercium
ordinare se in acterna studia / et tanquam
in spirituali intelligentia / Dicit enim tria
breviter deducendo / omissa ulteriori
thematis divisione / dixi primo
quod ad perfectum discipline requiritur
abicere vitia / Unde ut dicit Sa-
piens In malivola animam non intrabit
sapientia / Immundi enim animam possunt in-
sistere fatendum / est quod propter hoc
etiam dispensationi sermonis secundum
secreta abdita scripturarum
et spiritualia archana sensuum
intrare non potest / unde enim in libro omnium
thezauri sapientie et scientie absconditi
esse dicuntur / quod autem ipsum inveniet
contempsit / innocua sacrilego
ore blasphemat / aut katholicam
fidem nimiis opinionibus polluit /
verum scientiam assequitur esse credi-
dit / est / Opus enim dei effugiet
fictum / nec habitabit in corpore sub-
dito peccatis / Non in ad scientiam spiritua-
lem nisi hoc audiamus modestie per in-
ferorum abiectionem pervenitur / quem
postea eleganter expressit dicens
Beati immaculati in via qui ambu-
lant in lege domini / Et iterum beati
qui scrutantur testimonia eius et in
toto corde exquirunt eam / De hiis
aut qui quamdiu perquirentem scientie
videtur acquirere et tamen insistunt
operibus prave vite dicitur in prologo
in tractatu / Sunt alias litteram [illegible]
manus aurea in naribus suis
animus enim potest gesta ornamentum
eloquiorum celestium et illa pre-
sam scripturarum speciem consequi si
enim lutulentis sensibus vel operi-
bus in herede si inmundissimam terram
subigendo confingit / aut scenosis
libidinum suarum polluit volup-
tatis / Intuitum enim ad illa condi-
tione secularis que carnali vi-
ciorum sorde polluitur / spiritualis et
vera scientia removetur / Ut enim in
nonnullis eloquiis / ac pene illi-
teratis legimus aliquando mirabiliter

---

propter hoc autem / quod non
potest ipse habere
quod sapientie nostre
in aliis facere
sanctitudo doctrine /
potest neque [illegible]
nuda aut
injustitia facit
dicit

vigruisse· q̄d in apl̄is et aliis sc̄is
cōpbatum ē· qui nam inani phōrum
delectat̄ facundia sz veris fructib;
spualis sciē rplebat̄. Sicud ī Ac-
tibus dī· qi videtes petri et Jo-
hanis constanciā· compto q̄ homines
esse sine litt̄is ydiote admirabant̄
et iccirco si tibi cura ē ad oīs in-
arescibilez glam pvenire· c̄te
primum castitatibus studeat elabo-
rare ut adquid puritate obtineat
castitatis· Nullus em̄ i quo ad-
huc carnalium passionum et ma-
xime fornicacionis dnatur affect'
spualez sciam potit possidere
In corde enī boni requiescit sa-
pia· et qui timet dnm inveni-
et sciam cum iusticia ut dicit
Sapiens. Potest etiā ut premisi
aīa immunda vicio iactancie sz
ubi sunt vba plurima ibi fre-
quenter egestas· vos enī convenit
non vba ut sint vba vestris
subservientia. Nam hmōi iacta-
ncia ē summope detestanda q̄z
in psēti tollit verum sciam
et in futuro inducit penam
unde i collacione de sca religi-
osorum dicit̄. Nichil i colla-
cione seniorum pferre audeas
nisi q̄d interrogare te aut
ignaro interrogacō nocitura aut co-
gnoscere necessarie cogitacōis impulit
ut quidam vane glē amore
distenti postentacōe doctrine
ea q̄ optie norunt interrogasse
se simulant. Impossibile enim
est eum qui pposito acquirende
laudis humane studio insistit
donum vere sciē pmereri. Nā
qui hac passione devictus
est necesse est ut aliis et
maxime supbie viciis obligetur
de pena in futuro ibid dicitur
festinandū tibi est si ad veram
spiritualem sciam vis pvenire
ut humilitatez cordis inmobilez
primitus consequaris· que te nam
ad illam q̄ inflat sz ad eā que

illuminat sciam karitatis consummacōe
pducit· impossibile namqz ē in-
mundam mentem donum sciē spiualis
adipisci· et io omni cautione de-
vita· ne tibi per studium leccōis
et sciē lumen instrumenta perdicionis
de arrogancie vanitate nascantur.
Deinde hoc tibi omnimodis pvidendum
curis ut conpulsa omni sollici-
tudine et cogitacōe terrena
assiduū te et poti' iugem
facere pbeas leccōi· donec conti-
nua meditacō imbuat mentem
tuam· habet enī iugitas meditacōis
duplicem nobis confert fructum.
Primo q̄ dum i legendis ac parandis
leccōnibus occupata mentis intencō
necesse ē ut nullis noxiarum co-
gitacōnum laqueis captivetur.
Deinde q̄ ea que crebērrima
repeticōe pcursa dum memorie
tradere laboramus intelligere tunc pis
obligata mente nō quivimus
postea ab omni actuum ac visionum
illecebris absoluti· pspicue q̄z
in secreta meditacōne taciti revol-
ventes clarius intuemur· ita ut
occultissimorum sensuum quos nec
tenui quidem opinacōe vigilantes
percepimus· quiescentibus nobis vel
soporis stupore demersis intel-
ligencia revelet̄. Non pt̄ etiā i-
munda aīa i se hēre usum sapie
Et ideo sicud dr̄ i collacōe de sca
religiosorum. Si nobis cura est
ad spiualis sciē lumen non inanis
iactancie vicio· sz emendacōis gr̄a
pervenire· illius pmū beatitudinis
cupiditate inflammemur· qua dicit̄
beati mundo corde qm ipsi deum vi-
debunt· et io vos dnī baccalarii
si sciē spualis sacrum in corde vro
volūtis tabernaculum pparare· ab omni
vos viciorum contagione purgate et
curis seculi penitus exuite. Non pt̄
insup aīa immunda in hoīe generare
fructum doctrine· qui enī nō est
capax ad pcipiendū· quō erit idoneus
ad tradendū· tamen si aliqis talium

quo mali doctores nō fructificant

de spiritualibus doctrinis presumpsit inefficax
et inutilis eius doctrina erit. Ad
aures eius tantum audientium sermo
eius pervenit, cor autem penetrare
non potest, inertia operum et infe-
cunditate sue perditus vanitate.
Quia non primus de thesauro bone
conscientie, sed de presumptione vane glorie
vermis eius in vas fetidum et cor-
ruptum mel optimum vel preciosum
infundit unguentum, faciliusque etiam
testa infecta preciosum liquorem conta-
minat, quam ut ex liquore precioso
aliquid concipiat, quod multotiens in-
de corrumpuntur, quia corrupta inve-
niuntur. Verba vero spiritualis vite habent
mollitie dulcedinis, dicit enim propheta: Quam
dulcia faucibus meis eloquia tua
super mel ori meo. Hec de cella.
De religiosorum scientia dicit: Carnale
tibi ne decorum ad eos contemptu remitta-
ris compendia. Plurium namque pe-
ritiam disputandi ac sermonis af-
fluentiam despiciunt, possentque si
voluerint ornate copioseque di-
serere, arcana autem scientiarum
discutere non noverunt. Aliud namque
est facilitatem oris et nitorem
habere sermonis et aliud venas et
medullas celestium intrare dictorum
ac profunda et abscondita sacramenta
purissimo cordis oculo contemplari
teste Gilberto, tua pace simplici
eruditioni nullatenus humana doc-
trina nec eruditio secularis simplicitas
puritas mentis per illuminationem
sancti spiritus obtinebit. Omittere duo
baccalaureando de studii fili mi
disciplinam patris tui vel per me
omnium abiectum. Et tantum de primo.
Dum secundo quod ad perfectum discipline
et studii necessaria est pueritiam
abdicare. Hec ei sunt secundum apostolum pueri-
lia studia cogitatio illa, et opera
de puerilibus studiis patet in hiis
que tumultuoso strepitu et cla-
more naviter de magistris assidue
disputant, similiter acrem verba-
tores. Hii sunt quos etiam literam, sillaba
et cetera huiusmodi elementares doctrine

primicias summis adhuc ingenium
retinentes, si phas est dicere, puero-
rum cum annorum facti sunt et elemen-
tarii senes. Verecundum enim est quod
tu in montem ascendisse debuerunt
ipsi cum asinis remanserunt in stercore
intelligentie crassioris. Dicit Gilbertus:
Priscianus, Tullius, Lucanus et
Persius isti sunt dii eorum. Sed verendum
est ne in tempore necessitatis articulo eis
improperando dicatur: Ubi sunt dii vestri
in quibus habebatis fiduciam? surgant
et opitulentur vobis et in
necessitatibus vos protegant. Dam-
nat enim apostolus ea que sunt tam
habentia sapientie si non edificant
ad salutem. Talibus itaque qui hac-
tenus huiusmodi vanitatibus militaverunt
et tempus exactum in superfluis plus
debito consumpserunt, consulit ipse
quod deo militent saltem ad modicum
et forte senectutis innolescant altis-
simo, qui iuventutis et adolescentie
florem in rebus nugatoriis consumpse-
runt. Etenim monstruosum est hominem
virum aut senem sugendo [illegible]
ad mamillas. Sed de puerilibus cogi-
tationibus dicit apostolus: Cum essem parvulus
loquebar ut parvulus, cogitabam
ut parvulus, cum autem factus sum vir
evacuavi ea que sunt parvuli. Hic
est quod mens infecta poeticis carmi-
nibus, illas fabularum nugas, historiasque
bellorum quibus a parvulo primis stu-
diorum imbuta est rudimentis, tempore quo
ad signata pectora progreditur, poe-
mata meditatur et quasi bellantium
imaginem ante oculos versat, et talium
fantasmatum imaginatione deludit
adeo ut etiam orationis tempore psalmodie
vel spiritualis lectionis vix mundari va-
leat mens a talibus fantasiis. Sed certe
in hiis est remedium efficax si eandem
diligentiam et instantiam quam in talibus
addiscendis adhibuimus ad ~~spiritualium~~ spiritualium
scripturarum meditationem et lectionem adhibe-
remus. De puerilibus vero verbis
evitandis dicit scriptura: Sicut ascensus
arenosus in pedibus veterani, sic mulier
linguata homini quieto, id est quietem
amanti honestum, sicud arena que insta-

bilis est / et remora sonum retardat
ab ascensu / sic anima garrula et
instabilis retardatur a profectu / Jo
ob isti meditabitur sapientiam / et
lingua eius loquitur iudicium quia
sine premeditatione et delibera-
tione eis que volunt proficere in sa-
pientia spirituali non est proferendum
verbum / unde beatus Bernardus in quodam
sermone / O humilitas domini ihesu christi
que confundis superbiam vanitatis mee
modo parum aliquid scio vel po-
cius michi scire videor / et iam
silere non possum impudenter
me ingerens et ostentans prop-
terius ad loquendum / Christus tamen
tanto tempore silebat / tunc se ipsum ab-
scondebat / nunquam manifestare ti-
mebat / utique sibi non vobis / non
sibi / hec Bernardus / Et alibi / non dicit
adolescens loquere in tua causa
vix / cum necesse sunt / Et ambrosius
super psalmum / Beati immaculati dicit
Status maturitatis pertinet et spectat
adolescenti a pocius senilem gravi-
tatem induit et iuveniles ani-
mos veterana quadam cotidiana
regit atque disponit / Sed de puerili-
bus operibus et factis habendum sciendum
sicud penus est esse bestialem quam
bestiam / quia bestiam esse a natura est
bestialem quia vicio / Sic penus est
puerilem esse quam puerum / Et quam
quidem fuit Seneca / Penus est quam habere
auctoritatem senum sed vicia pue-
rorum ideo in proverbiis dicitur / usquequo
parvuli diligitis infanciam / et
stulti ea que sibi noxia sunt cu-
piunt et imprudentes oderunt
scientiam / Parvuli dicuntur non annis
sed moribus / unde Seneca ad lucillum
dicit / Numera annos tuos / et pu-
debit eadem velle que puer vo-
lueras / hic a tarriaho loquens
heu inquit nos mali computandi
sumus / infantes sumus et senes
videmur / Imperfectos inquit vocat
scientiam / quia sumus de malicia ante
et vicio dilatata / et admodum

formice prudencia / de qua dicitur in
proverbiis / vade ad formicam o piger
et considera vias eius / et disce sa-
pienciam / Et sic dicit Sanctus in prologo
de claustro / Torpent inquit pigra
desidiose iuventutis / sed a bono
nec unum honesto vel labore
vigilant sed cantandi potius sal-
tandique obscena studia effemina-
tos tenent / Deinde capillum frangere
et ad muliebres blanditias vocis con-
formare mollicie corporis et femine
stare et immundissimus se immediatus
extollere / mirum adolescencium speci-
men / molles enerviosque nati in viciis
manent / expugnatores aliene pudi-
citie neglectores sue / Quare mirandum
opus non sit sed per abdicacionem
puerilium more discipline probi
tui / Et hoc de secundo
Quo ad 3um quantum ad perfectum discipline pervenit
operacio in activa sciencia et tandem
in spirituali intelligencia / de qua hoc in-
dicit Autor considerandi scilicet
dimensionem / ordinem / adeptorem / et termi-
natorem / Dimensio claret ex hoc quia 1
omnis sciencia divina est / aut humana
ut dicitur ex pro primo / de actorum humana-
nas dicimus quas homines de rebus
humanis ediderunt / Divine sunt que ab
catholice fidei cultoribus edita sunt
caritas unanimi ecclesie ad fidem cor-
roborandam recipit et legit / Et hec
sciencia dividitur scolastico more in prac-
ticam theoricam / practica consistit
in emendacione morum et purgacione
viciorum / theorica vero in contempla-
cione divinorum / Ordo autem iste est / ut quisquis ad 2
theoricam volunt pervenire prius practicam
ipsam assequi est necesse / Sed sicud nullus
a labe peccati non ascendit ad agnicionem
dei ita devenire non potest ad theoricam
nisi per practicam / cum illa sit de contempla-
cione celestium / Ista vero de purgacione
viciorum / Quamvis practica potest possideri
absque theorica / Gradus autem ita sunt
ordinati ut humana humilitas possit
ad sublime conscendere / sed ad posteriorem
non venitur nisi sinato prioris ordinis 3
Adeptio vero huiusmodi sciencie fit secundum viam
duplicem / scilicet cognicione viciorum
et remediorum / Secundo discrecione virtutum

de modo procedendi

30 et informacione morum, ut ita for-
miter anima, ut non quasi coacta vel
violenta fiat, sed quasi bono dilata-
ta viam arduam cum delectacione
conscendat. Quoniam cum vicia sua
nec intelligit nec intendit ex-
tirpare ad informationem virtutis, qui est
quasi ius studii perfectio vel ad iusticia
spiritualia que subicitur theologice
non valebit attingere. Non enim pro-
cedit ad excellenciora qui non
exuit planiora. Nec ea que sunt ex-
trinsecus apprehendit, qui ea que sunt
necessaria non intelligit. Difficilius enim
eradicare nobis innatas turpis et
animi passiones quam spirituales plantare
virtutes. Et ergo tam difficile magis
est nobis laborare cum in expulsione
viciorum quam [illegible] preparanda, scilicet evellere
destruere, disperdere et dissipare.
In perficiendis vero virtutibus duo
sunt: edificare et plantare. Ergo primo
disciplina est perfecta, scilicet actualis
scientia et spiritualis ethica et intellectus
actuum virtute perfectis per varia la-
borum dispendia, stipendia vero in pre-
mio sequitur theorica, sequitur
intelligentia spiritualis et oritur non
a meditacione legis sed de fructu
operis. Dicit enim propheta David: psallam inquit et in-
telligam in via immaculata. Psallendo
intelligam in via [illegible] que canit qui in via in-
maculata [illegible] primi [illegible] initium
[illegible] est ac actualis scientie sine parte [illegible]
preceptum et precipuum secundum Gilbertum
ut intueas cum tuo silencium et ut
omnia seniorum instituta et [illegible]
[illegible] tarde et [illegible] ore suscipias
et diligenter in pectore tuo condens ad per-
ficienda ea potius quam ad docenda festi-
nes. Hec enim vane glorie perniciosa
presumptio ex illo ante fructus spiritua-
lis scientie pullulabat. Esto ergo [illegible]
tus ad audiendum, tardus ad loquendum
et conformaveris illis qui cepit facere
et docere, ut ante actu [illegible] ad
docendum, ne in illorum numero deputeris

qui dicunt et non faciunt, et onera que suo di-
gito movere nolunt super humeros hominum
alligant et imponunt. Hec ille. Con-
tinuatio vero dicitur, ut scilicet ad recte
professionis regulam retinenda est perse-
verantia, sic leviter et sine causa non vari-
entur studia. Solent enim nonnulli
qui nescio in illa quam arripuerunt
professione fundati cum audierint
aliquem in diversis studiis ac virtutibus
preditum, ita eorum laude succendi
ut imitari protinus eorum appetant
disciplinam, in quo ipsorum [illegible]
impedit conatus humana fragilitas.
Impossibile namque est unum et eundem
hominem simul in universis fulgere vir-
tutibus, quas si quis voluerit pariter
affectare in id incidere necesse est ut
dum omnes sequitur nullam integram
consequatur, magis quam ex hac mutacione
atque varietate dispendium capiat quam
profectum. Multis enim viis ad deum
tenditur et ideo unusquisque illam quam semel
arripuit irrevocabili cursu sui in-
tencione perficiat, ut sit in qualibet
professione perfectus. Sed in multis stu-
diis et studentibus est videre quod male
fundati inter prima profectus [illegible]
ut periculosum est de scientia ad scientiam
indebite festinare. [illegible] qui
ex aviditate inmoderata desideraverunt
[illegible] est et notum. Hinc
dicitur: [illegible] semper cupiditas
[illegible]. Sic [illegible]
aquis. [illegible] viam discipline
quam vestrum scientie filius ingredi debeat
utrumque descripsi. Non quidem ut in ipsam
[illegible] duceres, sed magis
ut [illegible] ambulasse ad scientiam
[illegible] patulo [illegible]
[illegible] debito [illegible] premium
virtutis tamquam benemeritus non [illegible].
Ego auctoritate dei omnipotentis
et Privilegiorum Sedis Apostolice ad
laudem dei confero tibi gradum
Baccalariatus in decretis, ut possit
legere, docere et ceteros actus ad huiusmodi
gradum spectantes exercere. In nomine
patris et filii et spiritus sancti. Amen.

In actu huius [illegible] quamquam [illegible]
ordine [illegible] [illegible] fundamento
actus [illegible] licentiatus [illegible]
seu legit Canonem [illegible] et

et eciam matriam einsdem magnam gloriam
sibi mouendo detunabit · Secundo per
venerabilem virum dominum · · · animabit
ad petendum sibi dari doctoralia insignia
in decretis · Tercio eadem insignia sibi pe
tet elargiri · Quarto huiusmodi insignia
sibi exhibenda sunt · ubi et nomen doc
torum ascribetur · Quinto et ultimo
regraciabitur   Jhesus xpistus

Licenciatura Magistri Martini

Locuturus in conspectu clarissimorum
virorum pro honore domini mei presentare
in decretis ecclesie sancte licenciandi
prestantissimi patres · rem utique grandem
michi dicendi causa oblatam imprimis
timeor · rem inquam non eam · ut
dicit Tullius in prima oracione · Romana
cui deesse possit sed magis · ut et
beatus Jeronimus scribens vitam sancti hyla
rionis · talem · ut Omerus quoque si ad
esset · vel inuideret materie · vel succum
beret · cum quanta sit status doctoralis
dignitate choruscans · quoniam digne
potius ordine desponere · verumque
mos est et magna laude dignus
sacri eloquii verbum in huiusmodi
actibus fundamentum sermonis ponere
Ideo priori sermonis exordio quod
vobis domine licenciande nunc in ka
thedra doctore assumendo dicat Apostolorum
princeps · attenta aure percipite · Verba
namque scripta prima petri · ij · capitulo · et lec
ta in diversis domini epistolari officio
Sequamini vestigia eius · Prestantissimi
patres et viri clarissimi · nature ordine
et sciencia unum esse summum magistrum et
doctorem in publicam venisse noticiam ·
preclarum est omnibus · tam religione
nostre professione quam ipsius testimonio
scripture · dicit enim ipse · de quo est sermo
Nolite vocari Rabi · unus est enim
magister vester · Mathei xxiij · et ij q · v · qui
scit · Perfecto ei quoque katholicorum
doctorum ceteri sunt adnumerandus · ut
sit unus · et non diuisus alios qui
docet homines · sciam non absone
dicitur · Sequamini vestigia eius · Nam
ut dicit beatus Augustinus de Civitate Dei
libro viij c · xxi · post illum recte deum

et colimus et sequimur · qui naturas a se
creatas · et subsistentibus · et mouendi
inicia · finesque constituit · qui rerum
causas habet nouit atque disponit · qui
vim seminum condidit · qui racionalem
animam quibus voluit animantibus
indidit · qui sermonis facultatem
usumque donauit · qui munus futura
dicendi quibus placuit spiritibus im
partiuit · qui humane ingeniis etiam
scias artium variarum quibus hec
vita innaret · et fortius ornatior
esset · vos igitur domine licenciande se
quamini vestigia eius · Sequimur namque
vestigia eius qui factus est Apostolo factus est
nobis sapiencia a deo et iusticia · et sanc
tificacio et redempcio prima ad Chorinthios primo ·
Sapiencia prudenciam docens · et iusti
ciam dilectam donans · et sanctificacio in tem
perancie continencia uincens · et redempcio
in eorum pacie fortiter manens · Propter
dicit beatus Ambrosius super canticum simone
xxij · Quid vobis cum virtutibus · qui
dei virtutem xpistum ignoratis · ubi nam
quoque vera prudencia · nisi in xpisti sermone
et doctrina · ubi nam iusticia · nisi de
xpisti misericordia · ubi vera temperancia · nisi
in xpisti vita · ubi vera fortitudo · nisi
in xpisti passione · quo pacto soli qui
eius doctrina sunt imbuti · prudentes
sunt dicendi · soli iusti qui de eius
misericordia veniam peccatorum sunt consecuti
Soli temperati qui eius vitam student
imitari · Soli fortes · qui eius pacie
documenta fortiter in adversis tenent
Soli denique sapientes qui eum qui est
sapiencia dei patris · et cognoscere et amare
student · propterea viri dei · si innota deus fecisset
primo deo quoque labor in acquisicione virtutum
si aliunde eas sperandas putet · quam
a deo studium et virtutum · cuius doc
trina seminarium prudencie · cuius
misericordia sponsus iusticie · cuius vita speculum
temperancie · cuius mors insigne est
fortitudinis · Propter vos vir
venerande · cum vobis magnopere
curandum sit cunctis virtutibus magister
clarescere · sequimini vestigia eius ·
Cum fit ut et si omnibus ei tamen
summope qui docentis officium debet
explere · magister virtutis sequendum est
2° Ponitur · propter ipsius animadarum perfectionem
et cognicionem propter humani intellectus
consistendi veri defectum · Et hec
quidem duo ut mos habet reperiendo · in

mani intellectus in cognoscendo vero
defectum et ratione et in exem-
plorum contueri si libeat. Ipsi-
us labor ille pergrinus nec quidam
nitis equandus sudoribus/ quod proponit
in luce patefacit. Qui quanto studio
in cognitionem veri et in amorem boni
exarserunt/ que iam ore potest ex-
plicare sed nec adepti sunt quod
tantopere invenire gestiebant/ quin
ymmo operam simul et industriam per-
diderunt/ cum ut dicit Augustinus de civitate
li^o xviij dei libro xviii c. vii. veritas a archa-
num summi opificis/ ingenia et suspi-
ciones humane penitus non potest com-
prehendere. Alioquin ut deducit Lactantius
libro primo contra gentiles/ Nichil iam
inter deum et hominem distaret
si consilia et dispositiones illius
maiestatis eterne cogitatio virtus
consequeretur humana. Unde et sim
morem philosophorum plures esse claves
capessende veritatis non infitiandum
censeo etiam Quintilianus i libro de in-
stitucione oratoris adfatis digessit
Unam tamen singularem et quasi
clavem clavium katholica luce et
scimus et fatemur illam utique que
aperit et nemo claudit/ claudit et
nemo aperit. Apocalipsis iii capitulo. Quantulibet
enim ut deducit Gilbertus libro primo
erudimenti dicta veritatis cupida per
sensus corporeos hauserit extrinsecus
semper tamen remanet famellica
nisi deus repleat intrinsecus famellica
quidem et ulcerosa se prodit. Sanus et
inscabiliter avida scalpi attactu sen-
sibilium querit/ immoderatius delectans
creaturas/ Sine te tamen solius ipsi
nomen non invenit/ quidquid appo-
sueris non nutrit/ sed amplius
exinanit. Maledicta proinde terra
spinas et tribulos germinat/ ut in
labore manducet homo exterior panem
suum/ ut videat homo interius et fri-
gidus lucem ignis/ et non senciat in-
obest tentivum. Quoniam etiam fit/ ut quandoque
parum [illegible] simplicibus scire pauca
vite tamen regulis non errare. Quod
parum prodest literatis hominibus multa
scire/ et in preceptis divinis deviare/

Obbor enim scriptura ferente testimonio
ydiote rapiunt celum/ et litterati
persepe decidunt in abyssum. Inde venit
ut et Gilbertus loco superallegato/ quod
omnis sciencia que de creaturis agit
fastidio habenda est in corde legentium
donec verbum inveniat/ aut ipsum eliciat
inclusum/ et sicud in creaturis mis-
cet deus aliquid amaritudinis ut con-
tagium affectus sponsalis ad experienciam
divine dulcedinis. Sic in scripturis aliis
laborat intellectus curiositate/ ut non il-
lectus et non saciatus eam querat
qua frui valeat vite. In hunc mo-
rem Policratus viii libro c. ix. tractatus
dum pater gratiam colligat cognitio vitiorum
litterarum/ Scio quidem in illorum sinam facili-
me cedo/ qui non credunt sine lectione
Auctorum posse fieri hominem beatum
beatum tamen copia nequaquam perfi-
cit. Gratia siquidem est que ad sapientiam
sola perducit. In summa etenim beato-
rum copia. aut ignorantia intendit/ aut
neglegentia veritatis est/ sine qua im-
possibile est quemquam fieri sapientem/ unde
et doctor ille catholicus/ cuius nemo
sanctitatis immemor esse potest Augustinus vi de civi-
tate dei c. ii. Varronem allegat/ quem
tam ut literatissimum fuisse doceat/ ait
post cetera/ quibus singulari preconio
commendatur deinde et ipse ~~et ipse~~ Tullius
huic tale testimonium perhibet ut in libris
Achademicis dicat. eam que ibi ver-
satur disputationem se habuisse cum Marco
Varrone/ homine inquit omnium facile
acutissimo et sine dubitatione doc-
tissimo. Non ait eloquentissimo vel
facundissimo quia revera in hac facultate
multum impar esse est/ sed omnium fa-
cile acutissimo et indubitanter doctissimo.
In primo autem libro cum eiusdem Varronis
litteraria opera predicaret/ nos inquit
in nostra urbe peregrinantes errantesque
tamquam hospites tui libri quasi domum
reduxerunt/ ut possemus aliquando ~~qui~~ et qui
ubi essemus agnoscere/ tu
etatem patrie/ tu descriptiones temporum
tu sacrorum iura/ tu sacerdotum/ tu
domesticam tu publicam disciplinam
tu sedium regionum locorum/ tu
omnium divinarum humanarumque rerum nomina
genera officia et causas aperuisti.
Iste igitur vir tam insignis excellentissimus

pericie. qui tam multa legit, ut ei
aliquid scribere vacasse miremur
tam multa scripsit quam multa vix quemquam
legere posse credimus. Iste inquam
vir tantus ingenio et doctrina si rerum
divinarum de quibus scribit oppugna-
tor esset atque destructor, easque non
ad religionem sed ad superstitionem diceret
pertinere, nescio dicit Augustinus, utrum
tam multa in eis ridenda contemp-
nenda et detestanda conscripsisset. Dixi-
sit, ut tam viri acutissimi et Ci-
cerone teste sine ulla dubitacione
doctissimi superstitio scriptis propriis
eam convincentibus arguatur. Constet
quod superstitionem falsitatis vicio verita-
ti, que in sola virtute consistit, esse op-
positam, et sapientem sine virtute esse
non posse, quod ex sola leccione nisi ac-
cesserit gracia illustrantis. creatrix virtutum
credit posse fieri sapientem. // et
per hoc intellectus defectio innotes-
cit. Secundo sunt primum premissorum

2m Qui secundo quod ei qui defectus officium
debet complere ayre vitalis sequitur
exponit. propter ipsius annunciationem profe-
tarum, videlicet cum verbum caro factum
est et habitavit in nobis et vidimus eum
plenum gracia et veritate. et sequitur quod de
plenitudine eius nos omnes accepimus
Johannis primo. Et inde est quod ob primam
solius summam profectorum beatus Bernardus super
Cantica sermone secundo tractans illud
Osculetur me osculo oris sui in persona
sponse dicit Non audio iam prophetas
impediciores sicut ligne factus eius.
Ysaie labia immunda sunt. Ieremias
nescit loqui quia puer est. et prophete
omnes elinguies sunt. ipse quem loquuntur
ipse loquatur. ipse me osculetur osculo
oris sui. cuius gracia plena. et ad-
mirande fluencia doctrine. fiant in
me fons aque salientis in vitam
eternam. quod implevit prius olos leticie
precordiis sive aperite pinde vi-
siones et sompnia non recipio.
figuras et enigmata nolo. ipsas
quoque angelicas fastidio species.
Non ergo aliud sive angelum sive
hominem sed ipsum peto osculari me
osculo oris sui. hec ille. Et si ad-
huc adversus hanc primus argumentum

querimus, iudicium racionis atque defectus
considerantes in racione iudicatoria naturale
eius ipsa veritatem discernendo
recurrit, recurrendo leges eternas necnon
ibidem consulit, et consulendo quantum
in eis est non fallitur neque fallit.
Et inde per cognicionem ad operacionem des-
cendit. Naturale siquidem iudicatorium
insertum est racioni, ad quam hec rectitudo
cum operanti sensibilibus fantasmata
se afferunt fantasie. Verum quia in hoc
iudicio curiositas prodit omnia que
de rerum cognicione nil aliud querit nisi
leticiam aut iactanciam, tante perfeccionis est
Judex integer et incorruptus in mente
residens, equitatis trutinam recte et
indeclinabiliter tenet, inquantum racionibus
eternis innititur, et leges eterne regulas
intuetur. Sicque secundum Gilbertum in 3a
parte sui erudimenti, recurrendo ad
iudicium racio legem eternam necessario
consulit, per quam immutabiliter de mu-
tabilibus discernit, cum eius racio mu-
tabilis est, sed hec lex eterna que
super mentem nostram est in qua est
cum actum vitalis mutabilitatem
non habet erroris, de qua dicit beatus Augustinus
in libro de vera religione, eternam
legem mundis animis perspicuam est cognoscere,
iudicare vero perspicuum non est. Sed per eam
contingit iudicare eo quod iudicans su-
perior est iudicato. Et idem xi de civitate
dei c. 4 et proprie, ostendens quod
eterna veritas a racione consulitur. dicit
quod bruta lucem illam incorpoream
contingere nequeunt qua mens nostra
irradiatur ut de hiis omnibus sensi-
bilibus recte iudicare possit. hec etiam
corporalia latentes in natura causas
habent, eas quoque causas suas quibus
mundi huius sensibilis structura formo-
sa est, sencienda sensibus probent.
ut pro eo quod nosse ipsa non possunt
quasi innotescere velle videantur. sed nos
ea sensu corporis ita capimus, ut de hiis
non sensu corporis iudicemus. iudicemus
hominis enim aliud interioris hominis
sensum isto longe prestanciorem, quo iusta
et iniusta sentimus. Iusta per intelli-
gibilem speciem, iniusta per eius priva-
cionem. ad cuius sensus officium non acies
pupille, non foramen auricule,
non spiramenta narium, nec gustus fau-
cium

non ullius corporeus tactus attendit
secundum ipsum sed eius gratia et benefi-
cium qui illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. Sicut ipsum
summum est veritas eterna et immutabilis
de qua non iudicat sed per quam
omnia iudicat et hunc videlicet quidem in ea
figitur oculus racionis si bene
purgatus fuerit ut neque fallatur
neque fallat. nam est ea rationes il-
le incorporales sempiterne et incommu-
tabiles immutabilitatem erroris non
admittant ut est premissum, ex nihilo
demum legibus eternis racio inhe-
rens tale perfecte sapit, tamen per ea que
conspicit se ad operandum convertit. In-
tellectus eciam bonus, sed facilioribus eum
teste propheta. Et revera ut dicit Gwill
ius in tercia parte textu de racione
Nusquam se melius deprehendit
modus humane imperfectionis
quam in perfectissimo speculo divine
visionis. Sapiens enim animum
per illuminantem et adiuvantem gra-
tiam in contemplatione summi boni
speculatur regulas incommutabi-
les veritatis, inquantum ad eas per-
tingere meretur intuitu amoris
et exinde format sibi modum conversa-
tionis celestis et formam sanctitatis
et construit Moyses tabernaculum
sicud est ipsi in monte monstratum
Sed si racio recta secundum philosophum pri-
est virtutum que consuetudinales
aut morales dicuntur, quid mirum
si racio adiuta per Christum sive
intellectus practicus in virtutum
operibus exercetur. Intellec-
tus etenim quotidie applicatur sive
sive in bonum sive in malum. na-
turaliter viget, sed relictus sibi re-
bus secularibus et inquisitoribus
se non negat et infectus vicio
tam racionis quam voluntatis per-
versas concipit cogitaciones et noxi-
as actiones prosequitur quibus a
deo se separat. Illuminatus vero per
Christum et ad ipsum sequendum re-
versus nichil apud se indignum
percipit et voluntatis affectu
concurrens id est virtutis effectum se-
ipsum deo coniungit. Et hoc est quod
suadet apostolorum princeps dum di-

ceret Sequamini vestigia eius que
sunt verba pro fundamento huius allo-
cutionis actus licentiandi assumpta
In quibus verbis ut iam magis fami-
liari utar sermone vos viri
venerande considerate primo vobis propositum
imitationis exemplum 2o adiutum
expressum humilitatis argumentum et
tercio premendite in his omnibus unitatis
permanet necessarium vinculum. Primum notatur
tum dicitur Sequamini sic enim scribitur
deuteronomii xiii. dominum deum vestrum
sequimini et ipsum timete. Secundo
exprimitur dum additur vestigia.
cum enim vestigium signum pedis qui
est inferior pars corporis dicitur recte
ipsius vocabulo humilitas designatur
ut vult b. Greg. xi moralium
c. xviii. Sed tercium expressum tan-
dem pronomine singulari thema-
tis premissi concluditur, eius. Eius
enim solum doctrina et opera lim-
dantur, qui unitatis vinculum
tenet. et unitat. xxiiii q. i.
quia ex sola et c. cum omnis qui re-
cedit. Sequamini ergo vestigia eius
qui peccatum non fecit, nec inventus
est dolus in ore eius, ubi thema.
Et qui unitatis auctor est. primum
q. ult. hec ymago, ut dicatis
vestigia eius secutus est pes meus
Job xxiii c. Adhuc carissime quia
teste apostolo scientia inflat primo ad Cor
viii et admodum periculosum est
inniti prudencie capitis proprii viii
q. i. secundum de constitu. ne imitaris
ideo ne vos confidentia proprii ingenii
precipitet sequimini vestigia eius qui
falli nesciens vobis humilitatis for-
mam commendavit. ait xi q. iii
qui scit. Et quia dicte deo colle-
gia doctorum canonice facultatis
eiusdem addendus estis sequimini
vestigia eius sub quos facultatis que
vobis, quis in domo dei ingrediendum sit
claro sermone patefacit de elec. cum
in cunctis. Omissis ac brevitatis
amore harum subdivisionum
membris prosequendo duplicat et
sufficere puto. Et dixi in eisdem
primo primo vobis domini licenciande
considerandum propositum imitationis
exemplum, ut enim dicit b. Jeronimus in prologo
libri de viris illustribus / Cum

quo sigendus d
se docet pud
ne ...

nullum primum sequitur pessimum
scripsi sibi testitur agustus Et qui
in Scola p deum sumus hec perfecto
nobis curandum ne dum in ipsis actionibus
et statum disciplinis sed et magno
pe in singulis que nobis spectate
non dubie iudice sumus dicendum agendum
ve occurrit Semper etenim presens
nobis est qui ubi semper est
Et tamen facilis fuit oculos nobis
atque aures intellectumque largiri
Perfecto multo facilius est nos videre
et audire et intelligere videt
ergo ille nos auditque presens etiam
quod loquimur Ipse enim est qui ta-
citos clamantes audit aut Quid clamas ad
me Exo. xiiii. Preuenit vota nostra
et affectus anticipat cogitationes
nostras intelligit de longinquo hec de
antequam fiant preces nostras exaudit
antequam sonent necessitates nostras aspi-
cit antequam veniant spiritus nostros
speculatur antequam nati sunt Et ut
petracha — S. Ffranciscus petrarcha in li. 2o de
vita solitaria Et ita nos aspicit
ut indignos licet videat misceatur
tamen nisi forte quod absit a nobis
contumacia pertinaci nunc repellat
Certe gratia necessitatis probitatis
nunc de hominibus est indicta Et
ut ad hanc amplius impellamur
consideremus semper antiquos
philosophorum et quibus fides non
lucebat venerandum morem qui
quo semper probitatis haberent inci-
tamentum vite sue testem salte
ymaginarium semper adhibere cu-
rabant Epicurus quod quibusdam
licet opinionibus infamatus magnorum
tamen iudicio magnus vir Amico
scribens sic fac inquit omnia spectet
Epicurus huius Cicero in epistola
quas ad Quintum Ciceronem
fratrem suum scribit post adhortationes
magistratus ad virtutem concludit Id
inquit facilime facies si me tecum
semper una in ipsis provinciis placere
voluisti tecumque semper esse puta-
bis et omnibus hiis rebus quas di-
cis et facies interesse Sic ut hoc
Seneca sed non ansus tamen tri-
buere Lucilium suum monet ut

aliquem clarioris viri putaret et fin-
gat. ut enim in epistola ad eum xi.
Prodest sine dubio custodem sibi im-
posuisse et habere quod respiciat quem
interesse cogitationibus tuis iudi-
ces. Nec multo post Sic facies
inquit quecumque facies tanquam
spectet aliquis. Et post pauca
Aliquorum te inquit auctoritate
custodi aut Katho ille sit aut
Scipio aut Lelius aut cuius inter-
uentu perditi quoque homines vitia
supprimerent. Certe viro et optime
de ymaginariis teste vite et imi-
tationis virtutum philozophica
consilium nec suos non inutile nobis
aliis nobis tamen vero non tan-
tum preclarum sit tali teste propria
minime hamnez non indigere. Cum ne
nec Epicurus aut Cicero non
Katho non Scipio non Lelius
seqnondus nec ymaginatus fin-
gendus sed angelus bonus vite
custos a domino datus homini quo
spectante si quis est pudor au-
dere non debet quod coram homine
non auderet et quod summum ac terribile
dixerim prius ipse Christus omnibus
atque Spiritus sanctus presens non actionum
sed et cogitationum omnium verus testis
quos et si vere afforet testes Epicurus
Katho vereri non videret et
hec Et hec quidem dixerim imi-
tandum utile exemplum Sed
deinum ut in secundo membro dixi
due licentiunc advertite humilitatis
expressum argumentum hoc etiam utile
quantum sit et doctoribus ac doctorandis
pernecessarium postea nostis ipsis
Canonibus sacris edocti xlvi di.
hoc hec xxxviii di Sedulo hoc
enim hec ipsum doctrina arrogatam
ut humiliter inferre nesciat quod
docte et recta que sapiunt etiam recte
ministrare non presumant Sane
hoc habet ipse que maius glorie
appetentis qui humiliter opponit intel-
ligendis scripturis sacris supra modum
obest Dum enim inanis laudibus
aucupandis animus intentus est
primo ipsius insolitas non aliasque opi-
niones querit deinde que ipse

Ozm

adinuenit · nimis tenaciter defendit
unde fit / ut redigere intellectum in=
captiuitatem renuat / aliter scripturas
intelligit / quam spiritus sanctus flagitat / et
dum de singularitate sua gloriatur
seipsum nolens corrigere / in errore per=
seuerat / Propter vos doctores licenciandi
sequamini vestigia eius / qui dixit
discite a me quia mitis sum / et
humilis corde / Sequimini magis vestigia
eius / et contemplamini quia vita eius
tota / summa redolet humilitatem / Na=
scitur ex humilima matre / humili
nutricio commendatur / in humili tu=
gurio / et mater humilia abalia vo=
ponitur / humiles piscatores in disci=
pulos elegit / humiles paruulos am=
plexatur / attendo michil ei attribuit
sed dicit sermonem quem audistis non
est meus / Et rursus / doctrina mea
non est mea / sed eius qui misit me /
faciendo miracula dicit discipulis
Nemini dixeritis visionem hanc / et lepro=
so mundato / vide nemini dixeris /
sublimit in documentum humilitatis pedes
discipulorum / et ut impleat om=
nem humilitatem / permittit se a suo
baptizari / humiliter omnes audit /
humiliter respondet / celat te fons / et
quam humiliter passionem et crucem tulit
quis dabit eloquium / aut que sermo=
nis facundia poterit explicare / vos
itaque viri optime in humilitate
mentis vestre / sequamini vestigia eius
in humilitatis argumentum /
postremo et in talem sponsa dicta
in hiis omnibus preceteris est vnitatis
vinculum / nec abre / cum omnia
vinculant vnitate / et dicit Vr=
banus Matheo in libro de muneribus / titulo
de vnitate / facit · xxiiii q. i lo=
quitur / Et hec quidem diceremus no=
quo actum de re hac notissima / preci=
pue cum dicere amplius cuperem / ali=
quam rem de ipsa hinc viro optio
tenderem doctiuam / sed magis re=
pone / et si notam omnibus laudem
et virtutes optimus utrumque predicatarum
Constat profecto iste dominus / michil dicite
michil esse mihi quam ecclesiasticam vni=

tatem · j · q · j · extra katholicam
Constat etiam torpe abes qui vnita=
tatem et fidem christi non tenet re=
tedendum · xxiiii q · j · Omnis · Sic
est ut inconsutibilem domini tunicam
et desuper contextam indiscissam
retineret · c · q · oram vetus / sece
na tale solum linquens ad eos pre=
latum huic preuenit / non enim
pater sanguinis / non patrimonii amor
non genus suum et gentis a planctu
constringat / quam profligatam mihi
a sobole christi patrimonio et relicta
patrum doctrina ~~et patrum doctrina~~
etiam nudam certam omnibus re=
lictis mundus sequeretur / hic est
denique a dignitatis tamquam dignus
fauore exceptus / quo tuende fidei
robustior aptiorque fieret · totum
se ad canonice facultatis contulit
insignia quantum perfecit · ea facta do=
cent · tum iudicio primi et doctorum
approbatus hunc vocatus est · doctoralis
cathedre fastigio sublimandus
ex nostra auctoritate priuilegiorum
huius alme vniuersitatis · concedo
sibi adprime licenciam petendi doc=
toralia insignia in decretis / et alia
exercendi que huic gradui conueniunt
et coram hoc cetu virorum eximiorum
eundem ipsum licenciatum in decreta
pronuncio In nomine patris et filii et spiritus
sancti amen

Ihesus christus

Explectis iam dilecto deo huius patri
commentus tribus membris reli=
quum quod et magis principale dixi / est /
vt potita per hunc venerandum virum /
sibi tradantur doctoralia in decretis
insignia / quod cum mei sit officii pro
fundamento sermonis mei / ipsum al=
loquar dicere pagine verbo / verbo magis
scripto j · pe · iiii capitulo / et lecto in
dominica octaua epistolari officio / Estote
prudentes et vigilate / Reuerende
pater · egregie vniuersi iuris diuini pre=
et humani doctor et magister excel=
lentissime / ceteri quoque preses et domini
natu ordine · et scia venerandi
Inter potentissimos · et diuino rati=
tos sale viros · ad potentem michi
pro modulo intellectus loquturo / in=
primis occurrit · scio eo potentis aut

grandius

quibus per semitam prudencie ascē-
dimus ab ymis ad summa. ab exte-
rioribus ad intima. et temporalibus ad eterna
videlicet sensum et ymaginacionem
racioni et intellectum intelligenciam
et synderesis scintillam. Et hos quos
gradus habemus in nobis plantatos
per naturam deformatos per culpam
erigendos per graciam perficiendos non
per carnis sed spiritus prudenciam. vos in
domino karissimi estote prudentes
et vigilate. quia prudencia vobis summe
pe est necessaria. xxxvij di. in
Principio etiam statim post nature
institucionem homo fuit creditus ad conte-
placionis quietem et positus in paradiso
deliciarum ut conversus per veram prudenciam
ad summum et incommutabile bonum
beatitati eterne mereretur. verum ipse cum
in honore esset non intellexit. avertens
se a vero et incommutabili bono. ad cō-
mutabile bonum convertit iniquitates
ipsisque innumeris insipienciis corpora
et similis factus est illis. totam naturam
humanam duplici veneno infecit. mentem
ignorancia. et carnem concupiscencia. Sic quod
totus homo sedens in tenebris et umbra
mortis. quantum est ex parte ne corrupte ne-
quaquam lucem veritatis recte per intueri
nisi per veram prudenciam. contra
ignoranciam sibi succurrat. et per insti-
tiam iusticia ipsa carnis prudencia
subiugatur. de pe. di. iiij. adhuc in-
stant. Et hinc venit quod plures modo
per humanam prudenciam vere gradus non as-
cendunt sed magis per terrena et car-
nalem prudenciam ad yma descendunt.
et veritatis lucem. obsistente carnis pru-
dencia que deo inimica est non attin-
gunt. Vos ergo virorum optime no-
lite esse prudentes apud vosmetipsos ad
Romanos xij. sed estote prudentes et
vigilate. ita ut honorificetur in omnibus
2o deus. ubi thema in quibus duo se
offerunt consideranda. unum expositum
alterum suppositum. Et quid exparte expositi
considero prudenciam que sonat in
vicium. et quam vetat apostolus dum
dixit. Nolite esse prudentes apud vos-
metipsos. Sed exparte suppositi cōtineor
esse quandam prudenciam que sonat in
virtutem quam non modo non prohibet
sed expresse iniungit et commendat apostolus

prudentes. dicens in verbis thematis. Estote
prudentes. Et hec quidem istorum. quia prima
illa malorum quia carnis. Secunda vero illa
ipse reducit incredulos ad pruden-
ciam iustorum. Luce 2o. Ad romanos viij.
prudencia carnis mors est. Et obiecit
prestans primam necessariam. et appetenda
alteram vero noxiam et fugienda
censet auctoritas patrum. xxij. q. j.
Si cupis. Et quia hec duo prudencia car-
nis et prudencia spiritus admixtam adin-
vicem [illegible] visum est et proposito satis cō-
gruere et [illegible] magis limitari
si non quod ad hanc et ad illa partem dici
posset seorsum explicuero sed magis
utramque miscuero. nunc hoc nunc illud
attingendo. ut vicissim huc illucque flectat
et alterno veluti oculorum flexu ad
lenam dextramque respiciens facile
indicet quid inter diversissimas et
mixtas se passitas res interesset. sicut
Franciscus Petrarcha in libro suo
de vita solitaria. Et quidem prudencia
iustorum filii agar. despiciunt sed
filii Sare. et libere similiter inspi-
rate requirunt. Baruch iij. filii
agar exquirunt prudenciam que de
terra est. et negociatores terre theman
viam autem sapiencie que prudencia iustorum est
nescierunt. De hoc dicit b. gregorius p. moralium
c. primo. prudencia iustorum est
deum ex toto corde colere et agere
nulla creatura amori suo aut
honori preferre. sibi in omnibus animo
promptissimo et per omnia obedire.
que prohibuit non agere et que iussit
implere. in omnibus maiestatem eius
et celsitudinem venerari. omnia in lau-
dem eius ordinare. servos suos dignis
honoribus attollere. iustos et benemeri-
tos prosperos premiare. peccata odire. veritatem
quod summum est credere. quod quisque sibi vult
alteri facere. quod non vult alteri nolle.
E regione autem prudencia carnis est
falsa vera credere. veraque falsa de-
monstrare. deum negare. vetitum perficere
vicia virtutes et mentiri. dignitatis
culmina per phas atque nephas querere
fortuna temporali inaniter gaudere. irro-
gata mala multiplicius reddere
et si vires suppetant nullis resiste-
tibus cedere. humanum favorem preponere
proximum prejudicio gravare. [illegible]

que sunt factis aut conflatis racionibus
impugnare veritati nisi fortiorem for-
san defensorem habeat locum non dic-
it quod per malitiam astutiam re ex-
plere non valet. Hec comparatissima boni-
simulare. Hec profecto prudencia a mun-
amatoribus magnopere reputatur et quia
hac sunt quaque sunt dedere manus
reliquos suspiciendo quasi insani forent
contempnit. Hanc certum dominus destruet
hanc de re sane [illegible] in excelsis
perdet. ysaie xxix. ad corinthios i. perdam
sapienciam sapientum et prudenciam prudentum
reprobabo. Nec abre. Cognoscit enim
vires herbarum, virtutes lapidum, qua-
litates complexionum, magnitudines
quantitatum, distancias graduum, orbes
planetarum metitur, et astrorum no-
tat ortum et occasum. Sed solvis
omnibus in illius non assurgit noti-
ciam qui cuncta omnia et singula in nu-
mero pondere constituit et mensura. Sap.
xi. Prudencia vero istorum ad
saporem vere sapiencie pervenit et attollit
que utique querendo invenit et postu-
lando possidet. Invenitur per co-
gnitionem, possidetur per dileccionem
et ut vult hugo de archa Noe li.
iii. ut firma et stabilis in animabus
istorum permanebat per cunctas virtutes
firmatur. Secundum hanc prudens
attendit non modo quid eveniat
sed etiam evenire valeat. Accidenti fortune
non credit in adversis fiduciam non am-
mittit omnem eventum consilio pre-
venit. Hec prudencia docet providere
i. porro ait paul. unumquodque suum proprium
cognoscere, ut creatura habeat pro
creatura, homo pro homine, bestia pro
bestia, terra pro terra, cinis pro cinere,
cesar pro cesare, deus pro deo. Hec dat
intelligere quid agendum, quid loquendum,
qua parte formandi mores, quanto
fervore diligendus deus. Per hec etiam
vero cum omnibus sanctis comprehendimus
que sit longitudo et latitudo, subli-
mitas et profundum. Ad ephe. iii. Hec
significat ut dicit b. augustinus xix. de
civitate dei c. iiii. tota vigilancia
sua bona discernit a malis ut in illis

appetendis istisque vitandis nullus
error obrepat. Propter hanc virtutem
simonetius ipsius commendat apparencie
speciem ipse ulixes grecie fortissimus
commendacione homeri dignus est habitus
qui ei ut ponit Policraticus li. iii
c. xxiiii. comitem dicit semper prudenciam
affuisse quam poetico ritu minervam
nuncupat. Unde quamvis ille unus de vii
sapientibus scriptorum laudes quantas
ex parte promeruerat. Qui ut refert
valerius maximus li. vii. cum
patriam eius hostes invasissent omnes
quos modo sevicia belli inermes
abire passa fuerat preciosarum rerum
pondere onustis fugientibus inter-
rogatus cur itaque nichil ex bonis
suis secum ferret. Ego inquit bona
mea omnia mecum porto. Pectore
enim illa gestabat non humeris nec
oculis visenda sed estimanda ani-
mo que domicilio mentis inclusa
nec mortalium nec deorum manibus
labefactari queunt et ut manentibus
presto sunt ita fugientes non deserunt.
Postremo si exemplarem inspicis
prudenciam que nunc est divina
cui omnia nuda sunt et aperta quemque
universa que sub celi ambitu conti-
nentur fortiter et suaviter disponit
argumentum vere prudencie absolu-
tissimam humilitati videlicet non alti-
tudini intendere non seditionem
aut scisma facere non unitatem
felle invidie inficere non pacem
turbare aut alia eiusmodi con-
trariis motibus et prudencie istorum
sunt contraria comparari. Unde eius contrarius
periculosis pollens Regnorum pro-
vinciarum et universitatum confinge
ruina [illegible] quia hoc prudencia
istorum dicta prudencia est apud
se metipsos prudencia [illegible] carnis cum
seditionum divisionum scissionum
litium est mater et causa. Hec profecto
in ipsa rerum primordia primum
angelum erexit contra deum quem
more dei sapiencia detrusit in abissum
sic quod per falsam prudenciam decidit
lucifer qui mane oriebatur. Ezech. xxviii
Ysaie xiiii. Et versum est ei mane in
sero bonitas in malum scilicet in demonium

Pridem signaculum similitudinis dei plenus sapientia et decore perfectus fuit caput superbie, pater discordie, pater mendacij et auctor erroris. Pridem cedri in paradiso dei non fuerunt altiores eo, abietes non adequarunt ad summitatem eius, platani non fuerunt equales frondibus eius, omne lignum in paradiso dei preciosum non fuit assimilatum pulcritudini eius, quia speciosum sum fecit illum deus. Iam vero Rex factus est super omnes filios superbie hoc est carnalis prudentie, qui ambulant vias non bonas sed post peccata sua, qui lassantur in viis iniquitatis, qui letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Hinc prudentia sponsus abiectos dicitur. Recede a nobis scientiam viarum tuarum nolumus Job xxi. Demissus [illegible] in hamum delecto deliciarum et voluptatis excludit et vaginam ac perfugium super terram fecit Gen iij. Visum quod prudentia que prius demum est iuncta, ipse prudentie innexus est. Hinc etiam Nabuchodonozor regem cum immeritum fecit Daniel iiijto nisi supra sensus, propter quod ab hominibus eiectus cum bestiis et feris conversatus, fenum quasi bos manducauit donec septem tempora mutarentur super illud. Hinc demum mundum diluvio cataclismi consumpsit, linguas confudit, turrim Babel erexit, prostrauit Goliam, Aman suspendit, Holofernem interemit, Nicanorem occidit, Antiochum perimit, Pharaonem in mari rubro submersit, Sennacherib subuertit, Sichem cum populo suo virilius suo destruxit, Dathan et Abiron viuos ad inferos mersit, Saul regno priuauit, Salomonem infatuauit, tribum Beniamin usque ad paucos viros eradicauit. Hinc concussit Troiam, quid destruxit Romam, quid Babiloniam structionem pilosorum draconum et ulularum fecit habitaculum. Hinc Jericho et Capharnaum redegit in nichilum. Hinc Italiam partialitatibus Gwelforum et Gebilinorum obrupit. Hinc Franciam olim gentium victricem nunc pene victam effecit. Hinc Karthaginem incendio consumpsit. Hinc Greciam ab ecclesia scidit, nisi contemptus diuine prouidentie? Taceo quod rei omnibus notissima est. Hinc Bohemiam olim gloriosam admodum vilificauit, ceterorum vicinorum et regnorum in omnibus, quid istis non tantum annis, immo fere diebus, horis et momentis omnibus surgunt venti temptationum, oriuntur prelia, clerus contempnitur, sapientia fatuitas estimatur. Educuntur sagitte de pharetra ut interficiant innocentes. Ab oriente emicat terror, ab occidente timor, a septentrione suspicio, a meridie comminatio, desuper ira dei, contra stellitas inter homines nullum fedus, nulla pax, fides nulla, unde quid preso hec omnia, profecto nedum scripture et antiquiorum gesta sed et cottidiana exempla luculenter ostendunt, quod initium omnis mali inde radicem sumit quod homines alti sapiunt. Hinc apparet vobis ergo [illegible] optime doctorande, Nolite esse prudentes apud vosmetipsos, sed ea que vitam manuducit sapientia, estote prudentes et vigilate. Et ista sunt verba pro fundamento huius collationis assumpta.

In quibus verbis pro statim iam prudentie carnis et spiritus adiunctam collationem vos domine doctorande ad in consortium prudentissimorum virorum promeritis vestris assumendus, estote sitis, vobis persuasum tenete multo fore deligibilius esse quam inaniter reputari, ut sic inanem semper apparentiam effugiatis. Secundo contrapositam verum congnitatem vobis proponit, ut sic tam a vobis quam ab hiis quos docturus estis errorum tenebras expellatis. Et 3o solertiam operis [illegible] suspirate, ut sic doctrine efficaciam operum testimoniis roboretis, propter primum in themate dicitur Estote. Nam cum hoc verbum sit substantiuum, vera ipsius vocabulo veritas essentie designatur, propter secundum additur prudentes. Cum enim prudentia secundum philosophum vi Ethicorum sit habitus intellectualis et hoc habitu respectu ad

subiectum, videlicet racionem cuius
est ipsa perfectiua, contingere magis
nomine. circa specta rerum cognicio
explicatur. Unde et Luce xii dicitur
quis putas est seruus fidelis
et prudens quem constituit dominus super
familiam suam, ut det illis triticum
in tempore, sed ipse tercium thema
premissum concludit: et vigilate,
quoniam vigilancium nomine beneo-
perantes in scripturis designantur
viri et iuxta hunc morem apostolus ad
Thimotheum 2a in 4o dicit: Tu
vero vigila in omnibus. Et sequitur
labora, opus fac evangeliste. Est-
ote ergo prudentes et vigilate.
Et primum quidem dixi: multo delecta-
bilius vere esse quam reputari
eruditum, ut dicit Franciscus Petrar-
cha in suo primo libro de vita solita-
ria: Sicuti immortalis est veritas
sic fictum et mendacium non durat,
simulata illico patefiunt, et ma-
gno studio compta refluunt, vero
tenuit exiguo et apposite licet im-
perfectius fictus lenis sudore deli-
niit, et argutum quod mendacium
vero cedit: abeunt tenebre, na-
tiuus quod rebus color manet,
et latere diutius magnus est
labor. Nemo sub aquis diu vi-
uit; erumpat oportet, et fro-
ntem quam celabat aperiat.
Quid hoc pacto sedulo ut dicit
canon admonendi sunt scolastici
in humilitate indicta scienta
discant non contempnere quos no-
uerint morum vitia quam verborum
amplius deuitare, sed cordis casto
lingwa veritatem confiteri non au-
deant, quia eciam proferre confite-
re thus et ceterum maioris utile
est nosse ita esse preponendum
verbis sermonem, ut preponitur animus
corpori, sequens fit, ut ita malle
debeat veriores quam disertiores
audire sermones, sic malle debent
prudenciores quam formosiores habere
amicos xxxx di. Sedulo. prope
innotet: non appetere umbra-
tice et fugaci, sed vitam esse

semper intendum viro prudenti
vobis, carissimi domini doctorandi,
assit hec cura, ut omni vanitate
explosa nitamini magis esse quam
inaniter videri, ut dicere possi-
tis cum Scipione Affricano:
Iam puero michi omne vicium
displicuit, et bonis artibus a pri-
mis annis deditus, scire solum tempus
putabam, sed ope semper perficere
quidquid magnificum a maioribus
natu aut litteris didicissem co-
natus sum. Nunquam vani honoris
auidus fui, sed semper esse quam videri
malui. In secundo deinnum
divisionis membro circa spectaculum
rerum cognicionem vobis domini
doctorandi preclaram memoraui,
in quo quia res hec vobis omnibus
quam notissima est, supernatum vi-
detur velle latius immorari.
Monstruosa nempe res est doctor
rerum doctor ignarus, magister
indoctus, consiliarius et orator
inexpertus. Hoc tamen in cognicione rerum
attendendum breuissime puto, ma-
ius esse considerare nos in eo quod
pretendunt, quam in eo quod sunt, ut
dicit Abbas Joachim in libro primo
de vnius c. xi: Per inde instrumenta
ad veritatem hinc seducimur
in errorem et indulgemus acceptacioni
tandem, hinc est enim quod precipites la-
bimur et turpiter detinemur
a rebus quas cordi et quibus
apponimus cor, quia pluris facimus
pulchritudinem seu delectacionem
que in rebus et a rebus est, quam
cum aquis illa sunt et quod proprie ho-
nestatis in illa est. Si enim non sed-
uci simus estimatores sentire
poterimus oportere niti et pergere
in illum ubi copia totius vo-
luptatis, ubi perfectum, ubi
semper nichil est. Hoc ipse et
labi hec scriptura diuinitus inspi-
rata rerum significaciones in
genere sui eloquiis assumens,
innuere cupiens magis perfectas
significaciones rerum quam speciales

spectare et spectabile est quam in rebus creatis

vt tali co(n)sideratione pulsati si
mouemur delectatione carnis
si sciendi ducimur auiditate.
si potestatis ambitione torquemur.
ab illo speremus qui habet de
lectationes in dextera sua vsque
in finem qui docet hominem sci
entiam. quam nec auris au
diuit nec in cor hominis ascendit
qui dedit potestatem filios dei fieri
hijs qui credunt in nomine eius.
Cap(itulu)m
Postrema due doctorande doc
trine efficaciam. experimur at
testacione comprobandam esse
vobis annotam. et hoc pre(se)lta
dixerim. quia vt d(icit) ffranciscus
petrartha vbi s(upr)a. copia licet
non semper modestum pectus
inhabitat. et sepe inter linguam
et animum inter doctrinam et vitam
contentio magna est. de hijs
aut loquor qui litteris impe
diti et ornati potius quam
ornati rem pulcherrimam scien
crut. turpissimis moribus instau
rauit animi vanitate vt sto
las nunquam vidisse multo melius
foret. qui ibi hoc vnum didice
runt. superbire et literarum fidu
cia. vaniores cunctis hominibus.
immanitate defectus et vicia mundi et temporis crescunt.
vos aut(em) virorum optime no
sit. sed accuratius attendite quod
peccatum vitium omne in vobis
tanto conspectius foret quanto
is gradus quem pro honore dei
assumitis celsior habetur. de
voto magno. Studete itaque
carissime quemadmodum fecistis. et
iam accumulacioni vestram
cumula facite. vt que docueritis
verbo. opere efficaci confirmetis
vt sic cortina cortinam trahat
de sacra scriptura c. vno vbi
hoc aut(em). Hoc etiam pacto sci
tote carissime frater carissime.
vos huius gradum doctoralem sus
cepturum. quia ex doctrina vera
magna virtute in dei ecclesia segre
gat. ergo vt fiat. etc. iam pro
meritis vestris. pro moribus con
tis. trado vobis per vos petita
doctoralia in dictis insignia
Anulus et imprimis vt petistis. trado
vobis anulum aureum in signum
dignitatis. quo ad primum. et
in fide desponsacionis quo ad secundum
xx. q. v. ffeminae. hunc ad anulum
primo contemplare carissime. vide
licet in natura metallica dignissimum
et figura circulari perfectum. vt scias
te anulo subarratum aureo. non
quidem vt lanam more mens tua
vinculis cupiditatis astricta se
aurum quarat. semper redditus
computet et aurum gratius in
tueat. quod solem. velim dissimilitud
hij. Sed potius qua hac dignitate
quam in scola. et fide xpi accipis
ad perfectum semper mitaris et asce
das. de pe. di. ij. dum sanctus Biretum
Secundo accipio biretum in signum
auctoritatis docendi. et actus doctorales
exercendi. cuius etiam bireti figura
orbicularis carens principio et fine
te iugi monimento sollicitet vt in hoc
officio taliter vite tue labores co
ad tendas. quia deum tuum omnium
principio et fine carentem feliciter liber
perducaris. demum auctoritate
docendi taliter concessa. trado tibi
librum decretorum. diuini et hu
mani Juris vite tue preceptum sal
timonitum. Accipe ergo carissime
hunc librum clausum. et apertum
vt sis communitus ad refellendum
hereticorum tam latentes quam mani
festos errores. et insultus. Clausum
insuper. vt hoc libro non defen
das improbum et iniquum ministerio
x. q. iij. Si quis. vtque scias eam
que in ipso continetur veritatem
non nisi vt sponsus flagitatur
appendam. xxiij. q. vlt. c. plus.
Apertum quod accipe hunc librum vt
cognitas tibi et dono altissimi infusam
et studio laboris proprij acquisitam
pro honore dei et salute proximi libe
liter. et aperte aliis communicandam
j. q. iij. Solum. Sic quoque insignijs o solum
decoratus doctoralibus. vt pax di
habitet in corde tuo. vtque in pace
tua possideas animam commendo tibi
osculum pacis et caritatis. v. q. v.
non omnis. et c. Nos osculat.
sciuit ad te in duo vt digne ambu
les in vocatione qua vocatus es sine
mentis elatione. sine scientie inflatione.
imo sicud dicit Augustinus mortem

tum vitiis tenebras cunctarum totum
anime vitium et lerosum sit conferre
triumphum. Postremo ut
petisti benedictionem super te effun-
de doctoralem ecclesiam dominus opti-
mator omnis benedictionis tibi
largiri dignetur ut te benedictus
faciat benedictionibus sine numero
Consignet tibi gratiam suam et
dona collata ut semper habeas
totam sanctitatem prudentiam tot-
am rectitudinem intellectum totam
perpetuum consilium totam timo-
rem fortitudinem totam scientiam
scientiam totam divinitatem pietatem
totam sapientiam dei timorem ut
per timorem dei sis humilis per
pietatem mitior per consilium
cautus per intellectum prudens per
sapientiam maturus utque ad opera
que sunt deo placita per virtutem
sis habilis per donum facilis per
gratiam acceptabilis ut sic enim per
gratiam tuas in terris et eo tandem
per gloriam suam mereris in celis
Quod nobis omnibus concedat
ipse dei filius per sua benedictus
A. men. Amen.

Iuste iudica proximo tuo scribitur Levitici 19°
dicit Boecius de consolatione philosophie libro 3° prosa
quod homini in rebus sua fruitur ab extra
bonum ... est bonum tuta ...
et sine ... sive ... omnibus bonum ...
... que non ... accepto ...
... dignitati ... est ...
... omnibus gravissime ... quod ...
... ... non potant ... et in
... iustitie ... ... non
... feret ... in ...
sua ... ... dilatavit
infernus ... sua et aperuit os suum
absque ullo ... et descendunt fortes et
... et gloriosi ... ad eum ...
... corrumpat ... sua et non erat ...
... in terra ... fecit ... et non ...
... iustitie ...
plasma ... in ... et
... ad regna ... celestia
... pacem non ... cepit ...

... cogitatio ... ...
... et in ... ... ut
dicit Genesis 8 sensus enim et cogitatio humani
cordis ab adolescentia sua prona in malum
... ut dicit ysidorus conditor homini ...
... diligenter discernit alios inferiores
alios superiores constituendo ... rationibus ...
... ... et eos illis
subesse voluit ... quibus ... bona
nascendi ... ut male
agendi ... licentia potestate ...
... et in ...
et ... dicit ysidorus ut ...
... a malo retraherentur atque ad ...
... legibus cohiberent ut sic ...
... ... compelle intrare et
... dei non renovat ...
... a peccato effrenata ...
... sui ... ...
... cottidie ...
litigia ... in ...
... ... litigatorum
abusus ... et dato libello ...
... concordia ... ...
ut dicit in prologo decretalium ... ...
... facile ... in ...
... ...
... ...
... ...
... ad ... ...
... ...
... ...
... ...
... ad ... ... speculari
... possit ... et ...
... in ... iustitie ...
... ... diligite
... iustitiam ... iustus
... et iustitias dilexit ...
... est ... iustitia ...
... ... iustitia
... importat ... et
... ad ... ...
... iustitie ... ...
... et ...
... ...
... iustitie ... ab ... declarare ...

vel odio ipsius allo in hiis proponit dicens
iuste iudica vel facienti eum iusticia videas
sedibus publi. vi. tamquam diceret deus ca. ista
te qua accepis potestatem iuste rege bona
utique vicissitudinem deo largitori retribuis
et io ut dicit Bern. si rebus caritas parum
fecit nil in ceteris profuit nil optabi
lius est bono utilique pastore dz pestilencio
talis recessit ab aula neque rara auis
est ista. post eum iustus de terra et rectus
in hominibus non est ut dicit propheta. In hiis ac
propositis tria concludit p ordinem rector
seu iudex ecclesiasticus vitia sciz. rectitudo
solicitudo promptitudo et hec in tribus viribus
seu potentiis anime sc. concupiscibilem volentem
et irascibilem. nam in quolibet bono rectore
seu iudice dz esse respectu sui recti
tudo actualis cognicie que est omnibus regi
minibus conclusiva et hec quantum ad concu
piscibilem cum que est boni appetitiva sicut
aut bo in rebus est iusticiam colere
ut dicit grego. atque eum ea sua intra sinite
et in subditis non saeuire. quod potestatis est
sed sz quod cum est custodiri io premitti
iuste. Secundo in bono rectore seu iudice
dz esse ii iudicium solicitudo actualis
prudencie que est aduisi conamine respiciens
quantum ad volentem cum que est boni et mali
discreta et eius discrecione mere ... p
iudex cuncta disponit vel stringenda que eius
subiectos potestas. illa namque prepositorum soli
citudo que utilis illa que cautela laudatur
in qua totum non et furor nil sibi vendi
cat ut dicit grego. io dicit iudica. 3º dz
ee in bono rectore seu iudice respectu
subditi promptitudo procedat benivole
que est fortis depolarius ablativa. vide hic
iusticia compassionem ... dedignacionem ut
dicit grego. et hec quantum ad irascibilem cum
est malorum repulsiva et contra vicia indignativa
initium quoque omnis peccati superbia potissime
detestans inito ... 29 rectorem te
posuit noli extolli sed esto in illis quasi unus
ex illis io subiunxit choro tuo ex sz

a pec. f. hec tria habent complecti tamen subiectus
ad tetum apostolus dz in qui cum a platu sit
cuius esse quem ad animi ... dei dis
pensatorem quantum ad 2 non superbum ad 3
ibi hoc de can. nove o tenia alia co
pcatio quibus prelato ... nec si iuste
... ibi duo aguere ius pbi et
prelatorem ... quanto mo
venerit ... requiritur i. pº in rectore
vel iudice ... recti rectitudo actualis
ad dicit iuste iustum eum ut dicit Aug. ...
qui rectus et iusticia ... rectitudo ... cum
in mathe. rectum est cum medium non ...
ab omnibus iustus i. et rectus apud deum
est ille qui in sanitate et iusticia omnibus diebus
suis deo servit in pw ... et sic ...
nec non concedat ... diuersorum mandatorum
lex hec ... ...
papue ... requiritur in iudice pre
lato et p quibus in quolibet ... religioso et
deuoto ... tempus eum non quilibet
posset esse platus vel rector aliorum ...
quisque ... ut ... vidisset
et decent ... dignus sit regere
et ... eum ... in ...
ut ... magnum regem ... petrus
... et ...
nos deo ... regnum ... cuncta
... regnant p
... eum ut dicit in ...
... in ... non
... in hoc ... non ...
... non ... requiritur ...
bonus ... ut ... dicit
malus ... eum ... non
... regnum ... ... sit in
regno ... si ... si
... regni non obediat regi ...
... non dicit ... ipsum si appetitus
a ... vel ... quod ...
... et aliud agit ... et ...
... ... cum ...
... bonum sibi gradum acquirit ...
... esse ... et ... rector subiectos
... et iuste regentes triplici ... omni

rectitudo
solicitudo
promptitudo
pº
Vide concordanciam in 6to 2e q. 12 ar° ... in ... publi

2º

3º

Pm

3º ... 2º

3º [illegible] 2º

na virtus rectoris quantum ad presens spectat ad
tria comparari videtur scilicet ad deum a quo reddit
ad ipsum rectorem cui tribuitur et ad actum
a quo consurgit. Primo igitur magna premii est boni
rectoris si referatur ad deum a quo reddit deus
enim est omnium remunerator bonorum et quia
non remunerat nisi quantum amore eum amantes
sunt et quanto plures ad conformes quia ut dicit philosophus
omne ait diligit sibi simile ideo oportet esse similem
et conformem deo qui ab ipso remunerari
desiderat quanto ait quis magis eius gerit
ymaginem et plus se ei conformat tanto
ab eo suscipit majorem mercedem. Status autem rectoris
requirit ut ipse sit deo conformior quam
eius subditi, prelatus enim eo quod sit dei minister
sicut apostolus et episcopus ministrum dicit minister
maioris vero non pro conformans est ait
deus ipsa essentia bonitatis et bonitatem
quia est maioris boni et majoris boni quanto
est plus appropinquat ad bonitatem et boni
tatem tanto est conformior. Secundo prodest et
est presens ipsum deum mali ait honestus
minime sed omni dispensione est enim totum regimen
corporis, tunc enim aliud dictat ratio et aliud
sensus appetitus quod contingit in virtutibus magnam
pugnam tunc hoc non est virtutibus ut se dicit
beatus Bernardus in sermone de dissensionum spiritus quod dissidere
est a se pendere secundum pollentes virtutibus in bonis
honestis quia sentiat bonum et bona propter
et non bona sensibilia in operibus habet bonitate
et bonitate spiritus quod conformat dicitur pro
et in operibus deum habet dum quod dicit ac
primum est perspectat magna est virtus rectoris
si sibi commissos recte regat, quia quo ipse
deo amplius confert tanto magis est
minus rectoris si referatur ad ipsum rectorem cuius
bonus premium est reddenda sola ab actibus
virtuosis quod est ipsa difficultate operis quidem
bonitate assumit labor enim autem ut
dicit Aug. quidem constituti sumus merito
dulcedine magis salutem consumat laborantes
potestas ac sustinendi si non sustinerent
laudabiles sunt, sed in laude boni nisi
dicit quod possunt sustinendi et non est transgressus
regula enim non potentes in statu quo
possunt mala facere peccant se a malo

qui si ad statum dignitatis assumuntur multas
transgressiones efficiunt apostolus scilicet dicitur in ethicis principatus
patris virum ostendit tunc enim ostendit qualis
homo sit, cum in principatu constitutus in quo potest
bene et male facere qualiter se habeat demonstrat
cum quo bene vivit et bene regit seipsum esse non
possit nisi se quod dicit bonis actibus et virtuosis
operibus regulate ordine rationis. Ideo declinare dicitur virtutes
et iudices virtutibus esse ornatos. Secundo enim de
testabilius est in nigro quam discolor cernere stria
quam nigri est in statu in quo dicitur alius stria
dicit sed detestabilius est in rectore quod sibi deo
virtutibus caret quia status prelatorum requirit
ut inducat alios ad virtutes tanto magis
bonitas et virtuositas debet esse iudicis
et rectoris ut quibus ipsos ab eis formam vi
vendi accipiat, et videtur verba et exemplum
sponte sine defectu agnoscat in principatu
corporis videtur magni et digni ut dicitur in politica
et quanto quis in maiori dignitate consistit tanto
magis alius debet excellere in dignitate virtutis et
magnitudine boni non enim decet hominem in ducatu suscipere
qui nesciat alios bene regendo preire ut dicit
Gregorius et ideo si rector virtutibus careat dato
quod per potentiam ut naturalem industriam sua astuta
astutia principatum magistrum est dignum forte
quam prima et magis est vana quantum quod dicit
et ideo ut Boetius 2º de con. dicitur non possunt
ab honores reverentia dignos inducere
quos ipsis honoribus iudicat indignos
non enim virtutibus quod dignitatis sed dignitatem
virtutibus honor accedit sed ubi dicitur Boetius
abicator est quo magis a pluribus quam
conspicui sunt ad reverendos dignitatis facere negat
quos pluribus ostendat despectiores potius
esse improbos dignitatis faciat bonum non impune
reddit magis parentibus dignitatibus quas
sua contagione commaculant. Boni quoque virtus
rectoris ad ipsum rectorem est cui reddenda est
comparatur quidem magna est habere bona si non
transgredia cum possit transgredi maiorem
esse premium actus magis esse premium
virtus rectoris consideratur actu per que ele 3º
virtus scilicet esse non quod habere ab actibus est dicitur
magna est quanto maiorem et quanto virtus quanto autem
ab actibus magis sunt maiorum et ordinem rationis

tanto mag[is] est bonum et mag[is] necessarium
valde aut[em] [...] necessarium est ubi quod plus se opponat
pro toto vulgo eius quod precellato capite pri
cipaliter totius corporis brachium quod est plus corporis sta
tu toti se opponit pro capite ne totum corpus
pereat. rectores et prelati si bene regant sibi
commissos magnam mercedem quod corpus constant
operibus quod pro bono gentis et communi toto se op
ponunt. verum rectoribus negligentibus et desidibus
[...] exprobrans arguit: non ascendistis
mihi ex adverso nec opposuistis vos murum
pro domo israel. super quo dicit glossa: ex adverso
ascendit qui pro defensione gregis divini libera
voce mundi huius potestatibus contra ire et quia
cui plus committitur plus ab eo exigitur
idcirco hic omnibus voce viva volentibus divina
gratia sit necessaria magis tamen est necessaria iudicibus
et rectoribus aliorum. nam quanto in altiori lo
co consistit tanto magis divino indiget
adiutorio ut possit opera sue virtutis et
sibi subditos iudicare ad virtutes et
ad vitam vacare vite active et contemplative
ut pro activa vacat aliis magistra presidendo
et adiuvandos subditos dirigendo. pro contem
platione vero vacat sibi per mentis devotionem
et dei dilectionem in amore dei proficiendo.
| Hanc autem mentis devotionem tanto magis
debent habere rectores et iudices quanto magis
apud tribunal summi iudicis redditurum se
de pluribus rationem. ubi si boni dispensatores fu
erint audituri sunt: euge serve bone et fidelis
2m principale vel etiam hoc de 2o principali. Et quomodo [...] quod ad
recte regendum se ipsum dignus est ut efficiatur
rector et ducens aliorum vel subditorum iudicare
quod est 2m principale thematis ubi non in rectore
3m iudicum [...] vel quod eum [...]
in iudicando decipimur. contingit ut plerumque
detestanda presumptio quod boni et digni
non habentur in precio. indigni vero et reprobi
2 4or sunt necessaria sunt in gloria et fama. Sunt autem 4or que rectores
auctoritas iudicandi prudentia legum [...]re debent ut iusta iudicia proferant scilicet
prudentia legum auctoritas iudicandi prudentia legum
copiosa [...] agibilium copiose agibilium zelus iustitie. Quo
zelus iustitie petit ut iudices ut recte iudicent ad
hec omnia debite se habere. nam iudicium non
est quod usurpatum vel temerarium vel
iniquum vel presumptuosum vel suspiciosum.

iudices aut quantum ad primum faciunt iudicium
usurpatum si non recte se habeant ad legisla
torem scilicet deum. tunc autem dicuntur iudices non recte
se habere ad deum cum elati per superbiam et abu
tendo dignitate concedunt auctoritate sibi co
missam divinitus. non enim est potestas nisi a
deo ut dicit apostolus. Secundum iudices faciunt
iudicium temerarium si non recte se habent ad
leges et statuta ut si careant legum et
statutorum prudentia. nam sine horum cognitione
+ recte iudicare non possunt. 3o si iudices
non debite se habent ad partes litigantes faciunt
iniquum iudicium. nam iudex debet esse quasi
regula iusta media inter extrema scilicet partes
et ideo si huiusmodi regula a medio declinat et ad
unam partem declinat per favorem aut odium non re
cedit per odium contra ipsum iudicat iniquie
et tunc iudicium non procedit ex zelo iustitie
sed ex odio pravo vel amore. 4o si iudices
non debite se habeant ad negotia agibilia
ut si sint imperiti huiusmodi actuum faciunt
iudicium suspiciosum. nam aliquis ex levi suspi
tione aliquos condempnabit. non est ergo ipsum
iudicium nisi conveniat ibi auctoritas iudicandi
prudentia legum zelus iustitie et copiosa
agibilium. Sunt ergo iudices habiles non ex
tendentes auctoritatem sibi commissam sint prudentes
tes in legibus et statutis scientes ea ap
plicare ad concreta litigia habeant zelum
iustitie non ex odio vel amore pravo sed ex
dilectione iustitie sententias proferant habeant
copiosa agibilium ut actuum particularia cog
noscentes melius causas discutiant ut
se commisso iudicii sedem ornare cum
[...] iustitia et iudicium preparatio sedis tue
iustitia enim in iudice non habetur sed deo habita
[...] ut dicit psalmus palmista 29 iudices cum
iuste iudicabis et iusto iudicio divino con
forme iudicium accepimus. [...] duo bona
sperant nam sicut dicitur 1o [...] celesti [...]
iudices diserti vocantur deo scilicet quod [...]
boni deum glorificantes deum ipse serviunt. Sed
comparate iudices dicuntur diserti et servire
in alios divinorum [...] deum [...] dicuntur
et deduxerunt et ideo bene dicuntur de primo et huius
de 2o principali sed iudicio et quod teste scriptura
3m principale iudicium sine misericordia fiet ei qui non facit misericordiam.

+ In iudicibus sciendum ac rectoribus constitutum magna sapientia requiritur ut leges legitime per eos disponantur seu statuantur
et reddite coram eis legem iustitie gubernent. leges quippe ut debito statuantur requirunt in legislatione publicitatem mature
deliberationem ne fiat subito sed magno cum consilio ac maturitate [...] ex [...] quo dicebat [...] qui lege [...]
accipit condendi [...] vel et sicut leges cum [...] debent iustitiam ac maturitatem ita in causis maioribus non debent [...]
[...] ut [...] quod hoc [...] editam valde est [...] ut docet philosophus 2o politicorum ubi disputat istam questionem [...] expediat immu
tari [...] priores leges pro melioribus legibus novis advenientibus vide in Holcot et [...]

io in iusto rectore seu iudice quo ad 2m principale
quod esse respectu subditi promptitudo remedii
rectorum ut iudicet dicente sapiente sunt virtutes
iusticia scilicet et pietas ut dicit ysidorus pietas
tamen plus laudatur quam iusticia propter quod est
iusticia in se nimia multum desistitur quia virga
altera tenenda ut dicit gregorius quam nimia et ve-
ritas custodiunt regem et firmabitur clementia
tronus eius proverbi 20 et io rectores et
iudices principes debent esse ad miserandum
quam ad puniendum secundum quod eis quod dicitur estote
misericordes etc et beatus bernardus iudicet multas
asserens prelatos virtutes magis quam superbia
spectis commendas ait propter equalitatem magis
iudices ut ipse ubi cogitatur beatus cum miseri-
cordes Et tamen [illegible] ad pietatem inclinantia
rectorem quia tamen primum una virga 2m operantis
intencio 3m honorem operum multitudo 4m
patrie conregulitas et humilitas delinquentis
Primum ut una virga clamat pro clementia deli-
quentium una que una virga [illegible] sit debilis et
mutabilis et prona ad malum si corrigat
aliqui delinquentes infirmitas sue supplicat
pro clementia unde bernardus dicit in [illegible] de albe
enim fragilitate [illegible] prospectus est me-
minentes calamum quassatum non con-
terendum et ezechiel 2o dicitur fili hominis sume
tibi laterem et pones eum coram te [illegible]
glossa [illegible] dicitur ad prelatum fili hominis assume
tibi laterem id est assume ad instruendum sub-
ditum tuum fragilem et infirmum [illegible].
vocat eum filium hominis ut se fragilem cognoscat
et hominem infirmum qui fragilis et infirmus
ad erigendum corrigendumque assumit ut [illegible] sua
fragilitate cognoscat qualiter cum aliis
misericorditer agere debeat Secundum id ad Gal-
6to Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto
vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in
spiritu lenitatis te ipsum considerans ne et tu
tempteris Unde ysidorus [illegible] opus debet
principibus apostolorum cadere permisit ut bene fu-
turus pastor [illegible] in sua culpa disceret quod
aliis misereri debuisset [illegible] peccatum
[illegible] erratibus applicat [illegible] iustum quod
[illegible] clementia [illegible] severitate

Secundum iudicet ad maiorem et intencionem operantis
na si ibi quam accusatur agit opus quod sit de genere
malorum ipse forte non habuit pravam intencionem
et si forte pravam non tamen adeo pravam ut opus
[illegible] et quod dubia in meliorem partem interpretanda
sunt ut dicit Seneca Unde [illegible] propter eum bene
aliene conscientie esse vel curiosus [illegible] probator
ad iudicium teneamus [illegible] que
deprehendimus nec [illegible] iudicemus magis
autem [illegible] intencionum si opus non potest
putari ignorancia subreptionem vel [illegible] quod
si nec iste in [illegible] potius di-
cto apud [illegible] debemus fuit nimis
temptatio quod demum illa [illegible] in me plus
[illegible] acceperit Unde iudicans non debet aspicere
opus sed intencionem Debet itaque iudicans et rectores
clementes esse et benignos non quod iusticiam
deserant [illegible] pax et bonum [illegible] non potest
subsistere [illegible] bono et pace quod [illegible]
posse est [illegible] magis ad maiorem declinare
[illegible] consensus [illegible] non [illegible]
[illegible] fuit [illegible] de fine iste

Notandum quod principes iudices et prelati in
regimine rei publice volentes prodesse [illegible]
[illegible] debent uti iusto consilio quo fiat
[illegible] veri iudicandi [illegible] iudicio
quo fiat [illegible] iuris observandi [illegible]
[illegible] quo fiat moderatio rigoris [illegible]
Dico primo quod principes iudices et prelati in
regimine rei publice volentes esse prosperi
debent uti iusto consilio [illegible] quod ibi salus
ubi multa consilia proverbi [illegible]
omni actione politica studiose videndum
est an consilium sit iustum et honestum an
utile vel stabile Unde [illegible] omnia opera tua
[illegible] consilium stabile [illegible]
quod consilium malorum non est [illegible] quale
fuit consilium iuvenum quos secutus
est roboam dum loquitur ad populum minor di-
gitus meus maior est dorso patris mei pater meus
[illegible] cedit vos flagellis ego autem
cedam vos scorpionibus propter quod x tribus
ab eo discesserunt et ieroboam filium [illegible]
[illegible] super se regem constituunt et [illegible]

a principibus prelatis et iudicibus [illegible]

Ita ppt̄ consilia ut sepe ad suggestiones malorum declinet a rectitudine statutorum et iustitie ut de quolibet corum dicitur ad pe̅ fm̅ dictum sunt qui non abyt in consilio etc sed in lege dni / 82 / non enim iudex consultationis malis similis aut non secundum comprehendit causam discerte dicta de quo dicitur rex sed qui diligit causam desuper iudicet illum qui solet et phiri de adulterio accusabat secundum enim inclinans se deorsum digito scribebat et iungit se dignos quarebat quod sine peccato est Ihesum et illum scribebat in terra ante quos maiores fuit in ore sui et eius gloriosus et hic in anno xi q. 3 Ubi pe hiatus incipit ante et quod pub tamen iudicia spectat in iudicandis pugs illatam lenitate ad finem ducti sit sopitis / sed causa

fuit diliget bene tu lato ciceros qui in nombam plenum ad uotum decretum sua et sua los diolum etc sed quibi constitutum est remota per appositum diffinitum sunt ostendit

e monarchia hebreorum in duo regna
3 regum 12 ante quo consilium malorum
et adulatorum fuit destructio rei publice
et id bonorum vt ambro in libro de offi
ciis in consiliario enim plurimum debet
probitas virtutum progatura benivolen-
tie usu et publice quo enim potest cum verisi
cat consilio superiorum quae videns mori
bus inferiorem sive earum voluptates et
superat libido debeat avaritia de
mergit cupiditas perturbat hec h
2. ic Ubi ubi consilium quod si mali consiliarii rei
publice sunt nocivi ita boni et virtuosi
si eorum utilissimi quod pulcre declarat per enim
b. in epistola ad regem francie de qua dicit
non pe concludat, hoc ubi consiliarios
sibi assumat qui deum et bonum consili-
um noverit ei dare, et prenitas iusti-
tie velit cum eo ambulare Si enim in toto
corde timuerint deum et ductus am
blaverit per eius mandatorum fideles con
siliarios et amicos deus ei dabit, et eorum
prudenti consilio in pace regnabit sine
dubio propter abiciet per abrupta viarum
vitabit deus adversis cum dampnis inimi
corum et cum ignominia fugiet a facie
eorum hic venales et consiliarios de
beat habere principes iudices et plat
bene ambro in libro de officiis dubitat
dicere quod consilium dat principi ut recipi
ferum potest ad conficiendi in integritate
vite in gravitate morum et sic consilium est
utile gratum fidele prospere sano salubre
et utile rei publice et pro paucis publicis
sunt consiliarii in suo avaritie sit con-
tra spiritus hoc et fide fina non ficta
procul abeo sit fraus et concupia odium
timor fraus et iracundia quia ubi ista
durant fidei fidei sinceritas infirmat
2 ii / Quod 2o quod principes iudices et plati de
beant in regimine rei publice esse pro-
ut veri iudices Si enim iudex iuste
iudicat facit severat quo dato malitia sine
bonum ignoscat redit ad restitutionem et ad con-
iunctione sibi locus sit ut bonum comit
cum deum de huiusmodi et etc in libro 6to capitulo
quod vocat elimadri li 7o de cambise, non esse bene defertis ad sui iuridictionem causa sit

filio regis persarum qui in hystoria iudith vocatur
nabuchodonosor, quod quendam iudicem in
iustum excoriari fecit et pelle eius sedem
iudicialem induit et filium illius excoria
ti iudicem collocavit, scribens in eadem hos
versus: Sede sedens ista iudex inflexibilis
sta. Sit tibi lucerna sedes pellisque paterna.
Sed ad hoc quod iudex recte iudicet sancta requi
1 ritur exquisita et dispositio exigit, cum secularis
2 credulitatis exclusione et deliberata sue
3 placacionis [illegible] et 2o Job 29: causam quam
nesciebam diligentissime investigabam. Unde
[illegible] romanorum morem quod mandat
una tradere et tarde credenda sunt audi
endum et animus pruenda [illegible] cog
noscant. [illegible] notoria cri
mina [illegible] accusatore iudicari possit, que
in dubia parati [illegible] non iudicent cla
mor accusatorum ut [illegible] evidet de acri
tis solum iudicem cognitum [illegible] accusatore in
dicat non debet, quia non est consuetudo ro
manis dampnare hominem [illegible] accusatorem
accusatores presentes habeat locumque defendendi
accipiat ad abluenda crimina que ei obicia
3o 3 ntur Actuum 27. [illegible] 3o quod principes in
dices et prelati in regimine rei publice
volentes esse [illegible] debent uti pro imperio
[illegible] 1 [illegible] in persona regis
assueri [illegible] cum pluribus gentibus imperare
[illegible] abuti volui potencie magnitudine
sed clemencia et lenitate gubernare subditos
ut absque ullo terrore vitam ducentes
mortalibus optata pace fruerentur. Ergo
[illegible] res publica [illegible] aliis
imperare [illegible] clemencie [illegible]
[illegible] Alexandro
ad infinitam gloriam bellica virtus exaltavit
ita proprium [illegible] clemencie meruit
et [illegible] clemencia [illegible] potest
[illegible] rigore [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] severitate
[illegible] periculum et multiplicat
suos hostes quemadmodum [illegible] arboris plurimis
ramis repullulat et multa producit, ut
[illegible] resurgat ita regia dignitas ad
augent [illegible] tollendo [illegible]
[illegible] et [illegible] singulorum [illegible]

et eo occidendo [illegible] resurgunt [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad [illegible] principes
ad [illegible] doleat quod [illegible] esse
[illegible] crudelitas [illegible]
clemencia in gradibus [illegible]
[illegible] et tranquillitatem [illegible] ad qua(m)
nos perducat etc.

Sermo dominice 2e in adventu domini

Veni domine ihesu xpe. Apoca. xxii c(apitul)o. Cotti
diana experientia manifestat quod diversis
[illegible] parati hostiliter impugnati ac
[illegible] condempnati multum desiderant potentissimum
curatorem, potentissimum defensorem ac benignissimum
salvatorem. Et hoc omnino [illegible] breviter
[illegible] ostendit [illegible]
[illegible] et non optare [illegible] comodo
sius [illegible] Constat autem [illegible]
impugnatos et condempnatos [illegible]
[illegible] quo ad primos tranquillitatem,
quo ad secundos libertatem, quo ad tercios [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]
aut [illegible] comodosius quam per curatorem
potentissimum quo ad primos, defensorem pote
ntissimum quo ad 2os, salvatorem benignissimum
quo ad 3os [illegible] evidenter. Quare
manifeste concluditur quod diversis [illegible] parati
multum desiderare debent adventum potentissimi curatoris
[illegible]
[illegible] potuit declarari [illegible]
[illegible] quod [illegible]
ne considerare volumus diligenter nobis
[illegible]
[illegible] fuit et est in [illegible] gravius [illegible]
et in [illegible] impugnatum et ad
[illegible] condempnatum fuit [illegible]
gravius [illegible] tam in mente quam in corpore
ita ut [illegible] figuratum
per illum hominem de quo habetur luce xo quod ho
mo quidam descendebat de ierusalem in iericho incidit
in latrones qui plagis impositis abierunt
[illegible] relicto ut plane et [illegible]
[illegible] in [illegible] fuit [illegible]
[illegible] in corpore [illegible] mortalitatis
[illegible] et passibilitatis de plaga mortalitatis

lo Aug in civit dei xiiii° c. legitur per peccatum
Ideo serpens sua quam precando ipse tangit
in sua radice viciavit pena mortis
astrinxit et diversos dolores incur. Et ideo
tradentes de salutaribus docent quod si primi
parentes de ligno prohibito non comedissent nisi
concupiscerent nec concupiscerent nisi tempta
ti nec temptarent nisi deserti nec desererent
a deo nisi prius deum deseruisset nec deum
deseruissent nisi superbissent et similiter ad quam
facti fuerant dampnabiliter neglexissent. Per quod
morbida corpora corrupta morte contraxerunt
et uno die suam eo die accidit mortem
quo in eis facta est necessitas moriendi
unde id apostoli ad Ro. v° per unum hominem peccatum
intravit in mundum et per peccatum mors. Ex quo
deinde seqnitur et dolorosa infirmitas esse scitur
quam humano moriendi necessitas cum per
ne instituere humanam incidat non mori
endi possibilitas. Sicut enim quam gaudiosa
est sanitas post qualem illorum moriendi
impossibilitas cum per gratiam inveniret impassi
bilitas. Sic non meritus est qui ait quod si
homo de ligno scientie boni et mali comederet
morte moreretur. Ita potius mors est vita
homo incipit pena mortis in dubio inchoat
quod radicalem humidi calorem naturalis pabulum
continuo consumit quod nulla via ad priorem
firmitatem reparatur. Et enim solum liquor vite
facie potat aer et comedens donec qui
litates sine successibus miseris corda altant
et etrogenea membra quae in sui complexi
onibus diversa sunt semper insaciabili gravitate
debellant et sic illud nunc de vita humana
dicta sit quanto plus crescit tanto magis
decrescit et quanto plus procedit tanto magis
ad finem accedit nec prolonganti nisi quod vi
nisi quod non est mors in brevi facta ut
ait Innocentius tercius in libello suo de
vilitate humane conditionis. De plaga
vero passibilitatis loquitur apostolus Ro. viii°
sicut in persona generis humani inquit scitur
et omnis usque in flecum parturientem
ps. l° quia in iniquitatibus conceptus sum et in
peccatis concepit me mater mea. Sed qualiter
scitur enim nisi ecce non aliter quam inhabitantes
quia ut ait idem Innocentius ubi supra omnes
nascimur flebiles debiles imbecilles
parum a brutis distantes, quinimmo in multis
minus prerogativis habentes et alique ita diffor
mes ut non homines sed potius abhomina
tiones esse videantur. Omnes enim dies nostri
laboribus pleni sunt et erumpnis nam omnes
angit anxietas cura affligit sollici
tudo molestat metus concutit tremor
concutit horror adiuvat dolor generat
tristicia conturbat quis enim totam diem suam
duxit in delectatione iocundam quem in aliqua
parte reatus conscientie vel impetus ire
vel motus concupiscentie non turbavit quo li
vor invidie vel ardor avaricie vel tumor
superbie non vexavit quem aliqua iactura
vel offensa vel passio non commovit quem
visus vel auditus vel tactus non offendit
Nostris enim a seculis tot genera egritudinum
tot passionum potuit physicalis industria
indagari quot humana fragilitas cogitur
importabiliter tollerare subito ad nos
prospera infortunium accidit calamitas
irruit morbus invadit mors inter
pit quam nullus evadit postremo de
illis miseris qui per iniquissima tormenta
quorum perimunt quid dicam adiunt, suffibunt
lapidibus obruunt, iugulant, discerpunt,
torquentur aculeis et scorpionibus flagellant
vinculis et laqueis suggillant
detrudunt carceribus et iam ydromaterant
sopitant subiugunt, coronant, dispa
rant et fulminant, torquent et ingu
lant, suffodunt et cruciant, iterant,
suffocant et sic in omnibus piscibus maris
et volatilibus celi et bestiis terre dant
et si enarrare velles monstruositates
hominum deformitates et morbositates mem
brorum enormitates et in moribus varie
tates quibus aliquis cernis ut canes mor
daces et rapaces quosdam ut vulpes

passibilit.

dolosos et fraudulentos, quosdam rapaces
et voraces ut lupos, quosdam ut leones
elatos et superbos, quosdam ut talpas cu-
pidos et avaros, quosdam ut porcos i-
mundos et luxuriosos et sic de singulis cum
nec tempus sufficit neque lingua, neque
restat nisi ut cum Ieremia cum propheta co-
ntra clamet et dicat: non est sanitas
in carne mea, afflictus et humiliatus
sum nimis. Dicebam ergo quod cum Ieremia
fuit et e contra condicione humana putavi
in mente quietus voluntatem quando ad gra-
ciam sui pertinere intellectu et affectum unde cum
propheta dixisse ps. xxxvii Sagitte tue
infixe sunt michi. Volens illud latius expli-
care addidit: Dilige me intus mea secundum quod
ad bonum affectus et lumen oculorum meorum co-
templacionis intellectus et ipsum secundum potencia non est
mecum. Adeo enim cum Ieremia fuit lesum
in intellectu ut quam ante peccatum limpidam et a-
cutissimam habebat intelligenciam quod probat
ab Adam omni genere alium nisi sunt nomina
specialis secundum nominum impositio, adeo cali-
gante habebat et diminutam ut de toto
decursu successionis humane usque nunc
comprehendi non poterit quod utilitatem ac
valorem habeat minima herba. Unde Innoce-
ncius dicit: per corpus tam vile quam est tamquam
fragile quod ad plenum hoc intelligat et ad
liquidum comprehendat nisi id forte perfecte
sciatur quod nichil perfecte scit. Omnibus in hiis
indissolubilibus redarguto videatur et
ad lucem certe res ad sciendum sunt difficiles
et intelligencie sunt debiles, non de rerum difficul-
tate dicitur, certe res sunt difficiles et
non potest hoc cras explicare sermone, et insuper
Eccl. viii⁰ est homo qui diebus ac noctibus
sompnum non capit oculis suis et nullum operum
dei potest invenire racionem et tanto minus in-
veniet quanto plus laboraverit ad sciendum.
Sed Innocencius dicit: Unde deficiunt scruta-
tores scrutiniis non quam magis nititur magis du-
bitat et ille videtur plus sapere qui plus de-
sipit. Pars enim sciencie est scire quod nesciat. De
hac intelligencie debilitate vos Augustinus

quod propheta considerans tamen suis sua intellige-
ncia contulisset adeo ut diceret super Genesim in
[illegible] ad se tandem reductus ait: ut iumentum
factus sum apud te, et ideo non possibile est vi-
tiatus super illitato corpore perfecto sum sec-
tam supernaturale est parum perceptus ad me
nulla ad minus pertinentem comparatus magnum
videbitur quam tamen in se consideratus parvulus
non est magnum, scilicet videtur michi res magna
esse dicitur quam tamen si in se considerata sit parva
est. Fuit ergo, fuit ergo cum Ieremia adeo
lesum in affectu ut quam ante peccatum habebat ad
bonum voluntatem promptissimam nullo a bono retra-
hente, nullo ad bonum impellente ut ait
Augustinus in libro de civitate xiiii post peccatum vero valde
prona fuit ad delicta quod in se experiens
Augustinus in libro meditacionum suarum capitulo xxxii di-
cebat: Que sunt ista, domine deus, quod sic animam
meam inquietant et volvunt? Certe voces sunt affecto-
nes carnales que infatuant in me saporem
spiritualem, intencio inferiorum que movet animam
meam ab intuitu superiorum, aer terrestris qui
congelavit in me delectacionem celestem, sensus
bestiarum qui in me enervaverunt sensus vo-
luntatis [illegible] ab illis domus sum elongatus, in
illis malis sum occupatus, exclusus ab illis
inclusus in illis, sic ab illis devolutus
in istis involutus. Et sic [illegible] presumit
voluntatem que non potest resistere tyranno carnis
legi membrorum firma peccati flagiciose nature
pabulo mortis quod ipse experiens apostolus ad
Ro. vii dicebat: Scio quod non habitat in carne
mea bonum; nam velle iuxta adiacet perficere non in-
venio, non enim quod volo bonum illud facio sed quod
nolo malum hoc ago, infelix ego homo, quis
me liberabit de corpore mortis huius? Ideo non
est superbiat qui sibi stetisse et iustus esse videtur
super peccatorem sed illi potius compaciatur et de se
timeat et videat ne cadat, qui et si sanctitas
sua respectu peccatorum magna appareat in se tamen
considerata et ad divinam iusticiam relata
reputet velut pannus menstruate ubi
oculum ad predictas plagas tam mortis
cuius B. Iohannes Apoc. vi considerans dicebat

vestes quia tu es miser et miserabilis quo
ad plagas corporis cecus et nudus quo
ad plagas mentis. Dicebatur 2° principaliter quod quia
humana natura fuit et est expugnata [illegible] vel nequiter
impugnatur ab inimicis qui nobis semper insi-
diantur ut rapiant et ut periment pre-
cipue caro inficiendo mundus alliciendo
demon insidiando caro inficit ut cor-
rumpat spiritum mundus allicit ut decipiat
demon conspirat ut afficiat caro provo-
cat ad voluptates et delicias mundus spon-
det honores et divicias demon monet
ad iniquitates et invidias et hic est
q hostis agit primo que non liceat tercia que non de-
cent vana que non expediunt agit in-
honesta quibus offendit deum proximum et seipsum
agit tercia quibus polluit famam conscienciam
et personam agit vana quibus negligit
sensibus utilia et necessaria ut ait Innocen-
cius papa. Istorum inimicorum impugnacionem
innuit apostolus subveniens verbis ad Ephe-
sios 6 dicens non est nobis colluctacio ad-
versus carnem et sanguinem sed contra Principes ad-
versus principes et potestates id est adversus illa
in quibus que in hoc mundo principantur a-
lios excedunt qualia sunt divicie honores et
[illegible] et [illegible] ad que nos inimicus hic in-
citat et adversus rectores tenebrarum ha-
rum vel angeli sunt demones ab hiis inimicis
cupiebat liberari propheta psalmo 7° dicens
omnibus persequentibus me libera me, et dicit
[illegible] per quod inimicorum [illegible] designatur
designatur [illegible] de [illegible] de [illegible] dicit [illegible] alibi
Et quod ista impugnacio sit nobis de [illegible]
patet quia cum in homine institucione [illegible] ei
sit super omnia que sub celestibus angelis sunt constitu-
ta datum dominium teste propheta psalmo viii° quid
nam est homo quod memor es eius aut filius homi-
nis [illegible] [illegible] in 2° dis. [illegible] [illegible] [illegible] factus
est homo [illegible] deum ut ei serviret ita factus est
mundus totus ut homini serviret non ut ip-
sum impugnaret et non [illegible] est mirum si [illegible]
quod deo servire noluit [illegible] quod in mundo de-

[margin: q] factura est [illegible] [illegible] rebellavit. Dice-
batur 3° quod quia humana natura [illegible] et est [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad Ephe-
sios omnes [illegible] natura filii ire, quia si ire
filii [illegible] [illegible] indigni [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
ad Ro. v° gracia dei vita eterna [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus in
[illegible] [illegible] et allegat [illegible] in 2°
dis. [illegible] quod Adam [illegible] terre
ad ymaginem dei factus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sapiencia fulgidus
caritate [illegible] iusticia [illegible] a
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
natus est [illegible] et [illegible] [illegible]
quo [illegible] humana [illegible] [illegible]
quo ad [illegible] [illegible] [illegible] Unde constat
quod dei filius est curator peritissimus egrotorum
defensor potentissimus oppressorum et salva-
tor benignissimus [illegible] quod sit curator
et medicus ita testatur Mathei ix [illegible]
[illegible] a discipulis [illegible] querentibus, cur
[illegible] [illegible] manducat et bibit cum pecca-
toribus et publicanis [illegible] [illegible] non
est opus valentibus medicus sed male ha-
bentibus, ac si diceret ego sum medicus et
[margin: 1.no] peccatores egroti [illegible] [illegible] medicum [illegible]
ad egrotum [illegible] [illegible] est curator et me-
dicus sed omnium medicorum peritissimus cum in
eo sint omnes thesauri sapiencie et sciencie ab-
sconditi, ut [illegible] ad Colo. [illegible] [illegible]
[illegible] curator peritissimus [illegible] ad curandum
egrotos [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] mortalibus [illegible]
originalis et actualis de celo descendit
[illegible] [illegible] assumpsit et [illegible] nobis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Augustinus de verbis apostoli sermone [illegible]
dicebat venit de celo magnus medicus
quia per totum orbem terrarum iacebat egrotus
nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible]
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut salvos fa-

vel peccatores, qui tolle morbos, tolle vul
nera, nulla cura superest medicine. et libro 3°
de vita domini: iacebat iacet toto orbe terrarum
ab ~~oriente~~ oriente usque ad occidentem
gravibus egrotus, ad quem sanandum descen
dit copiosus medicus. ¶ Clamabat 2° quia dei
filius benedictus vel est oppressorum defensa
tor potentissimus, Unde nunquam si est potentissimus
nam sua potestas est infinita duracione, dan. 4°
potestas eius potestas eterna, est eciam copiosissima in
vigore et intensione quia super omnem potestatem
et virtute ad opera. Luce primo: non est nichil est
impossibile apud deum. Job 5° est eciam latissima
extensione quia potestas eius est in celis et
universa terra. dan. 2° Istius adiutorium pos
tulabat qui clamabat: accingere gladio tuo
super femur tuum potentissime. Unde ipse est pote
ntissimus ad pugnandum oppressos volentibus
teste ecclesia psalmo xviii° protector meus est in
sperancium in se. et ideo 2° protector est omnibus
sperantibus eum in veritate. ¶ Clamabat 3° quia
dei filius ut est salvator benignissimus
desperatorum, quia ut salvator ... 3°
stimus quia hic est vere salvator mundi, Ysaie
... salus est ut perveniat ... xliii° ego sum dominus
et non est absque me salvator, Ezechiel ... salvator
benignissimus ... ad tytum 3° apparuit benignitas
et humanitas salvatoris dei nostri, non ex operi
bus iusticie que fecimus nos, sed secundum magnam
misericordiam suam salvos nos fecit. Recolligentes
ergo que predicta sunt breviter et thema conclu
dam sic dicitur ... dico velud panciati
...ere ... adventum potentissimi ...
...

Rursus ... quia nunquam ...
... et est in ...
... est quia
dei filius ... est curator potentissimus egrotorum
vel ... convolutum quia nunquam ...
adventum filii dei ... et
... clamat ...
... Veni domine Jhesu, Veni
... domine Jhesu vel ... ...
laborantes quia tu es potentissimus ad curandum,

vide gravamina ... malignantis quia tu es
potentissimus ad pugnandum. Volve ligaturam
... a ... quia tu es benignissimus
ad salvandum. Veni ergo domine Jhesu, qui fuerit
... in ... vel. In quibus verbis tria
... innuit: primo innuit humilis invo
cacio devote supplicantis ad dominum Veni. Secundo
magne debita ... potentis ...
cum dicit domine. Tercio ... amorosa condicio
clementer ... cum dicit Jhesu. Invocat enim
in hiis verbis ... facilem ...
miseros consolantem, ideo clamat Veni,
b Supernale clemencia morbidos relevantem, ¶ quod salvator ...
a ideo dicit Jhesu, virtuale potencia ... suste
tantem, ideo dicit domine. Sed videte invocacio
nem, quia invocat cordialiter ... ad volu
tatem in hoc quod dicit Veni. ... faciem
faciet tua et Veni. Invocat eciam ... ascensus
culminis dignitate in hoc quod dicit domine. Judicum
... domine deus magnus es. Invo
cat breviter ... ...
in hoc quod dicit Jhesu. Mathei ... vocabis nomen
eius Jhesum, ipse enim salvum faciet populum
suum a peccatis eorum. Dico ergo primo quod in hiis
verbis innuit humilis invocacio devote suppli
cantis cordialiter ... ad voluntatem
facilis ... miseros consolantem, ideo dicit
Veni. Veni magne domine Jhesu in nunc ...
reputator ... matris ecclesie in isto sacro
tempore ... in quo venisti in
... et ... ...
... et ... Veni in ...
tyrannice ... in speciem ...
informacionis in ... satisfaccionis
... celestifice glorificacionis. Dico ergo
primo Veni domine ... et ... Veni Caro
in ... tyrannice ... quia ... nimis
... et crudeliter tyrannisat ista ... mor
tibus ita dicit Augustinus 2° ... ...
est ... ... collucta
cio et discordancia adversus ...
... congressio ita ut non ea que
volumus ipsi faciamus ... ... et ce
lestia ... ... et ... ...
... et hoc est quod plus nos ... quia
hoc nos in nobis ... ita dicit Augustinus ...
... dei ... xv. bellum in quo ...

concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus car-
nem, quod videlicet et diversis temporibus agitur. Nunc
esset si homo per liberum arbitrium suum in rectitudine
in qua statutus fuerat perstitisset. Nunc vero quia
peccavimus ad deum [illegible] noluit, secum pug-
nat in seipso et [illegible] moralitas [illegible] na-
tura in peccato nutrita corrupta nisi ipsa con-
grue [illegible] multis annis prava consuetudine viciata
ta et hinc est quod tam alacriter adversus spiritum
concupiscit quod assidue murmurat et im-
patiens disciplinae illicita suggerit, va-
no obtemperat et ullo more cohibetur. Et tamen
istum tyrannum nullum [illegible] vincere si volumus
si volumus nostro creatori placere maxime hoc
sacro tempore vigiliis abstinenciis bonis ope-
ribus ac ceteris salutaribus disciplinis quia ut
ait Augustinus super Iohannem spiritus deficit ubi caro
requiescit, quia sicut caro mollibus ita anima du-
ris nutritur. Illa blandis fovetur, ista aspe-
ris acuitur. Et Richardus de sancto Victore: Nunquam
affectus noster ad desideriorum aeternorum perfecte at-
tenditur nisi intellectus noster ad contemplationem con-
templationis perfecte acuitur nisi caro [illegible]
in habitu et moribus frangitur et fortiter repellatur.
Et hoc nos debemus facere posito quod nichil
aliud [illegible] nobis deberet attendere propter desiderium
sapiencie secundum illud Iob xxviii Sapiencia non
invenitur in terra suaviter viventium. Et talis
enim deliciose et voluptuose viventibus [illegible]
propheta [illegible] quod omnis sapiencia corporis devota est
ymaginaria, cum propheta qui [illegible] delicie [illegible]
[illegible] ut tinea quae radicem sapiencie demo-
litur. [illegible] Veni domine Ihesu veni vaga-
mur et aberramus in quodam tyrannice aggra-
vacionis quae nimis nos gravat et truculenter ty-
rannizat dyabolus [illegible] inimicus. Unde
Augustinus in sermone de decollatione sancti Iohannis
Baptiste: Ille hostis antiquus [illegible] semper pervigi-
lat, nobis dormientibus parat insidias,
mittit cogitaciones malas, illicita suggerit
et ut ad deteriorem lapsum provocet [illegible]
[illegible] et hoc est quod plus nos gravat
[illegible] nos [illegible] ita dicit Ambrosius
super Lucam [illegible] dyabolus hominum [illegible]
[illegible]

[illegible] si inceperis ad peccandum si ad proba-
[illegible] istum inimicum nullum [illegible] beatus Augustinus
soliloquiorum c. xv [illegible] tende domine
[illegible] alas tuas ut fugiant ab eis
a facie serpentis [illegible] quia nos persequitur et sen-
tentia tua libera nos a cornibus eius. Hic est
enim conatus studium suum ut devoret animas
quas creasti, et ideo ad te clamamus domine libera
nos ab adversario nostro cottidiano qui diebus
et noctibus sive dormiamus sive vigi-
lemus, sive comedamus sive bibamus sive
quodcumque aliud faciamus instat mille
artibus et fraudibus nunc palam nunc occulte
sagittas venenatas contra dirigens ut in-
ficiat animas nostras, et tanta est domine [illegible]
insania eius quod eum continuo [illegible]
[illegible] ore aperto ad devorandum [illegible]
[illegible] dormiunt in peccatis [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
quod ut nos perdat. Quomodo vincatur iste inimi-
cus tradit beatus Augustinus duplicem [illegible]
[illegible] et meditacionem, et per [illegible] cupiditatis
abdicacionem de divina invocacione et [illegible]
beatus Augustinus super [illegible] Iohannis [illegible]
[illegible] caritatis est [illegible]
[illegible] ut eum [illegible]
[illegible] de paradyso [illegible]
[illegible]
potest adversus eum et vincit [illegible]
non potest et [illegible]
[illegible] abdicacione [illegible]
Augustinus in [illegible] de agone christiano ita dicit
vincitur [illegible]
vincimus [illegible] cupiditates [illegible]
est serpentis dyaboli [illegible] medicinam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dyabolo et in [illegible]
[illegible]
te dyabolo [illegible]. Veni domine
Ihesu vagamur et aberramus in quodam ty-
rannice [illegible] quae nimis nos gravat et est
[illegible] mundus iniquitatis
maliciosus et plus [illegible] iniquitatis

est ut suum factorem et redemptorem cognoscere
noluit et in ipsa cruce denegavit. Unde Joh
1º in mundo erat et mundus per ipsum factus est
et mundus eum non cognovit glosa i. cognosc
ere noluit. In propria venit et sui eum non rece
perunt, ymo crucifixum occiderunt et interi
merunt et io 2º Joh nolite diligere mun
dum neque ea que in mundo sunt si quis diligit mun
dum non est caritas dei patris in eo quia omne quod est
in mundo aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia
oculorum aut superbia vite. mundus transibit et
concupiscentia eius qui autem facit voluntatem dei manet
in eternum. Est autem hic mundus maliciosus teste
eodem Joh 5º totus mundus in maligno
positus est, quod aliud dicere in maligno quam
esse in malo igne, igne utique cupiditatis et avari
cie igne carnalitatis et immundicie igne
malignitatis et iracundie quibus totus
mundus adeo succensus est, ut puto Basilius
quod si velles aspicere hominum corda mordiate
moveri ad honores divicias voluptates et
alia, in igneas videbis flammas videlicet &
humanis cordibus procedere, nunquid hec sunt crux
merendum que in singulis civitatibus videtur
Est autem hic mundus falsus ymo est iste proditor
Judas qui de suis amatoribus dicit dyabolo quemcumque
osculatus fuero ipse est tenete eum et ducite
caute, quia pro certo hodie averunt ducuntur
a demone quod quos osculatur dyabolus osculo
tiene affluencie quia plus sunt de seculi nobili
tate et rerum accumulacione. Hiis totus mun
dus arridet applaudet exaltat et extollit
quia autem ab amore mundi et cura seculi se
abstrahunt hos mundus hic tamquam stolidos
fantasticos melancolicos vel ypocritas re
putat, de quibus forte dicent in tempore sed
Unde 5º quos aliquando habuimus in derisum et in simi
litudinem improperii nos insensati vitam illorum estimabamus
insaniam et finem illorum sine honore. Ecce
quomodo computati sunt inter filios dei et inter
sanctos sors eorum est. Fertur quod quidam devotus vir se
consolabat de miseria huius seculi et mundo
per transitum huius mundi exponit vobis hunc
mundum potius comparare plurimis propter hec
plurima dicentibus. Unde iam comparatus fuit
sibi iste mundus michi autem esse velut quedam
area vel planicies latissima et longissima
in qua duo cursores A et B locati distantes non
nisi velocissime et rectissime nisus currentes
ab oriente ad unum punctum in quo depositis
vestibus ultra per id punctum per inchoatas
lineas in dicto varietas continuat motum
suum in instanti quos hic dispono et se hic
hominum cursus B quod ita puncto in quo vestes
deposuit e directo ab A transacto puncto in
venit se illi sinistro et cursus pre velociter tenendum
est quod contigat in hoc mundo nisi magna di
ligentia caveamus. nam omnes quasi sine distinctione
et si non statim stabimus in mediis vel gra
dibus vel aliis condicionibus et modo ab ad
ente veritate in via rectissime et velocissime
nisus currentium ad punctum mortis in quo
puncto depositis vestibus mortalitatis transeo
ultra quod nullus vita sue iure durabit in eternum
et procedit lineas non obliquatas nec variatas
per quas hii qui in puncto mortis recepti sunt
ambulantes per viam iusticie per id ultra
punctum mortis perpetuo ambulabunt et qui inveniuntur
sunt tunc ambulantes per viam iniusticie ab
lamentum post mortem iniurie ambulabunt
quod tenendum est quod quia ita puncto mortis sunt in dextro
precipitati transacto illo puncto se invenerunt
in sinistra adversitate et ideo vultum prudenter
dens agit qui in vita presenti pro se et bonis
huius seculi affluunt si sit compassivi et largi
pauperibus et qui affluunt quos hic modo alien
istros et minores computat falsitam post
quos parvum puncto mortis transacto eos reperiat
sibi dextros et superiores eorum amore indigentes
nec ipsi qui in eo videbunt sua eveniet illud ignorantes
novitates ewangelium et sic non tenendo duce
tes eadem mensa tua nisi fuissetis vos veniesse
et vos dicit hec apud voce sunt vobis ubi dives
e epulo non potuit optinere a lazaro in refrigerium
sue lingue minimam guttam aque. Videamus de
aliis tribus inbecatoribus et de reliquis duobus
membris thematis predicti tenerum vos B. gratie
Ex regnum dei filius benedictum ut per suum gloriosum
adventum dat nobis agere ut de tribus hiis
tyrannis predictis triumphantes ad eternam beatitudinem
gloriam valeamus feliciter pervenire quod ipse prestat vel

pro doctore

Nota secundum Dyo. ecclesiastica ierarchia
est ad instar et similitudinem angelice ierarchie.
Est enim secundum ipsum tocius entis sive uni
versi triplex ierarchia scilicet suprema media
et infima. Suprema est supercelestis sive
divina, media celestis sive angelica, in
fima subcelestis sive ecclesiastica. Et
in qualibet istarum est una trinitas. In su
prema est trinitas personarum, in media t
rinitas ierarchiarum, et in infima trini
tas statuum, ut patebit inferius et totum in [illegible]
ponamus. Verbis autem Dyo. ibidem de
ecclesiastica ierarchia ponit istam regulam:
Lex sanctissima divinitatis est ultima per media
reducere in suprema. Habet autem ista regula
locum in ecclesiastica et angelica ie
rarchia, non in supercelesti sive divina,
in qua est trinitas personarum, non est ibi su
premum nec infimum cum sit ibi equalitas,
nec est ibi ordo purgacionis nec illu
minacionis nec perfeccionis nec per que reducun
tur. Est tamen ibi ordo originis et processionis,
et auctoritas quia est ibi persona que est a nulla
et aliqua ab alia scilicet pater et est persona que
est ab una et aliqua est alia scilicet filius, et
est persona que est ab aliis et alia nulla scilicet
spiritus sanctus, vel ut dicit hic videtur in ho. Secunda
media ierarchia est celestis sive angeli
ca que continet unam aliam trinitatem scilicet su
premam mediam et infimam. Suprema est [illegible]
denuo, media assistencia et infima
ministerium. Suprema continet tres ordines
scilicet supremum medium et infimum: seraphyn che
rubyn et thronos. Primus ordo ardet ut cari
tas, secundus splendet ut veritas, tercius pollet
ut equitas, secundum Bonaventuram. Media ierar
chia continet tres ordines supremum medium
et infimum scilicet dominaciones principatus
et potestates. Primi precipiunt, secundi regunt, tercii pugnant,
secundum Bonaventuram. Infima continet tres supremum
medium et infimum scilicet virtutes archangelos
et angelos. Primi faciunt prodigia, secundi reve
lant secreta, tercii procurant vitam, secundum Bon
aventuram, de quo patet in secundo.
Tercia ierarchia est subcelestis sive ecclesias

tica, et in ista est trinitas statuum scilicet status
supremus medius et infimus. Supremus status
est prelatorum, medius religiosorum, infimus
laycorum. Loquendo de perfeccione que est in sta
tibus quibus [illegible] providet aliquem esse perfectum
qui non est in statu perfectorum, et aliquem esse
in statu perfectorum qui non est perfectus. Istos tres
gradus [illegible] omnibus qui sunt et
fuerunt et futuri sunt in ecclesia tangit Christus Ma
thei xxiiii et Luce xvii sub methaphora
ponens in agro et in lecto et in mola,
ubi dicitur erunt duo in agro unus assumetur et a
lius relinquetur, in quo denotatur secundum Aug.
quod de quolibet statu aliqui salvabuntur et
aliqui dampnabuntur. Unde Crisostomus in hoc de
monstrat quod non omnes pereunt divites nec pauperes
salvabuntur universaliter, sed de isto et de illis
salvabuntur et pereunt. Secundum eundem Aug. in
agro sunt qui ecclesias regunt, in lecto sunt qui ocio
temporali vacant, in mola sunt qui de accio
nibus mundi non recedunt. Unaqueque enim
mundi accio mola est que in circuitum currit,
[illegible] humanas metes
[illegible]. Primus status secundum Aug. est rectorum,
secundus celibum, tercius coniugatorum. Alia
[illegible] in ecclesia quod hic non
legimus. Supremus ergo status est prelatorum
et continet 3 gradus supremum medium et infimum.
Supremum gradum tenebat Christus qui est caput
capitum ecclesie, medium gradum tenebat aposto
li, infimum tenebat lxxii discipuli. Supremus
gradus omni sub deo est Christus [illegible]
est caput ecclesie et monarcha totius
mundi tam in spiritualibus quam in temporalibus,
[illegible] data est michi
potestas in celo et in terra. Unde Dyo.
de ipso dicit [illegible] ecclesiastice ierarchie in
[illegible] perfeccio et consummacio omnis ie
rarchie [illegible]
[illegible] ecclesiam [illegible] regimine
et [illegible] relinquere
noluit [illegible] capitis [illegible] mo
narchia [illegible] unitatis [illegible]
et sic in tota ierarchia [illegible]
est unus principatus [illegible] deus sic in tota

ierarchie ecclesie militantis esse videntur duum
principatus ubi plures sunt politice. Quecumque con-
stituta sunt unum aliquid que sunt ex contrariis
ut homo ex corpore et anima, sive ex diversis ut ex
ecclesiasticis ex militibus in omnibus videntur prin-
cipatus et subiectus, quemadmodum in musica est sonus
principalis, et in mixto unum elementum predominans
et in homine anima corpori, et in exercitibus capitaneus est
et in domo vir uxori et dominus mancipiis sive
et homo bestiis. Ipse autem summus ierarcha et prin-
cipatus post Christum super ecclesiam clerum Petrus
erat, cui Christus ambas claves tradidit et
duos gladios commisit, utriusque totius
ecclesie ierarchie tam in spiritualibus quam in temporali-
bus adipiscitur potestatem. Notatur ubi dis. xxij c.
[illegible] Omnes sive romana ecclesia solus
fundavit et super petram fidei mox nascentis
erexit qui beato Petro eterne vite clavigero
terreni simul et celestis imperii iura commisit. Vo-
luit enim deus ierarchiam ecclesie militantis
reducere ad libertatem legis nature in qua simul ambo
vigebat, regnum scilicet et sacerdotium. Nam omnes
primogeniti regum sacerdotes erant patres et reges
et utrumque ministerium tam in spiritualibus quam
in temporalibus operabat nec illo tempore distingui
debebat. Unde Noe totius tunc princeps fuit
et summus sacerdos cui et filiis benedixit deus
dicens crescite et multiplicamini, et sit terror vester
super cuncta animalia terre, ecce in temporalibus dominium.
Noe autem de archa egressus edificavit altare
domino et obtulit holocausta super illud, ecce sacerdo-
tium. Gen. 8. Melchisedech autem erat rex Salem
et sacerdos altissimi Gen. 14. Et in lege Mo-
ysaica Moyses de tribu Levi fuit summus sacerdos
et princeps populi israelitici Exo. 2. Cum autem Moy-
ses iudicaret populum de mane usque ad vesperam
dixit ei Jetro sacerdos Madian stulto labore
consumeris ultra vires tuas est negocium quod agis
solus id non poteris sustinere sed audi verba mea
et consilia et erit deus tecum. Esto populo tu in
hiis que ad deum pertinent ostendasque populo cerimo-
nias et ritum colendi et viam per quam ingredi
debeant et opus quod facere debeant. Provide de omni plebe vi-
ros potentes ac timentes deum in quibus sit veri-
tas et qui oderint avariciam et constitue eos tri-
bunos et centuriones et quinquagenarios et
decanos qui iudicent populum omni tempore. Quicquid autem maius

fuerit referant ad te et ipsi minora tantummodo iudicent
leviusque tibi sit partito in alios onere. Moy-
ses autem in hoc consilium Jetro fecit omnia que dixerat. Exo. xviij.
Postea Josue. Josue fuit summus sacerdos et prin-
ceps populi israelitici, et sacerdotium et regnum con-
currebat in lege Mosayca usque ad Samuelem
qui fuit summus sacerdos et populi israelitici princeps
sub quo populus petivit sibi regem dari quem
deus permisit in omnibus et populus peccavit. Unde
dixit dominus Samueli non abiecerunt te sed
me ne regnem super eos. Ideo populo peccante populi
divisum fuit regnum et sacerdotium quia Saul fuit
rex et reprobatus a deo quia cum non esset summus
sacerdos holocaustum obtulit deo. 1 Re. primi
xiij. Cristus autem in nova lege rex est
et sacerdos secundum ordinem melchisedech sacerdotium
quod passus erat simile ad libertatem sacerdocii legis
nature reduxit in qua utrumque in eadem persona unio
est in lege nature debuit resedere. Ideo ad devocionem istam
libertatem et principalitatem sacerdocii nove legis dicitur
[illegible] pe. 1 pe. 2o vos estis genus electum rega-
le sacerdotium. Sacerdotium ponitur in substantivo regnum
in adiectivo. Unde dicitur regale sacerdotium adiectivum autem
adiacet substantivo et dependet ab ipso, ergo ad denotandum
quod omne regnum debet adiacere sacerdotio et dependere ab
ipso. Unde Hugo de sancto victore: sacerdotalis dignitas re-
galem potestatem sancit et per benedictionem sanctificat,
sicut dicit apostolus ad Hebreos 2o sine contradictione maior est
qui benedicit quam qui benedicitur. Constat absque du-
bitacione quod terrena potestas que a spirituali benedictionem
accipit iure inferior estimatur. Quanto enim vita
spiritualis dignior est quam terrena et spiritus quam corpus tanto
spiritualis potestas secularem potestatem honore et dignitate
precedit, et sicut spiritus constitutus est ad dirigendum corpus
ita spiritualis potestas constituta est ad dirigendum terrenam.
Et autem eorum officia sunt distincta dispensative
secundum quarum spiritualis actio a carnalibus distat
in temporibus et ne militans deo se negociis se-
cularibus implicaret ac verissime ne ille rebus
divinis ... qui negociis secularibus esse
implicatus. Unde Grego. xvj moralium et po-
nitur in glo. 1a ad Corinth. vi. secularia iudicia si
habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia illos con-
stituite ad iudicandum, glo. ut hii terrenas causas
examinent qui exteriorum rerum sapientiam perceperunt
qui autem spiritualibus donis ditati sunt pro certo terrenis
negociis non debent implicari, ut dum non coguntur

inferior bona dispositione potestati valeat bo-
nis superioribus deservire. Iste est supremus gradus
ecclesiastice ierarchie quem christus tenebat et
quem quibus eius vicarius summus pontifex in
terris reputatur. ¶ Secundum gradum ecclesiastice ierarchie
tenebant apostoli quorum vicem et locum tenent
~~apostoli~~ episcopi unde Augustinus tractans illud psalmi pro patri-
bus nati sunt tibi filii, patres inquit missi sunt
apostoli, et pro apostolis filii nati sunt constituti
episcopi et presbiteri horum vide quorum. Nec faciat
dubitare in isto gradu quod aliqui sunt
maiores iurisdictione vel potestate ut patriarche
quam alii sunt archiepiscopi vel primates vel pri-
marche, quod non est nisi unus ordo et consecracio
nec reputatur nisi unum locum secundum apostolorum
unde B. 93 in epistola ad evandrum presbiterum
dicit ubicumque fuerit episcopus sive rome sive
regio eiusdem meriti est eiusdem sacerdocii po-
tencie divitiarum paupertatis humilitatis vel
sublimacionis vel inferioris episcopum non facit
ceterum omnes apostolorum successores sunt. Item
93 dist. dicit in novo testamento post christum
dominum a petro sacerdotalis incepit ordo
cui ligandi et solvendi potestatem primus accepit
a domino tu es petrus etc. Ceteri vero apostoli
cum eodem pari consorcio potestatem acceperunt
ipsique principem eorum esse voluerunt. Apostolis
autem decedentibus in locum eorum successerunt
episcopi pari dicit glosa quantum ad ordinem et
non consecracionem sed petrus fuit maior
in iurisdictione et administracione non quantum
ad potestatem ordinis que respicit corpus christi verum
omnes apostoli et discipuli et post omnes episcopi et
curati equalem habent potestatem non autem iuris-
dictionis seu administracionis que respicit corpus
christi misticum. ¶ Tercium gradum tenent lxxii discipuli
quorum vicem et locum tenent presbiteri curati
qui potestatem a christo inmediate acceperunt ut
in predicto c° in novo. Sunt videntes apostoli
messem esse ~~novam~~ multam operarios autem
paucos rogaverunt dominum messis ut mitteret
operarios in messem suam unde ab eis electi
sunt lxxii discipuli quorum typum gerunt presbiteri
atque in loco eorum sunt constituti supple a christo
inmediate non ab apostolis ut dicit idem capitulo
quibus non obstat quod habetur in albay° ~~non~~ non tamen
missi ab eis sed a christo inmediate ut patet

+ quod eum producere habet et perficere in esse +
≠ sunt doctores et magistri eis debetur amor ≠

habetur in albay° luce x° ubi dicitur post hec designa-
vit dominus alios lxxii et misit illos ante faciem
suam, et dicebat illis messis quidem multa
operarii autem pauci, rogate ergo dominum messis
ut mittat operarios in messem suam. Ec-
ce ego mitto vos etc. in quo innuitur apparenter
quod christus misit eos non apostoli. Iste ergo status rectorum
est supremus status in ecclesia, qui subdistinguitur
in rectores primi ordinis cuiusmodi sunt episcopi qui succe-
dunt xii apostolis, et insuper sunt rectores secundi
ordinis cuiusmodi sunt sacerdotes curati qui succedunt
lxxii discipulis, qui sunt duo ordines specia-
les in ecclesia dei a christo inmediate constituti
quorum status inter omnes alios debet esse sicut
status patrum ad filios, doctorum ad discipulos
et medicorum ad subditos, et sicut hec debentur eis
actus ierarchici
tres ierarchie ad modum illorum qui sunt in an-
gelica scilicet purgare illuminare et perficere in esse +
spirituali scilicet pectora inspirando / primo predicando
sive parando in esse spirituali per baptismum
postea perficiendo per alia sacramenta ut per eukaristie
ministracionem et penitencie iniunctionem. Isto enim tres
spirituales. Sic quod habent alios illuminare dicendo
et ideo dicuntur magistri et doctores. Tercio quod habent
alios purgare corrigendo iudicando puniendo
ideo dicuntur iudices. Sicut ergo sunt patres eis debetur
≠ honor, si sunt iudices eis debetur timor, et si
sunt ab eis isti tres actus predicti subtrahun-
tur eis vel forma illis actibus debita tran-
siret, ita quod a subditis nec timor nec amor
nec honor eis exhibebitur. Iste est ergo supremus
status ecclesiastice ierarchie qui consistebat in
christo et xii apostolis et lxxii discipulis consistit
nunc in eorum successoribus scilicet in summo pon-
tifice et in episcopis et in sacerdotibus curatis
unde in isto loco secundum regulam beati dionysii le-
gis sacratissime divinitatis est ultima per media
reducere in suprema non infima habent purgari
illuminari et perfici per medios, et medii per su-
premos, cum autem illorum est ab eis purgari il-
luminari et perfici quantum est de quo status
unde de eis ut dicitur Job xxxiii° ecce
hec omnia operatur deus tribus vicibus per singulos
ut revocet animas a corrupcione, et illuminet
in luce viventium et tantum de statu isto. De
medio vero statu ecclesiastice ierarchie scilicet quod est de
libro, et de infimo quod est laycorum alibi patet
in originali.

Posuit eas in firmamento celi ut illuminent terram. gen. i. Verba ista alias et alias exposita deseruiunt nobis et p(ro) die annunciationis et p(ro)p(ter) presentem solempnem congregationem ... ad p(ro)ponendum quod annunciatores verbi dei s(un)t clarius fecundius et vtilius clarius sinceritate eloquentie et vite eminentia fecundius vbertate affluentie et morum eudentia vtilius puritate intentionis et testimonia et nitra eloquentia ... tria in s(upra)d(ic)to auctoritatis verbo congrue designantur ... posuit / ponendo namque exprimitur manifestationis dispositio et stabilitatis ... et stabilitatis ... ordine ... gen. i. ... in medium nubibus celi ubi deus inuenit ... manifestationem ... et signum ... qualitate ... ubi erat ... stabilitas ... in manifestatione altitudo ... et supernitas ... per hoc ... motum ... manifestatum ... apostoli ... manifestum ... fecunditas inuenit in ipsa distinctione distincto namque ... plurium distinctorum ... per quod in proposito ... designatur ... intentio inuenit in ipsa stabilitate ... stabilis est ... summo bono vniti ... in te et ... receptum ... appetitus ... subsistens ... congregatur ... appetitum et ... designatur ... eminentia ... fecunditas ... stabilitas ... posuit stellas in firmamento celi ... imploro ...

Summa potestas ... clementia ... ordinem ... inferioribus ... corporalibus ... magnitudine et nobilitate ... omnibus ... inferiora ... ordinat locat et disponit. Celum ...

stellatum et quibus planetas ... motu ... inferioribus ... figuram et qualitatem ... Alfraganus in suo libro et ptholomeus in Almagesti ... videmus ... angeli superiores ... illuminatos ... influunt in medios et medii in inferiores ... infima reducantur in suprema ... suprema in gradu ... attingit ... superiorem et sic ... disposito ... spiritualibus ... corporalibus ... dyonisius in ecclesiastica ierarchia ... militans ... stat ... triumphantis ... ordinem ... in ecclesiastica ierarchia ... ut sint quidam superiores ... prelati ... inferiores et subditi. Prelati namque sunt superiores ... ierarchie ecclesiastice ordinem ... in diuino ... posuit eas stellas in firmamento celi ... quibus ... statum prelatorum et ... quantum ad ... et quo ad ... et quo ad fructum et utilitatem magnitudinem ... pro ... plenitudo ... est ... vtilitatis magnitudo ... auctoritatis ... prelati ... in suis officiis ... posuit ... auctoritatem ... plenitudo ... subdit eas stellas magnitudo utilitatis et fructus ... in eo quod ... lucem super terram ... in firmamento celi ... in ecclesia militante ... posuit ... auctoritatem ... stellas ... prelatos ... ut luceant ... super terram ... affectibus ... Summa namque ... est quibus ... prelatos ... qualiter intrant qualiter viuunt et qualiter recipit ... in ... iudicium ... questio ... intrauit ... Math. 22° amice quomodo huc intrasti non habens vestem nupcialem ... in tuo officio institutionis ... de 2° ... ysa. 22 ... qualiter ... pastorum ... ad aliquem ... relatio ... in ... Ieremias ... entitatem ... de prelatorum ... de 3° ... iudicium ... est tibi ... intrauit ... pastorem ... ad culmen ... qualiter ... ad ... qualiter ... quo ad ...

et hic vincit quam apud quintum ad 3m / debet ergo p
auctoritate auctoritatem pro vigilanti instituti
3o sicut se non ingerat ut ambiciosi sed ut vocatur
a deo tamquam aaron ad hebre vto nec assumat sibi
honorem sed qui vocatur virga virge florere frondi
tate et fructificatione ita prelati et clerici florere
debent in prima mentis conceptione fronde in hones
ta conversatione fructificare in vita operatione / debet
ergo vocari a deo clericus non se ingerere per ambicio
si non cum ambiciose sed laboriose vivunt ergo de
ad honorem pervenire / hic 1 dicitur plabolibus
miles pro moribus castis pro actibus strenuis
assumitur loci primum debet theologo cum ergo hic
dignitate ambit indignum se faciat ut dicit beatus gregorius
et po viii q. 1 / et hinc suos beati augustini qui posuit
ibidem sicut locus regiminis desiderantibus est negan
dus ita fugientibus est offerendus / secundo ut non
occupet sicut violenti / contra 22 qui preterea
sibi assumit iniuste dicit / et ideo dicit hoc ideo est
quod plerosque videmus sed insufficientes et ignaros qui
diponendi possessione contra 1o nolo velle sed indebite
et hic augustini ponitur meta iniuste / et quod potius
auctoritatem potestate fiat tota ad potestatem tam
prelatos qui violentiam subeunt / contra quod ut lo
cum non emat sicut symoniaci de quibus hic gregorius
in pastorali multi hodie in ecclesia positi sunt / quos
non vita sed pecunia ad dignitatem gloriam perducit
ei bone ihesu quot vestite / quot symoniaci sunt in
ecclesia dei / rari enim sunt hodie qui non per pretio
favore sanguinis vel amoris / per vel violentiam
sanctuarium dei possident contra quos dicitur in aucto
rite posita possunt sed duo quod divinitus debent insti
tui sicut vigilanter ab hiis qui sunt vicarii / et ita
patet primum scilicet rectitudo auctoritati principii quo ad
prelati quod clerici in suis officiis debent institui
quod non cum dicitur posuit et tunc de secundo principali
2m Secundo in hiis exposuit describitur tamen maiorum quod
et hic clericorum status quantum ad prestantis ple
nitudinem ad similitudinem celestis scilicet stellas ad cuius
evidenciam sciendum quod cum sunt stelle sicut maiores
minores ut ptolomeus dicit in almagesti
et quod clariores et quod minus clare ut patet per apostolum
ad corinthios scilicet differentias stellarum claritatis
ac duas ipsarum inequalitates diversitatem arguit
presentem status prelatorum et quantum clericorum a
pro alio folio 13 parte autem stellarum prelatorum presentia est sicut
sunt duo primo esse situs medii 2o esse necessitas
veri primo dico quod presentia prelatorum probate debent
ponitur esse situs medii / sol namque presen
tia est medius et in esse omni principes et sub
hiis similiter in commentarium sol est oculus mun
di rotunditas dei pulchritudo celi / necessaria

tempus virtus et vigor tantum nascentium dicitur / sic presenta
est decor et prestans omnium stellarum / sic prelatus
debet esse superior vita medius inter medium et infimos / sic
subditis presidens ut christus in medio sedeat
medium namque possidet omnia capacitate
efficacia et equalitate / sedeat prelatus in
medio ut divina capacius recipiat / ut
recepta efficacius influat / ut beneficia e
qualius distribuat sicut enim potest dici tam
christo in medio vero ... / sic enim prelatus in
medio debeat / qui nec carne ut pigne
nec sanguinis vel laude nec spe nec spes
nec amore privato exhorbitat a tramite
veritatis / nec relinquit medium virtutis / secundo
dico quod prestans prelatorum probate debent esse p
mitis esse necessitas veri / aliis enim prelatis
tremende provagatibus subiecto sol sicut ecclip
ticam dicitur sic prelatus vite iustitie
quam maxime consistit principibus et signa
tibus sicut media zodiaci longitudine et
in vita tantum possessionis mediatorum et p
iustam distributionem beneficiorum / ita quod non ob
liget odio nec fuga tedio nec tactum
oculus sed sit vite erat primum decalogum i. p
x. preceptorum decalogum / vita ad vel prelati
e clara ut lux meridiana / in meridie
enim umbra brevior hora clarior / terra
patior / aura calidior / sic qui prelatus sedens
in medio virtutis tunc brevia umbra vani
tatis generatur hora veritatis inflamatur aura cari
tatis et constat terra cupiditatis / sic enim
prelatus vite est in situ meridiano qui non flectit
se ad oriens nativitatis nec ad aquilonem no
bilitatis nec ad occidens cupiditatis sed potius
dolor nunc presentibus congentibus ratio iubemur
prelati in medio situari / prelati enim nunc quam
plerosque flectuntur ad oriens nativitatis primo et
et beneficia contra consanguineis non parentibus +
confundo / secundo flectuntur ad aquilonem nobi
lium de progenie qui de virtute presentes
nesciunt quod nobilitas generis ordinatur ad
nobilitatem moris alias nihil est ut patet per boecium
in de consolatione / 3o deflectuntur ad occidens cu
piditatis de quibus dicitur accipiunt mu
nera et pervertunt iudicium amo enim sicut
violatur iustitia ut dicitur ysidorus / et post patet de
altero casu scilicet secundo status clericorum innuitur
nomine stellarum quantum sicut stellarum status e
altior ita clericorum status emerior / debet
enim esse clara et sursum elevata per virtutes

emenda ut possit dici cum aplo mea conv
satio in celis est / l[ite]r in lege p nazareos psi
gurabat nazarenus enim interpretatur florens mun
dus virtutibus et floridus per actus bonos et
nascens post florens in consilio munditia
prudentia virtutis sapientia / floridus modestia
lectio enim per conditiones vite / intelligencie
luce est pz 2° p[ro]dit. Sz pertinens plene
30 in statu prelatorum et aliorum clericorum. Tertio
vis proposita declaratur eorum status fructuositas
et utilitas cum pleniter ut illuminet mo
i. corda et virtus affectione dedita colligi ut
status eorum et utilitas sui triplici stellarum
proprietatem est enim in stellis considerare sul
gorem fervorem et vigorem fulgorem claritatis
ad umbras noctis expulsionem, fervorem caloris
ad nebularum resolutionem vigorem potestatis ad
vegetabilium propagationem. Sic prelati et alii cl[erici]
a debent esse cognitione et eruditione splendidi
zelo et correctione fervidi, boni exempli et v[ir]
tuosi operis / in opere vigorosi / 2° comparant
angelis sive in triplicem statum ierarchiam quorum
primus 2° b dy. c illuminare 2° purgare 3°
persol[vere] refertur enim eruditio ad illuminationem zeli
correctio ad purgationem virtuosa opera ad perfectionem
eruditus enim per eam illuminatur correctus a ma
licia expurgatur exemplo virtuoso animatur in
bono perficitur. Primo dico quod prelati et alii debent esse
cognitione et eruditione splendidi sicut per stellas
aeris superiores copiosius lux splendens propagatur
sic prelati et clerici eminentia status elevati
amplioris cognitionis lumine debent esse perditi
ut possint vias aliorum doctores et directores
[illegible] enim eis maior doctrina ut p[er] b. Am
bro. de officiis in persona eorum loquitur nam
non possumus nos effugere docendi officium quod
nobis imposuit regiminis celsitudo et sacerdo
talis necessitudo dicit idem super epistola ad Ephe.
pastorem nos nemo debet assuescere cuius status
sic nisi possit docere qui regit. Illa autem scientia
qua prelati et alii debent esse imbuti maxime
est theologia ad cuius respectum alia scientia ulla
te vilesce b[ea]tus Jeronimus. Necesse enim vitas eorum sacras ig
norat et ideo clerici admonentur ut in theologia stu
deant 22 et 30. q. j. A. Ex quo dicit cecus et
deceptus ignarus et ideo cogitandum est
speculatores omnes ceci sunt quod exponitur b.
Gregorius et 25 q. 9 dici ipsi cecus quam lumine
superne contemplationis ignorant et inde fit quod si ce
cus cecum ducat ambo in foveam erroris et perpi

cij cadunt ut hic Math. 15°. Secundo debent esse zelo
et correctione fervidi / ut amore correctionis et non
furore indignationis corrigant delinquentes. Corrigant
dico pena sensibili non peremptali ad hoc enim mu
tantur quod Moyses qui zelo amoris populo delin
quenti se morti exposuit quem tamen fervor correctio
nis feriendi provocavit. Equitas enim debet esse
in correctione sollicita ut hic 23 q. 8 qui crimina
que emendare potest non corrigit ipse ea committit
et ca. 2° b. Gregorius unda debet esse manus quod sor
des tergit et pt 7. q. 1 ideo hortatur eos ad
purificationem 3 q. A dicit sive purgandi sunt p[rim]o
quos aliorum culpe ferunt ut sic mundi purgationem
dearent, qui aliorum vicia corrigere festinat.
Sed quia proh dolor modernis temporibus pauci prelati zelo
amoris suos subditos corripiunt ideo dicit Za
cha. 10° Ecce nunc tibi vasa pastoris stulti i.
negligentis et indigni, quia ecce ego suscitabo
pastorem in terra qui delicta non visitabit et
quod stat non nutriet sed carnes pinguium comedet
et ungulas eorum dissolvet. Vasa pastoris sunt
panis et pera i. vita predicatoris et materia
tamen sustinere / c zelus cum distinctione baculus
cum virga aut gravamen cum correctione mediocri
cornu cum fistula cum pomi pomis et spes
cum dulcedine divine misericordie. Hec vasa auferuntur
a pastore ignorante et stulto qui delicta non
visitat i. peccatores ad penitentiam non excitat et dispersa
non querit i. errantes non reducit, confractum non sa
nat, quia temptationes et tribulationes subditorum non
curat. Item quod stat non nutrit quia proficientes in
valescere non facit carnes pinguium comedit quia
quod pinguedinis est in temporalibus in suum usum con
vertit. Et ideo reprehenditur b. Bernhardus dicens non dicit
tondere et mulgere sed custodire et pascere. Ideo tam prelati quam
clerici quam boni debent esse. 3° boni exemplo et virtuosi
operis vigorosi non enim debent loqui verbis sed etiam opere
ymo opere plus debent facere quam docere ideo dicit b. Jero. ad
Nepotianum opera tua sermonem tuum non confundant
et subditi attendunt ne si opera sicut Jacob manus Esau
Ad virtuosa autem opera invitat eos b. Gregorius in pastorali
dicens nos sumus lingua oris et pro peccato suo
ante possumus quod nomine defunctum ut alios gratia
viderent et non invideant Ideo ne sicut hoc sublimis et
vita levius nec edificant proximo et actuatam nec
sicut gradibus excelsus et defectibus excessus nec in certa
cathedra sedentes sed sublimior et correpta
humilior. Dicit hic ad hoc b. Bernhardus ad Eugenium monstruo
sa res est gradus summus et animus infimus sedes prima et vita
yma lingua magniloqua et manus ociosa, sermo multus
et fructus nullus. Ad virtuosa autem opera invitat
nos S. P. Joselem movens [illegible] ad hec tale facit

quo vale quod propterea superior omnibus in sociis sacrum raperit et in eis suum motum influit ita prelatus in arte sue operis omnes alios ad actus ceptos allicere debet ut possit dicere cum apostolo imitatores mei estote sicut ego Christi comparari potest Deo qui per quatuor regula officia mouentur in multitudine in ipsis sicut in unum unitate ita docere ut tu quod potest gaudeamus quod vos estis digni actu

pro doctore et de clare pro cura

Vocavi viros Venit ... que omnes glo beatissimi Augustini super i ad Tymo 2 clo ... ecclesie bonus doctor viros dicit bonus eruditis prelatus officium qui debet legat tum virtutes ... diligat dirigat foveat et imitatur quod dispone ecclesiam typo viri subaudit prelatus quod in virtute regiminis et in virtute pacandi iusticia plenus ... spiritualia iura secta quoquomodo vir dicendo quod quod vir prelatus sit insignitus sanctitate propagandi plebem spiritualem sit stabilis equitate gubernandi plebem secularem sit sedimentis pietate defensandi gregem pastoralem sit eruditus scientia instruendi mentem virtualem talis nisi vir ut prelatus proprius quem vocat noratum quod non viriliter militiis ... vocatus vere est

nota quod in prelato debet esse vigor pietatis ad diligendum subditos vigor bonitatis ad plantandum filios et valor equitatis ad reprimendum noxios et de primo dicit beatus Gregorius ... ... esse ... caritatem disciplina disponatur hoc ... debet quod quod est ... omnibus animatis et moribus sanus et voluntate ... ... in epistola ad Fabiolam tanta debet esse ... et eruditio ... prelati ...

Audiat illos Luc xv ... in x ... leges ceteros qui prestantissimus ... doctor beatus Ambrosius ... ... super me ... tua domine ... in auditore ... abundant ... que sub metris altissimos dogmata videntur ascendere ita ut auditorum debilibus ... explanatorum non possimus invenire et ... dubitacionis ... sensum in corde et quemadmodum ... que in dis... doctorum ... intelligere in ordine devota ... et que in postulacione fide ... qui me illuminat et illorum insidet intus quam in ... difficile videbatur ... quod oravit ... illuminatos oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua quoquomodo ut dicit Augustinus de ... intelligendo quod ... placet quod sit voluntas dei ... non sit doctor omnia diligere ... disposuit audientium ... ... et veritatem audiat ... et quod duos ... viri potest in ope et sermone ... apostolos aperuit eis sensus ut scripturas intelligerent et spiritus ... donavit dominus ... spiritus ... docebit vos omnem veritatem et suggeret omnia ... ille cum sciat ... dei ... disponendo dogmata dei ... nobis ... non sit nobis ... in ordine ... implorare gratie assistencia quod presto est ... in veritate dicit cum Ambrosius ... ... venit ipse salvat et instillat ego rogam ut ... gratia et ipse operaba gratie augmenta et quamquam ad ... augmentum ... adducebat ... ad ... ... non posse ... gratie in ... postulacionis salutanda ... ...

Audiant illos ... et ... Augustinus ... qui ... non ... illuminat ... in hunc mundum ... non ... omnibus ut legat illos ut audiat quod non audierunt ... non debent quod ... non

habent vm sed pompe non habent ex debitis
que sunt cogitacio, et nec habent vitam, inspi-
cunt co fide vivunt, et ergo audiat illos non
tam propter precium sed eciam propter utilitatem et
commodum dico propter sorcium emitandum dicit enim
Ambrosius. Si lectionem fugias prophetarum,
si domi non legas, et in ecclesia audire nolu-
eris, oculos claudis quibus posses videre
et quasi commenti dissimulacione et propria
perfidia, in oculos anime manibus impetus
sacrilegas, volutaciones tuo cordi creata
tam primas ut videntur non videas ut
audienda non intelligas, et ultimo salubris
fias propter utilitatem eciam dico assumpcionem
dicit enim Ambrosius. Audito corpore quod dicipulus est
utrumque concludes verum veritatem, consilibus
ex illos diminuat, corde, ex illud illumi-
nat racione, ex ea elegit ut inalienata nate
nis concupiscibili ex ea diligit ut et
intus inhabeat inconcna ex ea ira solliciat
tibus elogat quod perfectius esse non potest, et
ita meliorem et potiorem reformabis hoc
stabilitat verum omnibus fluctuacionibus omnibus
que sunt subtus anime, quod preceptorum, quod gracia vi-
te possit et in quo statu permanebimus
in futuro, sed continet legem includit media
lia habet et omnium bonorum plenitudinem com-
prehendit hoc est propter commodum et dico imitandum
dicit namque Ambrosius. Eo quo precibus eciam spiri-
tualem manducavit et potum spiritualem
biberit et celestibus pascebatur alimonis
in potu facilia, in pane sempiternum sufficientia
alia, in alimento dona gratuita quidem
est qui volunt consiliis enutriri et alimentis
et vita tenere gratuita, audiat illos
quibus vi diuini dispensacio est commissa
ex quorum anime deficiat diuinum alloquium sentiunt
macieat in spiritualibus vite defectum, quoniam
thema sic illicio introductione ad quoniam
quasi quintum videtur veteris et novi testa-
menti pro salutis assecucione est de necessita-
te audiendum, pono tres conclusiones, prima
est hec, doctrina veteris testamenti suo
tempore militabat saluti, secunda pro communi hominum
salute consequenda de necessitate promulganda
est lex evangelium, tercia veritas legis sunt
vivunt ad perfectionem vite humane, prima patet
quia lex ista in multis de deo deus et bono sunt
sed complicata et de redemptore futuro multa
sunt inclusa quia fidei robor multa tempore
tamen ea pro hominum probacione sunt precepta
sunt sacra sunt revelaciones sunt visiones
angelorum et allocuciones sunt peccatorum puni-
ciones et retribuciones unde non se in in puncto ut
dicit Lyra sed eciam in futuro repromissiones hec at
crea salutaria sunt pro concessio et pena quod
vel. Et licet lege subministra ut dicit Apostolus
finierant delictum hoc non causalis comparte lege
sed comparte malicie, quod sed initum in veteri
ut dicit Augustinus nec enim hec predictum ullus tunc
salvatus est, ergo prima lex salutaris non causalis
non enim hoc faciebat insufficiencia legis sed pronica
obicibus, tempore a deo prefixo pro eo amonendis
propter quod Ambrosius dicit legem veterem esse vm-
bram vel testimonium et viam ad vitam qua
prius non ascendant quia et ea sed cum ibant in
qua et credebant ubi cessabat prima fides
et sphaeram deversorum permanebat, ubi inclu-
sa doctrina petras misteria et maiestas appa-
rebat, eo quo Ambrosius dicto clarissime quod vetus
lex sine vita non causalis et penitus nec erat
in salute admodum implicita, quo enim
umbra potest esse in respectu ad solem testimonium
in relacione ad veritatem, et via in aspectu
ad speciem, vero sequitur sol iusticie, vero sol inundi
ciens conpalco vero veritatis et finis ad iusticiam
omni credenti ymo vero Ambrosius testatur illud
vm claudendum legem iniusti ponere duce
dicit vero non solum in lege veteri includi ut scien-
tiam se manet inclusus in illis quod tendet
in legem sed et dicit enim esse illius legis datorem
et ductorem dicit enim sic, committamus enim itera-
num Ihesu qui legem primo introduxit et
Apostolus causa dicit esse data per angelos in ma-
nu mediatoris, et vero Augustinus in libro de fide
ad Petrum dicit firmissime tene et nullatenus
dubitare, solum Christum eo inde natum sitam
sub lege quam dedit, et secundum Ambrosius eciam
in Moyses ductor esse videbatur ad erat
illi Ihesus non palam nec aperte seductorem
gereret, sed praebendamie expectabat enim
donec Moyses tempus suum compleret quo co-
mpleto ipsius succederet, lex enim ut Augustinus
dicit testatur vetus pro illius benedictus dux
deus meus, est lac quod convbibus duarum
tablarum commissum ad educandum et enutriendum
populum illius temporis quousque potenciorem mentibus
et Apostolus populum illum dicit esse sub custode et tutore
legis usque ad plenitudinem temporis a patre, quia lex et

aphe usqz ad johem pphetauit, Erat totu
legis conatus assignat ad xpm, illud ordi-
nat eu dispoit et deducit, quis go lex no
e salutaris sapue co quis oia q st lege
illius dnis uutibus agebant dt enim b
Ambro. tctam illa testamenta q sctu
st cutibus p dsctu ad pmissiois eiam
iam fide roborata pmiracta Si quid
amaltudis aut teptacois ul infirmitatis
et amara tpabat et polliata mitiga
bat, dura dissoluebat et confirmabat
inualida dabat ducesce, pcuso
res agnum, comoda pmicus pogitabus
et pse diligentibus disponis futa. Secundo
elici pmo q multa in veteri lege oste
debat sactitatem ne, ro est dei q naz
co supat dispoibus agebant. Ny illa
q deus p moysem faciebat magi phao
omis co sole no potant, qr deseccrunt i
3° signo et dicebat digitus dei est ut
dt Exo et essi no concedunt lex sa
luti no militat et alis eni oporteret
conced q bmusqsqz co puri naalibus pos
set puenire salutem, qd in omo e erro
neu Vnde dt thema uz audiat illos
qi dicit illius naalia sequa st cogitet
q st in scptura lege mo i ne innitaris
prudentie tue sz q tibi deus scripsit co
2 gita sp. Sco elicit q deus sp eligi
bat legislatores anctores ut moysem
et pphas de quibus dt thema audiat illos
no enim solutati. humana st pe in an
sua allata e aliqn pphia, sz pinisto
inflamati locuti st sctu dei hoies et
pz hc quantu posset, Adequo enim deus hgi
biaro que st in lege et pphet consti
tuebat duces sequi q eligebat eos
ex ordie congruo constitucoz pcedit
aliud ideo quo condepma error fabij
moyses q dixit q deus ad pphandu
no eligit aliquem hoiem singlarit sz illos
dutaxat q sua naalia ad gram pphe
disponit, in iudeba asserere q gra
pphandi co opibus dependet humanis
et ponebat q hoies suffict possent se dispo
ne co scaps ad diuiaz graz consequendaz.
3 Tercio alia magna pscusio vidais veteris
testamenti, co quo enim p eos disponebat
bona futura, eligebat eos, spalit pparabat,
eos ex ore amonebat dsctus ppabatur
p eos inlabia et eis reuelabat naz
doctrinam et magna dt pmissa co
tlia q diligebat eos, pbato naz dilao
nis est exhibico opis dt b Greg et
p quod cauit psti sed enim ut Aug dt
gradus dne dilectois grad augmit
pscti ita psteorum augmit dilacio q
sd mag a magis sic sp ad sp ut
dt a thomas quantu quidem psteoru the
ma innit dicens habet moysem et
pphas et ro audiat illos dt naz
b Aug et hc in glo gen xxviij dicit
et lo amicabile deus hmo pribus b
st ba sua quo hoies potant adtm
eleuari i deus p eos introgari posset
q p eos alios mouet, et p eos de di
uis docet mysa, Quarto elici esse error
valde piculosus illorum q lectus testame
tu co spnat et q ad ipius monime
ta no attendunt et ro quod no pt quis
in lege puenire ad xpm dt eni Ambro
quis putat se tenere q abmittunt ini
tu, unquam tpis reapiet pleniude qm
parata tpa no pmanit co hyms pz illas
pme pois q dt doctrina veteris legis no
tpe militabat saluti et tn de psno.
Dixi 2° q psalute hoim coi concepta uero
pmulgari debuit et debet lex evangelica
qz hoim qz angli hut spales doctina
eos et de coi fecit mencom secus de pm
legata, ego b'o'ia pz q evangelizare
e bmd co illis scit q in acine veit
filius dei, Ideo ad evangelisandum pau
peribus misit me et cat pmissa in lege
mo 1° pphetam suscitabit vobis de fribus
vris ipm tamqz me audiet Cum meo
tpis aplus paulus dt multiphariae
multisqz modis loqns deus pribus in
pphetis nouissime diebus ist locutus est
vob in filio suo, Jam in die festo me
diate clamabat dns Si quis sitis Si
aqua sapie salutaris Veniat hauriat
et bibat et alibi q habuerit aures audiendi
audiat, no so xpm in ppria ppa loquitur
sz in aplis in omi terras misse
praicatores qd q illos audit xpm audit
imo et illos audiat q loqr cor in
tus tenet, paulus em no so papit

scriptum audite dicentis imitatores mei estote,
sicut et illos quos habetis collaborantes in evangelio
dei dicens et observate eos qui ita ambulant
sicut habetis formam nostram. Secundo enim respexit
sol in clipeos aureos et resplendu-
erunt montes ab eis, ita apostoli a Christo illumi-
nati alios illuminant. Tertio apostoli in
labores suos introducti sunt aliorum, ita etiam
isti dei prioribus nati sunt filii sibi a be-
nedictione ut videlicet filios filiorum et
ne umquam deficeret semen eorum. Illos ergo
audiat sine formidine. Dicit enim beatus Ambrosius
Sicut enim ecclesia habuit suum principium et
apostoli aplicatum sunt doctores alii habuit
et habet suum evangelium et alii suum opera-
torum ad faciendum omnia sicut ipsius quae dedit
deus. Hic apostolus dicit quosdam datos etiam
apostolos quosdam evangelistas alios pastores
et doctores in opus ministerii in edificationem
corporis Christi. Si ergo vocem horum audieritis
nolite obturare corda vestra. Vocis
enim doctrina sunt Christi ipsius id est vox clamantis
in deserto. Vocis eorum sunt vocis ipsius Christi
ipsius id est non vos estis qui loquimini sed spiritus
patris loquitur in vobis. Doctrina enim vobis
eorum non est eorum sed patris qui in celis est.
Secundo quibus clarificato primo quam evangelii dis-
pensatio opus est videlicet veritatis
vocis eius sicut testimonium dat in celo pa-
trem et spiritus. Est dignior quam vetus lex.
Unde Ambrosius constitue aliquos committas
credentes doctores et pollicite observare
vos et alios cognoscere evangelii illumina-
tores primus dicit etiam in umbra illius
quem desiderabam sedi, fructus eius et fructus
eius dulcis faucibus meis, quis fructus
nisi predicatio evangelii, nisi predicatio pas-
sionis Christi, nisi plena [illegible] concede secuta
est remissio peccatorum. Secundo dicto autem
sunt doctrina, sed Christi non debuit modi [illegible]
evangelii promulgacionem sicut nec peccata erant
dimittenda nisi in suis dispensacione
passionis [illegible] evangelii. Ubi ingressus veniens
hospicio [illegible] adhuc modicum
tempus vobiscum sum. Ubi glossa oportet me
adhuc miracula facere, oportet me adhuc pre-
dicare, oportet [illegible] passionis me implere
dispensacionem et aliis mortis [illegible] lata
e in dominum sunt duxisse ad hoc natus sum et
ad hoc veni ut testimonium perhibeam veritati
Secundo enim evangelium oportet Christum pati et resurgere
a mortuis et predicari remissionem peccatorum
in omnes gentes. In dispensacione enim evangelii
clarificatus est pater, exaltatus est filius
in cordibus hominum et inde affluentius et vi-
sibiliter datus est spiritus sanctus in regeneracionem
ut sunt aliqui in nova creatura eius. Hec
enim hec vivimus et movemur. Unde Am-
brosius sed concordia anime cum corpore vitalis spu-
ria alitur et regitur, ita anima nostra verbo
dei et gracia spirituali vivificatur, nam sicut studio
divina eloquia in fine principale confici-
untur in pluritudinibus in confessionibus
et in omnes actionibus ut scriptura allo-
quimur omnia ista conciant. Nec alio nostre
anime vitalis spiritus alere intus vivificare
sicut alloquio dei. Unde sicut sermo dei augetur
in anima dum suscipitur intelligitur et comprehenditur
ita et vita eius augetur. Dum autem anima dei
deserit alloquium meum vite sue destituitur. Hec
ille. Secundo id est per vivifica me secundum eloquium
tuum. Audite quite sunt nuntiat an-
tecessorum. Et dicit apostolus quomodo audient
sine predicante sine legere, et quomodo predicabunt
vel legent nisi mittantur et instituantur. Etiam
sicut omnes ecclesie cathedrales statuunt ea-
dem predicatoribus, patrem familias qui habet
eorum operarios in foro qui conducat et in
vinea dirigat. Et licet ad hoc pietas nostras nimis
fugiat et sollicitudo pastoralis, tamen quem ne-
mo est certus quod in vinea conducit. Quomodo
ergo audiat illos, propter pastorem vocis non
noscunt et alios non audiunt. Quomodo in ceno
verum sunt suum cor ei, thorum vel iubilat
organa cantat si non audiunt voces istorum
ubi ita carnales sunt, ubi iura ponderantes
ubi sunt prudentes et fideles quod sicut facile
suo tempore dividunt tritici mensuram. Ubi sunt
de thesauro cordium proferunt nova et vetera.
Tamen dicitur mille argenteos abrahe [illegible]
glossa dicit doctores eloquio nitidi de gen-
tili conversione convertuntur assumunt ad fidem
tenendam et tuendam et sequitur David pri-
mo. Quid est ergo qui sponsi ecclesie spolia
sunt numinibus. Et sequitur deditque eam reddere
feminine [illegible] dicit glossa doctores toto
teste ornamenta tribuunt sicut virtutem bona
bona docuerunt. Qui enim [illegible] abraham et

operacionem recepit ex doctore alloquens concupi
scens ad spiritualia bona convalescit. sed e contra
nos glas pulchritudo domine mit alienas
venit sz macula et ruga ob horrorem gravi
rigeo etiam potuit adamare si non se
primi corporis vigilancia violare. postea la
borabit regna consentit contra et reges mun
dica contulerit. sed glo tractando illud quod
bara ita amalech non erat violata
gen xxx. videte ex defectu doctoris quibus
bonus etiam videtur. Et glo tractando nisi
one puer producendo domine ysaac gen
xxxvii dicit puer hic doctor e contrario qui
dum est e corporis officii faciunt tunc ac deo
coniugale primus dedit sunt. contra ex minuta
contra pulcritudo stabilitatibus augmenti vi
ga impenso pamphi et nostri bene
ex quorum nostrorum officio patet, sed quod dicitur pro
salute eorum bonum consequenda intus pulchritudinem
debuit et dicitur ex lege communi et tunc dicto.

Ergo 3o quod ubi lex sive cecinit ad per
fectionem vite illius ut umbre huius ut lux
illius ut figure istius ut rei illius ut
testimoni istius ut veritatis illius ut signi
istius ut signati illius ut promittentis istius
ut exhibentis illius ut tenentis istius ut
consolantis illius ut premunitis et pellentis
istius ut remittentis et inducentis illius ut
quorum equalium ista sponsa conspiciet. Et ideo
dicit glosa elucidando duas Jacob uxores
veteris testamentum a deo perditum sed nomen
adamatum est, ita quod contra hoc non potest bene
assequi etiam. Dicit enim beatus Ambrosius nullus
venari potest precinatores illius recondi
in herbis suis et processibus, nisi qui reperti
sunt in collibus aut montibus id est in prophetis
et evangelicis preceptis id est ille qui in novi
ac veteris testamenti cognitione omnem ha
bet consilium. Unde illud allmanis tu in
vallis a montibus eius nos id est quod nec montes
nec colles esse possunt saltem in illis ste
mus ut cum tempus advenit parata rebellant
hoc. Unde glosa super Numeri accipite senna agro
sente ut singulos possit hic quintam parte
regi dabitis alia cum sors et pecoribus
vobis dicit Senna doctrine sunt agri corpora
quibus hominibus similis operantur et spirituali
sicut seriata similiter generat virtutum ut
quibus sponsus vobis regi uno et duo militarent
reliqua non in usibus virtutum concedunt

quibus homo possit hic laborando contra vita
eternam. Et quo maxime elicitur quod homini in
iam quod in sensualitatibus cohercere consistit
ex doctrinacione hec sed cum e beatitudine pro
missio species regni future per quam homines scilicet
ab errore libantur et iustus quinque bene
sed glo. Et unde procedit inter homines dispo
sitio inter homines unus vita contemplativam e
ligit et alius satagit in activa inter
ex singulis testamentorum, cum autem recepit
ex illo quod duo quod erat fili legis veteris et
nove iniuria. et ita alpha et o predi
cante conversis dicit diversa apparitione offi
cialia sedebat secus pedes domini audiebat
verbum illius. Martha autem turbabatur erga
plurima. Et ad hoc vadit glo. ordinaria
super xxx capitulum gen. quod dicit multi autem
amore sapientie ab omnibus molestiis actionum
cupiunt removeri, volentes in ocio discen
di et docendi residere. alii autem ad labores
operis attendi. Et quod et si sive vacare
delegerat, ut patres eorum sumus quorum tem
tationes sustinent pro utilitate communi. Et bo
norum fecunditas unde procedit et continua
regeneracio in nova creatura quod sunt prestitorum
inter corpore scriptum dicit enim glo tractan
do lye fecunditate dicitur quod gen xxix fide
les corporis similis nascuntur id est cotidie renas
cuntur ac renovantur similiter quo predicatur vero
hoc enim agitur ut opus humana cogitatione
perpetuitatem fecunditatem non offendat. Ecce hinc
videri potest quod lex veteris non omnino ena
mata est nova superveniente ex quo
sive cecinit ad perfectionem vite et hoc ena
tuat errorem quorumdam almanici qui in nec
sare legis veteris posuit cessatam pone
domine, quod a lege et prophetis testificata per
fuisset in nos perfectio hominum vero ad quod dicitur sed
intendi tunc quod hec sola commoralia et
figurativa legis veteris fuerunt quoad con
observacionem et continuacionem inde id est apostoli
sit credulitatem observabat vero tibi nichil
prodest. Unde quo ad meditacionem remanserunt
quod de illius meditatione procedit ad statum perfectionis
unde sicut in lege veteri illi duo viri erant
qui in figuris considerabant veritatem perse
verantur duo perfecti qui retrospiciunt ad figuras
sive perfectorum vindicatores luce a tenebris,
et considerantes ad statum dispensacionem mag

ficat diuina tunc unit at medita° corp p
ficit, qr in qro meditacoe papis dei
sapiaz in quorod maprocuidez in qro
sunt gubnacoe dispensatoz. Job naqz
qr eis nulta papiebat ut corp scorpa
conc gnati quib no hrent confaciedi
et omez iniusticia cuitaret dei sapiaz
cognoscag quid et in. pcepto lucidus in
tucui, dia pbate qd bo est tenete ab
od pe mala abstinete bos. Lez so° qr b°
purificaco in con ireglai ter contractas
date sit dei intucium mapwe quod ob benig te
relicp medicamenta si qs biolasss aliqd
pbitu pia insticia quia clamos intucui
in fatig dig opa iohe pine q reqrdut
in speciu biua. Job naqz q cogitas quo
deus in pulos bolunt designac pulcod
cognoscag qr ea q actig no st in porta
qr no sit acasu a fortuna et ordem dod
bunaqz legis intucui ad lege diuina mag
sitates dispesacoz q modos aptatos tpibz
ea legis assuabat. Hic apls de pa ad
corinth so° dia conigebat illis in figura
cepta at sit gt hos in qs fines seculoz
deuenerut. Et Ambro. testas i ray omni
phdo cassilani te, aplicad inistud cquib
copat totas trabeeud respirae do ad vetz
testa. dn pe, cu laudabiles intep caritate
costricti fidei ingo subi quatuor tot euau
inistud ccpuunt orbis finibz inbehetes
bonu auiqz portates buy dei tingfla
gello fugate st pedaries illecebre mundi
pulcpes gotinatz et inistz cssib nupletz
d bonabilz cquoz guide itante o inirad
inistud vota intra voti tiebat quo i
pediebat nouu testameta in bctis intra
i° tiebat p qd amiaciaba hic et qr
bos diud plati adhat pstonz tenentur
et boro testamentoz dispesatores essc et
inistri io pe biuite pe fraite pe docte
omnibz cuidbus sbis pollicatibz papi
audiat illos q fuit ba loco thenate
in pulo ppata

In quibuscumq diebus pe ut audisti introduct
duo pntez visitacoui cocneaa inunt
p*m est duoz visitatoz prin dcz moz
multiplicis excellencie singlaritas in hoc
pluralis denuatio quorc illos. Est ei
bini inne quoz inisticie oblimonein

no attepunt. Seco missi ut coz abditas seta
remanet pocorp semie ymo et seta positas
corp eni. Sed inunt actus retinsitung
corp in toto cor et cons cocms actus in cos
cu cui hunt bo actino audiat pno plurale
adiugit dco bz plures sug dicuus i illos i.
platos audiat bz subditi suo idz ipli obedi
ta pporte bnd no ps qr ioui a bos st reddutu
si at qr st cam bobifad portu caulz go au
diat et narret si qd hz ut iustifice. Scdus sg
est illos i. subditos audiat bz dud bisitatores
et plati ipo ddicit p° mag ut pnid au
diet aurib cud zeli audit oia. Sapic si°
Unisqz go incubit audiendi neitas plati
audiat go iniicto eis officio subdita audibit
go pmulgato coz mandato platoz audico
e auct subiectoz c hu illoz c psse
istoz at est assistere illoz e ductacis
istoz imitacoe illoz audico e ad correcconz
istoz ad emedacoz ut in oibz honorificat
deus p ihm xpm dnm nrm. Dixi sr q bis
connotauimt iuxta pmy duoz visitatoz
excellencie multiplicis singlaritas in hic tu gt
illos. Et cui excellet officij sun angz in alto
positi ut omibz in cuncta possit eos audic
Sic ut glo. dit sup i. Regum positis possuit
eis oggros. Vlt dyaq q ccmis st dulce
ibi dia q ad maz ptient corpalem angeli
et celi optat ut omibz cognata sapiat ut
spalia et no eterna quant ut nemo in oculo
lenet ocles neo requiat bz hut bruit palus
et ut in padiso priam recordet. Sicqz ma
licie pferit insitos ut imparet cogent
et cotorqueut ut ob opibz demonu mi
litaret, et cruciat ea ut p modico multu
ctemg ut lites mistcamg ut ppinquos inurgib
fatigcmg ut castigat insidicem ut domi
deciprang mocctiaz, fons fera et crudelia
et intra costiaz flagitosa comitteat. Etiam
sui spoti cogut ut ob portet ymagiez de
mois ut ob essz sue malicie artificis ut ob
pbi ciuitates insapieutibz edificarit ut omibz
qui dei st pcipient oppugnaret et odiosos
faccret ut eos coticiyb affiicht et datos
contempti ut nec fuerunt biuic in egipto. Con
quos dus bos doce visitatores instituit, quatenus
pnientes omib coz prudentis atus plios regni
defendet ab huioi impetitobz, et docti mo
net et compellet omib scire corp tud mores
corporaeos relinque, nomqz bhcu indul
betibz abnigatis. h. dei. ad thm est in epo betti

de excellencia epor et platorum

goadi opa deo in

ad hec nunc visitatores spiritualiter ab ecclesia con
stituti, qui non ignorant astucias sathane, ut
eius opera in omnibus destruant, ut cum a corporibus corde
vis fornicis pellatur, corpora evellatur, scedilia nec
ras cuitatis, et totum quod corporum confundatur. Vestre
ergo excellencie est officium non levium muneris, sed
glorie nimium, cuius ministri arma spiritualia
sunt et divina. Vestre ergo in hac excellencia sin
gularis et hoc ideo quia liberi et a vinculis ab
soluti, dicit autem beatus Ambrosius: vincula sunt desideria
mundi, voluptatum oblectamenta, honores
seculi, delectaciones carnales, convivia, vicia
mundane pollucionibus et nodi humane ai
cicie seu cuitatis. Ut fructum facere debitum
visitacionis necesse est ut hiis non teneamini,
vos enim in hac visitacione ut agni inter
lupos, ut hymuli inter colubros, ut cornu
cornuti inter vipperas, velaces gressu, non
pigri incessu, altis horum delectet ... ut
facilius tota semina possitis percurrere a duobus
testamentis quasi a duobus cornibus utriusque
pyetate et armonia celebris, pietate quod
leges sunt spirituales, ne gravitate deficerent, ca
no quod sunt celebrandi ne vilescerent asperitate ei
getes illud caput quod est ... in oribus defende
tes aurilie, qui venit non solvere legem sed ad
implere, secundum Ambrosium. Hii ergo in terra peregrini sed
domestici dei, quia sunt mactis vivunt virtutes
in quibus custodiunt in quibus nullus ritus
paganicus, nullus iudaysmus unquam appetitur
quae pulsatores tribulaciones reciperunt, qui
malicie opera odiunt, ymo ad nichilum deducti
sunt in conspectu eorum maligni, quia et timentes
deum glorificat. Hii adveniunt senectutis ho
mines rosina, quibus vite hec longitu
do fastidio et hii horrea non struunt messi
bus recondendis, iam aliorum erantibus videntur,
quia et corpore peccato ... Hii ut Ambrosius dicit non
sunt elati potestate, non divicii quorumcumque impor
tunitate, non tristitia ... concepcione, quia in
eis est sapiencie altitudo, latitudo fidei, vas
electionis, quorum corda apta sunt ad diligendum,
quorum ora ... patent nec credentes
... in pectoris ... in pace
... sedeant esse ...
... quod sunt extollunt. ...
ad ... et ideo in diversum aspirantes gratiam
nos ... conatur remedio ... dulcis
Et quia horum nemo nullus ... malediccionis
aliquod ei ... nullus ... peccatorum
deponit, corrumpit, vindicavit, aut aliquid
ut ... illis de corrozaym et bethsayda ob...

brevi abicit, alter vero dubium quia eis nunc
detrahet propter visitacionis officium, mali enim
oppugnabunt ubi poterunt, ymo de insidiis
et inortibus infundis cantabunt ... et dya
cici de cordibus ... et ubi poterit bella
cum illis aportabit, illis ut dicit Ambrosius per
certando pugnam dandi, vero de esse studium
ad bellum ... peragendi, ... de capiendi
astucia ... vigilabunt quo in hiis quos
... videbunt oppugnare possit, in que
vide non sunt, plus pyetatis affectum quam ad
... corporali militates prudentes nec
occupacionibus quibuscumque ab intencione iusti
cie et studio devocionis possit abduci
tamen enim tempore bellorum in eo quod magis
vulnerabat dyabolum quia se divinis operibus et
cultu summe maiestatis ac iusticie occupa
bat. Hec ... principes terre, quo in
vita sua dilexerunt se ita et in hac visita
cionis officio non sunt separati, pati esse obprobrio
hominibus pro gloria dei ... secundum Ambrosium pro
dei nomine pati obprobria est gloria. Et gloria
quia hoc officium agentes honorificat deus
qui dicit qui honorificat me erunt in gloria.
Et enim Ambrosius qui volunt ut deo placeant
qui ad hoc tendunt ut mandata dei imple
ant, qui conantur hoc facere ut copiam bona
na divinis digerint, eo plus deum glorificant
honorificant, quia faciunt eius iusticias vi
... et iustificata est sapiencia a filiis homi
horum glorie ut dicit Ambrosius de apostolis nesciunt de
... horum nesciunt ... corrumpi, quia se iusti
cie et aliorum virtutum culminibus sustentabant
vim ... nichil ... nichil remissum
nichil mobile vel vagum lubricum vel mu
tabile nec ... aliquod a quo vicorum fomes
... possit oriri, nulla enim est impressa
eis ... delectatio, nam propter deum actu
alem assistencia ac ... illorum corporis
senciunt peregrina, nesciebant distincte ani
mis sedibus quibus insidet in corpore sunt
aut a corporibus. Spiritus enim ... ut dicit
Ambrosius de paulo, corporum ... dolores
ingentes ... propter alienos defectus sunt
quod in aula ... residentes pro
iam dicta ... et ... omne
nescirent ... quas ... et ...
... sunt dici illi angeli duo qui
assistebant ... quo ... ascendit in
celum arguebat incredulitatem et duriciam

cordis aplorum mathi ult. et corp. curiosita
tem qr volebat fere tpa ut inquieta q
pr possunt in sua ptate act. 1 Angli
no quid? lia ut d. Ambro. s. pbitate et officio
nad ut g anglorum gre multitudes in ministerio
sedi sic missi no commutabunt go neqz dor
mient qui laboral dout ut dee tepliu no
manufactum no solopiu s. ex vero copia
gibus edificant Cum gn verb in construendo
gotulent omib qui go dco nati sic audiat
illos et tu de pimo
Ubi 2o qui in vel vemat immit actu visi
tatori in h. to in tac tusteub et clen in duab
pred residens ad d. audiat illos Ita q h.
esse videndi de actib g et ordie agendi visita
toris istiq q tota tend ad hom. estimb pbri
tie restitucionem Ergo quo actib dolorum fuorum
possessione perdidit no facile sanari put
collimo vim cum media remedia tres
sunt Eya pres ven. put Augs. et Apls
et ps in glo sup greg Quo ad regi
plebis assupta est oibus laboribz illud vo
bis agendu e ut pssio inqua consi est
quo tres debet visitatores ac rectores
sacrus glafire Aggrediendo i mox dat
dico tud glo hey in clo Sit tuo ora spa
sipa sentencia pocognit incognita pspa
tur et tu sit papientes in diuis eloquiis
de opibus dei no negat confilia a superio
tibus hmg sceli Sic ut gras dt videt
multos in ena supbie castime tremb in
hyde vasti ibad leal pros pdeo st am
bro. dt supsl defecto te p peccatis delict
tibus leges tua apli pauli allegena plena
do argmat q sic hmg ut argmtoes ente
se constate cos ut letificet mercpate
ut culpato dinititatez allendet et ei
pma sit in salute culpis peccab compte
et sagnalent absoluat concludat ut an
piat deponat ut institual no ignorat
ut liberalet no peat ocls vr circhz
malicie q potit deduci ad finy comancy
Audite qs illis cogit in fi et quo pau
lus in veritate fecit et cetis do relig confilia
sacedi dt cum glo. titando i hilem
qua filii Jacob fecunt qz emor et sichem
et ob vos occidunt et fornicz acceperunt
dt pr h. filii iusti e cat stang qz et Jacob
displicuit s in enia phenitu fiunt qret
paulg ob qui dicebat vitus in daycub
in ena esse ulcos gladio vi dei occidt

et sit ad gloria dissecat asidelibz ad pastores
ecce petro carnub vy vlastit et anime pati
gentes ulasti ocig inobedienaz gladio spma
li sencientes omib et papue spualcs scripta
tores Erz q e sic ut dt b Ambro et nostr
ordiem sacedi offendunt cum plerosqz ppostea
ar et go pocial pd iniustus est q se acu
sat in pri et iniustub q id qd pub negat
postea cosite cum verendic unde grag
h at mt pnuenta stia ordibus ignoranda
amt vat negocioz uaz soringz mutorum
inuitat vero hito sme in que ordia
visitacio quin e pinio curi infrorem morp
et claltab cumasera iaz soia dict vide a
vbi incipiet qr hito pid intuendo ad finem
media facilis invenieng dt b Ambro p
titando stacus filiorum yrt pdestu quo cu
ergrediunt de egipto desd bat eos columpna
nubis et ignib Columpna nubis dt duat
humilitatez a delictis senib ut nubes et
elongati sit a tra qb u gnat delicta eos
cui no deut gnac pnia q vadt delicta
ausic aliena columpna ignis ostendunt
splendez iusticie q vnit et curat et
virtutes perdissa Si cum un due fuerunt
motuos eius ad se et quo ad deos in vitu
de iustice labaverunt inuicem pata sb
sodia concatus Etc vero qd illo pmit
tend alis cum culp vero encuz id qd dt
Ambro de Rusy domu incessant pphe
ticar put ai in cobiste et q alii pphe
talant sue domig mala pnul no potat
et quo ha potiut libe ad alioz correctionem
pede Ubi qui plupimus cosamb e de cmie
dt cum Ambro Imitat opa disciple defor
mat magistrum obinnpesit cum facudia
cu cuja fuit tosho Omisso i hys ducibg
gla corp stand cal in Corhot spa pm qd
inferit humilitas iust cum et a pett inuneb
ordiate voletes pcede pm vert sed indicare
et sudie q e vaucor va humilitas et via
s dt cum Ambro q psid ambulat putes
st deo yd go appeiat ad ista q ab dat fidei
ut sic dicis Et qb ad dixit sub de sacedo
sigillaud dico qi ipd ecce sic gesta salutabs
et si no podicatores go sit qt vicut et inclet
et post pniat Si quis at dubit h esse uib
dispendiosa fastidiosa et ita supflua dt
Ambro Hac abplendo omne colloq vide
supflum qd audienti fastidiu est Ita dt pb
ordicaz vi esse cu audio uro fastidiu vi affir

Et po[t] qo ut si oram velib enarrat et ordinez
fruct auditor aut vaza festinet ad porcin
suprad fastidiis Ez no pt plene instrui
nisi ordine pro cuncta cognouit Eic eius
seriem no sit deprehen[?] s[ed] et tenet pondus
et faceret affectus 13 b[ea]ti greg[orius] suppliciis i
moriam tpe q[ui] ordinem ptire ubi iudic fily
isti passunt in mara qd in prta[?] aua
ra fide eius purificata decennis c[on]t ad dium
dictam amaritudines quibus infirmabar
fides de quibus plati audiat illos et
qz ad salute eius admiq[?] dese teplag
requirit testioni[?] in sermo hic cose sepo[?]
esse diceb q[ui] et testioni consac dic
dedo testioni plati qz t[ame]n quaq[ue] volunt
sup clag vel d[e] dos incredite plebib vel
id oz eorum testioni fuit hic et ab hys
qui po fit ideo inquiratt quid d[e] scipso
platum de subo[?] n[ost]ri epos de platis pla
tos de canonici canonicos de dimissis
archidyacos de plebanis et plebanos
de quibus commiss[?] ecst[?] no inueniunt quatt
a plebe de ipis Ez inq[ui]d no sufficit
testioni et fama quia sepe pauci iusti
q[ui] opus de platan testioni dic glo. sup
ea[m] xo xo gn[?] fama qua platos fe
rut sic p[er]se oppetenda no est in mundi
bonorum qua sicano qui confitet et natu
lis eius platos modici[?] supplat mag[is] in
veddit testioni illorum fabellas q[ui] p[er]se esse
sete dei et no obtinent i[de]o nisi ab hys
quibus supererunt at no ad hec ut passet
s[ed] ad hec ut passet quia in et simol testi
monia no sufficiunt vel p[er] confessione vel
p[er] dapnacione apte drocte[?] quodlibet ac p
mune est ut a dob iudicet et io alu
bro dit no statim ut quis accusa c[on]t om[n]i
cadens no statim p[er] accusacio no plat ab
accusatus est dimittendus vel eo illis sa
nendu qui plac no pnt q[ui] plac non
pnt id q[uo]d obiecerunt dicte quia di
gilanda opo[?] visitatoribus et no minus
prudentia secure eius hnt de petris
no ut ea sciat s[ed] ut arguat et ponant
sugrat qo ay quib[us] loca sua et officij sua
possunt incoausse et inueniunt sepe omnes
causas dusolute appetu superiora destitutos
gbz[?] eor[um] q[ui] volt[?] durum et in dicunt pc faci
de hodie opib[us] q[ui] incolis hnt adiutores s[ed]

sunt illas occupatos et opundis q[ui] q[uo]d lib
ut esse illa dnis tenet pactis dy
sanit coniuncta tres et tres p[er] et sp
et eor[um] sic innumerab[ilia] peccata d[e] carp[?] at
caritate congellunt et scandala no ob
mittunt distrupat cepta[?] istorum et q[ui]
adeat[?] ultimis inquirere vol[?] in suit ubi
sed de visitacione

Volo mundari scribi augustinus vin[?] c[on] de pct[?]
s[an]c[t]ismus frm bedheli[?] episcop[us] d[e] diuina
p[er] dei voluntas naturalis est nullis subiecta
om[n]ia sibi subiacent n[ec] cum n[ec] rom[?]
pt separam[?] hnt aliud no est nisi sua
essencia sua sapia sua poten et sua bo
nitas sed qo deus velit mundare et
dicit volo mundare scilicet qz hec sibi nale et
essenciale quorum sit hic sue stat sapie
et bonitat scilicet mundicia esse bona
ymo et de[?] conditatem qz res bone esse
dur s[ed] applicacionem diue voluntatis ad eas
no eius diuina voluntas bona est quod bona
vero applicacio ad eas cum s[ed] poenis
res bone sit qz deus vult eas Et ut
maius pondus mundicie relucat dit
hylarius in lib de synodis cuius ara
tur substantiam attulit dei voluntas et io
cuncta sint talia qualia ipa esse volunt
om[n]ia eius qualia[?] et qualiacunq[ue] deus volunt
fiat ita qz quelibet res no solu a dei vo
luntate accepit esse s[ed] et esse in quo dei
equali sitie Et b. tho. li[bro] d[e] po dei dit
sic inter deum et creaturas no potest esse si
tudo generis d[e] spem sit in esse filio ang
analogye qualis est inter poten et actu
et inter statum et actus Et h[oc] dicit Roo[?]
res creare imitari pro no ydea ment
dine sed artificiata form q[uae] e[st] in aia artifi
cis Ideo pnt esse res creare ipso dine ne
qui asstaut[?] sit eius ass[?] ente eucia
ass intelligere intellia a libro liba a
summo bono ac mundo munda et bona q[uae]m
dicia itaq[ue] condit voluntas hz qz in ideo
p[ro]mi co[n]templar[e] ac plitudo verbu
contemplatis qd deus in hoc nup[er] ipse
hinc legis locutus est dicens volo mundare
a qoqt[?] ut hic imite[?] ydeam dine mett
aut placen[?] fiat sui creator quadruo e[st]
sine sole hic sic sic talis cause p[ro]ceant
redhelius[?] dt vbi sup deus quot vltim
me fortitudo incogibilis est ad id q[uo]d
no vult et inuincibilis est ab eo qd vult
et infatigabilis et incorruptibilis

cui(us) s(ecundu)m bonitatis ita sapie(n)cie et pulc(ri)t(udi)nis
et mu(n)dicie n(ost)r(a) [illegible] p(otes)t esse delectac(i)o / eo q(uo)d
nichil de eo(rum) p(otes)t po(n)e(re) li(mite)m magnificenc(ie)
et largitatis ei(us) / michilo(m)i(nus) bonitate sua
ad augere / q(ue) ad maiora vel plura diffun
de(re) potuit / p(otes)t h(oc) b(e)n(e)placito sue volu
tatis / In quo quecu(m)q(ue) voluit fecit
ita qualia ea facere voluit talia fecit
ita vala / ita in varietate multiplicia
ita in multiplicitate utilia / ita in utili
tate distincta / ita in disposic(i)o(n)e ordinata
ita in ordinac(i)o(n)e amicabili pulc(ri)t(udi)ne / ac mundi
cia [illegible] redimita / Om(n)ia eni(m) q(ue)
ip(s)e voluit elegit / et q(ue) elegit ip(s)e
fecit / Et ita magnifice q(ue) o(mn)ia q(ue) fecit
vidit / in q(ui)b(us) q(ue) vidit sibi co(m)placuit
o(mn)ibus q(ue) q(ue) placuit b(e)n(e)dixit / ita bo
nitati eo(rum) p(otes)t multiplicata p(er) mu(n)dicie et
pulc(ri)t(udi)ne(m) Vidit eni(m) deus cu(n)cta q(ue) fecit et
erant valde bona / b(e)n(e)dixit q(ue) eis dicens
crescite et multiplicamini / Ecce ip(s)a mundicia
[illegible] no(n) solu(m) [illegible] / no(n) [illegible] mutac(i)o(n)e(m) s(ed) ad
b(e)n(e)placitu(m) et [illegible] s(ecundu)m [illegible] dictis bo
lo mundi / Amplius ut dicit Wilhelmus
[illegible] sapia amor s(ecundu)m [illegible]
[illegible] bonitatis et [illegible] alijs [illegible]
deo creatore et auctore [illegible] et in
ipso stabili et [illegible] unde bonus [illegible]
[illegible] et ip(s)e [illegible] cogitamus aput ra
c(i)onales [illegible] ab ip(s)o deo substan
cia et [illegible] in eas / ubi alind [illegible]
[illegible] fundamentu(m) [illegible]
p(er) que et ex quo accepit ip(s)e a(n)i(m)e sapia(m)
ut eu(m) agnoscat / amo(rem) ut diligat
[illegible] ut ip(s)u(m) cognitu(m) et amatu(m) intelli
[illegible] sancte bone [illegible] et [illegible]
ut ip(s)e est / Et [illegible] et [illegible]
q(ue) [illegible] ut e[illegible] honor et re
uerencia creatoris / ut e[illegible] mutitas
et mundicia a(n)i(m)e [illegible] / q(ui)b(us) [illegible] plene
et [illegible] et [illegible] mancipat in obsequia et
[illegible] in laudes b(e)n(e)dictas et gr(ati)as [illegible]
creatoris / Cu(m) ergo deus sic fecit sic dispo
suit sic p(er)fecit sic sibi [illegible] assi
[illegible] attrahit et [illegible] / abs dubio [illegible] ip(s)e
[illegible] mu(n)dus in summo mu(n)dus [illegible] et
[illegible] esse voluit [illegible] conue(n)ientissime ex
[illegible] sub [illegible] mundi / Et ut h(oc) the
ma mag(is) amplius possit [illegible]
[illegible] qui a(n)i(m)e [illegible] mundi

[illegible] in acquisic(i)o(n)e [illegible] a quo consistat
[illegible] pono tres gradus / prima [illegible]
[illegible] capax est [illegible] g(ra)d(us) [illegible]
[illegible] no(n) adest suffic(ienter) mundicia
[illegible] / [illegible] mundicia a(n)i(m)e in hoc
statu [illegible] s(ecundu)m p(otes)t ex [illegible]
tradita / [illegible] gradus [illegible] p(er) ordine(m) [illegible]
[illegible] in [illegible] prima [illegible] a(n)i(m)e [illegible] ca 1. 9o.
pax est [illegible] Con(tra) h(oc) est [illegible]
[illegible] qui [illegible] pulc(ri)t(udi)ne [illegible]
[illegible] et inuestigac(i)o(n)e [illegible] et [illegible]
negocijs [illegible] [illegible] [illegible] al[illegible]
[illegible] audire et cognoscere et cognic(i)o(n)e [illegible]
[illegible] occultare [illegible] ad [illegible]
[illegible] eni(m) [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] q(ui) in [illegible]
[illegible] consistit [illegible] attingit [illegible]
o(mn)ib(us) eni(m) trahim(ur) et ducim(ur) ad cogni
c(i)o(n)e(m) et sue capacitate(m) [illegible] Wilhel
mus [illegible] [illegible] p(er) [illegible] a(n)i(m)a in
[illegible] creacio(n)e est velud tabula nuda
[illegible] a(n)i(m)e [illegible] in corporib(us) [illegible] creant(ur)
[illegible] [illegible] no(n) [illegible] no(n) [illegible]
[illegible] in sua [illegible] et
in potencialitate [illegible] esse [illegible]
[illegible] et [illegible] nec [illegible] bo
nitas creatoris nec [illegible]
[illegible] a corporib(us) [illegible]
[illegible] in corporib(us) [illegible]
et [illegible] quo corp(us) organizac(i)o(n)e p(er) [illegible] mag
[illegible] est p(er) [illegible]
[illegible] corpus [illegible] a(n)i(m)e [illegible]
[illegible] ibi [illegible] nec ad in
[illegible] nec ad ea q(ue) [illegible] poss(it) [illegible]
cognic(i)o(n)e(m) [illegible] / [illegible]
[illegible] alique(m) potencialitate(m) a(n)i(m)e et
[illegible] ac [illegible] capacitate(m)
[illegible] quo [illegible] no(n) solu(m) [illegible] ad
[illegible] et [illegible] a(n)i(m)e [illegible]
ad [illegible] necessitatis et ad [illegible]
utilitatis [illegible] q(ue) [illegible] in [illegible]
sustentac(i)o(n)e et [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] felicitatis [illegible] no(n)
[illegible] a(n)i(m)e [illegible] desiderio
[illegible] felicitatis ad [illegible] Wil
helmus [illegible] sit [illegible]
[illegible] a(n)i(m)e [illegible] a [illegible] capacitate
est [illegible] in capacitate [illegible] et [illegible]
[illegible] a(n)i(m)abus [illegible] et aliorum [illegible]
[illegible] eni(m) Wilhelmus [illegible] q(ui) deus a(n)i(m)abus

p(ri)mor(um) partu(m) conuocauit suas ita q(uod) eas
p(er)fectiones et decores accelerauit/ no(n) t(ame)n
p(ri)mos partus in a(n)i(m)a(rum) sp(eci)e sustulit/ nec
p(ro)p(ter) h(oc) no(m)i(n)e esse eis superinduxit/ ita q(uo)d
[illegible] ista aie p(ri)mor(um) partu(m) no(n) conueniunt
licet [illegible] p(er)i(n)de ca(r)ptatas q(uam) paulati(m) et
p(er) tpa [illegible] p(er)ficiant(ur) s(ed) neq(ue) corp(or)a corp(or)a
diuine fabricac(i)o(n)is dissimilitudo et p(er)fect(i)o(n)is
accelerac(i)o a ceteris s(un)t corp(or)ib(us) h(ab)uer(un)t ab s(er)uit
Et q(uo)d h(oc) Wilhelmus eliciat/ q(ui)a aie p(er)fecte
et decorate s(un)t no(n) competunt infantilibus
corp(or)ib(us) Vn(de) eliciat/ q(uod) aie puerilis er(a)nt
aut(em) s(ed) corp(or)a puerilia quam(uis) plus e-
licit q(uod) aie in [illegible] matrici(bus) s(ed) corp(or)a in
p(er)fectionib(us) suis Et d(icit) q(uod) aie no(n) p(er)ficiunt
[illegible] p(er)fectoib(us) et uilitatib(us) donec et ipa
corp(or)a in q(ui)b(us) s(un)t suas p(er)fect(i)o(n)es fuerit adepta/
Et p(at)z de uilitate magie int(er) pueros ho(min)es
qui sum(m)os [illegible] s(un)t p(er) [illegible] ep(isto)la [illegible]
ad [illegible] dicentem quos s(ed) ita ingenio
[illegible] q(uod) [illegible] ad [illegible] uitatem cog[illegible]
[illegible] [illegible] sibi fecerunt imp(er)ium et
[illegible] ullo adiutore [illegible] ad uirtute[m] redu-
xit Alij [illegible] ullo [illegible] ad uitate(m) s(ed)
duces [illegible] s(un)t/ et h(uius) [illegible] [illegible]
s(ed) in [illegible] [illegible] [illegible] Alij n(on) se [illegible] mo-
uet/ nec alios [illegible] uolut [illegible] [illegible]
p(un)t/ quib(us) no(n) est o(pus) [illegible] s(ed) correc-
tore/ et ad h(oc) [illegible] [illegible] q(uo)d eo [illegible] q(uo)d eo
pulsi s(un)t/ nec malignitate [illegible] et s(ic) ad
[illegible] no(n) [illegible] p(er)uenerunt s(ed) [illegible] et [margin: ^ et labores]
[illegible] ingeni in [illegible] datu(m) est nobis [illegible] quo
[illegible] franciscu(m) p(ro)c[illegible] laureatu(m) [illegible] no
[illegible] est q(uod) [illegible] ingeniu(m) [illegible]
aliquis [illegible]/ aliquis [illegible]/ aliquis [illegible]
ac constans/ aliquis acutu(m)/ aliquis [illegible] et
[illegible]/ aliquis [illegible] et aliquis mag(nu)m [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] capacitas [illegible]
[illegible] no(n) in [illegible] ... [illegible] intend(i)t
p(at)z q(uo)d [illegible] [illegible] [illegible] q(uod) no(n) o(mne)s ad o(mn)ia
suas ingenia h(ab)ent/ et p(at)z de illis q(ui) no(n) s(un)t
possibiles in statu h(uius) uie/ Et Wilhelmus
d(icit) q(uo)d quo deus officium [illegible] stellas
maris arena/ guttas pluuie et [illegible]
[illegible] que continue [illegible] et
[illegible] no(n) imposuit q(uo)d [illegible] eis [illegible]
de [illegible] concessit s(ed) imposuit eis
officium [illegible] et [illegible] et [illegible] q(ui) ad
[illegible] [illegible] implendu(m) et [illegible] p(er)
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]/ et q(uo)d
eis [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]/ illi q(uo)d est

insistendu(m) [illegible] eum negociatori sufficiat
a(n)i(m)a[illegible] q(uod) requirit(ur) ad complendu(m) negocia[illegible]
et militi [illegible] q(uod) [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sufficit [illegible] [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] et p(er) q(uod) in [illegible] [illegible] poss[illegible] feliciter
deduci/ [illegible] [illegible] [illegible] uite gub(er)na(cio)
et [illegible] creaturis [illegible] [illegible] illius [illegible]
ut feliciter [illegible] [illegible] p(er)fect(i)o(n)es [illegible]
[illegible] sibi [illegible] [illegible] p(ro) op(er)ib(us) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliorum s(un)t [illegible] [illegible]
et [illegible] et s(un)t h(omin)um [illegible] [illegible]
[illegible] et neglic[illegible] gub(er)natorem
uite [illegible] et [illegible] [illegible] utilia crea-
ture/ Et ponit Wilhelmus [illegible] q(uod) [illegible]
suas no(n) [illegible]/ et si eis [illegible] [illegible] no(n)
[illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]/ Et q(uo)d
h(uius) s(un)t [illegible] q(uod) [illegible] [illegible] s(un)t [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] negligunt [illegible] [illegible]
p(at)z q(uo)d o(mn)es s(un)t de uno bono [illegible] [illegible]
o(mn)es s(un)t q(uod) [illegible] [illegible]/ [illegible] [illegible] p(er)fect(i)o(n)u(m)
[illegible] nobilitate digne s(un)t et gl(ori)a et
si aliqua no(n) s(un)t [illegible] neq(ue) utiles nec no
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et
p(at)z h(oc) [illegible] [illegible] [illegible] eum Wilhel(mus) [illegible]
[illegible] h(uius) imp(er)fectos et ignorancias ne-
gligi[illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cogita[illegible]
[illegible] que p(er)fectiones essent p(er) [illegible] [illegible]
[illegible]/ Et [illegible] [illegible] p(er) p(ar)te [illegible] uite [illegible]
[illegible]/ p(er) p(ar)te [illegible] [illegible] [illegible] diffi-
cultatem/ p(er) p(ar)te aliorum [illegible] maiorem
[illegible]/ p(er) p(ar)te [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] dei/ impellunt bonos [illegible] studia
et labores [illegible] [illegible] q(ui)bus deo pla-
ce[illegible]/ q(ui)bus uita eterna [illegible] q(ui)bus
[illegible] augent(ur)/ et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]/ et [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
de/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felici-
[illegible] [illegible]/ Et [illegible] suas capacitates/
suas inclinac(i)o(n)es/ sua ingenia/ labores
et studia [illegible] in [illegible] et [illegible]
te/ [illegible] se uoluntati [illegible] d(icit) [illegible]
[illegible] [illegible]/ et [illegible] [illegible] [illegible]/
[illegible] in conclusione s(ecund)a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] no(n) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q(uod) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]/ qualis
[illegible] [illegible] [illegible] q(ui) s(un)t [illegible] et q(ui)
pusilla [illegible] [illegible]/ quib(us) ut [illegible]
[illegible] [illegible]/ no(n) [illegible] [illegible] est/

nisi tempori nichil magis [illegible] agere potest
et de philosophis physicalibus scribit dicit Seneca
quod cum [illegible] numquam potuerunt in
puritatis evadere pro hoc quod turbabat eum
rebus corporalibus [illegible] / et numquam eas po
tuit penetrare / esse / impuritas
comparabat se ad rebus naturalibus et numquam
potuit eas attingere / et hec impuritas
valde multa sunt subiecerunt consideratio
nibus et numquam ad finem devenerunt / utique
et hec puritas non est subtilissima investi
gavit et difficultates numquam evaserunt
per causas animi ad inspectionem / et numquam
potuit esse pacati et quieti spiritum
philosophorum animi numquam fuerunt ad divina ele
vati / ad quorum tamen cognitionem contentis in
corporibus aspirabat / quoniam numquam causam pu
ritatis / quantum vero ut Seneca vult ani
morum contentum in corporibus [illegible] est
comparatio duorum / scilicet [illegible] evagatio
corporis evagatio / scilicet [illegible] subiectio corporis
custodia corporis / et hec corporis libertas / [illegible]
[illegible] adherent corporibus / sed [illegible] pa
tribus abest / et cogitationes suas celestibus
conquibus quietari inserunt / hec Seneca
ergo certum est quod philosophi [illegible] creatas [illegible]
[illegible] / et si [illegible] considerationes habuerunt
de deo hec tamen respectu creaturarum / ita quod
ultra creata non ibat elevatio ipsorum unde
[illegible] dicit [illegible] divinus elevabat corpus in
gemma sed non supra ultra naturalia / tamen cog
noverunt deum esse [illegible] / sed [illegible] cognitionem
retorquebat in eas [illegible] / tamen hec [illegible]
habebat / [illegible] in causis [illegible] subordinatio [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] et [illegible] de omnibus investigare
potuerunt [illegible] naturalibus subiecerunt / [illegible]
[illegible] primo probata [illegible] / Et si [illegible]
philosophorum scientifica puritatem habebat / [illegible]
tamen ipsorum animabus non consedebat / procedebat
[illegible] ingrediendo [illegible] ad effectus
[illegible] effectum ut dicit Seneca epistola [illegible]
ad lucillium / ponebat tamen [illegible]
a qua [illegible] / tamen qua forma / [illegible]
qua [illegible] artifex / tamen ad quam [illegible]
qua [illegible] / [illegible] non [illegible]
sit in aliqua artifex [illegible] habitas
possunt [illegible] / quod nichil [illegible] esse [illegible] / po

sunt loco / quod si non fuit ubi fiat ad vel fiet
ad ponunt modum / quod si [illegible] vel ad sit vel perit
possibile modo / quod si [illegible] ars sit vel aqua
mutatio / [illegible] hiis causis qualibus possunt
ad causas spirituales / [illegible] quibus vel [illegible] sunt in
[illegible] et [illegible] corporibus [illegible]
[illegible] sunt et possunt [illegible] et
[illegible] / [illegible] quibus consequuntur differentias [illegible]
et [illegible] et devenerunt ad finales [illegible]
processus iste [illegible] est / calumpnias non [illegible]
[illegible] puritas / [illegible] quo [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
vel efficiat [illegible] / et [illegible] quod iste processus
est [illegible] / et [illegible]
et [illegible] / et [illegible] comparationibus [illegible]
tamen totus processus [illegible] / [illegible] quibus
si puritas [illegible]
puritate [illegible] / et [illegible]
[illegible] derogat [illegible] et dignitati [illegible]
Secundo sequitur ex hac conclusione insufficientia huius [illegible] 2
ad divinorum cognitionem arguit quod ipse non potuit
[illegible] puritate [illegible] probat cum Seneca
[illegible] et [illegible] / quod puritas [illegible]
[illegible] divinorum cognitione procedit et si apostolus dicat
invisibilia dei [illegible] visibilibus cognoscuntur / et cum
[illegible] et divinitatem / tamen hec est
valde obscure / sub umbra et quasi in tenebris
ita quod huius cognitio enigmatica est et claritate
non habet [illegible] dicit creature [illegible]
se ad creatorem et sibi umbra [illegible]
[illegible] / [illegible] quasi quis
vult considerare magnitudinem et [illegible]
creatoris in omnibus que de deo [illegible] / et [illegible]
[illegible] / et [illegible] ad creatas
[illegible] huius [illegible] magnificat [illegible] umbras
[illegible] / vestigia et signa [illegible]
[illegible] que sunt in creatore [illegible] / [illegible] creator potius
[illegible] sapientis bonus [illegible] largus pulcher altus
magnus et nobilis / et si [illegible] de creaturis
[illegible] est / quod [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] signa [illegible] creature [illegible] impressa
placitum creatoris [illegible] quod [illegible]
[illegible] et vestigiis creatoris non [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] / [illegible] evenerunt
[illegible] huius [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] puritatem
[illegible] ut Seneca dicit quod [illegible] ad
puritatem devenerunt [illegible]

uerunt, intellexerunt, et quod intellexerunt ama-
uerunt, et quia intellecta amauerunt, ideo secundum ea
vixerunt, et sic viuere alios docuerunt, et sic
omnia ibant apud eos concorditer, quia intellectui
concordauit voluntas, cum voluntate vita,
et ita omnia erant in eis ordinata, omnia pura
et munda. Non sic autem erat de istis pessimis,
quia ut Wilhelmus dicit ipsi scientias quas habe-
uerunt infatuauerunt, eo quod non secundum eas
sed aliter vixerunt. Item fecerunt eas steriles
et vanas, quia destituerunt eas felicitate
eterna que est perfecta post hanc vitam. Item de-
turpauerunt eas sive fedauerunt, eo quod
non retulerunt eas in cultum venerationis
et magnificencie creatoris, quia ex huiusmodi
relatione huiusmodi scientia debebat corpora animas
pulcras facere et speciosas. Item infirma-
uerunt sive debilitauerunt eas, quia carere effi-
cacia non recipiebat ex veritate prima secundum
ex vice sua, et propter hoc quia inhonorauerunt
veritatem primam et sibi suas voces pretulerunt,
tradidit eos deus in reprobum sensum et in
passiones ignominie adeo quod obstupuerunt
ad faciendum ea que non conueniebant,
nec ut hec ad [illegible] omnia [illegible] ex hiis
manifeste patet veritas quinte illius, et tamen de quinta
sexta.

Dixi in quarta conclusione animarum in statu isto
completa sit per ea que nobis divinitus
tradita. Ideo quia cum anima creata est ad y-
maginem et similitudinem dei, et pulcritudo illius
ymaginis sive similitudinis non est contraria, sed contra-
ria vnde et originem duxit anima per quod ad
attendendum est quod anima hac est dei ymaginem quia
sicut deus est trinus et vnus, vnus in essentia
trinus in personis, sic anima vna est in essentia
trina in viribus, quia vna anima est intelligibilis
concupiscibilis et irascibilis. Et quod ex
patre filius, et ex vtroque spiritus sanctus, sic ex
vna potentia anime egreditur alia et tertia ex vtraque
ut vult Augustinus. Quomodo pulcritudo istius yma-
ginis ut ponit Wilhelmus consistit in
actuali cognitione dei, ut anima quia est rationalis
intellectiua quod deum habeat actualem noticiam,
in actuali dilectione dei, ut anima que est natura
concupiscibilis, ut deum intelligit actualiter di-
ligat, et in actuali memoria beneficiorum dei
ut anima que est natura irascibilis, ut eius quem
cognoscit et diligit habeat beneficia in actu-
ali memoria, et hec est anime pulcritudo et in
hiis eius vita gratiosa consistit. Et quia anima

a deo ex suis naturalibus potest assurgere, nam ut
Wilhelmus vult cum vero virtutis
validite et vigoris personarum nostrarum natura nostra
[illegible] intellectus adinuenire potuit vi-
debatur istorum, quomodo vero vnus hic
potuit quod de eis cogitaret aut concordare
et plenissime, et ideo quod nichil est conue-
niens nec concordine, sed cum altissima
profundissima et inintelligibilia sint humane ne-
quiuerunt in cognitionibus dilatari et nece-
ssario actualem spiritus dei ut eum cognoscerent
continue, et cognitum diligerent per spiritum et
proinde continue actualiter in memoria retinerent
si non fuisset eis deus divinitus reuelata. Hic
est illud Johannis nemo nouit patrem nisi filius
et ita nemo nouit spiritum nisi filius
et cui filius voluit reuelare. Itaque puri-
tas ymaginis ipsius anime est ex appropinquatione
eius ad deum, et appropinquatio ex assimilatione,
anima enim secundum Augustinum quanto deum cognoscit
tanto diligit, quanto diligit tanto sibi inheret
et in deum vadit et vnum cum eo fit, et hec
est deiformitas et pulcritudo talis que
ex solis reuelationibus venerunt et sunt re-
posita in divinis scripturis, quod posuit quarta
conclusio, sic probatur quia scientia divinitus tradita est
emundationis animarum est copiosa, quia fundatur
hiis que sunt purificatiua animarum, quia docet gra-
tuita cognitionem dei, per quam diligat, quia docet in memo-
riam venire beneficia dei que ibi recitantur.
Et patet sic quia huiusmodi scientia docet hoc vnum
[illegible] quod sit per infusionem gratie docet in
vita immobilia [illegible] in intercessione
quod sit purificatiua possessionis actualis, sustinuit
in hac continuacionem posse confirmari et
perseuerare usque ad perpetuam iuuacionem
coronam, quia similiter hec sit per continuam gratiam
infusionem et specialem dei gubernacionem, certe
quia sic scientia docet que pertinent ad
animarum puritatem. Et possumus conuertere dicta ex
hiis que precedunt, patet, et possunt ex
[illegible] quibus omnia elucidat, quia omnia
sunt animarum purificatiua, tractat enim de iudi-
cibus, tractat de hiis que sunt fidei, et purifi-
cant, tractat de rebus arduis que sunt ipsius spei
et in puritate eleuat, tractat de hiis que
sunt caritatis, tractat de hiis que sunt caritati que
deo vnit et magis mundificat, quia facit
deiformem animam, declarare de purificatione
que dicitur ex incorporatis [illegible] ad pu-
blicum mittit. Explicit quarta conclusio [illegible]

tradita per animarum emundacionem est sufficientissima
hoc autem dicitur propter quartam partem, scilicet ratione tradita
apostoli olim deus patribus locutus est in prophetis
novissime diebus istis locutus est nobis in filio
suo. Sic enim quod prius tradita erat in prophetis
vel figuris, postea et amplius in filio data
est nobis, et propter quartam virtutem purificare habun-
dancius quam sufficienter et commixtum in passione est Am-
brosius testante et dicitur eius sanguis est et habita-
vit in nobis, cum dicitur verbum caro factum est et habitavit in nobis
tum in carne et quo vero illius minore neces-
sitate effusio sanguinis pro redempcione omnium cuius
enim potuit maior esse placacio sicut dicit
ne emissio sufficiebat pro omni illuminacione
illustracione et emundacione et purificacione
in cuius enim doctrina potuit quis adhuc esse
quam tantum efficacior et potencior quo enim deus
suscepit honorem pro liberacione sicut et pro emundacione
et emundacione. Unde iam vos mundi estis
propter sermonem meum quem locutus sum vobis.
Corollarium ultimum. Convenienter concluditur quod qui
hac sacra scriptura in libris secularibus student
et non eo quod sacram ipsam sic delectat studiant
et sufficiens ad animarum emundacionem non sicut de
aliis ut iam deductum est propterea studiis et ideo
dicitur quod alie sacre scripture velocius delectare delectant
intima peccatoris capiunt ac debeant ut cap-
tivos animos tenent nec ad deum assurgunt admit-
tunt sicut ubique purificari ponitur. Unde Jeronimus
in epistola ad Eustochium virginem, quod ipse hoc
quod delectabat cum legeret in libris Ciceronis non
tamen legere Prophetas quia sermo prophetarum videbatur
sibi incultus et ita horrebat eum, et non se
in spiritu inspirabat quia Ysayam a demone
tum tactus erat ad dictum iudicium et cum quereretur
iudex ab eo quis esset, videlicet se esse christianum
iudex dixit mentiris non enim es christianus sed Cice-
ronianus ibi enim est ubi cor tuum est thesaurus
tuus, et extunc ibi vocatus quievisse, et ad
hanc purificacionem compulsus sic tunc secula-
res literas legere renunciavit quod in libris suis
eciam Jeronimus in epistola ad Damasum dicit et
alibi et pecunia est. Ideo quia quod deus ingessit
nobis capacitate sacrarum quoniam non quod purificant
ut dictum est propter quartam partem. Et propter hoc non
valent purificacio non est solus ut declarant
quasi 2a. Et lavantur nobis est diversarum sacrarum
quod purificare habundanter et sufficienter ut quoniam 3a
declarant, propter hoc operibus inserentur concludens

Voluntate divina que est causa efficiens ad emunda-
cionem animarum. Unde hic comprehendo dicens
in assumpto thematis volo mundare quod fuit data
loco thematis assumpta.
De quibus videlicet assumendo voluntate dei et
placitum vel bona beneplacitum et perfectam
laudare conabor duobus partibus propter tribus
in hoc enim quod in themate dicitur volo secundum dicitur
quod non ipsorum erat condicionis similis nam
creatorem agentis sed quibus corpus erat voluntatis
quod est animus laudabile et grande bonum
voluntas siquidem humana secundum Senecam et
sicut est naturalis et communis et mediis, tamen
quod eligatur bona est et libera est, et per dei volunta-
te facta est, ideo non sola voluntas est sed etiam bo-
na est. Vidit enim deus cuncta que fecerat
et erant valde bona Genesis primo. Ergo hoc duobus
laudo propter voluntatem sicut inde, et propter quam non
bone ad bonum inclinacionem seu electionem
propter quam reddit deus beneplacita. Unde thema
postquam dixit volo addidit mundare non enim
sufficit ad beneplacitum dei quod homo sit liber,
et ita voluntas sed requiritur quod ipsa voluntas
libertas sit ad bonum inclinata quod est iam compla-
cencia, et ideo dicit Seneca si voluntas ad
bonum sed desiderium, et fertur in illud de celo est
et divini muneris est. Tunc sit laude dignum
propter voluntatem in bono sive electione et sic
dicitur esse perfecta, ideo quod volumus et eligimus et de-
siderans venit in opus. Unde thema dicit omni-
bus negando volo mundare id est mundacionem opere
impleo, Secundum enim si deus vellet propter cuius vo-
luntate divina effluunt, et si nollet aliquid cor-
rumperet. Dicit Ambrosius divini influxionis nam ipse
sunt dubius, nam videlicet sed propter hoc quod eos
so suscepit voluntate. Et quod si deus vellet
eos mundos esse, et ipse suas dune nollet
pro dicta voluntate. Dicit Ambrosius quod deus vult
omnes homines salvos fieri sicut etiam vult omnes fieri
et mundos fieri. Ergo si et ipse velit si et ipse
ad eius attestatur voluntatem, quia sicut nec
salus sicut nec aqua itinus attendit nubium
Et quod si deus vellet eos coelos agere ut
per eorum operacione ad mundacionem interiorem
possent venire quia et per operibus exterioribus
in animabus graciam virtutis inducit, et ipse vellet
mortales et angeli esse. Dicit Ambrosius in suo com-
mentario non propter hoc sit pie omni operabili
sed et propter sicut forme et complementum cum opus
et in ipso velud in suo opere venire deus
creatus omnium laborum. Ideo quo ergo ut

plerumque deinde hii duas capacitates habuit ad spiritus a natura quo ad volo, et eas ad corpore mundificatione sunt incisorum applicavit quo ad mundare, et eum hic dedicavit se ad labores maiores comparandum ut priorum inventorum magnum fecerit et auctores, quo ad hoc ambo sunt volo mundal. quod instat nisi ut corpus voluntatis sit bone, per beneplacitis et per se efficacia habuit et progressus. Sicut eum sic suos progressus habuit tempore priorum ut ea que primum invenerunt posteriores docuerunt, et doctores per additamenta fiebant auctores seu augmentatores. Sicut cum dicit Seneca epistola homini, Seneca inventa sapientie ista non accepta sunt, nichil elaborata sunt, et ideo ut que accepimus ea ampliora faciamus multum adhuc restat operis, multumque restabit laboris, quod ab illis ad nos, ita a nobis deveniet ad alios, nec ulli post mille secula precluditur aliquid adiciendi occasio, etiam si omnia a veteribus essent inventa hoc pro novum erit, usus inventorum ab aliis, et dispositio aliorum ab ea que venerat hec inspicio nam philosophis luculentis etc. etc.

Non sunt condigne passiones huius temporis, ad Ro. viii. In isto tempore quod sit indignitatem eius passionum et aeternam modicam dicit ab illo de quo dicit Vitas si non essent breviati dies illi, non esset salva omnis caro. Omnis evadet demonis insidias qui est nullus artifex, quis vitabit carnales concupiscentias que fluunt et refluunt inundant et numquam siccantur, quis effugiet huius mundi fallacias, quo quo totus positus est in maligno, quis declinabit vanitatis et insanias falsas, quo quis vanitas vanitatum et omnia vanitas. Nemo nisi qui comparatur per verba eorum concupiscentias, qui vitabit ab eo communicata demonis astucias, qui docetur eius intuitu et sapientia contra mundi fallacias et qui comparatur in cordibus eo sic perfecte vermino veniam perpetue que vanitates et insanias falsas. Sicut enim et hec quicumque accipiet benedictionem a domino et misericordiam a deo salutari suo. Sicut autem dicit sensus sensus eum vitabat, salutaris eum communicat que sensus eum deo, et mutuo dat, dominus misericors eum comparandum et benedic-

tionem infundit, quod ut dicit glossa ad Ro. viii. quod ipse eis impetrat eundem est ut dona dei, primo et ordine quo gratia est, magis eum gratia est ut dicit Ambrosius ordine et a domino deo in honore comparandum. Aliquid dat nobis a deo donata gratuite recepimus et collaborant nobiscum. Nichilominus tamen huius temporis passiones indigne, mordaces, violente et inquiete ne vincant et distrahant, ne pervertant et eorum iniuria faciant, recurrendum est semper ad spiritum et ad spiritus sancti auxilium, qui sicut glossa dicit super i. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum qui datus est nobis. Sed v. Scrutabus et ab illabitur, et ardorem sui sedulare contingit, ipse animam mundat, pacificat, sanctificat, et eorum benignificat ipse sed visitat, speciem eligit, assimilat, virtutemque infirmitate adiuvat, ipse facit ingemiscere et postulare quos movet ad desiderium dignos esse efficiat ad percipiendum. Non quo autem mirandum est ut quem assidua habitat ut dicit oratione quod vivere et perpessus dicit cum 3ᵒ Esdre capitulo vii. ora sicut Abraham pro Sodomitis, Moyses pro patribus qui in deserto peccaverunt, David in multiplici temptatione, Salomon pro hiis qui venerunt in sanctificationem, Helyas hiis qui pluviam acceperunt et multa pro multis, sicut qui corruptionem meruerint et iniustitia multiplicata est oraverunt iusti pro impiis, quod si et nunc sic non erit, ymmo Ambrosius dicit prerogativa fidei est et iustitie dei de dei favore usurpare mercedem, et innocentia sic est peccator a domino percipere eam eius petitur ut eo studiosius elaborant que quo se peccato dignior efficitur, et que in visitatione hac in eius commemoratione non semper multa elaboranda comitatur et non dubium quod in elaboratione indignarum passionum iam a carne iam a demone iam a seculo illatorum impedimenta cavet sic que sunt domino amore non potuit quoquomodo timere, adeo in ipsis semper virtus hec nulla declinabit sic faciendo per impetranda spiritus sancti gratiam et gloriam augeat efficacie adiutorium eum salutare angelica adeamus

Non sunt condigne passiones huius temporis, ubi supra per verba vero legitur sicut dilecti in domino quod illis felicissimis duobis temporibus precepit secundo quod nova vi-

condita stabat in sua rectitudine propter quod ipse restituere dignitatem qui tunc aliud habuit non condignas ymo ignominiosas passiones dicat cum glosa super illo omnes peccaverunt et egent etc sed ut illud est in peccato ut in adam vel in ipso et ambrosius super eo tam iudei quam gentiles in peccato non sunt ut quod aliqua contrarientur et quod malis moribus addiderunt ex peccato primi hominis non sunt sed ex ordinavit quod [illegible] ergo patet et de quod tunc gratia non fuit condigne passiones huius temporis ymo magis indigne sunt unde ex homines fuit propter quod cum sint status et alterum et casus ergo [illegible] quod non dum dona [illegible] et aucta et ingratitudo et accipit [illegible] glosa

\+ super i apostoli peccatum per mandatum occasione est hinc [illegible] concupiscentiam etc pro comparando peccata legis [illegible] peccato legis [illegible] homo ante legem quasi [illegible] peccabat et nesciebat concupiscentiam peccatum esse post concupiscentias erat magna ergo [illegible] felicitate et apposita lege aucta est concupiscentia et

qui prius ducebat cum obice nullo postea obruit obice rupto per legem cum doctus eo quod [illegible] peius est dictus unde ideo in [illegible] lucet et in hoc tempore gratia [illegible] magis est electus magis punitur et magis [illegible] et ideo logico [illegible] respectu aliorum temporum non sunt condigne passiones huius temporis augustinus [illegible] ad questionem

quo quia [illegible] grave peccatum gravitatis sine gravitate in hac distinctione [illegible] sunt condigne [illegible] pono

quo primo [illegible] virtutes restaurantur [illegible] originale et publicatum in baptismo et venialia quam [illegible] remittuntur

quo secundo [illegible] peccata [illegible] in gravibus hominibus respondent et hoc et hoc et peccata sunt minima [illegible] [illegible] alia videntur gravia [illegible] et [illegible] hoc esse originale cum ut ambrosius [illegible] et [illegible] et [illegible] venialia actus sunt et hic mortalia peccata ideo quod ideo dico [illegible] et non [illegible] et [illegible] peccata sunt et delere quod peccata mortalia

ad [illegible] veniam libertatis hoc facit arbitrii quod gratia divina non cogit [illegible] sed quod hoc non est ad [illegible] ab [illegible] ad peccatum inter [illegible] quod [illegible] peccata [illegible] et [illegible] nulla [illegible] et [illegible] et cum glosa super [illegible] ut [illegible] est ut [illegible] post ad [illegible] actus [illegible] in ipso morte ad [illegible] sunt ut [illegible] quod sunt [illegible] quod [illegible] non ipse et quod concupiscentia in carne [illegible] ab [illegible] non sunt [illegible] et post baptismi gratiam [illegible] concupiscentia [illegible] [illegible] in fonte [illegible] in [illegible] et [illegible] ad [illegible] et cum quam in [illegible] gratiam dei [illegible] et [illegible] ad actus [illegible] et hic et quod iacobus in canonica sua [illegible] [illegible] a [illegible] sua [illegible] abstractus et [illegible] et [illegible] in delectationes actuales concupiscentie [illegible] et con[illegible] non cum concipit [illegible] consensum parit peccatum actuale quod [illegible] peccatum mortem [illegible] peccato mortali [illegible] in naturalibus et spoliatur gratuitis [illegible] seminibus [illegible] et [illegible] et [illegible] mala [illegible] de [illegible] quod [illegible] quod illud [illegible] [illegible] de lege [illegible] quod [illegible] peccato ad [illegible] quod in hac vita non posse [illegible] sunt [illegible] ad [illegible] dei amensaz

[illegible] et [illegible] non [illegible] in gratia ad maiorem quod non [illegible] maiorem gratiam [illegible] non possit [illegible] et [illegible] humana fragilitas [illegible] quod maiorem non recipit [illegible] in [illegible] et non in hoc in malo sunt in vita ista [illegible] ad maiorem quod non sunt quod in [illegible] non posse [illegible] in [illegible] recipit et [illegible] multiplicem in peccato

dicit enim ad Ro. iij° adducendo dictum prophete
david qui dicit omnes declinaverunt simul inuti
les facti sunt, non est qui faciat bonum non
est usque ad unum. Sepulcrum patens est
guttur eorum, linguis suis dolose age
bant, venenum aspidum sub labiis eorum.
Ubi glosa, non est dubium, qui peccaverunt
et non resurrexerunt domino, ad tantum a deo de
clinaverunt et ad malum inclinaverunt quod
omnes sunt inutiles, et hoc est valde non
et quod omnes inutiles, quia ad tantum de
clinaverunt quod et alios a deo declinare fa
ciunt. ita late, spaciose, et diffuse quod
nec unus est eorum qui faciat bonum ipse
vel in aliis, quinimmo ab eis opus fetor
exhalat ad corruptionem aliorum et infe
ccionem aliorum, qualibus sepulcrum ma[n]datum
sepulcra ad recipiendum mortuorum
corpora sic patet ad deglutiendum bonos
hominem guttur eorum adinfecit ipsos, et hoc
quia malis non audet, ibi linguis a
gunt dolose, eorum verba inquiete sunt et
venenosa, quia sicut per labia spargentes vi
rus pestiferum infusum est, sic per la
bia eorum iniquitas et odium, dolus et
deceptio hominem laudat. Os maledictione
est innimicos et amaritudine, quod sicut de
bacchare, ipsi in suis sunt hominibus ad hoc
soporantes ad peccatum velocius, unde glosa
ibidem, videte homines et nomen in dolo cordis
proprie guita mala sunt ad que pedes hominis
veniunt. nota in fine, ideo non solum
aliud peccatum impetum, sic enim dicit, et quia
non probaverunt deum habere in noticia, tra
didit eos deus in reprobum sensum, ut faciant
ea que non conveniunt et enumerat repletos
omni iniquitate malicia fornicatione a
varicia nequicia plenos invidia homi
cidiis contencione dolo malignitate,
susurrones detractores deo odibiles con
tumeliosos superbos inventores malorum
parentibus inobedientes insipientes incomposi
tos sine affectione, et sine misericordia, absque federe.
Ubi glosa ponit, quod congeries peccatis
que dicta sunt homines coacervat ad tantum,
ut non arbitrentur deum non habere in noti
cia peccata hominum, sed quod deo adimunt in

ipso sensum puniunt, ut nichil intelligat
nisi quod est in probitate veritatis, sed a lumine
sublatus occultus, et malicia occecati
faciunt que non licet, nec ordinis, nec servitui
conveniunt, nam quod aliis mala inollunt
quod est malicie, non ad commissiones omne
bono per usum legittimum veniunt quod est
fornicacionis, in quibus divicias contra
nec pauperibus erogat, et ad ulteriores
acquirendum anhelant quod est avaricie
et dominum ad frumentum vendidit deficie
dit ut audeat quod ullo modo possunt, quod est
nequicie, pro qua in quod est deo volunt
esse, et si quos videt meliores dolet
quod non sunt eis pares quod est invidie, sed
procedit discordia ad minus in voluntate
vitat inpugnatores et placatos, et in
ultra non possunt, malignitate hoc est ma
lam voluntatem exaggerat, pro qua
inter amicos serunt discordias, aliorum
bona negant ut alienat, et aliis
et viris et fortibus turpia irrogat, et
quod super ipsi honores querunt et
elati superiores pati nolunt, et novos
modos peccandi adinveniunt, et ipsi
male dicentes et aliis sunt inobedientes
non deserunt hoc in malo, et ita
insipientes, et in quibus necesse potius ...
habitu in incessu in visu et in aliis
gestibus, corporis corporalis compositi
abundant qualitatem ... sed sunt in
dilectione propriorum sine federe et pacto
firmiorum, et sine omni compassione miserorum
de quibus dicunt quod ... omnia peccata ...
hic enumerata non sunt levia et non quod
statim decipit dicit apostolus, qui talia a
gunt digni sunt morte, et quod possunt
esse levia pro quo continent peccata
que fiunt ad omnia, et proximo dilectionem cari
tatis que est spiritualis vita, et totum ...
dicens quid ... esse ... virgini ... quod
enim est in ... est, et nichil bo
num est nisi quod ordinatum est. Ergo quod
peccata non sunt per modica, sed quando
sunt mala esse sunt ... aliorum
factione ita eum ... dicit ... per
glosa allegata quod bonum corpus ... aliis

et si non postima ut beatus Augustinus Bede
in destina / Et gregorius dicit super [illegible] tradidit
eos deus in immundiciam / ad primo peccatum
quod per penitentiam non diluitur / mox suo pon-
dere in aliud trahit / Unde fit ut non so-
lum peccatum sit causa peccati verum eciam non
solum peccatum sed et aliorum peccatorum pena / dicit
enim gregorius ubi supra / peccatum quod per penitenciam non tollitur
non solum peccatum est sed pena peccati / iusto enim
iudicio deus cor peccantis obnubilat /
ut precedentis peccati merito in alia cadat / propter
quod eciam dicit Apostolus de illis / qui credi-
derunt [illegible] oportuit erroris sui in semetipsis
recipientes / ubi glosa / Omne uno applicabili
sive inapplicabili tradidit sic in passiones
ignominie ut cuncta [illegible] [illegible] /
ut supplicia precedentium non tam sit tormen-
ta sed et sceleriorum incrementa [illegible]
[illegible] sicut [illegible] et sicut quo non [illegible]
[illegible] [illegible] tedio afficiebat
apostolus [illegible] homines in reprobum sensum quo
paterentur [illegible] in [illegible] [illegible] tanta
mala [illegible] [illegible] hoc non potuit facere
machabei / [illegible] enim ad peccata [illegible]
esse amari et inquieti / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad quod enim datum est intendi-
tur quod ad evellendum extirpandum et destruendum
[illegible] subditorum [illegible] [illegible]
ut aplanent non faciat quicumque videntur
[illegible] sic est [illegible] ita et sacerdotes et
[illegible] sicut solet / [illegible] est [illegible] ne-
gligencia [illegible] omissio sed multo ...
[illegible] [illegible] [illegible] officio
[illegible] [illegible] [illegible] gemma [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et in celis
[illegible] [illegible] ad unum / [illegible]
[illegible] dicit [illegible] facit vobis
[illegible] [illegible] debent ad supplicium /
et penam faciunt quod [illegible] non ex debita
fide procedit [illegible] [illegible]
[illegible] vel cogitatus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt
[illegible] [illegible] / qui [illegible] agunt [illegible]
sunt morte / et non solum qui agunt
[illegible] qui facientibus consenciunt et [illegible] de
[illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] sunt
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando
[illegible] [illegible] [illegible] peccati
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] peccati [illegible]
[illegible] i. infideli / infidelitatis cum
[illegible] [illegible] [illegible] sit ut est
[illegible] [illegible] spiritualis edificii obvunt

fundamenta / heretici ut glosa dicit super
xxiiij. [illegible] [illegible] venit fecerit [illegible]
[illegible] [illegible] omnibus bonis [illegible]
sunt / et sunt mancipes sine [illegible]
sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt et [illegible]
[illegible] [illegible] infidelitatis [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fidem [illegible] [illegible] non [illegible]
ecclesie unitatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / sic [illegible] [illegible] in [illegible]
de qua [illegible] est quod [illegible] [illegible]
[illegible] deus [illegible] [illegible] iniquitate
[illegible] ad infidelitatem [illegible] /
ut sunt [illegible] et sacrilegia /
[illegible] ut dicit [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] enim abiecta [illegible] [illegible] modos
[illegible] [illegible] / et ita [illegible] / in [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
indulgere [illegible] ut se attrahere possit / quos
deus tradidit in desideria [illegible] / [illegible]
infidelitatis tradidit et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fundamentis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corrumpunt [illegible] /
[illegible] ut glosa dicit super [illegible] allegato [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] dat ei occasio ut [illegible]
[illegible] deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et postea [illegible] [illegible] filius [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] / [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] /
[illegible] et [illegible] in [illegible] quia [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] a deo
[illegible] [illegible] / [illegible] in
mala [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] deos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quid [illegible]

de tanto est animus de quanto libidinosius
peccavit. Et quicquid libido in peccatis depen-
dendit, prout ait glosa super viii ca.
[illegible] malis potius eligit magna
pati persecutorum quam a vitiis recedere. Hy-
[illegible] dicit in r. vere. Habeo multi
[illegible] quem mihi ipsi [illegible] deservientes
peccata quia a inventione mea [illegible] abduxerunt
[illegible] affectu et ardore peccandi. Hoc
operante in eis. [illegible] est peccandi consue-
tudo ex precedenti consuetudine [illegible] digi-
tum [illegible] aut ex causa ad peccan-
dum [illegible] ut inique ageret laboraverunt
aut ex facili te peccandi [illegible] pedes
eorum veloces ad effundendum sanguinem aut
ex longa possessione peccatorum et exinde pro-
ducit [illegible] glosa [illegible]
[illegible] de [illegible] vigilibus
[illegible] peccata [illegible]
[illegible] et mittitur [illegible] hanc sen-
[illegible] quo [illegible] debent
[illegible] est profundum viciorum [illegible] consue-
tudo defendit. Et sequitur [illegible] vi-
[illegible] de quibus [illegible]
peccator [illegible] venit in profundum viciorum
contempnit. [illegible] ex quibus [illegible]
[illegible] glosa tractando [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in die [illegible] et
[illegible] iudicium. [illegible]
[illegible] de peccato [illegible] et
quibus placuit malit et de [illegible] dei
[illegible] in eis [illegible]
[illegible] dei [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] peccavit [illegible]
in profundo viciorum [illegible] quibus ma-
la quidem displicet sed quia intelligit
[illegible] sibi id
[illegible] non posse quia desperatione sur-
ripiat eis ut quidem libencius [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] ut Augustinus dicit
[illegible] sic [illegible]
[illegible] de [illegible] et in [illegible]
[illegible] in abyssum. Ex quibus [illegible]
[illegible] magna [illegible] salu-
te [illegible] longe a peccatoribus salus.
Et [illegible] sequitur quia [illegible]
[illegible] non [illegible] non ex-
quirunt [illegible] vix cum [illegible] recedit
ab eo in quo delectatur [illegible]
quia [illegible] et [illegible] et non [illegible]

[illegible] si quis a delectatione [illegible]
[illegible] et
fervore [illegible] Augustinus
[illegible] [illegible] post [illegible]
[illegible] in quo con-
[illegible] ad [illegible] via sua [illegible]
[illegible] salutis [illegible]
[illegible] in [illegible] ex-
[illegible] et [illegible]
[illegible] hos et [illegible]
agenda sunt vobis [illegible] et [illegible]
[illegible] peccatis [illegible]
quod [illegible] consuetudine [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] descendit [illegible] quod [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] pellem suam et pardus varietate
sua sic vos poteritis esse boni cum dedi-
[illegible] malum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut difficile [illegible]
a [illegible] cum [illegible] in sepulti-
[illegible] et [illegible]
de [illegible] per [illegible]
[illegible] de [illegible] non per-
[illegible] fit querela de morte
[illegible] absentia [illegible]
[illegible] morte Lazari [illegible]
[illegible] dixisse [illegible] si fuisses hic
[illegible] non fuisset mortuus [illegible]
[illegible] in [illegible] peccatorum
[illegible] et [illegible]
[illegible] ex hoc [illegible]
[illegible] quod a [illegible]
[illegible] quia [illegible]
dei in [illegible] aut in [illegible] sito
[illegible] cum [illegible] consuetudine
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod dilexit [illegible]
[illegible] cum [illegible] quod [illegible]
[illegible] impellere [illegible]
adhibere [illegible] quia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quo [illegible] de profundo [illegible]
[illegible] in altitudine vite [illegible]
in [illegible] venire [illegible]
[illegible] ista [illegible] magis [illegible] que
[illegible] per quod posset [illegible]
[illegible] de [illegible] in [illegible] dicit [illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] glosa [illegible]
[illegible] Abraham [illegible]
[illegible] in
[illegible] dei [illegible] mundo [illegible]

ut qui per hec opera credat salvari
dei dono indulgenti / Certe quid communi
tate ista faciunt peccatores in subditos suos
Quid putatis si peccatoris viri assumunt
hec eadem / nonne faciunt communiter maio
re et sine dubio maiorem Dicit enim
peccati sacerdotum communia peccata subditorum
Dicit enim levitici iiii capitulo peccatum proprium quia
de peccatis principum laicorum post sacerdotum
peccata tractatur quia sicut ipse deus et
redundat in populum Unde ibidem dicitur pro peccatis
eorum offerunt ipsorum altare sacrificia
debebant Et quid mirum quia ubi est
peccati maior scientia ibi maior libido
quia ex cognitione peccati per scientiam in experi
entia crescit libido / et ubi maior
libido ibi gravior consuetudo / validior
perseverantia / et timor contemptus / Apostolus ad Corinthios
dicit vado videre clerum de penitentibus
[illegible] audistis fratres attende
re et videre quod huius mali huius temporis
passiones 1 petri ultimo que ut debetis est
estote pastores debent / ut sint indigne
nimis valde tepes et indigne et contra
deum dei et angelorum et cum electorum
abhominabiles et horrende / Et hec consideran
tes communis quales vos estis exemplo
res subditorum hec dicitur enim Eris tam
male vite esse malam vitam plebe
torum Renovamini ista adducendo subditorum
doctorum periculum ut eorum dicitur debetis depla
ngere vestimenta et dato quod esset
correctio huius pateris / adiutores quia
instat vobis [illegible] laboriosum et
reservatum operum / ex quo cum non vos
sit opera dei pro vobis de reformatione facere
opera sed opera vobis tamen sit opera dei in te
rior videtur in sit habita que vestium
in sit eius ab vobis per te quia anima curata
in sit efficaces cooperatores non repre
hendo non palpitates et ad ulla alia
si salvi ad hoc assistentes / cesset quod
non tractatur divina oratione silentium
visitetis locum omnia enim que sit huius
visitatoris hec ex potestate et auctoritate
dei agit / Et si peccatores exigunt de
mentes facto reformatio ad fuit
adiutes quid agere debeatis et lugere
obstinate plebis scelus ut fecit sanctus
rex Adalbertus / hic facto peccatorum esse
absistere usque ad mortem sunt pro
culuit Ottinisla quod tractus pugnus est
si quod absit non sit emendatio / poteris fie
ri bone pastoris exemplum ut est Adalbertus
fecit et alii plures sancti pontifices
Alias oportebit in medio sapientium
ligna habitationem eorum peccatis iniquis
Deus quibus conquerebat David dicens habitavi cum
habitantibus cedar multum incola fuit anima
mea Vere Christus iudicis per sallis [illegible]
sepe plangebat eos non enim volens
in iudeam ambulare et apostolis eis di
cit in via ad gentes Et est vero / quia
bonis pastoribus in punctis talibus non sit
dignum mali homines per divina
suorum cedunt peccatores ad quod exprime
dum dicitur Sed sit condigne huius temporis
passiones quod fuit vera Ergo talis
in principio apostoli / In quibus verbis ita
introducitur tria visitationem necessaria
potestate conclusio sunt / Sunt tria
visitatoris curatis / quod mirum in hoc cum
dicitur huius temporis scilicet visitationem in quo
deus per suos visitat plebem suam
corporaliter inferioribus spiritualiter
ceptis libris hesterno / Apostolus hoc sentiebat
deus sic per visitatores omnia opera eorum
et traducit omnes et erunt sicut eis per
cesserint peccatis eorum coram hominibus
Secundo innuit huius visitationis actus
opponit non coaptatio seu quaestio
ne ponendis ad culpas in hoc plura
li passiones et cum passiones fa
ciunt 2 2 quaestiones malas quod sunt
ne ab id deus sermonem quod suos
pressit in opere Curatio glorificat
se et in delictis fuit tandem dare et tor
mento et luctu / Tertio innuit huius
quaestionibus insufficientia divine gre
ssus assistentia in hoc cum dicitur non sunt con
digne huius temporis passiones ad futuram
gloriam ubi gloria non sit condigne ex
se in condigne sit ex dei munere / per quos
inductos deductos ad quem in primo
apostoli primo esse tandem gloriam
Et si visitatio est vana ad mundi da
re debetis tormenta tamen vel pagine
fidelitate sincera Confessio hic tres
partes tribus membris divisi thematis ac
cidentes / Dixi enim primo quod in verbis
thematis innuit visitatoris veritatis 2
persona dicit quod visitatio est vera quod
innuit in hoc cum dicitur huius temporis Dicit enim
certo tempore salutari seu saluti futura
in certo temporibus quod eorum ex pro se legit
tunc capitulo significata / temporum
temporis visitationibus nomen omnem
assistendo ea quod non patitur cura
bitur reformare pastoribus ad pera

reducendo quemadmodum Johannes Baptista indu-
cebat incredulos ad prudentiam iustorum
Johannes autem non est aliud nisi quod confessio et
examinatio omnium que nos agunt et renova-
tio corporis ad illa que preterierunt. Duo sunt que
nominibus [illegible] pendunt ad peccata hec
ipsa ut ex eis excludat visitationis ne-
1 cessitas. Est enim primum tempus [illegible]
saluti nostre, quod est tempus plenitudinis.
Ut enim deus impleuit quod promisit. Quod
figuratum est in tempore nascendi et tempore mo-
riendi. Homo enim per superbiam est mortuus, quia a
deo est diuisus; sed per humilitatem et dei cum
homine unionem est iterum deus natus. Unde
Johannes in canonica capitulo [illegible] venit nos
[illegible] ad quem in hoc tempore humiliat
se dei filius et quos se non [illegible]
venit. Consequenter quod dum visitatores
que nos in vestro clero agunt et magna
inuenerunt difficultatem, quia fere in omnibus
est superbia cleri inuenient dissensionem
sed [illegible] superbas humilitate et
2 dispositiones vanitate. Est secundum tempus sa-
lutis expediens [illegible] prelaturis [illegible]
et [illegible] per Christum et dicitur
tempus salutis figuratum in tempore plantandi
et tempore euellendi. Christus enim eorum pec-
catorum euellebat ignorantiam et infi-
delitatem seu cecitatem, fidem planta-
bat quia confirmabat et roborabat
in actibus [illegible] quod dum visita-
tores que [illegible] agunt et inueniunt ma-
xime distantiam quia [illegible] pecca-
torum ignorantia [illegible] et
fere in clero illa est [illegible] possit
roborare vita simpliciter et vertere
ad conversionem [illegible] et
3 studiosi. Est tempus [illegible] passi-
onis et mortis quod dicitur tempus [illegible]
ble figuratum in tempore occidendi et sa-
nandi. Christus enim in passione sua [illegible]
podium est vita [illegible] in morte
[illegible] mortificationem [illegible]
[illegible] delectatio [illegible]
[illegible] mortificatur peccata. Sed certe nul-
la cibi [illegible] nulla potus sobrietas
nulla vestis asperitas, sed in omnibus disso-
lutio et voluptas. Cum hoc est ad
[illegible] compescendo [illegible] istorum
[illegible] consuetudo [illegible] et prin-
cipes ecclesie dilatati velut auctores
λ voluptatibus non inueniunt pascua
spiritualia quibus reficiunt subditos. Est
tempus [illegible] Christi [illegible] ascensionis
in celum quod dicitur tempus [illegible]
figuratum in tempore destruendi et edifica-
di. Tunc enim tempus efficit ut homine

veteri destructo et nouo edificato quia se-
cum in celis constituerat [illegible] et [illegible]
[illegible] veterem quod ut [illegible] dicitur
[illegible] levat in celum [illegible]
[illegible] quibus in paradisum
[illegible] vbi tota [illegible]
et delectatio quibus cogitat [illegible]
[illegible] et valde [illegible] est
istorum ad illa [illegible] que [illegible]
abierunt ab [illegible] 7
[illegible] et velut [illegible] Est quin-
tum tempus [illegible]
[illegible] quod dicitur tempus [illegible]
[illegible] in tempore spargendi lapides et
tempore colligendi. Tunc enim [illegible]
est [illegible] inter omnes gentes [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] suas in [illegible]
[illegible] et certe fere
[illegible] dignum fructum [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] dicitur
et dicitur [illegible] nosse de-
6 sunt. Est sextum tempus [illegible] quod
dicitur tempus corone de quo illud [illegible]
[illegible] figuratum in
tempore flendi et tempore ridendi et sal-
tandi [illegible] mor-
tificationibus [illegible] et
[illegible]
ut dicit [illegible]
[illegible] Christi maiestas [illegible] est
humane fragili ut omnes possent
cum Christianis sociari et ei [illegible]
[illegible] in carne vna. Sed certe [illegible]
est tanta [illegible] in clero [illegible]
[illegible] ut [illegible]
ad [illegible] vita cleri aspicientes
dubitent [illegible] de [illegible]
Λ [illegible] Est aliud tempus septimum [illegible]
doctorum quod dicitur medicinalis et tempus
clare lucis figuratum in tempore custodi-
endi et abiciendi. Doctores enim ab-
[illegible] heretici et ut dicit
[illegible] in [illegible] via fidei
[illegible] custodienda [illegible]
[illegible] Et certe [illegible]
quiete [illegible] dum [illegible] et [illegible]
[illegible] et tot [illegible] tot [illegible]
[illegible] tot promotores et defensores
tot [illegible] fautores et [illegible]
in utraque parte dissimulatores [illegible]

nam aliquis simplex in fide sta
bilis vpitur ... videret fidem
ad firmitatem confirmandam si deus non fecisset
aliqua miracula. Est aliud tempus ce
teris sanctorum ... quod dicitur tempus
8 ordinatus ... Ordinavit testa
mentum eius super sacrificia ...
in tempore dilectionis et amplexus et tempore
odii et ab amplexibus abstinendi. Omnia
7 enim opportuna omnia possunt ad or
dinem in quo dilectio et unitas ...
... et hec in
opus ministerii ad consummationem sanctorum
et in edificationem corporis christi
... lugendi est nobis ...
tempora quia nullus vigilat in custodia
fidei nullus ... se scutum
nullus ... de corpore mistico christi
omnis enim ... sua sunt querunt ...
omnia tempora hec et valde ...
fere in nichilum sunt redacta nequitia
hominum ... constitutum est tempus
6 visitationis quod dicitur tempus loquendi et
belli tempus tacendi et pacis quia tempore
hoc movent bellum peccatoribus et arguunt
et ... et penis plectunt ad hoc
ut a peccatis resiliunt et redeunt ad
patriam ... quo arguunt visitatores
valde sunt necessaria quia tempora est ...
ventilatio quedam ad purgationem
aree domini est etiam quedam putatio
ad ... ut ea que fru
ctuosa sunt ... fructum ...
... vicia ...
... bonorum operum ...
miseris ... gratuito ...
et dolorem ... consideras
et pupillis ... et tibi
de ... progressus.
Duo ... in ... verbis
... peccatum ad culpas
... in
... sunt ... passiones
... et ...
... et quid valet visitatio ...
si non ... in ea ...
pati ...
... glosa super ...
vanitati subiecta est omnis ...
non volens ... Oportet ...

... propter duo ... non oportet
fieri pena ... peccati ...
sunt et ... qui ea penis
... propter eius ordinationem ...
clementie et iustitie quia sicut peccata
puniunt ... puniendo ... salutem
intendit divine ... iustitie de
... ordine ...
et ... non puniunt
quos iusticia ... sicut quia peccatis auferit
deus ad se ... ...
... in ... multiplicatis et
multiplicatos ... et ...
ad ... dicit ... pena ... que
... mala est ... in operibus dei
est et quia iustum est ut mali pu
niantur et ... quod iustum est
bonum est quos ... non ... iusti
... culpas non puniunt ... intercipiunt
... bonorum ... consequentia ...
quos ordinem ... sicut quia
pena non ... culpe ad qua
... est ordinata ... debitum
ordinem in quo ... pulcritudo
... non ... culpe
... dicit deus
... in culpis
... sed in penis et
deus videns ... culpas nec
... penas
quid non ... testes
... discipulos
... flagello ... vocavit
et puniunt ...
magdalena non punita adulteram
non dampnata ... a penis
... vocationem ...
... sic ...
... est deus ... peccatis
qui ... totaliter vita ...
in passionibus et operibus iustitie ...
endam qui ... commisisset
... penis satisfecisset ... aut
non ... fuit crudeles ... crudeles
peccata non puniunt ... quia qui
... qui ea non puniunt
... veniens ...
delinquendi ...
... ignominia ... peccata ...
manifesta pena et ... non ...

due et albi multiplicate sunt infinitis /
notat penas que debilitat vias pec-
catorum / et quenit nos in tum due zelo
quo non dz dici crudelis quam hinc negligit
ex quibus homo ad deum accelerat et quit
nos in ei / primo non infundo pena deli-
cto dei potentia adimit peccati q in est
plena una iungunt enim duo dn ipse q
sunt in tribulatione / et si ia u m 1 capitulo quelu-
det crudelitate sed hec solum quia hic
non punientes vindicationum futuris re-
servat iudicio in quo erit maxima
districtio quos ergo non dicit crudeles
Ut illud dicit sententia iudicium immi-
sericordia hiis qui non fecerint misericordiam
sed in punitione peccatorum quia hic pas-
tor una / Videte quid obnoxii sunt
qui non puniunt scelera et si peccata
in hec omnium adiutent quod quamque con-
una quod ad eorum deuenit notitiam
suorum subditorum potentes punire non
puniunt quod sibi per eis in diuino
iudicio punientur / ergo hec enim districtum
iudicium fiet in hiis qui presunt / districtis-
simum / quia non solum iudicabunt de propriis
sed etiam pro alienis quod non punierunt rap-
habunt / Ex quo arguitur quod non erunt
otiosi a penis qui cauent hic inutiles
in suis officiis / Ideo attendite ad
quid dedit claues sacre non ad peccata di-
mittenda quare ergo non discutiunt / ad
quid claues potestatis non ad peccata absol-
uenda quare ergo confessiones non audi-
unt / Ad quid baculus pastoralis nisi
ad peccata vindicanda quare ergo non puniunt
ad quid mitra cornuta nisi ad fe-
riendum sed et alia similia duo testamenta
sed ubi sunt hec / quia ergo licet silet omnia et
licet in sordibus ita nunc clamat
I peccata ideo scrutit hic cura primo quod
fautores non correctores vitiorum sed eorum fautores
quia non videtur alia causa quare non
puniunt nisi quia diligit ea vel in se
approbatores vel in aliis / Unde qui in vitiis do-
dictam non exaggerat vitia appellat
in quo ipse Gregorius dicit / laudatur
participes peccator in desideriis anime sue et ita ne-
hoc presumpsit xpi regimen dige-
quam vellet regimen mundi et peccata
videmus enim quos etc quod sunt mundi re-
gnat in eos primo concupiscentia

carnis conspicitur enim quod equum omnis
sexum / concupiscentia oculorum quia a sacerdote
usque ad presbyterum omnes student auari-
tie / Superbia vite / quia quod est
hodie maior sit minor non professor
sed ministrator / et opus non est alle-
gare multa quod exceptis paucis quos deus
reseruauit non flectunt genua sua
ante baal / sic primo sequitur ita nunc
prelatorum negligentia omnia concussit
sed pro peccato / similis fiet quod hodie domina
xpi regnis laycalis potestas que erat ancil-
la facta est nunc domina / ita in beneficiorum
assecutione sicut in destitutione a beneficiis
ita in criminum correctione et relaxatione
ita in iudiciali condempnatione et abso-
lutione quos enim illi volunt promoueri
promouentur quos volunt puniri puniunt
quos volunt iudicari iudicatur / contra
omnem iuris dispositionem faciunt et nullus
dicat eis cur sic facis / Regno ergo iam
est visitatio laborat ut sequatur regimen
peccati in tota xpi mistico coniugi licet
in toto mundo fiat subditus deo et
sibi regina xpi domina ciuitatis dominam
seruitutis ancillam contradictioni
agnoscite conuenientes ut dignum est et sin-
cera fidelitate punite Unde quid fit digne
et sincera fidelitate punire non modica
questio est / estimo in quod digna et sincera
punitio excludit acceptionem personarum
hoc est [illegible] ad illa quod corrumpit hinc in
iudicium respectu sed ad ordinem et
misereri sed iustitiam et pietatem Ut
immo ista fauoribus timoribus odiis
et muneribus quod eorum prestringunt oculos
respectu omnes intectos preses tam ad
paruos et ad magnos digniter primo
excessibus maiorum punit et iniuriis et
maior expost et remissiuus si tertia
sunt propria penis posite / aliam
numquam primo esse digne et sincere ut
est hec dictum ex premissis quia vos hoc quod
esse sine est sententia Unde quod hec vobis est
uite accrescit quia si secum fecerit fiet
erit suspicio de personarum acceptione
et aliis quod super dictas sunt et per quos sunt
repellet tamquam predecessores ex sincera
intentione et non timor quia ubi non sincera
credo minister exerceat iudicium / Etiam et
aliter quod proficeret fatuos non euacuabit
a eorum scandalo ad quod in principio
punis visitatio intendit et vos qui
pro iniuriis de peripiciis iniurabunt

et quia efficaciores sunt excessus superiorum quam inferiorum ad scandalum inficiendum ideo sublato scandalo ab ipsorum adhuc non est secta emundata quia ad maiores maior habetur respectus. Item maiores tenentur primoribus videre ut decani per vicarios archidiaconorum per plebanos episcopus vel prelatus per decanos [illegible] potest inferiores punire et superiores dimittere, in sincera conversatione et fidei. quapropter Christus in templo ubi erant superiores frequentia inchoavit punitionem et apostolus dicit judicium debere incipi a domo dei. Amplius secta totali reformatione oportet quod subditi [illegible] per superiores [illegible] quod attingit a fine usque ad finem fortiter et disponet omnia suaviter si in eis secta reformatio non fuit. Cum enim [illegible] nitas [illegible] perfecte. Et videte quod [illegible] in [illegible]. Si enim [illegible] fuit secta [illegible] et [illegible] relinquit multa quod est [illegible]. Si enim invenietur in subdito quod aliquid recepit ab aliquo sacerdote in maiori [illegible] quod symoniace constitutus est in beneficio. Si in [illegible] invenietur [illegible] in ma[illegible] invenietur [illegible] manifestam. Si primum invenietur peccatorum magnum [illegible] principe publicanorum. Si in subiecto invenietur [illegible] indigne celebravit sacramenta in prelatis invenietur [illegible] aut [illegible] et illud [illegible] ad omnia [illegible] et dolus [illegible] in aliis [illegible] et mille artificia [illegible]. In primis [illegible] peccandi in magno maledicta semper. In prius inobedientiam semper in magna pertinacia [illegible] non [illegible] et clamat de [illegible] impugnat et [illegible]. Ex ipsis [illegible] quod [illegible] reformare superiores. Datur enim quod [illegible] ad inferiores [illegible] descendendi [illegible] sine [illegible] viciis imponit. [illegible] enim sit [illegible] est [illegible] quod [illegible] si sit in [illegible] in [illegible]

quid fiet. Et ecce quia cura inferiorum visitatore ordinaria potest punire et quod ad sinceritatem requiritur. Sicut in unius domus [illegible] reformationem qualem optatis facere in sedibus aliis. [illegible] Raymundus dicit: [illegible] habet potestatem alios corrigendi qui suos neglexit corrigere quia credi non potest neglexisse negligentie quod sepe habuit penam in desperatione [illegible] qui punire et in exigentia delictorum [illegible] plagas [illegible] quia hoc est iustitie [illegible] non [illegible] una et pietate [illegible] visitationibus [illegible] plus vel minus vel minime impedit. [illegible] videtur velle [illegible] debere aliquid de pena statuta [illegible] ex signis [illegible] et [illegible] visibiliter apparet quod puniendus meruit pietate vel quod non [illegible] exorbitant ut sibi fieri non deceret [illegible] iste pena quod sibi proficit in salute [illegible] et pietas apud reformatores [illegible] debent teneri in corde quia [illegible] dicit beatus [illegible] compassionem [illegible] sed amando [illegible] increpationem exaggerat sed [illegible] dulcedine [illegible] nat. [illegible] quod delectabile est corrigi a talibus [illegible] qui [illegible] illos [illegible] in bonitate [illegible] in eos per disciplina agentes [illegible] custodiunt se [illegible] quod [illegible] ut parvulus quod erit magis in regno celorum. Cui nos participes faciat deus benedictus in secula seculorum Amen.

Hoc petitus de primo / imo ut putes duos
dignitates prosequar honoribus primo alle
quos ipse deo quod sibi gratum vim et lectio
t in dicta orientis cum Beati sunt eo
prestantissimi patres et dominus dum cum beati
Ieronimi de viris illustribus in prologo / cum ultra
primum possent se sibi cum magnum
cum ut ipse ait in epistola ad rusticum monachum
ut illa aves absque magistro dixerint ipsa
quoque multa animalia / et ferarum greges
duce sequuntur ordine ut habetur vii q. i. in
apibus / Sed ut alenus ad hanc rem
ordiamur dicit ille vir venerabilis et lacteo
eloquentie fonte disertissimus Lactancius
libro primo adversus gentes / quo illi antiqui
magno et excellenti ingenio viri / et
quos tantopere miramur, tunc se penitus
doctrine dedissent, quicquid laboris poterat
impendi contemptis omnibus et privatis et
publicis actibus ad inquirende veritatis stu
dium se contulerunt / existimantes multo esse
preclarius humanarum divinarumque rerum in
vestigare ac scire rationem / quam struendis
opibus / aut cumulandis honoribus
inherere, quibus rebus quia fragiles
et terrene sunt / et ad solius corporis perti
nent / nemo melior / nemo iustior fieri
potest. Unde constat eos cognitione veritatis
fuisse dignissimos / quam scire tantopere
cupiebant / ut eam omnibus anteponerent
rebus / nam et abiecisse quosdam res fami
liares suas / et renunciasse omnibus volup
tatibus constat / ut solam nudamque vir
tutem nudi / ac expediti sequerentur
vii q. i. Socrates / nunc tamen adepti sunt
quod volebant / et operam suam et industriam
perdiderunt / quo facto / quia veram veritatis ducem
que primum sequerentur non habuerunt / veri
tas enim quam esse archanum summi dei
qui fecit omnia agnoscitur / ingenio ac propriis
sensibus non potest comprehendi / sicut deducit
Augustinus de civitate dei libro xviii° c. xiiii / alio
quin nichil inter deum hominemque distaret /

si consilia et dispositiones illius maiestatis
eterne cogitatio assequeretur humana / quod quia
fieri non potuit / ut homo per se ipsum ratione tua
teneret divina / non est passus hoc deus
lumine sapientie indigentem diutius er
rare / et sine ullo labore effectu vagari
per tenebras inextricabiles / aperuit
oculos eius aliquando / et notionem veritatis
munus suum fecit / ut et humanam sapientiam
nullam esse monstraret / et erranti ac
vago homini viam consequende immortalitatis ostenderet veri
tatis / et hunc potissimum divine maxima veri
tas in terras descendit / lutum ex sputo fe
cit / et oculos eius linivit / et lavit et
vidit / et ait / quis loquitur tecum ipse filius
dei Jo. ix. ac demum effectus est ut eum
sequerentur turbe multe et discipuli eius
ubi thema / Et sub hac consideratione
thematis iam dimissa ulteriori consideratione
tria se offerunt veritatis amatori notanda
quibus hic actus michi absolvendus
est / primum ut sciat que primum sequatur
secundum ut deligat que multe / et tertium ut
eam tamen quam saluti magis apponat
amplexetur / Primum quo ad primum opti
mum perficiendum id esse videtur perfecte est
doctor quod dicitis / ne multos aut theo
re patri magistri sed aucti dixit lucas de clero
eo in magnum, hic de Ioseph gebes ad rusti
cum monachum dicit michi placet ut habeas
sanctorum contubernium nec ipse te doceas
et absque ductore ingrediaris viam quam
nunquam ingressus est / statimque in alteram
partem declinandum sit / et errori pateas
In qua re si ethnica pagina antiquorum philoso
phorum inituri gratia sit / Refert valerius
maximus libro viii° pytagoram quo artes
cupide certius assequeretur perceptorum egyp
tio peragrasse, ubi litteras gentis eius assue
factus / preteritique cum sacerdotum commenta
nos scrutatus / innumerabilium seculorum obs
nationes cognovit / Inde ad persas
profectus / magorum exactissime prudentie
se formandum tradidit / a quibus siderum mo

tus / cursusque stellarum et universamque divi-
nitatem et effectum benignissime demiratus
dicitur ab eo scripsisse / Cretam demum et Lace-
demonia navigavit / quarum moribus
et legibus inspectis / ad olympiadem cer-
tamen descendit / cumque multiplicis scientie maxi-
ma gratie admirationem et percunctationem
exhibuisset / quo cognomine censeretur interro-
gatus / non se sapientem / iam enim illud
nomen septem excellentes viri occupaverunt
sed amatorem sapientie edixit / Platoque
primum Athenas / preceptorem Socratem
sortitus / et locum et hominem doctrine ferti-
lissimum / ingeniique divina instructus abun-
dantia / cum omnium iam ~~mortalium~~ mortalium
sapientissimus haberetur / eo quidem usque ut si ipse
Jupiter celo aut ayunt descendisset nec
elegantiore nec beatiore facundia usu-
rus videretur / Et hic quidem non se sibi magnum
statuit sed egyptum peragravit / ut a sacer-
dotibus eius gentis / geometrie multipli-
ces numeros celestium observationem rationemque
reciperet / eo quod tempore / quo a studiosis iuveni-
bus / certatim Athene Platonem queren-
tibus petebantur / Cuncta demum ad rem hac
dici possunt de grammaticis rethoribus dyalec-
ticis / geometricis musicis / astronomis
medicis et physicis / quorum scientia mortalibus
vel utilissima est / et in tres partes scinditur
in doctrinam rerum et usum / Sic et de mino-
ribus artibus / quas mechanicas appellamus
et que non tam sermone quam manu administrantur
agricole cementarii fabri / metallorum lig-
norumque cesores / lanarii quoque et fullones
et ceteri qui variam supellectilem et
vilia opuscula fabricant / absque doctore
non possunt esse quod cupiunt / sed mitto hec et
reliqua huiusmodi generis monimenta / Ad
sacras litteras venio / et cum propheta iuxta
David oculos meos / et considerabo mira-
bilia de lege tua / doceret utique et tantus
propheta orat / hoc enim spiritualis est et re-
velatione opus est ut intelligatur / ut reve-
lata facie gloriam dei contemplemur / Liber de-
nique in Apocalipsi septem sigillis signatus

ostenditur / quem si dederis homini scienti litteras ut
legat / respondebit non possum / signatus enim est /
In actibus deinde apostolorum / eunuchus ille
cum legeret Ysayam interrogatus a Philippo /
putas ne intelligis que legis / respondit
quomodo possum / nisi aliquis me docuerit / Et
hic quidem ut ibidem sacra tradit historia de
Ethyopia i. de extremis mundi finibus venit
ad templum / reliquit aulam regiam / et
tantus divine legis amator fuit scientie /
ut etiam in vehiculo sacras litteras legeret / tamen
cum librum teneret et verba domini cogitatione per-
ciperet / lingua ~~vel~~ volveret / labiisque personaret /
ignorabat eum quem in libro nesciens ve-
nerabatur / Venit Philippus et ostendit ei
Ihesum qui clausus latebat in littera / Et O
virtutem mirandam doctoris / eadem
eadem hora credidit eunuchus / baptizatur /
fidelis et sanctus est / et fit magister ex discipulo
plus in deserto fonte ecclesie / quam in aurato
synagoge templo reperit / Et hunc pro-
fecto doctorem cum habeamus clavem David / cuiusque
sacrarum divinarum efficacia attrectari putes
Sufficienti sit eum et hec de primo /
Adiecit 2° veritatis amatorem necesse esse 12°
ut in scriptis alios deligat quos imitetur
propositum enim in causa ne tota disciplina rebus
consistat / Et profecto non modo maiores scriptores
quam precentibus traduntur sed et summa que artium
elementa ab optimis preceptoribus acci-
pere convenit / et auctoribus librorum non qui-
buscumque passim immorari sed optimis de-
de libellis / Causa vero ut tradunt historie
et Philippus rex Macedonum primas litteras
ab Aristotile discere Alexandrum filium suum vo-
luit / et veteres Romanos liberos suos scole
magistratis in Virgilio primum erudiri cura-
bant / optima utique ratione / nam quod tenere
mentibus insitum est / alte radices mittit /
nec facile divelli vi ulla potest / Ergo si
melioribus initiis assueverint / illos habebunt
saporus et velut ducibus se utentur / Si
vero errores illos imbiberint / huiusmodi dupli-
ci tempore opus est primum ut errores excutiant
ac deinde ut vera precepta condiscant /

Vn ut scribit b(eatus) Jero(nimus) in epistola ad Athelam greca narrat hystoria Alexandrum pote(n)tissimum regem orbisque domitatorem et in moribus et incessu Leonidis pedagogi sui non potuisse carere viciis quibus ad huc paruulus fuerat infectus. Proclivis e(st) etenim malorum emulacio et quorum virtutes assequi nequeas cito imiteris et vicia. In Auten(tica) de monachis § Si quis vero tolla(t). Quamobrem Thimotheus musicus suo tempore illustris qui ob multiplicationes in cythara cordarum et novorum modorum adinvencionem sparta iussus e(st) exulare, ab discipulis qui nichil apud alios profecissent etiam paciebatur mercedem, ab hiis vero qui apud alios quippiam didicerat duplum exigebat. Hec b(eatus) Jero(nimus). Scribens ad Eustochium dicit: Si quid ignoras, si quid de scripturis dubitas, interroga eum quem vita commendat, quem etas excusat, fama non reprobat, qui non sit qui possit proponere. Melius est nescire aliquid quam cum periculo discere. Porro quales sint adolescentibus diligendi magistri audi in Canone ubi dicit: Edu(cand)os admonendos esse scolasticos ut humilitate induti vana dictant non contempnant quos cognoverint moribus vita et vocum amplius dignitate. Hiis cum maiore utile e(st) nosse ita esse proponendum vobis formas ut moneat ad corpus, eo quo fit ut ita malle deant doctores et disertores audire sinonoes sed malle deant predicatores quam formosiores hec accidit. xxxvij dist(inctio) Si quis. Ad summam at veri huius attendit quod dicit b(eatus) Jero(nimus) ad Paulinum: Ergo singuli quique proponit principes suos. Romani duces imitentur Camillos, Regulos, Scipiones. Phi(losophi) proponant sibi Pytagoram, Socratem, Platonem, Aristotelem. Poete imitentur Homerum, Virgilium, Menandrum, Terencium. Oratores Lysiam, Gracchum, Demostenem, Tullium. Nos autem quos opinionis imitemur, quibusque eorum virtus eminuit, ipsum Christum sed in Ihesum Christum qui factus e(st) nobis sapiencia a deo et iusticia et sanctificacio et redempcio, ad primam ad Cor(inthios) primo, et quo solo docente veritas omnis dicitur a quocumque dicatur. Sicut enim b(eatus) Aug(ustinus) ad Jero(nimum) in epistola de origine anime: Unus e(st) magister in celis, et hic ignorans unus e(st) magister nobis. Non populus duos, nec alius docuit Moysen, alius prophetas, nec alius docuit Petrum, alius Paulum, cum a quocumque verum dicatur illo donante dicitur, qui e(st) ipsa veritas Christus, et hic patet quod tanquam veritati discipuli credunt sed cum etc. Et hec de 2º. Postremo dixi veritatis amatorem utrumque esse ut primam partem quam magis saluti apponunt. Primus enim sicut Policrati li(bro) vij omnes scripturas esse legendas probabile sit, nisi sint leccione reprobate, sic in dicta lege dicit ut cum aliqua ad lecta fuerint non negligantur, reprobentur non inita, aliqua videantur in inutili ne sit omnino incognita. xxxvij dist(inctio) § Sicut enim. Et b(eatus) Bernhar(dus) super Cant(ica) sermone xxxvij dicit: Est profecto quo ad se omnis sciencia bona que veritati subnixa sit. Tu autem qui cum tiore et tremore tuam operari salutem properas brevitate temporis, ea sciencia apud te curato quam senseris vicinia saluti. Hic et b(eatus) Jero(nimus) ad Paulinum scribens dicit: Distinguitur quorum nobis sciencia prevenit celestibus. Et hac parte manifestacionibus proprietatis ostendunt quibus consistendi acquirendi sit. Super Luc(am) xvº: et cupiebat saturare ventrem suum de siliquis porcorum et nemo illi dabat. Dicit: Demonum cibus sunt carmina poetarum, secularis sapiencia, rethoricorum pompa verborum. Hec sua omnes suavitate delectat et dum aures versibus dulci modulacione currentibus capiunt, animam quoque penetrant et pectoris interna devinciunt. Verum ubi cum summo fuerint studio et labore perlecta, nichil aliud nisi inanem sonum et sermonum strepitum suis lectoribus tribuunt, nulla ibi saturitas

Valerius li(bro) viijº: Marcellus Romanus consul captis Syracusis dum victoriam suam sensit impeditam machinacionibus et consiliis phi(losophi) Archimedis, delectatus tamen nimia prudencia illius precepit militibus ut eius capiti parcerent. At ille dum oculis et animo in terram defixis formas et figuras arismetricas et geometricas describeret, militi qui predandi gratia domum phi(losophi) irrumperat, strictoque super caput ipsius gladio quisnam esset interrogavit, propter nimiam cupiditatem investigandi quod querebat nomen suum dicere non curavit, sed protracto manibus pulvere, noli inquit obsecro istum studium perturbare. At miles nimis atrox et iniustus, neglecto imperio ducis sui, sagacis phi(losophi) sua laniavit cervice, cum dicit.

vilitatis, nulla instare vestis repit. Stu-
diosissime corpus in fame veri et virtutum
penuria presentavit. Humane sapientie tempus
est in deserto. Sub muliere captive signa
describitur, de qua diuina vox precepit, ut si is-
raelites eam habere voluit uxorem, cal-
uicium ei faciat, ungues precidat, et pi-
los auferat, et cum munda fuerit effecta,
tunc transeat in victoris amplexum. Hec
ipsa si secundum litteram intelligimus nonne ridi-
cula sunt? Itaque et nos hoc facere solemus,
quando philosophos legimus, quando in manus nostras
libri veniunt sapientie secularis, si quid in eis
utile reperimus, ad nostrum dogma converti-
mus; si quid vero superfluum de ydolis, de amore,
de cura secularium rerum, hec radimus, his cal-
vicium inducimus, hec in unguium more
ferro acutissimo desecamus. Et hec est quod
doctrina grammaticorum et dyalecticorum et
aliarum artium liberalium minime contempnenda
sed et magnopere condiscenda est, ut recte
quis loqui per grammaticam, et verum a
falso discernere per dialecticam possit; sic quod huiusmodi
etiam doctrina ad vitam proficere potest, dum in
usus assumpta fuerit meliores. xxxvii dist.
Si quis grammaticam vel alia. Sed ad quod eiusmodi
artes et disciplinae ordinantur, et quod sicut divinis
utilitatibus robore respondeant, ita a nobis vilita-
te, a auctoribus preciosis sunt diligenda. De quibus
beatus Augustinus in prologo tertii libri de trinitate dicit, et po-
nitur ix dist. Noli meis litteris quasi canoni-
cis scripturis inservire, sed in illis quod non crede-
bas, cum inveneris, incunctanter crede; in
istis autem quod certum non habebas, nisi certum intellexe-
ris, noli firmiter tenere. Et idem in alio loco dicit:
Ego solis eis scripturarum libris qui canonici appellan-
tur didici hunc timorem honoremque deferre, ut
eorum nullum scribendo errasse audeam credere.
aliquid finxisse credam. Si quid autem in eis
offendero quod videatur contrarium veritati, nichil
aliud quam vel mendosum esse codicem, vel non
esse assecutum interpretem, non ambigam. Alios
autem ita lego, ut quantalibet sanctitate
quantave doctrina polleant, non ideo verum
putem quia ipsi ita senserunt, sed quia michi
per alios auctores vel canonicas vel proba-

biles rationes quod a vero non abhorreat persuade-
runt. Item Beatus ... pallegat dicit: Ego solis
ipse quod dicit Jeronimus ad Demetriadem virginem:
nec pecunia quibus tibi predecessores callidissime
videantur doctrina respuas. Et quibus iam
innotuit, quibus studiis quibusque libris studia
sit opera distribuenda legenda, et hoc divino
non tamen ut per iam ... qua condiscendum est
ius provincialibus ostendens, sed magis ut
ipsorum ... vestigiis inhesisse demonstrem,
ut ad sapientiam dicere possit: Proposui in animo
meo investigare sapienter de omnibus que fiunt
sub sole. Ecclesiastes primo. Sapienter inquam quis suo
suo ordine, studio et fine debito nosse oportet.
Ordine quippe, ut ea prius quod maturius
ducat ad salutem. Studio ut cum ardentius
quod vehementius inmovet ad amorem. Et
fine ut non ad inanem gloriam sed ad suam
et aliorum edificationem. Omnes quippe artes
et disciplinae similiter fieri sunt, ad que ar-
tifices respiciunt, a quo stipendia despen-
dia equantur suffiunt. Sic agricola nunc
falcem, nunc glebe tollat, et etiam infa-
tigabiliter arat, ut suis fructus colligat.
Sic nunc fecere proponendi eum quo stram
sacrorum canonum assequentur, quos sac-
erdotibus ignorare non licet, et si in sacerdote
sciencia canonum defuit, vix in eo nomen
sacerdotis constabit. xxxviii dist. Qui ipsis
omnem laborem velut aggressi sunt, cum
sicut beatus Jeronimus ad Marcellam hec mansimus
non scriptum, comites sudoris sunt et laboris
sodalicia ieiuniorum non satietatis, sollicitudine
non luxurie. Hic Demostenes plus olei
quam vini consumpsisse dicitur, et omnes opifices
nocturnos per vigilias prevenisse, et omnes
res cum virtute gloria et honor qui vimbra iustis
putentur vobis per multa ipsorum ad plus honorari
... auctores privilegiorum vivendi hic tunc ipsos
et quosdam corporis vanitas in dietis per multo
ipsis concedo potestatem legendi decidi
et omnia ad hunc actum spectantia concedendi,
in nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Marginalia (left): vel scripta ad paucorum pocia — auctorem.

Marginalia (right): Glossa beati Augustini in libro de con[fessionibus] et quando si fructus suo vobis hic quod legendo fruantur? non pro ...la grata relegendo hic notissimum.

Glossa super primo Luce versiculo: qui habet aures audiendi audiat, sed quia non habet auditum ... intelligendi quod audiat, sed quia non habet
amorem audiendi et studendi, et si naturali ingenio intelligere se putat, nulla tamen de sapientia gustabit.
Item beatus Augustinus in libro de utilitate credendi: ea sunt hominum atque studentium ... improbanda atque detestanda vanitate
et opinantium et arbitrantium scire se scire quod nesciunt. Alius est eorum qui senciunt quid se scire [illegible] estimant
nec querere umquam valent. Item beatus Gregorius super Ezechielem: qui idcirco in eloquio sacro scientia quam veritatis
et dignitatis sunt contemplatur, ut per hoc quod intelligit ad gradus et disputationes occupari possit, quia non dul-
cedine contemplacionis veritatis paucula appetit, sed doctus videri. Idem in registro: Stude queso et cottidie verba crea-
toris tui premeditare, disce cor dei in verbis dei, ut
ad eterna suspirium, ut mens tua spe ad eterna gaudia
maioribus desideriis attendatur. Item Augustinus in quadam epistola: nemo
recensit legere quod orantem inveniat.

Completo iam huius actus membro primo tunc
ut de reliquo me absoluam in primis li-
nientis verbi apostoli quod lectum est in circuitu
te civitatis quod maxime proposito meo desse
convenire quis et orationi mee domini sermonibus ut as-
solet fundamentum ponam et vos commonentes
dum alloquar Nolite prudentes esse apud
vosmetipsos ad Ro. xii. Equidem prestantis-
simi patres et domini tritum nostris est consue-
tum usu id sapientis oraculum ne imitaris
prudenciam quod et si in communi et omnibus persuasum
esse accipi velit tamen eis viris apprime con-
dit et sapientia fontem assecuti sunt plus
certis adaptata iam si ipsos dominos intue-
amur libros certe a plus divino flamine ple-
nus clamat quod scientia inflat caritas vero
edificat prima ad Corinthios viii de Remnai
nisi quod prefectum quod non recte non aliter nisi
nisi sciam hunc posse tum caritas inest
sed hac ad inflandum in superbia inanissime
ventositatis attollere Sola ergo scientia si
fuit superbie facit si sola fuit prudentes
quem apud semetipsum efficit. Nec credat
quis sciam hunc posse posse omino comitem
superbia sicut cum glossa super i apostoli prima ad Thessa-
lonicenses loquimur non quod hominibus vana laude vi-
tare non possumus nisi in hoc in nobis efficiat
deus. Et si enim facile sit i. non cupe-
dum negare difficile tamen est ea non delectari cum
offertur. Et ut est apud Tullium in de offi-
ciis invenimus aliquos qui laboribus suscep-
tis periculisque aditis non quam mercedem rerum
gestarum gloriam querant. et hoc pacto vos domini
commonendo nolite esse prudentes apud
vosmetipsos est enim admodum difficile atque
propter magnitudinem et excellentiam dominos recenti
factos humiles et non apud se prudentes esse
qui certe plurimum in natura hominis sicut excel-
lentiores habita ad et spe de omnibus premi-
nencia semper solet provocare et gignere male
tumorem ut dicit Wilhel in libro de universo.
Et obediens vero b. Aug super i apostoli prima ad
Thymo. vi. preceptis divitibus non sublimia sa-
pere dicit quidem esse dives qui in divitiis primo
morbo superbie non tentatur qui non eo magis
se putat quod divites est in seipso. Et enim si
dicibus est in doctrina apostoli si quis conscriat se
scire aliquid nondum agnovit quemadmodum opor-

teat eum scire prima ad Corinthios viii. Sed pulsat
fortasse quesito animum quod sit illa cognitio cuius
difficultas procreat in tribus summis veritatis so-
lucio dici in ipso articulo esse quod de rebus ergo ea
trestitut alii quod alios provocat ad descendendum
et quod ipsis docentibus assenciunt alii ipsis
loquentibus placet alii ipsis docentibus gar-
rulis importune loquendi modus/ propter eorum
respectum alii apparet quod litteras ignorant
atque ingenia ipsorum ad alios collata
videntur quod dominis muniribus inaniata
sit quod nec sepius sunt ut ab aliis doce-
antur quo intelligant secretas. Ad primum
quod et illud magnopere accedit quod dicit b.
Jo. in quadam epistola quod statutum est omnibus
eos amare suscipere tollerare minorari et eorum
dicta quamquam secus defendere et tueri. Cum ac-
si scriptura sua condam autem relacio est in sim-
bulis quod videt subtilia. Si aliqua viderit
gimit et resolvit quo evadat a minus
maneat quod sciunt supercancia quod si alios
devincendo fame sue providet dicitur Jo.
nove in lactancie nostra cum speciale inu-
pigrit. Ego quod ut dicta que adversa hac ca-
late dici posset missa facia satis i-
notet quod sit laboriosum et difficile precipue
cum humilitate in summa mente commorari
et ceterum in quolibet doctore humilitas inspi-
ciatur et clarius precipue sit summopere requiri-
de mea et obediencia humilis doctrina. Atque enim
hoc ipsum doctor arrogancia ut humiliter nescia
ad inferre quod docet et vita quam sapuit
et vere inscriptione non potest in bis enim eorum
potest quod eum docet quam in ipsis se Dixit prius
humilitatis culmine resides cuique quod docet
ut loqui infra se positos velud i cymia
respiciunt tamen non consulendo loquitur sed dixit
dominando dignantur ut sicut b. Greg. i. moral.
li. oo prinn et pom xlvi. dist. Sed hoc
vos tamen domine commonende perfacile erit
humilitatem per eum suam continue si non fuitis
prudentes apud vosmetipsos qui prudencia
huius mundi seminarium est omnis mali et
sagitta hostis antiqui xlviii dist. bonorum
ipse enim voluit esse prudens apud semetipsum
et in reatu ipse dominus ut propter quod hac pru-
dencia ac per hoc enim modo subegit ipse

q nullum deceat nisi que inveniunt apud se
metips probate esse xv q. i. non est. Cavendum
ut actos et commultiplicatos eius nocendi
tutandi modos, si vobis suggerit intus ex consid
ratione si copiosi altitudinem si ingenii mag
nitudinem, si scripturarum copia fastuose per
noscit, memoratote aplum dixisse quod stul
tum e dei sapientius e hoibus et quod inf
irmum est dei fortius e hoibus pe ad cor
i. Si demum movet ad opinione magna ibi
iuxta caute ambulate ne incidatis in
proprii ingenii considerationem, et inanis glorie qua
nichil fugacius e appetitu, quorum primum
et secundum solido magnos viros evadere fecit ut
refert b Aug de ci dei li° 2° c° vii°. ubi
affert et de Seneca mendacium se ingerit q
i li° de tranquilitate ai recitat ar.[?] dix
isse, nullum magnum ingenium sine mixtura
demencie esse et ponit jo. an. de consue
adversa, sup glo prima (quia tam magnum
dapnum discentibus impedimentum affert ad
aut optimum perficiendum quam sit docere quod didicerit
de elec. cum in ingenii, elicit ferme omnibus
discentibus ut si quis abiniciis bene profecerit,
protinus magna se esse de discipulis consentire
arbitrentur et ita quid ut docti suppeterent
suasque quas suas abinipse tuci velit, quod eis
officiat, cum primus ad disciplinas consensus est
posse dubitare, ut volt phs i predicamentis, nec
e discentibus quidem ita timendum, quod ut nimis
de sua erudicione presumant, a de ingenio
se confidat, cum alterum discendi curam tollat
alterum minuit. Verum ubi premissorum bene in
anibus glorie appetitus intelligendus, scriptura
sacra super modo obesse quod dum humanis laudibus
aucupandis aliquis intentus e, ipso sensus in
plitos nonnasquam oprimere quit, deinde quod
adhibeant tenacius defendit, sic fit ut
redigit intellectum in captivitatem quam suam
apti recusent, scripturas aliter scripturas intelligit
quam sensus flagitat, Romam quam in heresis
et dum de singularitate sive gloriam scriptura
volens corrigere in errorem preruat, e q
qui i ecclesiam et eo dixit aplus Romanis
obicem ne in vos id sic dilecte hic se
monere obiciat, nolite prudentes esse
apud vosmetips, quod sunt verba pro thema proposita.
In hiis autem verbis duo videlicet considerabilia
sunt promovende, unum ex parte positio, alterum ex to

Ex parte positi videte prudenciam quam condempnat
in bonum, et quam vetat aplus dicens nolite
esse prudentes etc. Ex parte non oppositi
animadvertite esse quandam prudenciam que con
natur in virtute, et quam non condempnat aplus
sed hic tractate et alibi composite iungit et com
mendat, prima siquidem prudencia mortis mater
est, cum ro. viii°. prudencia carnis mors est,
et ideo fugienda, altera non prudencia sumpta ad
vita est ut ibi subiungit aplus prudencia spiritus
vita et pax, et ideo amplectenda, quam hanc
a nobis exigit salvator, ut cum dicit, quis
putas e fidelis servus et prudens quem con
stituit dominus super familiam suam, ut det illi cibum
i tempore luce xii. Oportet ergo servum esse fidelem et
prudentem, utique non apud semetipsum sed apud
deum et alios, quibus nolite fratres dilecte esse
prudentes in omnibus verbis sed estote prudentes sicut
serpentes et simplices sicut columbe, hoc est sine ira
sine ipsa sine violencia sine arrogantia procedat
nec sic ut quemadmodum in vobismetipsis quis sa
piat verba aliorum sit regula quod dum e vere
paucam sapienciam sapientum et prudentiam pru
dentum reprobabo, sed sitis prudentes spiritus et pru
dencia plena oculis ante et retro apoca.
iiii° de elec. scriptum est ut sitis resistere as
centibus ex adverso, ne eliciant mona super
specta. Hec autem duo personali hinc dictus
absolucione reiciendo. Dixi primo quod i verbis pre
missis ex parte positi considerandum sit prudencia
que condempnat in bonum quamque vetat aplus inquiens
eius nolite esse prudentes apud vosmetipsos
ad quod accedat i proverbiorum 3° ne sis sapiens
apud temetipsum, cum si quis vero hic e, quod se
sapere e desipere, in quo id signe vero vel quod sapie
tes estis in oculis est vestris. Gregorius super
xvii mor. iniqua mens dixit se esse sapien
tem carnaliter appetit, stultum se ad spiritualia
credit. Verum autem in hac re quod indi paucia dicam
sapiencia e per quam res sapiunt quemque sunt
scilicet ut Bigra, quam plures iam habet, plus quam
ipsa affecto sentiat, minora inique, minima
minime. Verum si quis sapiam sapocum vero
difflat, reprehendi vero non potest sine h
bulhaz super eam sermone 7° prophecy, habent
aut saporem suum eius proprium, ab ipso pe
ne contrarium generatur, ex quo enim cordibus

palatum sensu carnis prevalente fuerit vi-
ciis corruptis antiquis cepit non sapere bonum,
ac sapor noxius subintrare insipiencie
nulli sapor eorum bonorum complacuit, quia per
maliciam insipiencie evanuit sed nunc as-
sidue sapiencia vincit maliciam in mentibus
ad quas intravit, ut dicit sapiens, saporem
quem mali quem illa imbiberit, sapore contrario
meliori, intrans cum sapiencia divina sensum
carnis infatuat purificat intellectum, cordis
palatum sanat et reparat, quo sanato,
iam sapit bonum, sapitque ipsa sapiencia, qua
in bonis melius nichil, ut ait doctor
prenominatus. Carnis fit, ut cum multa videantur
facere bona, que tamen non sapiunt facientibus
ea, sed quia non sapere bonum ad illa,
sed aut occasione aut necessitate impelluntur.
Sic ex regione, multis qui faciunt non
sapiunt mala, quia ad hoc pertrahuntur aut
metu aut cupiditate vel [illegible], po-
cius quam sapore mali. Carni autem vitiose
nec in affectu cordis, perfecto autem sapien-
tes sunt, et ipso delectantur sapore boni
aut maligni sunt, et in ipso [illegible] placet ma-
licia, et nulla spe alicuius commoditatis
dictante, malicia ergo quam aliud est nisi sa-
por mali, quia prudenciam carnis, et per
apostolum recte appellamus. Vocamus
ergo mentem iam esse catholica sana pre-
dicamus, cuius vere tota vendicavit sapor
boni et odium mali, et hoc perfecto est sa-
piencie victoriam comprimi, quia sapiencia vincit
maliciam, tunc complacitum cum conclusio sapore
mali, qui non aliud quam ipsa malicia
est, boni quedam intimus sapor intima
mentis occupacione tota suavitate sentitur.
Et ideo sapiencia hec non discitur in scolis philosophorum,
sed in scola [illegible] scola hauritur et imbibitur.
De illis enim dicit Ieronimus in epistola de morte
Pauline: philosophi sunt glorie animalia et popularis aure
venale mancipium. Invenerat sane mundus
scienciam inflatam, a qua intumuit, et pro
iam scienciam quam contraxerat [illegible] viam
vel scit et scalam per quam ad dei sapienciam
ascenderet sed corruit quia presumpsit, nam
credebat homo carnalis habere sanos oculos

et de falsa sanitate presumens et vana
curiositate progrediens desiit in se, dum
ascendit super se, quia revocatus a veritatis
luce, caligavit infirmitate, et deficiens
sanitate, redditus pluribus, redit in se
ipsum et sentiens falsitatis cum cogitacionibus [illegible]
vitatis, et in medicina figmentorum assumpserunt
creature species visibiles tamquam placita deorum,
sed erat plenitudo regnum, ut ideo
non cognoscerent dei maiestatem, et tene-
brosa ut non ingrederentur oculis sanitatem,
et inefficaces, ut non proficerent ad salutem.
E regione autem de scola [illegible] et quam sit eius
percipienda, dicit Iohannes [illegible] sapiencie timor
domini. Aliud sane est multas divicias scire
aliud et possidere, nec noticia sed possessio
divitem facit, sic prorsus aliud est nosse deum
aliud et timere, nec cognicio sapientem
sed timor facit, qui et afficit, et hinc ini-
cium sapiencie timor domini, quia tunc primum deus anime
sapit, cum eam afficit ad timendum, tunc eam
instruit ad sciendum. Times dei iusticiam,
times potenciam, et sapit tibi iustus
et potens deus, quia timor sapor est, porro
sapor sapientem facit, sicut sciencia scientem, sicut
divicie divitem. Contingit ut dicit beatus Cypria-
nus nos, qui philosophi non verbis sed factis
sumus, nec vestitu sapienciam sed veritate pre-
ferimus, qui virtutum conscienciam magis quam iac-
tanciam novimus, qui non loquimur magna
sed vivimus qui servi et cultores dei pru-
denciam carnis tamquam pestem [illegible]
fugiamus, et hec de primo. Capitulum 2º
et ultimo quia in verbis premissis comparte [illegible] considerandum
datur prudencia que sonat in virtute, et qua-
non prohibet apostolus sed commendat, nam si car-
nis prudencia mala est, spiritualis prudencia
ut sit bona necesse est, et si illa mors est, ista
vita est, ut est premissum. Est autem prudencia
videndarum et appetendarum rerum cognicio.
Aut secundum Augustinum in libro de spiritu et anima pru-
dencia est sciencia, qua anima dicitur facere. Aut
secundum philosophum in 6º ethicorum est recta racio agi-
bilium, et hec prudencia [illegible] et con-
tinet tres partes ut sit perfecta [illegible]

264

prima constat in peritia sacrarum literarum sive
canonum/ secunda secularium literarum et tertia tempora-
1 lium negociorum/ de primo dicitur [illegible] eius cum a sacris
disciplinis per ordinem non est imbutus et
tempus approbatione diuturnis stipendiis in officiis
eruditus nequaquam ad summum ecclesie sacerdo-
cium aspirare presumat/ sicut habetur lxi
dis. c. 2/ et Paulus ad Thymotheum scribens ait
attende lectioni et doctrine/ ex quibus verbis
datur intelligi ut dicit Gracianus/ quod non sufficit
doctoribus bona conversatio/ et morum hones-
tas nisi addatur doctrine scientia xxxvi dis.
§ ecce/ cum vero eciam qui nisi doctor in inge-
nuit scientia illustratus/ non solum dicens dici
erudiat vitam/ sed solum nos nocti indicat scientiam/
quem si cecus ceco ducatum prebet/ ambo in
foveam cadunt luce vi xxxviii dis. c. ipsis
2 de secunda quoque sacri censent canones et doc-
tores catholici/ ipsarum secularium literarum
peritiam eos habere debere/ non quidem ut libros
gentilium voluptatis causa legant sed ut ea
que in ipsis utilia invenerint ad usum sa-
cre erudicionis convertant/ sicut Moyses et
Daniel omni sciencia egipciorum et caldeorum
leguntur fuisse eruditi xxxvii dis. § sed
contra/ et certus 1 c. qui fatebatur se gramaticam
non didicisse/ nec umquam legisse donatum/
ab episcopatu fuit amotus/ de eta et
quali. c. finali/ Non enim negamus philosophos
et gentilium auctores plerumque veritati
consona proposuisse/ et dixisse fidei non
accomoda [illegible] minime prenda sed sed ab
eis tanquam iniustis possessoribus auferenda
quem in usus nostros convertenda sicut egip-
tii ut dicitur ebrei dicto § sed contra/
3 Porro in tertia parte prudencie premissa eadem
vim faciunt sacrorum canonum instituta ut si
quis in gubernandis temporalibus minus ydo-
neus inveniatur/ et a promocione repellitur/
et iam promoto datur coadiutor vii q.
1 c. quia frater noster/ debent sane ecclesiarum prelati
hospitales esse xlii dis. per totum lxxxvi
dis. bene quidem/ debent pauperum necessitatibus
providere xvi q. 2 cum et c. gloria episcopi/
debent non solum spiritualia sed et temporalia sub-

sidia, ita argute quod liberalitatis sub dictione in ministrare
xc q. 1 turbas se sequentes non modo verbo doc-
trine verum eciam corporalibus reficiebat ali-
mentis/ Est in hunc actum liberalitatis cohibe
de officiis/ quanta inesse debeat fidelitas
quanta prudencia quibus necessitatis ubi divisi
diversarum personarum habendus sit delectus/ ad
dicit legis et sunt sunt eorum dignitatem
stipendia prebenda esse ff. de usufruc.
l. maiorem/ preterea cum in omnibus utendum
est liberalitate quod prosit illis in quos confertur/
noceat nulli lxxxvi di. sicut vero
Et hec deinde ut scienti factum intelligat
in premonendus quanta sit in pascendis
doctrine pabulis animabus habenda solercia
ex quo in fomentandis corporibus et que
diversi fiat quibus anime nimio prestant
vii q. 1 [illegible] xxxvii q. iii. sicut habes
et de sacrosancte ecclesie l. sancimus/ et ideo
eis potius et plus consulendum est anime quam
corpori vii q. 1 c. ulto/ ff ad sabonia
l. 1 § ii xii et animarum saluti summa
intencione sacra canonica prospiciat et medetur
de eta et qua. cum sit ars artium et remissio
omnium infirmitatum/ cum se tyrone in summo
nedum post studium prius quam consulte
fiat/ et nunc ut sciat necesse est se ad
hunc gradum ob hoc venire/ ut que in hac
ipsa facultate hactenus perciendo in summus
pectoris armario congessit/ aliorum
commodo et utilitati iam det et impendat
quod ut ad maiorem [illegible] fiat possit
honorem suo Auctore privilegiorum alme
universitatis huius/ confero vobis ad prius gradum
Bacc. in decretis ut possit legere docere
et ceteros actus ad hunc gradum spectantes
exercere in nomine patris et filii et spiritus sancti Amen

Dicturus iam aliquid ipse p laude putis
uri promouendi / coram vobis pres et vi
ri doctissimi / rem no exigui ponderis mi
oblatam esse arbitror / considerans quanta
esse debeat eius oronis grauitas / que coram
uis ssuda est / quorum grauissimum e iudi
cium / et quorum expectacioni et cura et cogi
tacione satisfaciendum / adde audiens eum in
eiusmodi dicendi gne / antiquos illos
grecos / latinosque oratores accuratissime
sum potuisse ingenium / ut virorum illustrium
laudes virtutes et uita ac corum dignitate
ornare ac celebrare potuisset / cum ex
complures eorum veluti manus gle
aut etc fauore hominum appetentissimi
multa aliter et aliter in ea re locuti et
conati sunt / que nobis in scola vel posteris
nec imitanda reliquerunt / quibus ita
loquendi esse pstitum est ut non vera / non fa
nor audientium sed verorum effectus et disci
tato sermone pe grauitate / xxxv[?] di de
dulo ... marchion ff de legibus
l pal / nullo pacto ut sermo meus talis
esse possit / diuoque mea eloquio / probe
in allocucione uiri promouendi / assumpsi
id pche ad Colossen. i. et letum e in
crevit diuce officio / digne ambulet
et quidem nostris viri spectabiles et egre
gii / ex hec vbo apli omnes passim qui vbum
induerunt / ut digne ambulet admo
nentur / quanto magis qui alios in vbo doct
ne proprio ut digne ambulet neccesse est
de voto et vbi redep. magne. xi q in
precepte sua ut dicit b i. in epla cont
helindum apud danos magna est po
lecorisus et vitam / turpe est ut narrat
ut facere / sed ne in vos admittar due
Bacpde / utique nec mitius vir a veritate
aberret nec affectus a bonitate deuiget /
implicans agnicione voluntatis eius in
oi sapia et intellectu spirituali ut digne am
bulet per oia deo placentes vbi the / Ea
propter quidem pstita et digne ambulant viri
e prudencia parem vite prede pbitate
et eum quod recte docuit ad aliorum cohortacionem
suis probat faciendo / nec eum pdesse plurimum

vite morum. quorum comodis hiis prede
aiam consilii volens / tantum virtus paran
cum / atque in illis corrigendis nos aceris
pbe et vtique viuendi officijs / ac rectissime
vite cursu cohortati ad virtutem inuitaret
xxxvim q. i. ois / ff de officio mgri militum
nec abre / qui p multum aig inhet q ipis
ocul videmus / magisque comonemur ad recte
viuendi rem. pbitates hominum insprace
do / et vite integritate / quam audiendo vba
ampullosa / et magnificas sermas persistimus
a dicenti vita discrepantes / et ille q
viuendi formula docet do to sui / alio
rum vicia non solum vbis sed rectis operibus
reprehendit / hic extollendus e inter ceteros /
hic doctor bonus / et vite mgr e sin
ulis / meus e canonis i q i Rilissim /
vita si voluerimus / in aliorum malicia inde
ge / et argue hominum errata / et in ea re
mirum eloquencia ostraec / quantus dij boni
est orator egregius capius probitur as
indocto loqui addiscendum / singulis enim nos
ac pnos na constituit ad parandum xxxvij
q. i. ois etas / sensum dedit blandime
ta quibus non facile absistimus / multas qui
allicium palam possunt voluptates
cupiditatum illecebras / quo diuo aufitas
explicauit / virtute uo tam omni rep
unaltam / in arduo quodam loco / atque in
excelsa arte collocauit / ad quam non
lux nisi summis laboribus pueniret / testes
e plures post ceteros virtute tam difficilia esse
testantur / Itaque si uelim detestari / auari
ciam si luxuriam si suppbiam / si ambicionem /
si reliquas rerum ac pestes / amplissime id
copiosissime posse facere / Et mater
alia malorum omnium parens atque effectrix
Auaricia magna esse dicitur / ipsa precipue
studium sue / quam nemo umquam sapiens con
ivnit xxxv q. v Socrates / cor aiqz vi
lem effeminare / unde sedac aio detrem /
modo huc modo illuc agere / illud et rape
turbinis modo et pellere / nullesque lue
placium plurimorum malorum vicium et iam
morbus extitisse nichil serui sue / nichil
equum / nil iustum nil carum preter pecuniam / 1.

no ſinās religione erga deū, no pieta
tem i parentem, no caritate in pxi⁹, ſʒ tur
bat huac ſocietatis officiis, oīa ad queſtū
oīa ad comodū ſuū referre, et ob h⁹ co
ſentance miltū quaʒ iſtoloʒ ſuitute
appellat, ad Gala v⁰ xxviij q i ydola
Blaſphiaʒ quoqʒ blandū huac gnus ma
lū ſolaʒ eſſe atteſtarem, q nos reddit
beluis ſimiles, q ab ea voce ſumſiſſe a
notacōt xxxij q iiij in eo ſornicator et
de Salomon h̄ e cum iª quā in fabulis
attigerō blopes pucs in Gala ſerrep mo
ſtra vertiſſe, cui noc quidē q ſapientes
gitur ſt̄ reſiſte valuit, dicto eo Salom,
h quā parua militem l. di. q2 tua, et q
int̄ ſepte bīca maxim̄ ſcelus eoco dicitur
q2 parum inundaticā et petulanciā tēplū
dei arguitur violari xxxiij q vij no ſolū, ſaʒ
demū cū loquar de ſupbia, quid iª nob
plus tpus ad dicendū, ꝑᵐ. aʒ cognoſcūs
maior illud ſpūm cū inſito ſuo agmie
de celo iam eiecisse, ꝑutem uniū humanā
vita velū ſonaſſe, ſocietates ſeſſiſſas dire
miſſe multa bella int̄ homines geritiſſe
inſtias domos cecidiſſe, et urbes q̄ plurimas
denique et fuiſſe et eſſe cū peſtiferō gſā ca
lamitatū maioꝝ ſemenī, de pe. di. ij ſ q
eo ſtamū eſt oīe lucem ambiciō nonne et
ipa ulti bun⁹ huius plurimos morbū ita
ploga eſt, ut cogit deſiſte a recto trami
te uois, no eſt, q̄ eſtiat prec oſtū, ſperas
bure huius eſſe ad puertenda ſtatus im
quietem, verſat eniſco pectora ma
nec ſinit nos eſſe rebus mediocrib⁹ co
tentos, h eſſeto ſima int̄ grecos dua
h impiale nome faſtuoſū cōſinxit
h republicas pulit h vaſtant plurias
h aliī ſcisſmata prereant et fouit
ipocriſim uſurp ad nos uſqʒ induxit
dū quiſqʒ videri vult dignus honore que
appetit, ſeqʒ totū ferme mundū falsa
bonitatis ſpecie ſubornavit ut infucavit,
dū celū tamqʒ fatigamus alicuī petitores
dū pma dua et huana quatinus ut eo
cupitis dignitatibus potiamur. Et qm̄ ac
pimus diligentius de qua loqum̄ ypocriſi

cōtemplem̄, inanem beſtia ſemiſſimam mon
ſtrū, q ſola intenta ē ad fallendū, qua
vero cornelia hac poſtqm no liceat ſtan
dis eſtam, pabulū iniquitatis, reliqua
eternū alamia, cū noc volut, nullis in
ſtudiis id agunt, ulla ſllacōis ſpecie ſʒ pala
hinc vitiī copia, at yppocriſis cū magne
note ſtudet, ~~ſlat ſe~~ ſimulat ſe ꝑſumaʒ,
ut puis cordi mo, ut volumus inſigat,
q̄ quib⁹ illius tela potuerit coſpexiſſe,
nullū maioꝛes tullius eſſe capitaliorem
peſte inquit, q2 ea q hoi infert ab hoīe,
hos ſimulatores fraudulentos deſignans,
de quibus id ait, peſſimum genus eſſe hom
coꝛꝑ, qui cū mali ſint id agunt ut bin
boi videantur, ~~q~~ ūtto ſtudiū gule, que
corpus in mancipia nos reddit, dū deteri
ſime ſtudet vaia querentes palati ob
lectamenta, xli di. quiſquis, ūtto iram,
ūtto odiū recto iudicio greia xj q iij
quatuor, ūtto et reliqua einſmodi,
quos cū deficit, ſʒ ponam quā viaoꝛ,
diſtrictus, quita incomoda mortalibus
attulerunt pretuſerum, hoc ſolū dixiſſe
ſufficiat, q̄ quiqʒ ouce et egregia,
et in quā ꝓ viribus ſuis nullas doctoꝛ
homi ſuias conſerunt ad bene vtiqʒ vi
uendū plecutes alioꝝ demūta vedar
guunt: ſuoꝛꝑ pectus ignoꝛāt, valde videntur
nō boni vitatis obcerude, cū coꝛꝑ ſtilis de
beat inſtitueret, ut no reprehendunt ſolū
iª in aliis ſʒ ut in ſemetipſis corrigat et
coingravant ut no boni ſimocinatores
viciorumqʒ reprehenſores dicat ſʒ emendatores
vite, ac bonoꝛꝑ operum effectores. Eſt eū
ꝑfacile loqui in publicū belle atqʒ ornate
ſermones, ſub agmi ſtiti homi ſanores et vulgi
fama captinares ſʒ niſi q ore ꝑfers, com
plebs operando, nequ tibi quidem ꝓficies, neque
illis, q̄m tullio teſte, virtutis laus oīs in
accōe conſiſtit, no verbis manibus moſtrā
pt, no oſtentacōe dd'ſʒ actū requirit et
doctrinā ſui, et ut dicit Seneca, plus oculis credunt
homines q̄ verbis, et conſiderando vivendi normam,
ꝑ magnū cōpendiū imitandū: vitiis initamentū
Eadem huiuſmodi ſunt ſcēoꝛꝑ patrum inſtituta, ut

belle i. ali
quatulum be
ne

no vestrorum magni essent sed vite. Unde ipse fr-
dilecte domine Bartholomee a paulo petro ceterisque
successoribus nostre fidei fundamentis multa
scilicet eorum dicta, sancte sapientie egregie
ad fidelium disciplinam, aliter repperies ibi
in illis testimonia vite magis profuisse
ad stetisse legis augmentum quam oracionem
videbantur me hercle verba quedam durissime
legis i.a vade vende / relinque patrem et matrem /
vende omnia et da pauperibus / tolle crucem
tuam et sequere me / diligite inimicos vestros /
benefacite hiis qui oderunt vos / ad iniuriam
vos prebete / et similia in hunc modum auste-
ra / et a sensu nostro abhorrencia. At con-
molliora canunt et multo faciliora / certe
ad humana natura magis accommodata
legis gentilium precepta / firmata usu cot-
tidiano / et legibus sanccita / certum
nam quo cause fuisse putamus ut post omnem
obstinacionem / adversus tot bella / tot
dyaboli insidias / tot perditorum persecutores /
tam subito Jhesu Christi fides evaserit / et per
universum terrarum orbem / contra imperatorum
sevissima edicta / tam late se propagaverit.
Illud profecto fuit / ut et si severissima
legem / ac strictam predicaret viri dei /
tamen cum seipsos prebebant in exemplum eorum
que asperrima videbantur facilia illa esse
monstrabant si quis modo mente adhi-
buisset / vite siquidem integritate commone-
bat populos / et rerum omnium terrenarum
contemptum simul et contemptu suadebat / non
afferebat philosophorum sapienciam ad predicandum
sed vite exemplar / non ostentabat elo-
quenciam sed mores strictos in medium
proferebat / declamabat quidem illi sermones
suos non aliorum sentenciis et verbis con-
venientibus ut plerique nunc faciunt sed ab-
stinencia paupertate / splendore virtutum / pace
virtutis aut qua sequebatur homines in illis
sanctis viris virtus magna vera et expressa /
non ficta / non adumbrata lenociniis / qua
laudabiles viri magnificis ut nostris temporibus
fieri videmus / nisi dictis facta consonant /

indicati ab hominibus / et a dei preceptis alieni.
Atqui non advertunt isti quanta inde mala
fidelibus inferantur / nam cum verbum dei enunciant
verbis eorum nulla auctoritas nulla fides adhibetur / cum
intelligant plurimi illos suos emendatores
tantum discrepare a doctrina sua quam
ostendunt / formamque vivendi adeo ab omni
honestate distare / illos enim sequuntur illos
imitantur populi / qui dicunt quid faciendum
sit / et probant faciendo quod docent
nec unquam in eo quod fugiendum dicunt de-
prehenduntur / illos in maiore admiracione
quos magis audiverint quam cum audierint
homines admirantur / qui hoc animo ad eos
accedunt ut fiant sanctiores meliores /
dicatque ille Seneca / quod nota glo xxxviij
dicit sed dubito / egri nos sumus / medicum querimus
non eloquentem sed sanantem / quo ob rem ut
redeam unde tantum digressus sum vos
domine Bartholomee / quatenus et ista in vobis
adimpleantur / digne ambuletis quod fuit
thema propositum [illegible] In hiis autem vi-
ut iam vobis satis fr dilecte domine Bartholomee
magis de caritate et operibus agam / ac prout
hec mea sunt absoluta / vide primo quantum
vos vicariorum pastorum ut dicta / tercio pulcra
te / 2° tantum vos imitande virtutis so-
licitudinem magnopere indicta / qui vo-
bis apostolus dicit spiritu ambulate et desi-
deria carnis non perficietis ad Gala. v°
pro quo in duce / Caritate et 3° ingenium
in vos in eiusmodi virtutum progressu quam
satis superiore persuasum / ut non iam
torpeant in hoc sedeatis sed semper de virtute
in virtutem ambuletis psalmo lxxxiij
de primo dixi quod dudum statim / primum fuit ab o-
mnibus ad vos digne / multi enim nunc apostoli
indigne ambulant / quos sepe dicebam
vobis / nunc autem et flens dico inimicos
crucis Christi / ad philip. 3° / in qua lucem 2°
vos in operis eius ad eum digne clamare
ut digne ambuletis vocacione qua vocati
estis ad Ephe. iiij° de flagrantibus licet
xxj q. 1 c. j / Et 3° in vos potestis denuote
exposito cernit / sed ambulare In hunc

266

quippe mo[...] de illis scis arabibus et
ubi erat spus impetus illuc gradiebat
nec vertebatur cum ambularet ezech i°
Postea eciam post vigilias studium vestrum in
facultate iuristarum titulum tamen dignum
vocatus ad ostendendum iusticiam virtutum
clarissimam hunc accessistis cum pro vobis
pari erat causa et q° e officium ad deum
scilicet ad seipsum et ad proximum xxiiij q iij cum devo
tissimam ff de iusticia et iure l. iusticia
ff. et in proemio decretalium et quod ibi
notatur sacrificate vos et exhibete eos deum
tum et proximum proprio iusticium et virtutum et ibi
ipsi sicut et innoxium ac proximus ut filii
lucis ambulate ad ephe v°. Sed iam virtus
intacta amore missa facio tum ita simul
dimissionis membra paululum [...]
Et primo quod dixi deum vos dnc premo
nende viroso postremum vir dicto in quo
loco plurima sese dicenda offerunt et duo
que consistunt agnoscere quibus si auscultet
et vos quod auditu inveni vobis dictum
gloriam fore servio Sed hoc saltem ad rem hac
dixisse sufficiat quia per magnitudinem ut dicit
Seneca in li° de copia verborum non corrumpi
contubernio viciorum in quacumque summa que
recte usus sit corrumpit eius vero que hinc moderat
quia ad deum et salutem et re hoc bonum nostrum
et summo bono dumtaxat prima constat
prout declarat b Aug. de civ. dei li° xij
c. iij et iiij cum enim deus summa essencia sit
hoc est summe sit rebus quas ex nichilo crea
vit esse dedit dedit si non summe esse
sicuti ipse est et aliis quidem dedit esse a
plius aliis minus et naturas essenciarum gra
dibus ordinavit atque per hoc ei natura
que summe est et qua facta sunt quecumque sunt
essencia nulla contraria est dum at in scrip
turis aliqui inimici dei sunt non natura sed vi
ciis adversantur eius imperio nichil perfecto
ei valentes nocere sed propriis suis inimici enim
sunt resistendi voluntate non ledendi pote
state et idcirco vicium quo resistunt deo quod
eius appellantur inimici non deo sed ipsis ma
lum est. Nam hoc ob aliud nisi quia in eis cor
rupit bonum nature adimendo integritatem pulchre

salutem et virtute Postea dicit quod commutabile
bonum non esse nisi unum bonum deum xxij q iiij
Incommutabilis ergo id quod facit bona quidem ce
que ab illo divini mutabilia quia non de illo
sed de nichilo facta sunt quamquam quod summa non sit
quibus est deus maius bonum magna tamen
sunt ea mutabilia bona quia adherere possunt ut
beata sint immutabili bono quod usque adeo bonum
eorum est ut sine illo misera sint necesse sit. Nec
ad ea sunt sic ut hec ne quidem in tanta excellencia
creata est ut licet ipsa sit mutabilis inherendo
tamen immutabili bono beatitudinem consequatur
nec expleat indigenciam suam nisi beata sit
eique implende non sufficiat nisi deus.
Perfecto non illi adherere vicium est ac quod vicium
nature nocet et per hoc contra naturam est. Natura quoque
beata ab illa abest que adheret deo non natura
differt sed viciis. Cum nemo nature sed viciis quisque
malus est. Et ad vicium horum dicitur creatis
ostendit que ad naturam pertinet visus et tum
vicium cecitas dicitur surditatis ad eorum naturam pertinet
demum auditus. Ita cum vicium creature rationalis
dicitur quod non adheret deo hinc apertissime declaratur
cui nature ut deo adhereat convenire. Porro cum
magna sit laus adherere deo ut ei vivat
inde sapiat illo gaudeat tantoque bono
sine morte sine errore sine molestia perfruatur quis
digne cogitare possit aut eloqui. Hec sunt verba
Aug. loco pallegato. Adhuc 2° toto vobis
hinc premonendo imitande virtutis paupertatis hec
in verbis premissis esse inducta in quo ac loco sane
multa dici possunt institutores vite me usque vir
tus cum multi certe apostolis multum ab historicis
multum et amplius a poetis laudantur. Veluti aeris
vivaciendi et excellentissimum bonum omni vobis
terrena cum quo hunc homo non magis possidentium
sunt quod alterius cuiusque ut alcari ludo huc et
illuc translata sola virtus et vivi et
mortuo stabilis est et firma possessio. Sed
mitto ista solius ad rem hac summe vitam imitari
testimonio que duas considerationes vias et distincta
in diversis itinera dividit in evange° ostendit
dicens cum lata et spaciosa via est que ducit ad
mortem et multi sunt qui intrant per eam et hec
quidem viciorum. Et rursum quam arta et angusta
via est que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveni
unt eam et hoc virtutis. Vide quanta inter has
vias separacio est quantum discrimen illa ad

~~vite~~ morte / ista ad vitam tendit / prima celebrata a plu
ribus et terens ambulantibus / hec vero inbenitur a paucis /
prima enim viam propter consuetudinem que declivior et
mollior / et velud quibusdam amenis floribus
voluptatibus facile ad se rapit comitantium
multitudinem / hec vero insueta calle videtur tristi
or atque horridior ab hiis tamen diligitur / quibus
non tam delectatio itineris cordi est quam utilitas
mansionis / asperam enim nobis et insuavem vir
tutum viam nimia facit vitiorum consuetudo / que
si in partem diversam inbenitur postposita dulcis sci
ta instiae levius via sicut B. Jo. in epistola ad Ce
laciam / ponamus quam iam vitam vite nostre per
quam potissimum gradiamur viam / et consilia teste
distinguamus / quod scias quod agimus / quia de lata / quia de
angusta via est / si cum paucis / augustum iter
et subtile quidem / sectamur / ad vitam tendimus /
si non multorum comitantur via / ipsum diversum
limus ad morte / si in odio atque invidia possi
demur / si cupiditate et avaricia cedimus / si pu
nia commoda futuris preferimus / per spaciosam ince
dimus viam / hec namque enim ad hoc comitatur multi
tudinem / et late filius superami agnimibus /
si iracundiam / si libidinem complere volumus /
si iniuriam vindicare / si maledicenti maledicimus
et adversus ceruicem ceruice animo fremimus / cumque
cum pluribus ferimus / et multorum vias imus / tot
unum socii / et contrariae vitatur / Econtrario ab
hiis omnibus viciis vacui si simus / si puram atque
liberam prestamus animam / et ob cupiditate cal
cata paucis sequamur / divites esse virtutibus
per angusta via nitimur / quam consuetudo ista pau
corum est / estque privata atque difficilis / Unigi
tineris comites inbenire raro / quamquam virtu
tis et sapientiae et salutis hec via est / ad quam vere
re volentem ut ait Seneca in libro de vita beata /
tritissima quamque via et celeberrima maxime decipit /
nichil ergo magis prestandum est / quam ne pecorum
ritu sequamur antecedentium gregem / pergentes
non quo eundum est sed quo itur / Atqui nulla
res nos maioribus malis implicat quam quod ad
rumorem vulgi componimus optima rati / ea que mag
no recepta sunt assensu / et in hoc capitulo sit abso
lutum / Tercio ait et finaliter Ovidius Iungere debes
tua promovere in virtutibus et sectum in vitiis per
misit quam maxime esse persuaso sit per digne
ambulabis / Dixit ut ait B. Jo. in epistola ad quen
dam egrotum / imperfectum et languidum vocat homine in
certum sum etiam invenie pericula virtutis / et ideo a
forti milite semper in acie stanti est et quem
dam ostensio / qua virtus civitatis cognita /
et amator philosophorum ornamento sunt velut inca /
et ut deducat idem sanctus doctor in epistola ad
Thessalonicenses / quod in omnibus sola est perfectio si
imperfectos se esse noverint. Hic enim vitatus
inquit / et vos enim omnia feceritis que precepta
sunt vobis / dicite servi inutiles sumus / quod de
bemus facere fecimus / Unus etenim et magister vir
omnium largitor bonorum / contentus non est
hiis que habet / sed semper maiora desiderat / qui
non venimus / semper servo suo torpenti in evan
gelio / quare non dedisti pecuniam meam ad
mensam / et ego veniens cum usuris illam
exegissem / et servi ibi quo avido ut ne
gligente servo aufertur mina ad negociandum
commissa / et traditur non ei qui minus lucrifecerat
sed qui plus / id est ei qui super decem fuerat
civitates / cognito innotescit dominus nimis
perfectionales spirituales a nobis semper requirere / quod
quidem et apostolus sciebat / posteriora oblivisci /
et ad ea que ante sunt se extendit / id est quot
tidie perficiat nec stat in sudario delicate
gravis quam accepit sed avarus negocia
tor renovatur de die in diem / et deorsum se
reputat / nisi semper acrescit / hic et Jacob di
scipuli patris filius solus et mundus cum baculo
suo pergit mesopotamiam / iam lassus et
tiulis / et qui delicatissime a matre Rebecca fuerat
educatus / lapide ad caput pro pulvillo
utitur / vidit scalam de terra usque ad celum / et
ascendentes super eam angelos et descendentes / et
desuper innitentem dominum / ut hic / ita ut
lassis manum porrigeret ut ascendentes suo
ad laborem provocaret aspectu suo / et vocatur
locus ille Bethel id est domus dei in qua cot
tidie ascenditur et descenditur / etenim sancti corru
unt si fuerint negligentes / et peccatores pristinum
recipiunt gradum si sordes fletibus lave
rint / hoc ideo dico ut te non terreat de
scendentes sed provocet ascendentes / nunquam enim exemplum
a malis sumitur / et in secularibus rebus semper a me
liori parte incitamenta virtutum sunt / Via sit

3o

De perfectis
Lucas 4
Item Lucas 20

b. Jeronimus in epistola ad Juliannum, Videbis ergo fr
dilecte quia non ad ocium sed ad laborem vocaris
ut ambules ut ascendas. Unde ut dicitur prefatus
doctor noster militie spem certaminis defunctus per
ardua corporis gradum per dura vectam, et
miseriarum alis laborum diversa viribus duris
proferre censura. Ad celum nobis passa pau
gusta loca per duros anfractus sita est via,
ad celum deus fortissimum milite vocat, que
comitantibus gloriis possunt deducit feminas
primaque victoriam susceperunt regnaturum.
Hinc ergo sicut vis faciens, quia scriptum est ma
ledictus qui facit opus dei negligenter.
Hoc in calce sermonis mei diccionem, crescat
tibi fr dilecte cum annis gracia, crescat cum
etate iusticia, et fides eo presior sit quo
senior, quia dominus Jhesus qui nobis eo exemplum
reliquit, proficiebat non etate tantum corporea,
sed sapiencia et gracia coram deo et hominibus, et de
tempus in quo te non meliorem senseris, hoc
estima perdidisse, que omnia ut per dona ascensionum
gradus altiorum in te fiant, utique per virtu
tibus omnibus primum non desit debiti honoris,
ergo dei omnipotentis auctoritate et vigore summe
giorum huius alme universitatis concesso tibi baccal
in decretis, ut possis legere disputare et te i
ceps baccalarium in utroque ut possis legere dis et
putare, et ceteros adhuc gradus spectantes
ad eum, et in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen.

Recommendacio doctoris vel baccalarii

Hoc peracto sermone, dicturus iam aliquid pro
pter honorem vestrum commonendi, assumpsi quod scribitur
prima ad Thessalonicenses iiij° capitulo, et legitur in eius hodi
ernie eiusdem officio, Sic ambuletis ut ha
beatis magis. Prestantissimi patres et viri
doctissimi, Explorata esse nostris sermones
in huius operis nichil adeo perfectum sine
elaboratum esse, nichil humano excogita
tum ingenio, quod amplius perfici non possit.
Unde ut minores quosque taceam, summus ille
propheta clamat, imperfectum meum viderunt
oculi tui, qui et si quaecumque ipsius in aliquo
perfecta sit, perfectissima tamen in vita hac labe
... et omnino habere non potest, de precedentibus
si quibus tanta, Sic vult de quo prima
dicitur, ubi iusti de virtute in virtutem, cernuo

pacto, et vero commonendo dicitur Sic ambuletis ut
habundetis magis. Dicitur tamen secundum virtutum concordia
aliud videtur perfectus, aliud videtur perfectus.
Nam si et ipsa fides ad suam perfectionem non convenit,
quibus dicitur petivit apostoli vivimus dixisse dominum,
adauge nobis fidem, Luce xvij, et quidam ut
in Mattheo legitur qui curari petebat filium suum
respondens ad deum ait credo, mox dixit credo domine,
adiuva incredulitatem meam, pensandum per
festo quod dixit: Si enim credebat, cur incredulitatem
tatem dicebat, Si non incredulitatem se habere
noverat, quomodo credebat, Sed quia per occultam inspi
racionem gracie meritorum suorum fides crescit, uno
eodemque tempore is qui necdum perfecte crediderat
simul et credebat, et incredulus erat, de pe dist
ij. cum scriptum ... vos ergo fratres commonendo Sic ambuletis
ut abundetis magis, verum quia inter ambulantes
spacium inter carnem, et animam inter virtutem et
vicium magna inter distancia ambulat enim
aqui et non deficiunt ipsa voluntas, alii non possunt aliter
et in contra potentem quorum cum tandem lassati sunt
in via ingrediuntur et ambulant vias difficiles
sapiencie v° capitulo quibus tria velim vestre commonendus
sibi persuasa habeat monimenta, primum ut via
qua ad desertum ducit accuratius devitet, secundum
gloria qua ad patriam conducit magnopere con
tendat, tertium ut in hac se magis et magis
proficere contendat. Hoc enim modo abundabit magis
quamdiu et si unus solus sit mediator verus,
per quem solum sit via ad beatitudinem, complures
tamen ut deducit beatus Augustinus de civitate dei libro xv° capitulo
xvij et xviij sunt species iniquitatis, quas a perfectis nobis
anordet atque auertit mille artibus et artibus
et dolis molitur xxvj q. v ... et ideo huius
via non probet ad deum sed ne via teneat impe
diunt, sit homo non secundum deum sed secundum carnem vivat,
sive carne ambulet, ac per hoc a summo bono deficiat
et decrescat, secundum autem sit secundum carnem ambulare
quod perfecto malum est, cum tamen ipsa carnis nostre natura
non sit mala, locus epistole Pauli quam scripsit
ad Galatas liquido manifestat, ubi ait manifesta autem
sunt opera carnis, que sunt fornicaciones immundicie luxuria
ydolorum servitus veneficia, contenciones, emulaciones
ire rixe, discessiones, secte, ebrietates, comessaciones,
atque hiis similia, atque per hunc tantum in operibus car
nis que apostolus manifesta dixit et reprehendit non
tantum inveniri videmus, que ad voluptatem pertinet carnis.

qualiter sunt fornicatores ebrietates comessa-
tiones etc. Sunt enim vicia a quibus ad vicia devenitur
a voluptate carnis aliena / carnis namque
servitute quam ydolis exhibere beneficia con-
tendebat. Hesterius inundabat non potius in-
telligat ad vicia esse quam carnis / quid
fieri potest ut quis post ydolatriam ut hester
Hester aliud credere, a voluptatibus corporis tempe-
ret et tunc est homo, quibus carnis libidines
tolerare atque exhibere videat. Per carnem
vivere hanc apostolica auctoritate convinci. Et in
eo quod abstinet a voluptatibus carnis, deplo-
rabilia opera carnis agere dicitur. Ergo
sicut dicta et hys similia doctor gentium carnis
opera appellat / nisi quod eo locutionis modo
quo totum sunt a parte ipsum hominem voluit
nomine carnis denotari / atque eo respectu
ut quibus corrupcionis carnis constat
in nobis quam metamenta viciorum et despecta
viciorum non tamen ideo vite inique vicia
tribuenda sunt carni / nec ab hys omnibus
purges hoste antiquum qui carnem non
habet. Et si enim malignus spiritus fornicator
vel ebriosus vel siquid huiusmodi mali dicitur,
quod ad carnis pertinet voluptatem dici
non potest, quibus sit eorum viciorum suasor
et instigator occultus, est tamen inmanissime
superbus et invidus / que illum viciositas
tantum sic obtinuit ut propter hanc in carce-
ribus caliginosi huius aeris eterno supplicio
est destinatus. Et tamen hec vicia viciorum mo-
stra in carne habeat / quo sunt opera carnis
nisi quod sunt opera hominis fuisse non
vivet. Non enim habendo carnem, quod non
habet dyabolus, sed vivendo secundum se ipsum hoc est secundum
Glosa hominem factus est dyabolo similis / quia et ipse secundum
se vivere et ambulare voluit quando in veri-
tate non stetit / etenim nec angelus in angelum
sed in deum vivendo fuit ut in veritate staret
et non deficere potuisset. Haec sunt beatus Augustinus de
civitate dei libro xiiii capitulo ... Et tunc quod hoc testio
sunt sanctissima acta et omnium temporum cale-
bis. Sunt notissima liber paterum ac
ad se hanc similis et sancta exterorum sum-
tas / ut quod sit indignum ymo in hoc viciorum
consectando viam, ipsorum ac quibus huius
vitae. Hinc licet sanctus conicamus.
At in omnibus vicia ea contra naturam hominis
omnibus omnium phylosophorum libri arguunt / illisque sit

stulte ita non hominis sed magis pecudibus esse /
Archita ille ... Tarentinus vir
acer et magnus quondam inter suos / nullam
capitaliorem pestem quam voluptatem corporis
hominibus dicebat a natura datam / eo enim ut
aut homo sine ea sine quid deus nichil
mente conspicere posset. Quin dico-
munere / nichil esse tam inimicum quam
voluptatem / nec enim libidine dominante
temperancie locum esse / nec omnino in voluptatis
regno virtute posse consistere. Divinus
denique platho etiam maiorem appellat
voluptatem, quod ea videlicet homines capiuntur
ut hamo pisces. Heraclium ferunt poeta ut
est apud Zenophontem Grecum / cum primum
pubesceret, venisse legitur in solitudinem,
atque ibi sedentem, diuque secum multumque
dubitasse cum duas cerneret vias, unam
quidem voluptatis / alteram virtutis utram
illarum caperet. Et primo quidem ornatam ac ...
ornatam / affluentem delicijs / et omnium
voluptatum formam post se trahentem /
sed quorum omnia ostentationem / et nullo ex
plura sibi pollicentem amatoribus,
Alteram vero asperam et duram severissi
ministeriis / talem atque exorte sensu pollicem /
nec voluptatem aliquam nec quietem, sed
labores pericula sudores / et multos / terra
marique tollandos sed premium illorum
fore ut ascenderet deum ... et hanc
demum Herculem secutum fuisse. Hec
sunt dicta pari hoc loco. Sic ablet ut
abundetis magis et hoc de primo.
Secundi in alto membro in hoc themate
ego prosuasto esse ut in sermone dicens vita
que ad presentem conducit magnopere conside-
dat / in qua re facere multa et varie posse
dici / cum multe sunt ascensiones in corde viri
iusti disposite / teste psalmista in psalmo. Ascen-
dunt enim iusti omnibus virtutibus cumulando
de quo canticorum ... quod salomon ascensu
purpureum media caritate constravit. Ascen-
dunt devoti alta contemplando / ymo illud
ascendet homo ad cor altum et exaltabitur
deus psalmo lxiiii. Ascendunt prelati stola
augmentando lucem omnium ...
superius et quod est fere. Ascendunt ... ce-
lum vendicando quibus ascendit ... in montem
deus psalmo ... / atque alij et alij, alibi et

200 Sz qr frmoes pt hugo f in mam
subiecta p ethicorum vij q i suggestio
illa ad perpetuis missa facio / cum in mo
promonendo mag contendit et / quibus
modis et gradibus ad veritatis cognicionem
p sacras canonicas ascendere et mag abun
dare possit / Et pfectorum via potissime
ipsi lectione meditatione et oratione consequitur
quam lectio quit meditacio videtur / ora
ad pfectum adducit / et videtur congruens
lectio sine meditatione est arida / meditacio
sine lectione erronea / oracio sine meditacione tepi
da / et meditacio sine oratione infructuosa
Et primum quidem ad hoc inducit / quam ut dicit
ysidorus de summo bono li° iij° nemo potest sensum scripture
tunc cognoscere nisi legendi familiaritate
sicut scriptum est ama illam et exaltabit te
glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexa
tus / quanto enim quisque magis in sacris
eloquiis assiduus fuit / tanto operis ex
velocem intelligencie capit / sicut terra que
quanto amplius excolitur / uberius fructi
ficare cognoscitur / nam sicut ignotorum hominum
facies cernimus / et corda nescimus / sed si
familiari eis locutione coniungimur / eorum col
loquiis / corum etiam cogitaciones indagamus
ita cum in sacro eloquio sola hystoria aspi
citur / nichil aliud quam facies videtur / sed si huic
assiduo usu coniungimur / eius mentem
materiam / et collocucionis familiaritate pe
netramus / dum enim alia ex aliis colligi
facile in eius verbis cognoscimus / aliud esse
quod intimat / aliud quod sonat / tanto
autem quisque notice eius concessus reddi
quanto in sola eius superficie ligatur / ut a sancto
viro gregorio in li morum / fiat in marg
non ubi dicit non in verbis scripturarum esse credam
sed in sensu / non in superficie sed in medulla / non
in sermonum foliis sed in radice radice racionis /
Trahat ac vos fratres dilecte ad lectionem scrip
turarum fructus utilitas / que est scriptura necesse
mane inetiam et adipisci utute ymorum
desperatio / non delectet in verbo superficie
aut in colore et dictamine sed in veritatis
decore / et provecti utitur cum lectione non
rapiant mani desiderio ut ita scripturarum
latebras occupent sed magis ut in ea eam
sacre [illegible] de secundo dissertes tibi

belluum pietatis in affectione dicit enim b aug in sermone
de natali domini / et defectu solis / operiat astrolo
gi syderum fulgorem / admirent vani syderum conditorem
perdiderit vim solis defectum / vos ut passionem / et infra
dicit venerea multo facilius inventus siderum factorem
similis pietatis / quam syderum ordinem superba curiosi
tas / nam quemadmodum oleum additum igni facit ipsum fer
vidum / et post fumosam lucem sic facit lectio adhibi
ta cordi / excitat enim fumum / et postmodo fulgor
sacrum in luce / De meditatione vero ita concludit
quam ut dicit hugo in li° de archa mistica / meditacio est
providus mentis obtutus / in veritatis inquisicione ve
hementer occupatus / quam quanto vehemencius eum
intuetus ad illud aspirat / tanto cicius appropinquat /
ubi et per hoc differt meditatione a cogitatione / quia cogitacio
vago incessu sine hinc illincque discurrit / meditacio non
distracta commotione sed in veritatem tendit / dicit enim ri
chardus in li° de contemplatione mali / meditacionis est
perscrutari occulta / contemplacionis vero est admirari perspicua /
est enim sicut enim meditacio occulte veritatis studiosa
investigacio / contemplacio ad perspicue veritatis cand
da admiracio / et hoc est illa doctrina liberas / de qua
ecclesiastici 1° / in pectoribus docete liberas / unde est quod doctrina
et veritate gerebat pontifex / in veste iudicii gestabat
et in pectore exodi xxviij / quam per meditacionem de
fixi ait in cognoscenda veritate / Ad ultimum quoque
et devotione capitur eo hoc declaratur / quam secundum damasc oracio
est ascensus intellectus in deum / ac per hoc inolet
quam in oratione habitur cognicio spiritualis dicit namque b
Bernardus in quadam epistola / oracio est hominis deo adherentis
affectio / et familiaris quedam et pia allocutio / et illuminate
mentis ad fruendum deo quam diu licet statio / quo etiam
dicit ysidorus de summo bono li iij° / qui vult cum deo semper esse
frequenter debet orare frequenter legere / nam dum oramus ipsi
cum deo loquimur / cum vero legimus deus loquitur nobis / et b
jer ad demetriadem virginem scribit dicens sicut post psal
morum et orationis ordinem / quod tibi hora tercia sexta
nona / ad vesperam / noctis medio et mane semper
est exercendum / statue et horis scripturarum sanctarum
discere debeas / quanto tempore legere / et apostolus
labes a deo discere / dicebat duo luci in due vo
te nos orare / et actuum primo legitur / quam ascenderat ad
orationem sursum in cenaculum / quam per orationem et mentis
elevacionem rerum invisibilium obtinemus certitudinem
ubi in oracione devocionis / pervolat intellectus /
et sequitur tardius vel illuc affectus ubi non dicitur cum

✝ de p° xxxiiij q dis legis de 2° xxxiiij dis quam
de 3° viij q 1 sit ergo

deuotae sed superueniet caritas sue sm aplm et ordo seraphim ordini cherubim sup[er]positus penetrat intellectus sed magis ascendit affectus / qr ad intellectum se dirigat ad intellectus grandis affectus se ultimus porrigit et extendit ad diligendum / Habrem vos due pro mouendo qui nulla die dea pro ambulet ut abundet magis / et hec de 2o / Adicere in ulteo membro nro promouendo in vobis vbi nro persuasio esse / ut semper magis ac magis pfca extendat / qui vero est spirituale / iustorum semita quasi lux splendens procedit / et crescit usque ad perfectam diem pubi in 4o hic est qd profectus sp[irit]ualis quo proficiat / et qui proficit corpus quo proficit ~~profectus eo non cessat~~ profectum esse non credit / vnde eum iterum ut dicit b[eatu]s Bern[ardus] in epistola ad Garinum abbatem / sicut uescit tempus non claudi / nunquam iustus arbitratur se comprehendisse / nunquam dicit satis est sed semper esurit sititque iustitiam / ita ut si semper viveret semper quantum in se est iustior esse contenderet / semper ut de bono in melius proficere totis viribus conaretur / qui non ad annum vel ad tempus aliquid instar mercenarii sed in eternum deo non se mancipavit famulatum / Hec ipsi unde iusta est eius ut testatur propheta / manet quod aliquo tempore sed in seculum seculi / Unde fit ut sepe iusta esuries sepe sitiens mea refectione / quia et si brevem et angusto consummatur tempore / in dicatur se complesse tempora multa pro diuturna perseuerantia / Itaque indefessum proficiendi studium et magis conatus ad perfectionem perfectio reputatur / quia si studere perfectum esse proficere est perfecto nolle proficere deficere est / Nunc ergo bonus est qui melior esse non vult / et ubi incipis nolle fieri melior ibi et desinis esse bonus / Hec ille doctor mellifluus.

Et hec plane illo loco colligitur argumento quia vidit Jacob scalam / et in scala angelos / ubi nullus residens / nullus subsistens apparuit sed vel ascendere vel descendere videbantur universi / quatenus palam daretur intelligi / inter profectum et defectum in hoc statu mortalis vite nichil medium inveniri. Et quo modo corpus nostrum continue vel crescit / vel decrescere constat / sic necesse fit / et spiritum vel proficere vel deficere semper. Aliter sub hoc pacto dirigimini ut et vos fratres dilectissimi promouendo sic ambuletis ut abundetis magis / Et videte ad hanc rem hac natura quam ab ipso motu suo / quasi quodammodo monimento vos ad se sectandum impellunt / Nam ne perea fit / unde primum processit incrementum / dicitur / Sol quidem ab ortu suo crescere non cessat et proficere in lumine et splendore quousque perveniat ad meridiei claritatem / Rivus idem quoque a fonte primo erumpit quousque perveniat ad magni fluminis quantitatem / Planta etiam ex quo plantata fuit non desinit crescere quousque veniat ad altam arboris proceritatem / Crescite ergo et vos fratres dilectissimi sicut dictum est usque ad meridiem sapientie et claritatis / quia iustorum semita quasi lux splendens ut supra / crescite sicut rivus usque ad flumen clementie et pietatis / Hester enim parvus fons crevit in flumen et in lucem plurimamque conversus est / et in aquas plurimas redundavit / Crescite sicut planta usque ad arborem eminentem vite et sanctitatis / id est quasi virtutis / sicut eum amatis dominus est quasi granum sinapis minimum est omnibus seminibus / cum autem creverit maius est omnibus oleribus / Crescite ad hoc quemadmodum crescit arbor / que radicatur per fidem / que irrigatur spe / et que vegetatur abunde in primo humilitatis / in alto pietatis / in tertio caritatis declaratur / Crescite ergo in virtutibus pro meritis radicatoris qua facit humilitas quo ad proximum / in ysaie / mittet radices deorsum et faciet fructum sursum / id est quia in ultimis / Crescite promeritis irrigatoris / quia facit timor pietatis et devotionis quo ad primum / id est ad corde / in 1o / ego plantavi apollo rigavit sed deus incrementum dedit / proprium quia in ipsa pietas / crescite pro meritis fructum inflammationis quam efficit fervor caritatis quo ad ultimum / ad philippenses in 1o caritate fructus in caritate crescimus / id est quia in habitu / id est quia in ultimis crescite ergo et ~~ambulate~~ abundate in virtutibus / et crescant virtutes in vobis / quod ut per orationes altiorum graduum tam attentionis faciat / Huic perulegiorum refulmen.

et in sacra scriptura meditate verbo salubriter nati que 3 condidaz thabernaculum dei
cum hominibus apocalipsis 21 et ubi lumen in cita operibus duobus

Ardenter	contemplandum	comproba	desiderium	devinatum
Excellenter	admirandum	comprobat	artificium	exortatum
Vehementer	desiderandum	comprobat	principium	operatum
Caz fuerint	amplectandum	comprobat	officium	rodotum

Thabernaculum dei cum hominibus quod hic thabernaculum posuit in sole duobus thabernaculum
dei quantum ad ea que pertinent ad diminutatem cum hominibus quantum ad quantitatem
que in sacra scriptura predicatur de sole sicut supponitur dicitur et tamen preciosam
mirez certum quam sol refulsit ignicus et secundum legendum ut quod scribitur
de machabeis primo refulsit sol in clypeos aureos et montes resplen
duerunt ab eis dicitur et secundo Malachie quarto scribitur Malachie quarto dicitur nobis timentibus
nomen meum sol iusticie. Tertia sicut sacra scriptura potest dici aliis quod scribitur lucet
Ecclesiastici primo ecclesiasticus

Dixi itaque quod omni sancta in spiritu sancto 3 quod dicta prius ut primo doctore liberaliter
in splendente sit quod de ipso conveniet predicatur quod in sole posuit thabernaculum suum sicut
altissimus ipse creat eam in spiritu sancto et effundit eam omnia opera sua ecclesiastici
primo inspiratione eterni corporis dat intelligentiam Job 32 Si enim voluntate
quam a allata et aliqua prophetia sed spiritu sancto inspiranti locuti sunt sancti dei
homines secunda petri primo ipse in 2 huius supremus doctor qui secundum Augustinum quibus
cathedram in celo docet homines in terris sicut salvator Johannis 16 ayebat
paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet vobis pater in nomine meo sicut docebit
vos omnia ille sicut summus doctor sancte celitus salubriter nos amiva omnia
perfecte et totaliter ille inquit singula que doctrina Christi sancta et sancte
quo non in via sanctus a est virtutis et quod ideo potest dicere habet ipsi in spiritu
sancto prima ad Corinthios 2 docebit celitus quia fuit salubriter quia sancte
sancta quia duobus vos amiva quia paraclitus hic et scriptura hic sacre
sicut qui in cordibus hominum scribit in spiritu quasi pennis perfunde unde scribit
hoc in debiliter quia digitus dei hic et Exodi 9 Cepte sancte dicuntur thabe
rnaculum quod figura sigillo caracterizata fuit demonia in sacre quia demonia in sancta
inspirata sunt 1ª Corinthios 2 sancte depinget scriptura thabernaculum quam vasa
eius oleo unctionis ungebant ut corporum qui doctor medians
radiis super exordium dicit in 2 inspice in iu sancto spiritu dicitur ut in sole posuit
sacre scripture thabernaculum hic sol septiplici dono ut septiformi
radio illustrat doctores et in irradiat quia inspirat intellectum unde
apostolus in 1ª ad Corinthios in quo qui novat sancta diuinitatis in splendidatem iste et
sol qui celos illuminat sicut apostolos in glorioso super eos psalmus 32 verbo domini
celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum qui celi enarra
verunt gloriam dei quia in sole posuit thabernaculum suum et cetera de secundo primo libro

Dixi 2º comprobata sancta sapientia in sole dicitur que etendenta sunt ut per
auctoritatem veritate viderit quia in ipso sunt omnes thezauri sapientie et
sicut dicitur absconditi ad Colossenses 2 in Christo habitat omnis plenitudo divinitatis
hic cum sit splendor glorie et figura substantie eius sicut dicitur portans omnia
verba virtutis sue ad Hebreos 1 Audiendum enim spiritum sanctum esse in Christo
et Christum in doctorem virtutis unde vere in primum qui sanctus sapientia pater
in trinitate equalis maiestatis cum patre et spiritu sancto et se ipsum comparaverunt

et errantibus lucem veritatis ostendit et quod [illegible] Aug. super Iohannem dicit
detulit veritatem ut doctor mansuetus ut liberator in scientia vel [illegible]
ut cognitor [illegible] et [illegible] ipsius sicut titulum sibi licet [illegible] limido
ascripserunt doctores [illegible] quia verax es et viam dei in veritate do-
ces Math. 22o ubi dicit glosa [illegible] aliqua veritate exacti commendant
sicut solent doctores ab antecedentibus presidencie quia ingenium eius dicunt 8o
attollunt eius veritatem sicut quia appellant eum verum [illegible] presciunt
eius in veritate vite vel subtilitate doctrine quia viam dei docet et iuste quia
sunt [illegible] eminentia claruit sicut in comprehendendo infallibilitas effi-
cacia [illegible] in procedendo facilitas eminens [illegible] in inveniendo sa-
lubritas et ideo superabat in doctrina eius quia in ore erat sermo ipsius Luc.
4o Et mirabantur iudei dicentes quomodo hic scit literas Ioh. 7o
omnia doctrina eius et mirandus doctor doctrina inquit mea non est mea
quia [illegible] doctrina et doctor ipse docens veritatem et ipse veritas Ego
inquit sum via veritas et vita Ioh. 14o via non errans veritas non
fallens et vita non deficiens via in exemplis veritas in promissis
et vita in premiis via recta [illegible] veritas [illegible] et vita que [illegible]
[illegible] via recta [illegible] veritas [illegible] ad quam pervenitur et vita in qua
permanetur. Sic itaque doctor ut sol cunctos illuminabat eos qui in
tenebris sedebant [illegible] et cum sit sol [illegible] docendo [illegible]
Xo Circuibat Ihesus totam Galileam docens in synagogis eorum 8o
circuibat maiores [illegible] Sapientie 6o loquens de sapientia increata dicit
dignos se ipsa circuit querens et in viis [illegible] illis [illegible] Tercio
circuibat celestes illustrando Eccli. 24o Gyrum celi circuivi sola
et loquitur [illegible] de sapientia increata [illegible] sol [illegible] qui circu-
[illegible] quia alpha et ω dicitur [illegible] ultro quam attingit a fine quia circu-
[illegible] alpha et ω usque ad finem Sap. 8o ita ut non sit qui se abs-
condat a calore eius ps. 18o [illegible] ut in fundamento
posuit [illegible] fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id
quod positum est [illegible] Corinth. [illegible] dicat [illegible]
Aug. 83 [illegible] [illegible] sine quo nulla
subsistit sine quo nulla doctrina [illegible] 2 libro [illegible]
[illegible] 3o [illegible] subsistendi [illegible] ordo [illegible]
[illegible] qui [illegible] ut intelligeres [illegible]
qui abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis
[illegible] Illumina oculos meos qui es sol illuminans [illegible]
[illegible] 2 [illegible]

Dixi 3o quod arcana intelligencia in sole [illegible] scriptura et abscondita
mirabiliter [illegible] in veritate Est enim [illegible] scripta
sol [illegible] et super omnem stellarum dispositionem luci
comparata [illegible] sap. 7o quia mittit disciplinam
sicut lucem Eccli. 24o Candor est enim lucis eterne et speculum sine
macula sap. 7o [illegible] 6o [illegible]
[illegible] et numquam [illegible] sapientia [illegible] sapientes sapiencie

sapientiam sine sacra scripturam describens et conspectalibus soli comparat qui
primo dando applicat eius praeceptum dum lucidum apposuit igitur ipsum vocat
pro ubi thema scilicet quia sol non est doctrina immobilis sed secunda tua
confortativis et non potest abscondi per se 8o immobilis in quantum utique
tempore exercitet appositum archanorum intelligentia ita ut comparata ad
alias scientias sicut sol alie sicut sumunt splendorem et claritatem ita ut
sit alia a excellentissime maior claritas solis et alia luce et alia
claritas stellarum prima ad corinthios 15 v hic sol illuminat doctrina sua pre
fulgida est enim doctrina disciplinae dei Sap 8o Et ideo scilicet sole sacre
scripture debuit quia posuit tabernaculum suum quia in sacra scriptura describitur re
quies invenimus eorum doctorum qui [illegible] thema [illegible] describitur gi
8 in ca[illegible] dicens lamech genuit noe id est dictum requiem lamech
id est percutiens quod est per ipsum disciplinae et noe in scriptura requies hec requies
consistit archam id est angustam edificavit dum [illegible] loquens de tabernaculo [illegible]
in tiero in tabernaculo eius domus mee si ascendero in lectum strati mei [illegible]
et infra scilicet hec requies mea in seculum seculi hic habitabo quoniam elegi
eam ps 131o similiter et [illegible] sol et [illegible] sol et sacre scriptura dum
[illegible] quae [illegible] modum [illegible] vellemus per
quirere conspectabilibus solis predicta potest applicari quas [illegible] Augustinus
[illegible] [illegible] dicens solis [illegible] mundi [illegible] dici
pulcherrimo celi [illegible] et rigorem omnium [illegible] dus
[illegible] doctorum et [illegible] omnium stellarum et contordire [illegible]
[illegible] nominibus sol ipse [illegible] temporibus et [illegible]
[illegible] illuminans [illegible] custodit perficit et disponit
[illegible] et resonet secunda facit auget mutat colligit plantat
[illegible] et [illegible] secunda que [illegible] complectens
[illegible] qui [illegible] [illegible] effundens ra
dios suos ipse colorat [illegible] nubes speciem ad formam colorat
illustrat lunam quia noctem [illegible] fructum maturat ac [illegible]
[illegible] glacies et [illegible]
[illegible] [illegible] sanos [illegible]
[illegible] stellas [illegible] sint ad [illegible]
possent non [illegible] plurima [illegible]
sol alia [illegible] claritate [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] in falli [illegible]
[illegible] que omnia dico in [illegible]
[illegible] sacre [illegible] conformiter ut [illegible]
[illegible] sol [illegible]
[illegible] sol [illegible] quo ad 2 [illegible] et sicut sol
in ortu suo splendet [illegible] ardens [illegible] disciplis
[illegible] sol [illegible] facit [illegible]
[illegible] et malos [illegible] illuminandi [illegible] et purgandi
quo ad [illegible] est [illegible] sol sacre scriptura in qua [illegible] posuit tabernaculum
[illegible] et [illegible] in sole posuit tabernaculum suum [illegible]
quibus [illegible] sic videtur et quia sacra scripturam soli comparando [illegible]

in tabernaculo dicitur scilicet requies eius quoad dotes designatur eminencia in sacra
scriptura habetur ob scuritas in scrutabilibus propter latencias archanorum sublimitas
in ~~ore~~ enarrabilibus propter eminenciam conceptorum stabilitas in primum libris
propter efficaciam dispositorum ut edificatorum copiositas in defectibus propter co-
tinenciam verorum felicitas inestabilis propter efficaciam gaudiorum obscuritas
sive profunditas in scrutabilibus tamen in hac parte invenitur dicitur in quo in-
tus et foris dicitur clausus scriptus intus et foris Apocalypsis v^o sublimitas
in enarrabilibus panditur eius solis quoad dotes quia in sole posuit est locus celi stetit
sol in medio celi scribitur Iosue x^o stabilitas in primum libris omnibus proponit
ponitur quia posuit super altissimum ponitur inquit tabernaculum meum Levitici 26°
copiositas in defectibilis in deficientibus inventur ecclesia [illegible] quia
optatur habitatio sit in loco omnibus bonis habundanti teste propheta dicente
in quo David quis habitabit in tabernaculo tuo psalmo xiiii^o felicitas inestima-
bilis ait enim exultanti cum possessione cum dicatur sibi super altissimum dum scilicet
ficatur tabernaculum super altissimum scribitur psalmo xc^o ecce quia posuit in parte
disposuit in pulchritudine quia posuit in sole in altitudine et quia in sole posuit
tabernaculum in latitudine et quia posuit suum tabernaculum in perpetua concordia [illegible]
per quorum concordia perpetua in Ecclesiastico xliii^o altitudinis firmamentum pulchritudo
eius species celi in visione glorie sol mirabile annuncians in exitu vas
admirabile opus excelsi sit firmamentum sit soliditas sit altitudinis quid
sublimius sit pulchritudo quid spectabilius sit species celi quid formosius sit
in visione glorie quid iocundius etc.

Dixi primo quod in eius positione tamen patere scripture obscuritas in profunditate ut
propter latencias archanorum quam in propositione indesignatur unde Ezechiel
ii^o capitulo dicit se vidisse librum in volumine qui erat scriptus intus et foris
scripti aliquid eciam libri de foris scripti sunt continenti litterali superficie sed que
intus abscondita sunt in profunda profunditate abscondita intus et scriptus dicitur in
Gregorii omelia quoque super Ezechielem liber scriptus scripture sacre designat officia in
quo liber scriptus intus per allegoriam foris per hystoriam intus per spiritualem
intellectum foris per sensum litteralem intus quia invisibilia promittit foris
vero ... suorum preceptorum disposuit liber scriptus septem signaculis in
universis obscuritatibus et cetera sed in glossa super epistola ad Galatas etc.
Ieronimus non putemus in verbis scripturarum esse evangelium sed in sensu non in super-
ficie sed in medulla non in sermonum foliis sed in ~~[illegible]~~ radi-
cibus Et hic adventus ille eminens propheta dicebat in mari
via tua et semite in aquis multis via tua in via dure pugnaz
venitur adhuc in mari in sacra scriptura in venitur et semite tue per
quas adhuc diriguntur sunt in aliquibus multis in misterii profunditate
et pelago ecce alta profunditas quibus in veniet cetus Ecclesiastes vii^o
quia de in manibus suis abscondit lucem Iob 31° Ergo non tamen sed con-
cessum est ingredi tabernaculum quia presumptuosi perscrutatores ibi opprimuntur
agl[illegible] vi dicitur Numeri 4° nulla curiositate videant que in vi de
perfirmat que sunt in sanctuario tabernaculi aliqui morientur si Aaron
et filii eius intraverunt et diviserunt arma singulorum et diviserunt
quod quis portare debeat et absque sicut scriptum sacram non habet potest
perspicue habet cum absconditam inspicit que sunt circa super ocu

mulieris et posuit dyadema z in capite eius hest. 2°. Audi accepistis
sponsa qz sunt gemmarum coronarum triumphalez qz eius exposita signo
casti . Cant. 2° ut qz sit illa mulier cum qz pedibus sunt super lunam
qz stabis super solem in mutabilibus cum qz vestita sole splendo
mutabilibus cum qz corona xij stelle decore aa. l. de qua apoc. 12° sub
qz luna sub pedibus eius quod deficiet assum si amicta sole qz
deficiet sum si in capite eius corona stellarum xij quod deficiet orna
tu ecce hest. ornata in montibus ab sponsa a omnibus primo audiens
sola in tuis cubiculis exposita di invenis ancilla foris exspectante sui dixi
2° abscondit inquit me ab sco dit inquit me in tabernaculo suo in die ma
lorum apte me in abscondito tabernaculi sui ps. xxvi dequibus sponsis sicut ana
libus dicitur 1° clam in ambulasimo solo cortice gaudent quos
non admittit intus pinguedo medulle sed foris exposita fragmenta
putamine solo contecte nucleum nequeunt libare saporem etc.

Dixi 2° quod in vobis sponsis oritur facere septime sublimitas in variabilis
per eminentiam exemplorum quod in solis positione designatur qz in sole
posuit hic tabernaculum altissimum posuit in fugiens tunc sollicite in ps
sic sicut signum quod apparuit in celo apoc. xij et dicit ego in altissimis tecundo
in quo movet locum ac sedes sua de situs altitudinem in summa in mo
bis dicens ego in altissimis habito et thronus meus in columpna nubis
eccli. 24° dicitur qz hic tabernaculum positum autem spectissimum lucidum et so
lidum spectissimum qz in sole que in celo sapientie querimus ab vbi
invenitur sapientia et quis sit locus intelligentie abscondita sed quod
ab oculis omnium in viventium volucres latet Job 28° de ergo
nec in terra in celo quoque esse credunt sicut in celo summo interea
lateant expertissime celo Job 37 tu forsitan cum eo fabricatus es celos qui
fact nubes dum aetherum sed tu cap. aliquis potest extulit celum pe
ncterre inde et eorum fenestra intuitum ut ait venabilis boecius
libro 2° de phisica consolatione prosa 2° de 2° cum sit hic tabernaculum lucidum
patuit respice in introducione sed cum sit solida ipsa celi ondunt
spectabilis cum sol obstat ipse densiorem et celi sunt solidissimi quasi
ere fusi Job 37° dequibus que sit dicit augustinus libro de ci. civitate
dei 13. vix mirum dei lucidum qz candore mutans quo adspicitur
solidum firmamentum quo adversum et undique firmum file pulchre
dicitur quo adspicitur in est 1° hic tabernaculum in sole altissimo clarissimo
et solidissimo situatum ita ut tabernaculum aliquis facie ho in sole sed in
testis est ebulicardo libro xvj principibus qui ait quod adhuc in facie
spectabilitas eminus almus sua ustrina primo lacz et spectra
sed tur ad celum et cenit tuc ad terra celi ambitum opposita
3 i° libro de qz 3 optica a sole septima sed in teneato pulchior
2° ego sum lux mundi a omnium aliarum sua mundi qz in
sole sed ipsius tabernaculum qua luce super eorum opposita de
sectum cum in valle obliquus patebat sed firmissime tabernaculum
ra in 1 2° 2gi de 2° psalmus etc.

Dixi 3° quod in vobis sponsis oritur facere septime stabilitas in p

mutabilis propter efficaciam dispositionis que in hiis sex possunt vocari declaratur
quia sic altissimus artifex posuit eam quia sicut summa sapientia increata edi-
ficat sibi habitaculum et posuit ea mensura prius capitulo 2 quia dei opera sunt
perfecta deuteronomii 32o ecclesiastici ... stabilivit ipsam posuit et locavit quia ipse ipsam
fundasse dicitur / fundavit vel posuisse ipse fundavit eam altissimus psalmo
86o 2 ysaie 14o quia dominus fundavit syon ut in syon ... incepta sperent
... sacra scripta ... et quoniam ... omnia deus fecit posuit ...
et disposuit hic tabernaculum posuisse dicitur ... et immobili
posuit et eam ut signaculum sive ... aggei 2o ponam te quasi
signaculum super brachium tuum cantici 8o ... posuit ...
sapientis ... potencialiter ... ...
... in latibulum in ... ... dominus ...
... super ... ... ponam tabernaculum ...
... posita in salutari tuo ... mea ... 2o ... posuit
posuisti adiutorium super potentem ... 3o ... ponam in syon salutem
... et ... ... quoniam ... ... posuit
... ... posuit tenebras latibulum suum
... in obscuritate ... ... tabernaculum
et hic ... dimissionis membrorum ...

Unde quoniam ... tabernaculum in deserto propter ... ...
... edificationem et hic ... tabernaculum ... tabernaculum ...
omnia ... ... exodi 22o 26o et et alibi in
veteri testamento in pluribus ... que omnia ... ... longitudinem
quoniam tabernaculum dicitur testimonii ... testimonium alii quo
... quia ... in ... et ... testimonii in ... ...
... quia mea ... ... et hic ... quo ...
quia deus ibi ... ... illic ... Tertio
... tabernaculum testimonii ... 2o ... ibi ...
... tabernaculum testimonii ... ...
... et ... ... et sacerdotes ... stu...
... ... attendunt ... sacerdotes ...
... et audiant vocem horribilem ... dominus ... dicat
... quia tu scientiam repulisti a te repellam et ego a te ne
sacerdotio fungaris ... osee 4o ... 2o tabernaculum ...
... et in psalmo ... tabernaculum tua ...
... in ... et ibidem psalmo 6 ... tabernaculum federis
... copiose ... 3o 2 ... palipomenon ... abiit
salomon cum universa multitudine in excelsum gabaon ubi erat tabernaculum
federis domini quod fecit moyses famulus domini in solitudine 2 quarto
hic tabernaculum ... in solitudine quia ... et ... ...
... fundamentum studium ... tabernaculum ... deo ...
testimonium ... ... dei et hominis ...
... ... firmatum et stabilitum est eius ... propter
... in ... ... 21o ... ... in
... meo ... ... quia ibi ... ...
... ... tabernaculum ... quia ...
... ... 2o ... tabernaculum ... dispositum et quid ...
... ...

... tabernaculum ... ... quia ...
... ...

hec sufficiat et q^t ad q^tm pn^{le} est
Dixi q^nto et ultio q^a in ihus sponse a mi^z salue sp^tue salutas
in estimat^l spu^l sp^{ua}z gaudiorum et q^r p^z dtanti dn passione q^z
qi vestiri desiderati metaz sponsionib in thab^l lo inuenerit si luce
vide cuperet candelab^z sten aureu et nequam sine luce thab^l lu
et in sole posint dus si an f^aore lumis fulgit et inde hic
absconde^t nos dus in thab^l lo suo i spella et atonditde linguaz
et sprite i^z vix q^r videbunt oclt tu tum te opulenta thab^l lu
q^r nequam tusstri potit dura^z ysaie 33° vn licet omis quid aliq^z
stu tu q^r vestri intate ut maliq^z pte inspicu sal te s^z cum quaq^z
picta v^tutibz ornatu gematibz tectu vel laminibz excemplorum esto
vibz fundatu primis auctibz edificatu
et humane sue ppbacionibz ss pemitq^z sed no babilonico cemeto
gaudiis ditatu fundantissime ut adno sensit ortu de z
dm sigr^r z int^r alias scias excellentissimum et utilissimum q^z p
ipaz deducim^z ad verd thab^l la de quibz lu^t 16^a sun sunt
fixa in mutabili petrina quitatoy Clara et stabili pamcelc
na qteplacom cara in pinabili ponumoda qmetones
plenu in destabili perorunda digestatez de q^bz d^r ysa^e 33°
Sedebit ppls meus in pulcritu^{ne} pacis in thab^l natulis fiducie
in requie opulenta et licet thab^l la quid alind sut qua ma
siones clarue z fideles ac bta gau^a beatoz atqz nos pducat
auctor sac^e sptue et hm^o thab^l li dulcis qui vivit et regnat
in secula seculorum benedictus amen et hec^z sit q^{ui} q^{ue} recomendacionis

Subditi estote i omni timore dominis sibi^{ut} sp^a pet^r 2° ca^{lo} et
tam^z su subiectic in mic dicente dmie offitio est. stenendi prelato
dd^a si dl penabilis beda libr^o de q^{sta} ac pphic dicus pmidetiaz sua
q^r devebz ls mediatibz causis quibusq^z esse q^z est aut lege prudi
tic sue superiora in siorebz prudt custodiaq^z per eas ppare
tes sunt tes psapectes subditos pdvos sue superiores q^r admod
ac regim^e mt^z omis ordo z nc^z mis id^r p^{ssi} p^a pollitica
honeste inquit in tu et vere ingentes sunt na alioz dm et
n^e dat observari apta mune pu^l t aplorum btus petrus subitos
quosq^z alaqm^z dicens Subditi estote in oi timore dnis sic obtpa
udn in quibus que ? quit de q^{ui} alioqz et q^{ui} adipm dinitt uz
btus petre in loco ubi thema notuz honis et honeste modeste
? cuius disciplis a in disciplinat et in dotte & obaudiendo ille
tu quibus qui domi sine placavem sua ? exhibet et tenet
ubi aditte q^r per cam sunt que d^mn seu placiom reddi in merca
et oppo ta illorum innersa Cu vide h? indigni p^r sin^z in
electione seu pmocone fama debita no sua^z Cu regu et
ita dmum negligi^z de quibus tibz dur^z Iudicio vem^i quibus te

tur adduxit 2 gt qntu ad 2m quod hic agis qntu ad pm qua obtaz
qut recipere noluisti qntu ad 3m requir² ergo addit q quis dnius sim
reddat iteruosi 2 no vacasi q dignus sit i q an cuius ingressu in du
2 mu bn vivat dem ut bn et recto ordie intret et deinde q bn et
sine neglicia regat na si quis in digne intrat tamen presumptuose
assumpno dne xo ibn redarguit dicente amice quo hic intrasti
no hns vestem nupcialez i caritez sine qua nullus dignus pro supe
platum seu dnum officium post hic ast xxii qui aut male seu in
debite intrat ab eo dno fur et latro appellat dicete qui no intrat
per hostium sz aliunde ascendit ille fur et latro Joh xo Sz dato q
sit dignus proprius rite 2 per hostium in xpum ingressus sit nisi diligenter
curam sui dnii temuit tamen pig 2o Et sequitur ut prepositus quibus
inutile suum ceate in tenebras exteriores ast 2 to Crisost sup
Joh dicit dt sacerdos et si propriam bn disposuerit vitam aliorum vero no
cum diligentia curam hunt cum primos in gehennam vadit et sedit
dictis i² pule magistre militiam dominice ei devotez i diligenciaz
exhibui primo q dnum vidi² intrasi tu aliqs indigne prefatur Ad eo
aplus monuit illos qui dnium suscipiunt qtus sibi primo attendat
et post ea subditis vnd act xxo inquit Attendite vobis et vniuerso
gregi in quo vos spus sanctus posuit eos epos i superiores regere eccam
dei qua acquisivit sanguine suo quid eccam dei nisi congregacio
fidelium et proximi anime mee vniuersitas fidelium constituta in unitate
constituta sub vno capite dno nro vt dicit Grec hug dt Attendite
vobis ubi no² ipsa persona seu dignitas vim suam qz que in duobus
consiste dinoscitur in sciam vz 2 virtute scdm duplicem actum scz speculacionem
et proximi et duplicem vim puta intellectiuam et motiuam sequitur ergo
ad propriam personam sunt digne sufficientia sue in dictum ergo cont ig
nauiam in consistencia vbi est Et gre et gl qt malicia nec in dele
intellectus pugnaiunca amitate bellabitur et prauitatem affectus
astutiate declinet Attendat ir² quibus sibi qui eligitur uel qui p
erunt dno et aliorum rectoris admisit ut in eo sit sufficientia pste sue
ut possit alios erudire redarguere qtradictores quinque vind
de lege errores destre solue dubia dissolue de aliorum culpis 2
multis indicare debetz primis inquit aplus in q ad Thimotheum in o dnis
scriptura diuinitus inspirata vtil ad erudiendum in iusticia ad arguendum
et ad corripiendum ad oe eodem dz Aggei in q interroga sacerdotes
legem Ergo quia ipz q sacerdotes et constituti in officiis debent scire legem
pertinente ad operantem debitum officii eorum de aliis pz hodiernis
sepius quas prime adduci causa dimitto sz quo videt
de lege qui legem ignorat a quo certe maz audiet pt qui viam
no agnoscit sz ducere quo alios pt qui viam ignorauit vn S
Bn i tractati ast xxvo quis putas est fidelis prudens et
prudens quem constituit dus sup familiam suam ut det illis cibum
in tpe quid enim profuisset ut pastor no inuenit pastua ig
vat dupliciter via viam quesiit dnum volunt eccam
cottidie multi et indebe[illegible] coperit erno ir² pt in prima et in se
xpm in arte medicine in primo cura gere et stulta sup

precipitosos non reputari. Augustinus post errores resellere qui nescit quod
debeat tenere. Vnde beatus Gregorius dicit quippe quod ut qui nescit tenere modo
devianda mente sue modus fiat mente aliene ductor. Et solon philosophus dictus
sapientissimus grecie interrogatus qualis debeat esse rector ipsi aut ipsi rector
prius se quam alios rectificare debet. Et plato philosophus interrogatus dixit certum
sua animam ~~potest dimissa disolvere~~ que vinea gubernare nescit nec potest
quomodo multorum hominum gubernator erit. Item quomodo potest dimissa dissolvere quod
eorum que plana sunt opperis consistit et summum mentem ingrat tunc cum
facilius erant nimis ad ipsis mens primo eleuatorum. Certum virtutes viro sunt
lex de sapientia quomodo potest et vero de alienis mentes iudicare qui sibi ne
scit consulere. Attendat igitur quantum sibi ut prius sit prefuerit in scientia quam se co
stituat vel constitui permittat aliorum ductorum et rectorem sicut sic debeat prelatos
~~affluens accuracia notiorum~~ in illius presencia videlicet dignus ad dominum
principatum. Attendat etiam quod debeat prelatum affluens accuracia notiorum
pro in competencia mea sicut et virtutem qui enim vult alios indicare et
summum congeretur officium sine alios admirabiles in ducere prius in se ipso debet
iudicio et virtutis. Vnde beatus Gregorius iii libro moralium iudicio
se arreptus debet esse qui curat aliena corrigere nequaquam prave
maculam in membris considerat aliquis que pulueris gravat et super
talis sordes tergere non vero manus qui lutum tenet. Vnde dicitur zelo de
mundo quid mundabitur quasi diceret nullus sicut enim calidi non
frigefacere et frigidi calefacere ita non inmundi mundare et per quod
requiritur ad hoc ut aliquis non indigne prefit officio domini debeat facultas su
ficiente intellectus et caritate sicut medicina nisi curet in affectu propter
defectum dominum reddicionem inventum et cetera dicto etc.

Aliquos volens audacter corrigere alios debet habere de se tria. Primo quod
sit inmunis a culpa vel consili culpa. 2o quod corrigat audacter
non timendo amittere res vel corpus suum. 3o quod debeat magnam
caritatem ad deum et ad magistrum ad perfecta suum quod fecit sanctus Johannes
baptista qui audacter debet corripere de suo adulterio non sibi bla
nediendo etc.

Duxi secundo quod dominum in reddicionem intentum cum in electione seu promocione sicut debita
non fuerit debita aut officium seu domini sive in instituto debet secundum dominia in
stitucione vocacione superius quod conveniunt electores ad electionem suam sive in
vocare directos venientes sine spiritu et debet in vocato excludunt superbiam ambi
cionem quia nemo assumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam
Aaron. Dicitur ergo vocato secundo debet secundum electi electores que excludunt symonia
clandestina conspiracionem sicut debita mathia legitur actuum primo et de
beato stephano actuum vi. Et tercio debet secundum superiorum ordinata promi
sione que excludunt privatum clerum dispositum qui pectore presferit ceteris
non Johannem vel aliquem congregaverunt eis de quo legitur Johannis xxi. consilium
factum describitur moyses deuteronomii primo date michi ex vobis viros
sapientes ignaros et quorum conversacio sit probata in tribubus vestris
et ponam eos nobis cum principibus date in quam conformi presencia et

tyllos sc. electores, quidam sunt qui docent alios proprium ut invidi et susceptores, alii docent inficiunt ut placati et blanditores quidam docent psalmi ut perdi et zelatores quidam sunt qui docent parati et devotes inhibuit, et se alys sermones audiunt et perdentes velut alys se audiunt et docent corpus proprium et interrumpunt, de quo ait b. bern. in sermone de unitate, hij inquit sunt unitatis dispersores, caritatis tuentes in oculis suis sibi placentes ignorantes iusticiam dei et suam statuentes volentes, et sunt et qui d maior supplantare quam ut unus hoc toti congregacioni unicam suam preferat, taceo ipse plus

sponsum dei haec, ista ne se sunt ut dicit pe. ravenensis in epistola quadam quod velut ligna sicca que non alimenta sed ferro non vite sed rapinam inhiant in capitulo de quo agredentes ignis incendentes corpus pertinacia cos mit. de sedis pauci etc quibus in hec quod consumunt pulmollos pedes ubi de manibus et sub ibi tres cum adulatores pue blanditores ut dicit cassiodorus platas lascivos dicunt curiales remissos bonos vitios macrobos mistos obstinatos constantes et se nescientes blandiri invidos et perplexos committentes non eligunt unquam sed confirmati non mediocrem sed delectione dictos merito mei dico tibi hij sunt de 3 lib. quod non incongrue eligite meliorem de filys dei tres cum deo et eos hominem potius plus quod meliorem et dignorem in platis docet comparant aliis pe ravenenses in quodam sermone attendite inquit hos in postulacione prelatis subiectis ut cetiis de grege postponit, clerum bis in postorale apice sub limites quod obit analoga et sit ultimo opulencia de dotatur in ang possidere a pectendo dietas et instrui ministrat, nomitus de volbayls mar lang bolbuis baibay adhibere medellam

unanimi voluntate quasi solum conspiracionis reprobis adest timorem ambicionis quasi dicat dignum plebe quia duo sunt sciencie nos refert mixtos sapientes quia affectione carnali vivos magna non minores vel pueros quia rectore tamquam vos per tri sabientes sapientes ignaros non insipientes non insipientes et solidos sapientes contra adulantes ignaros contra adulacionem in iusticiam cuiusquam consensato sit prelata per bona fama non sunt infames neque mites. Ultima attendit omnes electores ad ista quasi quoque in electione attendere convenerunt ad ea que ad rem non pertinent sed ipsam electorem inlex et maiorem reddunt et sic in vero sunt ulterius quia se ipsos dignissimos reputando eligunt non attendentes maioris dignitates quod facit amor privatus quia ubi amor ibi oculus et quia non amat non se non videt in aliis nisi se et Et eciam invenerunt laudem de quo seneca 2 4 marcia 7. Quo ut per amorem alterius quia et si se ipsos non eligunt sed alium sibi tamen faciunt per commodum suum ad electorem vero quando ut rex ipse ut sui prelatorem pronunciaverunt de quo inspicere 2 dependendum unum fratrem suum in domesticum pueris suis et dicit veste tua tibi quas pueris esto mei 2 per invidiam. Sunt enim aliquid ambicio si quis sibi obtinere non potest sed fratrem suum innaiorem non potest per invidiam tamen volunt tamen qui cum illi melior sicut sunt mihi vel tibi sed simul dare 3 4 a 3 per tercio de timorem multi enim sunt qui dei ...at timentes amittere bona temporalia sic seu per favorem qui quoque avaritudie electoris dilamant forte per fortiam praesent quoque quamquam per timorem ista non nulli pravipidite alligantur in iudic. 11. Amplexerunt mathias magnum hominum filiorum suorum et suis sunt cum suis decima enim et dona accipiant aliquos indicari eciam 2 de aliis dicit quod fecerit aliquos sapientum et ponunt sibi ministeria. Rogis gregis quia deum in sunc platis reddere rationem in eleccione et per mercede sua debita non penam et sic quod in ad 2. Quarto quod deum reddere racionem ei regere et curam deum neglige addunt aut quamvis digne diligit et efficaciter curam ei gravius exequatur sed in hoc in bern. in sermone pastorali multa requirunt. et ve cerebris ut exempla tardius quecumque exempla carnis et quecumque exempla operis exempla corpore ita requirerunt. Prima quod habeat compassionis affectum rectitudinis et electionis discrecionis sine excogitavit enim tunc quibus indicavit fratrem parante quoniam precede est compassionis affectus qua quamplurimos quanto exemplo nos 2 ad Galatas 6 Vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris. Sic itaque compassionis affectus magnum opere dei erga penitentes quales prelati consulentes et dissi[mu]le se totaliter subiacentes illis enim durus et severus et misericordiam sunt opere et pecuniam quam probare exemplo dei qui dissimulat precata hominum propter penitenciam. Sapiencie 11o. Et quid agimus sed nos quia non multi dives et alta sunt fortes de quibus Ezechielis 34 in 4 ut quo magis compatiuntur tanto magis

compassione et paciencia obtinetur. Ideo quia erga illos inesse debet prelatis
et omnibus zelus iusticie quo adversus delinquentes attendatur taliter
pietate ducti erga eos quia contempti videntur iusticia dei unde non
debet peccata impunita et iusticiam contempnencium ad suam noticiam ve-
nientia publice dissimulare sed eliminare ne videantur peccandi
licenciam sic peccantibus concedere potius vigorem punitionis adhibere
virga namque debet esse in dorso illius qui indiget corde ut dicitur
Prov. 10°. Ista igitur sed contra eos super quos Crisostomus in [illegible] ait v a
dominum [illegible] sine [illegible] dominum [illegible] sine causa irascitur reus erit
qui vero cum causa non erit reus nam si ira non fuerit nec doctrina proficit
nec iudicia stabunt nec crimina compescuntur. Itaque qui cum causa non irascitur
peccat paciencia enim irracionabilis vicia seminat negligenciam nutrit et
non solum malos sed etiam bonos invitat ad malum. Iracundia enim
que cum causa non est iracundia sed iudicium. Sed cum utrique adest vero
et compassionis effectus et iusticie zelus necesse est et [illegible]
ut ea [illegible] spiritus discretionis ne forte cum oporteret [illegible]
adhiberi ille procedat et indiscrete ipsa confundat. Unde [illegible]
igitur [illegible] spiritum discretionis ut sciat quid puniendum et ignoscendum
debeat. Sic ergo predicta tria que prelatorum cordi requiruntur videlicet
compassionis affectus iusticie zelus et discretionis spiritus pro quibus
petit [illegible] bonitatem quantum ad primum et disciplinam quantum ad secundum
et scienciam doce me quantum ad tercium debet etiam [illegible] sicut in lingua
tria ut patet modestia in increpando copia in exhortando efficacia
in persuadendo. Modestia in increpando quia lingua in lubrica
sita sed que de facili offenditur in verbo quia nemo domare potest Jacobi
3°. Copia in exhortando multi namque non suppetit verborum copia sed
prelationis inopia linguam suam senciunt pallato adherere sicut
dicitur Ezech. de quo [illegible] 3°. Efficacia in persuadendo quia
sunt qui quibus ad malum [illegible] sermonem sed qui dicunt
nunquam sapiunt nunquam accepta et quia gratiam non habent que loquuntur
nunquam efficacia sunt. Sic ergo tria que inesse debent ori sive lin-
gua videlicet modestia in increpando copia in exhortando efficacia in
persuadendo. Item oportet operis necesse enim [illegible] male concordare
cum lingua quia in cottidianis experimentis [illegible] cuius vita de-
spicitur restat ut eius exhortacio et increpacio contempnatur et tria
sunt que oportet operi [illegible] videlicet continencia in castitate iusticia
in facto pacientia in persecucione per illa enim tria subditi inducuntur ad
castitatem quantum ad se ipsos ad iusticiam quantum ad proximos et ad paciam
et ad [illegible] in moralibus enim plus movent facta quam verba et ita
patet [illegible] adverte quod quibus dominus digne possideat et sine
negligencia [illegible] et regat a quibus signis deficiat dominus in
suum [illegible] quod regi et cura debitam neglig[illegible]
3°.

Cum igitur honorabilis [illegible] dignus esse [illegible] [illegible] personam [illegible]
quanto ad intelligendum [illegible] adde[illegible] regendum [illegible] et sibi

subditos quantum ad affectum virtutes et iudicia ad se ipsum et sibi
subditos et qualiter quod reddat dominum virtuosum sit vero ordine electus
ac promotus per se scilicet in vocatione concordi maiorum approbatorum superi
or scilicet precedens dominum tractu ordinati processione quod [illegible] dominum
reddat virtuosum cum sit sufficiens ad regimen ac curam domum in diligente
prosequendo quia in corde quod compassionibus affectum. in suis zelum di
lectionis spiritum amore sine in lingua modestia in increpando
copia in opere [illegible] et efficacia in persuadendo sicut et [illegible] per tot
multos experientes [illegible] mutua ipsis [illegible] actibus quos
in nostra alma universitate laudamus et [illegible] in opere earum
continens ac ad se ipsum iustitia ad proximum et pacem ad deum [illegible]
dominum reddit virtuosum et valde dignum [illegible] sibi obedire
dominum sic et [illegible] in domino constitutus [illegible] apostolus [illegible]
deo et [illegible] apostolus dicit Subditi estote que sunt [illegible] loco
thematis [illegible] in quibus [illegible] exhortatione quod omnes
subditi [illegible] dominum [illegible] sibi obediant tria tanguntur primo
voluntaria obedientia libenter exhibenda. Secundo [illegible] debita dili
gentia attendenda 3o tamen condigna eminentie venerantia
extollenda. Primum tangitur cum dicitur Subditi estote scilicet per voluntariam obe
dientiam voluntarie sequitur [illegible] 13o Omnis anima potestatibus
sublimioribus subdita sit ut sit voluntaria obedientia sine [illegible]
[illegible] in gloriam et sine murmure Secundum tangitur cum dicitur [illegible] timore
et [illegible] quia amore et [illegible] sit primo [illegible] et [illegible]
Est autem timor [illegible] qui quis [illegible] non solo offensam dei [illegible]
[illegible] quod superiori [illegible] vero
obediens [illegible] non timore pene [illegible] similis et [illegible]
[illegible] permanens in [illegible] 3o in tamen cum dicitur [illegible]
[illegible] et eminentie [illegible] subditorum qui venerantiam
ad superiores [illegible] tenentur [illegible] thema lege inquit
[illegible] exhibitionem debiti honoris qui debetur statim enim
[illegible] ad [illegible] thema lege inquit ho
[illegible] gloria quia precellentem ampliori honore
Est autem [illegible] non sine causa obediens et venerantia
subditi tenentur superiori [illegible] quia ad hoc compellit racio in du
[illegible] utilis cogit necessitas et obligat conscientia [illegible] primo
quod ad hoc racio compellit et hoc [illegible] triplex una [illegible] ordina
[illegible] [illegible] ad Romanos 13o Omnis anima potestatibus sub
limioribus subdita sit quasi dicat ista [illegible] ordinatio dei
ut inferiora subsint superioribus sicut enim in celesti ierar
chia inferiores subsistunt superioribus sic [illegible] in [illegible]
inequalibus [illegible] [illegible] ista [illegible] ordinatio dei cum omnis
potestas sit a deo que autem sunt a deo ordinata sunt itaque
qui resistit potestati dei ordinationi resistit qui autem re
sistunt ipsi sibi dampnationem acquirunt ad Romanos 13o [illegible]

vo quia cum dominum non omnibus datum est esse docibiles dei ignari erunt
via dei quia necesse est eos precipue ad gloriam celestem [illegible]
ut sequantur directionem superiorum suorum sicut datur cecus manu ductori
ne cadat vel impingat vel erret [illegible] vo sed ut ista qui voluit
esse [illegible] peccando et ita suspiciendo graciam dei perdidit satisfacien-
at ei subiciendo se homini propter deum et ita possidet et humili-
ter graciam dei recuperet quam amisit Dico 2o quod adhuc in [illegible]
utilitatis de qua dicitur vo ubi supra nam principes non sunt timori boni
operis sed mali vis autem non timere potestatem bonum fac et habebis laudem
de illa dei enim minister est tibi in bonum Augustinus [illegible] nimium ista
vo quia utile sed malum punire et bonum premiare sed adhuc insti-
tuti sunt principes ergo utile sed eis subici Dico tertio quod adhuc neces-
necessitatis quia [illegible] tenemur obedire dominis sub debito iusticie
de quo apostolus ad Romanos 13o Reddite omnibus debita Et sequitur cui
timorem cui honorem quasi diceret secundum glossam quia hoc est iusticie
que est constans et perpetua voluntas ius suum unicuique tribuens
Dico quarto quod adhuc obligat [illegible] de quo ad Ro ubi supra [illegible]
que necessitati subditi estote non solum propter iram sed et propter
conscienciam [illegible] Et [illegible] secundum [illegible]
debet quibus obedire sed [illegible] dictat subici superioribus et
dominis ergo quibus [illegible] subici Debemus ergo omnes iusticiam ad
implendam et propter [illegible] veram [illegible]
[illegible] quod in [illegible] graciam dei consequamur
in [illegible] ubi supra [illegible]
quia qui facit voluntatem dei ipse intrabit in regnum celorum
[illegible] quod nobis concedere dignetur [illegible] dominus in [illegible]
Et qui regnat per infinita secula seculorum Amen

Implemini spiritu sancto [illegible] ad Ephesios v° In instanti solempnitate
officia [illegible] ut [illegible] cordibus
nostris [illegible] ut [illegible] actibus nostris efficaciam
spm in sequamur [illegible] spiritum sanctum [illegible]
spiritum [illegible] postulemus [illegible] spiritum [illegible]
[illegible] ut ipse [illegible] visum [illegible] dei [illegible] spiritum [illegible]
[illegible] nos [illegible] nos [illegible] atque de
eius plenitudine [illegible] ad [illegible] edificacionem [illegible]
ad [illegible] tota [illegible] devocione [illegible]
[illegible] sacra [illegible] spiritum sanctum [illegible] in fe-
sto [illegible] solempniter [illegible] dicendo Veni sancte spiritus Imple-
mini spiritu sancto ubi supra [illegible]
[illegible] civitate [illegible] Pax in [illegible]
[illegible] donator [illegible] in [illegible]
[illegible] libertate et [illegible] capa-
citate sufficit ad implendum et desiderium eius [illegible]
[illegible] pro [illegible] in sermone quodam [illegible]

nimirum quia ad ymaginem dei facta anima racionalis ceteris omnibus
occupari potest repleri omnino absque deo non potest quidquid quod deo minus
est sufficit ad occupandum non ad implendum. Unde et quidam ytali
quondam desiderio summum qui nisi probat apposite bonorum nullam
non adepta eo replere putuerit ... ait Aug. in de verbis domi-
nicalis 26o quid quod deus promittere potest vel dare potest se dicens michi
eo inest non omnino me satiavit nisi seipsum deus dederit
et promittit et in ... O due quam missa michi omnia si aute
de te da te solum et sufficit michi bonum adiutandum quia sicut
ait Aug. in sermone de vigilia nativitatis domini cum talibus in est ... quas
cum replens ... et quidquid de ... in regione umbre
mortis in infirmitate cor ... in toto tempta ... si diligenter
attendimus replicans sed in termodo ... et nat.
et faciles sumus ad seducendum debiles ad operandum et fragi-
les ad resistendum si ... nolumus ... bonum et mala
de ... si temptamus facere bonum ... si conant re-
sistere malo ... et superamur ... itaque in ... in
nobis quia non complemur ... et ... indigemus indicat
... adhuc in cor ... ve ... cum aliis plu-
rimis ... intermodo ... quia non ... repleti ... spes ...
in ... qui solum incapacitate ... tres ... seu
potencias ... cuius spes ... sufficit ad implendum per capitalem
assistentia in domus suis sunt aut ... tres ... au-
tem ... capitalis voluntas et memoria ... cum
aliis ... racionalis ... concupiscibilis ... irascibilis
que ... in ... in ... ... non ... sufi-
cient ... amplius ... et ... negat utique ... mend-
tem ... in glo. super isto ... in ... ...
cus sapientem ... cum ... in ...
mta ... et ... inequalibus in ... sue potencie quadam
vacuitas ... ut puta ... racionali ... ple-
... de ... concupiscibili ... forma
... et ... irascibili ... et ...
utilitas ... plurimis ... cognitionibus ... re-
volita ab affectionibus ... incorruptia ... cogittacionibus
... quidem ... quadam et ...
... quo ad aliqua et ... quo ad plura ... potest de-
... deserto ... me ... superstitem
... in ... quem ... cognoscam ... cognito
... et ... cogitacionibus quantulum ... me possea
... ad cor. 13o ... apostolus ... ut caritas ...
magis ac magis ... in ... sancta. Venit ad
... et ... a ... comprehendisse.

contra ad [illegible] ut caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem
et sibi invicem adversantur ut non quecumque vultis illa faciatis. Ad
Galathas v°. Video [illegible] illic apostolus aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis mee captivantem me in lege pecca-
ti. Ad Ro. vij°. Sed quia lex spiritus vite in Christo Jesu liberare potest
et spiritus ipse qui replet orbem terrarum potest habundare nobis facere
et implere in pectus meum. Ad ipsum ergo qui benignus est spiritum sa-
pientie tota devotione convertamur ut impleat meam concu-
[illegible] ad [illegible] meum [illegible] in presentia vitalis contra ad concupiscentias
sive ad concupiscibile igne [illegible] caritatis contra [illegible] adversa
[illegible] pacis [illegible] unitatis ut sic totus homo gaudeat lege
[illegible] impleatur itaque per spiritum suum intellectus splendore sapientie
voluntas amore iustitie memoria decore harmonie [illegible]
dico ad spiritum suum [illegible] convertendo [illegible] meum ut intellectus
impleatur timore [illegible] ut lumine vitalis [illegible] superius lux et
tenebre in eo non sunt [illegible] Joh. [illegible] lux vera que
illuminat [illegible] sine [illegible] lumine nichil [illegible]
lux [illegible] contemplativa [illegible] et [illegible] vitalis [illegible]
vir [illegible] ex [illegible] cum venerit spiritus vitalis
ille docebit nos omnem [illegible] vitalem [illegible] Sed ad [illegible]
inter sive intellectus [illegible] vitalis [illegible] replicat in [illegible]
quo fallitur cum non [illegible] in discernendo [illegible]
[illegible] magnitudine [illegible] notitiis [illegible]
[illegible] ignorantiam [illegible]
[illegible] valde meum [illegible] remediis donorum
spiritus sancti [illegible] spiritum [illegible] spiritu intelligentie
[illegible] et spiritum [illegible] impleatur itaque [illegible] meum spiritum
[illegible] ne errent in discernendo [illegible] bonum a malo
bonum [illegible] malum [illegible] et [illegible] ab appetitu
impleatur [illegible] spiritum intelligentie ut donis intellectus [illegible]
[illegible] ut fallitur [illegible] docent [illegible] in discordia
[illegible] ubi [illegible] ille doctor [illegible] impleatur spiritu [illegible]
[illegible] ignorantie [illegible] cum tribus donis [illegible] meum
[illegible] intellectus meum [illegible] et sufficiat [illegible]
dispositio et [illegible] in amore [illegible] veritatem [illegible]
cum [illegible] spiritus vitalis quem mundus non potest capere Joh. [illegible]
[illegible] donis [illegible] spiritus sancti [illegible] contra [illegible]
replevi [illegible] apostolo. Nos cum non spiritum [illegible]
mundi accepimus [illegible] spiritum qui ex deo est ut sciamus que
a deo donata sunt nobis [illegible] et [illegible]
dixi [illegible] spiritum sapientie [illegible] convertendo ut concupiscibile
meum sive affectuale repleatur amore iustitie ut [illegible]

caritatis cum ipse sit sicut ignis in concupiscibilibus et donator caritatis
et ideo ipse dicitur fons vivus ignis caritas et spiritualis unctio
Et hinc apparet quod potest dici quod caritas dat caritatem Caritas enim increata
que dat caritatem creatam dicente beato Augustino xv de Trinitate in epistola ad Carthu-
siensem Caritas increata est deus et dei donum etc. Sed caritas dat caritatem
creaturam accidentalem ubi dante spiritu sancto movente etc. supra ubi de
nominibus etc. accidentis. Sed absque gratia [illegible] pro se voluntas concu-
piscibilis nunc [illegible] impendi. Et parvos stulte electionis
praeponens [illegible] operationibus plangere [illegible] contemptionibus
Est namque in nobis vis concupiscibilis seu voluntas ipsa corrupta
vere eligendum in simplices et stolida atque operandum insufficiens
et infirma ad mala resistendum impotens et corrupta [illegible]
Sicut unus philosophus [illegible] allegat quare sit contingit intellectum
in iudicio veri et boni falsi et mali ita voluntas quaque
intelligendo errat et non vere eligit appetens bonum in vero
bono et quandoque in minus bono in praeponit et postponit meliori bono vel
[illegible] ne voluntas mea in eligendo sit fatua ipsum im-
plere spiritu sapientie [illegible] ne sit ad operandum inanis et
vacua ad resistendum malo debilis et [illegible] indiget co-
roborari spiritu fortitudinis qui et adiuvat infirmitatem nostram
qua adhuc in [illegible] fragilitatem nostram [illegible] qua ad [illegible] sapiens
[illegible] consiliarius qui non fallit nec falli potest [illegible] ampliatus
qui non [illegible] efficax patronus qui ipsum sathanam re-
[illegible] sub pedibus nostris conterit et omnia eius machinamenta
confringit et quorum voluntas seu vis concupiscibilis [illegible]
donis spiritus sancti repleatur. Dicitur enim [illegible] apostolo Caritas dei
diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis
ad Romanos v° et [illegible] Tertio dicitur quod ad spiritum sapientie debe-
remus ut vis nostra irascibilis repleatur nostra pace et con-
cordia tranquille [illegible] Cum ipse [illegible] sit pax
inestimabilis et amator unitatis [illegible] vere et vera
est pax dei [illegible] omnem sensum ad Philippenses [illegible] spiritus
sapientie super mel dulcis [illegible] spiritus dei [illegible]
et [illegible] sapientie [illegible] dulcedine et [illegible]
superat dulcedinem salutifere pacis Et ideo dixit [illegible]
[illegible] et [illegible] quietare [illegible] Et Boecius de con-
solatione philosophie libro 3° [illegible] tam dum innare [illegible]
[illegible] quietatum dum manet [illegible] Sed intimum atque [illegible]
[illegible] qui [illegible] esse [illegible] ut [illegible] ut premissum
est quo ad [illegible] [illegible] [illegible] consequamur et spiritus
sancti donis repleamur attendamus quid sapientia in plateis
clamando predicat venite inquit omnes qui concupiscitis me
et a generationibus meis adimplemini. spiritus enim meus super

mel dulcis undique ut vitale vini impleatur luce divine
sapientie sit ut nichil sibi desit in illa sua ut concupiscibile vini
impleatur fonte iusticie ut refrenat non appetenda ut irascibile
vini impleatur festa tranquillitate ne afficiatur iracundia ut sinus
spiritus sancti illustratus nominati ut sinus qui singula dyali temptata
eruditi quibus qui metis ignorantiam fidei qui stulticiam sapientie
qui concupiscibilis paupertatem consilii maturitate qui irasci
dominatam mansuetudine per te [illegible] quosque quo fugiendi per [illegible]
vini doctrina applicandi ad consumptudinaria fidei orthodoxe et [illegible]
applicans hoc dicitur in spiritu ad mensam dominice ac supreme sapientie
que in qua mensa in minus ac multiplicibus [illegible] fercula domus
et explicata variis ac ditissimis ferculis et confecta varia
cognoscitur ut demonstratur tradita per mensibus fidelium in [illegible]
adhibeat fidei gratiam suscipiendam invitatur applicans in
gaudiis intellectus [illegible] porto Impleamini spiritu sancto in figura quidem aliis
applicans noveles promulgate seu fidei in spiritu auditoribus
ymo veris cultoribus duos promittit fructus et potissimum
appetendi primum per salutem fidei sacre divinalis et [illegible]
puritas vite spiritalis dicitur cum sacre fidei cultores in[illegible]
ut sit quietus et copiosus in caritate unitate ergo dicit Impleamini in
sint fructificantes et speciosi in omni sanctitate ergo dicit Impleamini spiritu sancto
impleamini inquit apostolus ut sint pleni spiritibus sapientie
pleamini spiritu sancto ne sint vani et vacui ab [illegible] spiritalibus
[illegible] primo [illegible] ad Ezechiele prophetam filii hominis ventri
tuo comedet et viscera tua complebuntur volumine isto
sacre scripture quod ego do tibi et vide veritatem volumine isto
fidei quam aliis predicamus quod per [illegible] comedit prophetam volumine
et factum sunt in ore eius dulce sicut mel Tunc dixit dominus
sunt ei vade ad domum Israel et loquere verba mea ad eos
et inquit apostolus Impleamini unitate plenum Dei
in secundo primo et secundo applicans sacre fidei cultoribus [illegible]
dictum est et repleti sunt omnes spiritu sancto et dicit ut [illegible]
ad dicendum multos spiritum quos quidam habent nullos malos possidere
dos replent ergo media et vos distinctio spiritum ut [illegible]
spiritus Deo sunt quibus replentur demones et quibus spiritibus [illegible]
replent non demones ergo ad intelligendum quod non nullos per spiritus
ficta iniquitatis implens divos et superstitiosos qualis est spiritus
falsitatis implens superbos et vane gloriosos qualis est spiritus mundi
spiritus carnis libidinis implens lascivos et voluptuosos qualis est
qualis spiritus angelicus et spiritus sanctus implens humiles devotos
ac religiosos [illegible] ergo sunt spiritus qui a Deo sunt ne imple
2 augustinus aliquando etiam spiritum malignum [illegible] spiritu carnis ut spiritu
mundi non spiritu [illegible] per porcos spiritus bonus spiritus angelicus

Invisa theatra

spm sco qui in uerba dni et in voce dei ꝑficiat corda nra ꝑueniat dm in karismatu dona inspirat omez ūitate ꝑficiat mite remedia suggerit vniusa ad eṫna salute ūeta qua nobis ꝯcedat ipe idem spus scus cu pre et filio vnus deus in secula sclo⁊ benedictus Amen.

Vidcamus qt vm ꝯsfirmz proba tht capitli hortat nos euīta vnde vm ꝯ scripsz ro ꝑmittitur tht ad itandz quod multi ꝯ. vbu quidaz ꝯ in vm ꝯ corde qapi. quidaz vbu ꝯ ore ꝑfert. quidaz vm ꝯ calamo seu atramento scrib. vbu ꝯ corde qapi ꝯ subito in mente omnia ore ꝑfert ꝯ impulsiue in acre vbu ꝯ scrib ꝯ impssiue in margine ꝯ qz sm applicaro l carnal intellectus no pōst quid qua ꝯ spus ꝯ qui viuificat obmisso ꝯ vbo corporali tuḡamus ad vbu spale ꝯ inqua spuale vm adhuc ducim dn quidam ꝯ vm spuale qua in quida ꝯ vm spuale diuinu vbu cm spuale ꝯ quamuis i. tupt cu sint ꝑlati et ꝯ tuptori in et irrenocabile ꝯ vm spuale diuinu id ꝑmanet in etnu sic attestatur pcta de vbo quo tu dt euolat emissum ꝑ irrationabile vm ꝯ de vbo diuino dt ysa ysa 40 dḡ tatu ꝯ fenu et recidit flos vm at stabit in etnu et vm
iiii/vij diuinu etnu ꝯ pris ipe ipe filius dei ꝑ que ipe pat dixit et fca sut oia mandauit et creata sut vniusa ps 32 et 20 cra omnia ꝑ ipm fca sunt et sine ipo factu ꝯ nichil Jo p° ꝯ ipo em vbo diuino vz pris filio dei celi firmati sut et spu oris eius omnis vtus eo⁊ ps 32 Et ro quare ipe filius dei vocat vm pris qz vte sic ꝑ vm exprimi seu notificatur ipe intellectus ita ꝑ filium notificatur ipe pr sm id Jo 17 ego filius clarificaui sup tra ego manifestaui nom tuu hoibz quos dedisti michi de mundo et io ipe filius dicit sinuo pris et ob dnz incorporatu ꝯ cm sapie 18 dum qt sm motus dixit gaudibus sedibus venit ex ysa in q ecce non dm vet delonginquo qt go vm etnu filius pris ꝯ vm ꝯceptu ꝯ vm ꝑlatu et ꝯ vm ꝯceptu est in gnm vm ꝯceptu sm naz ꝯ vm ꝑlatu adoptiua sm naz humana et ꝯ vm ꝯceptu sm naz ꝯ vnita vm sm naz diuinaz ꝯ coceptu de pre sm naz humanaz ꝯ natu de mre ꝯ in at utaz ꝯ vnitaz ꝯ cessit ab vtq vm id nascit de pre etnaliter de mre nasci corpaliter in mente nascitur spualiter etnaliter concipi diuinitatis arcanis tempaliter ꝑ gradū sanguinis vteri spualiter cordibus fidelium infeditur no attramento corrupti li sz ipo digitto dei de vbo ꝯcepto 2° q vnite diuinaz dicit

scripte Joh. In principio erat verbum et verbum apud deum et deus erat verbum
de verbo genito conceptum et in naturam humanam ingressum ysaie [illegible]
ysaie xx° verbum misit dominus in iacob et cecidit in israel ysa.
de verbo scripto et in mente concepto in mente [illegible] actuum 8° receperunt
sentenciam verbum dei et actuum p° verbum dei crescebat et multipli-
cabatur [illegible] ex quo colligitur triplex verbum concepta [illegible]
sum [illegible] Joh. v. In principio erat verbum et deus erat
verbum concepta verbum caro factum est [illegible] ibidem Joh. p°
verbum caro factum est et habitavit in nobis concepta verbum [illegible]
[illegible] o [illegible] que [illegible] spiritus et [illegible]
triplex distinctio [illegible] ortu et origine triplicia
[illegible] ad [illegible] fides katholica in [illegible] tres nas
[illegible] carnalem et spiritualem et quia [illegible] tres
[illegible] in [illegible] tres sive nativitates [illegible]
carnalem et spiritualem [illegible] nativitas [illegible] pre carnalis
[illegible] spiritualis in mente est [illegible]
distincte [illegible] filius dei [illegible] natus [illegible] natus
[illegible] in mente natus [illegible] natus filius dei
de matre natus semel in mente nascitur sepe super qua triplici
nativitate innocencius [illegible] clamat [illegible]
nativitas [illegible] et in auditu mirabilis una [illegible]
nascitur [illegible] nascitur semel nascitur non semper sed sepe [illegible] quo filius
dei nascitur semper quo semel qua sepe [illegible]
videndum quod filius dei de patre natus [illegible] filius
[illegible] absque principio et absque fine [illegible] pre testante
[illegible] ad filium ante luciferum genui te [illegible] ante omnem
[illegible] genuit te [illegible] filius dei [illegible] et sapiencia primogenitus
ante omnem creaturam [illegible] 8° [illegible] qua
fieret abyssi ego iam concepta eram [illegible] tales ego
[illegible] et [illegible] quia in principio erat verbum et verbum erat apud
deum et deus erat verbum [illegible] quare idem filius dei solum
semel nascitur de matre [illegible] solum semel [illegible] de puris-
simis sanguinibus virginis gloriose cooperante spiritu sancto [illegible]
[illegible] ysaie vij° ecce virgo concipiet in utero et pariet filium
[illegible] iij° novum faciet dominus super terram femina circumdabit
virum Joh. p° verbum caro factum est et habitavit in nobis [illegible] quare
idem filius in mente nascitur sepe [illegible] in mentibus
fidelium [illegible] et [illegible] filius dei in mentibus
fidelium nascitur [illegible] et [illegible]
venerit [illegible] scriptura testante [illegible] deum [illegible] sol

in stetic dixit an(gel)o sta ingt ad hostium et pulsa si q(ui)s aparet
michi in tribulacio ad eum et cenabo cu(m) illo et ille mecu(m) omnino
enim et intrare et gratiam sua(m) communicare. Et ant(e) hec deo salu(s)
erit timentib(us) nome(n) men(m). Sed hic advertend(um) quamvis xp(istu)s dei
nasci(tur) tempora(liter) in ea sup(er) quoda(m) modo et tamen q(uo)ad dignitate(m)
diu(er)si de p(ro)p(ri)o advertend(um) q(uod) xp(istu)s filius dei fuit in nativitate et(er)na nat(us) est
tempore absq(ue) matre. Sed fuit in nativitate te(m)porali ubi xp(istu)s fuit tamen p(er)petuo
ipse meus p(ate)r et soror et mat(er). Habes tres q(ui) nativitates ...vocat sed
mat(er) ecclesia in tribus missis ascendalib(us) hoc pacto et adhuc paresco
... nativitas notat(ur) in p(ri)ma missa que decantat(ur) in nocte st(ati)o(n)e
q(uia) h(ec) et(er)na nativitas est p(ro)ut p(ro)phetis occulta quod i(de)o ysa(ias) ...
quatom(?) ac cuius quis narrabit. Sec(und)a nativitas f(acta) in carne
notat(ur) in s(ecund)a missa que decantat(ur) in aurora q(ua)si quia
hec nativitas est p(ar)tim occulta et p(ar)tim manifesta. Occulta namq(ue) est quantu(m)
ad modum. Sed manifesta quantu(m) ad ea que i(n) virgo gloriosa admirans
dixit ad angelum i(n) luce p(ri)mo. Quomodo fiet istud q(uonia)m viru(m) non
cognosco et videns angelus dixit Sp(iritu)s s(an)c(tu)s sup(er)veniet in
te. Sed t(er)cia nativitas qua sc(ilicet) filius dei nascit(ur) in mente notat(ur)
in missa que cantat(ur) in claro die. Et(er)na h(ec) nativitas
sp(irit)ualis est omnino nobis nota ip(s)o xp(ist)o notificante sc(ilicet) in i(n) l(ibr)o
Joh(ann)is 14(?) ... Si quis diligit me s(er)mone(m) meu(m) s(er)vabit
et ideo p(at)er si in s(er)mone meo manseritis veri mei disci-
puli eritis. Sed de quo xp(ist)i nativitas c(om)muta(tu)r nobis tria quo(rum) nobis
congrua et quo xp(istu)s in nobis concipit(ur) quo(modo) i(n)g(en)era(tu)r in nobis. Dicitur
sc(ilicet) in b(eat)o aug(ustino) q(uod) xp(istu)s in nobis concipit(ur) p(er) timore(m) et fidele(m) affectu(m)
et nascit(ur) in nobis p(er) caritate p(er) p(er)itatu(m) affectu(m) et nutrit(ur) in nobis
p(er) c(on)tinuu(m) exercitiu(m) operibus p(ro)positu(m) ... ad p(ro)ximi alia(m) dicit(ur)
ita sup(er) quantu(m) quo filius dei est nobis nat(us) et nobis p(re)dicatoribus
datus ... de ... que est causa q(uonia)m m(odo) dei nativitate
et in carnatione filius dei ... q(uod) filius dei nat(us) et dat(us)
est nobis in p(ro)pria ... in carnatione et ... a nobis de
debito ... amplior(e) intellectu est advertend(um) q(uod) in t(er) deu(m)
et ho(min)e(m) erat q(ue)dam discordia ... in i(n)iusticia ... q(uia) p(ro)p(ter)
h(oc) p(er) inobedientia(m) se creatori suo subtraxit et ... se subiecit
Et ante ita discordia pax media(n)te et ho(m)i(n)e(m) ronalit(er) reforma(ri)
non poterat nisi h(oc) dampnu(m) q(uod) intulerat restauraret omnino
nisi h(oc) nichil habebat q(uod) ... dampno digne restauraret q(ui)a
si h(oc) creatura irrationale p(ro) rationali s(er)vicia reddidisset
minus debito fuisset. Et sic ho(m)o non poterat digne restituere
q(uia) h(oc) ... in noctem ... inimicu(m) nisi p(er)h(ib)etu(r)
in veniebat q(uia) omnes declinaverunt ... in ... fuisset
ergo ... de(us) media(n)s ho(min)e(m) sua virtute ...

Quecumq[ue] vob[is] dixit facite | sic originalit[er] scribitur p[er] 2° | et leg[itur] in ev[angeli]o h[odi]e dnice
Egregius militans huius ecclesie doctor beatus Augustinus
doces / vicia mor[um] / magis ex veritate q[uam] verbor[um] / dicit ita esse
ponenda verbis suis / ut ponitur animus corpori / Hoc quo fit
ut malle debeat homines veraces q[uam] disertores audire sermones /
Sicut malle debet prudentes q[uam] famosores / hec amicos /
q[ue] verba tu sumpte legunt · rationes / sedulo respicere de verbi
in glo[ssa] dicit Seneca / Et ipsum non querit mediocri eloquentie /
curare stricte etc. / Hinc est q[uod] in puta actu / non intendo ad
fallaciam verba animi trouare / ut aliqui fastu tulisse eloquentie
ostendere / hunc grande sermone [rethorico] seu colorato / ne
videar in presentia tantor[um] patrum / velle vocari rabi / sed omni curiositate
verbor[um] vanitate exclusa / studebo simplici sermonis eloquio /
veritatis huius edisserere eminentiae / adversitate et perfectu caritatis
vere / ac p[ro]missa solemp[ni]tate huius synodi sancte / prout dabitur
eloqui · s. s. / cum illuminatione divina · sed quia intelligentias
meas / ad p[ro]sequi intelligentiam archana dei / et capienda misteria
theologie posita / Et quia verba pulisa protheologie / adiunge
sed originaliter plata / p[er] virginem beatam / matrem dei in cana
galilee / prout sancta lectio huius evangelii commemorat / Ideo
adiutam patrocinio / devote veneremur / dicentes ex voce
pia / cum Gabriele archangelo / Ave maria etc.

Quecumq[ue] vob[is] dixit facite est verbi thema

Venerabiles proceres / et fratres in xpo dilecti / Ex narratione huius verbi videtur
plane administrari ministerium corporalem / recepta historia
evangelii / convertatur in moralitatem / ministri vero ~~et facultates~~
~~evangelii~~ et virgine assumitur ad vos o sacerdotes qui estis
ministri evangelii / et ministerii celestium / Vos enim sacer-
dotes domini vocabimini ministri dei nostri scribitur ysaie lxi c°
Unde apostolus dicit: vos existimet homo / ut ministros xpi et dispensatores
ministeriorum dei / i co. 4° / Quia non solum ministri sed et amici dei vo-
cabimini ac honore digni / Jo. 15 scribitur io xiiii / Vos amici
mei estis / si feceritis que ego precipio vobis / Jo. 2b. ~~ps nimis~~
psalmista sic dicit / Nimis honorati sunt amici tui deus
Et quia iste honor est sublimis stabilis et sapidus / ideo ad eum
non nisi triplici via pervenitur / scilicet humilitate / taciturnitate / et caritate /
humilitas enim debet esse in opere / io xiii Exemplum in ministrante
honorificabit eum pater meus qui in celis est

Castitas debet esse in locutore pubi xpo honor chori
qui separat se a criminibus | Caritas etiam debet esse in
affectu. Sola enim caritas facit amicum dei | honore dignum |
Nam i[n]venit amicus vocem tuam et non sponsus | qui non
honorem secundum confessionem meretur | De quo legitur Math. xxii. Amice
quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem | Et se ligat sancta
et per x. c. i. ce. [illegible] | Hec autem castitas vera in
homine tria probat | scilicet credulitas in intellectu | operositas
in effectu | et liberalitas in affectu | De primo legitur Jaco. ii. c.
Credidit abraham deo | et reputatum est ei ad iusticiam
et amicus dei appellatus est | De 2o legitur Io. xv. Vos amici
mei estis si feceritis que precipio vobis | Tercium vero scilicet liberalitas
in affectu | est amicorum congratulacio in domino sponsi
stat et audit et gaudio gaudet | est etiam amicorum compassio
Luce. xii. dico vobis amicis meis ut non terreamini ab
his qui occidunt corpus | Etiam enim cantat de apostolis ca[n]ticum
qui biberunt et amici dei facti sunt | Insuper est amicorum
consummacio publice xpo omni tempore diligit qui amicus est

x pa
Potencia non solum ministri | sed solum ania dei | Sed et vocabimini
filii dei | et heredes celestis regni | De primo dicit dedit eis
potestatem filios dei fieri que sunt in no. c. io. primo c. | De 2o
Et si filius et heres per deum ad gala iiii.
Igitur o vos sacerdotes si cupitis esse veri ministri
dei | si amici | si vocari filii | si coheredes ihesu xpi
Ca[ste]m vos dixit facite | que fuerit verba in principio
prassumpta.

In quibus verbis textus introducitur tria principaliter designata. primo
denotatur dignitas sacerdocii in hoc verbo vobis scilicet sacerdotibus
2o auctoritas vel magnitudo dignitatis cum dicit dixit | 3o necessitas
misterii cum subditur facite | Primo igitur vobis scilicet sacerdotibus
dixit | dei filius eternaliter a patre genitus | et in tempore de virgine
natus facite scilicet per obedienciam et humilitatem
Primo namque ut premittitur primo denotatur dignitas sacerdocii in hoc
verbo vobis | vobis enim datum est nosse misterium dei
ceteris autem in parabolis Luce viii | Unde legitur vos estis
genus electum regale sacerdocium gens sancta populus acquisicionis .i. pe. ii. c.

Ipse e sacerdos

Dignitas aut sacerdotalis probatur [illegible] contra nomen [illegible]
in ipsius [illegible] v° ethio. Sacerdos dicitur a [illegible] dotatus sacris
vel qui sacris ditatus / vel qui sacris donatus / vel qui sacris ditatus
Ezechiel Dicit [illegible] sacerdos est [illegible] / vel qui dotatus sacris ordinibus
ut habeat eminentia potestatis / vel qui ditatus sacris [illegible]
ut habeat [illegible] dignitatis / vel qui donatus sacris operibus ut
habeat refulgentia honestatis [illegible]
qui ditatur sacris muneribus offerendis ut [illegible] sacrificia
divine [illegible] Et impetret habundantia divine pietatis
Summe enim potestatis indicium est posse conficere [illegible] misteria
scilicet corporis et sanguinis christi [illegible] posse [illegible] / [illegible]
[illegible] / claudere et aperire celorum regna / Sacerdos [illegible] deus
qui tantam potestatem dedit hominibus [illegible] Unde [illegible]
[illegible] xlv c. Excelsum fecit deus Aaron / statuit ei testamentum
[illegible] et dedit ei sacerdotium [illegible] beatificavit
in gloria / Ubi [illegible] tangit [illegible] eminentie status
[illegible] / virtutis efficacie / [illegible] remuneratione in
eo quod dicitur et beatificavit eum in gloria / Dicit enim excelsum
fecit deus Aaron / [illegible] summe eminentie dignitatis
Excelsior enim fuit Aaron in sinagoga / sed excelsior nunc
est sacerdos ecclesie / Ille enim [illegible] similis angelo
iuxta illud Malachie ii° c° Sacerdos angelus domini exercituum est / hic vero assimilatur dei filio / dicente apostolo ad hebreos
vii° c° Assimilatus dei filio manet sacerdos in perpetuum
Ille enim [illegible] / iste autem est qui [illegible]
qui [illegible] / [illegible]
regibus terre. ~~Unde [illegible] regibus [illegible]~~
~~[illegible] Dicit enim [illegible] distat~~
angelus ab homine / sicut [illegible] / [illegible] / [illegible]
tum sacerdotalis potestas [illegible] et [illegible]
Si enim ille magnus Alexander [illegible] magnam
reverentiam [illegible] sacerdoti / quanto magis reges [illegible]
et principes venerari debent apostolicos sacerdotes / Quia
dicunt sacri canones quod regum principum ac omnium fidelium
sacerdotes [illegible] [illegible] quis dubitet
Ergo [illegible] non honorantur a regibus ~~[illegible]~~ sacerdotes

Nam

Unde [illegible] regum [illegible] sacerdotes

ſz magis deſpiciunt et contempnunt / q istius pt' ce
ta / no utiq sacerdotalis dignitas e i culpa ul i ca ſz
potius sacerdoti mala vita / de q conqrit dns p prophetam
dicens Ezechielis xxij c° Sacerdotes contempſerunt
legem meam polluerunt ſanctuarium meum 2c. / Quibus
verbis tacite inſinuat sacerdotium q eorum malicia incrrepa / Cum
sacerdos dnice legis inſtitutor eſſe no debet / ita dicit tali
dnplus q ignorans ignorabit
Et ppt' ipsorum malicia dignitas sacerdotalis contempnitur. unde
verificatur illud qd' ſcribit Job xii c. ducit dns i duci
permittit sacerdotes eorum ingloriosos i ſine gloria
Multos [illegible] sacerdotes habemus [illegible] excelſorum qui tota
die immolant i excelsis [illegible] excelſi nd ſz i bona vita i ſcia et Quia licet
ſz ſt i ſumi / no iuſticia ſz turbine erectos / Ambroſius
elevari ſunt et luxuriosi / Et si excelſi videntur i aliquo
hoc eſt pompa 2 ſupbia / Quibus propha loquitur deſcendunt
ad celos et deſcendunt uſq ad abiſſos Aia at eorum i mal
eis tabe. / Hi tales curant immolare i excelſis / ſz potius
volunt eſſe i conſilijs principum 2 i palacijs ſeculariu ſeu
temporalium dnorum / volunt eſſe conſiliarij Cancellarij eorum
uicarij ul tenutarij Et ideo honorari no curant.
Sicut tenetur debbligo. Unde verificatur illud Osee c. iiij
Erit ut pplus ſic 2 sacerdos / De bonis sacerdotibus
dicit 1 Reg ij° c. Suſcitabo mihi sacerdotem fidelem
qui iuxta cor meum faciet / 2 ambulabit coram me
cunctis diebus 2c. / Tales at contemptores dnice legis
no videntur ſuſcitaſſe dns ſz dia[illegible] / Quo videntur
sacerdotes ſz magis demones Elati uel nd ſt fideles ſz
infideles / no ſt deo conformes ſz deo difformes
Ut ambulant cu p° cunctis diebus / ſz magis contra
eum pugnant / 2 ipm blaſphemant / Cum 2m Criſoſtomum
Quia Avaricia ſuperat / fidem perdit / 2 i fidelis
agit / Pace alijs dat / qua ſibi no habet / Crimina te
laudat / 2 mendacia diligit / q caſtigat avaricia
2 avaricia exorat Et pp hunc talis abutebatur sacerdotij
dignitate / ſt alijs abiles ſeu contempti 2 deſpecti / qualiter
ſit verum Ecce propheta teſtio / ſequentis Malachie ij° c.

no ſolum no honorant ſz
2 deſpiciunt. Alaiq et le[illegible]
contempnunt / unde qd' verificatur illud qd' ſcribit Job
xij c. ducit dns i
duci permittit sacerdotes eorum
i gloriosos i ſine gloria
[illegible] / Quare eſt q
ipsi contempſerunt lege dni
/ dno conqrente et di
cente Sacerdotes contempſerunt
lege meam polluerunt
ſanctuaria mea Ex
ezechiel xxij c°

Vos autem recessistis de via et scandalisastis plurimos in
lege irritum fecistis pactum levi dicit dominus exercituum
Et subditur propter quod et ego dedi vos contemptibiles et
humiles omnibus populis | Et ideo vos sacerdotes volentes
debite gaudere vera sacerdotali dignitate ^ Et tunc vos dispo-
facite et tunc de primo puncto

^ legem dei corde dili-
gite ore predicate et opere
implete | Et primus

Dixi secundo quod in verbis thematis denotatur loquentis auctoritas et
ibi verbo domini. Deus enim nobis dicit seu loquitur aliquando
per signa creature | Aliquando per sacras scripturas. Aliquando per nuncios
Aliquando viva voce | Primo loquitur per creaturas. Sapientia
foris predicat | et in plateis dat vocem suam id est in creaturis
Unde Proverbiorum vi. Vade ad formicam o piger et considera vias eius
| Secundo loquitur per sacras scripturas prout Exodi xxxiv ubi dicitur locutus
est dominus omnes sermones hos | Et Jeremie xxxvi tolle volu-
men et scribe in eo omnia verba | que locutus sum adversus Israel
et Judam | Aliquando loquitur dominus per nuncios in predicatione
quibus dicitur Matthei x. Non enim vos estis qui loquimini
sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis | Aliquando vero loquitur dominus
viva voce | scilicet interna inspiratione. Unde dicit propheta
Audiam quid loquatur in me dominus deus | Et Osee ii
Ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius | Cum
igitur loquatur dominus per scripturas | nuncios et verbis | vere
competit vobis sacerdotibus dicere | Quare loquelam
meam non cognoscitis Johannis viii. | Quasi diceret quare vos sacerdotes
~~ambiciosi loquelam meam non cognoscitis | quare vos symoniaci~~
~~scismatici | Quare vos superbi concubinarii adulteri~~
~~avari superbi gulosi luxuriosi et pigri | loquelam~~
~~meam non cognoscitis~~ | Vos vero summi | qui ymmo
dei vendunt vel emunt | in sacris ordinibus | et aliis sacramentis
eius in sacramentalibus | puta officiis divinis vasis or-
namentis beneficiis | mortuorum exequiis | cimiteriis
et ecclesiasticis sepulturis | loquelam meam non cognoscitis ^ hec enim omnia vobis
dicit dominus. | Cum scriptum sit in lege pecunia tua tecum pro pecunia exponitis
sit in perditionem | quia existimasti donum dei pecunia vel vendit | et sequitur
possideri etc. Actuum viii quod in salvatore ... simonia

a beneficiis
ecclesiasticis

Ista ...
... ...
... ...
... ...
... patet

Aspice

Quare ergo venia loquela mea non cognoscitis / quia
doctrina tenemus patrum vestrorum / Et adhuc dicunt legis doctores
in preguntis / Quia sit in lege ~~quia in lege scriptum~~ docuit ^ agens salutem
sicut nunquam quia nullus vocatus in regno dei celorum ^ que mutat / et donis sit
Quare vos per nos communicans, ~~quia~~ dicitur
loquela mea non cognoscitis / ex dicta causa quia per
ordinem quia scitis omnes / Hom. liii. Quare
vos amari gulosi cum plurimi superbi cupidi pigri
loquela mea non cognoscitis / ex malis dictis perpetratis
et appetitus inordinatis / Veniet super vos mors
super vos illos et descendet in infernum viventes / Ps. liiii.
Quia dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum
absque ullo termino / Ysa. v. / Audite igitur o fratres
karissimi / Et vos / operemini vos dumtaxat facite /
etc. De 2a. parte

Diuisionis 3a. Et istis premissis denotatur utilitas sacerdotalis
ministerii in hoc verbo Venite quod imperatur non ~~[illegible]~~
et operis non tam / et per hoc sacerdotum obediendi humilitate
Et quia magister humilis / Ps. dixit / Volens docere sacerdotes omnes
nos ministri / non venit ministrari sed ministrare / Luc. xxii
Cepit enim Ihesus facere et docere Act. i. / Unde mittit eos per prophetam
~~[illegible]~~ dicens / Venite filii audite me timorem domini docebo vos scilicet
exequendi officium pastorale seu ministerii sacerdotalis /
Unde quis venire debet prelatum intrare respectu dei
honesta conversatione vel vita / in sermo meditatione etc. /
Et non sic ipse ille intrator / omnibus assumendis ad
officium pastorale dicens / Venite scilicet veniatis / vel ab
interiori perseveratione gratiam / Vel ab exteriori / precedentibus
obedientiam / vel abstinere per delectationis concupiscentiam / Vel
a superiori per retributionis excellentiam / Quare dicitur
Venite ad me, per loquela attendatur / non per propria alienam /
non vel alienam machinationem / non precemus et sanguinis cognatum
vel per violenta intrusionem / Unde qui est talis venit
non venit per ostium sed ascendit aliunde / et hoc
fur est et latro Jo. x. etc.

Hoc est mysterium sacerdotum / in quo tota consistit / scilicet in
corripiendo malum culpe / suadendo contra malum pene
orando ad acquirendum bonum gratie / Et laudando deum pro bonis
glorie / Secundo pertinet ad pastores ductores qui spiritualiter (margin: Et)
debet pascere gregem suum / scilicet verbo subsidio et exemplo
et ideo / Johannis xxi figuratur ter dicitur petro / Primo pastori
pascere oves meas id est verbo / Verbo est spirituali
debet pascere / scilicet corripiendo de pena timenda / exhorta-
ndo de pena [?] / et verbo consolatorio de gloria
assequenda / Dicit Jeronimus super Michee iiii capitulo / Pastorem populum
tum in ecclesia [?] / Quia potestatis ordinarie
motorum et corrigentes et corripiendi / Aliquin non
caret scrupulo peccati vel culpe / ut Magister sententiarum [?] di. xxxiii [?] Error
Dicit enim dominus per prophetam / Si dicente me ad impium
morte morieris / non annunciaveris ei / neque locutus fueris
ut avertatur a via sua impia / et vivat / Ipse impius in iniqui-
tate sua morietur / sanguinem autem eius de manu tua requiram
Ezechielis iii capitulo / Ubi beatus Gregorius ait pensanda
est nobis / quantum sibi compassa sit pena subditorum et
prelatorum / Quia ubi subditus ex sua culpa moritur
ibi is qui preest quia tacuit / reus mortis est.
Negligentie enim rectorum / imputantur culpe ipsorum / Quia
multa sepe crescit pestilentia / dum austiorem [?]
dissimulant adhibere medicinam / Hec glossa [?] [illegible]
[illegible] timore [illegible] [illegible] viii d. / Non est esse
pastoris excusatio si lupus oves comedit et pastor
nescit [illegible] in Registro [illegible] [illegible]
[illegible] / Clama ergo ne cesses et quasi
tuba exalta vocem tuam / dicit dominus ad pastores Ysaie
lviii / Preconis officium suscepit quisquis ad sacerdotium
accedit ut dicit Gregorius / Et ideo si predicatoris [?] [illegible]
qui clamorosi voce [illegible] et pro [illegible] populi dicit
rem / Ubi sequitur verbo corripiendo exhortando et consolando ut premissum
est pastoribus gregis divinus / Secundo subsidio scilicet temporali / corporali et spirituali
~~qui obmittitur deductorum [illegible]~~ [illegible] et exemplo et triplici scilicet
pure exterioris / patrie auctoris / sollicitudinis et dilectionis / quorum nullum [?] deducitur (obmittitur [illegible])
~~[illegible]~~ Pascite qui in vobis est gregem dei providentes non
coacte / sed spontanee [illegible] deum / sed neque turpis lucri gratia / neque [illegible] dominantes
in clero / sed forma facti gregis [illegible] ex animo / Et cum apparuerit princeps
pastorum / percipietis immarcescibilem coronam glorie [illegible] [illegible] [illegible]

Sermo [illegible] / no licet [illegible] / [illegible] / ecclesie [illegible] / [illegible] symonia [illegible] — apostolus tractat — apostolus Christi predicatur non [illegible] predicand[um] / apostolus Christi [illegible] non scandalisand[um] / apostolus Christi [illegible] non [illegible]

vi — et [illegible] fatichat / sacerdotes, sacerdotes debent — [illegible] denotacione [illegible] / [illegible] / statu [illegible] dignitatis [illegible]

vii — Abstinere sacerdotes / et [illegible] debent — [illegible] sobrietate parsimonie / [illegible] continencie / [illegible] claritate [illegible]

viii — Ipsum audite / filius dei est [illegible] — in quibus [illegible] / [illegible] — [illegible] quod debuit et tam ordinati [illegible] ordinandi in sacerdotale [illegible] / possit doctores fructuose [illegible] sermo [illegible] in spirituali [illegible]

ix — Venit est triplex / [illegible] veritate non / [illegible] — primo [illegible] veritate non [illegible] / 2o [illegible] non [illegible] / 3o [illegible] veritatem [illegible] — in quibus / [illegible] de 3o [illegible] — [illegible] / doctrine [illegible] / iusticie [illegible]

x — Officium [illegible] / [illegible] sacerdotum — officium [illegible] / [illegible] / [illegible] — in quibus [illegible] — [illegible] sacerdotalis dignitatis et [illegible] / [illegible] spiritualis auctoritatis / [illegible]

xi — Pasce [illegible] / [illegible] pastor [illegible] / [illegible] — [illegible] / [illegible] / [illegible] — xii — [illegible] ascendentes [illegible] — sacerdotes debent esse / [illegible] / [illegible]

xiii — Vobis oportebat / primo loqui [illegible] / [illegible] — a [illegible] / in [illegible] / [illegible] — xiiii — Dabo pacem [illegible] de pace / et [illegible] sermone [illegible]

xv — Ille vos docebit / [illegible] — [illegible] veritatis et [illegible] / [illegible] veritatis [illegible] / [illegible] — [illegible]

xvi — [illegible] pax et [illegible] / primo pax postea [illegible] — iniusticia / avaricia / libido / [illegible] / superbia — 22 — Surgit [illegible] / in quibus [illegible] — [illegible]

xvii — Sacerdos / [illegible] — predicacio [illegible] / [illegible] / [illegible]

27 — Est verbum dei — primo predicandi [illegible] / audiendi [illegible] / 3o [illegible]

28 — Caput sancti Iohannis baptiste — caput spirituale [illegible] — [illegible]

26 — Ipsi gloria in ecclesia [illegible] — a [illegible] / a [illegible] / a [illegible]

24 — Cepit facere et docere — in [illegible] / ad ecclesiastice libertatis [illegible] / ad [illegible] libertatis ecclesiastice [illegible]

28 — De [illegible] religiosorum — de castitate / de paupertate / de obediencia — 29 — detrahentes de vobis — [illegible]

30 — Clama ne cesses / [illegible] / [illegible] — [illegible] — 31 — longe [illegible] / [illegible] — [illegible]

32 — Sed quippe [illegible] / [illegible] — [illegible] / [illegible] / [illegible] — in quibus [illegible] — [illegible]

33 — Caritas dei diffusa est / in cordibus [illegible] / [illegible] vobis / [illegible] et [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] debet — [illegible] / [illegible] / [illegible] — in quibus [illegible]

a [illegible] / et [illegible] / et ab [illegible] / [illegible] — in quibus [illegible]

dei superfluens benignitas paterne largitatis
in quibus — quorum et in intellectu veritatis et in affectu pravitatis [illegible]
spiritualium defectuum reformationis integritas | quomodo [illegible]

[illegible] venerabiles — de prudentia [illegible]
dericia [illegible] — de prudentia spiritus sive mistorum

6 — donum [illegible]
est qui dilectus meus — donum spirituale — [illegible] dotat [illegible] — consilii [illegible] — [illegible]
[illegible] — donum singulare ultra alios — singulari educatione — [illegible] — negligendo [illegible] — scandalizando [illegible] — seducendo per pestiferas [illegible]
post thesauri conducatione | tam [illegible]

quibus quidem quo [illegible] — prime [illegible]
[illegible] et considerit [illegible] — iuste [illegible]
[illegible] adeo — grate hospitati et [illegible] de spacio corporis [illegible] quo [illegible] et bibit — permittere in detractionibus [illegible] — in ea intima qui sepe clamat [illegible]
diu [illegible] — tenebris et tam [illegible] cum eo quasi [illegible] et venale porta
diu [illegible] — quo [illegible] ad hostia male intrat ut fures et latrones
[illegible] male intrat ut impii et illusores
[illegible] de altari male dispensabit

celi [illegible] — coronam [illegible]
[illegible] — videntem [illegible] omnium
[illegible] — equalitate et paritate omnium [illegible]
[illegible] — [illegible] gladium [illegible]
8 — [illegible] ut [illegible] et insta pulora
bonus — omnis [illegible] venit a deo — in quibus [illegible] — vitorum prestans sub limitatis [illegible] ad obedientiam [illegible]
[illegible] — omnis [illegible] — eius vitorum salutare qualitatis que ingredi [illegible] et [illegible]
[illegible] — [illegible] in caritate [illegible]

in [illegible] — [illegible] — in quibus — [illegible] singulorum officiorum distribuendo
[illegible] — [illegible] — de dei [illegible] — ad [illegible] in clero
[illegible] — [illegible] — [illegible] — [illegible] — ad quos [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] — de [illegible] — ad [illegible]
[illegible] — quo clerus [illegible] — negligendo [illegible] — [illegible]
[illegible] — scandalizando [illegible] — [illegible]
[illegible] — seducendo per pestiferas [illegible] — [illegible] 26

prime dignitate [illegible] pastoralis — ad [illegible] officium spiritualiter [illegible]
magni [illegible] spiritualis — in quibus ut sunt — exemplaribus [illegible] adornati
[illegible] — [illegible] — per [illegible] contemplatione [illegible]
pleni [illegible] legis [illegible] — [illegible] erga statum [illegible]
[illegible] — [illegible] — in quibus — eius [illegible] copiosa [illegible]
dona [illegible] — [illegible] — [illegible] — statum [illegible] ad multiplicate [illegible]
[illegible] — [illegible] benignitas

[illegible] — [illegible] — in quibus — [illegible] religiosi in vita regulari [illegible]
[illegible] — [illegible] negligentia [illegible] — [illegible] regularis [illegible] ingredi continuando
[illegible] — [illegible] in monasteriis [illegible]
[illegible] — [illegible] platorum [illegible]

[illegible] — [illegible] — in quibus [illegible] — [illegible] vite [illegible] liberalitas
[illegible] — [illegible] ad celestia — [illegible] eius vite [illegible] liberalitas
— hortatione ad corporis [illegible] mortificationem
96 — [illegible] — in quibus — hortatione ad [illegible] vite [illegible]
[illegible] mortuos [illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] — vite [illegible]
— iudicii [illegible]
91 — [illegible] — 98 [illegible] in [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] dei [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] impossibilitas
[illegible] — [illegible]

— fidelibus [illegible] firmitas
[illegible] — [illegible] appetitu [illegible] — in quibus — [illegible] firmitas [illegible] qualitas
[illegible] — [illegible] et dolores [illegible]
[illegible] — [illegible] et per [illegible] affluant
[illegible] — [illegible] gaudia [illegible]
[illegible] — [illegible] — ut supra 26 in quibus — [illegible] dignissimi
[illegible] — [illegible] — [illegible] glorissimi
[illegible] — [illegible] — [illegible] in via [illegible]
[illegible] — [illegible] — in quibus — ad opposito [illegible] mortificatione
[illegible] — [illegible] — in [illegible] indicta [illegible]
[illegible] — quod [illegible] et [illegible] vitos [illegible] et [illegible]
[illegible] — in quibus videtur — quod [illegible] cura et vigilantia [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] — et [illegible]

[illegible] — [illegible] — in quibus vitorum officium — [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] et [illegible] consistit in — [illegible] impedit [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible] — [illegible]

Esto vir potens recomendatio doctoris

Quanto aptius aliqui ad flagitia committenda fortiores se faciunt tanto magis se vite bravio se indignos reddunt. Quanto plus aliqui ab ea pravitate se abstrahunt tanto certa[mini]bus se esse fortes est ad consequendum bravium ostendunt

In quibus verbis duo hortatur: Primo ad perseverantiam et gratiam incepto[rum]. Secundo ad opposi[tum] actuum fortium operationum

55

Sapiens corde est et fortis recomendatio doctoris

Cupienti hic vitam sapientum opibus est deo per amorem coniungi. Volenti per fortitudinem virtutum pravorum versutias vere duos regimine regulari in de magnificentia

In verbis premissis considerantur rerum celestium et humanarum spectaculo radiosa operosa. Secundo operatio actuum laudabilium. Patria perseverantia: vite fastigium, vite virtus, studium cumulum.

56

Vir venit in testimonium recomendatio doctoris

Ad doctorem in esse: scientia luminosus, doctrina videntibus, fama et statu honesta

In verbis premissis tria recomendatur: ...

57

Vir sapiens fortis recomendatio doctoris ut per sapientiam nosmetipsos mvenire valeamus operationem ut:

A corporalibus operationibus interiora et spiritualia colligamus. Ut inter lucem et tenebras ponderis opera que agenda que vero fugienda sint distinguamus. Ut in spiritualibus negotiis virtutibus lucta et certamine a capiendo bravio more inspiciendo bellando non cadamus

In verbis premissis tria laudantur:

In eo quod luctando contra spirituales nequitias se ut appetitus spiritus romi [?] subiugalem

In eo quod se laudabiliter operatione eius venit in doctorem quantum consideravit prudentia spiritualem que cumulata vonitas [?]

In eo quod continuato infatigabili studio spiritualium meritorum floridos et actus scolasticos laudabiles vir dignus est ut accipiat cathedram

58

Accipe librum et esto relator verbi dei legendo et docendo recomendatio doctoris recomendatio librorum et scriptorum pulcra

De sapore scripture: Quando scriptura sacra credenda est et ei obediendum non dubitandum et quid non est trahenda ad sensus peruersos

In verbis premissis imitatur: ad sacras operationes et hic est quod correspondentibus modis sit magis compiqua est [?] facilior unde operam prope intendat. Ut primo sibi legat postea alios doceat. Quando scriptura sacra dicitur thesaurus occultus et archanum dei

59

Una mercedem dabimus vobis isti recomendatio doctoris vir

Que etatis congruentis, vere dignitatis eminentis, que fortitudinis actibus pertinentis

In verbis premissis ...

60

Accipe librum recomendatio vocatur diploma recomendatio librorum et scriptorum sacre scripture pastinum

Si quid in scripturis legimus ad utramque utilitatem contineamus. Si ea in creaturis videmus in nobis spiritualiter perteligamus. Si nos ipsos intimis cogitamus. Si de cogitationibus in dei notitia ascendamus

In verbis premissis monet: ad operationem que in sui operatione preferat sanctum studium

61

Super excelsum [?] excelsio ascende. Status doctoris reddit actis prestantior [?] et dominus excelsus

Super cognoscibilium intelligentia copiosa, super virtutis excellentia grossiori [?], super scientia retributionis excellentia gloriosa et deo de triplici aureola

In verbis

62

Sufficiat tibi gradus ... recomendant doctores vos et status ipsorum doctores. Vir doctoris et nota

Doceat et quibus prius doctus est dicat et que ordinem in studendo tenere debet et imprimendit [?] ... Placeat et quibus est ornatus modus docendi et sic reprehensio. Moneat

63

Bellator fortissimus quo bella carnalia bellorum spiritualium figuram gerunt

Vera fortitudo est adversus peccatorum malicias luctam hic. Maxima victoria est peccatorum malicias et spirituales nequitias constanter debellare

In verbis premissis reddit primo et honore dignus: Super laudabilium actuum perimitatem. Secundo super sui in actibus laudabilibus perseverantia

64

Venit audire sapientiam recomendatio doctoris

Volenti per sapientiam semetipsum invenire opus est a corporalibus exterioribus intelligibilia et spiritualia colligere. Cupienti per actus sapientie ac iustitie perficere viam est inter lucem et tenebras ipsorum opera que agenda que vero fugienda sunt distinguere

In verbis premissis: in scripturis sacrarum accipitur ordinatissima progressio. In tribus animi perstantissima applicatio.

65

Vir peritus multas cum dimit [?] et ait sue sua nus est recomendatio doctoris. Verbum prudentem tria perficiunt scilicet:

Circumspecta rerum cognitio, iusta et recta cognitorum electio, discreta et indefessa cognitorum et electorum exsecutio

In verbis premissis recommendatur tribus: Primo studio investigate veritatis per rerum intelligentiam. Secundo otio contemplatione sua per dominorum appetentiam. Tertio operatio servi de caritate productive influentiam

66

Recepisti bona bonitas doctoris et tribus recomendatur et copulatur:

Ex cognitionis claritate, ex doctrine veritate, ex fame honestate

67

Impleamus agnitione dei cognitionis impedimentum ex tribus designat ex nomine

68

Pscebat sapia apud deum et apud homines medicus doctores

doctor catholicus ad dei cognitionis ple[num]

69

Ite et vos in vineam meam recomendatio doctorum qui mittendi in vineam requirit

70

Sequebatur eum multitudo magna recomendatio doctoris

71

Hic est qui venit vos aliquem ad sanctos venit ut

72

Paule frater dominus ihesus misit me ut videas hominis ad ducere a visitationem

73

Amice ascende superius doceri hoc doctrinam ascende intimum est ut sit lu

74

Paule frater dominus ihesus misit me ut videas et implearis spiritu sancto ut veritate alius

75

Paule frater dominus ihesus misit me ut videas et implearis spiritu sancto quo doctrine veritas

76 in annunciatione

Induite nouum hominem ut doctor sit

77

Testimonium perhibebit in auctore docendi

78

Audi fili mi disciplinam patris tui quo ...

79

Sequamini vestigia eius et qui docet officium implere

80

Estote prudentes et vigilate ...

81

Iuste iudica proximo tuo recomendatio rectoris in bono rectore esse

82

Pro recomendatio rectoris pro ... nobilis

83

Veni domine ihesu christe ...

mam intellectus elatione
sine dolentium cordiatione
indebita creaturarum respectatione — In vobis permissis ut — quia vos talis intendit, quia ab intellectus operibus componat

sensus in meditatione cauda
meditatio in fide erronea — In vobis permissis
oratio in meditatione tepida
et meditatio in oratione infructuosa

assiduitas salutaris incrementi
perseverantia intellectus profectus
honestas actus tam intra quam extra ad plenum approbati

pl[enum] presentat et meditationis oratione et contemplatione optima

perspicacitas intellectus ad custodiendum
vigorositas affectus ad operandum — In vobis permissis reddi commendandus
suauitas affectus ad contemplandum

et a deo gratie et electus
et eius operandi ...
et in his ... commendatus

si professio a deo distinit
si doctrina vite sue cognouit
si ex doctrina ... et edificatio ... — ubi qui illos ... monet

stant quod est amos ...
ut stant hoc est veritatis — In vobis permissis recomenda
ut edificet hoc est caritatis

ut fastigium sue singularis
ut ... vite approbate
ut ... sue

ut manens intellectus elatione
ut cordiatio in destinatione — In vobis permissis attende
ut indebita creaturarum respectatione

diuine maiestatis beneplacitum
ineffabilis caritatis diuine affectus

ut sit luminosus in intelligentia
maturus et ... in doctrina ... — In vobis permissis
honestus opere et fama ut doctrine

aput se habeat ... dei ...
actiuitatem ex disciplina studio — In vobis permissis
roboratam bone operibus ...

diuine maiestatis beneplacitum
diuine ... destinatione ...
... diuine ... concessio

doctrina doctoris quam alius ...
pate ... in claritate et placet — In vobis permissis ut
... utilitate et moue ... vigo
... commendandus

utilitatem sue ... ne ... utilitatem ... auctorum ... enervet ut aliorum utilitati ... ...

luminosus cognoscibilium intelligentia
maturus eloquentia — In vobis permissis
honestus statu et fama

cognitionis claritatem
doctrine veritatem
de ... constancie seu ... sanctitate
ad ... disciplinam et studium ...
requirit ... diceat ... puericia
religione in actiua et ... in ...
... intelligentia ... ...

3° ut ... ... — In vobis permissis
ut ... intellectus cognoscendi ...
veri ...

... imitatur ...
... humilitatis argumentum
... veritatis ...

carnis — In vobis permissis
spiritus

manens appetit et non ... fuge
... in rerum cognitione esse
solertiam operibus conspicue

respectu ... rectitudo ... somne
respectu subditi ... prudentiae — Et ubi ... rectorem de 3° ...
respectu subditi ... ... — in ... respectu ...

dei rectoris et operis

iusto consilio quo fiat ... veri ...
recto iudicio quo fiat ... ...
pio imperio quo fiat ...

mobilitatis et passibilitatis
... ad ... — In qua vobis
ad intellectum et affectum in ordine
ad ... et quo ... ...

... humilis ... deuote supplicatis 2° debita ... potest ... 3° ... ...

82
de tplis ierarchia suprema et supercelesti de media et celesti sanglica et infima viz ecclastica et quo quelz caput est tplo et dz p recomendacone doctor

87
possunt cabi ifirmameto celi ut illuminent clarus sermo p synodo et victore cunctatur vt dic debz esse — clarus, stendus, et vitus — in q vib descrit statu platoz quoad ad tria — ad predicacionis efficiam rectitudinem; ad sue pfectois plenitudinem; ad fructus et utilitatis magnitudinem

86
Audiat illos p synodo laicentiando sed doctrando declarat tribus q — pa doctrina vetus testi suo tpe militabat saluti; 2a p coe tenuit saluti coste; da de utilitate purgacoa sunt; tpo cuiam; legis sue coterit ad pstoz utilitatem — in q vib tan — dignitatis excellencia; actus tonig cotatis in cos; et cus retribucio

8[8]
Volo unitate p recomendacone doctor zo q oneris de aie pstoie — pa volus aia pace capax; 2a co styl hn illud ubi nos adest sufficit mundicia aiabus urit; 3a mundicia aie in hoc statu coplecta; pt co fra ductibus tradita — in q vib pa landa litera di

88
non st codigne passiones hi tpis ad futurum gl sermo p visitacione et synodo et ponit zb q ocb due — pa pt oiginale qd e sublatum in baptismo et bea; g ore dunt remittit ulla peta dampnablia; pranus tollit repuit et si q peta sunt venialia pietosa ierlos in da iubent s fruida — in q vib uiuit aptato sed come — pa visitacoe ioratis; 2o his visitacois acty pdpunt biz to suaro aulparo ad peab; 3o zo co uel facti inefficacia p due gre assistencia

89
Decenti ft eu recomedacione doctors et zo dedur q pt amatoi virtutis initia — pus ut heat que pmus requa; 2us ut deligat que mittetur; 3us ut ias pcam q saluti magis approximat ampliore

90
nolite pcettes esse aps vo sinctipos recomedacione doctors — de cosubucia ppriis ingenii et de mani gla in styl et suphia — in q vib de prudencia carnis; de prudencia spus

digne ambulet p recomedacione doctors quo q alys prour vo et vite co pdigne deut ambulate et no so doe ft et fac et ulla pt tua desiso et q pla cunad — in q vib — pa os viciozo pecsi mundici; 2a inultande uitet solicitudo iudici; 3o virtutibus p gressibus et i ultro de pfectu

92
Sic ambletis ut habundetis magis recomedacio doctors et tria dedutit — pus promouedus via q ad destinu deduat; 2us adiuvatus devitet; 3us q via q ad pfectum deducit contendat; et ut in hac fp magis et magis pfici contendat; et ulla pulcra ubi de pfectu — et pfectus consistit in trino facto; ipandus meditacoe et orone

In sole posuit
Thabi mori olim sur
Subditi estote
Supplementum sermo peto
Videatq ht vum ud firm est
Mundorum vrbis dep it firat

IIII

Ita tamen ut parcius et clarius loquatur / illatis sive positis primo sil(logismo) cum hiis duabus vel 3bus premissis
vel pluribus ut placitum est / sit tamen ~~[illegible]~~ forte sic quod inferat ex eis mox expresse thema
thema / si non tamen sive forte thema inferri non potest / semper illationem omittat et
sive sit sive stat / statim subiungat tamen sequendo ponens mox modum consuetum resu-
mendo / Dixi primo sive in prothemate principaliter resumpcionem in forma pro illo narrando / ipsa
sit resumpta / continue ipsam ~~[illegible]~~ probet / post cuius probacionem sufficientem / ipsam
inferendo / dicat / ex quibus patet sive constat pro principali / ista que dixi etc. illam ipsam conclu-
sive ponendo / hic vero annexio / et hec de primo sive prothemate principali / Deinde pausa
illa modica facta subiungit / Dixi insuper in prothemate secundario etc. et faciat illam per omnia eodem
ut nunc dictum est circa primum principalem / post hec illa silencio paululo interiecto sit predicator /
Dixi tercio in prothemate 3o etc. illam per omnia ut prius faciendo / ultimo vero vel quamvis pro-
nibus sit praemissis probatis et illatis sil(logismo) si convenienter fieri potest vel admodum exprime ultima
sit probata ac illata inferat thema forte / hic vero subnectat que fuerint secunda-
rum ut supra hoc est praefacte ac debite sermonis complendi secundum quod ipse absolvat
est advertendum / quod quecumque in deductione sive probacione premissarum / seu etiam
membrorum subdivisionis thematis / thema ipse tibi aut secundum partem tangeret declinabit inferendum
inferri potest / faciens ut fecerit / vel qualitercumque tangat / quod etiam sermonis preambulo
sive prothemate vero inventionem potest finari ~~et quod [illegible]~~

Si quis sermonem ad clerum colligere proponit, vel simplicem, ac puerilem sermonem
potit, materiam predicandam intra se primo comparet, primo concordantias
biblie, deinde glosas ordinarias et interlineares, ac doctorum expositiones
et scripta super loca libri in concordanciis biblie ostensa. Et sibi registre
beati Thome ac doctorum super scriptis suis, et scripta eorum materie eidem
concordancia inquirendo videat. Qua inventa pro sermone sufficienti habita,
epistolam sive et sibi evangelium festum vel eius sine temporis, ad etc. diei vel ferie
eius in qua predicare concepit cum diligencia conspiciat, et thema si quod materiam
suam proceptam ac tamen proximius intentam directe respicit, vel saltem capiat
via materie sue plus concordat, licet in ipso alio posita capiat, et ad propositum
secundum i. ad materiam quam predicare intendit coaptet, dicens unum thematis
legendi ... vel illo et locum sunt dicta, nichilominus ad propositum meum
videns ad caritate vel ... materiam quam predicare proponit in ipso tempore
loco seu allegacio ... congrue ... coaptari et scripturarum allegacionibus
ipsum convenient adaptet, in quo ipso thema ... prosequendo esse vel se velle
prosequi dicat, postmodum ... proprius ... divine dei graciam ...
de ... sive per Ave Maria imploret. Si autem thema proposito suo directe ... in
ipso ... epistole seu evangelii ... loco et
... ubi scriptum fuit allegando ipsum assumat ~~aut etiam thema ...~~
~~eligat ... sufficientes proprius de ducione ... super~~
~~proximius potuit reperire~~ postmodum ... thematis materiam suam directe
respicientis assumptum, per unam aut plurimum auctoritatum ..., allegare ...
... materiam ... proceptam quam deducere proponit ... in ... deducione dei ...
... et ... proferat, et postea ... proprius ... deducione dei ...
||| ... Porro ... modo sit thema sive coaptatum
... ut super ... loci et ... specificando ...
... sive directe ... vel ... vel ... materie
loco et ... ubi super ... auctoritate ... vel ... materie
qua deducere intendit ... alicuius ... tangentes
in ... materiam ... sive articulans ... membra ... +
duo vel tria distinguendo ... subinferat ... sive
... materiam ... ordinate ... alii ... deducat
thema ... proferendo, hiis verbis subnectis ... sive
||| In principio ... collacionis coram v. v. p. nunc assumpta ||| ... par
... sine ... thema ... ac ... deducitur ...
... materie ... deducte ... thematis
... expressius vel saltem aliquo alio ... vel ... quo
... et subdivisiones ... membra ut ... deducat
... sermonem postremo concludendo, ... que in ... morte ... ipsum
~~... deducte~~ ... proprietate ... aliquo deducte

||| Aut etiam thema sibi ... eligat, ad quod materias sufficientes ... deducione ...
super proximius potuit reperire. Et ... ad materiam ...
... et postmodum thema de epistola seu evangelio ... quod thema directe ... ad ...
proceptam ... necesse ... in ... sicut scripta ... sive ...
procepta adaptet

In nomine domini Amen

... quomodo constituti coram nobis personaliter honorabilis et honesta Johannes Scheffler canonicus Ratibor... A perpetuam rei memoriam
... operibus diem mortis sue preuenire et terrena felici commercio commutare pro eternis ... censum annuum videlicet ...
... Dei gracia Dux Osswanczimensis ... spondentibus pro eisdem consulibus Scabinis et Ciuibus Ciuitatis de Zathor
... dotatum et deputatum et cum effectu assignatum. Quemquidem censum videlicet viginti Marcharum
Supplicarunt nobis humiliter quatinus ipos in huiusmodi laudabili proposito conseruare ac ...
... cum clausulis ratificare et approbare paterna pietate dignaremur. Quarum quidem litterarum ...
... Osswanczim et in Nouaciuitate alias Zator ... Recognoscimus publice litteras presentibus cunctis eas videntibus vel legi ...
... Dne Dorothee Jegerdorffynne ... Cracouiensis et honorabili Johanni Scheffler canonico Ratiboriensi ...
... et vendimus vigore litterarum presentis viginti Marchas census annui monete et numeri predictorum ...
... censibus Agriculturis cultis et incultis et super omnibus emolumentis nullis exceptis ... eundem censum
... Johannis baptiste et ad festum Natalis domini nunc proximum venturi incipiendo Ita quod ...
... ad vnam domum vel hospicium quod eis a prenominatis nostris Creditoribus demonstrabitur ...
... Marcharum a nobis aut nostris Successoribus predictis nostris creditoribus soluti non fuerit ...
... predictis terminis solucionum census solutus non fuerit ... auctoritate ... Episcopi aut ipsius officialis
... pignoris et cum eodem pignore sic incepto facere et dimittere ac si omnes solempnitates iuris ...
... nec eciam homines ibidem quomodo aggrauare vel angariare Ita quod exinde predictis ...
... censibus dampna aliqua perceperint extunc nos ... predictis nostris Creditoribus ...
... Ciuitatibus opidis et villis et ... sine aliquo alio Jure vel Jurisdiccione requisicione et cum bonis sic ...
... predictis nostris Creditoribus de censibus percessis fuerit ad plenum satisfactum Insuper ...
... vel qualiacumque dampna talia fuerint de quibus docere poterint extunc nos promittimus
... pleno nostro consensu promittimus sub nostra fide et honore quod licet dicta prenominata villa ...
... presentibus et Articulis expressis ... et successores nostros ... firma et inuiolata seruare volumus
... Ciuitatis Zathor ... promittimus vnacum principibus nostris predictis ...
... pigneracionem ac arrestacionem ... In casu si predictis nostris Creditoribus huiusmodi solucionem predictorum ...
... creditores nostros ... predicte inscripcionis et laudacionis videlicet ... excommunicacionis ...
... expediti et soluti Item nos consules Scabini et Jurati predicte Ciuitatis promittimus ...
... extunc nos easdem ... Marchas predictis nostris creditoribus sub nostris propriis dampnis
... volumus sine quacumque contradiccione Deinde nos prescripti Dux et ... ac consules ...
... premissa inscripta omnia ... clausulis presentibus et Articulis integre et in toto seruare et ...
... principibus reseruamus quod ... has viginti Marchas census liberi sit nobis ...
... ac consules presentibus Sigilla ... de certa nostra sciencia iussimus subappendi Datum feria ...
... existimus licet ... deputati ... ad ea votis ... roboris adhibemus ...
... non consueuimus denegare ... volentes prefatos Johannem Scheffler canonicum Ratiboriensem et ...
... ratam et gratam habentes ... ad honorem omnipotentis dei et eius genitricis virginis Marie
... erigimus et fundamus ... sine preiudicio predicta presentis scripti patrocinio confirmamus ...
... subiti libertati ... adeo onera que Altarista existens pro tempore facere debet ...
... existens per se vel per alium ... Missas in ebdomada videlicet Feria Secunda pro defunctis ...
... celebret ... eisdem diebus prenotatis legere non poterit ... impedimento ...
... Altare per cessum vel decessum ... quociens vacare contigerit Jus patronatus ad Johannem Scheffler et ...
... Altaris ad ... et nostris Vniuersitatis Studii Cracouiensis perpetue ...
... in aliqua facultate ... omnibus Juribus priuilegiis et libertatibus ... Collegii ...